

BIJBEL

**De gehele Heilige Schrift, bevattende de canonieke boeken van
het Oude en Nieuwe Testament
volgens de Statenvertaling
met de ingelaste verklaringen**

Door

Karl August Dächsel

1 EN 2 KONINGEN

1 EN 2 KRONIEKEN

EZRA

NEHEMIA

ESTHER

Digitale versie

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

HET EERSTE BOEK DER KONINGEN.

Evenals de Boeken van Samuel, zijn ook die van de Koningen oorspronkelijk niet in tweeën gescheiden.

Door de Septuaginta zijn ook deze Boeken in tweeën verdeeld, in een eerste en tweede Boek der Koningen en men noemde ze, zoals wij reeds vroeger bij de behandeling van het 1ste Boek van Samuel hebben gezegd, het derde en vierde Boek der Koninkrijken. In de niet-Roomse vertalingen is echter ook van deze Boeken de oorspronkelijke naam behouden.

In beide wordt de geschiedenis meegedeeld van de Koninkrijken van de Twee en de Tien stammen, van de Rijken van Juda en Israël. Zij beginnen met de troonsbestijging van Salomo en eindigen met de Babylonische ballingschap, met het teniet gaan van het Koninkrijk van Juda. Zij geven ons te zien, hoe de Heere God in de ontwikkeling van het koningschap Zijn Woord bevestigt aan David, Zijn knecht, gedaan. De belofte in 2 Samuel 7 door Nathan aan David van Gods wege gegeven, is als het ware de rode draad, die door geheel de geschiedenis loopt, die ons hier wordt beschreven.

Het Eerste Boek laat zich verdelen in slechts twee delen.

Het eerste deel (1-11) beschrijft ons, na de dood van koning David, de regering van diens zoon Salomo. Het begin, het hoogtepunt en het verval van zijn regering.

Het tweede deel (12-22) doet ons zien, hoe het gehele rijk in tweeën wordt gescheiden, ten gevolge van Salomo's val en beschrijft dan verder de geschiedenis van beide Rijken, tot aan de verbintenis van beide koningshuizen onder Achab en Josafat (Joram), terwijl het eindigt met de dood van Achab, de meest goddeloze onder Israël's koningen, en met die van Josafat.

In beide delen komt het zo treffend uit, hoe de Heere God, als werkelijk Heerser over Zijn volk, in Zijn Profeten de mannen verwekte, van wie Hij wilde, dat zij als raadslieden aan de ene zijde of als boetpredikers aan de andere zijde de koningen ter zijde stonden, of tegen hen optraden.

God, de Heere, Zijn volk leidende naar de Raad van Zijn wil, of het bezoekende met Zijn strenge tucht, is schier op iedere bladzijde zicht- en merkbaar.

In het tweede Boek van Samuel wordt het leven van David niet geheel afgehandeld: dit gebeurt in het eerste Boek van de Koningen, terwijl tevens Salomo's levensgeschiedenis in die van David wordt ingevlochten. David en Salomo zijn trouwens evenals Abraham en Melchizedek, Mozes en Jozua twee elkaar wederzijds verklarende en aanvullende karakters, terwijl het profetisch tijdperk als aanvulling van het koningschap (vooral wanneer het in verval komt) kan beschouwd worden. Vandaar dat in de Boeken van de Koningen de profeten nog meer op de voorgrond treden dan in de Boeken van Samuel. Eindelijk moet het volk, dat in 1 Samuël 8: 19vv. verklaard had: "Daar zal een koning over ons zijn, en wij zullen ook zijn zoals al de volkeren", onder de heidense koningen tijdens de Assyrische en Babylonische

gevangenschap ondervinden, at een voorrecht het is onder de onmiddellijke heerschappij van God te mogen leven, welk voorrecht andere volken missen.

HOOFDSTUK 1.

SALOMO TOT KONING GEZALFD EN INGEHULDIGD.

Vs.1-37. Wanneer David in zijn ouderdom zo arm aan levenskracht geworden is, dat men hem met dekens niet meer verwarmen kan, wordt er op raad van zijn artsen een jeugdige maagd gezocht, die met haar krachtige levenswarmte zijn bijna uitgedoofde levensgeesten nog enige tijd zou kunnen onderhouden. Deze omstandigheden deden aan de ene zijde verwachten, dat hij de regering niet langer zou kunnen waarnemen, maar tevens aan de andere zijde, dat hij niet machtig zou zijn om krachtig tussenbeide te treden, waardoor Adonia (thans oudste zoon van de koning) verleid wordt zichzelf in plaats van de door David als opvolger bestemde Salomo op de troon te plaatsen. Hij heeft reeds in vereniging met de hogepriester Abjathar en de veldheer Joab alle daartoe strekkende stappen gedaan, als de waakzaamheid van de profeet Nathan zijn plannen verijdt, omdat deze, met hulp van Bathseba, de koning beweegt terstond het bevel uit te vaardigen, dat Salomo in het dal Gihon tot koning gezalfd en daarna plechtig naar het koninklijk paleis teruggeleid zal worden, om daar zijn troonsbestijging te houden.

Koning David nu was oud, wel bedaagd, want hij had nu reeds een bijna zeventigjarige ouderdom bereikt (vgl. 2: 11; 2 Samuel .5: 4vv.), en zij dekten hem met kleren (grote dekens), wanneer hij zich te ruste legde, maar hij kreeg geen warmte. 1) Een verval van krachten, 2) dat ten gevolge van het veelvuldig lijden en de grote moeilijkheden, door David in zijn veelbewogen leven ondervonden, zich zo vroegtijdig bij hem openbaarde (De 34: 7), en hem dikwijls noodzaakte ook bij dag het bed te houden. (vs.47)

David had nu de ouderdom bereikt, die volgens Psalm 90: 10 de gewone levensduur van de mens uitmaakt; hij ondervond dat de levenskracht en levenswarmte voor altijd waren verdwenen, maar hij behoort niet tot die ongelukkigen, die hoe sneller het leven hun ontvlucht, zich des te hartstochtelijker daaraan vastklemmen. Tweemaal wordt zijn ouderdom als een verzadigd zijn voorgesteld (1 Kronieken 23: 1 en 29: 28 ; "zat van dagen"). Dit verzadigd zijn is echter geen walging. David is wel het leven "zat", maar die walging, die voortvloeit uit een overmatig en zondig levensgenot kent hij niet. Het koude en vervallen lichaam van David wordt bezielde door een vuur van de geest, waarmee hij, die in de dagen van zijn jeugd reeds de eeuwige goederen van het leven verkoren had, met al het vuur van een eeuwige liefde in zijn grijze dagen datgene aangrijpt, wat in deze wereld het blijvend goed is. Een schoon bewijs, dat de geest van de koning niet verzwakt en verouderd is, vinden wij in het kleine lied, dat wij in 2 Samuel .23: 1-7 onder de benaming van "laatste woorden van David" hebben aangetroffen. Als eenvoudig harpspeler treedt de herdersknaap uit Bethlehem het eerst voor ons op (1 Samuel .16: 18); als de gevierde zanger van Israël neemt hij van ons afscheid in dit lied (2 Samuel .23: 1). Wat een wild, huiveringwekkend, prachtvol hooggebergte ligt tussen deze beide zo ver van elkaar verwijderde stille punten, en toch zien wij nog de vleugelslag van de levendigste verbeeldingskracht, toch voelen wij nog de krachtige polsslag van de gedachten in de zwanenzang van de grijze vorst! Is het de kunst en de kracht van zijn dichterlijke aanleg? Toen Goethe oud geworden was en het leven voor hem zijn schoonheid en wellust verloren had, zocht hij heul en verkwikking in de "Liefdetuin" van

de Perzische Hafis. (Een van de beroemdste perzische dichters, wiens gezangen slechts van liefde, bloemen en wijn spreken, en erop gemaakt zijn, het gemoed van de mens op mystiek godsdienstige wijze op te wekken. Hij kende de Koran van buiten). Niet also David. Het onderwerp van zijn laatste lied is het nabij-zijnde, het zichtbare, de volle werkelijkheid van het leven, zijn eigen nu volbrachte loopbaan. Het is niet meer slechts de natuur, maar de gave van de natuur verhelderd door de kracht van de eeuwige geest.

Dr. Lightfoot meent, dat hij geslagen geweest is met een verstervende beroerte.

Toen zeiden zijn knechten, zijn lijfartsen, bij monde van een van hen, tot hem: Laat ze mijn heer de koning een jonge dochter, een maagd zoeken, die voor het aangezicht van de koning sta, hem diene en hem koestere; en zij slape in uw schoot, dat mijn heer de koning, door haar jeugdige levenskracht, warm worde.

Deze raad van David's geneesheren berust op de ook door andere artsen van de oudheid (dezelfde raad geeft Gallenus voor zekere koude en droge ziekten; POLUS) gemaakte ervaring, dat door het bij elkaar slapen van een gezond jeugdig persoon en een hoog bejaard mens, de verdwijnende levenskracht van de laatste opgehouden en versterkt wordt. Men noemt dit middel wel eens de verlenging van het leven. Onbewust en zonder opzet ziet men dit middel niet zelden in gezinnen toegepast, als kinderen bij grootouders slapen, hetgeen echter de kinderen even nadelig als de oude mensen voordelig is. Aan iets anders dan aan opwekking van de verdwijnende levenskracht door opname (inzuiging) van de krachtige, frisse uitwaseming van het jeudige individu, kan hier gedacht worden (vs.4). De reden, waarom men voor de koning een reine maagd zocht, en wel de mooiste uit heel het gebied van Israël, ligt alleen daarin, dat dit met de koninklijke waardigheid overeenkwam. Het bedenkelijke, dat deze maatregel op nieuwtestamenteisch standpunt heeft, verdwijnt, wanneer men zich op oudtestamenteisch standpunt plaatst, daar toen de polygamie nog door God werd toegelaten (Ex 21: 11).

Zo zochten zij, de weggezonden dienaren van de koning, een mooie jonge dochter in heel het gebied van Israël; en zij vonden er een, die boven alle andere geschikt scheen, in Abisag (= mijn vader is onwetend), een Sunamitische 1) en brachten ze tot de koning.

Sunem lag aan de westelijke grens van de stam Issaschar, niet ver van de kleine Hermon (Joz.19: 18).

En 1) de jonge dochter was bovenmate mooi, en koesterde de koning, en diende hem, ook daarin, dat zij in zijn schoot sliep; maar de koning bekende ze niet, 2) waardoor zij zijn vrouw of zijn bijvrouw geworden zou zijn (De 25: 5); vandaar dat Bathseba er later geenbezwaar in vond haar voor Adonia tot vrouw te verzoeken, omdat zij zijn eigenlijke bedoelingen met zo'n aanzoek, in haar argeloosheid niet doorzag (2: 13).

Indien er ook onder David's vrouwen zich een jongere bevonden had, wat het geval niet schijnt te zijn geweest, omdat hij waarschijnlijk na Bathseba geen vrouw meer nam, en deze

wellicht reeds over de 40 jaar telde, zo had deze toch hem de thans gevorderde diensten uit hoofde van haar waardigheid niet kunnen bewijzen.

Toch meende het volk, dat Abisag in waarheid zijn bijvrouw was geworden. Anders toch had Adonia haar niet begeerd tot zijn vrouw. Deze dacht met de vervulling van zijn begeerte zich des te gemakkelijker nog eens de weg tot de troon te kunnen banen. Ook vele uitleggers zijn van mening, dat zij in waarheid zijn bijvrouw is geweest, maar o.i. is dit in strijd met de laatste woorden van dit vers. Ontegenzeglijk geeft deze mededeling de indruk, dat Abisag alleen diende om door haar bijligging de krachten van de koning te versterken. Het is tevens duidelijk, dat deze mededeling plaats heeft om te doen zien, dat David te zwak en te krachteloos was geworden, om zelf de teugels van het bewind te voeren en dus om de volgende geschiedenis in te leiden.

Adonia nu, de zoon van Haggith (= grote blijdschap), thans na Amnons en Absaloms gewelddadige en na Chileabs vroegtijdige dood (2 Samuel .3: 2vv.; 13: 29; 18: 14 "2 Samuel 3) de oudste zoon van het koninklijke huis, verhief zich, gebruik makende van de zwakte van David, om nog bij diens leven zich van de troonopvolging te verzekeren, omdat hij wel wist, dat deze reeds Salomo toegedacht was (1Ch 28: 5), zeggende: ik zal koning zijn, 1) en hij bereidde zich, juist zoals Absalom het gedaan had, toen hij aanspraak maakte op de kroon (2 Samuel .15: 1), wagens en ruiters (een koninklijke wagen evenals een begeleiding van ruiters) toen hij uitreed, en vijftig mannen lopende voor zijn aangezicht.

Adonia weet wel, dat hij niet door God tot koning is bestemd. Immers de Heere had aan David, toen hij (Adonia) reeds geboren was, gezegd, dat die koning zou worden, die nog uit zijn lendenen zou voortkomen. Deze kon niet anders dan Salomo zijn. Wat Adonia hier doet is dan ook niet alleen opstand tegen David, maar rechtstreeks opstand tegen God, die alleen het recht had en dit ook tot dusverre had uitgeoefend, om precies aan te duiden, wie koning zou zijn.

En zijn vader had hem niet bedroefd van zijn dagen, zeggende: Waarom hebt gij zo gedaan zijn leven lang? 1) En ook zoals vroeger Absalom (2 Samuel .14: 25) was hij zeer mooi 2) van gedaante en a) Haggith³⁾ had hem gebaard na Absalom.

1 Kronieken 3: 2

De Lutherse Vertaling heeft: "En zijn vader wilde hem niet bedroeven bij zijn leven, zeggende: Waarom doet gij zo?" met welke vertaling bedoeld zou worden, dat David zo vast overtuigd was van de goddelijke keuze van Salomo, dat hij aan het gelukken van andere pogingen om deze keuze krachteloos te maken, niet geloofde; hij liet dus Adonia zijn gang gaan, omdat hij geen noodzakelijkheid zag hem tegen te staan (te bedroeven). De Statenvertaling is echter meer in overeenstemming met de grondtekst. Er wordt hier alleen een zekere toegevendheid van David ten opzichte van Adonia aangegeven, waarschijnlijk wel om in de opvoeding van Adonia de grond aan te geven van zijn laakbaar gedrag.

Deze vertaling deugt niet. Die van de Statenvertaling is beter en juist. Er wordt hier toch aangegeven een toegevendheid van David voor zijn zoon, waardoor deze het dus waagde, om nog tijdens het leven van zijn vader naar de teugels van het bewind te grijpen, hopende en er staat opmakende, dat zijn vader zich ook tegen deze daad niet zou verzetten.

Wat de schoonheid van Adonia betreft, het blijkt, dat hij daarvan een voorwendsel maakte om de kroon te bemachtigen, dit was geen gril (vgl. 1 Samuel .9: 2; 10: 23). Zijn voorrecht van de oudste te zijn deed hij gelden op grond van de wetsbepaling in Deuteronomium 21: 15vv. zonder zich aan de andersluidende bepaling omtrent het verkiezen van een Koning in Deuteronomium 17: 14vv. te storen.

Dit wil niet zeggen, dat Haggith ook de moeder van Absalom was. Deze toch heette Maächa, maar dat hij, Adonia, op Absalom volgde en dus nu de oudste zoon was.

Maar Nathan, de profeet, en Benaja en de helden, en Salomo, 1) zijn broeder, nodigde hij niet uit. Want het was zijn voornemen de laatste te verdringen, en hoe Nathan met de anderen zich ten opzichte van zulk gedrag zouden gedragen, was hem verre van onbekend.

Dat Adonia Salomo niet uitnodigde, noch Nathan en Benaja en de helden, had zijn reden hierin, dat hij ervan af wist, dat Salomo tot troonopvolger van David was uitverkoren.

Toen sprak Nathan, die omdat Adonia zijn voorbereidingen zo geheim had gehouden, pas op het ogenblik van de uitvoering daarvan kennis kreeg, tot Bathseba, de moeder van Salomo, om haar van het voorgevallene te verwittigen en met haar hulp tegenovergestelde maatregelen te treffen, zeggende: Hebt gij niet gehoord, dat 1) Adonia, de zoon van Haggith, reeds zo goed als koning is geworden? en onze heer David weet dat niet.

In het Hebreeuws staat er Ki malak, d.i. dat hij zo goed als koning is. Hieraan knoopt Nathan de waarschuwing vast, dat hun leven, dat van Salomo en Bathseba, niet langer zeker is, omdat een Adonia, indien zijn plannen doorgaan, hen niet in het leven zal laten, volgens de Oosterse gewoonte. Hij raadt haar daarom aan, terstond pogingen in het werk te stellen, om haar leven en dat van Salomo te redden.

Zie, als (onderwijl) gij daar nog met de koning spreken zult, zo zal ik na u eveneens in het vertrek van de koning inkomen, en zal uw woorden vervullen, 1) ze bevestigend herhalen, opdat de koning aangezet worde (aanleiding hebbe) zijn belofte terstond te verwezenlijken, en er alzo aan de verdere ondernemingen van Adonia een perk gesteld worde.

Niet, het ontbrekende aanvullen, maar, het gesprokene waar maken, zoals plhroun, door verwerkelijking vervullen, of, zoals hier, door hetzelfde te zeggen, ze bevestigen.

En Bathseba volgde de raad van de profeet, en ging tot de koning in de binnenkamer; 1) maar de koning was zeer oud, sterk aangetast door gebreken van de ouderdom en zeer hulpbehoevend, waarom hij deze kamer niet meer verliet, en Abisag, de Sunamitische, diende de koning overeenkomstig haar beroep.

Als de vrouw van de koning had zij vrijheid in zijn slaapkamer te komen, zonder verlof te vragen, terwijl Nathan niet voor de koning verscheen voordat zijn komst aangediend was.

En hij heeft bij de steen Zohelath naast de fontein Rogel ossen, en gemest vee, en schapen in menigte geslacht, en uitgenodigd tot een offermaal al de zonen van de koning en Abjathar, de priester, en Joab, de krijgsoverste, maar uw knecht Salomo heeft hij niet uitgenodigd 1) en daarmee duidelijk genoeg getoond, wat hij in zijn schild voert.

Dit laatste voegt Bathseba er niet bij, om daarmee te kennen te geven, dat zij er zich gekrenkt over voelt, maar om David te doen voelen, hoe de verhouding is tussen Adonia en zijn veelgeliefde zoon Salomo en om hem tevens voor ogen te stellen, wat het lot zal zijn van Salomo, indien Adonia de overhand behoudt.

Maar gij, mijn heer koning! in wiens hand de beslissing is, en Adonia heeft het nog zover niet gebracht, dat al het volk hem aanhangt, de ogen van het gehele Israël zijn op u, dat gij hun zou te kennen geven, wie op de troon van mijn heer de koning na hem zitten zal; 1) spoed u daarom mijn zoon Salomo in het koninkrijk te bevestigen.

D.i. de beslissing is in uw macht, want het volk hangt Adonia nog niet aan, maar ziet op u, wat gij in dit geval zult doen, en zal uw beslissing voor lief nemen. Haast gij u slechts, om Salomo tot koning te maken.

Of anders zal het gebeuren, als mijn heer de koning met zijn vaderen zal ontslapen zijn, en daarom zijn wil niet meer openlijk aan het volk zal kunnen verklaren, dat Adonia gewonnen spel zal hebben, er, ik en mijn zoon Salomo als zondaars zullen zijn, 1) wij beiden zullen door hem van hoogverraad beschuldigd en dienovereenkomstig behandeld worden.

Zondaars zijn, d.i. van hoogverraad beschuldigd en ter dood gebracht worden. Men ziet, Bathseba doet alles, om David tot een zo spoedig mogelijke beslissing te nopen, opdat hij met een forse slag al de aanslagen van Adonia zal vernietigen.

En zij, de dienaren, gaven de koning te kennen, zeggende: Zie, de profeet Nathan is daar, waarop David beval hem binnen te laten: Bathseba verwijderde zich intussen beleefdheidshalve; 1) en hij, Nathan, kwam voor het aangezicht van de koning en boog zich voor de koning op zijn aangezicht ter aarde.

Bij audiënties, die een koning gaf, mocht, zoals ook nog heden ten dage gebeurt, geen derde aanwezig zijn, of de koning moest uitdrukkelijk zijn aanwezigheid verlangen.

Is deze zaak, dat opzettelijk voorbijgaan juist van hen, die uw grootste vertrouwen bezitten, van mijn heer de koning gebeurd? en hebt gij uw knecht met opzet nietbekend gemaakt, wie op de troon van mijn heer de koning na hem zitten zou? Dit kan onmogelijk het geval zijn; daarom is voorzeker de gehele onderneming niets anders dan hoogverraad tegen u, en het is nodig, dat gij met vastberadenheid dit tegen gaat.

Nathan verschijnt, zoals altijd, voor hem als de ware profeet. Waar het geldt een poging om menselijk-eigenwillig voornemen tegenover het Raadsbesluit van God en Zijn wil tot uitvoering te brengen, waar het heil en het welzijn van het volk op het spel staan, daar was het de roeping van het profetisme tussenbeide te treden, radend en vermanend, waarschuwend en bestraffend. Niet zozeer de persoonlijke vriendschap van David en de liefde voor zijn leerling Salomo, als veeleer en boven alles de erkende wil van God, dat Salomo tot koning bestemd was, dreef hem een stap te doen, die voor hemzelf de ergste gevolgen had kunnen hebben, ja, hem het leven had kunnen kosten, wanneer Adonia koning was geworden. Zonder zijn snel, moedig ingrijpen was er voor Israël geen Salomonische tijd, geen bloeitijd van het theocratisch huis geweest.

Dit kan onmogelijk het geval zijn; daarom is voorzeker de gehele onderneming niets anders dan hoogverraad tegen u, en het is nodig, dat gij met vastberadenheid dit tegen gaat.

En de koning zei tot hen: Neemt met u de knechten van uw heer, de Krethi en de Plethi (vs.38) en doet mijn zoon Salomo rijden op de muilezelin, 1) die voor mij is tot een zinnebeeldig teken voor het volk, dat hij voortaan koning zal zijn in mijn plaats, en voert hem af naar Gihon, het dal dat ingesloten wordt door de bovenste en benedenste tak van de Gihon aan de westzijde van de berg Sion.

Wie onder Israël op de muilezelin van de koning reed, was bestemd tot troonopvolger. Later werd dit beschouwd als een eerbewijs aan de gunstelingen van de koning bewezen, zoals blijkt uit de geschiedenis van Mordechai.

En dat Zadok, de priester, met Nathan, de profeet, hem daar tot koning over Israël zalven.1) Daarna, als de zalving plaatsgevonden heeft, zult gij met de bazuin blazen, en zeggen: De koning Salomo leve!

David laat Salomo zalven, om daarmee te bewijzen, dat hij zeker wist, dat deze door God bestemd was, om zijn opvolger te zijn, en om aldus het volk te doen weten, dat niet Adonia, maar Salomo volgens Gods beschikking koning over Israël zou wezen.

II. Vs.38-53. Het bevel van David wordt onmiddellijk ten uitvoer gebracht, en als nu de thans in het dal Gihon tot koning gezalfde Salomo naar Sion teruggevoerd wordt, heft het volk een vreugdegeschrei aan, dat zelfs aan de zuidoostelijke zijde van de stad, waar Adonia met zijn aanhang juist zijn feestmaal geëindigd heeft, gehoord wordt. Weldra brengt Abjathar's zoon Jonathan tijding van hetgeen er in Jeruzalem voorgevallen is, en het gehele gezelschap stuift uit elkaar. Adonia vlucht naar het heiligdom en laat de koning vergiffenis vragen, die hem geschonken wordt onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat hij zich in het vervolg van alle oproer zal onthouden.

Toen ging Zadok, de priester af van de berg Sion naar het westelijk van de berg gelegen dal, om zo de bevel de koning onverwijld ten uitvoer te leggen, met Nathan, de profeet, en Benaja, de zoon van Jójada, en in het gevolg van de laatste, de Krethi en de Plethi, en zij deden Salomo rijden op de muilezelin van koning David, en leidden hem naar Gihon.

En Zadok, de priester, nam, toen men daar aangekomen was, de oliehoorn, gevuld met de heilige olie (Exod.30: 22vv.), die hij uit de tent, uit de voor de Ark van het verbond vervaardigde heilige tent (2 Samuel .6: 17) meegenomen 1) had, en zalfde Salomo

die toen ongeveer twintig jaar telde, en zij bliezen na het uitvoeren van de plechtigheid met de bazuin, en al het volk, de dienaren van de koning en andere inwoners van Jeruzalem, die zich bij de trein hadden aangesloten, zei: De koning Salomo leve!

Ofschoon Abjathar en niet Zadok de dienst bij de Ark van het Verbond waarnam, zo bestond er toch tussen hen niet zo'n verwijdering, dat de laatste bij afwezigheid van de eerste geen toegang tot de Tent zou gehad hebben. Ook in 2 Samuel .15: 24 komt Zadok voor als een persoon van grote invloed ten opzichte van het onder Abjathar's opzicht staande Heiligdom.

In 1 Kronieken 29: 22 wordt van een tweede zalving van Salomo gesproken, die voor de ogen van het gehele volk plaats had (1Ki 1: 53).

Zo zijn ook de knechten van de koning in het slaapkabinet van koning David, die door ouderdom aan zijn legerstede gebonden is, gekomen, om onze heer, de koning David, te zegenen, hem met de troonsbestijging van zijn zoon geluk te wensen, zeggende: Uw God make de naam van Salomo nog beter dan uw reeds zo beroemde naam, en make zijn troon nog groter dan uw reeds zo hoog gezegende troon; 1) en de koning heeft, geroerd door deze gelukwensen van de groten van zijn rijk, aanbeden op de slaapstede, evenals vroeger de aartsvader Jakob deed, na zijn uiterste wilsbeschikking (Genesis47: 31).

Dit was geen vleitaal, maar hartelijke wens van het volk, om daarmee te kennen te geven, de grote liefde, die zij hadden voor de zoon van David. De liefde voor David gaat hier over op het hoofd van Salomo. Het moet dan ook de grijze koning goed gedaan hebben, dat het volk deze wens uitsprak.

Maar Adonia vreesde voor Salomo, thans met de koninklijke macht bekleed, en gerechtigd hem wegens oproer met de dood te doen straffen, en hij stond op en ging heen naar de berg Sion, waar de Ark van het verbond stond, en vatte de hoornen van het altaar, 1) daarmee tonende, dat hij zich onder de bescherming van de Heere stelde (Ex 17: 2).

In de hoornen van het altaar als symbolen van macht en kracht concentreerde zich de betekenis van het altaar als een woonstede van God, waarvan heil en leven uitgaat (Exod.27: 19). Door het aanvatten van de hoornen van het altaar, stelde zich de misdadiger onder de bescherming van de reddende en te hulp komende genade van God, die de zonde uitdelgt en juist daardoor de straf opheft.

Men mag als vrij zeker aannemen, dat Abjathar gevlucht is naar de tent op Sion, omdat van een vlucht naar Gibeon niets gemeld wordt.

En men (waarschijnlijk personen, die medelijden hadden met de voor zijn leven beduchte koningszoon) maakte Salomo bekend, zeggende: Zie Adonia vreest de koning Salomo: want

ziet, hij heeft de hoornen van het altaar gevat; hij smeekt u om het behoud van zijn leven, ofschoon hij wel weet, dat hij het eigenlijk verbeurd heeft, zeggende: dat de koning Salomo mij als heden zweren, dat hij zijn knecht met het zwaard niet zal doden, 1) opdat ik alsoo zonder gevaar naar mijn huis kan terugkeren!

Hiermee gaf hij te kennen, dat hij zich aan geen rechterlijk onderzoek durfde bloot stellen, maar zich enkel en alleen verliet op de barmhartigheid van zijn vorst en dat zijn enige pleitrede was, dat Salomo in aanmerking van Gods genade en barmhartigheid in het vergeven van de overtredingen, ook bewogen mocht worden tot het verlenen van vergiffenis.

En koning Salomo zond boden heen, naar het heiligdom, en zij deden hem gaan van het altaar, d.i. zij haalden hem over zijn toevluchtsoord te verlaten, omdat hij vanwege de koninklijke begenadiging deze schuilplaats nietmeer behoefde, en hij kwam in het koninklijk paleis, ten einde uit de eigen mond van de koning zijn vrijspraak te vernemen, en voor de koning gekomen zijnde, boog hij zich neer voor de koning Salomo, hiermee te kennen gevende, dat hij Salomo als de rechtmatige koning erkende, en dus tevens een volledige onderwerping belovende, en Salomo zei tot hem: Van mijn zijde is alles vergeven en vergeten, geef gij van uw zijde nu slechts geen aanleiding, dat uw misdaad misschien naderhand nog gestraft moet worden (2: 13vv.). 1) Ga thans heen naar uw huis.

Wij hebben in dit het duidelijk bewijs gehad, dat David, ofschoon gebukt onder de last van de ouderdom, toch nog met volle kracht de teugel van het bewind voerde, en alzo in zijn eigen persoon de waarheid bevestigde van hetgeen hij in de 1ste Psalm van de vrome en oprechte zegt: dat hij zal zijn als een boom geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft in zijn tijd en waarvan het blad niet afvalt; en al wat hij doet zal wel gelukken.

Evenzo zien wij hen op de laatste rijksdag, die hij volgens 1 Kronieken 28 en 29 enige tijd na Salomo's troonsbestijging hield, het in Deuteronomium 17: 20 de koning gestelde gebod: "hij zal zijn hart niet verheffen boven zijn broeders" in vervulling brengen. Terwijl hij tijdens de oploop, die Adonia's pogen om de troon te bemachtigen veroorzaakte, te bed lag, raapte hij voor deze laatste rijksdag alle levenskracht bijeen; niet op zijn troon zal hij een aanspraak houden, nee staande op de vlakke grond, evenals zij tot wie hij spreekt vangt hij aan: "Hoort mij, mijn broeders en mijn volk" (1 Kronieken 28: 2). Evenals hij zijn strijdgenoten (1 Samuel 30: 23) met de naam van broeders aanspreekt, toen zijn koningschap nog verborgen was, evenzo is ook thans nog, nu zijn koninkrijk voor geheel Israël en de heidenen openbaar geworden en tot volkomenheid geraakt is, zijn taal dezelfde gebleven. Een koning, die zo onder en met zijn volk geleefd heeft als David, wiens door menige storm bewogen levensdag in zo'n heldere en zachte avond eindigde, zo'n koning kan nimmer bij zijn volk in vergetelheid geraken. (Het Hollands hart kan niet nalaten hier aan Willem I te denken, wiens nagedachtenis in zegening zal blijven zolang er een Hollands hart slaat.) Toen het volk Samuel om een koning verzocht, was zijn wens slechts een duister verlangen, men zou haast zeggen een begeerte uit instinct. David heeft zijn volk voor altijd metterdaad duidelijk gemaakt, wat het koningschap in Israël is: hij heeft als koning zijn volk een nieuwe geest ingeboezemd en Israël tot een hoger staatsbewustzijn gevoerd, hij is het geheiligde voorbeeld geworden, waarnaar alle latere koningen van Israël beoordeeld werden. Nochtans weet en

erkent David, wat een zwak en gebrekkig voorbeeld hij is, en de eerste oorzaak van zijn gebrek vindt hij in de natuurlijke grond van zijn geboorte Psalm 51: 7 ; dat evenwel is de erfsmet, die al zijn opvolgers op dezelfde wijze aankleeft, maar die hen tevens belet zo ver te komen als het door Gods genade hem gegund was. Daarom erkent hij op profetische wijze in Psalm 2: 7 dat wat de toekomstige Gezalfde betreft, van wie de Heere hem gesproken heeft (2 Samuel 7: 12vv. 7.12) het woord: "Ik zal zijn Vader zijn en Hij zal mijn Zoon zijn," nog een meer uitgebreide vervulling moet verkrijgen dan dit in Salomo of een ander van zijn nakomelingen het geval was, als hij zegt (Psalm 2): "Ik zal van het besluit verhalen: de Heere heeft tot mij gezegd: Gij zijt mijn Zoon, Heden heb Ik u gegenereerd." En evenals hij toen, wanneer hij zijn zonde het diepst voelde, moest erkennen, dat de oorzaak van zijn verdorvenheid opklom tot ja voor zijn geboorte; zo verstond hij ook toen, wanneer hij zich geroepen achtte andermans zonden te dragen (2 Samuel 15: 16) dat hij niet in de volste zin van het woord schuldeloos leed en daarom ook niet een waarachtig priesterlijke verzoening kon aanbrengen. Dit is het innerlijke aanknopingspunt voor de verdere profetische blik, die wij in Psalm 110 aantreffen; want hier ziet hij op de toekomstige Gezalfde in Zijn heerlijke vereniging met God als de priesterlijke koning, die zijn rijksgenoten tot het einddoel voert, dat zij de geheiligde, al het boze overwinnende, waarachtig priesterlijke Gemeente vormen.

Salomo begint zijn regering zachtmoedig en wijs. Hij wil niet zonder noodzaak bloed vergieten, vooral niet het bloed van zijn broeder. Maar als straks Adonia weer een poging waagt, om de kroon te bemachtigen, zal Salomo bewijzen, dat zachtmoedigheid geen zwakheid is.

HOOFDSTUK 2.

DAVID'S LAATSTE WIL EN AFSCHIED. SALOMO'S OPVOLGING EN DOORTASTENDE REGERING.

Vs.1-11. David zijn einde voelende naderen, ontbiedt de reeds in zijn koninkrijk bevestigde koning Salomo tot zich, en geeft hem zijn laatste bevelen en vermaningen; de laatste hebben betrekking op de geest en zin, waarin Salomo regeren moet, opdat zijn regering gezegend zij en de Heere Zijn belofte aan het huis van David kan vervullen; de eerste betreffen de vergelding van Joabs misdaad, de vergelding van Barzillai's trouw aan diens kinderen en het scherpe waarnemen van de lasteraar Simeï, opdat ook deze nog zijn loon krijgt. Daarop wordt David's overlijden met korte woorden vermeld met opgave van de plaats, waar hij begraven werd, en van de tijd, dat hij geregeerd heeft.

Toen nu de dagen van David nabij waren dat hij sterven zou, en hij zelf ook voelde dat zijn einde naderde, gebod hij zijn zoon Salomo, nadat hij deze reeds op de rijksdag (1 Kronieken met aandrang vermaand had, zeggende:

En neem waar de wacht van de HEERE, uw God (neem de dienst, die gij Hem schuldig zijt, wel waar), om te wandelen in zijn wegen, om te onderhouden zijn instellingen en zijn geboden, en zijn rechten en zijn getuigenissen,

zoals geschreven is in de wet van Mozes; dat een koning van Israël deze instellingen, geboden en rechten bestendig voor ogen moet houden, en daarvan noch ter rechter- noch ter linkerzijde afwijken (Genesis 16: 6 Deuteronomium 8: 11; 17: 18vv.), opdat gij verstandig handelt in al wat gij doen zult en in al waarheen gij u wenden zult (Joz. 1: 7vv.; 1 Kronieken 13);

Onder instellingen, geboden, rechten en getuigenissen zijn alle wetten van Mozes begrepen, die betrekking hadden op het godsdienstig, burgerlijk en staatkundig leven.

Opdat 1) de HEERE ook over u bevestigde zijn woord, dat Hij over mij gesproken heeft, dat namelijk aan het wandelen in Gods wegen Gods zegen verbonden is, zeggende (2 Samuel .7: 12vv.): Indien uw zonen hun weg bewaren, om voor Mijn aangezicht trouw, met hun ganse hart en met hun ganse ziel, te wandelen, zo zal geen man, zei Hij, u afgesneden worden van de troon van Israël,

maar uw geslacht zal het koningschap in Israël blijven behouden, totdat Hij eruit voortkomen zal, wiens rijk een eeuwig rijk is (men herleze 2 Samuel .23: 1-7).

Zij, die de dierbaarheid van de Goddelijke beloften, die als zoveel heilige bewaarpannen zijn, oprecht waarderen, kunnen niet anders doen, dan zeer bezorgd zijn, om ze op hun geslacht vast te maken en om te verhoeden, dat na hen iemand van hun kinderen deze verbeuren mocht.

De betekenis is, dat het geslacht van David niet zal worden uitgeroeid. De hoogste vervulling van deze belofte treedt in de grote Koning te voorschijn, in de Heere Jezus Christus.

Zo weet gij ook, wat Joab, de zoon van Zeruja, met verachting van mijn koninklijk aanzien, mij gedaan heeft, zonder te bedenken hoezeer hij mij daardoor aan een valse verdenking bij het volk blootstelde, en mijn hart een smartelijke proef deed doorstaan, en wat hij om van hetgeen hij aan Absalom deed (2 Samuel .18: 10vv.) hier niet te spreken, dat gebeurde in een veldslag, maar wat hij gedaan heeft aan de twee krijgsoversten van Israël, Abner, de zoon van Ner (2 Samuel .3: 22vv.) en Amasa, de zoon van Jether (2 Samuel .20: 8vv.), die hij gedood heeft (op slinkse wijze heeft omgebracht), en heeft krijgsbloed (bloed dat slechts in de strijd vloeit) vergoten in vrede, en hij heeft krijgsbloed gedaan aan zijn gordel, die aan zijn lendenen was, en aan zijn schoenen, 1) die aan zijn voeten waren, doordat hij beide mannen doodde, met hen borst aan borst staande als ware hij een vriend en niet een vijand; dit bloed ware slechts eerlijk als het vergoten was in de strijd, en zou dan aan de eigenlijke krijgswapens gekleefd hebben; hij echter heeft er de kleding van de vrede mee bevlekt.

Gordel en schoenen, de hoofdbestanddelen van het Oosters gewaad, wanneer men zich tot een zaak toerust, werden met bloed bevlekt, omdat Joab beiden, bij de begroeting, op verraderlijke wijze, met het zwaard had doorboord.

Dit was de grote zonde van Joab, dat hij in volle vrede beide mannen op verraderlijke wijze had vermoord. Krijgsbloed, dat alleen in geval van oorlog vergoten had mogen worden, had hij in vredestijd vergoten. Want wel had Isboeth tegen David de strijd aangeboden, maar op het tijdstip, waarop Abner vermoord werd, was het vrede.

Zo weet gij ook, wat Joab, de zoon van Zeruja, met verachting van mijn koninklijk aanzien, mij gedaan heeft, zonder te bedenken hoezeer hij mij daardoor aan een valse verdenking bij het volk blootstelde, en mijn hart een smartelijke proef deed doorstaan, en wat hij om van hetgeen hij aan Absalom deed (2 Samuel .18: 10vv.) hier niet te spreken, dat gebeurde in een veldslag, maar wat hij gedaan heeft aan de twee krijgsoversten van Israël, Abner, de zoon van Ner (2 Samuel .3: 22vv.) en Amasa, de zoon van Jether (2 Samuel .20: 8vv.), die hij gedood heeft (op slinkse wijze heeft omgebracht), en heeft krijgsbloed (bloed dat slechts in de strijd vloeit) vergoten in vrede, en hij heeft krijgsbloed gedaan aan zijn gordel, die aan zijn lendenen was, en aan zijn schoenen, 1) die aan zijn voeten waren, doordat hij beide mannen doodde, met hen borst aan borst staande als ware hij een vriend en niet een vijand; dit bloed ware slechts eerlijk als het vergoten was in de strijd, en zou dan aan de eigenlijke krijgswapens gekleefd hebben; hij echter heeft er de kleding van de vrede mee bevlekt.

Gordel en schoenen, de hoofdbestanddelen van het Oosters gewaad, wanneer men zich tot een zaak toerust, werden met bloed bevlekt, omdat Joab beiden, bij de begroeting, op verraderlijke wijze, met het zwaard had doorboord.

Dit was de grote zonde van Joab, dat hij in volle vrede beide mannen op verraderlijke wijze had vermoord. Krijgsbloed, dat alleen in geval van oorlog vergoten had mogen worden, had

hij in vredestijd vergoten. Want wel had Isboseth tegen David de strijd aangebonden, maar op het tijdstip, waarop Abner vermoord werd, was het vrede.

Doe dan gij, omdat ik in beide gevallen door de omstandigheden verhinderd werd zijn misdaad naar eis te straffen, naar uw wijsheid 1) en grijp de eerste gelegenheid aan, dat dit zonder uw koninklijke waardigheid afbreuk te doen, gebeuren kan, opdat gij zijn grauwe haar, die oude zondaar, die zijn inborst en wandel nog in geen enkel opzicht veranderd heeft, niet met vrede in het graf laat dalen; zorg dat hij de natuurlijke dood niet sterve en niet ongestraft deze wereld verlate.

Er behoorde een buitengewone mate van wijsheid toe, om een bij het leger gevierd opperbevelhebber als Joab op het behoorlijk ogenblik en op de juiste wijze naar verdienste te straffen.

Maar omgekeerd ook, zoals gij aan Joab de plicht van de gerechtigheid zult volbrengen, zult gij de plicht van de dankbaarheid vervullen aan hen, die mij goed bewezen hebben; in het bijzonder aan de zonen van Barzillai, de Gileadiet zult gij weldadigheid bewijzen, en zij zullen zijn onder degenen, die aan uw koninklijke tafel eten; 1) want alzo naderden zij tot mij, om mij deze liefdedienst, van mij te spijzigen en te verzorgen, te bewijzen, toen ik vluchtte voor het aangezicht van uw broeder Absalom (2 Samuel .17: 27vv.), de oude Barzillai is reeds niet meer onder de levenden, en heb ik volgens zijn verlangen Chimham 2) aan mijn tafel doen eten (2 Samuel .19: 31vv.), ik reken mij daardoor toch nog niet ontslagen van de dank, die ik aan zijn familie verschuldigd ben.

Dit betekent niet, zoals sommigen willen, dat zij van de tafel van de koning zouden eten dit was toch ook het deel van de dienaren van Salomo maar dat zij een plaats, een ereplaats aan de tafel van de koning zouden hebben, in tegenwoordigheid van hem, aan zijn dis gezeten zouden zijn.

Op grond van Jer.41: 17, waar van een herberg of karavanserai Gezuth Chimham in de omstreken van Bethlehem sprake is, zou men kunnen denken, dat Salomo aan de nakomelingen van Barzillai nog andere weldaden en gunsten bewezen heeft, en dat deze opnieuw zich verdienstelijk gemaakt hebben door het aanleggen van herbergen of karavanserais voor reizigers (Jud 18: 2): zo hielden zij de nagedachtenis aan de vader in ere.

Maar nu, houd hem niet onschuldig, dat ook gij zijn misdaad ongestraft zou laten, zoals ik heb moeten doen, om de schijn van een persoonlijke wraak te vermijden en het verwijt mij niet op de hals te halen, dat ik hard gehandeld heb jegens een tegenstander, die mij om vergeving gevraagd heeft, en omdat gij een wijs man zijt, zult gij weldra een geschikte gelegenheid vinden om naar al de strengheid van het recht met hem te handelen, en gij zult weten wat gij met hem doen zult, opdat gij zijn grauwe haar, evenals dat van Joab (vs.6) met bloed in het graf doet dalen,

d.i. doe hem een gerechtelijke dood ondergaan.

Het kan ons bedenkelijk voorkomen, dat David nog op zijn sterfbed zijn zoon als bij uiterste wil gelast, Joab en Simeï te straffen, tegelijk met de aanbeveling van Barzillai's zonen te verzorgen. Het zijn dezelfde trekken, die wij in zijn Psalmen aantreffen, waar hij ook de wraak van God over zijn vijanden inroept. Ten eerste is dit niet te betwisten, dat David niet, evenals Jezus voor zijn vijanden bad; hij kon dit ook niet, want hij kon niet hogepriesterlijk voor hen sterven; zijn geloof voerde hem slechts zover, dat hij tegen hen bidden kon, maar bidden in het geloof, niet in wraakzucht.

Hij had in zijn leven ruimschoots ondervonden, dat er geweld en onrecht gepleegd werd tegen hem en anderen, zag dit zelfs nog dagelijks als de gewone loop van de wereld voor ogen, hij wist bovendien, dat de uitgestane vijandschap niet hem, noch zijn persoonlijke eigenschappen, maar hem, als de gezalfde, dus eigenlijk de Heere zelf gold.

Hij had also zijn geloof aan God moeten verloochenen, wanneer hij niet vastgehouden had aan deze redenering; eindelijk moet de verdrukte recht, de onderdrukters vergelding geschieden, en de Heilige van Israël kan zich niet eindeloos laten lasteren en bespotten. God is niet een goedgehartige zwakke Eli, David had zijn strenge rechtvaardigheid eerst aan zichzelf krachtig genoeg ervaren. En als Jezus Zijn verpletterend "wee"! over Chorazin, Bethsaida, Kapernaum en de Farizeeën uitspreekt, wanneer Hij spreekt van de worm, die niet sterft en het vuur, dat niet wordt uitgeblust, wanneer Hij aan Judas dat ontzettende woord laat horen: "Beter nooit geboren", is dat dan wraak? Is het echter zachter dan wat David van zijn God hatende vervolgers van de huichelachtige verrader Doeg of Achitofel profeteert? Nee, God was hem van oudsher een waarachtig, een levend, een nabijzijnd God, jegens Wie hem heilige ernst bezielde; het kan ons niet verwonderen, dat zijn woorden scherp en hard klinken, en met een op zijn standpunt bestaande eenzijdigheid het wraakgericht uitdrukken. Bijzonder in betrekking tot Joab en Simeï was het voor hem gedurende zijn gehele leven een verootmoedigende zaak geweest, dat hij, die in Gods naam en plaats koning was, de boosheid en de woorden van de een en de lasteringen tegen de gezalfde van God van de ander ongestraft moest laten, omdat hij zelf met bloed bevlekt was geweest; toen was het een geloofsdaad van hem, dat hij zelf ootmoedig de beschamende misdaad ongestraft verdroeg, maar zich stervend daarmee troostte, dat er na hem een betere Gezalfde, een zoon van David zou opstaan, die met reine handen een reine rechtspleging ten uitvoer kon leggen.

Simeï is en blijft eerder een bewijs van David's grootmoedigheid, als van zijn wraakzucht. De booswicht gedurende zijn leven in zijn nabijheid te dulden was niet gering. Hem ook onder de volgende regering ongedeerd zijn dagen te laten besluiten (wat hem ook nooit was beloofd) zou een goedheid geweest zijn, die toch altijd een voorbeeld van ongestrafte ongerechtigheid zou geweest zijn, wat makkelijk tot misbruik aanleiding had kunnen geven.

Wij staan aan het sterfbed van de koninklijke profeet. Hoe ziet hij wel op de naderende dood? Ziet hij over het graf heen? Wij vinden reeds in de waarschijnlijk wel reeds in vroeger jaren gedichte Psalm 17 een merkwaardig, duidelijk slotwoord, waaruit een sterk voorgevoel spreekt: "Maar ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken." En in de 16de Psalm, die het afschijnsel is van het innerlijke licht van zijn ouderdom, is door het gehele lied de grote, van boven gegeven, vrede

en het geloof van de man van God merkbaar, voor wie de dood niet de afsluiting van alle toekomstig leven, het dodenrijk niet voor eeuwig de laatste woonplaats is, maar die in de geest daarover heen ziet naar een nog verwijderd, maar heerlijk leven, met God. In het heldere avondrood, waarin zijn geest de toekomstige morgen van een eeuwige dag mag tegemoet kijken en begroeten, gaat voor David de levenszon onder, en wat Jezus van Abraham zei (Joh.8: 56) geldt gewis ook van hem: "Hij heeft met verheuging verlangd, opdat hij Mijn dag zien zou, en hij heeft hem gezien, en is verblijd geweest."

En David ontsliep in het zeventigste jaar van zijn leven met zijn vaderen, tot wie zijn ziel na haar overlijden verzameld werd (Genesis25: 8; 35: 29; 49: 33) en werd begraven in de stad van David, op de berg Sion (2 Samuel .5: 9).

Volgens Hand.2: 29 was het graf van David, waarvan de plaats men bij de terugkeer uit de Babylonische gevangenschap wel kende (Nehemia 3: 16) nog voorhanden; het is nagenoeg boven twijfel verheven, dat het zich daar bevond, waar het nog tegenwoordig aangewezen wordt, op het zuidoostelijke deel van de berg Sion, met dien verstande, dat het buiten de tegenwoordige zuidelijke stadsmuur zuidwaarts van de Sionspoort gelegen is.

Oorspronkelijk stond daar een Christelijke kerk (ecclesia Sion), die echter later in een Islamitische moskee veranderd werd. Het bovenste gedeelte is volgens een Christelijke legende hetzelfde huis, waarin de Heere het Heilig Avondmaal ingesteld zou hebben, (van daar spijzaal geheten); het bestaat uit een grote, stenen, lege zaal van 50-60 voet lang en omstreeks 30 voet breed. Zij zou ook door de apostelen gebruikt zijn, toen de uitstorting van de Heilige Geest plaatshad. In het benedenste gedeelte bevindt zich de grafplaats door de Arabieren en Neby David (van de profeet David) geheten. Het is een 20 schreden lang en 14 schreden breed gewelf, of een met een koepel bedekte moskee, die geheel met kleden belegd is. Links bevindt zich het praalhemelsgewijs gebouwde monument, twee manslengten hoog, een reuzenzerk van wit en blauw gegarneerde kleden, geschenken van Sultans bedekken het thans; groen damast met goud en driehoekige figuren doorwerkt en voorzien van geelzijden snoeren omhult het monument; het midden is gedekt met een vierhoekig fluwelen kleed, waarop spreuken uit de Koran in goud gestikt zijn. Een satijnen troonhemel, rood, blauw, groen en geel gestreept, hangt van het gewelf over de grafplaats naar beneden; een tweede zwartfluwelen tapijt, gedrapeerd met zilver bedekt in de achtergrond van de kamer een deur, die, naar men zegt, tot een lagere begraafplaats voert. Twee hoge, zilveren kandelaars staan daarvoor, en in een vensternis daarnaast hangt een lamp, die voortdurend brandend gehouden wordt. De muren zijn met blauw porselein belegd, en versierd met bloemenfiguren. Lange tijd hebben de Moslims de toegang tot deze plaats aan de ongelovigen (d.i. aan allen, die niet in de valse profeet geloven, dus ook de Christenen) met alle kracht ontzegd, ja zelfs aan hun eigen geloofsgenoten slechts zelden toegestaan, maar onlangs hebben Frankl en Tischendorf toegang verkregen en een beschrijving van de plaats gegeven.

Overigens werden na David ook de koningen Salomo, Rehabeam, Abia, Aza, Josafat, Ahazia, Amazia, Jotham en Josia op de berg Sion begraven, zodat hier een koninklijk familiegraf ontstond, dat spoedig algemeen de naam kreeg dan eens van "de graven van de koningen" dan

weer van "de graven van de zonen van David" of "de graven van David". Ieder van de koningen had daarin zeer waarschijnlijk zijn eigen grafkelders, van andere koningen daarentegen wordt het als een straf aangegeven, dat zij niet in de koninklijke grafkelder maar op de daaraan grenzende dodenakker begraven werden, ja de afgodische koning Achaz werd niet eens in de bovenstad, maar in de nog niet omsloten voorstad begraven (2 Kronieken 16:

21: 20; 26: 23; 28: 27 Voor Hizkia schijnt er geen ruimte meer overgebleven te zijn in de koninklijke kelder, waarin ook de priester Jojada, omwille van zijn grote verdiensten was bijgezet (2 Kronieken 24: 16). Hizkia werd daarom begraven aan de weg, die opgaat naar de graven van de zonen van David (2 Kronieken 32: 33). Thenius heeft in zijn nasporing van de ligging van de graven van de koningen van Juda aangetoond, dat de ingang zich waarschijnlijk aan de oostelijke helling van de berg Sion bevonden heeft, schuin tegenover de bron Siloa; waarschijnlijk is daar ook de zo-even vermelde opgang naar de graven van de zonen van David te zoeken, waar Hizkia zijn rustplaats kreeg.

De dagen nu, die David geregeerd heeft over Israël, zijn veertig jaar (van 1050 tot 1010 v. Chr.). 1) Zeven jaar (nauwkeuriger $7 \frac{1}{2}$) heeft hij geregeerd in Hebron over de stam Juda alleen, en in Jeruzalem heeft hij drieëndertig jaar (nauwkeuriger $32 \frac{1}{2}$) geregeerd over geheel Israël) (1 Samuel 5: 4vv.).

Deze tijdsbepaling wijkt van de gewone berekening af. Gewoonlijk volgt men die van Jakob Usher, aartsbisschop van Armagh en Primaat van Ierland. (Deze vergezelde in het jaar 1641 de graaf Strafford als biechtvader op het schavot, nadat hij onder alle de bisschoppen de enige geweest was, die van Karel I de ondertekening van het vonnis van zijn trouwste dienaar afgeraden had). Deze verschilt in zijn groot chronologisch werk: "Annales veteris et novi testamenti" vijf jaar van de door ons tot hiertoe gevolgde jaartelling. Daar toch wordt de tijd van David's regering op de jaren 1055-1015 vóór Christus en het bouwen van Salomo's tempel op 1012 gesteld. Wij beproefden (1)deze afwijking van de gewone jaartelling, om voor het jaar van de wereldschepping het ronde getal 4000 v. Chr. (Genesis1: 3) te kunnen vasthouden, maar zien ons genoodzaakt de proef op te geven, en wel om de volgende redenen. Bij de chronologische berekening van de geschiedenissen van het Oude Testament komt het vooral aan op de tijdsbepaling van de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte. Dit jaar verkrijgen wij, wanneer wij bij elkaar tellen het getal van de levensjaren, die de voorvaders vóór en na de zondvloed (Genesis5: 3vv.; 11: 10vv.), benevens de beide eerste aartsvaders bereikt hadden (Genesis21: 5; 25: 26) op de tijd, toen de zoon geboren werd, die de geslachtsrij voortzet, hierbij de ouderdom van Jakob, toen hij naar Egypte verhuisde (Genesis47: 9) en de jaren, die de kinderen van Israël in Egypte gewoond hadden (Exod.12: 40). Uit de aldus verkregen som van 2513 jaren, hadden wij voor de chronologie van het Oude Testament verkregen, dat de kinderen van Israël uit Egypte trokken in het jaar 2513 na de wereldschepping. Nu had volgens 6: 1 van ons boek, het begin van de tempelbouw plaats 480 jaren na de uittocht; toen had Salomo drie jaar geregeerd, zodat er van zijn 40-jarige regering nog 7 jaar bijkomen, terwijl de regeringstijd van zijn opvolgers tot op het vierde jaar van Jojakim, volgens de boeken van de Koningen 369 jaar bedraagt. Dat jaar van Jojakims regering is volgens Jer.25: 1 het begin van de Babylonische ballingschap, zodat deze valt in het jaar 3399 na de wereldschepping. Dit jaartal is een tweede uitgangspunt voor de tijdrekenkunde van het Oude Testament. Nu is de vraag, of er niet ergens een zeker punt te

vinden is, om de jaren van de wereld tot jaren vóór Christus' geboorte te herleiden, volgens de eenmaal gewoon geworden tijdrekening (aera Dionysiana). In het vijfde jaar van Nabopolassar, de vader van Nebukadnezar, is een maansverduistering in Almagesta waargenomen en opgetekend, die naar de berekening van Ideler (1814) heeft plaatsgehad op 22 April van het jaar 621 vóór Chr. geboorte. Vijftien jaar viel de slag bij Circesium aan de Eufraat voor, waarin Nebukadnezar farao Necho overwon en naar Jeruzalem optrok (Jer.46: 1). Dit zou het jaar 606 v. Chr. zijn; omdat nu het laatste, als het 4e jaar van Jojakim, volgens de vroeger medegedeelde berekening, zoals is aan het jaar 3399 na de wereldschepping, zo blijkt, dat het jaar van de wereldschepping het jaar 4005 v. Chr. geweest is. Wij hadden dus bij Deuteronomium 34: 12 en Joz.24: 33 overal 5 jaar meer moeten tellen, dan daar opgegeven is; dus Mozes' geboorte 1572; vlucht naar Midian 1532; uittocht uit Egypte 1492, Mozes' dood 1452, de tijd van Jozua 1452-1435 enz. tot Salomo's regering 1015-975. Wij verzoeken de lezers deze en enige andere bij Joz.24: 33 over de gelijktijdige rechters gemaakte opgaven te verbeteren, terwijl van nu af de chronologische berekeningen naar deze betere stelling zullen gemaakt worden.

(1) Deze fout is in de tweede druk hersteld. (v.G.)

Zo scheiden wij dan van de koning van Israël, de man, die in zijn oprechte, algehele en onvoorwaardelijke overgave van zichzelf aan de God aller genade, ons de weg ten hemel toonde. En zie, uit het grijs verleden klinkt een profetisch bazuingeschal in ons oor, en stemmen, door de Geest van God gedreven, verenigen zich tot een wonderschone verheerlijking van Jesse's zoon. Jesaja, de evangelist van het Oude Testament roept: "Aan de grootheid van deze heerschappij (van David's zoon) en van de vrede zal geen einde zijn op de troon van David en in zijn koninkrijk." De Heere zelf spreekt door de mond van Zijn profeet: "Ik zal met u een eeuwig verbond maken, namelijk de gewisse weldadigheden van David." "Ja," zo valt de Ziener Amos in: "de Heere heeft beloofd: "Op die dag zal Ik de vervallen hut van David weer oprichten, en Ik zal haar reten vertuinen, en wat aan haar is afgebroken, weer oprichten, en zal ze bouwen als in de dagen vanouds." Ezechiël vult dit woord aan door erbij te voegen: "Ik zal mijn schapen verlossen, spreekt de Heere, en Ik zal een enige Herder over hen verwekken, en Hij zal hen weiden, namelijk mijn knecht David, en Ik, de Heere zal hun tot een God zijn, en mijn knecht David zal vorst zijn in het midden van hen." Met een verheven gevoel van hart luisteren wij naar deze en dergelijke klanken van de belofte, en terwijl wij vragen wie het mag zijn, op wie deze beloften doelen, staat er Een voor ons "als de zoon van een mens" wie echter alle engelen van God aanbidden, en spreekt: "Ik ben de wortel uit het geslacht van David, de blinkende morgenster. Dit zegt de Heilige en Waarachtige, die de sleutel van David heeft, en die opent en niemand sluit, en die sluit en niemand opent!" Wij hebben Hem herkend, wij vallen biddend voor Hem in het stof en juichen Hem toe: "Hosanna de Zoon van David! Gezegend is Hij, die komt in de naam des Heren! Hosanna in de hoogste hemelen."

Ofschoon hij een groot koning en een profeet is geweest en in een koninklijk graf gelegd werd, hij heeft nochtans, zowel als andere mensen, de verderving gezien, en daarom kon hij de woorden in Psalm 16: 10 niet gesproken hebben van zichzelf, maar alleen van zijn Zoon en Heere, de Messias, die geen verderving heeft gezien (Hand.13: 37). Zijn grafschrift zou men

kunnen opmaken uit 2 Samuel 23: 1: "Hier ligt David, de zoon van Isaï, de man, die hoog was opgericht, de Gezalfde van de God van Jakob, en liefelijk in Psalmen van Israël" en men zou zijn eigen woorden (Psalm 16: 9): Ook zal mijn vlees rusten in hoop, tenslotte daarbij kunnen voegen.

II. Vs.12-35. Spoedig na David's dood komt Salomo in de gelegenheid niet alleen om zijn koninkrijk tegen Adonia te bevestigen, die opnieuw beproeft zich van de kroon meester te maken, maar ook om het bevel van zijn vader met betrekking tot Joab uit te voeren. Adonia namelijk beproeft door bemiddeling van de koningin-moeder, Bathseba, Abisag van Sunem tot vrouw te krijgen; maar Salomo wel doorziende, welke bedoelingen hij daarmee heeft, laat hem als schuldig aan hoogverraad ter dood brengen. Omdat hij tegelijkertijd de hogepriester Abjathar, die het met Adonia gehouden heeft, uit zijn ambt ontzet, vlucht Joab, bevreesd, dat ook hem de wraak van de koning treffen zal, naar het heiligdom, maar Salomo vindt geen reden zijn leven daarom te sparen en laat hem aan het altaar doden.

En Salomo zat op de troon van zijn vader David, regeerde in diens plaats; en zijn koninkrijk werd zeer bevestigd, doordat al het volk met de vorsten hem zonder tegenspraak als koning erkenden (1 Kronieken 29: 23vv.).

Toen kwam Adonia, de zoon van Haggith, nog altijd belust op de reeds eenmaal maar tevergeefs overrompelde troon, tot Bathseba, de moeder van Salomo, om met haar hulp van de koning te verkrijgen, dat deze hem Abisag, de Sunamitische, tot vrouw zou geven; want, omdat volgens de rechten en gewoonten van het Oosten hij, die zich van het vrouwenpaleis van de vorige koning meester maakte, aanspraak op de troon kreeg (2 Samuel 12: 8), zo hoopte hij door het huwelijk met de verpleegster van David, die tevens bij het volk voor David's bijvrouw doorging, een houvast te verkrijgen, waardoor hij bij gelegenheid zijn aanspraken op de troon opnieuw kon doen gelden; en zij, Bathseba, die uit het vroegere gedrag van Adonia voor het tegenwoordige weinig goeds voorspelde, maar hem toch na zijn begenadiging de toegang niet ontzeggen wilde, zei toen hij binnenkwam: Is uw komst vrede, hebt gij vreedzame bedoelingen? (1 om.16: 4) en hij, huichelachtig als hij was, zei: Vrede.

Hij zei dan, om haar eerst alle achterdocht te benemen, als zou hij nog naar de troon staan: Gij weet, dat het koninkrijk vanwege het recht van mijn eerstgeboorte eigenlijk van mij was, en geheel Israël 1) reeds, omdat ik na het overlijden van de drie oudste prinsen nu de oudste van David's zonen was, zijn aangezicht op mij gezet had, dat ik na David koning zou zijn; en hoewel het koninkrijk omgewend en van mijn broeder geworden is, zo wil ik mij toch in dit verlies schikken, want het is van de HEERE hem (Salomo) geworden, en nu de Heere het hem gegeven heeft, zal ik hem in het rustig bezit van de troon laten.

Geheel Israël. Adonia kon dit zeggen, omdat Abjathar, de hogepriester, en Joab, de opperbevelhebber van zijn rijk zich voor hem hadden verklaard. Daaruit kon Bathseba opmaken, dat, indien David niet op bijzondere wijze tussenbeide was gekomen, zijn verkiezing tot koning een feit was geworden.

En hij zei: Spreek toch tot de koning Salomo, want hij zal uw aangezicht niet afwijzen, zijn eigen moeder zal hij niet weigeren hem een verzoek voor te dragen, dat hij mij Abisag, de Sunamitische, tot vrouw geve, zij is door David niet bekend, en ik voel een hartelijke genegenheid tot haar. 1)

Adonia probeerde hiermee (1: 4) zijn overtreding van de duidelijke wet (Lev.18: 8), te verontschuldigen. Ook Bathseba maakte geen problemen daaromtrent.

En Bathseba, die Adonia's woorden voor welgemeend opnam, liet zich verstrikken en zei: Het is goed, 1) ik zal de koning voor u aanspreken. Niet alleen beschouwde zij het verzoek als inwilligbaar, om bovengenoemde reden, maar tevens wilde zij Adonia uit vrouwelijk medelijden des te liever te wille zijn, omdat daaruit een verzoening tussen Salomo en Adonia geboren kon worden.

Adonia had bij Bathseba de teruggezette gespeeld en zich gehouden, alsof hij volkomen de wil van de Heere goedkeurde. Hij had daardoor het hart van de koningin-moeder week gemaakt en zij had deze zaak beschouwd als een uitnemend middel, om de verzoening te bewerkstelligen tussen Adonia en koning Salomo.

Zo kwam Bathseba tot koning Salomo, om hem voor Adonia aan te spreken. En de koning stond bij haar binnentreden op van zijn zetel en ging haar, die niet alleen zijn moeder, maar ook de koningin-weduwe was, en aldus met onderscheiding moest behandeld worden, tegemoet en boog zich eerbiedig voor haar neer; daarna zat hij weer op zijn troon, om als koning haar zaak te vernemen, en hij deed een stoel (troonzetel) voor de moeder van de koning zetten, 1) en zij zat aan zijn rechterhand op de ereplaats (Psalm 110: 1).

De zetel naast de koning gold voor de hoogste ereplaats.

En de koning Salomo zwoer bij de HEERE, zozeer was hij zich van zijn zaak gewis, en zo vast was hij besloten zijn verkiezing van God tot koning van Israël niet langer door Adonia's arglistige en trouweloze kuiperijen te laten ontheiligen, zeggende: Zo doe mij God, en zo doe Hij daartoe, voorzeker Adonia zal ditmaal de welverdiende doodstraf niet ontgaan, hij zal dat woord tegen zijn leven gesproken hebben. 1)

Salomo zweert deze eed tevens, om daardoor Bathseba te verhinderen, dat zij uit vrouwelijk medelijden verzoekt Adonia's leven te sparen.

En nu, zo waarachtig als de HEERE leeft, die mij, ondanks alle tegenstand van mijn tegenstanders, bevestigd heeft, en mij heeft doen zitten op de troon van mijn vader David, en die mij een huis gemaakt heeft (Salomo had nu reeds een zoon, Rehabeam, van een jaar oud, (Vergelijk 14: 21 en 11: 42) zoals Hij gesproken had tot David (2 Samuel .7: 12vv.): Wanneer uw dagen zullen vervuld zijn, en gij met uw vaderen ontslapen zult zijn, zal Ik uw nageslacht na u doen opstaan, dat uit uw lijf voortkomen zal, en Ik zal zijn koninkrijk bevestigen; de Heere heeft mij aangewezen als degene, in wie deze beloften zullen vervuld worden, ja

voorzeker Adonia, die aldus niet tegen mij maar tegen God strijdt, zal daarom nog heden gedood worden.¹⁾

Tot een des te overvloediger bewijs van de onveranderlijkheid van Gods Raad en belofte, aangaande de bevestiging van David's koninkrijk, was de Heere met een eed daartussen gekomen en dientengevolge achtte Salomo zich verplicht, om insgelijks de krachtigste verzekering te geven, dat hij onveranderlijk besloten had, de vaststelling, zoveel hem mogelijk was, te handhaven en de vijanden daarvan te verdelgen. De Heere leeft, die mij bevestigt heeft. Voorzeker Adonia, die getracht heeft deze goddelijke vaststelling te verbreken, zal gedood worden.

Adonia ging niet alleen in tegen de wil en de begeerte van David, maar bovenal tegen de Raad van God. Hij trachtte het besluit van God te vernietigen, en daarom was hij de dood schuldig. Hij had zich schuldig gemaakt aan hoogverraad en daarop stond de doodstraf.

En tot Abjathar, de priester, Adonia's medestander, die zeer waarschijnlijk ook na de mislukte poging in 1 beschreven, voortdurend in geheime verstandhouding met hem gestaan had, zei de koning: Ga naar Anathoth, de priesterstad, waartoe gij behoort (Joz.21: 18), op uw akkers, en bebouw die in plaats van verder het priesterambt waar te nemen; want gij zijt een man van de dood, d.i. hebt door uw schanddaden de dood verdiend, maar op deze dag 1) (voor ditmaal) zal Ik u niet doden, omdat gij de Ark van de Heere HEERE voor het aangezicht van mijn vader David gedragen hebt (gij hebt over het vervoer een wakend oog gehouden, zowel bij de feestelijke overbrenging naar Jeruzalem (1 Kronieken 16: 11vv.), als toen David vluchtte (2 Samuel .15: 24) en omdat gij verdrukt zijt geweest in alles, waarin mijn vader verdrukt was (gij hebt zijn lot gedeeld, terwijl hij door Saul vervolgd werd (1 Samuel .22: 20vv. 23: 2 vv.) en tijdens de opstand van Absalom (2 Samuel .17: 15vv.); ik zal uw voormalige trouw en uw waardigheid in aanmerking nemen ten gunste van u.

Zie hier weer een trek van Salomo's wijsheid. Hij spaart hem op dit ogenblik en spaart hem het leven, maar omdat hij niet weet, of Abjathar zich ook weer zal laten gebruiken tot oproerige daden, zegt hij hem niet toe dat hij bij een volgende maal hem het leven zal sparen. Salomo's zachtmoedigheid komt hier temeer uit, vergeleken met de wraakzucht van Saul. Saul had het leven van Achimelech niet gespaard, om vermeend hoogverraad. Salomo herinnert zich de dienst van Abjathar en spaart hem, hoewel hij zich werkelijk aan hoogverraad heeft schuldig gemaakt.

Salomo dan verdreef Abjathar, 1) dat hij voortaan de priester van de HEERE niet meer was om te vervullen het woord van de HEERE, dat Hij over het huis van Eli te Silo gesproken had 2) (1 Samuel .2: 30vv.).

Over het verdere lot van Abjathar wordt het stilzwijgen bewaard, omdat de dood van een afgezette priester geen betekenis had voor het rijk van God; hij zal zijn afzetting wel niet lang overleefd hebben, want hij zal toen wel omstreeks 80 jaar oud geweest zijn (1 Samuel 2: 32). Overigens blijkt uit 4: 4 dat Abjathar wel het priesterambt, maar niet de priesterlijke

waardigheid ontnomen was, want op die plaats wordt hij nog naast Zadok als priester genoemd.

Het Priesterambt ging nu weer van het huis van Ithamar over op dat van Eleazar, zoals de Heere gesproken had.

Toen het gerucht van Adonia's gerechtelijke dood en Abjathar's afzetting tot Joab kwam, zo vreesde hij ook voor zijn leven (want Joab had zich gewend achter Adonia (zoals wij zagen in 1: 7vv.) hoewel hij zich niet had gewend achter Absalom), integendeel had hij met diens oproer David met alle macht ter zijde gestaan (2 Samuel .18: 1-20,22), zo vluchtte Joab om zijn leven te redden tot de tent van de HEERE 1) op de heuvel Sion, waar ook Adonia vroeger een schuilplaats had gezocht (Hoofdstuk .1: 50vv.), en vatte de hoornen van het altaar, hopende dat Salomo uit eerbied voorde heiligheid van de plaats hem daar niet zou laten doden, maar hem begenadigen, zoals dit vroeger Adonia geschied was.

Omdat Joab zich aan een tweevoudige moord had schuldig gemaakt, kon het altaar voor hem geen vrijplaats zijn (Exod.21: 13vv.).

En Benaja kwam tot de tent van de HEERE en zei tot hem, omdat hij huiverde het doodvonnis voor het altaar van de Heere aan hem te voltrekken: Zo zegt de koning: Kom naar buiten! 1) (Ik sommeer u in naam van de koning deze plaats te verlaten). En hij (Joab) zei: Nee, ik zal er niet uitkomen, maar hier zal ik sterven! Hebt gij het bevel ontvangen mij te doden, doe het hier, dan zal geheel Israël erkennen, wat een wreed en bloeddorstig tiran koning Salomo is, omdat zelfs de heiligste plaats door hem niet wordt ontzien. En Benaja, niet wetende hoe hij zich in dit geval gedragen moest, bracht het antwoord weer aan de koning, zeggende: Zó heeft Joab gesproken, en zó heeft hij mij geantwoord, wat moet ik nu doen ten einde het bevel van mijn heer de koning aan hem te voltrekken, zonder dat deze daardoor zijn achting bij het volk verlieze, of zijn goede naam daardoor schade lijde.

Aan de lange tijd geleden gepleegde zonde dacht hij toen niet meer, maar slechts aan zijn deelname aan de opstand van Adonia; en wegens deze schuld mocht hij hopen, dat Salomo uit eerbied voor de godsdienst hem niet op de heilige plaats zou laten doden. Dat deze hoop niet geheel en al uit de lucht was gegrepen, merkt men daaruit, dat Benaja, toen Joab op de in naam van de koning tot hem gerichte vordering, niet van het altaar week, hem niet terstond de doodsteek gaf, maar dit aan Salomo berichtte en diens bevel daartoe afwachtte. Salomo echter liet de gerechtigheid haar vrije loop en beval hem daar te doden en dan te begraven.

Zo zal de HEERE zijn bloed op zijn hoofd doen terugkeren, omdat hij op twee mannen, rechtvaardiger en beter dan hij, aangevallen is a) en die met het zwaard gedood heeft, omdat mijn vader David het niet wist: 1) Abner, de zoon van Ner, de krijgsoverste van Israël, en Amasa, de zoon van Jether, de krijgsoverste van Juda (vs.6).

Ook: "2 Samuel 19: 13

Hiermee verzekert Salomo aan zijn tijdgenoten, dat David niets wist van de sluipmoorden van Joab, zodat de bloedschuld niet aan zijn vader verweten kon worden, maar Joab alleen er aansprakelijk voor was.

Zo zal hun bloed, overeenkomstig de vloek door mijn vader uitgesproken a) terugkeren op het hoofd van Joab, en op het hoofd van zijn 1) nageslacht in eeuwigheid, maar David en zijn nageslacht en zijn huis, en zijn troon zal vrede hebben van de HEERE tot in eeuwigheid, volgens de hem gegeven belofte. b)

2 Samuel .3: 28vv. b) 2 Samuel .7: 12vv.

Door het onschuldig vergoten bloed te doen terugkeren op het hoofd van hem, die het geplengd had, werd de bloedschuld, die anders op het huis van David gebleven zou zijn, daarvan weggedaan, hetgeen insluit, dat de Overheid op een bijzondere wijze verantwoordelijk is voor onschuldig vergoten bloed, dat het ten hare laste ligt, het te wreken, en dat het is op straffe van Gods hoogste ongenade, indien het wordt nagelaten.

En Benaja, de zoon van Jojada, ging na deze woorden van de koning op naar de wat hoger gelegen tent van de Heere en viel op hem (Joab) aan, en doodde hem, hoewel hij de hoornen van het altaar vasthield, en hij werd daarna begraven in zijn d.i. de bij zijn huis vervaardigde grafspelonk a) in de woestijn van Juda, niet ver van Bethlehem zijn geboorteplaats.

1 Samuel .25: 1

Salomo kende de wet van God. Hij wist, dat het altaar van de Heere geen bescherming verleende aan moedwillige moordenaars (Ex.21: 14): "Gij zult hem van voor Mijn altaar nemen, dat hij sterve". In gevallen dat dierenbloed de zonden kon verzoenen, verleende het altaar een schuilplaats, maar niet in Joabs geval. Salomo beval dus, dat hij daar gedood zou worden, om aldus te tonen, dat hij de volksmening niet vreesde in het betrachten van zijn plicht; integendeel wilde hij hen daardoor te kennen geven, dat de uitoefening van het recht beter is dan slachtoffer, en dat de heiligheid van een plaats nooit de goddeloosheid, van wie het ook zij, mag beschermen. Zij die met een levend geloof aan Christus en Zijn gerechtigheid vasthouden, vastbesloten om, moeten zij vergaan, daarop te vergaan, zullen in Hem een machtiger beschermer vinden dan Joab in de hoornen van het altaar.

II. Vs.36-46. Om Simeï, met betrekking tot wie Salomo evenzeer een opdracht van zijn vader had, meer van nabij te kunnen gadeslaan, liet Salomo hem naar Jeruzalem komen, en gebiedt hem op straffe van de dood de grenzen van de stad niet te overschrijden. Maar reeds na verloop van drie jaar wordt Simeï's lot beslist; toen enige knechten hem ontlieden naar Gath in het land van de Filistijnen, vergeet hij geheel en al zijn toestand van gevangene, en achtervolgt hen om hen terug te halen. Daardoor verbeurt hij zijn leven en zo treft hem nu de door zijn lastering aan David, de gezalfde van de Heere, welverdiende straf.

Daarna, om verder de opdracht van zijn vader uit te voeren (vs.5vv.), zond de koning naar Bahurim, oostelijk van Jeruzalem gelegen a) en riep Simeï tot zich en zei tot hem: Bouw u

een huis in Jeruzalem, en woon daar, opdat ik u beter onder mijn toezicht hebbe als in uw geboorteplaats; en ga van daar niet uit hierheen of daarheen, buiten de grenzen van de stad.

2 Samuel .3: 16; 16: 5

Want het zal geschieden op de dag van uw uitgaan buiten de u gestelde grens, als gij over de beek Kedron 1) zult gaan, want ook daarover te gaan is u verboden, weet voorzeker dat gij de dood sterven zult; uw bloed zal op uw hoofd zijn, zo hebt gij niemand dan uzelf uw dood te verwijten; houdt gij u aan de voorwaarden zo-even gesteld, zo zullen wij ons ook houden aan hetgeen mijn vader David u beloofd heeft (2 Samuel .19: 23).

Het Kedrondal is als oostelijke grens van het stamgebied genoemd met het doel, omdat Bahurim, de woonplaats van Simeï, oostwaarts van Jeruzalem naar de kant van de woestijn lag.

Toen maakte Simeï zich op en zadelde zijn ezel en ging heen naar Gath, tot Achis om zijn knechten bij hem te zoeken, want omdat het land van de Filistijnen na David's overwinningen onder Israël stond, kon men hem de uitlevering van de beide slaven niet weigeren. Zo ging Simeï heen en bracht zijn knechten, die hij weldra gevonden had, van Gath met zich naar Jeruzalem.

Simeï vergeet hetgeen hij beloofd heeft, maar deze zaak wordt aanleiding, dat de straf van God, vanwege zijn zonde tegen de Gezalfde van de Heere, aan hem eindelijk wordt voltrokken. De tijd van de genade was voor Simeï voorbij.

In blinde hartstocht vergeet Simeï geheel en al zijn belofte en zo treft hem door de wonderbare besturing van God, de straf aan David verdiend.

Waarom dan hebt gij de eed van de HEERE niet gehouden en het gebod, dat ik over u geboden had?1)

Simeï had onder ede beloofd in Jeruzalem te zullen blijven. Wanneer hem nu zijn slaven ontvlucht waren, dan had hij aan de koning verlof moeten vragen, om de stad te verlaten. Nu hij het niet gedaan heeft, heeft hij zichzelf de dood berokkend. Wij lezen dan ook niet, dat Simeï enige verontschuldiging heeft ingebracht.

Maar de koning Salomo is gezegend, dat de Heere het zo heeft laten gebeuren en mij het zwaard tegen u in de hand geeft is een bewijs, dat Hij mij zegent in mijn bestuur, en een teken, dat de troon van David bevestigd zal zijn voor het aangezicht van de HEERE tot in eeuwigheid; dit hebt gij vroeger niet willen geloven, maar hebt mijn vader gelasterd als ware hij door de Heere verworpen. 1)

Had Simeï niet onder het goddelijk oordeel gelegen, maar hij een in waarheid bekeerd en in genade aangenomen hart gehad, dan had hij zich wel zijn eed herinnerd bij het voorval met de slaven, en van de koning hulp gevraagd, om weer in het bezit van zijn eigendom te geraken,

in plaats van zichzelf te helpen. Deze geschiedenis is een bewijs, hoe God de onboetvaardige zondaar te zijner tijd straft (Psalm 7: 12vv.).

En de koning gebod Benaja, de zoon van Jojada, het doodvonnis aan hem te voltrekken; die ging met hem uit naar de plaats, waar dergelijke vonnissen voltrokken werden, en viel op hem aan, dat hij stierf. 1) Alzo is het koninkrijk, door deze, van vers 13 af beschreven voorvallen bevestigd in de hand van Salomo; want de Heere liet het hem gelukken, terstond in de aanvang van zijn regering al het misdadige te verdoen, wat uit David's tijden nog ongestraft was gebleven, en door de handhaving van een strenge gerechtigheid de weg tot een vreedzaam en rustig bestuur te banen (Spreuken 16: 12; 25: 5).

De oude boosheid blijft in het onbekeerde hart, en het is nodig, dat er een waakzaam oog gehouden wordt op hen, die hun vijandschap aan de dag hebben gelegd, maar geen bewijs van berouw hebben gegeven. Evenwel is het recht zo onpartijdig te zijn, dat zij moeten toestemmen: "de uitspraak is rechtvaardig. "Maar geen verbintenissen of gevaren zullen de wereldling van het achtervolgen van zijn plannen doen afzien, hij zal voortgaan al stort hij lichaam en ziel in het verderf.

Laat ons tevens in herinnering houden, dat God Zijn oordeel niet naar het onze afmeet. Laat ons trachten het gevoel in ons levend te houden, dat Zijn oog ons ziet, en laat ons streven zijn steeds als in Zijn aanwezigheid te wandelen. Laat elk van onze daden, woorden en gedachten geleid worden door de wetenschap, dat het uur spoedig aanbreekt, waarop de minste omstandigheden van ons leven aan het licht zullen gebracht worden en ons eeuwig lot beslist zal worden door een rechtvaardig en alwetend God.

Zo gaf de Heere Simeï over in zijn dwaasheid, opdat de verdiende straf op hem kon worden toegepast, zodat iedere tegenstander van Salomo's rijk werd verdaan, en alle anderen afgeschrikt door hun voorbeeld. Zijn troon werd bevestigd in vrede als de type van het rijk van de vrede en de gerechtigheid van de Verlosser. En het is een troost, met betrekking tot de vijandschap van de vijanden van de kerk, dat hoe zij ook woelen, zij zich slechts tevergeefs zullen afmatten. Christus troon is gevestigd, zij kunnen hem niet overweldigen.

HOOFDSTUK 3.

SALOMO'S HUWELIJK, GEBED EN OORDEEL.

Vs.1-15. Salomo zo in het koninkrijk bevestigd, en met de vervulling van de opdracht van zijn vader zo ver gevorderd zijnde, dat nu eerst de eigenlijke geschiedenis van zijn regering begint, verbindt zich met de Egyptische koning. Reeds vroeger heeft hij zich echter naar Gibeon begeven, om daar zijn troonsbestijging door een plechtig offer te vieren, en daar verschijnt hem de Heere in de droom in de nacht na de dag van het offer, en geeft hem de vrijheid van Hem te begeren wat hij verkiest. Salomo begeert tot verheerlijking van de aan zijn vader bewezen goddelijke genade, en met erkenning van zijn onvermogen, om naar eis het volk van God te regeren, een aan God gehoorzaam hart. De Heere behaagt deze bede zozeer, dat hij Salomo niet alleen een wijs en scherpzinnig verstand geeft, zoals deze verlangd had, maar hem ook bovendien rijkdom en eer en onder zekere voorwaarde een lang leven belooft. (Vergelijk 2 Kronieken 1: 1-13).

En Salomo, nadat hij door een strenge handhaving van recht en gerechtigheid omtrent de voornaamste oproerstokers, zijn rijk gevestigd had (2: 46), verbond zich met farao, de koning, van Egypte, 1) en nam de dochter van farao (Psusennes, de toenmalige koning), en bracht ze in de stad van David, niet in het koninklijk paleis te Sion, dat zijn vader gebouwd had (2 Samuel 5: 11), en dat hij in die tijd zelf nog bewoonde, omdat dit hem heilig was vanwege de in diens nabijheid staande tent van de samenkomst (2 Kronieken 8: 11). Hij bracht haar in een van de koninklijke huizen, die zich op Sion bevonden, totdat hij voleind zou hebben het bouwen van zijn huis (zijn eigen prachtig paleis, 7: 1-12) en het Huis van de HEERE (de tempel op Moria, Hoofdstuk 6: 1vv. en 7: 13vv.) en de muur van Jeruzalem rondom (11: 27), om na volbrenging van al deze bouwplannen voor de dochter van farao een eigen harem te stichten (9: 24).

De naam van deze prinses was Tachpanhes, zij was zijn tweede vrouw, de eerste was een Ammonitische, Naäma geheten (14: 21).

De vroegste geschiedenis van Egypte tot op Psammetichus in de 7de eeuw voor Chr., met wie de geloofwaardige geschiedenis van een Egyptische monarchie een aanvang neemt, is met fabels doorweven en nog slechts in brokstukken aanwezig (Ge 12: 10); wat wij er nog van weten is van de hand van Manetho, opperpriester uit Heliopolis, die het op bevel van Ptolomeüs Philadelfus (284-216 v. Chr.) in het Grieks te boek stelde, hierbij afgaande op de archieven van de tempel. Volgens hem kan men tot op Psammetichus 25 dynastieën of koningsgeslachten tellen, waaromtrent wij hier kort het voor goed begrip van de Bijbel noodzakelijke laten volgen, terwijl wij de laatste of de 26ste dynastie bij "2Ki 23: 29" zullen behandelen.

Alle bronnen van de oudste geschiedenis van Egypte noemen Menes uit de stad This als eerste koning van Egypte; deze gaf aan de Nijl, die vroeger dicht langs de Lybische bergketen heen vloeiende, door afdamming een andere loop en bouwde op de daardoor verkregen ruimte

de nieuwe hoofdstad van zijn rijk, die de naam Memphis verkreeg. Van de vierde koning, Menephtah, van deze dynastie (de

Thinitische) wordt verhaald, dat hij verscheidene piramiden gebouwd zou hebben, bij deze dynastie behoren trouwens 60 koningsgraven. In de derde dynastie wordt Sesotris I als grondlegger van de geneeskunde geprezen, hij heeft waarschijnlijk ook het kastenwezen (Ge 45) bij de wet geregeld. Van de beide beroemdste koningen van de vierde dynastie Cheops en Chephren zijn de twee grootste piramiden, die wij kennen, afkomstig; de gouden eeuw van Egypte begon echter met de twaalfde dynastie, uit deze dynastie noemen wij, de door Herodotus Sesotris genoemde, geweldige vorst, op wiens naam alles gesteld werd, wat door al de vorsten van deze roemrijke en lange periode groots en merkwaardigs werd verricht. Hij verdeelde het land in twaalf tempel-districten en elke tempel afdeling in drie stadhoudersschappen en bepaalde het getal van de hoofdsteden op drie naar de drie jaargetijden van de dierenriem (zoals trouwens de gehele Egyptische staatsinrichting aan de sterrenhemel ontleend zou zijn). Deze hoofdsteden waren Thebe in Opper-Egypte, Memphis in Middel-Egypte en Heliopolis in Neder-Egypte. Tevens worden hem vele krijgstochten en aanzienlijke veroveringen toegeschreven. De laatste koning van deze dynastie was Amenemhat III, de bouwmeester van het Labyrint en van de zich in de nabijheid daarvan bevindende piramiden. Onder de laatste koning van de volgende dynastie, Amentima, toen het Egyptische rijk sedert Menes reeds verscheidene eeuwen bestaan had, deed een woeste volksstam vanuit het noordoosten een inval in het land; deze stammen noemde men daar Hyksos (Ge 40: 11). De koningen van de 14de tot 16de dynastie behoorden tot deze stam. Zij hadden Memphis tot residentie (Genesis 41: 14). Zij werden echter na een 500 jarige heerschappij, zoals men gewoonlijk aanneemt (hoogst waarschijnlijk duurde echter de heerschappij niet langer dan 300 jaar) door de Thebesche koning Amenophis II verdreven uit Egypte en dat wel voorgoed onder Thutmes IV, uit de 17de dynastie. Deze laatstgenoemde, met wie een nieuw rijk, dat van de 18de dynastie een aanvang neemt is vermoedelijk de in Exodus 1: 8 bedoelde "nieuwe koning" zijn regeringstijd valt omstreeks 1575-1550 v. Chr. (volgens Lepsius begint deze koningsrij met het jaar 1550 v. Chr.). In de 19de dynastie volgde op Sethos I (omstreeks 1450 v. Chr.) diens zoon Ramses II, een groot en beroemd koning, wiens bijnaam Sesotris de Grieken waarschijnlijk aanleiding gaf, hem eveneens Sesotris te noemen, te meer omdat zijn roemrijke daden met die van de vroegere Sesotris uit de 12de eeuw veel overeenkomst hadden. Met diens zoon Menephtah, die Lepsius verkeerdelijk voor die farao houdt, onder wie Israël uittrok (want het begin van zijn regering valt omstreeks 1322 v. Chr. de uittocht van de kinderen van Israël in het jaar 1492 v. Chr.) begint een nieuwe periode. De van nu aan volgende koningen van de 20ste dynastie dragen allen de naam van Ramses; maar Egypte's grootheid en macht neigden reeds tot de ondergang. Met voorbijgang van de vroegere koningen van de 21ste dynastie, of de Tanitische, noemen wij slechts de voorlaatste, Psinaches, aan wie wij te denken hebben bij hetgeen in 11: 18vv. verteld wordt, en de laatste uit dit huis, die 35 jaar geregeerd heeft en Psusennes heet. Hij is degene, met wie Salomo zich verbond en het is eerder te denken, dat het denkbeeld van deze vereniging van de Egyptische koning dan van Salomo uitging; want Israël was door David tot een voor de naburen geduchte macht en hoogte gebracht, terwijl Egypte toentertijd in weelde en vadsige rust verzonken lag. De eerste koning van de 22ste of Bubastitische dynastie, Sesonchis is zeker de in 14: 25vv. genoemde Sisak, die in het 5de jaar

van Rehabeams regering (970 v. Chr.) Juda met strijd vervulde en Jeruzalem veroverde. Van deze tijd aan komt de Egyptische geschiedenis niet weer in aanmerking als eerst in de 25ste dynastie, die na 750 v. Chr. aan de regering kwam, kregen de Ethiopische koningen de overhand. De eerste koning van deze dynastie was Sabako; zijn opvolger wordt door Manetho Sevichos genoemd. Zo ver als de onderzoekingen in Egypte thans gevorderd zijn, laat het zich nog niet bepalen of onder de in 2 Koningen .17: 4 genoemde koning So de eerste dan wel de laatste moet verstaan worden. De derde en laatste van de Ethiopische koningen heet Tarkos; hij is de in 2 Koningen .19: 9 aangehaalde Thirhake, koning van de Moren (Ethiopië) wiens regering 28 jaren duurde. Strabo, een Grieks schrijver roemt hem als een groot veroveraar; de tijd van zijn regering kan niet chronologisch zuiver bepaald worden. Tot afschudding van het Ethiopische juk vormde zich nu de van Sais in Neder-Egypte uitgaande Dodekarchie of regering van de twaalf koningen, die onder elkaar als hoofden van de twaalf tempel-districten de koninklijke macht verdeelden. Spoedig echter geraakten deze vorsten in onenigheid (Jes.19: 2) en nadat in de daaruit ontstane burgeroorlog de derde koning Necho I gevallen was, lukte het diens zoon Psammetichus, met hulp van Griekse soldaten, omstreeks het jaar 656 v. Chr. zich tot alleenheerser in Egypte te maken, doordat hij door zijn militaire staatsinrichting aan de priesterheerschappij een einde maakte. Met hem begint een nieuwe periode in de Egyptische geschiedenis. Onder deze 26ste dynastie verhief het land zich nog eenmaal tot de oude bloei.

Om nogmaals hier op de in dit vers genoemde Psusennes terug te komen, zo merken wij hier op, dat Salomo's huwelijk met diens dochter geen overtreding van de wet was, die alleen het huwelijk met Kanaänitische vrouwen uitdrukkelijk verbiedt (Exod.34: 16 Deuteronomium 7: 3), overigens toestaat zelfs krijgsgevangen vreemde vrouwen te huwen. (Deuteronomium 21: 10,17). Deze huwelijken waren echter eerst dan in overeenstemming met de geest van het gebod, als de vreemde vrouwen de afgodendienst lieten varen en het geloof van de HEERE aannamen. Dit mogen wij ook van farao's dochter veronderstellen, omdat deze in 11: 1 uitdrukkelijk van de vreemde vrouwen onderscheiden wordt, en Salomo in de eerste jaren van zijn regering de Heere zo trouw aanhing, dat hij geen afgodendienst in zijn omgeving geduld zou hebben.

De naam van deze vrouw was Thachpanhes. Zij was zijn tweede vrouw. De eerste was Naëma, een Ammonitische.

Sommigen denken dat farao's dochter een oprechte bekeerling was (want de goden van de Egyptenaren worden niet genoemd onder de vreemde goden, die Salomo door zijn vrouwen overgehaald werd te dienen (11: 5,6), en dat het Hooglied en de 45ste Psalm voor deze gelegenheid vervaardigd werden, in de huwelijksbeschrijving waarvan de type wordt gezien van het geestelijk huwelijk van Christus met zijn Kerk, bepaald de Kerk uit de heidenen. Maar dit is twijfelachtig.

Het huwelijk van Salomo met een dochter van farao was wel is weer eigenlijk een staatkundig huwelijk, maar heeft desalniettemin ook een geschiedkundige betekenis, die met het heil, dat uit Israël zou voortkomen, in het nauwste verband staat. De grote en machtige koning van het land, dat voor Israël het huis van dienstbaarheid was geweest, waarin het het brood van

ellende had gegeten, geeft nu aan de koning van dit eens zo veracht en verdrukt volk zijn dochter tot vrouw, en moet naar Gods beleid tot bevestiging van Israël's troon en tot vermeerdering van macht en heerlijkheid van het Israëlitisch rijk behulpzaam zijn. Zo was dit huwelijk tegelijk een getuigenis van de goddelijke heilsdaad van de redding uit Egypte, welk doel Israël met de regering van Salomo, als de tijd van de hoogste bloei van het rijk volkomen bereikt heeft. Het is evenzeer een goddelijk zegel op de met de uitvoering uit Egypte begonnen en nu tot voleinding gebrachte zelfstandigheid van het volk.

Alleen, hoewel Salomo in de drie eerste jaren van zijn regering zijn koninkrijk naar buiten bevestigde en de koning van een groot rijk verbintenis met hem aanknoopte (3: 1), zo ontbrak echter nog de innerlijke uitbreiding en verbetering, immers offerde het volk nog op de hoogten, want geen huis was voor de naam van de HEERE gebouwd tot die dagen toe, zodat de door de wet voorgeschreven Godsverering op slechts één, door de Heere verkozen plaats, (Lev.17: 1vv. Deuteronomium 12: 1vv.) toentertijd nog niet mogelijk was.

Onder deze hoogten hebben wij offerplaatsen en plaatsen van aanbidding te verstaan, op heuvels, zoals dit sedert de verplaatsing van de Ark uit Silo onder Samuel gebruikelijk geworden was (1 Samuel .4: 3vv.; 9: 12vv.) en enigszins te rechtvaardigen was wegens de nood van het land. Deels bestonden zij slechts uit een altaar; dikwijls echter waren deze altaren waarschijnlijk op de manier van de hedendaagse katholieke veldkapellen ingericht, of er werd een heiligdom daarnaast opgericht; vandaar dat in 13: 32; en 2 Koningen .17: 19,32; 19 huizen van de hoogten sprake is.

Later na de oprichting van het algemeen heiligdom was het offeren op de hoogten een openlijke overtreding van het gebod van God; het werd ook door vrome koningen, Hizkia en Josia,

(2 Koningen .18: 4; 23: 8,19) afgeschaft, terwijl in het rijk van Israël deze onlevitische en separatistische hoogtendienst openlijk werd ingevoerd (12: 31), hetgeen het volk des te eerder tot de Kanaänitische afgodendienst deed overslaan, omdat het overblijfsel van de vroegere bewoners van het land ook hoogten had aan Baäl gewijd, ja zelfs de Baäl-dienst en Astarte-dienst eigenlijk een hoogten dienst was.

De Tabernakel had zijn betekenis door de verwijdering van de Ark van het verbond voor het volk verloren, als plaats van gemeenschappelijke samenkomst. Het is daarom, dat het volk op verschillende hoogten offerde. Eerst later, toen de tempel was gebouwd, werd dit "offeren op de hoogte" tot zonde aangerekend, omdat de Heere zich een vaste plaats tot verering van Zijn Heilige Naam had uitverkoren.

En de koning, die in de tijd, dat hij aan de regering kwam (2: 12-18, dus nog in het jaar 1015 v. Chr.) behoefte voelde de Heere openlijk voor al het volk te danken en Hem om Zijn bijstand tot een gelukkige en gezegende regering te smeken, ging vergezeld van de vorsten van het volk en van de rechters enz., die hij zelf tot deelname aan deze plechtigheid had uitgenodigd (2 Kronieken 1: 2vv.) naar Gibeon (1 1/2 mijl noordwestelijk van Jeruzalem; Jozua 9: 3), om daar te offeren, omdat die daar gelegen hoogte 1) groot was, (toenmaals de

voornaamste van de hoogten, omwille van de tabernakel, die zich daar bevond (1 Samuel 22: 19): duizend brandoffers offerde Salomo op dat altaar, brandofferaltaar bij de tabernakel, dat nog dateerde uit Mozes' tijd.

De tabernakel wordt hier de hoogte, d.i. de hoogte bij uitnemendheid genoemd. Er werden zoveel brandoffers gebracht, omdat volgens 2 Kronieken 2: 1 de vertegenwoordigers van het volk daaraan deelnamen.

Te Gibeon verscheen de HEERE, die niemand Zijn naam tevergeefs laat aanroepen, waar dit in het geloof gebeurt (Psalm 145: 18vv.), aan Salomo in een droom 's nachts, die op de dag van het offer volgde; en God zei, als het ware ten antwoord op de door het offer in het algemeen uitgesproken bede om een gelukkige en gezegende regering; Begeer wat Ik u geven zal. 1) Spreek het slechts nader en meer bepaald uit, wat gij onder een gelukkige en gezegende regering verstaat, welke gaven gij daartoe van Mij denkt te behoeven.

De goddelijke openbaring, die Salomo kreeg, vond plaats evenals in een menigte andere gevallen in het Oude Testament door middel van een droom. Op zichzelf is de droom ook naar de Schrift iets geheel nietigs en ijfels (Prediker 5: 6 Job 20: 8 Jes.29: 7,8). In zo verre echter in de droom de mens van de zinnenwereld en buitenwereld geheel afgetrokken is, en zich in een toestand van zuiver geestelijk zien bevindt, kon de droom meer dan de natuurlijke wakende toestand een voor goddelijke inwerkingen en openbaringen ontvankelijke bode worden. De dromen van de laatste orde worden daarom op een lijn gesteld met de profetie en de gezichten, die een werking van de Geest van de HEERE zijn, Joël 3: 1 ; zij veronderstellen gewoonlijk een zekere stemming van de ziel bij de dromende. De profetische droom van de nacht hangt gewoonlijk met zedelijke overdenkingen en voorgevoel overdag samen. Een in de wakende toestand tot God en goddelijke dingen uitgaande ziel is juist in de stilte van de nacht bij haar onwillekeurige levensuitingen, dat is in de droom het meest geschikt, om zuiver geestelijke, innerlijk goddelijke inwerkingen op te nemen. Dit was het geval hierbij Salomo. Zijn droom toont aan, wat toen zijn ziel in beweging bracht en vervulde, en dat het feest, dat hij vierde, geen ijdele staatkundige plechtigheid was, maar uit een werkelijke godsdienstige behoefte voortkwam. Een Adonia had bij de bron Rogel (1: 9,25) nooit zo kunnen dromen. Wanneer ooit een droom niets droomachtig had zo was het die van Salomo te Gibeon.

Niet alsof God enige verplichting aan hem had voor zijn offeranden, maar zoals de dankbare erkenning van ontvangen weldaden de Heere nodigt, om nieuwe te schenken, zo behaagde het hem dus Zijn goedkeuring te betuigen, omtrent die van Salomo, en de koning als toe te wenken, hoe grote en menigvuldige weldaden Hij voor hem in gereedheid had, indien Salomo slechts niet karig was op zichzelf.

't Is alsof ons hier de woorden uit Psalm 2: 8 in de oren klinken, en inderdaad was Salomo het voorbeeld van hen, tot Wie dit woord van God is gericht.

Nu dan, HEERE, mijn God! Gij hebt mij, uw knecht, koning gemaakt in de plaats van mijn vader David, en daarmee tot erfgenaam en drager van de hem geschonken beloften: daarom komt het er nu op aan, dat ik in de juiste geest regere, opdat de vervulling van de belofte door

mij haar voortgang hebbe, en niet misschien door mijn dwaasheid en afwijking van het rechte pad verijdeld worde, en ik ben een klein jongeling, 1) een jongeman nauwelijks 20 jaar oud (2 Samuel 12: 24), ik weet niet uit te gaan noch in te gaan, 2) en weet daarom nog minder uit mijzelf hoe ik mij als koning gedragen moet.

Salomo spreekt als iemand, die een gevoel heeft van zijn eigen onmacht. "Heere, ik ben maar een kleine jongeling." Hij noemt zichzelf een kind in het verstand, hoewel zijn vader hem een wijs man noemde (2: 9).

In het Hebreeuws Naër katoen, klein jongeling, in de zin van onervaren jongeling. Hiermee erkent Salomo zijn onmacht en onbekwaamheid in het regeren hoewel zijn vader hem een wijs man had genoemd. Hij drukt dit verder uit door de volgende woorden, waarmee hij wil zeggen, dat hij uit zichzelf niet weet, hoe hij zich als koning moet gedragen, om het volk, waarover hem de Heere heeft gesteld, te regeren. Salomo is dus op dit ogenblik in de juiste gestalte, om van de Heere te ontvangen, alles, wat hij moet bezitten, om een wijs en verstandig vorst te zijn.

De uitdrukking "uitgaan en ingaan" in de zin van werkzaam zijn, Joz.14: 11 Psalm 121: 8 hangt hiermee samen, dat de Oosterling bijna alleen buitenshuis werkzaam is, en zich in huis graag aan de rust overgeeft.

Absalom die een zot was, wenst een rechter te wezen. Salomo daarentegen, die een wijs man was, beefde, wanneer hij daaraan dacht en vertrouwde zich als daartoe niet in staat zijnde. Hoe wijzer en verstandiger iemand is, des te lager zal hij denken van zichzelf en van zijn bekwaamheid.

En nog groter wordt de moeilijkheid om goed te regeren daardoor, dat uw knecht is in het midden van uw volk, dat gij verkoren hebt, Gij hem tot koning daarover gesteld hebt; deze regering vordert geen menselijke, maar goddelijke wijsheid; tevens is dit volk zeer talrijk, zoals dit de vaders beloofd was (Genesis13: 16 Exod.32: 13), een groot volk, dat niet geteld noch gerekend kan worden vanwege de menigte. a) 1)

a)4: 20; vgl. 2 Samuel .24: 9

Deze uitdrukking herinnert aan de beloften van God, aan de aartsvaders gedaan en Salomo bezigt haar, om daarmee de Heere de eer te geven, omtrent de vervulling van die beloften.

Zo geef dan, om mijn grote behoefte en om Uw genaderijke bedoelingen met Uw volk en mij, aan uw knecht, wat ik in de eerste plaats behoefte, een verstandig hart,

om uw volk te richten, zoals het behoort, verstandig onderscheidende tussen goed en kwaad, recht en onrecht in het gericht, want wie zou dit Uw zwaar volk kunnen richten, indien Gij hem daartoe geen inzicht en verstand gaf?

In het Hebreeuws Leeb schomeä, eigenlijk een horend hart, d.i. een hart, dat hoort naar de uitspraken van de rechten en instellingen, van de wetten van God.

Die zaak nu was goed 1) in de ogen van de HEERE, dat Salomo deze zaak begeerd, om Zijn Geest gebeden en niet het vergankelijke goed van deze tijd begeerd had.

Wanneer is ons gebed God welgevallig? Wanneer wij in het gevoel van onze onmacht en hulpeloosheid en in vertrouwen op de barmhartigheid van God en Zijn beloften bidden; wanneer wij boven alles om geestelijke goederen en gaven bidden (MATTHEUS.6: 33 Efeziërs .1: 3 1.3). De ware wijsheid, waarom wij God moeten bidden (Jak.1: 5) bestaat niet in veel en uitgebreid weten, maar in het onderscheiden van dat, wat goed en kwaad is (Job 28: 28 Jak.3: 17 Efeziërs .5: 17), en is een vrucht van de vernieuwing van ons gemoeds (Rom.12: 2). Een koning, die niet zelf om een gehoorzaam hart bidt, kan en mag ook niet hopen en verlangen, dat zijn volk hem een gehoorzaam hart toedraagt. De jeugd, die gewoonlijk ongebondenheid voor vrijheid aanziet, is het bovenal nodig om een gehoorzaam hart te bidden.

Zie, Ik heb gedaan naar uw woorden, en uw bede reeds vervuld, zie, Ik heb u een wijs en verstandig hart gegeven, en wel in zo rijke en overvloedige mate, dat uw gelijke vóór u 1) niet geweest is, onder alle mensen op aarde en uw gelijke na u niet opstaan zal.

a)4: 29vv.

Deze woorden zijn niet van toepassing op de vroegere koningen van Israël, maar in het algemeen voor alle mensen te verstaan.

En zo gij in Mijn wegen wandelen zult, onderhoudende Mijn instellingen en Mijn geboden, zoals uw vader David gewandeld heeft, zo zal Ik ook uw dagen verlengen, bij alles wat Ik u reeds geschonken heb. 1)

Omdat Salomo deze voorwaarde niet geheel is nagekomen, maar later van de wegen van de Heere is afgeweken (11: 1vv.), zo is ook de laatste belofte niet in haar gehele omvang vervuld geworden, want hij bereikte slechts een ouderdom van 60 jaar (11: 42vv.).

God beloofde aan Salomo rijkdom en eer op een volstreekte wijze, maar de belofte van een lang leven geschiedde onder een zekere voorwaarde. In het vervolg zal blijken, hoe Salomo hierin tekort schoot en daarom, ofschoon hij rijkdom en eer had, zo had hij daarvan geen zo langdurig genot, als hij anders, indien hij gehoorzaam was gebleven, volgens de loop van de natuur en uit hoofde van Gods belofte, had mogen verwachten.

Wij hebben in dit éne vers een voorbeeld van een positieve of stellige en van een conditionele of voorwaardelijke belofte van God. De positieve is die van rijkdom en eer, de conditionele, die van een lang leven. Deze beloften komen voortdurend in de Heilige Schrift voor.

En Salomo waakte op, onmiddellijk na deze openbaring, en ziet het was een droom (1Ki 5). En hij kwam, na het einde van de plechtigheid te Gibeon, te Jeruzalem, en stond voor de Ark van het Verbond van de HEERE, die zich in de door David opgerichte tent bevond (1: 50vv.; 2: 28vv.) en offerde daar om de Heere voor de hem ten deel gevallen openbaring te danken en zichzelf met alles wat hij had, evenals te Gibeon, de Heere toe te wijden, brandoffers, en bereidde dankoffers, en maakte van het vlees van het dankoffer, dat buiten de vetdelen niet in het altaarvuur kwam, maar voor zover het niet de priester toekwam als offermaaltijd gebruikt werd (Le 3: 17), een maaltijd voor al zijn knechten, 1) hofbeambten, omdat het hem een behoefte was zich met hen tot een God welgevallig bestuur op het nauwste te verbinden.

Een hart, dat in zich de bewijzen van een bijzondere genade van God ondervindt, kan zich niet onthouden dit door uiterlijke tekenen en in het bijzonder door milddadigheid te betonen.

II. Vs.16-28. Er valt een geschiedenis voor, waarbij de ondervinding de bewijzen levert van de aan Salomo geschonken wijsheid, waarbij zijn scherpzinnigheid helder aan de dag komt. Twee hoeren namelijk, die in hetzelfde huis tezamen wonen, zijn kort na elkaar bevallen van een zoon. Terwijl nu de ene haar zoon in de slaap doodligt, verwisselt zij, toen zij dit gewaar werd, haar dode zoon met de levende van haar buurvrouw. De bedrogen moeder brengt haar rechtszaak voor Salomo; deze weet dit moeilijk geval, waarbij geen getuigen aanwezig zijn, en waarbij, eed tegenover eed staat, met zo'n scherpzinnigheid op te lossen, dat ieder een diepe indruk ontvangt van de wijsheid, die in hem is.

Toen, spoedig na de in de vorige afdeling vertelde gebeurtenis, kwamen er, niet zonder een bijzondere beschikking van God, die aan Salomo gelegenheid geven wilde de gave te gebruiken, hem beloofd (vs.12 2 Tim.1: 6) en daardoor het daadwerkelijke bewijs gaf van de vervulling van de belofte, kwamen er twee vrouwen, die hoeren¹⁾ waren, tot de koning ²⁾ en zij stonden voor zijn aangezicht om de rechtszaak, die zij met elkaar hadden, door hem te laten beslissen.

De prostitutie was onder de Israëlieten verboden (Lev.19: 29) en, wel des te strenger, omdat zij volgens de toenmalige toestanden in het nauwste verband stond met de afgodendienst (Deuteronomium 23: 17); desalniettemin waren er onder de Israëlieten, behalve enkele gevallen van vleselijke gemeenschap buiten het huwelijk (Richteren 11: 1), te allen tijde openbare hoeren die, zoals nu nog gebeurt in Perzië en Arabië, ook met zang en dans de kost wonnen (Jes 23: 16 Sir.9: 4); zij liepen sierlijk gekleed, en aan haar kleding kenbaar (Spreuken 7: 6 Baruch 6: 8 Bar 6.8) langs de straten, of lokten aan de wegen, onder de schaduw van de bomen gezeten, de voorbijgangers tot zich (Genesis38: 14vv. Baruch 6: 43 Spreuken 5: 3vv.; 23: 27vv. Jer.3: 2). Meestal waren het buitenlandse vrouwen (Richteren 16: 1), zoals in de tijd van de keizers, Syrische hoeren (ambubajae genoemd naar het Syrische ambob, dat een muziekinstrument betekent (Hor. Sat. 1,2: 1) de stad Rome doorkruisten, zij behoorden tot de klasse van de Hierodulen (in Oost-Indië Bayaderen genoemd), die zich ter ere van een godheid prijs gaven (14: 24; 22: 47). Of men hier ook aan deze te denken hebbe, of niet veeleer aan Israëlitische vrouwen, die het schandelijk beroep op eigen hand uitoefenden, laat zich niet met juistheid bepalen; evenwel het laatste is het waarschijnlijkst.

Volgens Deuteronomium 16: 18vv. moesten de op iedere plaats aanwezige rechters en ambtslieden zulke zaken, die hun te zwaar waren, zodat zij het niet waagden met hun rechtskennis daarover een oordeel te vellen, verwijzen naar de Hoge raad op de standplaats van het Heiligdom; evenals echter ten tijde van de Richteren, toen er nog geen vast geregelde gerechtshoven bestonden, de rechters elke tot hen gebrachte zaak beslechtten (Richteren 4: 5), en Samuel heen en weer trekkend dan hier dan daar recht sprak (1 Samuel .7: 15vv.), zo beslisten ook de eerste koningen, ofschoon onder David en Salomo reeds plaatselijke gerechtshoven aanwezig waren, uit eigen soevereiniteit alles wat tot hen gebracht werd. Zij waren dan ook daartoe in het voorportaal van hun paleis (voorhuis van het gerecht; 7) voor iedere onderdaan, die recht bij hen zocht, toegankelijk (2 Samuel .14: 4vv.; 15: 2,6; 1 Kronieken 18: 14

En zij, bemerkend hebbende wat er gebeurd was door haar onvoorzichtigheid, stond te middernacht op, en nam mijn zoon van bij mij, als ik, uw dienstmaagd, nog sliep, en legde hem in haar schoot, als ware het de hare, en haardode zoon legde zij in mijn schoot, 1) alsof ik de mijne doodgelegen had.

Deze daad moet verklaard worden uit de, het vrouwelijk geslacht aangeboren, moederlijke liefde in het bijzonder voor kleine kinderen. Andere beweegredenen zijn hiervoor niet te zoeken.

Toen zei de andere vrouw tot de beschuldigster: Nee, zoals gij beweert is de zaak niet, maar die levende is mijn zoon, en de dode is uw zoon; 1) die daarentegen zei: Nee, maar de dode is uw zoon, en de levende is mijn zoon! Zo spraken zij beiden, elkaar bestrijdende 2) voor het aangezicht van de koning.

Het is opmerkelijk waarom zij, die hier de bedriegster is, zo begerig is het nog levende kind voor zich te eisen, omdat men toch in zulke gevallen van buitenechtelijk verwekte kinderen het tegendeel verwacht; moederlijke liefde toch, die bij elke geboorte, echt of onecht, in hoge mate kan voorhanden zijn, kon hier klaarblijkelijk niet de drijfveer geweest zijn, want in dit geval zou haar alleen iets gelegen geweest zijn aan het kind, dat werkelijk de vrucht van haar buik was; bovendien verloochent zij spoedig daarop elk moederlijk gevoel op een vreselijke wijze (vs.26). Er blijft dus geen andere verklaring over, dan dat zij het kind groot geworden zijnde, tot haar voordeel trachtte te gebruiken, of door hem als lijfeigene te verkopen, of door zich door hem te laten onderhouden. Met betrekking tot dergelijke plannen, verkoop namelijk, moest hij haar natuurlijk liever zijn dan haar eigen zoon, des te minder verschoning behoefde zij te gebruiken.

Zoals zonde verbindt en voert wel tezamen, maar slechts voor een korte tijd, dan baart zij ontevredenheid, tweedracht en strijd; voortdurende vrede woont slechts in het huis, waar de God van de vrede de harten aan elkaar verbindt.

En geheel Israël hoorde dat oordeel, in deze ogenschijnlijk zo moeilijke rechtszaak, die toch zo gemakkelijk uitgemaakt werd, 1) dat de koning geoordeeld had, en vreesde voor het aangezicht van de koning, kregen de indruk, dat een bovenmenselijke, goddelijke kracht in

hem woonde, want zij zagen uit deze en meer van deze zaken, dat de wijsheid van God in hem was, om recht te doen, een wijsheid, niet naar de schijn oordelende, maar het hart in zijn diepste schuilhoeken bespiedende.

Luk.4: 36; 8: 25

Het eenvoudigste en gemakkelijkste is in de regel het moeilijkst te vinden, ofschoon duizenden, is het gevonden, menen, dat hadden zij ook wel kunnen doen.

De geschiedenis van de beide vrouwen is een zuiver oosterse, waarbij men zich al onze rechtsvormen en bewijsvoeringen moet wegdenken; in die streken toch wordt een scherpzinnige blik, die in één oogopslag als met de scherpte van een zwaard de moeilijkheid oplost, veel hoger geschat dan rechtskundige overwegingen en vergelijkingen van de gronden vóór en tegen. Waarom deze wijsheid (van Salomo) als met de tijd, het land en de volksdenkwijze overeenkomstig, als een grote gave van God aangezien moet worden, zoals zij ook werkelijk was.

Met deze geschiedenis overeenkomende is de navolgende, bij Rambach (Kirchh. Pars II pag. te vinden. Ariopharnes, koning van Thracië, kreeg voor zich drie personen, ieder zich uitgevende voor de zoon van de overleden koning van de Cimmeriërs. Ariopharnes beval toen, dat ieder met een werpspies naar het koninklijke lijk zou werpen, en verklaarde hem voor de zoon, die het weigerde. Terwijl Niemeijer in het oordeel van Salomo, indien ook niet "Gods Wijsheid", dan toch "snelheid van beslissing, tegenwoordigheid van geest en een juiste blik in het menselijk hart" ziet, hebben andere theologen van de zogenaamde verlichtingsperiode niets meer daarin gezien dan het gedrag van een oosters despoot, een inval (gril), waardoor een Europees vorst juist niet zeer vereerd zou worden.

Wie zo dwaas oordeelt, toont daarmee dat hij in gelijk of overeenkomstig geval, zeer waarschijnlijk niet op zulk een verstandig oordeel, als Salomo sprak, zou gekomen zijn. Hoe weinig de gerechtelijke handeling van Salomo met onze tegenwoordige begrippen van rechtspleging moge overeenkomen, zo is hem toch dat niet te ontszeggen, wat in elk geval de hoofdzaak blijft, namelijk de Goddelijke gave van het gesloten gemoed te openen en het slapende geweten wakker te schudden, zodat leugen en bedrog wijkt en de waarheid aan de dag komt. Zonder deze gave helpen alle vormen en regels van onderzoek niets, ja zij kunnen zelfs, zo als de ondervinding reeds dikwijls geleerd heeft, daartoe dienen de gewetens te verwarren en de waarheid te bedekken.

HOOFDSTUK 4.

SALOMO'S AMBTLIEDEN, HEERLIJKHEID EN WIJSHEID.

Vs.1-20. Het in dit hoofdstuk gegeven verslag van de namen van Salomo's hoogste staatsambtenaren en de wijze waarop hij hen en zijn gehele hofstoet verzorgt, loopt niet slechts over de hier bedoelde jaren van zijn regering, maar loopt over al de volgende jaren. Behalve de namen van de rijksbeambten vindt men daarin dan tevens ook een lijst van de door het gehele land verspreide 12 bestelmeesters, die de koning en zijn hof ieder een maand lang te verzorgen hadden.

Zo was koning Salomo koning over geheel Israël, zonder dat iemand het meer waagde hem naar de kroon te steken, nadat zo openbaar het goddelijk zegel aan zijn verkiezing gehecht was (3: 28).

En deze waren in deze 1) en de volgende tijd van zijn regering de vorsten, de grootwaardigheidsbekleders of hoogste rijksambtenaren, die hij had, Azaria, de zoon van Zadok, de hogepriester, (van wie wij vroeger reeds een zoon, Ahimaáz, leerden kennen), a) was opperambtman. 2)

2 Samuel .15: 27; 17: 17vv.; 18: 19vv.

Omdat onder de bestelmeesters twee schoonzonen van Salomo gevonden worden, kan men daaruit opmaken, dat de opgave van deze lijst spreekt van ongeveer het midden van Salomo's regering.

Anders: "van Zadok de priester." Wanneer er drie schrijvers geweest moeten zijn.

Onder de vorsten, d.i. onder de hoofdambtenaren van het Rijk of de grootwaardigheidsbekleders wordt niet in de eerste plaats genoemd de opperbevelhebber, zoals onder de krijgsregering van David, maar geheel in overeenstemming met de vredeheerschappij van Salomo, de Rijkskanselier.

Elihoref, en Ahia, de zoon 1) van die Sisa of Seraja, die David's staatssecretaris geweest was, a) waren schrijvers, secretarissen van Staat. Josafat, de zoon van Ahilud, was kanselier zoals reeds ten tijde van David. b)

2 Samuel .8: 17; 20: 25 b) 2 Samuel .8: 16; 20: 24

Hebreeuws "zonen." De vertalers schijnen hier de LXX gevolgd te zijn.

En Benaja, de zoon van Jojada, onder David bevelhebber van de Krethi en Plethi, a) was sinds Joabs terechtstelling b) over het leger; en Zadok en Abjathar waren priesters, 1) hoewel de laatste slechts in naam, omdat de uitoefening van het ambt hem door Salomo verboden was. c)

2 Samuel .8: 18; 20: 25 b) 2: 34vv. c) 2: 26vv.; 35

Ook Abjathar wordt hier nog genoemd, omdat zoals Theodoretus o.i. terecht aanmerkt, Salomo hem wel het priesterambt, maar niet de priesterwaardigheid heeft ontnomen, omdat deze erfelijk was.

En Azaria, de zoon van Nathan, de profeet, a) was over de twaalf bestelmeesters, van wie breedvoeriger in vs.7vv. en Zabud, of Zebad (1 Kronieken 2: 36), de zoon van Nathan, 1) zo-even genoemd, die Salomo opgevoed had b) en wiens zonen hij daarom tot hoge ambten bevorderde, was overambtman, de vriend van de koning.

Ook: "2 Samuel 7: 2" b) 2 Samuel .12: 25

Anderen menen, dat hier niet bedoeld is, de profeet met die naam, maar de zoon van David in 2 Samuel .5: 14 vermeld. Dan zouden Azaria en Zabud neven van de koning zijn geweest.

En dit zijn hun namen, zoals zij overeenkomstig de volgreij van de maanden hun diensten hadden te verrichten; de zoon van Hur 1) was in het gebergte van Efraïm aangesteld, een van de vruchtbaarste streken van Palestina (Jos 17: 14).

Bij vijf van de twaalf bestelmeesters zijn niet de eigennamen, maar slechts de namen van de vaders aangegeven. Of zij deze vadernaam met het voorvoegsel ben (zoon) als eigennamen voerden, zoals de Vulgaat wil (Benhur, Bendeker enz.) is onzeker; moeilijk kan men echter Ben-Abinadab (vs.11) als een eigennaam aanzien. Deze namen hebben overigens geen verdere geschiedkundige betekenis, en zich daarom ook van minder aangelegenheid.

De zoon van Abinadab, waarschijnlijk de tweede van David's oudere broeders (1 Samuel .16: 18; 17: 13) had de gehele landstreek van Dor, de kustzoom langs de Middellandse zee ten zuiden van de berg Karmel, in welke streek de stad Dor lag (Joz.11: 2). Deze had Tafath (doppel), de dochter van Salomo, 1) tot een vrouw.

Uit het huwelijk met Naëma (14: 21), de Ammonitische.

12.Baäna, de zoon van Ahilud, wellicht een broeder van de kanselier (vs.3), had Taänach en Megiddo, aan de westelijke zoom van de Jizreëlse vlakte (Joz.12: 21) en het gehele Beth-Sean aan het zuidoostelijk einde van de vlakte, dat is, welk gebied ligt, bij Sartana, 1) zuidwestelijk van Beth-Sean aan de oostelijke helling van het gebergte Gilboa (Joz.3: 17), 2) beneden van de hooggelegen stad Jizreël 3) (Joz.19: 38), van Beth-Sean aan zich uitstrekkend (1 Samuel 10) tot Abel-Mehola (2 Samuel 20.15) tot op de overzijde van Jokmeam, 3) 1 Kronieken 68, in Jozua 21: 22 Kibzaïm genoemd.

Wellicht is deze naam nog behouden in het tegenwoordige Kurn Sartabeh, ongeveer vijf duitse mijl van Beth-Sean. (Beisan).

Deze aardrijkskundige bepaling noopt ons wanneer wij er een zin aan hechten willen, om de tot hiertoe aangenomen vermoedelijke ligging van de stad Sarthan op de plaats van het tegenwoordige Kurn Sartabeh, (Jos 3: 16) en de in de aanmerking op Richteren 7: 22 aangenomen ligging aan te nemen, waardoor de plaats meer noordelijk naar Beth-Sean gezocht moet worden. In de verklaring van Joz.3: 16 wordt daardoor niets veranderd als de opgave van de afstand van de overgangsplaat, die nu omstreeks 9 uur zou bedragen.

De van Cesarea, Palestina naar Beth-Sean lopende straat, die als weg van en naar de zee zeker reeds in de oudste tijden bestond, liep van de op de hoogvlakte gelegen stad Jizreël naar de Jordaanstreek af.

Wat deze nadere bepaling te beduiden heeft, kan niet met zekerheid bepaald worden, omdat ons de ligging van de Levietenstad Jokmeam niet bekend is. De Vulgaat verklaart de woorden in de zin: tegenover van Jokmeam; zo genomen zou de stad in zuidwestelijke richting van Abel-Mehola op het zich steil verheffende gebergte in de Jordaanvlakte tegenover de mond van de Jabbok te zoeken zijn.

De zoon van Geber was, had zijn verblijfplaats te Ramoth in Gilead, midden in de stam van Gad, aan de overzijde van de Jordaan (Deuteronomium 4: 43), hij had de dorpen van Jaïr, de zoon van Manasse, die in Gilead zijn, onder zijn bestuur (Num.32: 40vv. Deuteronomium 4vv.en 13vv.), ook had hij de streek van Argob, die is in Basan, 1) de zo-even genoemde streek Basan Havôth-Jaïr, zestig grote steden met muren en koperen grendels.

Dit laatste is nadere verklaring van de voorgaande woorden, omdat volgens Deuteronomium 3: 13vv. tot het koninkrijk van Og, de koning van Bazan het noordelijk deel van Gilead behoorde en het gehele landschap Bazan, dat door Jaïr was ingenomen, die de veroverde steden naar zichzelf noemde.

Ahimaáz, misschien de oudste zoon van de hogepriester Zadok 1) (vs.21), was bestelmeester in Nafthali (Joz.19: 32-39); deze nam ook Salomo's dochter Basmath (de welriekende) tot vrouw.

Is dit vermoeden juist, zo schijnt de oudste broeder in zijn priesterwaardigheid bij de jongste te hebben achtergestaan. Intussen was hij niet alleen daardoor bijzonder vereerd, dat hij een dochter van de koning tot vrouw had, maar wellicht waren deze bestelmeesters tevens stadhouders van de hen toevertrouwde districten, ten minste Josephus vat hun ambt in die zin op. Omdat een oosters onderdaan, die een koningsdochter tot vrouw had, geen harem mocht hebben, zo kwam dit huwelijk van Ahimaáz juist met de wet overeen, die de hogepriester ook betreffende zijn echtelijk leven de hoogste reinheid tot plicht maakte (Lev.21: 13vv.).

Juda nu en Israël waren velen, in vervulling van de goddelijke belofte, a) onder Salomo's heerschappij als zand, dat aan de zee is (3: 8) in menigte, etende en drinkende en blijde zijnde, 1) haddenonder zijn vreedzame regering, zoals zijn naam reeds te kennen gaf (2 Samuel .12: 24), een zeker en gelukkig leven, zoals de Heere hun beloofd had (Lev.26: 3vv.).

a)Genesis13: 16; 22: 16; 32: 12

Hierin bestond de macht en heerlijkheid, zowel als de eer van hun koning, dat zijn weldaden zeer veelvuldig waren en dat hij was de schrik van zijn vijanden en de wellust van zijn volk. Werd het land voor hen te eng, zodat zij wegens hun talrijkheid niet naar genoegten leven konden, dan konden zij met voordeel zich verenigen in andere landen, die onder de gehoorzaamheid van de koning stonden. Gods geestelijk Israël is mede zeer talrijk, of ten minste het zal zo zijn, wanneer het eenmaal verzameld is (Openbaring .7: 9).

Met dit vers sluit in de Hebreeuwse Bijbel het vierde hoofdstuk en met de volgende afdeling begint een nieuw. Zolang er nog geen hoofdstuk- en versverdeling voor de Bijbelboeken van het Oude Testament bestond, placht men de indelingen, min of meer naar de inhoud, dikwijls op zeer onbepaalde wijze, aan te geven, Mark.2: 25; 12: 26 Rom.11: 2 Hebr.3: 8; 4: 4. De versindeling nu, zoals wij die thans hebben, berust gedeeltelijk op de ritmische zin en logische periodenbouw, die reeds bij de Joden, tot meer gemak bij het voorlezen in de Synagoge ingang had gevonden, en in het begin slechts door mondelinge overlevering bewaard bleef, totdat zij, en wel na afloop van de Talmoedische periode (2e en 6e eeuw na Chr.), echter nog voor de masoretische indeling van de tekst, ook eindelijk schriftelijk werd aangewezen.

Met getallen aan de rand aangewezen teksten worden echter pas in de uitgave van de Vulgaat van het jaar 1558 gevonden, bezorgd door de geleerde Parijse boekdrukker Robert Etienne, tweede zoon van de door zijne letterkundige werkzaamheden beroemde Henri Etienne; volgens bericht van zijn eigen zoon Hendrik heeft hij de indeling op een reis van Parijs naar Lyon in het jaar 1551, en wel te paard zittend gemaakt. Bij Luther vindt men slechts een versafdeling, maar zonder getallen bij de Psalmen en Spreuken, daarentegen zijn de hoofdstukken in verschillende onderafdelingen gesplitst; door Theodoor Beza, opvolger van Calvijn, is toen sinds 1565 de tekstverdeling met verzen in gebruik gekomen. De tegenwoordige hoofdstukverdeling daarentegen is van Christelijke oorsprong en te midden van de 13e eeuw ontstaan door de Scholastieken in de tijd, toen de Kardinaal Hugo de Sancto Caro (zo genoemd naar zijn geboorteplaats St. Cher, een voorstad van Vienne in de Dauphiné, overl. 1263 te Orvieto) bij vervaardiging van een Concordantie zo'n indeling dringend nodig had. Uit de Vulgaat is zij later (omstreeks 1440) ook in de Hebreeuwse Bijbeluitgaven overgenomen.

II. Vs.21-34. Op de naamlijst van Salomo's ambtenaren in de vorige afdeling volgt hier een overzicht van zijn koninklijke pracht en heerlijkheid, waarin de vervulling van Gods belofte, hem boven de verhoring van zijn wens ook nog rijkdom te schenken, duidelijk te voorschijn treedt; in even ruime mate werd ook de belofte omtrent de eer aan hem vervuld, want Salomo's wijsheid werd zodanig bekend alom, dat de vorsten van de overige volkeren hem als een wonder van grootheid aanzagen.

En Salomo was, behalve over de in vs.7 aangeduide landschappen, die hij door zijn bestelmeesters besturen liet, en het eigenlijke Kanaän uitmaakten, heersende over al de koninkrijken, waarvan in de belofte sprake was, welke belofte aan het volk Israël (zie vs.20

maar ook Genesis 15: 18 en "De 1: 8) thans vervuld werden, van de rivier de Eufraat in het noordoosten tot het land van de Filistijnen in het zuidwesten en tot aan het gebied van Egypte; in 2 Kronieken 9: 26 leest men hiervoor duidelijker: En hij heerste over alle koningen van de rivier tot aan het land van de Filistijnen (dit ingesloten) en tot aan het gebied van Egypte; die brachten geschenken¹⁾ en dienden Salomo al de dagen van zijn leven.

Die brachten geschenken; hier weer als in 2 Samuel .8: 2 en 5 belasting betalen, als volken, over wie Salomo de opperheerschappij had.

De spijs nu van Salomo, die een hofstoet had ingesteld met zijn uitgebreide macht overeenkomende, was zeer aanzienlijk, omdat aan de oosterse hoven de bezoldiging van de ambtenaren en hun families in natuurvoortbrengselen bestond; zij bedroeg voor één dag dertig kor 1) meelbloem en zestig kor meel.

Ook: Ex 16.36. Kor is de grootste van de droge maten bij de Hebreëen, bedragende ruim twee mudden.

Kor was de latere benaming voor chomer. Het was de grootste maat voor natte en droge waren en behelsde zuiver 2 mud en 2 ½ schepel.

Tien vette runderen, en twintig weiderunderen, en honderd schapen; uitgenomen de herten en reeën (gazellen) en buffels en gemeste vogels,

Volgens een ruwe berekening veronderstelt deze opgave een hofstoet van 14.000 personen. Deze opgaven moeten ons niet verwonderen, als wij horen, dat de koningen van Perzië dagelijks 1000 ossen behoefden en voor het hof van de Sultan thans nog dagelijks 500 schapen, lammeren en bokken geslacht worden.

Zoveel kon echter ook Salomo voor zijn hofhouding gebruiken, want hij had heerschappij over al wat op deze zijde van de rivier 1) de Eufraat was, van Thifsah (Thapsakus "2 Samuel 6) tot aan Gaza, in het land van de Filistijnen (Isa 13: 3) over alle koningen van de Syriërs en Filistijnen en op deze zijde van de rivier, die door zijn vader David onderworpen waren (2 Samuel .8: 3vv.), en hij had vrede van al zijn zijden rondom.

In het Hebreeuws Bekol-eberhanahar, eigenlijk aan de overzijde van de rivier. Dit spraakgebruik komt daarvan, zoals Keil aanmerkt, omdat de schrijver van deze Boeken in de ballingschap aan de overzijde van de rivier leefde en van daaruit de omvang van Salomo's rijk nader bestemt.

En Juda en Israël woonden zeker, een ieder onder zijn wijnstok en onder zijn vijgeboom,¹⁾ en konden ongestoord de kostelijke voortbrengselen van het land genieten (2 Koningen .18: 31 Micha 4: 4 Zach.3: 10) van Dan tot Ber-sheba (Jos 19: 47), al de dagen van Salomo.

Onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom. Een uitdrukking, die moet aanduiden, het ongestoord bezit van vreugde en vrede, van overvloed van aardse goederen, maar ook, om daarmee te doen uitkomen de zegeningen van de Messiaanse tijd, vooral bij de profeet (Micha 4 Zach.3: 10).

En Salomo had ook veertigduizend paardenstallen 1) tot zijn wagens, zodat indien de schatplichtige koningen het hadden willen beproeven tegen hem op te staan, hij in staat was deze opstand terstond te onderdrukken, en twaalfduizend ruiters.

In 2 Kronieken 9: 25 leest men van vierduizend paardenstallen, wat Luther door wagenpaarden vertaalt, ofschoon de grondtekst paardenstallen heeft; maar in de oudheid had elk paard zijn eigen ruif of stal, zodat dit geen verschil oplevert. De opgave 4.000 is zonder twijfel nauwkeuriger dan 40.000; hetgeen daaruit blijkt, dat 40.000 paarden (nauwkeuriger 42.000) een getal van 14.000 krijgswagens zou doen veronderstellen, omdat bij elke krijgswagen 3 paarden behoorden, twee tot bespanning, een als reserve. 14.000 wagens, komt niet alleen niet overeen met 10: 26, maar staat ook in geen verhouding tot het getal ruiters. Hier moet men dus denken aan een schrijffout. Myebre (Arbaim) (40) hebre (Arbaäh), (4) evenals in 2 Samuel .15: 7.

De gerst nu, in plaats van de haver, die in Egypte en Palestina niet voortkomt (Ex 9: 32), en het stro voor de paarden van het leger (vs.26), en voor de snelle kamelen, die gebruikt werden tot snelle overbrenging van de bevelen van de koning naar de verschillende delen van het rijk, brachten zij op de plaats, waar hij, 1) de koning, op dat ogenblik was, omdat hij naar verkiezing of door zekere drang van de omstandigheden zijn residentie meermalen in het jaar verlegde (1Ki 9: 19) een ieder naar zijn last 2) in de maand en de hoeveelheid, die hij te leveren had.

Anderen vertalen: waar zij, de paarden, waren, omdat deze natuurlijk niet alleen in Jeruzalem geplaatst konden worden, maar in verschillende streken van het land, namelijk de in 1 Koningen .9: 19; 10: 26 genoemde steden waren gelegd, vandaar dan ook, dat weer anderen vertalen: waar het, namelijk gerst en hooi, zijn moest, d.i. op de plaatsen, waar de paarden zich bevonden.

Overigens valt het moeilijk aan te nemen, dat Salomo met al zijn duizenden paarden het land doortrok.

Aanmerking op vers 1-28.

Het rijk van Salomo in zijn grootheid en in zijn welgeordende gelukkige toestand voor te stellen, is het duidelijke doel van deze gehele passage, en dit is het dan ook, waardoor de op zichzelf droge opsomming van de ambtenaren enz., een hogere betekenis verkrijgt. De tijd van de Richters was de tijd van het ruwe onontwikkelde staatsleven, waarin orde en organische eenheid van het rijk ontbrak; de tijd van David was de tijd van de voortdurende oorlogen en van de strijd, waarin het tenslotte snel tot de overwinning van alle vijanden kwam, en daardoor tevens tot de aanvang van een geregelde toestand, maar toch niet tot een

volkomen vreedstijd, dit begon pas met Salomo's regering (1 Kronieken 22: 8,9). Het rijk van Salomo is de som van de voordelen voortdurend door de tot hiertoe gevoerde ontwikkelingsstrijd en door goddelijke leidingen verkregen; het is het rijk van Israël in zijn hoogste bloei. Om het als zodanig voor te stellen, was de opsomming in deze passage noodzakelijk, in de geschiedenis van de Koningen keert deze toestand niet meer terug. Op deze hoge trap was dit rijk aan de ene zijde de vervulling van de goddelijke belofte (Genesis 22: 17 Exod. 3: 17vv. 4: 20 en 5: 5) aan de andere zijde zelf echter ook weer een belofte, een geschiedkundige voorzegging. Zoals de gehele oudtestamentische huishouding in haar zinnebeeldige voorstelling doelt op de nieuwtestamentische toestand, in haar geestelijke toestand, zo is in het bijzonder het rijk van Salomo een type van de Messiaanse huishouding.

Tot schildering van het laatste ontlene de profeten woorden aan de schildering van het eerste in deze passage (Micha 4: 4 Zach. 3: 10vv. 1).

De aanzienlijke behoefte in de Salomonische hofhouding wordt in de nauwkeurigste overeenstemming gebracht met de welstand, het geluk en de vrede van het gehele volk (4: 20-25). Het is daarom geheel verkeerd, wanneer sommigen deze plaats uit het verband rukken en deze uitgebreide hofhouding onder die dingen rekenen, waarmee het volk op Salomo als het ware belast zijn geweest, en die langzamerhand aanleiding gegeven hebben tot ontevredenheid en onlusten. In despotische regeringen, namelijk in de oud-oosterse, is de koning zijn volk in persoon. De glans van de hofhouding stelde de glans van het gehele volk voor; wel verre van een teken van de onderdrukking van het volk te zijn, getuigde dit veeleer van zijn welstand en geluk. Het bericht wil niet zeggen: de koning leefde in overdaad, terwijl het volk arm was, en zich gedrukt voelde, maar: zo het volk, zo de koning, en zo de koning, zo het volk; zij hadden beide overvloed en waren gelukkig en tevreden.

En God gaf Salomo, overeenkomstig zijn belofte (3: 12), zoals reeds in 3: 16-28 aangeduid werd, wijsheid 1) en zeer veel verstand en een wijd begrip van hart, zoals zand dat aan de oever van de zee is, in rijke onuitputtelijke overvloed (Genesis 41: 49 Joz. 11: 4).

Wijsheid betekent de meer praktische levenswijsheid, de bekwaamheid in zijn daden, het doelmatigste te kiezen; verstand de kracht van oordelen tot verklaring en oplossing van moeilijke en ingewikkelde gevallen; een wijd begrip van hart is de verheven kracht van de geest, die de verschillende takken van wetenschap omvat.

Salomo, hoe beroemd ook wegens zijn grootheid en rijkdommen, was echter nog meer verheerlijkt door zijn wijsheid, zijnde in dit opzicht hier vermeld: 1e. De bron wel van zijn wijsheid: God gaf ze hem. Hij erkende dit (Spreeken 2: 6). Niemand moet die toeschrijven aan zijn eigen vernuft of vlijt, maar alleen aan Gods gunst en zegen. 2e. De wonderlijke grootheid en uitgestrektheid van zijn wijsheid en kennis. Hij bezat een grote kennis van afgelegen gewesten en van de besturen van vroegere tijden; hij was begaafd met een zeer vlugge bevattingsvermogen, een doordringend verstand en een sterk geheugen, zoals nog ooit iemand had gehad. Hij had een zeer uitgebreid verstand en een wijd uitgestrekte kennis van alle goddelijke en menselijke zaken.

En de wijsheid van Salomo was groter dan de wijsheid van al die van het Oosten, Chaldeeën, Arabieren, Sabeeërs, Idumeeërs en Themanieten (10: 1 "Nu 21: 10), die in het noordoosten, oosten en zuidoosten van Palestina woonden en beroemd waren door hun wijsheid in zinspreuken, sterrenkunde en andere wetenschappen, en dan alle wijsheid van de Egyptenaren. 1)

De wijsheid van de Egyptenaren was bijna tot een spreekwoord geworden; zij strekte zich uit over de verschillende takken van menselijk weten, als meetkunde, rekenkunde, sterrenkunde en natuurkunde enz. (Isa 19: 13).

De wijsheid van het Oosten en van Egypte staat lager dan de wijsheid van Salomo, niet zozeer wat haar omvang betreft, als wel wat aangaat haar eigenaardig wezen.

Terwijl die op de vereenzelving van de wereld en de Godheid berust, en tenslotte in Pantheïsme overgaat, en daarom ook geheel en al van het ethische element ontbloot is, heeft deze tot grondbeginsel wat wij aan het begin van de Spreuken van Salomo lezen: De vrees van de Heere is het beginsel van de wetenschap; de dwazen verachten wijsheid en tucht (Spreuken 1: 7 en Spreuken 9: 10). De vrees van de Heere is het beginsel van wijsheid, en de wetenschap van heiligen is verstand. Zij berust op de kennis van de Ene God van de hemel en de aarde, die Israël verkoren heeft en daarmee een verbond heeft gemaakt, d.i. zich aan Israël door Zijn wet geopenbaard heeft; daarom is zij wezenlijk monotheïstisch, zij sluit de kennis van de natuur niet uit, zij wordt ook door Salomo geroemd (vs.13), maar zij is slechts dan een ware, een juiste kennis, als zij op de kennis van God rust en door haar doordrongen wordt.

In zoverre staat de wijsheid van Salomo in de gehele oosterse oudheid alleen en was als een oase in de woestijn, waarnaar mensen uit de naburige landen hun schreden richtten, een zich ver verspreidend licht, dat allen, die het licht liever hebben dan de duisternis, onwillekeurig aantrok. Slechts op de door de bron van het godsdienstige geloof gedrenkte grond kan de boom van wijsheid krachtig opgroeien en zijn takken in alle streken van het leven uitbreiden..

Zoals echter in het algemeen het rijk van Salomo een afspiegeling is van het Messiaanse, zo is ook in het bijzonder de wijsheid van Salomo (de monotheïstisch-wettische) een heen wijzing naar de wijsheid van Hem, die meer dan Salomo, die het Licht der wereld is, tot Wie alle koningen van het Oosten en Westen komen en Die zij aanbidden zullen.

Onder deze "al die van het Oosten" worden vooral begrepen de Sabeeërs en de Chaldeeën, de laatsten beroemd door hun grote geleerdheid in de sterrenkunde. De wijsheid van de Egyptenaren bestond vooral in de sterrenkundige wetenschappen en wat daarmee samenhangt en in de natuurwetenschappen, wat de geneeskunde betreft.

Ja, hij was wijzer dan alle mensen van zijn tijd, dan Ethan, de Ezrahiet, en Heman en Chalcol, en Darda, de zonen van Mahol; en zijn naam was onder alle heidenen rondom.

Deze worden ook in 1 Kronieken 2: 6 naast elkaar genoemd, daar staat een vijfde "Zimri" vooraan, terwijl de laatste Darda daar Dara genoemd wordt (Gemakkelijk kon de d na de r

wegvallen). Zij heten daar kinderen van Zerah en worden also bij het geslacht van Zerah, de zoon van Juda gerekend (Num.26: 13,20), bij welk geslacht zij dan als vreemdelingen burgerlijk moeten ingelijfd zijn (Jud 17: 7), omdat volgens 1 Kronieken 6: 33-38; 44-47; 16: 17 Heman, de kleinzoon van Samuel (1 Samuel 8: 3) aan het geslacht van de Kohathieten en Ethan, de zoon van Kisi, van de Merarieten afstamde. Omdat zij burgerlijk tot het geslacht van Zerah behoorden, heetten zij Zerahieten, welke naam niet alleen op Ethan, maar ook op de volgende betrekking heeft (zie Psalm 88: 1; 89: 1). Het woord Mahol kan ook als een gemeen zelfstandig naamwoord genomen worden; zo wordt het vertaald: "Kinderen van het reigezang", d.i. "voornamen zangers", hetgeen beter vertaald zou zijn met "Voornamen dansers".

Bähr wil na zijn verklaring van deze plaats onbeslist laten, of deze allen tijdgenoten van Salomo waren, omdat het aan nadere berichten omtrent Chalcol en Darda ontbreekt. Alleen het Rabbijnse boek Seder Olam zegt van hen: "Deze waren profeten, die in Egypte profeteerden".

Zoals wij over de vorm van de Hebreeuwse poëzie gehandeld hebben (2 Samuel 1: 27), zo willen wij nu aanleiding nemen, om iets over haar karakter en haar soorten mee te delen. De Hebreeuwse poëzie is een vrucht van de godsdienst; haar oorsprong ligt niet in krijgskundige gebeurtenissen enz., maar zoals het gehele leven van de Israëlieten door Gods getuigenissen, beloften en wonderen bezield was, en door de wet de geest op de hogere waarheden van de godsdienst gericht werd, zo waren het ook de heilige gevoelens, die Gods genade en heerlijkheid opwekten, die het gemoed van vrome Israëlieten met lofgezangen en liederen vervulden. Het epos en drama zijn de Hebreeër onbekend, zoals in de aard van de zaak lag. Daarentegen zijn tot een bijzondere hoogte geklommen het lyrische en het didactische gedicht, omdat de dichter de indruk, die de Goddelijke openbaringen en waarheden op hart en gemoed maakten, of in de lyrische vorm van godsdienstige gevoelens en gezindheden uitsprak, of deze tot voorwerpen van onderwijzing, tot verbreiding van godsdienstige kennis, en tot opwekking van heilige besluiten in de vorm van spreken inkleedden. In de eerste klasse, in die van het lied (Hebreeuws shier) behoren behalve de liederen, die in de profetische boeken ingevlochten zijn, de Psalmen, verder het Hooglied en de Klaagliederen; in de klasse van de didactische soort, of van de spreukdichting de Spreken van Salomo, het boek van Job en de Prediker van Salomo. De lyrische poëzie kwam in David's tijd tot de hoogste bloei (1 Samuel 16: 13). Salomo bracht de Spreukdichting tot de hoogste volkomenheid; deze is een vrucht van nadenkend beschouwen van de in de wet gegeven en in Israël's eigenaardige leiding voorkomende Goddelijke openbaring; zij is een voortbrengsel van die wijsheid, die de leringen van de geopenbaarde waarheid in het zelfbewustzijn opgenomen heeft, en die zowel tot voorwerp van denken en erkennen, als tot beweeggrond van willen en handelen gemaakt heeft. Wat hij van dergelijke Gnomen of Spreken gesproken heeft (vs.32) is gedeeltelijk bewaard in het boek, dat naar zijn naam "Spreken van Salomo" genoemd wordt. Indien het waar is, zoals vele uitleggers aannemen, dat dezelfde Heman, die de 88ste Psalm vervaardigde, ook het boek van Job gemaakt heeft (en werkelijk is er een opmerkelijke overeenkomst in taal, terwijl wij in beiden dezelfde toestand van lijden en aanvechting vinden), zo zouden wij daaruit kunnen opmaken, dat de in ons vers genoemde mannen een Chokma-genootschap aan Salomo's hof uitgemaakt hebben, die de beoefening

van de Gnomen- of Spreukenwijsheid ten doel had. Hierdoor zou de twijfel van Bähr in onze vorige aanmerking omtrent de leeftijd van de genoemde mannen weersproken zijn. Niet altijd gaat deze wijsheid in de diepte van het leven, zoals in het boek Job; zij strekt zich meest in wijdsheid en breedte uit, en zoekt de burgerlijke en huiselijke toestanden van de geest van de godsvrucht en de deugd te doordringen. De goddelijke wijsheid in de vorm van eenvoudige, zinrijke spreuken het volk in hart en mond te leggen en reeds vroeg in het geheugen van de jeugd te prenten, was toch zeer geschikt om de godsdienstige en intellectuele vorming te bevorderen. Dit blijkt nog heden in Schotland, waar men de Spreuken van Salomo de kinderen in groten getale laat leren, en waar ten gevolge daarvan veel en geheiligd natuurlijk verstand bij het volk gevonden wordt.

Deze Heman en Ethan, de dichters van Psalm 88 en Psalm 89 zijn niet te verwarren met de Levitische zangmeesters met die naam, vermeld in 1 Kronieken 15: 17 en 19.

En hij sprak drieduizend spreuken, waarvan de voornaamste 5-600 in het boek der Spreuken bewaard zijn gebleven; daartoe waren zijn liederen, die hij gemaakt heeft, duizend en vijf, 1) waarvan er echter slechts vier bewaard zijn gebleven in de Psalmen 72, 127, 132 () en het Hooglied.

Een zeer duidelijke aanwijzing van Salomo's persoonlijke geschiedenis, die naar 2 Samuel .12: 25 de naam Jedidja ontving, en aan wie de Heere in de droom verscheen (3: 5vv.; 9: 2vv.) bevat Psalm 127 in de woorden van het tweede vers: "Het is zo, dat Hij het Zijn beminde, als in de slaap geeft." Deze Psalm beweegt zich geheel en al op het terrein van het huishoudelijk-burgerlijk leven en behandelt het thema: "Aan Gods zegen is 't al gelegen." De 72ste Psalm is wellicht door Salomo gemaakt, kort nadat hij aan de regering gekomen was, en is als het ware een kerkgebed van de gemeente voor de nieuw regerende koning; de voorbeden en zegenwensen van het volk daarin strekken daarheen, dat zich in Salomo de aan het nageslacht van David gegeven beloften meer en meer mochten verwezenlijken; maar de verwezenlijking kon in Salomo slechts typisch zijn, en de Psalm wordt des te meer een Messiaanse, hoe meer de regering van Salomo verwijderd blijft van het beeld van het Godsrijk, van de gerechtigheid van zijn burgers in zijn uitbreiding over de ganse aarde. Het Hooglied eindelijk schildert in dramatisch-lyrische wisselzangen, onder het zinnebeeld van de liefde van Salomo en Sulamith, de liefdegemeenschap tussen de Heere en Zijn gemeente in haar door de verkiezing van Israël tot eigendomsvolk van God, geestelijke natuur; in welke gemeenschap elke uit Israël's ontrouw voortvloeiende verzwakking van deze gemeenschap door terugkeer tot de trouwe Verbondsgod en door diens onwankelbare liefde tot een steeds vaster liefdesverbond voert (Psalm 132 zie 8: 6).

Hij sprak ook van de bomen: van de cederboom af, die op de Libanon is, die heerlijke en verheven boom, tot op de hysop, die aan de wand groeit, een gering en onaanzienlijk gewas (Ex 12: 22); hij sprak ook in verloren gegane schriften van het vee, en van het gevogelte, en van de kruipende dieren en van de vissen; 1) van de vier diersklassen, waarin de Hebreëen de dieren naar hun wijze van beweging verdeelde (Genesis1: 26).

Wel heeft de gewijde schrijver hiermee willen aanduiden, hoe aan Salomo de schatten van wijsheid en kennis geschonken waren, maar ook blijkt hieruit zo treffend, dat hij in waarheid was, het doorluchtig voorbeeld van Hem, in Wie alle schatten van wijsheid en kennis verborgen zijn. Heeft Salomo ongetwijfeld bedoeld zijn wijsheid te doen strekken tot nut en voordeel van zijn volk, Christus Jezus is zijn Kerk in waarheid God tot wijsheid geworden.

En van alle volken kwamen er personen, om de wijsheid van Salomo te horen, zoals de geschiedenis van Scheba bewijst (10: 1vv.), en van alle koningen van de aarde, die van zijn wijsheid gehoord hadden, kwamen afgezanten om hun vorsten nader bericht daarvan te brengen.

Het door een Egyptische Jood vervaardigde Apocriefe boek "de wijsheid van Salomo aan de Tirannen", waarschijnlijk uit de laatste eeuw van de Ptolemeeën, voert wel Salomo als sprekende in, maar slechts om de daarin uitgedrukte lessen van levenswijsheid meer nadruk te geven, niet om het als een geschrift van Salomo zelf te willen doen voorkomen.

Hoezeer men naderhand de billijke roep van Salomo's wijsheid tot in het ongelooflijke uitgebazuind heeft, toont Josephus, die hem zelfs tot schrijver van toverboeken, vol van wonderbare dingen, maakt; en toen ten tijde dat de Heiland op aarde verscheen, het Joodse volk zich het meest van allen ophield met alle door de Heere verboden gruwelen van waarzeggerij en toverij, zochten zij hun handelwijze te wettigen, door Salomo tot de vader van alle toverij te verklaren. Vandaar dat men zich niet behoeft te verwonderen, wanneer de Koran hem niet alleen de kennis van de talen van de mensen of duivels, maar ook van de vogels en mieren toeschrijft. Gewichtiger dan al deze dwaasheden is echter de vergelijking van Salomo's persoonlijkheid met die van zijn vader David. Evenals Salomo's uiterlijk leven, dat merendeels in ongestoord geluk voortging, een in het oog lopende tegenstelling vormt met het onrustig, stormachtig leven van zijn vader, zo is ook de stemming van beider gemoed zeer verschillend. David had een zeer teder geweten, een oprecht, ootmoedig hart, dat zich bijzonder in de erkenning van zonde en genade uitsprekt. Salomo daarentegen beschouwt in zijn geschriften de waarheid meer van een algemeen standpunt en spreekt in grondstellingen en spreekwoorden uit, wat zijn vader als persoonlijke ondervinding, als zijn eigen gevoel aangeeft. Vandaar dat David's boete als een plotselinge, het innerlijke leven aangrijpende goddelijke droefheid zich kenbaar maakt in luid wenen, in tranen, terwijl Salomo, die wel niet zo grof zinnelijk, maar toch dieper gevallen is (11: 1vv.), en langer op zijn dwaalweg voort gewandeld heeft, in zijn terugkeer meer langzaam als van een dwaling tot de waarheid en van de schijn tot het wezen terugkeert. Door zijn meer gevoelige gesteldheid van gemoed voelde David zich inniger tot de gemeenschap van de gelovigen heengetrokken, van daar dat zijn Psalmen voor het gebruik van de openbare godsdienst bijzonder geschikt, het vrome bewustzijn van de gemeente uitdrukken, terwijl Salomo van zijn verstandshoogte met een zekere onafhankelijkheid op het gehele gebied van de natuur en de mensenwereld neerziet, en vandaar dan ook, dat zijn geschriften van de meeste oudtestamentische boeken in inhoud en vorm wezenlijk onderscheiden zijn. De richting van David's gemoed bepaalt zich meer tot het één nodige, Salomo's wijsheid heeft wel de liefde van God tot middelpunt, maar ontplooit zich in de meest verscheidene richtingen op de omvattendste wijze.

Allen, die bijzondere geestes- en verstandsgaven ontvangen hebben, handelen onverantwoordelijk en bezondigen zich zwaarlijk, wanneer zij, in plaats van ze tot Gods eer en tot heil van de medemensen aan te wenden, door leer en geschrift godvergetenheid en ongelooft, wereldliefde en vleselijke lust, grove of verfijnde onzedelijkheid bevorderlijk zijn. De roem, die van de wereld door slechte boeken verkregen wordt, is smaad en schande voor Hem, die rekenschap van ieder onnut woord vordert.

Het strekt vorsten en hooggeplaatste personen meer tot eer, dat zij zich tot hun uitspanning op de studie toeleggen, dan dat zij in schouwspelen, komedies en overmatig zingenot hun ontspanning zoeken.

Tot Salomo kwamen er van alle volken personen om zijn wijsheid te horen. Hem echter, die meer is dan Salomo, willen thans de wijzen van deze wereld niet horen. Hoe velen reizen over land en zee om goud en zilver te zoeken, maar verroeren hand noch voet, om de wijsheid en kennis van de Waarheid te vinden, die in hun nabijheid is en beter is dan alle goud en zilver (Spreuken 8: 11; 24: 14 Job.28: 18).

Het is een wijze vorst niet genoeg, dat zijn volk eet en drinkt en vrolijk is en ieder zeker woont onder zijn wijnstok en vijgenboom, maar hij bemoeit zich ook, dat vorming van het verstand, wetenschap en kennis van de waarheid behartigd en uitgebreid worden, wat meer aanzien geeft dan macht en rijkdom.

Dat van alle koningen kwamen, om de wijsheid van Salomo te horen, dat kon gelegenheid geven, om de heidenen kennis te doen krijgen van de ware God en ook in het bijzonder van de Messias, en hier was Salomo een voorbeeld van Christus, die grote profeet, die de gehele wereld zou moeten horen.

HOOFDSTUK 5.

SALOMO'S VERBOND MET HIRAM, VOORBEREIDING TOT DE TEMPELBOUW.

Vs.1-18. Na de mededelingen in het vorige hoofdstuk, die reeds op de geheel nog volgende regeringstijd van Salomo betrekking hadden, voert de heilige schrijver ons thans weer naar het begin terug. De gelegenheid, dat koning Hiram van Tyrus Salomo met zijn troonsbeklimming geluk wenst, wordt door deze te baat genomen om van zijn kant ook een gezantschap aan deze oude vriend van zijn vader te zenden en met hem te onderhandelen over de hulp, die hij betreffende de reeds in plan bestaande tempelbouw nodig had. Hiram schenkt hem bereidwillig niet slechts de benodigde bouwstoffen aan hout en stenen van het Libanongebirge, maar stelt ook een aantal Phoenicische bouwlieden tot zijn beschikking, die als werkmeesters de Israëlitische arbeiders en slaven onder hun leiding namen (Vergelijk 2 Kronieken 2: 1-18).

Hiram 1) de koning van Tyrus zond (wellicht omstreeks 1015 v. Chr.) zijn knechten, een aantal van zijn voornaamste hofdienaren tot Salomo, om hem met zijn troonsbeklimming geluk te wensen, zoals dat onder bevriende koningen in de nabuurschap gewoonte was (2 Samuel 10: 1vv.), (want hij had gehoord dat zij (de kinderen van Israël, 1 Kronieken 29: 22) Salomo tot koning gezalfd hadden in zijn (thans overleden) vaders plaats) (1 Kronieken 29: 28), omdat Hiram David altijd 2) bemind had; hij stond in goede verstandhouding met hem, zolang hij tegelijkertijd met hem regeerde, en nu wilde hij ook deze vriendschap op diens zoon doen overgaan.

Ook: "2 Samuel 5: 11"

In het Hebreeuws Kol-hajamim, al de dagen, n.l. die beiden, David en Hiram, hadden geregeerd. Zie verder noot 1) hierboven.

Gij weet, uit de raad, die hij tijdens zijn leven nog bij u ingewonnen heeft, dat mijn vader David zich voorgenomen had de naam 1) van de HEERE, zijn God een huis te bouwen, maar dat hij geen huis 2) kon bouwen, niet slagen kon in zijn voornemen, maar zich tot de voorbereidingen daartoe moest beperken (1 Kronieken 23: 4) vanwege de oorlogen, waarmee zij hem omsingelden, namelijk zijn buitenlandse vijanden, totdat de HEERE hen onder zijn voetzolen gaf, en ze de een na de ander aan hem onderwierp.

De naam van de Heere. Salomo bedient zich van deze uitdrukking met opzet, op grond van hetgeen vermeld is in Deuteronomium 12: 5 en 11. In de Naam wordt de Heere openbaar. De Naam van de Heere is de openbaring in een zichtbaar teken. Als Salomo daarom hier ervan spreekt, om de Naam van de Heere een huis te bouwen, dan wordt dit huis een plaats, waarin de Heere God duidelijk de heerlijkheid van Zijn Wezen zal openbaren.

De Tempel is het zichtbaar teken, dat de Heere met Zijn volk het verbond had opgericht en het onderpand, dat Israël Kanaän zal bezitten. Welnu, Salomo weet het, dat Israël nu tot zijn

bestemming, volgens Gods belofte is gekomen, dat nu de tijd is aangebroken, wanneer de Tempel kon en mocht gebouwd worden.

Zo gebied nu, dat men mij ceders en cypressen (vs.10) uit de Libanon houwe, van dat deel van het gebergte, dat onder uw beheer staat en rijk is aan dergelijke houtsoorten (Nu 24: 6), en mijn knechten zullen met uw knechten zijn, opdat de uwe aanwijzen, hoe de mijne zich bij het vellen als anderszins te gedragen hebben, en het loon van uw knechten, die zij voor hun arbeid hebben te vorderen, zal ik u geven, naar al wat gij zeggen zult, zoveel als gij zult goed vinden te bepalen, behalve nog de prijs van het hout (vs.11); want gij weet dat onder ons niemand is, die weet hout te houwen, wat regelmatigheid enz. betreft, zoals de in deze dingen bedreven Zidoniërs (2 Samuel 5: 11).

Zelfs in deze tijd van zijn hoogste bloei liep het volk van God, wat aardse kunst, nijverheid en bekwaamheid betreft achter bij de naburige Kanaänieten en Feniciërs; maar ook de kinderen van deze wereld helpen in deze tijd mee om het te verheerlijken; de voordelen van hun ver uitgestrekte handel en hun kunstvlucht vallen Salomo toe, wiens macht te land veel groter was dan die van Tyrus en Sidon, als een type van de tijd, waarin al het aardse in de dienst van het Godsrijk zal zijn.

Beter is een Israëliet, bedreven in de wet van God dan een Zidoniër bedreven in het houwen van timmerhout.

Het volk van God staat bij andere natiën in kunstvaardigheid achter. Tyrus levert bouwmeesters en bouwlieden.

Maar de tempel is geen menselijk kunstwerk, het bouwplan zelf is niet uit het brein van een heiden voortgekomen, maar door God zelf op Sinaï gegeven, en evenals de gehele Wet, waartoe het behoort, door de Geest van de profeten vervuld.

En het geschiedde, toen Hiram de woorden van Salomo gehoord had, die Salomo hem behalve nog andere zaken had laten zeggen (2 Kronieken 2: 3-10), dat hij zich zeer verblijdde, want het was hem van groot belang in goede verstandhouding met een koning te leven, wiens land een korenschuur voor het zijne was en wiens vriendschap grote voordelen voor zijn handel kon aanbrengen, en hij zei: Gezegend zij de HEERE 1) heden, die David een wijze zoon gegeven heeft over dit grote volk.

Een nog grotere erkenning van de HEERE spreekt Hiram uit in 2 Kronieken 2: 12 waar hij Hem de Schepper van de hemel en de aarde noemt; dit wordt verklaard daaruit dat Hiram zich schikte naar de godsdienstige voorstellingen van Israël en doet niet direct een persoonlijk geloof vermoeden, dat de HEERE de enige ware God is; hij bleef trouwens een heiden.

En Hiram zond, door het gezantschap dat Salomo gezonden had (vs.2), een schrijven tot Salomo (1 Kronieken 2: 11) zeggende (met deze inhoud): Ik heb gehoord waarom gij tot mij gezonden hebt; ik zal al uw wil doen met het cederhout en met het dennen 1) (cypressen) hout (Genesis 6: 14).

Het Hebreeuwse woord Beresch is een hoge op de Libanon groeiende boom, en behoort tot zijn grootste sieraden; hij komt daarom dikwijls samen met de ceder voor (Jes.14: 8; 37: 24;

13; 60: 13 hout werd dikwijls evenals dat van de ceder voor prachtgebouwen, lansstokken, muziekinstrumenten en zeeschepen gebruikt (6: 15,34 Nah.2: 4; 2 Samuel .6: 5 Dientengevolge is het niet waarschijnlijk, dat men hier de dennenboom bedoeld heeft. Onder de oudste uitleggers heeft dit ook weinig voorstanders; veel aannemelijker is de vertaling van de Septuaginta, die daaronder cypressen verstaat. Deze behoort tot de naaldbomen, heeft een slanke pyramidevorm, als onze populier; donkergroene naalden, welk statig en ernstig aanzien hem sinds oude tijden tot grafversiersel deed kiezen; het hout is welriekend, vast, duurzaam en licht. Hij behoort in het Oosten thuis, maar komt ook in de Zuid-Europese landen als sieraad van tuinen en parken voor.

Mijn knechten zullen het met behulp van de uwe afbrengen van de Libanon aan de Middellandse Zee, en ik zal het daar op vloten laten leggen, en zo over de zee doen voeren, tot die plaats, 1) die gij aan mij ontbieden zult, en zal het daar losmaken, en gij zult het daar kunnen laten wegnemen en verder vervoeren naar Jeruzalem; gij zult daarentegen tot vergelding ook mijn wil doen dat gij, buiten het door u reeds aangeboden loon voor mijn knechten, ook voor het hout mijn huis spijsz geeft, mij van graan voor mijn huis voorziet, omdat hieraan in mijn land gebrek is (Hand.12: 20 Ezechiël.27: 17).

In 1 Kronieken 2: 16 wordt Japho (het Joppe uit het Nieuwe Testament; Hand.9: 36, thans Jaffa genoemd) als de plaats vermeld, waarheen de vloten gebracht werden aan de omstreeks 130 voet hoge landtong van een heuvelland gelegen; aan het zuidelijk eind van de bloemrijke Saronse vlakte bezat deze zeer oude stad een veelbezochte maar als gevaarlijk bekend staande haven; van Jeruzalem lag zij ongeveer 12 uur verwijderd en vormde in alle tijden de verbinding van deze hoofdstad met de zee. In het begin was zij door Daniëten bewoond (Richteren 5: 17), makende tevens de grens van deze stam uit (Joz.19: 46), maar naderhand hebben de Phoeniciërs zich van haar meester gemaakt (vgl. Jona 1: 3 Ezra 3: 7). Pas de Makkabese vorsten Jonathan en Simon ontrukten haar aan de Syriërs en maakten er een vesting van (zie Gesch. der Makkab.). Later bracht Pompeus haar tot de provincie Syrië. Caesar gaf haar aan Hyrkanus terug, totdat zij eindelijk weer aan Syrië kwam. In de Joodse strijd werd zij door Cestius verwoest, maar spoedig nestelden er zich Joodse zeeroovers in, zodat Vespasianus haar nog eens en wel geheel en al verwoesten liet, maar tevens hier een kasteel liet bouwen, waarom zich weldra weer een nieuwe stad verhief. Ondanks storm en moord, zegt Tobler, schijnt zij een onvernietigbaar leven te bezitten. Tegenwoordig telt zij 5.000 inwoners, maar hoe onaanzienlijk zij ook zijn moge, haar ligging is liefelijk, haar omgeving bekoorlijk, vandaar dat hier jaarlijks een groot aantal reizigers en pelgrims aan land stappen, wier reisdoel de heilige stad (Jeruzalem) is.

Behalve de oversten van Salomo's bestelden, die over dat werk waren, opzicht hadden over het boomvellen en het steenhouwen, drieduizend en driehonderd, 1) die heerschappij hadden over het volk, dat dat werk deed.

In 9: 23 wordt nog van 550 opzichters melding gemaakt, zodat wij een gezamenlijk getal verkrijgen van 3.850. Dit komt precies overeen met de opgave in de Boeken der Kronieken (2

Kronieken 2: 17 en 8: 10). Alleen wordt, volgens Michaëlis, in de Boeken der Kronieken duidelijk het onderscheid aangegeven tussen Kanaän en Israël (3.600 en 250) en hier in de Boeken der Koningen alleen onderscheid gemaakt alleen tussen opzichters van hogere en die van lagere rang.

En de bouwlieden van Salomo, en de bouwlieden van Hiram, en wel de Giblieten 1) uit de stad Gebal of Byblos (Joz.13: 5; 2 Samuel .5: 11), die het dichtst bij het cederwoud woonden (Num.24: 6) en het best geschikt waren om de overige werklieden te onderrichten, bewerkten ze en bereidden het hout toe, en de stenen, om dat huis van de Heere te Jeruzalem te bouwen, en zij brachten daarmee omtrent drie jaar door.

Joden en heidenen moeten naar het Goddelijk Raadsbesluit de tempel van God bouwen: een werkelijke profetie (Efeziërs .2: 14,19-22 Efeziërs .3: 4-6).

Wel ons, wanneer wij de rechte Salomo ook gewillig dienen bij het werk van Zijn eeuwige tempelbouw. Nog beter is het, wanneer wij zelf als levende stenen voorbereid worden om dan in de levende tempel te prijken (1 Petrus .2: 5).

En de bouwlieden van Salomo, en de bouwlieden van Hiram, en wel de Giblieten 1) uit de stad Gebal of Byblos (Joz.13: 5; 2 Samuel .5: 11), die het dichtst bij het cederwoud woonden (Num.24: 6) en het best geschikt waren om de overige werklieden te onderrichten, bewerkten ze en bereidden het hout toe, en de stenen, om dat huis van de Heere te Jeruzalem te bouwen, en zij brachten daarmee omtrent drie jaar door.

Joden en heidenen moeten naar het Goddelijk Raadsbesluit de tempel van God bouwen: een werkelijke profetie (Efeziërs .2: 14,19-22 Efeziërs .3: 4-6).

Wel ons, wanneer wij de rechte Salomo ook gewillig dienen bij het werk van Zijn eeuwige tempelbouw. Nog beter is het, wanneer wij zelf als levende stenen voorbereid worden om dan in de levende tempel te prijken (1 Petrus .2: 5).

HOOFDSTUK 6.

DE TEMPEL VAN SALOMO WORDT IN ZEVEN JAREN GEBOUWD.

Vs.1-13. In het vierde jaar van de regering van Salomo, d.i. in het jaar 480 na de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte begint de tempelbouw, en wel allereerst van het uitwendige gedeelte, waarvan de omvang en vorm nader wordt aangegeven. Als de bouw zo ver gevorderd is, ontvangt Salomo door profetische tussenkomst een woord van de Heere, dat hem de door zijn vader David gegeven belofte van het eeuwig koninkrijk van zijn huis bevestigt, en hem Gods wonen onder Israël, dat door het bouwen van de tempel een nieuwe werkelijkheid verkreeg, voor de toekomst belooft. Vergelijk hiermee en met de twee volgende passages 2 Kronieken 3: 1-17.

Het geschiedde nu in het vierhonderd en tachtigste jaar na de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte (1492 v. Chr.) in het vierde jaar van het koninkrijk van Salomo over Israël 1) (begonnen 1015 v. Chr., dus na verloop van het jaar 1012 v. Chr.), in de maand Ziv 2) (deze is de tweede maand) dat hij het huis van de HEERE bouwde, 3) met de bouw een begin maakte.

De tempelbouw was een belangrijk keerpunt in de geschiedenis van het oudtestamentisch Godsrijk, omdat toch hierdoor aan de tot nu toe bestaande toestand van het volk Israël in het land Kanaän een einde werd gemaakt, en het het zichtbaar onderpand ontving van het voortdurend bezit van dit erfdeel. Daarom wordt de tijd van de tempelbouw aangegeven, en wel niet slechts naar het regeringsjaar van Salomo, waarin hij voorviel, maar tevens naar het aantal jaren, dat sinds de merkwaardigste gebeurtenis in de geschiedenis van Israël, de uittocht uit Egypte, tot op dit ogenblik verlopen was.

Ziv betekent glans, pracht, dus genaamd naar de in deze maand ontluikende bloemen, overeenkomende met onze maand mei of bloeimaand.

De plaats, waar de tempel gebouwd werd, was volgens 2 Kronieken 3: 1 de berg Moria, zoals de Heere zelf dit reeds bepaald had bij gelegenheid van de om de volkstelling uitgebroken pest (2 Samuel .24; 1 Kronieken 23: 1) en ook reeds had aangeduid, door het aan Abraham opgelegde, maar daarna verhinderde offer van zijn zoon Izaäk (Genesis22: 2, 13vv. 22.2,13). Moria is de zuidoostelijkste van de vier heuvels, waarop de stad Jeruzalem gebouwd is (Jos 15: 63); op zichzelf is hij veel lager dan alle andere bergen van Jeruzalem, in een geestelijk opzicht echter is hij verheven boven alle bergen der aarde, want God had lust op deze berg te wonen (Psalm 68: 17). Thans draagt de gehele oude tempelplaats, die een ongelijkzijdige vierhoek vormde (in het westen 1617, in het oosten 1520 voet lang, in het noorden 1020 en in het zuiden 927 voet breed) de naam Haram es Scherif, d.i. edel heiligdom; deze plaats wordt door een gehele rij van tempelgebouwen ingenomen. Het voornaamste van deze gebouwen is, de door de Kalif Omar in het jaar 637 n. Chr. gebouwde moskee Sakhras; zij staat op een 15 à 16 voet hoge met wit blauw marmer belegde platvorm, en heeft de vorm van een achthoek, waarvan elke zijde 60 voet afmeting heeft. Vier deuren geven toegang tot het inwendige van het gebouw, dat door 52 ramen licht ontvangt; de muren zijn gewit en aan

elke muur ziet men drie zullen van 20 voet hoogte, terwijl de inwendige koepel door 16 zullen gedragen wordt. Tussen deze zullen is een ijzeren traliewerk aangebracht, dat het middelruim of het schip van de moskee omsluit, juist onder de koepel ligt een rots van kalksteen, waarnaar de moskee haar naam Kubbet es Sakhras, d.i. rotskoepel, heeft ontvangen; hij is met rode atlas bedekt en betekent het eigenlijke heiligdom van de Moslims. Want deze steen, zo luidt de overlevering, viel van de hemel, toen de profetie te Jeruzalem begon; op hem geknield baden de profeten. Toen deze nu vluchtten, wilde de steen ook weg; de engel Gabriël echter, de sporen van wiens vinger men nu nog kan waarnemen, hield hem tegen en maakte hem vast aan de rots, totdat Mohammed kwam en de steen op deze heilige plaats onbeweeglijk maakte; vervolgens bouwde Omar er een moskee om. Het is een 17 voet boven de platvorm van de Harâm uitstekende natuurlijke rots, die zich van de moskee tot aan het noordwestelijk deel van het platvorm uitstrekt; de koepel van de moskee is 90 voet hoog; haar middellijn bedraagt 40 voet, zij is met gekleurde pannen bedekt, terwijl men van haar een mooi uitzicht op Jeruzalem heeft.

Terwijl also Kubbet en Sakhras het midden beslaat tussen de noord- en zuidmuur van de Harâm, maar dicht bij de westelijke en oostelijke muur ligt, en tevens misschien nauwkeurig de plaats aanwijst, waar de tempel gestaan heeft, ligt er een andere moskee, die uit meerdere andere moskeeën is samengesteld op het zuidelijk gedeelte van de plaats, maar evenzeer meer westelijk als in het midden; zij heet el Aksa (d.i. de uiterste, omdat zij, door de Moslims met de Sakhras als één geheel beschouwd, van de drie heiligste moskeeën te Medina, Mekka en Jeruzalem de noordelijkste is). Zij is volgens Robinson een door keizer Justianus omstreeks het jaar 530 n. Chr. gebouwde, aan Maria gewijde kerk, die echter door Omar in een moskee veranderd is. De overige niet met gebouwen bezette ruimte van de Harâm is met tuinen en springbronnen aangevuld en door frisse grasvelden, olijf-, oranje- en cipressenbomen omgeven. Onder de el Aksa bevinden zich grote gewelven, waarvan de oorspronkelijke bestemming schijnt geweest te zijn tot steun voor de vlakte te dienen, want daar de heuvel Moria op de noordwestzijde op het hoogst is, en naar het zuidoosten afhelt, moest men om een horizontaal te verkrijgen, ginds de heuvel laten zakken, hier daarentegen hem ophogen. Bovendien moest de vlakte ook verbreed worden; deze voorbereidingen tot de tempelbouw werden wel reeds gedeeltelijk onder David bewerkstelligd (1 Kronieken 23: 2-5 23.2-5), maar haar voltooiing deed het gehele werk van de tempelbouw tot het twintigste jaar van Salomo's regering duren (1Ki 6: 38).

En dat huis, dat koning Salomo de HEERE bouwde, namelijk het hoofdgebouw of eigenlijke tempelhuis, was van zestig el in zijn breedte, en van dertig el in zijn hoogte, lengte en breedte also tweemaal zo groot als die van de tabernakel, de hoogte daarentegen driemaal zo groot. (Ex 26: 35).

Naar de maat voor de ballingschap gebruikelijk. "Ex 25: 10".

Dat de afmetingen in het algemeen het dubbele van die van de tabernakel waren, verklaart zich vanzelf, de tempel moest even zowel een vergrote als vaste en blijvende woning van de Heere zijn, een stenen paleis in plaats van de verplaatsbare tent. Deze vergroting van die oorspronkelijke ruimte was zeker naar de wil van de Heere, omdat het gehele bouwplan en de

inrichting van David afkomstig is, van wie in 1 Kronieken 26: 11vv. uitdrukkelijk gezegd wordt, dat hij zich met zijn gedachten richtte naar de openbaring van God en onder de invloed stond van Gods Geest. De vraag werpt zich echter op, waarom de afmeting van de hoogte ook niet bij het dubbel blijft, maar tot het drievoudige opklimt. Omdat wij nu in 2 Kronieken 3: 9 (1 Kronieken 29: 11) van opperzalen lezen, zo ligt de mening voor de hand, dat de 10 bovenste ellen van deze hoogte voor deze opperzalen bestemd waren; en werkelijk wordt in vs.20 gezegd, dat de ruimte van het Heilige der Heiligen evenzeer slechts 20 ellen hoog, als 20 ellen lang en breed was, en alzo de symbolische kubusvorm heeft gehad (Ex 26: 35). Slechts dit blijft twijfelachtig, of deze opperzalen zich ook over de 40 el lange en 40 el brede ruimte van het Heilige (vs.17) hebben uitgestrekt, en dit Heilige eveneens dus slechts 20 el hoogte hebben gehad, of dat de gehele 30 el hoogte door het Heilige werden ingenomen; wij houden ons aan de laatste mening, terwijl wij de beantwoording van de vraag, hoe men tot deze boven het Heilige der Heiligen aangebrachte opperzalen kwam, ons voorbehouden tot daar, waar van de bijgebouwen van de tempel sprake zal zijn.

Het gebouw had volgens de aangegeven maat alzo de afmeting van een matige dorpskerk, wat niet schijnt te passen bij de woorden van Salomo in 2 Kronieken 2: 5 "het huis dat ik zal bouwen zal groot zijn, want onze God is groter dan alle goden". Intussen waren in de regel de heidense tempels ook klein, slechts woningen voor de afgodsbeelden, geen verzamelplaatsen voor de gemeente, zoals b.v. bij de Egyptenaren het eigenlijke heiligdom of sanctuarium in het niet verdwijnt bij de kolossale tot priesterlijke optochten bestemde zuilengebouwen; reeds uit dit oogpunt was Salomo's huis, dat hij de Heere bouwde een groot te noemen; hoofdzakelijk echter had hij bij die woorden de grootse inwendige pracht, waarmee hij het huis wilde voorzien, op het oog.

De tempel is een zinnebeeld van Christus en Zijn gemeente. In de tempel ontmoeten God en de mens elkaar.

En het voorhuis vóóran de tempel van dat huis, aan de oostelijke zijde, was in zijn lengte van twintig el, naar de breedte van het huis, tien el in zijn breedte voor aan het huis, d.i. dit voorhuis, staande tegen het tempelgebouw, had een breedte van 20 en een diepte van 10 el.

De hoogte van dit voorhuis wordt in 2 Kronieken 3: 4 op 120 el gerekend; dit kan echter onmogelijk juist geweest zijn; hier moet een schrijffout aanwezig zijn, want 1. had een gebouw met deze vorm niet de naam van portaal, voorhuis kunnen dragen; veeleer was het een toren geweest; 2. is echter een toren van zo'n hoogte en bouworde en dat wel te meer om de afmetingen van het hoofdgebouw, een volslagen onding. Aan de Dom te Rouaan in Frankrijk zou de verhouding van de toren tot de kerk, wanneer de toren tot aan de spits voltooid ware, weliswaar ook zijn als 4: 1; maar men bedenke hierbij, dat dergelijke gotische torens in slanke spitsen uitlopen, terwijl bij de opgegeven hoogte van het tempelvoorhuis van Salomo aan een platte afgestompte toren moet gedacht worden, waardoor juist een slechte verhouding ontstaat. Bovendien kon zo'n schoorsteenachtig gebouw op een grondvlakte van slechts 10 el diepte volstrekt niet staan. De hoogte van het voorhuis zal ons bij de beschouwing van de daarbij behorende beide zullen (8: 15vv.) duidelijk worden. Het voorhuis diende om het eigenlijke tempelgebouw tot een van de buitenwereld gescheiden, stil,

geheimnisvol en van innerlijke heerlijkheid stralend heiligdom te maken; want zoals wij in vs.5vv. lezen was het aan de drie overige zijden door bijgebouwen omsloten, die slechts het bovendak van de hoogte van het gebouw voor de buitenwereld vrij liet.

En hij maakte vensters aan het huis (het hoofdgebouw) van gesloten uitzichten, vaste ramen.

De ramen aan de woonhuizen bestonden gewoonlijk uit jalouzievormig traliewerk, die naar keuze open en dichtgemaakt konden worden (Richteren 5: 28; 2 Koningen .13: 17) de hier bedoelde vensters daarentegen waren vast in de muur, omdat zij niet zo zeer dienden om het daglicht in te laten in het heiligdom, dat veel meer verlicht werd door de kandelaar met zeven lampen (7: 49), maar tot doorlating van lucht en uitlating van rook; dat hier uitdrukkelijk van vensters gesproken wordt van het hoofdgebouw, wil volstrekt niet zeggen, dat de andere delen daarvan verstoken waren, nee, maar deze vensters als zijnde van de gewone soort, worden daarom niet afzonderlijk vermeld.

Mogelijk werd hiermee aangeduid de donkerheid van de bedeling in vergelijking met die van het Evangelie.

De onderste kamer, of de onderste verdieping van de zijkamers, was van vijf el in haar breedte of diepte, en de middelste, de middelste verdieping van zes el in haar breedte of diepte, en de derde, de bovenste verdieping, van zeven el in haar breedte of diepte; want hij had aan het huis rondom buitenwaarts inkorting gemaakt, opdat zij, de balken van de bijgebouwen, zich niet hielden, niet ingrepen in de wanden van het huis.

De buitenmuur van de tempel moet men zich zo voorstellen als deze afbeelding, de buitenkant van de tempelmuur werd bij elke verdieping een halve el ingekort, om een rustpunt te hebben voor de balken van de bijgebouwen. Dit was gebeurd om de symbolische betekenis van de tempel te bewaren, die steeds als een zelfstandig geheel moest verschijnen hetgeen bij een vorm als fig. C. aanwijst niet meer zou hebben plaatsgevonden. Anderen nemen aan, dat de inkorting van de tempelmuur een el bedroegen en de buitenwand van de bijgebouwen loodrecht was.

Het huis nu, toen het gebouwd werd, met zijn bijgebouwen (vs.5vv.) werd met volmaakte steen, zoals hij op de Libanon of waarschijnlijk op een bijzondere plaats bij Jeruzalem reeds bereid 1) en van daar toegevoerd was, gebouwd, ten einde terstond zonder enige meerdere bewerking ze te kunnen gebruiken, zodat geen hamers, noch bijl of enig ijzeren gereedschap gehoord werd 2) in het huis, toen het gebouwd werd, maar de werkzaamheden in alle stilte aan de gewijde plaats voortgingen.

Deze zijn een symbool van de levende stenen, die het geestelijk huis zullen samenstellen (1 Petrus .2: 5); ieder van hen moet tevoren bereid zijn, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, voordat hij zijn plaats in de kerk kan innemen.

De bouwstoffen waren gereed gemaakt voor haar plaatsen, zodat er hamer noch bijl gehoord werd in het gebouw, terwijl men bezig was met bouwen. Het moest de tempel van de God van de vrede worden, waarom er geen ijzeren snijwerktuig mocht gehoord worden: bedaardheid en stilte passen bij godsdienstige oefeningen en begunstigen ze. Gods werk moet met de meest mogelijke zorg en het minst mogelijk gedruis gebeuren; de tempel werd vernield door bijlen en hamers; zij die dat deden "brulden in het midden van de vergaderplaatsen (Psalm 74: 4,6); maar hij werd gebouwd in stilte. Gedruis en geweld verhinderen zeer dikwijls en bevorderen nooit het werk van God. Zo komt het Koninkrijk der hemelen in de harten van de mensen in stilte (Mark.4: 27).

De deur van de middelste zijkamer was aan de rechterzijde van het huis (Ge 13: 9); en door wenteltrappen ging men, na bedoelde deur te zijn doorgegaan, tot de middelste zijkamer (2e verdieping), en van de middelste tot de derde verdieping. 2)

1)Rechterzijde = zuidzijde.

Om van de bovenste verdieping van het bijgebouw ook in de opperzalen boven het Heilige der Heiligen (1Ki 6: 2) te geraken, moet er een toegang geweest zijn, die aan de achterzijde van het tempelgebouw (d.i. westzijde) met wenteltrappen op het dak van het bijgebouw gevoerd heeft, en van daar met enige trappen door een buitendeur, in de opperzalen voerde. In deze opperzalen boven het Heilige der Heiligen werd zeer waarschijnlijk de tabernakel met toebehoren als een relikwie bewaard (8: 4).

Zo bouwde hij het huis, hoofd- of eigenlijke tempelgebouw, waarvan in vs.2-4 sprake was, en volmaakte het, en bedekte dat huis met gewelven en rijen ceders; 1) gewelfsgewijs met cederen bogen.

Van binnen was het muurwerk met cederhout bekleed, de grond met cipressenhout belegd. Cederen palmbomen en open bloemen, zinnebeelden van het goddelijk leven, waren in de wanden uitgesneden. Deze figuren tekenden zich af op het goud, waarmee zij, evenals de grond en de zoldering, waren overtrokken.

Hij bouwde ook de kamers aan het gehele huis, aan de bijgebouwen, van vijf el in haar hoogte, namelijk elke kamer van de drie verdiepingen (vs.16); en hij voegde ze vast aan 1) dat huis met cederhout, met cederen balken, die rustten op de inkortingen van de muur van de tempel (vs.6). Zo vormden tempel en bijgebouw niet één stuk, maar was het laatste als het ware aangebouwd en stond alleen in uiterlijke verbinding met de tempel. 2)

De reden, waarom wij voor de tweede maal van deze zaak horen gewagen, is te zoeken in haar hoog gewicht. Het gehele bijgebouw moet duidelijk als zodanig, als bijgebouw uitkomen, dat geen onmiddellijk vast verband met het Heiligdom heeft, daarom steunde het slechts tegen de tempelmuur. Had men het daarentegen in de muur ingevoegd, zo was aan het op zichzelf staan van de tempel te kort gedaan.

Het bijgebouw was echter ook bestemd, om de aan de Heere toegewijde kleren, wapens, vaten, schatten en zeker ook de heilige oorkonden te bewaren het behoorde also weer onmiddellijk tot het Heiligdom, en moest zich dus daartegen aansluiten (2 Koningen .11: 10; Koningen .7: 50 14: 26)..

Omdat nu de hoogte van alle verdieping op 5 el wordt aangegeven, de bedekking van de eerste en tweede verdieping elk wel op een el geschat worden, en die van de laatste verdieping wel drie el bedroeg, zo verkrijgen wij voor de gehele hoogte van het bijgebouw $3 \times 5 + 2 + 3 = 20$ el. ZO stond de hoogte van het bovendak van dit bijgebouw met de rand van het dak van het Heilige der Heiligen, waarvan de hoogte ook 20 el bedroeg (1Ki 6: 2) gelijk, wat een goede verhouding geeft.

Dit gebeurde zonder dat er gaten in de muren werden gemaakt, opdat aan de Tempel geen enkel teken van scheuring of iets dergelijks zou te zien zijn. De tempelmuren moesten zonder enig gebrek zijn. De kamers moesten weggenomen kunnen worden, zonder dat dit de Tempel enige schade aandeed. De Tempel als symbool van Christus en de Gemeente moest daarom ongescheurd en ongeschonden blijven. Wel een prediking voor de Gemeente van diepe en blijvende betekenis.

De door de drie verdiepingen verkregen ruimten waren wellicht door schotten tot kamers gedeeld, die door beschotdeuren met elkaar in verbinding stonden. Door de deur in het midden van de rechter- (zuidzijde; vs.8) kwam men rechts in een rij van kamers, die doorliepen tot vooraan de oostzijde, voorzijde van het gebouw; links kwam men in een nog grotere rij van kamers, want deze kamers gingen van de zuidzijde in die van de westzijde (achterzijde) en van deze weer in de kamers van de noordzijde tot aan het front (oostzijde) voort. Dezelfde verhouding had men, wanneer men door middel van de wenteltrap aan de ingang (vs.8) op de tweede verdieping was gekomen; evenzo als men van daar op de derde verdieping was gegaan. De diepte van de vertrekken was naar vs.6 in de onderste verdieping 5 el, in de tweede 6, en in de derde 7 el. Hoe stond het echter met de breedte? Hierover lopen de meningen uiteen. Josephus b.v. spreekt van 30 vertrekken op elke verdieping.

Toen 1) kwam het woord van de HEERE tot Salomo, waarschijnlijk door de mond van de profeet Nathan (2 Samuel .7: 1vv.), toen hij nu gereed was met het uitwendige gebouw van de tempel, behalve de beide zullen (7: 15vv.), zeggende:

God sprak de woorden, opdat Salomo met bouwen zou ophouden, indien hij niet van plan was de Heere te gehoorzamen; en de woorden in vs.14 geven te kennen, dat de koning, op die boodschap van God aan hem, n.l. op de vermaning, om in de instellingen van de Heere te wandelen en op de waarschuwing, dat God geen welgevallen zou hebben in hetgeen hij deed, tenzij hij gehoorzaam was en godvruchtig, voortgegaan is met de opbouw van het huis van de Heere; en dus is het alsof hij gezegd had: Heere, ik houd Uw beding ten aanzien van het gehoorzamen van uw geboden in alles voorgoed, en wat ik ook tot uw dienst mag doen, ik zal echter altoos genegen wezen, om uw handelwijze te billijken, indien gij in geval van ongehoorzaamheid de weg van uw Voorzienigheid met mij en dit volk zult veranderen.

Aangaande dit huis, dat gij bouwt, het is Mij zo welgevallig, dat Ik de volgende belofte daaraan verbinden wil: als gij wandelt in mijn instellingen, en doet Mijn rechten en onderhoudt al Mijn geboden, wandelende in deze (2: 2vv.), zo zal Ik Mijn woord met u bevestigen, dat Ik tot uw vader David gesproken heb; Ik zal de hem gegeven belofte van het eeuwig koninkrijk op u overdragende (2 Samuel .7: 12vv.).

En Ik zal, door middel van dit huis, in het midden van de kinderen van Israël wonen; en Ik zal Mijn volk Israël niet verlaten, 1) noch het verbond verbreken, dat Ik met hen gesloten heb (Lev.26: 11vv.).

Wij behoeven immer, bijzonder in belangrijke zaken, goddelijke troost en bijstand, opdat wij daardoor opgewekt worden, ons ambt des te vlijtiger waar te nemen. Wie een werk met Gods wil en tot Zijn eer ondernomen heeft, mag ook op de Goddelijke bijstand staat maken, op Gods beloften bouwen en behoeft zich door moeilijkheden die hem tevoren komen, niet te laten afschrikken of ontmoedigen. "Ik zal mijn volk niet verlaten", een heerlijk woord van troost, maar ook van vermaning.

II. Vs. 14-38. Na de voltooiing van het buitengebouw begint Salomo nu aan de inwendige volmaking van de tempel; de wanden bekleedt hij van de vloer tot de zoldering met cederen planken, de vloer zelf met dennen (cypressen) planken; voorts laat hij in het hout van de wanden betekenisvolle figuren snijden (en reliëf), en overtrekt al het houtwerk met goud. Vervolgens verdeelt hij de ruimte in twee delen, in het Heilige der Heiligen en het Heilige, die gescheiden worden door een cederhouten wand met een deur van olieachtig hout, en richt het eerste, door er twee Cherubs op te plaatsen, tot standplaats voor de Ark van het Verbond in; eveneens voorziet hij het Heilige met een deur van dennen (cypressen) hout, en omringt verder het tempelgebouw met een voorhof, die voor de priesters bestemd is, en bestaat uit drie rijen kunstig bewerkte stenen en een rij cederen balken. Na zeven en een half jaar is hij met deze arbeid in deze en de vorige passage beschreven gereed.

Zo, om hier de in vs.9 afgebroken draad weer op te nemen, zo bouwde Salomo dat huis en volmaakte het.

Daartoe bouwde hij twintig ellen, van de achterzijde a-b afgerekend, alzo a-e en b-f, met cederen planken aan de zijden van het huis van de vloer af tot aan de wanden: dit, deze ruimte a b e f bouwde hij Hem van binnen tot een aanspraakplaats,¹⁾ (A) tot het Heilige der Heiligen.

Het Hebreeuwse woord Debir betekent de plaats waar gesproken wordt, de plaats van de godsspraak, anderen verklaren het naar het Arabisch: "het achterste gedeelte", het ongenaakbare.

En het ceder aan het huis inwendig, zowel het Heilige als het Heilige der Heiligen, was gesneden met knoppen en open bloemen, met beeldwerk van eivormige kolokwinten (2Ki 4: 39), en met ontloken bloemen en reliëf versierd; het was al ceder, geen steen werd gezien.¹⁾

Alles duidde dus aan, dat het goddelijk leven daarbinnen werd gesmaakt en geopenbaard.

En de aanspraakplaats vooraan 1) was van twintig el in lengte en van twintig el. In breedte, en van twintig el in haar hoogte, overeenkomende met de afmetingen van het Heilige der Heiligen in de tabernakel (Ex 26: 35), en hij overtrok ze, de met snijwerk versierde cederwanden, met gesloten goud; ook overtrok hij het cederen altaar (reukaltaar) aan de westzijde (g-h) van het Heilige staande, dat in onmiddellijke betrekking stond tot het Heilige der Heiligen. (Exod.30: 6).

Het word beschreven als vooraan zijnde, niet omdat iemand, die intrad het eerst daarbij kwam, maar omdat het bij zijn intreden voor hem bleef. (POLUS EN PATRIK).

En Salomo overtrok het huis, dat deel, waar het reukaltaar stond, het Heilige, van binnen, de met snijwerk voorziene cederwand (vs.18), met gesloten goud, en hij trok voor de aanspraakplaats een voorhang²) heen door met gouden ketenen, en overtoog die met goud.

Het Heilige was van het Heilige der Heiligen reeds gescheiden door een afscherming, maar daarvoor hing ook een behangsel van gouden ketenen. Dus moet deze plaats verstaan worden, want het afschutsel zelf hing niet aan ketenen.

De vertaling biedt hier zeer vele moeilijkheden aan, omdat het Hebreeuws niet spreekt van een voorhang, dat door vele uitleggers dan ook onvertaald wordt gelaten; men is dan in ongelegenheid met de gouden ketenen, waarvan het vers spreekt. Waren zij aan de deur bevestigd? Maar nergens wordt gesproken van het wegnemen van de ketenen op de Verzoendag, Bähr zegt dienaangaande: "Klaarblijkelijk waren de ketenen niet beweegbaar, maar vast en voor de wand heengetrokken. Zij hielden de uit cederplanken bestaande wand, op gelijke wijze als de richels bij de tabernakel, tezamen en maakten tevens het Heilige der Heiligen tot een afgesloten ruimte".

Te weten de afscheiding, die hier wordt onderscheiden van het huis of van de hoofdmuren van het huis. In het begin van dit vers heeft de heilige schrijver gezegd, dat die met goud overtrokken waren, en nu zegt hij hier hetzelfde van het afschutsel.

In de aanspraakplaats nu maakte hij, omdat deze groter zijnde dan bij de tabernakel, ook doelmatig moest gevuld worden, twee Cherubs 1) van olieachtig²) hout, tot sterkere uitdrukking van de betekenis, aan de twee Cherubs boven het verzoendeksel, verbonden (Exod.25: 18vv.); waarvan elk tien el hoog was. 3)

Versta hier hout van de wilde olijfboom of oleaster (1Ki 6: 31). 2 Kronieken 3: 10 spreekt van "uittrekkend werk", een bijzondere manier van snijwerk, die men echter niet nader kan omschrijven.

Ook hier is tien weer het getal van de volkomenheid. Iedere vleugel strekte zich vijf el uit. De ene vleugel raakte de wand, de andere strekte zich uit boven het verzoendeksel.

En van vijf el was de ene vleugel van de Cherub, die naar de zuidzijde stond (m), en van vijf el de andere vleugel van de Cherub, van het einde van zijn ene vleugel tot aan het einde van zijn andere vleugel, waren tien el.

Zo was de andere Cherub, die naar de noordzijde stond, (n) van tien el: beide Cherubs hadden een maat in lengte en breedte en een snede, staande recht op hun voeten met het aangezicht naar het Oosten of het Heilige gekeerd (2 Kronieken 3: 13).

Daartoe overtrok hij de uit cipressenhout vervaardigde vloer (vs.15) van het huis met goudplaten, van binnen (in het Heilige der Heiligen) en van buiten (in het Heilige).

Naar 2 Kronieken 3: 4 werd het voorhuis © met cederen planken bevloerd en met louter goud overtrokken.

En aan de ingang van de aanspraakplaats maakte hij deuren van olieachtig 1) hout: de bovendorpel met de posten 2) was het vijfde deel van de wand.

Van de edele olijfboom (*olea sativa*) (zich de wilde (*oleaster*) door een struikvormige groei, doornachtige takken, kortere, bredere bladen en grotere, hoewel minder bruikbare vruchten; zijn takken gebruikt men bij voorkeur voor de loofhutten (Nehemia 8: 15), omdat hij zo veelvuldig voorkwam (Jes.41: 19). Ook zegt men, dat zijn loten op de edele olijfboom werden geënt, wanneer deze laatste begon te verdorren; daardoor ontving deze nieuw leven. Naar men meent doelt Paulus op dit gebruik in Rom.11: 17vv. als hij de Christen, die vroeger een heiden was, met de tak van een wilde olijfboom vergelijkt, die op de tamme olijfboom is geënt. Het hout van de olijfboom is vast geaderd, welriekend, van een gele kleur en neemt goed politoer aan; het is weker dan het palmbomenhout, waarmee het overigens veel overeenkomst heeft, en is bestand tegen de worm. De boom bereikt een zeer hoge ouderdom (omstreeks 200 jaar) en uit de in de aarde terugblijvende stomp, of op de tot aan de wortel door het vuur verbrande stam, groeit altijd weer een boom; daarom is de olijfboom een beeld van de onverdelgbare verjongingskracht, evenzeer wegens zijn groene bladeren een beeld van vrolijke wasdom (Psalm 52: 10; 128: 3); omgekeerd echter kan hij ook dienen als beeld van het vroegtijdig verwijnen van de goddelozen (Job 15: 33), omdat de boom evenmin vorst als sterke hitte kan verdragen, en zeer makkelijk zijn bloesems afwerpt.

Dit gedeelte van het vers wordt op verschillende manieren vertaald; het Hebreeuws geeft aanleiding tot moeilijkheden. De Statenvertaling schijnt de voorkeur te verdienen, als zijnde het minst aan bedenkingen onderhevig. Dientengevolge hebben wij de volgende verdere verklaring: "De deuren waardoor men de aanspraakplaats binnentrad, waren met inbegrip van de daarbij behorende posten, een vijfde deel van de wand, die 20 el lang was (vs.16), zodat deze deuren alzo 4 el breed waren. Rekenen wij nu de deurposten aan beide zijden $\frac{1}{2}$ el breed, dan geeft dit 3 el breedte voor de deuren, elke vleugel alzo $1\frac{1}{2}$ el breed. De Verbondsark die achter de deur in het Heilige der Heiligen te staan kwam, en wel overlans van het noorden naar het zuiden, was naar Ex.25: 10 twee en een half el lang; deze verhouding is bij de berekening van de handbomen (8: 8) van belang.

Daarna bouwde hij het binnenste voorhof 1) d.i. de onmiddellijk om het tempelgebouw zich uitstreckende voorhof van de priesters, overeenkomstig de maatverhoudingen bij de tabernakel (Exod.27: 9vv.) die zeer zeker eveneens dubbel genomen werden, dus 200 el lang en 100el breed, hij bouwde het van drie rijen of lagen gehouwen stenen en een rij cederen balken.

Van een buitenste voorhof wordt in dit hoofdstuk niet gesproken (2 Kronieken 4: 9), evenmin als in vs.32 van een voorhang voor het Heilige der Heiligen. Zonder twijfel was het nog tweemaal zo groot als de binnenste voorhof, dus 400 el lang in de richting van het westen naar het oosten en 200 el breed in de richting van het noorden naar het zuiden, zodat de gehele tempelplaats een vlakte besloeg van 80.000 vierkante el. Zoals ter verduidelijking is aangewezen: (A Tempelbouw, B en C binnenste en buitenste voorhof) bedroeg de oostelijke ruimte van de buitenste voorhof voor het binnenste 150 el, dan volgen 100 el van de binnenste voorhof tot aan de tempel, deze beslaat over zijn gehele lengte het voorhuis met het achterste bijgebouw meegerekend omstreeks 80 el, en er blijft dus 70 el voor de ruimte gedeeltelijk achter de tempel, gedeeltelijk achter de binnenste voorhof tot aan de westzijde over. Beide voorhoven waren geplaveid, maar het buitenste lag lager dan het binnenste (Jer.36: 10), en opnieuw op dit laatste verhief zich het tempelgebouw op een stenen, vermoedelijk terrasvormig opklimmend voetstuk, dat tevens de trappen uitmaakte, waarmee men in het voorhuis kwam. De hoofdpoot bevond zich aan de oostzijde D, de deuren hiervan waren evenals de andere met koper overtrokken, behalve deze poort wordt de "hoge poort" genoemd (2 Koningen .15: 35), die wij naar alle waarschijnlijkheid aan de noordzijde te zoeken hebben. Dat er zich echter ook een poort I aan de zuidzijde bevonden moet hebben, blijkt daaruit, dat hier buiten de voorhof de Nethinim en de kruideniers hun woningen hadden (Nehemia 3: 26,31). Tussen deze drie poorten van de buitenste voorhof, die door sterke muren was omgeven, terwijl de bouw van de binnenste geheel anders was, (7: 12) bevonden zich verscheidene gebouwen met cellen, galerijen en zuilengangen, waarvan menigeen wellicht pas later gezet was. Een gelijk aantal van poorten had tegenover die van de buitenste, de binnenste voorhof. Vandaar dat in 2 Koningen 25: 18 van drie deurwachters sprake is. Over de toren Schalleket (K) benevens Parvarim (L) zie bij 2 Koningen .23: 11 ; over de deureinden zie 1 Koningen .10: 18).

Er waren bij de Tempel een binnenste en een buitenste voorhof. Beide voorhoven hebben een symbolische betekenis. Beiden zijn zij het symbool van de strijdende en de zegepralende kerk. Evenzo, dat men door het Heilige moest gaan, om in het Allerheiligste te komen had evenzeer betekenis en wel deze, dat men tot de strijdende Kerk moet behoren, zal men eenmaal deel uitmaken van de overwinnende Kerk.

En in het elfde jaar in de maand Bul, dat is de achtste maand, ongeveer met november overeenkomend was dit huis, behalve de voorhof van de priesters volmaakt naar al zijn stukken en naar al zijn behoren; also heeft hij zeven jaar, nauwkeuriger 7 ½ jaar, daaraan gebouwd. 1)

Hiermee was echter de tempel nog niet volmaakt en kon daarom ook nog niet ingewijd worden, wat pas 13 jaar daarna gebeurde (9: 10); er ontbrak wellicht ook nog aan de ruimte

voor de buitenste voorhof, waarvan de aanleg op gelijke bodem grote voorbereidende werkzaamheden noodzakelijk maakte wegens de vorm van de heuvel Moria. Josephus schrijft daarvan: "Het was een rotsachtige, steile heuvel, die in het oostelijke deel van de stad langzaam opklom tot aan haar hoogste top. Deze heuvel heeft Salomo door grote werken boven naar zijn top met een muur omringd en hem van onderen aan de voet, die door een diepe afgrond omgeven is, beginnende en tot aan de hoogte voortgaande, met stenen door lood aan elkaar verbonden, ommuurd, zodat de grootte en hoogte van de vierkante bovenvlakte een reusachtig aanzien had." Wanneer hij nu de zo verkregen vlakte op 1/10 mijl in omtrek opgeeft, zo bedoelt hij zeker de Herodiaanse tempel, die behalve de binnenste voorhof voor de priesters en de buitenste voor het volk, nog een derde voorhof voor de heidenen had; intussen is het zeer waarschijnlijk, dat Salomo reeds de tempelplaats in deze omgeving heeft aangelegd, omdat noch zijn opvolgers, wier macht door de verdeling van het rijk gebroken was, noch de uit de ballingschap teruggekeerde Joden zulke grootse en kostbare ondernemingen ten uitvoer konden brengen en ook de arbeid van Herodes zelf naar alle schijn zich tot het gebouw van de tempel en de om de voorhof liggende zuilengangen bepaalde. En inderdaad wijzen de nog aanwezige overblijfselen van die bouw door de grootte van de stenen en de wijze van haar bewerking op oud-Israëlitische oorsprong terug.

In ons begrip van een Tempel komen twee dingen tezamen; het eerste is, dat de Godheid daarin woont of enige kenbare tekenen van haar bijzondere aanwezigheid in deze geeft, waarom de Tempel te Jeruzalem genoemd wordt het huis van Gods woning en de Tabernakel het huis van de woning van Gods eer (Psalm 26: 8,9). Omdat nu de Heilige Geest onder het Nieuwe Verbond is, hetgeen de Shechina was onder het Oude, en Hij in de lichamen van de gelovigen woont en in hun vergaderingen aanwezig is, zo maakt dit hen tot een geestelijke tempel, of een woonstede van God (Efeziërs 2: 22). Het tweede is, dat deze gewijd en geschikt zij tot Gods gebruik en dienst, zoals dan ook om die reden de Tabernakel en Tempel zo dikwijls genoemd worden het Huis en de Tempel van de Heere, en door Hem zelf, mijn Huis, en dus zegt de Apostel met toepassing hiervan op de gelovigen: gij zijt u zelf niet, als die geheiligd en geschikt zijt tot dienst en eer van God.

Met het idee van het Huis als een onbeweeglijke woning van God hangt ook nog de plaatsing samen van twee kolossale Cherubs in het Allerheiligste, die met hun uitgebreide vleugels de gehele ruimte vulden en de Ark van het Verbond overschaduwden, om aan te duiden, dat de Ark van het Verbond met haar kleine gouden Cherubs op het verzoendeksel, die met het volk door de woestijn had gewandeld, voortaan hier een blijvende en onveranderlijke plaats zou hebben.

HOOFDSTUK 7.

VERVAARDIGING VAN DE KONINKLIJKE HUIZEN EN VAN DE VATEN TEMPEL.

VAN DE

Vs.1-12. Na voltooiing van de tempelbouw, terwijl de arbeid tot de aanleg van de buitenste voorhof voortgaat, laat Salomo in het tijdsverloop van de volgende dertien jaar voor zichzelf een prachtig paleis bouwen op de noordoostzijde van de heuvel Sion, dat uit meerdere afzonderlijke gebouwen en zalen bestaat; zij volgden van voren naar achteren of van het oosten naar het westen in deze orde op elkaar het huis van het woud van Libanon (vs.2-5), het voorhuis van pilaren (zuilengang) met zijn voorhuis (voorportaal) (vs.6) het voorhuis van de troon en het voorhuis van het gericht (vs.7), het koninklijk paleis en dat van de koningin (vs.8). Deze gebouwen waren ingesloten door twee voorhoven, een voorste en een achterste voorhof en uit even kostbare als zorgvol bewerkte stenen vervaardigd.

Maar aan zijn huis, de bouw waarvan hij hierop na de afloop van de in 6: 38 vermelde 7 jaar, begon, bouwde Salomo, omdat hij daarmee zo'n grote haast niet maakte, en ook zo'n groot getal werklieden daartoe niet gebruikte, dertien jaar, en hij voltooide zijn gehele huis, 1) met al de bijbehorende gebouwen.

In het Hebreeuws Kol-betho, geheel zijn huis, omdat zijn paleis niet één gebouw bevatte, maar meerdere die allen met elkaar in verband stonden en die ons nader beschreven worden in vs.2-5,6,7 en 8.

Er waren drie rijen van uitzichten, 1) grote vensters, die een ruim uitzicht gaven; in al de drie verdiepingen, maar niet naar buiten op de straat; maar met uitzondering van de vier hoekkamers 1, 7, 9, 15, naar binnen op de hofruimte uitziende: zij waren zo gesteld, dat het ene venster was over het andere venster, dus de vensteropeningen van de ene breedtezijde (k) juist tegenover de openingen van de andere breedtezijde (k), evenzo die van de ene lengtezijde (l-p) tegenover die van de andere lengtezijde (l-p) in drie orden, dat is: dit had driemaal plaats, omdat er drie verdiepingen waren, waarvan ieder zijn vensters op de boven beschreven wijze had.

In het Hebreeuws Schekoephim. De Statenvertaling heeft: uitzichten. Anderen zoals Keil vertalen door lagen balken. Dit laatste is wellicht nog duidelijker. Wij hebben het ons aldus voor te stellen, dat de rijen van zijkamers boven elkaar waren gebouwd, zodat de kamers 3-maal uitzicht tegen uitzicht hadden. In de drie verdiepingen waren de vensters zo gemaakt, dat die van de ene tegenover die van de andere waren aangebracht, zodat men altijd het uitzicht had op de ruimte, die van binnen in het Paleis was. Het gehele gebouw was zo ingericht, dat de vertrekken op 4 rijen van zullen waren gebouwd, die op alle vier zijden van het van binnen 100 el lang en 50 el breed gebouw rondom waren gebouwd en de open ruimte van binnen van alle zijden omgaven.

Ook waren al de deuren en de posten, zowel als de vensters, vierkantig van enerlei uitzicht of balken, en venster was tegenover venster, in drie orden.

Trachten wij thans het in vs.2 gezegde nader toe te lichten, door een figuur aan het werk van Thenius ontleend: "Jeruzalem vóór de ballingschap" het onderste gedeelte van het gebouw met zullen en buitenmuur wordt dan op de volgende wijze voorgesteld.

Het is waar, dat men bij deze opvatting kon aanmerken, dat bij een breedte (d-e) van 50 el, waarvan toch wel 30 el voor de breedte van de inwendige ruimte (f-g) afgerekend moeten worden, de wellicht 1 el dikke zullen niet verder dan 1 1/2 el van elkaar hebben gestaan, wat ternauwernood een doorgang heeft toegestaan; het is echter wel degelijk de vraag, of wij deze als deambulacra (doorgangen) zoals de Vulgaat heeft, of als wandelplaats te beschouwen hebben; veeleer schijnt deze gehele ruimte van het benedengebouw een zelfde bestemming gehad te hebben als de latere op dezelfde plaats zich bevindende Xystus, die tot volksvergaderingen diende, en werd zij waarschijnlijk door Salomo met de 500 gouden schilden van zijn lijfwacht (10: 16vv.) versierd, die hij aan de binnenzijde van de omgevingsmuur in de hoogte liet ophangen, en ze zo aan het volk tentoonstelde. Aan beide zijden van de ingang (h) geleidden (volgens Thenius) wenteltrappen (i, i) naar het bovenhuis, dat uit drie verdiepingen, elk van 15 kamers bestond, waarvan telkens een boven de ingang (h) gelegen de voorzaal uitmaakte; genoemde geleerde geeft ons daarvan de volgende tekening, waarnaar wij reeds bij de verklaring van dit gedeelte verwezen hebben. Volgens zijn vermoeden diende kamer 8 in de onderste verdieping tot verblijf voor de koning en zijn gevolg, wanneer hij de oudsten van het volk voor zich verzamelde; hij rekent de zullen 8 el hoog, schat de benedenste verdieping 7, de middelste 6 en de hoogste 5 el hoog, zodat er nog el voor de tussendecken (zolderingen) blijven. De kamers van de verschillende verdiepingen werden met kostbare meubelen versierd en tot verblijf gebruikt, wanneer men de koelte zocht, omdat zij met haar vensteropeningen op het binnenhof uitzagen, behalve de vier hoekkamers 1, 7, 9, 15 in alle drie verdiepingen, waarvan de vensters zich naar buiten openden, en deze zo nodig met grote tentdoeken voor de zonnehitte beschermd konden worden. Tot beter begrip van de volgende verzen geven wij hier nog een derde tekening, die de samenhang van de verdere gebouwen bij het paleis behorende, met elkaar zowel als met de tempelplaats op Moria, gedeeltelijk in aansluiting met Thenius, voorstelt.

Tot verklaring merken wij nog op, dat op de grondvlakte van de noordoostelijk gelegen tempelplaats de letters de volgende ruimtes aanduiden:

- a de poort Schalleket
- b de Parvarim
- c het tempelgebouw
- d de voorhof van de priesters
- e de voorhof van het volk
- f de ruimte om de tempel

Een voorhof van de heidenen was pas bij de Herodiaanse tempel aanwezig; onder f is echter zo ongeveer de ruimte daarvoor aangegeven. De verbinding van het paleis met de tempel werd door een brug over het Tyropeon of het Kaasmakersdal voorgesteld, van welke brug volgens Robinsons onderzoekingen nog thans de overblijfselen voorhanden zijn. De deur van het paleis (i) zowel als de toegangsdeur tot de tempelplaats zal later besproken worden.

Ook maakte hij nog meer westelijk van de tot nu toe beschreven gebouwen, maar onmiddellijk aan de zuilengang vs.6 palend, een voorhuis voor de troon, waar hij richtte, en audiëntie verleende (B); tot een voorhuis van het gericht, dat met ceder bedekt was, van vloer tot vloer. 1)

In deze troon- en gerechtszaal werd later de (10: 18vv.) geschilderde kostbare troon opgericht; in de poorten van hun paleizen echter plegen oosterse vorsten nog heden ten dage gericht te houden, vandaar de uitdrukking "de hoge poort".

Van vloer tot vloer. De betekenis van deze woorden is moeilijk weer te geven. Thenius is van mening dat het betekent, dat Salomo de wanden van de vloer tot de zoldering bekleedde met cederen planken. Het Hebreeuwse woord, dat in onze Statenvertaling is weergegeven door bedekken, betekent echter nooit bekleden, wel bedekken, een dak maken. Keil is dan ook van mening en wij sluiten ons bij hem aan, dat de bodem van de troonhemel en van de zuilengang, alsmede de bovenverdiepingen hier zijn aangegeven, zodat de zolder van de bovenste verdieping tevens diende tot dak van de onderste. Alles, waarop men liep en dit is de bedoeling daarom, hetzij beneden of boven, was van cederhout gemaakt.

En aan zijn huis, altijd naar het westen, waar hij woonde, was een andere voorhof (d.i. achterhof), meer inwaarts dan dat voorhuis (C), dat hij tot woonhuis bestemde, en aan dat (de troonzaal) werk gelijk was, 1) op dezelfde wijze gebouwd en met cederen planken bekleed; ook maakte hij in dit achterhof voor de dochter van farao, die Salomo tot vrouw genomen had (3: 11), een tweede huis, aan dat voorhuisgelijk. 2)

Volgens Thenius had het geheel van deze gebouwen zijn gewone uitgang aan de noordelijke lengtezijde (k) en zou men deze uitgang bedoelen met de poort Sur (d.i. de afwijkingspoort of de poort van de zij-uitgang) (2 Koningen .11: 6); aan de zuidelijke lengtezijde daarentegen, in de ruimte (n) bevonden zich, volgens dezelfde geleerde, de in Nehemia 3: 25 (Vergelijk Jer.32: 2) vermelde voorhof van de gevangenis en de koninklijke stoeterij.

Betere vertaling is o.i.: En zijn huis, waarin hij woonde, bij een ander plein, inwaarts van dit voorhuis (de troonzaal), was aan dit werk gelijk. De troonzaal was dus eigenlijk de poort van zijn paleis.

Het was, de gezamenlijke gebouwen waren, ook gegrondvest met kostelijke stenen, grote stenen, met stenen van tien el, en stenen van acht el in de lengte, en met overeenkomstige breedte en hoogte. 1)

In de ruïnen van Baälbek, in Syrië hebben reizigers van de laatste tijd stenen gevonden van 58 voet lang, 9 voet hoog en 12 voet dik.

En de grote voorhof, waarvan in vs.8 sprake was, was rondom van drie rijen op elkaar liggende gehouwen stenen, 1) met één rij van cederen balken daarboven recht opstaande en alzo een staketsel vormende. Zo was het ook gesteld met de binnenste voorhof van het huis van de HEERE, dat onmiddellijk om de tempel lag (6: 37 6.37) en met het voorhuis van dat huis (6: 3).

Van groot belang voor de Bijbelse oudheidkundigen zijn de reusachtige grote stenen, waaruit gedeeltelijk nog thans de muren van Jeruzalem, namelijk in de omstreken van de tempelberg, zijn vervaardigd, en die klaarblijkelijk tot de hoogste oudheid opklimmen. Zij hebben een afmeting van 17-19 voet lengte, bij 3 of 4 voet hoogte; zelfs heeft de hoeksteen aan de westzijde van de Haram, nu juist boven de oppervlakte van de grond een lengte van 30 voet 10 duim en een breedte van 6 ½ voet, verscheidene andere stenen wisselen af in lengte van 20 ½-24 ½ voet, bij een dikte van 5 voet. "Het is echter niet alleen de omvang van deze stenen, die de opmerkzaamheid van de beschouwer boeit, maar ook de manier waarop zij bewerkt zijn, geeft hun nog een eigendommelijk karakter. Met een technisch woord noemt men deze manier kantaafkapping. Nadat namelijk de gehele oppervlakte eerst gehouwen en vierkant gemaakt is, heeft men langs de kanten een smalle strook 1/4 of ½ duim lager dan de overige oppervlakte uitgesneden; wanneer deze afgerande stenen in een muur samengevoegd worden, vormen zij natuurlijk voegen of voren, die juist door deze uitgesneden kanten bij hun aaneenvoeging ontstaan, waardoor de hoogte van de verschillende lagen, alsmede de grootte van de stenen, waaruit zij bestaan, duidelijker wordt aangewezen. De gehele muur heeft op deze wijze een paneelvormig aanzien.

Dat Salomo overigens nog vele andere lusthuizen, evenals wijnbergen, tuinen en parken, landhuizen in Ethani (1 Samuel 9: 5) en aan de lommerrijke afhelling van de Libanon heeft laten aanleggen, kan men uit 9: 1,19 Prediker 2: 4vv. Hoogl.7: 5 en 8: 11 7.5 8.11 opmaken; ook zorgde hij voor uitgestrekte waterleidingen in Jeruzalem, waarop wij later terugkomen.

II. Vs.13-51. De heilige schrijver, die onder de mededelingen in de vorige afdelingen, omtrent de bouw van Salomo's paleis, de tempelbouw niet uit het oog heeft verloren (vs.12) keert nu tot de laatste terug en beschrijft de tempelgereedschappen nader, die Salomo door Hiram van Tyrus als werkmeester liet vervaardigen, allereerst van koper: de beide zullen voor het voorhuis van de tempel (vs.15-22); de gegoten zee tot waterhouden bestemd (vs.23-26); de tien stellingen met even zoveel wasvaten vs.27-39 en de kleinere gereedschappen van de voorhof van de priesters vs.40; voorts uit goud, het reukaltaar, de tien tafels van de toonbroden, de tien kandelaren, de kleinere gereedschappen van het Heilige en de heren aan de deur van het Heilige der Heiligen en van het Heilige. Hiermee had dan de tempelbouw in een tijdsverloop van 20 jaar sinds zijn begin, zijn beslag gekregen; wat er van datgene, dat koning David aan zilver en goud en aan gereedschappen geheiligd had, niet gebruikt was geworden, werd in de schatkamer van de tempel bewaard. (Vergelijk 2 Kronieken 4: 1-5).

En de koning Salomo zond heen, toen hij na voltooiing van de eigenlijke tempelbouw (hofdst.6: 37vv.), nu ook met de vervaardiging van de metalen tempelgereedschappen een aanvang maken wilde, en liet Hiram (of Hiram) van Tyrus halen, die hem Hiram, de koning van Tyrus, als werkmeester had aangewezen (2 Kronieken 2: 13vv.).

Hij was de zoon van een weduwe, uit de stam van Nafthali, 1) en zijn vader was een man van Tyrus een geboren Tyriër geweest, met wie zijn moeder na de dood van haar eerste man hertrouwd was; hij, deze Hiram, was een koperwerker, die vervuld was met wijsheid en met verstand en met wetenschap, om alle werk in het koper te maken, en eveneens bedreven was in hout en steensnijwerk en in de kunstweverij: deze kwam tot koning Salomo, als opperste werkmeester, en maakte al zijn werk, dat hij in goud en koper enz. wilde laten maken.

Wanneer de moeder van deze Hiram in 2 Kronieken 2: 14 een vrouw uit de dochters van Dan genoemd wordt, zo kan deze schijnbare tegenstrijdigheid heel eenvoudig opgelost worden door de opmerking, dat zij van geboorte een Danitische vrouw was, in de stam van Nafthali huwde, maar als weduwe uit deze stam, de vrouw van een man uit Tyrus werd, bij wie zij deze zoon had. De Rabbijnen verklaren, om de aanstoot te vermijden, die het de latere Joden gaf, dat de vervaardiger van de tempelgereedschappen uit Tyrus afstamde, de zaak aldus: De tot de stam Dan behorende moeder zou in de stam Nafthali gehuwd zijn en bovengenoemde Hiram bij deze man verkregen hebben; toen zij daarna weduwe werd, huwde zij, weliswaar ten tweeden male met een Syriër, maar bracht hem also deze zoon toe; of ook wel zo: De tot de stam Nafthali behorende vader van Hiram, zou met zijn uit Dan geboren vrouw naar Tyrus getrokken zijn, en daar enige tijd als kunstenaar werkzaam zijn geweest, totdat hij eindelijk daar stierf, en vrouw en kind achterliet, waarom hij een Tyriër genaamd werd, ofschoon hij eigenlijk een Israëliet was. Beide uitleggingen zijn echter in tegenspraak met de letter van de Schrift. Wanneer nu verder Hiram in 2 Kronieken 2: 13 Hiram Abi (= "mijn vader") genoemd wordt, zo is dit laatste een eervolle bijnaam in de zin: "mijn meester, raadgever" (vgl. Genesis 45: 8); daarentegen komt de naam Hiram voor Hiram evenzo voor in het boek der Kronieken met betrekking op de koning van Tyrus.

De kunstenaar Hiram nu wordt in zijn kunstvaardigheid bijna eveneens beschreven als Bezaleël (Ex. 31: 3vv.) de werkmeester van Mozes, bij de vervaardiging van de tabernakel. Slechts wordt de kunstvaardigheid van de laatste verklaard uit een vervuld zijn met de Geest van God, en dus als een bovennatuurlijke gave, terwijl die van Hiram in ons vers meer als een natuurlijke gave voorkomt.

De vrijmetselaars, wier oorsprong opklimt tot aan het steenhoudersgilde in de middeleeuwen, die toen een afzonderlijke broederschap uitmaakten en hun werkplaatsen, in het Engels "loges" genoemd, meestal aan de grote domkerken hadden, waarin wij nu nog hun kunstvoortbrengselen bewonderen, de vrijmetselaars hebben de legende, dat Hiram bij de tempelbouw door zijn oproerige gezellen gedood zou zijn, en het behoort tot de geheimen van hun orde zijn graf te zoeken; met het terugvinden daarvan of met het verschijnen van de waren grootmeester, zal dan naar hun mening de verlichtingsperiode voltooid zijn.

En Hiram toonde metterdaad dat hij een kundig bouwmeester was, want hij vormde twee koperen pilaren, die vóór het tempelgebouw aan de ingang van het voorhuis opgericht zouden worden (6: 3); de hoogte van de ene pilaar was achttien el 1) 2) en een draad van twaalf el omving de andere pilaar, wat een doorsnede van vier el geeft.3)

In 2 Kronieken 3: 15 wordt een lengte van 35 el opgegeven; daarmee is echter wel waarschijnlijk de lengte bedoeld, die beide zullen tezamen genomen hadden, zodat elke zuil afzonderlijk $7\frac{1}{2}$ el lang was. Rekenen we nu, dat iedere zuil boven $\frac{1}{2}$ el diep in het kapiteel ging, waarop de schrijver hierbij geen acht sloeg, is daarmee dit verschil opgelost.

Omdat de Kronieken, afwijkende van elke andere plaats 35 stellen, zo is dit getal duidelijk door verwisseling van de getalmerken 18 met ontstaan.

Volgens Jer.52: 21 waren de beide in het Jordaandal gegoten zullen (vs.46) elk 4 vingers dik en van binnen hol.

Wat voor de ene zuil geldt, geldt ook voor de andere. Kortheidshalve is slechts de hoogte van de ene gemeld.

De kapitelen nu waren op de twee pilaren, ja daarboven tegenover de buik, zij kwamen overeen met de grootste dikte van de schacht, die naast het net was, zij staken van boven even ver uit als het dikste gedeelte van de pilaren, en tweehonderd granaatappelen waren in rijen rondom, 1) ook over het andere kapiteel.

Volgens Jer.52: 23 waren er 96 granaatappelen, "alle granaatappelen waren honderd over het net rondom". Dit is zo te verstaan, dat b.v. aan de bovenste rij elk enkel snoer van de vier, die om het kapiteel liepen, en met hun vieren een rij vormden, in het geheel 24 granaatappelen telde, en dus de vier snoeren (vergelijk e-f) tezamen 96. Tot aanhechting echter aan de kapitelen bevonden er zich overeenkomstig de hemelstreken e, f, g (h is aan de achterzijde te denken), vier enkele granaatappelen, groter en zwaarder. Het spreekt voor zich dat wanneer in vs.42 en in 2 Kronieken 4: 13 in het geheel 400 granaatappelen gerekend worden, er van de beide zullen sprake is.

Daarna richtte hij de pilaren op in het voorhuis van de tempel, zodat zij aan beide zijden van het portaal te staan kwamen, en de rechter pilaar opgericht hebbende, also die aan de noordzijde, zo noemde hij zijn naam Jachin, d.i. hij zal bevestigen, en de linker pilaar opgericht hebbende, zo noemde hij zijn naam Boaz, d.i. in hem is kracht. 1)

Twee koperen pilaren, opgericht in het voorhuis van de tempel tot versiering, maar ook betekenisvol. Hun betekenis ligt opgesloten in de namen Jachin, hij zal bevestigen, en Boaz, in hem de kracht. Sommigen denken dat zij aanduidingen waren van de wolk- en vuurkolom, die de kinderen van Israël door de woestijn leidde. Anderen menen, dat zij bestemd waren om hen, die kwamen aanbidden in de tempel van de Heere, aan te manen alleen op God hun vertrouwen te stellen en niet op enige waardigheid aan hun zijde. Wanneer wij tot God komen en bevinden hoe zwerfziek en onstandvastig ons hart is, laat ons dan in het geloof de Heere en Zijn bijstand aanlopen. Jachin, God zal dit zwervende hart vastheid geven. Het is goed, dat ons hart gesterkt wordt door de genade. Wij bevinden onszelf zwak en onbekwaam voor de heiligste plichten, maar dat is onze bemoediging; Boaz, in Hem is onze kracht, die in ons werkt beide het willen en het werken. Ik zal gaan in de mogendheid van de Heere. Geestelijke

kracht en standvastigheid kunnen verkregen worden aan de deur van Gods tempel, maar wij moeten wachten op de genadegiften, in de weg van de genademiddelen.

Wat wij ook mogen ondernemen om het huis en de dienst van God te schragen, van Hem moeten wij verwachten al onze hulp en ondersteuning. De twee pilaren Jachin en Boaz wekken ons daartoe op.

De zullen behoorden niet tot de constructie van de Tempel, maar waren symbolen van vastheid en kracht. Salomo wilde door deze zullen zijn volk onderwijzen, dat het Rijk van God nu in Israël zijn beslag had bekomen, omdat de HEERE Zijn vaste woonplaats onder Zijn volk had verkregen.

En, om hier nogmaals op de in vs.19 vermelde versiering terug te komen, op het hoofd van de pilaren was het leliewerk. Zo werd het betekenisvol werk van de pilaren volmaakt.

De lelie als de bloem van de heiligheid, de granaatappel als zinnebeeld van het Goddelijk woord (Ex 28: 35), het netvormig ketenwerk als het ware een zinnebeeld van het Godsverbond, het koper en het geheel van de zullen, die allereerst aan het voorhuis kracht en stevigheid gaven en voorts een waarteken waren van de vastheid en duurzaamheid van het gehele gebouw, waarin de Heere Zijn vaste en blijvende woning, in tegenstelling tot de vervoerbare Tabernakel, hebben wilde; dit alles geeft ons de indruk van een even mooi als doelmatig en betekenisvol kunstwerk.

Verder maakte hij, om hier niet te spreken van het twintig el lange en brede en tien el hoge brandofferaltair 1) (2 Kronieken 4: 1), de gegoten zee: van tien el was zij van haar ene rand tot haar andere rand, rondom rond, en van vijf el in haar hoogte, en een meetsnoer van dertig el omving ze rondom, welke zee dan in de plaats zou komen van het koperen wasvat van de tent der samenkomst (Exod.30: 17vv.).

Dit altaar was meer dan waarschijnlijk gemaakt naar dat van de voorhof van de Tabernakel. Het was verdeeld in 4 afdelingen (a-a, b-b, c-c, d-d). De bovenste diende tot omgang voor de priester. Het onderste maakt de bodem uit. Het bovenste gedeelte (e-e) was de vuurhaard. Aan de zijden is (A en B) afgebeeld een de in vs.27 beschreven stelling met een wasvat (vs.38).

Zij stond op twaalf 1) runderen 2) eveneens uit koper gegoten (2 Koningen .16: 17), omstreeks vijf el hoog: drie ziende naar het noorden, drie ziende naar het westen, en drie ziende naar het zuiden, en drie ziende naar het oosten; en de zee weg onmiddellijk boven op deze, zonder dat tussenbeide, nog een of ander steunsel was aangebracht; en al hun achterdelen waren inwaarts, also het steunpunt uitmakende van het midden van het watervat.

Twaalf runderen, omdat er twaalf stammen van Israël waren. Zij duiden aan, dat die 12 stammen één priesterlijk volk uitmaakten, dat zich in die koperen zee verenigde, om zo rein gewassen voor de Heere te verschijnen.

Runderen, niet leeuwen, omdat het rund het voornaamste dier was tot slachtoffer.

Haar dikte nu was een hand breed, evenals de beide zullen (zie vs.15) en haar rand enigszins naar buiten omgebogen, als het werk van de rand van een beker, of een leliebloem: zij hield verder een volume water van tweeduizend bath.

De bestemming van dit watervat in 2 Kronieken 4: 6 uitdrukkelijk aangegeven schijnt deze te zijn, dat de priesters voor het aanvangen van de uitoefening van hun ambtsplichten, daarin handen en voeten moesten wassen (Ex.30: 18); daarom had het ook zijn plaats zijwaarts of tussen de tempel en het brandofferaltair, en de lelievorm van de bovenrand herinnerde de priesters aan de heiligheid van hun stand, die zij ook door die wassingen voor het uitwendige betrachtten. De twaalf runderen daarentegen herinnerden aan de twaalf stammen van Israël, en karakteriseerden het gehele volk als een priesterlijk volk (Ex.19: 6), dat zich hier in zijn priesters reinigde om rein en heilig voor de Heere te verschijnen, evenals de twaalf leeuwen aan Salomo's troon (10: 20) het als een koninklijk volk kenschetsten. Nu doen zich echter deze twee vragen voor: 1e. hoe vulde men dit vat met water en 2e. hoe deed men het tot wassen benodigde water daaruit aflopen? Wat de eerste vraag betreft, zo is bij de hoogte van het gehele toestel (5 el hoogte voor de runderen en 5 el hoogte het waterbekken, d.i. alzo 10 el) aan indragen zeer moeilijk te denken. Daarom komt het als zeer aannemelijk voor wat de Joodse overlevering stelt, dat het water namelijk van de koperen zee, toegevoerd zou zijn door middel van pijpen, die door de poten van de runderen naar boven liepen. De Griekse aardrijkskundige Strabo (omstreeks 19 jaren v. Chr.) vermeldt het eigenaardige door alle belegeringen van Jeruzalem gestaafde verschijnsel, dat de stad van binnen zeer voldoende met water voorzien was, terwijl de gehele omtrek geheel droog was, waardoor de belegeraars steeds een groot voordeel tegen de belegerden misten en deze het daarentegen bezaten. Spreken wij thans niet van de waterleidingen, die de geheel op rotsen gebouwde stad met water van buiten voorzagen, evenmin van de door Hizkia aangelegde waterleiding (2 Koningen .20: 20), noch van een andere, die van Bethlehem uit de vijver van Salomo komend (1 Samuel 9: 5) de heuvel Sion aan de zuidzijde omsingelt, noordoostelijk daarvan in de tempelberg komt, en Salomo's naam voert; door Tacitus (een van de voornaamste redenaars en historieschrijvers onder de Romeinen, geb. omstreeks 60 n. Chr.) spreekt, als hij over de tempel te Jeruzalem schrijft, van een levende fontein, die zich daar bevond, en van onderaardse gangen in de berg (Hist. V, 12). Nu hebben Robinsons verdere onderzoeken die, zoals wij bij 2 Samuel .17: 17 opmerkten, ontdekt had, hoe de bron Siloam zijn water door een onderaards kanaal verkreeg, tot de mening geleid, dat er binnen in de rots op een diepte van 80 voet onder de Haram, een kunstbron zou zijn, waarvan het water dezelfde eigenschappen vertoont als dat, dat door de kunstige uitgravingen, door Siloam en de Mariabron onder in het dal uitvloeit. Voegen wij verder hierbij, wat Aristeas (officier van de lijfwacht van de koning Ptolemeus Philadelphus van Egypte) in een door Josephus meegedeeld uittreksel uit zijn geschiedenis van de 72 (70) vertalers zegt, dat er zich aan de voet van het brandofferaltair openingen bevonden, waaruit voor de noodzakelijke reiniging van de voorhof van het bloed van de offerdieren, water sprong, dan kunnen wij niet langer twijfelen, of de tempelberg verborg in zich alle inrichtingen, die ter verzorging van het heiligdom met fris en levend water nodig waren. Hierop schijnen ook de plaatsen Psalm 46: 5 Ezechiël.47: 1vv. Zach.13: 1 en 14: 8 te zinspelen; en omdat deze inrichting zeker door

Salomo is uitgevoerd, waarom ook de tempelbouw, voordat alles geëindigd was, twintig jaar duurde, zo krijgen ook de woorden in Jes.8: 9, waar de wateren van Siloam, die zachtens gaan, als beeld van de geringe macht van het huis van David, in tegenstelling met de sterke en geweldige wateren van de Eufraat, als beeld van de macht en heerlijkheid van de Assyrische koning, een volledige betekenis. Naar de tegenwoordige staat van de wetenschappelijke onderzoeken, zullen er zeker nog vele vragen op dit gebied onbeantwoord blijven. Wat overigens het uitvloeien van het water uit het grote vat betreft, zo zijn wij zonder aarzeling de mening toegedaan, dat daaruit pijpen geleidden naar de bekken van de runderen en uit deze het water liep, of door de daartoe aangebrachte kraan te openen, of wat ons waarschijnlijker voorkomt, zonder enige tegenstand afvloeide in het vierkante stenen bassin, dat vat en runderen omgaf, aan welk bassin dan weer pijpen waren. Waarschijnlijk hield dit bassin duizend bath water, en misschien heeft men in 2 Kronieken 4: 5 daarop het oog gehad, wanneer het daar verschillend van deze plaats, heet dat de koperen zee 3.000 bath hield, dat is juist de inhoud van de koperen zee en van het bassin tezamen genomen, zodat men geen schrijffout ($n = 3$ voor $k = 2$) behoeft aan te nemen.

De rand, op de manier van een lelie gevormd, moest wijzen op de liefelijkheid van het leven, dat van het heiligdom uitging.

Hij maakte ook tien koperen stellingen, vierhoekige kasten, om daarop de ketels of bekkens te zetten, waarin de priesters het offervlees reinigen konden, voordat zij het in het altaarvuur brachten (2 Kronieken 4: 6), vier el was de lengte van een stelling en vier el haar breedte en drie el haar hoogte.

De tweede helft van dit vers is zeer moeilijk te verstaan. Wat de tekening betreft, zij opgemerkt, dat vanwege de kleinheid daarvan, de reliëfversiering moeilijk op de stelling (k) kon worden aangebracht. Men heeft deze echter te denken tussen h-h.

En op het hoofd van een stelling was een ronde hoogte van een halve el rondom; ook waren op het hoofd van de stellingen haar handhaven handvatsels en haar lijsten uit deze, d.i. aan één stuk gegoten.

Het hoofd van een stelling was niet plat of vlak, maar gerond, d.i. gewelfd, zodat de welving een halve el hoog zich boven de hoogte van de zijden verhief. Deze gewelfde deksels hadden handvatsels en lijsten. De handvatsels hebben wij er aan te denken als brede, sterke lijsten van metaal, die het deksel de nodige vastigheid gaven en de lijsten zijn die lijsten, die zich tussen de handvaten bevonden.

Hij maakte ook tien koperen wasvaten; 1) een wasvat hield veertig bath; een wasvat was van vier el in doorsnede, op elke stelling van die tien stellingen was een wasvat.

Zoals zij, die de vaten van de Heere droegen zich zorgvuldig reinigen moesten, zo moesten ook de offeranden, die zij aanbrachten, rein wezen en de veelvuldige wettische wassingen en reinigingen daartoe verordend, waren de tekenen en zegels van inwendige zuivering door Gods kracht en genade en afbeeldingen van de heiligmaking onder het Evangelie. Telkenmale

hebben wij nodig gewassen te worden, zelfs ten aanzien van onze heiligste verrichtingen en zo was er een overvloedige verzorging is gemaakt tot onze reiniging door het bloed van Christus, zo zou het een onverantwoordelijkheid, ja, de snoodste ondankbaarheid en ongevoeligheid wezen jegens de Goddelijke genade, hiervan geen gebruik te maken.

Dat hier ook weer van tien watervaten sprake is, zoals vroeger van tien stellingen is om aan te duiden, dat de dienst van de Heere nu pas onder het Oude Verbond zijn hoogte had bereikt. De koperen zee en het wasvat wezen ook hierop dat onder het Evangelie een volkomen reiniging van alle zonden zou worden gepredikt.

En hij zette vijf van die stellingen aan de rechterzijde (zuidzijde, "Ge 13: 9) van het huis, en vijf aan de linkerzijde van het huis; (noordzijde w.) maar de zee, waarvan in vs.23vv. gesproken is, zette hij aan de rechterzijde van het huis, zuidelijke zijde van het tempelgebouw, zoals de eerste rij van de stellingen, maaroostwaarts meer naar het brandofferaltaar toe, ofschoon niet daarmee in een rechte lijn, maar op enige afstand tegen het zuiden.

Door deze stellingen met haar wasbekkens moest op de gemakkelijkste wijze het voor de offerdienst benodigde water tot aan de trappen van het altaar gebracht worden en tevens op waardige wijze, in betekenisvol omhoog gehouden bekkens, aan de de dienst waarnemende priesters ten gebruike worden aangebracht. Of echter de bekkens uit de koperen zee gevuld werden, zoals Thenius wil, is twijfelachtig; veeleer menen wij te moeten verwijzen naar het tussen de beide moskeeën es Sakrak en el Aksa (1Ki 6: 1) nog thans aanwezige grote marmeren bekken, waarvan ook in de kruistochten melding wordt gemaakt, en waarvan de springbron wel waarschijnlijk evenzeer tot Salomo's werken behoort heeft. Deze stellingen moesten daarom in zo'n groot aantal voorhanden zijn, omdat er dikwijls een vrij aanzienlijk aantal van offers voor het altaar moest voorbereid worden; het gebruikte water kon door de gemakkelijke verplaatsbaarheid van de stellingen, snel weer ter zijde geschoven, en door ander vervangen worden. De versieringen echter op de stellingen, hebben dezelfde betekenis als de cherubs, palmen en bloemkransen aan de wanden van het heiligdom en als de runderen onder de koperen zee en de leeuwen op de troon van Salomo; die hebben betrekking op de heerlijkheid van de Heere en het blijde en bloeiende leven in Zijn gemeenschap, deze op het koninklijk priesterlijk karakter van het zijn God dienende volk.

Daartoe maakte Hiram de wasvaten, 1) en de schoffels, tot het opruimen van de as van het altaar, en de besprengbekkens, tot opvang van het bloed van de offerdieren (Ex.27: 3). En Hiram voleindigde al het werk te maken, dat hij voor koning Salomo maakte, uit gegoten werk, voor het huis van de HEERE, waartoe niet behoorden het koperen brandofferaltaar en de koperen deuren van de buitenste voorhof (2 Kronieken 4: 1, want dat was geslagen werk.

Eigenlijk bekken tot het wegdragen van de as (Zie vs.45).

En Salomo¹⁾ liet al deze vaten ongewogen vanwege de zeer grote menigte, het gewicht van het koper werd niet onderzocht, het was het koper, dat David eens Hadad-ezer als buit had ontnomen (1 Kronieken 19: 8).

Dit wil natuurlijk niet zeggen, zoals sommigen willen, dat Salomo nu deze heeft gemaakt en niet Hiram, maar dat zij op bevel van de koning zijn vervaardigd, voor zijn rekening. Dat Salomo daarom de opperbouwmeester was.

Evenals de schalen, en de gaffels, en de sprengbekkens of kannen voor de wijn, honderd in getal (2 Kronieken 4: 8), en de rookschalen, kleine vlakke schalen, om daarin de wierook naar het altaar te brengen, en de wierookvaten, van gesloten goud, daartoe de herren¹⁾ van de deuren van het binnenste huis, van het Heilige der Heiligen en van de deuren van het huis van de tempel van goud, maar slechts gewoon goud.

In het Hebreeuws Phototh, herren, volgens sommigen, de duimen van de hengsels. Ook wordt wel verondersteld, en dit komt ons het meest waarschijnlijkst voor, dat hier de hoeken worden bedoeld waarin de deuren draaiden.

Zo werd al het werk volbracht, dat koning Salomo aan het huis van de HEERE maakte. Daarna bracht Salomo de geheiligde dingen van zijn vader David, dat zijn vader de Heere had toegewijd in het heiligdom, in de kamers, bijgebouwen (6: 5vv.), het zilver en het goud, en de vaten (1 Kronieken 22: 14vv. en 29: 2vv.) die men bij de tempelbouw niet gebruikt had, legde hij onder de schatten van het huis van de HEERE. 1)

Salomo wilde al het overschot van het goud en zilver, door zijn vader verzameld en tot het werk van de Tempel niet gebruikt, niet aanleggen tot zijn eigen nut, maar hij legde het weg in de schatten van het heiligdom, een in het vervolg tot verbetering en onderhoud hiervan gebruikt te worden. Hetgeen de ouders aan God hebben toegewijd, moet door de kinderen niet vervreemd worden, of tot iets anders gebruikt, maar wij moeten blijmoedig diens godvruchtige en liefdadige voornemens bevestigen, opdat ze met hun goederen ook hun zegeningen beërven mogen.

HOOFDSTUK 8.

DE TEMPEL VAN SALOMO WORDT INGEWIJD.

Vs.1-21. In het twintigste jaar na het begin van de tempelbouw, als deze nu geheel geëindigd is, verzamelt Salomo de oudsten en stamhoofden van het volk te Jeruzalem, en laat de Ark van het Verbond door de priesters van uit de tent, die David voor haar had opgericht, naar de tempelberg brengen, terwijl de voormalige tabernakel met zijn gereedschappen, door de Levieten ter bewaring naar de opperzalen van de tempel wordt gebracht. Als de trein van de feestelingen in de voorhof van de priesters is aangekomen, wordt de Ark voor het voorhuis van de tempel neergezet, en eerst een groot en plechtig offer op het brandofferaltair verricht; daarop stellen de priesters haar op de voor haar bestemde plaats, onder de vleugels van de beide grote cherubs in het Heilige der Heiligen. Een wolk, en daarin de Heerlijkheid des Heren vervult de plaats, als de priesters weer weggegaan zijn, en er buiten in de voorhof door de Levieten een tempelmuziek uitgevoerd wordt; Salomo ten hoogste verheugd over dit genadebewijs, waardoor de Heere van de door hem gebouwde tempel als Zijn woonplaats bezit neemt, geeft ook zijn vreugde hierover te kennen, en wendt zich hierop tot de in de voorhof verzamelde gemeente, terwijl hij haar met een zegenwens begroet, en looft de Heere in haar bijzijn daarvoor, dat hij met Zijn hand nu vervuld heeft, wat Hij eens met Zijn mond tot David gesproken had. (Vergelijk 2 Kronieken 5: 2-6,11).

Toen vergaderde Salomo, op dezelfde wijze als vroeger zijn vader had gedaan, toen deze de Ark van het Verbond naar Sion brengen wilde (2 Samuel .6: 12vv.; 1 Kronieken 16: 3vv.) de oudsten van Israël en al de hoofden van de stammen, de oversten van de vaders (vaderhuizen) onder de kinderen van Israël, als representanten of vertegenwoordigers van het gehele volk, dat natuurlijk niet in al zijn afzonderlijke leden aan het feest kon deelnemen, tot koning Salomo te Jeruzalem, een de Ark¹) van het Verbond van de HEERE op te brengen uit de stad van David, dat is Sion; daar had zij zich, sinds het in 2 Samuel .6: 12vv. vertelde, voorlopig bevonden in een tent naast het koninklijke paleis.

De Tempel, ofschoon een zeer prachtig gevaarte, was nochtans zonder de Ark daarin, als een lichaam zonder ziel, als een kandelaar zonder licht, of om eigenlijk te spreken, als een huis zonder inwoner. Al de kosten en moeiten aan dat statig gebouw besteed zouden vergeefs zijn geweest, indien God geen welgevallen daarin had gehad, en ten teken dat het de Heere behaagde het te eigenen als een plaats, waarin Hij de gedachtenis van Zijn Naam wilde stichten, zou het na alles, wat daaraan gedaan was, slechts een bouwvallige hoop zijn geweest.

En alle mannen van Israël, die tot de oudsten en de stam- en geslachtshoofden behoorden, aan Salomo's roepstem gehoor gevende, verzamelden zich tot de koning Salomo, in de maand Ethanim, van het jaar 991 v. Chr., op het feest van de loofhutten, d.i. acht dagen vóór het begin van dit feest, dat van 15-21 van de genoemde, later Tizri geheten maand gevierd werd (Lev.23: 33vv.), dit gebeurde om dit feest terstond na de tempelinwijding te kunnen vieren (vs.65vv.), die maand Ethanim (d.i. de vloeiende beek of stroom) waarmee de regentijd een

aanvang neemt, is de zevende maand 1) van het kerkelijke jaar, overeenkomend met onze maand oktober (Ex 12: 2).

Volgens 2 Koningen .25: 8vv. Jer.52: 12vv. werd de tempel van Salomo op de zevende dag van de vijfde maand (omtrent Aug.) in het 19de jaar van Nebukadnezar, of in het jaar 588 v. Chr. vernield. In het geheel heeft hij zo 403 jaar gestaan. (Volgens de verkeerde opgave van Josephus 570 jaar).

Wij moeten aannemen, dat Salomo na het voleindigen van de bouw van de Tempel in de achtste maand, de inwijding van de in orde gebrachte Tempel tot de zevende maand van het navolgende jaar heeft uitgesteld, om dat grote nationale feest te verschuiven tot de Sabbathmaand van het volgende jaar, 8 dagen vóór het Loofhuttenfeest, wanneer het volk met offergaven van de oogst placht te verschijnen bij het Heiligdom.

En zij brachten de Ark van de HEERE en de tent der samenkomst, die tot hiertoe te Gibeon geweest was (3: 4) opwaarts, naar de tempelberg, die wel lager lag dan de berg Sion, maar eerst moest men de berg Sion afstijgen en daarna de heuvel Moria weer opklimmen, evenals al de heilige vaten, die in de tent waren, als het reukaltaar, de gouden kandelaar, de tafel van de toonbroden, benevens de gereedschappen van het voorhof, het brandofferaltaar en het koperen wasvat; zij werden door de Levieten gebracht naar de opperzalen boven het Heilige der Heiligen voor zover daar plaats was om als een heilig relikwie bewaard te worden (1Ki 6: vgl. 2 Mak.2: 4vv.); en de priesters en de Levieten brachten deze opwaarts, 1) omdat de wet dit alzo vereiste (Numeri 3: 31, 4: 4vv.) en een andere wijze van vervoer na de reeds eenmaal opgedane ondervinding (2 Samuel 6: 1vv.) zonder twijfel de Heere zou hebben vertoornd.

Dit is zo te verstaan, dat door de Priesters de Ark van het verbond werd ingebracht, omdat zij alleen in het Heilige en Allerheilige mochten komen en de heilige vaten door de Levieten. In de Kronieken (2 Kronieken 5: 3) staat: de Levitische Priesters.

De koning Salomo nu en de gehele vergadering van Israëel, die in de vertegenwoordigers van het volk bij hem vergaderd waren, waren met hem 1) vóór de Ark, 2)offerende schapen en runderen, namelijk nu de Ark aangekomen en voorlopig in het voorhuis van de tempel neergezet was, die vanwege de menigte niet geteld, noch gerekend konden worden. 3)

De koning voorop en verder de hoofden van de stammen, de vorsten, de priesters en de Levieten, het gehele volk, allen verenigen zich om de Ark, waarin de Wet, d.i. het Verbond bewaard wordt, en belijden also door hun mede optrekken, metterdaad plechtig het woord van de Heere; geen enkele, hij moge uit lage of hoge stand zijn, schaamt zich deze openlijke belijdenis. Er is geen hartverheffender gezicht dan een geheel volk, van de aanzienlijkste tot de geringste in één zin, om het heiligste wat het bezit, verenigd te zien.

Wij hebben het ons zo voor te stellen, dat eerst de Ark van het Verbond in het voorhof van de Tempel werd geplaatst en dat daar Salomo met de gehele vergadering van Israëel de vele

offeranden bracht, waarvan nader in dit vers sprake is. In het Hebreeuws staat er toch Liphnee haäron, eigenlijk: voor het aangezicht van de Ark.

Het volk in Salomo's tijd was zeer rijk, in rust en voorspoed levende, en zeer blijde en daarom was het betamelijk, om bij deze plechtige gelegenheid niet alleen de varren van hun lippen (Hos. 14: 3) aan God te betalen, maar ook met hun hart en hun hartelijke dankzeggingen een gedeelte van hun bezittingen aan God en tot Zijn eer te heiligen.

Zo, terwijl na het offer de aan de oostzijde van het brandofferaltair staande priesters en Levieten met begeleiding van muziek en trompetgeschal een Psalmgezing¹⁾ aanhieven (2 Kronieken 5: 12vv.), zo brachten de overige priesters, met de verzorging van het heiligdom belast, de Ark van het Verbond van de HEERE tot haar plaats, tot de aanspraakplaats van het huis, tot het Heilige der Heiligen tot onder de vleugels van de beide Cherubs, waarvan in 6: 32 gesproken is.

Het lied, dat naar onze mening bij deze gelegenheid gezongen werd, is nog in Psalm 132 voorhanden; in elk geval is deze Psalm door Salomo zelf vervaardigd, er bestaat dan ook een zekere overeenkomst tussen deze en de 72ste (van Salomo) en in 2 Kronieken 6: 41vv. wordt aan het inwijdingsgebed van Salomo een slot gegeven, dat niets anders is dan een herhaling van de woorden in Psalm 132: 8-10. Hierdoor moet echter volgens ons niet verstaan worden, dat Salomo pas hier aan het slot van dit gebed deze woorden zou gesproken hebben. Want wat hij hier bad: "Sta op, Heere tot Uw rust, Gij en de Ark van Uw sterkte," had de Heere reeds gedaan (2 Kronieken 5: 11vv.). Wel echter wordt hiermee gezegd, dat dit gebed uit Psalm 132 een ook bij de inwijding van de tempel uitgesproken en wel een door Salomo uitgesproken gebed is, waarom wij deze Psalm ook hier te pas brengen en Salomo als vervaardiger noemen. Wat nu de aanhef van de bewuste Psalm betreft, komt deze geheel overeen met die van Psalm die gedicht was door David, bij gelegenheid van de plechtige overbrenging van de Ark naar de Sion (2 Samuel 6: 15); vs. 1-5 wordt gezongen door het eerste koor van de Levitische zangers; vs. 6 en 7 door een tweede koor de gemeente voorstellend, in vs. 8-10 laat zich dan weer het eerste en in vs. 11 en 12 het tweede koor horen; in vs. 13-18 zingen dan beide koren tezamen en hier vallen tevens de priesters met trompetgeschal in (2 Kronieken 5: 12vv.). Nemen wij verder aan, dat het gezang in vs. 8-10 met het ogenblik samenvalt, waarop de Ark het Heiligdom wordt binnen gevoerd, en door de priesters op haar plaats gebracht, terwijl onder deze verrichting het gezang van 11 en 12 en van vs. 13-18 voortging, zo wordt ons niet alleen het in dit hoofdstuk vs. 6vv. beschreven, alsmede de inhoud van de Psalm zelf aanschouwelijker en levendiger, maar ook het volgende 10de vers, van de wolk, die het huis van de Heere vervult, doet zich nu ook als een daadwerkelijk Amen van de Heere op de bede van Israël en zijn koning voor, en wij begrijpen Salomo's vreugde over dit bewijs van de Goddelijke genade, die hij in vs. 12vv. aan de dag legt, en de drang van hart, waarmee hij in vs. 14-17 de gemeente zegent en de Heere, Israël's God prijst.

Daarna schoven zij de handbomen aan de Ark verder uit, dat de hoofden van de handbomen de knoppen aan haar uiteinden gezien werden uit het Heiligdom, in het ruim van het Heilige, wanneer men onmiddellijk voor de aanspraakplaats stond voor de open deur van het Heilige der Heiligen, en de voorhang terugsloeg; maar buiten, maar naar de ingang van het Heilige

niet gezien werden, volgens de wetten van het perspectief 1) en zij zijn daar tot op deze dag, de dag dat deze geschiedenis beschreven werd; totdat eindelijk met de verwoesting van de tempel (1Ki 8: 2) alles verloren ging (2Ki 25: 17).

Deze opmerking heeft tot doel aan te tonen, hoe nauwkeurig men de wetsbepalingen (Exodus 25: 15), dat de handbomen aan de Ark moesten blijven, in acht nam. Men heeft uit de opgaven van dit vers berekend, dat de handbomen 7 el (volgens Merz 10 el) lang geweest zouden zijn, en dus 2 1/4 el buiten iedere zijde van de Ark, die 2 1/2 el lang was, uitgestoken zouden hebben.

En er was niets in de Ark, dan alleen de twee stenen tafelen van de wet, die Mozes bij Horeb daarin gelegd had 1) (Exodus 40: 20) nog tijdens het oponthoud van de kinderen van Israël aan de Sinaï (Ex 33: 6), toen de HEERE een verbond maakte met de kinderen van Israël, toen zij uit Egypte getrokken waren.

Ook deze opmerking heeft tot doel aan te tonen, dat men het gebod trouw nakwam, dat de Ark alleen bestemde tot opname van de beide tafelen van de wet (Exodus 25: 16). Als de apostel in Hebr. 9: 4 schrijft, dat in de Ark zich ook nog bevonden de kruik met manna en de staf van Aäron, die gebloeid had, zo sluit hij zich aan bij de in die tijd bij de Joden, waaraan hij schreef, algemeen gangbare opvatting van Exodus 16: 33vv. en Numeri 17: 10vv., 17.10 volgens welke deze beide voorwerpen in de Ark bewaard zouden zijn. (Wij lezen echter daar duidelijk vóór). De apostel laat zich verder niet met deze verkeerde opvatting in om geen tegenspraak te voorschijn te roepen, die hem de harten gesloten zou hebben van hen met wie hij spreekt.

In Exodus 16: 34 en Numeri 17: 10 staat duidelijk, dat de staf van Aäron en de kruik met manna zijn geweest *voor* de Getuigenis en niet er *in*. Men behoeft echter Hebr. 9: 4 niet in

strijd te achten met deze plaatsen, omdat de apostel iets wat vlak bij iets is, geheel vereenzelvigt met datgene, waarbij het ligt of geplaatst is, indien het er ten nauwste aan verbonden is. De kruik met manna en de staf van Aäron waren op het nauwste met de Ark verbonden als blijken van de trouw en almacht van de HEERE. Zo ook zegt hij, dat het wierookvat stond in het Allerheiligste, hoewel het stond in het Heilige, omdat verzoening en gebed ten nauwste met elkaar verbonden zijn en men door het gebed nadert tot de troon van de Allerhoogste. Het wierookvat was dan ook in de hand van de hogepriester als hij het Allerheiligste binnenging.

En het geschiedde toen de priesters uit het Heilige 1) uitgingen, en het gezang van de Levieten, begeleid door trompetgeschal, geëindigd was, dat een, (de) wolk, 2) die reeds bij de inwijding van de tabernakel deze vervuld had (Exodus 40: 34vv.) het huis van de HEERE vervulde.

Het Heilige, niet in de ergere zin, maar in de ruimere zin van het woord, in de betekenis van het Heiligdom. De Ark was toch geplaatst in het Allerheiligste.

Niet een maar de wolk, waarin en waarmee bij de tabernakel de Heerlijkheid des Heren neerkwam, ofschoon dan ook niet dezelfde als daar.

In het Hebreeuws Hèānan. Hier vertaald door een wolk. Bij de inwijding van de Tabernakel was ook de Wolk verschenen, zodat Mozes niet kon binnengaan. Zo ook hier weer de Wolk als het zichtbaar teken van de Goddelijke aanwezigheid. De Wolk bewees, dat de Heere zelf Zijn Goddelijk zegel zette op de arbeid van Salomo en de Tempel had verkozen tot Zijn woning om Zich van daaruit boven het verzoendeksel aan Zijn volk te openbaren.

En de priesters die gereed stonden zich met reukwerk te voorzien en een reukoffer op het gouden reukaltaar in het Heilige te ontsteken, konden niet staan om te dienen, vanwege de wolk, 1) want de heerlijkheid des HEREN had in deze wolk het huis van de HEERE vervuld, en daarom durfden de priesters het niet wagen het Heiligdom reeds nu te betreden, en konden zij hun dienst pas later verrichten.

Het niet kunnen staan van de priesters is niet zo op te vatten, alsof de Wolk de priesters had verdreven; want zij vervulde de Tempel pas toen de priesters naar buiten waren getreden, maar zegt ons, dat zij in het Heilige niet konden blijven om de dienst te verrichten en een reukoffer op het altaar tot inwijding te brengen, zoals na het gebed op het brandofferaltaar offers werden gebracht. In de Wolk openbaarde zich de heerlijkheid des Heren, die op een verterend vuur lijkt, waarvoor de onheilige mens niet kan bestaan.

In latere tijd was alleen de wolk zichtbaar op de grote verzoendag, als de hogepriester met het bloed van de verzoening daarin ging, om bedekking van de zonden te verkrijgen.

Toen zei Salomo, die de betekenis van deze verschijning terstond goed opvatte: De HEERE heeft gezegd, op meer dan één plaats verklaard, dat Hij in donkerheid zou wonen 1) dat Hij Zijn wonen onder Israël door het verschijnen van een dichte donkere wolk te zou kennen geven (Exodus 19: 9; 20: 21 Leviticus 16: 2 Deuteronomium 4: 11; 5: 22vv. Omdat alzo dit teken van Zijn genadige aanwezigheid nu hier verschijnt is het gewis, dat Hij ons gebed (Psalm 132: 8) verhoord en op dit ogenblik van de plaats van Zijn woning tussen de Cherubs weer in bezit genomen heeft, evenals eenmaal onder Mozes toen de tabernakel werd ingewijd.

In de grondtekst staat hier schachan, waarvan het zelfstandig naamwoord shechina, de inwoning, gevormd is. Zo heet bij de Rabbijnen de wolk, of nauwkeuriger, de door de wolk omgeven en van uit de wolk stralende vurige lichtglans van de goddelijke Majesteit en waarvan de verschijning de aanwezigheid van de HEERE, of liever de aanwezigheid van de Engel des Heren, de HEERE voorstellende, en zijnde de Middelaar in de openbaring van de HEERE, zich te kennen gaf en zich belichaamde (Exodus 16: 10vv. Leviticus 9: 23 Numeri

10; 16: 19). Volgens de eenparige mening van de Rabbijnen en de oudere Christelijke theologen, zweefde deze shechina wolk met haar lichtglans in het Heilige der Heiligen van de tabernakel en van de Salomonische tempel, bestendig boven de caporeth (het verzoendeksel), verdween echter met de verwoesting van Jeruzalem, en ontbrak in de tweede tempel, die van Zerubbabel. Volgens de mening echter van de nieuwere theologen, belichaamde de op

zichzelf onzichtbare aanwezigheid van God zich slechts in buitengewone gevallen, zoals bij de tocht door de woestijn, zo naderhand wanneer de hogepriester het Heilige der Heiligen op de grote verzoendag binnenging. Zij is de voorafschaduw van het nieuwtestamentische wonen van God onder Zijn volk, also zowel van het Woord, dat in de beginne bij God was en in de volheid van de tijd vlees werd (misschien is de in Joh. 1: 14 Openbaring 21: 3 voor wonen gebruikte uitdrukking schichoen tevens een zinspel op het woord shechina), als van de Geest van de heerlijkheid, die op de gelovigen rust (1 Petrus 4: 14). Vandaar dat in de Talmoed van haar (shechina) iets geheel overeenkomstige gezegd wordt, als wat in het Nieuwe Testament van Christus geschreven staat: (Waar twee verenigd zijn en zich met de Thora bezighouden, daar is de Shechina in het midden van hen," vgl. MATTHEUS. 18: 20) en van de Heilige Geest (de Shechina wijkt van de treurige en rust op de vrolijke en moedige," (vgl. vs. 6 van het lied: "Ga in tot uw poorten," Gij zijt een Geest van vreugde, van treuren houdt Gij niet.).

Salomo zag, dat de Tempel met de wolk vervuld werd en werd indachtig, dat God ook in de Tent van Mozes in de wolk zich had willen openbaren. Hierdoor geloofde hij vast, dat God ook in deze wolk was, die, zoals vroeger de Tabernakel, zo ook nu de Tempel vervulde, en in deze wilde wonen.

O ziel! Wanneer gij u in een toestand van aanvechting bevindt, als in donkerheid en duisternis en gij klaagt, dat God verre van u is, o merk dan dit op tot uw troost: God woont ook bij u in de donkerheid en is uw troost (Psalm 23: 4; 27: 1 Jes. 57: 15). Het oog van het geloof ziet ook in de duisternis de heerlijkheid des Heren, in de kruisnacht het licht der wereld, in het donkere omhulsel van het vlees de eniggeboren Zoon van God vol van genade en waarheid.

Daarop tot de Heere zich wendende en Hem als het ware welkom hetend in Zijn huis, ging Salomo voort: Ik heb immers (gewis) een huis gebouwd, dat zijn doel bereikt heeft en dient waartoe het bestemd is, namelijk U tot woonplaats, een vaste plaats tot uw eeuwige 1) woning, zolang de bedeling van het Oude Testament duurt, totdat zij door een meer volkomen bedeling wordt vervangen en dan Uw wonen onder Uw volk een nog volkomener en werkelijk in alle eeuwigheid voortdurend wonen zijn zal.

In tegenstelling tot het wonen in de Tent als iets onvasts, onzekers, vergankelijks, en met het oog op de belofte aan David gedaan (2 Samuel 7: 14-16). Die belofte was van eeuwige kracht en zou blijven voortduren, ook al zou deze Tempel ten onder gaan.

Daarna wendde de koning, nadat hij dit gesproken had met zijn gelaat naar het Heilige der Heiligen gekeerd, zijn aangezicht om, naar het achter en ter zijde van hem staande volk en zegende 1) de gehele gemeente van Israël, vertegenwoordigd door de oudsten en de geslachtshoofden, zowel als door de uit eigen beweging opgekomenen; en de gehele gemeente van Israël stond vol diepe eerbied voor de Heere, gedeeltelijk aan de oostzijde van het brandofferaltaar, deels aan de beide zijden van de voorhof.

Zegenen, in de zin van met een zegenwens begroeten. Dit moet dienen, om de volgende woorden in te leiden.

Het was ook in het hart van mijn vader David, 1) omdat hij begreep dat de verplaatsbare tabernakel nu voor een vast en stenen gebouw moest plaats maken, een huis voor de naam van de HEERE, de God van Israël, te bouwen.

Hoeveel enkele personen, zowel als gehele gemeenten, hebben de middelen en het vermogen een godshuis te bouwen, of een vervallen te herstellen, of een te klein geworden te vergroten, maar zij zijn op al het andere maar niet op zo iets bedacht.

David's goedwilligheid was bij God zo aangenaam als het werk zelf, ofschoon het niet gedaan werd door hem, maar die eer was gespaard voor zijn zoon.

Maar de HEERE, wiens gedachten toch altijd hoger zijn dan de beste en hoogste van de mensen, zei tot David, mijn vader, door de mond van de profeet Nathan: Omdat dit in uw hart geweest is, Mijn naam een huis te bouwen, zo herken Ik daarin uw liefde tot Mij; gij hebt welgedaan, dat het in uw hart geweest is.

God had David's oogmerk goedgekeurd en geprezen, ofschoon Hij hem niet had toegelaten het tot uitvoering te brengen. Oprechte voornemens om goed te doen zullen goedkeuring en aanneming vinden bij God, ofschoon Zijn Voorzienigheid ons verhinderen kan ze te volbrengen. (Vergelijk 2 Cor. 8: 12).

Wie het voornemen heeft gehad een goed werk te doen, maar zonder zijn toedoen door goddelijke tussenkomst daarin verhinderd is, heeft toch "welgedaan". God ziet zijn voornemen als de daad zelf aan.

Evenwel gij, in eigen persoon, zult dat huis niet bouwen, 1) maar uw zoon, die uit uw lendenen voortkomen zal en op uw troon zal zitten na u, die zal Mijn naam dat huis bouwen.

God ontzegt soms, naar Zijn ondoorgrondelijke maar altijd wijze raad, aan de Zijnen de vervulling van hun liefste wensen, ook wanneer deze de verheerlijking van Zijn naam bedoelen, om hun geloof te beproeven en hen in onderwerping en zelfverloochening te oefenen.

Zo heeft de HEERE bevestigd zijn woord, dat Hij toen gesproken had; want ik ben opgestaan in de plaats van mijn vader David en ik zit op de troon van Israël, zoals de HEERE gesproken heeft, en ik heb een huis gebouwd voor de naam van de HEERE, de God van Israël. 1)

Iedere zoon, die de nalatenschap van zijn vader aanvaardt, moet het als zijn eerste plicht rekenen, het goede werk, waarvan zijn vader de voltooiing niet kon bereiken, op te vatten en het met liefde en ijver te voleindigen.

En ik heb daar een plaats beschikt in het Heilige der Heiligen voor de Ark, waarin het op de beide stenen tafelen gegrifde Verbond van de HEERE is, dat Hij met onze vaders maakte, toen Hij hen uit Egypte leidde. 1)

Wat voor goeds wij ook verrichten, wij moeten dit immer aanzien als de vervulling van Gods beloften aan ons, veel meer dan als de vervulling van onze geloften aan Hem.

Hoe meer wij doen voor God, hoe meer wij Hem verschuldigd zijn; want onze bekwaamheid is uit Hem en niet uit onszelf.

II. Vs. 22-53. Hierop betreedt Salomo het kanselvormige, opzettelijk voor deze gelegenheid vervaardigde, koperen gestoelte, knielt hier neer en spreekt met tot de hemel geheven handen het inwijdingsgebed uit. Hierin roept hij, na begonnen te zijn de Heere te prijzen, die aan Zijn knechten het verbond en de trouw houdt, en de aan David gegeven beloften tot nu toe vervulde, de Heere aan om Hem te smeken deze beloften nog verder te vervullen, Zijn ogen voortdurend open te houden over de tempel, de gebeden van Zijn volk te willen verhoren, en de door de wet bedreigde vloek van de zondaren af te wenden van allen, die in deze tempel boetvaardig en gelovig tot Hem gaan.

En Salomo stond voor het altaar van de HEERE op de vóór het enigszins oostwaarts voor hem opgerichte koperen kansel (6: 10) 1) en knielde daar neer (2 Kronieken 6: 13) tegenover de gehele gemeente van Israël, met het aangezicht weer naar de tempel gekeerd, zoals bij de woorden (vs. 12) en hij breidde zijn handen uit naar de hemel. 2)

Deze kansel bleef hierna de bijzondere standplaats voor de koning, wanneer hij vanuit zijn paleis op Sion door middel van de gang (10: 5) de tempel bezocht (2 Koningen 11: 14; 23: 3); hij was waarschijnlijk door een hemel tegen zon en slecht weer beschut (2 Koningen 16: 18). Als zijn hoogte in 2 Kronieken 6: 13 op drie el en zijn lengte en breedte op vijf el wordt aangegeven, moet men dit, omdat Salomo daarop knielen wilde, wel zo verstaan, dat de eigenlijke kanselvormige tribune slechts 1 1/2 el hoog, maar met een trap voorzien was, eveneens 1 1/2 el hoog, en bovendien een vierkante gedaante had van de opgegeven lengte en breedte.

Wat een hartverheffend gezicht, een koning op de knieën, overluid biddende ten aanhoren van het gehele volk en voor dat volk. Ofschoon de hoogste van allen zijnde, schaamt hij zich niet zich een knecht van God noemen en op zijn knieën te vallen; ofschoon de wijste van allen

5: 11) bidt hij, tot betuiging dat een wijsheid, die niet meer bidden kan, dwaasheid is; ofschoon de machtigste van allen (5: 1), erkent hij, dat door zijn macht niets gebeuren kan, maar de Heere eeuwig koning is; daarom wil hij niet enkel over zijn volk gebieden, maar als een goed koning er ook voor bidden. Salomo trad voor het altaar boog zijn knieën en breidde de handen uit, het volk stond en al de aanbidders wendden hun aangezicht naar het Heiligdom. Uiterlijke vormen bij het gebed en de godsdienst zijn niet te verworpen, wanneer zij de natuurlijke, ongedwongen uitdrukking van de gemoedsstemming zijn. De Heere zelf en Zijn apostelen aanbaden geknield (Luk. 22: 41 Efeze 3: 14). Niemand staat zo hoog, dat hij niet zijn knie zou mogen buigen en zijn handen vouwen. Zij hebben geen waarde als zij

verdienstelijk aangezien worden en de mens er zijn vertrouwen op stelt. Zij zijn zondig en verwerpelijk, wanneer zij slechts voor de schijn en om door de mensen gezien te worden, worden verricht; de Heere kent de harten van alle mensen; met dode werken kan men de levende God niet dienen.

Het was goed dat hij daartoe bekwaam was, ten bewijze, dat hij een goed gebruik had gemaakt van de godvruchtige opvoeding, die hij van zijn ouders had ontvangen. Bij al zijn wijsheid had hij naar het schijnt ook wel geleerd te bidden, hoe hij zich bij voorkomende gelegenheden jegens God had uit te drukken, zonder een formulier of voorschrift te hebben. In de drang van zijn filosofische bezigheden en van zijn spreuken en liederen vergat hij zijn Godsdienst niet. Ook had hij ondervonden, hoe nuttig en voordelig het gebed voor hem was (3: 11) en wij mogen veronderstellen, dat hij vaak zich daartoe afzonderde, zoals ook, naar we hier bevinden, zijn gaven daartoe zeer voortreffelijk waren.

Salomo is hier een heerlijk voorbeeld voor alle vorsten en groten der aarde, die zich niet hun geringheid te schamen ten opzichte van de Hoge God, maar ook, die de openbare en bijzondere Godsdienstoefeningen in ere te houden. Salomo gaat hier zijn volk voor in het gebed. Het mag niet onopgemerkt blijven, dat hij stond voor het altaar van de Heere. Hiermee toch gaf hij te kennen, dat hij de goede uitslag van zijn gebeden alleen verwachtte uit kracht van de zoenofferande. Onze gebeden zijn dan alleen de Heere God aangenaam, wanneer over deze verzoening geschiedt door de grote Hogepriester over het Huis van God.

En hij, Salomo, zei: HEERE, God van Israël, er is geen God, zoals Gij, boven in de hemel, noch beneden op de aarde, zodat hij evenals Gij in waarheid God zou kunnen genoemd worden (Exodus 15: 11 Deuteronomium 4: 39 2 Sam. 7: 22; 22: 32 86: 8) houdende het verbond en de weldadigheid aan Uw knechten, die voor Uw aangezicht met hun gehele hart wandelen 1) (Deuteronomium 7: 9).

Salomo wijst erop, dat God Zijn Verbond houdt. Daarom geeft hij zich ook met volle vertrouwen over en dit is de grond, waarop hij verhooring wacht.

Die Uw knecht, mijn vader David, gehouden hebt, wat Gij tot hem gesproken had; (vs. 20vv.) want met Uw mond hebt Gij gesproken, en met Uw hand 1) vervuld, wat in die belofte, die ik thans bedoel (2 Samuel 7: 4vv.) op de bouw van de tempel betrekking heeft, zoals het op deze dag is.

Hand is ook hier weer het teken van macht. Salomo prijst hier niet alleen de trouw maar ook de almacht van God. Zowel trouw als sterk noemt hij zijn God, om te vervullen al wat Hij belooft.

Mond en hand, woord en daad, belofte en vervulling zijn bij God één.

En nu HEERE, God van Israël! houd uw knecht, mijn vader David, ook dat andere wat Gij tot hem gesproken hebt, zeggende: Geen man zal u van voor Mijn aangezicht afgesneden worden, die op de troon van Israël zit: alleen zo, onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat uw

zonen hun weg bewaren om te wandelen voor Mijn aangezicht, zoals gij gewandeld hebt voor Mijn aangezicht. 1)

Verbond en genade zijn geen oorkussen voor de oude mens, maar een aandringende kracht om de weg van God te bewaren en voor God te wandelen.

Zij, die de voordelen van het Verbond wensen te verkrijgen, moeten ook lust hebben tot de Verbondseis, die onafscheidbaar daaraan gehecht is, zoals Salomo als een wijs man dit erkende en dus betoonde, dat hem de wil van God ten volle bewust was, die hij dan ook alleszins billijkte.

Nu dan, o God van Israël! laat toch uw woord waar worden, dat Gij gesproken 1) hebt tot uw knecht, mijn vader David, daar en bij andere gelegenheden met betrekking tot zijn geslacht en het volk, dat door dit geslacht geregeerd zal worden.

De belofte van God moet niet alleen bij ons zijn het richtsnoer, maar ook de grondslag van onze hoop in onze gebeden. Zo was het ook bij Salomo. In de diepste ootmoed houdt de koning de Heere God bij Zijn woord. Deze woorden dienen tevens als inleiding van hetgeen volgt, nl. ter verhoring van de gebeden, die in deze tempel zullen worden gedaan.

Maar ik weet wel, dat Gij niet op dezelfde wijze in de tempel woont, als de mens in zijn huis, zodat Uw aanwezigheid zich tot deze ruimte zou beperken; of zou er waarlijk een mens zijn, die zich dit kon inbeelden, zou God op zo'n beperkte wijze op de aarde wonen? Dat zij verre. Zie de hemelen, ja de hemel der hemelen, de hemel in zijn grootste omvang (De 10: 14) zouden u niet omvatten, in zich bevatten naar Uw oneindig, boven al wat wereld heet, verheven Wezen, hoeveel te min dit huis, dat ik gebouwd heb!

Ofschoon de hemel der hemelen de Oneindige niet bevatten en geen huis, hoe groot en heerlijk het ook zij, Hem begrijpen kan, zo wil Hij toch naar Zijn genade in elk mensenhart, dat Hem bemint en Zijn woord houdt, woning maken, opdat het een tempel worde; ja juist bij hen wil Hij wonen, die nederig van geest zijn.

Maar, omdat ik aan de andere kant mijzelf bewust ben, dat Gij naar Uw neerbuigende genade (Jes. 66: 1vv.) bij wijze van belofte U met Uw aanwezigheid aan deze plaats gebonden hebt, wend U dan nog tot het gebed van uw knecht, en tot zijn smeking, o HEERE, mijn God! en te horen naar het geroep 1) en naar het gebed, dat uw knecht heden voor Uw aangezicht bidt. 2)

Voor gebed, smeking en geroep worden verschillende woorden gebruikt. Onder gebed hebben wij te verstaan, het gebed in het algemeen, zowel het bidden als het loven en het danken; onder smeking het vluchten tot de Heere met smeekgebeden en onder geroep in het bijzonder het naderen tot de Heere met dankzegging voor genoten weldaden.

Vs. 26-28 hangen nauw samen in deze zin: Maak toch Uw tot David gesproken woorden waar, want ofschoon deze tempel Uw oneindig Goddelijk Wezen niet bevatten kan, zo weet ik

toch, dat Gij U zult wenden tot de gebeden van Uw knecht om Uw ogen over deze Tempel geopend te houden, om ieder gebed, dat Uw volk in deze zal doen, te verhooren.

Dat uw ogen open zijn tot genadige behoud en zorg, nacht en dag, over dat huis, over deze plaats, waarvan Gij gezegd hebt, haar als een huis voor Uw naam gebouwd benoemende (2 Samuel 7: 13): Mijn naam zal daar zijn! 1) Nu dan Heere, volbreng Uw belofte (Exodus 20: 24 Deuteronomium 12: 5,11) en bewijs ook nu Uw aanwezigheid op deze plaats (door), om te horen naar het gebed, dat uw knecht bidden zal op deze plaats.

Gods ogen zijn nog altijd open over ieder huis, waarin Zijn naam is, waar allen in één geest verenigd harten en handen verheffen tot Hem en Hem aanroepen (Psalm 121: 4). Voor elke kerk geldt ook nu nog het woord: "Mijn naam zal daar zijn: elke kerk is bestemd als een woonplaats van de goddelijke openbaring, d.i. van het geopenbaarde Woord van God te zijn, waarin op grond van dat Woord de naam van de Heere aangeroepen, geloofd en geprezen wordt.

Het was een ootmoedig gebed, het was een ernstig gebed, zodanig, dat het een geroep was, een gebed van geloof tot God, de Heere en als zijn God.

Salomo roept hier Gods Voorzienigheid en aanwezigheid in over deze plaats. Niet alleen dat de Heere deze Tempel moge bewaken, maar steeds geneigd zijn zich te wenden in gunst tot dit volk, dat in deze Tempel Zijn aangezicht zal zoeken.

Hoor dan naar de smeking van uw knecht en van uw volk Israël, die in deze plaats zullen bidden; 1) en Gij, hoor in de plaats van uw woning, in de hemel, waar Gij troont, ja hoor en verhoor en vergeef hun zonden en schenk hun het goede, waarom zij U gebeden hebben.

De godshuizen moeten vóór alles gebedshuizen zijn, zij worden ontwijfd, wanneer men ze in plaats van tot bidden en smeken, tot wereldse doeleinden, van welke aard ook gebruikt. De verhoring van de gebeden hangt wel niet van de plaats af, waar deze plaatsvinden (Joh. 4: 20vv.), maar het gemeenschappelijk gebed moet een bepaalde plaats hebben, waarop wij evenzeer verplicht zijn te verschijnen, als God wil dat wij hem eenparig als met één mond loven en Zijn naam met elkaar verheerlijken (Rom. 15: 6 Psalm 34: 4). Is de Heere, waar twee of drie in Zijn naam vergaderd zijn, in het midden, hoeveel te meer daar, waar een gehele gemeente vergaderd is om Hem aan te roepen.

Hij bad, dat God de gebeden verhooren en de zonden vergeven wilde van al degenen, die naar deze weg tot Hem zouden bidden, niet met dien verstande, alsof de godvruchtige gebeden tot God opgezonden door degenen, die van dit huis niets wisten en dientengevolge daaraan niet denken konden, daarom verwerpelijk waren; maar hij meent, dat de zichtbare tekens van de Goddelijke tegenwoordigheid, waarmee het gezegend was, altijd verstrekken moesten tot gevoeglijke opwekking en vertroosting van gelovige smekelingen.

Wanneer, 1)om hier meer in het bijzonder enige gevallen te noemen, dat men in dit huis bidden zal, wanneer iemand tegen zijn naaste gezondigd zal hebben, onder de verdenking zal

liggen, dat hij zich aan het hem toevertrouwde goed heeft vergrepen, of ook anderszins zijn naaste heeft benadeeld (Exodus 22: 6 en Leviticus 5: 1-13) en hij (de naaste) hem een eed van vloek opgelegd zal hebben om zichzelf te vervloeken; en zich zo van zijn verdenking te zuiveren, en de eed van de vloek voor uw altaar, in dit huis, komen zal; d.i. inderdaad hier gedaan wordt op de heilige plaats voor Uw altaar, of ook wel met het aangezicht gekeerd naar de plaats, waar dit Uw huis staat;

Met vs. 31 begint Salomo zeven gevallen op te noemen, waarvoor hij smeekt, dat de Heere God zich als een Verhoorder van het gebed mag openbaren. In het Hebreeuws Eth-ascher. Dit kan men wel door wanneer vertalen, maar o.i. is de vertaling beter: Wat nu betreft, indien.

Hoor Gij dan in de hemel, omdat daarbij Uw naam als die van de almachtige en rechtvaardige God aangeroepen wordt, en doe, en richt uw knechten, die met elkaar in proces liggen, veroordelende de ongerechtigte, die of het onrecht gedaan heeft en zich toch door een valse eed heeft trachten te zuiveren, of die zonder grond zijn naaste in verdenking heeft gebracht en op lichtzinnige wijze hem tot een eed genoodzaakt heeft, gevende also zijn weg op zijn hoofd, en rechtvaardigende de gerechtigte, gevende hem naar zijn gerechtigheid, 1) door zijn onschuld door bijzondere goddelijke gunstbewijzen aan het licht te brengen.

Het staat een godvrezend mens vrij God te bidden, dat Hij zijn rechtvaardige zaak handhave; maar men mag uit vleeselijke wraakzucht de naaste geen kwaad toewensen. De eed is een gebed, een plechtige aanroeping van God tot getuige van de waarheid; de meineed is niet slechts leugen, maar een vermetele bespottig van God; maar God laat niet met zich spotten (Gal. 6: 7 Exodus 20: 7). Bedenk, wanneer gij zweert, dat gij voor het altaar, dat is voor de richterstool van de heilige en rechtvaardige God staat, die lijf en ziel kan verderven in de hel. Waar de eed niet meer heilig gehouden wordt, gaan volk en gaat te gronde (Zach. 8: 16vv.).

Het gewoon gebruik om bij de Tempel en bij het Altaar te zweren (MATTHEUS. 28: 16,18) schijnt uit deze veronderstelling geboren te zijn, hoewel dit de mening van Salomo niet geweest zij, omdat hij alleen spreekt van een eed, gedaan vóór of met het gezicht naar het altaar om het bedrijf des te plechtiger te maken.

Hoor Gij dan in de hemel, en vergeef de zonde van uw volk Israël en breng hen, die door de vijanden als krijgsgevangenen zijn meegevoerd naar een vreemd land, weer in het land, dat Gij hun vaders gegeven hebt, 1) tot hen die daarin zijn terug gebleven en voor hun redding in Uw tempel hebben gebeden.

De overwinnende vijand is de roede en gesel, waarmee de Heere een volk tuchtigt, opdat het uit zijn gerustheid ontwaakt, zijn zonden belijde, zich tot Hem bekeert en het nagelaten smeken weer leert. Van hen, die in de strijd gevangen worden en ver van hun vaderland onder een vreemd juk leven moeten, geldt het woord van de Heere (Luk. 13: 2). Daarom moeten zij, die het goed gaat in het vaderland voor hen bidden, gelovig aan het woord (Psalm 146: 7. 146.7).

Als de hemel gesloten zal zijn, een andere straf, waarmee Gij de afval van U bedreigt (Leviticus 26: 19; Deuteronomium 11: 17; 28: 23) dat er geen regen is, en er also duurte en hongersnood ontstaat, omdat zij tegen U gezondigd zullen hebben; en zij in deze plaats bidden, en uw naam belijden en van hun zonde van de afval zich bekeren zullen, als Gij hen geplaagd

zult hebben, en hen door kastijding weer tot U terug te voeren;

Beter: Als Gij hen verootmoedigd zult hebben. Verootmoedigd door de plagen en straffen hun toegezonden. Daarop ziet ook in het volgende vers de uitdrukking: omdat Gij hun zult geleerd hebben de goede enz., n.l. niet door de wet en de profeten, maar in dit geval door de verdrukkingen; waarmee de Heere hen verdrukt zal hebben.

Hoor Gij dan in de hemel en vergeef de zonde van uw knechten de koningen, en van uw volk Israël, de onderdanen, als (beter omdat 1)) Gij hun zult geleerd hebben de goede weg, waarop zij wandelen zullen; en geef regen op uw land, 2) dat Gij uw volk tot een erfenis gegeven hebt.

Omdat God Zijn volk leert en het bij het niet opvolgen van Zijn geboden door kastijdingen op de goede weg terug zoekt te brengen, zo wil Hij ook vergeven wanneer het de straf als een goddelijke tuchting erkennende, berouwvol tot Hem vlucht.

Omdat vruchtbare tijden zo dikwijls in plaats van als bewijzen van Gods goedheid tot boete en bekering te leiden, tot weelde, brasserie en lichtzinnigheid voeren, zo sluit de Heere soms Zijn hemel. Dan moeten wij echter niet over Hem maar over onze zonden klagen (Klaagt. 3: en erkennen, dat alle menselijke moeite en arbeid om brood uit de aarde te doen voortkomen, vergeefs is, wanneer Hij niet in de hemel regen en vruchtbare tijden geeft.

Eerst vergeven en dan zegenen. Bekering, vergeving en zegenen. Niet omgekeerd. God wil dan alleen Zijn volk bezoeken met Zijn zegeningen, als het ootmoedig met Hem wandelt. God kan dan alleen Zijn gunstrijk aangezicht over hen verheffen, wanneer de zonde en schuld door Hem vergeven is.

Alle gebed, alle smeking die van enig mens, enkele personen of van al uw volk Israël gezamenlijk, gebeuren zal; als zij erkennen, een ieder de plaag van zijn hart, 1) ze als een door U gezonden kastijding voor de zonden erkennen, en een ieder zijn handen in dit huis uitbreiden zal;

De plaag van het hart te erkennen is hier niet, of niet alleen, smart voelen over de zonde, maar de kastijding erkennen als een straf van God over hun zonden, een droefheid over de zonde als zonde, die tot waarachtige bekering leidt.

Hoor Gij dan in de hemel, de vaste plaats van uw woning, en vergeef, en doe, en geef een ieder naar al zijn wegen, 1) zoals Gij zijn hart kent: 2) want Gij alleen kent het hart van alle kinderen van de mensen, 3) om een ieder naar zijn doen, naar de vruchten van zijn werken, te kunnen geven (Jer. 17: 10).

Salomo smeekt hier, dat de Heere hen, wanneer zij met een waar bezwaard hart tot Hem komen, vergeven moge. Een ieder naar zijn wegen geven wil hier niet zeggen, dat de Heere deze kennende, al naar dat hij berouw heeft, wel of niet moge vergelden naar zijn toestand, d.i. vergeven of niet vergeven; maar de koning stelt hier twee gevallen, waarvan hij het ene noemt en het andere niet. Het ene is, dat zij de plagen van het hart erkennen en het andere is (wat hij verzwijgt), dat zij dat niet doen. Welnu, wil hij zeggen, als zij komen, dan zult gij hen vergeven, maar als zij in hun zonde blijven en de plagen niet erkennen, dan zult Gij uw aangezicht voor hen verbergen.

D.i. zoals het voor ieder naar de toestand van zijn hart, of naar zijn gezindheid nuttig is.

De verhoring leidde hij af van Gods deugden en volmaaktheden: a. Van de alwetendheid van de Heere. Gij alleen kent het hart van alle mensenkinderen, niet alleen de plagen van hun hart, hun verschillende noden en zwarigheden, maar Gij kent insgelijks de begeerten en voornemens van hart, de oprechtheid of de geveinsdheid hiervan; Gij weet welke gebeden hartelijk of welke lippenwerk zijn. b. Van Zijn rechtvaardigheid. c. Van Zijn barmhartigheid.

Opdat zij U vrezen, door de uitgestane nood voor de vloek van de zonde gewaarschuwd en door de verlangde gebedsverhoring U door nieuwe dank verbonden, al de dagen, die zij leven zullen in het land, dat Gij onze vaders gegeven hebt.

De nood leert bidden, maar dikwijls slechts zo lang als hij daar is. God kent ons hart en weet of ons bidden slechts een voorbijgaande opwekking is, of dat wij ons waarachtig tot Hem bekeerd hebben. Hoe geheel anders zouden dikwijls onze gebeden luiden, wanneer wij bedachten, dat wij met Hem spraken, die ons hart met zijn verborgenste en geheimste gedachten, neigingen en wensen kent.

De vrucht van de verhoring van onze gebeden moet zijn, dat wij niet alleen in tijd van nood en druk, maar altijd zolang wij hier leven de Heere vrezen en in Zijn wegen handelen.

Zelfs ook aangaande de vreemde, 1) die van uw volk Israël niet zal zijn, maar een heiden, maar uit een ver land omwille van Uw naam komen zal, van Wiens eer en heerlijkheid hij gehoord zal hebben, en Wie hij zich nu gedwongen voelt eer te bewijzen.

Salomo veronderstelt niet, dat hij zal komen, maar houdt er zich van verzekerd. Dit blijkt duidelijk uit de tussenzin van vs. 42, waar hij zegt dat zij horen zullen. De grote Naam en de sterke hand en de uitgestrekte arm van de Heere was overal en aan alle zijden bekend geworden. Van die arm had een Bileam in Mesopotamië reeds gehoord, en daarvan zouden de vreemden nog verder horen. En waarom vraagt Salomo ook dit? Opdat, zegt hij in vs. 43, de volken van de Naam van de Heere zouden kennen, d.i. tot de erkenning komen van het heilig en waarachtig Wezen van de Heere, dat de God van Israël de enige ware God is, die hoort en verhoort. Salomo als type van Hem, die heersen zal van de zee tot aan de zee en van de rivier tot aan de einden van de aarde, heeft hier de uitbreiding van het Godsrijk onder alle volken op het oog. Enigszins klinkt ons hier tegen, de bede van het Allervolmaaktst Gebed: "Uw Naam worde geheiligd."

Hoor Gij dan in de hemel, de vaste plaats van Uw woning en doe naar alles, waarom die vreemde¹⁾ tot U roepen zal; opdat alle volken van de aarde uw naam kennen, als zij zo krachtig ervaren, dat in die naam alleen hulp te vinden is, om U te vrezen, terwijl zij hun valse goden vaarwel zeggen, zoals uw volk Israël, en om te weten, dat uw naam genoemd wordt over dit huis²⁾ dat Ik gebouwd heb, dat Gij Uw goddelijk bestuur en werk in dit huis openbaar wilt laten worden.

De geschiedenis maakt van geen gevallen melding, dat reeds in de Salomonische tempel buitenlanders hebben aangebeden; wel echter werd het in deze bede uitgesprokene vervuld na de ballingschap. Josephus vertelt van Alexander de Grote (336-323 v. Chr.) en Ptolemeus Philadelphus (284-246 v. Chr.) en het 2e boek der Makkabeeën (2 Makk. 3: 1vv.) van Seleukus Philopator (186-175 v. Chr.) hoe zij de tempel te Jeruzalem bezochten en begiftigden. Ten tijde van het Nieuwe Testament gebeurde het dikwijls dat godvruchtige heidenen voor hun godsdienstige behoeften in de tempel van de Heere bevrediging zochten (MATTHEUS. 2: 1vv. Luk. 7: 2vv. Hand. 8: 27vv.), zoals dan trouwens ook de Herodiaanse tempel een afzonderlijk voorhof voor de heidenen had. Voor het overige werd het streven van Salomo naar algemeenmaking van de geopenbaarde godsdienst, dat nog het ware en op Gods Woord gegrond is (Jes. 56: 7) later een ander (1Ki 11: 8).

Zoals Salomo bekend, dat het huis dat hij gebouwd heeft, Hem niet bevatten kan, Die de hemel der hemelen niet vermogen te bevatten, zo betuigt hij ook, dat het verbond, dat God met Israël gemaakt heeft, niet alle andere volken van het heil uitsluit, maar tot doel heeft alle volken tot erkenning van de waarheid te brengen. Bidt reeds een Salomo daarvoor, dat dit doel bereikt mag worden, hoeveel te meer past het dan ons voor de bekering van de heidenen te bidden en het onze te doen, dat de volken, die nog in duisternis en schaduw van de dood zitten, tot Hem komen, Die God voorgesteld heeft voor alle volkeren als een licht tot verlichting van de heidenen. Hoopt Salomo, dat de heidenen, wanneer zij van de grote daden van God, die Hij aan Israël gedaan heeft, horen, zich tot die God bekeren zullen, hoeveel te meer is dit te hopen, wanneer hun de oneindig veel grotere weldaden in Christus Jezus verkondigd worden. Maar hoe zullen zij prediken, als zij niet gezonden worden? (Rom. 10: 14vv.) De erkenning van Gods naam werkt noodzakelijk de vrees van God. Wanneer de laatste bij de mens of bij een geheel volk ontbreekt, dan ontbreekt de ware erkenning van God, hoezeer men zich op verlichting en gelouterde godsdienst beroeme moge.

Wanneer uw volk in de strijd tegen zijn vijand uittrekken zal door de weg, die Gij hen heen zenden zult, 1) op een op Uw bevel, of ten minste met Uw goedkeuring ondernomen veldtocht, en zullen daar buiten in het leger tot de HEERE bidden naar de weg van deze stad, met het aangezicht naar deze stad gekeerd, die Gij verkoren hebt, en met het aangezicht naar dit huis, 2) dat ik uw naam gebouwd heb;

In het Hebreeuws Bedèrek ascher thischlacheem. De strijd wordt hier daarom voorgesteld als een weg, waarop de Heere zelf Zijn volk zou leiden, een zich te verdedigen tegen een binnenlandse of tegen een buitenlandse vijand.

Omdat de Heere God, die hen gezonden had op die weg, in dit Huis Zijn woning had verkozen.

Hoor dan in de hemel hun gebed en hun smeking, en voer hun recht uit, 1) de rechtvaardige zaak, waarvoor zij strijden en schenk hun de zege.

Een volk, dat ten strijde trekt, moet voor alles zeker zijn, dat het de weg gaat, die God het zendt. Een rechtvaardige oorlog is slechts daar, waar met God voor Gods zaak en recht en gerechtigheid gestreden wordt.

En zij daarna, zoals dit reeds evenzeer bij die bedreigingen vooruitgezien is (Leviticus 26: 41 Deuteronomium 30: 1vv.) in het land, waar zij gevangen weggevoerd zijn, weer aan hun hart brengen zullen, dat zij het zich ter harte nemen, zodat zij zich bekeren, en tot U smeken in het land van hen, die ze gevangen weggevoerd hebben zeggende: (vgl. Psalm 106: 6 Dan.

5). Wij hebben gezondigd, zijn van het rechte pad afgeweken, en hebben verkeerd gedaan, wij hebben goddeloos gehandeld, hebben ons tegen U verzet en dus gerebelleerd;

Drie woorden worden hier gebruikt, die elk een afzonderlijke betekenis hebben. Zondigen betekent hier: afglijden van de weg van de rechtvaardigheid, het recht van God opzij zetten. Verkeerd doen, bewust het recht verkeren en goddelooslijk handelen is, tegen God metterdaad opstaan.

Hoor dan in de hemel, de vaste plaats van uw woning, hun gebed en hun smeking en voer hun recht uit 1) (2 Kronieken 6: 39).

Hij smeekt dan, dat God hun gebeden verhoren, hun recht tegen hun vijanden uitvoeren en de vijanden bewegen mocht en medelijden met hen te hebben. God heeft het hart van een ieder van de mensenkinderen in Zijn hand en wanneer het Hem behaagt, kan Hij de sterke stroom van verdrukking en geweldddoening een tegenstrijdige keer doen nemen of doen stilstaan, zodat zij, die de wreedste verdrukkingen en vervolgers van Gods volk waren, hen gunstig en zachtmoedig behandelen.

En vergeef, overeenkomstig Uw goddelijke belofte (Leviticus 26: 44vv. Deuteronomium 30.3) aan uw volk, dat zij tegen U gezondigd zullen hebben, en al hun overtredingen, waarmee zij tegen U overtreden zullen hebben; en geef hun barmhartigheid voor het aangezicht van hen, die ze gevangen houden, 1) opdat zij zich over hen ontfermen, 2) en hen weer vrij laten.

1)Letterlijk: En maakt ze ontferming voor degenen, die hen gevangen hebben genomen, opdat zij zich over hen mogen ontfermen. Salomo smeekt hier, dat de Heere de harten van de vijanden zo moge neigen, dat zij Zijn volk weer vrij laten uitgaan. De koning treedt hier als het ware op als een priesterlijk voorbidder voor zijn volk en draagt het met al zijn noden, maar ook met al zijn zonden en ongerechtigheden op aan de God van alle ontferming.

2)Gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is een schandvlek van de natiën (Spreuken 34). Daarvan is het volk Israël het levend bewijs, voor alle tijden tot een waarschuwing (1 Kor. 10: 11). De Heere heeft geduld met elk mens en ook met gehele volken en staten, want Hij weet: er is geen mens, die niet zondigt. Als echter de rijkdom van Zijn goedertierenheid, lankmoedigheid en geduld veracht wordt, en een volk zich aan verharding en onboetvaardigheid overgeeft (Rom. 2: 4vv.), zo verwerpt Hij het van voor Zijn aangezicht en wist het uit, zoals men een schotel uitwist (2 Koningen 21: 13), zodat het ophoudt een volk, een rijk te zijn. De wereldgeschiedenis is reeds een wereldgericht. De toorn van God over alle goddeloosheid van de mensen is niet slechts een Bijbelse spreekwijze, maar een vreselijke waarheid, die hij, die niet horen wil, ervaren moet. Het woord: "er is geen mens, die niet zondigt," mag niet tot verontschuldiging van de zonde, als zijnde een natuurlijke zwakheid, misbruikt worden, het moet ons veeleer vermanen en waarschuwen, dat wij haar, die altijd voor de deur ligt, niet ter wille zijn, maar heersen over haar (Genesis 4: 7) want wie de zonde doet is een dienstknecht van de zonde (Joh. 8: 34). De bekentenis: wij hebben gezondigd, enz., moet uit de diepte van het hart komen en met de bekering van de gehele ziel tot de Heere verbonden zijn, want slechts hij kan alleen vergeving van zonden ontvangen, in wiens gemoed geen valsheid is (Psalm 32: 2). Maar hoe dikwijls wordt op boete- en bededagen deze bekentenis slechts met de mond uitgesproken! Hoe kan men dan op verhoring van de gebeden, op genade en ontferming hopen? De Heere, die de harten van de mensen leidt als waterbeken, kan ook onze vijanden een verzoenlijk en barmhartig hart schenken, zoals Israël dit ondervonden heeft. Daarom en niet om de verdelging van onze vijanden moeten wij bidden.

Want om nogmaals op deze grond van de verhoring terug te komen, die ik U als koning van Israël steeds weer voorleg: want Gij hebt hen U tot een erfdeel afgezonderd, uit alle volken van de aarde; zoals Gij gesproken hebt door de dienst van Mozes, uw knecht (Exodus 5vv.), als Gij onze vaders uit Egypte leidde, Heere HEERE!

In goede volgorde spreekt Salomo eerst (vs. 31-40 van de gebeden van de Israëlieten aan de plaats van het heiligdom, daarna van de gebeden van de vreemden (vs. 41-43), eindelijk van de gebeden van de Israëlieten, die, omdat zij zich niet in Jeruzalem bevinden, zich daarmee vergenoegen moeten, hun gezicht naar de tempel heen te richten (vs. 44-50). Met een bepaald doel ook zijn juist zeven gevallen door hem genoemd, waarin gebeden op de plaats van het Heiligdom of met het aangezicht daarheen gekeerd, voor de Heere gebracht worden, omdat het zevental als het heilige verbondsgetal beter dan elk ander, geschikt was om daarin de aan God gerichte smekingen samen te vatten.

Aan het slot van zijn bede doet de koning een beroep op de bijzondere betrekking, die de Heere God op dit volk heeft. Hij heeft hier niet alleen het heil van het volk op het oog maar bovenal de eer van God. Zoals Mozes eenmaal de Heere daarop wees, zo ook pleit Salomo daarop, opdat nooit de vijand zou kunnen zeggen, dat het Israël's God aan macht ontbreekt, een hen te beschermen.

III. Vs. 54-66. Na voleindiging van het gebed staat Salomo van zijn knieën op, treedt naar de gemeente toe die, omdat de Heere vuur van de hemel laat vallen en de offers op het

brandofferaltair ontsteekt, in plechtige aanbidding is neergevallen. Salomo zevent haar onder grootmaking van de Heere, en met een voorbede voor de toekomst, en brengt vervolgens zeven dagen rijke offers, waarna het zevendaagse Loofhuttenfeest met zijn sluitingsplechtigheid op de achtste dag gehouden wordt. Daarna laat hij de gemeente van zich gaan, en iedereen begeeft zich welgemoed weer naar huis (Vergelijk 2 Kronieken 7: 1-11).

Het geschiedde nu als Salomo voleind had dit gehele gebed, zoals het in de vorige passage woordelijk is meegedeeld, en deze smeking tot de HEERE te bidden, en in hetzelfde ogenblik dat hij dit geëindigd had vuur van de hemel viel en de op het brandofferaltair toe bereide offers verteerde (2 Kronieken 7: 1vv. Leviticus 9: 24) dat hij van voor het altaar van de HEERE opstond, met een verheugd hart, omdat hem daarmee het dadelijk bewijs van de verhoring van zijn gebed gegeven was, van het knielen op zijn knieën, met zijn handen uitgebreid naar de hemel.

Geloofd1) zij de HEERE, die aan zijn volk Israël rust 2) gegeven heeft, naar alles, wat Hij gesproken heeft beloofd heeft! (1Ki 3: 17" Deuteronomium 12: 9); niet een enig woord is er gevallen, on vervuld gebleven, van al zijn goede woorden, die Hij gesproken heeft door de dienst van Mozes, zijn knecht (Jozua 21: 44vv.; 23: 14).

Wanneer Hij het volk zal zegenen, begint hij met God te danken voor de grote en oneindige weldaden, die Hij geschonken had. Hij vergelijkt de zegeningen met de belofte, die de Heere gedaan had, opdat God de eer mocht ontvangen voor al Zijn trouw en goedertierenheid.

Hij dankt God, die hem gegeven had, hij zei niet rijkdom, eer, macht en de overwinning over hun vijanden, maar ruste, zijnde deze als het ware voor de voornaamste en wezenlijke zegening te achten. Laten zij, die daarmee bewelddadigd zijn, zich tevreden houden, ofschoon zij ook vele andere zegeningen moeten missen.

De HEERE, onze God, zij dan ook verder met ons, zoals Hij geweest is met onze vaders; Hij verlate ons niet, 1) en begeve ons niet zoals Hij beloofd heeft (Deuteronomium 31: 6,8 Jozua 1: 5).

Van God verlaten is niet hij die het slecht gaat, maar hij die opgehouden heeft zijn hart tot Hem te neigen. Hij verlaat slechts hen, die Hem verlaten (Psalm 9: 11).

Neigende tot Zich ons hart, om in al zijn wegen te wandelen, en om te houden zijn geboden, en zijn instellingen en zijn rechten, die Hij onze vaders geboden heeft, opdat wij zo gespaard mogen blijven van het door Mozes geprofeteerde woord van het onheil (Leviticus 14vv. Deuteronomium 28: 15vv.).

En dat deze woorden, waarmee ik voor de HEERE gesmeekt heb (vs. 25vv.), mogen nabij zijn voor de HEERE, onze God, dag en nacht; 1)opdat Hij het recht van zijn knecht (de

koning) uitvoert en het recht van zijn volk Israël, elk een dagelijks op zijn dag, naar iedere behoefte op elke dag;

Wat Salomo hier smeekt is volkomen vervuld in Hem, van Wie hij het doorluchtig voorbeeld was, in Christus Jezus, Wiens gebeden altijd zijn voor het aangezicht van de Heere, opdat deze het recht van Zijn volk moge uitvoeren en de zaak van Zijn Gemeente handhaven..

Opdat alle volken van de aarde weten, ziende in Israël, in koning en onderdanen het voorbeeld van een waarlijk gezegend volk, dat de HEERE die God is, 1) niemand meer;

Dat de Heere God is en niemand meer, blijkt uit niets zo duidelijk als uit de verkiezing en leiding van het volk van Israël, waaraan Hij zich in Zijn macht en heerlijkheid, heiligheid en gerechtigheid, trouw en barmhartigheid geopenbaard heeft (Psalm 145: 3-12). Er is geen beter bewijs voor het bestaan van een enig levend God, dan de geschiedenis van Israël.

En uw hart volkomen zij met de HEERE onze God, geheel en alleen aan Hem overgegeven¹⁾ om te wandelen in Zijn instellingen en Zijn geboden te houden, zoals het is op deze dag, waarop gij u zo recht tot Hem voelt heengetrokken.

Wie zich aan Hem toevertrouwen wil, moet zich geheel en al aan Hem toevertrouwen, alle halfheid is Hem een gruwel; de lauwen zal Hij uit Zijn mond spuwen.

Salomo wekt hier het volk op tot een volkomen wandelen in de instellingen van de Heere. Zal zijn gebed verhoord worden, dan is het nodig, dat Israël wandelt in die instellingen. Niet, omdat dit op zichzelf de grond is van de verhoring van het gebed, maar omdat de Heere het eist en Hij in de rechte weg alleen Zijn zegen wil schenken.

En de koning en geheel Israël met hem, offerden, hierna, nadat ook de zegening van de gemeente was afgelopen, onder de muziek en het gezang van de priesters en Levieten (2 Kronieken 7: 6) slachtoffers 1) voor het aangezicht van de HEERE.

Hiermee betuigen zij op een plechtige wijze, dat de Heere hun God was en het schijnt, dat deze offeranden op het altaar gelegd zich in gereedheid, om geofferd te worden, voordat Salomo zich gebed begon, en dat op het eindigen van het vuur uit de hemel is gekomen en de offeranden verteerd heeft. Dit was een andere blijk van Gods aanwezigheid in dit huis en een nadere bevestiging van het getuigenis hierover door middel van een wolk gegeven; want het vuur uit de hemel betoonde, hoe welgevallig de offeranden waren, die op deze plaats geofferd worden.

En Salomo offerde op deze eerste en de zes volgende dagen van het feest (van 8-14 van de maand Ethanim vs. 2) ten dankoffer, dat Hij de HEERE offerde voor zich en zijn volk, tweeëntwintig duizend runderen en honderdentwintigduizend schapen dagelijks over de 8.000 runderen en over de 17.000 schapen. Alzo hebben zij het huis van de HEERE ingewijd, 1)de koning en al de kinderen van Israël.

Dat was een heilige kerkwijding. O, hoe geheel anders worden de aanwezige gemeenlijk gehouden, zij zijn veeleer af te keuren dan te prijzen om het zondige misbruik, dat daarbij de overhand gekregen heeft.

Op deze dag heiligde de koning het middelste van de voorhof, dat vóór het huis van de HEERE was, het gehele inwendige voor het tempelhuis gelegen deel van de priestervoorhof tot een offerplaats, buiten het brandofferaltaar, omdat hij daar het brandoffer en het spijsoffer bereid had, mitsgaders het vet van de dankoffers: want het koperen altaar, dat voor het aangezicht van de HEERE was (zie 6: 16), hoewel twaalf el in het vierkant metende en also een tamelijk grote hoeveelheid offervlees kunnende bevatten, was nochtans te klein, om de brandoffers en de spijsoffers en het vet van de dankoffers te vatten, die men allen in de loop van het zevendaagse feest de Heere daar toebracht.

Hieronder hebben we te verstaan het gewone Morgen- en Avond-offer met zijn Spijsoffer.

Op dezelfde tijd ook hield Salomo het feest van de loofhutten dat in deze tijd viel, en geheel Israël met hem, een grote gemeente, van de ingang af, van de uiterste grens in het noorden, namelijk het gebied van de stad Hamath aan de Orontes (Numeri 34: 8; 2 Samuel 8:

"2 Samuel 8: 6) tot de rivier van Egypte, de tegenwoordige Wady el Arisch in het uiterste zuiden (Numeri 34: 5) voor het aangezicht van de HEERE, onze God, zeven dagen (van 8-14 van de maand), en nogmaals zeven dagen, (van 15-21 van dezelfde maand Ethanim), zijnde tezamen veertien dagen, waarvan also de eerste helft voor het feest van de tempelwijding, de tweede helft voor het loofhuttenfeest.

Op de achtste dag na het einde van de op deze dag van de loofhuttenfeest vallende sluitingsplechtigheid (Leviticus 23: 33vv.) liet hij het volk gaan, zodat zij op de 23ste dag van de maand weer konden huiswaarts keren (2 Kronieken 7: 10), en zij zegenden de koning 1) namen afscheid van hem op de 22ste van de maand; daarna gingen zij de volgende morgen naar hun tenten, blijde en goedsmoeds, over al het goede, dat de HEERE aan David, Zijn knecht, en aan Israël, Zijn volk, door de gelukkige voleindiging van de tempelbouw gedaan had.

Zoals Salomo zijn volk, zo wenste ook het volk zijn koning Gods zegen. Slechts die vorst kan van zijn onderdanen verlangen, dat zij voor hem bidden, die ook voor hen bidt. Heil het land waarin vorst en volk elkaar het goede toewensen en voor elkaar bidden, want daar zullen goedertierenheid en waarheid elkaar ontmoeten, gerechtigheid en vrede elkaar kussen (Psalm

11). Wanneer men God gegeven heeft wat Godes is, kan men blijde en goedsmoeds weer aan zijn dagelijkse arbeid beginnen. God te loven en te danken maakt het hart vrolijk en gewillig tot de arbeid.

HOOFDSTUK 9.

Vs. 1-9. In de nacht, volgende op de inwijding van de tempel, verschijnt de Heere evenzo, als Hij vroeger spoedig na Salomo's troonsbeklimming gedaan had, deze in de droom, en belooft hem de verhoring van alle door hem gedane voorbeden en gebeden, wijst hem echter ook op de verwoesting van de tempel, die Israël treffen zal, als het niet op de weg van de goddelijke geboden blijft wandelen, maar zich aan de dienst van vreemde goden overgeeft (Vergelijk 2 Kronieken 7: 11-22).

Het geschiedde nu als Salomo voleindigd had te bouwen, zoals in 6 en 7 verteld is, het huis van de HEERE op de berg Moria, en het huis van de koning op de berg Sion en al de begeerte van Salomo, die hem gelust had te maken, in verbinding met zijn hoofdgebouwen.

Dat de HEERE ten anderen maal, of in de nacht volgende op de eerste dag van de inwijding (8: 1-65) of in die, die volgde op de dag van de sluiting van het veertiendaagse feest (8: 65vv.) aan Salomo verscheen, in de droom, zoals Hij hem de eerste maal (3: 4vv.), in Gibeon verschenen was.¹⁾

Het doel van de verschijning van God lag nu niet alleen, of niet zozeer in het uitspreken van de verzekering, dat Hij zijn gebed verhoord had bij de inwijding van de Tempel gedaan, als wel hierin, dat de Heere in vs. 6 en 7 erop wijzen wil, dat de Tempel op zichzelf hen niet zal vrijwaren van de straf, indien het volk de Heere God verlaat en zich voor andere goden neerbuigt. De Heere verzekert hier, dat de vastheid van Salomo's heerschappij verbonden was aan de standvastigheid van zijn getrouwheid aan God en eveneens dat Israël alleen dan zou mogen rekenen op de zegen van God, indien het volk in Zijn instellingen zou wandelen.

Zo zal Ik, Ik heb dit reeds te voren door Mozes doen aanzeggen (Deuteronomium 28: 63vv.; 29: 22vv.), Israël uitroeien van het land, dat Ik hun gegeven heb; en dit huis, dat Ik Mijn naam geheiligd heb, zal Ik van Mijn aangezicht wegwerpen; en Israël zal tot een spreekwoord en spotrede zijn ¹⁾ onder alle volken.

De goddelijke bedreiging is woordelijk vervuld. Geen volk ter wereld is zoals Israël tot een spreekwoord geworden. Enig als het staat in zijn uitverkiezing uit alle volken, zo enig staat het ook in zijn verwerping en zijn ten ondergaan in de wereldgeschiedenis; tot heden toe is het 't levend getuigenis aan de ene zijde van de reddende liefde en genade, aan de andere zijde van de heiligheid, waarachtigheid en straffende gerechtigheid Gods, en het predikt door zijn geschiedenis aan alle volken de eeuwige waarheid, die de profeet Azaria de koning Aza voorhield: "Zult gij Hem verlaten, zo zal Hij ook u verlaten" (2 Kronieken 15: 2). Toen ten gevolge van de volkomen afval de door Salomo gebouwde tempel vernield werd, hield Israël op een zelfstandig rijk te zijn, en werd in ballingschap gevoerd; en toen na opbouw van de tweede tempel het de grote Zoon van David, zijn beloofde, ware en eeuwige Koning, waarin alle volken van de aarde gezegend zouden worden, verwierp, werd deze tempel vernield om niet weer herbouwd te worden, en het volk werd over de gehele aarde verstrooid, om voor altijd op te houden een zelfstandig volk en rijk te zijn, overal veracht, gehoond, vervolgd.

En aangaande dit huis, 1) dat verheven zal geweest zijn, al wie daarvoor zal voorbijgaan, zal zich ontzetten en fluiten; men zal zeggen: Waarom heeft de HEERE also gedaan aan dit land en aan dit huis?

Hun straf zal het merkteken van hun zonden vertonen en openbaar maken. Zij verlaten de Tempel en diens gevolg verlaat God hen insgelijks, zij ontheiligden Gods huis door hun zonden en maakten het tot een gewoon huis, een huis van de zonden, en daarom ontheiligde de Heere het door Zijn oordelen en maakte het woest en tot ontzettingen. Dus gaf God zeer heilzame waarschuwingen aan Salomo, nu hij voleindigd had de Tempel te bouwen.

En men zal zeggen tot hen, die vol ontzetting deze vraag op de lippen nemen: Omdat zij de HEERE, hun God, verlaten hebben, die hun vaders uit Egypte uitgevoerd had, en hebben zich aan andere goden gehouden, en zich voor deze neergebogen en hen gediend; daarom heeft de HEERE al dit kwaad over hen gebracht 1) (Deuteronomium 29: 24vv.).

Hoe menig mens, hoe menige familie, hoe menig volk, hoe gezegend ook in ieder opzicht, is met schande en afgrijzen aan het eind gekomen. Vraagt gij: Waarom is dit geschied? men kan slechts antwoorden: daarom, dat zij de Heere, hun God, verlaten hebben; want wat de mens zaait, dat zal hij maaien. Wijs hem, die van een goddelijk gericht niets weten wil, op de tweemaal verwoeste tempel van Jeruzalem en op het door de gehele wereld verstrooide volk, dat tot een spreekwoord geworden is bij alle volken.

II. Vs. 10-28. Als een laatste samenvatting van alles wat er over Salomo's gebouwen nog te berichten valt, worden ons hier verscheidene mededelingen gedaan, deels over zijn betrekking tot Hiram, de koning van Tyrus en de hulp, die deze hem verleende, deels over de omvang van zijn gebouwen, over de arbeidskrachten, die hij zich wist te verschaffen en de middelen, die hem daartoe ten dienste stonden. Onder de laatste wordt met name genoemd, de opbrengst van de in gemeenschap met Hiram ondernomen scheepvaart op Ofir. In deze mededelingen is ingevlochten, dat na voleindiging van de bouw van het paleis, de dochter van farao de voor haar bestemde harem betrok, en, na het einde van de tempelbouw, Salomo voortaan zijn offeranden in het algemene heiligdom en niet meer op de hoogten verrichtte (Vergelijk 2 Kronieken 8: 1-18).

En het geschiedde na verloop van twintig jaar (van 1011-991 v. Chr.), waarin Salomo die twee huizen, waarvan in 6-8 sprake geweest is, gebouwd had, het huis van de HEERE en het huis van de koning.

(Waartoe Hiram, de koning van Tyrus, zoals in 5 vermeld is, Salomo van cederbomen en van dennen (cypressen) bomen. en van goud naar al zijn, Salomo's, lust opgebracht had), dat als toen de koning Salomo aan Hiram, als beloning daarvoor, namelijk voor van hem verkregen goud (vs. 14), twintig steden gaf in het land van Galilea, nauwkeuriger in het land van Galil, 1) het noordelijk deel van het latere landschap Galilea.

Het land Galil betekent district, landafdeling (Jos 9: 6) en men moet er door verstaan, zoals blijkt uit Jozua 20: 7 en Jes. 9: 1 dat gedeelte van het stamgebied van Nafthali, dat gelegen is

boven het meer Merom, westelijk van de Jordaan op het gebergte, en meest bewoond door heidenen of overblijfselen van de oude Kanaänitische bevolking (vgl. 2 Samuel 24: 7). Deze 20 steden waren zonder twijfel alleen zulke, waarin alleen heidenen woonden, waarom Salomo er geen moeilijkheid in vond ze aan de heidense koning van Tyrus, aan wiens gebied zij ten oosten grensden, af te staan ter vergoeding van het hem gezondene (vs. 14 9.14). Maar zij bevonden zich in een slechte toestand, en God beschikte het zo, dat zij evenwel bij Israël, tot welk gebied zij naar de wil van de Heere behoorden, bleven; Salomo werd later door de geschenken van de koningin uit Scheba (10: 10) in staat gesteld zijn schuld (120 talenten goud) te dekken. Later werd toen de naam aan een veel groter stuk land gegeven (2 Koningen 29).

Daarom zei hij, na de bezichtiging, tot Salomo: Wat zijn dat voor steden, mijn broeder, die gij mij gegeven hebt? En hij gaf ze de koning Salomo terug, die ze naderhand uitbreidde en met Israëlieten bevolkte (2 Kronieken 8: 1vv.), en hij (beter men) noemde ze, wegens de geringschatting van de koning van Tyrus en in navolging van hem, het land Kabul, tot op deze dag.

Het is de gewoonte onder vorsten elkaar met het "Broeder!" aan te spreken (20: 32 1 Makk. 10: 18; 8: 11, 30; 2 Makk. 11: 22).

2) Waarschijnlijk zal Hiram zelf deze steden met de naam; het land Kubul, dat is: verpand of voor schuld overgenomen land genoemd hebben; de geestigheid van het volk maakte daarvan lwbhk = sicut id, quod evanuit tanquam nihil, land, dat niets waard is. Dit Kabul is niet te verwisselen met het in Jozua 19: 27 genoemde, dat nog als een dorp Kabel, 4 uur zuidoostelijk van Acco bestaat.

En Hiram had de koning gezonden, tot voltooiing van diens vele gebouwen (vs. 15vv.), honderd en twintig talenten (Ex 30: 13) goud. 1)

Wel had David veel verzameld, wel had Salomo veel geïnd door belastingen, vooral van de onderworpen volken, maar de werken, die hij verrichtte, waren zo omvangrijk, dat hij noodzakelijk van Hiram deze voor die tijd een zeer grote som moest lenen. Maar waar de koning van Tyrus weigert, om de 20 steden in het noorden van Galilea daarvoor te ontvangen, omdat heeft Salomo ongetwijfeld in de 20 jaar, die hij nog geleefd heeft, zijn verplichtingen aan Tyrus volbracht.

Dit is nu de oorzaak van het uitschot, 1) dat de koning Salomo deed uitkomen, uit geheel Israël, om het huis van de HEERE te bouwen en zijn huis, het huis van de koning en de koningin (7: 1vv.), en Millo, het hoofdbolwerk of de citadel van de burg Sion (2 Samuel 5: 9), en de muur van Jeruzalem, binnen de omvang waarvan nu ook de tempelberg moest opgenomen worden (11: 27), mitsgaders Hazor, de oude Kanaänitische koningsstad, noordwestelijk van het meer Merom (2 Samuel 13: 23), en Megiddo, aan de zuidwestelijke zoom van de Jizreëlse vlakte (Jozua 12: 21 12.21), en Gezer, een grensstad tussen de stammen Dan en Efraïm (Jozua 10: 33; 16: 3,5).

Hier wordt op een ander middel gewezen, waardoor het Salomo mogelijk werd, om zijn plannen door te zetten. Letterlijk staat er: Zo stond het met de herendiensten.

En al de schatsteden, die Salomo had, om daarin de opbrengsten van het land in te zamelen, deels tot voeding voor zijn leger, deels tot verzorging van zijn volk in tijden van nood (Exodus 1: 11 Genesis 41: 33vv.), en de wagensteden en de steden van de ruiters, alle steden waarin hij zijn ruitery en krijgswagens had (4: 26), en wat de begeerte van Salomo begeerde te bouwen, wat hij anders nog voor zijn uitspanning bouwen wilde, in Jeruzalem, en op de Libanon, en in het gehele land van zijn heerschappij. 1)

Behalve van de tempelbouw en de bouw van het paleis en de verdere versterking van Sion horen wij hier alsoo gewag maken van vestingen, magazijnen en lusthuizen, die Salomo gedurende zijn regering gebouwd heeft, om daarna te vernemen, hoe hij zich daartoe arbeidskrachten en geldmiddelen verschafte. Wat nu allereerst de vestingen betreft, zo waren de steden Gezer, Baälath en de beide Beth-horons zeer gewichtige plaatsen tot bescherming van het bergland Benjamin, Efraïm en Juda tegen vijandelijke invallen van de kant van de Filistijnse vlakte; van evenveel gewicht was echter ook de ligging van Megiddo aan de zuidelijke zoom van de Jizreëls vlakte, door welke vlakte de weg liep van de Jordaan naar de Middellandse Zee en de ligging van Hazor in het noorden van het land ter beschutting tegen Syrië. Tegen het laatstgenoemde land vooral moest Salomo op zijn hoede zijn; want zoals in 2 Kronieken 8: 3vv. verteld wordt, had hij het rijk Hamath Zeba veroverd (vgl. 2 Koningen 14:

en moest het in onderwerping houden; in het door zijn vader onderworpen rijk van Damascus echter had hij volgens 11: 23vv. een voortdurende tegenstander aan Rezon. Ware het bericht over de Edomiet uit koninklijk nageslacht, Hadad (in 11: 14vv.) vollediger, zodat de mening van Thenius meer dan een bloot vermoeden zou zijn, die zegt, dat Hadad na zijn terugkeer, spoedig na het intreden van Salomo's regering, het eigenlijke bergland aan de Israëlitische oppermacht ontrukkt zou hebben, totdat het dan na het uitsterven van deze dynastie aan het rijk Juda kwam, dat zijn macht door aanstelling van een stadhouder weer probeerde te doen gelden, ware dit meer dan een vermoeden, zeggen wij, zo kon ook de verdere bewering van deze geleerde, volgens welke onder Thamor in vs. 18 9.18 niet Thamor in de Syrische woestijn, maar het in Ezechiël. 47: 19 en 48: 28 genoemde Thamar in de woestijn van Juda kon bedoeld zijn, des te aannemelijker worden, omdat daardoor niet alleen de bijvoeging "in het land" door deze verklaring tot zijn volle recht komt (Thamar in de woestijn van Juda in het eigenlijke Palestina), maar dan ook beter passend onder Baälath, het Baälath, het Baälath-Beër of Ramath in het zuiden (Jozua 15: 24; 19: 8) zou kunnen worden verstaan, en zou dan ook de uiterste punten van het land evenzeer door twee vestingen tegen Edom beschermd maken als het middelste bergland door Gezer en Beth-horon tegen het land van de Filistijnen.

(Robinson heeft de ligging van het in Ezechiël. 47 genoemde Thamar op de plaats van het tegenwoordige Kurnub, iets zuidelijk van Baälath-Beër, menen te moeten stellen).

Terwijl in 2 Kronieken 8: 3vv. Thadmor in verbinding met Hamath-Zeba en met de korensteden in Hamath geheel op zijn plaats is, laat zich daarentegen op deze plaats in de opneming van Baälath en Thamar een grote sprong niet loochenen, wanneer beide namen

verklaard worden op een wijze, zoals in onze tekst gebeurd is. Wat nu verder Salomo's magazijnen betreft, zo dienden zij zeer waarschijnlijk ook tot bewaring van behoeften voor reizigers en hun lastdieren, wanneer zij, zoals met Thadmor het geval was, aan de grote handelswegen gelegen waren; in 2 Kronieken 16: 4 worden zulke magazijnsteden in het land Nafthali genoemd, en behoorden daartoe ook Baälbek of Heliopolis in Opper-Syrië, dat verscheidene uitleggers onder Baälath hebben willen verstaan. Op zijn lusthuizen heeft Salomo het oog in Prediker 2: 4vv. Hoogl. 4: 12vv.; 7: 4 en wij hebben reeds gesproken van Salomo's tuinen en vijvers bij Etham (1 Samuel 9: 5); bovendien bevinden er zich niet ver van Hesbeya een bergvlek, zeer oude ruïnen van een burg, die aan de toren doen denken op de Libanon, die tegen Damascus ziet (Hoogl. 7: 4).

Maar van de kinderen van Israël maakte Salomo, overeenkomstig de wetsbepaling, geen slaaf in bovengenoemde zin, maar zij waren krijgslieden en zijn knechten, zijn hofbeambten, en zijn vorsten, hoofden in burgerlijke of militaire dienst, en zijn hoofdlieden, koninklijke adjudanten (2 Samuel 23: 18), en de oversten van zijn wagens en zijn ruiters (4: 26). 1)

Tot zo vele en grote werken waren zeker vele handen nodig en deze allen bezig te houden, had op zichzelf de nuttigheid, dat het, zoals men heeft aangemerkt, dienen kon tot verdrijving van de ledigheid, tot lering van handwerken, tot redding van behoeftigen, tot verbanning van nijd en oproer, omdat de onderdanen zagen, dat de schatting, die geheven werd, ten voordele verstrekke van zo velen uit hen. Immers, de armen van werk te voorzien beveiligt hen voor allerlei verzoeken.

En Salomo offerde nu, nadat de tempel voltooid was, niet meer zoals voorheen (3: 3) op de hoogten, maar driemaal per jaar op de drie hoofdfeesten, Pascha, het feest van de oogst en het Loofhuttenfeest (Exodus 23: 14vv.) brandoffers en dankoffers op het brandofferaltaar, dat hij de HEERE gebouwd had (1Ki 7: 23), en rookte daarop, dat voor het aangezicht van de HEERE was, 1) liet op dit, voor de in het eigenlijke tempelhuis aanwezige Heere opgerichte altaar, zijn offers ontsteken, daarmee zijn gehoorzaamheid betuigende aan de goddelijke wet (Deuteronomium 12: 4vv.), als hij het huis volmaakt had (of: "zo volmaakte hij het huis). 2) Voortaan werd de tempel als algemeen heiligdom en plaats van aanbidding voor geheel Israël gebruikt (2 Kronieken 8: 13).

1)Opzettelijk wordt dit door de heilige schrijver meegedeeld om daardoor te doen uitkomen, dat nu niet meer op de "hoogten" werd geofferd. Als straks dan ook gedurig wordt gezegd, dat het volk op de hoogten offerde, wordt dit als een zondeschuld het volk aangerekend.

Tot deze volmaking van het tempelgebouw door een regelmatige dienst daarin te brengen behoorde, volgens 2 Kronieken 8: 14, ook de doorvoering van de door David betreffende de priesters en Leviëten ingevoerde regeling (1 Kronieken 24-27).

Van de Psalmen uit Salomo's tijd noemen wij hier de door een van de kinderen van Korah vervaardigde Messiaanse Psalm 45, een lofzang vol heilige vervoering op een onvergelijkelijke koning, wiens schoonheid, geestesgaven, heldenkracht, mildheid en gerechtigheid geprezen worden en die voorgesteld wordt als bruidegom op een bruiloftsdag,

als hij juist op het punt staat zijn huwelijk met een schaar edele jonkvrouwen te sluiten. Onder deze is er een bijzonder op de voorgrond gesteld als de meest bevoorrechte gemalin; tot haar wordt dan het woord gericht om haar dringend te vermanen haar volk en haar vaderlijk huis te vergeten, om door een onvoorwaardelijke overgave aan haar heer en gemaal zich hem waardig te maken. Daarop volgt een schildering van de optocht van de bruid en gevolg naar het paleis van de koning; omdat deze een nakomelingschap beloofd wordt, die hij tot vorsten zetten zal over de gehele aarde, sluit de Psalm met de gelofte van voortdurende lof, gevolgd als het ware door de echo van het lofgezag van alle volken. Hoe meer wij nu daaraan vasthouden, dat de zanger hier niet te doen heeft met de bruiloft van een aardse koning, maar met een profetisch gezicht, waarin hij de Gezalfde van de Heere, die op aarde geen gelijkenis heeft Hem waardig, in Zijn heerlijkheid en vorsten-deugden aanschouwt, en onder het beeld van een huwelijk profetisch de opneming van het oude verbondsvolk en die van alle volken der aarde voorstelt, vanwaar dan ook zijn taal immer hoger stijgt, totdat het lied in de eeuwigheid zich verliest, hoezeer wij daaraan vasthouden, laat zich echter ook aan de andere zijde niet loochenen, dat de Psalm een menigte zinnelijke rekken heeft, die zich moeilijk laten vergeestelijken, en die onvergelykelijke koning, wiens heerlijkheid met zijn betrekking tot zijn rijksgenoten het onderwerp van dit lied vormt, in zo'n geheel stoffelijk kleed verschijnt, dat, zeggen wij, er een historische grond van het geheel aanwezig is.

Dr. Filip Nicolaï, toen hij omstreeks het jaar 1597 predikant te Unna in Westfalen was, in een tijd, dat te Unna en in het vorstendom Waldeck, zijn vaderland, de pest vreselijk woedde, wendde zijne liefde steeds beslister van de wereld af en tot het hoogste goed, en zijn ziel werd zo vervuld van een hemelse liefdegloed tot zijn Verlosser en Heiland, dat hij alles om zich heen vergat; het lukte hem eindelijk een werelds liefdeslied uit die tijd met duidelijke heen wijzing op Psalm 45 te hervormen in een geestelijk bruidslid van de gelovige ziel en haar hemelse bruidegom Christus Jezus, met welk lied hij niet alleen de volheid van zijn eigen hart uitstortte en de drang van zijn hart om het wereldse door het geestelijke te vervangen voldeed, maar ook tegelijk zijn doel nader kwam om zijn vroegere leerling de graaf Willem Ernst van Waldeck, tot een gelijke hemelse liefde op te wekken; het bedoelde lied is dan ook tevens een zogenoemd naamvers op de graaf. Nu op gelijke wijze menen wij, heeft een van de kinderen van Korah, misschien ten tijde dat Salomo de dochter van farao overbracht van de stad van David naar het voor haar gebouwde huis (vs. 15), een reeds bestaand bruiloftslid, dat eens bij het huwelijk van de koning gediend had, vervormd in een geestelijk bruidslid; maar niet naar menselijke willekeur, maar gedreven door en vervuld van de Heilige Geest.

En zij kwamen te Ofir 1) en haalden van daar of bij elk van de verschillende tochten, die zij in drie jaar (hdst. 10: 22) deden of, wat meer waarschijnlijk is, op al deze vaarten tezamen, aan goud vierhonderd en twintig talenten als ook zilver, elpenbeen, apen, pauwen en sandelhout (10: 22) en brachten het tot koning Salomo. 2)

Over deze scheepvaart naar Ofir, namelijk over de plaats waar deze stad ligt (naar onze opvatting van Genesis 10: 29 aan de oostkust van Arabië), zijn vele geleerde onderzoekingen in het werk gesteld geworden, zonder dat deze tot nu toe tot een vast en betrouwbaar resultaat hebben geleid. Wij stippen daarom hier slechts aan, dat anderen Ofir zoeken 1e. in het zuidelijk deel van Arabië bij de straat van Bab-el Mandeb; 2e. aan de zuidoostkust van

Afrika, bij Sofala, tegenover Madagascar; 3e. aan de Oost-Indische kust van Malabar, waar zich beneden de monden van de Indus een landschap Abhira bevond; 4e. in het Zuid-Amerikaanse Peru, terwijl men het in 2 Kronieken 3: 6 vermeldde goud van Parvaïm in deze zin verklaarde "goud van de beide Peru's", d.i. Peru en Mexico. Onder deze meningen heeft de derde het meeste voor zich, omdat het zeer waarschijnlijk is, dat de naam van het oorspronkelijk aan de oostkust van Arabië gelegen Ofir, sinds de tijd dat men naar Oost-Indië voer, dit land in de wandeling mede begreep.

De scheepvaart naar verre landen moest niet alleen dienen om van daar schatten en goud te halen, maar hun daarvoor schatten te brengen, die de mot en de roest niet verderven en de dieven niet stelen (MATTHEUS. 6: 19vv.). De handel kan voor een volk hoogst gezegend zijn, maar ook tot een onverzadelijke geldzucht voeren, of tot weelderigheid en godvergetenheid, zoals dit bij Israël dikwijls gebleken is.

En Ik zal hierom, daarom 1) dat Salomo de hem op dezelfde wijze als u gestelde voorwaarde (vgl. vs. 38 met 3: 14; 6: 12; 9: 4vv.) niet vervult, maar zich met zijn volk van Mij afgewend heeft, het nageslacht van David, door afscheuring van het grootste deel 2) van Israël verootmoedigen; nochtans niet altijd, integendeel, eenmaal zal de hereniging plaats hebben van de beide rijken, in die Spruit van het huis van David, die alles weer terecht zal brengen en Wiens koninkrijk eeuwig zal zijn (2 Samuel 7: 12vv.).

Ahia zegt Jerobeam de reden, waarom hij koning zou zijn over tien stammen; niet om zijn goed karakter of zijn verdiensten, maar om Salomo voor diens afval te straffen. Zo moest Israël weten, dat zij niet om hun vroomheid meester waren geworden van Kanaän, maar om de goddeloosheid van de Kanaänieten (Deuteronomium 9: 4). Jerobeam verdiende deze goede post niet, maar Israël verdiende die slechte vorst. Als Ahia hem de reden zegt, waarom God het koninkrijk van Salomo's huis afscheurde, waarschuwt hij hem in acht te nemen, dat hij niet evenzo zijn voorrechten verzondigt.

Het is opmerkelijk, dat in dit gehele verhaal slechts van één stam aan de ene en van tien stammen aan de andere zijde sprake is, omdat toch het volk uit twaalf stammen bestond, en ook Ahia zijn mantel in twaalf stukken scheurt, en nu is het volstrekt onmogelijk, de twaalf stammen op beide rijken zo te verdelen, dat Jerobeam diens gevolg hierna werkelijk 10 stammen en het huis van David echter 1 à 2 stammen gekregen heeft. Inderdaad stond het veeleer zo, dat tot het rijk Juda behalve de stam Juda ook de stam Simeon (Jes. 19: 1-9) en de stam Benjamin (12: 21; 2 Kronieken 11: 3,23) also tezamen 3 stammen behoorden; tot het rijk van Israël daarentegen 9 stammen Aser, Nafthali, Zebulon, Manasse, Issaschar, Efraïm, Dan, Gad en Ruben. Hieruit blijkt dat de getallen symbolisch en niet rekenkundig moeten worden opgevat.

"De tien als het ronde getal en het getal van de verzameling is tegenover de één gesteld, om aan te duiden, dat geheel Israël (vgl. hoofdstuk 12: 20) van het huis van David gescheurd zou worden, en het huis van Salomo slechts één enkel doel zou behouden." Dit was de oplossing van de strijd (conflict), waarin Gods trouw aan de ene zijde, en Zijn gerechtigheid aan de andere zijde met elkaar geraakten, ten opzichte van het huis van David, toen Salomo van Hem

afvallig werd; de Heere had het nageslacht van David een eeuwig koninkrijk beloofd, en Zichzelf daarmee om zo te spreken, de handen gebonden, zodat Hij met Salomo niet op dezelfde wijze kon handelen, als met Saul was gebeurd; en toch moest Hij aan hem dezelfde gerechtigheid uitoefenen als aan de eerste koning van Israël was gebeurd. Daar wordt nu Israël als een geheel, iets volkomens, of in een uitgebreidere zin het koninkrijk (vs. 11, 31 en 34), d.i. het koninkrijk als zodanig, als uiterlijke macht en waardigheid van Salomo's hand gescheurd, wat daarentegen aan het huis van David verblijft, is een deel, en wel dat deel, waaraan de verlossing is verbonden, want deze kan niet gebroken worden, Juda met zijn middelpunt Jeruzalem (Isa 1: 1). Nu echter is van begin af aan Simeon Juda ingeplant en lang als een eigen stam uit de geschiedenis verdwenen; Jeruzalem echter behoorde oorspronkelijk tot de stam Benjamin (Jozua 18: 16 Richteren 1: 21), en ging alzo ter wille van deze stad ook Benjamin voor het grootste deel, wat zijn uiterlijk bestaan betrof, in Juda over. Wat het begrip van zijn toebehoren betreft daarentegen, zo stond Benjamin aan de zijde van Jozef of van de overige stammen in tegenstelling tot Juda (Psalm 78: 67vv. Amos 6: 6 Obadja 1: 18); zoals Jozef en Benjamin de beide lievelingszonen van Jakob van de geliefde Rachel waren, en zelf aan elkaar door de tederste liefde verbonden waren (Genesis 43: 29vv., 34; 44: 27vv.), en evenals bij de tocht door de woestijn Benjamin met Efraïm een banier had (Numeri 2: 18vv.; 22vv.), zo bestond ook in David's tijd bij Benjamin, reeds om de eer van het koningschap, dat deze stam aan de stam Juda verloren had, een grote neiging tot de overige stammen en tot die ijverzucht tegen Juda (2 Samuel 19: 20; 20: 1); en dat bij David's volkstelling behalve Levi, Benjamin de enige stam is, die niet meegeteld wordt (1 Kronieken 21: 6), heeft ongetwijfeld zijn grond daarin, dat Joab het meest ertegen opzag om met deze stam in aanraking te komen en hem daarom tot het laatste bewaarde.

Een duidelijk bewijs, dat de Schrift zelf naar de geest de stam Benjamin tot de 10 stammen gerekend heeft, ofschoon ook de stam aardrijkskundig tot Juda behoorde, vindt men in Psalm 3. Wij hebben hiermee hoofdzakelijk de verklaringsgrond gevonden, waarin de Heere de verdeling van het rijk in het plan van de leiding van Zijn volk opnam: de van oudsher aanwezige en op een zekere verscheidenheid in karakter en beroep berustende kiem van het onderscheid tussen Juda en het overige Israël (1 Samuel 11: 8; 15: 14; 17: 52) moest volkomen tot ontwikkeling komen, om tenslotte in een hogere eenheid over te gaan (Jes. 11: 13). Tegelijk echter is in Benjamins tweeslachtige toestand, omdat het uiterlijk aan Juda verbonden was, en innerlijk tot Israël zich getrokken voelde, aangeduid, dat de verdeling geen scheiding zou zijn, waarin de reeds nu daargestelde eenheid het veeleer voor verbastering bewaard en tot welke hogere eenheid het later teruggevoerd kon worden, dat is Jeruzalem met zijn heiligdom en zijn belofte.

Terwijl nu aan Jerobeam uitdrukkelijk gezegd wordt, dat de Heere Salomo voor het overige van zijn leven koning wilde laten blijven over het onverdeelde rijk, zo is hem daarmee elk recht ontnomen zelf iets te doen om in het bezit van het hem beloofde koningschap te geraken en zo een opstand te bewerken; hij moest de weg van David bewandelen, en geduldig leren wachten totdat de Heere zelf hem de weg tot de troon zou banen om dan ook bij verdere trouw de belofte te zien vervullen: "Ik zal met u zijn, en u een bestendig huis bouwen, zoals Ik David gebouwd heb." Dat echter Jerobeam niet als David gezind was, blijkt uit de gehele samenhang; hij liet zich door datgene, wat Ahia van Gods bedoelingen tot hem gezegd had,

verleiden de hand op te heffen tegen de koning (vs. 36vv.), waarschijnlijk door bij de onder hem staande arbeiders oproerige gedachten op te wekken, of liever, omdat naar alle schijn reeds dergelijke gedachten als vonken onder de as gloorden, probeerde hij deze gloed te voeden (vgl. vs. 37 met 12: 4).

Daarom, 1) omdat hij van zijn gehele onderneming kennis droeg, probeerde Salomo Jerobeam te doden; maar Jerobeam maakte zich op en vluchtte naar Egypte, tot Sisak, de koning van Egypte, de eerste uit de 22ste of Bubastitische dynastie (1Ki 3: 1), hetgeen wellicht omstreeks het jaar 976 v. Chr. voorviel, en was in Egypte totdat Salomo stierf.

Niet omdat Ahia die boodschap aan Jerobeam gedaan had, maar omdat deze een opstand tegen hem bewerkstelligde (zie vs. 28). Het is wel waarschijnlijk, dat hij, n.l. Jerobeam, uit die woorden van Ahia, de Profeet, reden heeft gezien om zich door een opstand van de troon over de tien stammen te verzekeren, maar zonder oorzaak. Want de Heere had hem uitdrukkelijk laten zeggen, dat Salomo koning zou blijven over het gehele rijk, zolang hij zou leven. Wat een treffende tegenstelling tussen David en Jerobeam! Ook David had van Samuel de belofte ontvangen koning te zullen worden; maar bij hem was van een verwekken van een oproer geen sprake. Integendeel, hij wacht op de leidingen van zijn God, en niet eerder neemt hij bezit van de troon, dan toen de Heere het hem duidelijk maakte, na de dood van Saul. David was een man naar Gods hart. Jerobeam volgt zijn eigen wegen en inzichten.

III. Vs. 41-43. Tot slot van de geschiedenis van Salomo volgen nu nog, met verwijzing naar uitvoeriger bron, die ook de grond van deze geschiedenis uitmaakt, korte aanmerkingen over de duur van zijn regering, over zijn dood en de plaats van zijn begrafenis (Vergelijk 2 Kronieken 9: 29-31).

Het overige nu van de geschiedenissen van Salomo en al wat hij gedaan heeft en zijn wijsheid waarvan boven reeds proeven meegedeeld zijn, is dat niet geschreven in het boek van de geschiedenissen van Salomo? in het boek van de geschiedenis van de Salomonische tijd (1Ki 14: 19) dat de profeten Nathan, Ahia en de ziener Jaddi samengesteld hebben? (2 Kronieken 9: 29)

Daarna ontsliep Salomo met zijn vaderen 1) en werd begraven in de stad van zijn vader David, en Rehabeam, zijn zoon, werd koning in zijn plaats (1Ki 2: 10).

Nog had geen van de drie tegenstanders van Salomo (14vv.) iets tegen hem vermocht; want tijdens zijn leven zou het onheil nog niet over hem komen; maar hoeveel grond tot bezorgdheid was toch reeds overal voorhanden, hoe loerde de vijand reeds van alle zijden, om te kunnen inbreken! Toen David oud geworden was, kon hij gerust op zijn rijk neerzien; het had vrede van binnen en naar buiten; Israël's koning was gevreesd, hij kon aan zijn zoon een groot en heerlijk rijk nalaten. Toen Salomo oud geworden was, was het geheel anders; de koninklijke naam had zijn ontzag verloren. En reeds zag Salomo van ver de bliksemflitsen, die spoedig zich in een onweer boven zijn rijk zouden ontlasten. Of de kastijdende hand van de Heere, die toch nog zo genadig gespaard had, een vreedzame vrucht van de gerechtigheid bracht? Of Salomo zich vóór zijn dood nog tot de Heere bekeerd heeft? is een vraag,

waarover de gewijde geschiedenis het stilzwijgen beweert. Een antwoord geeft alleen de Prediker van Salomo, dat (1Ki 4: 31) in elk geval een geschrift van zijn hoogste ouderdom is. Een boete, zoals die van zijn vader geweest is, treffen wij echter ook hier niet aan. Salomo's geest en toestand was anders, het was een verzadigd zijn van de wereld en haar heerlijkheid en de bekentenis, hoe ijdel alles is; en wanneer zo de levenszatte en levensmoede koning naar iets blijvends omziet, daar is het slechts één zaak, namelijk de vrees van God.

De gelovige Jood knoopte zijn schitterendste vooruitzichten niet vast aan de naam van Salomo, maar aan die van zijn vader David, terwijl in het heidense en Islamitische Oosten altijd "Saleiman" (d.i. Salomo) hoog gevierd is.

Terecht zegt Bertheau: "Salomo heeft tot de ondermijning van de eigenaardigheid van zijn volk meer bijgedragen dan enig ander koning," slechts moet men de oorzaak daarvan niet alleen zoeken daarin, dat hij het tot de akkerbouw aangewezen volk tot een handeldrijvend volk maakte en zijn prachtige gebouwen, zijn harem en zijn schitterende hofhouding vreemdsoortige verschijnselen waren in Israël; de eigenlijke, de hoofdoorzaak was deze, dat hij door invoering en duldend van vreemde afgodische eredienst, de godsdienst van zijn volk, waaruit alle eigenaardigheden ten opzichte van andere volken voortvloeiden, ondermijnde; dat was de worm aan de wortel van het rijk en van het volksleven.

HOOFDSTUK 12.

VERDELING VAN SALOMO'S RIJK.

Vs. 1-24. Na de dood van Salomo, als diens zoon Rehabeam zich wil laten huldigen, geven de tien stammen hun plan om zich van het huis van David los te scheuren en een eigen koninkrijk te vormen, niet onduidelijk daardoor te kennen, dat zij niet naar Jeruzalem tot de huldiging opkomen, maar Rehabeam dwingen naar Sichem, de hoofdstad van Efraïm, te komen, opdat hij daar de huldiging ontvangt, terwijl zij Jerobeam uit Egypte roepen, om bij de daar ter plaatse bijeengeroepen volksvergadering aanwezig te zijn. Zij stellen daar de koning als voorwaarde van hun onderwerping aan zijn regering voor, de belofte van verlichting van de door Salomo opgelegde diensten; deze wil hun na verloop van drie dagen antwoord geven op hun vordering; hij gaat nu eerst met de oudere raadsliden uit de tijd van zijn vader Salomo te rade, daarna met de jongere, die met hem opgegroeid zijn, welk antwoord hij aan het volk geven zal. Hij verlaat echter de raad van de oudsten, die wilden, dat hij de ontevredene gemoederen, door tegemoetkoming aan hun bezwaren, tot bedaren zou proberen te brengen, en op de dag van de beslissing spreekt hij overeenkomstig de raad van de jongeren met harde en overmoedige woorden de tien stammen aan, die zich daarna terstond van het huis van David afscheiden, en op een latere volksvergadering Jerobeam tot hun koning verkiezen. Als Rehabeam op de genoemde dag van de beslissing de gevolgen van zijn dwaze handelwijze ziet, wil hij door toedoen van Adoram, opnieuw met de tien stammen onderhandelen, maar moet overhaast de vlucht nemen uit Sichem, ten einde niet evenals zijn rentmeester in de volksoploop om te komen; als hij daarna van Jeruzalem uit een veldtocht onderneemt, om met geweld van wapens de afvalligen onder zijn gehoorzaamheid terug te brengen, treedt het woord van de Heere verhinderend tussenbeide en hij moet met zijn volk zijn voornemen opgeven. (Vergelijk 2 Kronieken 10: 1-11: 4).

En Rehabeam¹⁾ toen hij nu in het 41ste jaar van zijn leven koning geworden was in zijn vaders plaats (14: 21; 11: 43), ging naar Sichem, een van oudsher beroemde stad tussen de bergen Ebal en Gerizim (Genesis 12: 6; 33: 18-35: 5 Jozua 8: 30 vv.; 24: 1,32 Richteren 9: 1vv.): want het gehele Israël, het volk van de tien stammen (vs. 20vv.) was te Sichem gekomen, om hem daar koning te maken. 2)

Wij lezen niet dat Salomo een andere zoon had, behalve Rehabeam, wat als een berisping van de voorzienigheid beschouwd mag worden, daarvoor dat hij zo'n menigte vrouwen nam. Salomo voelde het, dat zijn zoon waarschijnlijk geen verstandig man zou blijken te zijn, of zijn plannen tot heil van Israël zou uitvoeren, daarover was hij verdrietig (Prediker 2: 18,19). Zijn natuurlijke onvoorzichtigheid en onbezonnenheid zou verergerd worden door de vleierij van jonge mensen, met wie Rehabeam was opgevoed. Salomo beklom de troon nog zeer jong zijnde, toch was hij toen reeds een wijs man. Rehabeam was op zijn veertigste jaar een dwaas. Wijsheid gaat niet altijd met de jaren gepaard, en wordt niet door de menigte jaren of de voordelen van een opvoeding alleen verkregen.

Dit "tot koning maken" is een zalving van de zijde van de oudsten en stamhoofden, evenals een openlijke huldiging, zonder dat wij hierbij aan een formele verkiezingscapitulatie, aan een

wederzijds verdrag in de geest van de constitutie van de latere tijd te denken hebben (2 Samuel 5: 3). Het recht, de door God gekozen vorst op deze wijze tot koning te maken, hadden de stammen niet slechts bij Saul en David (1 Samuel 11: 15; 2 Samuel 2: 4; 5: 3 bij Salomo (1 Kronieken 29: 22) uitgeoefend; terwijl nu Juda en Benjamin Rehabeam ongetwijfeld in Jeruzalem huldigden, doen de oudsten van de overige stammen de nieuwe koning naar hun eigen hoofdstad komen, omdat zij, zoals D. Kimchi aanmerkt, gelegenheid zochten van hem af te vallen en het koninkrijk op Jerobeam over te dragen.

Uit de beide volgende verzen blijkt, dat men deze reeds uit Egypte teruggeroepen had, en dat hij van zijn zijde de oudsten aan de hand gegeven had, welke eisen zij aan Rehabeam stellen moesten, om een geschikte grond tot uitvoering van hun voornemen te hebben; want omdat hij voorheen opziener van de arbeiders uit het huis van Jozef geweest was, wist hij het best de woorden te vinden, die zowel de voorhanden brandstof van het oproer bij de tien stammen tot laaiende vlam zouden doen uitbarsten als tegenover de nieuwe koning een rechtsvordering instellen.

Bähr merkt hier aan "niet omdat de koning naar Sichem gegaan was kwamen de tien stammen daarheen, maar omgekeerd, omdat deze naar Sichem gegaan waren, ging hij daarheen. Alzo had hij ze niet daarheen bescheiden, maar zij, d.i. hun oudsten, rechters en vorsten, hadden zich naar deze oude Efraïmitische hoofdstad begeven, als eens ten tijde van Jozua (Jozua 24: vgl. 2 Samuel 5: 1,3), en dit bewoog de koning tot de reis naar Sichem. Het doel van hun vergadering was hem koning te maken, d.i. hem die reeds de troon beklommen had, evenals Juda, tot koning te erkennen en hem te huldigen, maar niet onvoorwaardelijk; alleen als hij naar hun eisen en wensen zou luisteren, en juist daarom verzamelden zij zich niet te Jeruzalem, zoals zij eigenlijk hadden moeten doen, en zoals zij eens naar Hebron, waar David zijn verblijf hield, gekomen waren, om die te huldigen; zij gingen veeleer naar Sichem. Dit was dan reeds "een betekenisvolle wenk, had Rehabeam hem maar behoorlijk verstaan."

Dat zij hem lieten roepen, zoals Jerobeam, is zeer onwaarschijnlijk, hij schijnt opgeroepen met zijn gehele gevolg gekomen te zijn.

a) Uw vader heeft ons juk hard gemaakt door belastingen en herendiensten; gij dan nu, maak uw vaders harde dienst en zijn zwaar juk, dat hij ons opgelegd heeft, lichter 1) en wij zullen u dienen.

2 Kronieken 10: 4

Zij klagen niet over zijn vaders afgoderij en afkering van God. Wat de grootste van alle grieven was, was voor hen niets; zo zorgeloos en onverschillig waren zij omtrent godsdienstsaken, als zij maar konden leven op hun gemak en zonder belastingen. En bovendien was de klacht ongegrond en onbillijk. Nooit leefde een volk geruster of in groter overvloed dan zij. Kostten Salomo's gebouwen hun geld, het kostte hun geen bloed, zoals de oorlog zou doen, die nog geld vereist bovendien. Werden er een menigte handen vereist om deze werken uit te voeren, het waren niet de handen van de Israëlieten. Waren de belastingen een juk, Salomo maakte het zilver geacht te worden als stenen, zodat zij aan hem slechts

teruggaven wat hem toebehoorde. Onruststokers hebben nooit gebrek aan een reden tot klagen. En wanneer wij zien op het verhaal van de Heilige Schrift omtrent Salomo's regering, op de vrede, de weelde en de voorspoed, die Israël toen genoot, twijfelen wij niet of deze klachten waren vals, of grotelijks overdreven.

Het is een gewoon verschijnsel bij de massa, dat zij meer schreeuwt over onderdrukking dan over afgoderij en andere zonden. Zij zijn meer bezorgd voor de buik dan voor de ziel, en mogen zij slechts vrij zijn dan letten zij weinig op het heil van de ziel.

Uit alles blijkt genoeg, dat zij het er opgezet hadden van Rehabeam af te vallen. Want, weliswaar waren de lasten niet gering onder Salomo vanwege de vele kostbare gebouwen, die hij had laten zetten, maar wat een tijdperk van vrede en geluk en voorspoed was het ook geweest! Er had zo'n weelde bij het volk geheerst, dat het zilver als niets geacht werd. In plaats van dankbaarheid voor de genoten weldaden te tonen, komen zij nu met klachten over de zware lasten. Vanwaar de oorzaak? Omdat door Salomo de heiligheid van de dienst van de Heere bij het volk was verdonkerd door zijn afgoderij. Hij had de dienst van de Heere op één lijn gesteld met de afgodendienst en nu was er bij het volk een minachting gekomen voor de dienst des Heren. De zuivere en ware godsdienst was verdonkerd, de wetten van de Heere waren veronachtzaamd en daardoor was aan het gezag een gevoelige knak toegebracht.

En hij zei tot hen: Gaat heen tot aan de derde dag, opdat ik mij kan bedenken 1) omtrent uw eis, komt dan weer tot mij om mijn antwoord te vernemen. En het volk ging heen.

Een vorst, die bij zijn komst aan de regering nog bedenktijd nodig heeft, of hij mild en genadig, dan of hij hard en despotisch denkt te regeren, heeft zijn hoog verantwoordelijk ambt niet met God aanvaard, en kan daarom ook geen zegen van God verwachten. Is het recht en goed, in alle gewichtige aangelegenheden tijd tot bedenken te nemen, zo is toch bij onverwachte gevaren een snel en vast besluit noodzakelijk. Wie gewoon is in Gods wegen te wandelen, zal dan ook geen stap doen, die hem later berouwen zal.

En de koning Rehabeam hield gedurende de bedongen tijd raad 1) met de oudsten, de bejaarde raadslieden, die gestaan hadden voor het aangezicht van zijn vader Salomo, toen hij leefde, en die zo in diens dienst een rijpe ervaring in regeringsaangelegenheden hadden opgedaan, zeggende tot hen: Hoe raadt gij, dat men dit volk antwoorden zal?

Wij lezen niet, dat Rehabeam raad zocht bij Hem, die alleen onfeilbare raad geven kan. Raad van wijze lieden is niet gering te achten, maar ook zij zijn feilbaar. Rehabeams gedrag doet ons zien, dat hij zich met enkel menselijke redeneringen ophield, zonder zich om de wil van de Heere te bekommeren. Hij verschilt daarin zeer van zijn vader (1 Koningen 3: 9).

En zij spraken tot hem, zeggende: Indien gij heden, nu het erop aankomt bij het begin van uw regering voor alle dingen de harten van het volk te winnen, knecht van dit volk wezen zult en hen dienen, en hun antwoorden en tot hen goede woorden spreken zult, overeenkomstig hetgeen zij aan u gevraagd hebben, zo zullen zij te allen dage uw knechten zijn, 1) zo zal het

u voor dit ogenblik lukken een afscheiding te voorkomen, en later, wanneer gij eens in het koninkrijk bevestigd zijt, zult gij wel een middel kunnen vinden om hen in toom te houden.

De weg tot de heerschappij is dienen, dat is goed doen, zelfs in neerbuiging voor onze minderen en allen alles worden, opdat we hun genegenheid mogen winnen. Boven alle dingen is de plicht van een vorst, de harten van zijn onderdanen door nederigheid en goedertierenheid tot zich te trekken.

Maar hij, de onverstandige zoon van de wijze Salomo, die in plaats van een vermeerderaar van het volk te zijn, zoals zijn naam betekent, door zijn dwaasheid zelf daartoe moest meewerken, dat zijn vaders rijk verdeeld werd, hij verliet de raad van de oudsten, die zij hem geraden hadden, omdat hij niet met zijn zin overeenkwam, 1) en hij hield raad met de jongelingen, die met hem opgegroeid waren, die voor zijn aangezicht stonden, zoals pas aankomende regenten gewoonlijk de fout begaan, dat zij om hun macht te tonen, dadelijk hun raadslieden wegzenden en andere beampten kiezen.

Zo gaat het met velen; zij winnen de raad van andere, wijzere personen in, alleen om daardoor als het ware een goedkeuring van eigen inzichten te verkrijgen, hetgeen daaruit blijkt, dat zij toch, ook bij verschil van mening hun eigen hoofd volgen. Gemis aan een vast richtsnoer in onze handelingen geeft tot deze hardnekkigheid aanleiding, omdat men geen andere toets kent dan eigen willekeur. Uw woord is mij een lamp voor mijn voet.

En de jongelingen, die met hem opgegroeid waren 1) en even overmoedig en trots gezind waren als hij zelf, spraken tot hem, zeggende: Zo zult gij zeggen tot dat volk, dat tot u gesproken hebben, zeggende: Uw vader heeft ons juk zwaar gemaakt, maar maak gij het over ons lichter, zo zult gij tot hen spreken, opdat het terstond bij het begin van uw regering blijkt, dat gij u door hun bedreigingen niet laat verschrikken: Mijn kleinste vinger zal dikker zijn dan mijn vaders lendenen; 2) als gij meent met mij als met een nog jong vorst te kunnen doen, wat gij u tegen mijn vader nooit gedurfd zou hebben, zult gij weldra mijn hand zo zwaar ondervinden, als ware haar kleinste vinger zo dik als mijn vaders heup; want juist als een jong vorst bezit ik die kracht van handelen, om mijn gehele van mijn vader geërfde macht, waarvan hij zich misschien in dit geval niet geheel bediend zou hebben, in volle mate tegen u aan te wenden.

Het is niet genoeg, dat men slechts raadplege met wijze en verstandige lieden, maar men moet ook hun raad volgen. Zij, die meest hun werk maken, om ons op te vrolijken, zijn zelden onze beste en nuttigste vrienden.

Die met ons opgegroeid zijn, hebben onbewust en onwillekeurig de grootste invloed op onze denkwijze en levensrichting, daarom moeten ouders steeds een waakzaam oog op de omgang van hun kinderen houden.

Wij weten, dat Rehabeam 41 jaar was, toen hij koning werd. De jongelingen daarom, die hij raadpleegde, hier met die naam genoemd in tegenstelling tot de straks genoemde oudsten,

waren dus geen kinderen meer, maar mannen, mannen echter die het ontbrak aan alle mogelijke ondervinding, mannen die men kinderen kon noemen in het verstand.

2)Grootspreken is volstrekt geen teken van moed. Hoe vermeteler iemand spreekt, des te minder is hij tegen gevaar en verleiding bestand; een wezenlijk sterk, vastbesloten en rustig man praalt niet.

Het is nodig om scherpe oordeelvellingen wel te overwegen, omdat zij gewoonlijk uit het vlees en niet uit de Geest zijn, welke laatste zachtmoedigheid wil.

Indien nu mijn vader een zwaar juk op u heeft doen laden, 1) zo zal ik boven uw juk nog daartoe doen; mijn vader heeft u met gesels gekastijd, maar ik zal u met schorpioenen 2) kastijden.

Wat een onzinnige dwaasheid was het toch, dat Rehabeam de waarheid van de beschuldiging toegaf, die het volk tegen zijn vader voortbracht, en hem niet probeerde te verontschuldigen en zo'n voortreffelijke vorst niet verdedigde, van wie het volk, zoals het voorzeker erkennen moest, zulke uitnemende weldaden had ontvangen.

In de Mozaïsche wet komt zij als gerechtelijk strafwerktuig niet voor; bij lichamelijke tuchtiging was alleen van de stok sprake, maar evenals later de gesel met betrekking op Leviticus 19: 20 in gebruik werd gebracht, zo ook deze soort van verscherpte geseling (De 25: 3).

De schorpioen was een wreed strafwerktuig. Zij was een lange zak van leder, opgevuld met zand en met punten of spijkers bezet.

Schorpioenen zijn gesels, voorzien van stukjes lood of ijzer, in de vorm van weerhaken, overeenkomende met de angel van de schorpioen. Isidor Hisp zegt: "Een roede, indien zij met knobbels of scherpe punten voorzien is, wordt een schorpioen genoemd." Rehabeam had kunnen voorzien, dat dit antwoord grote verbittering bij het volk moest verwekken, want het was niet een woord van een vorst, die zich bewust was onder de macht van God te staan, maar van een bloeddorstig tiran.

En hij sprak tot hen naar de raad van de jongelingen, 1) die zijn overmoed en eierzucht prikkelde, zeggende: Mijn vader heeft uw juk zwaar gemaakt, maar ik zal boven uw juk nog daartoe doen; mijn vader heeft u met gesels gekastijd, maar ik zal u met schorpioenen kastijden (vs. 9vv.).

De stem van de Koning der Koningen luidt geheel anders tegen ons (MATTHEUS. 11: 28) dan Rehabeams stem; daarom moeten wij des te gewilliger Hem gehoorzaam en onderdanig zijn.

De allerhoogste God heeft steeds mede Zijne hand daarin; Hij bestuurt en leidt de meest boze doeleinden van de mensenkinderen tot een goed einde en tot de vervulling van Zijn

allerheiligste wil, zoals Jozef tot zijn broeders sprak (Genesis 50: 20). God richt niet de gedachten van de mensen op dwaasheid en zonde, wel echter moet hun verkeerdheid en zonde, die hun eigen schuld is, hun tot een oordeel dienen, en ook daartoe om Zijn raadsbesluit uit te voeren.

Zo hoorde de koning naar het volk niet, zodat hij door welwillendheid de ontevreden stammen elk voorwendsel tot oproer zou ontnomen en hen van afscheuring teruggehouden hebben (Spreuken 15: 1), want deze omwending was van de HEERE, zodat de koning door zijn dwaasheid de harten volkomen van zich vervreemde en alle misschien nog bestaande banden, die de stammen aan het huis van David verbonden, geheel uiteen reet, opdat Hij (de Heere) Zijn woord bevestigde, tot uitvoering bracht, dat de HEERE (11: 29vv.) door de dienst van Ahia, de Siloniet, gesproken had tot Jerobeam, de zoon van Nebat.¹⁾

Men kan niet nalaten hier op te merken, hoe groot het onderscheid is tussen de gewijde en ongewijde geschiedschrijvers. Het oogmerk van de eersten is, het verstand van de mensen in te nemen met erkenning van de goddelijke Voorzienigheid, die in het verborgen alle zaken, zowel openbare als bijzondere bestuurt. Machiavelli zelf (een groot staatsman en geschiedschrijver uit het begin van de zestiende eeuw), ofschoon verre van godvruchtig te zijn, is overtuigd geweest van een overheersende macht in alle dingen, waarvan weinig geschiedschrijvers naar behoren spreken, maar veeleer op zo'n trant redekavelen, alsof ze niet wilden, dat de lezer op iets zou letten, dan op de wijsheid, kracht en staatkunde van hen, die de zaken behandelen, zonder enigszins in overweging te nemen, de zorg, die God over alles laat gaan.

Een enkel voorbeeld slechts. Schiller zegt in zijn "geschiedenis van de afval van de Nederlanden" onder meer: "Ware het ooit geoorloofd in menselijke dingen een hogere Voorzienigheid te vlechten, dan ware het bij deze geschiedenis, zo druist zij tegen alle verstand en ervaring in." Schiller heeft dus vantevoren reeds vastgesteld, dat men geen hogere Voorzienigheid mag aannemen in de geschiedenis.

Het was van de Heere, die Rehabeam overgaf tot zo'n dwaze en noodlottige misslag, de harten van het volk van hem vervreemde en door Zijn wijze Voorzienigheid alle omstandigheden tot dat doel bestierde. Dus volbrengt God Zijne Raadslagen en Voornemens door middel van de dwaasheid en ongerechtigheid van de mensen, terwijl Zijn Gerechtigheid in het besturen van alle zaken zo zichtbaar blijkt en zo onbeweeglijk is als de hoogste bergen, die de grootste macht van de aarde niet kan doen schudden, noch doen neigen naar hun wil.

Dit is natuurlijk van achteren geredeneerd. Niet de dwaasheid en overmoed was rechtstreeks van de Heere, dit was Rehabeams zonde; maar dat daardoor het woord vervuld werd, wat Hij had doen spreken tot Jerobeam. Het was Rehabeams doel niet om dit Woord in vervulling te doen komen, maar ten gevolge van zijn overmoed en dwaasheid, werden de plannen van de Heere uitgewerkt.

Toen geheel Israël zag, dat de koning niet naar hen hoorde, op hun eisen niet de minste acht sloeg, zo gaf het volk, dat slechts op een aanleiding wachtte om zich formeel van het

Davidische koningshuis te kunnen losmaken en het reeds in plan bestaande eigen koningschap te kunnen uitroepen, de koning weer een antwoord, dat de trots met grotere trots beantwoordde, zeggende, op dezelfde wijze als eens Sheba, de Benjaminit, oproer gepredikt had (2 Samuel 20: 1): Wat deel hebben wij aan David? 1) ja geen erfdeel hebben wij aan de zoon van Isai, waarom wij verder bij dit koningshuis uit een andere stam verblijven zouden; naar uw tenten, o Israël! en laat u voortaan door een koning uit uw midden regeren. Voorzie, zorg nu voor uw huis, o David! bekommer u van nu aan alleen om hen, die tot uw stam behoren, gij geslacht van David, met ons hebt gij niets meer te maken. Zo, na zo'n formele scheuring van het huis van David, ging Israël naar zijn tenten, de vergadering van Sichem verlatende.

Het volk noemde David veeleer dan Rehabeam, om te tonen, dat zij niet alleen Rehabeam, maar het gehele geslacht van David verwierpen.

Dus noemden zij David uit smaad en verachting, waarin men, zoals Victorinus Stregelius hier aanmerkt, een levendige schildering van een ondankbare wereld ziet. Want geen welsprekendheid is genoeg in staat om uit te drukken de grote verplichting, die de kinderen van Israël aan David hadden.

Het volk noemde David de zoon van Isai, en wilde zeggen: Rehabeam heeft geen reden om zich zo hoogmoedig en trots te gedragen tegen zijn onderdanen, want als men op zijn oorsprong lette, zal zijn geslacht niet edeler of bekender zijn dan dat van velen uit ons. En omdat hij zijn macht misbruikt, mogen wij hem weer brengen tot zijn vorige geringheid. (POLIS).

Toen zond de koning Rehabeam Adoram die over de schatting was (4: 6; 2 Samuel 20: 24), naar de hoofdsteden van de noordelijke delen van het land, om de oproerige gemoederen tot rust te brengen en nieuwe onderhandelingen met de oudsten van Israël aan te knopen en het gehele Israël, in plaats van hem aan te horen, stenigde hem met stenen zodat hij stierf, want juist zijn verschijning wekte in de oproerige gemoederen de gehele haat tegen Salomo's herendiensten, waardoor zij zich gedrukt achtten (vs. 4) weer op; maar de koning Rehabeam, nog in Sichem en thans zijn leven niet meer veilig achtende, vermande 1) zich om op een wagen 2) te klimmen, dat hij in allerijl naar Jeruzalem vluchtte.

Eigenlijk moest alle kracht inspannen. Slechts door een haastige vlucht kon hij zich het leven redden.

Dit is de eerste maal, dat men leest van een koning, die op een wagen reed; want nergens vindt men dat Saul, David of Salomo daarop gereden hebben. Maar na de verdeling van het rijk wordt dikwijls gesproken van het gebruik van de wagens, beide door de koningen van Juda en van Israël.

Zo vielen de Israëlieten van het huis van David 1) tot op deze dag.

Hun opstand wordt een afval genoemd en was bijgevolg zondig, omdat hij streed met Gods bevel, van aan David en van diens nageslacht onderdanig te zijn tot in eeuwigheid, waarvan het volk niet bevrijd was door de belofte en het geschenk aan Jerobeam gedaan, omdat dit in het verborgen was gebeurd en hier nog niet volkomen geopenbaard; behalve dat aan Jerobeam de tegenwoordige en dadelijke bezitting niet was gegeven, maar God hem alleen had toegezegd, dat Hij hem die op Zijn tijd en op Zijn wijze zou bezorgen, hetgeen gedaan kon zijn, ofschoon het volk deze kwade en onrechtmatige wegen niet had ingeslagen, zoals ten opzichte van David gezien was. En behalve dit, het volk deed dit niet uit onderwerping aan Gods wil, maar om zijn eigen drift te voldoen en enige verlichting te verkrijgen. (POLIS).

En het geschiedde toen geheel Israël door de van Sichem naar hun woonsteden terugkerende oudsten en stamhoofden (vs. 16) hoorde dat Jerobeam uit Egypte, waarheen hij, naar men wist, gevlucht was ten gevolge van Salomo's nasporingen, teruggekomen was, 1) omdat hij bij de eisen aan de koning gedaan, het woord gevoerd had (vs. 3 vv.) dat zij heen zonden, naar zijn stad Zareda of Zarthan (11: 26 11.26), waarheen hij waarschijnlijk reeds vóór de tweede komst bij Rehabeam zich begeven had, ogenschijnlijk uit bescheidenheid, maar inderdaad uit sluwe berekening; en hem in de vergadering riepen, eveneens te Sichem bijeengeroepen, met het doel een koning te verkiezen, en hem daar door hun stamhoofden over geheel Israël tot koning maakten: 2) niemand volgde het huis van David, dan de stam van Juda alleen, met inbegrip van de met deze tot één stam verenigde stammen Benjamin en Simeon.

Vs. 20 begint evenals vs. 2 aan te duiden, dat met hem het in vs. 2 begonnen verhaal afsluit.

De noordelijke grens van de stam Benjamin met de steden Bethel, Rama en Jericho, behoorde naar 12: 29; 15: 17,21; 16: 34 tot het rijk van Israël, daarvoor echter kwamen meerdere steden van de stam Dan aan het rijk van Juda, namelijk Ziklag (1 Samuel 27: 6), Zereja en Ajalon (2 Kronieken 11: 10; 28: 18).

2) Uitdrukkelijk doet de gewijde schrijver hier uitkomen, dat het volk, zonder de wil van de Heere te vragen, Jerobeam tot koning verkiest. Want wel had de Heere het Jerobeam laten aankondigen, dat hij koning zou worden, maar eigenmachtig had hij toen zelf de kiem gelegd voor de opstand, die nu uitbrak. Hierdoor en door de straks ingevoerde beeldendienst haalde Jerobeam zich een oordeel van God op de hals, waardoor hij feitelijk al verworpen was, eer hij de teugels van het bewind over de tien stammen in handen had genomen (zie Hosea 8: 3).

Zo zegt de HEERE: Gij zult niet optrekken, noch strijden tegen uw broeders, de kinderen van Israël: een ieder kere terug tot zijn huis; want deze zaak, de afscheiding van de 10 stammen van het koninkrijk van het huis van David, is door Mij gebeurd 1) en dus moeten alle pogingen om de zaken op de ouden voet te brengen, vruchteloos zijn. En zij hoorden het woord van de HEERE en keerden terug om weg te trekken, naar het woord van de HEERE, 2) een ieder naar zijn woonplaats, zonder verder pogingen aan te wenden om de kinderen van Israël door het geweld van de wapens weer onder Rehabeams heerschappij te brengen.

God had besloten te handhaven, hetgeen Hij had gedaan en daarom verbood hij elke vijandelijkheid.

De broedertwist tussen het noorden en het zuiden heeft Israël verscheurd; maar de hand van de Heere had het zo beschikt, om David's nageslacht door mensenroeden te kastijden zonder toch daaraan Zijn barmhartigheid te ontzeggen (2 Samuel 7: 14vv.). Hoewel dus de losscheuring van het rijk van de tien stammen van het huis van David een besluit van God was tot vervulling van het over Salomo uitgesproken oordeel (vs. 15), zo berustte zij toch aan de andere zijde op een zondige rebellie tegen het door God aangestelde koningshuis en op minachting van de tempel en de aan Jeruzalem verbonden beloften; want ook daarvan tevens scheurden de 10 stammen in een zondige lichtzinnigheid zich los, door zich af te scheiden van het rijk Juda. Hiertegen kon nu slechts met geestelijke wapens gestreden worden, zoals in de 78ste Psalm plaatsheeft. Ogenschoijnlijk behoort deze Psalm tot het Davidische tijdvak; hij kondigt in de aanvang Psalm 78: 1-4 als zijn doel aan, de feiten uit de Mozaïsche tijd tot lering en vermaning voor de tegenwoordige te doen dienen, en duidt als die tegenwoordige tijd in het slot Psalm 78: 65-72 die aan, toen de Heere Zich over Zijn volk tegen de Filistijnen weer erbarmd en het in Zijn machtige bescherming genomen heeft, maar daarbij echter het voorrecht van aanvoerder te zijn van Efraïm op Juda overgebracht heeft en in de keuze van Sion tot Zijn heiligdom en van David tot koning Zijn volk Jakob alzo rijk gezegend. Wij geloven echter daarom niet minder, dat de heilige dichter niet een mogelijke, maar een reeds voorgevallen afval van David en van het heiligdom te Sion op het oog heeft, en stellen de vervaardiging van de Psalm in de eerste tijd van Salomo's regering. Toen nu de betreurenswaardige scheiding van de 10 stammen van de zijde van Juda als een feit erkend moest worden, waaraan het huis van David om zijn door Salomo's afval ontstane schuld als aan een goddelijke beschikking zich onderwerpen moest, kwam het erop aan, aan de 10 stammen een onderwijzing "mee te geven in de tijd van de scheuring," hoe de laatsten die scheuring op te vatten hadden, opdat de juiste erkenning van hun ontrouw die niet slechts als ontrouw ten opzichte van het rechtmatige koningshuis en als ondank jegens David's verdienste bij Israël zich deed kennen, maar veeleer als ontrouw jegens de Heere zelf en jegens Israël's verheven bestemming, opdat, zeg ik, deze erkenning berouw bij hen zou opwekken en tenslotte een terugkeren tot Hem, van Wie zij afgefallen waren, bij hen zou bewerken.

Omdat wij nu beginnen de geschiedenis van de beide rijken afzonderlijk te beschouwen, zullen wij tot gemakkelijker overzicht voor de lezer de op elk rijk betrekking hebbende afdelingen elk afzonderlijk rekenen en wel zodanig dat die, welke over het rijk van Israël handelen, door een sterretje naast het cijfer aangeduid worden, daarbij zal een nieuw nummer gebruikt worden, waar van een nieuwe koning sprake is, terwijl de op dezelfde koning betrekking hebbende afdelingen hetzelfde nummer hebben, maar met een bijgevoegde letter naar alfabetische volgorde. Een bijzondere moeilijkheid geeft in de geschiedenis van de koningen de chronologie; wij geven evenwel in aansluiting met het chronologisch overzicht aan het slot van het boek Jozua vooraf een tabel over de tijdrekening in de boeken van de koningen, in welke tabel de moeilijkheden reeds uit de weg geruimd zijn, terwijl wij het bewijs voor de opgaven bewaren tot aan de verklaring van de daartoe betrekkelijke Schriftplaatsen.

RIJK Juda. II. RIJK ISRAËL'S.
 Jaren v. Chr. Jaren v. Chr.
 Rehabeam 17. 975-57 1 *Jerobeam* I 22. 975-953
 Abia 3. 957-55
 Asa 41. 955-14 2 Nadab 2. 953-952
 Baëza 24. 952-930
 Ela 2. 930-929
 Zimri 7 dagen
 Omri 12. 929-918
 Achab 22. 918-897
 Josafat 25. 914-889 8 Ahazia 2. 897-896
 Joram 12. 896-883
 Joram 6. 889-84
 Ahazia 1. 883
 Athalia 6. 883-77 10 *Jehu* 28. 883-856
 Joas 40. 877-38 11 Joahaz 17. 856-840
 Amazia 29. 838-10 12 Joas 16. 840-824
 13 Jerobeam II 41. 824-783
 10 *Uzia* 52. 810-758 Regeringloos 11. 783-772
 14 Zacharia 6 maanden
 15 *Sallum* 1 mnd. 771
 16 *Menahem* 10. 771-60
 17 Pekahia 2. 760-59
 11 *Jotham* 16. 758-42 18 *Pekah* 20. 759-39
 12 Achas 16. 742-27 Regeeringloos 8 1/2. 739-30
 13 *Hizkia* 20. 727-698 19 *Hosea* 9. 730-22
 14 Manasse 55. 698-643
 15 Ammon 2. 643-641
 16 *Josia* 31. 641-610
 17 Joahaz 3 mnd. 610
 18 Jojakim 11. 610-599
 19 Jojachin 3 md. 10 dg.
 20 Zedekia 11. 599-588

Terwijl in de rubriek links de cursief gedrukte namen die koningen van het rijk Juda betekenen, die zich door een godsdienstige regering deden kennen, zijn in de rubriek rechts van de koningen van Israël door dezelfde letters de stichters van een nieuw koningshuis aangegeven. De opgegeven regeringsjaren moeten niet altijd als volle jaren gerekend worden, zoals b.v. in het Nieuwe Testament de "drie dagen", die Christus in het graf gelegen heeft, slechts een volle dag insluiten, de eerste en derde dag daarentegen zijn slechts delen van de dag en wel zeer kleine delen. De geschiedenis van de beide rijken bevat 3 perioden, 3 keerpunten. In de eerste periode, d.i. in de tijd van Jerobeam tot Omri in Israël en van Rehabeam tot Asa in Juda (12-16), stonden de rijken vijandig tegenover elkaar, totdat Israël in een grote strijd tegen Juda een zware nederlaag leed en bij herhaling van Israël's aanvallen op Juda de koning Asa de Syriërs te hulp riep, en daardoor Israël in langdurige en zware

oorlogen met dit machtige buurland wikkelde. De vijandschap nam een einde, in de tweede periode onder Achab en zijn zonen Ahazia en Joram in Israël, en onder Josafat, Joram en Ahazia van Juda, terwijl de beide koningshuizen zich door huwelijken met elkaar verbonden en zich met elkaar verbonden tot bestrijding van de gemeenschappelijke vijand, totdat de koningen van beide rijken Joram van Israël en Ahazia van Juda gelijktijdig door Jehu gedood werden. Op deze tijd van verbintenis volgde in de derde periode, aanvangende met Jehu in Israël en Joas in Juda (2 Koningen 10: 28-17: 41) weer verwijdering en wederkerige bestrijding, die eindelijk door de goddeloze politiek van Achas de ondergang van het rijk van Israël door de Assyriërs veroorzaakte.

Hieraan sluit zich de geschiedenis van het rijk van Juda na de ondergang van het rijk van de tien stammen tot aan de Babylonische ballingschap (2 Koningen 18: 1-25,30), dat een tijdvak van 134 jaar omvat.

Vs. 25-33. Jerobeams eerste zorg, nadat hij koning over de tien stammen geworden is, is zijn rijk naar buiten te bevestigen; daarom verbouwt hij Sichem in het westen en Pnuël in het oosten tot vestingen. Om echter daarna zijn heerschappij ook naar binnen te bevestigen en Israël voor altijd van Juda te scheiden, beproeft hij aan zijn volk een vergoeding voor de ontbrekende tempel te verschaffen en het door oprichting van twee heiligdommen van de jaarlijkse feestreizen naar Jeruzalem terug te houden; hij richt tot dat doel aan de zuidelijke en noordelijke grens van zijn land een gouden kalf op, waaronder Israël voortaan de Heere vereren moest, en bindt zich bij de aanwijzing tot de priesterdienst niet aan de stam van Levi en verzet het feest van de loofhutten van de zevende maand naar de achtste.

Jerobeam nu, toen Israël hem op de volksvergadering te Sichem (vs. 20) tot koning gemaakt had, bouwde juist dit Sichem, op het gebergte van Efraïm, dat zo geheel in het midden van het westelijk deel van zijn rijkgelegen was, tot een vesting, 1) en woonde daarin, hield daar zijn residentie, totdat hij die naderhand naar het mooie en hooggelegen Thirza (14: verlegde en trok van daar uit, begaf zich na de voltooiing van Sichem naar het oostelijke Jordaanland, en bouwde a) Pnuël, aan de rechteroever van de Jabbok.

Genesis 32: 30vv. Richteren 8: 8vv.

Wij moeten ons niet op vestingen, maar op God verlaten, en God niet anders willen dienen dan Hij in Zijn geopenbaard Woord bevolen heeft; zo zal onze Godsverering uit geloof zijn en God welgevallig, en wij zullen door Hem gezegend worden.

En Jerobeam, die in het verdere verloop van zijn regering zag, hoe ondanks de verdeling van het land in twee rijken, evenwel de bewoners van het noordelijke rijk voortgingen bij gelegenheid van de jaarlijkse hoofdfesten de tempel te Jeruzalem te bezoeken en daarheen hun offers te brengen, zei in zijn hart: 1) Nu zal het koninkrijk, het rijk van de tien stammen, dat mij ten deel gevallen is, weer tot het huis van David keren.

Zodra Jerobeam bereikt heeft wat de wens van zijn hart is, namelijk de heerschappij, vraagt hij niet meer naar de voorwaarde, waaronder zij hem beloofd en waaraan hij gebonden was (

38). Hoe dikwijls vergeten wij, wanneer God ons gegeven heeft wat ons hart begeert, nu ook in Zijn wegen te wandelen. Wie op de weg van het oproer tot de heerschappij geraakt is, moet altijd in vrees en zorg zijn, dat hij ze weer op dezelfde wijze verliest, want het volk, dat heden Hosanna roept, roept morgen: kruisigt hem! kruisigt hem! Een kwaad geweten maakt ook de moedigste en krachtigste bevreesd en angstig, zodat hij gevaren ziet, waar geen gevaren zijn, en dan tot zijn veiligheid op verkeerde en boze middelen peinst. De ene misdaad wordt altijd door de andere gevolgd.

Als dit volk, dat geen eigen heiligdom bezit, opgaan zal om offeranden te doen in het huis van de HEERE te Jeruzalem, zo zal het hart van dit volk eindelijk tot hun vroegere heer, tot Rehabeam, de koning van Juda, terugkeren, ja, zij zullen mij doden, en tot Rehabeam, de koning van Juda terugkeren. 1)

Dat was een nodeloze vrees, want het was door de Heere gebeurd, dat hij koning over geheel Israël geworden was, en de Heere had hem uitdrukkelijk beloofd hem een bestendig huis te bouwen, zoals voor David, wanneer hij slechts in de wegen van de Heere wandelen wilde, zoals David gedaan had (11: 37vv.). Maar het is nu eenmaal zo met hen, die met hun hart van de Heere afwijken, dat zij zich nodeloos ongerust maken en in de wegen van wereldse wijsheid hun hulp zoeken moeten.

Daarom hield de koning een raad met de hoofden van zijn volk, die hem op de troon hadden gebracht (vs. 20), en hem ook nu bij de invoering van de nieuwe godsdienst, die hij uitgedacht had, behulpzaam zijn moesten, en maakte twee gouden kalveren, had meteen twee gouden kalveren vervaardigd, overeenkomstig het afgodsbeeld, dat Aäron eens op aandringen van het volk liet oprichten (Exodus 32: 1vv.), en hij zei tot hen, terwijl hij deze inrichting verontschuldigde met te zeggen dat het voor het bestwil van het volk was: Het is u te veel, te bezwaarlijk en te omslachtig om op te gaan naar Jeruzalem, en daar uw godsdienst te verrichten, zoals de Wet voorschrijft (Deuteronomium 12: 4vv.), maar het is ook niet nodig de Heere op zo'n verwijderde plaats te gaan vereren, ziedaar uw goden, o Israël! die u uit Egypte gebracht hebben; in deze beide beelden heb ik u de God, die u uit het diensthuis van Egypte verlost en tot Zijn volk gemaakt heeft, nader gebracht, dat gij hem hier in uw land dienen kunt, en wat ik u daarin aanbied is eigenlijk niets nieuws, maar slechts een herstel van dat, wat reeds de vader van uw priesterschap het volk tot een zichtbare voorstelling van de Heere gegeven heeft 1) (Exodus 32: 4).

Voor de wereld is Jerobeam in deze overlegging onschuldig, want wereldse lieden houden het ervoor, dat de godsdienst vastgesteld, gehouden en veranderd kan worden, naarmate dit het land, de onderdanen of het algemeen welzijn nuttig kan zijn of ten goede kan komen, en dat niet de regering om de godsdienst, maar de godsdienst omwille van de regering ingesteld is. Daarom meent men, heeft Jerobeam hier goed en wijs gehandeld. Maar God zegt daarentegen: "Alles wat Ik u geboden heb zult gij houden, gij zult niet daarbij, noch daaraf doen" (Deuteronomium 12: 32). Want de godzaligheid moet zich niet schikken naar het algemene welzijn, maar het algemene welzijn moet geregeld worden naar de godzaligheid. Elke regering die niet omwille van God, of van het zielenheil, maar tot bereiken van politieke en in het algemeen wereldse doeleinden, zich van godsdienstige middelen bedient en in het

geloof van het volk ingrijpt, maakt zich aan de zonde van Jerobeam schuldig en laadt een zware verantwoording op zich.

De goddeloze mens is, wat hij voor zijn God doen zal, weldra te veel. In zaken van het geloof en de Godsverering moet men niet naar datgene, wat aan de gemakzucht van de grote massa voldoet of haar aangenaam is, vragen, maar alleen naar datgene, wat God in Zijn Woord voorschrijft. Wie aan de zinnelijkheid en ruwheid van de massa tegemoetkomen en het ongeloof of bijgeloof in de hand werken, behoren tot de valse profeten, die de weg tot het leven breed maken. Leringen en instellingen, die van het geopenbaarde Woord van God afwijken worden dikwijls als vooruitgang en met de tijd meegaand aangeprezen, terwijl zij in waarheid achteruitgang en verderfelijke nieuwigheden zijn.

Wij bidden in het Christendom niet meer hout en steen en gouden kalveren aan en menen daarom hoog boven het duistere heidendom verheven te zijn, maar wij stellen nochtans zo dikwijls het schepsel boven de Schepper en zijn daaraan met onze gehele ziel, met al onze zinnen en bemoeiingen verbonden. Zie, de dingen en personen, die gij met uw gehele hart en met alle krachten bemint, dat zijn uw afgoden.

Wat is de grote zonde, die Jerobeam begaan heeft? Het ingrijpen in de bestellingen van God, het veranderen naar menselijke inzichten van de belijdenis, die de Heere God aan Israël had gegeven. In het tweede Gebod had de Heere God aan Israël doen verstaan de wijze, waarop Hij vereerd wilde worden. En dit was op geestelijk gebied. Niet op zinnelijke wijze, maar op geestelijke wijze. Niet met, maar zonder een symbool. Opdat Israël er niet toe verleid zou worden, om straks het symbool tot een afgod, tot een ander god te maken. En nu verleidt Jerobeam uit politiek oogmerk het volk, om de belijdenis van het geestelijk Wezen te veranderen in de belijdenis van een zichtbaar wezen. Hier viel de zuivere en ware Godsdienst. En dit was zo'n grote zonde in de ogen van God, dat zelfs van Jehu, die alle afgoderij had uitgeroeid, nog dit gezegd wordt, dat hij wandelde in de zonde van Jerobeam, de zoon van Nebat. Een waarschuwing voor onze tijd.

En hij zette, omdat de volkshoofden zijn plannen goedkeurden, het ene, een van de beide kalveren te Beth-el, 1) dat van oudsher gewijde huis van God (Genesis 28: 10vv.; 35: 7 Richteren 20: 18, 26vv.; 1 Samuel 10: 3) en het andere stelde hij te Dan, waar in oude tijden evenzeer reeds een eigen godsdienst bestaan had (Richteren 18: 30vv.).

Van een hoogte bij Beth-el heeft men een vrij uitzicht op Jeruzalem; deze hoogte is wel waarschijnlijk diegene, waarop Jerobeam het afgodische beeld oprichtte, en zijn zonde schreit des te meer ten hemel, omdat al het volk, dat kwam om op dit altaar te roken, in de verte het huis zag, waar zoals zij wisten, de heerlijkheid van de Heere woonde. In deze tijd toen Jerobeam, de zoon van Nebat, Israël zondigen deed, valt naar onze mening de vervaardiging van de 78ste Psalm. Wat hem zelf betreft, zo was Jerobeam, hoewel ook niet van een uitstekend geslacht evenals Saul, die naar zijn afkomst tot de geringsten van het volk behoorde, een rijkbegaafd en vlug man (1 Samuel 9: 21 en

"1 Samuel 10: 27), en hij had evenzo als deze zijn land tot grote zegen kunnen zijn (1 Samuel 14); nadat echter het drijven en jagen van het volk zelf, hem evenzo, als een Saul, trots gemaakt had en het reeds zich bij deze gelegenheid liet denken, dat David's zin de zijne niet was (11: 40; 12: 2vv.), en hij niet van plan was om in strenge onderwerping aan de Heere en het woord van Zijn mond zich te laten leiden, zoals het de Heere wilde, maar hij veeleer zichzelf leiden wilde, zoals zijn voorbeeld Saul (1 Samuel 13: 8vv.; 14: 24; 15: 9 was ook zijn einde zoals dat van Saul, hij werd verworpen. Maar zijn invloed had veel bozer gevolgen op het rijk, dan die van Saul, want terwijl deze na zijn verwerping terstond een David ter zijde gesteld werd, die een tegenwicht vormen moest, opdat het volk niet met hem in het verderf zou storten, maar na hem des te hoger verheven en des te rijker gezegend zou kunnen worden, zo heeft Jerobeam daarentegen het noordelijk rijk het stempel van zijn bestaan en van zijn verwerping, terstond bij het begin van zijn regering zo diep ingedrukt en zo scherp ingeënt, dat de geschiedenis van de tien stammen onder hem en zijn opvolgers niets anders is dan een verdere ontwikkeling van het afgodische bestaan en een eindelijke ondergang, waaruit geen herstel meer mogelijk is.

Anders is het gelegen met het zuidelijke rijk; dit is getreden in de erfenis van David's zin en David's belofte; zijn geschiedenis draagt als kenmerkend teken de vervulling van dat woord, dat van David met betrekking tot zijn nageslacht gegeven was (2 Samuel 7: 14vv.): "Ik zal hem zijn tot een vader en hij zal Mij zijn tot een zoon, die als hij misdoet, zo zal Ik hem met een mensenroede en met plagen van de mensenkinderen straffen; maar Mijn goedertierenheid zal van hem niet wijken, zoals Ik die weggenomen heb van Saul." Het is waar, naar de uiterlijke schijn te oordelen, is het, alsof de afgodendienst in het rijk van Juda erger geweest is, dan in het rijk van Israël, want in het laatste vinden wij de eigenlijk gezegde afgodendienst slechts onder Achab en zijn zoon Ahazia, van de overige koningen vóór en na wordt gezegd, dat zij in de wegen van Jerobeam wandelen en zijn zonde, de kalverdienst, niet lieten varen. In het rijk van Juda daarentegen waren van de twintig koningen slechts zes de Heere trouw (Asa, Josafat, Uzzia, Jotham, Hiskia en Josia) twee anderen (Joas en Amasia) slechts gedurende de eerste tijd van hun regering, onder de anderen daarentegen diende men openlijk de afgoden, richtte Baälszuilen en Aschera-beelden op, op elke hoge heuvel en onder elke groene boom, onderhield schandjongens in het land en deed alle gruwelen van de voor Israël uitgeroeide volkeren. Nochtans was deze grove afgodendienst niet zo gevaarlijk en onuitroeibaar als die verfijnde, die in het rijk van Israël heerste; want terwijl Jerobeams beeldendienst de kloof tussen de waarachtige verering de HEERE en de dienst van de natuurgoden zover dempte, dat men zich wijs kon maken, dat de kalverdienst in de grond niets anders was dan de dienst van de HEERE, zoals het voorbeeld bewijst van Joram (Achabs tweede zoon; 2 Koningen 3vv. 896-83 v. Chr.) en zo de terugkeer tot de reine en onvervalste godsdienst bijna onmogelijk gemaakt werd, aanschouwt men in het rijk van Juda een steeds vernieuwende en zegenrijke reactie (tegenwerking) tegen de vreemde goden. Reeds toen werd vervuld, wat later Jezus de Farizeeën en Schriftgeleerden tegenwierp: "de tollenaren en hoeren zullen voorgaan in het koninkrijk Gods." Men moet zich wachten, dat men niet door de uitspraken van sommige leerboeken over de Bijbelse geschiedenis, die de hoogtendienst van het rijk van Israël door het ontbreken van de door God bevolenen dienst in de tempel proberen te sparen, en haar soms billijken als een vernieuwing van het patriarchale standpunt, dat men zich niet, zeg ik, daardoor laat misleiden, anders begrijpt men niet,

waarom de Heere de tien stammen in de Assyrische ballingschap verkwijnen liet en als een wilde loot van de boom van Zijn rijk afsneed, Juda daarentegen uit de Babylonische gevangenschap terugvoerde om met de "Joden" de nakomelingen van deze stam, Zijn werk voort te zetten. Evenals Israël's afval van het Davidische koningshuis de vrucht was van een boze lust naar een minder theocratisch en meer heidens koningschap, zo was de invoering van de hoogtendienst de vrucht van een ingewortelde, uit ongoddelijke vleselijke zin voortkomende afkeer van de strenge en uitsluitende dienst aan de HEERE. Elke vergoeding, die Jerobeam zijn volk voor het optrekken naar Jeruzalem probeerde te geven, was tevens een tegenstelling.

En deze zaak werd tot zonde, werd Jerobeam tot een zware schuld, zodat zijn naam als een geschandvlekte daar staat in de heilige geschiedenis (15: 16,30,34; 16: 2vv.; 26), en als het tegenbeeld van de naam van David (3: 14; 9: 4; 11: 38; 15: 112 Koningen 14: 3; 18: 3;

2), want het volk ging heen voor één van beide beelden, of voor dat van Beth-el of voor dat van Dan om zijn godsdienst te verrichten, en werd zo door het gehele land, van het uiterste zuiden in Beth-el, tot Dan tot 1) in het uiterste noorden, Gods gebod, dat niet slechts andere plaatsen tot Godsverering, dan de door de Heere verkorene, uitsloot, maar ook elke verering van de HEERE onder enig beeld of gelijkenis op het strengste verbod (Deuteronomium 12: 4vv. Exodus 20: 4vv.), goddelooslijk overtreden.

De betekenis is, dat één van beide beelden vereerd werd door het volk, terwijl dit afhing van de plaats, waar men woonde. En waar er bijgevoegd wordt tot Dan toe, daarmee wordt verklaard, dat het gehele volk van de tien stammen van de Heere afweek.

En hij maakte op beide plaatsen, waar hij de gouden kalveren gesteld had, een huis van de hoogten ter vervanging van de tempel te Jeruzalem, evenals de twee stierenbeelden in deze huizen van de hoogten een vergoeding moesten zijn voor de Ark van het Verbond met het teken van de aanwezigheid van God, de Shechina (1Ki 8: 12); en a) hij maakte priesters van de geringsten van het volk 1) (woordelijk van de laatsten van het volk; wat ook luiden kan van allerlei lieden uit het volk (Genesis 19: 4); die niet waren uit de zonen van Levi.2)

Numeri 3: 10; 1 Koningen 13: 33; 2 Koningen 17: 32

In het Hebreeuws Miktsot haäm. Letterlijk: uit de laatsten, uit de einden van het volk, d.i. uit het gehele volk, zonder onderscheid van stam. Jerobeam wilde alle stammen bevredigen en zette daarmee het gebod opzij dat de priesters moesten zijn uit de stam van Levi.

Jerobeam meende zich des te eerder aan de bepalingen van de wet van God in Exodus 28: 1vv. (Numeri 17: 1vv.) te kunnen onttrekken, omdat de zonen van Levi zich niet lenen mochten om de priesterdienst bij de gouden kalveren te verrichten en naar het rijk van Juda uitweken (2 Kronieken 11: 13vv.).

Wij hebben onder het Nieuwe Verbond wel geen Levitisch priesterdom meer, maar toch een herders- en predikambt, dat de Heere heeft ingesteld (Efe. 4: 11), opdat het lichaam van Christus daardoor opgebouwd worde. Wie dit ambt geringacht en meent, dat ieder zonder

onderscheid en zonder daartoe een geordende roeping te bezitten, daartoe het recht heeft, maakt zich schuldig aan de zonde van Jerobeam: "Niemand," zegt de Augsburgse Confessie, "zal in de kerk openlijk leren of prediken, of de Sacramenten bedienen zonder daartoe geordend te zijn."

En hij offerde op het altaar, dat hij te Beth-el gemaakt had, op de vijftiende dag van de achtste maand, 1) van de maand, die hij uit zijn hart verdacht had, zo maakte hij de kinderen van Israël een feest, dat de plaats vervangen moest van het wettelijke Loofhuttenfeest; en offerde op dat altaar rokende, 2) bracht bij de stichting en eerste offerplechtigheid van dit feest voor zichzelf offers, welk vlees evenzo op het altaar verbrand zou worden, als Salomo bij de inwijding van de door hem gebouwde tempel, talrijke offers voor zich en zijn volk had aangebracht (8: 6vv.).

Het voorwendsel voor deze willekeurige verandering van de wettelijke bepaling vond hij waarschijnlijk hierin, dat in de noordelijke delen van het rijk de gewassen omstreeks een maand later rijp waren, dan in het zuidelijke Juda; tevens echter schijnt het, dat hij dit nationale feest met zijn eigen persoon in verbinding heeft willen brengen, omdat wellicht in de achtste maand zijn troonsbestijging in Israël had plaatsgevonden (vs. 20). Omdat deze zo waarschijnlijk in november 975 had plaats gegrepen, heeft de hier beschreven gebeurtenis wellicht plaats in nov. 973 v. Chr.

De eigenlijke grond lag in de bedoeling, de scheiding op godsdienstig terrein zo volkomen mogelijk te maken, ofschoon hij de dag behield, de vijftiende, om de zwakheid van hen, die aanstoot namen aan zijn nieuwigheden. Want dat velen, ook buiten de stam van Levi, over deze instellingen, die zo zeer met de wet in strijd waren, zeer ontevreden waren, dit kan men opmaken uit de aantekening in 2 Kronieken 11: 16 dat er uit alle stammen naar Jeruzalem gingen, om de God van de vaders daar te offeren.

Deze zin maakt de overgang uit tot de geschiedenis in de volgende afdeling gemeld, en past beter bij 13. De vertaling zou dan zo zijn: "Als nu juist de offeranden aangestoken zouden worden, ziet, een man Gods kwam uit Juda enz."

In zijn dagen, de dagen van Achab, gekenmerkt door zijn goddeloosheid, bouwde zo recht duidelijk daarmee aantoonende hoever de verachting van God en Zijn woord in Israël reeds gegaan was, maar ook zozeer ten teken, dat de

Heere zich niet laat bespotten, Hiël, de Betheliet (

29) een bouwmeester, op bevel van de koning, die de overtocht over de Jordaan door een vesting dekken wilde, het aan de zuidoostelijke grens van het rijk gelegen Jericho, behorende aan de stam van Benjamin, dat door God zo scherp vervloekt was

(Jos 6: 26). Ook trof hem, die zich voor zo'n zondig werk vinden liet, de rechtvaardige straf, tevens een ernstige waarschuwing voor Achab, die te zijner

tijd evenzeer een zwaar oordeel treffen zou, indien hij niet naliet de Heere te vertoornen: Op Abiram, zijn eerstgeboren zoon heeft hij haar gegrondvest, en op Segub zijn jongste zoon heeft hij haar poorten gesteld, tussen de aanvang (grondvesting) en de voleinding van de bouw (het stellen van de poorten) stierven ook zijn overige kinderen, naar het woord van de HEERE, dat Hij door de dienst van Jozua, de zoon van Hun gesproken had. 1)

Deze geschiedenis staat in het nauwste verband met de tijd, waarin zij voorviel. Uitdrukkelijk had God, de Heere, gewaarschuwd tegen het opbouwen van Jericho tot een vesting en deze daad met zware straffen bedreigd. Zo was echter het ontzag voor de Heere God verdwenen en de kennis van Gods Naam verloren gegaan, dat een Achab, de waarschuwingen van God verachtende, aan Hiël opdracht gaf, om te bouwen, en deze laatste zich niet verzette tegen zo'n last en evenmin ophield, toen de Heere in de dood van zijn oudsten, Zijn oordelen begon uit te voeren. Ook aan hem werd het bevestigd, dat niemand zich tegen God verhard heeft en vrede heeft gehad.

Vs. 19-21. Van de Horeb naar zijn vaderland terugkerende roept Elia, overeenkomstig de hem gegeven goddelijke aanwijzing, bij Abel-Mehola in de stam Issaschar, de op het veld met 11 knechten van zijn vader ploegende Elisa als zijn helper en opvolger en deze, nadat hij zijn volk nog een afscheidsmaal gegeven heeft, volgt de profeet, gewillig zijn ouders en het rijke vaderlijke erf verlatende.

Zo ging hij, door de Godsopenbaring op Horeb van de drukkende somberheid, die tot hiertoe op zijn ziel gelegen had, ontheven, en nu weer vrolijk en getroost van daar door de woestijn terug naar het land Israël, en vond in de omstreken van Abel-Mehola, aan de Jordaan, 2 mijl beneden Bethsan, Elisa, de zoon van Safat; deze ploegde op de akker 1) van zijn vader met twaalf juk runderen (paar runderen), voor zich heen, en hij was bij het twaalfde; 2) en Elia ging van de weg over tot hem op de akker en wierp zijn profetenmantel op hem, daarmee hem zinnebeeldig tot het profetenambt roepende.

Het was thans een groot genot buiten op de akker te zijn en achter de ploeg te gaan, van alle zijden blonk de zegen van God tegemoet en het aardrijk, dat gedurende drie en een half jaar in een dorre woestij was veranderd, scheen thans na de heerlijke regenstromen nauwelijks de zaaitijd af te kunnen wachten om de nieuw geschapen krachten in halm en aren te kunnen overgieten. Hoe dikwijls hebben misschien de akkerlieden, wanneer zij vóór zich de vette, dampende kluiten zagen opheffen met elkaar van de grote wonderen gesproken, waarmee de HEERE in de laatste tijd hun vaderland bezocht had! Hoe dikwijls was misschien onder hen de Elia genoemd en met ophef van het vuurteken op de Karmel gesproken. Want waarschijnlijk waren zij allen ooggetuigen van die grootse gebeurtenis geweest, en dat zij

gezamenlijk mede tot de 7000 behoorden, die voor de Sidonische afgod hun knieën niet bogen, is nauwelijks aan twijfel onderhevig.

Elia trad als een helder lichtende gestalte uit het diepste duister te voorschijn; wij weten niet van waar hij afstamde, wie zijn ouders waren, waar hij zijn jeugd doorbracht, hoe hij voor zijn verheven ambt gevormd werd, zijn eerste optreden doet hem terstond als een meester onder de knechten van de Heere kennen. Anders vinden wij het bij Elisa; wij horen de naam van zijn vader en diens woonplaats, wij vernemen onder welke omstandigheden de roeping van de Heere tot hem kwam, en hoe hij tot het profetenambt werd opgeleid.

Toen Elia tot Elisa ging en zijn mantel op hem wierp, zonder een woord te spreken, dacht hij dat Elisa deze betekenisvolle handeling reeds verstaan zou, en kon uit diens gedrag terstond besluiten, hoe hij hem te beschouwen had, hoe veel of hoe weinig hij op hem rekenen kon, hoe weinig of hoe geheel Elisa in zijn geest en zin zou intreden.

Een ander zou in zijn plaats lang op de inval genomen zijn, dat hij te goed was voor de ploeg en voor een hogere kring geboren, als voor die van een eenvoudige landman; hij mag de mensheid zijn talenten niet onthouden, hij moet studeren en dan vooruit op het toneel van het publieke leven, om de wereld te verlichten en ze te regeren. Bedenk, die lichten hebben de mooiste en zuiverste glans, die niet weten, dat zij schitteren, en die Godsbloemen verspreiden de heerlijkste reuk om zich heen, die met het heerlijke plaatsje dat de Heere hen aangewezen heeft, weltevreden op stille gronden verborgen bloeien. Uit het roepen van Elisa, vanachter de ploeg tot profeet, volgt niet dat ieder van achter de ploeg of uit een ander gewoon ambt zonder gaven en zonder veel te weten het profetenberoep aanvaarden kan. De mensen menen dikwijls dat de Heere hen tot een andere, hogere plaats roept, terwijl het toch slechts hun ijdelheid en de overschatting van hun gaven en krachten is, die hen drijft. Heeft God u tot iets geroepen, zo zal Hij u ook de wegen openen en de middelen geven, die daartoe bevorderlijk zijn.

En hij, Elisa, in de handeling van de profeet een roeping van God erkennende, en gewoon daar, waar een bepaalde wil van de Heere hem tevoren kwam, die ook onvoorwaardelijk en zonder voorafgaande berading met vlees en bloed (Gal. 1: 16) op te volgen, verliet de runderen en liep Elia, die terstond zijn weg vervolgd had, na en zei: Dat ik toch eerst nog eenmaal naar mijn ouderlijk huis ga en mijn vader en mijn moeder kus ten afscheid; daarna zal ik U gewillig navolgen. En hij, Elia, wel wetende, dat Elisa's woorden volstrekt geen voorwendsel waren om zich aan de roeping te onttrekken (vgl. Luk. 9: 61vv.), maar tegelijk hem een geestelijke drangreden gevende, waaraan hij zich niet zo makkelijk onttrekken kon om hem het afscheid van huis gemakkelijker te maken, zei tot hem: Ga, en keer weldra terug, want wat heb ik U gedaan? 1) namelijk iets, dat de Heere zelf mij bevolen heeft, en wanneer gij dit indachtig zijt, dat gij met een goddelijke roeping te doen hebt, en voortaan niet meer uzelf en uw ouders toebehoort, maar een andere, dan zal deze gang naar huis u niet tot een net en valstrik worden.

Elia weet, hoe hij met Elisa handelen moet. Dit antwoord staat in verband met de tijden van afval en hinkerie, waarin Israël verkeerde, maar ook met de hoge en moeilijke roeping van de

profeet. Elisa gaat een moeilijke tijd tegemoet, een tijd, waarin het gelden zou, dat die achterom ziet, niet bekwaam is tot het koninkrijk van God. Wellicht vreesde de profeet, dat zijn ouders Elisa zouden afhouden of hem nog moeilijkheden in de weg zouden leggen. Daarom eist hij beslistheid, een volgen zonder enige aarzeling, een zich losmaken van alle aardse banden, om alleen te vragen, wat de Heere wil. Elisa heeft de wenk begrepen en als bewijs daarvan, slacht hij straks niet alleen de runderen, maar verbrandt ook het houten ploeggereedschap. Daarmee geeft hij zich geheel aan de dienst van God, en verbreekt alle banden, die hem nog aan zijn vroeger bedrijf bonden.

Zo keerde hij, na verlof, weer van achter hem af, 1) om op plechtige wijze afscheid te nemen van het ouderlijke huis en zijn tegenwoordig beroep, en nam een juk runderen, datzelfde, waarmee hij voorheen geploegd had, en slachtte het thuis in Abel-Mehola, tot een dankoffer, en met het gereedschap van de runderen, het houten ploeggereedschap, dat hij tot bereiding van de offermaaltijd gebruikte, kookte hij hun vlees, dat hij aan het volk gaf van zijn plaats, dat in zijn vrienden en bekenden, en metgezellen in zijn beroep, en zij aten. Daarna stond hij op en volgde Elia na, en diende hem voortaan als zijn jongere. 2)

Een onzichtbare hand raakte Elisa's hart en neigde het op een onbegrijpelijke wijze door een verborgen kracht, zonder enige uiterlijke beweegreden tot het verlaten van de landbouw, om een discipel en een dienaar te worden en zijn medegenoot in de verdrukking. Dus zullen op de dag van de heertocht van de Heere degenen, die Hij geschikt heeft tot Zijn koninkrijk, zich bij uitstek gewillig en blijmoedig aan Hem onderwerpen (Psalm 110: 3).

Gods volk is geen geprest, maar een vrijwillig volk.

Menigeen hoort de woorden van de goede boodschap met vreugde...en ziet het kleinood, dat zij voorhoudt. Er zijn ogenblikken en uren dat hij het levendig voelt, dat het de mens niet zou baten, wanneer hij de gehele wereld gewon en schade leed aan zichzelf; dat echter in Christus Jezus leven en volle zaligheid is...en in plaats van een goed snel, vast besluit te nemen, zich op staande voet, zonder nevenbedoeling, onvoorwaardelijk op de genadevolle aanbieding van de Heere over te geven, gaat hij weer onder de zorgen en neigingen van deze wereld daarheen, wendt de blik van de Onzichtbare en Eeuwige weer af; het gewillige hart wordt weer onwillig en zoekt slechts een voorwendsel, hoe het deze of gene verandering rechtvaardigen kan, hoe het dit of dat, wat door de enge poort van het hemelrijk niet kan gaan, met eer behouden bedingen kan, en zo komt het bij hem nooit tot een algehele getrouwheid en opoffering (Vergelijk Joh. 12: 26).

Tussen de hier en de in het volgende hoofdstuk vertelde gebeurtenis ligt een tijdruimte van omstreeks 5 jaar. Elia vertoonde zich aan koning Achab pas na 8 jaar weer, als hij met hem te handelen had wegens de aan Naboth begane misdaad (21: 17vv.); desalniettemin heeft de profeet deze tijd volstrekt niet in een stil, bespiegelend leven doorgebracht, maar zoals uit 2 Koningen 2: 1vv. blijkt door herstel van de door Samuel gestichte profetenscholen (1 Samuel

2) zich zeer werkzaam en rijk aan invloed betoond om het ontwaakte nieuwe leven, dat door zijn vernietigende slag, aan de Baälsdienst toegebracht, bij het volk opgewekt was te bevorderen, en aan de van het koningshuis uitgaande bemoeiingen tot instandhouding van de

kalver- en Baäldienst een gesloten Phalanx (keurbende) tegenover te stellen. Terwijl de in de geschiedenis van David voorkomende profeet Gad (1 Samuel 22: 5) naar alle vermoeden tot de profetenvereniging in Rama behoorde, treffen wij juist van de regeringstijd van deze koning af geen spoor meer aan van dergelijke verenigingen; veeleer had de beoefening van de dichtkunst toen een plaats gevonden in David's bemoeiingen voor de openbare godsdienst (1 Kronieken 26: 1,5), en de profeten en zieners in de bijzondere zin van het woord nemen zo'n plaats ten opzichte van de koning in, dat men met enig recht van "hofprofeten" spreken kan: maar men mag dit niet als een afhankelijke stelling op welke wijze ook opvatten, zodat het profetendom zijn wachters- en bestraffingsambt tegenover de koning prijs zou hebben gegeven. Onder Salomo, die met medewerking van zijn opvoeder Nathan tot de troon verheven was, schijnt dat weliswaar voor een langere tijd op de achtergrond getreden te zijn; het verhief zich echter tegen het einde van zijn regering terstond weer des te dreigender in Ahia van Silo, toen de koning tot afval van de HEERE overneigde, en bewees zijn macht ook over het volk in het woord van de profeet Semaja, als het er na de deling van het rijk op aankwam, het ondernemen van Juda tegen de 10 stammen te verhinderen (11: 11vv. 12: 12vv.). In het rijk van Juda nu, waar het ware heiligdom met de wettelijke Godsverering en de rechtmatige priesterschap zijn zetel had en de troon in geregelde erfopvolging aan een dynastie (vorstenhuis) toebehoorde, die door de op haar rustende beloften geheiligd was, en waaruit meerdere vrome, godgezinde heersers voortkwamen, konden de profeten bij tijd en wijle in alle eendracht met de priesters en kortingen samenwerken, en in het bijzonder bij de herhaald intredende godsdienstige reformaties naast de koningen zich tot het geestelijke en wetenschappelijke bepalen; zij hadden aan de bestaande theocratische inrichtingen houvast genoeg, om buitengewone steun en de formele vorming van nieuwe profetenverenigingen te kunnen ontberen. Vandaar dat wij altijd slechts enkele profeten zien optreden. Semaja onder Rehabeam (2 Kronieken 11: 2vv.; 12: 5vv.), Azaria, zoon van Oded, en Hanani onder Asa (2 Kronieken 15 en 16), Jehu, zoon van Hanani, Eliëzer en de Leviet Jehazeël onder Josafat (2 Kronieken 19: 2; 20: 14,37). Zacharia onder Joas (2 Kronieken 24: 19vv.) en onder de opvolger van de laatste, onder koning Amazia, twee niet nader aangewezen profeten (2 Kronieken 25: 7vv., 15vv.). Van die tijd af begint dan een nieuwe periode in de ontwikkelingsgeschiedenis van het oudtestamentische profeetschap, waarvan uitvoeriger gesproken zal worden bij 2 Koningen 14: 22.

Terwijl nu in Juda, gedurende de eerste 160-170 jaar sinds de scheuring van de beide rijken de werkzaamheid van de profeten in het algemeen slechts een afgezonderde is en bij die van koningen en priesters terugtreedt, zodat b.v. in de commissie, die Josafat ten behoeve van het godsdienstonderwijs onder het volk in het land laat rondreizen, zich geen profeten bevinden (2 Kronieken 17: 7vv.) en ten tijde, dat Athalia beproeft de rol van haar moeder Izebel in het rijk vol te houden, de redding alleen door de hand van de hogepriester gebeurt (2 Kronieken

10-24: 3), zo is daarentegen het hoofdtonel van de werkzaamheid van de profeten gedurende die tijdruimte het rijk Israël, en beweegt zich de geschiedenis van dat rijk grotendeels om de politiek-godsdienstige strijd van de profeten tegen de afvallige koningen. Deze strijd werd reeds onder Jerobeam te voorschijn geroepen daardoor, dat hij, om zijn troon te bevestigen, de staatkundige scheiding van de stammen ook tot een godsdienstige maakte en afzonderlijke heiligdommen voor de HEERE met afgodische beeldendienst aan de beide grenzen van zijn rijk oprichtte. Van de priesters en Levieten en andere burgers, die aan zo'n

afval van het wettige heiligdom geen deel mochten hebben, had hij zich slim weten te ontdoen (2 Kronieken 11: 13vv.). En enkele profeten, die nog in het land waren, hebben wellicht zoals uit 13: 11vv. kan opgemaakt worden, bij de invoering van zijn nieuwigheden gezwezen, en zich hiermee gerustgesteld, dat toch de dienst van de HEERE nog altijd de eigenlijke staatsgodsdienst was, en de nieuwe vorm daarvan, de kalverdienst, nog menige oude wettelijke instelling bewaard had; ja, deze kalverdienst had zelfs haar eigen profeten, die haar voorstonden en haar in de ogen van het volk de goddelijke wijding proberen te verschaffen (22: 6vv.). Anstonds daarop echter trad de man Gods uit Juda (1 Koningen 13: 1vv.) op als wachter van de theocratie, en verheft zich als wreker van de beledigde Majesteit van de HEERE en van Zijn gebod; aan zijn zijde stond, door zijn gewelddadige dood tot nieuwe geloofsmoed opgewekt, de oude profeet uit Beth-el (13: 31vv.), en dezelfde Ahia van Silo, die Jerobeam zijn verheffing had verkondigd, profeteerde in die dagen, toen hij van ouderdom blind geworden was, hem ook de nabij zijnde uitroeiing van zijn huis (14: 1vv.). Eveneens die profeet uit Juda, die Jehu, de zoon van Hanani, wiens naam wij reeds noemden onder de profeten van dit rijk (16: 1,7), spreekt de vloek uit tegen Baësa, de stichter van de tweede dynastie. Als nu met de regering van Omri en zijn zoon Achab in de godsdienstige toestand van het rijk van de tien stammen een grote schrede op de baan van de achteruitgang gedaan wordt, in zoverre als de verering van de HEERE voortaan geen staatsgodsdienst meer bleef, maar in haar plaats de Phoenicische Baäl- en Ascheradienst tot openbare en algemene godsdienst gemaakt zou worden, zodat ondertussen het volk een lijdende houding aannam en op twee gedachten hinkte, de nog aanwezige profeten van de Heere bloedig vervolgd werden, en zij, die aan de vervolging ontkwamen, zich in holen verborgen, dan onderneemt Elia de Thisbieter het, die nog alleen op het toneel is, met één slag het bolwerk van de afgodendienst omver te werpen; en dat zijn werk niet vruchteloos gebleven is, zoals hij meent, bewijst niet alleen de menigte van de profetenzonen, die, als hij na zijn terugkeer van de Horeb de oude profetenscholen weer herstelt, zich om hem verzamelen (1 Koningen 2: 1vv.), maar ook de omstandigheid, dat in de volgende tijd profeten ongedeed in Samaria zich kunnen ophouden, en openlijk met de koning verkeren, bij wie de gebeurtenis op Karmel naar het schijnt niet zonder enige invloed geweest is (20: 13,22,28).

Dergelijke profetenscholen vinden wij te Gilgal, Beth-el en Jericho. De leden daarvan stonden tot Elia en diens opvolger Elisa, die de instelling verder begunstigde en volmaakte, wel waarschijnlijk in een nog nauwere betrekking dan de kwekelingen van de oude profetenscholen tot Samuel gestaan hadden; tenminste schijnt de steeds op hen toegepaste naam, "de zonen van de profeten" dit aan te duiden, en ook overigens is waarschijnlijk de inrichting van de verenigingen heel anders geweest dan vroeger, want het kwam nu in de eigenlijke zin van het woord meer op scholen aan, op geestelijke seminaries, waarin de kwekelingen als zij nog ongetrouwd waren, dicht bij elkaar woonden en voor hun bijeenkomsten een gemeenschappelijk lokaal hadden dat hun volgens 2 Koningen 4: 30 ook voor het gemeenschappelijk middagmaal diende; de gehuwden daarentegen woonden in kleine huizen in de nabijheid van het seminarie en hadden hun eigen huishouding (2 Koningen 4: 1vv.

).De tucht in deze scholen had voornamelijk tot doel op te leiden tot onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan het Goddelijke woord, tot algehele overgave aan het van God gegeven

bevel (20: 35 vv.); ook schijnt er onder hen, omdat het volk van het noordelijke rijk van het wettige heiligdom te Jeruzalem afgescheiden was, een dienst bestaan te hebben, die het gemis van de dienst te Jeruzalem enigszins vergoeden kon, bij welke dienst de vromen op Sabbat en met de Nieuwe manen met hen zich verenigden tot onderlinge stichting (2 Koningen 4: 23). Ja, zelfs is het niet onwaarschijnlijk, dat de vromen in het rijk van de tien stammen de in de Wet voor de Levitische priesters bestemde tienden voor de profeten in die seminaries brachten (2 Koningen 4: 42vv.), omdat de kwekelingen in het algemeen, wat hun onderhoud betreft, bij voorkeur van vrijwillige bijdragen leefden. Het herleven van de Baäl- en Ascheradienst in het rijk was door de juist beschreven inrichting voorkomen; maar tot een doortastende hervorming, zodat ook de kalverdienst zou afgeschaft zijn en de zuivere dienst van de HEERE hersteld, kwam het evenwel niet. Van daar dat juist de staat in die dagen, waarin hij zich in vroeger nooit gekende bloei mocht verheugen, onder Jerobeam II, met zijn koningen rijp werd voor het strafgericht, en wel in zo'n mate, dat de profeten van nu aan uitsluitend met dit gericht bezig zijn, en in Israël, evenals in Juda, voortaan hun geschriften in de engere zin of de vervaardiging van de eigenlijke Boeken van de Profeten een aanvang neemt (2Ki 14: 29).

Nog een andere gebeurtenis moeten wij hier vermelden, die eveneens voorvalt in de tijd tussen de voorgaande en de volgende afdeling; het is de verzwagering van het koningshuis van Juda met het koningshuis van Israël; naar onze berekening viel het huwelijk van Joram, de zoon van Josafat met Athalia, de dochter van Achab en Izebel, voor in het jaar 905 v. Chr. (2 Kronieken 18: 1). Juist de omkering van Achab van de weg van de grove afgoderij kon de vrome Josafat, naar het ons toeschijnt, bewegen in plaats van de hiertoe aanwezige staat van oorlog met betrekking tot het noordelijke rijk een toestand van vrede in het leven te roepen. Of hij hoopte door die verbintenis in de toekomst eens het rijk van de tien stammen op de weg van vrede weer aan het huis van David te brengen, kunnen wij niet zeggen; was het inderdaad zijn verwachting, dan heeft hij zich, zoals de verdere loop van de geschiedenis leren zal, zeer bedrogen. Wel echter heeft een andere hoop hem niet geheel teleurgesteld, namelijk deze, dat hij de zwakke Achab een tegenwicht zou zijn tegen de invloed van diens goddeloze vrouw; want Achab toont zich werkelijk een beter man dan in de eerste twaalf jaren van zijn regering.

HOOFDSTUK 20.

DUBBELE STRIJD EN OVERWINNING VAN ACHAB OVER BENHADAD, DE SYRIËR.

1-21. Achab, die in zijn nu bijna zeventienjarige regering in vrede geleefd heeft met de omliggende volkeren, wordt nu door koning Benhadad II van Syrië in een oorlog gewikkeld en door deze in de hoofdstad Samaria met een grote overmacht ingesloten; eerst beproeft hij te onderhandelen en is zelfs in zijn kleinmoedigheid bereid zich aan de Syrische koning te onderwerpen en hem schatplichtig te worden; omdat echter deze in zijn overmoed steeds grotere eisen doet, overgave op genade of ongenade verlangt, en zich voorbehoudt Samaria geheel te mogen plunderen, raden de oudsten uit Israël hun koning aan door de strijd te doen beslissen en de eisen van de Syriër af te wijzen. Deze toestand, dat Achab tegen een overmoedige en overmachtige vijand zich verweren moet, en toch te zwak is om het tegen hem op te nemen, neemt de Heere te baat, om zich opnieuw als de enige Almachtige God te betonen, aan deze koning die niet zozeer aan het kwaad zelf is overgegeven, als wel willoos prijsgegeven is aan een boze invloed, en reeds enigermate daarvan vrijgemaakt. Hij zendt also een profeet tot hem en laat hem Zijn hulp aanzeggen. En omdat Achab niet slechts de belofte aanneemt, maar ook de goddelijke schikking, van door de jongens van de oversten van de landschappen, deze naar de mens gesproken zo geheel machteloze en ongeoefende schaar, de vijand te doen aangrijpen, gelovig opvolgt, verleent de Heere hem (Achab), die deze voorhoede slechts met 7000 man kan volgen, een schitterende en grote overwinning.

En Benhadad (de tweede met deze naam, "1Ki 11: 25), de koning van Syrië, de plannen van zijn vader, betreffende de verovering van Noord-Galilea en het Oost-Jordaanland weer opvattende (1Ki 16: 27), vergaderde omstreeks het jaar 901 v. Chr., dus 5 jaar na de in beide vorige hoofdstukken vertelde gebeurtenissen, al zijn strijdmacht, en tweeëndertig kleinere koningen waren als zijn vazallen (2 Samuel 8: 5; 10: 16) met hem, en paarden en wagens; en hij trok van het noordoosten op tegen Israël, en belegerde Samaria, de hoofdstad van het noordelijk rijk (16: 24) en hij streed tegen haar.

En hij zei, als bescheid op deze vraag, hem aan: Zo zegt Benhadad: Uw zilver en uw goud, dat is reeds zo goed als het mijne; daartoe uw vrouwen en uw beste kinderen, die zijn van mij, omdat gij niet bij machte zijt mij te beletten het eerste als buit, de laatste als gijzelaars mee te voeren; geef dus dit alles goedwillig aan mij over, zo zal ik de stad sparen en van een bestorming afzien.

Met deze woorden bedoelt Benhadad van Achab te vergen, dat deze zich op genade of ongenade overgeeft. Achab vat het echter zo niet op, maar in deze zin dat hij Benhadad erkenne als leenheer, zodat de koning van Syrië in vs. 5 zich beter uitdrukt en zegt, waar het op staat. Door deze tweede eis en deze bedreiging wordt de koning van Israël wakker geschud uit zijn lauwheid.

Maar zo heb ik het toch eigenlijk niet gemeend, als gij het uitlegt, als ware hier slechts sprake van mijn soevereiniteit over uw bezit; neen, ik wil dat alles, wat ik geëist heb, en nog meer, werkelijk in eigen bezit hebben; daarom morgen om deze tijd zal ik mijn knechten tot u

zenden, dat zij uw huis en de huizen van uw knechten (koninklijke ambtenaren) bezoeken (doorzoeken); en het zal gebeuren, dat zij al het begeerlijke van uw ogen 1) in hun handen leggen en wegnemen zullen; gij moet u also op genade of ongenade aan mij overgeven, indien gij wilt dat ik de stad van een plundering sparen zal.

In het Hebreeuws Kal-machmad enèka, d.i. al wat uw ogen begeven, in de zin van, al uw kostbare schatten.

Maar al de oudsten, en het gehele volk, dat als het van het besluit gehoord had, terstond instemde, zeiden tot hem: Hoor niet, en bewillig niet; 1) laat ons zien of hij de stad zal kunnen innemen.

Het tweede niet is sterker dan het eerste. Letterlijke vertaling is dan ook: Hoor niet en gij mogt het niet willen. Zijn oudsten verbieden hem als het ware, om aan de heilloze wensen van Benhadad gehoor te geven.

En Benhadad zond ten derden male tot hem, en zei tot hem op echt Oosters snorkerige toon: De goden doen mij zo, en doen zo daartoe, indien het stof van uw stad Samaria, als ik haar in de as gelegd zal hebben, genoeg zal zijn tothandvollen 1) voor al het volk, dat mijn voetstappen volgt; zo groot is de menigte volk, die met mij is, dat indien elk man een handvol puin van de verwoeste stad meenam, er nog ledig zouden terugkeren.

Of, voor de holle handen van het volk. Duidelijk is de bedreiging. Hij zal de stad zo vernietigen en verwoesten, dat alles in puin zal worden verkeerd, want zijn leger, dat hij zal laten aanrukken, is zo groot, dat allen nog geen handvol puin zullen kunnen bemachtigen.

Maar de koning van Israël antwoordde en zei: Spreekt tot hem, uw koning uit mijn naam: Die zich pas aangordt om in de strijd te gaan, beroeme zich niet als die zich zijn wapenrusting, na bevochten zege, losmaakt. 1)

Dit was een van de verstandigste gezegden, die Achab ooit had geuit, en het is een goede waarschuwing of gedenkspreuk voor een ieder, om niet te vertrouwen op zichzelf, noch onbedacht iets te ondernemen, in de dwaze hoop, dat dit naar zijn wensen zal uitvallen, want wie weet, wat een enkele dag of uur baren kan tot verijdeling van onze voornemens.

De Romeinen zeggen hiervoor: Ne triumphum canes ante victoriam (zing geen triomf voor de overwinning); bij ons is een dergelijke spreekwijze: "verkoop de huid van de beer niet, voordat de beer geschoten is."

En het geschiedde als hij, Benhadad, dit antwoord van Achab hoorde, waar hij was drinkende, hij, en de koningen, die zijn leger gevolgd waren (vs. 1) in de tenten of hutten, voor hem en zijn vorsten van boomtakken en struiken vervaardigd; dat hij zei tot zijn knechten: Legt aan! 1)Bereidt u tot een bestorming. En zij legden aan tegen de stad.

In het Hebreeuws Simoe, d.i.: Neemt positie in, n.l. tegen de stad, om haar te bestormen. Anderen vertalen: Brengt de belegeringswerktuigen bij. Dit kan echter niet, omdat de stad nog niet geheel was ingesloten, omdat volgens vs. 16 de uittocht nog vrij was. Benhadad lag nog niet onmiddellijk voor de stad. De Engelse vertaling heeft het eerste gedeelte van dit vers vertaald door hij was dronken.

En ziet, een profeet 1) uit de school van Elia (1Ki 19: 21), trad tot Achab, 2) de koning van Israël, die, had hij met zijn eigen macht het werk moeten verrichten, toch veel te zwak geweest zou zijn om de storm af te slaan, en zei: Zo zegt de HEERE: Hebt gij gezien, al deze grote menigte van mensen, die tegen u strijden? gij zult uzelf wel reeds gezegd hebben, dat gij zonder goddelijke bijstand verloren zijt. Zie echter, Ik zal ze heden in uw hand geven, opdat gij weet, opnieuw ervaart, zoals het vuur op de Karmel u reeds eenmaal deed zien, dat Ik de HEERE ben, 3) de enig waarachtige en levende God.

Dat een profeet zich in de nabijheid van Achab durft te wagen, daaruit blijkt wel, dat de vervolgingswoede van Izebel een beetje bekoeld was en de arbeid van de profeet niet zonder vrucht was geweest.

De Heere doet dit tot verheerlijking van Zijn lankmoedigheid en goedertierenheid, door aan zo'n boze en ondankbare vorst zo grote genade te bewijzen, hetzij om hem tot bekering te leiden, of om hem des te onverantwoordelijker te stellen, indien hij hardnekkig bleef. En om de hoogmoed van Benhadad te beschamen en zijn baldadigheid te beteugelen. Achabs afgoderij zou daarna gestraft worden, maar Benhadads afgoderij zou nu worden getuchtigd, want God weerstaat de hovaardigen en Hij wilde niet, dat Zijn vijanden nog baldadiger werden en zelfs tegen Hem in verwijtende redenen zouden uitbarsten.

Baal was de afgod van de Syriërs, maar de HEERE de God van Israël. De strijd van Benhadad werd een strijd tegen Israël's God en in die strijd zou hij het moeten afleggen. De Heere neemt hier de zaak, ook van het afvallige Israël, nog als Zijn zaak over, enkel en alleen omwille van het Verbond.

En Achab zei: Door wie wil de Heere hen in mijn hand geven, opdat ik weet, hoe ik mijn strijders in slagorde te stellen heb? En hij, de profeet, zei: Zo zegt de HEERE: Door de jongens, de in de strijd geheel onbedreven dienaren, van de oversten van de landschappen, 1) die met hun dienaren voor de vijand vluchtend de wijk in de stad hebben genomen. En hij, de koning, zei: Wie zal de strijd aanbinden, ik of de vijand? zodat ik in het eerste geval een uitval wage en in het laatste geval de stormloop van de Syriërs afwachte. En hij, de profeet, zei: Gij zult hem aanbinden en niet eerst de aanval van de vijanden afwachten.

Ook hier weer blijkt het, dat de uitnemendheid de kracht van God zij en niet van de mensen. Achab moest daardoor een levendige indruk krijgen van de grote macht van de Heere, de God van Israël, en van de machteloosheid van de afgoden van de Syriërs. Helaas, hij is daardoor niet gedrongen, om de dienst van de afgoden vaarwel te zeggen.

En een ieder, toen de eersten bij de voorposten van het vijandelijke leger aangekomen waren, sloeg zijn man, evenals Jonathan en zijn wapendrager achter hem vroeger onder de Filistijnen gewoed hadden (1 Samuel 14: 13vv.), zodat de Syriërs, door schrik en verwarring aangegrepen, vluchtten, en Israël jaagde hen na. Maar Benhadad, de koning van Syrië, ontkwam op een paard, met enige ruiters. 1)

Waar was nu het goud en het zilver, dat hij Achab afeiste? Waar het stof van Samaria, waarvan niets zou overblijven, indien een ieder van zijn volk slechts een handvol daarvan met zich nam? De grootste snoevers zijn doorgaans geenszins de dapperste strijders. Zorgeloosheid is het gewone voorteken van een schielijke ondergang en nooit hebben we zoveel reden om te vrezen, dan wanneer we niet vrezen.

En de koning van Israël, het vluchten ziende, dat de 232 jongens 1) veroorzaakt hadden, trok uit met de 7.000 man, en sloeg paarden en wagens, dat hij een grote slag aan de Syriërs sloeg.

Omdat het 232 jongens of knechten zijn, die de eerste beslissende aanval doen, moet Achab daaruit leren, dat het de Heere niet moeilijk valt, door velen of weinigen te helpen (1 Samuel 14: 6); omdat echter Achab daarna met 7.000 man achtervolgt en daarmee de vijand geheel en al verstrooit, moet hij daaruit verstaan, dat in zijn volk weer een kern van de ware kinderen van God, een aantal van overgeblevenen naar de verkiesing van de genade aanwezig is, omwille van wie de Heere nog altijd zo'n welgevallen heeft aan het volk, dat Hij het niet door de overmoedige Syriër heeft laten onderdrukken. Die 7.000 man zijn weliswaar niet tezamen dezelfde 7.000, van wie God in 19: 18 sprak, wel echter moet het gelijke getal aan hen herinneren; en nu moet ook die plaats niet zo verstaan worden, dat het aantal van hen, die hun knieën voor Baäl niet gebogen hebben, juist zoveel bedraagt, maar het getal is betekenisvol (7 het verbondsgetal 1000= 10 maal 10 maal 10 het getal van de volheid) en moet aanduiden, dat de gemeente van de uitverkorenen in vergelijking met de grote menigte van de anderen, ja, wel een kleine, maar toch op zichzelf beschouwd een grote schare uitmaakt.

Vs. 22-34. Zoals de profeet aan Achab bij zijn terugkeer uit de zegerijke strijd voorzegt heeft, gebeurt het ook in het volgende jaar; de Syriërs doen dan weer een veldtocht tegen de Israëlieten, zij willen nu, omdat zij Israël's God voor een berggod en niet een God van de vlakten aanzien, het geluk van hun wapens ditmaal in de vlakte van Jizreël beproeven. Zo'n schending van Zijn eer beweegt de Heere Zijn Naam opnieuw aan Achab en zijn volk door het verlenen van een glansrijke zege te verheerlijken; ofschoon de Syriërs door bekware aanvoerders worden geleid dan de vorige maal en met een even zwaar leger te voorschijn komen, worden zij toch ditmaal door de kleine Israëlitische schaar nog veel nadrukkelijker dan toentertijd geslagen; ja de gehele menigte van de naar Afek gevluchte vijanden, als zij daar tot verdere tegenstand deels de stadsmuren bestijgt, deels zich daarachter verschanst, wordt door de wonderbare instorting van deze muur, onder het puin begraven. Benhadad moet deemoedig aan Achab een verschoning van zijn leven laten vragen; deze, in plaats van hem, de door God veroordeelde en tot gehele vernietiging in zijn hand gegeven wrede en

trouweloze vijand, te straffen zoals het behoorde, is evenwel uit ijdelheid en misplaatste goedheid, zo dwaas hem met een verbond aan te gaan.

Toen, als het leger overwinnend uit de strijd naar Samaria terugkeerde, trad die profeet, waarvan in vs. 13 sprake was, tot de koning van Israël, en zei tot hem: Ga heen, en sterk u tot een verdere strijd, en bemerk, en zie wat gij doen zult, dat gij u niet zo gedraagt, alsof alles nu goed is en er geen gevaar meer te duchten is; want met de wederkomst van het jaar zal de koning van Syrië tegen u optrekken, als de tijd terugkomt, dat de koningen gewoon zijn uit te trekken (2 Samuel 11: 1).

En zoals de profeet waarschuwend voorspeld had gebeurde het werkelijk. Want de knechten de Ministers van de koning van Syrië, zich schamende over hun nederlaag (vs. 19vv.), hadden tot hem, koning Benhadad II, gezegd: Hun (de kinderen van Israël) goden zijn berggoden, die over de bergen trekken en met hun volk daar niet te bevechten zijn, daarom zijn zij in de vorige veldtocht sterker geweest dan wij, en hebben de zege weggedragen; maar zeker, laat ons tegen hen op het effen veld strijden, het zal ons zeer tegenvallen, zo wij dan niet sterker zijn dan zij. 1)

De Syriërs stelden vast, dat de goden van Israël niet beter waren dan de Syrische en dat onder de vele goden elk zijn bijzonder ambt en zijn bijzondere heerschappij had, sommigen over de bossen, anderen over de wateren, en nog anderen over de bergen. Tot deze laatsten rekenden zij de goden van Israël te behoren, wellicht, omdat Kanaän een bergachtig land was.

Deze voorstelling stond ook in verband met de uitoefening van Israël's godsdienst op hoogten. Niet alleen dat op verschillende hoogten altaren stonden, maar ook de tempel te Jeruzalem stond op een berg.

Het geschiedde nu met de terugkomst van het jaar (900 v. Chr.), als de tijd, geschikt tot de veldtocht, aanbrak, dat Benhadad de Syriërs monsterde; en hij trok op uit de omstreken van Damascus naar Afek, 1) in de vlakte Jizreël, ½ uur westelijk van Sunem (1 Samuel 4: 2), ten strijde tegen Israël.

Afek is niet de stad met deze naam in de stam Aser, noch die van het gebergte Juda, maar die, welke gelegen is in de vlakte van Jizreël, niet ver van Endor, omdat Benhadad ditmaal met de Israëlieten in de vlakte wilde strijden.

En de overgeblevenen vluchtten naar Afek, in de achter hun rug liggende stad (vs. 26), om deels van de muur af de strijd voort te zetten, deels daarin een beschutting, een borstwering te vinden, en de muur viel dooreen bijzondere beschikking van God, opdat de wereld zou weten hoe Zijn macht over alles gaat, op zevenentwintigduizend mannen, die overgebleven waren.

Ook vluchtte Benhadad, en kwam in de stad, vluchtende van de ene kamer van het huis, waarin hij gevlucht was, tot in de andere kamer, thans, nu de muur gevallen en de rest van zijn troepen gedood was, niet meer wetende waar zich te bergen.

Zoals God nooit wonderen doet zonder een blijkbare noodzakelijkheid, zo scheen een wonderwerk tegenwoordig tijdig en wel gepast te wezen, toen de Syriërs Zijn oneindige Oppermacht ontkennen en Hem daardoor enigmater als verplichtten, om tot zich eigen eer een bewijs daarvan te geven en te betonen, dat Hij zowel een God van de vlakten als van de bergen was, en dat Hij hen in hun sterke vestingen evenzowel als in het open veld verdelgen en zelfs de muren op de sterkte waarvan zij tot hun verdediging vertrouwden, tot werktuigen van hun ondergang maken kon.

Toen zeiden zijn knechten, de dienaren uit zijn gevolg, tot hem: Zie toch, wij hebben gehoord, dat de koningen van het huis van Israël goedertieren koningen zijn, niet zo wreed ten opzichte van hun overwonnen vijanden als de koningen van andere volken; laat ons toch zakken om onze lendenen leggen, en koorden om onze hoofden, 1) en uitgaan tot de koning van Israël, in zo'n treuroptocht en met deze tekenen van algehele onderwerping, opdat wij hem zo tot genade mogen bewegen; mogelijk zal hij uw ziel in het leven behouden.

De zakken om de lendenen waren een teken van droefheid vanwege hetgeen zij gedaan hadden, en de koorden om het hoofd een blijk van hun onderwerping aan zo'n straf als Achab hun zou willen opleggen. Het recht op het leven hadden zij verbeurd. Zij geven zich op genade of ongenade over.

De mannen nu namen naarstig naar het woord, dat hem bij zijn natuurlijke goedhartigheid ontvallen was, en vatten het haastig, 1) in de voordeligste zin op voor hun koning, alsof het van hem na rijp beraad zo gezegd was, en zeiden, Achab bij deze uitdrukking, die hij van Benhadad gebruikt had, houdende: Uw broeder Benhadad leeft. En hij zei, in zijn ijdelheid en onmannelijke weekhartigheid ook nu nog zich niet bezinnende, hoe dwaas en verkeerd hij handelde, maar veeleer zichzelf overtreffende in zijn verkeerd geplaatste genadebewijzen: Komt, brengt hem tot mij. Toen kwam Benhadad tot hem uit voor de stad, en hij, Achab, om hem werkelijk voor aller oog als zijn broeder te behandelen, deed hem, toen hij hierop zijn intocht in de veroverde stad hield, naast zich op de wagen klimmen.

In het Hebreeuws Wajemaharoe wajachletoe. Beter: En zij haastten zich en drongen bij hem aan, n.l. om te weten te komen of wat hij zei, werkelijk uit zijn hart gesproken was. Het tweede woord, afgeleid van het werkwoord (Chalat) betekent toch, in verband met het stamverwante Arabisch, op een zaak aandringen. Achab had, geleid door de deemoedige houding van de knechten van de Syrische koning, Benhadad zijn broeder genoemd, om blijk te geven van grootmoedigheid. Deze benaming grijpen de knechten aan, om de zaak in orde te brengen en zeggen nu: Uw broeder is Benhadad. Dit is toch een betere vertaling dan die van: Uw broeder Benhadad leeft. In de grondtekst staat Achika Benhadad, en dit kan niet anders vertaald worden dan door: Uw broeder is Benhadad.

Daarna laat hij hem voor zich brengen en nadat dit gebeurd is, hem bij zich op de wagen klimmen. Er is hier weer grote overeenkomst tussen Saul en Achab. Evenals Saul de koning van de Amalekieten in het leven spaarde tegen de uitdrukkelijke wil van God, enkel en alleen uit hoogmoed, zo spaarde ook Achab het leven van Benhadad tegen de wil van God, om aan de hoogmoed van zijn hart te voldoen. Zoals echter Saul daarom het misnoegen van de Heere

moest ondervinden, zo ook Achab. Straks wordt hem aangekondigd, dat nu zijn eigen leven in de strijd met de Syriërs niet zal gespaard worden. Benhadads leven behoorde niet aan Achab, maar aan God. En God had bevolen hem te verslaan, omdat hij, evenals Goliath, de slagorden van de levende God had gehoond. Bij Achab was er echter geen eerbied voor het heilig Wezen van God, geen opkomen voor de eer van de God van Israël en daarom voelde hij ook niet, wat een grote oneer hij God aandeed, door degene te sparen, die Hem, de Soevereine God van hemel en aarde, met de goden van zijn eigen land had gelijkgesteld.

En hij, Benhadad, zei tot hem, tot Achab, om hem nog beter in deze voor hem gunstige toestand te houden: De steden, die mijn vader van uw vader genomen heeft¹⁾ (1Ki 16: 27), zal ik teruggeven, en maak u straten in Damascus voor kooplieden uit uw rijk, om zich daar factorijen of handelshuizen aan te leggen (2 Samuel 8: 6), zoals mijn vader in Samaria gemaakt heeft. En ik, antwoordde hierop Achab, overeenkomstig zijn zwak karakter deze aanbiedingen van de zo gevaarlijke tegenstander van Israël geroerd aannemende, ik zal u met dit verbond dan laten gaan. Zo maakte hij inderdaad een verbond met hem, zo geheel was hij door zijn weekhartigheid meegesleept, en hij liet hem gaan. 2)

De oorlog tussen Benhadad en Omri, waarop hier gezinspeeld wordt, is ons niet nader bekend gemaakt.

Achabs daad, ofschoon de schijn van goedheid hebbende, was nochtans de ware goedheid niet; want deze mag niet op rovers toegepast worden die, laat men hen vrij, slechts nog meer schade aanrichten dan vroeger, evenals Benhadad ook werkelijk later deed, God had aan Achab de overwinning geschonken en de roekeloze koning in zijn handen gegeven om deze te straffen maar niet om zich vriendelijk jegens hem te betonen; ook was Achab volstrekt met zo goedhartig, omdat hij toegelaten had, dat zo vele profeten door zijn vrouw Izebel omgebracht werden.

Vs. 35-43. Op zijn terugreis naar Samaria, wordt de koning, die zijn verplichtingen jegens de Heere en jegens zijn land zodanig uit het oog verloren heeft, door een profeet aangehouden, die zich eerst door een van zijn medeprofeten heeft laten verwonden, en zich daarna verstoelt heeft met een doek over zijn ogen, om niet herkend te worden. Deze profeet vertelt nu de koning, hoe hij mede in de strijd geweest is, en een ander hem daar, nadat hij gewond zijnde, ter zijde was getreden, een man ter bewaking had gegeven, hoe hij evenwel deze door nalatigheid had laten ontsnappen, en nu met zijn eigen leven daarvoor boeten moet; hiervan verzoekt hij de koning hem vrij te spreken. Maar Achab bevestigt zijn oordeel als recht en welverdiend; dit is het ogenblik, dat zich de profeet ontdekt en Achab aanzegt, welk oordeel van God hij zichzelf en zijn volk door Benhadads vrijlating op de hals heeft gehaald; gemelijk en verdrietig komt daarop Achab naar Samaria met een knagend geweten, maar onmachtig om boete te doen en zich te buigen onder Gods woord.

Toen, terwijl Achab op de in vs. 34 beschreven wijze met Benhadad een verbond sloot, in plaats van hem als een gebannen man neer te houwen (vs. 42; 1 Samuel 15: 3, 8vv.), zei een man uit de zonen van de profeten, wellicht die Micha, de zoon van Jimla, waarvan in 22: 8 sprake is, tot zijn naaste, tot een ander van de profetenleerlingen, door het woord van de

HEERE 1) tot datgene, wat hij van de man vorderde, aangezet: Sla mij toch. En de man, in zijn goedhartigheid, weigerde hem te slaan, omdat hij toch als een knecht van de Heere onvoorwaardelijk en met verloochening van zijn natuurlijk gevoel het woord van de Heere gehoorzaam had moeten zijn.

Door het Woord van de Heere betekent hier: door Goddelijke openbaring. Juist, omdat dit bevel, door goddelijke openbaring daartoe aangezet, gegeven werd, werd de weigering ook zo zwaar gestraft, opdat die straf tot waarschuwing zou dienen voor anderen in deze tijd van diep verval en afval van de vrees van God.

Toen ging de profeet, terwijl hij thans in staat gesteld was om datgene, waarop het in deze zaak eigenlijk aankwam, ten uitvoer te brengen, heen naar een plaats, waar Achab, bij zijn terugkeer naar Samaria voorbij moest komen, en stond voor de koning op de weg; en hij verstelde zich om niet vóórdat hij zelf zich ontdekken zou, door Achab herkend te worden, met as.¹⁾

In het Hebreeuws Baäpheer. Hier vertaald met as. Dan moest er echter staan niet apheer, maar epher. Apheer betekent een bedeksel, een band. De LXX vertaalt dan ook met telamwn. Het staat in verband met het Chaldeeuwse Maphora, het Syrische Maphrò en het Arabische Mi'ephoraton. Men verستelt zich ook alleen door een deksel, d.i. men maakt zich onkenbaar door bewinding van het hoofd en niet door as op zijn hoofd te strooien. Vs. 41 bevestigt dit. Juist door het wegdoen van de hoofdband herkende de koning hem.

Het geschiedde nu, toen uw knecht hier en daar doende was, en onderwijl op de gevangene geen acht gaf, dat hij er opeens niet was, 1) en ik heb dus niets anders te wachten dan dat ik met mijn leven voor zijn ontvluchting zal moeten boeten; behage het u dan o koning! uw knecht vrij te spreken. Toen zei de koning van Israël tot hem: Zo is uw rechtvaardig en welverdiend oordeel, wanneer gij zegt, dat gij met uw leven betalen zult voor degene, die gij hebt laten ontkomen; gij zelf hebt het geveld, en door zo'n strafvoltrekking overkomt u geen onrecht, zoals uw eigengeweten ook getuigt; want waarom zijt gij zo achteloos en lichtzinnig geweest, door u hier en daar op te houden, in plaats van behoorlijk over uw gevangene te waken?

Wat nu volgen moet wordt verzwegen, om op het oordeel van de koning niet vooruit te lopen. Er had nu moeten volgen: een bede om bevrijding van de straf.

En hij zei tot hem: Zo zegt de HEERE: Omdat gij de man, die Ik verbannen heb, de koning van Syrië, die aan Mijn ban was prijsgegeven en die Ik in uw handen had overgeleverd, opdat gij het banvonniss ook werkelijk aan hem voltrekken en hem doden zou (Leviticus 27: 29), uit de hand hebt laten gaan, a) zo zal uw ziel in de plaats van zijn ziel zijn, en uw volk in de plaats van zijn volk; het verderf, waaraan hij en zijn volk gewijd was, zal over u en uw volk komen (22: 29vv.; 2 Koningen 6: 24vv.)

1 Koningen 22: 37,38

Evenals eenmaal de profeet Nathan aan David, door middel van een gelijkenis, die hem aanleiding gaf om zelf het vonnis over zich uit te spreken, zijn zonde had voor ogen gesteld (2 Samuel 12: 1vv.), gaat ook onze profeet met koning Achab te werk, en nauwelijks zal iemand hier de bedenking opperen, dat de profeet zich voor een ander uitgeeft dan hij werkelijk is, en aan Achab een verdichte geschiedenis voordraagt; want dit zich voordoen als een gewond krijgsman is een zinnebeeldige handeling, waardoor Achab getoond moet worden, wat hij als straf van de Syriërs te wachten heeft; dit verdicht verhaal is een zichtbare voorstelling van de zware schuld, die Achab op zich geladen had door de koning van Syrië, die hij, naar Gods wil, had moeten gevangen houden en doden, los te laten. Wel dient de toestand, waarin de profeet voor Achab verschijnt, om deze te misleiden, zodat hij de profeet niet onmiddellijk herkent, en hem ondertussen doet geloven als had hij met een voorval te doen, dat zo-even bij het eindigen van de strijd heeft plaatsgehad, maar zonder een sluier, die bedekt, is geen gelijkenis mogelijk en de kortstondige misleiding is slechts een schijnbare; in de werkelijkheid is zij veeleer een middel tot diepere inleiding in de waarheid en tot wegneming van die misleidingen, waardoor degene, die met de waarheid bekend gemaakt moet worden, zichzelf bedreigt en voor de erkenning daarvan zich ongeschikt maakt. Na hetgeen in 19: 21 aangaande de onbepaalde gehoorzaamheid, waartoe de profetenjongeren werden opgeleid tegenover elk Godsbevel, dat tot hen kwam, is aangemerkt, en bij het recht verstand van een dergelijk voorval in 13: 11vv., zal ook niemand zich aan het strenge vonnis ergeren, dat aan de ambtgenoot van de profeten, tot wie hij zich het eerst met de eis om hem te slaan gewend had, ter oorzaak van diens ongehoorzaamheid, voltrokken werd. Vatten wij het bevel van God aan de profeet Hosea (1: 2) om een vrouw van de hoererijen te huwen en kinderen bij haar te verwekken, als een ernstig gemeend bevel op, dat naar zijn inhoud volbracht moest worden, (niet zoals anderen willen als visioen, gelijkenis of voorstelling van de verhouding, waarin Israël tot de Heere, zijn God, gekomen was), zo dringt zich daar nog met meer beslistheid de overtuiging aan ons op, dat de profeten zich zo geheel en al met hun hart en hun leven aan de dienst van de HEERE moesten toewijden, dat aan hun eigen ik met al zijn natuurlijke gevoelens en aandoeningen, wanneer het erop aankwam hun ambt waar te nemen, het zwijgen werd opgelegd. Wat zou er ook in een tijd van algemene afval en ongehoorzaamheid van het rijk van God geworden zijn, wanneer de geweldige ernst van het profetisch ambt in enig opzicht verzaakt had mogen worden.

En de koning van Israël, die zijn misstap wel inzag, maar des te vleeselijk gezind was, om zich boetvaardig onder het strafvonnis te veranderen, ging heen, gemelijk en toornig, verdrietig, naar zijn huis en kwam te Samaria.

Hij was vertoornd, niet wegens zijn zonde, maar wegens de nadelige gevolgen daarvan voor hem en zijn volk; die hij zeker verwachten moest, omdat hij zo dikwijls had ondervonden, dat God die woorden van Zijn profeten bevestigde. Dus verkeerde alle vreugde over de laatste overwinning zeer schielijk in rouw.

HOOFDSTUK 21.

DWINGELANDIJ, DOOR ACHAB EN IZEBEL TEGENOVER NABOTH UITGEOEFEND.

Vs. 1-16. Enige jaren na de beide oorlogen met de Syriërs, komt Achab op de inval, de tuinen rondom zijn lustslot te Jizreël te vergroten door een wijnberg, aan een burger van die stad toebehorende, daaraan te trekken, en biedt deze aan dit stuk grond, al naardat hij verkiezen zou, door inruiling of aankoop van hem over te nemen; maar Naboth, aan het goddelijk voorschrift gedachtig, weigert zich van het erfgoed van zijn vaderen te ontdoen. Ontevreden en verdrietig keert de koning naar zijn residentiestad Samaria terug, werpt zich te bed om zich verder aan zijn gevoel van ergernis over te geven. Van lieverlee, zou hij, ware hij aan zichzelf overgelaten, deze vergeten, verslapen of verspeeld hebben, maar bij ongeluk komt zijn vrouw Izebel in het vertrek, en nadat zij de oorzaak van zijn ontevredenheid vernomen heeft, is zij terstond gereed haar gemaal, door een schelmstuk, in het bezit van de gewenste akker te stellen. Dat was een uur van de beproeving, of Achab, na zo veelvuldige genadebewijzen van God, in de laatste jaren ondervonden, in staat zou zijn, om zich van de banden van de ongerechtigheid, waarmee zijn vrouw hem omstrikt had, los te maken; hij blijft niet staande in de verzoeking, maar laat Izebel begaan, en wordt bij voortduring, steeds rijper voor het gericht.

Het geschiedde nu na deze in het vorige hoofdstuk vertelde dingen, evenwel niet onmiddellijk daarna, maar 2-3 jaar later, ongeveer tegen het einde van het jaar 898 v. Chr., alzo Naboth, een Jizreëliet, inwoner van Jizreël, een stad in een vlakte met dezelfde naam gelegen, waar Achab een lustslot in eigendom bezat, 3 3/4 mijl ten zuidwesten van de Karmel

18: 45vv.), een wijngaard had, die te Jizreël, 1) zijn woonplaats, was bij het paleis van Achab, de koning van Israël, die eigenlijk te Samaria 4 3/4 mijl ten zuidwesten van daar resideerde (20: 1,43), maar echter gewoonlijk in Jizreël, dat wegens zijn hoge ligging een ruim en prachtig uitzicht aanbood, zich ophield, en bij wie nu de begeerte opkwam, met deze wijnberg de gronden tot zijn slot behorende, te vergroten en alzo de door hem uitgelegde tuinen nog meer uit te breiden.

De stad Jizreël (= zaad van God), door de Grieken Edrala tegenwoordig Zer'in geheten en nu nog slechts een onbeduidend dorp van 30-40 huizen, door de stekelige cactus-vijg, met haar gele bloesem en rode vrucht, als om het graf van de voormalige stad, die hier eenmaal gestaan heeft te bedekken, ligt op de rand van een rotshelling, die tegen het noordoosten meer dan 100 voet steil afdaalt, en van welker voet de bedding van een beek, tussen de kleine Hermon en het Gilboa-gebergte door naar Beth-sean voortloopt; dit is de bron Tubania, zoals zij in de Middeleeuwen genoemd werd, of "Ain en Jizreël," zoals zij (1 Samuel 29: 1) door de monniken-legende als de Goliathsbron (Ain Dschalud) wordt aangeduid (Jud 7: 1" en "Jud 7: 4). Door dit naar Beth-sean voerende beekdal kwam Jehu ongetwijfeld aanrijden, toen hij zich van Ramoth in Gilead hierheen begaf om koning Joram van de troon te stoten en Gods strafgericht aan het huis van Achab te voltrekken (2 Koningen 9: 16vv.); op de hoogste top van de rots, waarop de stad ligt, staat nog heden een gebouw, op een toren lijkend, thans nog het huis van de dorpsrechter, en op deze plaats, van waar men langs het gehele dal tot aan Beisan kan zien, heeft zich ook gewis de toren bevonden, waarvan in 2 Koningen 9: 17

gesproken wordt, zodat men dan ook, op dat hooggelegen punt plaats nemende, de aardrijkskundige beschrijving in 4: 12 zeer goed verstaat: "en het gehele Beth-sean, dat is bij Zarta, beneden van Jizreël." Het stuk grond, waardoor Jizreël zo'n bloedige vermaardheid verkregen heeft, de wijnberg van Naboth, is wat zijn ligging aangaat niet nader bekend; overeenkomstig het vers, dat wij thans beschouwen, moet het in de nabijheid van de stad gelegen hebben, en letten wij op 2 Koningen 9: 21, waar verhaald wordt, dat Joram, nadat hij zijn wagen had laten aanspannen en in gezelschap van Ahazia, koning van Juda, Jehu tegemoet reed, en deze op de akker van Naboth, de Jizreëliet aantrof, zo blijkt daaruit, dat de wijnberg, waarvan gesproken wordt, aan de oostelijke helling van de hoogte van Jizreël, aan de landstraat naar Bethsean gelegen moet hebben.

Maar Naboth, een van hen in Israël, die de goddelijke instelling nog in ere hielden en omdat hij wel wist dat hij zich juist aan felonie of leenmans-ontrouw tegenover zijn hemelse Heer schuldig zou maken, als hij aan de wens van zijn aardse koning gehoor gaf, hetgeen hij wel zou gedaan hebben, indien de verhouding van een bezitter tot zijn eigendom bij het volk van God geen andere geweest was, dan bij de overige, ook bij de christelijke volken, zei tot Achab: Dat late de HEERE ver van mij zijn, dat ik u het erfdeel van mijn vaderen geven zou, omdat dit in de wet van Mozes zo duidelijk verboden is (Numeri 36: 7).

De weigering vond plaats uit godsdienstige beweegredenen. Immers in Leviticus 25: 23-28 en Numeri 36: 7vv. had de Heere het scherp verboden het vaderlijk erfdeel te verkopen. Naboth, dit kon Achab weten, was ook zonder dat gebod nog in zijn recht, om het te weigeren, maar werd nu daarenboven gedwongen door het goddelijk gebod, en juist daardoor treedt het gedrag van Achab, n.l. zijn toorn in een des te treuriger licht. Naboth doet zich hier kennen als een man, die een tedere eerbied had voor de Wet en voor alle instellingen van de Heere.

Toen kwam Achab in zijn huis, te Samaria, zijn residentie, (zie vs. 8), gemelijk en toornig, ontevreden en verdrietig, evenals toen de profeet Micha hem zijn zondig gedrag tegenover de Syrische koning Benhadad had voorgehouden (20: 43), over het woord, dat Naboth de Jizreëliet, tot hem gesproken had, en gezegd: Ik zal u het erfdeel van mijn vaderen niet geven. En hij legde zich neer, zich volmaakt als een ongezeggelijk kind aanstellende, aan wie men zijn zin niet gegeven heeft, op zijn bed en keerde, op de manier van de droefgeestige lieden die zich aan de blik en de gesprekken van anderen willen onttrekken, ten einde zich ongestoord aan hun aandoeningen te kunnen overgeven, zijn aangezicht om naar de wand, en at geen brood.

Achab was meer slecht dan boos. Het woord "boos" veronderstelt nog een zekere energie; de booswicht bedrijft zijn kwaad met koelbloedigheid, uit beginsel, volgens een beraamd plan. Achab daarentegen was door en door een zwak man, die zich steeds in al zijn doen en laten door invloeden van buiten liet besturen, en vooral slechts datgene was, waartoe de omstandigheden, waarin hij zich op dat ogenblik bevond, of de mensen die hem omringden, hem maakten. Zoals hij zich voor een enkele maal bijzonder goedgehartig en grootmoedig kon betonen, b.v. tegen de overwonnen koning van Syrië, zodat de Heere hem voor zijn ontijdige goedheid straffen moest (20: 32vv.), zo kon hij, wanneer er van buitenaf maar op hem

gewerkt werd, in de eerstvolgende minuut tot de verregaandste gruwelen vervallen, vooral wanneer dit zonder moeite en buiten gevaar voor zijn eigen persoon geschieden kon. Onder betere leiding ware Achab ook gewis een beter koning geweest; onder de invloed van een Izebel en van een hoop doortrapte vleiers, zoals zijn hovelingen, moest deze karakterloze mens reddeloos diep zinken. En zo zal het ons dan ook, met het oog op degenen, die hem omringden, geen ogenblik meer bevreemden, wanneer wij het leven van een man die ook voor betere indrukken niet onvatbaar was, in een aaneenschakeling van ongerechtigheden en schanddaden zien overgaan.

Toen zei Izebel, zijn vrouw, even zo heerszuchtig en tot handelen gereed als boosaardig en heftig van karakter, tot hem: Zou gij 1) nu het koninkrijk over Israël regeren, wanneer gij aan het afwijzend antwoord van een onderdaan niets anders dan uw verdriet en ergernis tegenoverstelt, alsof gij nu verder niets vermocht? Sta op, eet brood, en uw hart zij vrolijk; ik, wanneer gij zelf de moed niet bezit om u van uw koninklijke macht te bedienen, zal u de wijngaard van Naboth, de Jizreëliet, geven.

De nadruk valt op gij. Op ironische wijze spreekt de goddeloze Izebel hier tot haar man, en wanneer zij hem eigenlijk bespot, dan zegt zij zoveel als, indien gij niet weet te regeren, of uw koninklijke macht uit te oefenen, dan zal ik het doen.

Zij dan zette zich neer, terwijl haar gemaal haar liet begaan zonder naar de wijze, waarop zij haar toezeggingen vervullen zou, te vragen, ofschoon hij voldoende met haar karakter bekend, dienaangaande wel het een en ander kon vermoeden, en schreef brieven in de naam van Achab en verzegelde, onderzegelde ze met zijn signet 1) en zond de brieven tot de oudsten en tot de edelen, de leden van de magistraat (De 16: 18), die in zijn stad waren, wonende met Naboth.

Thans nog draagt de stempel van het koninklijke zegel, bij Arabieren, Turken en Perzen, het naamcijfer van de koning, en wordt in plaats van ondertekening onder het koninklijk schrijven gedrukt; daaraan hebben wij ook hier te denken, niet zozeer aan een verzegelen, dat natuurlijk ook plaatshad, maar aan een onderzegelen.

Deze schenen als hen, die gelegenheid hadden hem van zeer nabij waar te nemen en zijn uitingen te vernemen, het geschiktst, om het proces tegen hem aan te binden, omdat Izebel van hen wist, dat zij louter volgzame en van de wil van het Hof afhankelijke mannen waren.

En zij schreef in die brieven, zeggende: Roept, zoals in dergelijke gevallen gebeurt, wanneer een misdaad, die zwaar op een landstreek drukt, waarom de gehele streek zich voor God heeft te verootmoedigen (1 Samuel 7: 6), verzoend moet worden, een vasten 1) uit, en zet, wanneer na de geëindigde vastendag de vierschaar over de misdaad, die verzoend moet worden, gespannen wordt, Naboth als de man, wie het rechtsgeding geldt, in de hoogste plaats van het volk.

Het vasten beval Izebel tot een teken, alsof een openbare misdaad, een zware, op de stad rustende zonde te verzoenen was, waarover de stad zich moest verootmoedigen (1 Samuel 7:

6). Daardoor wilde zij van begin af aan het in te stellen proces in de ogen van de burgerij de schijn van recht geven en op de misdaad, waarvoor Naboth aangeklaagd zou worden, de stempel van de waarheid laten drukken.

En zet tegenover hem, opdat de wettelijke bepaling (Numeri 35: 30 Deuteronomium 19: in acht genomen wordt en de rechtspleging in behoorlijke vorm plaats heeft, twee mannen, zonen van Belial, 1) die zich door omkoping tot alles laten gebruiken, opdat die tegen hem getuigen, zeggende, schrijft beiden voor dat zij Naboth beschuldigen: Gij hebt God en de koning gezegend, 2) hebt de koning gelasterd (vs. 13), en daardoor tegen God zelf, wiens zichtbare plaatsbekleder de koning is, misdaan (Exodus 22: 28); en voert hem, omdat door de verklaring van twee getuigen zijn vergrijp als voldoende bewezen kan beschouwd worden uit, buiten de stad en stenigt hem, terwijl gij zijn lastering van de koning als een godslastering vergeldt (Leviticus 24: 10vv.), dat hij sterve. 3)

Zoals het vorige hoofdstuk aantoon (zie 20: 13; 20: 35vv.), dat na het voorgevallene op de Karmel (18) zich weer profeten van de Heere ongehinderd te Samaria, in de onmiddellijke nabijheid van de koning konden ophouden, zo blijkt uit deze brief van de koningin, dat na de uitroeiing van de afgodspriesters de dienst van de HEERE, ten minste in de vorm van de kalverdienst (22: 6vv.), gedurende enige tijd in Israël hersteld was; eerst Achabs zoon, Ahazia, vereerde voor zijn persoon weer de Baäls, terwijl hij de kalverdienst aan het volk overliet (22: 53vv.).

In de zin van: God zijn afscheid geven, God lasteren, zoals ook Job 2: 9. De koning wordt hier met God ten nauwste verbonden, omdat de koning lasteren als gezaghebber van God, ook God lasteren was, maar ook, omdat, indien iemand om majesteitsschennis ter dood werd gebracht, diens goederen aan de koning vervielen. Dit laatste was Izebels hoofddoel.

De plaatselijke rechtbanken in de enkele steden, die de kleinere zaken, d.i. die, waarover naar de inhoud van de wet gemakkelijk een beslissing was uit te spreken, moesten beoordelen en afdoen, als ook de schuldigen straffen, konden dus ook een doodvonnis vellen (MATTHEUS. 5: 21); een beëdiging van de getuigen had niet plaats, en het oordeel, dat men na kennisneming van de toedracht van de zaak uitsprak, werd onmiddellijk voltrokken.

En de mannen van zijn stad, die oudsten en die edelen, die in zijn stad woonden en het rechterambt daar uitoefenden, deden, zoals Izebel tot hen gezonden had; zoals geschreven was in de brieven, die zij tot hen gezonden had, 1) omdat zij de wraak van de goddeloze koningin duchtten en daarom haar wenken niet ongehoorzaam durfden zijn.

Niet alleen was dit een bewijs van het bederf, dat overal was doorgedrongen, maar ook van de slaafse vrees voor de goddeloze koningin. Zij buigen eerder het recht, dan dat zij zich verzetten tegen de schaamteloze en godonterende voorstellen van de koningin.

Toen kwamen de twee mannen, zonen van Belial, en zetten zich als aanklagers tegenover hem; en de mannen van Belial getuigden tegen hem, tegen Naboth, voor het volk, zeggende: Naboth heeft God en de koning gezegend, hem vaarwel gezegd, zijn afscheid gegeven, d.i.

gevloekt (Job 2: 9). En zij voerden hem, omdat de oudsten, de overheden van de stad hem de dood schuldig verklaarden, buiten de stad, en stenigden hem met stenen, dat hij stierf, en tegelijk met hem, overeenkomstig Jozua's handelwijze met Achan (Jozua 7: 24vv.) zijn zonen en de leden van zijn familie (2 Koningen 9: 26).

Op deze wijze werd Naboth als een verbannene behandeld en met hen gelijkgesteld, die afgoderij bedreven en anderen daartoe verleid hadden (Deuteronomium 13: 6vv.; 17: 2vv.). Door het eerste werd de koning de mogelijkheid verschaft om de goederen van Naboth verbeurd te verklaren, namelijk ten behoeve van de landsheerlijke schatkamer (evenals de bezittingen van een verbannene, die zich aan de Heere bezondigd had, aan deze vervielen en vernietigd werden, zo beschouwde men ook het eigendom van de majesteitschenners als vervallen aan de koning, die ze zich dan toe-eigende), door het laatste komt, behalve de twee getuigen, die men tegenover Naboth plaatste, nog een andere zaak in zijn geschiedenis voor, die haar op die van de Heere Jezus lijken doet, omdat het ook in betrekking tot hem in vergelijking met zijn rechters en beschuldigers, die zich inderdaad aan afgodendienst hadden schuldig gemaakt, heet: de vrome sterft, die goed en heilig wandelt; de boze leeft, die hoogst misdadig handelt.

En het geschiedde, toen Achab hoorde, dat Naboth dood en zijn erfgoed, als dat van een veroordeelde wegens majesteitsschennis aan de koninklijke schatkist vervallen was, dat Achab opstond, zijn paleis in Samaria verliet, om naar de wijngaard van Naboth, de Jizreëliet, te gaan om die erfelijk te bezitten.

Menigeen doet het kwaad niet, omdat hij de moed daartoe niet bezit; gebeurt het evenwel door anderen, dan wast hij zich evenals Pilatus de handen, verheugt zich in het verborgen dat het heeft plaatsgehad, en maakt geen bedenking om de vrucht van de boze daad te genieten. Voor het oog van de mensen veroordeelt men de daad en de dader, maar is eigen in het geheim met de zaak, wanneer zij een vermeerdering van rijkdom, aanzien en eer heeft aangebracht, ingenomen, zoals het gaat met degene, die niet van de doornen houdt, maar zich toch verheugt, wanneer hij de wol kan afplukken, die de voorbijgaande schapen daaraan hebben laten hangen.

Vs. 17-29. Nadat Izebel door het ter dood brengen van Naboth het haar echtgenoot mogelijk heeft gemaakt, om van de begeerde wijngaard bezit te nemen, begeeft deze zich naar Jizreël om zich het nieuwe stuk grond toe te eigenen. Daar treedt op Gods bevel de profeet Elia hem tegemoet en kondigt hem aan, hoe de Heere deze roof en moord aan hem en zijn vrouw door een bloedige en schandelijke dood zal wreken, en bovendien zijn verkleefdheid aan de afgoderij door uitroeiing van zijn gehele huis bezoeken. Achab wordt hierdoor zo geschokt, dat hij zich voor God verootmoedigt, zich een vasten oplegt en rouw bedrijft; daarom maakt de Heere aan Zijn profeet bekend, dat Hij het bedreigde oordeel over Achabs huis pas na diens dood aan zijn opvolgers voltrekken zal.

Maar het woord van de HEERE kwam, juist in dezelfde tijd, toen Achab zich van Samaria naar Jizreël begaf, tot Elia, de Thishiet, die toen afgezonderd op de Karmelleefde (2 Koningen 9: 2: 25), zeggende:

En gij zult tot hem spreken, zeggende: Zo zegt de HEERE: Hebt gij doodgeslagen, en ook een erfelijke bezitting ingenomen? 1) Daartoe zult gij, wanneer gij door die vraag zijn geweten getroffen hebt, zodat hij zijn dubbelezone moet erkennen, verder tot hem spreken, hem ook zijn strafvonnis verkondigen, zeggende: Zo zegt de HEERE: In plaats, 2) daarvoor, dat de honden het bloed van Naboth geleet hebben, zullen de honden uw bloed lekken, ja, het uwe!

Hoe geheim ook de moordenaars hun spel gedreven en hun hels plan gesmeed hebben, zo was er toch Eén, wiens nabijzijn zij niet vermoedden in hun tegenwoordigheid, toen de aanslag beraamd werd. Eén heeft de gedachte aan moord bij de bloeddorstige koningin zien opkomen en achter haar stoel gestaan, toen zij die brieven schreef. Hij kende dus de gehele toedracht van de zaak, en eer de gruweldaad was verricht, was het vonnis reeds bij Hem opgemaakt en de wijze van uitvoering daarvan beraamd. Maar waarom kwam de Almachtige, terwijl Hij de aanslag zag rijpen, niet tussenbeide? Waarom redde Hij de onschuldige Naboth niet, die toch Zijn knecht en Zijn kind was en door zijn geloof en zijn gehoorzaamheid in zo groot gevaar kwam? De Schrift verwijst ons met zulke vragen naar de eeuwigheid: tot zolang zullen wij ons met eerbiedig zwijgen te midden van de raadsels van Zijn wereldregering bewegen, en door het geloof God de eer geven en belijden dat Zijn "dwaasheden" enkel wijsheid zijn en ook het bevreemde en onoplosbare in Zijn bestuur tot een plan behoort, dat ons eenmaal des te meer bewondering zal afdwingen, naarmate het hier beneden ons verduisterd verstand tot ergernis verstrekke. Deze opmerking werpt een lichtstraal op het somber levenseinde van de vrome Naboth en doet ons vertrouwen dat de ogen, die onder de steenworpen van de vijanden zich sloten, zich voor de troon van God, bij het vriendelijk welkom in het huis daarboven geopend hebben.

In het Hebreeuws Bimkoom ascher. In plaats daarvan heeft de Statenvertaling. Beter is te vertalen: Op de plaats waar. Want toch, het lijk van Joram, Achabs zoon, werd geworpen op het stuk land van Naboth (2 Koningen 9: 25vv.). Het vonnis over Achab werd gewijzigd, nadat hij zich, al was het dan ook uiterlijk, had verootmoedigd, en dientengevolge was het dan ook dat de honden zijn bloed te Samaria lekten, maar ten opzichte van Izebel en Joram is het vonnis letterlijk vervuld.

En Achab, die zich juist in gezelschap van zijn krijgsoverste Jehu en diens adjudant Bidkar (2 Koningen 9: 25vv.) in Naboths wijngaard bevond en zich met plannen aangaande het doelmatigste gebruik, dat van het nieuw verworven stuk grond gemaakt kon worden, bezighield, toen de profeet ongeroepen en onaangemeld voor hem stond en zijn boodschap aan hem overbracht, zei tot Elia: Hebt gij mij gevonden, o mijn vijand, 1)d.i. ook hier, waar ik voor een onderzoekend oog veilig meende te zijn, komt gij mij weer als mijn vijand tegemoet, die mij geen rust laat? En hij zei: Ik heb u gevonden, en heb mij opzettelijk hierheen begeven, om u juist hier, waar alles tegen u getuigt en Gods wraak over u inroept, aan te treffen omdat gij uzelf verkocht hebt, 2) om te doen wat kwaad is in de ogen van de HEERE en het mijn ambt en mijnroeping is, u bij zo'n daad, waarbij gij u als een karakterloze slaaf aan de macht van de bozen overgegeven en u tot een lijfeigen slaaf van de zonde gemaakt hebt, stap voor stap in de weg te treden

Zodanig is de dodelijke vrucht van een onheilig en de zondaar veroordelend geweten; zij verwekt geen echte verzoening of ongeveinsde bekering, maar óf een slaafse schrik voor God en Zijn getuigenissen, óf een bitter hart tegen Hem en Zijn dienaren.

Hiermee wil Elia zeggen, dat Achab zich tot een volkomen slaaf van de zonde had gemaakt, dat hij zich geheel aan de zonde had overgegeven om zonder ertegen op te komen, of ertegen te strijden, zich geheel door haar te laten beheersen. Ook de apostel klaagt, dat hij vleselijk is, verkocht onder de zonde; maar het grote verschil tussen de heilige apostel en de koning van Israël bestaat hierin, dat er bij Paulus een strijd tegen de zonde werd gevoerd, dat de zonde hem, tegen zijn geheiligde wil in, gevangen nam, en Achab geheel met zijn wil zich aan de zonde overgaf. Er was bij Achab geen strijd, ja, zelfs deed hij met grote lust, al wat kwaad was in de ogen van de Heere.

En Ik zal uw huis maken a) zoals het huis van Jerobeam, de zoon van Nebat (14: 10), en zoals het huis van Baësa, de zoon van Ahia, om de terging, waarmee gij Mij getergd hebt, en dat gij Israël hebt doen zondigen.

1 Koningen 15: 29 b) 1 Koningen 16: 3,11

Er is dus hier niet alleen sprake van die enkele bloedschuld, die Achab door de moord op Naboth over zich en zijn huis gebracht heeft, maar ook al die schulden, al die gruwelen, die hij gedurende de gehele tijd van zijn regering door afgoderij en verleiding van Israël tot afval van God op zich heeft geladen, zullen aan hem en zijn kinderen bezocht worden.

Maar er was, zoals Elia met alle nadruk de koning voor ogen hield, niemand geweest zoals Achab, die zichzelf zo geheel en al verkocht had om te doen wat kwaad is in de ogen van de HEERE, omdat Izebel, zijn vrouw, hem ophitste 1) en wat die wilde verkoos de karakterloze man, zonder wilskracht, insgelijks.

Het maakte hem nog erger, en zijn zonen niet beter, noch verschoonlijker, dat Izebel, zijn vrouw, hem ophitste tot het plegen van goddeloosheid en hem in verschillende opzichten nog goddelozer maakte, dan hij anders zou geweest zijn. Geen wonder, dat hij, die dus de tondel van de verdorvenheid in zijn hart had en zo'n verzoeker in zijn boezem, om vuur daarin te werpen, tot de hoogste trap van goddeloosheid geraakte, zodanig dat hij bij zijn goddeloosheid nog de gruwelen van de Amorieten voegde, wiens drekgoden hij na wandelde, onaangezien hij de verdelging van die vervloekte volken tot zijn waarschuwing voor zich had.

En hij, door haar invloed beheerst, deed zeer gruwelijk, wandelende achter de drekgoden; doende naar alles, wat de Amorieten, de Kanaänitische volksstammen (Genesis 15: 16) gedaan hadden, die God voor het aangezicht van de kinderen van Israël uit de bezitting verdreven had, zonder dat hij ook maar in de verte aan de Goddelijke waarschuwingen en bedreigingen (Leviticus 18: 26vv.) indachtig was.

Wie is niet van nature verkocht om kwaad te doen; wat een verschrikkelijke toestand! Ik ben vleselijk, zo klaagt Paulus met het oog op zijn oude mens (Rom. 7: 14) verkocht onder de zonde; want hetgeen ik wil, doe ik niet; maar hetgeen ik haat dat doe ik. Beproof een enkele dag Gods wet te houden; span uw krachten in, slechts een enkel van de goddelijke geboden met ernst te betrachten, wat is het gevolg ervan? Voor de avond ziet gij u reeds gedwongen, hoe het u ook vernedert, de beschamende belijdenis van de apostel te onderschrijven en tot de uwe te maken. Onze vrijheid is verdwenen, onze wil is in de gevangenschap van ons vlees; de dood is onze vensters ingeklommen, en de zonde verteert onze heiligste voornemens als stro en stoppels. Ons hart lijkt van nature op een wagen: de lading is verderf, dood en rampzaligheid; de paarden, die hem trekken, zijn de zondige driften en lusten; de voerman, die de rossen zweept en spoort, zodat zij rusten noch toeven, is de duivel; de straat is de brede weg die naar de verdoemenis leidt, en het doel, dat de vurige raderen tegemoet rollen, heet gehenna, de hel. Aan geen stuiten of ophouden is hier te denken, tenzij de hand van de Almachtige tussenbeide kome en iets nieuws scheppet in de lande; dan wordt het hart een hemelwagen. Dan heet de lading gerechtigheid, vrede en vreugde in de Heilige Geest; een hemels driespan trekt haar voort: geloof, liefde en hoop; de Trooster uit de hoogte toomt en tuigt het, voedt en sterkt het, de straat is de smalle weg, die opwaarts leidt, en het doel van de reis heet-Jeruzalem.

Het geschiedde nu toen Achab deze woorden, zo-even gemeld, uit de mond van Elia hoorde, dat hij met een oprecht, hoewel ook niet tot werkelijke bekering leidend schuldgevoel (Hos. 7: 16) zijn kleren scheurde en toen hij thuis kwam een zak, een haren gewaad (Ge 37:

om zijn vlees legde en vastte; hij lag ook als hij sliep neer in de zak en ging langzaam, 1) als een diep bedroefde, of met gebogen hoofd.

Deze verootmoediging was geen huichelarij in de gewone zin van het woord. Want de Heere God wijzigt hierop het vonnis. Evenmin was zij een hartelijke bekering, want straks was Achab weer de oude zondaar. Het was een tijdelijke bekering van de zonde tot de deugd, zoals zo dikwijls plaatsheeft. Zij had haar oorzaak in de schrik voor Gods oordelen. God echter rekent ermee, en zoals Hij vroeger op nationale bekering weer nationale welvaart gaf, zo betoont Hij hier aan Achab, dat Hij in de toorn van de ontfermen nog indachtig zal zijn.

Hebt gij gezien, dat Achab zich vernedert, verootmoedigt voor Mijn aangezicht? daarom omdat hij zich vernedert voor Mijn aangezicht, zo zal Ik dat hem door u in Mijn naam voorspelde kwaad in zijn dagen niet brengen; in de dagen van zijn zoon zal Ik dat kwaad over zijn huis brengen.

Elk opwaken van oprecht schuldgevoel, al is het ook nog zo zwak, ziet de Heere in genade aan en laat het voor de arbeiders in Zijn rijk op aarde niet geheel en al ongezegend.

Evenals men degene, die met de beoefening van enige kunst of enig handwerk aanvangt, bij de eerste gelukkige toeleg, waarin hij slaagt, hoever hij nog van de volmaaktheid verwijderd zij, bemoedigend toeroept: "Goed gedaan, op deze wijze zult gij vorderen!" zo moeten wij de sparende handelwijze beschouwen, waarmee de Heere tegenover Achabs schuldgevoel tewerk gaat. Het heeft ook niet anders te betekenen dan een: Zo moet het gaan; dat is overeenkomstig

Mijn bedoeling! Zichzelf veroordelen, bukken en Mij de eer geven, dat is de weg, die u het verderf voorbij-en uit de dood in het leven voert.

Het was veel aan Achab, op zijn uiterlijke vernedering vergiffenis te schenken, voorzover de uitwendige straf aanging, en indien zijn verootmoediging met het geloof vermengd was geweest, dan zou de Heelmeester van Israël, daaruit een heilzaam goed en een bekwaam geneesmiddel voor hem bereid hebben; maar wat mogen wij niet verwachten, die met een gebroken hart de genade van het Evangelie in de Middelaar van het Verbond omhelzen.

HOOFDSTUK 22.

ACHABS EINDE. REGERING VAN JOSAFAT EN AHAZIA.

Vs. 1-28. Ofschoon Achab zich aan het slot van het vorige hoofdstuk boetvaardig voor God neerboog, had toch dit kortstondig schuldgevoel geen werkelijke bekering tot gevolg, waardoor hij alle valse godsdienst voor immer vaarwel gezegd en zich beslist tot de Heere, de God van Israël, gewend zou hebben. Daarom slaat thans, drie jaar na de tweede veldtocht tegen de Syriërs het uur van het gericht en ijlt Achab zelf de beslissing tegemoet, omdat hij een nieuwe veldtocht tegen de Syriërs onderneemt, de met hem verzwagerde koning van Juda, Josafat, overhaalt om hem in de uitvoering van zijn plannen behulpzaam te zijn, door valse profeten zich in zijn voornemen laat versterken en de waarschuwing van de profeet Micha moedwillig veracht (Vergelijk 2 Kronieken 18: 1-27).

En zij zaten drie jaar stil, na Benhadads loslating van Achabs zijde (20: 34 20.34) verliepen er drie jaar, van 900-897 v. Chr. in rust en vrede, dat, gedurende al die tijd, er geen strijd was tussen Syrië en tussen Israël.

Maar het geschiedde in het derde jaar (897 v. Chr.) toen Josafat, de koning van Juda, van wie hierna (vs. 41) verder gesproken zal worden, van Jeruzalem naar Samaria, tot de koning van Israël, met wie hij zich acht jaar geleden (1Ki 19: 21) door een huwelijk tussen zijn zoon Joram en diens dochter Athalia verbonden had, afgekomen was, 1) om hem een vriendschappelijk bezoek te brengen.

Misschien had Josafat zowel van Achabs gruwel aan Naboth gepleegd, als ook van zijn verootmoediging bij het woord van de profeet Elia gehoord, en wilde hij zich thans de neergeslagen man aantrekken, hem moed inspreken, door aansporing tot vertrouwen op Gods schuldvergevende genade, en hem in zijn volslagen ommekeer tot de weg van de gerechtigheid ter zijde staan; maar het zal zich in de verdere loop van deze geschiedenissen bevestigen, dat in het eng en vriendschappelijk verkeer tussen vromen en wereldkinderen de laatsten het beter dan de eersten verstaan, deze op hun wegen te lokken, dan dat het de eersten lukken zou de kinderen van deze wereld tot bekering en zinsverandering te leiden. Het is gemakkelijk, alleen te beminnen of alleen te haten, maar bezwaarlijk, om tegelijk lief te hebben en te haten; uit de liefde tot de zondaar ontstaat zo makkelijk een liefde tot de zonde, en uit de haat tegen de zonde een haat tegen een mens.

Dat de koning van Israël, die zijn gast en diens gevolg zeer eervol onthaalde, en van diens aanwezigheid gebruik maakte om een veldtocht tegen de Syriërs voor te bereiden, waartoe de ontrouw van Benhadad, met het oog op de vroeger door hem gedane toezeggingen (20: 34) aanleiding gaf-dat deze tot zijn krijgsoversten, tot zijn knechten, bij gelegenheid van een beraadslaging, die hij met hen in Josafats aanwezigheid hield, zei: Weet gij, dat op grond van het met Benhadad van syrië gesloten verdrag, overeenkomstig welk alle steden, die zijn vader mijn vader afgenomen had, teruggegeven moesten worden, Ramoth1) in Gilead (Deuteronomium 4: 43 en "1 Samuel 1: 1) van ons is? Benhadad heeft deze stad tot nog toe

behouden: en wij zijn stil, laten ons dit welgevallen zonder dat met geweld van wapens te nemen uit de hand van de koning van Syrië.

De ligging van de stad, waardoor de vijand gedurig gelegenheid had om een wakend oog over Israël te houden en het te tuchtigen, was wellicht de oorzaak, dat Benhadad de teruggave daarvan onder allerlei voorwendsels uitgesteld had, en zijn verbittering tegen Achab, die zich in vs. 31 openbaart, toont welke waarde hij aan haar bezit hechtte.

Toen vergaderde de koning van Israël, terstond zich naar de wens van zijn vriend schikkende, omdat hij zeer goed wist dat de profeten, die aan zijn hof onderhouden werden, niets anders zeggen zouden dan hetgeen hij verlangde (2 Tim. 4: 3), de profeten, 1) omtrent vierhonderd man, niet de 400 profeten van het bos, waarvan in 18: 19 gesproken is, maar toch dezen, die insgelijks door hem bezoldigd werden, de dienst van God onder het beeld van een gouden kalf, zoals die nu weer in het rijk van Israël gebruikelijk was, waarnamen, en het profeteren als een handwerk uitoefenden, en hij zei tot hen: Zal ik tegen Ramoth in Gilead ten strijde trekken, of zal ik het nalaten? En zij zeiden, naar de ingeving van hun boos, geheel aan Achab overgegeven en door de satan vervuld hart: Trek op, want de HEERE zal ze in de hand van de koning geven.

Deze 400 profeten zijn niet "de 400 profeten van het bos", die niet voor Elia op de Karmel waren verschenen, noch profeten van Baäl, zoals de oude uitleggers menen, want door deze kon Achab niet "het woord van de Heere" vragen, maar ook niet waarachtige profeten van de HEERE of profetenleerlingen, maar profeten van de onder het beeld van de kalveren vereerde HEERE, die zonder goddelijke roeping het profeteren als handwerk uitoefenden, en zo niet door de afgodische koning bezoldigd, toch door hem in dienst waren genomen. Josafat erkende hen niet als ware profeten van de HEERE, maar vroeg, of nog niet zo iemand voorhanden was om door hem de wil van de Heere te vragen.

Maar Josafat, wie niet alleen de grote menigte, maar ook het voorkomen en de gehele wijze van doen van deze profeten, tegenover het voorgeven, als ware werkelijk het woord van de Heere in hun mond, tot wantrouwen stemde, zei: Is hier niet nog een profeet van de HEERE, behalve degenen, die gij voor mij vergaderd hebt, dat wij het ook van hem vragen mochten 1) wat de Heere van ons voornemen zegt.

Wel op hoffelijke wijze doet Josafat deze vraag, maar geeft daarmee toch duidelijk genoeg te kennen, dat hij in die 400 profeten geen vertrouwen stelt. Trouwens hoe was dit ook mogelijk, omdat hij wist, dat zij profeten van Achab waren en de kalverdienst huldigden. Hij onderscheidt daarom Micha van hen, door te vragen naar een profeet, d.i. naar een ware profeet van de Heere.

Toen zei de koning van Israël tot Josafat: Er is zonder twijfel nog één man te vinden, om door hem de HEERE te vragen, en ik heb reeds ondervonden dat zijn woordenwaarheid zijn en hun vervulling verkrijgen; maar ik haat 1) hem, omdat hij over mij niets goeds profeteert, maar kwaad, daarom heb ik hem ook niet terstond doen ontbieden, Micha,

de zoon van Jimla. En Josafat zei: De koning zegge niet zo, als moest men een profeet haten en van zich verwijderd houden, omdat hij anders profeteert dan wij het graag horen; maar in tegendeel hebben wij zo'n profeet het meest te zoeken en is zijn woord het meest betrouwbaar (1 Joh. 4: 5).

Dezen zijn goddeloos, in de zonde verhard en rijp voor een schielijke ondergang, die Gods dienaren haten, omdat zij te goeder trouw met hen handelen, in hen ernstig te waarschuwen wegens de ellende en het gevaar, omwille van hun zonden wil hen bedreigende, en hen voor vijanden houden, die hen de waarheid zeggen.

Deze Micha moet niet met een ander profeet met dezelfde naam, wiens profetisch boek de zesde plaats onder "de kleine profeten" inneemt, verwisseld worden en die zich uitdrukkelijk daardoor van hem onderscheidt, dat hij zich in het opschrift van zijn boek "Micha, de Moraschtiet", of "van Mareza" noemt; evenwel geeft de jongere Micha, wanneer hij zijn voorspellingen

met dezelfde woorden begint, waarmee de oudere ze besluit: "Hoorst gij volken al te gaar" (vs. 28vv. Micha 1: 2), tevens te kennen, dat hij met zijn voorganger meer dan de naam gemeen heeft, dat zijn werkzaamheid als een voortzetting van diens kamp tegen de valse profeten en diens ijveren voor de eer van God te houden is, waarvoor de zoon van Jimla alles over had. Misschien is de laatste, in wie wij in elk geval een profeet uit de school van Elia voor ons hebben, dezelfde die Achab zijn schuld, toen hij Benhadad had gespaard, zo nadrukkelijk voor ogen stelde (20: 35vv.) Achab op hem verstoord, had hem in de gevangenis laten werpen, waaruit hij thans voor de dag gehaald, maar later weer teruggebracht werd, om daarin nog strenger behandeld te worden, totdat de uitkomst van zijn voorspelling de waarheid van zijn zending bevestigd zou hebben (vs. 26vv.). Want terwijl de valse profeten, "in de koningshuizen" mogen zijn (MATTHEUS. 11: 8), moeten de ware profeten in woestijnen en kerkers versmachten. De afkeer van de koning voor de profeet, bij alle inzicht in de goddelijkheid van zijn roeping, rustte misschien op het met heidense voorstellingen van voorspelling en bezwering samenhangend geloof, dat de profeten tot de Godheid in zo'n betrekking stonden, waardoor zij in staat waren enige invloed op haar wil uit te oefenen, zodat het slechts op hen aankwam om goed of kwaad te voorspellen, zodat zij daarom voor hun onheilsprofetieën verantwoordelijk gesteld konden worden (Nu 22: 6).

En Zedekia, de zoon van Kenäna, een van deze 400 profeten, had om door een zinnebeeldige voorstelling aan de eerder uitgesproken aankondiging (vs. 6) meer klem bij te zetten zich ijzeren horens gemaakt, 1) plaatste zich ijzeren punten, die hij met zich gebracht had, als hoorns op het hoofd, bootste daarmee de stoten van een buffel na, die zijn tegenstander neerwerpt, en hij zei: Zo zegt de HEERE: Met deze d.i. met hoorns, zoals in Mozes' zegenbede (Deuteronomium 33: 17) geschreven staat, zult gij de Syriërs stoten, totdat gij hen geheel verdaan zult hebben.

Het is wel aan geen twijfel onderhevig, dat de symbolische handeling van Zedekia tot belichaming heeft moeten dienen van de zegen door Mozes over Jozef uitgesproken: "Zijn hoorns zijn hoorns van de eenhoorn, met deze zal hij de volken tezamen stoten tot aan de

einden van het land", of "de aarde", een toepassing daarom van de zo heerlijke toezegging, bij de stam van Efraïm residerende; op de valse troost evenwel, die in zodanig misbruik van een woord van God opgesloten ligt, zinspeelt misschien de profeet Amos (6: 13).

De bode nu, die heengegaan was naar de stadsgevangenis, om Micha te roepen (vs. 9), sprak tot hem, zeggende: Zie toch de woorden van de vierhonderd profeten zijn uit één mond goed tot de koning; dat toch uw woord zij zoals het woord van één uit hen, en spreek het goede. 1)

De kamerling gaf deze raad niet om Micha's wil, maar omwille van de koning, niet zozeer om zich aangenaam bij de koning te maken, als wel opdat deze niet een harde boodschap zou ontvangen. Het schijnt, dat deze man de woorden van de 400 profeten evenmin goed vertrouwd heeft als Josafat, dat Micha in de grond van de zaak beter door hem vertrouwd werd, dan die valse profeten. Zo gaat het meer. Het zuivere onvervalste woord van God heeft bij de wereldling, al wil hij het niet, nog meer gezag, dan de leugentaal van de wereld. Het geweten van de wereld geeft niet zelden mede getuigenis aan de waarheid van Gods Woord. Echter de wereld verzwaart daardoor haar eigen oordeel.

Toen hij tot de koning gekomen was, zo zei de koning tot hem: Micha! zullen wij naar Ramoth in Gilead ten strijde trekken, of zullen wij het nalaten. En hij, die wel wist dat Achab door zijn eigen geweten overtuigd werd, hoe het woord van zijn profeten niet het woord van de Heere was, maar de taal van laaghartige ogendienaars en gevaarlijke bedriegers, zei tot hem, met opzet het woord van de valse profeten herhalende, ten einde het geweten van de koning nog meer te treffen: Trek op en gij zult voorspoedig zijn, want de HEERE zal ze in de hand van de koning geven. 1)

Dit was een heilige spot en zelfs een zinnebeeldige strafrede tegen de koning, die zoveel betekende als: Dit is het toch wat gij wenst te horen.

Boosaardige spotternij tegenover de zwakheden en zonden van de naaste, moedwillig en liefdeloos schertsen is de Christen vreemd; want hij kent geen vreugde in andersmans leed. Evenwel is iedere spot niet te veroordelen, waarin de zonde, die veroordeeld moet worden, de dwaasheid zichtbaar en op belachelijke wijze voor de dag komt, daar neemt het tegenover elkaar stellen van waarheid en verkeerdheid meermalen vanzelf het karakter van spotternij aan (Luk. 14: 21), die, wanneer zij het eigenlijk zondige doet uitkomen, in weemoedige bitterheid overgaat. Maar zo'n spot, waartoe de zaak zelf aanleiding geeft, mag nooit tegenover de dwaas een liefdeloze vreugde over zijn dwaasheid worden, maar is altijd de uitdrukking van de liefhebbende smart, en de spottende manier van spreken mag alleen gebezigd worden, wanneer zij tot waarschuwing, onderrichting en verbetering van de dwazen geschikt is; de beschaming moet geen doel maar middel zijn, niet met lust maar met medelijden toegediend worden (1 Kor. 4: 14); bij het gebruik daarvan is dus veel wijsheid nodig. De mening dat de beschaming door spot, als middel om te berispen en te waarschuwen, de Christen in elk geval ongeoorloofd is, is eenzijdig; Christus zelf maakt, naar het ons voorkomt ofschoon spaarzaam, van de ironische stijl gebruik, maar die dan ook altijd tegelijk de uitdrukking van de hoogste en meest smartelijke ernst is. Wanneer Hij (Luk. 13: 33vv.

13.33) zegt: "Het gebeurt niet, dat een profeet gedood wordt buiten Jeruzalem", dan is dit inderdaad geen gewone ironie; maar droevige ernst, en ook in de zaak zelf, waarop Christus met weemoed wijst, ligt zo'n diepe en afkeerwekkende tegenstrijdigheid, dat zich daarin ook, al is het niet in de woorden, een zekere ironie vertoont. Door Mozes (Deuteronomium 32: 38), door David (1 Samuel 26: 15), de Profeten (18: 27 Jes. 44: 12vv. Jer. 10: 3vv.), zelfs in de mond van de HEERE (Richteren 10: 14), en bij de apostelen (1 Kor. 4: 8,10; 2 Kor. 11: 19vv.; 13 de ironie gebezigd. Maar slechts degene, die waarlijk en oprecht liefheeft, mag zonder groot gevaar op zo'n wijze spreken, en inderdaad hebben vele andere grote mannen in de kerk hierin soms gezondigd.

Het is duidelijk, dat Achab uit de toon, waarop Micha sprak, merkte dat zijn woorden een bespotting waren van die van de valse profeten.

En de koning, die reeds aan de toon, waarop Micha dit zei, bemerken kon, welke zin zijn woorden hadden, en die door zijn uit de slaap van de verdoving ontwakend geweten gedwongen werd, om de volle waarheid te vernemen, zei tot hem: Tot hoeveel reizen zal ik u bezweren, 1) opdat gij tot mij niet spreekt dan alleen de waarheid, in de naam van de HEERE?

Dit is de taal van de mens, wiens geweten hem zegt, dat het kwaad over hem is besloten en die toch, o zo graag, nog een woord wil horen, dat van vrede spreekt. Achab is niet gerust, vreest heimelijk, dat hij geen gunstig woord zal ontvangen en heeft toch liefst een gunstige voorspelling. Vandaar dat hij straks de profeet van de Heere behandelt, zoals hij hem behandelt. Een daad, die voortkomt uit een onbevredigd, maar toch sidderend geweten. Ook uit het woord tot Josafat merken wij bij Achab iets van de strijd van de hartstochten en het geweten.

En hij die, waar het op de volle naakte waarheid aankwam, niets anders had te voorspellen, dan dat Achab in deze strijd zou vallen en zijn van hun aanvoorders beroofde krijgslieden zich dan verstrooien en zonder bereiking van hun doel, maar ook zonder door de vijanden verder vervolgd te worden, in hun land terugkeren zouden, zei terwijl hij de voorspelling in een profetisch gezicht inkleedde: Ik zag het gehele Israël verstrooid op de bergen van Gilead, als schapen die geen herder hebben; en de HEERE zei: Dezen hebben geen heer; een ieder kere terug naar zijn huis in vrede.

Terwijl Zedekia zijn voorspelling kracht wilde bijzetten door een voorzegging van Mozes op Achabs onderneming toe te passen, toonde Micha de koning uit de Wet, wat in de voorgenomen strijd werkelijk plaats zou hebben, de toestand namelijk, die Mozes vóór zijn scheiden van Israël wilde afwenden door de bede (Numeri 27: 16vv.), dat het de Heere mocht behagen een man over de gemeente aan te stellen, die haar uitleidde en inleidde, opdat de gemeente niet werd als schapen die geen herder hebben.

Ook lag hierin, dat Achab zou worden gedood, maar dat de vijand dan verder het volk van Israël niet zou vervolgen, zodat het leger naar de huizen kon terugkeren.

Verder zei hij, Micha: Daarom, omdat gij meent, dat ik uw vijand ben, maar al deze profeten uw ware vrienden zijn, hoort het woord van de HEERE, waaruit gij bemerken zult wat de vriendschap van hen, die u naar de mond spreken, te beduiden heeft: a) Ik zag 1) in een ander profetisch gezicht, waardoor mij de oplossing gegeven werd van de oorzaak en van het doel van hetgeen hier in uw aanwezigheid voorvalt, de HEERE zittende op Zijn troon in de hemel en al het hemelse leger, staande naast Hem aan Zijn rechter- en aan Zijn linkerhand, om Zijn heilig raadsbesluit te vernemen en Hem bij de uitvoering daarvan ten dienst te staan.

2 Kronieken 18: 18 Job 1: 6vv.; 2: 1

Hier wordt niet een historie verteld, maar een gezicht in verrukking van zinnen.

Toen ging uit de rijen van de overigen een 1) geest uit, en stond voor het aangezicht van de HEERE en zei: Ik zal, wanneer Gij het mij veroorlooft, hem overreden, een zodanig werk is geheel naar mijn smaak en ik kan er u voor instaan, dat het mij lukken zal. En de HEERE zei tot hem: Waarmee, hoe zult gij het aanvangen, om hem zo volkomen te verdwazen, dat hij zich door niets van het ondernemen van de krijgstoesticht laat terughouden?

In het Hebreeuws Haroeach. Beter daarom, de geest. Deze geest is die geest van de profeten, die niet staat in de onmiddellijke dienst van God, maar onder de invloed van satan, die tenslotte ook weer niets kan doen zonder Gods toelating. Duidelijk wordt het hier ons geleerd dat, zoals de ware profeten door de Geest van God worden geïnspireerd om alleen te verkondigen wat waarheid is, zo ook de valse profeet staat onder een andere geest, onder de macht van de leugengeest, die in hem werkt en die in sommige gevallen door God Almachtig wordt gebruikt om over de zondaar het oordeel te brengen, waaronder hij besloten ligt. Achab was bestemd, om in de slag tegen de Syriërs te sterven, als straf voor zijn zonde, vroeger begaan en die hierin bestond, dat hij Benhadad, de door God verbannene, het leven had gespaard. Opdat nu Achab van zijn voornemen niet zou afgaan, om tegen de Syriërs te gaan strijden, bestelt God het zo, dat de valse profeten door de leugengeest worden beziel. Zo straft God tevens de zonde van de kalverdiens. Echter zal Achab ook weer niet ongewaarschuwd zijn dood en daarom zijn straf tegemoet gaan. Hij ontvangt nog de waarschuwing door Micha, de profeet van God. Achab laat zich echter niet waarschuwen. Wij hebben hier een duidelijke prediking van de Soevereiniteit van God aan de ene zijde en van de verantwoordelijkheid van de mens aan de andere zijde.

En hij zei: Ik zal uitgaan en evenals Uw Geest een Geest van waarheid in de mond van Uw profeten is, een leugengeest zijn in de mond van al zijn profeten en zal daar op zo'n wijze spreken, dat hij volkomen verblind wordt. En Hij, de Heere, zei: Gij zult hem overreden en zult het ook vermogen, want gij zijt daartoe de juiste persoon; ga uit en doe zoals gij gezegd hebt, Ik geef u daartoe de onbepaalde vergunning.

Wat Micha hier vertelt is geen geschiedenis, door hemzelf uitgedacht, waarin hij zijn gedachten en inzichten dichterlijk inkleedt; maar hij heeft dit gezicht vroeger, toen hij in de gevangenis lag, in een toestand van verrukking werkelijk gehad. God had hem op die wijze een blik in Zijn wegen en Raadsbesluiten vergund, ten einde hem in staat te stellen, Achab in

naam van de Heere de waarheid aan te zeggen. Wij moeten echter, omdat in hetgeen de profeet vertelt, niet op iets dat werkelijk zo gebeurd is, of op een voorval, met het lichamelijk oog waargenomen, gedoeld wordt, ons meer van nabij tot het begrip en de betekenis daarvan bepalen. In Numeri 4: 12 maakt de Heere zelf met betrekking tot de vorm, waarin Hij zich aan de profeten meedeelt, een onderscheid tussen gezicht en droom aan de ene en het mondelinge woord, de onmiddellijke inspraak van de Geest aan de andere kant. Bij het laatste, zoals uit de woorden blijkt, die in de zo-even aangehaalde plaats gebruikt worden, komt de verbeeldingskracht niet tussenbeide en hetgeen geopenbaard wordt, wordt zonder gelijkenis of donkere woorden, zonder bedekking meegedeeld: daar treden, zoals Maimonides zich uitdrukt, verbeeldingskracht en werkzaamheid van de zinnen op de achtergrond en zijn verstand en inzicht alleen werkzaam. Aan Mozes werden dus de Goddelijke openbaringen in wakende toestand, bij ongestoorde heerschappij van het zelfbewustzijn, meegedeeld; daarom lezen wij nergens van hem, dat hij, bij het ontvangen daarvan, schrok; de vatbaarheid om op zo'n wijze mededelingen van de Allerhoogste te ontvangen, was dan ook bij hem een blijvende: hij hoefde niet eerst in een buitengewone toestand overgeplaatst te worden, maar de Geest van profetie had om zo te zeggen, woning bij hem gemaakt. In nog veel hogere mate treffen wij dit bij Christus aan, die evenzo geen zinsverrukking nodig had om te kunnen voorspellen; in Hem had de Geest van profetie niet alleen woning gemaakt, maar woonde van begin af aan in Hem, omdat Hij in God was en God in Hem.

Terwijl de theologen van de oude kerk (Augustinus de Genesis ad litter XII, 7; Thom. Aquinas Summa theol. sect. II. quest. 172) alle 3 de openbaringsvormen onder het hoofdbegrip "gezicht" samen vatten, onderscheiden zij 1e. het door middel de zinnen,

2e. het door voorspelling aan de innerlijke aanschouwing en 3e. het in wakende toestand en met zelfbewustzijn ontvangen gezicht (*visio corporalis, imaginaria, intellectualis*). Deze derde vorm hebben wij zelfs in Mozes als de hoogste leren kennen; de beide andere vormen sluiten elkaar niet wederkerig uit, maar zijn met elkaar verwant, want het droombeeld is een gezicht evenals het gezicht in lichamelijk wakende toestand in zekere zin een dromen is; als overgang tussen deze beiden staat het nachtgezicht (Job 4: 13vv. Zach. 1: 7vv.). Volgens Calovius bestaat de openbaring in de droom daarin, dat de uiterlijke zinnen werkeloos gehouden worden en aan de verbeeldingskracht een beeld wordt voorgesteld-en het gezicht daarin, dat de zinnen wel niet werkeloos gehouden, maar geheel door de verrukking, die over de profeet komt, in beslag genomen worden: deze beide toestanden hebben dus het terugtreden van de waarneming door de zinnen met elkaar gemeen en dit afgetrokken worden van de buitenwereld en zich verdiepen in zichzelf bekwaamt de mens voor het ontvangen van de indrukken van boven. In de droom nu bevindt zich de ziel, omdat deze in de slaap bij zichzelf en, om ons van een uitdrukking van Hippocrates te bedienen, niet door alle leden van het lichaam verdeeld is, reeds in de toestand van concentratie, zodat zij voor zich alleen en met volle kracht werkzaam kan zijn, om Gods inwerking rechtstreeks te ervaren.

Het gezicht heeft daarop in uiterlijk wakende toestand plaats; de ziel wordt aan haar werkzaamheid naar buiten ontruikt, hetgeen niet zelden uitputting en onmacht ten gevolge heeft, en door de geestelijke waarnemingen, die op overweldigende wijze hun deel worden, hun respectieve (opnemende) werkzaamheid zozeer in beslag genomen heeft, dat er aan hun zelfstandige werkzaamheid een einde schijnt gekomen te zijn, en zij aangaande het geziene

nog een oplossing behoeven, of een vertaling van het gehoorde voor hun eigen verstandelijk bewustzijn nodig hebben. Het eigenlijk gezicht, zoals wij er hier een zodanig voor ons hebben, is dan de belichaming of symbolisering van datgene, wat de profeet te erkennen of te ondervinden gegeven wordt; het is dus een symbolisch geen initiatief aanschouwen, een aanschouwen "door donkere woorden," geen aanschouwen van "de gelijkenis van de Heere". In deze mededeling zullen wij dan ook op deze plaats een belichaming voor het innerlijk oog van zekere oplossingen, die Micha gegeven worden, te erkennen hebben, een verzinnelijking van het bovenzinnelijke, die in het geestelijk en lichamelijk bestaan van de mens en in zijne beperktheid aan deze zijde van het graf, zijn grond van noodwendigheid heeft, en wij moeten geenszins menen, dat hier van een werkelijk, in letterlijke zin in de hemel plaatsgehad hebbend voorval sprake is. De waarheid in dit donkere woord van de gelijkenis opgesloten, wanneer wij tot de bepaalde zin doordringen, is deze: 1e. Over Achab is in de hemel gericht gehouden, maar niet meer alsof hem, na vergeefs voorbijgegane genadetijd (21: 28vv.) een zodanige nog verder zou toegestaan worden; zijn ondergang is veel meer een reeds vastgestelde zaak; ook niet, op welke wijze hij vallen zal, want ook dat staat reeds vast, dat zijn ziel voor Benhadads ziel zal zijn en hij in de strijd tegen deze vijand vallen zal (20: 42).

Wat heeft het overleg van de Heere met de hemelse machten de vraag tot onderwerp gehad, hoe Achab ertoe gebracht zou worden, om ter oorzaak van Ramoth in Gilead een onbezonnen strijd met de Syriërs aan te vangen, opdat hij alzo vallen zou, waar hij overeenkomstig het Goddelijk Raadsbesluit vallen moest. De hemelse beraadslaging, waarbij alle vormen in acht genomen worden, symboliseert de waarheid, die ook overal in de Schrift ons tegenkomt, dat in die geheimnisvolle hemel, waarin lichtreine Engelen Gods aangezicht zien en ter volvoering van Zijn bevelen gereed staan, al de Goddelijke daden en beslissingen voorbereid worden en door de hogere geesten meer duidelijk en van nabij in hun oorsprong en doel worden gadeslagen. 2e. Zonder Gods medewerking kan geen schepsel zich bewegen, en ook het kwade kan zonder Zijn toedoen niet tot stand komen (2 Samuel 24: 1). Waar God evenwel de zonde met zonde straft en de afval van Hem daarmee vergeldt, dat Hij de afvallige aan misdaad en verstoktheid overgeeft, waar Hij krachtige dwalingen toezenden wil aan degenen, die de waarheid niet hebben willen aannemen, en die een welbehagen hebben in de ongerechtigheid (2 Thessalonicenzen. 2: 9vv.), daar kan Hij Zijn goede en reine geesten niet als werktuigen gebruiken, daartoe behoeft Hij de dienst van de boze geest, uit wie dergelijke dwalingen hun oorsprong hebben en in wie alleen krachten van de leugens wonen. Deze waarheid is in Micha's gezicht daardoor aanschouwelijk voorgesteld, dat van de goede Engelen, de een dit, de ander dat zegt, en niet één raad weet, totdat de geest te voorschijn treedt, die zegt: Ik zal het doen, ik zal hem overreden. 3e Wanneer satan hier nog onder de goede geesten verschijnt, zoals in Job 1: 6vv.; 2: 11vv., dan is dat slechts een afspiegeling van de ervaring, dat Judas de verrader tot aan de laatste beslissing zich evenzo onder Jezus' discipelen bevond. Het heeft echter evenwel in zover zijn volle waarheid, als aan de ene zijde de duivel, wat zijn oorspronkelijke schepping betreft, een goede engel, en aan de andere zijde het jongste gericht over hem, waarin zijn verdoemenis volkomen zal zijn, nog zo lang onvoltrokken is, als in het Oude Testament het verlossingswerk van Christus nog onvoltooid is, waarin ook de vijandschap van de duivel tegen God zich op het hoogst openbaart.

Toen, terwijl Micha zo sprak en zijn woorden een zekere indruk op de koning maakten, trad Zedekia, de zoon van Kenäna, het hoofd van de 400 valse profeten (vs. 11) toe en sloeg, verstoord over de wijze, waarop hij en de zijnen ontmaskerd werden, Micha in het gezicht; en hij zei op vrij spotachtige wijze: Door welke weg, op welke wijze is de Geest van de HEERE van mij doorgedaan, geweken, om u alleen aan te spreken? 1) Zeg mij op welke wijze Hij die overgang bewerkstelligd heeft? Hoe is het toch gekomen, dat gij alleen het weet en wij nu leugenprofeten zijn?

Zedekia was zich daarvan bewust, dat hij zijn voorspelling niet zelf verzonnen had, daarom trad hij zo driest tegen Micha op, maar beweert daarmee evenzeer, dat niet Gods Geest hem bezielde. Was hij met de Geest van God bezielde geweest, zo had hij het niet nodig geacht door ruw geweld zijn woorden te bekrachtigen, maar had de verdediging van zijn zaak rustig aan de Heere kunnen overlaten, zoals Micha deed (vs. 25).

En Micha, aan de onbeschaamdheid en het ruwe geweld van zijn tegenstander een des te groter kalmte en bedaardheid, in het zeker vooruitzicht van hetgeen gebeuren zou, tegenoverstellende, zei: Zie gij zult het zien, dat de Geest van de Heere werkelijk van u geweken is en met mij spreekt, op dezelfde dag, waarop mijn woord aan de koning zich vervullen zal, als gij in grote angst van kamer tot kamer zult gaan, van de ene kamer van uw huis in de andere, om u te versteken, ten einde de zware verantwoording over al het onheil, dat gij door uw valse voorspelling (vs. 11) hebt aangericht, te ontgaan.

Het blijkt duidelijk, dat Zedekia, na Achabs bloedige dood (vs. 34vv.) ook werkelijk tot rekenschap is opgeroepen, ofschoon dit bericht, dat zich alleen tot de hoofdzaak bepaalt, net zo weinig melding maakt van de straf, die de valse profeet ontving als van het verdere lot van de profeet Micha.

De koning van Israël nu, bij wie de eenmaal opgevatte neiging spoedig weer de overhand verkreeg over de pas ontvangen indruk, dat hij in Micha werkelijk de alleen ware profeet voor zich had, zei tot de kamerling, door wie hij hem had laten halen (vs. 9): Neem Micha weer terug in de stadsgevangenis, en breng hem weer tot Amon, de overste van de stad, en tot Joas, de zoon van de koning, de koninklijke prins, die tezamen het bestuur over de gevangenis uitoefenen.

Josafats oogluikend stilzwijgen bij de behandeling, die aan Micha te beurt viel, en zijn voortdurende bereidwilligheid om Achab te vergezellen zijn zeer misdadig.

En gij zult tot beiden zeggen: Zo zegt de koning: Zet deze opnieuw in het gevangenhuis en voed hem met brood van de bedruktheid en met water van de bedruktheid, 1) met geringe gevangenskost, totdat ik met vrede van mijn veldtocht terugkom en dan verder vonnis over hem vellen zal.

Hij liet hem niet in gijzeling brengen, of hem opnieuw zijn vorige bewaarder aanbevelen, maar hij gebod hem in nauwer bewaring te houden en hem te voeden met brood en water, waarschijnlijk slecht brood en water, tot hij met vrede terugkwam, waaraan hij niet twijfelde,

ondanks Micha's zeggen van het tegendeel. En dan zou hij hem (zoals hij zich voorstelde) ter verantwoording roepen over zijn onbeschaamde leugens en hem als een valse profeet straffen. Een harde behandeling waarlijk jegens iemand, die zijn ondergang probeerde te voorkomen, maar hieruit bleek nog meer, dat besloten was, hem te verderven (2 Kronieken 25: 16).

En Micha zei: Indien gij enigszins met vrede, niet geslagen en in leven zijnde, terugkomt, zo heeft de HEERE door mij niet gesproken! Verder zei hij, terwijl hij naar de kerker weggevoerd werd: Hoort gij volken 1) al tezamen Israël en gij, natiën, die in het rond woont, let op hetgeen ik thans gezegd heb; want gij zult ook door de aanstaande gebeurtenissen in de gelegenheid zijn, u van de waarheid van mijn woord te overtuigen!

Onder volken worden hier niet verstaan de omstanders, maar Israël en de natiën. Het woord komt voor in dezelfde zin als Micha 1: 2.

Josafats oogluikend stilzwijgen bij de behandeling, die aan Micha te beurt viel, en zijn voortdurende bereidwilligheid om Achab te vergezellen, zijn zeer misdadig.

Vs. 29-40. In weerwil van de voorzichtigheid, waarmee Achab, terwijl hij tot de strijd trekt, zijn leven tegen het hem dreigend gevaar probeert te beveiligen, omdat hij zich door het veranderen van zijn kleren, bij de vijanden onkenbaar maakt, wordt hij toch door het hem voorbestemde lot achterhaald; de pijl van een Syriër treft hem aan de gevaarlijkste plaats van zijn lichaam tussen de gespen en het pantser. Tot zonsondergang blijft hij met zijn dodelijke wond op het strijdtoneel vertoeven, voorts zakt hij, ten gevolge van bloedverlies op zijn strijdswagen ineens en zijn leger verstrooit zich als schapen, die geen herder hebben. Als later zijn wagen in de vijver van Samaria gewassen wordt, lekken de honden zijn bloed, zoals hem bedreigd was. Deze vijver diende ook de hiëroduken (ontuchtige vrouwen, die zich bij afgodische plechtigheden, openlijk prijsgaven) tot badwater; en zo wordt zelfs zijn bloed, door Gods beschikking, oneer aangedaan. (Vergelijk 2 Kronieken 18: 28-34).

Alzo trok Achab, de koning van Israël en Josafat, de koning van Juda, op naar Ramoth in Gilead, 8 ½ mijl zuidoostelijk van Samaria; die, terwijl hij zowel de waarschuwing van de profeet Micha trotseerde en ook de waarschuwend stem van zijn eigen hart het zwijgen oplegde en blindelings in zijn verderf liep; deze, omdat hij zich schaamde zijn belofte, aan Achab gedaan (vs. 4), ter wille van een profetische uitspraak, die zo weinig bijval gevonden had, weer in te trekken.

Terwijl in 2 Koningen 3: 1 gezegd wordt dat Joram, Achabs tweede zoon, zijn broeder Ahazia, in het achttiende jaar van Josafat, en dus in het jaar 895 v. Chr., is opgevolgd, wordt in 2 Koningen 1: 17 dit jaar van Jorams komst tot de troon als het tweede jaar van Joram, de zoon van Josafat, de koning van Juda aangeduid. Volgens de laatste aanduiding moest Joram, de zoon van Josafat reeds nu, in het jaar 897, waarin de veldtocht tegen Ramoth in Gilead ondernomen werd, de regering over het rijk van Juda aanvaard hebben; dit kan echter ook evenzo goed in zover het geval geweest zijn, wanneer zijn vader Josafat, eer hij met Achab tegen Ramoth optrok, hem het regeringsbeleid opdroeg. Aanleiding tot die stap kan geweest zijn de zielsstemming, waarin Josafat toen ten strijde trok; want hij had vernomen wat Micha

van de uitslag van de gehele onderneming voorspeld had; hij erkende dit woord voor een profetisch woord, dat zeer vast is en had zich graag van de zaak losgemaakt, wanneer valse schaamte hem dit niet verhinderd had. Omdat hij nu aan een zo bedenkelijke krijgstoet deelnam, deed hij het met onderwerping aan de mogelijkheid dat ook hij, evenzo als Achab, niet met vrede daaruit terugkeerde. Daartoe werd hij wellicht ook nog bewogen door zijn toelag om deze, zijn eerstgeborene, in elk geval, van de troonopvolging te verzekeren, mocht hij in de strijd tegen de Syriërs zijn leven verliezen en zo alle onenigheid onder zijn zonen, van wie er behalve Joram in 2 Kronieken 21: 2 nog zes andere opgenoemd worden, te voorkomen. Want het is zeer waarschijnlijk dat Joram, wegens zijn huwelijk met de Israëlitische koningsdochter Athalia (1Ki 19: 21) en ter oorzaak, van zijn wreed en heerszuchtig karakter weinig aanhang in het land had, en het volk liever een ander van Josafats zonen op de troon had gezien; waarom ook Joram, toen hij in het bezit van de heerschappij gekomen was, al zijn broeders en enige vorsten in Israël liet doden (2 Kronieken

4). Maar Josafat begeerde Joram tot zijn opvolger, en wel om diens huwelijk met Athalia, omdat hij, naar het schijnt, de hoop koesterde dat ten gevolge van deze verzwagering van de beide koningshuizen, de beide koninkrijken eenmaal weer onder één scepter verenigd zouden worden.

Hoe evenwel juist het tegendeel van deze verwachting zich verwezenlijkte en Achabs huis het huis van David bijna uitgeroeid had, als de Heere niet wakend en beschermend tussenbeide getreden was, zullen wij in de geschiedenis van Athalia opmerken (2 Koningen 11: 1vv.). Josafat meende het goed, wat zijn plannen en gedachten betrof. Maar welmenendheid alleen brengt niet altijd het goede tot stand, integendeel geldt ook hier: wat uit vlees geboren is, dat is vlees; alleen wat uit de geest geboren is, dat is Geest (Joh. 3: 6). Overigens is de vasthoudendheid opmerkelijk, waarmee Josafat zich aan de eenmaal opgevatte plannen en gedachten vastklemde. Want niet alleen liet hij zich na de ongelukkige uitslag van de oorlog tegen de Syriërs opnieuw in een gemeenschappelijke strijd met Joram, Achabs tweede opvolger en zoon, in (2 Koningen 3: 4vv.) en beproefde met diens eerste zoon en opvolger Ahazia, opnieuw zoals Salomo een scheepstocht naar Tarsis (2 Kronieken 20: 35vv.), omdat hij stellig besloten had vrede met Israël's koningen te hebben (vs. 45), maar hij maakte ook twee jaar vóór zijn dood Joram bepaald tot mederegent, zoals hij reeds bij zijn tocht naar Ramoth in Gilead had gedaan; waarom in 2 Koningen 8: 16 als het eerste regeringsjaar van Joram, koning van Juda, niet het zevende regeringsjaar van de Israëlitische Joram (889 v. Chr.), maar integendeel diens vijfde regeringsjaar (891 v. Chr.) opgegeven wordt. Met bijvoeging van dit tweejarig regentschap heeft Joram van Juda inderdaad acht jaar te Jeruzalem geregeerd, terwijl de tijd van zijn alleenheerschappij slechts 6 jaar bedraagt; misschien is echter, zoals door vele uitleggers gebeurt, de toedracht van de zaak zo op te vatten dat Joram, door de heerszuchtige Athalia opgestookt, zelf zijn vader Josafat in 889 v. Chr. van de troon verdrong en de teugels van het bewind in handen nam, zodat aan deze niets dan de koninklijke titel overbleef, en de duur van de regering van de laatste strikt genomen slechts 23 jaar bedroeg.

Ook Josafat trok mee, hoewel hij wist, dat Micha waarheid had gesproken en zijn voorspelling een woord van de Heere was. Men had kunnen verwachten, dat hij zich nu van Achab had losgemaakt en weer naar Juda was gegaan. Niets echter van dit alles. Valse

schaamte hield hem terug, wat hem echter bijna het leven had gekost, indien de Heere niet op een bijzondere wijze de ogen van de Syriërs had geopend, zodat zij in hem herkenden niet de koning van Israël, maar die van Juda.

En de koning van Israël vreesde, nadat de legers van weerszijden in het Oostjordanse waren binnengerukt en het tot een slag tegen de Syriërs zou komen, naar aanleiding van Micha's profetie, dat de pijlen van de vijanden vooral op hem gericht zouden zijn, zoals het dan ook inderdaad later (vs. 31) het geval was; daarom zei hij tot Josafat: Als ik mij verkleed heb, zal ik in de strijd komen, 1) maar gij, zo gij wilt, trek uw koninklijke kleren aan. Zo verkleedde zich de koning van Israël en kwam in de strijd.

Volgens het oorspronkelijke bevat deze plaats een onbepaalde, afgebroken uitdrukking: "Verkleed en in de strijd komen, en gij, trek uw kleren aan; " Van der Palm heeft vertaald: Verkleed we ons om in de strijd te gaan, of gij, zo gij wilt, houd uw koninklijk gewaad aan.

In het Hebreeuws Hitchaphees wabo bamilchama. Letterlijk: Verkleed en komen in de strijd. De onbepaalde wijs wordt hier gebruikt, niet zoals gewoonlijk voor de gebiedende, maar voor de wensende. Een gevolg van de angst, waarin Achab verkeert, en van de vrees om te komen. Hij is niet gerust. Hij denkt om de profetie van vroeger bij het sparen van Benhadads leven. Hij weet, dat het op zijn leven gemunt is. Daarom zal hij zich steken in het gewaad van een gewoon soldaat. Tot Josafat zegt hij: trek gij, zo gij wilt, uw koninklijke kleren aan, omdat de koning van Juda niet die voorzorgsmaatregelen hoefde te nemen en te vrezen, meende hij. Of hij daarmee ook de arglistige bedoeling had, om Josafat in zijn plaats te doen sneuvelen, is niet uit te maken. Sommige uitleggers stellen dit vast, anderen verwerpen het. In elk geval met zijn "zich verkleed" bedoelde hij de voorspelling van God krachteloos te maken. Maar God zou tonen, dat Zijn Raad zou bestaan en Hij al Zijn welbehagen zou doen.

De koning nu van Syrië had, bij het begin van de strijd, het ook werkelijk, zoals Achab vreesde, in het bijzonder op diens leven gemunt-misschien omdat hij door hem bij de onderhandelingen, die voor het uitbreken van de strijd over de teruggave (vs. 13) van Ramoth plaatsgevonden had (vs. 3), gevoelig was beledigd. Hij had geboden aan de oversten van de wagens, 1) waarvan hij tweeëndertig had (vgl. 20: 1 en 24vv.), zeggende: Gij zult noch kleinen, noch groten in het leger van de kinderen van Israël bestrijden, maar de koning van Israël alleen, zodat gij hem gevangenneemt of doodt; dat moet voor alle dingen gebeuren.

De oversten van de wagens zijn de stadhouders, die hij in de plaats van de 32 koningen had aangesteld (20: 24).

Het geschiedde dan toen de oversten van de wagens, in het hierop plaatshebbend treffen Josafat, 1)de koning van Juda, zagen, dat zij zeiden, wegens de koninklijke kleren die hij droeg (vs. 30): Gewis, die is de koning van Israël, Achab, en zij keerden zich naar hem, drongen in gehoorzaamheid aan Benhadads bevel op hem aan, om te strijden; maar Josafat riep uit, riep zijn krijgslieden toe, dat zij hem te hulp zouden komen, hetgeen tegelijk een aanroeping van de Heere was om hulp, die verhoring vond, omdat de Heere Josafat wel

straffen wilde, maar niet met Achab in diens oordeel doen omkomen (2 Kronieken 18: 31; 19: vv.).

Josafat meer godsvrucht dan staatkunde bezittende, aanvaardde de post van eer, ofschoon het de gevaarlijkste post was en hij daardoor in een ijselijk gevaar geraakte, maar God verlostte hem genadig, waardoor Hij betoonde, dat ofschoon Hij op hem verstoord was, Hij hem echter niet had verlaten. Sommige oversten hem kennende ontdekten hun misslag en keerden zich van achter hem af, hiertoe bewogen zijnde door de verborgen besturing van God.

Toen spande een man, een van de gewone krijgslieden, de boog in zijn eenvoudigheid, zonder bepaald overleg, waarom hij juist degene in het oog vatte, op wie hij uit al de rijen van de Israëlitische strijders aanlegde-maar het was de Heere in de hemel, die zijn oog en zijn hand bestuurde, en schoot de koning van Israël tussen de gespen en tussen het pantser, 1) eigenlijk tussen de samenvoegingen van het harnas, daarom juist op die plaats, tot waar alleen een dodelijk verwondende pijl kon doordringen; zo wonderbaarmoest zich alles schikken. Toen zei hij (Achab) tot zijn voerman, die zijn strijdswagen mende: Keer uw hand, wij zouden zeggen: keer om (2 Koningen 9: 23), en voer mij uit het in slagorde gerangschikte leger, d.i. buiten het strijdgewoel, een weinig ter zijde, want ik ben zeer gewond.

Het eigenlijke pantser bedekte slechts de borst tot aan de laatste rib, van daar had het tot bescherming van het onderlijf nog een schubachtig verlengsel; tussen het verlengstuk en het pantser was er een voeg, en deze was de enige plaats voor pijl of werpspies toegankelijk. Josefus noemt de man, wiens hand de Heere zo geheimnisvol bestuurde Amanus en de Joodse overlevering beweert, dat daaronder de in 2 Koningen 5: 1vv. genoemde veldheer Naäman te verstaan is, wat in elk geval wegens het daar gebruikte woord: "door hem had de Heere de Syriërs verlossing gegeven" veel voor zich heeft, en de betekenis van die geschiedenis in zo verre versterkt, omdat dan degene, die de oorzaak van de overwinning van de Syriërs over Israël geweest is als een geslagene door de melaatsheid hulp in Israël zoeken moet.

Achab is zo veilig gewapend, dat hij bijna onkwetsbaar mag heten. Alsof een geweer tegen de dood en een schild tegen het graf werd gevonden. Al bedekt hem het ijzer van het hoofd tot de voeten, al is er in de hechte wapenrusting slechts een enkele opening, die opening is de geopende poort van de dood. Niet op de ondoordringbare helm stuit de pijl van de Syriër af; juist tussen de gespen en het pantser dringt het moordtuig naar binnen en wondt niet licht, maar ten dode en onder de zwaarte van het stevige harnas gebogen, zinkt Achab waggelend neer. En waar het oog van ons geloof in de hemel Achabs vonnis ziet geschreven en het oog van onze verbeelding hem op de aarde ziet neerliggen, de geheimzinnige pijl van de onbekende in de borst, daar zeggen wij eerbiedig en luid: Dit is door de Heere gedaan.

En de strijd nam op die dag toe, omdat de kinderen van Israël steeds weer opnieuw op de Syriërs aanvielen, en de koning Achab, om zijn strijders niets van zijn verwonding te laten bemerken en daardoor te ontmoedigen, werd, nadat hij de pijl zich spoedig uit de wond getrokken, maar het toneel van de strijd zelf evenwel niet verlaten had, met de wagen staande gehouden tegenover de Syriërs, alle krachten inspannende om zich in de wagen zoveel

mogelijk rechtop te houden; maar hij stierf pas 's avonds, toen de zon onderging, en het bloed van de wond vloeide, terwijl hij op deze wijze stand hield, ten einde de Syriërs het hoofd te bieden, met des te meer kracht, juist door het geweld, dat hij zichzelf aandeed, in de bak van de wagen, zodat hij op de strijdswagen geheel en al doodbloedde.

Achab leefde lang genoeg om een gedeelte van Micha's profetie vervuld te zien. Hij had een langzame dood; hij had tijd genoeg om te voelen dat hij stierf; en wij kunnen ons wel voorstellen met wat een afgrijzen hij nu aan de door hem begane gruwelen, aan het versmaden van zoveel waarschuwingen dacht, aan de Baälsaltaren, aan Naboths wijngaard, aan Micha's inkerkering; door zelfmisleiding en bedrog van anderen ziet hij zich in het verderf gestort. Zonder hoop in zijn sterven valt hij in de handen van de koning van de verschrikking.

Toen men nu de wagen, waarop hij met zijn leven had geboet voor het door hem, uit gemis aan vrees van God, gespaarde leven van Benhadad (20: 42), in de vijver van Samaria spoelde, lekten de honden zijn bloed, waar 1) n.l. in deze vijver, in dezelfde tijd zich de hoeren wasten, naar het woord van de HEERE, dat Hij door de mond van de profeet Elia (21: gesproken had.2)

Of, terwijl de hoeren zich baadden. Uitdrukkelijk wordt dit erbij gevoegd om te kennen te geven de oneer, die Achab ook nog na zijn dood overkwam, dat zijn strijdswagen van zijn bloed werd gereinigd ten aanschouwen van die vrouwen, die hij in het land had gehaald of toegelaten, ten behoeve van de onreine dienst van Astarte.

Wanneer dit woord van de profeet Elia zich slechts ten dele aan Achab, volkomen evenwel pas aan diens tweede zoon en opvolger Joram vervulde (2 Koningen 9: 24vv.), zo hebben wij Achabs verootmoediging (21: 27vv.) niet voorbij te zien, die een verzachting van het Goddelijke strafoordeel teweeg had gebracht. Achabs bloed door de honden gelect en het lijk van Joram op Naboths akker geworpen: in deze beide, wat tijd en plaats aangaat, van elkaar verwijderde omstandigheden, vervulde zich desalniettemin zeer nauwkeurig wat Elia voorspeld had.

IV. Vs. 41-51. In aansluiting op de zo-even meegedeelde geschiedenis van Achabs veldtocht tegen de Syriërs, waarin hij ook Josafat, koning van Juda, had weten te wikkelen, volgt hier een zeer beknopt verslag aangaande het bestuur van deze koning, waarin zijn duur en de geest, die het bezielde, nader vermeld wordt; daarna wordt van de vruchteloze proefneming van Josafat om het handelsverkeer met Ofir te herstellen (1Ki 15: 24) gewag gemaakt. In het brede wordt er daarentegen van Juda's vierde heerser gesproken in 2 Kronieken 17: 1-21: 3, die afgezien van zijn onzalige verbintenis met het huis van Achab, een van de beste vorsten uit David's geslacht is geweest, en die niet slechts veel voor de verspreiding van de kennis van de wet onder zijn volk, voor het herstel van een goede rechtspleging, zowel als voor de organisatie van het leger gedaan, maar ook zegevierend tegen de Ammonieten en Edomieten gestreden heeft.

a) Josafat (= de HEERE oordeelt) nu, de zoon van Asa, om de in 15: 24 afgebroken geschiedenis van de koningen van Juda verder voort te zetten, werd koning over Juda, in het vierde jaar van Achab, de koning van Israël (d.i. in het jaar 940 v. Chr.).

2 Kronieken 20: 31

Josafat was vijfendertig jaar oud, toen hij koning werd, en regeerde vijfentwintig jaar (tot 889 v.Chr.) te Jeruzalem, gedurende de twee laatste jaren onder het mederegeentschap van zijn zoon Joram (1Ki 22: 29), en de naam van zijn moeder was Azuba (= verlaten), de dochter van Silchi (= gewapend door de HEERE).

Bijna bij iedere koning van Juda wordt ook de naam van zijn moeder vermeld (14: 21; 15: 2; Koningen 8: 26; 12: 1; 14: 2; 15: 2,33; 18: 2; 21: 1,19; 22: 1; 23: 31,36; 24: 8,18); dit heeft zijn grond in de belangrijke invloed, die de koningin-moeders op de koning en diens regering uitoefenden, en legt een schoon getuigenis af aangaande de aard van de betrekking tussen moeder en zoon bij de Hebreeën, ook wanneer die betrekking niet altijd een gunstige invloed uitoefende.

En hij wandelde in heel de weg van zijn vader Asa, die in de eerste tijd van zijn bestuur zo voortreffelijk regeerde (15: 11vv.), hij week niet daarvan, zoals Asa later zelf deed (15: 17vv.), doende wat recht was in de ogen van de HEERE. 1)

Hij droeg dezelfde zorg voor het bestuur van het koninkrijk en in het bijzonder voor de hervorming in de Godsdienst, als zijn vrome vader had gedaan en hij volhardde daarin; hij week niet daarvan. Nochtans, zoals het karakter van de vroomsten zelfs altijd de een of andere maar heeft, zo was het ook hier, de hoogten werden niet weggenomen. Oude verdorvenheden laten zich moeilijk uitroeien, in het bijzonder wanneer ze enige goede mensen tot voorstanders hebben, zoals de hoogten die gehad hadden in Samuel, Salomo en anderen.

Evenwel werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten, wat ondertussen minder hem, dan het volk tot verwijt strekt (15: 14), omdat hij tot de grondige bekering van het volk alles deed wat in zijn vermogen was (2 Kronieken 17: 6vv. 4vv.; 20: 20vv.).

En Josafat maakte, anders dan zijn drie voorgangers (14: 30; 15: 6,16) vrede met de koning van Israël, 1) terwijl hij zich met hem verzwagerde (1Ki 19: 21).

Op zichzelf beschouwd was dit goed, maar toch overschreed Josafat de geoorloofde grenzen, door zich te verbinden met het huis van Achab. Hiermee werd hij oorzaak dat straks onder Athalia, de dochter van Achab en de weduwe van Joram, Josafats zoon, het koninklijk nageslacht van David bijna geheel werd omgebracht. Het was hier in betrekkelijke zin een vrede, ten koste van de waarheid. En dit is bij de Heere vervloekt.

Het overige nu van de geschiedenissen van Josafat en zijn macht die hij, tot bevestiging van zijn rijk, deels door het aanleggen van vestingen en betere legerinrichting, deels door

onderwijzing van het volk in de wet en verbetering van de rechtspleging, bewezen heeft, en hoe hij, tegen de Edomieten en Ammonieten (2 Kronieken 20) gestreden heeft, zijn die niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Juda? (1Ki 14: 19)

Met de geschiedenis van deze koning hangt het ontstaan van Psalm 47, 48 en 83 samen, waarover wij pas bij 2 Kronieken 20 meer in bijzonderheden kunnen spreken. Als profeten, die onder Josafat gewerkt hebben, worden in 2 Kronieken 19: 2; 20: 34,37 genoemd Jehu, de zoon van Hanani (1Ki 15: 22) en Eliëzer de zoon van Dódava.

Toen was er, in zijn tijd, hetgeen voor de in het vervolg meegedeelde bijzonder van gewicht is, geen koning in Edom; maar een stadhouder van de koning, 1)door de koning aangesteld, regeerde het land.

Het blijft onbeslist of de Edomieten, zoals enige uitleggers willen, nadat zij een tijd lang eigen koningen gehad hebben, weer aan Josafat onderworpen zijn en een stadhouder van hem ontvingen (1Ki 9: 19), dan wel of Edom sinds David's tijd onafgebroken aan Juda onderworpen is geweest en door een stadhouder geregeerd werd, zodat het pas onder Joram zich onafhankelijk maakte (1Ki 11: 22). In het laatste geval moet men aannemen, dat deze landvoogd of stadhouder nochtans de koningstitel voerde en in zekere mate zelfstandig regeerde, omdat in 2 Koningen 3: 9 van een "koning" van Edom gesproken wordt en deze als een bondgenoot van Josafat en Joram voorkomt, maar toch ook in zekere zin van de koning van Juda afhankelijk is.

Deze mededeling, omtrent Edom, wordt hier in deze geschiedenis ingevlochten, om daarmee de tocht van Josafat te verklaren, omdat deze daardoor vrij kon beschikken over de haven van Elath.

AHAZIA'S ZIEKTE. EEN STRAFWONDER DOOR ELIA VERRICHT.

Koningen 22: 52-2 Koningen 1: 18. In zijn oudere zoon Ahazia volgde op Achab, in het bestuur over het rijk van de tien stammen, een vorst, die geheel en al in zijn wegen wandelde en de Baälsdienst opnieuw tot de eredienst van het koninklijke hof maakte; ja, wij zouden haast zeggen, dat Ahazia met nog meer beslistheid dan Achab, in de wegen van Izebel wandelde, ofschoon het hem, wegens de zwakheid en de korte duur van zijn regering, niet lukte het lang in het volslagen heidendom van weleer te doen terugzinken. Hoe goddeloos hij was, bleek bij gelegenheid van een ziekte, waardoor hij ten gevolge van een val getroffen werd, want toen zond hij naar het orakel van de god van de Filistijnen, Baäl-Zebub te Ekron, ten einde te vernemen welke uitslag zijn ziekte hebben zou. Maar de Heere zendt zijn afgezant de profeet Elia tegemoet en laat hem door deze bestraffen en aanzeggen, dat hij van zijn bed niet weer zou opstaan. Om Elia tegen de euvelmoed van de vangeren, die tweemaal, de ene afdeling na de andere afgezonden werden, te beschutten, zendt de Heere bliksemvuur van de hemel, dat beide reizen een hoofdman en zijn vijftigen verteert; wanneer daarna de derde, door de koning uitgezonden, de levende God ontzag betoont, vergezelt de profeet hem op het gebod van de Heere, maar enkel om voor Ahazia's oren het vonnis van de Allerhoogste

te herhalen, en inderdaad sterft de koning, na niet veel langer dan een jaar geregeerd te hebben.

Ahazia, de oudere zoon van Achab (vgl. 2 Koningen 1: 17), werd koning over Israël te Samaria, in het zeventiende jaar van Josafat, de koning van Juda (897 v. Chr.), en regeerde twee jaar over Israël, nauwkeuriger: een weinig langer dan een jaar, tot 896.

En hij diende, voor zijn persoon; terwijl hij de kalverdienst aan het volk overliet, de Sidonische afgod Baäl, 1) en boog zich voor hem, en vertoornde de HEERE, de God van Israël, naar alles, wat zijn vader gedaan had, zonder zich aan de oordelen te storen, die over deze ten gevolge van zijn afgoderij gekomen waren.

Van Ahazia wordt nog opzettelijk meegedeeld, dat hij Baäl diende. In de laatste jaren van Achabs regering, tengevolge van de gebeurtenis op Karmel, schijnt de Baälsdienst niet meer zo sterk door Achab te zijn gedreven. Nu hij echter in de strijd gesneuveld is, wordt de invloed van Izebel weer sterker en in Ahazia vindt zij een gewillig werktuig, om de afgodendienst weer als opnieuw in te voeren. Zelfs was deze zoon van Achab van zeer afgodische aard, omdat hij straks de afgod van de Filistijnen nog om raad gaat vragen.

HET TWEEDE BOEK DER KONINGEN. Het Tweede

Boek der Koningen laat zich verdelen in drie delen.

Het eerste deel (1-10) bevat de verdere geschiedenis van Achabs huis en die van de koningen van Juda, die met dit huis verbonden waren, tot op de uitroeiing ervan door Jehu, de zoon van Nimeï.

Het tweede deel (11-17) deelt ons mede de geschiedenis van Israël tot op de verwoesting van dat rijk, en die van de koningen van Juda, voorzover zij in strijd leefden met het rijk van Israël.

Het derde deel (18-25) beschrijft de geschiedenis van het rijk van Juda vanaf koning Hizkia tot de verwoesting van Jeruzalem en de Babylonische gevangenschap.

Het geheel doet ons duidelijk zien, hoe de ondergang van beide rijken bevestigt, wat de Heere God zelf tot Salomo had gezegd en verder door Zijn profeten had laten verkondigen, dat n.l. voortdurende afgoderij en beeldendienst en de daarmee gelijkstaande verwerping van Hem, de Koning van Israël, onverbiddelijk moest leiden tot de ondergang van land en volk.

HOOFDSTUK 1.

En 1) ook duurden bij de aanvang van Ahazia's regering de kastijdingen van God voort, hetgeen hem tot waarschuwing had moeten dienen, wanneer hij voorwaarschuwing vatbaar geweest ware; want Moab, eenmaal door David onderworpen (2 Samuel .8: 2) en bij de verdeling van het rijk onder de heerschappij van het Noordelijke koningshuis geraakt, viel van Israël af na a) Achabs dood, omdat het van de verzwakking, waaraan de Israëlitische macht ten gevolge van de oorlog met de Syriërs leed (1 Koningen 22: 35vv.), tot zijn voordeel gebruik maakte.

2 Koningen .3: 5

Deze afval van Moab wordt hier vermeld, om daarmee te kennen te geven, hoe de nederlaag van Achab nog meer gevolgen had gehad, die door de toestand van Ahazia niet ongedaan gemaakt konden worden. Integendeel, omdat Ahazia ziek werd tot stervens toe en spoedig daarop stierf, hadden de Moabieten tijd en gelegenheid om hun onafhankelijkheid te versterken en zich met de Ammonieten te verstaan, om straks een aanval in Juda te doen.

En weldra, nadat hij niet veel langer dan een jaar had geregeerd en reeds gedurende deze tijd zijn God vijandige gezindheid voldoende aan de dag had gelegd, trof het gericht van de Heere Ahazia zelf; hij viel namelijk door een tralie¹⁾ in zijn opperzaal, die te Samaria was, en werd, ten gevolge van de val, ziek. En toen openbaarde zich duidelijk zijn volstrekt heidense aard. Want hij zond, misschien wel op raad van zijn moeder, boden naar het beroemdste van de heidense orakels in de omtrek van zijn koninkrijk, en zei tot hen: Gaat heen, vraagt Baäl-Zebub,

de god van Ekron, een stad van de Filistijnen (Jos 13: 3), of ik van deze ziekte genezen zal of niet.

Onder de "tralie" is waarschijnlijk niet, zoals de Rabbijnen willen, een getraliede opening in de vloer van de bovenkamer te verstaan, waardoor het licht tot het zich daar onder bevindende vertrek kon doordringen, maar een zeer laag langwerpig venster van traliwerk, waarmee het geopend en gesloten kon worden, voorzien en dat op de binnenhof van het paleis uitzag; want de huizen van de voornamen vormden gewoonlijk een vierkant, met een binnenhof in het midden, die, zeer ruim, van zuilengangen en galerijen omgeven, soms ook met bomen beplant, en ook wel van bronnen en gelegenheden om zich te baden voorzien, de gezelschapszaal van de huizen vormde. Wanneer nu het venster van de opperzaal van het koninklijk paleis te Samaria daarop uitzag, dan is het, omdat paleizen gewoonlijk meerdere verdiepingen hadden, nauwelijks te geloven, dat Ahazia na in zijn val op de geplaveide grond van de binnenplaats neergekomen te zijn, nog zou geleefd hebben; men moet daarom veronderstellen, dat er, lager dan het venster van de onderzaal, een galerij langs de muur liep, waar Ahazia, toen hij te ver uit het venster reikte, is neergekomen.

Baäl, de hoofdgodheid aan alle Kanaänitische volken gemeen, werd aan verschillende plaatsen, op verschillende tijden, verschillend vereerd. Daarom bestonden er vele Baäls, d.i.

veelvuldige opvattingen betreffende die afgod, en komen er ook van deze bijzondere of lokale (plaatselijke) opvattingen in het Oude Testament voor (De 16: 21):

Baäl-Berith of Baäl van het verbond, als beschermer en handhaver van de verbintenissen (gelijk aan de Zeuv opkiov of Deus fidius van de Grieken en Romeinen);

Baäl-Peor, de afgod van de Moabieten, hoogstwaarschijnlijk dezelfde als Kamos, de krijgsgod van de Moabieten, die ook door de Ammonieten vereerd werd en bij dezen nauw verwant met of misschien dezelfde was als Milcom, Malchom of Molech. Hij werd staande op een zuil, met een zwaard in de rechterhand en twee vuurfakkels aan zijn zijde afgebeeld: zijn dienst in slachtoffers en offermaaltijden bestaande, ging in bedrijf van ontucht over, maar in tijden van grote benauwdheid verzoende men zijn toorn ook wel met kinderooffers (3: 27).

Baäl-Zebub, de god van de vliegen, maar niet in de eerste plaats, zoals men meestal verklaart, degene, die de vliegen of het ongedierte afweert (dit gedeelte van zijn werkzaamheid trad pas later op de voorgrond, toen de dierdienst nog door de denkbeelden aangaande de nuttigheid of schadelijkheid van de dieren gewijzigd werd), maar als degene, die de zwermen van kwellende vliegen, die in de zuidelijke landen zelfs ziekten veroorzaken, te voorschijn roept, en dan ook weer in staat is om ze te verwijderen (hiermee vergelijk men Plin. hist. n. 29: 6 de Myiodes of de Zeuv apomuiov van de Eleënsers). Hij werd dus als zonne- of zomergod gedacht, in dezelfde verhouding tot de vliegen staande, als de orakelgod Apollo tot de ziekten, die hij zond of afweerde. Omdat nu de vliegen in hun verschijnen en verdwijnen, van zekere weersgesteldheid afhankelijk, zelf als met profetisch vermogen begaafd schenen, zo is het makkelijk te begrijpen waarom men aan Baäl-Zebub, die misschien onder de gedaante van een vlieg vereerd werd, in bijzondere zin de voorspellingsgave kon toeschrijven. Dat nu zijn priesters vele uitspraken gedaan moeten hebben, die het geloof aan de macht van de afgod voedsel gaven, en zijn orakel bovendien zeer beroemd maakten, is volgens onze beschouwingen van het wezen van de magie (Ex 7: 8" en "1Ki 10: 26) geen ogenblik te betwijfelen.

Bij vele uitspraken van de heidense orakels, zowel als bij de openbaringen van moderne somnabules of clairvoyantes is de werking van een boosaardige, kwaad bedoelende, moedwillig op het dwaalspoor leidende intelligentie (met verstandelijk inzicht begaafde macht) niet te miskennen; en Groenlandse angekoks (tovenars) beleden, nadat zij tot het Christendom waren overgegaan, dat veel van hun toverkunsten wel bedrog geweest was, maar dat er zich ook vaak iets demonisch in gemengd had, dat zij nu weliswaar verafschuwden, maar toch niet beschrijven konden.

Vergelijk H. v. Schubert, Zaubereisünden. S.83. Krantz, Historie von Grönland. I, 273.

Niet tot zijn eigen afgoden wendde hij zich, maar tot een buitenlandse afgod. Dit is te verklaren, óf uit wantrouwen in zijn eigen afgoden, een wantrouwen niet onwaarschijnlijk gewekt op de Karmel, óf uit verregaande dweepzucht, die leidde tot het vereren van vele afgoden.

Maar de Engel van de HEERE (Genesis 16: 7) sprak, eer nog de gezanten zich naar het 7 ½ mijl verwijderde Ekron ten zuidwesten van Samaria op weg begaven, ja eer nog Ahazia ze afvaardigde, en de gedachten nog maar pas bij hem begonnen te ontwaken om de Filistijnse afgod te raadplegen, tot Elia, de Thisbiet, die zich opzettelijk van de geheel afgodische koning afgezonderd op de Karmel had opgehouden (vs. 9vv.): Maak u op, ga op, de boden van de koning van Samaria tegemoet, en spreek tot hen: Is het, omdat er geen God, die men kan raadplegen, in Israël 1) is, dat gij heengaat om Baäl-Zebub, de god van Ekron, te vragen?

Dit wil volstrekt niet zeggen, dat de Heere God alleen bepaald was tot het land van Israël, maar is bij wijze van tegenstelling gesproken, om Ahazia erbij te bepalen, hoe diep zondig hij handelt, door de enige levende God te verwerpen en zich te wenden tot de afgoden van vreemde volken.

Daarom nu, omdat gij die nietige afgoden hoger acht dan Mij, zegt de HEERE zo tot uw heer, de koning: Gij zult niet afkomen van dat bed, waarop gij geklommen zijt, ofschoon Ik u gemakkelijk had kunnen oprichten, wanneer gij de hulp van Mijn genade door waarachtige bekering en met oprecht geloof had gezocht; maar gij zult tot straf voor uw hardnekkige afgoderij, waarvan gij u door geen kastijding wilt laten terugbrengen, weldra de dood sterven. En Elia ging weg, 1) van de Karmel, om het bevel van de Heere te volvoeren, en ontmoette de boden van de koning juist op het ogenblik, dat zij de poort van Samaria uitgingen.

Deze laatste bijzonderheid volgt bepaald uit de woorden van de Engel van de Heere, die duidelijk zegt: Maak u op, ga op, de boden van de koning van Samaria te gemoed. Dit "ga op" geeft te kennen, dat Elia de boden juist bij het verlaten van de op een berg gelegen stad moest tegemoet gaan. Om dit te kunnen doen, moet de goddelijke lastgeving aan de profeet enige tijd eerder hebben plaatsgehad, alvorens Ahazia zijn boden afzond, want de weg van de zuidoostelijke voet van de Karmel tot Samaria is meer dan 6 mijl lang; Elia hield zich waarschijnlijk in een spelonk aan het noordwestelijk einde van de berg op ongeveer daar waar thans het naar hem genoemde klooster staat (1Ki 18: 20), en had dus een weg van 16 of 14 mijl tot Samaria af te leggen. De koninklijke gezanten hebben zich met de last van de goddeloze monarch op weg begeven, gaan welgemoed voort en berekenen reeds, wanneer zij op de plaats van bestemming zullen komen. Maar hoe menigmaal vergist men zich in zulke omstandigheden: het orakel komt hen reeds tegemoet, en wel van een kant, waarvan zij het niet vermoeden; eer zij het weten staat er een levende barrière voor hen. Ja, het is niet altijd vooruit te zien wat iemand op zo'n weg naar Ekron en Endor (1 Samuel .28: 7vv.) al kan bejegenen. Het is een gevaarlijk spel, met voorbijgang van God en Zijn woord, de sluier van de onzichtbare wereld te willen oplichten, en in de toverkringen van geestenzieners, bezweerders, dwepers geïnspireerden enz. zijn nieuwsgierigheid te willen bevredigen. Op zulke wegen heeft reeds menigeen gezichten aanschouwd en oplossingen verkregen, waarbij hem de haren te berge zijn gerezen, en die hem voor altijd de rust van zijn gemoed deden verliezen; menigeen heeft op zulke gangen voor altijd het licht van de waarheid verloren, omdat zijn ziel dwalingen en leugens in zich opnam, of zich te langen leste in de vreselijke afgronden van zielsziekte of waanzin terugvond.

En hij, terwijl hij reeds vermoedde wie de man wel geweest mocht zijn, sprak tot hen: Hoe was de gestalte 1) van de man, zijn uiterlijk voorkomen, gedrag en kledij, die u tegemoet opgekomen is, en deze woorden tot u gesproken heeft?

In het Hebreeuws mischfat. De Vulgaat vertaalt terecht: figura et habitu. Het Hebreeuwse woord betekent toch eigenlijk: de eigendommelijkheid van de persoon. En nu is het bekend, dat deze niet alleen dikwijls kenbaar is in de houding, maar ook in de kleding. De knechten antwoordden dan ook: "Hij was een man met een harig kleed en met een leren gordel", een kledingstuk, dat in die dagen geheel de persoon tekende en wel zo'n persoon, die met alle kracht zich stelde tegen de heersende geest van zijn tijd, een kledingstuk, dat de boetprediker deed kennen, de handhaver van Gods gerechtigheid tegenover de wetsverkrachting en ongerechtigheid van de mensen.

En zij zeiden tot hem: Hij was een man met een harig kleed, een opperkleed uit schapen- of geitenhaar vervaardigd (Jud 14: 19), en met een leren gordel 1) in plaats van een van boomwol of linnen gemaakt, zoals andere mensen die dragen, gegord om zijn lenden. Toen zei hij, die uit de dagen van zijn vader Achab de profeet maar al te goed kende, en terwijl hij van de gegrondheid van zijn aanvankelijk vermoeden (vs. 7) meer verzekerd werd: Het is Elia, de Thisbiet.

Ook in Zacharia (13: 4) treffen wij als karakteristiek uitwendig kenteken van de profeten de harige mantel aan, een schapenvacht, waarop nog enig haar gelaten is, en waarmee Arabieren zich nog heden ten dage bekleden, daaruit is de uitdrukking van Christus te verklaren: ziet toe en wacht u voor de valse profeten, die in schaapsklederen tot u komen enz." (MATTHEUS.7: 15). Deze dracht is pas met Elia in zwang gekomen, omdat Samuëls profetenmantel een uit gewone geweven stof, bijzonder lange en ruim geplooide talaar schijnt geweest te zijn (1 Samuel .15: 27; 28: 14). Dit uitwendige kleed reeds moest in een tijd, waarin het volk verwekelijkt en in overdaad en wereldlust verzonken was, de ernst van de Goddelijke gerichten, die over het volk komen zouden, prediken en van de zijde van de profeten hun verachting voor de lust van deze wereld te kennen geven; vandaar was dan ook de leren gordel in strijd met de weelde die zich toen in de gordels vertoonde. (Vergelijk MATTHEUS. 3: 4 Hebr. 11: 37).

In die tijd droeg men gordels uit boomwol of linnen vervaardigd, een teken van weelde en verwijfdheid. Elia droeg een leren gordel als bewijs, dat hij optrad tegen de weelderige zeden van zijn tijd en van zijn volk.

En hij, 1)ook met Elia's gewone verblijfplaats bekend, zond, in de veronderstelling dat het een gemakkelijke zaak zou zijn zich van de profeet meester te maken, wanneer hij slechts een voldoende sterke bende afzond, om diens schuilplaats op te sporen en met geweld gevangen te nemen, tot hem naar de hoogte van de Karmel, een hoofdman van vijftig soldaten, met zijn vijftigen, die onder zijn bevel stonden. En als hij tot hem opkwam, naar het gebergte (want ziet, hij, de profeet, zat op de hoogte van een berg, op de hoogste spits van de berg, zonder zich in het minst door de aan zijn voet verschijnende schaar van krijgslieden te laten

verschrikken), zo sprak hij, de hoofdman, tot hem van beneden naar boven roepende: Gij man Gods! de koning zegt: Kom af. 2)

Jerobeam zoekt de profeet Ahazia nog, Achab verootmoedigt zich nog op het woord van Elia. Ahazia zondigt bovendien tegen Ex.20: 3 en Lev.19: 31. Hij hoont de levende God, trotseert de verwijten van Elia en komt zelfs niet tot inkeer, als het Godsgericht tot tweemaal toe een bende van vijftig, die zich aan Elia moesten vergrijpen, tot een getuigenis voor vorst en volk heeft getroffen.

Zoals Theodoretus reeds heeft opgemerkt, delen deze en de volgende hoofdman geheel "de God vijandige stemming van hem, die hen gezonden had." Dit was hun grote zonde, dat zij zich durven vergrijpen aan Elia, die zij zelf een "man Gods" noemden. Hun vijandschap gold niet alleen Elia, maar bovenal de God van Elia, die duidelijk getoond had, dat hij Zijn profeet was. Waar hij hem dan ook aanspreekt als "man Gods," legt hij duidelijk de stemming van het hart bloot, zijn grote vijandschap tegen God en Zijn gezalfde profeet. Al heeft Elia zich krachtig door woorden en tekenen een man Gods betoond en profeet van de HEERE, zij, de dienaren van de koning, zullen er niet tegen op zien, om zich aan hem te vergrijpen. Noch voor de God van Elia, noch voor Elia willen zij zich enigszins bevreesd tonen. Het is daarom dan ook, dat de Heere God het woord van de profeet vervult en Zijn Goddelijk misnoegen openbaart, door vuur uit de hemel te doen neerdalen, om de hoon, Hem aangedaan, te straffen.

En hij, koning Ahazia, zond, toen zijn hoofdman niet terugkwam, en nadat hij door uitgezonden boden vernomen had wat met dezen gebeurd was, opnieuw tot hem, tot Elia, 1) een andere hoofdman van vijftig, met zijn vijftigen. Deze, aan de plek gekomen, van waar de vorige hoofdman tot de profeet had gesproken, en hem ook op de berg ziende zitten (vs. 9), antwoordde en sprak tot hem, met nog meer verregaande onbeschaamdheid dan de eerste: 2) Gij, man Gods! zo zegt de koning: Kom haastig 3) af, laat alle verdere tegenstand varen en stel u goedschiks in mijn handen.

Ahazia was door het vorige, hoe vreselijk ook, niet getroffen; waardoor kon ook zijn verhard hart geroerd worden? Hij lag op zich sterfbed, koesterde noch vrees voor God, noch bezorgdheid voor zijn onderdanen veeleer lokte hij een menigte van oordelen uit, het een nog verschrikkelijker dan het andere.

Deze was onbeschaamder dan de eerste, deels omdat hij voor de onderneming, reeds door een oordeel van God afgekeurd, niet terugdeinsde, deels voor zo ver hij aan zijn rede, anders geheel aan die van de overige hoofdman gelijk, nog het woord "haastig" toevoegde. (Cornilius a Lapide, eigenlijk van der Steen, een beroemd schriftverklaarder van de R.K. kerk en lid van de Jezuïetenorde, in 1568 te Bohaff, in het Bisdom Luik, geboren, gestorven te Rome 1637; hij heeft veel ter verklaring van de Bijbel uit de kerkvaders opgezocht en ook veel goeds bijeen verzameld.)

In deze bijvoeging van haastig schuilt de drieste overmoed van deze hoofdman.

En Elia antwoordde en sprak, evenals vroeger (vs.10) tot hem: Ben ik een man Gods, zo dale, tot een bewijs daarvan en tot straf voor uw lastering van de Goddelijke majesteit, vuur van de hemel, en vertere u en uw vijftigen. Toen daalde het vuur Gods van de hemel, want hetgeen Elia gezegd had kwam niet uit vleselijke boosheid voort, maar uit heilige ijver voor de eer van de Heere en uit ingeving van Gods Geest, 1)en verteerde hem en zijn vijftigen.

Niettemin kwam Elia's woord alleen met de geest van het Oude Verbond overeen, gedurende welke God de onbeschaamde verachters van Zijn naam met vuur en zwaard uitroeide, om de energie van Zijn heilige Majesteit tegenover de levenloze afgoden van de heidenen te openbaren (Deuteronomium 13: 1vv.). Zo'n handelwijze zou dus in de tijd van het Nieuwe Verbond niet passen, zoals uit Luk. 9: 54vv. blijkt, waar de Heiland het doen van Elia niet misbillijkt, maar toch zijn jongeren terecht wijst, die het onderscheid tussen de huishouding van de wet en die van het Evangelie miskennende, in vleselijke ijver wilden nadoen, wat Elia in Goddelijke ijver voor de in zijn persoon beledigde eer van de Heere gedaan had.

En opnieuw zond hij, Ahazia, een hoofdman van de derde vijftigen met zijn vijftigen. Zo ging de derde hoofdman van vijftigen op (vgl. vs.9) en kwam en boog zich, in plaats van de Heere in de hemel in Zijn profeet met dezelfde hoon en verachting te bejegenen als de beide vorige hoofdlieden, op zijn knieën voor Elia; want ofschoon hij het bevel van zijn aardse koning moest gehoorzamen, wilde hij toch niet tegen de Heere strijden, maar alleen zijn plicht als soldaat vervullen, en smeekte hem, de man Gods, die hij uit de grond van zijn hart als zodanig eerde, en sprak tot hem: Gij man Gods! laat toch mijn ziel en de ziel van uw knechten, van deze vijftigen, die met mij gekomen zijn, dierbaar zijn in uw ogen, dat gij ons niet insgelijks laat omkomen, maar, indien de Heere het u vergunt, goedschiks met ons naar de koning gaat!

hoe hartelijk zal Elia zich over dit buigen voor de levende God verblijd hebben, hetgeen hij bij de derde hoofdman ontdekte, en wat hem van de treurige noodzakelijkheid ontsloeg, voor de derde reis met verterende vuurvlammen de eer van zijn Heere te handhaven. Want voorwaar, zijn ziel had, even zo weinig als God zelf, lust in de dood van de goddeloze, maar het was zijn lust, zoals het de lust van de Heere is, dat de zondaar zich bekere van zijn weg en leve.

Zie, het vuur is van de hemel gedaald, en heeft die twee eerste hoofdmannen van vijftigen met hun vijftigen verteerd; het heeft u dus slechts een woord te kosten, om met ons eveneens te doen, die voor de Heere slechts stof en as zijn (Genesis 18: 27); maar nu, laat mijn ziel en die van mijn mensen dierbaar zijn in uw ogen! 1)

Deze deed zijn voordeel met de oordelen en straffen, waarvan hij misschien de gedenktekens voor zijn ogen zag liggen en in plaats van de profeet te gebieden om af te dalen, viel hij neer voor hem. Daar is niets te winnen door met God te twisten; zullen we Hem te sterk worden, het moet wezen door gebeden en smekingen, willen wij niet voor God neervallen in verootmoediging, wij zullen dan voor Hem moeten bukken tot onze

veroordeling, en dezen zijn wijs en voordelig voor zichzelf, die ootmoedigheid leren uit de dodelijke gevolgen van andermans hardnekkigheid.

Toen sprak de Engel van de HEERE, dezelfde die reeds zo dikwijls Zijn uitverkorenen in hun spreken en doen had bestuurd (Genesis 16: 7; 18: 1vv.; 19: 17vv. Richteren 6: 11vv.; 13: 3vv.) en ook vroeger Elia bekend had gemaakt, op welke wijze hij zich tegenover de beide goddeloze hoofdlieden gedragen moest (vs. 10 en 12), tot Elia: Ga af met hem, met de hoofdman, die u tot de koning moet voeren, vrees niet voor zijn (de koning) aangezicht. En hij, terstond aan dat woord gehoorzamende en wetende, dat hem geen haar gekrenkt zou worden, stond op en ging met hem af naar Samaria tot de koning. 1)

De hoofdman ontving niet alleen verhoring van zijn bede, om verschoning van zijn leven en dat van de zijnen, maar hij zag ook de profeet met zich gaan zodat hij, hoewel op andere wijze, als hij gedacht had; het bevel van de koning kon opvolgen. Elia ging heen in gehoorzaamheid van het geloof en zonder vrees, gesterkt door het geloof in zijn roeping en in de alvermogene nabijheid van God, om hem te beschermen tegen de woede van de afgodische koning en de afgodische Izebel.

hoe hartelijk zal Elia zich over dit buigen voor de levende God verblijd hebben, dat hij bij de derde hoofdman ontdekte, en dat hem van de treurige noodzakelijkheid ontsloeg, voor de derde reis met verterende vuurvlammen de eer van zijn Heer te handhaven. Want voorwaar, zijn ziel had, evenzo weinig als God zelf, lust in de dood van de goddelozen, maar het was zijn lust, zoals het de lust van de Heere is, dat de zondaar zich bekeert van zijn weg en leeft.

En hij sprak tot hem, tot koning Ahazia, terwijl hij voor diens ziekbed stond: zo zegt de HEERE: Daarom, dat gij boden gezonden hebt om Baäl-Zebub, de god van Ekron, te vragen; (is het omdat er geen God in Israël is, om Zijn woord te vragen?) daarom, van dat bed, waarop gij geklommen zijt, 1) zult gij niet afkomen, maar gij zult, overeenkomstig de goddelijke bedreiging (Leviticus 20: 6), de dood sterven. 2)

In de landen van het Oosten zijn de bedden gewoonlijk in een alkoof, aan het einde van het vertrek, een weinig boven de gewone vloer geplaatst, zodat men met een paar treden daarheen moet opklimmen.

De heldenmoed van het geloof heeft vaak de meest trotse zondaar met schrik vervuld. Ahazia is door dit bericht zo verpletterd, dat hij, noch degenen die hem omringen, enig geweld aan de boodschapper durven plegen. Wie kan degene schaden, die God behoeden wil..

Zo stierf hij, Ahazia, spoedig nadat de profeet weer was heengegaan, naar het woord van de HEERE dat Elia gesproken had (vs. 4 en 6); en Joram, 1) zijn jongere broeder (3: 1), werd koning in zijn plaats, in het tweede jaar van Joram, 2) de zoon van Josafat, de koning van Juda, of: in het achttiende jaar van Josafat, de koning van Juda, d.i. in het jaar 896 v. Chr. (1Ki 22: 29); Want hij, Ahazia, had geen zoon, juist om die reden ging de regering op zijn broeder over.

Nog twaalf jaren daarom stelde God in Zijn lankmoedigheid Zijn straffen uit over het huis van Achab. Niet onder de regering van de eerste, maar onder die van de tweede zoon zou het oordeel van God voltrokken worden.

"De kerk van God op aarde had nu een vervolger minder, de hel een slachtoffer meer." Men leze hier Psalm 76.

Deze opgave strijdt schijnbaar zowel met 3: 1, dat Joram in het 18de jaar van Josafat en met 1 Koningen 22: 52 dat Ahazia in het 17de jaar van de 25-jarige regering van Josafat koning geworden is, als ook met die in 8: 16, dat de Joram van Juda in het 5de jaar van Joram van Israël koning over Juda is geworden. Stierf namelijk Ahazia na een regering van niet twee volle jaren, maar van anderhalf jaar in het 18de jaar van Josafat, zo kon Josafat, omdat hij 25 jaar geregeerd heeft, pas in het 7de jaar van Joram van Israël gestorven en zijn zoon hem in het koninkrijk zijn opgevolgd. Dit laatstgenoemde verschil lost zich echter zo op, dat Josafat volgens 8: 16 nog koning was, toen zijn zoon Joram koning werd, en Josafat ongeveer 2 jaar voor zijn dood aan zijn zoon de regering heeft overgegeven. Ook het eerste verschil (tussen 1: 17 en 3: 1) hebben, in navolging van het Seder Olam, reeds Usher, Lightfoot e.a. door het aannemen van een mederegentschap opgelost. Volgens hen, heeft Josafat, toen hij in het 18de jaar van zijn regering, dat met het 22ste jaar van Achab parallel loopt, met Achab in de strijd tegen de Syriërs naar Ramoth in Gilead trok, zijn zoon Joram tot mederegent benoemd en hem het bestuur van zijn rijk opgedragen. Van dit mederegentschap dateert de opgave in 1:

dat Joram in het tweede jaar van Joram van Juda koning werd. Dit tweede jaar van het mederegentschap van Joram komt overeen met het 18de jaar van de regering van Josafat (3: 1). In het vijfde jaar van zijn mederegentschap gaf Josafat hem de regering geheel over. Van dit tijdperk, d.i. van het 23ste jaar van Josafat zijn de 8 jaren van de regering van Joram van Juda te berekenen, zodat hij na zijn vaders dood nog slechts 6 jaar heeft geregeerd.

HOOFDSTUK 2.

ELIA'S HEMELVAART. ELISA'S WONDERDADEN.

Vs. 1-18. Als een treffende tegenstelling van de wijze van sterven, die Elia, naar de inhoud van de vorige afdeling, koning Ahazia, ten gevolge van zijn snode verloochening van de God van Israël had moeten aankondigen, wordt nu de wijze meegedeeld, waarop de profeet zelf, overeenkomstig de bijzondere genadige beschikking van de Heere, van deze aarde scheiden moest. Nadat hij nog eenmaal de profetenscholen te Gilgal, Bethel en Jericho had bezocht, en Elisa, met hetgeen gebeuren zou vertrouwd, hem in weerwil van zijn tegenstreven op die tocht begeleid had, komen beide door een schaar profetenzonen uit de verte gadegeslagen, tot aan de Jordaan; de wateren van de rivier verdelen zich bij de slagen van de samengevouwen profetenmantel, zodat de beide Godsmannen droogvoets de overzijde van de stroom bereiken, daarna evenwel, in de vroeger zogenoemde velden van Moab aangekomen, worden zij door een wagen met vurige paarden van elkaar gescheiden, en Elia vaart in een onweer ten hemel. Elisa, na zijn meester op klagende toon nageroepen en diens mantel als uiterlijk zinnebeeld van het op hem overgaand profetenambt, opgenomen te hebben keert naar de Jordaan terug, doet eveneens in Gods kracht de wateren van de rivier wijken, zodat zij hem de overtocht vergunnen en wordt door de profetenzonen te Jericho als hun aanstaande heer en meester erkend. Zij verkeren in de mening het lijk van de ten hemel gevaren Elia te moeten opsporen en eervol begraven, omdat hun slechts ten dele iets van het einde van zijn aardse loopbaan bekend is, totdat zij, na lang vruchteloos zoeken, waarvan zij zich door Elisa's bedenkingen niet laten afhouden, diens mededeling aangaande de wijze van hun meesters heengaan geloven.

Het geschiedde nu, toen de HEERE, waarschijnlijk niet lang nadat Ahazia aan zijn ziekte bezweken was (1: 17), dus nog in hetzelfde jaar, tegen het einde waarvan Joram de regering aanvaardde, of in het jaar 896 v. Chr. 1) Elia met een onweer 2) ten hemel opnemen zou; zoals Hij later ook werkelijk deed (vs. 11), en zoals Hij reeds vroeger de profeet had bekend gemaakt, opdat deze zich op een zo geheel buitengewone wijze van heengaan in het bijzonder zou voorbereiden, dat Elia met Elisa ging van Gilgal, het tegenwoordige Dschildschilia in de stam van Efraïm (Jozua 9: 6), waar beiden gemeenschappelijk daar de profetenschool bezocht hadden (1Ki 19: 21), naar Bethel, 2 3/4 uur verder zuidoostwaarts, waar eveneens een profetenschool bestond.

De Jezüet Cornelius a Lapide (2Ki 1: 11), bepaalt als dag van Elia's hemelvaart de 20ste juli van het 19de jaar van koning Josafat (895 v. Chr.); deze datum heeft hij aan het martyrologium (martelaarsboek) van de Rooms-Katholieken ontleed, (thans nog draagt de 20ste juli de kalendernaam "Elias"); om de dag van het vertrek van de profeet van deze aarde later te stellen, in de regeringstijd van koning Joram van Juda (889-884 v. Chr.), daartoe hebben wij in de 2 Kronieken 21: 12vv. vermelde brief van Elia aan deze koning geen aanleiding.

Het heengaan van Elia zou evenredig zijn aan zijn optreden. Zoals een onweder plotseling opkomt, zo ook verschijnt de profeet onverwacht voor de koning en voor Izebel. Zoals een

onweder dient om de lucht te zuiveren, maar dan ook dikwijls niet voorbijgaat zonder verwoestende sporen na te laten, zo ook diende het optreden van Elia om geestelijke atmosfeer in Israël te zuiveren van de verstikkende stoffen van beeldendienst en afgoderij, maar ook dit had niet plaats zonder met geduchte straffen het volk te bezoeken.

Er is bij grote overeenkomst ook een groot verschil in deze beide Godsmannen. Beiden zijn mannen van het woord en van de daad. Beiden blaken van ijver voor de eer van de Heere en voor het waarachtig heil van het volk, maar stelt Elia meer de Wet voor in haar verdoemende en bezoekende kracht, Elisa is de vertegenwoordiger van het Evangelie, die zich in het bijzonder keert tot de armen en ellendigen van het volk. Wat Elia verbrijzeld had, had Elisa te helen. Had de Wet wonden geslagen, het Evangelie kwam met de helende balsem. Beiden nemen daarom een zeer grote plaats in in de geschiedenis van Israël's volk.

En Elia, die zonder bepaalde aanwijzing, dat het aldus de uitdrukkelijke wil van de Heere was, Elisa niet als getuige bij zijn aanstaande verheerlijking begeerde, 1) zei tot Elisa, toen deze hem bij het vertrek van Gilgal opnieuw vergezelde: Blijf toch hier bij de profetenzonen: want de HEERE heeft mij naar Beth-el gezonden, 2) en ik kan uw verder gezelschap zeer goed ontberen. Maar Elisa zei: Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziele leeft, ik zal u niet verlaten! 3) want hij wist zeer goed wat er met zijn meester moest plaatshebben en was er ook tegelijk zeker van, dat hij naar de wil van God dit wonderbaar voorval moest bijwonen, om daardoor zelf in het geloof versterkt te worden en ook anderen daarin te kunnen versterken, wanneer hij nu met eigen ogen zou mogen aanschouwen, hoe 's Heren wegen met de Zijnen allen tot heerlijkheid en zaligheid uitlopen (Ge 41: 33). Zo gingen zij af naar Beth-el. 4)

Ik ken geen beminnelijker en aantrekkelijker verschijningen in het koninkrijk van God, dan die teerbesnaarde zielen die over hetgeen zij van de liefde en nabijheid van hun Heere ondervonden, slechts met blozen en stamelen kunnen spreken, diep doordrongen als zij zijn van het gevoel van hun grote onwaardigheid en vervuld met de heilige vrees, dat hetgeen enkel aan vrije genade te danken is, eens aan haarzelf en haar godzaligheid toegeschreven mocht worden. Deze jonkvrouwelijke gemoedsstemming is een zeldzame parel hier beneden, een roos, die niet dikwijls in Christus' gaarde wordt aangetroffen. Maar toch ontmoeten wij nu en dan zo'n zich verbergende ziel die, zoals aan het flikkeren van de altijd brandende lamp door het tempelvenster, geheimen uit de ogen stralen, aan die verborgenheid gelijk, waarvan eenmaal een Paulus veertien jaar lang stilzwijgend de herinnering met zich mee droeg (2 Kor.

1vv.) en van de leliebladeren waarvan ook de ruwe lucht van deze wereld, de zachte geur en verfschakering niet kan afwissen. Deze zielen zijn het, in wie de gemeente van de heiligen nog bij de mensen genade vindt.

Elia wist, dat hij opgenomen zou worden. Dit had hij door de openbaring van de Geest. Maar Elisa wist het evenzeer, zoals blijkt uit het vervolg van de geschiedenis (vs. 5). En toch was het aan Elia onbekend, dat dit ook aan zijn opvolger was geopenbaard. Zo blijkt dan, dat de werking van de Geest, ook ten opzichte van de openbaring van de toekomst, vrij en zelfstandig is, en plaatsheeft, niet door mededeling van menselijke personen, maar door eigen vrije en zelfstandige werking.

Wat de Heere voor groots en heerlijk onder de mensen doet, moet niet in het verborgen blijven: te Zijner tijd moet het op de voorgrond geplaatst worden, en de eer helpen verkondigen van hen, die hemel en aarde met de glans van Zijn heerlijkheid vervullen wil. Daarom gebeurt het ook meermalen, dat Hij zijn kinderen ook daar, waar zij menen van geen sterfelijk oog opgemerkt te zijn, van verborgen getuigen omringt, die als achter verbergende voorhangsels hun verholten handelingen of ervaringen bestuderen moeten. Zo gaat dan menige lieve ziel naar de hemel, menende, dat niemand van haar leven kennis draagt, ja, zelf onkundig van de glans, waarmee God dat leven heeft omringd. Maar wanneer zij, die kinderen van God, niet meer op aarde zijn, komt op eens alles aan de dag; daar laat de Heere de sluier van hun leven oplichten, en tot prijs van Zijn genade, zowel als tot bemoediging van de broeders, wordt het openbaar, hoe heerlijk Gods kracht in hun zwakheid is volbracht, en wat de Heere in en door hen heeft gewerkt.

Het moet voor onze Elia een grote vreugde geweest zijn, vóór zijn wegneming nog eenmaal de profetenschool te bezoeken, waar hij nu als het ware het "amen" hoorde op alle vurige zuchten en gebeden, waarvan hij reeds kleingelovig had gemeend, dat zij doelloos door de stomme rotswanden waren gestuit, en zonder gevolg in de eenzame woestijnen waren weggestorven. O hoe diep moest de aanblik van deze hof van de Allerhoogste hem beschamen, wanneer hij aan zijn vroegere zorgen en klachten terugdacht! Met wat een droefheid moest hij zich hier het zondig wantrouwen herinneren, waarmee hij in droevige uren de vrucht van zijn arbeid kon betwijfelen! Nee, waarlijk! zijn werken was niet tevergeefs geweest: op zijn akker waren deze mooie planten zij het ook niet voor het eerst in het leven getreden, toch tot zo'n heerlijke toestand van bloei, ja, van verrassend verblijvende ontvouwing geraakt. Gehele koloniën van kinderen van God en toekomstige banierdragers voor de HEERE! en dat in een tijd, waarvan Elia reeds geloofde, dat er niemand meer was buiten hem, die de zaak van God vertegenwoordigde!.

Toen gingen de zonen van de profeten die te Beth-el waren, tot Elisa, die zij ter zijde namen, uit om hem de verrassende tijding, die hun insgelijks door de Geest van god geopenbaard was, in stilte, zonder dat Elia iets daarvan hoorde, over te brengen, en zeiden tot hem: Weet gij, dat de HEERE heden uw heer, uw meester, van uw hoofd 1) wegnemen zal? En hij zei: Ik weet het ook wel, zwijgt gij stil, opdat het bij onze meester geen onaangename indruk teweeg brengen, wanneer hij bespeurt, dat een voor hem zo ernstige zaak onder ons tot een onderwerp van veel sprekers geworden is.

In het Hebreeuws Meal roschèka. Letterlijk: van boven uw hoofd. Sommigen hebben daaronder verstaan, dat Elia aan Elisa als hoofd zou worden ontnomen. Dit is echter niet zo. Feitelijk was Elia niet het hoofd van Elisa, zoals hij het hoofd was van de profetenzonen, maar zijn voorganger en geestelijke raadsman. Deze uitdrukking ziet op de wijze van heengaan en moet in volstrekt letterlijke zin worden opgevat. Zij, de profetenzonen, voorspellen door Goddelijke ingeving, dat Elia zal worden opgenomen ten hemel, boven het hoofd van Elisa zal ten hemel varen.

En Elia zei, toen Elisa zich gereed maakte om hem ook op de weg van Jericho naar de Jordaan te begeleiden, tot hem: Blijf toch hier, want de HEERE heeft mij naar de Jordaan

gezonden. Maar hij zei ten derde male: Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten! 1) En zij beiden gingen heen, zwijgend naast elkaar, zich aan de stroom van hun gedachten en aandoeningen overgevend, zoals eenmaal Abraham en zijn zoon Izaak op de weg naar Moria (Genesis 22: 6,8), en zeker was het hun te moede als iemand, op wie, als hij langs de trappen naar een heilige tempel opstijgt, of als de kerkklokstenen de feestdag aankondigen, hemelse gedachten, als goede engelen, neerdalen.

Dit zei Elisa, omdat hij, zo lang Elia nog op aarde was, begeerde gesticht te worden door zijn hemelse leringen en gesprekken, die, zoals zij altijd vaderlijk en aangenaam waren, nu in het bijzonder zullen geweest zijn als een druipende regen en een vloeiende dauw, die de planten en bloemen fris en welriekend maken en doen groeien.

Het vooruitzicht, dat hij van hem zou afgesneden worden, viel hem zeer smartelijk en omdat hij nog maar weinig tijd in zijn licht zich zou kunnen verblijden, zo stelde hij des te meer prijs daarop en wilde zo lang mogelijk daarvan gebruik maken.

En 1) vijftig mannen van de profetenzonen te Jericho gingen heen om nog eenmaal de scheidende meester na te staren, en zijn wijkend beeld duidelijk in hun ziel te prenten, en stonden tegenover van verre; en die beiden stonden aan de Jordaan. 2)

Elia zegt, de Heere heeft hem naar Beth-el, naar Jericho, naar de Jordaan (vs. 2,4,6) gezonden; hij sloeg dus deze weg in door aandrijven van de Geest van God om vóór zijn vertrek van deze aarde nog eenmaal de profetenscholen, die hij gesticht had, te bezoeken en de profetenjongeren in hun toewijding aan de dienst van de Heere te versterken en te bevestigen, zonder dat hij vermoedde dat deze van zijn aanstaand heengaan door de Geest van de Heere onderricht waren. Maar omdat zijn hemelvaart minder om zijnentwille, dan wel omwille van zijn achterblijvende ambtgenoten gebeurde, zo had God het aan zo velen geopenbaard, opdat zij door de wonderbare verheerlijking van hun meester, meer nog de door zijn woorden, lessen en vermaningen in hun roeping bevestigd zouden worden, om daarin ook dan zonder vrees en siddering te volharden, wanneer hun uitmuntende meester, zo vurig en doortastend, hen niet meer onderrichtend, raadgevend en beschermend ter zijde zou staan. Vooral moest echter Elisa, die de Heere hem tot een opvolger bestemd had, door de laatste gang van zijn meester, tot de voortzetting van diens taak geheel en al voorbereid worden. Daarom week hij niet van diens zijde en wilde, voorzeker door innerlijke aandrift van de Goddelijke Geest, ooggetuige van zijn verheerlijking zijn, ten einde het geestelijke erfdeel als eerstgeboren zoon van zijn scheidende geestelijke vader te ontvangen.

Over de Jordaan was Elia's gelukkig einde. Over de Jordaan zou hij ten hemel worden opgenomen. De Joden verzekeren, dat hij ten hemel is opgenomen niet ver van de plek, waar Mozes is gestorven. Dit kan wel niet worden bewezen, maar toch is het opmerkelijk, dat Mozes, de gever van de wet en Elia, de handhaver van de wet, buiten de grenzen van het eigenlijke Kanaän zijn heengegaan van de aarde.

Toen, zonder eerst te overwegen, hoe hij wel over de Jordaan zou komen, nam Elia zijn haren profetenmantel,

en wond hem tot een rol tezamen en sloeg het water zoals Mozes eenmaal de Rode Zee met zijn staf geslagen had (Exodus 14: 16vv.), en het werd hierheen en daarheen verdeeld; en zij beiden gingen erdoor op het droge (Jozua 3: 16).

Op het ogenblik dat Elia zijn mantel tezamenrolt, ten einde daarmee de golven van de rivier te slaan, heeft hij reeds een voorgevoel van zijn aanstaande koninklijke verhouding tegenover de aarde en wat daarop is. In deze geloofsdaad openbaart zich een geest, die de hogere gewesten tegemoet streeft, om losmaking en bevrijding worstelt. Ja, zijn geest is op de vleugels van een levend voorgevoel zijn lichaam reeds vooruitgegaan, en reeds in een hogere kring van leven en werkzaamheid aangeland. Stel u voor dat men in het organisme (lichamelijk samenstel) van een van hen, de ziel van een zonne-adelaar, of in het logge, lemen verblijf van een stofbewoner, de vuurgeest van een seraf ingekerkerd heeft, wat zou noodzakelijk moeten plaats hebben? In een dergelijke toestand bevindt zich de ziel van onze profeet. Gij, hemelen, ontsluit u; gij perken van de tijd, wijkt terug, want de tijd van zijn vertoeven hier op aarde is ten einde gesneld. Tegelijk moest Elisa in dit voorval aan de Jordaan gelegenheid vinden, om zich met het element van goddelijk wonderdoen van nabij bekend te maken, omdat hij nu ook als wonderdoener in de plaats van zijn meester zou komen. Van de adelaars zegt men, dat zij, zodra hun jongen veren gekregen hebben, hen met geweld uit de nesten werpen; de ouden evenwel, om ze langzamerhand aan het nieuwe element te gewennen, waarvoor zij geboren worden, onder de vreesachtigen rondvliegen, om ze meer of min op hun vleugels te dragen. Op dezelfde wijze voerde Elia zijn metgezel als het ware met zich in zijn element over, terwijl hij deze wenkt hem door het stroombed te volgen. Op zijn vleugels droeg hij degene, die zich nog in zo'n levenssfeer niet wist te bewegen, tussen de bruisende watergolven door, en men kan zich voorstellen hoe de landbouwer van Abel-Mehola de slagpennen van eigen moed gegroeid zullen zijn, toen hij onder het schild van zijn grote meester, werkelijk ongedeerd en droogvoets de overkant bereikte.

Zoals Mozes voor de kinderen van Israël met zijn staf de wateren van de Rode Zee had gekliefd, zo doet Elia de wateren van de Jordaan met zijn mantel, het teken van de profetische werkzaamheid, wijken. Beiden als een bewijs, dat zij het doen in de kracht van God, die hen gezonden had.

Het geschiedde nu, toen zij overgekomen waren en zij nu afscheid van elkaar moesten nemen, dat Elia zei tot Elisa: Begeer wat ik u doen, welke zegen ik onder opzien tot de Heere en in Zijn kracht (Genesis 27: 7) u schenken zal, eer ik van bij u weggenomen worde. En Elisa zei: Dat toch twee delen van uw geest op mij zijn; 1) erken mij voor de eerste onder uw zonen, en schenk mij, volgens het recht van de eerstgeboorte (Deuteronomium 21: 17 21.17), een dubbel deel van uw geest, van de erfenis, die gij uw geestelijke kinderen nalaat.

De uitleggers splitsen zich bij de verklaring van deze woorden in twee klassen, omdat het de vraag is, of het dubbele deel of de dubbele mate van de Geest op een vergelijking met de meester zelf of op de verhouding tot de overige profetenjongeren betrekking hebbe. De eerste veronderstelling heeft dit reeds bij voorbaat tegen zich, dat Elisa's bede dan zeer onbescheiden en hoogdravend zou geklonken hebben, wanneer hij eens zo veel had willen zijn dan zijn meester en voorganger; en wat men tot rechtvaardiging van de bede in deze zin

heeft bijgebracht, terwijl sommigen eraan denken dat Elisa juist eens zoveel meer wonderen heeft gedaan dan Elia (tweemaal acht), en anderen aan een nog veel krachtiger en geweldiger prediking (zo Luther: Elisa wilde de geest van Elia niet tweevoudig hebben, omdat het toch een en dezelfde geest in alle heiligen is (1 Kor. 12: 4), maar een tweevoudige "mond", van dezelfde Geest, opdat hij krachtiger en meer zou kunnen prediken dan Elia, zoals hij ook gedaan heeft), en opnieuw anderen aan de meer evangelische werkzaamheid van Elisa, in tegenoverstelling van de streng wettische van Elia-dit alles mengt iets uiterlijks in de zaak, of bewijst toch in de grond niet veel. Daarom kunnen wij slechts de andere verklaring voorstaan, overeenkomstig welke Elisa van de nalatenschap van zijn geestelijke vader, van de geest van Elia eens zoveel wil erven als elk van de overige profetenzonen, omdat hij bekent Elia's eerstgeboren zoon te zijn, en bereid is diens werk voort te zetten. Behalve dat deze opvatting ten volle met de samenhang overeenkomt, zo wijst ook de in de grondtekst gebezigde uitdrukking duidelijk (de portie spijs of het deel van twee enz.) op Deuteronomium 21: 17 terug, waar zij eveneens voorkomt.

Wellicht bedoelt Elisa tweederde deel van die Geest. Zijn meester is te groot, dan dat hij zou durven vragen hem gelijk te zijn, hij wenst slechts hem enigszins nabij te komen. Ziet hem aan, die meer dan Elia is. En als Hij zijn Elisa vraagt: "Begeer van mij, wat ik u doen zal," zo zal er geen ander antwoord zijn dan: "Dat toch twee deel van Uw Geest op mij zijn."

Niet het dubbele van de Geest, die op Elia was, maar het dubbele van hetgeen de andere zonen van de profeten hadden, of minstens bij deze gelegenheid zouden verkrijgen, van wie niet zoveel verwacht werd, dan van hem, die Elia's opvolger zou wezen. Die eerezucht is loflijk, die ijvert naar de beste gaven, te weten zij, die allernuttigst en voordeligst zijn voor onszelf, evenals voor de Gemeente, en wij allen, zowel dienaren als lidmaten, moeten ons dezen tot nastreving voorstellen, die in ijver en godsvrucht meest hebben uitgemunt, want God, aan wie zij hun verheven uitmuntendheid verschuldigd waren, is gisteren en heden en in der eeuwigheid dezelfde en evenzo gewillig, om ons aan te horen en niet minder machtig, om ons te helpen, dan Hij was, om onze voorgangers te horen en te zegenen.

En hij zei tot Elisa: Gij hebt een harde, 1) een moeilijke zaak begeerd, waarvan de vervulling niet onmiddellijk in mijn macht staat, omdat ik met de wil van de Heere in dit opzicht niet duidelijk genoeg bekend ben; 2) indien gij mij hierna zult zien in het ogenblik als ik van bij u weggenomen worde, het zal u alsoo gebeuren; de Heere heeft dan daarmee, dat Hij u tot ooggetuige gemaakt heeft van hetgeen gebeuren zal, u daadwerkelijk voor mijn eerstgeboren zoon verklaard, en aan uw toerusting met een dubbel deel van mijn geest zal Hij het dan niet laten ontbreken; maar zo niet, zult gij er niet bij aanwezig zijn, het zal niet gebeuren, dan zult gij wat gave en roeping aangaat, niet meer dan de overige profetenjongeren zijn.

Een harde zaak, omdat zij te groot was voor Elia, om die te verwachten, maar niet te groot voor God, om die te geven. Het geven van die zaak stond niet in de macht van Elia.

Het zou onze opmerkzaamheid kunnen trekken, dat Elia nog in het onzekere is aangaande Elisa's Goddelijke roeping, om zijn opvolger in het ambt te zijn, zodat hij nog eerst

dienaangaande een teken van de Heere afwachten wil, terwijl hem toch reeds op Horeb, Elisa als profeet in zijn plaats was aangewezen (1 Koningen 19: 16). Ondertussen, wanneer Elia ook volgens de redeneringen van het menselijk verstand zowel uit dat woord, als uit gehele verhouding van Elisa tot hem, en in het bijzonder uit diens begeleiding, die hij niet had kunnen afwijzen, duidelijk kon afleiden, dat de Heere de zoon van Safat van Abel-Mehola tot Zijn uitverkoren werktuig tegen de tijd, dat Elia het schouwtoneel van zijn aardse werkzaamheid zou verlaten hebben, gesteld had, zo was in een dusdanig belangrijke zaak, niet enkel menselijk weten, noch verstandelijk besluiten, voldoende; veeleer behoorde tot vervulling van de uitgesprokene bede een onmiddellijk Goddelijke autorisatie (volmacht). Deze was Elia nog niet door een bijzondere inspraak van de Heilige Geest ten deel gevallen, daarom onthield hij zich ook van beslissing totdat het vereiste teken als vaste en bepaalde verklaring van Gods zijde gegeven zou worden; omdat het nu later gegeven werd, liet Elia in het opvaren zijn profetenmantel vallen, opdat Elisa die zou opheffen (vs. 13), en stelde hem dus op symbolische wijze in het bezit van de dubbele erfenis van de eerstgeborenen. Wij zien hoe duidelijk en klaar Gods dienstknechten in al hun woorden en werken tussen menselijk denken en besluiten en tussen Goddelijk spreken en handelen onderscheid wisten te maken, zodat zij niet het een met het ander vermengden; maar wij zien ook hoe de profeten de Geest van God niet bestendig (als een onafgebroken in hen wonende gave) bezaten, maar hoe deze voor ieder afzonderlijk geval eerst over hen komen, hen verlichten en met bovenmenselijke kracht toerusten moest (2 Samuel 7: 3). Op een andere wijze ging het bij de Heere Jezus, de volkomen Profeet, in Wie Gods Geest en kracht op geheel bijzondere wijze woonde, en die daarom nooit op verlichting en bekwaammaking van boven behoefde te wachten (Joh. 3: 34).

En het gebeurde, toen zij van daar voortgingen, dieper het land in, aan de overzijde van de Jordaan-misschien wel naar de berg Nebo waarop Mozes eenmaal gestorven was (Deuteronomium 34: 5), zodat zij dan inderdaad van het veer Helu aan de Jordaan nog een weg van 2« mijl hadden af te leggen, gaande en sprekende, ziet zo was er (daar verhief zich) een geweldig onweer, tot een teken, dat de Heere zelf kwam om Zijn trouwe knecht huiswaarts te halen (vgl. 2 Samuel 22: 8vv.), en er kwam een vurige wagen met vurige paarden, bestemd om deze reis naar huis voor de ogen van de achterblijvende Elisa op zinnebeeldigewijze aanschouwelijk te maken, die tussen hen beiden scheiding maakten, terwijl Elia in de wagen opgenomen werd, maar Elisa op de aarde achterbleef. Zo voer Elia met levenden lijve, met een onweer ten hemel. 1)

Mozes, de wetgever, ging na de werking van de wet, die de dood als de bezoldiging van de zonde werkt (Rom. 6: 23; 7: 13) uit het leven; Elia, de profeet, die bestemd was tot terechtwijzing voor de toekomstige tijden, om de toorn te stillen bij de strafgerichten, het hart van de vaders tot de kinderen te bekeren en de stammen van Jakob terecht te brengen, werd als voorloper van Christus, zonder de dood te smaken, in de hemel opgenomen, om de hemelvaart van onze Heere te voorspellen en op oudtestamentische wijze af te beelden. Want als knecht, als dienaar van de Wet, die met zijn vorige ijver het vuur van de toorn van de goddelijke gerechtigheid aan het afvallige geslacht van zijn tijd door woord en daad had gepredikt, werd Elia door de Heere in een onweer, het symbool van de rechterlijke gerechtigheid van God, in de hemel binnengehaald.

De tijd van de hemelvaart van Elia is niet duidelijk te bepalen. In elk geval heeft zij plaatsgehad in de eerste jaren van Joram, de koning van Israël. O.i. ligt het meest voor de hand, die te bepalen, voor de strijd tussen Joram en Josafat en de koning van Moab, omdat toen niet Elia, maar Elisa werd geraadpleegd.

En Elisa zag het en hij riep, in diepe smart over de lege plaats, die door het heengaan van zo'n man in zijn eigen leven, zowel als in dat van het volk, waartoe hij behoorde, ontstaan was: a) Mijn vader, mijn dierbare geestelijke vader! gij wagen van Israël en zijn ruiters. 1) En hij zag hem, onmiddellijk daarop, nadat hij hem onder het uitroepen van deze woorden had nagezien, niet meer, want al deze dingen hadden in een enkel ogenblik plaats, en het was in de natuur opnieuw geheel en al stil, zoals voorheen; en hij vatte, terwijl hij het toneel van deze wondergebeurtenis verliet, onder een smartelijk besef van zijn verlatenheid en vreemdelingschap in deze wereld, zodat het hem was als zou het hart hem barsten, Zijn kleren en scheurde ze in twee stukken.2) (De 14: 2)

2 Koningen 13: 14

De wagens en ruiters waren ter bescherming van het rijk. Op de strijdswagens stond men, of zij vormden een verschaning tegen de vijand. Zo was ook Elia op geestelijk gebied een bescherming voor het volk geweest, door de gerechtigheid van God te handhaven, om te verhoeden, dat Israël als natie zou worden uitgeroeid.

Voor Elia was het wel allerbest in de hemel opgenomen te wezen, maar de wereld kon hem moeilijk missen en daarom was zijn wegneming zeer beklagenswaardig voor de overlevenden. Zeker zijn zij zeer hardnekkig en ongelukkig, die onbewogen en ongevoelig blijven, terwijl God door het wegnemen van trouwe en zeer nuttige dierbare mannen hen roept tot geweene en rouwklagen. Ofschoon Elia's vertrek de weg baande tot Elisa's verhoging, in het bijzonder omdat hij nu verzekerd was van een dubbele erfportie van Elia's Geest, nochtans was hij bitter bedroefd daarover, want hij beminde hem en had wel graag voor altijd de dienaar van zo'n meester willen wezen.

Hij hief ook, krachtens het hem door God zelf verleende erfrecht van een eerstgeborene (vs. 9), Elia's mantel op die van hem, Elia, afgevallen was 1) en keerde terug naar het land van zijn aardse woning, waar hij nu het werk van hen, die heengegaan was, zou voortzetten, en stond aan de oever van de Jordaan.

Daardoor wist hij, dat zijn bede was verhoord, maar daardoor wisten de profetenzonen en de kinderen van Israël ook, dat Elisa nu Elia's opvolger was geworden.

En hij nam de mantel van Elia, die bij zijn opvaart van hem afgevallen was, en sloeg, evenals de meester vroeger, toen hij van deze kant naar de overzijde ging, had gedaan (vs. 8), het water en zei: Waar is de HEERE, de God van Elia? ja die? Thans zal het blijken dat de God, die met hem geweest is, ook met mij is. En hij sloeg, zoals gezegd is, terwijl hij also sprak en om een teken bad opdat niet alleen Elia's mantel, maar Elia's God zijn deel mocht worden, het water en het werd hierheen en daarheen verdeeld en Elisa ging erdoor. 1)

Ook dit wonder had twee doelen, om n.l. Elisa voor zichzelf te bevestigen in zijn ambt en om de profetenzonen te overtuigen, dat met de mantel ook het ambt van Elia werkelijk op de zoon van Saphat was overgegaan.

Toen nu de kinderen van de profeten, die tegenover te Jericho waren, de gezamenlijke profetenzonen uit Jericho, die aan de westelijke Jordaanoever plaatsgenomen hadden, om zijn terugkomst af te wachten, en zo spoedig mogelijk uit zijn mond te vernemen, hoe het met de meester gegaan was, hem, zoals hij droogvoets over de rivier ging, zagen, zo zeiden zij, door het wonder van de verdeling van de Jordaan overtuigd, dat de Heere hun in Elisa een tweede geestelijke vader en een profeet in Elia's plaats gegeven had: De geest van Elia rust op Elisa; en zij kwamen hem tegemoet en bogen zich voor hem neer ter aarde, betuigden hem, die met Elia's geest en Elia's ambt tot hen terugkeerde, hun diepe eerbied.

En zij zeiden tot hem, nadat zij opnieuw waren opgestaan, menende dat de Heere Elia in die zin van Elisa's hoofd had weggenomen (vs. 3 en 5), dat Hij wel diens ziel tot Zich in de hemel had opgenomen, maar het levenloze lichaam ergens op de aarde gelaten, en nu door het verlangen gedreven aan het hun zo dierbaar lijk de laatste eer van een behoorlijke teraardebestelling te bewijzen: zie nu, er zijn bij uw knechten vijftig dappere, wakkere of betrouwbare mannen; laat hen toch heengaan, en uw heer, het lijk van Elia, zoeken, of niet misschien de Geest van de HEERE hem, als Hij de ziel van hier wegvoerde, opgenomen, en op een van de bergen, of in een van de dalen hem geworpen heeft, 1) het stoffelijk omhulsel aan de zorg overlatende van hen, die de weggenomene als zijn geestelijke kinderen in de wereld achtergelaten heeft. Maar hij, terwijl hij hun de werkelijke toedracht van de zaak mededeelde, zei: Zendt niet, want het is een vruchteloos zoeken, omdat mijn heer levend en met een verheerlijkt lichaam ten hemel is opgenomen.

Uit deze vraag blijkt het grote verschil van kennis door de Geest tussen Elia, Elisa en de profetenzonen. Uit vs. 5 blijkt, dat zij wisten, dat Elia van de aarde zou worden weggenomen, maar hier hoe die kennis onvolkomen was. Wel wisten zij, dat Elia's werkzaamheden op aarde waren geëindigd, maar dat hij niet alleen naar de ziel, maar ook naar het lichaam de heerlijkheid van de hemel deelachtig zou worden, dat vermoedden zij niet. Wel waren zij ingeleid, maar zij behoorden niet, zoals Elia en Elisa, tot de dieper ingeleiden. Ook hier hebben wij weer onder het Oude Verbond een proeve van de vrijmachtige werking van de Geest.

Maar zoiets was hun te hoog en te wonderlijk, zij konden het niet begrijpen en zij hielden bij hem aan, dat hij hun plan toch mocht inwilligen, tot schamens toe, 1) zodat hij hun aanhouden niet langer weerstand kon bieden; en hij zei: Zendt, opdat gij u door eigen onderzoek overtuigt, dat het met de zaak gelegen is, zoals ik u gezegd heb. En zij zonden vijftig mannen, misschien dezelfde waarvan in vs. 7 gesproken werd, die drie dagen zochten, maar hem niet vonden.

In het Hebreeuws Ad-Boosch. Letterlijk, tot het zich schamen, d.i. totdat hij zich schaamde hun verzoek niet in te willigen. Meer dan waarschijnlijk zal Elisa hun de ware toedracht van de zaak meegedeeld hebben, maar zij konden zich zo weinig vinden in het wonder van de

lichamelijke hemelvaart, en zij gaven zoveel liefde voor hun vorige meester te kennen, om aan zijn lichaam de laatste eer te bewijzen, dat hij in zijn binnenste geroerd werd en daarom aan hun verzoek voldeed.

Toen kwamen zij weer tot hem, omdat hij gedurende de drie dagen van hun vruchteloos zoeken te Jericho gebleven was; en hij zei, toen de uitgezonden vijftig mannen onverrichter zake terugkeerden, tot hen: Heb ik tot u niet gezegd: Gaat niet; waarom hebt gij mijn woorden zo weinig vertrouwd?

Voorwaar het is nog niet het geloof aan deze vurige paarden, dat ons zalig maakt, net zo min als de twijfel aan hun bestaan iemand verloren zal doen gaan; evenwel is het een vraag van het hoogste belang of Elia werkelijk met paard en wagen ten hemel gevaren is of niet. Zinkt een zuiltje onder het grote Bijbelgebouw weg, dan waggelt de gehele tempel; moet ik ook maar van de minst gewichtige plaats van de Schrift de historische trouw verdenken, dan is terstond de Schriftgrond in het algemeen onder mijn voeten onvast geworden. Maar wij zijn niet van degenen, die twijfelen: wij geloven. Wie het goeddunke, die schudde het hoofd, en hij hebbe immer de eer te ontkennen waar wij bevestigen; deze roem is toch al de winst, die het ongeloof verkrijgt. Hoeveel meer gelukkig zijn wij-de twijfelaars zelf moeten het erkennen-bij ons belachelijk gemaakt "ongeloof", dan zij op de hoogte van hun vermeende wijsheid en van hun ingebeeld licht! Terwijl zij het hoofd schuddend en met een leeg gemoed van daar wegsluipen, vierten wij vreugdefeesten in de woestijn aan de overzijde van de Jordaan, en wensen elkaar geluk met een Verbondsgod, die Zijn knechten zo'n heerlijkheid waardig keurt.

Evenals God Mozes zelf begroef en men tot op deze dag zijn graf niet gevonden heeft (Deuteronomium 34: 6), zo voerde Hij op nog heerlijker wijze Elia op een vurige wagen met vurige paarden ten hemel.

Want Mozes moest omwille van zijn zonde, in de woestijn gepleegd, sterven en hij werd door de hand van de Heere begraven, om zijn lijk aan het bederf te onttrekken en hem voor het eeuwige leven te bewaren en te verheerlijken. Elia daarentegen stierf niet, maar werd door verandering in de hemel opgenomen (1 Kor. 15: 51vv.; 1 Thessalonicenzen. 4: 15vv.). Dit onderscheid komt met het karakter en de plaats van de beide mannen in het Godsrijk op aarde overeen. Mozes, de wetgever, verliet dit leven langs de weg van de wet, die de dood werkt, als bezoldiging van de zonde (Rom. 6: 23; 7: 13 ; Elia, daarentegen, die bestemd was om een terechtwijzing voor toekomstige tijden te zijn, bij strafgerichten de toorn te stillen, het hart van de vader tot de zoon te bekeren, en de stammen van Jakob te herstellen (Sir. 48: 10 48.10), werd als voorloper van Christus (Mal. 3: 3vv. MATTHEUS. 11: 10vv.) zonder de dood te smaken in de hemel opgenomen, ten einde van Jezus' hemelvaart te profeteren en die op oudtestamentische wijze af te schaduwen. Want als knecht, als dienaar van de wet, wiens vuurijver aan het afvallige geslacht van zijn dagen de toornijver van de Goddelijke gerechtigheid door woord en daad gepredikt had, werd hij door de Heere in een vurig onweer, het zinnebeeld van de gerechtigheid van God, in de hemel opgenomen.

Evenals hij een geestelijk strijder was voor de eer van de Heere, die zijn gelijke niet kende, zo werd ook een vurige strijdswagen het zinnebeeld van zijn triomfantelijke hemelvaart.

Deze zekere en heerlijke uitgang had de Heere Zijn trouwe knecht na diens door zo veel strijd bewogen leven toegedacht tot een zegel van Zijn Goddelijk welbehagen in diens werk, de oudtestamentische gemeente tot een getuigenis aangaande het eeuwige leven, in het licht van de heerlijkheid, waarvan haar van verre slechts enige weinige vermoedens voor de ogen geschemerd hadden; ons echter, die de uitgang van de meerdere dan Elia kennen, tot een veelbeduidend voor- en tegenbeeld en tegelijk ter veraanschouwelijking van de wonderbare verandering, die de apostel zichzelf en de nog bij Jezus' komst op aarde levende gelovigen toewenste, niet ontkleed, maar overkleed te worden, opdat het sterfelijke door het leven verslonden zou worden (2 Kor. 5: 1vv.; 1 Kor. 15: 51vv.).

Vs. 19-25. In Jericho, waar Elisa een tijd lang in de profetenkolonie vertoeft, maakt hij met aanwending van een uiterlijk zinnebeeldig teken het schadelijke water door de kracht van het Goddelijke woord gezond en karakteriseert daarmee zijn gehele profetische loopbaan als een weldoende en zegenende, bestemd om na de majestueuze ondergang van het heldere en schitterende luchtverschijnsel, dat in Elia over Israël geschenen had, de vloek op te heffen en het heil van de HEERE te verkondigen. Opdat het evenwel ook spoedig openbaar zou worden dat de goedheid en vriendelijkheid van God, onze Zaligmaker, die in Zijn verschijning voor afgebeeld werd, niet bespot of geminacht mag worden, moet Elisa over een talrijke schaar van knapen, die hem honen, de vloek uitspreken, en worden tweeënveertig van deze door twee beren verscheurd. Daarna trekt de profeet zich in de stilte op de Karmel terug en vestigt zich later te Samaria.

En de mannen van de stad, de bewoners van Jericho, zeiden tot Elisa, die na het vertrek van zijn meester zich nog enige tijd in de kring van de profetenjongeren daar ophield en door de mensen weldra als Elia's opvolger in het profetisch ambt erkend werd: Zie toch, de woning van deze stad is goed, wonen in deze anders zo vruchtbaar gelegen stad (Jos 6: 1), zoals mijn heer ziet; maar het water is hier kwaad, ongezond, en het land ten gevolge daarvan onvruchtbaar, 1) nauwkeuriger: brengt miskramen voort, hetgeen misschien op mensen en dieren ziet, zodat ontijdige geboorten een gewoon verschijnsel waren.

Te Jericho wordt hij als profeet van de Heere erkend, de stad deelt in de zegen van zijn aanwezigheid. De "kwade bron", beeld van de vloek, die op Jericho rustte, wordt door het bederfwerend zout, teken van het woord van God, genezen.

Naar alle waarschijnlijkheid heeft het Bijbelse Jericho niet op de plaats van het tegenwoordige Erika of Rika, maar een half uur verder aan de voet van de Quarantania-berg, daarom onmiddellijk bij de bron Aines Sultan gelegen. Deze, "een mooie, grote bron van zoet en aangenaam water, wel niet koud, maar toch ook niet warm," is zonder twijfel het water, waarvan hier gesproken wordt, en misschien was die ongezonde natuur een gevolg van de vloek van Jozua, wiens vervulling door Achabs wederopbouw van de muren, poorten en torens van deze stad was uitgedaagd (1 Koningen 16: 34).

Toen ging hij uit, onder het geleide van hen, die zijn hulp ingeroepen hadden en van de profetenzones, tot de waterwel, en wierp uit de schotel het zout daarin, en zei, zijn handeling met een woord van God begeleidend, zonder welk het zout nimmer van de kracht zou vergezeld geweest zijn om het water gezond te maken. Zo zegt de HEERE: Ik heb dit water gezond gemaakt, er zal geen dood noch onvruchtbaarheid meer van worden. 1)

Kan het ziltige water zoet worden door zout? Er is in het geestelijke onmiskenbaar een homeopathie, want wij worden door Christus' wonden genezen, door Zijn vloek van de vloek, en door Zijn dood van de dood verlost.

Zo werd dat water gezond, tot op deze dag, naar het woord van Elisa, dat hij in de naam van de Heere gesproken had. 1)

Reeds dit eerste wonder wijst op het eigenaardige en onderscheidende in het beroep en karakter van Elisa, wiens naam "redding van mijn God" reeds zegt dat hij, niet zoals velen menen, als een flauwe kopie van zijn ongelijk veel grotere voorganger is aan te merken, maar, ofschoon ook aan de ene zijde Elia's opvolger en de voortzetter van zijn werk, toch ook aan de andere kant een nieuwe schepping van God is. "Elisa was bestemd als evangelist, als bode van een, wiens voeten liefelijk zijn op de bergen, onder Israël op te treden, terwijl Elia als een andere Mozes op het toneel verscheen om de vergeten, met de voet vertreden geboden weer in ontzag en eer te brengen. Elisa moest als heraut van de Goddelijke goedertierenheid de harten weer verbinden en lokkend de Heere in de vaderarmen voeren, die zijn voorganger met de hamer van de wet verbrijzeld en met de donder van zijn geweldige daden van het sluimerbed van een veeljarige, gruwzame zekerheid had opgeschrikt.

Daarom zijn ook Elisa's wonderen meest van helpende en helende aard, die van Elia daarentegen meest openbaringen van de rechterlijk straffende toorn, hoewel de tegenstelling niet altijd opgaat, omdat Elia eveneens de helpende en helende zijde van het profetenambt vertegenwoordigt (1 Koningen 17: 8vv.), evenals de rechterlijk straffende zijde van dit ambt ook door Elisa (vs. 23vv. 5: 25vv.; 7: 19vv.). Dat echter in Elia de vergeldende gestrengheid, in Elisa de erbarmende liefde de boventoon heeft, is deels verklaarbaar uit het onderscheiden karakter van de beide personen, die op dezelfde wijze elkaar wederzijds aanvullen, zoals op ander gebied Mozes en Jozua, David en Salomo; deels uit het in vele opzichten veranderde voorkomen van Israël's staats- en volksleven, waarmee Elisa's werkzaamheid te doen had. Elia had door zijn vuurijver de heerschappij van de Baälsdienst een gevoelige slag toegebracht, en zijn volk opnieuw zover tot het ontzag voor de HEERE teruggevoerd, dat Joram en de volgende koningen op de uitspraken van de profeten van de Heere acht geven, zodat Elisa hoofdzakelijk de door Elia voorbereide bekering van het volk tot zijn God had voort te zetten.

En hij ging van daar, van Jericho, 5 uur ver, op naar Beth-el, om ook de profetenschool aldaar te bezoeken (vs. 1 vv.). Toen hij nu de bergachtige weg opging, die onmiddellijk naar de stad leidde, zo kwamen kleine jongens in grote menigte (vs. 20 en 24) uit de stad; die bespotten hem, omdat hij met langzame tred, in gedachten verdiept, uit de laagte hen tegenkwam, en die zij weldra voor een profeet uit Elia's school herkenden, en zeiden tot hem,

onder dit spottend toeroepen rondom hem heen sluipende, ten einde achter hem te komen: Kaalkop, 1) ga op, kaalkop, ga op!

Kaalheid van het hoofd kwam bij melaatsheid altijd voor. Nu werd Elia wel niet van melaatsheid verdacht, maar toch werd hij als een onreine, als een melaatse, als iemand, die men schuwt, behandeld, en dit niet uit jeugdige kortzichtigheid, maar uit weerzin, uit bittere haat tegen de ware dienaar van de HEERE. In Beth-el had men een profetenschool, maar in die stad was ook een van de kalveren opgericht. Wie weet, hoeveel de profetenzonen al niet hadden moeten lijden van de beeldendienaars! Maar ook hun haat keert zich tegen de opvolger van Elia, de man, die zo verschrikkelijk getoornd had tegen de zonde van het volk. Het is daarom dan ook, dat de profeet in vurige ijver voor de ware dienst van de Heere de vloek over die knapen uitspreekt. Laten wij niet vergeten, dat, zoals uit 2 Kronieken 36: 16 blijkt, deze zonde tot de roepende zonden behoort, en dat daarom de Heere God de vloek vervult, om de bespotting zijn knecht aangedaan, aan hen, die in deze Hem naar de kroon staken. De Heere bezoekt hier de zonde van de vaders aan de kinderen.

En hij keerde zich achterom, en hij zag ze, hoe zij nog met allerlei gebaren hem hoonden, en vloekte hen in de naam van de HEERE, terwijl hij de straf van de Heere, zijn God, en het verderf van de Almachtige door zijn woord op hen deed neerkomen. Toen kwamen twee beren uit het woud, en verscheurden van hen tweeënveertig kinderen; 1) enige weinigen ontkwamen echter en brachten aan hun ouders de tijding over van hetgeen daarbuiten gebeurd was.

Wat een vreemd toneel! Minder bevreemdend, wanneer het zich in het leven van de Thisbiet aan ons voordeed; maar deze doodaanbrengende uitbarsting van toorn bij Elisa tegen een moedwillige knapenschaar, deze ontzettende verwensing, in de naam van God over hen uitgesproken, hoezeer strijdt dat lijnrecht met alles, wat wij van het eigenaardig karakter en beroep van deze profeet, als een boodschapper van de vriendelijkheid van de HEERE (2Ki 2: 22), zeiden! Men heeft, om het zonderlinge van dit voorval te verklaren, in de spot van de jongens geen onvoorbedachte moedwil, maar een door de overheden van de stad uit vijandschap tegen de profeet verzonnen plan willen zien, ten einde diens aanzien openlijk te verkleinen en hem het ingaan in de stad tegen te maken, waarbij zij dan, om zichzelf te dekken, van de kinderen gebruik gemaakt hadden; of men heeft de spotrede: "ga op!" in de zin uitgelegd van "vaar op!" en verondersteld, dat het bericht van Elia's hemelvaart zich reeds in Beth-el had verbreid, zodat de knapen de draak met Elisa wilden steken, dat zij met hun toeroepen ongeveer dit bedoelden: "Stijg ook gij ten hemel op, waarheen Elia, zoals gij voorgeeft, is heengegaan! Waarom hebt gij uw heer en vriend op zijn reis daarheen niet begeleid?" Beide vermoedens hebben, naar het schijnt, veel voor zich. Want dat men te Beth-el iets van Elia's hemelvaart kon weten, is zeer natuurlijk, omdat Elisa zich enige tijd te Jericho had opgehouden en van daar het gerucht van wonderbare voorvallen door de profetenzonen, die ook reeds op het buitengewone levenseinde van de man Gods waren voorbereid (vs. 2), zich gemakkelijk in de stad verbreiden kon, Beth-el echter was dezelfde plaats van de afgodische eredienst (1 Koningen 12: 29vv.), en gewis was de lichtzinnigheid bij de inwoners van die stad de gewone stemming. Nu is het zeer opmerkelijk, dat zo vele knapen opeens de profeet uit de stad tegenkwamen, waarin duidelijk een doel, een

afgesproken plan opgesloten ligt, dat alleen van de oudere of van de oversten kan zijn uitgegaan; en ook dat de knapen om de profeet heen sluipen, ten einde achter hem te komen en hem van daar toe te schreeuwen, wijst op een andere zin in de woorden: "ga op!" dan dat het enkel zou betekenen: "beklim de berg!" De spotnaam eindelijk van, kaalkop!" kon eveneens geen gewone spotternij zijn, die een natuurlijk gebrek van de toenmaals ongeveer 35-jarige profeet tot een voorwerp van gewone volksscherts maakt, maar is naast het: "ga op!" veel meer een bittere hoon: "Gij zijt oud genoeg voor zo'n hemelreis, gij afgeleefde, vóór uw tijd grijs geworden! Op aarde deugt gij toch voor niets meer." Tegenover zo'n godslasterlijke boosheid was Elisa niet alleen in zijn recht, wanneer hij de knapen, van wie de ouders of de oversten van de stad zich als werktuigen bedienden, verwenste en de aanstokers in hen strafte, opdat zij degene, zoals Augustinus zegt, die zij niet wilden liefhebben, zouden leren vrezen; maar bovendien was ook Elisa op bijzondere wijze het zwaard in de hand gegeven tot straf van de boosdoeners, toen de Heere hem als Elia's opvolger aanwees (1 Koningen 19: 17) en de eerste, terwijl hij de lasterende knapen door beren laat verscheuren, betoont zich duidelijk de voortzetter van het werk van de laatste te zijn. Evenzo als namelijk Elia's werkzaamheid (1 Koningen 17: 1) met de vervulling van het woord in Leviticus 26: 18-20 begint, zo ook hier Elia's openlijk optreden onder het volk met de vervulling van de goddelijke bedreiging in Leviticus 26: 21vv. De meer Evangelische geest van Elisa's werkzaamheid na het streng wettische doen zijn voorgangers, lijdt door zo'n strafvoorbeeld aan de boosdoeners en ongehoorzamen geenszins schade; daardoor moest alleen van begin af aan blijken, dat de God van het Evangelie zich evenmin bespotten laat als de God van de wet.

En de gebeurtenis heeft ook haar gevolgen gehad. Vermocht zij niet de gezindheid van de afgodische vijanden te veranderen, zo legde zij haar toch gebit en teugel aan, en stelde voor geruime tijd niet alleen de profeet, maar geheel het kerkje van God in Israël minstens tegen de grove aanrandingen in veiligheid. De schrikwekkende gestalten van de brullende beren bleven lang als beschermende wachters aan de drempels van de woningen van de profetenzonen liggen en Elisa droeg ze voortaan als bladen van zijn profetische autoriteit en als nadrukvolle toontekens op zijn getuigenissen in zijn wapen; zij omringden, als ik zo spreken mag, de roos van zijn vriendelijke en liefelijke verschijning met de nodige beschutting van doornen.

De profeet beoogde in de kinderen de afgodische oudere te straffen en hen te doen schrikken voor Gods oordelen.

En hij ging van daar, zonder na ene korte begroeting der profetenzonen zich langer in Beth-el op te houden, naar de berg Karmel, 1) naar de plant waar Elia zich had (1: 9vv.) opgehouden, en van daar keerde hij, na voorbereid te zijn voor zijn leiding, weer naar Samaria, 2) want daar bezat hij een eigen woning (5: 8vv.; 6: 8, 32vv.; 13: 14).

Wat de profeet naar Karmel dreef is niet moeilijk uit te zoeken. Hetzelfde wat de apostel Paulus drie jaar in Arabië deed vertoeven, n.l. om zich voor te bereiden voor zijn bediening, om in het eenzaam en stil verkeer met God voorbereid te worden tot zijn gewichtige roeping in het midden van Israëls volk en bij het diep zondige hof van Israël's koning.

Elisa had niet eerst weer, zoals het Elia's taak was geweest, het geloof aan Israël's God te wekken en ontzag voor Hem af te dwingen. Deze grondleggende arbeid had Elia reeds verricht, die, als uit een donkere oorsprong, zo ook uit langdurige afzondering plotseling te voorschijn tredend, enkele daden tot herstelling van het goddelijk gezag onder het volk, met geweldige majesteit verrichtte en dan voor altijd weer verdween. Elisa daarentegen moest de kiem van het nieuw ontwaakte leven uit God bewaken, verzorgen en tot krachtiger ontplooiing brengen; daarom treffen wij hem ook in tijden, dat zijn beroep hem niet in de kring van het openbare leven voerde, niet als Elia in een eenzame woestijn, maar midden onder het volk aan-een type van de verhouding tussen Christus en Zijn voorganger Johannes.

HOOFDSTUK 3.

JORAMS REGERING. STRIID TEGEN EN OVERWINNING OP DE MOABIETEN.

Vs. 1-20. Achabs tweede zoon Joram, opvolger van zijn broeder Ahazia op de troon van Israël, die weliswaar de onder het bestuur van de laatste weer binnengedrongen Baälsdienst afschaft, maar daarentegen de kalverdienst tot staatsgodsdienst verheft, onderneemt in gemeenschap met Josafat, koning van Juda, een krijgstoct tegen de van het rijk van Israël afgefallen Moabieten, aan welke ook de koning van de Edomieten in zijn hoedanigheid als vazal van Josafat deel neemt. Maar op de grenzen van het land van de Moabieten komt het gehele grote leger door gebrek aan water in zware nood, Joram acht alles verloren; daar wordt op Josafats raad een profeet van de Heere gezocht, door wiens mond men God ondervragen kon, en ziet, Elisa bevindt zich bij het leger, die ook hulp toezegt. Die hulp komt dan ook op de volgende morgen ten tijde van het spijsoffer, door een in de verte op de oostelijke bergen van Edom gevallen regenbui, die de beek, waaraan het leger het kamp heeft opgeslagen, met regen vult.

Joram nu, de tweede zoon van Achab (1: 17), werd koning over Israël te Samaria, in het achttiende jaar van Josafat, de koning van Juda (in het jaar 896 v.Chr.); en hij regeerde twaalf jaar (tot 883).

En hij deed wat kwaad was in de ogen van de HEERE, maar niet op zo verregaande wijze zoals zijn vader Achab en zoals zijn moeder Izebel, wier regeringsbeginselen (1 Koningen 16: 31vv.) ook zijn voorganger Ahazia gevolgd had (1 Koningen 22: 53vv.), a) want hij deed het opgerichte beeld van Baäl weg, dat zijn vader te Samaria gemaakt had. 1)

1 Koningen 16: 32

Hier is de invloed van Elia's hervormende invloed op te merken. Wat met zijn vader Achab en zijn broeder Ahazia was gebeurd, ten gevolge van hun zonde van afgoderij, was niet zonder invloed gebleven op Joram. Hij was hierdoor tot het besluit gekomen, een voor zichzelf en voor het volk niet meer Baäl te dienen, maar de God van Israël. Hij deed daarom het opgerichte beeld, de zuil van Baäl weg. Echter keerde hij niet tot de zuivere dienst van Israël's God terug, maar hield vol met de politieke zonde van Jerobeam door de kalveren te vereren en de HEERE onder het beeld van een kalf te aanbidden. Hierdoor vermocht hij niet de straffende hand van God af te wenden, maar omdat straks ten gevolge van zijn halve maatregelen ook de Baälsdienst weer werd ingevoerd en begunstigd, onder de invloed van zijn goddeloze moeder Izebel, en alzo de kalverdienst weer verbonden werd met de afgoderij, trof hem het oordeel, over het huis van Achab uitgesproken, door de mond van Elia, de profeet.

Mesa (= wijkplaats) nu, de koning van de Moabieten, was een veehandelaar, omdat zijn bergachtig maar van vele vruchtbare dalen doorsneden en welbevochtigd land voor de teelt van klein vee bij uitnemendheid geschikt was, en bracht op, voorheen, zolang Achab

regeerde, aan hem, de koning van Israël, als jaarlijkse schatting, honderdduizend lammeren, en honderdduizend rammen met de wol. 1)

Volgens sommigen had hij alleen de vachten van deze dieren af te leveren. Enkele uitleggers menen ook, dat men zo'n aanzienlijke schatting niet als een jaarlijkse moet opvatten, meer als een die alleen bij verandering van regering, hetzij in Israël, hetzij in Moab, opnieuw moest plaatshebben. Edoch ten onrechte, want voor een zo vruchtbaar land als Moab, was de opbrengst van zo vele lammeren en rammen als jaarlijkse schatting volstrekt niet te veel.

Mesa was een vazal van de koning van Israël. Zijn verhouding tot Achab en zijn afval van die koning heeft hij zelf beschreven op een steen (de basalta van Mesa) door Clermont-Ganneau, beambte bij het Franse Consulaat te Jeruzalem in het jaar 1868 of 1869, ontdekt in Dîbân, de oude Moabietenstad Dibon. Door Nöldeke is hetgeen op die basalta geschreven stond vertaald en verklaard, waaruit zo duidelijk en zo beslist mogelijk de waarheid van hetgeen hier, in de Bijbel, wordt vermeld omtrent Mesa's afval, wordt bevestigd.

En hij ging heen, en zond tot Josafat, de koning van Juda, die, zoals wij uit vroeger medegedeelde bijzonderheden (1 Koningen 22) reeds weten, tot het huis van Achab in familiebetrekking stond en de goede verstandhouding daarmee onderhield, zeggende (en liet hem zeggen): De koning van de Moabieten is van mij afgevallen, zult gij met mij trekken in de oorlog tegen de Moabieten? En hij, Josafat, die naar hetgeen hem de profeet Jehu, de zoon van Hanani, zowel als Eliëzer, de zoon van Dodava, ter oorzaak van zijn verbond eerst met Achab, en daarna met Ahazia voorgehouden had (2 Kronieken 19: 2; 20: 37), wel had kunnen weten wat de wil van de Heere was, kon ook voor ditmaal de verzoeking, waarin hij gebracht werd, niet weerstaan, en zei, terwijl hij meende, de goede gelegenheid niet te moeten laten voorbijgaan, om de Moabieten voor altijd onschadelijk te maken, zodat zij nooit weer, evenals bij hun verbintenis met de Ammonieten (2 Kronieken 20: 1vv.), een inval in het rijk van Juda wagen konden: Ik zal opkomen, a) zo zal ik zijn zoals gij zijt, zo mijn volk als uw volk, zo mijn paarden als uw paarden. 1)

1 Koningen 22: 4

1) Waarschijnlijk zei hij zijn hulp toe, om bij deze gelegenheid de Moabieten voor hun inval in Juda (2 Kronieken 20) te tuchtigen en het zijn ertoe bij te dragen, dat zij door wederonderwerping aan Israël buiten staat werden gebracht, om nieuwe invallen in Juda te doen.

En hij, Joram, nadat hij zich alzo van Josafats bijstand verzekerd had, zei bij monde van een nieuw gezantschap, dat hij tot deze afvaardigde: Door welke weg zullen wij tegen Moab optrekken, acht gij het beter dat wij de Jordaan oversteken en van het noorden zijn land binnenrukken? Of verkiest gij, dat wij ons naar de zuidelijke spits van de Dode Zee wenden, en dan van uit het noordelijk gedeelte van de bergen van Edom een aanval ondernemen? Hij dan, Josafat, het tweede kiezende, zei: Door de weg van de woestijn van Edom. 1)

Deze laatste weg was de langste en met de meeste moeilijkheden en gevaren verbonden, omdat het leger hier moeilijk te beklimmen bergen moest passeren. Evenwel koos Josafat deze, deels omdat men in het noorden de Syriërs te Ramoth in Gilead (1 Koningen 22: 1vv.) te vrezen had, ten dele ook omdat de Moabieten in vertrouwen op de moeilijkheid om hun zuidelijke grenzen te naderen van deze kant geen aanval verwachten zouden, en daarom op deze wijze onvoorbereid overvallen en geslagen konden worden; eindelijk echter (en zonder twijfel wel het meest) met het oog op de koning van Edom, wiens troepen men op deze weg tot zich kon trekken, misschien minder met het doel om daardoor het leger te versterken dan veeleer om zich te vergewissen, dat hij niet, terwijl Josafat tegen de Moabieten in het veld lag, een nieuwe poging tot afval zou wagen door andermaal het rijk van Juda binnen te dringen (1Ki 22: 48).

Alzo trok de koning van Israël, Joram, door het gebied van het rijk van Juda en vervolgens door de woestijn, die tussen het gebergte Seir en de zuidelijke spits van de Dode Zee gelegen is tot aan de zuidelijke grenzen van Moab, deWadyl-Ahsy (Nu 21: 11), heen, en de koning van Juda, Josafat, en de van de laatste afhankelijke, wat zijn naam betreft, niet nader bekende koning van Edom; en als zij zeven dagreizen op deze weg van 16 mijl omgegaan waren, en eindelijk in de nabijheid van de opperste wilgenbeek aangekomen waren, waar het alleen mogelijk was in het land van de Moabieten te komen, zo had het leger en het vee, dat ter proviandering van het leger en tot het dragen van de pakkaasje (vs. 7) hen navolgde, geen water. 1)

God laat soms toe, dat Zijn volk door hun onvoorzichtigheid zich in benauwdheid brengt, ten einde de Wijsheid, Macht en Goedheid van Zijn Voorzienigheid verheerlijkt worde in hun verlossing.

De Wady el-Ahey of wilgenbeek heeft anders een nooit uitdrogende bron; dat zij nu geen water meer geeft, gebeurt door Gods bijzondere leiding, die beide koningen onder Zijn tucht neemt en elk van hun wat heeft mede te delen. Bij Joram wil de Heere de profeet Elisa, die omstreeks deze tijd zijn werkzaamheid als Elia's opvolger begonnen had, invloed en gezag verschaffen en door hem de koning zo mogelijk van zijn afgodisch bestaan (vs. 2vv.) afkeren, en God wil Josafat van het verbondgenootschap met Joram, als deze niet anders wordt, afbrengen evenals Hij hem vroeger door de mond van de profeten vanwege zijn verbintenis met Achab en Ahazia had bestraft.

Toen zei¹⁾ de koning van Israël, terstond in de nood wanhopend, omdat in zijn hart geen levend geloof aan God en diens macht om te helpen, huisvestte, en zijn geweten hem integendeel veroordeelde: Ach, dat de HEERE deze drie koningen in deze verderf aanbrenge landstreek geroepen heeft, om die, met hun gehele leger zonder slag of stoot in de hand van de Moabieten te geven!

Dit is het kwellend vermogen van het kwade geweten, dat het in ieder voorval een sombere betekenis weet te vinden. Het is een naargeestig schilder, aan wie geen schriktoon donker genoeg is, om er niet nog enige akelige trekken aan toe te voegen; een gekleurde spiegel, waarin het minste ongeval de gedachte van een vuurstroom uit de Goddelijke toornschaal

aanneemt; een ongeluksprofeet, die niets dan verderf en jammer aanzegt; een nachtvogel in het stormachtige donker, die slechts een eentonig, angstverwekkend geluid voortbrengt. Onze gewetenstoestand kleurt ons leven en aardse lotsbedeling; het geweten, gereinigd door het bloed van het Lam, strooit zijn verheerlijkend licht over alle verhoudingen van ons aanzijn hier beneden; het geeft aan alles een goede en weldadige betekenis, en ontnemt het bittere de dodelijke prikkel; het boze daarentegen scherpt het, ja, brengt de prikkel aan, waar hij ontbreekt, en weeft slechts schaduwen, rouwfloers en treursluiers.

Meer dan waarschijnlijk behelsde deze morrende wanhoopskreet een bedekt verwijt tegen Josafat, omdat deze die weg had aangeraden en gewild. Immers, Josafat (vs. 11) vat terstond het woord op en vraagt naar een profeet van de Heren. Wij zien hieruit duidelijk het verschil tussen Joram en Josafat. In de hoge nood, terwijl Joram niets anders heeft dan wanhoopskreten, begeeft Josafats geloof hem niet, maar duikt zijn vertrouwen op zijn God weer op.

En Josafat zei, met een kalm en gepast woord, omdat zijn vroom en gelovig hart een Helper kende ook uit de dreigendste benauwdheid: a) Is hier geen profeet van de HEERE, dat wij door hem de HEERE mochten vragen 1) hoe wij gered konden worden? Toen antwoordde een van de knechten van de koning van Israël, misschien een van de profetenzonen, die bij de oproep van de koning (vs. 6), mee te velde had moeten trekken, en zei: Hier is Elisa, de zoon van Safat, die water op Elia's handen goot, 2) de dienaar van de nu uit de wereld weggenomen Elia en zijn bestendige metgezel.

1 Koningen 22: 7

Gods nachtegalen kunnen zich toch niet verloochenen, hoewel zij overdag en bij zonneschijn ook nog zo lang zwijgen; daalt de nacht, dan beginnen zij hun lied, en als het stormt zingen zij meestal het schoonst.

Hoe komt Elisa toch zo op eens in het krijgsleger en in deze brandende, ongastvrije wildernis? Nu, gij herinnert u (2Ki 2: 25), hoe hij zich na het bloedige toneel te Beth-el in de eenzaamheid terugtrok. Zijn zachtaardig en teder besnaard gemoed was door deze schrikwekkende daad, waartoe de Geest van God hem gedreven had, dermate geschokt, dat hij, alvorens zijn profetische verrichtingen te kunnen voortzetten, behoefte had om zich te herstellen en tot bedaren te komen, en het nog eenmaal en duidelijker uit de mond van zijn God te vernemen, dat hij recht had gehandeld en in waarheid naar Gods mening en overeenkomstig Zijn gebod was te werk gegaan. Daarom begaf hij zich met spoed in de eenzaamheid, en gij weet, het waren stille bossen op de berg Karmel, waar hij zich terugtrok. Nadat hij hier enige tijd in biddende gemeenschap met zijn Verbondsgod had doorgebracht en door diens vertroostende toespraak de blijdschap van zijn gemoed had teruggekregen, begaf hij zich weer in de naam van de Heere naar het toneel van zijn werkzaamheid en wel naar Samaria. Toen hij daar aankwam, stond het leger van het rijk van Israël juist gereed naar Moab op te rukken. Toen dreef hem de Geest, en met de Geest de liefde, om zich aan de legerscharen van zijn volk op enige afstand aan te sluiten. Wel waren de wapens, waarmee hij zich gordde, niet vleselijk; maar toch kwam het hem in de gedachten, dat er zich

omstandigheden konden opdoen, waarin ook hij aan zijn ten strijde getrokken landgenoten, enige bijstand zou kunnen verlenen. Mozes uitgestrekte armen (Exodus 17: 8vv.) en Samuëls wonderdadige voorbede (1 Samuel 7: 7vv.) zweefden hem voor de geest, en zo ging hij vol blijder moed, het gehele volk op zijn priesterlijk hart dragend, naar de strijd; en wie zou het de eenvoudige, ongewapende achterblijver, in zijn ruw kameelharen kleed, kunnen aanzien, dat hij inderdaad als werktuig van de grote Bestuurder van de veldslagen daarboven, de gehele strijd zou beslissen en Israël's legioenen van de vreselijkste ondergang redden?.

En Josafat zei: Het woord van de HEERE is bij hem; gewis zal ook deze, wanneer hij een leerling van de grote profeet Elia is, Gods woord kunnen meedelen. Zo trokken om uit Elisa's mond de uitspraak van de Heere te vernemen, tot hem af 1) de koning van Israël, en Josafat, de koning van Juda, en de koning van Edom.

De tenten van deze koningen stonden ongetwijfeld, om een goed overzicht over het leger te verlenen, op een hoogte; zij zelf evenwel door het ongeluk verootmoedigd, begaven zich persoonlijk tot de profeet, in plaats van hem tot zich te roepen.

Josafat eerde een profeet, bij wie het Woord van de Heere was, zo hoog, dat hij hem niet ontbood, maar zich in persoon daarheen begeven wilde, waar hij hem vinden zou. De anderen waren mede genegen, om de profeet die eer te bewijzen, omdat zij zich in gevaar bevonden, en hem zochten te bewegen, om medelijden met hen te hebben. Dus behaagt het God een nederige te verhogen, evenals Elisa hier een eer genoot, die zich zeker zeer groot vertoonde, omdat drie koningen tezamen aan zijn deur klopten en hem om bijstand verzochten.

Maar 1) Elisa zei tot de koning van Israël, die terstond in naam van de beide anderen het woord had opgevat, en de zaak, die hen naar de profeet dreef, aan deze had bekend gemaakt: Wat heb ik met u te doen, dat gij u met uw aangelegenheid tot mij wendt, die een profeet van de Heere ben? a) Ga heen tot de profeten van uw vader, die tevens voorgangers zijn bij de kalverdienst (1 Kronieken 21: 6), en tot de profeten van uw moeder, de Baäl-profeten (1 Koningen 18: 19) en laten deze u bescheid geven. Maar de koning van Israël zei tot hem: Neen, niet zo, zendt mij niet weg; want de HEERE heeft deze drie koningen, niet alleen mij, maar Josafat en Edoms koning, die hier voor u staan, geroepen, om die in de hand van de Moabieten te geven, 2) daarom kan Hij ons alleen uit de benauwdheid redden.

1 Koningen 18: 19

Joram zat in nood, verkeerde in doodsgevaar. In zo'n toestand is, menselijkerwijze gesproken, het hart nog wel eens ontvankelijk voor het woord van boete en berouw. Daarom spreekt Elisa hem zo scherp aan, paait hem niet, maar zet het mes diep in de wond, opdat er nog een vreedzame vrucht van de gerechtigheid zou worden geboren. Hij verwijst hem daarom naar zijn kalveren of afgoden, om bij deze hulp te zoeken, opdat Joram het nietige ervan zou erkennen. De koning van Israël wijst de profeet op de godvruchtige Josafat, die ook in dezelfde ellende verkeert. Oh, wil hij zeggen, doet gij het dan niet om mij, doe het dan omwille van Josafat en laat mij dan in zijn bescherming delen!.

En Elisa zei: Zo waarachtig als de HEERE der heerscharen leeft, voor a) wiens aangezicht ik sta, wiens dienaar ik ben, zo ik niet het aangezicht van Josafat, de koning van Juda, opnam, ik

zou u, die slechts door ogenblikkelijke nood gedwongen, naar de Heere en Zijn woord vraagt, niet aanschouwen noch u aanzien, 1) maar zou u aan uw lot overlaten!

1 Koningen 17: 1

In zeker opzicht ziet ook de Heere, evenals Elisa, de persoon aan. Hoe dikwijls herhaalt zich nog in de wereld, wat daar in de woestijn gebeurde! Hier wordt een leger behouden of het overwint, omdat het, naar men zegt, goed geoefend is of aangevoerd wordt; en in de grond lag de oorzaak van de gelukkige uitslag in de aanwezigheid van een kind van God, die stil en ongemerkt in de rijen zich bevindt, maar God zag zijn persoon aan en breidde om zijnentwille over de gehele schaar Zijn beschermende vleugel uit. Ginds trekt een dreigend onweer aan zekere plaats voorbij; men schrijft de bewaring aan een gunstige omstandigheid of aan een wijze maatregel van de Overheid toe; maar de ware oorzaak van de redding is in de armste, onaanzienlijkste hut van de plaats te zoeken, daar woont een mens, die de Eeuwige liefheeft, en die mens bidt.

Nu dan, brengt mij, opdat ik onder de tonen van muziek mijn ziel in de juiste stemming brengen en in de voor de aanschouwing van de goddelijke dingen noodzakelijke toestand van profetische verrukking geraken kan (1 Samuel 7: 2), een speelman, 1) harpspeler. En het geschiedde toen de speelman op de snaren speelde, dat de hand van de HEERE, in de Geest van de voorzeggung, die in hem levendig werd, op hem kwam (1 Koningen 18: 46).

Hij begeert een speelman, d.i. iemand, die wel kon zingen en spelen op muziekinstrumenten, een die gewoon was, bij het spelen een lofzang te zingen ter verheerlijking van God en van Zijn wonderbare werken. Het liefelijk Psalmgezag zou zijn geest vervrolijken, zijn gemoed in een aangename kalmte brengen en hem opwekken, om God te verheerlijken, terwijl hij dan ook het best in staat zou wezen tot ontvanging van de profetische inblazing. Want ofschoon het profeteren een gave van God was, konden echter de middelen in het werk gesteld worden tot verkrijging van die gave, waartoe onder andere behoorde het hanteren van het muziekinstrument, zoals hetzelfde dan ook in de scholen van de profeten zeer gewoon was (1 Samuel 10: 5).

De muziek is een hartversterkend en verkwikkend middel, waardoor men zware aanvechtingen en boze gedachten verdrijft, waardoor het hart tot rust gebracht, gesterkt en verkwikt wordt. De Schrift leert, dat God graag zang en snarenspeel hoort. Speel dan helder op en zing erbij, totdat de zwaarmoedige gedachte wijke, zoals Daniël en Elisa deden.

Elisa kende de invloed van de muziek. Zijn gemoed, door de opwelling van verontwaardiging tegen de verachtelijke vorsten buiten de gewone stemming gebracht en hevig ontsteld, had

behoefte aan bezadigdheid en rust. De Heilige Geest kan zich, menselijkerwijze gesproken, onder het gewoel van al deze inwendige redeneringen niet doen verstaan. Het opbruisen van heilige verontwaardigingen en vorige ijver, die in zijn gemoed het fluisteren van de Geest schier verdoofde, moest eerst gestild worden. Zodanige uitwerking verwachtte Elisa op grond van vroegere ervaring van de muziek. Hij verlangde een harpser. De speelman komt, slaat de maat aan, begint te spelen, en ziet....de volle akkoorden doen de goede uitwerking. De koningen wordt het plechtig te moede; hun harten worden tot eendracht gestemd. In de ziel van de profeet wordt de storm van het blakend ijvervuur gestild, en zij kan zich weer vrij met de zachte trillingen van deze liefelijke tonen tot de zalige nabijheid van de HEERE verheffen. In zijn binnenste is het stil geworden als in een eenzame kamer, zodat hij zelfs het zachte gelispel van de Geest verneemt. Het lijkt op de effen waterspiegel van een bergzee, waarop geen golfje zich meer parelt, en waarin de sterren van de hemel liefelijk haar glans weerkaatsten. In dit ogenblik van herstelde bedaardheid en aandacht buigt zich dan ook de HEERE met Zijne openbaring tot zijn zoon neer. De Heere begint te spreken met zijn knecht. De Geest getuigt de geest van de profeet, wat hij te spreken, te raden en te doen heeft.

Het snarenspeel dient, om hem in de kalme gemoedsstemming te brengen, waarin hij de stem van de Heere zal kunnen vernemen. In de onrustige legerplaats, na de ontroering, die zich van hem meester maakt bij het gericht van Joram, is dit zeker niet overbodig.

Met bovengenoemde verklaringen verenigen wij ons ten dele. Het komt ons echter voor, dat er nog een andere reden was, waarom Elisa de speelman laat komen. Niet allereerst om Joram alleen, later toch is hij zeer welwillend tegen deze koning (5: 8; 6: 21vv.), maar bovenal het feit, dat de vrome Josafat hier tot hem komt in vereniging met de beeldendienaar Joram en de afgodendienaar, de koning van Edom, doet Elisa's ziel trillen van verontwaardiging. Of heeft de Heere het aan Josafat niet duidelijk genoeg doen blijken, dat het hem niet wel kan gaan in verbintenis met de koning van Israël? Heeft Josafat dan zo weinig uit de behaalde teleurstellingen geleerd, dat hij nogmaals de koning van Israël ter wille is, om zich met hem in een strijd tegen andere volken te verbinden? O.i. ligt in de uitdrukking "zo ik niet het aangezicht van Josafat, de koning van Juda, opnam", een bedekt verwijt jegens die koning. Elisa kan en mag het niet goedkeuren, dat hij Josafat daar in dat gezelschap voor hem ziet. Aan die Josafat is door Micha tijdens Achab en door andere profeten tijdens Ahazia een slechte afloop voorspeld. Wat zal hij moeten doen? Gaat hij op de uiterlijke omstandigheden af, dan moet hij een vijandelijke afloop voorspellen. Maar de gedachte aan Josafat, die godvrezende koning van Juda brengt hem in een zachtere stemming. Hij wil en zal de mond van de Heere om raad vragen. Hij zal zich door de Geest van God laten besturen. Maar dan moet hij in een andere meer Godgewijde stemming komen. En opdat dit zou gebeuren, heeft hij nodig, dat de muziek, de gewijde Psalm hem aftrekt van al de uiterlijke omstandigheden en hem volkomen van een wil maakt met de wil van zijn God. En de Heere zegent Zijn pogen en openbaart hem, wat hij tot de verbonden koningen moet zeggen.

Want zo zegt de HEERE verder: Gij zult wel geen wind zien, die zich soms nog voor een onweer verheft, en gij zult geen regen zien, die het water aanbrengt; nochtans zal dit dal morgen tegen het aanbreken van de dag (vs. 20), met water vervuld worden, zodat gij zult drinken, gij en uw vee, dat bestemd is om geslacht te worden, en uw lastdieren.

In het vertrouwen op het woord van de Heere, dat hun verkondigde wat nog niemand zag, moesten zij zorgen dat alles zeer rijkelijk met water voorzien werd.

En gij zult hen geheel en al ten onder brengen en hun doen, zoals zij, wanneer zij de overwinning behaald hebben, met uw land gedaan zouden hebben, en daarom alle vaste steden, en alle uitgelezen steden slaan, en zult alle goede vruchtbare bomen 1) vellen, en zult alle waterfonteinen stoppen; en alle goede stukken land zult gij met stenen verderven 2) zodat zij voor altijd braak zullen blijven liggen.

Het was anders de kinderen van Israël verboden (Deuteronomium 20: 19vv.) op deze wijze bij de belegering van vijandelijke steden te werk te gaan; bij deze gelegenheid evenwel moest met Moab, dat zich altijd betoond had een vijand van het volk van God te zijn, voor altijd een einde gemaakt worden.

2)Letterlijk: smart toevoegen, in de zin van verderven, d.i. de akkers met stenen vervullen, zodat zij onvruchtbaar werden.

En het geschiedde 's morgens, na de dag, waarop Elisa alzo gesproken had en de koningen in vertrouwen op zijn woord de grachten hadden laten graven, en wel ten tijde dat men het spijsoffer 1) offert, dat er, ziet, water door de weg van Edom, 2) van de kant van Edom, kwam, en het land, de gehele streek, waar de drie verbonden legers gelegerd waren, met water vervuld werd.

Er wordt uitdrukkelijk gezegd, dat de Heere regen gaf, omtrent de tijd van het spijsoffer, om daarmee aan te duiden, dat de Heere zich aan Zijn volk weer als de Verbondsgod openbaarde, om het offer aan de HEERE gebracht.

2)Waarschijnlijk had de Heere in de oostelijke bergen van Edom een groten plasregen laten vallen, waarvan de Israëlieten evenwel niets hadden bemerkt; het water kwam ten tijde, waarop het gewone morgenoffer in de tempel te Jeruzalem gebracht werd, om de rechtmatige godsdienst in het oog van Joram, die aan de kalverdienst overgegeven was eer te geven en hem te herinneren, dat alleen op de weg, door de Heere verordend, Zijne genade en Zijn welgevallen verkregen konden worden.

Vs. 21-27. De Moabieten, tot verdediging van hun land, aan zijn grenzen gelegerd, bespeuren de volgende morgen wat zij nog nooit gezien hadden, dat het beekdal met water gevuld is en houden dit water, door de zon beschenen, voor bloed en menen dat de vijanden het onderling oneens geworden zijn en elkaar omgebracht hebben. Terwijl zij nu in het Israëlitisch leger dringen, om buit te maken, worden zij door Israël volkomen verslagen hun steden worden ingenomen en hun velden verwoest. Alleen Kir-Moabs, op een hoge rots gelegen en aan alle zijden door een diep en eng dal omgeven, blijft zich nog verdedigen; maar reeds verkeert deze vesting in gevaar van veroverd te worden, als de koning van Moab het waagt zich een doortocht te banen, en offert, als dit niet gelukte, zijn eerstgeboren zoon op de muur voor het oog van de belegerden. Over deze gruwel ontzet, trekken de kinderen van Israël zich terug en zetten hun overwinning niet verder voort.

Toen nu, om weer op de veldtocht (vs. 9), terug te komen, al de Moabieten hoorden, dat de koningen van Israël, Juda en Edom opgetrokken waren, om tegen hen te strijden, zo werden zij samengeroepen van al degenen af, die de gordel aangordden, d.i. de twintigjarige leeftijd bereikt hadden (Numeri 1: 3) en daarboven, en zij stonden aan de grenzen van hun land, ten einde de aanrukkende vijanden het indringen te beletten.

En toen zij zich op de dag, dat de kinderen van Israël water geschonken werd, (vs. 20) 's morgens vroeg uit hun leger, dat zij in de nabijheid van de wilgenbeek opgeslagen hadden, opmaakten, en juist achter hun rug de zon over dat water oprees, en daarop haar schijnsel wierp, van welk water de Moabieten geen gedachte konden hebben, omdat de beek ten volle uitgedroogd was, zagen de Moabieten dat water tegenover rood als bloed, ten gevolge van een optische (gezichtkundige) misleiding kwam hun het water in het beekdal niet als water, maar als een bloedstroom voor.

Zij zagen het water in het dal, waar de Israëlieten en Edomieten gelegerd waren, alsof het van een rode kleur was, omdat de morgenzon daarop scheen, zoals nu hun ontroerde verbeelding kracht daaraan gaf, en dit deed hen denken dat het bloed was, waarin zij des te eerder konden mistasten, omdat zij wisten, dat de grond hier natuurlijkerwijze dor en zonder grachten of waterstromen was, vooral in een droog jaargetijde, terwijl er ook geen geluid van wind of regen was geweest.

Van de vers gegraven rode aarde van de groeve had het daarin veranderde water een rode kleur verkregen, die door de daarop vallende stralen van de morgenzon nog aanmerkelijk versterkt werd, zodat het uit de verte op bloed geleek. De Moabieten konden aan de gedachte van gezichtsbedrog zo veel te minder plaats geven, als zij wisten, bij hun kennis van het terrein, dat de Wady toen geen water bevatte, en zij van de regen, die ver van hen verwijderd in de bergen van Edom gevallen was, niets gezien of bemerkt hadden. Daarom lag het voor de hand te denken, dat het water bloed was en dat bloed kon niet anders zijn oorzaak hebben dan hierin, dat de vijanden onder elkaar een groot bloedbad hadden aangericht, temeer, omdat de jaloezie tussen Israël en Juda hun bekend was en de Edomieten slechts als gedwongen bondgenoten mee waren uitgetrokken.

Toen nam hij, in zijn wanhoop het uiterste beproevende, om de toorn van zijn goden te verzoenen en hun bijstand voor zich te verkrijgen, zijn eerstgeboren zoon, die in zijn plaats koning zou worden, en offerde hem, aan zijn god Kamos of Milcom (2Ki 1: 2), tot een brandoffer op de muur, voor het oog van de belegeraars. Daarom kwam een zeer grote toorn over Israël, omdat het hele leger in de hoogste mate door afschuw voor deze daad werd aangegrepen; daarom trokken zij van hem, de koning van de Moabieten, weg in plaats van nog langer in een land te vertoeven, waar dergelijke gruwelen werden gepleegd, en keerden terug in hun land, een ieder in zijn land.

In het Hebreeuws Wajehikètsef chadool al Jischraël. En er werd een grote toorn in Israël. Zo geeft de Statenvertaling. Anderen vertalen met over Israël. Deze laatste vertaling kan ook. Dit woord toorn wordt veel in de Heilige Schrift voor de toorn van de Heere gebruikt (Jozua 20; 22: 20 Jes. 34: 2, 54: 8; 60: 10 Zach. 1: 2; 2 Kronieken 19: 10). Sommigen denken dan

ook aan die toorn. Toch wordt op andere plaatsen, zoals Prediker 5: 16 en Esther 1: 8 door dit woord de menselijke toorn, of zoals in de laatste plaats, een twisting aangeduid. Naar onze mening hebben wij het woord in laatstgenoemde betekenis te verstaan, en daarom het woord le (al) op te vatten in de zin van Bekèreb, d.i. in het midden van, zoals het zo dikwijls voorkomt (zie Job 30: 16; 1 Samuel 4: 19 De zin is dan deze, dat in het midden van Israël, d.i. in het midden van de bondgenoten een grote toorn ontstond, niet alleen over het feit, dat Moabs koning tot deze gruweldaad overging, maar wellicht van de zijde van Edom, dat zij hem tot zo'n daad gedwongen hadden, zodat zij besloten af te trekken. Zij hadden toch betrekkelijk hun doel bereikt, hadden de koning van Moab getuchtigd voor zijn opstand, zijn land verwoest en hem weer onschadelijk gemaakt. De mening van sommigen (Keil), dat de toorn van de Heere over Israël kwam, is niet te verdedigen, omdat zij de koning van Moab toch niet hadden gedwongen, om zijn zoon te offeren. Zij hadden volle vrijheid de stad te belegeren, omdat de Heere beloofd had, de Moabieten in hun hand te geven (vs. 18).

HOOFDSTUK 4.

VIJF WONDERWERKEN VAN ELISA.

Vs. 1-7. Hier volgt een reeks wonderdaden van Elisa, door hem gedurende de tijd van de regering van koning Joram verricht en die ons een denkbeeld geven, deels van de voortgang en bloei van de profetenscholen, deels van de verhouding van de profeet tegenover de vromen in de lande en van de roem van zijn naam tot buiten de grenzen van het rijk. Eerst horen wij hoe de weduwe van een voormalig profetenjongen de man Gods haar nood klaagt, omdat zij diep in schulden zit en de schuldeisers nu haar beide zonen tot lijfeigenen willen nemen, ten einde op deze wijze betaling te verkrijgen, zij bezit niets meer dan een kruikje olie; maar op Elisa's gebod laat zij zich door haar buurvrouwen lege vaten geven, sluit zich met haar zonen op en giet uit haar kruik in deze vaten, en de geringe voorraad wordt door Gods macht zodanig gezegend, dat de vaten allen tezamen vol worden en met de ontvangst voor hun inhoud niet alleen de schulden kunnen gedekt worden, maar het overschietende ook voor het onderhoud van de arme familie genoeg blijkt te zijn.

Een vrouw nu uit de vrouwen van de zonen van de profeten, volgens de overlevering de weduwe van de in 1 Koningen 18: 3vv. genoemde Obadja, die naderhand zijn betrekking aan het hof van de koning had verloren en door zijn weldadigheid aan de profeten van de Heere bewezen, zich in schulden gestoken had (1Ki 18: 15), riep tot Elisa, op zekere tijd, terwijl de profeet van de veldtocht tegen de Moabieten, waaraan hij deel genomen had, terugkeerde en zijn werk als verzorger van de profetenscholen weer opvatte, zeggende: Uw knecht, mijn man is gestorven, en gij weet, dat uw knecht de HEERE was vreemde, en dus niet als gevolg van zijn lichtzinnigheid mij en mijn zonen in grote armoede achtergelaten heeft; nu evenwel, terwijl ik niet in staat ben de gemaakte schulden te voldoen, is de schuldhoeër gekomen, om mijn beide kinderen voor zich tot knechten te nemen (Leviticus 25: 39vv. MATTHEUS. 18: 25).

Kom dan, wanneer gij ze bij elkaar hebt gebracht, in uw woonvertrek, en sluit de deur voor u en voor uw zonen toe, om niet door anderen gestoord te worden en alle nutteloze beweging te vermijden; daarna giet van de olie uit uw kruik, in al die vaten en zet weg, dat vol is, 1) zo dikwijls gij een vat vol gegoten hebt, laten uw zonen het wegdragen en u een nieuw aanreiken, zodat gij met ingieten niet hoeft op te houden.

Zelf moest zij de vaten vol gieten, opdat zij haar geloof zou tonen en opdat haar geloof geoefend zou worden. Niet onopgemerkt mag blijven, dat zij de deur moest sluiten, omdat dit haar geboden wordt, opdat aan de Heere alleen de eer zou worden gegeven en hoogmoed haar hart niet zou binnensluipen. Zoals het zaad in de vore in stilte ontkiemt, benedenwaarts wortel schiet en opwaarts uitspruit, zo ook moet in haar het geloof, door de werking van de Geest in de stilte van de eenzaamheid ontluiken, groeien en tot wasdom komen.

Toen kwam zij, vol van aanbiddende verwondering over Gods macht, waarheid en goedheid, tot Elisa, en gaf het de man Gods te kennen, dat zij gedaan had zoals haar bevolen was, en dat het ook gebeurd was wat hij haar in de naam van de Heere had toegezegd; mocht

hij haar ook nu nog zeggen, wat zij met de volle vaten beginnen moest; en hij zei: Ga heen, verkoop de olie en betaal uw schuldheer van de ontvangst; gij dan met uw zonen, leef met het overige, 1) want de geschonken zegen bedraagt nog meer dan gij tot dekking van uw schulden nodig hebt.

Als de Heere geeft, blijft er altijd nog wat over; Hij neemt niet slechts een nood weg, maar geeft nog een zegen bovendien. Bovendien wil Hij dan nog, dat de schuld tegen de naaste vooraf voldaan worde, eer wij Zijn zegen genieten.

O hoe helder en blauw was de duistere hemel van haar leven weer geworden en hoe liefelijk en veelbelovend had de toekomst zich voor haar opgeklaard. Het was haar een zalige droom. Maar dat de hulp en uitredding zo onverwacht, en wel langs deze weg en zo onmiddellijk van God gekomen was—dàt gaf pas echt de glans van de heerlijkheid. Daardoor kenmerkte zij zich als een ondubbelzinnig bewijs van Gods liefde en genade, als een onderpand van Zijn Vaderlijke zorg en bewaring; daardoor drukte zij het zegel op het woord: Vreest niet, want Ik, de Verzorger van de weduwen en de Vader van de wezen, ben met u en zal bij u zijn.

Vs. 8-37. Een andere dubbele wonderdaad verricht Elisa nog in de eerste jaren van de regering van koning Joram aan een vrouw te Sunem, een stad in de stam van Issaschar. Zij had hem niet alleen bij zijn reizen door het land gastvrij opgenomen, maar ook een bijzonder verblijf voor hem in haar huis gereed gemaakt; daarvoor wil hij haar dankbaarheid betonen en belooft haar, die tot dusver onvruchtbaar gebleven was, en ook wegens de vergevorderde leeftijd van haar man geen uitzicht op moedervreugde meer had, een zoon. Deze wordt haar ook binnen het tijdsverloop van een jaar op buitengewone wijze door God geschonken, maar als het kind tot knaap is opgegroeid, sterft het aan een zonnesteek. Zij begeeft zich tot de profeet om hulp, en deze maakt werkelijk haar dood kind weer levend.

Het geschiedde ook op een dag, ongeveer omstreeks dezelfde tijd, waarin de gebeurtenis voorviel, in de vorige passage verteld, toen Elisa op zijn reizen door het land, niet alleen om de profetenscholen te bezoeken, maar ook de harten van het volk van de valse goden te bekeren tot de levende God, naar Sunem doortrok, een stad aan de zuidwestelijke helling van de kleine Hermon (Jozua 19: 18; 1 Koningen 1: 3), dat daar een grote, d.i. aanzienlijke, vermogende vrouw was, voor het woord van de Heere ontvankelijk, die hem aanhield om brood te eten. Voorts gebeurde het, zo dikwijls hij in het vervolg doortrok, week hij daarin, nadat hij eenmaal met haar bekend geworden was, en zij immer haar huis voor hem openstelde, om daar telkens brood te eten.

Laat ons toch een kleine opperkamer van een wand maken boven op het dak van ons huis (Deuteronomium 22: 8) en laat ons daar voor hem zetten een bed en tafel en stoel en kandelaar, zo zal het geschieden, wanneer hij tot ons komt, dat hij daar verblijft 1) en er zich op zijn gemak voelt.

Zo gebeurde het toen ook. Haar man, die eveneens de Heere vreesde, was met het voorstel volkomen tevreden; en Elisa die wel wist dat men het hier goed met hem meende en alles deed om de wil van de Heere, voelde zich bij deze mensen ook wel thuis. Zo dikwijls de

profeet zich daar ophield, was het de Sunamitische en haar man en al de huisgenoten, als ware de woning opeens in een tempel of heiligdom veranderd. Zachtjes ging men op en af: de heilige man, zo dacht men, kon wel bidden of mediteren. Alle aangezichten stonden vriendelijker; men wist, deze heilige stond met de HEERE in een betrekking, zo wonderbaar en innig als dit met niemand van hen het geval was, en menigmaal kwam het hun voor, als ware de HEERE zelf tot hen gekomen. Een profeet, krachtig in woorden en werken, behoorde ook in onze woning gereede en bestendige opname te vinden (Openbaring 3: 20). Heeft de Heiland woning hij ons gemaakt? Is ons huis een woning van God bij de mensen geworden? Openbaren zich in ons familieleven de vruchten van de Geest, waarvan Paulus (Gal. 5: 22 5.22) spreekt? Schamen wij ons niet het gebed en Gods Woord rijkelijk onder ons te laten wonen? O, zalig huis waar men u, o ware Zielevriend, Heere Jezus Christus opgenomen heeft! Waar Gij onder alle gasten, die komen de meest geëerde en geliefde zijt; waar aller harten U tegemoet kloppen en aller ogen op U zien, waar aller lippen naar Uw wil vragen en allen op Uw wenk wachten.

En het geschiedde op een dag, nadat Elisa een bestendige gast in het huis geworden was, dat hij daar als naar gewoonte kwam, en hij week in die opperkamer, en legde zich daar neer.

Toen zei hij, de volgende morgen, nadat hij bij zichzelf had overlegd, hoe hij de vrouw, die hem in de naam van een profeet opgenomen had, ook het loon van een profeet toevoegen zou (MATTHEUS. 10: 41), tot zijnjongen, zijn knecht (1 Koningen 18: 43) Gehazi: Roep deze Sunamitische, dat zij tot mij kome. En toen hij ze geroepen had, stond zij voor zijn aangezicht, voor Elisa, maar uit diepe eerbied (vs. 9) bleef zij op behoorlijke afstand voor de deur van het vertrek staan.

(Want hij, de profeet, had hem, zijn knecht, gezegd, door wie hij met haar sprak, omdat zij geen vrijmoedigheid had in zijn onmiddellijke aanwezigheid te verschijnen: Zeg nu tot haar:

Zie, gij zijt zorgvuldig voor ons geweest met al deze zorgvuldigheid; wat is er in dank voor u te doen? is er iets om voor u te spreken tot de koning, of tot de krijgsoverste, waarbij mijn tussenkomst van nut kan zijn? En zij had gezegd: Ik woon gerust en stil in het midden van mijn volk. 2)

Elisa spreekt zelf niet tot haar, maar laat haar door Gehazi vragen, of zij iets te verzoeken heeft. De profeet doet dat, opdat zij des te vrijmoediger haar wensen zou openbaren. Elisa weet, wellicht ten gevolge van de geschiedenis met de drie koningen, dat hij invloed heeft bij de koning. Het is daarom, dat hij aan deze vrouw ter vergelding voor al haar liefde en bereidwilligheid aanbiedt, haar voorspraak bij de koning, of bij de krijgsoverste te zijn, indien zij zich in een of andere zaak verongelijkt waant.

Hiermee wil zij zeggen, dat zij een gerust en tevreden leven heeft, niet verongelijkt wordt en over niets heeft te klagen, zodat zij geen voorspraak bij de koning of bij de krijgsoverste behoeft.

En het zei tot zijn vader, toen het met beide handen het hoofd vasthoudende, op het veld aankwam: Mijn hoofd, mijn hoofd! 1) Hij dan, de vader, die het geval niet als zo gevaarlijk beschouwde, zei tot een jongen, die juist het dichtste bij hem was: Draag hem tot zijn moeder.

Wij hebben hier aan de zogenoemde zonnesteek te denken, een door de hevige inwerking van de zonnestralen op het onbedekte gedeelte van het hoofd ontstane hersenontsteking; in het Oosten steekt de zon reeds vroeg zeer gevoelig, daarom moeten wij ons over dit ziekteverschijnsel (Psalm 121: 6 Judith 8: 3) op de vroege voormiddag niet verwonderen. Ook kan het schijnsel van de maan zeer nadelig werken, zoals bijv. in Texas het slapen in de vrije lucht bij heldere maneschijn dikwijls zwelling van het hoofd, verstandsverbijstering en soms de dood tot gevolg heeft.

En hij, de knecht, droeg hem, de knaap, en bracht hem in het ouderlijke huis te Sunem, tot zijn moeder. En hij zat op haar knieën, terwijl de moeder uit alle macht worstelde om de hand van de dood van haar lieveling af te houden, tot aan de middag toe; toen stierf hij. 1)

Ach, waarom deed de Heere dit toch? Ik weet het niet, geliefden, om welke reden Hij het nodig vond, de planten te Sunem met zo'n doordringende dauw te begieten. Moesten zij eraan herinnerd worden, dat de hemel niet op aarde is, maar daarboven; of had het zoontje te veel plaats in de harten van de ouders ingenomen, die de Heere opnieuw voor zich wilde veroveren; of was het voor de goede lieden nodig, op de vleugels van een verheven smart wat hoger boven de heuvels van deze aarde opgeheven te worden; of wel liepen zij gevaar om te vergeten, dat hun geluk van ogenblik tot ogenblik van Gods vrije genade en ontferming afhankelijk was: ik weet het niet. Dit weet ik evenwel: deze zaak neemt een heerlijk einde, en de zwaar beproefden zullen van deze doornstruik van de bezoeking slechts druiven en vijgen inzamelen.

En zij, spoedig beslist, waar zij bij zo'n onverwachte en zware ramp hulp zou zoeken, ging op naar de kamer op het dak (vs. 10), en legde hem, de knaap, alsof hij niet dood ware, maar alleen slapende, op het bed van de man Gods; daarna sloot zij de deur van de kamer voor hem achter zich toe, zodat niemand tijdens haar afwezigheid daarin kon gaan, en ging uit, 1) kwam van het dak af, om een boodschapper naar het veld te zenden.

Hoe verwonderlijk stil en bedaard betoont zich deze voorzichtige, godvruchtige vrouw! Niet een enkel ongeduldig woord ontvalt haar in deze zielgrievende omstandigheid, zij is als doof voor de redeneringen van het vlees en schijnt niet te letten op de bewegingen van de moederlijke genegenheid en liefde. Hij, die haar deze zoon, omdat zij onvruchtbaar was, gegeven had, was ook in staat, om hem uit de dood opnieuw in het leven te herstellen. En dit geloofde zij, als een rechtgeaarde dochter van Abraham. Zij had gehoord, hoe de weduwe te Sarphat haar zoon, die ook gestorven was, levend had teruggekregen uit de handen van Elia, en omdat de Geest van Elia rustte op Elisa, had zij zo'n vertrouwen op de goedheid van God, dat zij geloofde, dat deze profeet mede gemachtigd was, om haar kind, zo gunstig aan haar gegeven en zo schielijk haar ontruikt, uit de dood te herstellen en dat hij waarlijk deze weer zou opwekken. Door dit geloof heeft zij haar dode weer in het leven teruggekregen. In dit geloof gesterkt, maakte zij geen toestel tot het begraven van haar kind, maar tot de opwekking

van deze; want zij legde het op het bed van de man Gods, niet twijfelende, of hij zou nog haar vriend wezen. O vrouw, groot is uw geloof!.

En hij zei, liet haar zeggen: Waarom gaat gij heden tot hem? het is geen nieuwe maan noch sabbat, waarop men bij de profeet op godsdienstige vergaderingen gewoon is bijeen te komen 1) (De 28: 15). En zij, terwijl zij de bode nog eens tot hem zond, zei, ten einde hem gerust te stellen, en een omstandiger verklaring aangaande hetgeen zij voorhad te ontwijken: Het zal wel zijn, 2) het is alles in orde, laat mij slechte begaan; hetgeen haar man dan ook deed, en haar een jongen met een ezelin van het veld toezond.

Wij zien uit deze plaats, dat niet alleen door de vromen, in het rijk van de tien stammen, de sabbatten en nieuwe maanfeesten door onthouding van alle arbeid gevierd werden (Amos 8: 5), maar de profeten hun ook een vergoeding voor de tempeldienst in Jeruzalem en voor het Levitische priesterschap in hun persoon en de stichtelijke bijeenkomsten, door hen ingesteld, aanboden. Dit is het eerste begin van de latere synagogen of scholen.

In het Hebreeuws Schaloom. Letterlijk: Vrede is het, maar hier gebruikt, om hem wel geen bestemd antwoord te geven, maar toch zo een, wat hem van verder onderzoek deed afzien.

Alzo ging zij heen en kwam tot de man Gods, op de berg Karmel. 1) En het geschiedde toen de man Gods, Elisa, haar van tegenover zag, reeds in de verte zag aankomen, dat hij tot Gehazi, zijn jongen, zei: Zie, daar is de Sunamitische.

Omdat de weg van Sunem tot aan de noordwestelijke helling van de berg Karmel, waarop het Elia's-klooster zich bevindt (1Ki 18: 20) 6 mijl bedraagt, en deze voor de tijdruimte, waarin deze gebeurtenis plaatsheeft, een veel te verre afstand schijnt te zijn, zo moet misschien ook hier aan de zuidoostelijke zijde van het gebergte el Mohraka gedacht worden, tot waar de Sunamitische slechts, uren had af te leggen. Misschien was die hoogte wel sinds de tijd, waarin Elia daar een offer gebracht had, een gewijde hoogte geworden, waarop bij gelegenheid van Sabbat- en nieuwe-maanfeesten, geregeld godsdienstige samenkomsten plaatshadden; of evenwel in 1: 9vv. en 2: 25 deze plek eveneens of wel die van het Elia's-klooster als schouwtoneel moet aangenomen worden, is niet te beslissen.

Nu, loop toch haar tegemoet, en zeg tot haar: Is het wel met u? is het wel met uw man? is het wel met uw kind? want hij vermoedde reeds dat haar en haar huis een ongeluk moest overgekomen zijn, dat haar tot hem dreef. En zij zei tot Gehazi, wie zij haar geval niet wilde mededelen, voordat zij tot de man Gods gekomen was: Het is wel. 1)

Het is duidelijk, waarom zij tot Gehazi zei: Het is wel. Het doel van haar reis was toch niet de knecht, maar de profeet zelf. Had zij aan haar jongen gezegd (vs. 24), om niet op te houden eer zij het hem zou zeggen, zij wil zich ook niet door de knecht van Elisa doen ophouden. Had zij gezegd, hoe het bij haar thuis was, dan had dit de reis verlengd en een onnodig oponthoud gegeven. Zonder wellicht naar hem op te zien, altijd doorgaande, antwoordt zij nu kortaf.

Ook in dit antwoord had zij waarheid gesproken; want het stond volkomen goed met haar dode kind; want er was bij haar enige hoop, dat het haar door Elisa, tot des te groter vreugde van haar gehele huis, teruggegeven zou worden.

Toen zij nu tot de man Gods op de berg kwam, vatte zij zijn voeten. Maar Gehazi, menende dat zij de waardigheid van zijn heer te veel voorbij zag (Mark. 10: 13), trad toe om haar af te stoten. Maar de man Gods zei: Laat ze geworden, want haar ziel is, zoals uit de ontroering blijkt, die in haar gelaat en gebaren zichtbaar is, in haar bitterlijk bedroefd, en de HEERE heeft het voor mij verborgen en mij niet door een openbaring van Zijn Geest in mijn binnenste verkondigd 1) wat haar drukt en kwelt (2Ki 2: 10); wij moeten dus wachten totdat zij zelf het ons bekend maakt.

God openbaart zijn knechten, de profeten, niet alle dingen, maar wel alles, wat nodig is, Zijn gehele raad aangaande de zaligheid van de mens. De oorzaak van deze droefheid werd niet bekend gemaakt aan de profeet, omdat de Heere wilde, dat hij die verstaan zou uit de mond van de vrouw zelf.

En zij, nu ook werkelijk de mond openende om te klagen, maar datgene wat haar op het hart lag slechts in zekere zin te kennen gevende, omdat zij aan het eind van haar met zoveel spoed aangevangen reis gekomen, in de zielsstemming van iemand verkeerde, wier hoop met vele twijfelingen te kampen had, zei: 1) Heb ik een zoon van mijn heer begeerd? Ik was reeds aan deze gedachte gewend geraakt, dat ons huwelijk onvruchtbaar zou blijven; hebt gij uit eigen beweging door uw bemiddeling bij God uitgewerkt, dat mij een zoon geschonken werd. Waarom hebt gij dan geen zorg gedragen, dat ik hem ook behield? Zei ik niet, toen gij het woord van de belofte (vs. 16) tot mij sprak: Bedrieg mij niet; nu is het gebeurd, ja, het is mij nog veel erger gegaan dan alsof uw woord nooit vervuld was.

Wat er eigenlijk was voorgevallen, meldt de diepbedroefde vrouw niet. Zo is haar hart overstelpt van droefheid. Zij veronderstelt, dat Elisa uit haar klacht wel begrijpen zal, wat er heeft plaatsgehad en terstond zal meegaan, om haar kind weer te doen herleven. Er is een grote overeenkomst tussen de gestalte van deze vrouw en die van Maria Magdalena bij het lege graf van de Heere. En de weg, die Elisa met haar houdt, heeft veel van die, welke de Heere met Maria heeft gehouden. Het is er de Heere en Elisa om te doen, om de aandacht alleen te bepalen bij de Almacht en Trouw van de Heere Heere. Beide werden opgeleid tot het geloof. Daarom zendt Elisa ook eerst Gehazi, opdat niet alleen deze, maar ook de vrouw zou verstaan, dat het niet lag aan de staf, noch aan de mens, maar dat God alleen machtig was, vreugde te scheppen te midden van droefheid en het gewaad van de lof te geven voor een benauwde geest. Elisa voelde terstond, wat die vrouw wil, waarom zij zich tot hem gespoed heeft. Hij wil en zal aan haar verlangen voldoen, maar op zo'n wijze, dat God en God alleen erdoor verheerlijkt wordt.

En hij, Elisa, terwijl hij zeer goed verstond wat de Sunamitische met haar korte, afgebroken klacht zeggen wilde, zei tot Gehazi, ofschoon hij reeds vooruit wist hoe weinig deze zou uitrichten: 1) Gord uw lenden, en neem mijn staf in uw hand, en ga spoedig heen naar Sunem, als

gij iemand vindt, groet hem niet, en als iemand u groet, antwoord hem niet; 2) en leg mijn staf op het aangezicht van de jongen, of gij hem daarmee uit de dood mocht opwekken.

Luk. 10: 4

Elisa vooronderstelde bij de vrouw de bijgelovige mening, als ware de kracht om wonderen te doen, op magische wijze aan zijn staf verbonden, en als zielzorger hield hij het voor zijn plicht, haar hart van verkeerde voorstellingen te zuiveren, en haar door de daad te overtuigen, dat hier alles op Gods genade en het echte geloof aankwam. Nu heeft hij wel de vrouw niet geheel en al verkeerd beoordeeld, hoewel deze later een verlicht en zuiver geloof doet blijken, veeleer is er veel verkeerd in het hart van de Sunamitische mede in het spel gekomen, toen zij zich zo haastig tot de man Gode begaf en hem op zo onstuimige toon haar leed klaagde; wel echter zou zij zich zeer spoedig van zekere verkeerdheden hebben laten genezen, zonder dat de ervaring in vs. 31 vermeld nodig was. Daarentegen behoefde een ander, op wie Elisa's herderlijke bemoeiingen eveneens betrekking hadden, een zodanige beschamende ondervinding; wij menen Gehazi. Zo, dus dacht de lichtzinnige knaap, toen zijn heer hem met de staf wegzond, "zo draag ik dan toch eenmaal de scepter en ben koning", hij loopt bijna ademloos naar het stadje, en had hij het slechte durven doen, hij zou een ieder die hem tegenkwam, toegeroepen hebben: Komt met mij naar Sunem; daar zult gij wonderen zien.

Uit het slot van de vorige opmerking blijkt reeds de ene bedoeling van dit verbod; aan de ijdele en hovaardige gedachten van de dienaar van de profeet wordt een perk gezet, zodat ze geen wortel schieten, en daardoor nog meer smart op zijn hart uitoefenen. Bovendien had Elisa (en dit is de andere bedoeling bij zijn verbod) Gehazi, terwijl hij hem voor verstrooiing bewaarde, gelegenheid willen geven om tot zichzelf in te keren, en zich door gebed tot voltoering van zijn verheven last voor te bereiden, wanneer hij namelijk voor zo'n voorbereiding vatbaar, en niet zo'n lichtzinnige knaap geweest was. De verklaring, die een grond voor dit verbod alleen daarin zoekt, dat de Oosterlingen met wijdlopige begroetingen veel tijd verliezen, terwijl hier grote haast nodig was, vergenoegd zich met de schaal, in plaats van op de kern te letten.

Maar de moeder van de jongen, met de dienaar van de profeet en diens staf alleen niet tevreden, omdat zij enkel op hem en zijn gebed haar vertrouwen gevestigd had, zei: Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten 1) ik blijf bij u, totdat gij in eigen persoon met mij meegaat! Hij, Elisa, stond dan op en volgde haar na, omdat hij toch alle reden had om zich over een zo verlicht en standvastig geloof te verheugen.

Een voor God wenende en treurende, en met haar zuchtende en van begeerte pleitende ziel laat zich niet gemakkelijk afwijzen, maar is gereed om, zoals vroeger de Patriarchen, met een nederige vrijmoedigheid te zeggen: Ik kan, ik mag, ik zal u niet laten gaan.

Hieruit blijkt wel, dat zij geen grote verwachting had van Gehazi; de man Gods, de opvolger van Elia moet zij hebben. Echter, ook van de man Gods moet zij afgebracht worden, om te genieten, dat de Heere, die haar dat kind had gegeven, het haar ook alleen kon teruggeven.

Gehazi nu was voor hun aangezicht doorgestaan, kwam vroeger dan zij te Sunem aan; en hij legde de staf op het aangezicht van de jongen; maar er was geen stem, noch opmerking, de dode gaf geen geluid, noch enig bewijs van weer teruggekeerd leven. Zo keerde hij, Gehazi, verlegen over het mislukken van zijn proefneming om de knaap op te wekken, weer hem tegemoet een gedeelte van de weg, die hij gekomen was, totdat hij zich weer in de nabijheid van de profeet bevond, en bracht hem boodschap, zeggende: De jongen is, niettegenstaande ik overeenkomstig uw aanwijzing uw staf op zijn aangezicht heb gelegd, niet ontwaakt. 1)

Nee, de staven van de mannen van God doen het niet; de zaak is wat men daarachter kan plaatsen. Een wonderstaf is het gebed, de bezwering in Jezus' naam, het beroep van het geloof op het een of ander Goddelijk beloftewoord, hoe dikwijls heeft het werk van de hel daarvoor de wijk genomen, zijn bergen daardoor verplaatst en zeeën gedeeld! Ja, de wereld gehoorzaamt het wenken van zo'n staf als maar het geloof die hanteert; maar als daarvoor vormen of klanken in de plaats komen, gekunstelde vertoning in plaats van geloof, dan ziet men karikaturen van het heilige, belachelijke Gehazi-tonelen. Heb geloof, zij het ook maar als een mosterdzaad, en alles is u onderworpen; speel de gelovige, en wees een meester in dat spel, als een beschaamde dwaas verlaat gij het toneel.

Zo ging hij in de kamer, zonder iemand als getuige met zich te nemen, en a) sloot de deur voor hen beiden, voor zich en de dode, toe; en bad tot de HEERE1) (1Ki 17: 21).

MATTHEUS. 6: 6

Dood en duivel, maakt u thans tot de strijd gereed! Hier is meer dan Gehazi, meer dan een houten staf, meer dan een leeg formuliergeprevel. Hier is hij, die op het Woord van de Almachtige en op Zijn arm vertrouwt; hier de kracht van het geloof, dat bergen verzet en de wonderdadige adem van het gebed.

En hij, 1)Elisa, klom op het bed, en legde zich neer op het kind, en leggende zijn mond op zijn mond, en zijn ogen op zijn ogen, en zijn handen op zijn handen, breidde zich over hem uit. 2) En het vlees van het kind werd warm, ten gevolge van de levenskracht, die van zijn lichaam, dat met de Heilige Geest vervuld was, op het kind overging.

Deze opwekking van de dode knaap door Elisa heeft veel overeenkomst met de door Elia volbrachte opwekking van een dode (1 Koningen 17: 20vv.), maar onderscheidt zich hier, wat aard en wijze van haar totstandbrenging betreft, zo duidelijk van die, dat men reeds daaruit kan opmaken, hoe Elisa niet de dubbele macht van Elia's Geest heeft bezeten. Weliswaar strekte zich Elia driemaal over het dode kind uit, maar op zijn gebed keerde dan ook terstond de dode in het leven terug, terwijl bij Elisa de herleving trapsgewijze tot stand wordt gebracht.

Deze manipulaties (bewegingen met het lichaam) van de profeet hebben vele, zelfs gelovige, uitleggers verleid hier aan een door de kracht van het dierlijk magnetisme bewerkte levendmaking te denken. Maar door het dierlijk magnetisme is nog geen dode opgewekt; een schijndood te veronderstellen, wordt door de duidelijke tekstwoorden tegengesproken.

Daarna kwam hij terug, 1) stond hij weer op van het bed, om nieuwe kracht tot het verdere werk uit God te putten, en wandelde in het huis, in de kamer, eens hierheen, en eens daarheen, eens heen en weer, biddende en met de Heere worstelende, en klom ten tweeden male weer op het bed, en breidde zich als voorheen over hem uit; a) en de jongen niesde tot zevenmaal toe; daarna deed de jongen, na volkomen in het leven teruggekeerd, zijn ogen open.

1 Koningen 17: 21; 2 Koningen 8: 1 Hand. 20: 10

Beter: Daarna keerde hij zich om. Niet op eenmaal kwam het leven in het kind. Wel werd het bij de eerste maal warm, maar het herleefde nog niet. Hiermee had God voor, om de profeet en daarna de vrouw te doen verstaan, dat de herleving zou gebeuren, niet omwille van de mens, maar om Zijnentwille. Zoals Elia tot zevenmaal moest smeken om regen, zo ook moest Elisa herhaaldelijk de Heere aanroepen, om het leven van dit kind. Dat hij zich uitbreidde over het kind, diende tot teken, dat hij als het ware zijn leven stelde in de plaats van het leven van de dode.

En hij riep Gehazi, die buiten voor de deur op de bevelen van zijn meester stond te wachten, en zei: Roep deze Sunamitische. En hij, Gehazi, riep ze, en zij kwam tot hem, tot de profeet in de kamer, en hij zei: Neem uw zoon op, 1) zoals gij geloofd hebt, zo is het gebeurd: wij hebben een God, die helpt; de Heere Heere redt van de dood (Psalm 68: 21 68.21).

O, sterk geloof van deze Sunamitische, dat ongezien de aanhoudende blijken van de dood van het kind, haar de moed niet deed ontzinken, maar haar hart opbeurde door een levendige hoop en verwachting, dat het in het leven hersteld zou worden, ofschoon dit natuurlijkerwijze onmogelijk was. De oneindige goedheid van de Almachtige zal eerder de wetten van de natuur verbreken, dan toelaten, dat een waarachtig en verzekerd geloof teleur wordt gesteld.

Zo kwam zij, en viel voor zijn voeten, en boog zich in diepe eerbied voor de man Gods, met wie de Heer zo klaarblijkelijk was, ter aarde; en zij nam haar zoon op, en ging uit. 1)

Waarheen? men vermoedt het wel, maar men kan haar ditmaal niet volgen; de geschiedenis sluit het kamertje achter haar toe. Wij wandelen met zachte tred daar voorbij: wij horen daar binnen een snikken, zo het schijnt, dan van vreugde, dan van schaamte, en afgebroken woorden klinken daar doorheen, woorden van hulde, lof en dank. O, wij laten de onuitsprekelijk getroffene alleen! Aan de voeten van de Heere is zij met haar kind neergezonken; zij vernieuwt haar overgave aan de God van haar heil; zij wijdt Hem haar kind als Zijn eeuwig eigendom toe; zij legt haar alles aan de voeten van de troon neer. Heilig, betekenisvol ogenblik! Maar vooruit, vooruit! in dit ogenblik mogen wij haar niet beluisteren; verheugen wij ons echter dat de Heere Zijn naam onder de mensenkinderen verheerlijkt, en dat Zijn goedheid eeuwig duurt over degenen, wier naam Hij eenmaal in het boek des levens geschreven heeft.

Zie aangaande de latere voorvallen in het leven van deze vrouw: 8: 1-2. De oude kerkvaders hebben echter in deze geschiedenis een voorstelling van diepzinnige geestelijke waarheden gezien. Zoals Elisa zijn dienstknecht met de staf vooruit zendt zo heeft Christus ook Mozes

met de Wet vooruit gezonden; de Wet had evenwel geen macht om de dode zondaars levend te maken; Christus zelf heeft moeten komen, Zich met onze natuur verenigen en ons door Zijn Goddelijke kracht verwarmen en weer levend maken.

Vs. 38-44. Twee andere wonderen hebben betrekking op het levensonderhoud van de profetenjongeren te Gilgal. Ten eerste: als Elisa in een tijd van duurte zijn jongeren daar van een zeker gerecht laat voorzien. Wanneer deze spijs ongezonder blijkt te zijn, weet Elisa daaraan de schadelijke werking te ontnemen. Ten tweede: wanneer de door een man uit Baäl-Salisa gebrachte eerstelingsgave voor de 100 profetenjongeren niet genoeg schijnt te zijn, verkondigt hij in de kracht van Gods Geest, dat deze geringe voorraad zo door de Heere gezegend zal worden, dat niet alleen allen daarmee verzadigd zullen worden, maar er ook nog iets over blijft.

Toen nu Elisa, tijdens een rondreis gedurende welke hij jaarlijks meermalen de profetenscholen bezocht, weer te Gilgal, in het gebergte van Efraïm, waar zich een dergelijke school bevond (2: 1), kwam, zo was er honger in dat land, een zevenjarige droogte van 890 tot 884 v. Chr., waarvan in 8: 1vv. verder gesproken zal worden, en de zonen van de profeten zaten voor zijn aangezicht, aan zijn voeten (Hand. 22: 3), en lieten zich door hem, hun meester en leraar, in Gods woord onderrichten, en hij zei, na geëindigd onderwijs, om zijn jongeren nu ook naar het lichaam te verzorgen,¹⁾ (Mark. 8: 1vv.) tot zijn jongen, waarschijnlijk niet Gehazi (vs. 12vv.), maar de profetenjongen, die juist op deze dag in de profetenschool te Gilgal dienst deed: Zet de grote, tot voedsel voor de gehele school voldoende pot aan het vuur, en zied (of kook) een gerecht van moes voor de zonen van de profeten.

Dit voorval gebeurt zeker in de gemeenschappelijke verzamelplaats, die misschien tegelijk als leer- en eetzaal dient.

Toen ging een ander uit de leerlingen, aan wie de zorg voor de proviand was opgedragen, uit in het veld om moeskruiden, eigenlijk groente: kool, augurken, te lezen, en hij vond een wilde wijnstok of ranken, een gewas aan een wijnstok gelijk, en las daarvan zijn kleed vol wilde kolokwinten ¹⁾ (Ex 12: 34); en kwam, en sneed ze in de moespot, zonder aan de schadelijke uitwerking van dit voedsel te denken, want zij, de profetenjongeren kenden ze, deze kolokwinten, niet, zodat geen van hen het hem belette.

Vele uitleggers Winer e.a. denken hier aan de wilde, zogenaamde ezels-augurken; zij zijn eivormig, een vinger lang, ongeveer een duim dik, hebben een bittere smaak en barsten, wanneer zij rijp zijn, bij de minste aanraking open; het gebruik daarvan veroorzaakt sterke ontlasting en kan de dood tot gevolg hebben. De Septuaginta en Vulgaat verstaan daaronder kolokwinten, die eveneens tot het geslacht van de augurken behoren, hun ranken over de grond uitbreiden, ronde, gele vruchten dragen, van de omvang van een grote sinaasappel; ook zij zijn bitter, brengen koliek teweeg, tasten de zenuwen aan en kunnen in zekere hoeveelheid gegeten, werkelijk de dood veroorzaken.

De vertaling van de Septuaginta en Vulgaat is de beste.

Daarna schepten zij de nu reeds gekookte spijs voor de mannen op om te eten; en het geschiedde toen zij aten van die moes, dat zij riepen, verschrikt door de onbeschrijfelijk bittere smaak en in de mening, dat zij met een vergiftigende, doodaanbrengende vrucht te doen hadden, en zeiden: Man Gods, de dood is in de pot, 1) dat is een hoogst schadelijke spijs, die wij niet eten kunnen, zonder dat zij ons de dood aanbrengt. En zij konden hetwegens de bittere smaak niet eten.

Van waar, zoals de grondtekst duidelijk aangeeft, deze uitroep van hevige schrik? De tegenstelling was zo groot. Ook de profetenzonen deelden in de druk van de hongersnood. Nu hadden zij door Elisa een heerlijk maal, dachten zij, en ziet opeens staat de dood door vergiftiging hen voor ogen. De zegen veranderd in een vloek. In plaats van het leven de dood. De Heere zou echter tonen, dat ook dit geval moest dienen, om het vertrouwen in Hem te versterken en het gezag van zijn knecht te vermeerderen.

Maar hij, Elisa, zei: Brengt dan meel; 1) en hij wierp het 2) in de pot, en hij zei tot de jongen, die de dis van het nodige verzorgde (vs. 38): Schep voor het volk van de honderd profetenzonen (vs. 43) op, dat zij, zonder iets te vrezen te hebben, eten. Toen was er niets kwaads in de pot; de bittere smaak was niet slechts verdwenen, ook de schadelijke werking was weggenomen.

Exodus 15: 25

Het spreekt vanzelf, dat het meel de bitterheid en schadelijkheid van het kolokwintengerecht slechte enigszins kon wegnemen; dat het die geheel en al wegneemt is een dergelijk wonder, evenals toen (2: 19vv.) het slechte water in Jericho door zout gezond gemaakt werd; het uitwendige middel komt meer als zinnebeeld in aanmerking, dan dat daarin zelf de kracht tot zekere werking zou gelegen hebben. Een levend God is de Heere Heere, die met de krachten van hemel en aarde beide doet wat Hij wil. Geen ding in de wereld heeft een absolute (onbepaald werkzame) kracht; wie zal met beslistheid zeggen: dit werkt dat, en dit bewerkt weer wat anders. Alles werkt in ieder bijzonder geval uit wat het moet. God heeft zich meer dan het werkeloze opzienersambt over de dingen buiten Hem voorbehouden; Hij grijpt vrij en werkzaam daarin, verandert krachten, wetten en eigenschappen naar Zijn welbehagen.

In welke mate kan zelfs de onbeduidendste stof in kracht en werking verhoogd worden, wanneer een woord van God zich daarmee verbindt! Dan is een schaal zout genoeg om eene gehele streek land voor het ontzettende van een verdorring te bewaren (2: 19vv.); een houtsplinter maakt een Mara-bron zoet en drinkbaar (Exodus 15: 23vv.); een weinig met speeksel vochtig gemaakt slijk geeft aan de blindgeborene het gezicht (Mark. 8: 22vv.); een dropje olie geeft aan de stervende zieke de gezondheid terug (Mark. 6: 13 Jak. 5: 14 5.14). De geneeskracht van ieder medicijn hangt toch daarvan af, dat een ingrediënt (bestanddeel of innemingsel) niet ontbreekt, de uit te spreken zegen van God; zonder deze is het meest doordachte recept een schrijffout; komt het zegenend woord daarbij, dan komt het zoveel op het substraat (het aangewende middel) niet aan. Een schaal helder water doet dezelfde dienst als het kostelijkste mengsel of de krachtigste drank.

En er kwam, enigentijd nadat de vorige geschiedenis had plaats gehad, maar toch ook tijdens een duurte (vs. 38), toen Elisa zich opnieuw in de profetenschool te Gilgal ophield, een man van Baäl-Salisa, een plaats in het land Salisa, de streek ten westen van Gilgal (1 Samuel 6: 4), en bracht de man Gods broden van de eerstelingen, zoals naar het gebod (Numeri 18: 13; Deuteronomium 18: 4vv.) eigenlijk de priesters gebracht moesten worden, maar in het rijk van de tien stammen door de trouwe dienaars van de Heere aan de profeten en hun scholen werden geleverd; hij bracht twintig gerstebroden, en groene aren in haar hulzen door de hitte gedroogd (Le 2: 14); en hij, Elisa, zei tot de profetenjongen, die op die dag de dienst had te verrichten: Geef aan het volk, het gezelschap van mijn jongeren hier in deze zaal (vs. 41), dat zij eten.

Het voedsel, dat aan de profetenjongeren in deze tijd van nood ten deel viel, was slechts voor een maaltijd genoeg, en meer niet. God legde hun een diëet op en verzorgde ze schotelsgewijs, niet met zakken of manden vol (Vergelijk de vierde bede van het volmaakte gebed).

Maar zijn dienaar, die niet begreep hoe een zo betrekkelijk geringe voorraad voor de gezamenlijke profetenjongeren voldoende zou zijn, zei: a) Wat zou ik dat aan honderd mannen voorzetten? En hij zei: Geef, zoals ik gesproken heb, aan het volk, dat zij eten, zonder u verder te bekommeren. Want, zo zegt de HEERE: b) Men zal eten, en ook nog overhouden. 1)

Joh. 6: 9 b) Joh. 6: 11

De profeet weet, dat hij met een wonderdoend God te doen heeft. Hij weet, dat men niet de kracht van het brood zal ondervinden, maar die van Hem, Wiens zegen de voedende kracht in het brood legt. Ook door dit geval wil Elisa het geloof van zijn leerlingen versterken in de Heere, de God van Israël, en het grote onderscheid doen zien tussen de levende God, die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er, en de afgoden.

Zo zette hij, de dienaar, zonder zich langer te bedenken, het hun voor, en zij aten; en zij hielden nog over, naar het door Elisa gesproken woord van de HEERE.

Het typische (voorbeeldende) in Elisa's leven, persoon en tijd, komt steeds duidelijker voor de dag; en hoe langer hoe minder kunnen wij daarin de stempel van het Nieuwe Testament miskennen. Zo verheven als de met deze geschiedenis overeenkomende geschiedenis van het Nieuwe Testament (Matth. 15: 32vv. Joh. 6: 5vv.) is nu deze wel niet, omdat zij tot haar in verbinding staat als een zacht vóór-akkoord tot de volle symfonie, of zoals een enkele halm tot een gehele schoof; desalniettemin de halm draagt ook zijn vrucht. Openen wij slechts de aar met enige behoedzaamheid; wij zullen ervoor beloond worden en in menig korenkorreltje blijvende vertroosting inzamelen.

Het doel van de mededeling van deze geschiedenis is dus niet om nog een wonder van Elisa te berichten maar om te tonen, hoe de Heere voor Zijn dienaren zorgde en hun dat beschikte,

wat in de Wet aan de Levitische priesters, was toegewezen, die volgens Deuteronomium 18: 4vv. en Numeri 18: 13 de eerstelingen van koren, most en olie moest hebben.

HOOFDSTUK 5.

NAÄMAN WORDT VAN MELAATSHEID GEREINIGD EN GEHAZI DAARMEE GESTRAFT.

Vs. 1-27. "Zo ergens dan wordt het in de nu volgende geschiedenis duidelijk, dat de tijd van Elisa voorafschaduwingen heeft en naar het Nieuwe Testament wijst. Hier ontvouwt zich reeds de liefde, die daar verscheen, niet opdat zij zou gediend worden, maar om te dienen; hier is de scheidsmuur tussen Israël en de heiden reeds gevallen, zelfs vinden wij hier een beeld vol van betekenis omtrent de doop van het Nieuwe Testament en zoveel, dat ons aan het Evangelie herinnert."

Naäman, de veldoverste van de Syrische koning, aan melaatsheid lijdende, verneemt door een meisje, dat krijgsgevangen is en in de dienst van zijn echtgenote staat, van de profeet te Samaria, die grote tekenen en wonderen doet. Hij gaat tot hem om zich te laten genezen. Wat de profeet hem beveelt, n.l. zich zevenmaal in de Jordaan te wassen, maakt hem die iets geheel anders verwacht had, verdrietig, zodat hij weer op het punt is om weg te reizen. Op aandringen van zijn dienaren, besluit hij toch de doop in de Jordaan te doen plaatshebben. Zodra hij genezen is, reist hij naar Samaria terug, en wil hij aan Elisa grote dankbaarheid bewijzen; deze weigert beslist iets van hem aan te nemen en bemoeit zich slechts met de geestelijke verzorging van de man, die in Israëls God is gaan geloven. Gehazi, de dienaar van de profeet, gedreven door lage hebzucht, sluipt de naar huis terugkerende Syriër achterna en maakt van diens argeloosheid tot zijn voordeel gebruik; tot straf daarvoor legt zijn heer, als hij, weer voor deze treedt, diezelfde ontzettende ziekte op hem, die van Naäman weggenomen was.

Wat de tijd betreft, zo behoort deze geschiedenis achter 8: 1-6 dus in de tijd dat de hongersnood van zeven jaar (4: 38,42) geëindigd en het uur gekomen was, dat de opdracht, eens aan Elia gegeven, om Hazaël tot koning over Syrië en Jehu, de zoon van Nimsi tot koning over Israël te zalven (1 Koningen 19: 15vv.), nu door Elisa, zijn opvolger, volbracht moest worden (8: 7vv; 9: 1vv.). Terwijl de Heere Syrië verkiest tot een werktuig van de over Zijn volk besloten gerichten moet Hij daar tevoren aan een ontvangbaar hart de heerlijkheid van Zijn naam bekend maken, evenals Hij later, voordat hij Assyrië in de dienst van Zijn raadsbesluiten gebruikt, dit volk vooraf voor zo'n doel voorbereidt door de zending van de profeet Jona naar Ninevé (2Ki 14: 25). Deze geschiedenis wordt daarom met de in het vorige hoofdstuk vertelde vijf wonderwerken van Elisa verbonden, omdat ons eerst het bijzondere leven van de profeet in enige beelden voorgesteld moet worden, voordat wij van zijn ingrijpen in de politieke betrekkingen van het land en van zijn invloed op koning Joram horen (6: 8-8: 15).

Naäman (= schoonheid) nu, de krijgsoverste van Benhadad II (1Ki 11: 25), de koning van Syrië, was een groot, een hooggeplaatst man voor het aangezicht van zijn heer en van hoog aanzien 1) bij het volk in het land: want door hem, wiens hand het werktuig van God tot de over Achab besloten ondergang geweest was (1Ki 22: 34), had de HEERE de Syriërs verlossing gegeven. Nadat hij eerst daardoor zijn koning nader bekend geworden en door hem aan het hoofd van het leger gesteld was, voerde hij met goede uitslag de oorlogen, misschien

wel die, welke in 6: 8vv. verteld zijn, zodat de Syriërs hun ondernemingen tegen Israël en Samaria gelukten, in zoverre Elisa niet verhinderend tussenbeide trad. Zo was deze man een strijdbaar held, maar melaats. 2)

Volgens de overlevering van de Joden, was Naäman niemand anders dan de soldaat, die in zijn eenvoudigheid schoot en Achab trof. Hiervoor is echter geen enkel voldoende bewijs.

De man, die in zijn eenvoudigheid de boog spande en Achab doodde, was naar de getuigenis van de Joden niemand anders dan Naäman.

De melaatsheid, deze vreselijke, afschuwelijke ziekte, waarin Israël het beeld zag van het gruwelijkste, wat onder de hemel is, van de zonde, en waarvan genezing de Heere tot een voorbeeld van het zaligste, wat op aarde gebeurt, van de verlossing in Christus, nam (Leviticus 13: 14), werd in Syrië voor een gewoon natuurlijk kwaad aangezien, en verhinderde niet, dat deze Naäman in zijn ambten en waardigheden bleef.

Letterlijk en beter: Deze was als een strijdbaar held melaats. Men ziet hieruit het verschil van behandeling van de melaatsheid in Israël en bij de Syriërs. In Israël werd een melaatse afgezonderd, mocht niet in de gemeenschap van de mensen verkeren, maar buiten op het veld en de voorbijganger nog waarschuwen door het roepen van "onrein". Bij de Syriërs kon een melaatse zelfs hoge staatsambten bekleden, ja, zelfs in de onmiddellijke nabijheid van de koning verkeren. De hogere betekenis van de wetten op de melaatsheid in Israël springt hierdoor duidelijk in het oog. Zij waren niet de zogenaamde wetten op besmettelijke ziekten, want in het Oosten heersten zeer vele ziekten besmettelijker dan de melaatsheid, maar de melaatse was Levitisch onrein geheel zijn leven zolang die ziekte duurde, en daardoor een beeld van de mens, zoals hij in Adam gevallen is en onrein, geestelijk melaats, is geworden. De melaatsheid was beeld van de zonde.

Deze 1) zei eens, toen in de familie weer over het zware, door menselijke geneesheren niet te helen leed, van de huisheer getreurd werd, en over het ellendig einde, dat deze overigens zo hoog begaafde en rijk gezegende man tegemoet ging, gesproken werd, tot hare vrouw: Och of mijn heer ware voor het aangezicht van de profeet Elisa, die te Samaria is (Hoofdstuk 2: 25), dan zou hij hem van zijne melaatsheid ontleiden. 2)

Het behaagt Gode door zogenaamde kleinigheden grote gedachten en daden te volvoeren. Wat kon op zichzelf onbeduidender zijn dan de gevangenneming van een Israëlitisch meisje door enige Syrische soldaten? Wie zal er veel van gesproken hebben? Maar dit was het middel, waardoor de aanzienlijkste en voortreffelijkste man in Syrië gered en tot het geloof aan de levenden God gebracht werd, het middel, waardoor een straal van heil in de doodsschaduwen van dat heidens wereldrijk viel.

Reeds in de vroege jeugd door een ontzettend hard lot getroffen, moest dit meisje boven duizend anderen enen duisteren en moeielijken levensweg bewandelen. Aan de haren ontrukkt, van volk en land weggevoerd, in ene vreemde stad verkocht, slavin van enen heiden, bleef haar de vreugde der jeugd en het blijde levensgenot vreemd, verdriet en treurigheid

benevelde haar leven. Hoe dikwijls zal zij door heimwee aangegrepen, in verlangen naar vader en moeder, in begeerte, om weer eens een levend woord van waarheid uit de mond van enen profeet, of ook slechts van de geringsten Israëliet te horen, tot God geschreeuwd hebben, van wien zij wist, dat Hij der vreemdelingen hart gadesloeg en aan wien zij zich vasthield, als wiens ogen door alle landen zien, om te helpen, die Hem met hun gehele hart aanhangen! Niet te vergeefs geloofde zij en bad zij tot de Onzichtbare, alsof zij Hem zag; de genezing van haren heer was ook de hare. Want als Naäman van Samaria terugkeerde, gered en genezen, en met de blijde belijdenis: "Zie nu weet ik, dat er geen God is op de ganse aarde, dan in Israël" (vs.15), toen was hij dankbaar jegens de Israëlietische maagd; zonder twijfel schonk hij haar de vrijheid en zond hij haar naar haar land terug.

Eigenlijk staat er: Van zijne melaatsheid opnemen. Daaruit blijkt zeer duidelijk, dat hier een Israëlietische spreekt. Want deze uitdrukking is een verkorting voor: van zijne melaatsheid genezen, opdat hij wederom zou kunnen worden opgenomen, n.l. in de gemeenschap der mensen (Num.12: 14 vv.). Als slavin in een vreemd land, heeft zij noch de God van Israël, noch Zijne wetten, noch Zijn profeet vergeten. Zij denkt er niet aan, dat Naäman niet uit de samenleving is uitgestoten. Haar wens is, dat hij weer genezen worde. Uit deze begeerte is duidelijk, dat zij het niet hard heeft gehad in het huis van hare meesteres. De zachte behandeling van deze vrome Israëlietische maagd wordt door God aan Naäman vergolden met de genezing van zijne schrikkelijke ziekte.

Op het vrije en betrouwbare woord van het meisje rees echter de gedachte bij hem op, dat die weg, die alleen nog onbetreden was, misschien de enige was om werkelijk geholpen te worden. Toen ging hij 1) in het paleis van Benhadad, en gaf het zijnen heer te kennen, dat hij ene reis naar Samaria wenste te maken, om bij de profeet genezing te zoeken, zeggende: Zo en zo heeft de jonge dochter gesproken, die, uit het land van Israël is 2) en ik ben vol vertrouwen, dat zij recht gesproken heeft.

Ook hier weer doet zich Naäman niet kennen als een hoogmoedig en eigenzinnig man. Integendeel, hij let niet op de geringheid van het middel, noch op de onwaardigheid van haar, die hem deze goede tijding bracht. Hij heeft slechts een wens en die wens is: dat hij genezen mag worden.

Ach, dat zij, die geestelijk melaats zijn, geen minder aandoening hadden over hun ellende! Al de balsem van Gilead; noch al de kruiden op duizend bergen, kunnen hen reinigen; maar gelooft zij de Goddelijke genade, het gezegend geneesmiddel, door onzen groten Hogepriester verschaft, door onzen groten Profeet, Genees- en Heelmeester toegediend, gaat alles te boven en faalt nooit.

En hij, Naäman, bracht de brief van zijnen heer tot de koning van Israël, tot Joram (Hoofdstuk 3: 1 vv.) zeggende: (de inhoud van dezen brief was): Zo wanneer nu deze brief tot u zal gekomen zijn, zie ik heb mijnen knecht Naäman tot u gezonden, dat gij hem ontledigt, bevrijdt van zijne melaatsheid. 1)

Benhadad houdt zich slechts aan het algemene, dat hij gehoord heeft: in Israël kon men van de melaatsheid genezen worden; hoe en door wien, daar naar vraagt hij niet; hij laat dat aan Joram over. Hij gebruikt dezelfde uitdrukking als de slavin van Naäman's huisvrouw.

En het geschiedde, als de koning van Israël de brief gelezen had, dat hij van schrik zijne klederen scheurde, want Benhadad had zich in zijnen overmoed, waarin hij Joram als, enen vazal beschouwde, zo kort uitgedrukt, dat Joram die woorden slechts kon opvatten als ene godslasterlijke uitdaging tot de krijg. En Joram zei tot zijne hovelingen, in wier tegenwoordigheid hij dien brief ontvangen en wien hij dien voorgelezen had: a) Ben ik dan God, om te doden en levend te maken, dat deze tot mij zendt, om enen man van zijne melaatsheid te onledigen? Want voorwaar, merkt toch, en ziet, dat hij door te vragen, wat geen mens kan te weeg brengen, oorzaak tegen mij zoekt; 1) als ik dezen veldoverste ongenezen moet terugzenden, zal hij een voorwendsel hebben mij op nieuw (Hoofdstuk 6: 8-7: 20) aan te vallen.

a)Deuteronomium 32: 39; 1 Samuel .2: 6.

Maar waarom dacht dan Joram slechts aan de nood, dien Benhadad teweeg gebracht had? Waarom dacht hij niet aan de profeet, die reeds in het begin zijner regering bij de tocht tegen de Moabieten hulp verschaft had (Hoofdstuk 3) en ook in de oorlogen met de Syriërs betoond had Israëls wachter en raadsman te zijn? Waarom stelde hij de eer van zijn land tegenover de zieken Syriër zo lichtvaardig bloot, en gedroeg hij zich, alsof er nooit in Israël een melaatse geheeld was, alsof in de gehele geschiedenis van zijn volk nergens ene daad van hulp en genade des Almachtigen was voorgevallen, alsof er in zijn rijk geen profeet machtig in daden en in woorden was?.

Keren wij liever de wapenen tegen ons zelven! Hoe dikwijls stellen ook wij op gelijke wijze de eer van God en van het rijk, waartoe wij behoren bloot en dat, mag men wel zeggen, voor een spotprij. De geringste tegenspoed, de onbeduidendste moeilijkheid in ons leven-en-wij kunnen ons gedragen, alsof wij met onzen Heere en met al Zijne beloften slechts jammerlijk bedrogen waren. Het was een goed en behartigingswaardig woord, dat eens een Christelijk broeder tot enen anderen zei, die hem met bittere klachten vertelde, hoe lang de Heere het hem reeds aan het noodzakelijkste onderhoud had laten ontbreken. "Och! antwoordde de ander, men moet de Heere niet zo spoedig een kwaden naam geven, noch wanneer Hij soms schijnbaar hard en vreemd handelt, dat dadelijk onder de mensen gaan ronddragen." Het is waar: ons geestelijk patriotisme moest te teder zijn, dan dat wij ook bij de meest raadselachtige lotsbeschikking aanstonds een gelaat zouden zetten, dat de goede stad Jeruzalem bij anderen in miscrediet zou kunnen brengen; wij moesten in plaats van het zeldzame leed, dat ons daarin wedervaart, aanstonds aan de grote klok te hangen, ons integendeel in goddelijke ijverzucht gedrongen gevoelen boven alles de betoningen van genade en trouw bekend te maken die wij daar beleefden.

Voor Naäman zal het een pijnlijk ogenblik zijn geweest. In Syrië geen genezing en hier ook in Israël wacht hem, zo het schijnt, de droevigste teleurstelling. Maar juist langs dien weg moest

ook Naäman leren, dat, als alle menselijke hulp faalt, de God van Israël, de levende God er nog is, bij Wien in waarheid uitkomsten zijn tegen de dood.

Maar het geschiedde als Elisa, de man Gods, die zich juist in het huis te Samaria (Hoofdstuk 2: 25) ophield, gehoord had, dat de koning van Israël zijne klederen gescheurd had, want het bericht verbreidde zich te sneller in de stad, daar Naäman's prachtig geleide zoveel opzien had te weeg gebracht, dat hij een zijner leerlingen of Géhazi, zijnen knecht, tot de koning zond, om te zeggen: Waarom hebt gij uwe klederen gescheurd en u tegenover de Syriërs zo rade- en hulpeloos gedragen? Inboorling van een land, dat met gedenktekenen van Jehova's macht en genade als bezaaid is, geeft gij dit land aan de lastering der heidenen prijs, als waren ook hier de bronnen verdroogd, waar zij elders verdroogden, als ware hier de raad ten einde, wanneer de goden en hun priesters geen raad meer weten. Laat hem, de melaatse, die zijnen troost en zijne hoop op de God Israëls en Zijn hand gesteld heeft, nu tot mij komen, opdat hij niet teleurgesteld wederkere, zo zal hij weten, dat er een profeet in Israël is, en alzo dit land van de almachtige hulp zijns Gods niet verlaten is.

Dit gezegde van Elisa sluit zich aan, aan de woorden van het Israëlietisch meisje. Niet, om zich zelven de eer te geven, maar om Naäman te doen verstaan dat niet de koning, maar dat God, in Wiens dienst de profeet stond, machtig was, om te doen, wat Joram niet kon. En insgelijks, om hem te kennen te geven, dat niet de afgoden van zijn land, maar de God van Israël alleen de ware God was. Dit doel bereikt Elisa ook. (Zie vs.15).

Toen zond Elisa, zonder zich in het minst te schikken naar de meningen van de vreemdeling wiens gehele zijn ene gehele omkering moest ondergaan, zou hij aan Israëls Godgelovig worden, tot hem enen bode voor de deur, 1) zeggende: Ga heen en was u zevenmaal in de Jordaan, en uw vlees zal u wederkomen, 2) dat nu door de melaatsheid weggevreten is, en gij zult rein zijn.3)

Dit gedrag is te opmerkelijker, naarmate zulk een voornaam terugtreden minder in de roeping en het karakter van Elisa, de vertegenwoordiger der Goddelijke liefdadigheid ligt. Maar Elisa weet wel wat hij doet, en zich ganse gedrag, hoewel het de schijn heeft van geen klein gevoel van eigenwaarde, ja van trotsheid, openbaart slechts de hoge mate van zijne wijsheid in het verzorgen der zielen, als van zijnen fijnen takt in de waarneming van hetgeen tot ere van zijnen Heere en God wezen kan. De voorname vreemdeling moet in de eerste plaats weten, dat hij hier niet met enen Syrischen tovenaer en afgodspriester, maar met de knecht ener Majesteit te doen heeft, die de persoon niet aanziet en voor wien de menselijke begrippen van groot en klein, van hoog en gering in 't niet verdwijnen. -Naäman moest niet geloven, dat hij in zijne heerlijkheid bij dezen God ook maar het geringste voorhad; hij moest weten, dat hij slechts op enen enigen grond, op 's Heeren hulp mocht hopen, namelijk omdat Jehova een God van genade was en zich in vrije liefde over de zondaar wil ontfermen.

2)Wederkomen, dewijl door deze schrikkelijke ziekte het vlees wegvrat en wegteerde en in etter opgelost werd. Naäman verkrijgt daarmee de belofte van volkomen genezing, mits in de weg van kinderlijke gehoorzaamheid aan het woord des Heeren, hier door de profeet tot hem gesproken.

Dat hem geboden werd, zevenmaal zich te baden, staat in verband met het feit, dat hij een zegen ontvangt van de God des Verbonds van Israël (het getal zeven is het getal des verbonds), maar diende ook, om zijne gehoorzaamheid op de proef te stellen. Naäman moest alle hoge gedachten van zich zelven leren afleggen, om alle deze weldaden te ontvangen als verbeurde gunst en ongehoudene goedertierenheid.

Naäman moest eerst in de school van ootmoed geleid worden, om van daar in de school des geloofs gebracht te worden: daarom geeft Elisa hem nu ene aanwijzing, aan welke zijn geloof moet beproefd worden. Dat de Jordaan de melaatsheid niet genas, wisten de Syriërs even goed als de Israëlieten. Dan zouden alle die melaatsen, van welke er volgens het woord van onzen Heer (Luk.4: 27) ten tijde van Elisa vele in Israël waren, gemakkelijk van hun ziekte hebben kunnen bevrijd worden, als het baden in de Jordaan dit op zich zelf gedaan had. Maar wie zou hier de diepe betekenis van deze aanwijzing kunnen miskennen? Ook tegen de geestelijke melaatsheid, de zonde, zouden wij slechts iets dergelijks weten te verordenen, als Elisa voor zijnen zieke-een bad, ene wassing maar in andere stromen dan in die van ene aardse rivier.

Welk een eenvoudig middel werd hem voorgeschreven! Hij moest zeven maal een bad in de Jordaan nemen. Ene treffende aanduiding van de doop des Nieuwen Testaments. De melaatsheid is in de Schrift de vertegenwoordiging der zonde; de wassing met water daarentegen is de vertegenwoordiging van de vergeving der zonde uit kracht van het bloed van Christus. Zich zevenmaal wassen is, geestelijk genomen, zich onophoudelijk wassen. Wij moeten geloven in onzen doop, in de verzoenende kracht van Christus' bloed, en geloofd hebbende, wederom geloven en nog eens geloven, en zó tot de einde toe, en wij zullen zalig worden.

Maar Naäman werd zeer toornig, minder omdat de profeet hem niet die onderscheiding had laten ten deel worden, die hij verwacht had, als wel omdat het voorgeschreven middel der genezing zo geheel en al tegen zijne gedachten was, dat het hem voorkwam alsof Elisa de spot met hem dreef, en hij toog weg van Samaria in de richting naar Damascus, zonder op de Jordaan, over welken hij trekken moest, acht te slaan, en hij zei, terwijl hij de stad verliet, tot zijnen geleider: Zie, ik zei 1) bij mij zelven: Hij, de profeet, zal zeker uitkomen, en staan, en de naam des HEEREN zijns Gods, aanroepen, en zijne hand over de plaats strijken, die door de ziekte is aangetast, en mij, de melaatse, van mijne ellende ontledigen.

Dit: "ik zei bij mij zelven," "ik dacht" is van alles wat op aarde krachtig is het allerkrachtigste, en-zo niet van al het kwade het kwaadste-toch van al het ongelovige het ongelovigste. Dat "ik dacht" heeft de zonde, de ellende en de dood in de wereld gebracht en dat "ik dacht" houdt de verlossing van zonde en ellende en dood bij duizenden tegen, en deze duizenden, als zij in die mening gestorven zijn, zullen het volgend leven in een andere wereld beginnen met een: "ik dacht."

Ik dacht het zou wel goed gaan; ik dacht de zonde zou wel zo veel niet zijn. God zou wel vergeven, de hel bestond niet, de duivel was ene inbeelding, en de vloek een schrikbeeld, de eeuwige verdoemenis een vogelverschrikker. Ik dacht-maar wee! ik bevind het anders, mijn

"menen" heeft mij bedrogen (vgl. Luk.16: 23). Iemand, die eerst ene kaart van een land wilde tekenen, voordat hij het land bereisde, dien zou de gehele wereld voor een dwaas uitmaken, vooral wanneer hij later het land doorreizende, beweerde, dat het dat land niet kon zijn, omdat het met zijne kaart niet overeenkwam. Duizenden maken zich echter op het gebied des geloofs aan dezelfde dwaasheid schuldig en loochenen de waarheid in het aangezicht, dat zij de waarheid niet is, omdat men-o misslag zonder gelijke! -vroeger het signalement van deze dochter des hemels heeft vastgesteld, dan men haarzelve kende en hare trekken beschouwde.

In plaats daarvan beveelt hij mij echter mij zevenmaal in de Jordaan te wassen, wat zou dat baten? Zijn niet, als het slechts op baden aankomt, Abana (= hare stenen) en Farpar (= allersnelst), de rivieren van Damascus, die zo schoon, helder en doorzichtig zijn (2 Samuel 8: 6), beter dan alle wateren van Israël, 1) dan deze Jordaan met zijn troebel water; zou ik mij in die niet kunnen wassen en rein worden? Zo wendde hij zich, gelijk reeds gezegd is, haastig van Samaria af, en toog weg met grimmigheid. 2)

Van de beide rivieren van Damascus is Abana of Amana zonder twijfel de tegenwoordige Barada of Barady, d.i. de koude rivier, de Chrysorrhoea (Strabo XVI. 755), die in de hoge vlakte, zuidelijk van Zebedany, op de Anti-Libanon ontspringt, door de vlakte van Damascus en door deze stad zelf stroomt en 4 3/4 uur oostelijk daarvan in twee armen, in twee kleine meren zich uitstort. De Farpar is waarschijnlijk de enige zelfstandige stroom van betekenis in het gebied van Damascus; de Awadsch, die uit de vereniging van meerdere beken bij Sa'sa ontstaat en Zuidelijk van Damascus door de vlakte in het meer Heidschânny uitstroomt. Het water van de Barada is helder, zuiver en doorzichtig, terwijl het water van de Jordaan troebel, van een leemachtige kleur is. Waarom Naäman begrijpelijker wijze zijne eigene rivieren voor beter achtte, dan de Jordaan.

Het was een eenvoudig middel, doch juist de eenvoudigheid van het middel maakte Naäman toornig. Zo is de mens, zo zijn wij allen. Zo dikwijls deze Syrische gesteldheid bij ons opkomt (want zij is in ons) ergeren wij ons aan de eenvoudigheid van het Evangelie, dingen wij tegen het goedkope aan. De mens wil de zaligheid niet om niet hebben. Hij zal zich gaarne de grootste moeite getroosten om de zaligheid te verkrijgen, maar om zonder alle moeite de zaligheid te ontvangen, dat gaat voor zijne eer als werklustig en werklievend mens te ver. En toch wil God deze allerhoogste gave niet anders geven dan om niet. Aan de zijde Gods heeft onze zaligheid genoeg, heeft zij alles, heeft zij het bloed van Christus gekost; doch daarom wil God er nu niet het minste meer voor hebben. De mens moet niets meer doen dan geloven, dat God Zijnen Zoon voor de zondaar tot een Heere en Zaligmaker gemaakt en aan hem gegeven heeft.

De blindheid van de mens komt hier treffend uit. Naäman wilde God voorschrijven, hoe deze doen moest en nu Gods weg regelrecht indruist tegen zijn weg en hij hoegenaamd geen verband ziet tussen het middel en het doel, gaat hij in toorn heen. In zijn blindheid verwerpt hij moedwillig het middel door God verordineerd. Zo doet ook de blinde zondaar, die het kruis van Christus verwerpt, dewijl de prediking daarvan hem ene dwaasheid en ene ergernis is.

Toen traden zijne knechten toe, wien de Heere op dit ogenblik van beslissing uit genadig ontfermen ene goede gedachte in het harte gaf, 1) en spraken tot hem en zeiden: Mijn vader!

(Hoofdstuk 6: 21; 13: 14; 1 Samuel .24: 12) die profeet tot u ene grote zaak gesproken had, u iets zeer moeilijks, iets, dat met grote opofferingen gepaard ging, bevolen had, zoudt gij ze niet gedaan hebben zonder enige bedenking? 3) hoe veel te meer kunt gij nu deze kleine en geringe zaak beproeven, naardien hij tot u gezegd heeft: Was u, en gij zult rein zijn? Het komt er toch in deze zaak slechte op aan, of hij werkelijk een profeet des levenden Gods is, die helpen kan; is hij dit, zo is het hetzelfde welk middel hij kiest, klein of groot (1 Samuel .14: 6).

Wat al het verstand van de verstandigen niet ziet, ziet in eenvoudigheid een kinderlijk gemoed.

Dat vertrouwelijk toespreken toont, dat Naäman jegens zijn onderdanen een goed en welwillend meester was. (Matth. 8: 5 vv.).

De bestraffing was zeer bescheiden en voorzichtig. Bijaldien zij, gelijk ongeschikte en pluimstrijkerige dienstboden in dit geval zouden gedaan hebben, huns meesters toornige verbolgenheid aangehitst en zich aangeboden hadden, om de profeet het geleden ongelijk betaald te zetten, wat zou dan van hen zijn geworden? Zeker zouden zij het vuur uit de hemel, of enig ander vernielend oordeel Gode over zich gehaald hebben. Maar hetgeen iets zeldzaams was, zij kozen de zijde van de profeet. Elisa ofschoon bemerkende, hoe zijn reden en gedrag Naäman in een kwaden luim hadden gebracht, bekommerde zich echter niet, om hem te bevredigen. Het was voor hen niet zonder gevaar, bij aldien zijn toorn bleef aanhouden, doch de Voorzienigheid gebruikte zijne dienaren, om hem tot inkeer te brengen.

Ook dit vertrouwelijk toespreken met "mijn vader" bewijst de goede verstandhouding tussen Naäman en zijne dienaren. Daarvan plukte de Syrische generaal nu zelf de liefelijke vruchten.

Het komt veel meer met de neiging van de natuurlijke mens overeen door eigene inspanning, door de zwaarste zelf-pijnigingen en offeranden de hemel te winnen, dan het zonder menselijk toedoen en zonder verdienste door Gode genade bereide heil in de eenvoudigheid en ootmoed des geloofs aan te nemen. De menselijke natuur, zegt een godgeleerde van onzen tijd, is ene geborene tegenstandster van het Evangelie; en Dr. Martin Luther schrijft: "De wereld wil onzen Heere God de hemel afwinnen, afverdienen, afkopen, hoewel Hij door de gehele wereld laat uitroepen: "Ik wil uw God zijn, uit genade wil Ik het u geven, uit genade en om niet wil Ik u zalig maken." Daarom staan ook in de Roomse kerk de boetedoeningen in zo hoog aanzien. Duizenden, die vermoeid en belast zijn en naar vrede met God smachten, laten het zich welgevallen, wanneer zij naar de uiterste einden der aarde gewezen worden; zij zouden aanstonds de bedevaart zonder zolen onder de voeten, zonder deksel over hun hoofd in gloeiende hitte en verstijvende vorst, blootgesteld aan al het woeden der elementen, afleggen, maar in het Evangelie van Gods vrije genade kunnen zij zich niet vinden, omdat dit met hun zinnelijk gevoel en hun menselijke mening niet overeenstemt.

Ten gevolge van deze toespraak week zijn toorn en kwam hij tot betere gedachten. Zo klom hij af, 1) en doopte zich, 2) dompelde of wies zich (Heb 9: 10) in de Jordaan zevenmaal (Jos 6: 5), naar het woord van de man Gods; a) en zijn vlees kwam weer, volgens de belofte van Elisa (vs.10), gezond en vol levenskracht, gelijk het vlees van enen kleinen jongen, 3) en hij werd rein.

Luk.4: 27.

In het Hebr. dryw (Wajered). Beter: Hij daalde af, n.l. van Samaria naar de Jordaan.

Dat ook wij ons dan laten raden door de knechten van God, die het eenvoudig geloof in het Evangelie gedurig ons voorstellen als het enige middel tot zaligheid.

Het geloof, hetwelk wij hier bij Naäman aantreffen, is het dusgenaamde geloof der wonderwerken, dat geloof, hetwelk nodig is, zal de Heere Zijne wonderen aan een schepsel verrichten. Dit gaat straks over in een historisch geloof, wanneer hij belijdt, dat er geen God is op de ganse aarde, dan in Israël (vs.15). Verder komt Naäman niet, ten minste niet op dit ogenblik, zoals blijkt uit vs.17 en 18.

O, ongehoorde gebeurtenis! Wie heeft zulk een wonder gezien! Geen onzuiver plekje is er meer aan zijn lijf te bekennen. Zijn gelaat blinkt als dat van een jongeling. Zijne ogen fonkelen als heldere sterren; en niet alleen, dat het afzichtelijk schilferige pantser der plaag is achtergebleven, ook het verloren vlees is teruggekomen. Het lichaam is fris, gezond en vlezig, als dat van een kleinen jongen, en rein en wit als albast van het hoofd tot de voeten. O, hoe rijk aan vreugde, hoe plechtig en verheven is dit ogenblik. Eén gevoel zegt in aller hart: "Hoe vreselijk is deze plaats!" Eén eenparige indruk bezielt de verbaasde gemoederen: "Hier is meer dan Baäl en zijne profeten!" Eén belijden vloeit van aller lippen: "De Heere is God! de God van Israël zij de ere.".

Indien God naar Zijne rechtvaardigheid had gehandeld, Naäman, met weinig vertrouwen en mogelijk met tegenzin in de Jordaan zich indompelende, zou geen baat daarbij gevonden hebben; en veeleer zou zijn kwaal erger zijn geworden, maar God, die rijk is in barmhartigheid en de achting van Zijn dienaar wilde handhaven, gebruikt veeleer toegevendheid jegens een blinden heiden, dien de wonderwerken van Elisa nog niet zo bekend waren, als aan het volk van Israël. Nauwelijks had hij de bevelen van de Profeet volbracht, of de Heere vergunde hem een volkomene genezing in diervoege, dat geen merkteken van zijne melaatsheid meer overbleef, maar zijn vlees en vel was zo glad en zuiver, als dat van een klein kind. Dusdanig zijn de werken Gods; niet het minste gebrek is daaraan; zijne genezingen dragen altoos de merktekenen van Zijne oneindige Macht en goedheid.

Maar hij, de profeet, wees die aanbieding met alle beslistheid af, hoe verheugd hij ook was over de schonen geestelijken bloesem, die in deze aanbieding haren kelk ontsloot, en hij zei: Zo waarachtig als de HEERE leeft, voor Wiens aangezicht ik sta (Hoofdstuk 3: 14), indien ik het neme, want niemand in Syrië mag kunnen zeggen, dat Gods gave voor geld te

koop is, of dat de Heere persoon en stand aanziet. En hij, Naäman, hield bij hem aan, opdat hij het nam, doch hij, Elisa, weigerde het, 1) en sneed alle verdere aanbieding met een beslist antwoord af.

Waarom weigert Elisa het geschenk? Ja, ook om de Syriër en zijne landgenoten te leren, dat de gave Gods voor geen geld te koop is, maar bovenal om hem te doen verstaan, dat zijne genezing ene vrije gift Gods was, enkel uit genade was geschied. Elisa weigerde, om Naäman het woord "genade" te doen verstaan. Elisa ijverde hier voor de ere van zijn God. Naäman was wel tot de erkenning gekomen, dat de Heere meer was dan alle goden, maar zijn geloof in de God van Israël was met veel bijgeloof gemengd. En nu wil Elisa hem door het weigeren van de gift, de waren aard van Israëls godsdienst leren kennen.

En Naäman zei: Zo niet, zo gij volstrekt niets van mij nemen wilt, geef dan omgekeerd een geschenk aan mij, laat toch uwen knecht gegeven worden een last aarde van een juk muilen, 1) zoveel van de grond van dit heilig engezegend land, als twee muildieren kunnen dragen, om dat mede naar mijn vaderland, naar Syrië te nemen en daarvan een altaar voor de God van Israël op te richten: want uw knecht zal niet meer brandoffer of slachtoffer aan andere goden doen, gelijk hij tot hiertoe deed, maar de HEERE, en opdat die offeranden Hem welgevallig kunnen zijn, wil ik Hem die op een altaar van grond uit het land van Zijn heiligdom brengen.

Aarde van Kanaän naar de verre heidenwereld te dragen, welk een veelbetekende Hieroglyfe! Boven Judea's grond ontspruit het heil van de volken.

Hieruit blijkt wel, dat Naäman's geloof met veel bijgeloof was gemengd. Waaruit spruit toch deze vraag voort? Bij de heidenen was het bijgeloof aanwezig, dat ieder land zijn God had en dat nu ook in het eigen land die God alleen kon en wilde vereerd worden. Dit was voor Naäman niet mogelijk, dewijl hij generaal was in Syrischen dienst. Hij moest derhalve, wilde hij zijn betrekking niet opgeven, in Syrië blijven wonen. Wanneer men echter de God van een ander land diende, ging men heen en nam aarde van dat land en maakte daarvan een altaar, om daarop de offeranden te brengen. Dit wil ook Naäman in praktijk brengen. Hij vraagt zoveel aarde als twee muilen kunnen dragen, om daarvan een altaar te maken. Zijn betrekking neerleggen, zich vestigen in Israël, daartoe kan hij niet komen. Duidelijk merken wij hier en ook in het volgende vers een strijd tussen verstand en geweten bij hem.

Ten opzichte van mijn dienen van Jehova heb ik nog ene bede. In deze zaak vergeve de HEERE uwen knecht, Hij rekene het mij niet toe als zonde, als verloochening van Hem: wanneer mijn heer, de koning, wiens dienaar ik ben, in het huis van de Syrischen afgod Rimmon 1) gaan zal, om zich daar neer te buigen, en hij op mijne hand leunen zal, en ik mij, volgens mijne verplichting, die ik als adjudant of opperste kamerdienaar heb, in het huis van Rimmon nederbuigen zal, niet om te aanbidden, maar opdat de koning op mij leune (Hoofdstuk 7: 2), als ik mij alsoo nederbuigen zal in het huis van Rimmon, de HEERE vergeve toch uwen knecht in deze zaak! 2)

Rimmon is de naam van een Syrischen afgod. Hij, of Rammon, zoals zijn naam ook voorkomt, is de god des donders, evenals de Assyrische Rammann. Hoogstwaarschijnlijk was hij de opperste der afgoden van Syrië.

Waarschijnlijk slechts een bijnaam. De granaatappel is het beeld van de voortbrengende natuurkracht.

In een dergelijken toestand bevond zich later de Evangelische keurvorst Johan de Standvastige, toen hij als maarschalk van het Duitse rijk voor keizer Karel V het zwaard moest dragen tot het Katholieke misoffer; andere Theologen hebben dit voor geoorloofd gehouden, daar zij op onze plaats onderscheid maakten tussen de vrijwillig een godsdienstige kniebuiging van de koning, die de afgod aanhing en werkelijke aanbidding was, en de gedwongene kniebuiging van Naäman, die slechts in de dienst van de koning geschiedde, slechts ene burgerlijke handeling was en door zijn ambt geboden werd. Men herinnere zich ook de strijd, die over de kniebuiging in Beieren gestreden is, een tiental jaren de gemoederen op het hevigst heeft beziggehouden en in het jaar 1848 daardoor beslist is, dat de Protestantse soldaten slechts op militaire wijze de monstrans behoeften te saluëren.

Hieruit blijkt wel duidelijk, dat het bij Naäman meer een zaak des verstands dan des harten was. Was hij werkelijk zaligmakend overtuigd geworden van de dienst des Heeren, overtuigd dat de Heere alleen God is en Zijn dienst alle offers waardig, hij zou met dit verzoek niet zijn gekomen. Nu hinkt hij nog op twee gedachten en heeft niet met beslistheid gekozen voor de enigen en waarachtigen God.

En hij, Elisa, zei tot hem: "Ga in vrede, 2) gij zijt onder goede leiding; Hij, die zich uwer in genade ontfermd heeft, zal u in alle waarheid leiden." 1) En hij, Naäman, ging van hem, 3) van de profeet, om nu werkelijk naar Damascus terug te keren, ene kleine streek lands, een onbepaald eind weegs (Le 19: 37).

Staat Naäman in deze geschiedenis edel en beminnesswaardig als een man, die, wat hij is, niet ten halve wil zijn, en die bovenal het heiligste en hoogste van de mensen, de Godskennis en Godsverering niet met een halve ziel wil aangrijpen en in het leven volbrengen; die met waardige ernst bedenkt, wat waarheid en oprechtheid vorderen, zo komt ons de profeet Elisa tegenover hem niet minder edel en vereringswaardig voor. Men weet niet, wat men in zijn eenvoudige antwoord. (vs. 19 beslissen bedenking meer moet bewonderen, of de heldere juiste blik, die, hoeveel er ook om de hoofdzaak heen moge gelegerd zijn, toch spoedig en duidelijk de hoofdzaak vat; of de heilige gemachtigdheid, die ook daar, waar zij macht heeft om te drijven, te beperken, te belasten, zich daarvan onthoudt; of de zuivere menselijkheid en de zachtheid van het gemoed, die zo mee gevoelen kan, zich zo in de andere toestand en op zijn standpunt kan verplaatsen.

Elisa laat deze zaak onbeslist. Er zijn gewetenszaken, die de ene broeder voor de anderen niet kan beslissen, waarmee men elkaar naar God moet zenden, of die men aan Gods beslissing moet overlaten, en deze zal op het gebed licht geven ook uit het allerdonkerste.

Ondertussen stemmen wij gaarne toe, dat men enige dingen ten onrechte als dispensatie of vrijgeving tegen de Wet opgeeft. Met name, omtrent het eerste gebod, wanneer Elisa tot Naäman, op zijn voorstel: "Wanneer mijn heer in het huis van Rimmon gaan zal, enz." antwoordt: "ga in vrede." Daar de profeet door dit zijn antwoord hem de begeerde daad van afgoderij niet vrijgeeft, maar hem veeleer en op beleefde wijze met zijn verzoek van de hand wijst. (à MARCK).

In het Hebr. Mwsl Kl (Leek leschaloem). Deze woorden behelzen de gewone formule, waarmee men ieder, die wegging, liet vertrekken. (Zie 1 Samuel .1: 17; 20: 42; 2 Samuel .15: 9). Elisa gebruikte ook deze alleen met dit doel en volstrekt niet, om zijne goedkeuring te hechten aan het voornemen van Naäman. Trouwens Elisa had ook geen toestemming te geven, want Naäman vraagt geen verlof, om het te doen, maar spreekt uit, dat hij het van plan is, en spreekt alleen de wens uit, dat de Heere hem die zaak moge vergeven. Elisa laat het over aan de consciëntie van de Syriër. Deze woorden hebben de kracht van ons: Vaarwel. Sommigen houden, echter geheel ten onrechte, om dit woord van Elisa, Naäman voor een waarlijk oprecht gelovige. Het tegenovergestelde is veeleer waar.

Is verder onze mening ten opzichte van de tijd, waarin de voor ons liggende geschiedenis heeft plaats gehad, de juiste (2Ki 6: 10), zo heeft God later het Conflict (strijd) der plichten, waarin Naäman als belijder van Israëls God aan de ene zijde en als dienaar van enen heidensen koning aan de andere zijde zich bevond eenvoudig daardoor opgelost, dat de man in het geheel niet weer in de toestand kwam, dat hij met Benhadad in het huis van de afgod Rimmon moest gaan en hem daar bij de aanbidding van de afgod dienen. Volgens die mening is spoedig op onze geschiedenis het in Hoofdstuk 8: 7 vv. medegedeelde omtrent Benhadads ziekte en zijne vermoording door Hazaël gevolgd. Nu kunnen wij ook niet geloven, dat Naäman ook generaal-adjutant en veldoverste van de nieuwen Syrischen koning geweest is; hij ware dan het werktuig van Hazaël geweest, om Israël in nood te brengen (Hoofdstuk 8: 11 vv; 13: 3 vv.). Daartoe was hij, nadat hij in Israël de genezing van het lichaam gevonden had, zeker niet de man. De Heere toch had hem uitverkoren, om vooraf Zijnen naam in Syrië te verheerlijken, vóórdát Hij zich van dit land als van ene tuchtroede tegen Zijn afvallig volk bediende.

Géhazi¹⁾ (= dal des gezichts) nu, de jongen, de knecht van Elisa, de man Gods (Hoofdstuk 4: 12 vv, 25 vv.8: 4 vv.), zei bij zichzelf: Zie, mijn heer heeft in al te grote nauwgezetheid, Naäman, dien Syriër, belet, dat men uit zijne hand niet genomen heeft, wat hij gebracht had, en daardoor de gelegenheid laten voorbijgaan om op eerlijke wijze iets te verkrijgen; maar zo waarachtig als de HEERE leeft, ik zal hem, dezen Syriër, omtrent wien men toch waarlijk niet gelijk jegens enen van Gods volk behoeft te handelen, dat men hem om niet moet dienen, nalopen, en zal wat van hem nemen! om de grootmoedigheid van mijnen meester behoef ik niet zo in armoede en gebrek te leven; ik zal deze gelegenheid aangrijpen om tot ene bezitting te geraken (vs.27).

Géhazi's zonde was een samenknoping van ongerechtigheid. De geldliefde, die wortel van alle kwaad, was het begin daarvan. Zijn meester versmaadde Naäman's rijkdommen, maar hij begeerde zo. Zijn hart zegt Hall, was in de koffers van Naäman ingesloten, en derhalve liep

hij hem na, om iets daaruit weg te halen. Velen zijn, door lust te krijgen tot het geld, afgedwaald, of verleid van het geloof en hebben zich zelf met vele smarten doorstoken. (1 Tim.6: 10).

Zo-want de begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart de zonde (Jak.1: 15) volgde Géhazi Naäman achterna. En toen Naäman, die zolang de landstreek van Samaria, waar hij het grootste geluk in zijn leven had ondervonden, nog niet uit zijn gezicht lag, op de weg gedurig terugzag, bemerkte, dat hij, de dienaar van de man Gods, hem naliep, viel hij (steeg hij) van de Wagen af, hem tegemoet, en hij zei: Is het wel; uwen heer is immers geen onheil overkomen, dat gij mij zo haastig naloopt?

En hij zei: Het is wel; maar mijn heer bevindt zich op het oogenblik in verlegenheid, daarom heeft hij mij gezonden, om tot u te zeggen: Zie, nu straks, als gij nauwelijks waart afgereisd, zijn tot mij twee jongelingen uit de zonen der profeten, die thans klederen en voedsel missen, van het gebergte van Efraïm gekomen, uit de profetenschool te Gilgal (Hoofdstuk 2: 1; 4: 38,42); geef hun toch een talent zilvers (ruim 4700 (?) gulden) en twee wisselklederen, 1) opdat zij niet ongeholpen behoeven heen te gaan.

Hierdoor, en dit was juist ene grote zonde van Géhazi, kon Naäman denken, dat Elisa nu heimelijk zocht te verkrijgen, wat hij in het openbaar, onder aanroeping van de Naam des Heeren, had geweigerd. Het karakter van de profeet Gods tastte Géhazi aan, en dit tegenover een Heiden, die nog kort geleden had betuigd, dat Israëls God de alleen ware God was. Daarom is straks ook de straf zo zwaar.

Maar hij, Elisa, op dit oogenblik geleerd door de Geest der profetie, die hem het verborgene ontvouwde, alsof hij het met lichamelijk oog gezien had (Hand.5: 3 vv. 8, vv.), zei tot hem: Ging niet mijn hart mede, ben ik niet in de geest de weg met u gegaan, toen gij Naäman naspoedde, stond ik niet in de geest aan uwe zijde, als die man zich omkeerde van op zijnen wagen u tegemoet, en heb ik niet gehoord wat gij tot hem gesproken hebt? 1) was het, nadat juist een werk van God geschied was, zo wonderbaar en heerlijk, dat ook de kortzichtigste in Israël verstaan moest, dat zich Israëls Heilige openbaarde-was het tijd, om dat zilver te nemen, en om klederen te nemen, en olijfbomen, en wijngaarden, en schapen, en runderen, en knechten, en dienstmaagden? Is het een tijd om het heiligdom Gods door lage hebzucht te bezoedelen? Is het integendeel in Israël niet een tijd, waarin allen, die het bij de banier van Jehova houden, ernstiger dan ooit de waarheid hunner zaak met hunnen gehelen wandel moeten bezegelen. 2)

Elisa laat Géhazi gevoelen, dat hier slechts een argwaan, van hoeveel grond dan ook, bestond, die door een onverschrokken loochenen quanta ter nedergeslagen worden, dat hier geen menselijk vermoeden, geen twijfelachtig menen was maar in tegendeel een weten, zo als de mens slechts datgene weet, dat hij tegenwoordig zijnde, met zijne ogen gezien heeft; hij stelt het wezenlijke van de daad zo voor, als dat slechts door iemand kon geschieden, die het gezien had: de deelneming en vriendelijkheid, waarmee de vorstelijke man, van de wagen geklommen, zelf op de straat de knecht tegemoet gaat en de leugenachtige bede, waarmee hij, niet denkende aan het goud, zilver en klederen, vraagt. Het licht van dit ontzettend weten,

dat hem veroordeelt, ontdekt niet slechts het verborgene van zijn leven in ene boze daad, die hij door de nacht bedekt acht; het dringt zelfs door in de diepte van zijn meest verborgen bestaan en brengt aan het licht, wat daarin het duistere verborgen is, openbarende de raad zijns harten, hoe hij begeerd heeft naar olijfbomen, wijngaarden enz.

In Géhazi's daad lag gene gewone goddeloosheid; het was de uiterste, de meest roekeloze verloochening van de levenden God, als van de Heilige in Israël, zo als deze man, die boven duizend anderen Hem kennen, Hem vertrouwen, Hem beminnen en Hem vrezen moest, om schandelijk gewin uit snode gierigheid handelt.

Dat is: is het nu, waar zo vele huichelaars uit eigenbaat en geldgierigheid zich voor profeten uitgeven en het profetenambt bij de ongelovigen in verachting brengen, bij een dienaar van de waren God de tijd, om voor dat, wat God door hem gewerkt heeft, van een niet-Israëliet geld en goederen te nemen, om zich een aards vermogen te verwerven?.

Was dit een gelegenheid, wil Elisa zeggen, om u daardoor te verrijken? Hebt gij dit gedaan op een behoorlijken tijd, toen ik, om gewichtige redenen, Naäman's geschenken geweigerd had? Moest gij hem dus aanleiding geven, om te denken niet alleen, dat ik een bedrieger ben, die uit ijdele eerezucht weigerde in het openbaar te ontvangen, hetgeen ik bij ene andere gelegenheid hoopte te verkrijgen, maar ook, dat onze gehele godsdienst slechts in bedrog bestaat, en dat God, die zulk een persoon voor Zijn profeet erkent, zo heilig en rechtvaardig niet moet wezen, als wij voorgeven?.

Met dat laatste woord toonde Elisa, dat hij in het binnenste van Géhazi's hart had gelezen, dat God hem de verborgenste gedachten van zijn knecht had geopenbaard.

Reeds heb ik ene aanwijzing van de Heere ontvangen, welke straf ik u aan te kondigen heb. Zie daarom, omdat gij dit gedaan hebt, zal u de melaatsheid van Naäman aankleven en uw zaad in eeuwigheid; 1) de ziekte die van Naäman is weggenomen om de gehoorzaamheid van zijn geloof, zal u en uw nageslacht ten alle tijde aankleven tot een sprekend getuigenis, dat God niet met zich laat spotten! Toen, op hetzelfde ogenblik dat de profeet dit gesproken had, werd het vonnis aan Géhazi voltrokken en a) ging hij uit van voor zijn aangezicht, melaats wit als de sneeuw. 2)

a) Num. 12: 10; 2 Kronieken 26: 19, 20.

Géhazi had Naäman's geld begeerd, nu zou hij ook Naäman's kwaal bezitten. Met zijn leugen had hij voorspoed bedoeld voor zijne nakomelingen, zijn leugen wordt hem nu tot een vloek.

Het liegen van Géhazi was als het ware een liegen tegen de H.Geest, die Elisa bestuurd had. Zijn straf komt dan ook enigermate overeen met die van Ananias en Saffira. Want een melaatse was toch dood voor de maatschappij.

Wat dunkt ons, hoe zal hij de Damasceense prachtklederen, de bundels met zilver nu hebben aangezien? O hoe dikwijls zal hij gewenst hebben, voor al zijne schatten slechts éénen dag zijner armoede te kunnen wederkopen met het blij gevoel van gezondheid, met het zoete genot van eten en drinken, van de zachten en rustigen slaap! En dan-de verloren vrede Gode-Onbegrijpelijkste, ontzettendste, vreselijkste aller misleidingen, wie vreest u, gelijk wij u moesten vrezen? God ontferme zich onzer en helpe ons allen, dat niemand van ons zijne hoop stelle op de onzekeren rijkdom, maar op de levenden God, die ons aanbiedt veel goeds rijkelijk te genieten. (1 Tim.6: 6 vv.).

HOOFDSTUK 6.

VAN HET BOVENDRIJVEND IJZER. BLINDHEID DER SYRIERS. HONGERSNOOD TE SAMARIA.

IXg. Vs.1-7. Na de geschiedenis van Naäman, de Syriër, in welker rein heiligdom een van de profetenzonen met zijne vuile hebzucht zocht in te dringen en haar bijna ontheilgd had, zo de Heere de oprechten niet wist te bewaren, worden wij hier weer, even als in de afdeling IXf, in het leven en handelen van de profetenzonen verplaatst; wij slaan op nieuw een blik in hun behoeftigen toestand, maar ook in de genadige zorg en de wonderbare hulp, in welke zij zich van Gods zijde hebben te verheugen. In Jericho is de gehoorzaal van de daar bestaande school voor de aangroeiende menigte van scholieren te klein geworden; men wil daarom met Elisa's hulp een nieuw lokaal dadelijk aan de Jordaan bouwen; bij het vellen van het hout valt de bijl van enen der jongeren, die bovendien zijn eigene niet was, maar dien hij van een ander had ontvangen, in het water; de profeet, wien Gods wonderbare macht ten dienste staat, brengt dien uit de diepte op de oever, zodat de jongeling van zijne leed verlost wordt.

En de kinderen der profeten, waarschijnlijk die van de school te Jericho (Hoofdstuk 2: 4 vv. 15 vv.), zeiden eens, waarschijnlijk in de tijdvan de zevenjarigen hongersnood (Hoofdstuk

38; 8: 1) tot Elisa, toen hun getal steeds toegenomen was en de algemene verzamelplaats te klein geworden was om allen te omvatten: Zie nu, de plaats, waar wij wonen voor uw aangezicht 1) waar wij aan uwe voeten zitten, als gij ons leert (2Ki 4: 38), is voor ons te eng. 2)

Voor uw aangezicht, d.i. onder uw toezicht en beheer. Zij erkennen hiermede, dat zij zich gaarne stellen onder de leiding van Elisa, de dienstknecht Gods.

2)Verblijdende tijding voor Elisa's oor, dat de ruimte waar de profeten-zonen woonden, hen niet meer kon bevatten en een nieuw gebouw nodig was! De profeten-zonen toch vormden de bloem van Israël en deze nu op eens zozeer in getal toegenomen! Het ging dus in Elisa's dagen reeds beter in het land, dan tijdens de werkzaamheid van de Thisbieter, die op Sinaïtische wijze alleen met de ploegschaar arbeidde. Gelijk ene vriendelijke zon, licht en leven om zich verbreidende, trok, harten winnende en rijk in beloften, de verschijning van dien Nieuw-Testamentischen profeet over de omgeploegden akker heen; toen barstten de teruggeblevene kiemen van geestelijk leven overal uit, halmen en aren werden gezien, het uur van maaien en oogsten was gekomen.

En er zei een van hen, daar hij het wenselijk achtte, dat de bouw niet alleen met toestemming, maar ook onder de leiding van hunnen heer ten uitvoer gebracht werd: Hetbelieve u toch te gaan met uwe knechten. 1) En hij zei: Ik zal gaan.

Meer nog dan de begeerte naar Elisa's raad, beweegt de broeders ene andere bedenking tot hun bede. Zij zagen in hem de man Gods, in wien zij een onderpand hadden voor het gelukkig slagen, de sleuteldrager tot al de schatkameren Gods, het levende kanaal, waardoor de bron van allen zegen zich met hen in verbindtenis zetten zou. Wij, die onder het Nieuwe

Verbond leven, nu de behoefte aan bemiddeling hare volle bevrediging gevonden heeft in Hem, van wien alle Oud-Testamentische middelaars schaduwen waren, richten het: "Het believe u toch te gaan met ons!" in welke omstandigheid het ook moge zijn, tot de Heere zelve, en kennen de oneindige vriendelijkheid, met welke Hij op elken tocht gereed staat ons zedelijk te geleiden.

Zij wilden Elisa gaarne overal bij zich hebben. Het believe u toch te gaan met uwe knechten, niet alleen, om bij voorkomende gelegenheden ons met uw raad te helpen maar ook om goede orde onder ons te houden, en opdat wij onder uw oog en opzicht ons betamelijk gedragen mogen. Goede discipelen willen wel onder een goede discipline of tucht gehouden worden.

En het geschiedde, als een, misschien dezelfde, die in vs. 3 de bede tot Elisa gericht had, het timmerhout velde, dat het ijzer, de bijl, waarvan hij zich bediende, in het water viel; en hij riep, over het voor hem dubbel gevoelig verlies getroffen, en zei tot Elisa: Ach, mijn heer! dat mij dit moest overkomen; want het ijzer, de bijl, dien ik verloren heb, was geleend 1) van enen vriend te Jericho.

Beter, gebeden. Hij kon niet een bijl kopen, daarom had hij er een gevraagd. Daarom was het verlies hem zo veel te smartelijker. Dat hij dien terug meest geven staat er niet.

En de man Gods, die begreep, dat dit roepen tot hem eigenlijk een vragen was aan Hem, als wiens tolk en heraut hij daar stond, werd in zijn hart verzekerd, dat Gods almacht hem weer nabij zou zijn, en zei: Waar is het gevallen? En toen hij, de profetenzoon (vs.5), hem de plaats gewezen had, sneed hij een hout af, en wierp het daarhenen in het water, en deed het ijzer boven zwemmen; door ene onzichtbare hand werd het van de bodem opgeheven en tot aan de oever gebracht.

Het wonder is, wat zijn doel betreft, soortgelijk aan de stater in de mond van de vis (Matth.17: 27), of aan de wonderbare spijziging, daar het toont, hoe de Heere door Zijne Profeten uit de aardsen nood helpt.

Dit wonder moet de profetenzonen tonen, dat zij met een God te doen hebben, voor Wien niets te wonderlijk is, die in alle en allerlei omstandigheden kan helpen en uithelpen.

En hij, Elisa, zei: Neem het tot u op. Toen stak hij zijne hand uit, en nam het uit de rivier op.

Wij bevinden ons hier op een gebied der menselijke maatschappij, dat men gaarne snel voorbij ijlt, omdat het 't meest prozaische en donkerste is, meer dat desniettemin datgene is, waarin de zee van menselijk gevoelen en ervaren het meest in hoge golven gaat en het meest voortdurend in stroming blijft. Daar is een bijl reeds ene grote bezitting, een kleed heeft de waarde van een koninkrijk en de begeerten voor het leven durven zich nauwelijks boven het dagelijks brood te verheffen; elke nieuwe dag begint met een schoot vol nieuwe zorgen, noden en behoeften, maar ook met ene volheid van nieuwe verrassingen, hulp en zegeningen-zegeningen, die reeds in een pas verdienden stuiver met vreugde begroet en in

hetgeen iets meer dan het stukje noodzakelijk brood is, als ene feestgave met ontroering aangenomen worden. Heerst in dezen kring de vreze des Heren, o, dan is hier boven andere plaatsen heilig land, en bodem rijk in ervaring. Hier, waar men reeds om de minste goederen zich tot de hemelse hulpbronnen moet wenden, en bijna slechts door ene aaneenschakeling van wonderen van de een dag tot de anderen weet te komen, daar wordt het hart elk ogenblik in zijne diepste diepten bewogen, en is het hulpgeschrei telkens nodig. Daar verdringt het ene toneel van weemoedige of vrolijke ontroering het andere, en dagelijks komt de gehele toonladder van inwendig gevoel in beweging. Waar wordt toch zo rijkelijk als hier ervaren, dat God bij de Zijnen woont, en de haren op de hoofden geteld heeft? O, hier worden ondervindingen als van Israël in de woestijn vernieuwd, hier worden reddende ervaringen van de Heere tot dagelijkse gebeurtenissen. Steeds wachten hier op Hem de ledige kruiken en steeds is Hij ter rechter tijd gereed, om die op duizenderlei wijzen te vullen. Arm, van allen glans beroofd leven! en toch hoe rijk bij alle armoede? Leven, omrankt door een stekend doornenvlechtsel, maar ook door bloemenkransen van goddelijke genade-daden doorweven, door bloemenkransen, die nimmer verwelken! Zij zijn wel omschaduwde van een droeviger duisteren nacht, maar de nacht brengt sterrenglans en groeten uit het vaderland; wel rijk in alsem en vochtig van tranen, maar ook doorwerkt met stille genietingen des harten, die de wereld niet kent, noch denken kan.

Vs.8-23. Nadat ons van Hoofdstuk 4 af ene reeks van wonderdaden uit Elisa's leven onder de profeten-leerlingen en de vromen in Israël is voorgesteld, keert het bericht tot Zijne politieke werkzaamheid terug, van welke wij reeds in Hoofdstuk .3 een voorbeeld voor ons hebben. De Syrische koning Benhadad, dezelfde, die reeds met Achab verscheidene oorlogen streed, had zich wel na diens dood enige jaren rustig gehouden, maar nu beproeft hij vasten voet in Jorams gebied te verkrijgen, zoekt zich nu eens deze, dan weer gene landstreek uit, om met zijne legerscharen daar een inval te doen en de koning van Israël te overrompelen. Maar des Heren oog waakt over Zijn volk; door de openbaring des Geestes worden aan Elisa des vijands aanslagen, hoe geheim zij ook besloten zijn, dadelijk bekend; de profeet geeft daarvan zijnen koning kennis, en deze kan nu elke overrompeling voorkomen. Nu wil Benhadad, door een zijner legerhoofden onderricht, wie zijne plannen van Joram ontdekte, de man Gods laten gevangen nemen; hij zendt ene grote macht naar Dothan, waar Elisa zich toen ophield. Deze, hoewel hij daar door ene hemelse wacht omgeven en dus tegen alle leed beveiligd is, stelt zich niet met zijn eigen behoud tevreden, maar weet aan de zaak een afloop te geven, waardoor 's Heren naam ook bij de heidenen verheerlijkt wordt. Op zijn gebed worden namelijk de Syriërs, die hem zouden gevangen nemen, met blindheid geslagen, en hij, op wie zij als op een wild jacht maken, wordt hun aanvoerder en leidt ze aan zijnen teugel, hij voert hen midden in de stad Samaria. In plaats van hen aan het zwaard van zijnen koning prijs te geven, laat hij hen door dezen rijkelijk onthalen en ongedeerd tot hunnen heer terugzenden. Van dien tijd af was de koning der Syriërs langen tijd de lust vergaan, om met Israël te strijden.

En de koning van Syrië, Benhadad II (1Ki 11: 25), voerde krijg tegen Israël, was gedurende de regering van Joram, vooral in de eersten tijd van dezen, ongeveer in 894-892 v.Chr., voortdurend op een voet van oorlog tegen Israël, daar hij menigvuldige invallen deed, en hij beraadslaagde zich met zijne knechten, generaals en officieren, zo dikwijls hij weer zulk ene

onderneming voor had, zeggende: Mijne legering zal zijn in de plaats van zulk een'; op die en die plaats zullen wij ons hoofdkwartier opslaan, om van daar onze pogingen tot onderwerping van het land te beginnen.

Wij geven hier ene neven-elkander-plaatsing van berichten over Elisa's werken, ten tijde van koning Joram, volgens chronologische rangschikking, gelijk wij die aannemen: tot deze zijn wij door verschillende redenen geleid, die wij niet alle in 't bijzonder kunnen blootleggen; wij maken voor onze opvatting geen aanspraak op volkomen juistheid, toch zal zij der waarheid zeer nabijkomen en werkelijk tot beter verstand der verschillende gebeurtenissen leiden.

v.Chr.895 Veldtocht tegen Moab (Hoofdstuk .3). Het oliekruijke der weduwe (Hoofdstuk .4: 1-7). De Sunamietische (Hoofdstuk 4: 8-17).

894-892 Invallen der Syriërs (Hoofdstuk .6: 8-20).

890 Opwekking van de zoon der Sunamietische (Hoofdstuk .4: 18-37).

890-884 De zevenjarige hongersnood (Hoofdstuk .8: 1,2). Wonder in de profeten-school te Gilgal (Hoofdstuk .4: 38-44). Het drijvend ijzer (Hoofdstuk .6: 1-7). De nood te Samaria en de spoedig volgende goedkope tijd (Hoofdstuk 6: 24-7: 20).

883 Terugkering der Sunamietische uit het land der Filistijnen (Hoofdstuk .8: 3-6). De heling van Naäman (Hoofdstuk 5). Zalving van Hazaël tot koning van Syrië (Hoofdstuk .8: 7-15). Oorlog met Hazaël en Joram's verwonding (Hoofdstuk .8: 28,29). Jehu's zalving tot koning van Israël, Joram's en Izébel's dood (Hoofdstuk .9: 1-37)

Alzo is onze geschiedenis, na de wonderbare hulp bij de veldtocht tegen Moab, ene tweede proef van God om het hart van Joram te winnen, dat hij de valse staatkunde der Israëlitische koningen zal laten varen, zich van zijne goddeloze moeder vrij maken, en met beslistheid aan de Heere verbinden zou, in wie hij zulk een machtigen Helper had, en wiens met zo wonderbare gaven toegeruste profeet hij aan zijne zijde had. Ene derde krachtige aangrijping Gods ondervond daarna Joram nog, tien jaren later in de hongersnood te Samaria (vs.24 vv.), welke zeer versterkt werd door hetgeen Géhazi hem verhaalde, bij gelegenheid zijner ontmoeting van de Sunamietische, zodat hij een sprekend voorbeeld is voor de woorden van Elihu in Job 33: 29 vv.: "Zie, dit alles werkt God twee of driemaal met enen man opdat Hij zijne ziel afkere van het verderf, en hij verlicht worde met het licht der levenden." Nu was ook Joram niet onvatbaar voor betere neigingen; hij bewees meermalen onvoorwaardelijke gehoorzaamheid ten opzichte van het woord des profeten en ontving hem met grote achting, maar tot een werkelijk doorbreken van levend geloof kwam het bij hem niet; hij bleef met zijne wijze van regeren op een halven weg staan (Hoofdstuk .3: 2 vv.), en terwijl de Syriër Naäman tot de belijdenis van de een, waarachtigen God kwam, ging Gods wonderwerk aan dezen man voor Joram, nutteloos voorbij, hoewel hij door de brief van Syrië's koning, over welken hij eerst zozeer verschrok, totdat Elisa zich als helper aanbood (Hoofdstuk .5: 5 vv.), genoegzaam aanleiding ontvangen had, om op het handelen en besturen des Heren te letten. Toen was de tijd ten einde, waarop genade zocht, en volgde de tijd van het gericht.

Maar de man Gods, Elisa, zond telkens als zulk een plan door het vijandelijke leger gemaakt was, en dat hij door de Geest Gods ontdekte, henen tot de koning van Israël, opdat deze zijne plannen van tegenweer zou kunnen maken, zeggende: Wacht u, dat gij door die plaats niet trekt, 1) want de Syriërs zijn daarhenen afgekomen 2) en loeren daar op u.

In het Hebr. Meëboor. Wel in de eigenlijken zin "van door te trekken," maar in verband met vs.10 in de betekenis: van onbezet te laten, zoals Keil aanmerkt. Eerst dan komt vs.10 tot zijn recht en wordt de handelwijze van de koning recht duidelijk, wanneer wij dit werkwoord vertalen door: onbezet te laten. De profeet waarschuwt de koning, om die en die plaats niet onbezet te laten, raadt hem dus aan, die met troepen te bezetten, opdat de koning van Syrië haar niet overrompele. Daaruit is ook te verklaren de toorn van Syrië's koning.

Of "dat gij die plaats niet onbezet laat, want de Syriërs komen daarheen af."

Daarom zond de koning van Israël, ter rechter tijd gewaarschuwd, troepen henen aan die plaats, waarvan hem de man Gods gezegd en hem gewaarschuwd had, en wachtte zich aldaar, was aldaar op zijne hoede, en hij deed dit niet eenmaal, noch tweemaal, 2) maar bij elk nieuw plan der Syriërs steeds weer.

In het Hebr. Wenischmar sham. Wachtte zich aldaar, in de zin van: nam zich daar in acht, door die plaatsen met troepen te bezetten. Daardoor konden de Syriërs niets ondernemen en hun doel niet bereiken. De versterkte steden durfden zij niet aanvallen.

Of: en wachtte aldaar op de vijanden om hen aanstonds af te slaan.

Het is voor ons een groot voordeel, zulke bij ons te hebben, die ons waarschuwen aangaande het gevaar, waarin we zijn, ten einde wij daartegen waken en op onze hoede zouden wezen, om niet verrast te worden. Hiertoe zendt God ons Zijne profeten, doch indien wij desonaangezien verkeerd, eigenzinnig en hardnekkig zijn, dan zullen die waarschuwingen een ijselijke verzwaring van ons oordeel wezen. De koning van Israël deed zijn voordeel met Elisa's raadgevingen, voor zoverre ze de aanslagen der Syriërs betroffen, maar in zoverre ze het gevaar zijner zonden raakten, bekommerde hij zich niet in het allerminst daarom, zijnde hij hierin een beeld van de gewone dwaasheden der mensen, die wel naar raad luisteren, om van de dood, maar niet om van de hel bevrijd te worden.

En een van zijne knechten, die waarschijnlijk door enen Israëlitische krijgsgevangene de zaak vernomen had (vgl. Hoofdstuk .5: 2 vv.), zei: Neen, mijn heer koning! maar Elisa, de profeet, die in Israël is, geeft de koning van Israël te kennen de woorden, die gij in uwe binnenste slaapkamer 1) spreekt; hoe geheim en verborgen het ook zij, zelfs wat gij ons niet eens bekend maakt, verstaat hij door openbaring zijns Gods.

Zeer dikwijls geschiedt het, dat op de verborgene wegen der zonde, die gij bewandelt, onvoorziens de krijgsmacht van onze prediking, het woord u treft en u ontmaskert voor uzelf, daar het u het volledige beeld van uw hart en van uw leven plotseling helder voor ogen schildert en u in de gehele schande uwer naaktheid als aan de kaak stelt. Dan wordt het u

benauwd in de kerkbanken: Wij zijn beluisterd, ontdekt, verraden, zo murmelt het nu hier dan daar door uwe reien. En zeker zijt gij dat, maar niet, gelijk gij meent, door dezen en genen; maar door die twee wachten, die als vlammen vuurs zijn, die ogen in de hoogte, in wier spiegel ook uwe gedachten worden weerkaatst. O, dat gij in dergelijke ogenblikken dat ook erkendet, opdat de pijnlijke ontroering die u aangrijpt, meer heilzame vruchten voortbracht, dan meestal het geval is. Maar gewoonlijk doet gij als Benhadad, en zoekt de verrader slechts in de prediker, die u ontmaskert, of in de omgeving waarin gij leeft; en in plaats van een boetvaardig buigen en schamen voor de hogen God, blijft ene gezindheid van argwaan omtrent uwe makkers of een bittere haat tegen de man, in wiens woord de grote Kennen der harten uw beeld inweefde, het enige, dat gij als een ellendigen buit medeneemt uit een ogenblik, dat, oprechte wijze waargenomen, een zalig keerpunt van uw leven had kunnen worden.

En hij, de koning van Syrië, zei: Gaat heen en ziet, waar hij, de profeet, die alles verraadt, is, dat ik ene sterke macht zende en hem halen late. 1) En hem werd, nadat zij Elisa's verblijfplaats waren te weten gekomen, te kennen gegeven, zeggende: Zie, hij is te Dothan, 2) uren noordoostelijk van Samaria, 5-7 uren noordelijk van Sichem (Genesis 37: 17).

Derhalve een wereldtwist tegen een man, waardoor tevens de profeet een groten invloed toegekend en onbetwistbaar toegekend wordt, dat hij een groot gewicht in de schaal van de oorlogskans te werpen heeft. Als God Zijn volk verhogen en met ere kronen wil, moeten zelfs de vijanden hen met kransen der overwinning versieren, ofschoon zij ook menen, slechts doornenkronen voor hen te vlechten.

Wat Benhadad niet bedacht, was, dat Elisa stond onder Hogere bescherming, dan die van een mens. Dat die God, die hem de geheimste beraadslagingen van Syrië's koning openbaarde, ook machtig was, om hem tegen diens listen te beschermen. Benhadad openbaart zich, voor zover hij uit de Bijbelse verhalen kan gekend worden, als een doldriftig man, die handelt zonder door te denken, een man van ruw geweld en dorstende naar het bloed van zijn naaste.

Dothan ligt op een heuvel, die eenzaam in de vlakte staat, en is aan de oostzijde door ene rij van heuvelen omgeven, die in de vlakte vooruitspringt. Deze ligging moet men nauwkeurig in het oog houden om het volgende te verstaan. Op die oostelijke rij van heuvels toch plaatsen zich de Syriërs, die tegen Elisa uitgezonden zijn; zij rukken van daar tegen de stad op, terwijl Elisa hen reeds uit deze tegemoet komt (daarom staat er in vs.11: "Als zij nu tot hem afkwamen," namelijk tot de tussen de heuvel van Dothan en de oostelijke heuvelrij gelegene vlakte), en worden nu door dezen, niet naar Dothan terug, maar in zuidwestelijke richting op de weg naar Samaria geleid. Andere Schriftverklaarders vatten de zaak zo op, alsof de Syriërs zich met paarden en wagens om de heuvel zelven zouden gelegerd hebben, waarop Dothan lag; dan moest er echter in vs.18 staan: "Als zij nu tot hem opkwamen," terwijl van een afkomen sprake is; men heeft dan om enen goeden zin te verkrijgen, ene andere lezing voorgeslagen: "hen" in plaats van "hem"; als zij (Elisa en zijn dienaar) tot hen (de Syriërs, die onder aan de berg gelegerd waren) afkwamen. Zulk ene verandering is geheel onnodig.

Door ene grote macht hoopte de koning van Syrië zich van Elisa te zullen meester maken, vooral wanneer hij hem plotseling overviel. Dwaze man! geloofde hij, dat Elisa de koning van Israël van al zijne geheime beraadslagingen onderrichtte, hoe kon hij zo dwaas zijn, zich in te beelden, dat hij de lagen tegen hem zelve gelegd, niet zou ontdekken? En indien er in de hemel genoeg belang in hem werd gesteld, om hem verborgenheden te ontdekken, zou er dan gene belangstelling genoeg zijn om hem te verdedigen? Die tegen God, Zijn volk en Zijne profeten strijden, weten niet wat zij doen.

En de dienaar van de man Gods, Géhazi (Hoofdstuk .4: 12 vv.), stond zeer vroeg op en ging uit, om nog iets te bezorgen, daar zijn heer weer naar Samaria wilde reizen; en ziet, een heir omringde de stad met paarden en wagenen, want bij de tamelijk hoge ligging van Dothan had hij aanstonds bij het uitgaan uit het heir gelegenheid om daar de stad te zien. Toen zei zijn jongen, die dadelijk naar Elisa terugkeerde, tot hem: Ach, mijn heer, hoe of, wat zullen wij doen, 1) hoe komen wij ongedeerd door die vijandelijke macht, die de stad omgeeft, of hoe zullen wij ons hier veilig verbergen?

Deze dienaar was wellicht nog maar korten tijd in de dienst van Elisa. Hij kende nog weinig van de geloofskracht van de profeet. Om echter zijn geloof in de God van Israël te sterken in diens Almacht en Trouw, smeekt Elisa de Heere, om zijne ogen te openen. Deze buitengewone daad Gods moest dienen, om de dienaar te doen verstaan, met welk een God zij te doen hadden. Het was ene buitengewone toestand en deze buitengewone toestand eiste ook ene buitengewone wijze van geloofsversterking.

En hij, Elisa, die reeds door goddelijke openbaring wist hoe het was, maar wiens geestesoog tevens de legerscharen van heilige engelen zag, die zich tot zijne bescherming rondom hem gelegd hadden (vs.17), zei tot zijnen verschrikten dienaar: Vrees niet, want die bij ons zijn, zijn meer, dan die bij hen zijn.

Dat is een woord, gesproken tot alle gelovige dienstknechten van God, wanneer van buiten gevaren zijn en van binnen vrees is.

En Elisa, die wel opmerkte, hoe weinig zijn troostwoord hij Géhazi zou uitwerken bad en zei: HEERE! open toch zijne ogen, dat hij in een gezicht zie (1Ki 22: 22), met welk ene beschermende macht Gij mij omgeven hebt. En de HEERE opende de ogen van de jongen, daar Hij een toestand van verrukking over hem liet komen, dat hij zag, dat hij tot het hemelse gezicht bekwaam werd; en ziet, de berg was, even als eens de aartsvader Jakob op zijnen tocht naar het heilige land de engelen Gods ontmoetten (Genesis32: 2), vol vurige paarden en wagens rondom Elisa 1) tot duidelijke voorstelling van hetgeen in Psalm 34: 8 geschreven staat.

Waren onze ogen geopend, om de geestenwereld te aanschouwen, wij zouden boze, machtige en listige geesten verenigd zien tot onzen ondergang; maar wij zouden ook heilige engelen rondom ons tot onze verdediging gelegd zien en de almachtigen God zelve, onzen vriend en beschermer. Het sterke geloof zal het gemis van dit opzicht vervullen; het

stelt zich beide het gevaar en de veiligheid voor. God geve ons dit geloof en versterke het vooral in strijd van gevaar en in de ure des doods.

Welk ene ongedachte verandering! Daar raakt ene onzichtbare hand de blikken des jongelings aan, en nu, is dit hetzelfde Dothan van straks? Waar zijn die wagens en paarden, die hij pas met zoveel bekommering telde? Ja, het zijn nog dezelfde, maar op hun beurt omsingeld, maar overvleugeld, maar machteloos door en voor de strijders, die door geen enkele der tien stammen zijn opgeschreven. Het is, alsof nieuwe strijders uit de aarde zijn opgekomen, neen, zij daalden uit de hogen hemel af! Geheel de berg schijnt in vlammen te staan; het wemelt van wagens en paarden, die zich rondom Elisa als middelpunt scharen; het schijnt, of aan de helderen morgen, het nachtgezicht van Jacob te Bethel tot waarheid en leven geworden is. Vraagt hier niet angstig, wat er in de werkelijkheid, wat alleen voor het verhelderd oog des jongelings daar was, maar merkt liever bewonderend op, hoe al de strijd, dien wij strijden, een geheel andere gedaante vertoont, naarmate het geloofsoog al of niet ontsloten is en verhelderd geworden.

Nadat die toestand van verrukking weer geweken was, ging Elisa met hem de stad uit, om zijn reis ondanks de vijandige macht te volbrengen. Toen zij, de Syriërs, die bij het zien van de beide mannen zich dadelijk naar de vlakte begaven (2Ki 6: 13), nu tot hem afkwamen, bad Elisa tot de HEERE, nog voordat zij geheel tot hem genaderd waren, ten tweeden male (vs. 17), en zei: Sla toch dit volk met blindheid, 1) zodat zij met open ogen toch het juiste niet opmerken (Genesis 19: 11). En Hij sloeg hen met verblindheden, naar het woord van Elisa.

De blindheid, hier bedoeld, is die toestand van verblinding, waarin men met ziende ogen het juiste toch niet ziet, zoals zij ook voorkomt in Genesis 19: 11.

Toen de Syriërs bij hem gekomen waren en vroegen, hoe zij de profeet in Israël meester zouden worden, zei Elisa tot hen, de waarheid verbergende, maar die geenszins verloochenende (1 Samuel 16: 3): Dit is de weg niet, en dit is de stad niet; volgt mij na, en ik zal u leiden tot de man, die gij zoekt; 1) en hij leidde hen naar Samaria, omdat zij zijn woord onbepaald geloof schonken en ten gevolge van hun verblinding niet opmerkten, waarheen zij gingen, 4 uur ver in zuidwestelijke richting.

"Dit is de weg niet en dit is de stad niet"; hoe, spreekt Elisa toch de waarheid? Zeker, want Dothan was inderdaad de plaats niet meer, waar Elisa vertoefde en daarom was de weg naar dit stadje een dwaalweg. "Volgt mij" gaat de onbekende voort en wie zou om dit woord hem willen veroordelen? Afgezien daarvan, dat in een openlijke strijd tegen de vijanden het aanwenden van kriegslist door God goedgekeurd schijnt te worden, denkt de geheimzinnige leidsman in ons toneel er niet eens aan, de verblinden in een valstrik te lokken. "Ik zal u", zegt hij, "leiden tot de man die gij zoekt", en dat was werkelijk zijn bedoeling. Hij wilde hun de wezenlijke Elisa tonen, die zij nog niet kenden, hem tegen wie niet te strijden was, omdat God met hem was; die overigens zo weinig vijandschap tegen hem voelde, dat hij integendeel met het oog op hen zich van de wens doordrongen voelde, ook hen door middel van zichzelf, de goddelijke gezant, tot de heerlijke belijdenis te zien komen van Hem, die Elisa gezonden had..

Dit gedrag van Elisa tegenover de Syriërs is op een en dezelfde lijn te plaatsen, als de krijgslisten daarom volstrekt niet te veroordelen. Elisa stond hier tegenover zijn vijanden. En nu was het bovendien zijn bedoeling niet, om hen te verderven, maar om hen het goede te doen zien.

Maarh hij zei: Gij zult hen niet slaan; zou gij ook slaan, die gij met uw zwaard en met uw boog in een veldslag gevangen had? Gij laat de krijgsgevangenen in leven, zo veel te minder mag gij deze ombrengen, zet hun integendeel brood en water voor, dat zij eten en drinken, en tot hun heer trekken 1) wanneer gij hen zo verkwikt hebt, opdat zij leren wat het is, vurige kolen op het hoofd van de vijand te hopen (Rom. 12: 20).

Indien Elisa de koning verlot had gegeven deze mannen te doden zou het doel van het wonder niet bereikt zijn. Dan toch had Syrië's koning niet te zien gekregen, dat zijn knechten met een profeet van de alleen ware God te doen hadden. Ook uit politiek oogpunt was het beter, dat zij vriendelijker behandeld werden dan de koning wilde, opdat Syrië's koning, door deze behandeling getroffen, zou ophouden de Israëlieten lastig te vallen.

En hij, de koning van Israël, bereidde 1) hun door zijn bedienden een grote maaltijd, dat zij aten en dronken; daarna liet hij hen gaan, en zij trokken tot hun heer, koning Benhadad. Zo kwamen de benden van de Syriërs gedurende een lange tijd, ongeveer de eerste acht jaren, van 892-884 v.Chr., niet meer in het land van Israël, 2) want Benhadad voelde zich beschaamd door zo'n edelmoedigheid, en had ook erkend, dat tegen een volk, dat zo'n God had als Israël's God zich in deze geschiedenis betoond had niet te strijden was.

Waarlijk Elisa heeft zijn woord gehouden en hun de man getoond, die zij zochten, maar niet kenden. Zij zagen Elisa en wel in de glorie van een liefde, waarvan zij tot hiertoe nauwelijks een denkbeeld konden hebben. In Elisa schemerde een straal door van de heerlijkheid van Hem, die Elisa diende, een straal, welke misschien daartoe diende, dat in het hart van menig een onder hen, het bedrieglijk beeld van de valse goden voor altijd verstoord werd.

Soms werden zij, die een profeet verwierpen of beschimpten, streng gestraft, zoals Elia macht had en kracht, om vuur van de hemel te doen komen, ten einde hen op staande voet te verslinden, en Elisa, om hen te vloeken; maar de weg, die God de mens leert, de aard, gesteldheid en genegenheid, die Hij in hen gevestigd wil hebben, is niet een doldriftige, vernietigende en vernielende geest maar integendeel een milde, zachtgeaarde en tedere gemoedsgesteldheid over het leven en welzijn van de mensen, ja, zelfs van onze grootste vijanden. Dit is de weg, om niet overwonnen te worden door het kwade, maar het kwade te overwinnen door het goede.

Dit wil zeggen, dat Benhadad geen stroopbenden meer in het land zond, geen strooptochten meer tegen Israël hield. Later, zoals ook het volgende vers bericht, voerde hij nog wel een geregelde strijd tegen Israël.

Vs. 24- 7: 2. Sinds een lange reeks van jaren heerst in het land van Israël gebrek en grote nood (8: 1vv.). Nu schijnt het de koning van Syrië de juiste tijd toe, om zijn vroegere plannen tegen het rijk van Joram weer op te vatten. Nu schijnt het hem toe, heeft de Heere Zijn volk verlaten en hij zal deze God niet meer, zoals in vroegere krijgstochten tot een tegenstander hebben. Het lukt hem werkelijk tot Samaria voort te trekken, de stad te belegeren en onder de inwoners een ontzettende nood teweeg te brengen. Reeds is het zo ver gekomen, dat de allerellendigste voedingsmiddelen tot een bovenmate hoge prijs gestegen zijn, meerdere haar eigen kinderen slachten en eten, en de koning Joram in wanhoop bevel geeft Elisa te vermoorden, die zijn onverstand verantwoordelijk stelt voor al deze ellende. De man Gods, die deze daad van wanhoop van de koning van zich weet af te wenden en een begin van verootmoediging bij hem en nog meer bij de rondom verzamelde oudsten van de stad waarneemt, kondigt tegen de volgende dag een goedkope tijd aan, maar ook aan de hoofdman, die vol ongeloof met zijn woord spot, de ondergang.

En het geschiedde daarna, volgens onze berekening omtrent het jaar 884 v.Chr. (zie bij 6: 10), dat Benhadad, de koning van Syrië, zijn vroegere plannen tegen het rijk van Israël (vs. 8vv.) met veel grotere nadruk weer opvatte, zijn gehele leger¹⁾ verzamelde en optrok en Samaria, de hoofdstad (1 Koningen 16: 24) belegerde; terwijl Joram bij de zware nood, waarin zich zijn land bevond (8: 1vv.), niet in staat was geweest hem verhinderend in de weg te treden.

Zijn gehele leger staat hier tegenover de benden van de Syriërs in het vorige vers.

En er werd, omdat het land reeds buiten dit zeer door gebrek aan voedingsmiddelen geteisterd werd, grote honger in Samaria, want ziet, de Syriërs, belegerden ze, totdat een ezelskop 1) voor tachtig zilverlingen was verkocht (waarschijnlijk zijn halve sikkels (Le 27: 25) bedoeld) en een vierendeel van een kab (Ex 16: 36) duivenmest 2) voor vijf zilverlingen.

De ezel was een onrein dier. Het was de Israëliet dus niet geoorloofd zijn vlees te eten, daarenboven is de kop het slechtste gedeelte van het gehele dier. Wat de duivenmest aangaat, zo kan, evenals men voor lekkernij de drek van snippen gebruikt, de nood ook tot het genot van deze onnatuurlijke spijs gedreven hebben (Joseph. Ben. Jud. 5: 13, 7. Plut. Artax XXIV. Plin h. n. VIII. 57).

Niet alleen, dat de ezel een onrein dier en zijn vlees schier niet bruikbaar is, maar, zoals duidelijk is, zijn kop was nog het minst bruikbare van zijn lichaam, om te eten.

De uitdrukking kan in de eigenlijke zin worden verstaan, omdat in tijden van vreselijke hongersnood wel mest om te eten verzameld werd (volgens Josefus e.a.), maar kan ook gebruikt zijn, om een zeer armoedige spijs aan te duiden, zoals de Arabieren de herba Alcali, mussenmest noemen en wij de Asida foetida, duivelsdrek.

En hij zei, menende dat zij van vreselijke honger en brandende dorst hem om hulp riep: De HEERE helpt u niet, waarvan zou ik u helpen? 1) van de dorsvloer of van de wijnpers? 2)

Ik kan u noch eten noch drinken verschaffen, \omdat ik zelf niet het minste brood of wijn meer heb.

Of: Helpt de Heere u niet, hoe zou ik u dan helpen? De koning is radeloos en genoodzaakt te verklaren, dat hij haar niet kan helpen. Hij wijst haar echter op Hem, die alleen helpen kan, tenminste zijdelings. Dit is wel opmerkelijk. Niet op Baäl wijst de koning haar, maar op de Heere, de God van Karmel. Nu de nood zo hoog gestegen is, moet de koning zelf verklaren, dat hij haar noch met eten, noch met drinken kan helpen, moet hij als een radeloze haar op die God wijzen, die alleen helpen kan. Joram is hier een voorbeeld van zo velen, die wel zeggen aan geen God te geloven, maar die toch in tijden van nood de hulp van die God begeren en vragen.

Uit het verloop van dit gehele verhaal blijkt, dat aan de koning hulp van Gods wege beloofd was en wel door Elisa. Maar omdat deze hulp nog niet opdaagde, nu het reeds tot het uiterste gekomen was, is de koning boos en verdrietig, en die hem om bijstand aanroepen, verwijst hij naar de HEERE.

Zo hebben wij de ene dag mijn zoon gekookt en hebben hem gegeten; maar toen ik de volgende dag, op een latere dag, toen het overeenkomstig het verbond haar plicht was haar zoon te geven, tot haar zei: Geef uw zoon, dat wij hem eten, zo heeft zij haar zoon verstoep om hem of in het leven te behouden of om hem alleen te verteren; dwing haar nu, mijn heer koning! dat zij doe wat zij verplicht is.

Wij hebben gezien (1Ki 17: 1), hoe Elia in zijn tijd zich door de Geest gedreven voelde, om vervulling van de Goddelijke bedreiging (Leviticus 26: 19vv. Deuteronomium 11: 16vv.) te bidden; wij hebben ons ook voorgesteld (2Ki 2: 24), hoe Elisa's vloek over de spottende jongens te Beth-el niets was dan een voortzetting van die werkzaamheid van zijn voorganger, terwijl nu ook, wegens de voortgang van de goddeloosheid van het volk de andere bedreiging (Leviticus 26: 22) in letterlijke zin vervuld werd. Nu ligt het voor de hand op deze plaats nog een verdere voortgang van de Goddelijke gerichten te zien, wij behoeven slechts de dreigingen in Leviticus 26: 25-29 Deuteronomium 28: 53 en 57 daarmee te vergelijken. Was ook Joram niet zo erg als zijn vader en zijn moeder, omdat hij zich aan Baäls dienst onttrok (

2), zo bleef hij toch aan de zonde van Jerobeam, de kalverdienst, hangen en liet hij zijn moeder tot op zekere hoogte voortgaan, zodat er nog genoeg heidendom over was, zowel in het overige land als in de hoofdstad Samaria (10: 18vv.). Nu had de Heere tot hertoe Joram de rijkdom van Zijn Goddelijke goedheid, geduld en lankmoedigheid laten ondervinden; Hij had hem op de tocht tegen Moab (3) wonderbaar geholpen en tegen de aanslagen van de koning van Syrië (6: 8vv.) op zo voorkomende wijze bijgestaan; maar deze meer dan vijf jaar betoonde genade (895-890) had op het hart van de koning weinig uitgewerkt. Nu begint met dit jaar een dubbel zo lange tijd van gebrek als die onder Achab geweest was, de nood stijgt steeds hoger, zodat, zoals in Leviticus 26: 26 gezegd wordt, tien vrouwen hun brood in één oven bakken en het brood bij het gewicht weergegeven wordt; tenslotte is ook het wrekende zwaard, waarvan in Leviticus 26: 25 gesproken wordt, aanwezig, en het volk van het land is om aan het zwaard te ontkomen, in de vaste steden gevlucht, om daar de hongersnood slechts des te groter te maken, vooral in de hoofdstad-misschien heeft het ook aan de pest niet

ontbroken. Zoals wij uit het volgende zouden besluiten, schijnt koning Joram reeds bedoeld te hebben, de stad aan de Syriërs over te geven, maar nog was de tijd niet gekomen, dat aan het rijk van Israël een einde zou komen; het was slechts te doen om voorlopige gerichten of die tot boete en bekering mochten leiden. Daarom liet Elisa een overgave van de stad aan de vijand niet toe, maar vermaande, om boete te doen in zak en as, waartoe ook de koning geneigd was (vs. 30). Dit was echter meer een uiterlijke daad, geen waarachtig buigen van het hart voor God. Daarom kon ook de hulp nog niet komen, de nood moest integendeel nog hoger stijgen, totdat ook de bedreiging in Leviticus 26: 27-29 vervuld werd. Hoe nu Joram zich gedroeg, zullen wij verder horen.

En het geschiedde, toen de koning de woorden van deze vrouw gehoord had, dat hij, ontzet over deze gruwel, zijn kleren scheurde, also hij (terwijl hij) op de muur, op de brede terrassen voortging, zodat hij van beneden uit de stad gemakkelijk gezien kon worden. En het volk zag, dat ziet, een zak, een haren boet- en treurgewaad (1 Koningen 21: 27) van binnen, onder het opperkleed, over zijn vlees was.¹⁾

Joram had daarom een treurgewaad onder zijn bovenkleren aangedaan. Hiermee meende hij God te kunnen vertederen. Maar het was de juiste boete niet. Het was geen schuld belijden voor God en mensen. De mensen mochten het niet zien, dat hun koning een boeteling was. Daarom had hij zijn bovenkleren over dat boetgewaad heengetrokken. Het was dus enkel vorm, waaraan het wezen ontbrak. Nu echter in grote toorn en tevens in wanhoop scheurt hij zijn bovenkleren, waardoor zijn boetgewaad zichtbaar wordt. En in die toorn en in die wanhoop ziet hij voorbij, dat hij zelf en zijn zonde de oorzaak van alles is, en zoekt haar bij Elisa. Deze is de man-meent hij-aan wie al die ellende moet geweten worden. Deze zal er dan ook voor boeten.

Wellicht dat de profeet hem ontraden heeft, de Syriërs aan te vallen, voordat Samaria was ingesloten, en hem Gods hulp had beloofd. Van die belofte is echter niets te zien. Waarom zal hij nu de profeet niet doden? Ongelukkige koning, hoe maakt hij hierdoor de maat van de goddeloosheid vol. De roede van God verbrijzelde hem niet tot zaligheid, en omdat de roede van God hem niet verbrijzelt, omdat hij niet leert bukken, is straks het ogenblik daar, waarin God de oordelen over het huis van Achab zal voltrekken.

Ondanks deze schijnbare verootmoediging onder het woord van de profeet, die hulp tegen de vijand daarbuiten en tegen de honger binnen de stad beloofd had voor het geval, dat men zich in oprecht berouw voor God zou neerbuigen en om hem ontferming aanroepen, was hij nog niet gekomen tot het ware berouw; in zijn onbekeerde toestand stelde hij de man Gods verantwoordelijk daarvoor, dat het woord van zijn belofte nog niet vervuld was en de nood zo'n vreselijke hoogte bereikt had. En hij zei: a) Zo doe mij God, en doe zo daartoe, indien het hoofd van Elisa, de zoon van Safat, heden op hem zal blijven staan! 1) nog deze dag zal het worden afgehouden.

Na het uitspreken van deze woorden, geeft hij aan een bode bevel om het vonnis ten uitvoer te brengen. Uit vs. 32b en 33 blijkt echter, dat hij spoedig berouw krijgt en de bode naijlt, om het uitvoeren van het vonnis te voorkomen.

Toen hij, Elisa, nog met hen sprak ziet, zo kwam de bode tot hem af; de oudsten deden, zoals Elisa geboden had en hielden de gerechtsdienaar van de man Gods af. Spoedig daarop verscheen, zoals Elisa vooraf gezegd had, de koning zelf, die natuurlijk dadelijk binnengelaten werd, en hij de koning zei, zich tot de profeet wendende, om zich over zijn toorn te verontschuldigen: Zie, dat kwaad is van de HEERE, zover heeft de Heere het laten komen, dat moeders hun eigen kinderen slachten en eten; wat zou ik verder op de HEERE wachten, 1) is het nog mogelijk op de hulp van de Heere te hopen, waarmee gij ons getroost hebt?

Het zijn de woorden van een wanhopige (3: 10,13), in wiens ziel echter nog een vonk van geloof gloeit. Juist het uitspreken van zijn gemoedsstemming voor de profeet toont, dat hij nog een flauwe schemering van hoop op de Heere heeft (Ge 15: 3) en door de profeet gesterkt en opgericht wenst te worden.

Hoe gebrekkig de boete van de koning en hoe zwak zijn geloof ook waren, toch worden ze, zoals het vervolg bewijst (1Ki 21: 29) genadig door de Heere aangezien.

Hetgeen de onboetvaardige, hardnekkige zondaar de grootste verschrikking is, namelijk dat God hen gevonden heeft, of zal vinden, dat is voor elke gelovige een deur van de hoop. Zij mogen in uitstekende ellende en in de diepte van verdrukkingen tussen hoop en vrees dobberen en gebracht worden tot de oever van vertwijfeling, maar hun beter gedeelte krijgt nochtans de overhand. En ofschoon zij in de omstandigheden van hun lijden niets bespeuren, hetgeen hun troost kan geven, zien zij echter iets in Gods goedertieren natuur en in andere bedelingen van Zijn Voorzienigheid, hetgeen hun grond verschaft, om wat beters te verwachten, dan het uiterste verderf en de vernedering. Dit n.l., dat de Heere het gedaan heeft, zal ik mij ter harte nemen, daarom zal ik hopen (Klaagt. 3: 21vv.).

Uit dit verder op de Heere wachten blijkt voldoende, dat het zich verootmoedigen voor de Heere, het aantrekken van het boetkleed was gebeurd op aanmaning van de profeet. De profeet zal Joram hebben gezegd, dat de Heere in de weg van boete en berouw genadig zou zijn. Welnu, Joram heeft het gedaan, maar er geen vrucht van gezien. Hij heeft gemeend, dat enkel en alleen uitwendige vernedering voldoende zou wezen en ziet, tot nog toe bleef de hongersnood. Elisa, meent hij, staat daar voor hem als een leugenprofeet en al geeft hij de bode een tegenbevel, toch overstelpt hij Elisa met de bitterste verwijten. Nu is echter ook het einde van de nood gekomen, niet omwille van Joram, maar omdat de Heere de eer van Zijn profeet en daarom Zijn eigen eer zal handhaven. Nog eenmaal vóór zijn smadelijk einde zal de koning van Israël zien, dat de God van Elisa de God van de uitredding is.

HOOFDSTUK 7.

UITKOMST TE SAMARIA.

Toen zei Elisa, door de Geest des Heren erkennende dat nu werkelijk het uur van de Heere gekomen was om te helpen, tot de koning en de oudsten: Hoort het woord van de HEERE; zo zegt de HEERE: Morgen omtrent deze tijd zal een maat (Ex 16: 36) meelbloem verkocht worden voor een sikkil (Exodus 30: 13), en twee maten gerst voor een gewone sikkil 1) (Le 25), in de poort van Samaria (volgens onze wijze van uitdrukken: op de markt).

Een Sea = 1/3 epha = 6.70 Liter voor een sikkil was nog altijd een hoge prijs, maar in vergelijking met de in 6: 25 vermelde prijs voor de allergeringste voedingsmiddelen toch ongelooflijk goedkoop.

Maar een hoofdman, een adjudant (2 Samuel 13: 18), op wiens hand de koning leunde, die toen juist ten dienste van de koning bij hem was, antwoordde de man Gods, en zei: Zie, als de HEERE vensters in de hemel 1) maakte, om van daar meel en koren te laten neerregenen, zou die zaak, die plotselinge omkering van hongersnood tot zo'n goedkope tijd kunnen plaatsvinden? En hij, de man Gods, zei: Zie, gij zult het met uw ogen zien, wat ik (vs. 1) gezegd heb, maar daarvan, van de wonderbaar geschonken overvloed, niet eten 2) (vs. 17vv.).

Vensters in de hemel was een zinspeling op de zondvloed (Genesis 7: 11). Hij wil zeggen, er mocht wel een vloed van meel en koren neerdalen, zou het woord van de profeet bevestigd worden: Het was daarom niet alleen ongeloof, maar vuige spot, bespotting van de macht van Elisa's God.

Ongeloof is een zonde, waardoor men God grotelijks onteert en mishaaft en zichzelf berooft van de weldaden, die Hij voor ons bestemd had; de mopperende Israëlieten zagen Kanaän, maar konden het niet ingaan vanwege hun ongeloof: dat zal het deel zijn van hen, die de belofte van het eeuwige leven niet geloven; zij zullen het op een afstand zien, maar nooit verkrijgen.

Vs. 3-20. Nog op de avond van dezelfde dag, waarop Elisa zijn profetisch woord gesproken had, wordt de vervulling daarvan voorbereid. Door wonderdadig werken horen de voor Samaria gelegen Syriërs een geruis in de lucht; zij menen dat een machtige Egyptische legermacht tegen hen aanrukt. Door schrik aangegrepen laten zij hun legerplaats met alles wat daarin is, in de steek en vluchten zo spoedig mogelijk over de Jordaan. Vier melaatse mannen, die uit hun woning voor de poort van de stad zijn heengegaan, omdat de hongersnood hen tot stappen van wanhoop dreef, begeven zich in het leger van de Syriërs en vinden het verlaten. Nadat zij daar hun honger gestild hebben en reeds begonnen zijn te plunderen, begint hun geweten te spreken, zodat zij van het voorgevallene aan de poort van Samaria bericht geven. De koning laat een onderzoek instellen of er in de gehele zaak niet een krijgslist van de vijand verborgen lag. Nadat men zich overtuigd heeft dat de Syriërs werkelijk zijn weggetrokken, begeeft men zich aan het plunderen van de zo rijk voorziene legerplaats en de goedkope tijd, waarvan Elisa gesproken heeft, is als op een ogenblik gekomen. De hoofdman, die niet wilde

gelooven, maar spotte, ontvangt zijn loon: de koning toch had hem voor de poort geplaatst, om daar orde te houden onder de naar buiten stromende menigte; daar kwam hij in het gedrang en werd door de voeten van de mensen vertreden.

Er waren nu, zoals wij hier vooraf moeten opmerken nu wij de vervulling van Elisa's woord gaan mededelen, vier melaatse mannen; deze woonden, overeenkomstig de wet (Leviticus 13: 46 Numeri 5: 3), als onreine, uit de gemeenschap met anderen uitgesloten personen, in een afgezonderd huis (15: 5) buiten de stad, voor de deur aan de ingang van de poort; die zeiden, de een tot de ander, op de middag van die dag, waarop hetgeen in het vorig gedeelte verteld is, gebeurde: Wat blijven wij hier, totdat wij van honger sterven?

En zij stonden op in de schemering van de avond, 1) opdat men hen van de muren van de stad niet zou opmerken, om in het leger van de Syriërs te komen. Toen zij aan het uiterste, het voorste deel van het leger van de Syriërs kwamen, ziet, toen was er niemand, er was geen mens te vinden, terwijl de tenten met levensmiddelen en kostbaarheden nog aanwezig waren.

Uit vs. 9 en 12 blijkt duidelijk dat het de avondschemering was; de daad van de vier melaatsen in vs. 8 vorderde bovendien veel langere tijd, dan de morgenschemering hun gaf.

Want de HEERE, wie het nooit aan middelen en wegen ontbreekt, had om Zijn volk Israël te verlossen, bijna op dezelfde tijd dat de vier melaatsen zich van hun woning opmaakten, het leger van de Syriërs doen horen een a) geluid van wagens en een geluid van paarden, het geluid 1) van een grote legermacht, een geluid in de lucht, alsof er een groot leger in aantocht was; zodat zij zeiden de een tot de ander: Zie, de koning van Israël heeft tegen ons gehoord de koningen van de Hethieten 2) en de koningen van de Egyptenaren, om tegen ons te komen.

Jes. 13: 4

Of aan dit geluid iets werkelijks ten grondslag lag, enig door God teweeggebracht geluid in de lucht, dan of het een wonderbaar door de Heere veroorzaakte zinsbegoocheling was, kan niet beslist worden; voor de zaak zelf is de vraag van geen belang, omdat in beide gevallen de Heere wonderdadig in het midden trad.

Toen zij Dothan belegerden, was hun gezicht verduisterd en nu werden zij misleid door hun gehoor, want God heeft het in Zijn macht, om de zinnen en zintuigen op zo'n wijze aan te doen en te bewerken als Hem behaagt.

Onder de koningen van de Hethieten kunnen onmogelijk de kleine koningen van de Kanaänitische volksstammen in noordelijk Galilea en op de Libanon (1 Koningen 10: 29) worden verstaan, omdat het geraas moeilijk van twee zijden, uit het noorden en zuiden tegelijk gehoord kon worden. Het was een geluid van de Heere, die tot Zijn volk kwam, om het te helpen; daarom werd het zeker alleen van het zuiden gehoord. Bovendien hadden de Syriërs de hun nabij gelegen volken van het noorden te zeer in hun macht, dan dat zij voor deze gevreesd zouden hebben. Josefus heeft gedacht aan koningen van Chittim, of bewoners van de eilanden van de Middellandse Zee (Genesis 10: 4 Numeri 24: 24); wij behoeven echter

zo'n verwisseling in het geheel niet aan te nemen, integendeel zijn zeker onder Hethieten de overblijfselen van volkeren van Palestina bedoeld, die in de nabijheid van de Egyptische grenzen woonden. Wanneer de Syriërs hen zo onnauwkeurig noemen, zo ligt dit in hun onbekendheid met genealogische en geografische toestanden, zoals zij ook van "koningen" van de Egyptenaren spreken, terwijl dit land slechts een koning had.

Uit 1 Koningen 10: 29 en 2 Koningen 7: 6, waar de Hethieten naast de Syriërs en Egyptenaren voorkomen, laat zich opmaken, dat zij in de vlakten van de Libanon een nieuw vaderland vonden. David had van hen krijgslieden, zoals Achimelech (1 Samuel 26: 6) en Uria (2 Samuel 11: 3) in zijn leger. Salomo liet hen ten behoeve van zijn timmerwerken loondiensten verrichten (1 Koningen 9: 20vv.) en had onder zijn vrouwen ook Hethitische (1 Koningen 11: 1). Dat zij met de op de oud-Egyptische gedenkzuilen, uit de tijd van de 19de dynastie, zo dikwijls gemelde Cheta's van Syrië, met wie Ramses II een vredesverdrag maakte, gelijk te stellen zijn (Brugsch. Geogr. Instr. 11 S. 20 f.) is door Chabas (voyage d'un Egyptien) bestreden en door Ebers opgegeven. Opmerkingswaardig is echter, dat het bekende Assyrische Hatti, dat eveneens in een zeer verwijderde zin van alle Westerse volken, speciaal van de West- en Zuid-Arameeërs voorkomt, volgens Schrader (Keilinsch. S.27) desalniettemin met Hethieten een en hetzelfde is.

Het is hier de plaats niet, om uitvoerig over de Hethieten uit te weiden, maar het komt ons voor, dat zij een gewichtige rol hebben gespeeld in het politieke leven van de Semitische volken, dat zij een krachtig volk waren, waaruit ook weer verklaard wordt, waarom de Syriërs voor hen vluchtten.

Toen nu deze melaatsen 1) aan het uiterste van het leger kwamen en het door de mensen verlaten vonden, gingen zij in een tent en aten en dronken van de levensmiddelen, die zij daar vonden, en namen van daar, omdat de Syriërs ook hun kostbaarheden hadden achtergelaten, zilver en goud en kleren, en gingen heen naar de naaste bergplaats, die zij konden vinden, en verborgen het, om het later naar hun woning bij de stadspoort (vs. 13) te vervoeren, daarna keerden zij terug, en kwamen in een andere tent, namen van daar ook zoveel zij konden wegvoeren, en gingen heen naar de schuilhoek en verborgen het.

De Joden beweren, dat deze vier melaatsen zijn geweest: Gehazi en zijn drie zonen, en verklaren daaruit, echter ten onrechte, dat eerstgenoemde straks met de koning gaat spreken (8: 4).

Toen antwoordde een van zijn knechten, die op de gedachte kwam, dat men zich zeer gemakkelijk kon overtuigen of dit zo was, en hij zei: dat men toch neme vijf van de overige paarden, die hier binnen de stad overgebleven zijn (zie zij zijn als de gehele menigte van de Israëlieten, die hier binnen overgebleven zijn; zie zij zijn als de gehele menigte van de Israëlieten, die vergaan zijn, 1) laat ons die zenden met de twee wagens en de manschappen, die daarbij horen, en zien, onderzoeken, hoe het met de zaak is.

De ware zin van dit mistroostig gezegde komt hierop neer: Wij moeten immers allen omkomen, indien wij er vijf wagen en het ergste overkomt hun, dan zijn zij er immers niet

slechter aan dan de overige menigte, die hier nog is en de overige menigte, die al gevallen is; wij wagen niets met dit te wagen.

Deze woorden hebben deze zin: De vijf ruiters, want de paarden staan voor de ruiters, daar natuurlijk niet de paarden, maar mensen te paard voor een boodschap werden uitgezonden, kunnen, ja, toch het lot van het overige volk van Samaria delen. Hetzij zij ongedeerd terugkeren, om met het nog overgebleven volk de hongerdood tegen te gaan, hetzij zij de vijanden in de handen vallen en gedood worden, in elk geval zullen zij het lot van de reeds omgekomenen ondergaan.

Hoewel de profeet de koning heeft aangekondigd dat de dag op deze nacht, een dag van grote blijdschap zou zijn, toch kan hij het niet geloven, dat God op zo'n bijzondere wijze uitkomst had beschikt. Dit was geen kleingeloof, maar volstrekt ongeloof. De zaak kwam hem niet te groot voor, maar hij sloeg er in het geheel geen geloof aan. Het ontbrak Joram ook aan een zuivere kennis van Gods Almacht en Genade.

Toen ging het volk uit en beroofde het leger van de Syriërs; en een maat meelbloem werd nog die dag, ten gevolge van de grote voorraad, die men vond en in de stad inbracht, verkocht voor een sikkkel, en twee maten gerst voor een sikkkel, naar het woord van de HEERE, 1) dat Hij de vorige dag door Elisa gesproken had (vs. 1).

De oneindige Wijsheid, wil niet bepaald wezen door onze dwaasheid. Nooit heeft God het einde beloofd, of Hij heeft ook de middelen daartoe verordend.

De koning nu, toen hij het volk toestemming gaf, om het Syrische leger te plunderen, had de hoofdman, op wiens hand hij leunde (vs. 1), over die poort gesteld, om de orde te bewaren bij het uitstromen van de menigte; en het uitgehongerde volk, dat met de grootste haast naar buiten drong, vertrapte hem 1) in de poort, dat hij stierf, zoals de man Gods gesproken had, die het sprak, toen de koning, vergezeld door deze hoofdman, tot hem gekomen was, en die hoofdman met bittere spot het woord van de profeet in twijfel getrokken had (vs. 2).

Deze man had de Hoogheid en Almacht van God met voeten getreden en nu vindt hij in de poort een smadelijk uiteinde. Als slijk van de straten werd hij vertrap.

Want 1) het was juist gebeurd, zoals de man Gods gesproken had tot de koning, zeggende: Morgen omtrent deze tijd zullen twee maten gerst voor een sikkkel en een mate meelbloem voor een sikkkel verkocht worden in de poort van Samaria.

De gewijde schrijver meldt dit nog eens opzettelijk, opdat het ongeloof van de man en zijn smadelijk uiteinde tot een waarschuwing voor alle navolgende geslachten zou dienen, omdat aan hem vervuld werd, dat wie het Woord veracht, verdorven zal worden (Spreuken 13: 13).

Evenzo gebeurde hem, want het volk (vs. 17) vertrad hem in de poort, dat hij stierf.

Wie niet willen geloven, zullen datgene, wat aan Gods volk beloofd is, ook eens zien, zoals de rijke man (Luk. 16: 23vv.) en de hoofdman te Samaria: maar-en dat zal de vloek en het toppunt van hun ellende zijn-met hun ogen zullen zij het zien en toch nooit-nooit daarvan eten.

HOOFDSTUK 8.

ZEVENJARIGE HONGERSNOOD. VERANDERING IN HET KONINKRIJK VAN DE SYRIËRS. JORAM EN AHAZIA, KONINGEN IN JUDA.

Vs. 1-6. Met het door God bewerkte ontzet van Samaria van het Syrische leger, waarvan het vorige gedeelte bericht heeft, was zonder twijfel ook voor het gehele overige land nu de zevenjarige hongersnood weer een betere, goedkope tijd gekomen. Nu treedt opnieuw die vrouw van Sunem, die wij reeds genoeg uit de gebeurtenissen van "2Ki 4: 8", op het toneel van de geschiedenis. Nog vóór dat de hongersnood begon, waarschijnlijk spoedig na de opwekking van haar zoon uit de dood, heeft Elisa haar van de nabij zijnde nood bericht gegeven, ten gevolge waarvan zij naar het land van de Filistijnen is uitgeweken. Nu zij van daar terugkeert vindt zij haar huis en land door de koninklijke schatkist in bezit genomen. Nu roept zij tot de koning om haar weer in dat bezit te stellen. Dit gebeurt juist op een tijdstip, dat koning Joram zich door de dienaar van de profeet diens wonderbare daden laat vertellen. Deze vrouw, opgetreden als een levendige getuige voor het bericht van Gehazi, vindt gemakkelijk bij de koning gehoor en deelneming. Hij zendt een kamerdienaar, om haar niet alleen huis en akker weer te geven, maar beveelt ook, dat alles, wat het land gedurende haar afwezigheid heeft opgebracht, uit de koninklijke schatkist vergoed wordt.

Elisa nu had gesproken tot die vrouw, wier zoon hij levend gemaakt had (4: 18vv.), niet lang na die gebeurtenis (890 v.Chr.), toen hij op zijn reizen eens weer te Sunem gekomen was en bij haar zijnintrek had genomen, zeggende en haar daardoor dankbaarheid bewijzende: Maak u van hier op, en ga heen, gij en uw gezin, en verkeer als vreemdeling in een naburig land (Ruth 1: 1), waar gij verkeren kunt, waar gij een toevluchtsoord meent te kunnen vinden; want de HEERE heeft tot kastijding van Zijn volk, dat ondanks alle betoningen van genade in en sinds de Syrische strijd (6: 8vv.), zich niet tot Hem wilde bekeren, een honger geroepen, 1)die, want wat God spreekt dat is er, ook in het land zeven jaren komen zal.

Het is de wijze van de Schrift, zo het komen van zware plagen over een land of een huis voor te stellen; zij verbreidt daardoor over de rampen en noden van de wereld een licht van grote betekenis, dat voor de kinderen van God zeer vertroostend is, volgens haar wijze van beschouwing, die toch de alleen ware en juiste is, vormen honger, pest, oorlogen, of welke rampen er mogen zijn, een leger dat aan het bevel van de almachtige God onderworpen is dat op Zijn roepstem komt en op Zijn woord heengaat, dat tot aanvallen en tot terugtrekken bereid is, zoals Hij gebiedt en werkt, en dat zonder bevelen van God niemand kan overvallen. Hoe ver de rampspoeden gaan, wat zij teweegbrengen en bedoelen, is hun alles op het nauwkeurigst voorgeschreven. Zo is hun nu eens opgedragen om te straffen en de goddelijke gerechtigheid te openbaren, dan om de dronkenen nuchter te doen worden; nu eens om de wereld voor de zondaars te vergallen en hen te drijven tot de troon van genade, dan weer om de heiligen te beproeven en het vuur tot hun loutering aan te steken, en wat ook de bedoeling was, zij komen evenmin als het woord van de Heere (Jes. 55: 10vv.) terug, voordat zij teweeggebracht hebben, waartoe zij gezonden waren. Zo heeft niemand, die lijdt, slechts met zijn lijden te doen, maar bovenal met Hem, Die het beschikte; niemand hoeft alleen te klagen, wanneer de nood aan de man komt, noch alleen op verwijdering van zijn smart te peinen,

maar hij heeft eerst te vragen naar het doel en heeft na te denken over de ontcijfering van het duistere geheim. De nood brengt altijd nog iets anders dan alleen de smart. Hij draagt spreuken van God in zijn schoot verborgen. Wel hem, die ogen heeft, om die te vinden en een hart, om die te verstaan.

De koning nu sprak, juist toen zij te Samaria aankwam, tot Gehazi, de jongen, de dienaar van de man Gods, want hij had deze tot zich in zijn koninklijk paleis ontboden, om hem over zijn heer te ondervragen, in wie hij, ten gevolge van de onlangs voorgevallen gebeurtenissen (

24-7: 20), juist nu een bijzonder belang stelde, zeggende: Vertel mij toch al de grote dingen, die Elisa gedaan heeft; zij zijn mij van bijzonder gewicht, sinds de man reeds meer dan eenmaal zo krachtig in het politieke leven ingreep en wonderbaar hielp, waar ik aan alle hulp reeds wanhoopte (3: 10; 6: 8vv.; 30vv.).

Het is duidelijk, dat het hier meegedeelde voorgevallen is in de tijd toen Gehazi nog in Elisa's dienst was; de geschiedenis van Naāmans genezing (5) is dus een latere gebeurtenis, want deze eindigde daarmee, dat Gehazi melaats werd en van zijn heer en diens omgeving scheiden moest. Aan de andere zijde moet het wonderwerk aan Naāman ook spoedig na de meegedeelde gebeurtenis hebben plaatsgehad, want wij staan reeds aan het einde van Jorams tijd; de gebeurtenissen, die vroeger omtrent de Sunamitische zijn meegedeeld, beslaan nog een tijdruimte van minstens vijf jaren; daarop volgde een hongersnood van 7 jaar, terwijl Joram slechts 12 jaren geregeerd heeft (3: 1). Wanneer wij dit behoorlijk in het oog houden, zo verkrijgen wij het overzicht van de gehele samenhang van deze geschiedenissen, waarop wij reeds bij 6: 10 wezen. De gebeurtenissen in 6: 24-7: 20 maken het derde en wel het sterkste zoeken van God naar Jorams hart uit, dat hij zich geheel en al tot Hem, de Heere, zijn God, bekere en ook aan de kalverdienst een einde maken zou, nadat hij zich reeds van de Baälsdienst van zijn vader en van zijn moeder had losgemaakt; hij is ook veel krachtiger dan te voren aangegrepen en voelt een sterke trekking tot de God van Israël, waarom hij zich hier zo levendig voor Elisa interesseert en om zijnentwil voor de Sunamitische zo voorkomend en tot hulp gereed is. Maar spoedig, nadat Naāman met de brief van zijn koning bij hen komt (5: 7vv.) is alle ogenblikkelijke geestdrift voor de man Gods weer verdwenen; hij denkt er niet eens meer aan, wat een uitverkoren werktuig van Zijn genade de Heere in deze man hem gegeven heeft en ook, toen Elisa zichzelf aan hem in herinnering brengt en hem uit zijn verlegenheid redt, vraagt hij er in het geheel niet meer naar, wat er van de Syrische hoofdmans geworden is. Hij heeft de Heilige Geest, die aan zijn hart werkte, bedroefd; heeft dat niet kunnen doen, waartoe die hem drong en dreef; hij wil liever voortaan vrij blijven van de genadewerkingen van God om te kunnen blijven, wat hij was; daarom heeft hij zich ook verder met de profeet niet ingelaten. Maar met deze verstoktheid van zichzelf was ook het uur van het gericht gekomen over het huis van Achab, tot de drager waarvan hij reeds lang gesteld was (1 Koningen 21: 29). Dat gericht had hij door waarachtige boete en door levend geloof kunnen afwenden. In vs. 7 en in 9: 1vv. zullen wij horen, hoe het in Elisa's handen gelegd wordt de beide uitvoerders van dat gericht in hun ambt te stellen.

En de koning ondervroeg de vrouw, of het was, zoals Gehazi zo-even had meegedeeld, en zij vertelde het hem. Toen gaf de koning, tot veel meer bereid, dan zij van hem gebeden had, haar een kamerling (1 Koningen 22: 9) als zaakbezorger mede, zeggende: Doe haar

terughebben alles, wat het hare was, daartoe alle inkomsten van de akker, van de dag af, dat zij het land verlaten heeft, tot nu toe. 1)

Omdat haar bezittingen aan de Staat waren vervallen, kon de koning dit bevel met een gewenste uitkomst geven.

Vs. 7-15. Terwijl Elisa zich naar Damascus begeeft, om in de naam van Hem, die de Heerser is in alle landen van de heidenen, in Syrië die tot koning aan te stellen, van wie het woord van de Heere reeds tot Elia op Horeb gesproken heeft, komt deze in Benhadads gezant hem door Gods leiding reeds tegemoet. Benhadad ligt in een zware ziekte, en omdat hij van de aankomst van de man Gods hoort, zendt hij Hazaël met een rijk geschenk tot hem, om hem te vragen naar de afloop van de ziekte. Elisa maakt de koninklijke kamerling bekend, dat het de tegenwoordige ziekte niet is, die zijn heer de dood zal veroorzaken, maar iets anders, en ziet daarbij deze met een zo scherpe en doorborende blik in het oog, dat hij in verlegenheid raakt; want de profeet leest in zijn hart, als in een opgeslagen boek. Vervolgens begint de man Gods te wenen, en verzwijgt aan Hazaël, die naar de oorzaak van zijn tranen vraagt, niet, welk kwaad hij de kinderen van Israël doen zal. Met het woord: "De Heere heeft mij getoond, dat gij koning zijn zult over Syrië," laat Elisa hem gaan, en als hij thuis komt tot zijn heer, doet hij deze stikken onder een deken en neemt hij de Syrische koningskroon in bezit.

Daarna kwam Elisa, gedreven door de Geest Gods, omdat het nu de tijd was om de opdracht, aan Elia 22 jaar geleden gegeven, te volbrengen (1 Koningen 19: 15), te Damascus, de hoofdstad van Syrië, om op dezelfde wijze Hazaël tot koning van Syrië te roepen, zoals eens Samuel bij een van zijn reizen in het geheim David zalfde (1 Samuel 16: 1vv. 16.1). Elisa kwam daar, toen Benhadad, de tweede met die naam (1Ki 11: 25), de koning van Syrië, die nu reeds meer dan 34 jaar op de troon zat, ziek was, en men boodschapte hem, 1) zeggende: De man Gods is hierheen gekomen.

Elisa's naam was zonder twijfel aan het Syrische hof reeds sinds de in 6: 8-23 meegedeelde gebeurtenissen, maar vooral ten gevolge van Naämans genezing (5: 2vv.) in grote eer.

Toen zei de koning tot Hazaël, zijn opperste kamerdienaar: Neem een geschenk in uw hand, zoals men een ziener behoort te brengen, wanneer men hem om raad vraagt (1 Samuel 7), a) en ga de man Gods tegemoet, zoek hem op, en vraag door hem de HEERE, 1) de God van Israël, zeggende: Zal ik van mijn huidige ziekte genezen.

1 Koningen 14: 2,3; 2 Koningen 1: 2

Dit sproot niet voort uit geloof aan de Alwetendheid van de God van Israël, maar uit een zelfde bijgeloof als waardoor Ahazia de god van Ekron om raad had laten vragen. Benhadad had door Naäman wel zoveel van Elisa, de profeet, gehoord, dat hij van hem met enige grond meende te kunnen verwachten, dat deze een antwoord op zijn bede zou geven.

Zo ging Hazaël, aan dat bevel gehoor gevende, hem, Elisa, tegemoet, en nam een geschenk, waarschijnlijk in geld (5: 5), in zijn hand, te weten, alle goed 1) van Damascus, allerlei

goederen, zoals die in de zo rijk gezegende hoofdplaats van de handel tussen Voor-en Achter-Azië waren, een last van veertig kamelen. En hij kwam tot Elisa, en stond voor zijn aangezicht en zei: Uw zoon Benhadad, de koning van Syrië, heeft van uw grote wonderdaden gehoord, en daarom mij tot u gezonden, om te zeggen, te vragen: Zal ik van deze ziekte genezen?

Alle goed, in de zin van: allerlei goed. Het geschenk bestond uit allerlei waren, die in Damascus verhandeld werden, en dat wel in overvloedige mate. Om er echter mee te schitteren en een grootse indruk ervan te geven, werd het geladen op 40 kamelen. Dit kwam met de Oosterse zeden overeen, om te pronken met hetgeen men gaf.

In het Oosten pronkt men graag met geschenken; men verdeelt ze met opzet op veel lastdieren, opdat ze des te meer in 't oog vallen.

17695-970703-1748-2Ki8.10 10. En Elisa zei tot hem: Ga, zeg, gij zult geheel niet genezen, want, en dit zeg ik u, Hazaël! de HEERE heeft mij getoond, dat hij de dood zal sterven, namelijk door geweld, door een mensenhand.

Wij hebben hier een van de 15 plaatsen van het Oude Testament (Le 11: 21), waar het in de tekst staande woord al (= niet) volgens de aantekening van de Masorethen aan de rand niet zo moet worden verstaan, maar als een andere schrijfwijze voor wil (= hem). Volgen wij de Statenvertalers dan vervalt alle schijnbare verkeerdheid, alsof Elisa aan Benhadad slechts de halve waarheid wilde laten zeggen en hij hem met een valse hoop wilde bedriegen, terwijl het tweede gedeelte van de zin: "want enz." een woord voor Hazaël is. Intussen volgen alle andere oude vertalingen de lezing, die de Masorethen hebben aangegeven, terwijl een nader onderzoek van de toestand van de zaak juist zal aantonen, dat deze bevreemding wekkende uitspraak alleen met de samenhang van het geheel overeenkomt. Zonder twijfel droeg Hazaël reeds de gedachte in zich om, om zich na Benhadads dood van de troon meester te maken; hij rekende, naar het schijnt op een dodelijk einde van de tegenwoordige ziekte van zijn heer; voor het geval echter, dat hij herstellen zou, ontstaan er reeds in zijn hart gedachten, hoe hij een werkelijke genezing zal kunnen voorkomen en een einde aan het leven van de koning zal maken, vóórdát de kans voorbij zal zijn, om de schijn te geven, dat Benhadad een natuurlijke dood zou gestorven zijn. In Gods Raad nu was het besloten, dat Hazaël na Benhadad koning van Syrië zou worden; want Hij had zich hem verkoren tot een werktuig van Zijn gerichten over Israël, en wel van vreselijke, ontzettende gerichten, zoals die slechts een man ten uitvoer kon brengen, als die rechter in het Evangelie (Luk. 18: 1vv.), die God niet vreesde en geen mens ontzag. Tot zo'n karakter moest Hazaël eerst nog rijp worden; opdat hij ertoe rijp zou kunnen worden, moest vooraf de ware, levende God in zijn nabijheid gekomen zijn. In deze man Gods staat tegen de Syrische heiden als het ware de levende God met Zijn alziend en richtend oog, persoonlijk en lichamelijk over, en roept hem een, "terug" en een "hierheen" toe-een, "terug" van de weg van de schandelijkste trouweloosheid, een "hierheen" tot de Heere, de God van Israël, wat moet uw einde zijn, wanneer gij nu in Zijn gericht valt, nadat gij het gericht aan Zijn volk volbracht hebt? Waarlijk, ware Hazaël niet bovenmate hebzuchtig en eierzuchtig geweest, listig, en koud als een steen, had hij niet alleen moed, maar ook een gemoed gehad, hij ware van Elisa weggegaan met de belijdenis van Naäman: "Zie nu

weet ik, dat er geen God is op de gehele aarde dan in Israël. Uw knecht zal niet meer brandoffer of slachtoffer aan andere goden doen, dan de Heere." Dan had hij zonder te liegen op de vraag: "wat heeft Elisa u gezegd" (vs. 14), kunnen antwoorden: "Hij heeft tot mij gezegd: Gij zult zeker genezen." De nazin, die tot hem alleen en in vertrouwen gezegd was, ware uit zijn ziel gewist; daarom had hij die dan ook met volle waarheid kunnen weglaten. Alzo heeft hij uit Elisa's profetie wel de heerlijkheid van Israël's God en uit Elisa's blik wel de vermaning van Hem, die ook zijn Heere en Rechter is, en uit Elisa's tranen de grote genade, waarin het verbondsvolk boven alle volken van de aarde te roemen heeft, verstaan, maar tegen al het zoeken van God naar zijn hart, dat daarin voor hem lag, dat hart gesloten. Hij weet de blik te ontwijken en de tranen te trotseren; de profetie neemt hij daarentegen aan als een vrijbrief, zoals Judas de verrader, het woord: "wat gij doen wilt, doe het haastig" (Joh.

27), en als hij thuis komt, volbrengt hij, wat voor zijn ontmoeting van de man Gods nog slechts als een verborgen gedachte in zijn ziel sluimerde.

Wij hebben deze verklaring van Dächsel laten staan, omdat zij de mening behelst van zeer velen en de vertaling volgt van Luther, de Engelse vertalers e.a. Echter zijn wij het met Keil eens, dat de vertaling o.a. van onze Statenvertalers de juiste is, en het woordje al (Lo) = niet, niet veranderd moet worden in wil (Lo) = hem. Hazaël zegt wel tot Benhadad, dat de profeet gezegd heeft: Gij zult zeker genezen, maar dit bewijst niet, dat Elisa hem zo'n misleidend antwoord heeft gegeven. Hazaël zegt dit enkel om Benhadad niet teleur te stellen en om zijn plannen van sluipmoord des te beter ten uitvoer te kunnen brengen. En al is het waar, dat Benhadad aan deze ziekte niet is gestorven, toch is hij er ook niet van genezen, maar, ziek zijnde, is hij door Hazaël vermoord.

En hij, Elisa, hield zijn gezicht staande, 1) zag Hazaël scherp in de ogen, en zette het vast, tot schamens toe, zag onafgewend zolang hem in het gezicht, totdat Hazaël zich schaamde en verlegen zijn ogen neersloeg; en de man Gods, daarop in een stroom van tranen uitbarstende, weende lang.

1) Letterlijk staat er: Hij deed vaststaan zijn gezicht. Elisa zag daarom Hazaël zeer scherp en lang in het gezicht, om hem te doen verstaan, dat hij met diens diepste gedachten bekend was, maar ook om de man eens goed in het aangezicht te zien, die over Israël zo'n vreselijke ellende zou brengen. Hazaël weet, wat Elisa met die blik en met dat wenen wil zeggen en aanduiden, voelt zich doorgrond, voelt dat de profeet een diepe blik in zijn hart geslagen heeft, maar veinst dat hij het niet weet en vraagt daarom (vs. 12): Waarom weent mijn heer?.

Toen zei Hazaël, verheugd dat hij een aanleiding had, om het zwijgen, dat hem in verlegenheid bracht, af te breken: Waarom weent mijn heer? En hij zei: Omdat ik weet, welk kwaad gij in de eerstvolgende tijden (10: 32vv.; 13: 3vv.; Hos. 10: 14; 14: 1) de kinderen van Israël doen zult; gij zult hun sterkten in het vuur zetten, en hun jonge manschap met het zwaard doden, en hun jonge kinderen verpletteren, en hun zwangere vrouwen het lijf opensnijden. 1) (Amos 1: 3vv.; 13 Hosea 10: 14; 14: 1).

Men zou gedacht hebben, dat de woorden van de profeet als een verpletterende bliksem zijn ziel getroffen zou hebben, maar integendeel stemde zij slechts overeen met zijn innerlijke

begeerte en werkte op hem als koesterende zonnestralen. En in plaats van te sidderen op de gedachte van zijn geweten met zulke gruwelen te zullen bezwaren, verlangt hij slechts met bevend ongeduld verder te vernemen, hoelang en op welke wijze hij zulke grote zaken, zoals hij, de snoodheid van zijn hart verradende, die gruweldaden noemt, verrichten zal. In de hoop uit de mond van de profeet nu ook nog de verzekering te vernemen, dat hem zijn reeds lang gekoesterd plan, om zich op de Syrische troon te verheffen, eindelijk zal gelukken, zegt hij, ogenschijnlijk argeloos en zonder oogmerk, maar nauwkeuriger bezien, met het sluwste doel en de snoodste geveinsdheid: Hoe, zo iets zou mijn hand volvoeren?.

Elisa's houding tegenover Hazaël moest laatstgenoemde bewijzen, dat hij wel door de Heere tot een roede bestemd was, om Israël te tuchtigen, maar dat zijn gruweldaden toch niet door de Heere werden gewild. Dit wenen, dit stap voor stap hem zeggen, wat het bestuur van de Heere was, zei Hazaël genoeg, dat zijn gruwelijke wreedheid op zichzelf bij de Heere vervloekt was, dat hij gebruikt zou worden tot straf dat hij een uitverkoren werktuig was tot strafoefening en niet tot zegen.

En Hazaël zei in gemaakte nederigheid, als verstond hij niet, hoe het mogelijk zou kunnen worden, dat hij, de onbeduidende mens, als een machtig en zegerijk bedwinger van Israël zou kunnen optreden: Maar wat is uw knecht, die een hond is (1 Samuel 24: 16), dat hij deze grote zaak doen zou? Dan moest ik eerst koning van Syrië worden in de plaats van de koning. En Elisa zei: De HEERE heeft mij getoond, dat Gij koning zijn¹⁾ zult over Syrië.

Plaats de geveinsdheid op de hoogte van macht en grootheid, en het zal niet lang duren, of het masker zal afvallen. De profeet bedoelde dus veel, toen hij zijn antwoord gaf op Hazaëls schijnbare afkeer van hetgeen hij hem beschouwende had meegedeeld. Hij zei hem als het ware: Hazaël, gij zat nooit op de troon van een koning en weet niet hoezeer dit een listig hart zal ontdekken.

En het geschiedde de volgende dag, dat hij, Hazaël, een deken ¹⁾ nam, en in het water doopte, en over zijn aangezicht, het aangezicht van Benhadad, uitspreidde, dat hij stierf. Hazaël verstikte de koning, die alzo verhinderd werd om hulp te roepen, terwijl men bovendien geen blijken van een gewelddadige dood kon bespeuren; en Hazaël, tegen wie niemand enige verdenking koesterde, werd koning in zijn plaats, omdat Benhadad waarschijnlijk geen zoon en opvolger had.

In het Hebreeuws Hamikbar. Afgeleid van een werkwoord, dat "vlechten" betekent is hieronder te verstaan een gevlochten bedeksel, dat in het water gedoopt zeer dicht werd, zodat het geen lucht doorliet. Wellicht dat het ook gebruikt werd, om de koortshitte af te koelen. Hazaël gebruikt dit middel tot sluipmoord, opdat er geen spoor van een gewelddadige dood aan het lijk bespeurd zou worden. Volgens Josefus was Benhadad bij de Syriërs zeer bemind, zodat zij hem na zijn dood afgodisch vereerden. Is dit waar, dan is het gedrag van Hazaël nog beter te verklaren en zijn wijze van doen in het ter dood brengen van de koning.

Vs. 16-24. Met de in de vorige afdeling meegedeelde aanstelling van Hazaël tot koning van Syrië zijn wij tot dat punt gekomen, dat Gods gerichten over het huis van Achab en de

kastijding van het door dit huis zo diep verdorven volk beginnen. Vóórdát de geschiedenis van het rijk van Israël verder voortgezet wordt, hebben wij vooraf met de twee naaste opvolgers van koning Josafat van Juda te doen. Deze toch heeft zich eens met Achabs huis verbonden, maar daardoor slechts bewerkt, dat Israël's verderf zich ook in Juda genesteld had, en daarom het gericht over het huis van Achab zich ook tot David's huis moest uitstrekken. Dit zou echter niet evenzo vernietigd worden als dat van Achab, maar toch moest Achabs bloed met kracht uit David's geslacht worden afgezonderd en in zijn reinheid, overeenkomstig de Goddelijke bedoelingen van het heil weer hersteld worden, omdat de reiniging van Israël van de afgodendienst van een Izebel aan de beide Godsmannen Elia en Elisa niet gelukt is. Allereerst wordt nu de geschiedenis van Jorams regering in de gewichtigste punten ons voorgesteld. Hij wandelt geheel op de weg van de koningen van Israël en doet wat zijn vrouw Athalia hem ingeeft, maar niet wat de Heere behaagt, zijn achtjarige regering is samengesteld uit zonde en schanden aan de ene en kastijding en rampspoed aan de andere zijde (vgl. 2 Kronieken 21: 4,20).

In het vijfde jaar nu van Joram, de zoon van Achab, de koning van Israël (d.i. in het jaar 891 v.Chr.), toen Josafat koning was van Juda, begon Jehoram, de zoon van Josafat, de koning van Juda, als mederegent van zijn nog levende vader, te regeren (891-889), totdat hij twee jaar later na diens dood tot de alleenheerschappij kwam (1Ki 22: 22).

Maar de HEERE, hoewel Hij, zoals wij in het volgende zullen zien, Joram wegens zijn gruwelen zwaar bezocht, wilde Juda niet verderven 1) omwille van David Zijn knecht zoals Hij hem, David, gezegd had (2 Samuel 7: 12vv.), dat Hij hem te allen tijde voor zijn zonen een lamp zou geven, altijd een nakomeling op de troon zou laten blijven in wie het voor Israël ontstoken licht zou blijven voortschijnen.

1 Koningen 11: 36; 15: 5 Psalm 132: 17

Hij kon het gemakkelijk, Hij kon het rechtvaardig, Hij kon het, zonder zich in het allerm minst te benadelen, hebben gedaan, maar Hij wilde het niet doen, omwille van David Zijn knecht, niet om enige verdienstelijkheid in die koning, alsof hij God tot een schuldenaar had gemaakt, om zijn geslacht te begunstigen, maar omwille van de belofte, aan hem gedaan, dat hij een "lamp" zou hebben, dat is, een opvolging van koningen, uit hem voortgesproten, om zijn naam en zijn gedachtenis te bewaren en wel te allen tijde, d.i. tot op de komst van de Messias, want zo lang en niet langer was nodig de gelovige opvolging in David's huis, omdat dan vervuld zou wezen, Gods belofte en het verbond met David gemaakt.

Daarom trok Joram, toen de Edomieten zich onafhankelijk wilden maken, en waarschijnlijk alle Joden, die zich onder hen gevestigd hadden, om het leven hadden gebracht (Joël 3: 19), over naar Zaïr (= klein), een nietnader bekende Edomitische stad, en al de wagens met hem, om de Edomieten weer onder zijn macht te brengen; hij werd echter daar door de vijanden omsingeld en ingesloten; en hij maakte zich 's nachts op, 1) om zo mogelijk uit deze benauwde positie te komen, en sloeg de Edomieten, die rondom hem waren daartoe de oversten van de wagens, die men tot zijn bewaking gesteld had, zodat het hem gelukte te

ontkomen; door de geleden nederlaag was hij echter geheel verzwakt, en het volk, zijn krijgsleger, vluchtte in zijn hutten, zodat hij van elke verdere onderneming moest afzien.

Uit het verband van de zin blijkt duidelijk, dat hij door de Edomieten was omsingeld, maar 's nachts er zich nog doorheen kon slaan, zodat zijn leven gered werd. Zijn soldaten vluchtten naar hun tenten, dat is, naar hun woonplaatsen. Dit was een straf van God voor Joram, omdat hij de Heere had verlaten.

De Edomieten evenwel vielen, omdat Joram door God verlaten niets tegen hen vermocht, van onder het gebied van Juda af, tot op deze dag, waarop dit geschreven werd; door Amazia en Uzzia werden zij echter weer onderworpen (14: 7,22). Toen viel Libna, aan de oostelijke grens van de Filistijnse vlakte (Jos 10: 29), af, in dezelfde tijd, waarin Joram reeds zeer verzwakt was en bovendien door de Filistijnen en Arabieren in zijn hoofdstad bestookt werd (2 Kronieken 21: 16vv. 21.16).

VI. Vs. 25-29. In dezelfde geest als zijn vader regeert ook Ahazia, de enige van Jorams zonen die uit de tijd, toen hij door Filistijnen en Arabieren geslagen werd overgebleven is. Onder deze zesde koning van het rijk van Juda is het eigenlijk niet meer David's huis dat te Jeruzalem regeert; het koningsgeslacht, waaraan de belofte toekomt, is ter zijde geschoven. Izebels dochter regeert in werkelijkheid en raadgevers uit Achabs bloed hebben zich in de stad van God gezeteld. Maar de Heere weet daaraan een einde te maken. Terwijl Ahazia met Joram de honing van Israël, ten strijde trekt tegen Hazaël van Syrië, om de stad Ramoth in Gilead weer te winnen, Joram, in de strijd gewond, zich naar Jizreël laat brengen tot genezing, en Ahazia hem daar bezoekt, heeft de Heere beide koningen op die plaats tezamen, waarop zijn besluit over Achabs huis uitgevoerd zal worden. Er blijft slechts over, dat Hij ook het zwaard uit de schede trekt, dat de beide hoofden van dit huis moet slaan, op welke wijze Hij dit doet, zal het volgende gedeelte mededelen (2 Kronieken 22: 1-7).

In het twaalfde jaar van Joram, de zoon van Achab, de koning Van Israël (in het jaar 883 Chr.), begon Ahazia, de zoon van Jehoram, de koning van Juda, te regeren.

Tweeëntwintig jaar 1) was Ahazia oud, toen hij koning werd en regeerde een jaar te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Athalia 2) de kleindochter van Omri, de koning van Israël, de stichter van die dynastie in het rijk van de Tien stammen, die door haar afgodendienst zoveel onheil ook over Juda's rijk gebracht heeft (1 Koningen 16: 25vv.).

Wanneer in 2 Koningen 22: 2 zijn ouderdom bij het begin van zijn regering op 42 jaar geteld wordt, dan is dit duidelijk een schrijffout (m = 40 voor: b = 20); want omdat zijn vader Joram, 32 jaar oud, aan de regering kwam en 8 jaar geregeerd heeft (vs. 17), zo komen voor diens leeftijd slechts 40 jaar. Nu brengt ons bovengenoemde opgaaf van de ouderdom op het jaar 905 v. Chr. als Ahazia's geboortjaar; terwijl wij vroeger (1Ki 19: 21), dit jaar als het jaar van het huwelijk van zijn vader met Athalia hebben aangenomen. Hiermee strijdt niet, dat Ahazia de jongste van zijn vaders zonen was; want dat deze reeds andere vrouwen had, vóórdat hij Athalia tot zijn hoofdgemalin (Gebirah; "1Ki 15: 10), maakte, blijkt daaruit, dat de

in 11: 2 vermeldde Joseba geen lichamelijke dochter van Athalia, maar een van een andere gemalin van Joram was.

Zijn moeder was een dochter van Achab, zodat hij de goddeloosheid met de melk had ingezogen. Wanneer de mensen zich vrouwen verkiezen, moeten zij zich herinneren, dat zij tevens moeders verkiezen voor hun kinderen, waarnaar dan ook hun huis ingericht moet worden.

En hij trok, naar de raad van zijn bloedverwanten, met Joram, de zoon van Achab, naar de strijd te Ramoth in Gilead,

welke stad Joram na Benhadads dood weer tot het rijk van Israël wilde brengen, zoals zijn vader Achab reeds eenmaal beproefd had (1 Koningen 22: 3vv.). Hij streed tegen Hazaël, de koning van Syrië, die in hetzelfde jaar, 883v. Chr., op de troon gekomen was, en de Syriërs sloegen Joram, brachten hem in de strijd een zware wond toe, hoewel het voornemen lukte en de stad werkelijk bemachtigd werd (9: 14vv.).

Of de strijd met Hazaël bij Ramoth tot herovering van de door de Syriërs gewonnen stad, of slechts tot bewaring ervan tegen de Syriërs ondernomen werd, laat zich niet uitmaken. Uit 14 blijkt alleen zo veel, dat Ramoth weer zich in het bezit van de Israëlieten bevond.

Toen a) keerde Joram, de koning, terug van Ramoth, terwijl hij de verdere leiding van de strijd aan zijn veldheren overliet, opdat hij zich te Jizreël, waar zich toen zijn hofleger bevond

10: 11vv.), helen liet van de slagen, die hem de Syriërs te Rama geslagen hadden, toen hij streed tegen Hazaël, de koning van Syrië. Enb) Ahazia, de zoon van Jehoram, de koning van Juda, kwam korte tijd daarna eveneens van het hooggelegen Rama af naar de vlakte aan de andere zijde van Bethsean, om Joram, de zoon van Achab te Jizreël te bezien, want hij was ziek, en Ahazia wilde persoonlijk bij zijn oom onderzoeken hoe het hem ging.

2 Koningen 9: 15 b) 2 Kronieken 22: 6,7

Wie met de zondaars in hun zonden zich verenigen moeten verwachten, dat zij ook in hun straffen zullen delen.

En al het volk van het land was blij over deze gelukkige wending van zaken, en de stad werd stil, 1) niet één deed zich op ten gunste van de vorige heersers, nadat zij, zoals in vs. 16 verteld is, Athalia met het zwaard gedood hadden bij of in het huis van de koning.

De blijdschap van het volk ziet op de kroning van Joas en het stil zijn van de stad wordt gezegd ten gevolge van de dood van Athalia. In plaats dat er een burgeroorlog ontstond tussen de aanhangers van Athalia en die van Joas, hielden de eersten zich stil, of gingen over tot die van de nieuwe koning.

HOOFDSTUK 12.

REGERING VAN JOAS, KONING VAN JUDA.

Vs. 1-16. Nagenoeg de eerste 30 jaar van zijn regering, zolang zijn leidsman en raadsman, de hogepriester Jojada, hem ter zijde staat, regeert de op zevenjarige leeftijd op de troon verheven Joas geheel naar de wil van de Heere, en tot Zijn eer. Waren reeds ten dage van zijn kroning de Baäls-gruwelen uit Jeruzalem verwijderd, thans beijverde hij zich te meer om de tempel te herstellen, die, ofschoon hij eerst ongeveer 104 jaar gestaan had, in de laatste tijd veel breuken had gekregen. Eerst belast hij de priesters met dit werk; maar toen deze het 23ste regeringsjaar van Joas hadden laten voorbijgaan, zonder iets te doen, neemt hij zelf de zaak ter hand en brengt haar gelukkig ten einde (Vergelijk 2 Kronieken 24: 1-14).

In het zevende jaar van Jehu, de koning van Israël, d.i. in het jaar 877 voor Chr., werd Joas¹⁾ koning, zoals in 11: 4vv. is verteld, en regeerde veertig jaar tot 838, dus streng genomen slechts 39 jaar (vgl. 13: 10 met 14: 1) te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Zibja van Ber-sheba, op de zuidergrens van het stamgebied van Juda (2 Koningen 15: 28; 19: 32).

Joas kwam aan de regering een paar maanden vóór de Nisan van het bedoelde jaar, en stierf een paar maanden na de Nisan; maar deze maanden vóór en na het begin van het jaar worden voor volle jaren gerekend (1Ki 12: 24). Overigens is Joas van Juda, met wie wij hier te doen hebben, niet te verwisselen met die van Israël in 13: 10vv. Evenzo moet men de beide opvolgers van koning Josafat van Juda goed onderscheiden van de beide opvolgers van Israël's koning Achab; op Josafat volgden Joram (8: 16vv.) en Ahazia (8: 25vv.) op Achab omgekeerd eerst de oudere zoon Ahazia (1 Koningen 22: 52vv.) daarna de jongere Joram (3: 1vv.). Eindelijk: er is een Joahas in het rijk van Juda (2 Koningen 23: 31vv.) en ook een in het rijk van Israël (13: 1vv.).

En Joas deed, dat recht was in de ogen van de HEERE, al zijn dagen, waarin de hogepriester Jojada, wie hij zoveel te danken had, en die de ouderdom van 130 jaar bereikte (2 Kronieken 24: 15) hem onderwees 1) en tot alles goeds aanspoorde.

In 2 Kronieken 24: 2 wordt deze uitdrukking verwisseld met "al de dagen van de priester Jojada." Zolang daarom Jojada leefde en de koning naar hem luisterde, deed Joas wat recht was in de ogen van de Heere. Daarna gaf Joas gehoor aan de wens van de vorsten van Juda, om de afgoden te dienen, ja, meer dan dat, hij liet de zoon van Jojada zijn weldoener en raadsman, doden. Daaruit blijkt, dat dit "recht doen in de ogen van de Heere", was onder invloed van de priester, maar niet met een oprecht hart, zoals David in de instellingen van de Heere had gewandeld.

Alleen werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten (1 Koningen 15: 14).

Wat zou van de knaap Joas geworden zijn, indien hij aan het hof van zijn afgodische vader en zijn goddeloze grootmoeder was opgevoed? In Jojada gaf God hem oneindig meer, dan hij in vader en moeder verloren had. Voor een vorst, die reeds in zijn jeugd aan de regering komt, is er geen grotere weldaad, dan dat hem een oud en ervaren, godvruchtig en wijs man met lering en raad ter zijde staat! Gave God aan iedere jonge vorst een Jojada! Niemand heeft meer het onderwijs nodig in alles goeds, dan zij, die bestemd zijn om een geheel volk te regeren; en er is geen gewichtiger roeping dan die van onderwijzer en opvoeder van een toekomstige Regent. Maar helaas! dat ambt wordt niet altijd toevertrouwd aan mannen, die in ouderdom, ervaring, wijsheid en godsvrucht op een Jojada lijken.

En Joas, door zijn trouwe raadsman zeker aangespoord tot herstel van de tempel, die onder de regering van Joram, Ahazia en Athalia niet alleen verwaarloosd, maar opzettelijk beschadigd was (2 Kronieken 24: 7), zei tot de priesters, die hij het meest geroepen achtte, zowel om de gelden tot de bouw langzamerhand te verzamelen, als ook om daarna de uitvoering ervan te besturen: Al het geld van de geheiligde dingen, dat gebracht zal worden in het huis van de HEERE, al het uit heilige gaven voortspruitende geld, dat naar de wet van Mozes bij de tempelschat moet worden gevoegd, te weten in de eerste plaats het geld van hen, die overgaat tot de getelden, die voortkomt uit de heffing van de halve sikkkel, die ieder van 20 jaar en daarboven als een heoffer aan de Heere moet betalen (Exodus 30: 11vv.), verder het geld van een ieder van de personen naar zijn schatting, deels bij de lossing van de mannelijke eerstgeboorte (Numeri 18: 15vv.), deels bij geloften van iemand aan de Heere (Leviticus 27: 1vv.), en ten derde, al het geld dat in ieders hart komt, 1) om dat te brengen in het huis van de HEERE tot een vrijwillig offer.

Op drie soorten inkomsten wordt hier gewezen. De eerste was door het geld van hen die overgaat tot de getelden, d.i. die op de rol van de twintigjarige wordt ingeschreven. De tweede was, door het geld van een ieder van de personen naar zijn schatting, of letterlijk, door een ieders geld van de schatting, d.w.z. door die gelden, die moesten betaald worden bij ieder mannelijke eerstgeboorte en bij het volbrengen van een gelofte, en de derde was, al het geld, dat in ieders hart komt, d.i. de vrijwillige gave, of het vrijwillige offer. Duidelijk blijkt, hoe Joas handhaaft de rechten en instellingen van de Heere, door Mozes gegeven (zie Exodus 30: 11vv. en Numeri 18: 15vv.).

Zullen de priesters tot zich nemen, een ieder van zijn bekende; van die Israëliet, die zijn priesterdienst erkent; en zij zullen de breuken van het huis verbeteren, naar alles, wat er voor breuk bevonden zal worden. 1)

Men merke wel op, dat de koning van de priesters niet verlangde, dat zij van de inkomsten, die naar de wet hun tot hun onderhoud toekwamen, zouden afzonderen tot herstel van de tempel; hij neemt voor de tempel slechts hetgeen reeds Mozes eenmaal voor de tabernakel bestemde.

Uit de veertigjarige regering van Joas vermeldt de schrijver van de Koningen hoofdzakelijk de verbetering en het herstel van de tempel, waarbij hij met zichtbare ingenomenheid verwijlt. Hij zou dit zeker niet gedaan hebben, indien hij daarin enkel een uiterlijk, noodzakelijk

geworden werk had gezien. De tempel is als woning van de HEERE te midden van Zijn volk het zichtbaar teken en onderpand van het Verbond. Werd met verheffing van de zo wonderlijk geredde spruit uit het huis van David tot koning tevens het losgerukt Verbond met de HEERE plechtig vernieuwd en hersteld, dan mocht ook het teken en onderpand daarvan, de tempel, die onder de regering van Joram, Ahazia en Athalia zo beschadigd en beroofd was, niet in die toestand gelaten worden. Die te herstellen moest veeleer het hoofddoel zijn van de nieuwe Davidische koning, die bij zijn komst aan de regering dat verbond opnieuw bezworen had. Zoals David, de grondvester, Salomo de stichter van het huis van de HEERE was, zo was Joas, met wie David's huis als van nieuw af begon, de hersteller van het heiligdom. Het betreft hier dus een zuiver theocratische daad, een feitelijke erkenning en bezegeling van de vernieuwing en het herstel van het verbond, en juist daarom wordt zij als de verreweg gewichtigste en belangrijkste daad van Joas' regering zo uitvoerig verteld.

Maar de priester Jojada nam, zoals hem was opgedragen, een kist, 1) en boorde een gat in haar deksel, dat gesloten kon worden, en zette die bij het altaar ter rechterhand, als iemand inkwam in het huis van de HEERE, aan de zuidelijk van het brandofferaltair gelegen ingang naar de binnenvoorhof; maar hij plaatste haar niet aan de binnenzijde van de ingang maar aan de buitenzijde (2 Kronieken 23: 8) op de voorhof van het volk aan; en de priesters, die de dorpel, de ingang bewaarden, staken daarin, in die kist, al het geld dat in het huis van de HEERE gebracht werd; 2) deze nieuwe verordening werkte zo goed, dat al de oversten en al het volk nu met vreugde en met mildheid bijdroegen (2 Kronieken 24: 10).

Het plaatsen van de kist voor het in te zamelen geld had tot doel, het voor de bouw te verzamelen geld van het overig inkomende en voor de priesters bestemde geld af te zonderen. Echter ook om de voor de bouw te verzamelen bij belasting te vermeerderen, omdat het te verwachten was, dat het volk meer geven zou, wanneer de collecte voor het bijzondere doel van het herstel van de Tempel gebruikt zou worden, als wanneer men slechts aan de priesters de wettige en vrijwillige belasting moest geven, wanneer geen gever wist, hoeveel dan voor de bouw zou worden aangewend.

De koning nam daarom het herstel op zich, niet omdat hij de Priesters niet vertrouwde, alsof zij zich aan misbruik van vertrouwen hadden schuldig gemaakt (het tegendeel blijkt genoeg uit vs. 10), maar, omdat er te weinig gegeven werd door het volk. Wat er overbleef, nadat ervan af was genomen, wat moest dienen tot onderhoud van de priesters en voor de dienst, was niet noemenswaard en in elk geval veel te weinig, om daarvan iets wezenlijks te doen tot herstel van de Tempel.

Op deze instelling berust die van de 13 offerkisten in de voorhof van de vrouwen ten tijde van de Herodiaanse tempel, (MATTHEUS. 27: 6 Mark. 7: 11; 12: 41 Luk. 21: 1vv.).

Evenwel¹⁾ werden, zolang de eigenlijke reparatie van de tempel niet afgelopen was, niet gemaakt voor het huis van de HEERE, zilveren schalen, gaffels, sprengbekkens, trompetten, noch enig gouden vat, of zilveren vat, van het geld, dat in het huis van de HEERE gebracht werd.

Tussen vs. 14 en 15 van onze tekst en vs. 14 van de Kronieken (2 Kronieken 24: 14) treedt ons een verschil tegemoet, waarvan de oplossing echter bij nauwkeurige opvatting van de woorden dadelijk gevonden wordt. Volgens de mededeling hier, werden geen zilveren en gouden gereedschappen, schalen, messen, enz. van het inkomende geld gemaakt, maar men gaf het tot verbetering van het Huis. In de Kronieken wordt bericht: Toen zij de verbetering voleindigd hadden, brachten zij de rest van het geld voor de koning en voor Jojada, en de koning besteedde het voor de gereedschappen voor het huis van de Heere, tot gereedschappen voor de dienst, enz. Let men hierbij op Kekallotham = hun gereedschappen, zo kan van tegenspraak geen sprake zijn, omdat de woorden van deze tekst, ja niets anders zeggen, als dat men van het inkomende geld niets besteedde tot vervaardiging van de gereedschappen voor de dienst, zolang als het herstel van het Huis duurde. Wat daarna gebeurde, daarvan is in ons, tot op de hoofdzaak zich beperkend, bericht niets gezegd; dit leren wij uit de Kronieken kennen.

Maar zij hielden de eerste bestemming vast in het oog en gaven dat aan degenen, die het werk deden; en zij verbeterden daarmee het huis van de HEERE; 1) pas later, toen er na afloop van de bouw nog een aanzienlijk overschot was, besteedde men dit tot vervaardiging van de bovengenoemde voorwerpen (2 Kronieken 24: 14).

Het nodige en nuttige moet te allen tijde vóór het mooie en prachtige gaan; pas wanneer het eerste voorhanden is, mag men aan het laatste denken. Hoe dikwijls gebeurt het juist omgekeerd.

Daartoe eisten zij geen rekening 1) van de mannen, die zij dat geld in hun handen gaven, om aan degenen, die het werk deden, te geven, want zij, de aangestelde werkmeesters en opzichters, handelden getrouw; men verdacht hen niet van enige oplichterij-zo groot was overal de geestdrift voor het heilige werk.

Wat een mooi getuigenis voor bouw- en handwerkslieden als men hen onbepaald vertrouwen kan en men hen niet hoeft na te gaan. Waar met overleg en eerlijkheid gehandeld wordt, geeft de Heere zegen en gedijen.

Maar met betrekking tot de boven vs. 4 vermelde gelden hebben wij tenslotte nog op te merken: Het geld van schuldoffer, en het geld van zondoffers 1) (Leviticus 5: 16 Numeri 5: 5vv.), werd in het huis van de HEERE niet gebracht, want het was voor de priesters, en zij moesten ook van dit deel van hun inkomsten geen afstand doen (vs. 7vv.).

Van de zondoffers mochten zij geen geld vorderen; men moet dus aannemen, dat het een gebruik was geworden om hun, behalve het offervlees (Leviticus 6: 19) nog een vrijwillige gave in geld te schenken. God woont wel niet in tempels van mensenhanden gebouwd (1 Koningen 8: 27 Hand. 7: 48); men kan Hem in een ruïne evengoed aanbidden als in het heerlijkste kerkgebouw. Maar als het huis, waarin een gemeente bijeenkomt, om de Heere te loven en te prijzen, Zijn woord te horen en de Sacramenten te ontvangen, in bouwvallige en gebrekkige toestand wordt gelaten, geeft men de Heere de eer niet, die Hem toekomt. Waar de kerken tot ruïnen worden, daar is het ook met de godsvrucht en de vroomheid gebrekkig.

gesteld, maar waar liefde tot God en vreugde in Zijn Woord troont, ziet men geen vervallen Godshuizen. Een tijd, waarin men grote sommen tot herstel en opbouw van paleizen, schouwburgen, balzalen en dergelijke besteedt, terwijl de bedehuizen klein, armoedig, bouwvallig en onogelijk blijven, is een tijd van verval in het godsdienstige en lijkt op de tijd, waarin Athalia over Juda regeerde. De apostel zegt van de Christelijke gemeente (2 Kor. 6: 16): Gij zijt de tempel van de levende God. Ook deze tempel kan in verloop van tijd door ongeloof, werelds leven en streven, door zede- en bandeloosheid bouwvallig en gebrekkig worden. En waar zijn de gemeenten, waaraan niets verkeers gevonden wordt, waar niets te verbeteren valt? Hoe velen zijn ruïnen, en dreigen in te storten! Wie de tempel van God schendt of laat schenden, die zal God schenden (1 Kor. 3: 17). Deze schade kan men niet met geld herstellen, zij kan slechts daardoor verwijderd worden, dat allen tot de levende Steen komen, die van de mensen verworpen, maar bij God uitverkoren en dierbaar is (1 Petrus 2: 4-6).

Omdat volgens de wet (Leviticus 6: 19) bij het zondoffer geen geld mocht worden gegeven, wel bij het schuldoffer (de waarde vermeerderd met een vijfde gedeelte, Numeri 5: 19), is de algemene mening, dat later bij het zondoffer voor de Heere, nog voor de priesters een vrijwillige gave in geld is gevoegd voor hun bemoeiingen.

Vs. 17-21. Na de dood van Jojada die, volgens het bericht in de Kronieken, in hoge ouderdom stierf, en wiens lijk bij de koninklijke graven op Sion werd bijgezet, is de regering van Joas een zeer ongelukkige. Hoezeer hij zich door afval van de Heere en door de moord op de zoon van zijn weldoener, Jojada, bezondigt, wordt hier niet verder vermeld; maar wel horen wij hier van zijn diepe vernedering, onder de heerschappij van de Syrische koning Hazaël, wiens aftocht van Jeruzalem hij zich met hoge schatting moet kopen, en van zijn ontorende dood door de hand van twee van zijn hovelingen (Vergelijk 2 Kronieken 24: 15-27).

Toen Joas nog te Jeruzalem regeerde, maar toch, sinds de dood van de hogepriester Jojada, van de Heere was afgefallen, en daardoor en vooral ook door de moord op Zacharia, de zoon van Jojada, Gods toorn op zich geladen had (vgl. 2 Kronieken 24: 14b tot 23a) trok Hazaël, de koning van Syrië, nadat hij omstreeks het jaar 840 v. Chr. koning Joahaz van Israël geheel verslagen had (13: 3, 7), met een betrekkelijk klein getal troepen langs de kust van de Middellandse Zee, op naar het rijk Juda, en streed tegen Gath, de voormalige stad van de Filistijnen (Jos 13: 3), die echter door David bij zijn rijk ingelijfd (2 Samuel 8: 1), en door Rehabeam later versterkt is (2 Kronieken 11: 8), en nam haar in; daarna stelde Hazaël zijn aangezicht, om tegen Jeruzalem op te trekken en ook de hoofdstad van het land in zijn macht te krijgen.

Maar Joas, de koning van Juda, nam, omdat hij door de vijanden op het zeerste werd benauwd-want deze had hem reeds een zeer zware nederlaag toegebracht (2 Kronieken 24: 23vv.) zich niet meer wist te redden, al de geheiligde dingen, die Josafat, en Joram, en Ahazia, zijn vaders, de koningen van Juda, de Heere geheiligd hadden,

en zijn eigen geheiligde dingen, en al het goud, dat gevonden werd in de schatten van het huis van de HEERE en van het huis van de koning, en zond het tot Hazaël, de koning van Syrië, om deze tot de aftocht te bewegen; toen trok hij ook werkelijk op van Jeruzalem,

zonder de stad te belegeren, maar liet Joas met zijn wonden, hem in de strijd toegebracht, in zwaar lijden achter (2 Kronieken 24: 25).

Ofschoon Joram en Ahazia beiden de Baäl dienden kunnen zij toch als koningen uit staatkundige inzichten, ja nu en dan zelfs uit een opwelling van uitwendige vroomheid enige geschenken hebben gegeven.

In gevallen van uitsluitend gevaar mag voor geoorloofd gehouden worden, de gewijde dingen tot verdediging van het vaderland te gebruiken; maar behalve dat Joab dit deed uit vleselijke bekommring en uit wantrouwen van de Macht en Goedheid van God, die zich ten voordele van zijn vaderen tegen veel machtiger vijanden zo wonderbaar vertoond had, zo kon het in hem niet gespaard worden, omdat hij door zijn afval van God deze gevaren over zich had gehaald.

Met goud en zilver kan men wel zich loskopen uit de macht van een geldgierig mens, maar niet van het rechtvaardig oordeel van God; hier helpt alleen boete en bekering (Ezechiël. 18: 26-28).

Deze geschiedenis moet met die in 2 Kronieken 24: 23 vermeld verenigd worden. Eén oorlog van Hazaël wordt hier meegedeeld, waarin eerst de vorsten van Juda verslagen worden door het Syrische leger, tengevolge waarvan Joas de belegering en plundering van Jeruzalem afkoopt, door Hazaël de geheiligde dingen te zenden.

En zijn knechten, twee van zijn in zijn onmiddellijke dienst staande hofbeambten, stonden op tegen hem, vanwege zijn aan Zacharias gepleegde misdaad, en maakten een verbintenis met elkaar, en sloegen Joas in het huis Millo, het kasteel van de vroegere Davidsburcht (2 Samuel 5: 9), dat aan de weg was gelegen, die afgaat naar Silla, 1) dus overeenkomende met de tegenwoordige Davidsstraat, die van de Jaffapoort dwars door de stad tot aan het Haremsplein loopt.

Abarbanel is van mening, dat hier een ander Millo, dan het kasteel van de vroegere Davidsburcht is bedoeld en dat het daarom nader is omschreven door "dat afgaat naar Silla", om het van het eerste Millo te onderscheiden. Anderen, zoals Furrer (in Schenk's Bibellex. IV. 222), zijn van oordeel, dat het het bekende Millo is, en voegt er tot opheldering bij: Openbaar stond Millo met de ene voet op de brede straat van het Tyropoiondal, terwijl de andere voet op het buitenste terras van de bovenstad rustte.

Daar, waarheen hij vermoedelijk tot zijn veiligheid, toen Jeruzalem bedreigd werd, zich had teruggetrokken, en dat hij vanwege zijn wonden niet weer had kunnen verlaten, achterhaalde hem de goddelijke wraak. Want, zoals boven verteld is, Jôzacar, of kortaf Zabat, de zoon van de Ammonitische Simeath, en Jozabad, de zoon van de Moabitische Somer, of Simrith, zijn knechten, sloegen hem dat hij stierf; 1) en zij begroeven hem met zijn vaderen in de stad van David 2) maar niet in de graven van de koningen, maar op de aangrenzende akker (1Ki 2: 10); en Amazia, zijn zoon, werd koning in zijn plaats 3) (14: 1vv.).

Koning Joas was volstrekt niet een door geest en kracht uitstekend regent. Gebrek aan zelfstandigheid en zedelijke zwakheid waren de hoofdtrekken in zijn karakter. In Jojada vond hij de steun, die hij behoefde; na de dood van deze opvoeder en raadsman raakte hij, ofschoon op vergevorderde leeftijd, op erge dwaalwegen. Grote zwakheid was het, dat hij, die het verbond met de HEERE vernieuwd en de tempel hersteld had, aan de beden van de Groten in Juda, die hem door hun onderworpenheid vleiden, gehoor gaf, en hun de verboden, weelderige en ontuchtige Aschera- en Astartedienst toestond (2 Kronieken 24: 17vv.). Meer dan zwakheid was het, dat hij, toen de zoon van zijn vaderlijke raadgever Jojada, de profeet Zacharia, tegen deze wanorde getuigde en ongeluk profeteerde, deze stenigen liet (2 Kronieken 24: 20vv.). Niet minder zwak bewees hij zich ook tegenover de heidense Hazaël; in plaats van deze met een slechts klein leger naderende vijand, zoals een Hizkia (19), in vertrouwen op de Heere dappere tegenstand te bieden, geeft hij hem, om hem tot de aftocht te bewegen, zowel de schatten, die zijn voorvaderen hadden verzameld, als alles, wat hij zelf sinds jaren aan het heiligdom had geschonken, onvoorwaardelijk over (vs. 18vv.; 2 Kronieken

24). Dit alles kan oorzaak hebben gegeven tot grote verbittering onder het volk, en aanleiding tot de samenzwering, die zijn dood ten gevolge had. De zevenjarige koning werd, toen hij de troon besteeg, door het volk toegeroepen: De koning leve! en het jubelen en het trompetten wist van geen ophouden. Samenzwering van zijn eigen dienaren, opstand en moord zijn het besluit van zijn veertigjarige regering. Sic transit gloria mundi.

Hij was de eerste koning in Juda, die een geweldige dood door de hand van zijn onderdanen vond, en zo groot was de verbittering, dat hij niet eens in de koninklijke graven ter aarde besteld werd. Zo smadelijk liep het af met dit wonderkind.

Hieruit blijkt wel, dat het een bijzondere wraakneming was en volstrekt geen poging, om zich van de troon van Juda meester te maken, zoals vroeger Baësa en Zimri in het rijk van Israël hadden gedaan. Josefus zegt, dat zij bijzondere vrienden waren van Zacharia, de zoon van Jojada, die Joas had laten stenigen. De schrijver van de Kronieken deelt ook opzettelijk mede, dat het was, om de moord aan die profeet begaan. Hierdoor trof Joas het oordeel van God, al kwam aan deze mannen de wraak niet toe.

HOOFDSTUK 13.

REGERING VAN JOAHAZ EN JOAS.

Vs. 1-9. Zo min Jehu, met wie een nieuw koningshuis in Israël begonnen was, met de staatkunde van Jerobeam I brak, en de kalverdienst vaarwel zei, evenmin veranderde zijn zoon en opvolger Joahaz iets in deze nu eenmaal door de koningen uit het rijk van de tien stammen gevolgde staatsmansijsheid; daarom houden Gods tuchtigingen aan, ja de druk die de Syrische koning Hazaël het rijk doet ondervinden, klimt op het hoogste, zodat hij van de krijgsmacht slechts een klein overschot overhoudt, en ook een groot deel van het aan deze zijde van de Jordaan gelegen gebied onder de macht van de vijand komt. Deze nood dringt daarop de persoonlijk voor goddelijke indrukken niet onontvankelijke koning om het aangezicht van de Heere te zoeken; en de Heere verhoort ook zijn gebed, wordt met ontferming bewogen over Israëls nood, en bereidt een tijd van hulp onder de beide opvolgers van de tegenwoordige heerser, ofschoon deze zelf onder de druk blijft, zolang hij regeert.

In het drieëntwintigste (of: in het eenentwintigste) 1) jaar van Joas, de zoon van Ahazia, de koning van Juda, d.i. 856 v. Chr. werd Joahaz, de zoon van Jehu, koning over Israël, te Samaria, en regeerde zeventien jaar (juister: zestien jaar en enige maanden, tot 840 v. Chr.).

Aldus werd reeds door Josefus de opgave van de grondtekst verbeterd, die op een schrijffout (gk in plaats vanak) schijnt te rusten. De noodzakelijkheid van dit herstel blijkt allereerst daaruit, dat volgens vs. 10 Joas, de zoon van Joahaz, zijn vader in het 37ste, niet in het 40ste jaar van Joas uit Juda in de regering opvolgde, zoals het anders zou moeten zijn (23

17 = 40). Maar bovendien werd in hfst. 12: 1 gezegd, dat Joas uit Juda koning werd in het 7de jaar van Jehu; omdat deze volgens 10: 36 over Israël 28 jaar geregeerd heeft, zo volgt, dat hij in het 21ste jaar van Joas uit Juda gestorven is.

Ook Keil deelt deze mening. Thenius wil het drieëntwintigste jaar behouden, maar leest dan in vs. 10 in plaats van in het 37ste, in het 39ste jaar. Dit verandert aan het feit zelf betrekkelijk niets. Anderen zijn van mening- wij zien niet in dat dit niet aannemelijk is-dat Joas een of twee jaar voor de dood van Joahaz, door zijn vader tot regent is aangesteld, zoals dit vroeger gebeurd is met Joram, de zoon van Josafat. Vooral met het oog op vs. 5, waarin van een verlosser sprake is, die niemand anders dan Joas geweest kan zijn.

Daarom ontstak de toorn van de HEERE tegen Israël, omdat het, niettegenstaande de tot hiertoe reeds ondervonden zware tuchtigingen (10: 32vv.), en de voortdurende werkzaamheid van de profeet Elisa in zijn zonden van afval van Hem volhardde; en Hij gaf hen nog meer in de hand van Hazaël, de koning van Syrië, en in de hand van Benhadad, de zoon van Hazaël, die als zegevierend veldheer de legers van zijn vader aanvoerde, en de kinderen van Israël in een slag bij Afek, westelijk van Sunem (1 Koningen 20: 26), bijna geheel vernielde (vs. 7), al die dagen, 1) zolang Joahaz regeerde (vs. 5).

Zo kwaad en bitter viel het hen tegen God te zondigen en Hem te verlaten; want toen zij de Heere dermate tergden, dat Hij hun omheining wegnam en hun scheidsmuur verscheurde (Jes.

5), diende de geaardheid van het land alleen ter uitlokking van hun naburen, om hen te plunderen en uit te roeien. De zonde vernedert een volk in zoverre, dat zij het verachtelijk en ellendig maakt.

Maar Joahaz, door deze zware tuchting eindelijk in de laatste jaren van zijn regering tot bezinning gebracht, bad het aangezicht van de HEERE ernstig aan 1) (vgl. 1 Koningen 13: 6); en de HEERE verhoorde hem, wel niet aanstonds op zichtbare wijze, zodat Hij hem zelf reeds een zege over de Syriërs deed behalen, maar toch door als vrucht van zijn gebeden een betere tijd voor Israël te geven aan zijn beide opvolgers Joas (vs. 22vv.) en Jerobeam II (14: 25vv.); want Hij, de Heere, zag de verdrukking van Israël, dat de koning van Syrië hen verdrukte, en thans, nadat deze reeds onder Jehu geheel Gilead had weggenomen (10: 33), ook aan deze zijde van de Jordaan vele steden onder zijn macht hield (vs. 25).

Het was de oude ere van Israël, een biddend volk te wezen, en hier vinden wij die eer enigszins verlevendigd, want Joahaz, hun koning, in grote benauwdheid zijnde, bad het aangezicht van de Heere ernstig aan. Hij overwoog, dat God en God alleen het volk uit al hun voorgaande verlegenheden gered had, dat niemand buiten Hem hen thans kon verlossen en dat dit niet te verwachten was van de kalveren of van de afgoden, die zij boven Hem hadden gesteld, om welke reden hij dan ook, door volstrekte noodzakelijkheid gedreven, tot God de toevlucht nam, om hulp te vinden.

Noch in de dagen van Jehu, noch in die van Joahaz lezen wij iets van de werkzaamheden van de profeet Elisa. Bij Joram, de goddeloze opvolger van Achab, treffen wij hem nog meermalen aan, maar niet bij zijn beide opvolgers. De reden is makkelijk te verklaren. Elisa weet, dat het de tijd van het oordeel is over Israël. Hazaël heeft hij moeten zalven over Syrië, opdat deze een zware tuchtroede over Israël zou zijn. Die oordelen van God zullen voltrokken worden aan het rijk van de tien stammen. De profeet heeft dus geen tijd van verademing te voorspellen, geen redding en verlossing aan te kondigen. Wat hij kan doen, is alleen het aangezicht van zijn God zoeken, opdat deze in de toorn van het ontfermen gedachtig zou zijn. Hij trekt zich dan ook in de eenzaamheid van zijn bediening terug. Als straks Joas koning is geworden en Elisa weet, dat de Heere weer Zijn aangezicht gewend heeft tot Zijn volk, kondigt hij op zijn sterfbed deze nog de overwinning op de Syriërs aan, omdat hij weet, dat de Heere hem tot een verlosser van Zijn volk wil gebruiken. Wij lezen ook niet, dat Jehu of Joahaz van hun zijde zich tot de profeet gewend hebben.

(Zo gaf de HEERE Israël later, toen Joahaz reeds gestorven was, zowel in diens eerste als in zijn tweede opvolger, een verlosser, 1) dat zij van onder de hand van de Syriërs uitkwamen, terwijl Joas de steden aan deze zijde van de Jordaan weer bevrijdde, maar Jerobeam II Gilead heroverde en de kinderen van Israël, van nu af weer vreedzaam en zeker, woonden in hun tenten als te voren.

Met dit woord: "Heiland" of "Verlosser" is wel hoofdzakelijk aan Jerobeam II gedacht, in betrekking tot wie het in 14: 27 heet: "en de Heere verlost hen door de hand van Jerobeam, de zoon van Joas," zodat men zou kunnen aannemen, dat in dezelfde tijd, waarin Joahaz het aangezicht van de Heere heeft gezocht, aan het koninklijk huis juist het kindje is geschonken,

dat eenmaal aan het land de volkomen redding aanbrengen zou. Intussen ziet het woord zonder twijfel ook op de voorlopige hulp door Joas (vs. 12-25).

Men zie hierin, hoe de behoudenis van een volk alleen gelegen is in de erkenning en aanbidding van de alleen ware God, omdat Joahaz daarop, ofschoon alles tot het uiterste gebracht scheen, verademing, ja, rust kreeg. Bij God is vergeving, opdat Hij gevreesd worde.

Nochtans was dit helpen en redden van de zijde van de Heere slechts, zoals in vs. 4 gezegd is, vrije erbarmen, nadat Joahaz zich minstens in iets verootmoedigd had, maar geenszins een volkomen bedeling van Zijn Goddelijke genade in onvoorwaardelijke opheffing van Zijn gerichten. Want niettegenstaande Joahaz het aangezicht van de Heere zocht, weken zij, de kinderen van Israël, noch onder hem, Joahaz, noch onder zijn beide opvolgers (vs. 11 14: 24) niet af van de zonden van Jerobeam, die Israël zondigen deed maar hij wandelde daarin; en het bos, de door Achab opgerichte (1 Koningen 16: 33), maar die door Jehu bij zijn uitroeiing van de afgodendienst (10: 26vv.) niet mede vernielde Aschera of Astarte-zuil, bleef ook staan te Samaria).

De Heere had in tijd van nood en benauwdheid een wereldse verlosser gegeven; ons heeft Hij een geestelijke Heiland gegeven, die ons redden kan en wil uit de hand van de allergrootste vijanden: zonde, dood, duivel en hel (Luk. 1: 69-71). Wat hebben wij te verwachten, wanneer men ook van ons moet zeggen: "Nochtans weken zij niet af van de zonde.".

Zoals Joahaz bidt, menigeen in de nood en is de nood voorbij, dan verdwijnen de goede aandoeningen ook weer spoedig.

Het overige nu van de geschiedenissen van Joahaz en al wat hij gedaan heeft, en zijn macht, of dapperheid die hij, niettegenstaande zijn zware nederlagen, in de strijd tegen de Syriërs bewees, zijn die niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Israël? (1Ki 14: 19)

En Joahaz¹) ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem te Samaria (1 Koningen 16: 22: 37; 2 Koningen 1: 17; 10: 35 en Joas, zijn zoon, regeerde in zijn plaats.

Aangaande de regering van koning Joahaz hebben wij slechts spaarzame berichten: de Kroniek vermeldt haar in het geheel niet. Was het rijk reeds in Jehu's laatste tijd gedaald (10: 31-33), het zonk onder deze koning in elk opzicht nog veel meer. Niet slechts duurde de kalverdienst voort, maar de weelderige Ascheradienst herstelde zich. Maar daardoor bleek het, dat de uitroeiing van het huis van Achab, de grondvesting van een nieuwe dynastie, de vernietiging van de afgodendienst, kortom de gehele geweldige en bloedige omwenteling (8 en van nul en generlei waarde was. De reeds onder Jehu begonnen strafgerichten en tuchtigingen namen dus toe en brachten het rijk nabij de ondergang. Pas nu vluchtte Joahaz in angst en vertwijfeling tot de Heere, die zich weer over Zijn volk erbarmde. Met recht zegt Schlier van Joahaz: "Zijn gebed was het beste, dat hij zijn opvolgers naliet." De toestand onder zijn regering bewijst met een feit, dat de beeldendienst altijd weer tot afgodendienst voert en dat er slechts één schrede tussen beiden is; hij toont in het algemeen, hoe het onkruid

van godsdienstige afdwaling en verkeerdheid, heeft het eenmaal in de grond van een volk wortel gevat, telkens opnieuw opkomt, met hoeveel kracht men het ook uitroeit, en dat het stormen en onweren beter kan verdragen dan de goede planten. Christelijke volken blijven veel meer verkleefd aan de dwalingen, die onder de Christelijke waarheid zijn ingeslopen, dan aan deze waarheid zelf. Aan de andere zijde verschijnt hier de God, die Israël's lot bestuurt, als degene, die wel over de zonden en de afval van Zijn volk in toorn ontbrandt, maar niet eeuwig de toorn behoudt en niet ophoudt, om barmhartig en genadig, geduldig en van grote goedertierenheid en trouw te zijn (Exodus 34: 7 34.7 Psalm 103: 8, 9), en die, wanneer zij uit de angst roepen, hun geschrei hoort en op Zijn tijd de Verlosser zendt.

Vs. 10-13. Ook Joas, die thans de koningstroon in Samaria heeft bestegen, regeert in de geest van zijn vader en grootvader, en laat de kalverdienst voortduren. Met deze korte schets van Zijn geschiedenis vergenoegt zich de voor ons liggende afdeling, terwijl verdere mededelingen daarover voor de volgende twee afdelingen worden overgelaten, waarvan de ene met het einde van de profeet Elisa, de andere met de regering van koning Amazia van Juda zich bezighoudt. De geschiedenis van Joas wordt hier op de gewone wijze voorlopig voor afgehandeld gehouden.

In het zevenendertigste jaar van Joas, de koning van Juda, d.i. 840 v. Chr. werd Joas, de zoon van Joahaz, koning over Israël te Samaria, en regeerde zestien jaar,¹⁾ tot 824 v. Chr., nauwkeurig genomen, dus slechts veertien jaar en enige maanden, die deels in het jaar 824 vallen (1Ki 12: 24).

De berekening in jaren sinds de geboorte van Christus kan des te minder met nauwkeurigheid worden gedaan, omdat ook de Christelijke kalender zo lang gebrekkig was. Het is bekend, hoe Peter d'Ailly aan het beroemde Concilie van Constanz (1414 na Chr.) zijn vermaning tot verbetering van de kalender richtte en Nicolaas van Cusa in het jaar 1436 een verhandeling over hetzelfde onderwerp aan het Concilie van Bazel overlegde; beiden duiden de toestand van de kalender aan als een grote ergernis van de Kerk, doordat het jaar tot hiertoe op 365 1/4 dag werd gerekend, terwijl het in werkelijkheid meer dan 11 minuten kleiner is, hetgeen elke 128 jaar een dag bedraagt. Maar pas in het jaar 1582 kwam de zaak door paus Gregorius XIII tot uitvoering, en zelfs deze verbeterde kalender was nog niet volkomen voldoende.

En hij deed, zoals zijn beide voorgangers Jehu (10: 31) en Joahaz (vs. 2) dat kwaad was in de ogen van de HEERE; hij week niet af van al de zonden van Jerobeam, de zoon van Nebat, die Israël zondigen deed, maar hij wandelde daarin, ofschoon hij de profeet Elisa toegenegen was (vs. 13vv.), en ook overigens een edel karakter betoonde (14: 8vv.).

Elia en Elisa hebben volbracht wat zij volbrengen moesten, naar het oogmerk van hun zending; zij hebben Israël nog eenmaal van de rand van het verderf, waartoe de afval van de levende God hen voerde, teruggebracht en gered; zij hebben eindelijk door Jehu's hand de afgodendienst omvergeworpen, die bij Elia's optreden zegevierde, en de erkenning, dat de Heere God is en Hem alleen aanbedding en eer toekomt, en Israël nog eenmaal de overwinning doen behalen. Dit feit staat vast, en van geen enkele zijde wordt het enigszins

tegengesproken, dat wij in Elia en Elisa twee van de grootste hervormende vernuften van Israël moeten erkennen. Hun verdienste wordt ook op generlei wijze daardoor verkleind, dat Jehu, die met zo'n verterende ijver de Baäl neerwierp, met zijn huis nu toch niet geheel tot de zuivere godsdienst terugkeerde, maar de kalverdienst, door Jerobeam ingevoerd, liet voortduren; het blijft de roem van deze mannen, indien hier, waar alles Goddelijke gave was, van roem kan sprake zijn, dat zij aan het nieuwe koninklijke huis zowel als aan het gehele volk de terugkeer tot de zuivere dienst van de ware God mogelijk gemaakt hebben, niet bloot uitwendig door de uitroeiing van het huis van Ahab en de verwoesting van de Baälstempel, maar ook door de onder hun invloed bewerkte afwending van de gemoederen van de Baäldienst tot het geloof aan de God van de vaders, zonder welke Jehu's tocht tot wraakneming en het welslagen van zijn onderneming ook in het geheel niet denkbaar zou zijn.

En Joas ontsliep met zijn vaders, en Jerobeam zat op zijn troon, waarvan in 14: 23vv. verder gesproken zal worden. En Joas werd begraven te Samaria, bij de koningen van Israël (zie vs. 9).

De inhoud van deze laatste twee verzen keert later (14: 15vv.) nog eenmaal weer, evenals ware daar de geschiedenis van de regering van Joas en niet die van Amazia beschreven; daarentegen wordt hier reeds Joas' geschiedenis daarmee besloten, ofschoon de volgende afdeling nog een gewichtige gebeurtenis uit de tijd van zijn regering opgeeft. De reden hiervan is, dat de heilige schrijver van zekere bronnen gebruikt heeft gemaakt, die hij in alle trouw wilde teruggeven, omdat zij juist geschriften bevattenden, die door profetische, door de Geest van God geleide mannen, waren vervaardigd. Zo'n trouw was voor hem van meer belang dan een afgeronde vorm van voorstelling, die aan alle eisen van volmaakte historiebeschrijving voldoet.

Vs. 14-25. Ter aanvulling van de geschiedenis van Joas regering, maar tevens als zelfstandige afdeling op zichzelf, volgt hier het bericht van de ziekte en van de dood van de profeet Elisa en van de wondervolle herleving van een dode, wiens gebeente men bij het zijne gelegd had. Zoals bij het sterven van de profeet hem voorzien en hier bij dit wonder die voorziening ook bevestigd en bekrachtigd is geworden, zo kon Joas later werkelijk de Syriërs driemaal slaan en de steden van Israël aan deze zijde van de Jordaan uit Benhadads hand heroveren, die door diens vader Hazaël aan zijn vader Joahaz waren, afgenomen. Met de tweede helft van zijn regering begon dus weer een betere tijd voor Israël, die daarop onder zijn opvolger Jerobeam II (14: 23vv.) in een soort van bloeitijd overging.

Elisa 1)nu, thans zeker reeds bij de 100 jaar oud, was, omstreeks het midden van de tijd van de regering van koning Joas van Israël (vs. 10vv.) ziek geweest van zijn hem door God gezonden ziekte, waaraan hij stierf, vermoedelijk van zwakheid van de ouderdom. En Joas, 2) de koning van Israël was, zodra hij van de ziekte van de profeet hoorde, tot hem afgekomen, in zijn aan de voet van de burg van Samaria gelegen woning (5: 9, 24; 6: 32vv.), en had geweend over zijn aangezicht, terwijl hij zich over de neerliggende zieke neigde, en had gezegd, wel wetende hoeveel hij juist thans, nu de Syriërs hem met een nieuwe inval

bedreigden, aan de man Gods verloor: Mijn vader! mijn vader! wagen van Israël en zijn ruiters! 3) welke woorden ook eenmaal Elisa zelf bij het scheiden van Elia had uitgesproken.

Toen Elisa tot opvolger van Elia, in het jaar 906 v. Chr., geroepen werd (1 Koningen 19: 19vv.) was hij zeker reeds 25 jaar oud; sinds die tijd tot op het midden van Joas' regeringstijd (832 v. Chr.) waren 74 jaar verlopen, maar omstreeks deze tijd moeten wij overeenkomstig de gehele samenhang met hetgeen voorafgaat en volgt, de gebeurtenis in ons verhaal plaatsen.

Koning Joas kwam toch nog tot de man Gods en schaamde zich niet, met tranen voor hem te staan, en zijn hulpe- en radeloosheid te belijden: maar hoe velen mijden zulke mannen en zijn blij als zij in geen aanraking met hen komen en voor altijd van hen bevrijd worden.

Wat overigens aan koning Joas bij Elisa's sterfbed die tranen afperste en die klacht ontlokte, was niet alleen de bezorgdheid, dat hij de profeet zou verliezen, maar tevens een levendig gevoel van berouw over de wijze, waarop hij hem tot hiertoe behandeld had. Hij voelde het diep, dat hij deze man en zijn woord geheel anders had moeten eren, dan hij gedaan had. Evenals de meerderheid van het volk had ook hij het Goddelijk genadegeschenk, dat in de Ziener aan het land was geschonken, niet behoorlijk gewaardeerd, en moest hij daarom thans de bitterste aanklachten van zijn geweten ondervinden. Ach, de dood is een scherpe rechter! Hoe dikwijls beleven wij zulke voorbeelden van te laat berouw! Hoe menigmaal vernemen wij de smartvolle uitroep: O, had ik beter erkend, wat mij in deze, in gene mens door God geschonken was! Laten zulke ervaringen ons dan toch eindelijk tot lering strekken! Besparen wij ons het snerpande bewustzijn, van de genade, waar zij ons het meest nabij was, schandelijk verwaarloosd te hebben.

Het was een blijk van iets goeds in die vorst, dat hij achting en genegenheid betoonde aan een getrouw profeet. Immers, hij was zo ver van hem te haten en te vervolgen als een beroerder van Israël, dat hij hem beminde en eer bewees, als een van de grootste zegeningen van zijn koninkrijk en zichzelf en zijn volk beklagde, dat zij gevaar liepen, om binnenkort zo'n onwaardeerbare voorstander te verliezen. Men heeft meermalen gezien, dat dezen, die het woord van God niet willen gehoorzamen, zodanig in hun geweten overtuigd waren, aangaande de trouw en oprechtheid van hen, die het verkondigden, dat zij zich niet onthouden konden, van hen ootmoed en eerbied te betonen.

Joas had Elisa dus weer leren kennen en een zeer grote achting voor hem opgevat. Hij is ervan overtuigd geworden, dat deze Elisa in de hand van zijn God, een wachter en beschermer is van zijn volk, dat hij door zijn tussenkomst en met zijn voorbede een grote steun was voor land en koning, voor vorst en onderdaan.

En hij, Elisa, zei tot de koning van Israël: Leg uw hand aan de boog; en hij, de koning, legde zijn hand daaraan, spande hem. En Elisa legde, toen Joas zo met gespannen boog en daarop gelegde pijl naast hem stond, zijn handen op de handen van de koning, 1) en deelde hem zo op symbolische wijze de kracht van God, waarvan hij de drager en bemiddelaar was, daardoor mede en wijdde dus het werk, dat het nu volgende schot moest aanduiden, in de naam van de Heere in (Ge 48: 14).

Joas staat hier tegenover Elisa als een leerling. Als een leerling is hij gehoorzaam aan de bevelen van de profeet. Ja, zelfs legde de profeet zijn handen op de koning, om hem te beduiden, dat hij de kracht, om de vijanden te verdelgen of te verslaan, niet bij zichzelf moest zoeken, maar bij de God van Israël.

En hij zei: Doe het venster open tegen het Oosten in de richting op Gilead aan, waar de Syriërs over het land aan de overzijde van de Jordaan sinds Jehu heersen (10: 32vv.). En hij, Joas, alle aanwijzingen van de profeet met gespannen verwachting trouw opvolgende, deed het open. Toen zei Elisa: Schiet nu op die streep aan. En hij schoot. En hij, de profeet, het schot met een woord van Goddelijke belofte vergezellende, zei 1) echter: Het is een pijl van de verlossing, die van de kant van de HEERE komt, en een pijl van de verlossing of hulp tegen de Syriërs, die deze in de verte wegvliegende pijl aanduidt; want gij, die de pijl hebt afgeschoten, zult het werktuig van het heil voor Israël zijn, en de hulp van de Heere tot overwinning van zijn vijanden ondervinden; want gij zult de Syriërs slaan in Afek, waar eenmaal ook Achab met Gods hulp hen wonderbaar sloeg (1 Koningen 20: 26vv.), maar waar later om zijn goddeloosheid uw vader Joahaz zulke zware nederlagen van hen moest lijden (vs. 3vv.), en indien gij in het geloof volhoudt en niet zwak zijt, zult gij hen slaan, tot verdoens toe, totdat zij geheel uitgeroeid, en voor altijd onschadelijk gemaakt zijn.

Hoe geheel kwam het met Elisa's eigenaardig karakter en roeping overeen, dat hij met een heilsboodschap het tijdelijke zegende! En wat een frisse, krachtige klank hebben zijn woorden. Zij zijn zelfs als pijlen, van de strakke boogpees van een volkomen toevorzicht en een onwankelbare zekerheid afgeschoten. Dat: Neem, leg aan, schiet, klinkt het niet als het commandowoord van een veldheer? En dat: het is een pijl van de verlossing van de Heere, een pijl van de verlossing tegen de Syriërs, is het niet of de HEERE zelf hier spreekt? O, met zekerheid te weten, dat God de zaak is, die men drijft de openbaring die men geeft, het woord dat men spreekt, wat geeft dit een vastheid en hoe zegevierend werkt alles, wat in dit bewustzijn wordt aangegrepen, ondernomen en gesproken! Maar wat de profeet van de Heere de koning van Israël toeroept, het wordt ook tot u gezegd: Span de boog, mik, schiet af! Een pijl van de verlossing van de Heere, een pijl van de verlossing tegen wereld, zonde, dood en duivel! Hoe ook de wereld met haar strikken u bedreigt, de zonde u verlokke en doe beven, de koning van de verschrikking u beangstige, de duivel met zijn vurige pijlen u in het nauw brengen, eens roept een almachtige stem uit de Hoogte: Laat los, die gij ten onrechte gebonden hebt! en gij jubelt in de onuitsprekelijke vreugde van de overwinning: De strik is gebroken en ik ben vrij! Eenmaal gebeurt een slag, gij meent, hij treft u, gij sterft, maar eigenlijk sterft gij niet, gij leeft; aan die machten van de duisternis is de macht over u ontnomen.

Daarna zei hij, Elisa, om de koning op de proef te stellen, hoever zijn geloof reikte, want daarvan hing de maat van het heil af, dat de Heere door hem aan Zijn volk zou geven: Neem de overige pijlen, die gij nog in uw koker hebt, vijf in het geheel, nadat gij er reeds een hebt afgeschoten. En hij nam ze. Toen zei hij tot de koning van Israël: Sla tegen de aarde, 1) schiet van deze pijlen naar de grond daarbuiten zoveel af als u goeddunkt. En hij sloeg, schoot de ene pijl na de andere af, driemaal; 2) daarna stond hij stil, hield ermee op, en had nog twee pijlen overig.

Het slaan of afschieten van de pijlen naar de aarde moest ongetwijfeld de verdelging van de Syriërs afbeelden. Elisa wilde daaruit zien, maar ook straks aan koning Joas boodschappen, hoeveel malen hij de Syriërs zou overwinnen. Joas weet, of kon tenminste weten, dat iedere pijl, die hij afschoot, een pijl van de verlossing was. Dit had Elisa hem zo-even gezegd. Daarom moet gezegd worden en mag terecht gezegd worden, dat het ophouden van schieten, na de derde maal, een teken van ongeloof bij de koning was, uit ongeloof voortkwam, hetzij hij meende, dat de zaak te groot was, dat hij niet verder zou slagen, hetzij hij meende, daarmee genoeg gewonnen te hebben. Of er ook hoogmoed bij kwam, zodat hij niet langer daar voor de profeet wilde staan al schietende naar de grond, valt niet te zeggen. Het is wel mogelijk, want ongeloof en hoogmoed gaan dikwijls samen. In elk geval berokkende hij zichzelf en zijn volk grote schade en verbeurde hij daardoor de algehele overwinning over de vijanden, die later door zijn zoon Jerobeam II behaald werd. Door ongeloof sloot Joas zich de weg tot de volkomen overwinning over de Syriërs.

Omdat de koning in zijn hart de grote macht van de Syrische koningen overwoog en aan Elisa geen volkomen vertrouwen schonk, meende hij, dat het genoeg was, als hij de aarde driemaal sloeg, terwijl hij vreesde, dat de belofte zich niet verder zou vervullen, indien hij nog meermalen sloeg.

Toen werd de man Gods, wegens dit gebrek aan geloofsvertrouwen, 1) omdat Joas toch wist, dat iedere afgeschoten pijl een overwinning van de Heere op de Syriërs betekende, zeer boos op hem, 2) en zei: Zou gij vijf- of zesmaal geslagen 3) hebben, dan zou gij de Syriërs in vijf- of zesmaal tot verdoens toe geslagen hebben; maar nu zult gij de Syriërs slechts tot driemaal slaan, en zolang gij regeert nooit volkomen meester over hen worden, hetgeen pas aan iemand na u zal ten deel vallen, (zie vs. 25 en 14: 25).

Omdat hij niet bepaald was, omtrent de macht en de belofte van God, wat behoefte hij dan bekrompen te wezen in zijn eigen verwachting en pogingen. Het kan niet anders dan zeer smartelijk zijn voor de godvruchtige te zien, dat dezen, die zij het goede toewensen, zichzelf in de weg zijn, en hun weldadigheid verlaten (Jon. 2: 8) en hen te zien verwaarlozen, de voordelen, die zij op hun geestelijke vijanden hebben en dat zij aan deze enig voordeel geven.

Dit "boos worden" van de profeet was geen zondige opwelling, maar werkelijk een toorn van de liefde, daarover, dat de koning niet nog meer dan hij deed, de belofte zich toe-eigende tot zijn eigen heil en dat van zijn volk.

Het kleinmoedige ongeloof van de mensen veroorzaakt, dat God Zijn heerlijkheid hier en daar minder openbaren kan dan Hij wilde (Mark. 6: 5) en dat hun weg niet zo gemakkelijk wordt, als God hun geven wilde. De overwinning regelt zich naar het geloof. De Heere sprak tot de hoofdman te Kapernaum: "U geschiede, naardat gij geloofd hebt." (MATTHEUS. 8: 13). Wie een Godswerk moet uitvoeren, mag niet naar eigen goeddunken stilstaan en talmen, maar moet daarin onvermoeid en trouw voortgaan, totdat de Heere hem gebiedt stil te staan en te rusten.

Hoe treurig wanneer men slechts half gelooft, slechts half volgt, of na een goed begin stilstaat.

Dit vijf- of zesmalen kan slechts betekenen: Indien gij al uw pijlen tot op de laatste toe, naar de grond had afgeschoten, dan blijkt daaruit, hoeveel pijlen Joas' koker bevatte, zes in het geheel, maar na het afschieten van de in vs. 17 vermelde nog vijf. De profeet spreekt van "vijf- of zesmaal", hetzij nu of de schoten in vs. 18 alleen geteld worden, of dat ook die in het voorgaande vers meegerekend wordt, hoewel deze slechts van algemene symbolische betekenis is, en nog geen bepaalde betrekking heeft op de geloofskracht van de koning.

Daarna stierf Elisa, en zij begroeven hem. De benden nu van de Moabieten kwamen in het land met het ingaan van het jaar. 1)

De Vulgaat, waaraan Luther bij zijn vertaling zich gehouden heeft, schijnt aan het slot van het vers gelezen te hebben: in ipso anno = van hetzelfde jaar. Intussen is de betrekking van deze zinnen tot elkaar in ieder geval beter zo op te vatten, dat de derde zegt wat placht te gebeuren in de tijd, toen het meegedeelde in de eerste twee zinnen voorviel, maar nu staat er aan het einde van het vers, niet zoals de Vulgaat leest, maar: ab (= gekomen was een jaar) d.i. toen een jaar, namelijk het gepaste jaargetijde voor zulke invallen gekomen was. Hiermee wordt gezegd, dat toen een dergelijke toestand van nood en jaarlijkse vijandige overvallen in het land bestonden als ten tijde van Gideons roeping (Richteren 6: 1vv.), met dit onderscheid, dat het thans niet de Midianieten en andere zonen van het Oosten waren, welke strooptochten ter plundering en verwoesting maakten, maar de Moabieten: deze, zo schijnt het, wreekten zich daardoor over de verwoesting van hun land door Israël onder Joram, en het verzwakte Israël kon zich niet met goed gevolg tegen zulke invallen verzetten.

Een betere vertaling van dit vers is: Daarna stierf Elisa en zij begroeven hem, toen de benden van de Moabieten hun jaarlijkse inval in het land deden. De laatste woorden betekenen letterlijk: gekomen was een jaar. De LXX vertaalt zeer juist met: elyontov tou eniautou. Toen de geschikteste tijd ervoor gekomen was, n.l. om hun strooptochten te doen, kwamen de Moabieten, om deze te volbrengen.

En het geschiedde, toen zij, de mannen van Samaria, waar Elisa gestorven en nabij de stad in een grafkamer bijgezet was, niet lang daarna, een andere man begroeven, dat zij bij het wegdragen van het lijk, ziet, een bende van Moabieten zagen, die omstreeks die tijd invallen deden om te stropen; in hun ontsteltenis gunden zij zich de tijd niet om voor hun dode een eigen grafplaats gereed te maken, zo wierpen zij de man in het graf van Elisa, waarvan zij in allerijl de steen, die ervoor lag (MATTHEUS. 27: 60 Mark. 16: 3) wegrolden, en het ene lijk bij het andere legden, en toen de man, het ontzielde lichaam van de man, die zij zo in allerijl begroeven, daarin kwam, tot bij het ontzielde lichaam van de profeet, 1) en het gebeente van Elisa aanraakte, werd hij weer levend, en de man rees op zijn voeten, en ging met hen, die hem hadden moeten begraven, naar de stad terug. 2)

Elisa's lijk was dus niet in een doodkist, maar slechts in linnen doeken gewikkeld, ten grave gebracht (2 Samuel 3: 31).

Hoe leefde de dode weer slechts door de aanraking van Elisa's lijk? Bevreemdt u dit, wat zult gij dan daarvan zeggen, dat eenmaal de burgers van Jeruzalem zieken en bezetenen op bedden en baren, op de straat droegen, opdat, zodra de apostel Petrus kwam, ook slechts zijn schaduw over een van hen kwam; en ziet, zij werden gezond, over wie zijn schaduw heen streek. Wat daarvan, dat de gelovigen te Efeze de zweetdoeken en gordeldoeken van Paulus' lijf over de zieken hielden, en de besmettelijke ziekte week van hen, de boze geesten voeren van hen uit? (Hand. 6: 15; 19: 11vv.). Maar, zo zegt gij, vindt in deze feiten niet de Roomse relikwieëndienst een zekere steun en haar rechtvaardiging? Dat zij verre! Want zonder nog te zeggen, dat het weinig of niets ter zake doet, omdat de zogenaamde relikwieën (heilige overblijfselen) meest slechts voorgewende overblijfselen van de heiligen zijn, aan wie zij worden toegeschreven, schrijven de Roomsers aan hun vermeende gebeenten, kledingstukken of andere voorwerpen, die zij voor heilig houden, stoutweg op zichzelf een toverachtige kracht toe; en wat is dat anders dan bijgeloof en heidendom? Of zij schrijven de wonderwerkingen aan heilige mensen toe, wier beenderen of kleren zij hun zogenaamde gelovigen tot aanraking, kussing en verering uitstallen; en wat is deze mensenverafgoding anders dan een met een Christelijk waas overtrokken afgodsdienst? Of eindelijk, zij naderen de waarheid meer, en zeggen, dat, God of Christus het doet door middel van hun gebeenten, splinters van het kruis, hun heilige rokken en dergelijke zaken; maar waar kunnen zij een uitdrukkelijk woord van de belofte aanwijzen, dat God werkelijk aan deze voorwerpen Zijn hulp zal verbinden? Zij hebben dit niet, maar geloven ook niet, dat zij dit behoeven; zij menen dat het vanzelf spreekt, dat God door het kanaal van hun kunstenaars Zijn zegen moet laten stromen. Omdat Hij eenmaal door de vergankelijke overblijfselen van Elisa, door de gordel van de apostel grote dingen heeft gewerkt, zo moet Hij hetzelfde ook door de overblijfselen van alle andere heiligen tot stand laten komen. Zij willen dus over God beschikken, en zonder Goddelijke opdracht, zonder het geringste woord van belofte van God, in eigen aangematigde volmacht, Hem en Zijn wondermacht aan hun lappen en beenderenschat binden; en dat is een stoute, strafbare misdaad, en te meer, omdat zij in hun waan niet zelden bovendien begeren, dat God, de Heilige en Waarachtige, hun leugens met wonderen en tekenen bekrachtigen en bevestigen zal.

Dit voorbeeld bewijst niets van de kracht van de relikwieën van de heiligen, waarvan in het Pausdom zoveel misbruik gemaakt wordt; want niet het gebeente van Elisa, maar de kracht van God maakte deze dode levend; ook heeft de Kerk, net zo min toen als later, Elisa's gebeente opgegraven, veel minder in goud en zilver gevat het door het volk laten kussen en vereren, zoals in het Pausdom gebeurt.

Dit grote wonderwerk, ofschoon bij verkorting vermeld, diende deels om eer te bewijzen aan deze grote profeet, alsmede om zijn leer te bevestigen, inmiddels ter versterking van het geloof van Joas en het volk, aangaande de belofte van hun voorspoed tegen de Syriërs, en verder om temidden van alle onheilen, die Israël troffen, dezen onder het volk, die Elisa's raad en voetspoor volgden, te vertroosten met de hoop van het eeuwige leven, waarvan dit teken een blijkbaar onderpand was.

Elia is geëerd bij zijn verplaatsing, Elisa na zijn verplaatsing en beide vertrekken zij tot bevestiging van die troostrijke waarheid, dat zij, die in de Heere sterven, zalig zijn, onmiddellijk na hun ontslapen en niet pas lang daarna.

Zoals Elia nog van de hemel met de aardse zaken zich bezig hield (2 Kronieken 21: 12vv.), zo moest ook Elia's werkzaamheid, die reeds in vergetelheid begon te raken, niet met zijn lichaam begraven liggen; hem viel door zijn volk geen plechtige, eervolle begrafenis (zie 1 Samuel 25: 1) ten deel, maar door God werd hem nog in het graf getuigenis gegeven, dat een Godskracht in hem geweest was, en daardoor vooral werd Joas tot uitvoering van de laatste bevelen en beloften van de stervende profeet aangemoedigd.

Het wonder van de herleving van de dode moest op de belofte van de stervende profeet aangaande Joas zegepraal over de Syriërs het zegel van de Goddelijke bekrachtiging drukken; terwijl de Heere daarmee betuigde, dat Hij geen God van de doden is, maar van de levenden, en Zijn Geest over dood en vergankelijkheid verheven is.

Het dode kan het dode niet levend maken; de adem van de Heere alleen dringt ook in de groeve van de vertering en herschept haar in een oord van het leven (Ezechiël. 37: 1vv.). Daarom staat ons vertrouwen en onze hoop niet op dode mensenbeenderen, maar op God, die alle dingen levend maakt en de grote Herder van de schapen uit de doden heeft opgewekt. Zijn wij met deze begraven, zo hebben wij de troost: God, die de Heere heeft opgewekt, zal ook ons opwekken door Zijn kracht (1 Kor. 6: 14; 2 Kor. 4: 14 Kol. 2: 12; Rom. 6: 4).

De leer en het voorbeeld van de mannen Gods kunnen ook na hun dood vruchten dragen bij de geestelijk doden, als men ze zich herinnert en ze volgt (Hebr. 13: 7). En zo groeien de gebeenten pas recht...als gij de zonde zijt afgestorven. Werp u dan slechts in het graf van uw Heiland met ootmoed en zelfverloochening; zo zult gij weer leven en opstaan, zoals deze deed; want wie Christus' kracht over de dood in waar geloof aangrijpt (met deze dood in aanraking en verbinding komt) wordt hierdoor tot het echte leven van Zijn Geest verwekt.

Maar, zoals reeds in vs. 4 gezegd is, de HEERE was hun genadig, toen Joahaz zijn aangezicht aanbad, en ontfermde zich over hen, en wendde zich weer tot hen, nadat Hij zich lange tijd van hen had afgekeerd en hen in de hand van de koning van Syrië gegeven had, omwille van Zijn verbond met Abraham, Izaak en Jakob; en Hij wilde hen vooralsnog niet verderven, en heeft hen ook niet geheel verworpen van Zijn aangezicht, tot nu toe, 1) maar later, in de Assyrische gevangenschap (17), kwam het vanwege hun toenemende afval van Hem wel tot zo'n verwerping.

Waaruit dit bleek, wordt in het volgende vers gemeld, n.l. uit de dood van Hazaël. Hazaël was de door God bestelde roede over Israël en zolang deze leefde, zou Israël op geen verademing kunnen hopen. De Heere is onveranderlijk in Zijn rechtvaardigheid, zoals Hij het is in Zijn barmhartigheid. Nu Hij echter de roede wegnam, d.i. Hazaël zijn adem ontnam, nu kon het volk van Israël weer ruimer adem scheppen, omdat Benhadad, Hazaëls zoon, niet tot roede was besteld, maar door Joas' zoon overwonnen zou worden. Ook hier wordt er weer door de gewijde schrijver op gewezen, dat de Heere het alleen deed, ook het verbreken van de

roede van de kastijding, omwille van Zichzelf en dus om het verbond met Abraham, Izaak en Jakob, maar wijst er ook zijdelings op, dat, als straks de maat van de ongerechtigheid voor Israël vol is, de Heere God tot betoning van Zijn rechtvaardigheid, het zal kastijden, zodat het als natie ophoudt te bestaan.

Joas nu, de zoon van Joahaz, nam, zoals Elisa hem voorzegd had (vs. 15vv.), de steden weer in, uit de hand van Benhadad, de zoon van Hazaël, die hij, Hazaël, uit de hand van Joahaz, zijn vader, met strijdgenomen had. Joas sloeg hem, Benhadad, driemaal, overeenkomende met zijn driemaal slaan van de grond in vs. 18, en bracht de steden van Israël aan deze zijde van de Jordaan weer, zodat voortaan de kinderen van Israël weer in rust en vrede hun tenten bewoonden, zoals vroeger (vs. 5); het Oostjordanland daarentegen, wat Hazaël reeds aan Jehu ontnomen had (10: 32vv.), werd pas door Jerobeam II aan Benhadad weer ontnomen (14: 25vv.).

Zo gewonnen, zo geronnen. Want onrechtvaardig verkregen goed komt zelden tot op de derde erfgenaam (Jes. 33: 1).

Israël is (zoals in vs. 23) ook thans nog een verbondsvolk van God, en niet geheel en voor altijd verworpen (Rom. 11).

Hoe gelukkig Joas ook was in de strijd tegen het rijk van Juda en diens koning Amazia, die in zijn overmoed hem tot de strijd had uitgedaagd, zie daarover 14: 8vv. (vgl. vs. 10-13 in dit hoofdstuk).

Koning Joas rukte zich wel evenmin als zijn voorvaderen van de Jerobeamitische kalverdienst los, maar was overigens ongetwijfeld een van de betere koningen van het rijk van de tien stammen, zoals reeds alleen uit zijn samenkomst met Elisa blijkt. Van geen van de vier koningen, onder wie deze leefde, horen wij, dat hij in een gelijke of dergelijke verhouding tot de profeet stond. Waren de tranen, die hij aan diens ziek- en sterfbed weende, ook al niet tranen van boete en van een levendig gevoel van berouw over zijn tot dusver jegens hem getoonde gedrag, zo tonen zij toch in ieder geval, hoe diep de nood en ellende van Israël hem trof en hoe radeloos hij zich voelde bij de dood van de profeet. Met de uitroep: Mijn vader enz. openbaarde hij voor al de omstanders, dat Elisa hem meer was dan zijn gehele nog overige leger. Wat Elisa hem daarop beveelt te doen, volgt hij op zoals een dienaar het bevel van zijn heer. Dat hij na driewerf geschoten te hebben, ophoudt, gebeurde niet, omdat hij zijn koninklijke houding bewaren wilde, maar veeleer uit versaagdheid en schroom om te veel te verlangen. Maar toch vatte hij vertrouwen en moed, en toonde hij zich weldra als een dapper en zegevierend krijgsman, ook in de strijd met Amazia.

HOOFDSTUK 14.

AMAZIA EN AZARIA, KONINGEN IN JUDA; JEROBEAM II IN ISRAËL.

IX. Vs. 1-22. Een merkwaardige overeenkomst tussen vader en zoon openbaart zich in de geschiedenis van het rijk van Juda, onder Zijn negende koning. Hetzelfde goede begin, dezelfde treurige voortgang, hetzelfde verschrikkelijke einde bij Amazia, als bij diens voorganger Joas. Wat nu allereerst het goede begin betreft, zo houdt Amazia niet slechts zich bij de ware godsdienst, in zover hem dit mogelijk is bij de voorliefde van het volk voor de dienst van de hoogten, niet slechts weet hij in de bestraffing van de moordenaars van zijn vader de rechte maat te houden, maar hij betoont ook in de strijd tegen de Edomieten gelovige gehoorzaamheid en dankbare erkenning. Maar de zege in deze strijd behaald, is tevens in de geschiedenis van zijn regering het keerpunt tot een treurige voortgang, want niet alleen kiest hij de afgoden, die hij in de slag tegen de Edomieten had buit gemaakt, zich voortaan tot Zijn goden, maar hij doet ook, door zijn zegepraal overmoedig gemaakt, koning Joas van Israël de oorlog aan en lijdt van hem een zware nederlaag. Wel werd hij van zijn verdrukker spoedig door diens dood bevrijd, nochtans had hij voor de verdere 15 jaar van zijn regering de kracht verloren, en het hart van het volk was van hem vervreemd zodat het ook een verschrikkelijk einde met hem neemt. Want een samenzwering verdrijft hem uit Jeruzalem en in Lachis achterhaalt hem het moordtuig van de eedgenoten; pas zijn zoon en opvolger, de zestienjarige Azaria lukt het, de vrucht van de zegepraal op de Edomieten te redden, en de Idumese havenstad Elath te versterken (Vergelijk 2 Kronieken 25: 1-26: 2).

In het tweede jaar van Joas, de zoon van Joahaz, de koning van Israël, van wie in 13: 10vv. gesproken werd, werd in het zuidelijke rijk Amazia koning, de zoon van Joas, de koning van Juda (2 Koningen 12: 21).

Maar ook in de vroegere jaren lukte het hem niet om elke onwettige godsdienst op grondige wijze te verwijderen; want niet alleen werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten; maar de schuld daarvan lag evenmin aan zijn goede wil als bij de vroegere theocratische koningen Asa, Josafat en Joas (1 Koningen 15: 14; 22: 44; 2 Koningen 12: 3).

In Goddelijke en heilige dingen hebt gij niet te vragen: hoe heeft mijn vader zich daarin gehouden? Maar hoe wil de Heere dat gij u daarin houdt? Omdat Amazia slechts deed, zoals zijn vader deed, ging het hem eindelijk ook als deze.

Maar de kinderen van de doodslagers doodde hij niet, waartoe hij makkelijk verleid had kunnen worden, indien zijn wraak een vleselijke geweest was, zoals geschreven is in het wetboek van Mozes (Deuteronomium 24: 16), waar de HEERE geboden heeft, zeggende: De vaders zullen voor de kinderen niet gedood worden, en de kinderen zullen voor de vaders niet gedood worden, maar een ieder zal om zijn zonde gedood worden. 1)

Deze laatste woorden bewijzen, dat in die dagen het wetboek Deuteronomium bekend was en zijn een innerlijk bewijs voor het feit, dat de Pentateuch van Mozaïsche redactie is.

In het Oosten werden ook dikwijls de kinderen omwille van de zonden van de vaders gedood uit vleselijke hartstocht. Dat Amazia het niet deed, bewijst, dat hij in theocratische geest wilde regeren.

Toen, dronken van overmoed wegens de zo grote overwinning, maar nu niet meer dat, wat zijn naam uitdrukte: In God gesterkt, nadat hij de dienst van Milcom, de gruwel van de Ammonieten en Edomieten, tegen de dienst van de HEERE, zijn God had verruild (2 Kronieken 25: 14), zond Amazia boden tot Joas, de zoon van Joahaz, de zoon van Jehu, de koning van Israël (13: 10vv.), tegen wie hij een geschikt voorwendsel tot de strijd had in de verwoestingen, die de afgedankte Israëlitische huurtroepen in het land van Juda hadden aangericht, zeggende: Kom, laat ons elkaars aangezicht zien, 1) laat ons meten wie de sterkste is; want zonder twijfel dacht hij, dat het hem licht zou vallen om het rijk van Israël te slaan.

Ongewoon goede uitkomsten van onze ondernemingen zijn een grote verzoeking, dat zich ons hart verheffe. God zegent ons werken echter niet, opdat wij hoog, maar ootmoedig worden. Iedere zelfverhoging neemt de zegen weer van ons weg. Paulus had met grotere zegen gewerkt dan de andere apostelen, maar zijn hart verhief zich daarover zo weinig dat hij zich de minste van allen noemt en zegt: Door de genade van God ben ik, dat ik ben (1 Kor.

9,10). Zonder noodzaak, slechts uit krijgslust en veroveringszucht een oorlog te beginnen, is een gruwel voor God. Wat bij de groten van deze wereld de krijgslust is, dat is bij de geringen de twist- en strijdzucht. Maar Gods Woord zegt: Jaagt de vrede na met allen (Hebr.

14 Rom. 12: 18).

Wel had Amazia enigszins aanleiding in de verwoestingen van de Israëlitische huurbenden, maar toch was de diepe oorzaak, overmoed. Amazia had de Heere verlaten, door zich neer te buigen voor de afgoden van Edom, ja, zelfs de profeet met dreigingen tot zwijgen gebracht, in plaats van aan de Heere de eer van de overwinning te geven. Nu geeft de Heere hem aan zichzelf over en aan de ijdele overleggingen van zijn hart, opdat hij zou leren, wat het betekent, de Heere te verlaten. In deze weg kon het Amazia niet goed gaan.

Maar Joas, de koning van Israël, zijnerzijds ook een dapper krijgsheld, die op de Syriërs gezegevierd had en zich van zijn kracht welbewust was, zond tot Amazia, de koning van Juda, zeggende, op zijn uitdaging een gelijkenis, iets dergelijks als de fabel, waarmee eenmaal Jotham, de zoon van Gideon, de Sichemieten voor de muiterijen van Abimelech gewaarschuwd had (Richteren 9: 7vv.): De distel,

(beter: de doornbos), die op de Libanon is, zond tot de ceder, die op de Libanon is, zeggende: Geef uw dochter mijn zoon tot vrouw; maar het gedierte van het veld, dat op de Libanon is, ging voorbij, en vertrad de distel.

Tegenover de sterke, grote en majestueuze ceder staat de lage, zwakke, nutteloze en stekelige doornstruik (niet de distel); beide staan op de Libanon naast elkaar.

Deze fabel is natuurlijk niet zo woordelijk op te vatten, dat men onder de doornbos Amazia, onder de ceder Joahaz en onder de wilde dieren de soldaten te verstaan heeft. Maar de aan de ceder zich gelijk stellende doornbos is beeld van een hovaardigen, zijn kracht overschattende

man en zijn begeerte naar de ceder een over de grenzen van zijn stand zich uitstrekkend verlangen. Het vertreden van de doornbos door het wild gedierte moet slechts de plotselinge vernietiging en ondergang aanschouwelijk voorstellen, die de hoogmoedige onverhoopt in het midden van zijn trotse plannen kan treffen.

Gij hebt-en ziehier de toepassing van de gelijkenis op het onderhavige geval, de Edomieten dapper geslagen; daarom heeft uw hart u verheven, zodat gij iets begeert, dat u niet toekomt: heb de eer, vergenoeg u met de roem, die gij met uw zegepraal hebt verkregen, en blijf in uw huis; want waarom zou gij u in het kwade mengen, dat gij vallen zou, gij en Juda met u?¹⁾

In vs. 10 maakt Joas zelf de toepassing. Hij bepaalt Amazia erbij, dat het enkel uit hoogmoed voortkomt, waarom hij dit dwaas verlangen uit, maar voorspelt hem ook de kwade afloop. Of Joas het vermoeden heeft gehad, zoals Josefus meldt, dat Amazia weer beide koninkrijken wilde verenigen en of Amazia dit werkelijk in zijn hart had, kan niet met zekerheid gezegd worden. O.i. was Amazia overmoedig geworden. Van Joas heeft hij vele roemrijke daden gehoord, en nu wil hij het volk doen zien, dat hij een nog voortreffelijker krijgsoverste is, dan die beroemde Joas van Israël. De Heere laat hem echter door de koning van Israël nog waarschuwen. Helaas! tevergeefs, dat wil zeggen, zonder dat hij er acht op slaat.

De fabel is niet woordelijk zo te verklaren, dat men onder een distel juist Amazia, onder de ceder Joas en het wild gedierte de krijgslieden verstaan moet; maar de distel, die zich met de ceder op gelijke lijn stelt is het beeld van een hoogmoedige, zijn kracht te hoog schattende mens, en zijn begeerte naar de ceder is het beeld van een verlangen, dat zich buiten de grenzen van zijn stand uitstrekt; het vertreden van de distel door een wild dier moet daarentegen de plotselinge val en ondergang aanschouwelijk maken, die de hoogmoedige onverwacht onder zijn koene plannen kan treffen. Maar daarbij kan in het woord: "Geef uw dochter mijn zoon tot vrouw," in het algemeen een bevestiging liggen van Josefus' mededeling, dat Amazia in de zin heeft gehad om Israël weer te onderwerpen (Josefus geeft zelfs de brieven van de beide koningen) omdat Israël zeer gevoeglijk als Joas' dochter, Juda als Amazia's zoon kon worden gedacht.

Maar Amazia hoorde niet; 1) hij liet zich door de behartigenswaardige waarschuwing niet van zijn voornemen af brengen, maar rende, door Gods gericht tot straf voor zijn afgodsdienst verblind (2 Kronieken 25: 20), moedwillig in zijn verderf; daarom trok Joas, de koning van Israël, met zijn leger op, van Samaria, zodat hij en Amazia, de koning van Juda, elkaars aangezichten zagen te Beth-Semes het tegenwoordige Ain-Shems, dat een priesterstad in het stamgebied Juda is, 3 mijl zuidwestelijk van Jeruzalem (Jozua 15: 10; 21: 16).

Wanneer een mens zichzelf vergeet en zich verheft boven hetgeen, waartoe hij geroepen is, zo zal God door het een of ander verhaast toeval hem tot schande en verderving brengen, zoals het dus gebeurde met Amazia.

En Joas, de koning van Israël, greep Amazia, de koning van Juda, de zoon van Joas, de zoon van Ahazia, te Beth-Semes, en voerde hem gevangen van het slagveld weg, om hem bij de intocht in diens hoofdstad in triomf voor zich uit te voeren en zo zijn vorige overmoed op het diepste te fnuiken, ook al liet hij hem op de troon; en Joas kwam te Jeruzalem, om zijn intocht te doen, en de stad tevens op die plaats, waar zij het gemakkelijkst was in te nemen, van haar vestingwerken te ontdoen; en hij brak, met dit doel aan de muur van Jeruzalem, die aan de noordzijde van de berg Sion heenliep, van de poort van Efraïm, in het midden van de muren tot aan de hoekpoort, vierhonderd el. 1)

Als overwonnene, ja, als krijgsgevangene keert Amazia terug en zò wordt hij vernederd, dat zijn stad weerloos gemaakt wordt. Want toch dat deel van de stadsmuur brak Joas weg en wel over de lengte van 400 el-meer dan waarschijnlijk juist de afstand tussen de poort van Efraïm en de hoekpoort- waardoor de stad gemakkelijk was in te nemen, omdat dit gedeelte lag naast de vlakke noordzijde.

En hij nam al het goud, en het zilver, en al de vaten, die gevonden werden in het huis van de HEERE, en in de schatten van het huis van de koning, met zich mee, evenals gijzelaars 1) tot onderpand, dat hij voortaan vrede hield; en hij keerde terug naar Samaria, waar hij echter niet lang daarna, in het jaar 824 v. Chr., stierf.

1)Letterlijk: kinderen van de verpanding. Dit deed Joas, opdat hij waarborg zou hebben, dat Amazia niet weer in zijn overmoed, of uit gekrenkte eerezucht naar de wapens tegen Israël zou grijpen.

En Joas¹⁾ ontsliep met zijn vaderen en werd te Samaria begraven bij de koningen van Israël; en zijn zoon Jerobeam werd koning in zijn plaats.

Koning Joas leren wij in zijn strijd met Amazia van ene kant kennen, die het beeld, dat men van hem uit het vorige hoofdstuk krijgt, wezenlijk vervolledigt. De wijze, waarop hij hier de uitdaging van Amazia afwijst, was niets minder dan een goed gemeente waarschuwing, alleen geschikt om Amazia nog meer strijdlustig te maken; zij getuigt niet van geloof en vertrouwen op de Heere, maar van groot zelfvertrouwen en van hoogmoed; hij openbaart er de oude Efraïmitische geest in, die pochende op de meerderheid van de stammen, op uitwendige macht en grootheid, met trots neerziet op het kleine Juda. De vergelijking met de hoge ceder op de Libanon en met de lage doornstruik aan zijn voet is een echt oosterse grootspraak, waartoe Joas des te minder reden had, omdat destijds het gehele overjordaanse gebied in de handen van de Syriërs was en Israël in het algemeen nog in een beklagenswaardige en benauwde toestand verkeerde (vs. 26), waaruit het pas door Jerobeam II bevrijd werd; Joas bedacht niet, dat ook uit de doornstruik vuur kon uitgaan en de cederen op de Libanon kon verteren (Richteren 9: 13). Overigens gedroeg Joas zich als een echte krijgsman; hij wachtte niet totdat Amazia aanrukte, maar kwam hem voor, en voerde de krijg in het eigen land van de vijand, waar hij hem in de nabijheid van zijn residentie versloeg en zelfs gevangen nam. Waarom hij hem niet doodde en na de inneming van Jeruzalem geen einde maakte aan het rijk van Juda, zoals later door Nebukadnezar geschiedde, wordt niet opgegeven. Het was toch zeker niet enkel grootmoedigheid, dat hij de gevangen koning mee

naar Jeruzalem nam, hem op de troon liet en zich met gijzelaars vergenoegde; men zou het veeleer aan hoogmoed kunnen toeschrijven: de "ceder" behandelde de "doornstruik" met verachting en liet hem in zwakheid en onbeduidendheid achter, maar nam, om hem in toom te houden, gijzelaars met zich. In elk geval heeft men daarin een besturing te erkennen van Hem, die ook de harten van de koningen leidt als waterbeken, en wel Amazia tuchtigen wilde (2 Kronieken 25: 20), maar niet dulden, dat Israël meester van het rijk van Juda werd.

Nog eens wordt hier het einde van Joas vermeld en wel, opdat daaruit zou blijken, de grote barmhartigheid van God jegens Amazia, die door de dood van zijn overwinnaar van verder onheil van de zijde van Israël werd bevrijd. God wilde Amazia niet verderven, maar heeft hem volgens vs. 17 nog 15 jaar laten leven.

Amazia u, de zoon van Joas, koning van Juda-hiermee komen wij op ons in vs. 14 afgebroken geschiedverhaal terug-leefde na de dood van Joas, de zoon van Joahaz, de koning van Israël, vijftien jaar, van 824-810 v. Chr.; de Heere, die hem om David's wil niet geheel verderven wilde, nam Joas weg en gunde hem een langere regering, indien hij deze genadetijd slechts op de juiste wijze had willen gebruiken.

Leefde, niet regeerde. Dit mag niet worden voorbijgezien, omdat de schrijver daarmee ongetwijfeld heeft willen zeggen, dat het eigenlijk geen regeren meer kon heten, wat Amazia deed, al was hij in naam koning. Zijn overmoed en daarna ook zijn moed was gebroken, zodat hij straks als een vluchteling binnen Lachi's muren een schuilplaats zoekt.

Het overige nu van de geschiedenissen van Amazia, 1) in het bijzonder ook op welke wijze hij na zijn nederlaag (vs. 12vv.) geregeerd heeft is dat niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Juda (1Ki 14: 19).

Wordt in 2 Kronieken 25: 27 gezegd, dat men van de tijd af, dat Amazia van de Heere afweek door aanneming van de Edomitische goden (vgl. 2 Kronieken 25: 14, 20), een verbond tegen hem gemaakt heeft te Jeruzalem, zo kan daarmee slechts de meer verwijderde, niet de onmiddellijke aanleiding tot deze samenzwering bedoeld zijn. Want allereerst liggen tussen beide gebeurtenissen 15 à 16 jaar, en het is toch niet te denken, dat de samenzwering zo lang in stilte heeft voortgewoekerd, eer zij uitbrak, maar ten tweede zouden door beide gebeurtenissen in onmiddellijk verband tot elkaar te stellen juist diegenen tot samenzweerders gemaakt worden, die aan de ware godsdienst vasthielden en voor de zaak van de Heere pal stonden, hetgeen een verkeerd oordeel zou zijn. De woorden van de schrijver betekenen dus: Amazia's poging om een vreemde godsdienst in te voeren, het eerst door hem gedaan toen hij de Edomieten had geslagen, maar daarna telkens door hem vernieuwd, en waaraan hij tot aan het einde van zijn regering heeft vastgehouden, haalde hem Gods voortdurende strafgerichten op de hals, zodat hij niet alleen zich niet herstelde van de nederlagen, die het rijk van Israël hem deed ondergaan, maar ook de vrucht van zijn zegepraal op de Edomieten verloor, omdat deze zich weldra weer vrij maakten en verwoestende strooptochten tegen Juda ondernamen; de vele ellende nu, die het land onder zijn regering ondervond, deed de ontevredenheid bij het volk telkens meer stijgen, en deze deed eindelijk een samenzwering ontstaan, die de koning in het 54ste jaar van zijn leven het leven kostte. Vers 22 wijst uitdrukkelijk op het verlies van de

vruchten van zijn zegepraal op de Edomieten; maar dat de Edomieten zich ook weer volkomen wisten vrij te maken, en het rijk van Juda veel nood en ellende aanbrachten, is duidelijk uit de voorzegging van Obadja, wiens geschrift, het kleinste onder al de profetische boeken van het Oude Testament, wij de lezer juist hier ter overdenking moeten aanbevelen; want al heeft Obadja ook, zoals wij met sommige uitleggers menen, pas na Joël en Amos, dus pas onder de volgende koning Uzzia geschreven, dan heeft hij toch bij zijn profetie tegen Edom staatkundige toestanden voor ogen gehad, die meer onder Amazia, dan onder Uzzia voorkwamen. Het thema van zijn gehele rede toch is het woord aan het einde van het boek: "Het koninkrijk zal van de Heere zijn." Thans bestaat er in de wereld een grove wanverhouding tussen het rijk van God en de vijandelijke machten, krachtens welke de theocratie dikwijls als onderliggende macht voorkomt; maar eenmaal zal de heerschappij van de Heere door vernietiging van de vijanden van zijn volk en de meest volkomen zegepraal van de theocratie de weg banen tot wegneming van al die wanverhoudingen, en zich doen erkennen door de gehele wereld. Deze grondgedachten stelt de profeet op aanschouwelijke wijze voor naar aanleiding van Israël's betrekking tot Edom, doordat hij in drie wendingen eerst de zekerheid van Edoms ondergang uitstrekt (vs. 1-9), daarna de oorzaak van deze ondergang, de bittere vijandschap van Edom tegen het volk van God, ontwikkelt (vs. 10-16), en eindelijk in tegenstelling daarmee de openbaring en de zegepraal van het rijk van God afschildert (vs. 17-21). Maar juist bij Edom kon die profetische waarheid met bijzondere nadruk worden voorgesteld: hier was de oorspronkelijke betrekking van een Heidens volk met het volk van God bijzonder innig naar de banden van de natuur, maar daarentegen was ook de vijandschap eeuwenoud, zowel als onuitroeibaar; hier wijzen reeds de oude profetieën van Bileam op (Numeri 24: 18), en gelijktijdige profeten (Joël 3: 19 Amos 1: 11vv.; 9: 11vv.) spreken op dezelfde wijze over Edom, ofschoon hun rede korter en meer naar tijdsgelegenheid is.

En zij, die over Amazia's heerschappij ontevreden waren, maakten een verbintenis 1) tegen hem te Jeruzalem, zodat hij, zijn leven in de hoofdstad niet meer zeker zijnde, vluchtte naar Lachis, op de weg van Jeruzalem naar Gaza in de vlakte van Juda gelegen (Jozua 10: 3), en door Rehabeam in een vesting veranderd (2 Kronieken 11: 9 Jer. 34: 7); maar zij zonden hem enigen uit hun midden na tot Lachis, en doodden hem daar.

De oorzaak voor deze verbintenis zoeken oude uitleggers in de ongelukkige afloop van de oorlog met Joas. Tegen dit vermoeden staat de bedenking, dat de verbintenis pas 15 en meer jaren na die gebeurtenis uitbrak. Wel heet het in 2 Kronieken 25: 27: Sinds de tijd, dat Amazia van de Heere afweek, maakten zij een verbintenis tegen hem. Maar deze opmerking kan niet anders verstaan worden, als dat Amazia's afval aanleiding tot ontevredenheid gaf, die eindelijk tot een samenzwering voerde. Want zijn afval begon met de invoering van Edomitische afgoden in Jeruzalem, na de overwinning van de Edomieten, dus nog vóór de oorlog met Joas, reeds in de eerste helft van zijn regering, terwijl toch die samenzwering onmogelijk 15 jaar en langer gebroeid kan hebben, eer zij uitbrak.

Ongetwijfeld had zijn afval van de God van Israël en zijn aanbidden van de afgoden groot misnoegen gewekt bij de priesters en bij het volk. Amazia ging met stugge hals tegen alle

waarschuwingen en vermaningen in en bleef de afgoden dienen. Het was daarom, dat hij tot straf voor zijn zonde viel ten gevolge van een samenzwering.

En zij brachten hem, nadat zij zich zo van hem ontdaan en daarmee hun eigenlijk doel om voor een beter heerser uit het huis van David de weg te banen, bereikt hadden, op de met paarden bespannen koninklijke lijkwagen terug naar de hoofdstad, en hij werd te Jeruzalem begraven bij zijn vaderen, in de stad van David 1) (1Ki 2: 10).

Op Amazia's grafsteen staat met Gods vinger de grote eeuwige waarheid geschreven: God weerstaat de hovaardigen.

Hieruit blijkt weer, dat het niet te doen was, om een nieuw geslacht op de troon te zetten. Zijn zoon Azaria of Uzzia werd dan ook koning in zijn plaats.

Die Azaria of Uzzia rechtvaardigde ook weldra na zijn komst aan de regering de verwachtingen, die men van hem voedde; want hij bouwde, versterkte Elath, 1) de Idumese havenstad aan het noordoostelijk einde van de Elanitische Golf (Nu 20: 1), en bracht haar weer aan Juda, tot welk rijk zij vroeger behoord had (1 Koningen 9: 22; 22: 49) nadat de koning, zijn vader Amazia, die in de tweede helft van zijn regering zich zo zwak betoonde, met zijn vaderen ontslapen was. 2)

Uzzia voleindigde daardoor de ondergang van de Edomieten. Dat dit terstond wordt bericht, daaruit blijkt voldoende van hoe grote betekenis deze daad werd geacht door de gewijde schrijver, maar dient ook, om terstond te doen zien, wat een krachtig vorst deze Uzzia zou zijn en geweest is.

Gedurende de 52-jarige regering van deze nieuwe koning, de tiende in het rijk van Juda, van wie in 15: 1-7 nader gesproken zal worden, en wel in de jaren van 810-783 v. Chr. valt eerst de werkzaamheid van de profeet Joël, over welke persoonlijke betrekkingen wij verder geen berichten bezitten, dan dat hij een zoon van Pethuël was, en dus wel onderscheiden mag worden van andere mannen met deze dikwijls voortkomende naam (1 Samuel 8: 2; 1 Kronieken 4: 35; 6: 4, 8, 12 enz. top- en middelpunt van zijn arbeid is de verkondiging van de ware, geestelijke vernieuwing van het Verbondsvolk, waarmee hij zeker in tegenspraak komt met de overdreven verwachtingen, die men van de verwisseling van regering bij Uzzia's troonsbeklimming koesterde. Maar deze vernieuwing wordt voorbereid door een groot gericht van de Heere, dat Hij over Zijn volk laat komen (1: 1-2, 17); zij bestaat in een genadedaad van de goddelijke liefde, in de wondervolle mededeling van de goddelijke Geest, die Hij in grote kracht en rijke volheid over alle vlees zal uitgieten (2: 18-3: 5), en zij wordt voltooid in het gericht, over allen die zich vijandelijk stellen tegen deze Geest en tegen de gemeente, die door deze vernieuwd en gezuiverd is (3: 6-26). Met een uitspraak uit het laatste gedeelte van Joëls woorden (3: 21) opent vervolgens Amos de herder uit Thekoa, zijn eigen profetie (1: 2). Amos leefde eveneens in de tijd toen in Juda Uzzia en in Israël Jerobeam II regeerde. Amos komt ook elders met woorden van zijn tijdgenoot voor de dag; want juist in deze verscheidenheid van profeten, die met verschillende gaven en krachten waren bedeed, maar slechts één streven kenden en slechts één doel beoogden, wilde de Heere in Zijn neerbuigende

liefde en in Zijn alles zich dienstbaar makende trouwe voorzorg voor zijn ontaard en voor het oordeel rijpend volk zich openbaren. Krachtens goddelijke roeping (7: 15) verrast Amos zijn vaderland, het land van Juda, en begeeft hij zich naar Bethel, de hoofdzetel van de Israëlitische kalverdienst, om daar de zorgeloze zondaren de nadering van het goddelijk gericht aan te kondigen. Deze aankondiging gebeurde in een tijd, toen niet slechts het rijk van Juda onder Uzzia's schitterend bestuur op het toppunt van zijn macht stond, maar ook het rijk van de Tien Stammen na Jerobeam's zegepraal over de Syriërs-terwijl van de zijde van de Assyriërs nog in het geheel geen gevaar dreigde-zich in een toestand van kracht en zekerheid bevond. Is dus zijn zending als een vernieuwing en een voortzetting van die oudere zending van de man Gods uit Juda, die tegen het altaar te Bethel onder Jerobeam I profeteerde (1 Koningen 13: 1vv.), hij getuigt dan ook in 3: 14 uitdrukkelijk tegen dat brandpunt van het godsdienstig en zedelijk verderf van de Tien Stammen. Maar hij had geenszins met Israël alleen te doen; nee, hij roept zowel zijn wee uit over de gerusten te Sion, als over de zekeren op de berg van Samaria (6: 1). Een aardbeving onder Uzzia, waarvan het tijdstip niet nader is op te geven, maar waarvan de herinnering nog in de tijd na de ballingschap bij het volk levendig was (1: 1 Zach. 14: 5) staat met zijn profetische zending in een innig verband; zij was een voorbode van het gericht, waarmee hij de beide rijken en de omliggende volken bedreigde en tevens een feitelijke verklaring van Gods zijde, dat Hij het woord van Zijn knecht tot waarheid zou maken.

*XIII. Vs. 23-29. Door Jerobeam II, de opvolger van Joas op de koningstroon van Israël, wordt het wel met de kalverdienst net zo min anders als bij Jehu, de grondlegger van deze dynastie, die zich van de overgeërfde politiek in het rijk van de tien stammen niet had willen losscheuren; nochtans was hij ook de helper en verlosser, die het erbarmen van de Heere in deze kommervolle tijd aan het volk geschonken had, en hij verlostte het werkelijk van zijn vijanden, en bracht het rijk weer tot zijn oude grenzen terug. Israël wordt nog eenmaal met een gelukkige tijd bedeed, opdat het door Gods goedheid zich tot boete wilde laten leiden, maar op de gelukkige tijd volgde, omdat het volk in zijn afval volhardde, onmiddellijk de voorbereiding van de Goddelijke strafgerichten tot aan de volkomen verwerping.

In het vijftiende jaar van Amazia, de zoon van Joas, de koning van Juda, van wie in de vorige afdeling sprake was, werd te Samaria koning, Jerobeam, de zoon van Joas, koning over Israël en regeerde eenenveertig jaar, van 824-783 v. Chr.

Hij 1) bracht ook, als krachtig en bekwaam regent, zoals Jerobeam I (1 Koningen 11: 28), terug het gebied van Israël, zoals dit onder Salomo geweest (1 Koningen 8: 65), en van begin af aan voor het volk van God bepaald was (Numeri 34: 8), van de ingang van Hamath, het gebied van de stad Epifania in het Noorden, tot aan de zee van het vlakke veld, d.i. tot aan de Dode Zee (Deuteronomium 4: 49), in de Araba of het Ghor gelegen, en wel met insluiting van deze, dus tot aan de zuidgrenzen van Moab (Amos 6: 14); naar het woord van de HEERE, de God van Israël, dat Hij gesproken had door de dienst van Zijn knecht a) Jona, de zoon van Amitthai, de profeet, die van Gath-hefer, in de stam Zebulon (Jozua 19: 13) was, en dezelfde was, die naar Ninevé werd gezonden, om daar boete te prediken (Jon. 1: 1).

MATTHEUS. 12: 39, 40

Hij was voorspoediger dan de anderen, zonder dat dit met enige schijn van rederen aangeduid kon worden tot nadeel van de ware godsdienst, onder Israël bevestigd en tot voordeel van de afgodendienst, waarvan hij een voorstander was, omdat de enige grond van Israël's voorspoed onder zijn regering was Gods ontferming en verdraagzaamheid en die gelukkige uitkomst van zaken hem te beurt viel, volgens een profetische voorzegging, die met de uitkomst vergeleken, een handtastelijk bewijs was, dat zij dit alleen aan God hadden toe te schrijven.

Het was dus niet zozeer de bekwaamheid in de strijd en de verdere begaafdheden van Jerobeam II, waardoor aan zijn volk nu weer een betere tijd geschonken werd, maar veeleer Gods erbarmen. Want de HEERE, wiens aangezicht Joahaz te zijner tijd in de grote nood van het rijk had aangebeden (13: 4vv.) zag, dat de ellende van Israël zeer bitter was, en dat er geen opgeslotenen noch verlatenen waren (Deuteronomium 32: 36), en dat Israël geen helper had, 1) zodat Hij zich over Zijn volk moest ontfermen, indien het nu niet geheel vernietigd zou worden.

Gods bemoeienissen met het afvallige Israël waren nog niet ten einde. Hij zond nog tot hen Zijn profeten. Hij was nog het ontfermen gedachtig. Nog was het vonnis van de verwerping niet uitgesproken. Nog was het voor Israël de tijd van het welbehagen. Ja, hoewel wij niet lezen, dat er een algemene verootmoediging was gekomen, nochtans erbarmde God zich. De reden wordt in het volgende vers aangegeven. Want het woordje niet (al) moet hier opgevat worden in de zin van, nog niet. De Heere had nog niet gesproken. De Barmhartige had het vonnis nog ingehouden, wat de Rechtvaardige met recht had kunnen uitspreken. Ook hier openbaarde God zich weer als traag tot toorn.

En dat Israël reeds nu zou vernietigd worden, en aan het oordeel van de verwerping zou worden prijsgegeven, was geenszins bij Hem besloten: de HEERE had nog niet gesproken dat Hij de naam van Israël van onder de hemel verdelgen zou, maar veeleer zou Hij voordat dit besluit kwam, thans nog een genadetijd schenken; want Hij verlostte hen door de hand van Jerobeam, de zoon van Joas, maar bereidde ook reeds onder deze koning, onder wie de tijd van genade niet erkend werd, de latere verwerping voor, en liet ze door enige gelijktijdige profeten verkondigen.

De roeping en eerste werkzaamheid van de profeet Jona, die koning Jerobeam II de gelukkige uitkomst van zijn wapens in de strijd tegen de Syriërs tot herstel van de oude grenzen van het rijk profeteerde valt zeker in de eerste tijd van de regering van deze koning, omdat de laatste slechts voortzette en voltooide, wat reeds zijn vader begonnen was (13: 25). Zijn zending naar Ninevé toch behoort tot de tijd, dat God de Heere, ten gevolge van Israël's onboetvaardigheid, Israël besloot te verwerpen, en daartoe Assyrië zich tot werktuig verkoos; iets naders over deze tijd zal echter blijken, wanneer wij de geschiedenis van Assyrië hebben nagegaan

(2Ki 23: 37" en "2Ki 15: 20). Evenals God, de Heere aan al de grote wereldmachten, die een roeping jegens Israël te vervullen hadden, zich op bijzondere wijze betuigd heeft, opdat het openbaar zou worden, dat zij in hun zegepraal over Zijn volk niets andere dan Zijn

werktuigen waren, zo moest reeds nu, tot Assyrië, nu het op het toppunt van zijn macht zou komen, een prediker van de gerechtigheid gezonden worden, door wiens Woord het zou worden opgewekt, om zich geheel onder Gods machtige hand te verootmoedigen, vóórdát het tot werktuig van het strafgericht over het onboetvaardige Israël werd gebruikt, en opdat het daarna niet in overmoed van zijn roeping zich verhief en zich aan het volk van de Heere bezondigde. Deze prediker van gerechtigheid nu werd hun in Jona toegezonden, wiens gehele geschiedenis een feit van diep symbolische en typische betekenis wordt. Jona met zijn vleselijk-particularistische zin is een afbeelding van zijn volk, dat, net als hij, aan zijn roeping om de heidenen te prediken, zich onttrok, zoals hij daartoe genoodzaakt werd, en zoals hij pas laat in ootmoed zich tot de Heere bekeerde. Maar hij is ook een voorbeeld van de Verlosser, die de idee, die Jona, ofschoon slechts met tegenzin, diende, op het volkomenst verwezenlijkte, namelijk de idee, dat de prediking van boete en geloof en het daaraan verknochte heil van de onboetvaardige Israëlieten tot de boetvaardige heidenen zou worden gebracht. Zoals de prediking van Jona aan de heidenen voorbereid werd door zijn driedaags verblijf in de buik van de walvis, zo werd de prediking van het Evangelie onder de heidenen mogelijk gemaakt door het driedaagse verblijf van de Verlosser in de schoot van de aarde, d.i. door Zijn dood en Zijn opstanding, de beide hoekpunten van het verlossingswerk. De boetvaardige Ninevieten zijn echter Israël's tegenbeeld; zij zullen in het jongste gericht optreden tegen al degenen, die de prediking van hen, die meer is dan Jona, veracht hebben.

De profeet die weigert de heidenen te prediken, stelt het volk Israël voor; het schip de oudtestamentische kerk. Als Israël zijn roeping verslaapt, wordt het geworpen in de golfbranding van de volken en door de grote vis veslonden. Deze vis is geen ander dan het volk van Ninevé, welke grondvester een naam draagt die (in het Syrisch en Chaldeeus) de vis betekent. Daar heft de bijbelse Jona zijn zwanenzang aan, en aan Babylons treurwilgen hangt hij zijn harp op. Maar na drie regeringen moest de gevangenschap van het volk eindigen; Israël wordt na drie geslachten uit de gevangenschap verlost, en teruggegeven aan het land, vanwaar het was uitgegaan. Intussen heeft hij wel met tegenzin de heidenen gepredikt en in Ninevé, de stad van 3 dagreizen lengte, zijn stem doen horen; maar de jaloezie, dat ook de volkeren van de wereld door middel van boete zullen gered worden is nog altijd bij de enghartige natie merkbaar. Israël is met wrok vervuld onder de Goïm (heidenen), onder wie het ten andere male in de gehele wereld verstrooid wordt, terwijl de boom van zijn hoop door de worm doorknaagd is, en de pompoen hem tot pelgrimsfles op zijn nieuwe zwerftocht dienen kan.

God had nog niet verklaard, dat Hij hen uit het land verdrijven en uitvoeren zou, zoals Hij naderhand bekend maakte door de volgende profeten, waarna dan ook de verstrooiing van de Tien Stammen is gevolgd. Het hoge woord van eedzwering, dat ontzaglijke teken van onveranderlijkheid, was nog niet de mond van God uitgegaan en daarom werd nog een weg open gehouden voor geloof en boetvaardigheid. En indien God mocht spreken, dat Hij hen haastig zou uitvoeren, zoals de bedreiging tegen Nineve luidde, nochtans zou Hij berouw hebben, indien zij zich van hun boosheid bekeerden.

Het overige nu van de geschiedenissen van Jerobeam en al wat hij gedaan heeft en zijn macht, hoe hij tegen de Syriërs gekrijgd heeft, en hoe hij Damascus en Hamath, 1) tot Juda

behorende, d.i. alles wat van de Syrische rijken vroeger tot Juda behoorde, aan Israël teruggebracht heeft, zijn die niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Israël?

Hiermee worden niet de steden, maar de landen bedoeld. Jerobeam nam terug van die rijken, wat vroeger onder David en Salomo tot het rijk van Israël vóór de scheiding onder Rehabeam had behoord. Onder Jerobeam van Israël en Uzzia van Juda, kwamen de rijken tot ongekende bloei. Het gebied werden zo ver mogelijk uitgezet. Voor het rijk van Israël zou echter de bloei straks plaats maken voor algehele verwoesting.

En Jerobeam 1) ontsliep met zijn vaders, met de koningen van Israël; en zijn zoon Zacharia werd koning in zijn plaats.

Koning Jerobeam II regeerde 41 jaar (vs. 23

), het langst van al de koningen van het rijk van Israël. Het bericht over hem is zeer kort, en ook elders, uitgezonderd bij Amos 7: 10vv. ontbreekt het aan juistere geschiedkundige opgaven. Behalve de mededeling dat hij, zoals al zijn voorvaders, aan de Jerobeamitische kalverdienst vasthield, vernemen wij slechts wat zijn regering boven die van alle andere koningen van Israël onderscheidde, en de hoofdzaak was, dat de Heere, naar de profetie van de profeet Jona, door hem Israël uit zijn toenmalige bittere ellende rukte, en dat hij de oude grenzen van het land herstelde. De volkomen zegepraal op de Syriërs en de verdrijving van deze aartsvijand, die het rijk nabij de ondergang gebracht had, was van de gewichtigste gevolgen; zij valt ongetwijfeld in de eerste regeringsjaren van Jerobeam, en stelt hem ons voor als de dapperste en bekwaamste krijgsman van alle Israëlitische koningen. De latere tijd van zijn regering schijnt zonder bijzondere beslissende gebeurtenissen te zijn voorbijgegaan; het was een rustige en vreedzame tijd, waarin, zoals 13: 5 aangeeft, de kinderen van Israël in hun tenten woonden als tevoren, en het volk de vruchten van de grote zegepraal op de Syriërs genoot. Maar daaruit volgt, dat Jerobeam ook een wijs en omzichtig regent was, die de lange vreedstijd tot vermeerdering van de welvaart van zijn volk wist te gebruiken. Uit de boeken van de profeten Amos en Hosea blijkt, dat het rijk destijds een welvaart had bereikt, als vroeger nauwelijks gekend was (Amos 6: 4-6; 7: 15 Hos. 12: 9). Maar juist in deze gelukkige tijd kwam eerst recht de onverbeterlijkheid van het volk aan het licht; want in plaats van zich door de rijkdom van de Goddelijke goedheid tot boete en bekering te laten leiden, gebeurde het tegendeel, zodat Hosea moest zeggen: "Daarna zijn zij, nadat hun weide was, zat geworden; als zij zat zijn geworden heeft zich hun hart verheven; daarom hebben zij Mij vergeten" (13: 6). Niet slechts duurde de kalverdienst als vroeger voort, maar ook de afgodendienst nam de overhand (Hos. 4: 12, 17; 8: 5; 11: 2; 13: 2 drong een verschrikkelijk zedenbederf binnen: weelderigheid, zwelgerij, schaamteloze ontucht, ongerechtigheid, gruweldaden, leugen en bedrog van allerlei soort (Amos 2: 6vv.; 3: 9; 5: 12; 6: 4-7 Hos.4: 1,

18); zodat het rijk juist van de tijd af, waarop het de hoogte van zijn macht en zijn welvaart had bereikt, des te sneller zijn gehele ondergang tegemoet snelde, zoals het volgende hoofdstuk toont. In zover was de tijd van Jerobeams regering voor geheel Israël beslissend, leverde het bewijs dat het de toestand van het grootste uiterlijke geluk en de uitnemendste aardse heerlijkheid minder verdragen kon dan ongeluk en benauwdheid van allerlei aard, en

juist daarom liet de Heere het tot zijn eigen welzijn als zelfstandig volk te ondergaan (17: 6vv.).

Omdat Jerobeam 41 jaar geregeerd heeft, zo viel zijn dood in het 27ste jaar van Uzzia. Wanneer nu zijn zoon, volgens 15: 8 pas in het 38ste jaar van Uzzia koning is geworden, dan kan hij niet terstond na de dood van zijn vader aan de regering zijn gekomen.

Naar 15: 8 kwam deze Zacharia pas in het 38ste jaar van Azaria of Uzzia op de troon, d.i. in het jaar 722 v. Chr.; omdat nu naar vs. 23 Jerobeam II slechts tot 783 v. Chr. geregeerd heeft, zo schiet er een tussentijd van 11 jaar over, die wij uit verschillende aanduidingen in de voorzeggingen van de profeet Hosea in het overzicht bij 1 Koningen 12: 24 als "Anarchie" hebben doen kennen. Deze Hosea, een zoon van Beëri, die de eerste plaats onder de kleine profeten inneemt, trad in de laatste tijd van de regering van Jerobeam II op, en moet 65 jaar lang zijn profetenambt vervuld hebben, omdat hij volgens 1: 1 ook nog in de eerste jaren van koning Hizkia van Juda werkzaam was. Ofschoon tot het rijk van de Tien Stammen behorende, duidt hij in genoemd opschrift van zijn boek de tijd, waarin hij werkte, toch aan, naar de toenmalige koningen van het Davidische huis; want alleen het laatste gold krachtens de Goddelijke instelling en belofte bij hem als het wettige; maar van de koningen over het rijk van Israël zet hij alleen Jerobeam II op de voorgrond, de laatste koning, door wie de Heere Israël nog hielp, zodat de overige koningen als luid sprekende getuigen van de goddelijke straferichten, die, zoals Coccejus zich uitdrukt, meer voor rovers dan voor koningen zijn te houden, nauwelijks bij hen in aanmerking komen. Het tijdvak, dat met Jerobeams dood een begin nam, moet treurig geweest zijn: Geen heer gold in het land, geen wet werd geacht, geen recht van troonopvolging meer erkend; en toen eindelijk na 12-jarige verwarring de zoon van de laatste koning, Zacharia de troon toch kon bestijgen, moest hij toch weer spoedig troon en leven verliezen (15: 8vv.). De bestemming van de profeet Hosea was om het verderf, dat het slechts schijnbare geluk onder Jerobeam in zich verborg, te verkondigen en in de scherpste tegenstelling met het overmoedige heden op te treden. Maar ook voor het rijk van Juda, dat door de regering van Uzzia nog eenmaal tot hoge bloei kwam, was juist het tegenwoordige tijdvak van de hoogste betekenis; het was voor beide rijken een tijd midden tussen bloei en val; kort te voren nog macht en glans, en kort daarna een van de beide rijken geheel vernietigd en het andere aan de rand van het verderf gebracht. Om het belang van dit tijdvak ontmoeten wij er ook zo vele profeten in; en dit niet alleen, maar met Hosea, Joël, Amos, Obadja, Jona, Micha en de tijdgenoot van deze laatste, Jesaja (2Ki 15: 7" en "2Ki 15: 36" en "1Ki 19: 21) begint ook het schrijvende profetisch ambt, of het opstellen van de eigenlijke profetische boeken.

Ook de oudere profeten hadden voorspellingen uitgesproken, die in de profetische geschiedboeken opgetekend werden, maar de blik van de vroegere profeten is meer op het Tegenwoordige dan op de Toekomst van het Goddelijke rijk toepasselijk, hun woord van vermaning, dreiging en belofte steeds op een onmiddellijk praktisch doel gericht. Maar thans, nu de beweging van de volkeren in aantocht is, waardoor Israël in de strijd van de heidense wereld gewikkeld en voor zijn afvalligheid gestraft zal worden, -nu het meer en meer blijkt, dat niet het tegenwoordig Israël ter verwezenlijking van het Goddelijk heilsplan geroepen, maar veeleer de tegenwoordige vorm van de theocratie moet vervallen en pas door strenge

gerichten uit het volk de Gods gemeente van de toekomst, aan wie het rijk toebedeeld wordt, ontstaan zal, thans verkrijgt het profetische woord een betekenis die zich ver buiten de grenzen van het Tegenwoordige uitstrekt. Door de meeste tijdgenoten miskend en gesmaad, moet het in zijn geschiedkundige vervulling voor latere geslachten de levende God in Zijn macht, gerechtigheid en trouw handhaven, en de vrome tot licht dienen, met behulp waarvan zij in het duister van de tijden zich op de Goddelijke rijkswegen thuis voelen. Daarom moet dan ook het profetisch woord trouw worden overgeleverd, hetgeen slechts gebeuren kon, indien het op schrift werd gesteld.

HOOFDSTUK 15.

REGERING VAN ENIGE KONINGEN IN JUDA EN ISRAËL.

Vs. 1-7. Evenals het rijk van Israël onder zijn 13de koning Jerobeam II een tijd van uiterlijke heerlijkheid geniet van een hoogte en een duur, als nooit te voren, om daarna een des te dieper val, ja de gehele ondergang tegemoet te gaan (14: 23vv.), zo verheft zich ook het rijk van Juda onder de in Jerobeams 15de regeringsjaar tot de troon gestegen tiende heerser Azaria of, zoals hij elders genoemd wordt, Uzzia van zijn zware nederlaag die het onder Amazia geleden had, tot grote macht en welvaart; want Azaria doet wat de Heere welgevallig is, en zo lang hij de Heere zoekt, laat de Heere hem alles gelukken. Maar ons bericht houdt zich bij deze uiterlijke bloei niet lang op, en vertelt in het algemeen zo goed als niets van Uzzia's roemrijke werken, het haast zich om mee te delen, hoe hij, tot straf voor zijn hoogmoed in de latere tijd van zijn bestuur, melaats en voor de regering onbekwaam wordt. Daaruit zien wij, dat de uitwendige glans van zijn rijk, niet minder de kiem van het verderf in zich droeg, als die van het rijk van Israël, maar in Juda volgde op Uzzia nogmaals een goed koning, en de bloeitijd hield langer stand dan die van het rijk van de Tien stammen (Vergelijk Kronieken 26: 3-23).

In het zevenentwintigste (lees: in het vijftiende) 1) jaar van Jerobeam, de koning van Israël 14: 23vv.), werd koning, Azaria of Uzzia 2) de zoon van Amazia, de koning van Juda.

De opgave van de grondtekst berust duidelijk op een schrijffout omdat toch, volgens 14: 17 Amazia de Israëlitische koning Joas ongeveer 15 jaar overleefd heeft, en dus reeds in het 15de jaar van Jerobeam II is gedood.

Amazia overleefde Joas van Israël nog 15 jaar, daarom stierf hij in het 15de jaar van Jerobeam II. Indien Uzzia dus in het zevenentwintigste jaar van Jerobeam koning was geworden, zou er een regeringloosheid van twaalf jaar zijn geweest. Dit komt echter niet uit en wordt ook door niets bevestigd, terwijl integendeel in 14: 21 wordt gezegd, dat terstond na Amazia's dood, Uzzia koning werd. Wij hebben dan ook hier aan een fout bij de afschrijver te denken, door verwisseling van de tekens wij (15) met (27), wat natuurlijk gemakkelijk kon.

In de boeken der Kronieken (behalve in 1 Kronieken 3: 12), zowel als bij de profeten Amos, Hosea en Jesaja, wordt hij bestendig Uzzia genoemd. Men heeft gemeend, dat hij deze naam bij zijn troonsbestijging heeft aangenomen, terwijl hij als koninklijk prins Azaria heette, evenals Joahaz, de zoon van Joram, de vijfde koning van Juda, later Ahazia heette (2 Kronieken 21: 17; 22: 1 2 Koningen 8: 24vv.). Beide namen, waarvan de eerste betekent: "wie de Heere tot hulp is," de andere: "wiens sterkte de Heere is," worden echter ook bij andere personen afwisselend gebruikt, zoals b.v. bij een nakomeling van Kahath (1 Kronieken

24, 36) en iets dergelijks bij een nakomeling van Haman (1 Kronieken 25: 4 en 18) Uzziël en Azareël; daarom is de bijna gelijke betekenis zeker de oorzaak van de dubbele naamaanduiding en kan moeilijk in verband staan tot de troonsbestijging of enige andere gebeurtenis in de regeringsgeschiedenis van de koning.

En hij, Azaria, deed wat recht was in de ogen van de HEERE, naar alles, wat zijn vader Amazia gedaan had. Ook hij werd, na een aanvankelijk goed en theocratisch bestuur, 1) later de Heere ontrouw, en liet zich door een gelukkige uitslag, waarmee zijn ondernemingen gekroond werden, tot overmoed verleiden.

Naar 2 Kronieken 26: 5 zocht Uzzia God, zo lang Zacharia leefde, een profeet die wel te onderscheiden is van de elfde onder de kleine profeten, in de verborgenheden van de Heere was ingewijd, en misschien de grootvader of overgrootvader van koning Hizkia van moederskant was (2 Koningen 18: 2; 2 Kronieken 29: 1). Zo lang hij nu de Heere zocht, liet God ook zijn ondernemingen slagen; niet slechts bracht hij, zoals reeds in 14: 22 gezegd is, Edom al dadelijk onder zijn macht, en versterkte hij Elath opnieuw, maar hij was ook gelukkig in zijn oorlogen tegen de Ammonieten, Filistijnen, Arabieren en andere volken, voorzag Jeruzalem van nieuwe muren en bolwerken, bouwde burchten en wachttorens in de woestijn, zorgde voor een deugdelijk leger en bouwde in de hoofdstad grote werpmachines, om daaruit pijlen en stenen op belegerende legers te kunnen afschieten. Bovendien bevorderde hij in de vreedstijd akker- en wijnbouw en veeteelt, zodat het onder Amazia uitgeputte land onder zijn regering weer bloeide en zich in grote welvaart verheugde, welk uiterlijk geluk echter, volgens de schilderingen van de destijds levende profeten ook een bron van verderf werd, omdat het volk tot aardse, vleselijke zin en hoogmoed verviel. Ja, Uzzia zelf verviel tot hoogmoed en trachtte de hogepriesterlijke waardigheid met de koninklijke te verbinden; als straf daarvoor sloeg de Heere hem, zoals wij in het volgende vers horen, met melaatsheid. Evenals over Jerobeam II, is ook over Azaria of Uzzia het bericht in de Boeken der Koningen boven verwachting kort, en beperkt het zich tot een algemene karakterschets van zijn regering; het is dus noodzakelijk, dat de lezer zich een nauwkeuriger beeld daarvan vorme uit de uitvoerige mededelingen der Kronieken en uit de profetische schriften. Uit dit laatste blijkt, dat de welvaart van het volk tot weelde ontaardde en de nog plaatshebbende dienst van de HEERE tot huichelarij maakte; dat is ongetwijfeld de oorzaak, waarom de schrijver van het Boek der Koningen zo snel over al de uiterlijke glans van Uzzia's regering is heengelopen.

En de HEERE plaagde, 1) sloeg de koning toen hij, het ambt van priester zich aanmatigende, in de tempel ging, om op het altaar te roken (2 Kronieken 26), dat hij melaats werd tot de dag van zijn dood; en hij woonde gedurende deze laatste jaren van zijn regering in een afgezonderd huis, buiten de eigenlijke stad, zoals voormelaatsen in de wet was bevolen (Leviticus 13: 46); maar Jotham, de zoon van de koning, en diens latere troonopvolger (vs. 32vv.) was over het huis, bestuurde in plaats van zijn vader het koninklijke huis, richtende het volk van het land.

Een ieder blijve in de roeping, waarin hij geroepen is, en houde zich binnen de perken, die God aan zijn stand heeft gezet. Gods instellingen laten zich niet ongestraft verachten.

God tuchtigt ook de groten in deze wereld met zwaar lijden, om hen hun nietigheid te herinneren en hen te verootmoedigen.

Wanneer dit plaatsvond is niet nader aan te geven. De mening van sommigen, dat hij 25 jaar lang is ziek geweest is echter te verwerpen, omdat Jotham zijn plaatsvervanger en deze laatste 25 jaar oud was, toen hij koning werd. Om daarom het ambt van plaatsvervanger te verrichten, moest hij minstens 15 à 20 jaar oud zijn. In dit geval zou Uzzia 5 à 10 jaar melaats zijn geweest.

Ofschoon wij mogen denken, dat hij berouw had en God hem zijn zonden vergeven heeft, nochtans werd hij tot waarschuwing voor anderen, gedurende zijn gehele leeftijd onder dat teken van Gods misnoegen gehouden, hetgeen misschien ook goed en nuttig was voor zijn eigen ziel.

En Azaria¹⁾ ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem bij zijn vaderen, in de stad van David; maar omdat hij aan de melaatsheid gestorven was, niet in de koninklijke erfbegraafplaats (1Ki 2: 10), maar, om deze niet te verontreinigen, in de aarde naast deze (2 Kronieken 26: 23); en zijn zoon Jotham werd koning in zijn plaats, nadat hij tot dusver reeds het ambt van plaatsvervangend regent van het rijk had bekleed.

In het doodsjaar van Uzzia (758 v. Chr.), werd Jesaja (eigenlijk Jeschajahoe, d.i. Heil van de HEERE), zoon van een zekere Amos, die de overlevering voor een broeder van koning Amazia (14: 1vv.) verklaart, tot het profetenambt geroepen (Jes. 6: 1vv.). Even onbewezen als de sage is, dat hij een nakomeling uit het koninklijk huis van David geweest is, is de andere, die hem tot opvoeder van de jonge prins Hizkia maakt en hem onder diens regering het ambt van Rijksgeschiedschrijver (2 Kronieken 26: 22; 32: 32) laat bekleden. Wel maken zijn wezen en zijn verschijning een volstrekt koninklijke indruk, zodat hij met het volste recht de koning van de profeten genoemd wordt; met koningen spreekt hij als een koning, met majesteit treedt hij de groten van zijn volk tegemoet en steeds bewijst hij zich meester van zijn onderwerp en van de taal. Maar dat koninklijk karakter komt uit iets anders dan uit koninklijk bloed voort, en slechts zoveel laat zich met zekerheid van hem zeggen, dat hij een geboren Jeruzalemmier was. In het midden van de 1500 jaren, dat het verbond van de wet duurde, tussen Mozes en Christus in, werkt Jesaja in het zo gewichtig keerpunt in de geschiedenis van Gods volk, toen dit, in de strijd van het oostelijke wereldrijk Assyrië met het westelijke of Egypte om het bezit van de wereldheerschappij, medegewikkeld, zijn vernietiging tegemoet ging. Toen had de profetie het dubbele doel, om in de aanstaande schijnbare zegepraal van de heidense goden een openbaring aan te wijzen van de straffende gerechtigheid van de HEERE tegen Zijn volk, en om het herstel van de theocratie uit de puinhopen van het verwoeste rijk tot troost van de gelovigen aan te kondigen. Overeenkomstig dit dubbele doel valt bij Jesaja nog meer dan bij andere profeten de afwisseling in het oog, dat hij onder de beste regeringen de ernstigste dreigingen, en in de tijd van de allerslechtste koning, van Achaz, daarentegen de vertroostendste beloften vermeldt. Nadat het 15de jaar van Hizkia (712 v. Chr.) om was, heeft de profeet, naar het schijnt, zich niet meer met de openbare zaken beziggehouden, maar hij leefde, naar ene geloofwaardige overlevering, nog tot aan het begin van Manasse's regering (698 tot 643 v. Chr.), toen hij als slachtoffer van het heidendom, dat toen weer heersende godsdienst geworden was, gevallen zou zijn. Wat de Talmud vertelt omtrent de wijze, waarop hij de dood vond, klinkt zeker fabelachtig. Toen Manasse de woorden van de bestraffende rede van Jesaja vernomen had-zo

luit een aantekening bij 21: 16 -werd hij met toorn tegen hem vervuld, zijn gerechtsdienaars liepen de profeet na om hem te grijpen, en hij ontvluchtte hen. Toen vertoonde zich een Johannes-broodboom, waarin hij zich verborg; maar er kwamen timmerlieden, die de boom doorzaagden, zodat Jesaja's bloed eruit vloeide. Omdat intussen doorzagen een de Israëlieten niet onbekende wreedheid was (2 Samuel 12: 31; 1 Kronieken 20: 3 20.3) en in Hebr. 11: 37 ook van zulke bloedgetuigen sprake is, die in stukken gezaagd zijn, lijdt het wel geen twijfel, dat Manasse werkelijk Jesaja liet doorzagen. Daaruit volgt, dat hij de leeftijd van minstens 85 jaar bereikt moet hebben, en nog heden wijst men ten zuiden van de vijver van Siloa (2 Samuel 17: 17" en "1Ki 7: 26) een moerbeiboom aan op de plaats, waar de wrede daad gebeurd zou zijn. Overigens wordt geen profeet zo dikwijls in het Nieuwe Testament aangehaald.

Lees dus zijn profetieën met de bede van de vrome Abt Aelredus van Rieval (gestorven 1166 na Chr.): "Gij die de heilige Jesaja hebt ingegeven te schrijven, geef, ik bid het U, geef mij te verstaan, wat hij geschreven heeft, nadat Gij mij reeds gegeven hebt te geloven; want wanneer wij niet vooraf het geloof hebben, zullen wij het ook niet verstaan."

*XIV. Vs. 8-12. Wat de Heere niet slechts aan Jehu toegezegd, maar ook later onder Jerobeam II door de profeet Hosea (1: 4) bevestigd had, dat wordt in Zacharia vervuld, die 11 jaar na zijn vaders dood hem in de heerschappij over het rijk van Israël opvolgt; want reeds na maanden wordt hij door Sallum voor aller oog gedood. Maar met hem wordt ook het andere woord in dezelfde profetische uitspraak vervuld, dat aan het koninkrijk van het huis van Israël een einde gemaakt zal worden; want zijn opvolgers zijn niet zozeer koningen als wel rovers en tirannen, die de naam van koningen onwaardig zijn, die de door misdaad verkregen en door misdaad gehandhaafde heerschappij ook door misdaad weer verliezen.

In het achtendertigste jaar van Azaria, de koning van Juda, d.i. in het jaar 772 voor Chr., nadat sinds de dood van de vorige koning een tijdruimte van 11 jaar in anarchie of regeringloosheid was vervlogen, regeerde Zacharia, de zoon van Jerobeam (14: 23-29) over Israël te Samaria, maar niet langer dan zes maanden. 1)

God had het volk van Israël beproefd, beide door oordelen en door weldaden, en de roepende stem, die daarin moest opgemerkt worden, verklaard en aangedrongen door Zijn knechten, de Profeten. Maar zij bleven desalniettemin hardnekkig en onverbeterlijk en daarom bracht God rechtvaardiglijk deze vloek over hen, dat er telken reize mededingers naar de oppermacht waren, en dat de vorsten doorgaans welhaast weggerukt en anderen uit andere geslachten in hun plaats kwamen; welke veranderingen doorgaans verstreken tot verergering en verzwakking van een staat, en dikwijls vergezeld geen met burgerlijke beroerten, met verwisseling en omkering van de wetten, met zware schatting en lasten, met de ondergang van vele geslachten en met vele andere onheilen. Immers, nu werd het de tijd van Israël's ellende, en oordeel volgde op oordeel, totdat zij verdelgd waren.

En Sallum (d.i. de Vergoldene-wie vergolden wordt Jer. 22: 11), de zoon van zekere Jabes, maakte, toen Zacharia nog slechts een half jaar geregeerd had, een verbintenis tegen hem en sloeg hem, heel onbeschaamd voor het aangezicht van al het volk, en doodde hem 1)

dus openlijk, terwijl vroegere samenzweringen op z'n minst in een meer beperkter kring van vertrouwelingen tot uitvoering waren gekomen (1 Koningen 15: 27; 16: 9); en hij werd koning in zijn plaats.²⁾

Door de profeet Hosea (1: 4) wordt gezegd: Ik zal het koninkrijk van het huis van Israël doen ophouden. Terecht heeft daarom Witsius gezegd, dat met Zacharia in de grond van de zaak het koningschap in Israël heeft opgehouden. "Want," zegt hij, "de opvolgers van Zacharia waren niet zozeer koningen als wel dieven, straatrovers en moordenaars, de doorluchtige naam van koning onwaardig."

Het is een teken van algemeen zedelijk verval, wanneer onder een volk, of in een stad, of in een dorp zonden en ongerechtigheden, die anders het duister van de nacht en het verborgen zoeken, openlijk, zonder afschuw, ontzetting en tegenstand op te wekken, gepleegd worden.

De jaren, die nu volgen, zijn allen jaren van ellende voor Israël geweest, jaren, die voorspelden, dat de ondergang van het rijk van de Tien stammen vast besloten was. Innerlijk geteisterd door opstand en beroering, uiterlijk bedreigd en verdrukt door de macht van Assyrië ging het Rijk van Israël met snelle schreden zijn ondergang tegemoet. De koningen, die Israël nu regeren, zijn geen rechtmatige koningen meer, maar langs de weg van ruw geweld en moord op de troon gekomen. Israël had niet willen wandelen in de rechten en instellingen van de Heere God, en nu, God heeft veel geduld, omdat Hij eeuwig is, maar eindelijk komt ook aan Zijn lankmoedigheid een einde. En met de dood van Zacharia was feitelijk het begin van het einde gekomen.

Dit, dat reeds deze vierde nakomeling van Jehu vroegtijdig zo'n gewelddadige dood moest vinden, was vervulling van het woord van de HEERE, dat Hij vroeger (10: 30) gesproken had tot Jehu, zeggende: U zullen zonen van het vierde lid op de troon van Israël zitten; 1)en het is alzo juist gebeurd, als voorzegd was, zodat Jehu's dynastie op de bepaalde tijd eindigde, terwijl het toch zo makkelijk anders had kunnen uitkomen, indien niet juist Gods raadsbesluit een vroeger einde verhinderd, en een later onmogelijk gemaakt had.

Dit was tevens een feitelijke bevestiging van de verklaring van de HEERE, dat Hij de zonden van de vaders zou bezoeken aan de kinderen tot in het derde en vierde geslacht (Exodus 20: 5; 34: 7 Deuteronomium 5: 9), d.i. dat Hij de zonden tegen het eerste en hoogste gebod: "Gij zult geen goden voor Mijn aangezicht hebben, en gij zult u geen gesneden beeld, noch enige gelijkenis maken, tegen dit fundament van het verbond en het middelpunt van het Israëlitische (hetgeen voornamelijk ook "de Jerobeamszonde" was) bij geen stamhuis langer dan tot aan het derde of vierde lid dulden, en wanneer ook dan nog geen verandering kwam, het verdelgen zou. Geen koninklijk huis in Israël, dat aan de zonde van Jerobeam of de afgoderij was overgegeven, bestond langer dan tot aan het derde of vierde lid. Het huis van Jerobeam ging, zoals dat van Baësa en Menahem, met het eerste lid onder, het huis van Omri met het derde, en het huis van Jehu met het vierde, Zimri, Sallum, Pekah en Hosea stierven zonder opvolgers, terwijl het huis van David, waarin de afval, al werd ook een koning ontrouw, toch nooit op een verder lid overging, onafgebroken op de troon bleef.

XV. Vs.13-16. Slechts één maand lang kan Sallum zich op de troon handhaven; toen trekt zijn veldoverste Menahem, die in Thirza met het leger is gelegerd, van daar weer op en slaat hem te Samaria, om daarna de ontworpen veldtocht tegen Thapsakus uit te voeren. Hij neemt de stad in, en behandelt de inwoners op gruwelijke wijze, omdat hij alle zwangere vrouwen het lichaam laat opensnijden.

Sallum, de zoon van Jabes, werd koning, in het negenendertigste jaar van Uzzia, de koning van Juda (771 voor Chr.); en hij regeerde niet langer dan een volle maand te Samaria.

Want Zacharia's krijgsoverste Menahem, de zoon van Gadi, trok, toen hij van de troonsverwisseling (vs. 19) gehoord had, met een deel van zijn troepen op van Thirza, de voormalige residentie van de Israëlitische koningen (1 Koningen 12: 25), waarin hij juist met het gehele leger legerde, om tegen de van Israël afgefallen stad Tiphsa of Thapsakus, aan de westelijke oever van de Eufraat (2 Samuel 8: 6) op te trekken, en hij kwam te Samaria om de troon voor zichzelf te verkrijgen, en sloeg Sallum, de zoon van Jabes, te Samaria, en doodde hem, en werd koning in zijn plaats. 1)

Een troon, die met zonden gebouwd is, houdt geen storm uit. Sallum, de koning van één maand, was door niets merkwaardig dan dat hij vermoordde en vermoord werd. Hieruit blijkt genoeg in welke toestand land en volk zich bevonden.

Toen, 1)nadat hij de koninklijke waardigheid aan zich gebracht had, sloeg Menahem, thans weer tot de geschorste veldtocht (vs. 14) terugkerend, Tifsah, 2) met allen, die daarin waren, ook haar gebied, de stad met al haar inwoners en haar gehele gebied, van Thirza af, zijn voormalige standplaats, waar hij het voornaamste deel van het leger had achtergelaten; omdat men niet voor hem had opengedaan, zo sloeg hij hen; al haar bevruchte vrouwen hieuw hij in stukken; tot vergelding voor de hardnekkige tegenstand, die de goed versterkte stad hem bood, sneed hij na de inneming haar het lijf open (2 Koningen 8: 12 Hos. 14: 1 Amos 1: 13).

Toen Jerobeam II de grenzen van het rijk in het noordoosten herstelde, zoals het onder Salomo geweest was (14: 25), was ook Thapsakus, dat waarschijnlijk in de nabijheid van het tegenwoordige Rakka bij de ondiepte El Hamman gezocht moet worden, weer aan Israël gekomen (1 Koningen 4: 24); maar gedurende de Anarchie, door Jerobeams dood (2Ki 14: 29), had die stad zich losgescheurd, totdat Zacharia aan de regering kwam en zijn krijgsoverste Menahem opdroeg om haar voor haar afval te tuchtigen en onder zijn macht terug te brengen. Op de tocht daarheen, toen hij in Thirza het leger had samengebracht, hoort Menahem van Zacharia's moord door Sallum, werpt deze met een legerafdeling van de troon, maakt zichzelf koning en voltooit nu pas de begonnen onderneming. Dit eerste werk van zijn regering wordt hier bij de geschiedenis van Sallum verteld, juist zoals hiervoor in 14: 22 de versterking van Elath door Azaria of Uzzia nog bij de geschiedenis van zijn vader Amazia is vermeld.

Tifsah lag aan de westelijke oever van de Eufraat en volgens Movers aan de grote handelsweg van Egypte, Phoenicië en Syrië naar Mesopotamië en de Midden-Aziatische rijken. Deze vesting, die zeer sterk was, was dus van grote betekenis voor het rijk van Israël.

*XVI. Vs. 17-22. Mehahem is nog niet tot rust gekomen na zijn door koningsmoord en wreedheid verkregen heerschappij, als reeds Pul, de koning van Assyrië, in het land valt, en de tegenpartij van de eerste in hem een hulp meent te vinden om zich van hem te ontdoen. Maar Menahem is slim genoeg, om door een schatting van duizend talenten zilver, die hij aan Pul belooft en van zijn volk afperst, de Assyrische koning voor zich te winnen, en niet alleen hem tot de aftocht te bewegen, maar zich ook zodanig op de troon te bevestigen, dat na een regering van 10 jaar zijn zoon hem kan opvolgen, ofschoon niet zonder tegenstand.

In het negenendertigste jaar van Azaria, de koning van Juda, d.i. in het jaar 771 v. Chr. (zie vs. 13), werd Mehahem, de zoon van Gadi, koning over Israël en regeerde tien jaar, tot 760 v. Chr., te Samaria.

Toen kwam Pul, de koning van Assyrië, tegen het land, misschien door Mehahems veldtocht tegen Thapsakus (vs. 16) daartoe gedwongen; en Mehahem, ziende dat de tegenpartij, die hem van de troon probeerde te stoten, van de komst der Assyriërs gebruik maakte om dit uit te voeren; gaf aan Pul duizend talenten zilver, opdat zijn hand met hem zou zijn, een het koninkrijk in zijn hand te sterken. 1)

In plaats van de God van Israël te vertrouwen, die Zijn volk reeds zo dikwijls uit grote nood gered had, en tot Hem te zeggen: Mijn toevlucht en mijn burg! Mijn God, op wie ik vertrouw! (Psalm 91: 1, 2) zoekt Mehahem steun en bescherming bij Israël's vijanden, en koopt die met het van zijn onderdanen afgeperste geld. Maar het bleek dat met vreemd geld gekochte vriendschap niet van lange duur is, en dat de man vervloekt is, die op een mens vertrouwt (Jes. 17: 5).

Mehahem was, zoals duidelijk uit vs. 16 blijkt, waar gemeld wordt, dat hij zelfs de ongeboren vrucht niet spaarde, een bij uitstek wreed man. Moord had hem op de troon gebracht, moord en geweld moest hem op de troon houden. Daardoor kon hij zich geheel niet bemind maken bij zijn onderdanen. Integendeel moesten zij zich van hem vervreemden. Daarom, naar onze mening, durfde hij zich tot tegenweer niet gereed maken tegen de koning van Assyrië, vreemde dat zijn eigen volk hem zou afvallen, of hem zou uitleveren aan de vijanden. Maar daarom kocht hij ook de oorlog af door een grote som geld, die zijn uitgemergelde onderdanen weer moesten opbrengen. Met Pul, de koning van Assyrië, treedt voor het eerst deze grote wereldmacht in de Heilige Schrift op. Uit de laatste woorden van dit vers blijkt voldoende, dat Mehahem zich niet vast op de troon voelde.

Mehahem nu bracht dit geld, deze belasting op van Israël, van alle geweldigen van vermogen, van de rijksten, om de koning van Assyrië te geven, voor elk man vijftig zilveren sikkels; Zo keerde de koning van Assyrië terug, nadat hij Mehahem in het koninkrijk bevestigd had, en bleef daar niet in het land (Hos. 5: 13; 7: 11; 8: 9)

De Assyriërs, tot de stam van de Semieten behorende, hadden oorspronkelijk hun zetel in Sinear (Mesopotamië of Babylonië), maar waren voor de inbrekende macht van Nimrod aan de boven-Tigris en Eufraat geweken en hadden daar, waarschijnlijk met nog andere stammen vermengd, een nieuw rijk gesticht, dat in het westen en noordwesten aan Mesopotamië, in het

oosten aan Medië en in het zuidoosten aan Suziana grensde, dus het tegenwoordige Kurdistan bevatte (Genesis 10: 11vv. 22). Ofschoon bergland, door een tak van de Taurus, de Sogrus, doorsneden, was het land wegens zijn vele, tot het stroomgebied van de Tigris behorende stromen, en zijn veelvuldige dalen toch zeer geschikt voor de graanbouw; tegen de heuvels en voorgebergten van het bergland werd een heerlijke wijn gewonnen; de lage dalen waren door granaat-, vijgen-, olijven- en notenbomen belommerd, de berghellingen van de middelste bergstreek met mooie eiken-, platanen- en pijnbomen-wouden bezet, en op de vruchtbare weiden van de hogere bergstreken graasden runderen, paarden, schapen en geiten. Ook hadden de Assyriërs een belangrijke bijenteelt (18: 32). Omdat zij daar met nog andere volksstammen vermengd woonden, bevatte ook hun godsdienst en hun taal verschillende bestanddelen; zij hadden onder hun afgoden een god van de duisternis, overeenkomende met de Medo-Perzische Ahriman, en een op Babylonisch-Egyptische oorsprong wijzende Adramelech of Vuurkoning, terwijl hun planeten-godheid Anahid dezelfde is, als de Mylitta (Derkéto) bij de Babyloniërs en de Astarte bij de Phoeniciërs. Door veroveringen werd Assyrië in de loop van de tijd één groot rijk, waarvan Ninus en Semiramis als grondleggers worden opgegeven. Ninus, die voor een zoon van de zonnegod Bel gehouden werd, bevocht, volgens de mededelingen van de oude geschiedschrijvers, de koning van de Babyloniërs, vervolgens de Armeniërs en Meden, en onderwierp in een zevenjarige oorlog ook de volken van Klein-Azië aan zich. Toen hij daarna ook tegen Bactrië, het tegenwoordige Balkh met een deel van Bucharije, streed, en een goed versterkte burcht te Baktra zijn zegevierende loop dreigde te stremmen, lukte het hem met behulp van de listige en moedige Semiramis, de vrouw van een voorname Assyriërs, om in het bezit van de burcht te raken; als dank daarvoor verhief hij haar tot zijn gemalin, maar haar vroegere echtgenoot Menon bracht zich uit wanhoop daarover om het leven. Na de dood van Ninus, die van de op zijn krijgstochten gemaakte buit de stad Ninevé aan de oostelijke oever van de Tigris, tegenover het tegenwoordige Mosul, tot zijn residentie bouwde, nam Semiramis voor haar nog onmondige zoon Ninus de regering in handen, verfraaide Babylon, Ecbatana en andere steden, bracht door het aanleggen van kunstwegen, kanalen, dammen, enz., vele goede zaken tot stand en zette ook de veroveringen voort; maar haar laatste krijgstocht tegen Indië mislukte, en kort daarop vond zij haar dood. Volgens de overlevering werd zij tot de goden weggevoerd; omdat zij voor een dochter van Derketo gehouden werd, noemt men haar geslacht de Derketaden. De met Ninus beginnende heerschappij van despoten telt 30 op elkaar volgende koningen, meest verwijfde in de werkeloosheid van het paleisleven zich voortplantende vorsten, van wie de laatste Tonoskonkoleros, met de bijnaam Sardanapalus I, in een opstand bezweek. De Medische stadhouder Arbaces, zo'n verwijfde gebieder moe en door de Babylonische priester Belesis opgestoot, bracht de Meden en Babyloniërs tot een opstand; driemaal teruggeslagen door de zich verwerende Sardanapalus, wilde hij reeds de onderneming opgeven, maar liet zich door Belesis tot een vierde poging overhalen; en deze lukte. De stad Ninevé werd ingenomen; Sardanapalus verbrandde zich met zijn vrouwen en kinderen op een brandstapel om de schand van de gevangenschap te ontgaan, en het Oud-Assyrische rijk nam, zoals men gewoonlijk aanneemt, in het jaar 888 v. Chr. een einde, nadat het volgens de opgaven van Herodotus 520 jaar bestaan had. De wereldse geschiedschrijvers sluiten daarmee Assyrië's geschiedenis, en beginnen met Arbaces, de overwinnaar van Sardanapalus, een nieuwe, de Medische dynastie, die tot op Astyages, de grootvader van Cyrus, wordt voortgezet. Om nu de Bijbelse berichten daarmee overeen te brengen, heeft men een tweede, het Nieuwe

Assyrische rijk aangenomen, voor wiens stichter men de in deze tekst vermelde Pul (omstreeks 770 voor Chr.) houdt. Tot zijn opvolger had hij Tiglath-Pilezer (16: 8vv.); op deze volgde Salmanasser, die het rijk van Israël verwoestte (17: 3vv.), het rijk van Juda aan zich schatplichtig maakte (18: 7), Medië en Perzië onder zijn heerschappij had (18: 11) en volgens Josefus belangrijke vorderingen in Syrië maakte. Of de in Jes. 20: 1 genoemde Sargon een en dezelfde persoon met hem of zijn veldheer is, die na zijn dood zich tot koning maakte, en na veeljarige strijd met de rechtmatige erfgenaam van de troon zich in de heerschappij versterkte, moet in deze zin beslist worden, dat hij zijn opvolger is geworden; in dit geval zou Salmanasser bij deze driejarige belegering van Samaria gestorven zijn, en Sargon is het dan wezenlijk geweest, die het volk van de tien stammen in de Assyrische ballingschap heeft gevoerd. Daarna wordt Sanherib vermeld (18: 13vv. 18.13), een tijdgenoot van de Egyptische koning Sethos (in de Bijbel Tirhaka genoemd); hij verscheen ten tijde van koning Hizkia voor Jeruzalem, maar gaf ten gevolge van een plotseling sterven in zijn leger de belegering op en trok met de rest van zijn ontzaglijk leger onverrichter zake in zijn land terug, waar hij later door zijn oudste zonen vermoord werd (19: 36). Thans kwam op de troon zijn jongere zoon Assar-Haddon, die naar de ontvolkte streken van het voormalige rijk van de tien stammen kolonisten uit Perzië en Babylonië overbracht (17: 24 Ezra 4: 2); hij was het ook, die door zijn veldheren koning Manasse gevangen van Jeruzalem naar Babel bracht, waar deze zich bekeerde. Later mocht hij in zijn rijk terugkeren (2 Kronieken 33: 11vv.). Van nu af bevat de Heilige Schrift geen verdere aanduidingen over de geschiedenis van het Assyrische rijk; maar wel worden ons nog enige meerdere berichten gegeven in uittreksels uit de geschiedenis van Babylon door Berosus, een priester van Belus in Babylonië, die omstreeks 268 v. Chr. schreef, en de jaarboeken van de Belustempel tot zijn doel wist te gebruiken. Op Sanherib, die, wanneer men Sargon ongeveer in de tijd van 722 tot 716 voor Chr. plaatst, sinds laatstgenoemd jaar regeerde, en Assar-Haddon, wiens tijd ongeveer tot 668 reikt, volgde eerst Samughes met 21 jaar en daarna diens broeder Kiniladan met eveneens 21 jaar, zodat wij met hem tot op het jaar 629 voor Chr. afdalen. Reeds onder deze beide regenten ging het Assyrische rijk telkens zekerder zijn ondergang tegemoet, totdat het daarna onder hun opvolger en met hem werkelijk een einde nam. Gewoonlijk wordt deze als Sardanapalus II aangeduid, maar hij draagt daarbij tevens de naam van Saracus of Sarak. Had reeds in het jaar 633 voor Chr. Phraortes van Medië een veldtocht tegen Ninevé, maar vruchteloos ondernomen, terwijl Kineladan hem bestreed en doodde (2Ki 22: 2), zo nam zijn zoon Cyaxares de zaak weer ter hand; aanvankelijk moest hij zijn onderneming wel weer opgeven, omdat de Scythen hun eerste grote inval maakten, maar later verbond hij zich met de onderkoning Nabopolassar van Babylonië tot een besliste omverwerping van het Assyrische rijk. Dit gebeurde omstreeks het jaar 610 voor Chr. Maar niettegenstaande de Assyriërs in weelde en ongerechtigheid verzonken waren, zo was toch nog veel van de oude kracht in hen, en een stad van zo'n grootte als Ninevé, kon zo gemakkelijk niet genomen worden. Drie jaar duurde de belegering, en reeds meermalen waren de aanvallen van de verbondenen afgeslagen; toen bereidde Sardanapalus zijn soldaten een feest, de vijand maakte van deze gelegenheid gebruik en drong de Assyriërs tot in de binnenste vestingen van de stad terug. Toen nu later de Tigris, door langdurige regens gezwollen, buiten zijn oevers trad en een groot deel van de vestingwallen wegnam, drongen Meders en Babyloniërs met weinig moeite Ninevé binnen, verwoestten de stad voor altijd en verdeelden de buit en het bezit van het Assyrische rijk onder elkaar (Nah. 2: 2vv. Zef. 2: 13vv.). Daarvan verder bij 23: 29vv.

Nadat reeds in het jaar 1820 de ruinen-heuvels van de stad de opmerksaamheid van de Engelse reiziger Zich in Bagdad gedurende zijn verblijf in Mosul tot zich getrokken hadden, begon de Franse Consul Botta, op last van zijn regering, in het jaar 1842 uitgebreide opgravingen, eerst in de heuvel van Kojundschuk, maar daarna met veel beter gevolg in Khorsabad; hier stiet hij op de bovenhoek van een kamer, weldra opende zich een samenhangende rij van zalen van een oud koningspaleis, dat daarop in de jaren 1851-54 met ringmuren, torens en al geheel werd opgegraven. In het jaar 1845 begaf zich hierop de Engelsman Layard naar Ninevé en begon de ruinenheuvel van Nimrod te onderzoeken, hetgeen wel een korte tijd door de tegenstand van de Turkse regering werd afgebroken, maar daarna met haar bijstand ook werd toegepast op de heuvel van Nebbi-Junus; een groot getal van de door Botta en zijn opvolger Place gevonden beeldhouwwerken zijn in het museum van het Louvre te Parijs geplaatst. Door al deze onderzoekingen is dan gebleken, dat de naam Ninevé twee betekenissen heeft. Allereerst betekent hij een afzonderlijke stad; meer daarnaast duidt het woord ook een vereniging van vier grote eeuwenoude steden aan, waartoe ook het eigenlijke Ninevé behoort, en van vele kleinere troonplaatsen, kastelen enz. Dit Ninevé in ruimere zin is aan drie zijden door rivieren, (noordwestelijk door de Khors, westelijk door de Tigris, oostelijk en zuidelijk door de Ghazr Su en de grote of Boven-Zab) maar aan de vierde door bergen, die uit het rotsplateau oprijzen, begrensd, en was rondom door dammen, kanalen, wallen en kastelen naar de kunst versterkt. Het vormde een trapezium (ongelijkzijdige vierhoek) welke scherpe hoeken noord- en zuidwaarts liggen, en welke lange zijden door de Tigris en de bergen gevormd worden. De vier steden, die dit trapezium insluit zijn: 1e. het eigenlijke Ninevé in de noordwestelijke hoek aan de Tigris, de puinhopen van Kojundschuk, Nebbi-Junus en Ninua omvattend; 2e. de latere hoofdstad Nimrud, door enige voor het Bijbelse Kalach gehouden, aan een zuidwestelijke hoek tussen de Tigris en de Zab; 3e. een tot dusver nog naamloze en het minst onderzochte stad, binnen de grenzen waarvan het tegenwoordige dorp Selamiyeh ligt, noordelijk van Nimrud; 4e. de plaats die thans Khorsabad heet, die een burcht en tempelbouwwallen besluit en aan de rivier Khors ligt. Hieruit werd het begrijpelijk, dat de stad 2 miljoen inwoners kon hebben en de profeet Jona (

3vv. 4: 11) drie dagen lang daarin kon rondtrekken; deze opgave komt nauwkeurig overeen met die van Diodorus van Sicilië, die de omtrek van de stad op 480 stadiën op 12 Duitse mijl bepaalt (1 dagreis = 4 mijl). Wat nu de bouwwallen van deze grote stad van de oude wereld, zover zij tot heden is opgegraven, betreft, zo zijn de voornaamste daarvan: 1e. die van Nimrud. Dit is een kunstig terras door mensenhand, waarop vroeger eenmaal minstens negen gebouwen stonden en waarvan trappen afvoeren naar de Tigris. In de noordwestelijke hoek van het terras staat een hoge toren, daarnaast staan twee kleine tempels met afgodsbeelden; maar aan de noordwestzijde bevindt zich het zogenaamde noordwest-paleis met de hoofdgevel naar het noorden, het oudste van de tot heden ontdekte Assyrische paleizen. Het naaste paleis dat men zuidwaarts bereikt, is het zuidwestpaleis met een grote prachtige zaal van 220 voet lengte en 100 voet breedte en een ingang aan het noordeinde, die door twee kolossale gevleugelde dieren bewaakt wordt. Het daarop volgende zuidoostpaleis staat ten opzichte van de grootte en de bouwstoffen ver achter bij de beide vorige gebouwen en bevat slechts kleine vertrekken. In het midden van het terras zijn ook nog sporen van een ander paleis, dat men het centraalpaleis genoemd heeft; maar dit werd door andere Assyrische koningen gedeeltelijk herbouwd, gedeeltelijk werd het materiaal tot nieuwe bouwwerken gebruikt, zodat men het algemene plan niet eens meer kan herkennen. 2e. Een gebouw uit

later tijd, zeker van Sargon, de vader van Sanherib, afkomstig, werd door bovengenoemde Franse consul Botta te Kojundschuk ontdekt. 3e. Het paleis van Kojundschuk is door Sanherib zelf gesticht. 4e. Bovendien bevinden zich nog paleizen in de heuvel van Nebbi-Junus, maar daar mochten tot dusver geen opgravingen gedaan worden, omdat de Moslims die heuvel houden voor het graf van de profeet Jona, dat zij niet willen laten ontheiligen. De inscripties, die de muren van al deze paleizen bedekten, zijn in het zogenaamde spijkerschrift geschreven; het is uit de hiërogliefen van een oud-Uralisch volk ontstaan, tot op de tijd van Antiochus de Grote in de Aziatische landen in gebruik geweest en bestaat uit samenstellingen van wiggen en winkelhoeken, waardoor het zeer geschikt is voor monumenten. Als de telkens terugkomende ontcijfering van deze opschriften volkomen gelukt zal zijn en een samenhangende en betrouwbare geschiedenis van de Assyrische koningen daardoor zal zijn verkregen, zal, dit vertrouwen wij, ook dit gesteente de waarheid van de Schrift volkomen bevestigen.

Tot zo lang spreekt men over sommige gedeelten geen beslissend oordeel ten nadele van de Heilige Schrift uit.

Daarna ontsliep Mehahem 1) met zijn vaderen; hij was de enige van de laatste zes koningen van het rijk van de tien stammen, die een natuurlijke dood gestorven is; en zijn zoon Pekahia werd koning in zijn plaats, maar zoals uit een vergelijking van vs. 17 met vs. 23 afgeleid schijnt te kunnen worden, pas enige maanden na de dood van zijn vader, omdat de troon hem aanvankelijk betwist werd.

Uit Mehahems tocht tegen Tifsah, welke stad hem niet binnenliet, d.i. hem niet als koning wilde erkennen, ziet men, dat hij niet bemind en dat het land reeds in partijen verdeeld was. Zijn woeden, als dat van de ruwste buitenlandse vijand, tegen zijn eigen landgenoten, doet hem ons kennen als een wrede tiran, die aanstonds alle tegenstanders van zijn troonsbestijging met vrees en schrik wilde vervullen. Van hem geldt, wat Macchiavelli (de principe 8) zegt: "Wie op een wederrechtelijke en geweldige wijze zich een kroon opzet, moet, wanneer het nodig is om wreed te wezen, alle wreedheid opeens uitoefenen, opdat hij niet elke dag daarmee behoeft voort te gaan." Het tweede voor het rijk beslissende feit, was zijn verhouding tot Assyrië. Niet enkel om de hem bedreigende vijand tot de aftocht te bewegen, maar ook om door hem tegen zijn eigen volk beschermd te worden, legde hij zijn volk een grote schatting voor Assyrië op. Hij was de eerste Israëlitische koning, die, om zijn volk in bedwang te houden en zijn heerschappij te handhaven, van een uiterlijke mogendheid hulp en bijstand kocht; hij wilde dus zijn heerschappij bevestigen ten koste van de zelfstandigheid van zijn volk. Juist daartegen ijverde de profeet Hosea zo sterk (Hos. 5: 13; 7: 11; 10: 6 van het rijk te versterken, bracht hij het des te sneller bij zijn ondergang. Want de wereldgeschiedenis leert, dat bescherming van machtige rijken op onderdrukking door die rijken uitloopt, en dikwijls, zoals hier voor Israël, een straf wordt voor hem, die die hulp inroept.

*XVII. Vs. 23-26. Pekahia's regering is bij grote verwarring, die in het rijk van Israël heerst, slechts van korte duur. nog geen twee volle jaren heeft hij het koninkrijk in bezit, of zijn hoofdman Pekah, aanvoerder van het uit Gileadieten bestaande deel van de koninklijke lijfwacht, staat tegen hem op en doodt hem met behulp van de onder zijn bevel staande 50

man in de koninklijke hofburg, en met de koning vallen tevens zijn beide verdedigers Argob en Arje.

In het vijftigste jaar van Azaria, (of Uzzia), de koning van Juda, d.i. 760 v. Chr., werd Pekahia, de zoon van Mehaahem, koning over Israël, en regeerde twee jaar te Samaria, tot 759.

Het overige nu van de geschiedenissen van Pekahia, 1) en al wat hij gedaan heeft, ziet, dat is geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Israël (1Ki 14: 19).

Uit Pekahia's korte regering vermeldt de schrijver geen enkele gebeurtenis, dan alleen zijn einde, dat in een dubbel opzicht belangrijk was. Menahem had tot bevestiging van zijn koninkrijk en tot stichting van een nieuwe dynastie de bijstand van Assyrië duur gekocht; zo lang hij leefde bleef hij ook nog koning; meer nauwelijks had zijn zoon de troon bestegen, of het bleek hoe nietig Assyrië's bescherming was, want reeds in het volgende jaar was het nieuwe koninklijke huis vernietigd. Tevens leren wij hieruit de stand van zaken in het land kennen. Pekahia werd niet door een machtige verklaarde vijand, maar door zijn vertrouwde adjudant met behulp van een deel van de lijfwacht, die hem beschermen moest, in zijn paleis vermoord. Zulke misdaden kunnen slechts daar voorvallen, waar reeds alle banden van tucht en orde, van trouw en gehoorzaamheid zijn verbroken (Hos. 4: 1-2).

*XIII. Vs. 27-31, Twintig jaar regeert Pekah, de zoon van Remalia over Israël. In de laatste jaren van zijn regering verbindt hij zich met het vroeger omtrent zijn volk zo vijandige Syrië, en doet in gemeenschap met Rezin van Damascus, reeds onder Jotham van Juda, strooptochten in het zuidelijk rijk, totdat hij eindelijk onder Achaz, het met zijn bondgenoot rechtstreeks toelegt op de vernietiging van het Davidische koningshuis, en op Jeruzalem aanrukt (vs. 37 16: 5vv.). Maar Achaz roept tegen beide tegenstanders, de Assyrische koning Tiglath-Pilezer te hulp, die niet slechts een einde maakt aan het Syrische rijk (16: 19vv.), maar ook van het rijk Israël, het noordelijk gebied evenals het Oost-Jordaanland veroverd, en de inwoners naar Assyrië wegvoert. Dit is het begin van de Assyrische ballingschap.

In het tweeënvijftigste jaar van Azaria, de koning van Juda, 759 v. Chr. werd Pekah, de zoon van Remalia, koning over Israël en regeerde twintig jaar tot 739 te Samaria.

In de dagen van Pekah, de koning van Israël, volgens Jes. 8: 4 waarschijnlijk in zijn laatste regeringsjaar, kwam Tiglath-Pilezer, koning van Assyrië, door Achaz, de koning van Juda te hulp geroepen (16: 5vv.) en nam Ijon, 2 3/4 uur zuidwestelijk van Hasbeya (1 Koningen 15: 20) in, en Abel-Beth Maächa (2 Samuel 20: 14), en Janoah, dat nog niet gevonden is, maar zeker in de nabijheid van de eerstgenoemde plaatsen gelegen was, en niet te verwarren is met het (Jozua 16: 6vv.) genoemde Janoah, en Kedes, noordwestelijk van het meer Merom (Jozua 12: 22), en Hazor, in dezelfde streek (2 Samuel 15: 23) en Gilead, het gehele Oostjordanland (14: 25) en Galilea, het land Glalil, het noordelijke deel van de latere provincie Galiléa (1Ki 9: 11), en het gehele land van Nafthali; en hij voerde hen, de bewoners van dit veroverde gebied weg naar Assyrië, 1) en wel in de landstreek met die naam ten noorden van Ninevé en aan de zuidwestzijde van de Kaspische zee, waarheen onder Salmanasser ook de tweede wegvoering plaatsvond (17: 6; 1 Kronieken 5: 26).

Zoëer als koning Achaz van Juda en de met hem gelijkgezinden zich over deze wegvoering verheugen mochten, omdat zijn ontheocratische politiek (16: 7vv.) nu volkomen gelukt scheen, omdat Tiglath-Pilezer niet slechts Syrië ontvolkt, maar ook de andere vijand, het noordelijk rijk, vernietigd had, zo groot was daarentegen de droefheid van de ware gemeente over deze verwoesting van de wijnberg van de Heere. Psalm 50 is een uitdrukking van haar smart en tevens een merkwaardig getuigenis voor de algemene geest, die de gemeente van God van oudsher heeft beziel, een bevestiging van het woord van de apostel: Als één lid lijdt, lijden alle leden mee.

Door Abarbanel wordt, in verband met 1 Kronieken 5: 26 gezegd, dat dit de tweede wegvoering was. De eerste zou dan door Pul zijn bewerkstelligd. Echter ten onrechte. Wij hebben hier de eerste wegvoering, want van Pul lezen wij uitdrukkelijk, dat hij zich met de schatting van 1000 talenten tevreden stelde. Door deze wegvoering werd het rijk van de Tien stammen zeer verzwakt, omdat niet minder dan 4 ½ stam, voor een groot gedeelte, in ballingschap werd gezonden.

En Hosea, de zoon van Ela, maakte een verbintenis tegen Pekah, de zoon van Remalia, en sloeg hem, en doodde hem, en werd koning in zijn plaats; in het twintigste jaar 1) van Jotham, de zoon van Azaria of Uzzia.

Deze bepaling springt in twee opzichten in het oog; want allereerst heeft Jotham volgens vs. 33 slechts 16 jaar geregeerd, maar verder wordt in 17: 1 gezegd, dat Hosea pas in het 12de jaar van Achaz koning is geworden. Het eerste laat zich daaruit verklaren, dat een bepaling naar de regeringsjaren van Achaz niet aanging, omdat eerst nog van Jotham verteld moest worden (vs. 32), met wiens komst aan de regering de geschiedenis van Juda's koningen was afgebroken (vs. 7); in plaats van: "in het vierde jaar van Achaz" wordt dus gezegd: "In het twintigste jaar van Jotham", want deze man is de lezer reeds bekend. Maar ofschoon in dit jaar (het einde van 739 voor Chr.) Hosea Pekah ombracht, zo kwam hij toch niet aanstonds in het onbetwiste bezit van de troon, maar in deze tijd van innerlijke ontbinding van het rijk, volgde eerst andermaal een anarchie als die na de dood van Jerobeam II (2Ki 14: 29), en wel van 8 ½ jaar. Dit neemt men gewoonlijk aan, om de tweede van de vroeger opgegeven moeilijkheden weg te nemen.

Hij moest bij uitstek op een kroon verzot wezen, die zich te dien tijde aan zo'n groot gevaar, zoals dat van een verrader, wilde blootstellen, tot verkrijging van de kroon van Israël, ofschoon van haar uitgelezendste bloemen en kleinoden beroofd, en meer dan ooit met doornen bezet; een kroon, reeds lange tijd dodelijk, degene, die ze gedragen hadden en verbeurd verklaard door de Goddelijke Rechtvaardigheid, die ze eerlang in het stof leggen en vernietigen zou; een kroon, die een wijs man, deze op straat vindende, niet zou willen oprapen.

Het overige nu van de geschiedenissen van Pekah, 1) en al wat hij gedaan heeft, ziet, dat is geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Israël (2Ki 14: 19).

De regering van Pekah was voor het rijk van Israël het begin van het einde. Dat Pekah, niettegenstaande het innerlijke bederf van het rijk, zich toch zo lang op de troon handhaafde, is wel een bewijs van zijn ongewone geestkracht, waaraan het hem evenmin als aan soldatenmoed schijnt ontbroken te hebben. De wijze waarop hij op de troon kwam, toont aan, dat hij een ruw, trouweloos en heerszuchtig mens was, die naar God en goddelijke dingen niet vroeg. Bij Jesaja wordt hij in het geheel niet met zijn naam, maar met verachting slechts "de zoon van Remalia" genoemd (Jes. 7: 4, 5, 9), waarschijnlijk omdat hij van lage afkomst was.

XI. Vs. 32-38. Als Jotham na de dood van zijn vader Uzzia zelfstandig regent is geworden, volgt hij hem op de goede weg, die deze aanvankelijk had ingeslagen zonder tot zijn latere afdwalingen te raken. Als men de regering van de vorige en de tegenwoordige koning tot een geheel samenvat, moet men zeggen, dat het rijk van Juda toen een tijd van hoge macht en bloei beleefde, de hoogste sinds Josafat en de langste sinds de scheuring van het rijk, maar ook de laatste voor zijn ondergang, want reeds tegen het einde van Jothams regering begint de gebeurtenis zich voor te bereiden, die vanwege de beproeving die voor Juda en het huis van David zich eraan vast knoopte, van gewichtige gevolgen voor diens gehele verdere toekomst geworden is, de inval van de beide verbonden koningen Bezin van Syrië en Pekah van Israël in het rijk van Juda (Vergelijk 2 Kronieken 27: 1-9).

In het tweede jaar van Pekah, de zoon van Remalia, de koning van Israël (vs. 27vv. d.i. in het jaar 758 voor Chr.), werd in Juda Jotham, de zoon van Uzzia (Azaria), koning van Juda, nadat hij reeds bij het leven van de vader een tijdlang het regentschap en in diens lot een bestendig voorbeeld tot waarschuwing, waarheen godvergetenheid en hoogmoed voert, gehad had.

Vijfentwintig jaar was hij oud 1) toen hij koning werd, en regeerde zestien jaar, tot 742 voor Chr., te Jeruzalem, en de naam van zijn moeder was Jerusa, de dochter van Zadok misschien de in 1 Kronieken 6: 12 vermelden hogepriester met deze naam.

Hieruit blijkt, dat hij niet als Joram, ten tijde van zijn vader Josafat, regent was, maar enkel plaatsvervanger. Onder Jotham ging het met Juda uiterlijk zeer voorspoedig, maar innerlijk rijpte het voor het gericht. Donkere wolken pakken samen, die onder de regering van zijn goddeloze zoon zich zullen ontlasten.

Alleen werden de hoogten niet weggenomen, zoals dat ook onder de regering van zijn vader het geval was (vs. 4); want het volk offerde en rookte nog op de hoogten, en ging daarmee voort zich te verderven (2 Kronieken 27: 2): hij richtte echter van zijn zijde nog beslissender dan Uzzia het gedaan had, zijn wegen voor het aangezicht van de Heere zijn God, hoedde zich voor diens zonde, waarmee deze zich aan de Heere vergrepen had, door op wederrechtelijke wijze het heiligdom te betreden en te roken, hij onderwierp de Ammonieten en maakte hen zich schatplichtig en bouwde, behalve enige steden op het gebergte van Juda, burchten en torens, die hij tot versterking van het land in de wouden legde, en de muur van Ofel, of het zuidelijke afdak van de tempelberg (2 Kronieken 27: 3vv.), de hoge aan de noordzijde van de binnenvoorhof zich bevindende poort aan het huis van de HEERE, die hij groter en mooier maakte, dan zij tot dusver geweest was.

Het strekt een vorst tot niet geringe roem, wanneer hij, in plaats van zijn paleizen te verfraaien en elpenbenen huizen (Amos 3: 15) te bouwen, de poort van het heiligdom bouwt en daarmee zijn volk toeroept: Gaat tot Zijn poorten in met lof, in Zijn voorhoven met lofgezing (Psalm 100: 4).

Het overige nu van de geschiedenissen van Jotham, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Juda? (1Ki 14: 19)

In 1 Kronieken 5: 17 wordt op een door Jotham voorgenomen telling van de aan de overzijde van de Jordaan gevestigde stam Gad bedoeld, terwijl 50-60 jaar eerder een dergelijke telling onder Jerobeam II van Israël was ontworpen, die later daar wordt vermeld, omdat bij de aanduiding van de beide koningen aan Jotham als koning van Juda de voorrang toekwam; daaruit blijkt, dat in dezelfde mate als het noordelijk rijk van zijn onder Jerobeam II bereikte hoogte, na diens regering afdaalde, zich weer de heerschappij van Juda uitbreidde over het Oost-Jordaanland, dat na Salomo's dood zich eveneens aan de heerschappij van het huis van David onttrokken, en onder de innerlijke onlusten en buitenlandse oorlogen, die het noordelijk rijk verzwakten, zeer veel te lijden had.

Verder is uit Jothams regering op te merken, dat in het derde deel daarvan de bouw van de stad Rome (in het jaar 754 volgens Varro, volgens anderen 753 v. Chr.) heeft plaatsgehad, hetgeen niet zonder betekenis is.

De tijd van de zondeval tot aan de zondvloed was door God verordend, om de mens te tonen wat hij aan de zonde heeft, tot welke diepte zijn verdorvenheid reikt, en welke vrucht de afval voor hem draagt. Heeft nu de mens gedurende de eerste tijdruimte van de wereldgeschiedenis (van 4005-2349 v. Chr.) op krachtige wijze de noodzakelijkheid van verlossing leren kennen, zo bereidt de Here het menselijk geslacht tot gewillige aanneming van het alleen ware heil voor, door hun in lange en smartelijke ervaringen duidelijk te doen inzien, hoe zij zelf door eigen kracht de zo hoog nodige verlossing zich niet verschaffen kunnen. In heel de grote tijdruimte tussen de zondvloed en Christus wordt elk gebied onderzocht, worden alle mogelijke wegen naar alle mogelijke richtingen ingeslagen. Naar de drie hoofddelen van het menselijk zijn en leven, lichaam, ziel en geest, wordt die tijdruimte (van 2349-1 v. Chr.) verdeeld in drie grote perioden. De eerste, van de zondvloed tot aan de Babylonische spraakverwarring (2349-2218 v. Chr.); de zin van de mens is gedurende die tijd in de massa verdiept, op de stof, het ruw zinnelijke gericht; door middelen, uit dit gebied ontleent, tracht hij zich te helpen en genezing te verschaffen. Tweede periode, van de Babylonische spraakverwarring tot op de wereldmonarchieën, juist tot aan het optreden van de tweede Assyrische monarchie (2Ki 15: 29); het principe (het leidend beginsel) van de beweging is thans verplaatst in de ziel, in het lagere in het meer negatieve gebied van het verstandelijke leven; van nu af wordt hulp en genezing gezocht in zulke middelen als dit gebied verschaft. Daarom, zoals eenheid, de eenheid van de massa, de vroegere tijd beheerst had, zo wordt het nu op afscheiding toegelegd; de tijd van de particularismen, van de verschillende nationaliteiten, van de bijzondere nationale en lokale godsvereringen, van de uit de plaatselijke en gegevene zich ontwikkelende mythologie en symboliek (godenleer en tekentaal). Maar met betrekking tot dit gebied, moest het menselijke bewustzijn ontwaren, dat

het de schat niet doet vinden, waarnaar het hart verlangend uitziет, om zijn honger en dorst te stillen, en zijn armoede weg te nemen. Spoedig vond het daarin dan ook geen bevrediging meer, het ging verder en wendde zich overeenkomstig zijn natuur, naar het algemene. Van nu aan een streven naar universalisme (algemeenschap) en reactie (tegenwerking) tegen het bestaande. De vormen, waarin de menselijke geest zich tot dusver bewogen had, en de voortbrengselen van deze beweging werden vernietigd; in de plaats van het oude kwam iets nieuws als vrucht van de nieuwe beweging; het algemene (universele) op staatkundig en verstandig gebied. Dit is de tijd van de wereldmonarchieën (Dan. 2: 1vv. 7: 1vv. van de wezenlijk universele kunst en wetenschap van de Grieken. Maar bij dit alles had de Heere, terwijl Hij het toeliet, Zich ook een doel van deze wegen voorbehouden; maar het doel van de Heere stond juist tegenover dat van de mensen: het was namelijk de beschaming van alle mensen, de verhoging van God alleen. Wel had Hij, juist tot dit doel, de mens aan zichzelf overgelaten, maar Hij wilde Zich aan hem niet onbetuigd laten; alle opvoeding toch heeft een dubbele zijde: een negatief en een positief moment. Nu behoorde het ook tot Zijn opvoedingswijsheid, dat Hij deze getuigenis een met de tijd en haar richting overeengekomen gestalte deed aannemen. Had dus in de tijd voor de zondvloed de getuigenis van Zijn gerichten zowel als Zijn genade de eenvoudige vorm van een aan allen meegedeelde traditie (overlevering) verkregen, zo vertrouwde Hij het van toen af toe aan een bijzonder volk, en wel in een vorm, die alleen overeenkwam met de toenmalige tijd, doordat Hij aan het volk van Zijn eigendom de waarheid onder een deksel en in beelden, als symbool (zinnebeeld) en type (voorbeeld) openbaarde. Maar deze vorm was, hoewel hij het eeuwige in zich besloot, toch zelf niet eeuwig, niet overeenkomende met de gestalte, waarin het eeuwige verschijnt, en het kon dus Gods doel niet zijn, dat die vorm zou blijven. Dus, wanneer de waarheid en het wezen in Christus zelf eenmaal geopenbaard zou zijn, dan zou in de plaats van het afbeeldsel en het voorbeeld het oorspronkelijke beeld zelf in geest en in waarheid ervoor in de plaats treden. Zo moest in ieder geval ook het volk van het eigendom te zijner tijd een verandering in zijn toestand en in zijn betrekking ondergaan, een verandering, die, was zij ook juist niet noodzakelijk eraan gelijk, dan toch overeen zou komen met de verandering, die met al de andere volken eenmaal kon en moest plaatshebben. Zoals in het derde tijdvak overal, ten minste bij alle volken, die geroepen waren om in de ontwikkelingsgang van de wereldgeschiedenis in te grijpen, het universalisme in de plaats van het tot dusver geheerst hebbende Particularisme trad, zo moest een dergelijke verandering ook bij het volk Israël voorkomen. Israël als wereldgemeente, Israël als wereldprofeet, Israël niet meer beperkt binnen de enge grenzen van het land Kanaän, maar uitgaande over de gehele aarde, zendingswerk drijvende onder alle volkeren, overal predikende van het zaad van Abraham, waarin al de geslachten van de aarde gezegend moesten worden, allerwegen koloniën en nederzettingen stichtende, bereid om de drager van een algemene wereldbeweging op geestelijk gebied te worden, en zo het grote, wijde rijk te banen en voor te bereiden van Hem, die de alleen gerechtigde Universeelmonarch zou kunnen zijn: dat moest in ieder geval Israël's roeping in deze derde periode worden. Maar de geschiedenis van Israël, zoals zij zich in werkelijkheid heeft ontwikkeld, laat zich uit deze factor alleen nog niet verklaren: er moet nog een tweede bijkomen. Bij dit alles waren twee zaken mogelijk. Israël kon tot deze overgang komen, bij wijze van een gelukkige metamorfose of herschepping; maar ook bij wijze van een oordeel. Zo kon de oorspronkelijke mens uit zijn volkomen toestand in het Paradijs tot de hogere, die hem van begin af aan was toegedacht, komen in de weg van

voortdurende ontwikkeling. Maar sinds die eerste val is vallen van de kunst van de mens; is doorgang door de dood voor de mens voorwaarde om tot hoger leven te komen. Dat zien wij ook bij Israël: het moet sterven; niet als metamorfose, maar onder smart en pijn, met gewelddadige vernietiging van de oude vorm vond de overgang plaats; in plaats van een herschepping en verheerlijking moest een dag van het gericht komen, het oordeel van de verwerping. Israël had zijn land kunnen behouden; het had heer en meester kunnen blijven in dit zijn land; verheerlijkt en geprezen vanwege zo'n handhaving van zijn zelfstandigheid te midden van de wereldhistorische stormen had het, van zijn erfland uitgaande, door bezwijkende rijken en wereldmachten, heen kunnen trekken om als zendeling werkzaam te wezen, om met het van God gegeven Woord en de door God verleende wonderdaad van het geloof overal in de landen te zegevieren als Koning-Profeet. Zo bestraffend en oordelend, had het de volkeren van de aarde om zich heen kunnen zien scharen, als het ware middelpunt van de aarde, het bedehuis van alle volkeren reeds toen erkend. Maar Israël kon ook Kanaän verliezen, en als verdrevende gestaltenis en verstrooide de aarde vervullen; zij konden ook in de gestaltenis van knechten getuigen zijn. Israël koos het laatste; ook in die toestand was het als getuige werkzaam. Mozes had Deuteronomium 28: 47vv. reeds op die dienstbaarheid gewezen.

In Jothams tijd valt het begin van de werkzaamheid van de profeet Micha, en deze werkzaamheid strekt zich evenals die van Jesaja (zie bij vs. 9) uit tot in de tijden van Hizkia; ja het lijdt geen twijfel, dat vele uitspraken van Micha later door Jesaja overgenomen, bevestigd en verder ontwikkeld zijn, hetgeen voornamelijk geldt van Micha 4: 1-5 Jes. 2: 2-5 terwijl Jesaja bij deze rede van de weg van het gericht, waarop de Heere zijn Sion van de valse tot de ware heerlijkheid zal roeren, Micha's woord juist tot zijn overgangspunt neemt en het niet zozeer met eigen woorden weergeeft (reproduceert), maar het veeleer als uitspraak van een ander aanhaalt (citeert).

Opdat het profetisch woord des te zekerder en geloofwaardiger zou zijn, wilde God, dat Jesaja en Micha in dezelfde tijd en als met een mond spraken; en niets kon aan ieder van beide profeten welkomer zijn, dan dat hij aan zijn ambtsbroeder en aan diens verklaringen, niet slechts in de betekenis, maar ook in de woorden met de zijnen overeenkomende, een getuige van zijn Goddelijke roeping had.

In die dagen, nog in de laatste jaren van Jothams regering, begon de HEERE in Juda te zenden Rezin, de koning van Syrië 1) (1Ki 11: 25), en Pekah, de zoon van Remalia, koning van Israël, die in verbintenis met elkaar afzonderlijke strooptochten op het gebied van Juda ondernamen, totdat zij later onder Jothams opvolger Achaz een bepaalde vernietigingsoorlog tegen dit rijk begonnen en voor Jeruzalem verschenen (16: 5vv.).

Onder Jerobeam II waren de Syriërs aan het rijk van Israël, dat zij vroeger zo menigmaal benauwd hadden, onderworpen (14: 28), maar gedurende de anarchie, die op de regering van deze krachtige koning volgde, maakten zij zich weer vrij; en ofschoon zij hierna voor een tijd van de Assyriërs afhankelijk werden, zoals daaruit af te leiden is, dat Pul niet dan na verovering van Syrië in het gebied van Israël kon invallen (vs. 19vv.), zo konden zij (de Syriërs) toch de tijd van zwakheid, die na Puls dood over Assyrië kwam ten gevolge van de

afval van de Meden en Babyloniërs, zich tot nut maken, om zich van de Assyrische opperheerschappij te bevrijden, en naar alle waarschijnlijkheid verbond Rezin, hun laatste koning, zich met Pekah, van Israël met het oogmerk om tegen toekomstige aanvallen van de zijde van de Eufraat gewapend te zijn; ditzelfde belang dwong ook de Israëlitische koning om door inlijving van Juda in hun verbond een gesloten macht tegenover de van daar dreigende gevaren te bezitten. De tocht van de beide koningen nu is daarom zo gewichtig, en daarom wordt er reeds hier als op een Goddelijke beschikking voorlopig op gewezen, omdat Juda en het huis van David daardoor tot een beslissende keuze, werden geleid. In (2Ki 15: 36) is er reeds van gesproken, hoe Israël in de tweede helft van de voorchristelijke tijd, van de tijd van de wereldmonarchieën af, een andere plaats moest innemen dan in de eerste helft, en dat het uit zijn eigen keus zou volgen, of deze verandering het karakter van een heilzame metamorfose of die van een zware tuchting, een geweldige vernietiging zou aannemen. Deze vrije keus was verbonden met de beslissing, die over Israël, d.i. Juda en het huis van David (dit moest toen reeds als overblijfsel het geheel vertegenwoordigen, totdat zich uit dit verminderde geheel nog een beperkter rest ontwikkelde) komen zou door de aanval van beide koningen. Assur en zijn heerlijkheid was de verleidende vrucht van de boom van de kennis van goed en kwaad, die hun tot verzoeking werd voorgehouden; of zij naar Assur en zijn macht zouden grijpen, dan of zij op de onzichtbare macht van de Heere gelovig zouden vertrouwen, daarvan hing Israël's lot voor lange tijd af. Wij zullen nu zien, hoe Israël zich afkeerde van de Heere zijn God, en de verboden vrucht koos: hoe het de wereldmacht en haar hulp koos, en de Heere verwierp, maar tot straf daarvoor onder die wereldmacht zuchtende bleef voortbestaan. Hieruit laat het zich opmaken, waarom de ene van de beide groepen, waarin het boek van de profetieën van de profeet Jesaja wordt verdeeld, tot brandpunt heeft de reeds in bovenstaand vers, als hoofdgebeurtenis aangeduide geschiedenis.

HOOFDSTUK 16.

ACHAZ EN ZIJN REGERING.

Vs. 1-3. Met Achaz, Jothams zoon en opvolger, komt in het rijk van Juda een van de meest goddeloze regenten uit het huis van David op de troon, onder hem begint voor dit rijk een noodlottig tijdperk. De verbonden Syriërs en Efraïmieten namelijk die beiden van twee verschillende zijden tegen Juda waren opgerukt, verschijnen voor Jeruzalem om dat te belegeren, en bedoelen niets minder dan aan het huis van David een einde te maken. Zo ver zou het wel niet komen; want een het huis van David kwam de belofte toe en de koningen van de twee verbonden legers waren reeds rijp voor Gods gericht, dat ook spoedig hen treffen zou. Maar dat Achaz Gods hulp versmaadt niettegenstaande al de zo dringende aanbiedingen van de zijde van de Heere, en de koning van Assyrië tot zijn helper kiest, dat maakt nu ook Juda met David's huis rijp voor het gericht waarin de wateren tot aan de lippen zullen komen (Vergelijk 2 Kronieken 28: 1-19).

In het zeventiende jaar van Pekah, de zoon van Remalia, koning van Israël (15: 27-31), d.i. in het jaar 742 v. Chr., werd Achaz, de zoon van Jotham, koning van Juda.

Want hij, Achaz, wandelde in de weg van de koningen van Israël, doordat hij zoals Joram en Ahazia (8: 16vv. 25vv.), niet slechts de kalverdienst huldigde, maar zelfs ook de Baäldienst te Jeruzalem invoerde (2 Kronieken 28: 2). Ja hij deed ook, zeker in de tijd, dat hij in zijn hoofdstad door de beide vijanden, Rezin van Syrië en Pekah van Israël, benauwd werd (vs. 5), toen hij ook aan de afgoden van de Syriërs het offer bracht, waarvan in 2 Kronieken

23 gesproken wordt, zijn zoon door het vuur gaan, 1) naar de gruwelen van de heidenen, die de HEERE voor de kinderen van Israël verdreven had.

Deze manier van spreken betekent niet kortaf een werkelijk slachten en verbranden van de kinderen, als offer voor de Moloch, maar in de eerste plaats slechts een door het vuur heen trekken, een soort van vuurdoop of vuurreiniging (Le 18: 21); nochtans blijkt uit Jer. 7: 31 Ezechiël. 16: 21, dat wij van Achaz tijd af werkelijk aan de Heidense gruwelen van die eerste soort te denken hebben, en heeft de goddeloze koning dit ook niet met nog andere van zijn zonen gedaan, zoals men uit 2 Kronieken 28: 3 zou kunnen besluiten, waar het meervoud "zijn zonen" veeleer slechts in retorische zin voorkomt, om de gedachte, waarbij het minder op het getal dan op de zaak aankwam, in het algemeen uit te drukken, zonder daaruit een dikwijls voorkomend geval van dezelfde aard aan te duiden, zo blijkt uit dat ene geval toch reeds voldoende, hoe ver Achaz zijn goddeloosheid dreef. Was deze soort van afgodendienst reeds vóór hem bij de Israëlieten voorgekomen, zo zou deze gruwel zeker door de Bijbelse schrijvers, die zo dikwijls van andere afgodendienst spreken, niet verzwegen zijn.

Hij, Achaz, offerde ook anderen goden, totdat hij later de godsdienst in de tempel te Jeruzalem liet ophouden (2 Kronieken 28: 24) en rookte op de hoogten en op de heuvels, ook onder alle groen geboomte (1 Koningen 14: 23).

Zoals een ongezonde lucht gemakkelijker een gezond lichaam ongezond kan maken dan omgekeerd, zo kunnen goddeloze mannen ook gemakkelijker vromen verleiden, dan vromen goddelozen bekeren kunnen; het boze laat zich altijd gemakkelijker voortplanten dan het goede. Tweehonderd jaar lang was het volk van Juda vrij gebleven van de afgodendienst en de heidense gruwelen, en toch lukte het een Achaz in korte tijd het gehele land daarmee te vervullen (Jer. 1: 2, 6). Hoe hoger een volk staat, des te dieper kan het zinken. Juda zonk beneden Israël. De val van een hoogbegenadigde is dikwijls de zwaarste en diepste. Daarom: Waakt (1 Petrus 5: 8).

In de eerste jaren van zijn regering verenigde hij nog de dienst van de Heere met de kalver- en Baäldienst. Later sloot hij de tempel, zodat hij toen feitelijk de dienst van de Heere afschafte (2 Kronieken 28: 24). Het is dan ook niet te verwonderen, dat de ellende in zijn dagen zeer groot wordt. En al dwingt de Assyrische koning zijn vijanden, de koningen van Israël en Syrië van hem af te trekken, duidelijk blijkt het, dat hij dit niet doet, omwille van Achaz, omdat hij Juda als een hem ondergeschikte staat behandelt. Had de Heere dan ook toen niet omwille van het Verbond gedachten van vrede over Juda gehad, Juda zou nog vóór Israël in ballingschap zijn weggevoerd. Nog was het echter niet de tijd van de verwerping. Er zouden nog weer dagen van bloei voor het afvallige land komen. Daarom beschikte de Heere in die dagen Zijn profeten, om Juda af te manen van de zonde, hoewel ook deze de naderende val moesten aankondigen.

Toen 1) omstreeks het tweede jaar van de regering van deze goddeloze koning (741 v. Chr.), trok Rezin, de koning van Syrië, op met Pekah, de zoon van Remalia, de koning van Israël, die zich met elkaar verbonden om het koninklijk huis van David te onttrenen en een van hen afhankelijk man, de zoon van Tabeal, als koning over Juda aan te stellen. Reeds hadden zij de legers van Juda zowel in het oosten als in het zuiden en noorden geslagen, en daardoor, naar het scheen, het land reeds geheel in hun macht gekregen (2Ch 28: 5" en "Isa 7: 1). Nu trokken zij naar Jeruzalem ten strijde; en zij belegerden Achaz in zijn hoofdstad; maar zij vermochten niet te strijden, omdat Achaz Tiglath-Pilezer te hulp riep en deze in Syrië en Israël viel (vs. 7-9); zij moesten de belegering daarom opgeven, om ieder zijn eigen land tegen de Assyriërs te beschermen.

Dit is een gebeurtenis van het hoogste gewicht in de geschiedenis van beide rijken van Juda en Israël; waarom wij onze lezers dringend aanbevelen, om hier te lezen de afdelingen bij Jesaja 6-27 (vanaf "Isa 6: 1), die tezamen daarop doelen.

In die tijd, 1) toen de verbonden koningen tegen Jeruzalem eerst oprukten, vóóordat het nog tot de eigenlijke belegering van de stad (vs. 5) kwam, bracht Rezin, de koning van Syrië, die door het Oost-Jordaanland trok en daar het leger van Achaz, dat hem wilde stuiten, geheel versloeg (2 Kronieken 28: 5) en nu door Moab en Edom tot naar het uiterste zuiden aan de Elanitische golf voortdrong, Elath, die zo belangrijke havenstad, die Uzzia ongeveer 70 jaar geleden voor het rijk van Juda weer veroverd en opnieuw versterkt had (14: 22), terug 2) aan Syrië, niet alsof Syrië die stad reeds vroeger bezeten zou hebben, maar wel breidde Rezin de heerschappij van zijn voorgangers over het Oost-Jordaanland nu zelfs tot zover uit, en hij wierp de Joden uit Elath; en de Syriërs, de Syrische kolonisten, kwamen te Elath, en hebben

daar voortaan gewoond in plaats van de Joden; de handelsvoordelen, die de stad aanbood, genoten zij tot op deze dag, omdat de slag, die het vaderland Syrië door Tiglath-Pilezer trof (vs. 9) de kolonisten op dat zo afgelegen punt niet mede trof.

Wij moeten de inname van Elath door Rezin voor zijn tocht tegen Jeruzalem stellen, maar daarbij onbeslist laten, hoe Rezin de oorlog tegen Achaz gevoerd heeft, of zo, dat hij in het Oost-Jordaanland voorttrok, daar de Joden sloeg en dan tot Elath voorttrok en deze stad veroverde, terwijl gelijktijdig Pekah van het Noorden af in Juda viel en Achaz sloeg, zodat Rezin pas na de verovering van Elath van het Zuiden in het land van Juda binnendrong en zich met Pekah verenigde, om Jeruzalem aan te vallen, zoals Caspari meent, of zo, dat hij gemeenschappelijk met Pekah Juda binnenrukte, en, nadat hij hier in een grote slag het leger van Achaz geslagen had, een afdeling van zijn leger naar Idumaëa zond, om dat land van Juda los te scheuren en Elath te veroveren, terwijl hij met het overige gedeelte van zijn krijgsmacht gemeenschappelijk met Pekah tegen Jeruzalem optrok.

Bracht terug, beter: bracht tot, omdat Elath niet tot de Syriërs behoord heeft, maar een stad van de Edomieten was.

Maar-om hier op de belegering van Jeruzalem door de twee verbonden koningen in vs. 5 terug te komen-Achaz nu, zeer in nood, omdat hij niet enkel door de Syriërs en Efraïmieten, maar ook door de Edomieten en Filistijnen werd benauwd (2 Kronieken 28: 17-19), en de aanbiedingen van goddelijke hulp, die de profeet Jesaja hem bracht (Jes. 7: 3-25), in zijn goddeloosheid verachtte, zond boden tot Tiglath-Pilezer, de koning van Assyrië (2Ki 15: 20), zeggende: Ik ben uw knecht en uw zoon; ik stel mij geheel tot u in de verhouding van een vazal of onderkoning; kom nu echter ook op uit uw land aan de beneden-Tigris, en verlos mij uit de hand van de koning van Syrië en uit de hand van de koning van Israël, die zich tegen mij opmaken, om mijn troon te bemachtigen.

Omdat hij God had verlaten, had hij geen moed en sterkte om zijn vijanden het hoofd te bieden, noch enige vrijmoedigheid om hulp van God te verwachten, maar hij maakte zijn hof bij de koning van Assyrië en bewoog hem, om tot zijn verlossing een krijgstoct te ondernemen. Wat zal een afkerige zondaar niet als zijn toevlucht stellen, liever dan bij God hulp en redding te zoeken. Was de Rotssteen van de eeuwen weggezonden, dat hij vertrouwen moest op deze gebroken rietstaf? Evenwel deed hij dit, maar zijn zonde was tegelijk zijn straf.

En Achaz, die deze bede vergezeld wilde doen gaan van een aanzienlijke schatting, nam het zilver en het goud, dat in het huis van de HEERE en in de schatten van het huis van de koning gevonden werd, en hij zond de koning van Assyrië een geschenk. 1)

Zoals duidelijk blijkt, beschouwde de koning van Assyrië dit zenden van een geschenk als blijf van vrijwillige onderwerping aan zijn macht, als een belasting. Zoals de schatplichtige koningen jaarlijks aan hun leenheer een geschenk of belasting betaalden, als teken van gevoel van ondergeschiktheid, zo beschouwde Tiglath-Pilezer het dit ook. Daarom handelde hij in de dagen van Achaz met Juda als met een wingewest, maar vindt zich ook daarom verplicht, om

de vijanden van zijn vazal te bevechten. Achaz had zich aan de heerschappij van Juda's Oppersouverein onttrokken, onder wie hij al de rechten en de macht van een koning kon uitoefenen en nu moet hij zich stellen onder de macht van een heidens vorst, die hem doet voelen tot wat een diepte van ellende hij is gezonken.

Zo hoorde de koning van Assyrië naar hem, voldeed aan zijn verzoek, niet zozeer omwille van Achaz, maar veel meer, omdat hij nu een hem welkome gelegenheid had tot uitbreiding van zijn macht, want de koning van Assyrië trok op tegen Damascus, de hoofdstad van Syrië, en nam haar in, niettegenstaande Rezin met zijn leger Jeruzalem in allerijl verliet om zijn troon te verdedigen, en voerde hen, de inwoners van de stad, gevangen naar Kir, waarschijnlijk een landstreek zuidoostelijk van Syrië (2 Samuel 8: 6), waardoor de 50-60 jaar geleden gedane voorzegging van de profeet Amos (1: 3-5) vervuld werd, en hij doodde Rezin,

zodat ook het woord van de profeet Jesaja van de twee rokende vuurbranden, zoals hij de twee tegen Jeruzalem en het huis van David aanrukkende koningen genoemd had (Jes. 7: 4), aan een van hen zeer spoedig bewaarheid werd.

Maar ook aan de andere koning, de zoon van Remalia werd het woord van Jesaja kort daarna vervuld. Want Tiglath-Pilezer drong na de verovering van Syrië verder in het noordelijke deel van het rijk van de tien stammen, of zond althans een belangrijk leger daarheen, toen hij, zoals men uit vs. 10 zou zeggen, niet in persoon de veldtocht bestierde, ontnam aan Pekah, de koning van Israëel, een aantal steden en bracht de inwoners naar zijn land Assyrië. Dit werd reeds in 15: 29 bij de geschiedenis van de regering van deze koning vermeld, en dus hier, als de lezer reeds bekend, overgeslagen; maar uit Jes. 8: 4 laat zich afleiden, dat die gebeurtenis in Pekahs laatste regeringsjaar, of in het jaar 739 v. Chr. valt. De ontheocratische politiek van Achaz, zijn staatsmanswijsheid, waarmee hij zijn God en diens genadige hulp verachtte, blonk daar opnieuw uit: het land, waarvoor hij zo beducht was, was verlaten door zijn twee koningen en wel verlaten ten gevolge van de stap, die hij in vs. 7vv. gedaan had. Maar de Heere had toch deze hulp door Assyrië, die rover (Jes. 8: 1vv.) slechts toegelaten, om later de koning van Assyrië tot een tuchtroede voor Achaz en zijn volk te maken, die hem al de vreugde over de zelfgekozen hulp zeer verbitteren en zelfs de hulp tot het begin van een veel erger nood maken zou, zoals wij uit de verdere loop van deze geschiedenis zullen zien. Wie Gods knecht niet zijn wil, moet de knecht van de mensen wezen en al zijn vrijheid, eer en aanzien verliezen. "Ik ben uw knecht en uw zoon, kom op en verlos mij; " Deze belofte en bede had Achaz in de nood niet moeten richten tot een aards koning hoe groot en machtig ook, maar tot de Koning aller koningen, bij wie alleen ons heil is (Hos. 14: 9), want dit is goed (Psalm 118: 9; 146: 3, 5). De vriendschap en hulp, die men zich met zilver en goud koopt, heeft geen duurzaamheid of waarde; daarom heet het ook van Tiglath-Pilezer tegenover Achaz: "Maar hij hielp hem niet" (2 Kronieken 28: 22). Als de groten en machtigen de roepstem van de kleinen en zwakken een bijstand opvolgen, hebben zij in de regel er slechts hun eigen voordeel en de vergroting van hun macht mee op het oog.

De strijd, die de verbonden koningen van Israëel en Syrië tegen Juda ondernamen, is een van de merkwaardigste in de Israëlitische geschiedenis. Het was de eerste maal, dat een van de beide broederrijken zich met de gemeenschappelijke ervijand tegen het andere verbond om dit te vernietigen. Deze verbintenis was zeer onnatuurlijk en een teken van de ontbinding, die

nu begon, want er blijkt uit, dat onder Israël het bewustzijn geheel verdwenen was, dat het met Juda een door de banden van het bloed en van het geloof verbonden volk uitmaakte. Misschien heeft het aanzien en de uiterlijke welvaart, waartoe Juda onder Uzzia en Jotham weer geraakt was de oude diepgewortelde nijd en haat van Efraïm tegen Juda opgewekt, en de trouweloze en veroveringszuchtige Pekah tot de verbintenis met Rezin aanleiding gegeven. Daarbij kwam, dat Israël onder Menahem in een zekere afhankelijkheid van de dreigende Assyrische mogendheid geraakt was, en ook het Damasceense Syrië hieraan een gevaarlijke nabuur had. Deels om het gezonken Israël ten koste van Juda op te heffen, en deels om tegen Assyrië door het daartussen liggende Syrië gedekt te zijn, verenigde Pekah zich met de even roofzieke Rezin en beide "vuurbranden" vatten het plan op om aan het rijk van Juda en het huis van David een einde te maken. Reeds in de laatste jaren van Jotham beproefden zij dit, maar zonder verdere gevolgen (15: 37); toen echter de onbekwame en zwakke Achaz aan de regering was gekomen, achtten zij het de juiste tijd om hun plan met alle macht uit te voeren. Maar de Heere zei: "Beraadslaagt een raad, maar hij zal vernietigd worden; spreekt een woord, maar het zal niet bestaan" (Jes. 8: 10). De gehele oorlog was een zwaar Godsgericht over de drie rijken. Het Syrisch-Damasceense rijk, door Assyrië onderworpen, trad voor altijd van het toneel af; Israël ging met snelle schreden zijn ondergang tegemoet, en Juda kwam in een hoogst noodlottige aanraking met het Assyrische wereldrijk. In het algemeen hield de strijd met de kleinere volkeren op en begon die met de grote wereldrijken, en in zover was gemelde oorlog ook voor Juda het begin van zijn einde, dus een keerpunt voor beide rijken, die noch op de tuchtigingen, noch op de goedertierenheid en lankmoedigheid van de HEERE gelet, maar steeds meer zich in hun afval verhard hebben.

Dit optreden van de grote wereldrijken juist in het tijdvak, waarin de verharding zich vertoonde, is in de hoogste graad providentieel.

XIIb. Vs. 10-20. In Damascus legt Achaz een bezoek af bij de Assyrische koning, nadat deze het Syrische rijk had ingenomen, en ziet bij deze gelegenheid in een tempel daar een altaar, dat hem zo goed bevalt, dat hij, naar dit model een dergelijk altaar voor de tempel te Jeruzalem laat bouwen, en het koperen brandofferaltair van Salomo buiten gebruik stelt. Zijn liefde tot de kunst en zijn overgegevenheid aan de Assyrische beschermer deden hem zich overigens nog op meerdere wijze aan het heiligdom vergrijpen; hij sterft na een zestienjarige regering, waarin hij zijn rijk tot aan de rand van de afgrond gebracht heeft (Vergelijk 2 Kronieken 28: 20-27).

Toen trok koning Achaz Tiglath-Pilezer, de koning van Assyrië, tegemoet naar Damascus, toen deze de stad veroverd en aan Rezins heerschappij een einde gemaakt had (vs. 9), om hem, zijn vermeende helper, zijn dank en zijn gelukwensen te brengen, maar tevens ook wel met het doel, om diens onwelkom bezoek te voorkomen, dat hij op grond van de dreigingen van Jesaja (7: 17vv.) vreesde; en gezien hebbende een altaar, dat te Damascus bij het voornaamste van de afgodstempel daar was, en dat hem als hoogberoemd kunstwerk uit die tijd beter beviel dan het koperen brandofferaltair in de tempel van de Heere te Jeruzalem (1Ki

23), zo zond koning Achaz aan de toenmalige hogepriester Uria (vgl. Jes. 8: 2) de gelijkenis van het altaar en zijn afbeelding, zijn model, naar zijn gehele maaksel, d.i. met een

nauwkeurige beschrijving, opdat Uria een dergelijk altaar in Jeruzalem zou laten vervaardigen.

En Uria, de priester verloochende zijn heilig wachtersambt (Mal. 2: 7), verlaagde zich tot een gewillig werktuig van de afgodische vernieuwingszucht van de koning en bouwde een altaar, naar model en beschrijving, naar alles, wat de koning Achaz van Damascus ontboden had; 1) zo deed de priester Uria, tegen dat de koning Achaz van Damascus kwam.

De tegenwoordig moskee Beni Umêja in Damascus, van welke stad wij een nadere beschrijving zullen geven (Ac 9: 2), kan wellicht dezelfde tempel zijn, waarvan het altaar Achaz zo beviel. Het oostelijke, in zijn tegenwoordige vorm uit de Byzantijnse of Romeinse tijd afstammende portaal van deze moskee heet de Gerun-poort en deze staat voor de Gerunije, een ruim gewelfd, grotendeels zeer oud gebouw, dat sinds de Moslims de stad in bezit hebben, als lokaal voor godsdienstige wassingen gebruikt wordt. Deze namen herinneren ons een zekere Gerûn, die in Salomo's tijd in Damascus zich gevestigd en in het midden van de stad een naar hem genoemd kasteel gebouwd zou hebben, waarin later voor de planeet Musteri, de beschermgod van Damascus, een tempel is opgericht. Deze tempel kwam later, tegelijk met de zonnetempel onder keizer Theodosius aan de Christenen, totdat hij later in het bezit van de Moslims raakte; genoemde Gerun wordt aangeduid als een zoon van Sa'd, de zoon van 'Ad, de zoon van 'Aus, de zoon van Iram, de zoon van Sâm, de zoon van Nûh. Zoals wij in de laatste drie namen zonder moeite de Bijbelse Noach, Sem, Aram, herkennen, zo in het voorafgaande 'Aus de naam Uz (Genesis 10: 21-23 10.21-23); deze wordt gehouden voor de stichter van Damascus (Jos. Antt. I, 6, 4) en het graf van Job, die in het land Uz woonde, wordt nog heden in de nabijheid van de stad aangewezen. Misschien ligt hierin enige aanduiding, zowel waar Uz, dat als vaderland van Job wordt genoemd, te zoeken is, alsmede in welke tijd het naar hem geheten boek geschreven zou zijn (1Ki 4: 31).

Toen nu de koning van Damascus gekomen was, zag de koning het altaar, dat reeds geheel gereed was, en naar zijn wens was uitgevallen; en de koning naderde tot het altaar, en offerde daarop, 1) hij liet op dit nieuwe altaar door de priesters het offer brengen, dat hij tot viering van zijn terugkomst en voor het van Jeruzalem afgewende gevaar de Heere wilde aanbieden.

Hiermee begint de koning de dienst van de Heere geheel opzij te zetten. Het is de eerste stap op de weg van de gehele verwerping van de dienst van de Heere, waarop de laatste is de sluiting van de Tempel. De vorm toch van het koperen altaar was niet iets willekeurigs, maar door de Heere zelf verordend zoals Hij die aan Mozes op de berg en aan David in de geest had vertoond. Achaz zette dus hierdoor de verordeningen van God opzij. Wat Achaz in het altaar te Damascus aantrok, was het pompeuze, het zinnelijke; wat hem het koperen altaar deed verwerpen, was het eenvoudige. Uria voldeed aan de wens van de koning. Het is zeer goed mogelijk, dat hij daardoor gehoopt heeft, Achaz bij de Tempeldienst te houden. Het was dan bij Uria een zich schikken naar de bedorven begrippen van de mensen, wat toch moest uitlopen op verachting van de wetten en verordeningen van de Heere. Uria zou dan ook zien, dat door opzijzetting van de wetten van de Heere en door toegeven aan de zondige wens van de koning, deze niet bij de tempel zou worden gehouden. Wie eenmaal zijn voet zet op de

weg van plooiën en schikken moet tenslotte zien, dat die weg uitloopt op gehele ontkenning. Wie begint met één waarheid te ontkennen, loopt groot gevaar, om straks heel de waarheid te verloochenen.

En de koning Achaz gebod om het koperen altaar ook bepaald in onbruik te brengen Uria, de priester, zeggende: Steek op het grote altaar, dat door mij in grotere afmetingen dan dat van Salomo gebouwd is, aan het morgenbrandoffer en het avondspijsoffer, die naar Exodus 29: 38vv. Numeri 28: 3vv. dagelijks voor het gezamenlijke volk moesten worden gebracht, en het brandoffer van de koning en zijn spijsoffer, die hij van tijd tot tijd voor zijn eigen persoon liet brengen, en het brandoffer van al het volk van het land, en hun spijsoffer en hun drankoffers, die de inwoners van het land een ieder voor zich en zijn huis, bracht; en sprenkel daarop al het bloed van het brandoffer in het algemeen, en al het bloed van het slachtoffer zonder uitzondering, maar het koperen altaar zal mij zijn om te onderzoeken,¹⁾ te overleggen, wat ik er verder mee zal doen; voor nu is het mij genoeg dat gij weet, dat gij er de offerdienst niet meer op verricht.

In het Hebreeuws Jihejèh-li lebakkeer. Duidelijker, ik zal er mij op beraden. Hij zegt hiermee aan Uria, dat hij nog niet weet, wat hij met het koperen altaar zal doen. Geheel uit de tempel wegnemen durft hij nog niet, er is nog een weinig eerbied bij hem aanwezig voor het oude gereedschap van de tempel, maar het gebruiken wil hij ook niet meer. Langzaam maar zeker schrijdt Achaz op de weg van de algehele godverwerping voort. Dit zien wij ook in vs. 17 en 18.

Liever dan deze gewone verklaring wouden wij met v. d. Palm menen, dat Achaz dit altaar wilde houden om wichelarij te plegen.

En Uria, 1)de priester deed naar alles, wat koning Achaz geboden had, en maakte zich dus mede schuldig aan zijn zonde tegen de Heere, die toch voor de godsdienst alles zelf voorgeschreven en menselijke willekeur in deze heilige zaak op het strengste verboden had (Exodus 25: 40; 1 Kronieken 29: 19).

Dat deze ontrouwe hogepriester dezelfde Uria geweest zou zijn, die Jesaja een getrouw getuige noemt (Jes. 8: 2), is niet te geloven, of men moet aannemen, dat hij pas in latere tijd zo diep zonk. Nog nooit was in Juda iets dergelijks bij een hogepriester voorgekomen.

Vs. 10-16. Zie hierin een duidelijk beeld van het Anti-christendom in de twee hogere standen: de wereldlijke tak wil alles naar zijn zin ingericht hebben, en het bedorven leerambt volgt hem omwille van het voordeel. Dit is juist de wijze, waarop verkeerde regenten te werk gaan: zij menen in godsdienstige en heilige zaken evenzo te kunnen bevelen als in wereldlijke, en daarin naar willekeur en goeddunken te kunnen handelen. Het zondige en dwaze gedrag van Achaz om op een afgodsaltaar de Heere te roken en offers te brengen, wordt nog altijd daar gevonden, waar het hart zonde en wereld toegedaan en van de levende heilige God afgekeerd is, maar Deze nochtans uiterlijk met zingen en bidden gediend wordt. Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt? Indien iemand de tempel van God schendt, God zal hem schenden (1 Kor. 16vv.; 6: 19vv.); ook in deze tempel mag slechts één altaar staan.

Door boze regenten zou niet zoveel onheil worden aangericht, indien er geen mensen gevonden werden, die zich tot uitvoering van hun listige plannen lieten gebruiken, die alles wat zij voornemen goed noemen en prijzen, om daardoor zich de gunst van de groten te verwerven.

Er zijn steeds dienaars van de kerk geweest, die de gunst van de grote heren hoger achtten, dan die van de Almachtige God!.

In deze hogepriester Uria hebben wij een voorbeeld van alle huichelaars en brooddienaars, die zeggen: "wiens brood ik eet, diens woord ik spreek." Die de huik naar de wind richten, en de mensen willen believen; stomme honden, die niet blaffen kunnen, zullen niemand leed doen. Maar niet de gunst en dank van de mensen, maar alleen Gods Woord moet richtsnoer van onze handelingen zijn, waarvan wij om niemand mogen afwijken.

En koning Achaz liet het bij deze eerste eigenmachtige vernieuwing van het heiligdom van de Heere niet blijven; hij ging op deze weg verder voort, en in ruw geweld zich aan de tempelgereedschappen vergrijpende, sneed hij de lijsten van de stellingen af, die met kunstig beeldwerk versierd waren (1 Koningen 7: 27vv.), en nam van boven die stellingen het wasvat weg (1 Koningen 7: 27vv.), en deed de zee af van de twaalf koperen runderen, die daaronder waren en nam ze voor zich in beslag; en hij zette die op een stenen vloer, 1) op een uit stenen vervaardigde voet, die voortaan de plaats van de koperen runderen verving.

De grond van deze daad van de koning is niet aangegeven, maar toch valt het o.i. niet moeilijk te gissen, waarom hij dit deed. Het was, opdat het altaar dat hij zelf gemaakt had en gesteld had, in de plaats van het Salomonische, in al zijn heerlijkheid zou uitkomen en uitsteken boven het wasvat of de koperen zee. Eigen wijsheid en heerlijkheid moest op de voorgrond gesteld worden en de heerlijkheid van God moest eronder.

Daartoe het deksel van de sabbat, 1) dat zij in het huis, in de voorhof van de tempel gebouwd hadden, de stoel van de koning, die met een deksel voorzien was ter bescherming tegen het weer en de zon, en door de koning werd in genomen, wanneer hij met zijn gevolg op de sabbat de tempel bezocht (1Ki 8: 22), en de buitenste in- of opgang van de koning, die van zijn paleis op Sion naar de tempel op Moria leidde (1Ki 10: 12), nam hij weg van het huis van de HEERE, vanwege of uit vrees voor de koning van Assyrië. 2)

In het Hebreeuws Moesak. Het eerste woord wordt afgeleid van een werkwoord, dat bedekken betekent. Wij moeten dus hieronder verstaan, een bedekte plaats voor de koning, wanneer deze op de Sabbat in de Voorhof zich bevond.

De in vs. 17 vermelde gewelddadigheden deed Achaz wel met het doel om een ander lokaal, b.v. zijn koninklijke paleis met die kunstwerken te versieren. Nu is wel bij de hervormingen, die de koningen Hizkia en Josia uitvoerden (18: 4; 23: 4vv.) niet vermeld, of zij het weggenomene van de tempel teruggegeven hebben, maar de tien stellingen en de koperen zee met de 12 runderen waren ten tijde van Nebukadnezar nog voorhanden, en werden bij de verwoesting van Jeruzalem door de Chaldeeën vernield en als koper naar

Babylon gevoerd (25: 13vv. Jer. 27: 19vv.; 52: 17vv.). Wat daarentegen de beide kunstwerken in vs. 18 aangaat, zo nam Achaz die weg en plaatste ze boven in de kamers van het tempelgebouw (1 Koningen 6: 5vv.) om ze aan het oog van de Assyrische koning te onttrekken, als hij naar Jeruzalem mocht komen om zich aan hem niet te doen kennen als een vereerder van de HEERE. Bij al zijn neiging tot afgoderij namelijk nam Achaz, zoals uit vs. 15 blijkt, gedurende de eerste tijd van zijn regering nog deel aan de bij de wet verordende godsdienst; pas later sloot hij de tempel en richtte hij overal altaren en hoogten op (2 Kronieken 28: 24vv.). Maar hij vreesde de vriendschap van Tiglath-Pilezer te verspelen, indien hij deze iets van zijn dienst van de HEERE zou laten merken, en overeenkomstig zijn huichelachtig en onrein karakter, wilde hij bij hem geheel voor een aanhanger van zijn afgodsdienst doorgaan, waarom hij ook de in 23: 11vv. aangeduide, bij de Over-Aziatische zonnediens passende zaken instelde. Uit 2 Kronieken 28: 20vv. zien wij, dat noch deze ogendienst, noch de wegneming van de schatten uit tempel en het huis van de koning, waarmee hij zijn Assyrisch bondgenootschap tegen Rezin en Pekah gekocht had, hem iets hielp; want wat Tiglath-Pilezer tegen Syrië en Israël ondernam, deed hij niet in het belang van Achaz, maar in dat van zijn eigen wereldheerschappij, waarom hij hem ook evenmin hielp om de Edomieten en Filistijnen weer aan zich te onderwerpen, als dat hij hem zijn verliezen vergoedde met gedeelten van het Syrische of Efraïmitische gebied. Integendeel, nadat hij het Syrische koningshuis had doen ophouden, en aan het rijk van Israël het Oost-Jordaanland en Noord-Galilea had afgenomen, maar van verdere vijandelijkheden tegen dit rijk zeker door betaling van schatting was teruggehouden, trad hij als vijand tegen Juda op, en rukte tot op Jeruzalem aan. Waarom hij de stad niet in handen kon krijgen, kan niet bepaald worden, omdat nadere berichten ontbreken; misschien noopte Assyrië's staatkundige toestand hem tot een snelle aftocht. Nochtans kan hij vooraf Achaz ook voor de toekomst onder zich schatplichtig gemaakt hebben; waarom wij Hizkia, Achaz' opvolger, reeds van het begin van zijn regering af, van Assyrië afhankelijk zien (18: 14).

Zij, die tot believen van mensen en tot genieting van de goederen van de wereld zich van Gods huis en zijn dienst afwenden, banen zich de weg tot dwaling en allerlei goddeloosheid, en tot een gewisse en verschrikkelijke ondergang.

En Achaz ontsliep 1) met zijn vaderen, en werd begraven bij zijn vaderen, 2) zij het ook niet in de graven van de koningen, die met David in een en hetzelfde graf kwamen, dan toch bij Asa, Joram en Uzzia (1Ki 2: 10), en dus in de stad van David te Jeruzalem (2 Kronieken 27), en Hizkia, zijn zoon, werd koning in zijn plaats (18: 1-20: 21

Achaz ontsliep in het midden van zijn jaren in het 36ste jaar van zijn leven. Kennelijk raapt de Heere hem zo spoedig weg, opdat er voor Juda nog betere dagen zouden aanbreken en de tijd van de ondergang van dit Rijk niet zou worden verhaast.

De regering van koning Achaz was de ongelukkigste, die in Juda tot dusver geweest was; onder haar zonk het rijk innerlijk en uiterlijk, in staatkundig zowel als in godsdienstig opzicht zo diep, dat het zijn ondergang nabij was. Nog nooit had zo'n onbekwaam regent de troon bestegen. Zwakheid van geest zowel als van karakter was de grondtrek van zijn gehele wezen. De geschiedenis vermeldt van hem dan ook niets merkwaardigs. Andere koningen waren nog

moedige soldaten, maar ook dit kan van Achaz niet gezegd worden. Bij het naderen van de vijanden "bewoog zich zijn hart, zoals de bomen van het woud bewogen worden door de wind" (Jes. 7: 2); geen profetisch woord van belofte en bemoediging vermocht hem zijn moedeloosheid te ontnemen; hij werd steeds geslagen, geen enkele zegepraal bevocht hij; al de veroveringen van zijn beide voorgangers gingen verloren, het land werd verwoest en van al zijn hulpbronnen beroofd; eindelijk wendt hij zich in zijn nood, ondanks alle waarschuwingen, tot het dreigende Assyrië, wiens hulp hij zich niet alleen met de schatten uit tempel en paleis koopt, maar tevens met de zelfstandigheid en eer van het rijk, en zoals het bij alle zwakke regenten het geval pleegt te zijn, hij kruipt voor de machtigere, terwijl hij tegen zijn onderdanen zich heerszuchtig en aanmatigend gedraagt. Ten opzichte van zijn verhouding tot de HEERE, was zijn afval groter dan die van enige andere koning in Juda, ja zelfs in Israël. In een tijd van groot zedenbederf, van weelderigheid, zwelgerij, dronkenschap, hoogmoed, leugen en bedrog, godverzaking, ongerechtigheid, onderdrukking enz. (Jes. 5: 8-25; 2: 6-8) was de jeugdige Achaz opgegroeid, zo'n lucht had hij van zijn jeugd af ingeademd. Hij was terecht een kind van zijn tijd, de getrouwe vertegenwoordiger van de volksmeerderheid, die door vreemde, heidense denkwijze verdorven was; zo, van het begin af zwak en zonder beginselen, liet hij zich voortdurend door de stroom meevoeren, en verzonk hij steeds dieper in een verkeerd leven, zodat zelfs de zware oordelen, die hem troffen, niet meer in staat waren hem op andere wegen te brengen.

HOOFDSTUK 17.

ONDER HOSEA WORDEN DE TIEN STAMMEN NAAR ASSYRIË GEVOERD.

Vs. 1-23. De laatste koning in het rijk van Israël Hosea, ofschoon door samenzwering en koningsmoord in het bezit van de troon gekomen, onderscheidt zich toch voordelig van al zijn voorgangers door een meer theocratische regering. Intussen was dit nog volstrekt geen besliste bekering tot de Heere, en kon de tijd van het gericht, dat voor de 10 stammen nu eenmaal was aangebroken, niet ophouden. Hosea werd eerst aan Salmanasser, koning van Assyrië, schatplichtig; later, wanneer hij in vertrouwen op Egypte de betaling van de schatting staakt, wordt hij daarom drie jaar lang in zijn hoofdstad belegerd en eindelijk gevangen genomen; maar zijn volk wordt naar het noordelijk Assyrië en naar Medië in de zogenaamde Assyrische ballingschap gevoerd, een gebeurtenis waarin de straf van de Heere over Israël's hardnekkige afval van Hem wordt vervuld.

In het twaalfde jaar van Achaz, de koning van Juda, werd Hosea, 1) de zoon van Ela, koning over Israël te Samaria, en regeerde negen jaar (van 730-722 v. Chr., "2Ki 15: 30).

Uit de Assyrische gedenktekenen blijkt, dat Hosea door Tiglath-Pilezer werd gesteund, of liever, door hem in het koninkrijk gesteld. Deze vermelden toch het volgende: "Het land van het huis van Omri, het afgelegene en zijn meest aanzienlijke inwoners met hun have, voerde ik naar Assyrië. Po-ka-ha (Pekah) hun koning sloegen wij. Anzi (Hosea) stelde ik in het koninkrijk over hen. Tien talenten goud, duizend talenten zilver nam ik van hen in ontvangst."

En hij deed wat kwaad was in de ogen van de HEERE, doordat ook hij de kalverdienst liet voortduren; evenwel niet op zo'n erge wijze, als de koningen van Israël, die voor hem geweest waren. 1)

Toen de in het jaar 727 v. Chr. aan de regering gekomen koning Hizkia van Juda een algemene Paasfeestviering verordende en daartoe ook de Israëlieten uit Efraïm en Manasse en Zebulon uitnodigde, belette hij hun, die aan deze uitnodiging gevolg wilden geven, het optrekken naar Jeruzalem niet (2 Kronieken 30: 1vv.).

Anderen zijn van mening dat deze uitnodiging van Hizkia tot de bovengenoemde stammen pas plaatshad na de verwoesting van het rijk van de Tien stammen. In elk geval wordt hier niet gezegd, waarin dat minder zondigen van Hosea bestond en is daarom ook niet met zekerheid aan te geven.

Tegen hem, 1) zeker reeds in de eerste jaren van zijn regering, trok op Salmanasser, koning van Assyrië, 2) met het doel de veroveringen van zijn voorganger Tiglath-Pilezer voort te zetten (15: 29); en Hosea werd zijn knecht, dat hij hem een geschenk gaf, zich tot een jaarlijkse schatting aan hem verbond.

Dit staat met een zekere nadruk vooraan; juist ten tijde van de betrekkelijk nog het meest theocratisch gezinde koning word het rijk van Israël door Gods gerichten getroffen.

God is gewend de straf die de voorvaderen verdiend hebben, naar Zijn lankmoedigheid uit te stellen, of er ook enigszins bij de nakomelingen ernstig berouw mocht komen; gebeurt dit niet, zo ontlast zich eindelijk Gods toorn, al zijn de nakomelingen ook minder boos.

Behalve in dit vers worden berichten over Salmanasser aangetroffen in de fragmenten van Mers Phoenicische geschiedenis (2 Samuel 5: 11); volgens hem heeft hij omstreeks deze tijd ook oorlog met Phoenicië gevoerd en 5 jaar lang Tyrus belegerd.

In Khorsebad nu heeft Botta (2Ki 15: 20) een buitengewoon merkwaardig beeldhouwwerk gevonden, dat waarschijnlijk op deze oorlog betrekking heeft; maar Salmanassers naam zelf kan uit de inscripties tot op heden nog niet ontcijferd worden. Daarentegen is de naam van Sargon, die wij boven als de opvolger van Salmanasser hebben aangeduid, ontdekt en wel als de stichter van het aan monumenten zo rijke paleis te Khorsabad.

Of deze Sargon en Salmanasser, één en dezelfde persoon zij, die de eerste naam als eigenlijke, de tweede als bijnaam droeg, dan of zij, zoals o.a. Rawlinson die kennen van de Syrische inscripties wil, van elkaar, onderscheiden moeten worden (Jes. 20: 1 Hos. 10: 14), zal verder onderzoek moeten beslissen; maar is Sargon een afzonderlijk koning, dan kan zijn regering van slechts korte duur zijn geweest, omdat ook in Tob. 1: 1vv. aan hem niet gedacht wordt (omstreeks 721-716 v. Chr.).

Maar de koning van Assyrië bevond in de loop van de volgende jaren, van 726 of 725 v. Chr. aan, om verbintenis in Hosea, dat hij, om zich van de Assyrische heerschappij vrij te maken, tot So, de koning van Egypte, 1) de eerste of tweede vorst uit de 25ste, de Ethiopische, dynastie

(1Ki 3: 1), boden gezonden had, en het geschenk de belasting aan de koning van Assyrië niet als te voren van jaar tot jaar opbracht: zo besloot, belegerde hem de koning van Assyrië, en nadat hij zijn hoofdstad Samaria veroverd had, bond hij hem in (vs. 6) het gevangenhuis.

3)

In de onvermijdelijke worsteling tussen het machtige Egypte en de opkomende heerschappij van Assur, later van Babel, was de verzoeking voor de kleine staten, die de grenzen van beide wereldrijken dekten, niet gering, om door een voordelig bondgenootschap met een van beiden, zijn trotse bondgenoot van dienst te zijn; maar langs die weg zijn eigen bestaan te verzekeren, of althans enig voordeel te behalen. Evenmin als Juda later, ontging Efraïm de strik: "Zij verachtten de wateren van Siloa: (Jes. 8: 6vv.) en vielen door het ongeloof, "dat vlees tot zijn arm stelde."

Volgens M. Duncker regeerde Sabako van 726-714 voor Chr.: maar de Egyptische chronologie laat zich slechts met zekerheid bepalen van Psammetichus' troonsbestijging in het begin van het jaar 664.

In vs. 4 wordt met enkele trekken de gehele afloop meegedeeld, de belegering van Samaria en de gevangenneming van Hosea, hetgeen in de volgende verzen nader uiteengezet wordt. Vs. 5 begint dan ook met het redegevende "Want".

In het negende jaar van Hosea (722 tot 721 v. Chr.) nam de koning van Assyrië 1) Samaria in, en voerde Israël weg in Assyrië, en deed ze wonen, wees hun woonplaatsen aan in Halah, in de provincie Calachene, op de grenzen van Armenië, noordelijk van Ninevé, en in Habor, in de landstreek aan de rivier Chabor, die, van de noordoostelijke bergen afkomende, zich in de Tiger ontlast 2) aan de rivier Gozan, de tegenwoordige Kisil Ozan, die de Grieken Amardos noemden, in de Kaspische Zee uitloopt en de noordelijke grenzen van Medië vormde, en in de steden van de Meden, zuidelijk van de Kaspische Zee.

Hier wordt geen naam genoemd, waarom het wel mogelijk is, dat wij hier niet aan Salmanasser maar aan Sargon te denken hebben. Rawlinson houdt dit voor zeker. Hij zegt: "in 6 wordt gezegd, dat "de koning van Assyrië innam" en in 18: 9 dat Salmanasser opkwam tegen Samaria en haar belegerde", maar nergens wordt ons vermeld, dat de koning, die de belegering begon dezelfde persoon was als de koning, die haar innam. Integendeel wanneer de schrijver der Koningen in 18: 10 de inname van de stad gaat vermelden, verandert hij zorgvuldig de vorm van zijn werkwoord en in plaats van te zeggen: "hij (Salmanasser) nam haar in" zegt hij "zij (de Assyriërs) namen haar in" een verandering, die met opzet gekozen schijnt te zijn om te kennen te geven, of dat de vorst niet dezelfde, of althans dat de schrijver huivert te zeggen, dat hij dit wel was. De zaak schijnt zich aldus te hebben toegedragen: Salmanasser is gekomen en heeft de belegering begonnen; maar bevindende, dat de stad slechts door blokkade genomen kon worden keerde hij naar Ninevé terug, terwijl hij zijn generaals de verdere belegering opdroeg; voordat de stad ingenomen werd stierf hij. Sargon nam in het eerste jaar van zijn regering de stad in."

In Jes. 20: 1 komt Sargon voor als opvolger van Salmanasser. Op de reeds genoemde gedenkteken van Assyrië komt deze voor als de overwinnaar van Hosea, terwijl in zijn jaarboeken de mededeling voorkomt, dat hij inwoners van Babel zond naar het land van de Chatti, dat is het noordelijk gedeelte van Palestina. Voor de veronderstelling, dat Sargon de verwoesting heeft voltooid, is zeer veel te zeggen. In elk geval blijkt voldoende, dat Salmanasser en Sargon twee verschillende koningen zijn geweest.

In 1 Kronieken 5: 26 staat ook nog "Hara", opgegeven; daarmee is waarschijnlijk het Medische bergland bedoeld, dat hier en in 18: 11 als "steden van de Meden" is aangeduid. Tot de laatste behoorde ook Rages, dat in Tob. 1: 16 voorkomt.

Want het was gebeurd, dat de kinderen van Israël gezondigd hadden tegen de HEERE, hun God, die hen uit Egypte gebracht had, van onder de hand van farao, de koning van Egypte, en hadden, tegen Zijn uitdrukkelijk verbod in (Exodus 20: 2vv. Deuteronomium 5: 6vv.), andere goden gevreesd.

Het nazindeel hierbij volgt pas in vs. 18: "Daarom vertoornde zich de Heere zeer over Israël enz.; " maar in de volgende verzen 8-17 wordt Israël's zonde eerst nog uitvoeriger

voorgesteld en de afval van het volk nader gekenmerkt, enerzijds als een wandel in de instellingen van de volken, die de Heere voor Israël had uitgeroeid, in plaats van in Zijn instellingen, en anderzijds als een wandel in de instellingen, die de koningen van Israël gemaakt hadden, dus deels als eigenlijke heidense afgodendienst en deels als afgodische dienst van de HEERE.

Bij de schildering van de eigenlijke afgodendienst heeft de heilige schrijver niet slechts op de 10 stammen, maar ook op het rijk van Juda het oog.

De lange beschouwing, die de schrijver op de ondergang van het rijk van Israël laat volgen, is bijna de enige plaats in de geschiedenis, waar de oude geschiedschrijver afwijkt van zijn gewoonte, om niets andere te doen dan te vertellen zonder inmenging van eigen beschouwing. Men ziet er dus uit, dat het hem om nog iets anders dan om slechts te vertellen te doen geweest is. Hier waar het rijk van Israël ophoudt en voor immer uit de geschiedenis verdwijnt, was het de plaats om terug te zien op zijn gehele ontwikkelingsgang, en zijn geschiedenis in het kort samen te vatten. Dit doet hij dan ook van het specifiek oudtestamentisch standpunt, volgens welk God het volk van Israël uit alle volkeren van de aarde tot Zijn eigendom verkiest, een verbond ermee gemaakt en het, tot heil van alle volken, onder Zijn bijzondere leiding genomen heeft. Daarom is hem de verbondsbreuk van de zijde van het rijk van de tien stammen de eerste eigenlijke, ja enige oorzaak van zijn uiteindelijke ondergang, en deze zelf het onvermijdelijk strafgericht van de heilige en rechtvaardige God. Terwijl hij dit met grote uitvoerigheid voorstelt, geeft hij op de meest bepaalde wijze te kennen, dat de gehele geschiedenis van de Koningen van geen ander standpunt kan of mag beschouwd worden; zijn beschouwingswijze staat dus in besliste tegenspraak met die van de moderne historische kritiek, die juist dit standpunt meent te moeten verlaten, en de geschiedenis van Gods volk volgens dezelfde maatstaf meent te moeten beoordelen als die van ieder ander oud volk.

En de kinderen van Israël hadden gewandeld in de instellingen van de heidenen die de HEERE voor het aangezicht van de kinderen van Israël verdreven had, en daarna in die van de koningen van Israël, die ze gemaakt, eigenaardigingesteld hadden, 1) namelijk in de kalverdienst (1 Koningen 12: 26vv.).

De afval openbaarde zich dus op twee manieren: in het wandelen in de instellingen van de heidense volken (vs. 7 en 8a) en in het wandelen in de instellingen van de koningen van Israël (vs. 8b), d.i. in afgoderij en in kalverdienst.

En de kinderen van Israël hadden, met alle schijnbare gronden en verontschuldigen, de zaken, die niet recht zijn, tegen de HEERE, hun God, bedekt; 1) en hadden namelijk, lijnrecht tegen Gods Woord in, zich hoogten gebouwd in al hun steden, 2) van de wachttorens, 3) de eenzame slechts weinige inwoners tellende plaatsen af, tot de vaste steden van grote omvang toe.

1)Letterlijk staat er: dekten woorden, die niet recht waren over de Heere, hun God. In Jes. 4: 5 komt ook de uitdrukking, "dekten op" voor op dezelfde wijze als hier. De betekenis is deze, dat zij door verandering van het Wezen van God het ware Wezen van God in een verkeerd

licht plaatsten. Dit was juist de grote zonde van Israël, dat zij het Wezen van God verduisterden en zich een geheel andere voorstelling van het Heilig Wezen van de Heere maakten en het volk verkondigden, alsof met de openbaring van God overeen kwam.

Hier wordt aangegeven, welke vorm dat dekken van het Wezen van de Heere had aangenomen, nl. dat zij op alle hoogten de Heere hadden geofferd en Hem daarom niet heilig gehouden, maar met de afgoden gelijkgesteld.

3)Wachttoeren. Eigenlijk is hier onder te verstaan, een alleenstaande toren, die aan de schaapherders in de woestijn tot beschutting en bescherming diende. In tegenstelling tot de vaste steden betekent het woord, het geringste dorpje.

En zij hadden daar gerookt op alle hoogten, zoals de heidenen gedaan hadden, die de HEERE van hun aangezichten weggevoerd had; 1) en zij hadden kwade dingen gedaan, om de HEERE tot toorn te verwekken, omdat zij zelfs de zoonzedelijke godsdienst van de heidenen in werken van ontucht enz. navolgden.

1)Weggevoerd in de zin van, in ballingschap gezonden. Opzettelijk is dit woord gebruikt met het oog op de ballingschap van Israël, opdat Israël en Juda zouden erkennen, dat de Heere rechtvaardig is in Zijn richten.

Toen nu de HEERE tegen Israël en tegen Juda 1) want ook Juda maakte zich aan dezelfde zonden als Israël schuldig, en dikwijls zelfs op nog erger wijze (1Ki 12: 30), door de dienst van alle profeten, van alle zieners, die Hij menigmaal en op menigerlei wijze (Hebr. 1: 1) tot hen zond, betuigd had, zeggende: a) Bekeert u van uw boze wegen, en houdt Mijn geboden, en Mijn instellingen, naar heel de wet, die Ik uw vaders door Mozes geboden heb, en die Ik tot u door de hand van Mijn knechten, de profeten, gezonden heb, en nog bijzonder in mondelinge openbaring heb bevestigd en ingescherpt;

Jer. 18: 11; 25: 5; 35: 15

Juda wordt er hier tot waarschuwing bij genoemd, omdat ook dit Rijk hetzelfde lot stond te wachten, omdat het zich aan dezelfde zonde schuldig maakte.

Zo hoorden zij niet, maar zij a) verhardden hun nek, zodat die even hard was als de nek van hun vaders geweest was, 1) in Mozes' tijd (Deuteronomium 9: 6, 13; 10: 16), die aan de HEERE, hun God, niet geloofd hadden.

Deuteronomium 31: 27 Mal. 3: 7

Wat hun zonde verzwaarde en hen des te onverantwoordelijker stelde, was dit: God had door de dienst van alle profeten en alle zieners tegen hen betuigd, hun hun zonden en de gevolgen ervan voorgehouden en hen geroepen tot bekering, want ofschoon zij Gods huis en Zijn dienst hadden verlaten, God had nochtans onder hen in wezen gehouden een opvolging van profeten, die hen vermaanden van hun plicht, de ware Godsdienst onder hen trachtten te

bevestigen en hen tot deze poogde terug te brengen, wanneer zij afgefallen waren; maar alles was tevergeefs. Ongeloof was de eerste zonde van de mensen, tenminste zij vertoonde zich zeer vroeg. Het is de moederzonde, en brengt de mens tot alle zonde. Het besmet het geweten, het verhardt het hart en het maakt het Woord onnut, ja, het is een verwerping van het eeuwige en opperste Middel tot de verlossing en het herstel van de zondaren, en dit voorbeeld schijnt hier bijgebracht te worden om aan te tonen, dat juist hetzelfde, dat de Israëlieten belet had in Kanaän in te gaan (Hebr. 3: 17), ook de oorzaak was, waarom de nazaten hieruit werden uitgeworpen, n.l. hun ongelooft.

Daartoe verwierpen zij Zijn instellingen, en Zijn verbond, dat Hij met hun vaders gemaakt had, en Zijn getuigenissen, die Hij tegen hen betuigd had door de profeten, omdat zij zich evenmin naar die geboden uit het verleden, als naar de getuigenissen van het tegenwoordige zich wendden; en wandelden de ijdelheid, een zelfgekozen en nietige godsdienst na, dat zij ijdel werden, 1) in hun gehele leven en streven (Rom. 1: 21), en ook wandelden zij achter de heidenen, die rondom hen woonachtig waren (Jer. 2: 5), van wie de HEERE hun geboden had (Leviticus 18: 2vv.; 20: 22vv.), dat zij niet doen zouden zoals zij.

Deze uitdrukking komt nog eenmaal voor (Jer. 2: 5) en is een van de krachtigste gezegden of uitspraken, om aan te duiden, dat al, wat buiten God omgaat, ijdel is, van geen ware betekenis, en daarom dat alleen het leven in de dienst van God, naar de wil van God, het ware leven is. Zij werden ijdel, ijdel is hier in de zin van nietig, nietswaardig. Sterker kan het wel niet worden uitgedrukt, om te verkondigen, hoe de mens ziel en lichaam verderft, voor tijd en eeuwigheid zich ongelukkig maakt, die God verlaat en God niet dient.

Ja zij achtten zulke geboden en waarschuwingen niet, maar verlieten, in de loop van de tijd op steeds erger wijze, al de geboden van de HEERE, hun God, en maakten, de afval op het hoogste drijvend, zich onder Jerobeam I, gegoten beelden, twee kalveren (1 Koningen 12: 28); en maakten, later, onder Achab, ook bossen, Ascheren, of gedenkzuilen van Astarte (1 Koningen 16: 32vv.), en bogen zich, in deze dienst van de Phoenicische goden, die toch naar haar gehele wezen slechts een sterredienst was (De 16: 21), voor alle leger van de hemel, waarmee zij gruwelijke verachting toonden voor het gebod (Deuteronomium 4: 19 en 17: 3), en dienden niet alleen Astarte, maar ook Baäl. 1)

Het noemen van het leger van de hemel tussen de Aschera en Baäl in toont, dat de schrijver daarmee de gehele Baäl- en Astartedienst heeft bedoeld en de uitdrukking ontleend heeft aan Deuteronomium 4: 19 en 17: 3 om het karakter van deze dienst te beschrijven, omdat Baäl en Astarte afgoden waren, die met het leger van de hemel in verband stonden.

Ook deden zij, tenminste in het rijk van Juda onder de koningen Achaz, Manasse en Amon (16: 3; 21: 3), terwijl ook de 10 stammen gedeeltelijk dergelijke gruwelen bedreven, hun zonen en hun dochters door het vuur gaan, niettegenstaande het verbod (Deuteronomium

10), en gebruikten waarzeggerijen, en gaven op vogelgeschrei acht (1: 2vv.), en verkochten zich om te doen dat kwaad was in de ogen van de HEERE (1 Koningen 21: 10), om Hem tot toorn te verwekken.

Het volk van de tien stammen verwierp, toen het rijk van Israël gesticht werd, het geloof aan de God, die het uit Egypte geleid had niet (1 Koningen 12: 28), maar het maakte zich tegen het geopenbaarde Woord en gebod van deze God een beeld van Hem, en dit was het begin van zijn einde, de kiem van zijn ondergang, die alle boze vruchten droeg en van de ene dwaling tot de andere leidde. Met het beeld van de HEERE begonnen zij, met het afgrijselijke Molochs offer eindigden zij. Wie zich eenmaal van het middelpunt van de geopenbaarde waarheid heeft losgemaakt, zinkt onvermijdelijk steeds dieper of in het ongeloof of in het bijgeloof, zodat hij eindelijk de duisternis voor licht en de dwaasheid voor wijsheid houdt. Zo ging het in Israël, zo gaat het nog heden in de Christenheid. Wie zich van het Middelpunt van alle Christendom, van Christus, de Zoon van God, losscheurt, die is op weg om God zelf te verliezen, want wie de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet (1 Joh. 2: 23). Een volk, dat het Woord van God niet meer acht, en zichzelf een godsdienst naar eigen menselijk goeddunken maakt, gaat vroeger of later zijn ondergang tegemoet.

Zij lieten hun zonen en dochters door het vuur gaan; door hoeveel gevaarlijker vuur van de wereldse begeerlijkheden laat men niet de kinderen onder ons gaan. Ook worden de meesten onder ons zo verwaarloosd en door boze voorbeelden en ergernis in gevaar gebracht, zodat eindelijk ouders en kinderen met elkaar in het eeuwige vuur moeten gaan.

1) Zelfs hield Juda de geboden van de HEERE, hun God niet; maar a) zij wandelden in de instellingen van Israël, die zij gemaakt hadden, want niet slechts onder Joram, Ahazia en Achaz dienden zij eveneens de Baäl, maar ook onder de betere koningen konden zij de dienst van de hoogten niet laten varen.

Leviticus 18: 3

Vs. 19 is tussenzin, in vs. 20 loopt de zin door, niet in vs. 19. In laatstgenoemd vers wordt gewezen op de schuld van Juda, op het feit, dat Juda het niet beter maakte dan haar zuster Israël. Dit doet ons denken aan de uitspraken van de profeet, waarin tot Juda het verwijt komt, dat zij het nog erger maakte dan Israël.

Zo, vanwege deze hardnekkige en steeds toenemende afval van Hem, verwierp de HEERE het gehele nageslacht van Israël, 1) Juda zowel als Israël, en bedrukte hen eerst door allerlei tuchtigingen, en gaf ze, om ze zo mogelijk nog tot terugkeer te dwingen, over in de hand van de rovers, plundersaars, van de Syriërs en Assyriërs, totdat Hij hen, Israël eerst, en later ook Juda, van Zijn aangezicht weggeworpen had.

Het gehele nageslacht van Israël. Hieronder hebben wij niet alleen Israël, maar ook Juda te verstaan. Van Juda is in het vorige vers gesproken en van Juda's zonde. Daaraan knoopt zich vs. 20 vast. Het verwerpen door de Heere is een gevolg van Juda's wandelen in de instellingen van Israël. Het lot, dat Israël trof, zou ook Juda treffen.

Want 1) Hij scheurde of had gescheurd Israël, van wiens verwerping hier gehandeld wordt, van het huis van David af, waarin van zelf reeds een goddelijk gericht (1 Koningen 11: 31), maar ook tevens de kiem van het verderf lag, omdat de tien stammen daardoor uit het

theocratisch verbond vielen; en zij maakten Jerobeam, de zoon van Nebat, koning; en Jerobeam, de kiem van het verderf aanstonds tot ontwikkeling brengende, dreef Israël, door zijn verleidende staatkunde (1 Koningen 12: 28vv.) af van achter de HEERE, en hij deed ze een grote zonde zondigen.

Want is ophelderend en redengevend. De Heere had het Rijk van de Tien stammen overgegeven in de handen van rovers, want Israël was niet meer met Juda verbonden, maar van Juda afgescheiden. Dit was de grondslag geworden van hun verbastering van de ware dienst van God en de oorzaak van hun ondergang. Het is opmerkelijk, dat het scheuren aan de Heere wordt toegeschreven, maar het maken van Jerobeam tot koning aan het volk zelf. En dat, om aan te geven, dat de laatste daad, ja, wel had plaatsgehad naar Gods Raad, vanwege Salomo's zonde, maar toch ook weer vrijwillig door het volk. Zonder de Heere om raad te vragen, hadden zij zich Jerobeam tot koning gekozen. Deze daad werd hun tot een valstrik, omdat de zelfgekozen koning hen vervreemde van de dienst van de Heere.

Totdat¹⁾ eindelijk in het jaar 722-721 v. Chr. de HEERE Israël van Zijn aangezicht wegdeed, zoals Hij gesproken had door de dienst van al Zijn knechten, de profeten (vgl. Jes.

1vv. Hos. 1: 5; 9: 16vv. Amos 3: 11vv.; 5: 27); zo werd Israël weggevoerd uit zijn land, naar Assyrië, tot op deze dag, 1) waarin deze boeken der Koningen geschreven werden.

Wij moeten ons hieraan spiegelen en niet het einde, de ondergang en het verderf veroorzaken en bevorderen door zonde en onboetvaardigheid; want wat het koninkrijk van Israël hier is weervaren, ja nog iets erger kan ook ons overkomen (Rom. 11: 21).

Dadelijk in de eerste tijd van deze ballingschap vindt plaats, wat ons het Apocriefe boek van Tobit meedeelt.

De Tien stammen nu zijn in het Assyrische rijk merendeels gebleven. Weliswaar, toen de twee stammen Juda en Benjamin terugkeerden naar het land van Israël, hebben velen uit de tien stammen zich bij hen gevoegd; maar veel meer van hen zijn terug gebleven, die echter gedeeltelijk met de andere Joden op hun hoge feesten enige gemeenschap onderhielden, zoals enigen uit Medea zich op het eerste Pinksterfeest van het Nieuwe Testament te Jeruzalem bevonden. Anderen zijn met de Oosterse heidenen vermengd geraakt, zodat hedendaags die stammen, stamsgewijze of op zichzelf wonende, nergens te vinden zijn, ofschoon de Joden zich dit verbeelden.

De mening van Witzius, alsmede die van, Michaëlis en Robinson, dat de tien stammen gedeeltelijk met de twee zijn teruggekeerd en voor het overige zijn opgegaan in de heidenen, is het meest waarschijnlijke, en is veel beter te verdedigen, dan die van anderen (Ritter, Grant enz.), dat zij teruggevonden zijn in Arabië, Afghanistan of Amerika. Dat velen teruggekeerd zijn, is reeds aangeduid door de Rabbijnen in het bekende boek Seder Olam. Zij rekenen toch uit, dat de som van de in Ezra 2 genoemde personen en geslachten niet meer is geweest dan 30.360 personen, terwijl het gezamenlijk getal van de teruggekeerden geweest is, volgens Ezra 2: 64

42.360, behalve nog 7337 knechten en maagden. Daarom stellen zij vast, en niet zonder grond, dat ongeveer 12000 uit de overige stammen, die naar Assyrië zijn weggevoerd, mede naar Jeruzalem zijn teruggekeerd.

Vs. 24-41. Enige tientallen van jaren na de wegvoering van de tien stammen in de Assyrische gevangenschap, brengt een latere koning van Assyrië heidense volksplanters uit Syrië en Babylonië in het ontvolkte land, die hun afgodendienst mede daarheen brengen. Maar omdat de Heere leeuwen onder hen zendt, die hun leven in gevaar brengen, en zij terecht dit als oorzaak erkennen, dat de God van het nieuwe land wegens de Hem tot dusver onthouden dienst vertoornd is, krijgen zij op hun verzoek van de Assyrische koning een van de in de gevangenschap zich bevindende priesters, die de wijze van de HEERE de God van Israël, hun leren moet. Hij vestigt zich te Beth-el en voert de vroeger in het rijk van Israël gewone kalverdienst weer in; omdat echter die heidense volksplanters daarnaast ook hun vele goden dienen, en dus een wezenlijke sterre- en dierdienst uitoefenen, zo ontstaat daaruit een uit heidendom en bedorven dienst van de HEERE vermengde landsgodsdienst, die dan ook lange tijd de godsdienst gebleven is van dit in het land Samaria woonachtige gemengde volk, de Samaritanen.

De koning nu van Assyrië, niet Salmanasser of diens opvolger Sargon (vs. 3), maar veeleer Sanheribs opvolger Esar-Haddon (Ezra 4: 2), bracht, omstreeks 46 jaar na de wegvoering van de 10 stammen, d.i. 679 v. Chr. (Jes. 7: 8), heidens volk van Babel, de stad met die naam, en van Chuta, boven de stad Babel, ook in Babylonië gelegen, en van Avva (2 Samuel 8: 6), en van Hamath, Epifanië aan de Orontes, in Syrië, en Sefarvaim Sippara, de zuidelijkste stad van Mesopotamië, en deed hen wonen in de steden van het land van Samaria, in de plaats van de daaruit weggevoerde kinderen van Israël; en zij namen Samaria erfelijk in, en woonden in haar steden, in de steden van dat land.

En het geschiedde in het begin van hun woning daar, dat zij de HEERE niet vreesden maar de goden dienden, die in hun vaderland vereerd werden (vs. 26vv.); zo zond de HEERE, om hen te doen opmerken, dat het Zijn land was en niet een heidens land, leeuwen onder hen, die enige, van hen doodden; 1) Hij liet de in het land reeds aanwezige leeuwen, die gedurende de tijd van de ontvolking zeer de overhand genomen hadden, onder hen komen en enigen van hen doden, zodat zij hun leven nergens zeker waren (Leviticus 26: 22 Ezechiël. 14: 15).

Deze plaag moest de vreemde volken leren, dat waar Israël om zijn afgoderij en beeldendienst uit het land verdreven was, de Heere ook hen niet kon dulden, indien zij Hem niet leerden dienen; maar ook om hen te doen verstaan dat Hij het hoogste recht had op dit land, dat het Zijn land, in bijzondere zin, was.

Daarom spraken zij, die als de beampten van de koning voor de nieuwe kolonie moesten zorgen, tot de koning van Assyrië, zeggende: De volken, die gij vervoerd hebt, en hebt doen wonen in de steden van Samaria, weten de wijze van de God van het land niet, 1) de wijze waarop Hij vereerd wil worden en hebben Hem tot dusver niet gediend; daarom heeft Hij, als straf voor het nalaten van Zijn dienst, leeuwen onder hen gezonden en ziet, zij doden hen, omdat zij niet weten de wijze van de God van het land. 2)

Hieruit blijkt weer voldoende, dat de heidenen de goden verbonden aan het land. Zij hebben nu van de God van Israël dezelfde gedachte als van hun eigen afgoden. Daarom komen zij met deze klacht tot de koning van Assyrië.

Hierin beschaamden deze blinde heidenen de Israëlieten, die zich nooit zo gereed hadden betoond, om in de onheilen, die hen troffen, de stem en de hand van God, die de God van de vaders en hun grote Verlosser en Weldoener was, te erkennen, en om Hem, die zij wisten, niet slechts een plaatselijk God, of alleen de God van hun land, maar ook de God van hemel en aarde te wezen, te dienen en te gehoorzamen, ofschoon Hij hen aangaande de wijze van Zijn aanbidding volkomen bericht had gegeven. Dus snakten de Assyriërs slechts naar de kruimels van de geestelijke spijze, waarmee de Israëlieten, zelfs tot versmading en verachting van deze toe, waren bedeed (Vergelijk MATTHEUS. 15: 28).

Zo kwam een uit de priesters, die zij van Samaria weggevoerd hadden, een uit de klasse van de hogepriesters, die Jerobeam tot de dienst van de beide kalverbeelden in Beth-el en Dan in plaats van de Levitische priesters aangesteld had (1 Koningen 12: 31vv. 12.31), en woonde te Beth-el; en hij leerde hun, op een zeer vrije, met de goddelijke wet zeer weinig overeenkomende wijze, hoe zij de HEERE vrezen zouden; maar de naam van de God van Israël werd, hoe weinig ook, dan toch enigermate bekend onder deze naar Palestina overgebrachte heidenen, en de plaag van de leeuwen hield op.

Om van de plaag van de leeuwen bevrijd te worden, meenden de heidenen, dat het nodig was, dat zij bepaalde godsdienstige gebruiken moesten waarnemen. Deze waan bestaat tot heden nog zeer onder de Christenheid. Door de waarneming van zekere godsdienstige handelingen meent men van allerlei onheilen bevrijd te kunnen worden, terwijl alle godsdienstige handelingen slechts dan God welgevallig zijn en waarde hebben, als zij de onwillekeurige, onmiddellijke uitdrukking van het levende geloof en de overgave van hart aan God zijn.

Maar om hier weer op de eerste tijd van de nieuwe kolonie, waarvan in vs. 24 sprake was, terug te komen, elk volk van de uit Babylonië en Syrië in het land gezonden kolonisten, maakte zijn goden, die zij in hun vaderland gediend hadden; en zij stelden ze in de huizen van de hoogten (1Ki 3: 2), die de Samaritanen,

de vroegere bewoners van het land van Samaria gemaakt hadden (1 Koningen 12: 31vv.), elk volk in hun steden waarin zij woonachtig waren.

1)Samaritanen. Zo werden later genoemd de nakomelingen van de volksplantingen van de Assyriërs, die zich vermengd hadden met de achtergebleven Israëlieten. Deze hier zijn de achtergebleven Israëlieten zelf, die zo genoemd worden naar de hoofdstad van het verwoeste rijk, Samaria. De naam van Israël of Efraïm is weg. De naam van Samaritanen komt hier reeds op.

Want de mensen van Babel maakten Sukkôth Benôth, 1) en de lieden van Chut, of Cutha (vs. 24), maakten Nergal, hetzij de planeet Mars of een haan tot hun God; en de mensen van Hamath in Syrië maakten Asima, volgens de Rabbijnen in de gestalte van een kale bok, volgens anderen in die van een stier, ram of aap.

Onder Sukkôth-Benôth verstaan velen niet hetzelfde. Menen sommigen, dat het tenten waren waarin de "gewijden" aan Astarte zich overgaven aan ontucht, deze mening is geheel te verwerpen, omdat hier duidelijk op "afgoden" wordt bedoeld. Anderen zijn dan ook van mening, dat hieronder verstaan moeten worden, kleine tempeltjes, die in de afgodshuizen werden gebruikt en waaraan afgodische eer werd bewezen, terwijl o.a. Rawlinson (in zijn hist. of the five great monarch. I. 134) vaststelt, dat dit woord een verbastering is van de naam van de Assyrisch-Babylonische godin, Zir-banit, de godin, die nakomelingen gaf. Wij voor ons verenigen ons met het laatste. Sukkôth-Benôth is dus de op Hebreeuwse wijze weergegeven naam van die godin. Ook de anderen, hier genoemd, zijn afgoden of afgodische voorstellingen van natuurkrachten.

En de Avvieten maakten Nibha in de gedaante van een hond, en Tartak, in de vorm van een ezel, en de Sefarvieten waren Molochdienaars en verbrandden hun zonen voor Adramelech, vuurkoning of zinnegod, en Anamelech, 1) koning van de kudden, waaronder of de maan als koningin van de hemelse koning, of het sterrenbeeld Kepheus verstaan moet worden, dat in het oosten "de Herder en het vee" heet, de goden van Sefarvaim, welke stad ook zelf de zonnegod gewijd was, met vuur.

Deze beide afgoden worden tot die geteld, die het boze brachten onder de mensen. Afgoden van het kwaad. Vooral de eerste.

Tot op deze dag toe, dat dit geschreven wordt, doen die naar de zo-even beschreven afgodendienst en de HEERE-kalverdienst met elkaar vermengende, eerste wijzen zij vrezen de HEERE niet, zonder beeld en gelijkenis, zoals het eigenlijk behoorde, en zij doen niet naar hun instellingen, en naar hun instellingen, en naar hun rechten, de instellingen en rechten van de vroeger in het land wonende tien stammen, wier overblijfsel wel met de heidense kolonisten versmolten, maar altijd nog talrijk genoeg was om de Heere alleen, zij het ook helaas onder het afbeeldsel van een gouden kalf, en niet tevens ook de heidense afgoden te dienen, en dus naar de wet, en naar het gebod, dat de HEERE geboden heeft aan de kinderen van Jakob, die a) Hij de naam van Israël gaf. 1)

Genesis 32: 28; 35: 10; 1 Koningen 18: 31

Hiermee wil de schrijver zeggen, dat de godsdienst van dit volk een mengelmoes was van valse en ware godsdienst. Zij dienden de Heere niet alleen onder de gedaante van een kalf, of zoals Hij hen had voorgeschreven, maar zij hielden er zeer veel afgoden op na en stelden de HEERE gelijk aan de afgoden van Assyrië. Het is daarom dan ook, dat in vs. 35-40 de gewijde schrijver wijst op het Verbond, om aan te duiden, dat, wat dit geslacht deed, volkomen Verbondsbreuk en algehele afval was.

Maar deze volken vreesden de HEERE, en dienden ook hun gesneden beelden; 1) ook doen hun kinderen en hun kindskinderen, zoals hun vaders gedaan hebben, tot op deze dag, 2) afgodendienst en kalverdienst tot een nieuwe godsdienst vermengende.

Zij vreesden de Heere en dienden hun gesneden beelden. Is dat niet de werkelijke toestand ook onder ons? Men wil meer dan een heer dienen. Men heeft zo'n godsvrucht uitgedacht, waarbij wereld en geld, eer en begeerlijkheid en inzonderheid de grote godin Eigenliefde, tegelijk bestaan.

Verdeeldheid in godsdienstige zaken, gebrek aan eenheid van overtuiging in de hoogste en heiligste aangelegenheden laat een volk nooit groot en sterk worden, maar is een teken van zijn inwendig verval. Gelijk geloof en gelijke eredienst heeft een grote samenhoudende kracht en is de voorwaarde van ware volkseenheid. Verkeerd is het deze eenheid door uiterlijke middelen of door dwang teweeg te brengen; zij brengt slechts de zegen aan, wanneer zij de vrucht is van vrije overtuiging.

De juiste toepassing van deze stof is, dat men ook bij de Christelijke godsdienst zich onthoude van alle vermenging met hetgeen daarmee niet bestaan kan, als daar zijn alle dwalingen, verkeerde geboden van mensen en de dienst van wereld en zonde, die helaas de meesten ook in de Evangelische Kerk met het ware Christendom proberen te verenigen. Zeker, God en de zonde te dienen is zo'n grote afwijking van de ware godsdienst, als het Samaritanisme ooit geweest is.

Tot op deze dag, d.w.z. tot op de dag, dat dit geschreven werd. Wij weten, dat de Samaritanen, na de terugkeer van de Joden uit de Ballingschap, de vreemde goden hebben weggedaan en zich tot de dienst van de ene God hebben verbonden.

HOOFDSTUK 18.

TIJDENS DE REGERING VAN HIZKIA WORDT JERUZALEM DOOR SANHERIB BELEGERD.

Vs. 1-8. Na de verwoesting van het rijk van de tien stammen, hebben wij voortaan alleen nog met het rijk van Juda te maken. De dertiende koning van dit rijk, in wiens eerste regeringsjaren de wegvoering van Israël in de Assyrische ballingschap plaats heeft, is Hizkia, een regent die zijn hart in waarheid aan de Heere had overgegeven, en gelukkig was in zijn ondernemingen. Niet slechts volbrengt hij in het binnenland een grondige hervorming door al het heidense, dat vooral onder zijn vader Achaz in Juda en Jeruzalem het burgerrecht verkregen had uit te roeien, maar de Heere is ook met hem, zodat hij naar buiten het land weer bevrijdt van het Assyrische juk en zijn rijk tot nieuwe macht en kracht brengt (Vergelijk Kronieken 29: 1-31: 21)

Het geschiedde nu in het derde jaar van Hosea, de zoon van Ela, de koning van Israël, van wie in 17: 1vv. sprake geweest is, dat Hizkia, d.i. die de HEERE sterkt, koning werd, de zoon van Achaz, koning van Juda.

En hij deed wat recht was in de ogen van de HEERE, naar alles, wat zijn vader David gedaan had. 1)

De meest goddeloze koning van Juda had de voortreffelijkste zoon, op een Achaz kon een Hizkia volgen, en veel kan ertoe bijgedragen hebben, dat uit Hizkia zo'n knecht van de Heere geworden is. Voor alles zeker zijn moeder Abi, misschien een kleindochter van de profeet Zacharia, die onder Uzzia met zoveel zegen gewerkt had (2 Kronieken 26: 5); verder de profeet Jesaja, die als een sterke muur volk en troonopvolger omgaf; niet minder de profeet Micha, die de koning in zijn bemoeiingen voor het welzijn van het volk trouw ter zijde stond (Jer. 36: 18vv.); eindelijk ook de vreselijke nood, die in het rijk heerste; (want men mag volstrekt niet geringschatten wat Achaz aan Juda gedaan heeft; "2Ki 16: 19) dit alles kan aan Hizkia de ogen geopend hebben, zodat hij zich in volle ernst van zijn vaders wegen afwendde en van ganser harte de Heere zocht. Hij aanvaardde de regering in een tijd, toen het rijk in zijn diepste verval, uiterlijk en innerlijk was. Juda was nog vervuld met alle heidense gruwelen en de tempel van de levende God was gesloten, het rijk was afhankelijk van Assyrië, aan wie het voor een schijnbare vrijheid schatting moest betalen. Daardoor rustte op Hizkia een dubbele roeping: een grondige hervorming in het land, en de bevrijding van Assyrië teweeg te brengen.

Als goddeloze ouders en in het bijzonder een boze vader vrome kinderen heeft, erkenne men allereerst de grote genade van God, die er de oorzaak van is. Het goede getuigenis aangaande Hizkia luidt des te voortreffelijker, naarmate zijn vader Achaz goddelozer was.

Zijn grote godsvrucht kan ons herinneren dat, indien iets goeds in iemand gevonden wordt, hij dit niet heeft van nature, maar dat het toegeschreven moet worden aan de genade, de vrijmachtige genade van God, waardoor Hij, tegen de natuur in, in de goede olijfbom inent,

hetgeen van nature wild was en, dat die genade overheersend was, overheersend zelfs tegen de grootste moeilijkheden en de ongunstigste gelegenheden aan.

Hij nam dus, om zijn eerste roeping te vervullen, de hoogten weg, wat nog aan niemand van de theocratisch gezinde koningen vóór hem gelukt was (1 Koningen 15: 14-15.14), en brak de opgerichte beelden, en roeide de bossen Ascheren (De 16: 21), die in het laatste regeringstijdperk van Achaz waren opgericht (2Ki 16: 18), uit en hij verbrijzelde de koperen slang, 1) die Mozes gemaakt had, en die men als een gedenkteken van de eenmaal ondervonden wonderbare hulp van de Heere tegen de beten van de vurige slangen in de woestijn bewaard had, omdat de kinderen van Israël tot die dagen toe, 2) zo dikwijls zij van de Heere afgevallen en afgodendienaars geworden waren, haar gerookt hadden; en hij noemde haar Nehûstan (Nu 21: 9).

Een moedig koning is hij, die de slang, die op Gods bevel indertijd is opgericht, afbreekt, omdat zij tot afgoderij misbruikt werd, en met verachting daarop heeft verkondigd, dat zij slechts Nehûstan, d.i. een koperen slangetje, een oud stuk koper was, wat zou dit toch voor een god zijn?

Als men in het pausdom het kruis van Christus waaraan Hij gehangen heeft, eens weer oprichtte dan zou dat een bijzondere antiquiteit zijn; maar dat men het wil aanbidden en de ontdekking van het kruis als een buitengewoon feest viert, bedevaarten daarheen maakt en aflaten daarvoor verkoopt, dat is enkel afgoderij.

Tot die dagen toe, wil niet zeggen, zoals sommigen menen, dat de Israëlieten haar van Mozes' tijden af hebben vereerd, maar dat zij in de afgodische dagen van de vroegere koningen tot afgodsbeeld had gediend en nu door Hizkia werd vernield.

Hij noemde. Dit kan ook vertaald worden: men noemde, d.i. het volk noemde haar, n.l. Nehûstan. Dit woord betekent: "iets kopers." Het ligt meer voor de hand, dat het volk haar dien naam gaf, omdat zij van koper was vervaardigd, dan Hizkia. Wellicht dat zij door het volk vereerd werd en aan gebeden in dagen van pest en andere zware ziekten. Houdt men de vertaling van hij noemde, dan ligt in de benaming iets verachtelijks, als wilde de koning zeggen, het is maar een stuk koper, dat gij tot een afgod hebt gemaakt en waaraan gij afgodische eer bewijst. De Rabbinen delen mee, dat de Israëlieten zich verbeeldden, dat zij door tussenkomst van de slang een zegen konden verwerven en daarom meenden, dat zij aangebeden diende te worden. Wat Hizkia ondernam, was een doortastende hervorming. Wat hij bedoelde, was de Heere God naar Zijn Woord en Getuigenis te dienen. Hizkia volgde deze stelregel, dat al wat met het Woord niet overeenkwam, niet geduld mocht worden. Een hervorming naar het Woord van God geheel en alleen was het beginsel, waaruit hij leefde en wat hij in praktijk bracht. Daarom begon hij met de hoogte weg te nemen en voleindigde met ook de koperen slang te verbrijzelen. Hadden vroeger vrome koningen en profeten nog de hoogten behouden en was dit niet onwaarschijnlijk nog een rekenen met de wensen van de onderdanen, die veel gemakkelijker op de hoogten in hun nabijheid de offers konden brengen, Hizkia nam de hoogten weg, omdat Gods Woord ze verbood en omdat hij wist, dat alleen in het onvoorwaardelijk eren van de verordeningen van God een zegen voor land en volk lag

opgesloten, maar dat gedeeltelijk toegeven aan een buigen van de wet, straks tot grotere afwijkingen aanleiding moest geven. Hem wordt daarom ook het loffelijk getuigenis gegeven, wat in het volgende vers voorkomt.

Hij betrouwde op de HEERE, de God van Israël, en niet op een vreemde heidense macht, zoals zijn vader Achaz gedaan had (16: 17), en vroeger reeds koning Asa (1 Koningen 15: 18vv.), zodat na hem zijn gelijke niet was onder alle koningen van Juda, 1)hoewel enigszins de zo voor de wet ijverende Josia (23: 25), noch onder degenen die voor hem geweest waren, uitgezonderd natuurlijk David, die onder al de koningen van Israël's het hoogste staat.

Het is een voorname plicht van de Godsdienst op de Heere te vertrouwen, in weerwil van alle beletsels en verzoeken tot het tegendeel, en van alle strijdige invallen van het vlees of de uiterlijke zinnen terwijl degenen, die daarin wel gegrond en geoefend is, de grootste moeilijkheden kan te boven komen, en zeer veel goeds, ja soms tot verbazen toe, teweegbrengen.

Ditzelfde wordt ook gezegd van Josia (23: 25). Bij Hizkia heeft het betrekking op het volle Godsvertrouwen, bij Josia op het zich houden aan de Mozaïsche instellingen.

Want hij kleefde de HEERE aan, 1) hij week niet van Hem na te volgen, ook niet in de latere tijd van zijn regering, zoals dat bij andere, aanvankelijk vrome koningen, het geval geweest was (1Ki 11: 4" "1Ki 15: 22"; 2 Koningen 12: 17vv.; 14: 8vv.; 15: 5 zelfs bij Josafat, die door zijn verbintenis met het huis van Achab zo'n zware schuld op zich laadde (1Ki 19: 21), en hij hield zijn geboden, die de HEERE aan Mozes geboden had.

In 2 Kronieken 29: 3-31: 21 wordt uitvoeriger bericht, hoe Hizkia reeds in de eerste maand van het nieuwe jaar, dat na zijn troonsbeklimming begon, de tempel laat reinigen door priesters en Levieten, hierna onder plechtige offeranden de dienst van de HEERE vernieuwt en vervolgens in de tweede maand van hetzelfde jaar een allerheerlijkst paasfeest, op de wijze van het bij de wet veroorloofde Na-pascha viert, waartoe ook de onderdanen van het rijk van de tien stammen worden uitgenodigd; daarmee ging gepaard de vernietiging van alle gedenktekenen van de afgoderij in het land en de vernieuwing van de oude godsdienstige instellingen.

Zo was de HEERE, met Wie hij was en wandelde, ook Zijnerzijds met hem; overal waar hij heen uittrok, in zijn regering iets ondernam, handelde hij kloek; daartoe, en dit was zijn tweede roeping (2Ki 18: 3) viel hij, in vertrouwen op de Heere, af van de koning van Assyrië, onder wiens schatplichtigheid van zijn vader afkeurenswaardige politiek het rijk gebracht had, dat hij hem niet diende, dat hij, met Gods hulp zich ook van diens opperheerschappij weer bevrijdde, waarvan nog nader zal gesproken worden (vs. 13-19: 37).

Dat Hizkia na de dood van Salmanasser het gehate juk van Assyrië afwerpt, wordt door Jesaja ten strengste gewraakt (Jes. 28: 14vv.; 29: 1; 32: 10). Hij handelt onder de invloed van zijn vorsten, heiligt de Heere dus niet in dat geloof, waarvan berusting, lijdzaamheid en

volgzaamheid een onmisbaar bestanddeel en kenteken zijn. God zelf wendt de dwaasheid van Hizkia en de trouweloosheid van Assyrië zijn volk ten goede.

Hij sloeg ook, nadat hij het verzwakte rijk nieuwe kracht had aangebracht, de Filistijnen, die onder de vroegere regering aan het land veel afbreuk gedaan hadden (2 Kronieken 28: 18vv.), tot Gaza toe, de zuidelijkste stad van de Filistijnen (Jozua 13: 3) en verwoestte, tot vergelding van de toenmalige overvallen, haar gehele gebied, van de wachttorenen, d.i. de eenzaam gelegen en slechts weinig inwoners tellende plaats (17: 9), af, tot de vaste steden toe, terwijl hij hun tevens de wederrechtelijk in bezit genomen steden weer afnam (vgl. Jes.

28vv.), en bezorgde in het algemeen aan zijn volk weer rust voor het aangezicht van de vijanden en aanzien bij alle volken (2 Kronieken 32: 22vv.).

Vs. 9-16. Uit de jaarboeken van het rijk van Juda wordt allereerst in het kort herhaald, wat wij uit het bericht van de jaarboeken van het rijk van Israël reeds in 17: 4-6 van de verwoesting van het tien stammen-rijk door Salmanasser gehoord hebben; want deze gebeurtenis was een beslissende catastrofe (wending in het lot) voor het gezamenlijke verbondsvolk, dus ook voor het zuidelijke rijk. Daarop volgt de mededeling, hoe 8-9 jaar later Salmanassers opvolger (2Ki 20), de koning Sanherib van Assyrië tegen Juda optrekt, bijna alle steden van het land in een snelle zegevierende tocht inneemt en Jeruzalem in grote schrik brengt, ofschoon het bij de nadering van de Assyriërs van alle verdedigingsmiddelen voorzien was. Hizkia, die in de laatste jaren geen schatting meer betaald had aan de Assyrische koning, zendt tot hem naar zijn legerplaats Lachis, ten einde met hem aangaande een aftocht te onderhandelen en brengt ook met buitengewone inspanning de ontzaglijke schatting bijeen, die Sanherib geëist had (Vergelijk 2 Kronieken 32: 1-8 32.1-8 Jes. 36: 1).

1) Het geschiedde nu in het vierde jaar van de koning Hizkia (dat was het zevende jaar van Hosea, de zoon van Ela, de koning van Israël) of het jaar 723 v. Chr., dat Salmaneser, de koning van Assyrië, opkwam, tegen Samaria en haar belegerde, omdat Hosea zich bij de koning So van Egypte had aangesloten en de schatting niet meer betaalde, waartoe hij zich tegenover de Assyrische koning verbonden had (17: 3vv.).

In vs. 9-12 wordt de verwoesting van het Rijk van Israël nog eens bericht, nu, zoals deze gemeld is in de gedenkboeken van de koningen van Juda, terwijl zij vroeger is meegedeeld volgens de gedenkboeken van de koningen van Israël.

Maar in het veertiende jaar van koning Hizkia, d.i. 713 v. Chr., kwam Sanherib, 1) de koning van Assyrië, uit zijn land op tegen alle vaste steden van Juda, omdat hij een krijgstoct tegen het rijk van Egypte had voorgenomen, en op deze tocht het van hem afvallige Juda weer aan zich schatplichtig wilde maken, te meer omdat Palestina de sleutel tot de verovering van Egypte voor hem was, en nam ze in, met uitzondering van Jeruzalem, de hoofdstad van het land en de beide vestingen Lachis en Libna op de grenzen van het land van de Filistijnen.

Sanherib, die naar de opmerkingen bij 15: 20 omstreeks het jaar 716 op de troon kwam, en volgens Berossus 18 jaar, dus tot 698 v. Chr. geregeerd heeft, was in de eerste 3 jaar van zijn

regering met veldtochten tegen Babylonië en Medië bezig; hiervan had Hizkia gebruik gemaakt, om zich weer onafhankelijk van Assyrië te maken, en de schatting niet meer betaald, die door Tiglath-Pilezer aan zijn vader was opgelegd (2 Kronieken 28: 20vv.). Toen nu Sanherib in het jaar 713 de handen ruim had, vatte hij het plan weer op, dat reeds zijn voorganger (Sargon) voor de verovering van Egypte gevormd had, en moest dus eerst het rijk van Juda onderwerpen. Zijn tocht naar Egypte voerde hem langs de kusten van de Middellandse Zee; de ene stad na de andere onderwierp hij zich (vgl. de opgave van de door Rehabeam versterkte steden in 2 Kronieken 11: 5vv.) en lag zelfs voor Lachis, 7 1/4 mijl zuidwestelijk van Jeruzalem (Jozua 10: 3), toen Hizkia, zoals de volgende verzen melden, een gezantschap tot hem zond, en onderhandelingen met hem aanknoopte. Wel had Hizkia op het bericht van de nadering van het Assyrische leger aanstonds maatregelen tot versterking van zijn hoofdstad genomen; want hij versterkte de Davidsburg op Sion, herstelde weer de muren, waar zij gebrekkig waren, ontsloot ook de noordwestelijk van Sion gelegen heuvel Akra met een muur, voorzag al deze muren met schietgaten en sterke torens, stopte de Gihonsbron aan de westzijde van de stad (1Ki 1: 33) om de vijand, in geval van een belegering, het water af te snijden, en voerde de bron door een onderaards kanaal binnen de stad (2 Kronieken 32: 2vv. Jes. 22: 8vv.), opdat haar water de belegerden ten goede kwam. Maar toen het Assyrische leger zo snel voortrukte en telkens meer vaste steden in zijn handen vielen, werd de anders zo vrome en in het geloof moedige koning (2 Kronieken 32: 6-8) verslaagd; en toch, ook in dezen zou blijken, dat noch zijn toegevendheid aan de koning hem iets zou baten, maar alleen de wonderraad en wonderdaad van de Heere.

Toen zond Hizkia, de koning van Juda, aangegrepen door geweldige schrik over de snelle voortgang van de vijand en bezorgd voor zijn hoofdstad, die hij, niettegenstaande alle verdedigingsmaatregelen, niet dacht te kunnen houden, tot de koning van Assyrië naar Lachis, zeggende: Ik heb gezondigd, heb u onrecht gedaan, dat ik sinds drie jaar geen schatting meer betaald heb, keer af van mij, trek gij voort naar Egypte, zonder verder mijn land te bedreigen; wat gij mij, als loon voor uw aftocht, opleggen zult, zal ik dragen, 1) en opnieuw zal ik aan uw oppermacht mij onderwerpen. Toen legde de koning van Assyrië, ogenschijnlijk het aanbod aannemende, Hizkia, de koning van Juda, driehonderd talenten zilver en dertig talenten goud op, tezamen 2.827.440 gulden, (2Ki 5: 5" Ex 20: 13).

De koning had Assyrië de gehoorzaamheid opgezegd, wel in vertrouwen op de Heere, maar toch ook op aandrang van zijn rijksgroten, de oorlogszuchtige partij onder zijn dienaren. Wij mogen veronderstellen, dat nu diezelfde partij hem weer dwingt, om met Sanherib vrede te sluiten, eer Jeruzalem wordt ingenomen. Hizkia's daad blijft desalniettemin een daad van ogenblikkelijk gebrek aan geloof en geloofsvertrouwen, die echter door de Heere ten goede wordt gewend. Want als straks Sanherib met de eis van onvoorwaardelijke onderwerping komt, leert Hizkia zich geheel aan de Heere over te geven en van Hem alle heil en bijstand te verwachten. De Rijksgraten ontvangen tevens de les, dat alleen de Heere HEERE in staat is Juda's vrijheid te handhaven.

In die tijd sneed echter Hizkia ook, omdat al het in de tempel- en paleisschatten zich bevindende zilver niet toereikend was, om de gevraagde schatting op te brengen- want Sanherib had behalve de 300 talenten zilver ook 30 talenten goud verlangd-het goud af van de

deuren van de tempel van de HEERE en van de posten van de deuren, die Hizkia, de koning van Juda, zelf eenmaal bij de heropening van de tempel (2 Kronieken 29: 3) met nieuw goud had laten overtrekken, en gaf dat afgebroken goud aan de koning van Assyrië. 1)

1) Ongetwijfeld had Hizkia de afval van de Assyrische opperheerschappij in vertrouwen op de Heere beproefd: "voor hem, die zijn rijk van zijn God in leen ontving, was toch de gehoorzaamheid aan een wereldlijk koning zonde." Maar op dezelfde hoogte van het geloof met hem stonden niet zijn raadsheren en onderdanen. Bij het volk was door de uiterlijke hervorming van de godsdienst nog op lange na niet een innerlijke verandering bewerkt, veeleer was de afgodendienst slechts vervangen door een dood ceremoniestelsel; diep zedelijk verval vertoonde zich in zwelgerij, verdrukkende rechtspleging en loondienst bijzonder onder de hogere standen, bij de priesters en de valse profeten (Jes. 1: 10vv.; 28: 7vv.; 29: 13vv. Micha 3: 1vv.; 6: 6vv.); maar in de afval van het Assyrische juk, waartoe de hofpartij de koning perste, zette deze de ongelukkige politiek van Achaz slechts naar een andere zijde voort; op haar standpunt was die afval volstrekt verwerpelijk (Jes. 22: 15vv.; 30: 15vv.). Vanwege deze zondaren te Sion en deze huichelaars (Jes. 33: 14) kon daarom de redding van de Heere, waarop de gelovige koning gehoopt had, vooralsnog niet komen; eerst moest het nog veel erger worden, opdat Sion door recht verlost werd en haar wederkerenden door gerechtigheid (Jes. 1: 24vv.).

Er komen in het leven van iedere waarlijk vrome en gelovige mens tijden, waarin hem de grond onder de voeten beeft en het hem aan vast, onwankelbaar geloof ontbreekt. In zo'n tijd liet Johannes de Doper de Heere vragen: Zijt Gij het, die komen zou? en toch zegt deze van hem, dat hij geen riet was, dat door de wind heen en weer gedreven wordt. De nood, waarin de Assyriërs Hizkia brachten, was voor deze een beproevings- en louteringstijd; kort nadat hij zich zo verslaagd had betoond, moest hij ervaren, dat men in de nood geen verlossing kan kopen met goud en zilver; de trouweloze vijand benauwde hem nog veel meer en Hizkia betoonde zich toen in de nood pas echt als een waarlijk theocratisch koning.

Vs. 17- 19: 7. Sanherib is trouweloos genoeg, om, ofschoon hij de gevorderde som ontvangen heeft, toch niet uit Judea te trekken; integendeel, hij zendt een gezantschap van drie van zijn voornaamste beambten met een sterke legerafdeling naar Jeruzalem, om de overgave van de stad van zijn hand te eisen. Dit gezantschap komt aan de westzijde van Jeruzalem bij de opperste Gihon-Vijver aan; Hizkia zendt de drie opperste waardigheidsbekleders van zijn rijk tot hen af, en nu spreekt de Assyrische woordvoerder op zo'n sluwe, maar ook voor de koning van Juda en de God van Israël zo schimpende wijze dat Hizkia's afgezanten vol ontzetting tot hem terugkeren, en Hizkia zelf in het gevoel van de grote nood, waarin hij verkeert, in het huis van de Heere vlucht, maar intussen door een ander gezantschap de profeet Jesaja om diens voorspraak bij God laat vragen. Uit Jesaja's mond wordt hem dan ook een woord van voorlopige geruststelling ten deel, door voorzegging van het smaadvolle einde dat Sanheribs veldtocht en leven nemen zou (Vergelijk 2 Kronieken 32: 9-20 Jes. 36: 2-37: 7).

Evenwel, door Hizkia's toegevendheid des te driester gemaakt, zond de koning van Assyrië, in plaats van overeenkomstig het verdrag de belegering van Lachis op te geven en op Egypte aan te trekken, Tartan, die reeds onder koning Sargon met de inneming van Asdod

belast geweest was (Jes. 20: 1), en Rabsaris, d.i. de opperkamerheer (letterlijk: overste van de eunuchen of gesnedenen) en de opperschenker Rabsaké, van Lachis, waar hij zelf met het hoofdleger tot inneming van de stad bleef, tot de koning Hizkia met een zwaar leger naar Jeruzalem, om tot een volkomen overgave te dwingen, en zij trokken op en kwamen naar Jeruzalem. En toen zij opgetrokken en gekomen waren, bleven zij aan de westzijde van de stad staan bij de watergang, de waterleiding, van de bovenste vijver, 1) die is bij de hoge weg van het veld van de vollers, of aan de weg, die voorbij dit veld voert.

Dit is dezelfde plaats, waar 28 jaar geleden de profeet Jesaja tot Achaz gegaan was en hem de hulp van de Heere had aangeboden, die deze echter niet aannam, terwijl hij integendeel op de koning Tiglath-Pilezer zijn vertrouwen stelde (2Ki 16: 5). Thans was de eigenwillig om hulp aangezochte mogendheid een zware tuchtroede voor Juda geworden.

Deze waterleiding ging van de bovenste vijver, d.i. volgens 2 Kronieken 32: 30 het waterbassin van de boven-Gihon (Birket el Mamilla) in de onderste vijver (Birket es Sultâm), en was volgens Jes. 7: 3 reeds ten tijde van Achaz voorhanden.

En zij riepen tot de koning, lieten hem zeggen, dat zij met hem onderhandelen wilden; zo ging van Hizkia, die het beneden zijn waardigheid rekende, om persoonlijk met de veldheren van zijn vijand te spreken, tot hen uit Eljakim, de zoon van Hilkia, de hofmeester of huisminister, die pas sinds kort dit ambt verkregen had, en Sebna, de schrijver of staatssecretaris (2 Samuel 8: 17), die vroeger het ambt van een huisminister bekleedde (Jes. 15vv.) en Joah, de zoon van Asaf, de kanselier (2 Samuel 8: 16).

En Rabsaké, de opperschenker, 1) zei tot hen, met de overmoed, die zijn volk eigen was: Zegt nu tot Hizkia: zo zegt de grote koning, 2) die zoveel koningen als vazallen onder zich heeft, de koning van Assyrië: Wat een vertrouwen is dit, waarmee gij vertrouwt? in plaats van u zonder verder verzuim met uw gehele land in mijn volkomenmacht te begeven?

De namen van de drie Assyrische legerhoofden zijn niet zozeer eigen- als wel ambtsnamen, en betekenen wat bij de tweede en derde reeds is opgegeven, terwijl de betekenis van de eerste naam de opperbevelhebber aanduidt.

Of, de Groot-Koning, een titel, die niet alleen door de Assyrische, maar ook later door de Babylonische en Perzische koningen werd aangenomen, omdat de koningen van onderworpen rijken hun vazallen waren.

Zie, nu vertrouwt gij misschien op die gebroken, geknakte rietstaf, op Egypte, waarop zo iemand leunt, zo zal hij in zijn hand gaan en die doorboren 1) (Ezechiël. 29: 6vv.); zo is farao, de koning van Egypte, al degenen, die op hem vertrouwen, niet slechts op zichzelf een reeds in zijn macht al te geknakte vorst, dan dat hij werkelijk zou kunnen helpen, maar daarbij ook trouweloos, zodat hij zijn bondgenoten slechts schade in plaats van voordeel aanbrengt?

Het beeld is ontleend aan het vele riet, dat aan de oevers van de Nijl groeide, en drukt zo geheel de overmoed uit van de Assyriër, die Egypte's macht reeds voor geknakt hield, omdat

zijn koning ertegen opgetrokken was en deze door niemand kon worden weerstaan. Maar daarmee wordt ook een grote waarheid uitgesproken, die Jesaja (Jes. 20: 1vv.; 30: 1vv.; 31: 1vv.) de raadgevers van zijn koning, die hem tot een verbintenis met Egypte, als de beste bondgenoot, hadden willen noodzaken, dikwijls genoeg had voor ogen gehouden; en het moest een eigenaardige indruk, vooral op Sebna, de voornaamste vertegenwoordiger van deze wereldpolitiek maken, dat hij thans uit de mond van een honende vijand als bittere waarheid moest vernemen, wat hij vroeger als heilzame waarheid uit de mond van een door God verlichte profeet in de wind geslagen had (Jes. 22: 15vv.).

Maar zo gij tot mij zegt: Wij vertrouwen op de HEERE, onze God, zo geef ik u te bedenken, is Hij die niet, wiens hoogten en wiens altaren Hizkia, overal in het land weggenomen heeft, toen hij de dienst van de hoogten afschafte (vs. 4), en tot Juda en tot Jeruzalem gezegd heeft: Voor dit altaar alleen zult gij u buigen te Jeruzalem? 1) Verlaat u dus niet meer op hem, nadat uw koning door vermindering van al zijne bedplaatsen tot op een enige, Hem zo zwaar beledigd heeft.

Dit feit, dat Hizkia tot lof strekt en hem juist de bijstand van de Heere verzekerde (vs. 3 en 7), wordt hier van het standpunt van de heiden als nadelig voor het volk voorgesteld; maar bij de voorliefde van het volk voor de dienst van de hoogten kon zo'n voorstelling zeker een ontmoedigende indruk op de gemoederen van de toehoorders maken, als zou Hizkia, in plaats van Gods genade Zijn ongenade en toorn over het land gebracht hebben. Het is de schadelijke verzoeking van de vijand, dat hij alles verdacht maakt, wat men voor God gedaan, of wat Zijn Geest gewerkt heeft. Zo doet de duivel en de blinde wereld. Zij prijzen datgene, waarmee men straf verdient, en dreigen met hetgeen, waarop men Gods gunst mag verwachten. Wie in deze beproeving niet wil bezwijken, smeke om de Geest van genade, opdat die hem lere, licht en duisternis, waarheid en valsheid naar goddelijk richtsnoer te onderscheiden en te beoordelen.

Nu dan, Hizkia, want u geldt toch eigenlijk deze gehele onderhandeling, omdat noch Egypte noch uw God u helpt, maar gij u uitsluitend op uw werkelijk aanwezige kracht moet verlaten, wed toch met mijn heer, de koning van Assyrië, ga eens, om te beproeven hoever uw kracht reikt, een verdrag of een weddenschap met hem aan, en ik zal u tweeduizend paarden geven, als gij voor u de ruiters daarop zult kunnen geven, 1) waartoe gij in het geheel niet in staat zijt, omdat er onder al uw manschappen zoveel bekwame ruiters niet zijn te vinden.

Sommigen hebben daaruit afgeleid, dat het leger van Israël zeer verzwakt was, maar ten onrechte. Want Rabsaké wil daarmee niet zeggen of beweren, dat Hizkia geen 2000 manschappen kon leveren voor 2000 paarden, maar dat hij geen manschappen kon leveren, die het vermogen en de kracht en de krijgsmanswijsheid bezaten, om zich met de ruiters van het Assyrische leger te meten. De Assyrische gezant bedoelt hiermee het Assyrische leger te verheffen en het Israëlitische leger te verachten.

Hoe zou gij dan in de strijd kunnen standhouden en ook slechts het aangezicht van een enkel vorst, onderstadhouder of pacha, van de geringste knechten van mijn heer, afkeren, die allen over zulke uitstekende strijdkrachten in wagens en ruitery te beschikken hebben; en zou

gij dit niet kunnen, hoe zoudt gij het dan tegen het hoofdleger van de koning kunnen volhouden? Maar gij vertrouwt, juist omdat gij uw zwakheid wel kent, op Egypte om de wagens en de ruiters, 1) waarmee dit land u te hulp moet snellen (Jes. 31: 1).

Dit was slechts een veronderstelling, omdat ook de vorige koning van Juda zijn toevlucht bij Egypte had gezocht. Het is zijn doel, om het volk, dat hoort wat er verhandeld wordt, te ontmoedigen en komt daarna ook met de betuiging in vs. 15, dat de Heere, de God van Israël, hem gezonden heeft, om het rijk van Juda te vernietigen. Het is zeer waarschijnlijk, dat de Assyrische koning bekend is geworden met de voorspellingen en bedreigingen van God tegen Israël, die in de verwoesting van het Rijk van de Tien stammen zijn vervuld. Deze voorspellingen grijpt Rabsaké aan, om die ook toe te passen op het Rijk van de Twee stammen. Dat hij deze woorden sprak, om het volk, dat op de muur was, geheel te ontmoedigen, werd ook door Hizkia's afgezanten gevoeld, (vs. 26).

Nu, ben ik zonder de HEERE, uw God, opgetrokken tegen deze plaats om die te verderven? en zal Hij het op enige wijze voor Zijn land en heiligdom opnemen tegen de vreemde veroveraar, opdat het deze niet in handen valle? De HEERE heeft integendeel juist tot mij gezegd: Trek op tegen dat land en verderf het; 1) gij ziet toch uit alles, dat Hij tot dusver mij alle ondernemingen heeft laten slagen, en gij zult u herinneren, wat Zijn profeten u te voren betuigd hebben (zie Jes. 10: 5vv.).

De goddelozen willen de schijn niet hebben, als vingen zij alles zonder God en zonder Zijn wil aan; veeleer beroemen zij er zich op, ofschoon ten onrechte.

God gebruikt de bozen, waartoe Hij de goeden niet gebruiken kan.

Hoe dikwijls houdt de mens zijn eigen gedachten voor de wil van God, en zegt of denkt hij: De Heere heeft het mij bevolen! Het is echter zonde en godslastering, wanneer een mens aan de wil van God toeschrijft, wat uit zijn eigen boze lust is voortgekomen.

Rabsaké sprak daarmee toch een grote waarheid uit, hoewel hij het zelf niet begreep. Want het ging niet buiten de Goddelijke Voorzienigheid om, dat hij optrok tegen Jeruzalem. Twee bedoelingen had God met deze veldtocht, n.l. Hizkia en het volk van Juda leren alleen op God, de God van de vaders, te vertrouwen en Rabsaké en Sanherib, dat de God van Israël, de levende God zich niet straffeloos laat honen en bespotten.

Toen zei Eljakim, de zoon van Hilkia en Sebna, de andere afgezant van Hizkia (vs. 18), en Joah, de derde, omdat zij van deze zo sluw berekende redevoering van Rabsaké een nadelige invloed op de stemming van het krijgsvolk vrezen moesten, dat van de stadsmuur af de toespraak aanhoorde, tot Rabsaké: Spreek toch tot uw knechten in het Syrisch, Aramees; want wij verstaan het wel: en spreek niet met ons in het Joods, 1) Hebreeuws, voor de oren van het volk, dat op de muur is, want dat moet toch niet verstaan worden, wat wij hier met elkaar verhandelen.

Het rijk van Israël bestond niet meer, en de taal van het gezamenlijke Israëlitische volk kon dus thans (vgl. Nehemia 13: 24) Joods of Judeïsch genoemd worden; maar het Aramees schijnt reeds toen, zoals later (Ezra 4: 7) de volkstaal geweest te zijn van het Oost-Aziatische wereldrijk met de volken westelijk van de Tiger, waarom beschaafde, overal in staatsdienst zijnde, Joden haar verstonden en konden spreken. Dat echter de Assyrische veldheer zich in de Hebreeuwse taal kon uitdrukken, verklaart zich vanzelf, als wij bedenken, hoe lang nu reeds de Assyriërs met Israël in aanraking waren en hoe reeds sinds 8-9 jaren het ene van de beide Israëlitische rijken bepaald een Assyrische provincie was; bovendien is het Aramees met het Hebreeuws nauw verwant, en kon het voor een bedreven en beschaafd man, die laatstgenoemde taal machtig was, juist niet moeilijk zijn de eerste te gebruiken.

Maar Rabsaké, die het er juist op aangelegd had, om de harten van het volk van Hizkia afkerig te maken, en daardoor hem tot overgave van de stad te noodzaken, zei tot hen: Heeft mijn heer, de koning van Assyrië, mij tot uw heer, Hizkia, en tot u, Hilkia, en tot uw beide metgezellen gezonden om deze woorden tot u, de bevelhebbers, en tot niemand anders te spreken? Is het niet integendeel juist tot de mannen, die op de muur zitten, maar door u enkel gedwongen worden om de muur bezet te houden en besliste weerstand te bieden, dat zij met u in de vreselijke nood van een uithongerende belegering, die nu volgen zal, niets meer zullen hebben, maar hun drek eten en hun water drinken zullen; 1) opdat het echter niet tot deze uiterste ellende met de arme mensen komt, moet ik hen proberen te bewegen, om zich op genade en ongenade aan mijn heer over te geven, en zich daardoor een beter lot te verzekeren, dan wat gij met uw verkeerde politiek hun bereidt.

Rabsaké geeft daarmee de alleruiterste nood aan van een belegering en de hoogste trap van ellende, om toch maar koning en volk tegen elkaar op te zetten.

Zo stond Rabsaké, trad nog nader tot de muur om des te beter door het volk op de muur te worden verstaan, en riep met luider stem in het Joods, 1) en hij sprak en zei tot het volk: Hoort het woord van de grote koning, 2) de koning van Assyrië, dat hij door mijn mond u laat zeggen!

Wat een hoon was dat voor Hizkia's afgezanten! Naar het gebruik van het volkenrecht zouden zij het recht gehad hebben om een gezant, die zo de grenzen van het parlementaire gebruik overschreed, aanstonds gewapenderhand terug te drijven. Hier zij durven het niet wagen, en moeten het dulden.

Als de satan opmerkelijke toehoorders wil hebben, spreekt hij de taal van God (Joods); daarom gelooft niet iedere geest (1 Joh. 4: 1).

Ook: "2Ki 18: 19"

Maar zo zegt de koning: Dat Hizkia u niet bedriege, d.i. tot langere verdediging van de stad dringe; want hij zal u niet kunnen redden uit zijn, dat is uit die van de koning van Assyrië, hand.

Hoort naar Hizkia niet, schenkt aan zijn woorden geen gehoor, maar veeleer aan hetgeen mijn heer u laat zeggen; want zo zegt de koning van Assyrië: Handelt met mij door een geschenk 1) en komt tot mij uit, de stad in mijn handenovergevende; en eet een ieder nog lange tijd hier in het land van zijn wijnstok en een ieder van zijn vijgenboom in alle rust en gemak, en drinkt een ieder het water van zijn bornput;

In het Hebreeuws Asoe itthi berakah. Betere vertaling is: Maakt met mij vrede. Want wel betekent het laatste woord een gift, maar dan zou de letterlijke vertaling zijn: maakt met mij geschenk, en dat kan niet. Bovendien reeds vroeger had Hizkia een groot geschenk gegeven. Hiermee had de koning van Assyrië zich echter niet tevreden getoond. Het is hem te doen, om het bezit van het gehele koninkrijk.

Waar zijn de goden van Hamath, en van Arpad in Syrië? (2 Samuel 8: 6) Waar zijn de goden van Sefarvaim, Hena en Ivva aan de Eufraat (17: 24)? Ja, hebben zij, de goden, die door debuggers van het noordelijke rijk, uw broeders, gediend werden, Samaria uit mijn 1) hand, die van de koning van Assyrië, gered?

Sanherib, uit wiens naam Rabsaké hier spreekt, denkt zich met zijn Voorgangers één, als vertegenwoordigers van de Assyrische macht, zodat hij zichzelf zonder bezwaar de verovering van steden en landen toeschrijft, die zijn voorvaderen hadden gemaakt (16: 9; 17: 5vv.).

Wie zijn ze onder alle goden van de landen, die hun land uit mijn handen gered hebben, dat gij u wilt inbeelden dat de HEERE, de God van uw land, Jeruzalem uit mijn hand redden zou? 1)

Bemerkt hier zijn hoogmoed. Hij rekende, dat met elke stad of elk land, door hem veroverd, hij tegelijk overwonnen had de goden, die daarover het opzicht hadden, en hoe groot de macht was, die aan hen werd toegekend, zo achtte hij echter de zijne veel groter, omdat hij hen te sterk was geweest. Maar merkt ook zijn godslastering. De God van Israël is geen plaatselijk God, maar de God van de gehele aardbodem, ja, de God van hemel en van aarde en de enig levende God. Nochtans stelde deze goddeloze lasteraar Hem op gelijke voet met de afgoden van Hamath en Arpar enz. en hij stelde zichzelf boven Hem, omdat hij uit zich voorspoed tegen het land van Israël en Juda, waar de enige ware God werd aangebeden, dwaas besluit, dat deze even zo onmachtig was als de afgoden van de heidense volken, wier land hij veroverd had.

Zo ver komt het met de hoogmoed, dat de mens, die stof was, zich in zijn waan, boven de almachtige God verheft.

Dit was juist de grote zonde van Rabsaké, dat hij de levende God gelijkstelde met de afgoden van de heidenen, en daarom in zijn overmoed en hoogmoed, die God reeds als overwonnen beschouwde. Daarom zou de Heere God op zo'n vreselijke en majestueuze wijze Zijn Almacht in de verwoesting van het leger openbaren.

Maar het volk, op de muur, evenals de drie gezanten van Hizkia, zweeg stil op Rabsaké's woorden en antwoordde hem niet een woord, noch kwaad noch goed (2 Samuel 13: 21); want het gebod van de koning tot zijngezanten zowel als tot al het krijgsvolk was, zeggende: Gij zult hem niet antwoorden, om deels iedere onbedachte, de vijand voordelige uitdrukking te voorkomen, en deels om tegenover zo'n overmoedige en godslasterlijke praler zijn waardigheid te bewaren.

Zwijgen is ook een antwoord, en dikwijls veel moeilijker dan spreken. Gelukkig het volk, dat doof is voor de redenen van de verleider!.

Er is zowel een tijd van zwijgen als van spreken. Aan Rabsaké enig woord toe te voegen, waaruit het geloofsvertrouwen sprak, zou gelijk zijn geweest aan het werpen van de paarden voor de zwijnen.

HOOFDSTUK 19.

SANHERIBS TROTS EN MACHT WORDT OP HIZKIA'S GEBED VERBROKEN.

En a) het geschiedde toen koning Hizkia dit hoorde, wat zijn afgezanten hem van Rabsaké's rede overbrachten, zo scheurde hij zijn kleren, erkennende dat de hoop op mensen verdwenen was, maar dat hij daarom zich des te dieper onder Gods almachtige hand in boete en tranen verootmoedigde, en bedekte zich, ten bewijze van de diepe droefheid van zijn ziel, met een zak, 1) een haren gewaad (6: 30; 1 Koningen 21: 27 6.30 1Ki 21.27), en ging uit zijn paleis naar de berg Moria, in het huis van de HEERE, 2) om daar des te vuriger zijn gebed te verrichten, hoe meer Gods belofte van genadige verhoring aan de plaats verbonden was, waar Hij de gedachtenis van Zijn naam gesticht had (Exodus 20: 24).

Jes. 37: 1

Ook Joram van Israël had een haren zak omgedaan, maar onder zijn bovenkleren. Hizkia verscheurt evenwel zijn bovenkleren en bedekt zich openlijk met het boetgewaad. En ziedaar het grote onderscheid tussen ware en valse verootmoediging voor de Heere God, het onderscheid tussen het onoprecht en oprecht berouw. Bij Joram was het om gered te worden, bij Hizkia om het onheil en de ellende zelf, de uitkomst aan de Heere overlatende.

Een mens, die waarlijk God vreest, kan het niet verdragen, als het ongeloof zijn stoute mond opent; het verscheurt hem het hart, wanneer hij de levende God hoort honen.

Daarna, 1)nog eer hij daarheen ging of tegelijkertijd, zond hij Eljakim, de hofmeester, en Sebna, de schrijver, en de oudsten en voornaamsten van de priesters, eveneens met zakken bedekt, tot Jesaja, 2) de profeet, a) de zoon van Amos, (2Ki 15: 7) want omdat deze sinds het beslissende ogenblik in 16: 5vv. over het werk van de goddelijke tucht, waaronder Juda en David's huis thans zuchtte, het bestuur had, zo was hij het ook, uit wiens mond alleen een woord van lering en troost van de heere te hopen was.

Jer. 1: 1

De zo wijze koning stelt tegenover de lasteringen van Rabsaké in 18: 19vv. geen wapengeweld, maar gebed en tranen en boetekleed en verzoekt de profeet om zijn tussenkomst bij de Heere.

Onder de verschillende personen, die sprekend en handelend in deze geschiedenis voorkomen, bekleedt de profeet Jesaja in ieder opzicht een eerste plaats. Hij is het middelpunt, de ziel van het gehele verhaal, dat juist om zijnentwil ook in het boek van de profetieën van deze profeet is opgenomen. Wat het eigenaardige wezen van het profetisch ambt uitmaakt, zijn hoge betekenis in de openbaring van het heil, krachtens welke niet alleen buiten, maar ook boven het koning- en priesterschap staat, treedt hier op de voorgrond, zoals nauwelijks ooit vroeger of later. Niet slechts als menselijk raadgever in staatkundige handelingen, als koninklijk "geheimraad", maar als de onmiddellijke knecht van de HEERE,

de God van Israël, die door hem Zijn wil en raad openbaart en de lotgevallen van Zijn volk leidt, als de verkondiger en middelaar van de goddelijke heilsdaden staat Jesaja daar en voldoet aan deze hoge roeping op de volkomenste wijze. Jeruzalem en daarmee het gehele rijk verkeert in een gevaar zoals het sinds zijn bestaan nog nooit had gekend. Niemand weet raad en hulp te verlenen; ontzetting, angst en schrik heeft allen aangegrepen. In deze onrustige tijd staat Jesaja geheel alleen zonder vrees of versaagdheid, zonder wankeling of dobbering, vast en sterk als een rots in het hart van de zee, waarop zich de golven breken. Met een zekerheid, ja blijdschap, als enkel het bewustzijn van een knecht, die voor het aangezicht van de HEERE staat (1 Koningen 17: 1; 13: 15) geven kon, verkondigt hij in de naam van zijn almachtige Heere, hoe van de hemel heil en redding aan het volk van de HEERE, maar het goddelijk oordeel de godlasterende vijanden zal toegezonden worden, en zoals hij spreekt, gebeurt het ook. Waar in de geschiedenis van de gehele oude wereld is er iets ook in de verte mee te vergelijken?.

Hij ging in het huis van de Heere, dus het voorbeeld volgende van de Psalmist, die verdrietig en twijfelend zijnde over de hoogmoed en voorspoed van de goddelozen in Gods heiligdommen inging en daar vernam, dat hun voorspoed slechts van korte duur wezen, en haast in een nare en ijselijke uitkomst eindigen zou (Psalm 73: 17vv.). Ja, hij betoonde hierin een echte navolger van David te zijn, die, met vele onlusten beproefd wordende, slechts een ding van de Heere begeerde, te weten, niet zozeer de overwinning of zegepraal over zijn vijanden, een geruste vrede of zijn bevestiging op de troon en nog veel minder rijkdom en vermaak, maar dat hij niet meer verdreven mocht worden van het Huis van de Heere, of verontrust in de dienst en de aanbidding van God (Psalm 27: 4).

Voor Hizkia was het Huis van de Heere een plaats van rust en veiligheid. Daar wist hij met een God te doen te hebben, die het geschrei van de ellendige hoort en zich ontfermt op het gebed van de bedrukte. Hizkia kon geen betere plaats vinden, om het benauwde hart uit te storten.

Wilt gij u nu als middel laten gebruiken. Misschien zal de HEERE, uw God, wiens profeet gij zijt, en tot wie gij een veel vrijere toegang hebt, dan wij allen, op uw voorbede horen 1) en op rechtvaardige wijze vergelden al de woorden van Rabsaké, die zijn heer, de koning van Assyrië, gezonden heeft, om de levende God te honen, en te schelden met woorden, die de HEERE, uw God zeker gehoord heeft; nu komt het erop aan, dat Hij ze niet onopgemerkt late, maar aan hem bezoeken, en aan Zijn volk zich des te meer verheerlijken; hef dan, opdat Hij dit ook doe, een gebed ten hemel op voor het overblijfsel, dat, na de wegvoering van het ene deel van Zijn Verbondsvolk door deze overmoedige en goddeloze Assyriër (17: 6) nog gevonden wordt, 2) opdat niet ook het andere deel, het rijk van Juda, aan zijn macht onderworpen worde.

Horen, in de zin van, verhoren en ter harte nemen, zodat de straf niet kan uitblijven, horen en straffen. Dat er bijgevoegd wordt misschien komt, omdat Hizkia zijn onwaardigheid voelt en erkent en het uitspreekt dat, indien de Heere tussenbeide komt en Rabsaké straft, hij het doen moet en zal, omdat Zijn eigen eer is aangetast, omdat Rabsaké de slagorden van de levende God heeft gehoond.

Wie wil dat anderen voor hem bidden, moet zelf het gebed niet verleerd hebben. Hizkia ging zelf in het huis van de Heere, om te bidden, en zond pas daarna tot de profeet.

Wanneer het met de Kerk en het land zo na gekomen is, dat een gehele verdelging te vrezen zij en er nochtans een overblijfsel, dat naar de verkiezing is, hoe klein het ook wezen moge, gevonden wordt, dan mogen we ons gebed opheffen voor dat overblijfsel, en daarop aandringen, dat het het steunsel, het bewaarzout van het vaderland moge zijn, en dat omwille van de weinige rechtvaardigen de anderen nog gespaard mogen worden.

Zie, 1) Ik zal een geest in hem geven, door Mijn Geest zodanig op hem inwerken, dat hij een gerucht van de nadering van een machtig leger horen zal, en uit vrees daarvoor, weer in zijn land keren; en Ik zal hem later, als het uur van het gericht over hem zal slaan, door het zwaard in zijn land vellen (19: 37).

Het geloof van de koning en zijn gezanten heeft nog oefening en beproeving nodig; daarom is de belofte vooralsnog zo algemeen en onbepaald gebleven, totdat zij later in vs. 20vv. 19.20 reeds veel beslister wordt. Op wat een wijze de Heere het geheel ondenkbare denkt te bewerken, zodat hij, die thans door geen macht op aarde tot wijken gebracht scheen te kunnen worden, op slechts het gerucht van een naderende tegenstander zou vluchten en het land ruimen, was ook niet eens met het oog van het geloof te bepalen: volkomen blindelings moesten zij dus hopen en wachten, en zich inmiddels stil houden.

Wij menen al zeer spoedig, dat het rijk van God en het Christendom in gevaar verkeren, wanneer daartegen geleerd, geschreven en geschreeuwd wordt; maar vrees niet; zoals Herodes, zijn nog allen gestorven, die het Kindeke naar het leven stonden (MATTHEUS. 2: 20).

De profeet noemt hier de eerste oorzaak van de redding van Juda en Jeruzalem, n.l. dat de Heere Sanherib een gerucht zal laten horen. De Heere spreekt niet van de Engel van het verderf, die duizenden zou vellen, omdat dit de tweede oorzaak of de bijkomende zaak was. Want toch had Sanherib dat gerucht niet gehoord, hij had zich door de vele doden niet makkelijk laten afschrikken, maar zou een nieuw leger tegen Jeruzalem hebben aangevoerd. Nu hij echter het gerucht hoort, dat de koning van Cusch tegen hem optrekt, beproeft hij nog eenmaal, om Hizkia door vrees te doen toegeven aan zijn eisen, omdat er hem veel aan gelegen was, Juda tot bedekking te hebben in de vermoedelijke strijd met Egypte; maar ziet toen God het smaden van Zijn Hoogheid strafte met vernietiging van zijn leger, in een enkele nacht ligt geheel zich plan in duigen en hij haast zich, om in zijn land te komen, waar hij later een smadelijke dood vindt.

Vs. 8-37. In dezelfde tijd, dat Sanheribs gezanten weer bij hem komen in Libna, waarheen hij intussen van Lachis is voortgerukt, komt het gerucht tot hem, dat de Ethiopische koning Tirhaka. van Egypte met zijn leger tegen hem optrekt, en daarmee wordt het eerste deel Jesaja's profetie vervuld. Hij zendt nu andermaal een gezantschap naar Hizkia, die hij mondeling en schriftelijk met even overmoedige en godslasterlijke woorden, als voorheen door Rabsaké, tot overgave van zijn hoofdstad oproept, maar ook ditmaal vlucht Juda's

koning tot zijn God en diens heiligdom, bidt tot Hem op de vurigste wijze en ontvangt daarop uit Jesaja's mond het antwoord van de Heere. Dit antwoord houdt in, dat Sanherib niet in de stad komen, geen pijl daarin schieten en geen wal daarom werpen, maar langs de weg, die hij gekomen is, weer vertrekken zal. In de daarop volgende nacht wordt deze voorspelling vervuld, de Engel van de Heere gaat uit en slaat in het Assyrische leger 185.000 man. Nu breekt Sanherib, te zeer verzwakt om zijn veroveringsplannen voort te zetten, in allerijl naar zijn land op; enige jaren daarna wordt hij door zijn beide oudste zonen in het huis van zijn god, Nisroch gedood (Vergelijk 2 Kronieken 32: 21-23 Jes. 37: 8-38).

Zo kwam Rabsaké, zeker zonder Tartan en Rabsaris, van Jeruzalem, waarheen hem zijn heer, de koning van Assyrië, gezonden had, om de overgave van de stad te eisen (18: 17vv.), weer om hem bericht van de vruchteloosheid van zijn zending te brengen, en vond de koning van Assyrië 1 1/4 mijl dichter op Jeruzalem aan, strijdende tegen de vesting Libna (8: 22 en "Jos 10: 29); want hij, Rabsaké, had gehoord, dat hij, Sanherib, van Lachis, na deze stad gewonnen te hebben, vertrokken was naar Libna, om ook deze vesting in te nemen; waarom hij hem dus hier opzocht.

Waar is de koning van Hamath, en de koning van Arpad, en de koning van de stad Sefarvaim, evenals die van Hena en Ivva (18: 34)? Dus geef u slechts zonder verzuim in mijn handen, indien gij uw ongeluk ontgaan en een beter lot verkrijgen wilt.

De taal, die deze oude wereldveroveraar voert, is wel echt heidens, maar de geest die eruit doorstraalt, is met hem niet uitgestorven, hij klinkt nog na duizenden jaren terug in de redevoeringen van de grootste veroveraar uit de nieuwere tijd. Hoort hoe Napoleon op zijn veldtocht naar Egypte tot een Mufti zei: "Ik kan een vurige wagen van de hemel laten komen en zijn loop op aarde stuiten; " hoort, hoe hij in zijn proclamatie aan de bewoners van Cairo de levende God verloochende en het Noodlot voor Hem in de plaats stellende, uitriep: "Zou er iemand zijn, blind genoeg om niet te lezen, dat het Noodlot zelf al mijn ondernemingen bestuurt...? Onderricht het volk, dat, sinds de wereld bestaat, er geschreven staat, dat na vernietiging van de vijanden van de Islam en de omverwerping van het kruis, ik uit het verre oosten zou komen, om de mij opgelegde taak te volbrengen....Die gebeden tegen ons ten hemel opzenden, smeken hun eigen verdoemenis. Ik zou van ieder van u rekenschap kunnen vorderen over de geheimste opwellingen van zijn hart, want ik weet alles, zelfs hetgeen niemand u gezegd heeft; maar er zal een dag komen, waarin de gehele wereld duidelijk zal zien, dat ik door hogere Macht geleid word en dat alle inspanningen van de mensen niets tegen mij vermogen (Leo Universalgeschichte V. _ 317. Bann, Geschichts- en Lebensbilder 1.

385 vv.): Is dit niet juist hetzelfde, ofschoon met andere woorden wat Sanherib (18: 25,35 en 19: 1vv.) van zichzelf roemt?.

Om stad als Lachis of Libna liet zich na een moedige aanval met grote macht spoedig nemen, en haar val kon dan ook invloed uitoefenen op Jeruzalems houding; daarentegen was een belegering van Jeruzalem een geheel andere zaak. Drie jaren lag Salmanasser voor Samaria (5); langer dan 2 jaar lag later Nebukadnézar voor Jeruzalem (25: 1vv.), en dat in het voor ons liggend geval de Assyriërs zelf ook op een zwaar beleg gerekend hebben, blijkt uit uitdrukkingen als 18: 27.

Daaruit laat het zich verklaren, waarom Sanherib alles in het werk stelde, om Jeruzalem door vrijwillige overgave in handen te krijgen; voor een eigenlijke langdurige belegering had hij geen tijd, hij moest zich haasten om zich eerst in de rug in veiligheid te stellen voordat hij de mededinger naar de wereldheerschappij, de naderende Tirhaka, tot een beslissende slag tegemoet kon gaan. Hoe makkelijk had het nu kunnen gebeuren, dat Hizkia, die van de staat van zaken niets wist en aan zijn eigen redding scheen te wanhopen (vs. 3) zich had laten bepraten, om aan Sanheribs eis gehoor te geven! Zo hij werkelijk geweten had, waarom zijn vijand zo'n aandrang gebruikte, hij zou om nog zo veel niet toegegeven en met de uiterste inspanning zich nog een tijd lang verdedigd hebben, totdat Tirhaka de stad ontzette. Maar dan zou hij slechts in wereldse wijsheid gehandeld hebben en in de macht van een andere tiran gevallen zijn, of als dit gehele gerucht van Tirhaka's nadering onwaar was, aan de eerste onderdrukker des te zekerder onderworpen zijn geworden. Veel beter dan deze wetenschap was voor hem het woord van de profetie, dat de profeet hem uit de naam van de Heere brengt (vs. 6vv.), en hij bevestigt nu hier, wat hiervoor (18: 5) tot zijn eer is gezegd. Niettegenstaande menselijke berekening volstrekt niet deed vooruitzien, hoe Gods belofte vervuld zou worden (2Ki 19: 7), vertrouwde hij de Heere, de God van Israël, en omdat hij in het moeilijkste en beslissendste ogenblik, toen een gezindheid, als Hebr. 11: 1 beschrijft, nodig was, dit vertrouwen getoond heeft, wordt terecht van hem gezegd, dat na hem zijn gelijke niet was onder alle koningen van Israël, noch die voor hem geweest waren.

Deze brief en zijn inhoud moest dienen, om Hizkia van de enige rotsgrond, waarop hij vertrouwen kon, af te brengen, maar deze daad van de Assyrische koning wordt hem zelf tot een oorzaak van zijn verderf: De zaak van Juda's koning wordt daardoor des te meer de zaak van Juda's God, van de Heere van de Heerscharen.

Toen nu Hizkia de brieven uit de hand van de boden ontvangen en die gelezen had, ging hij, zoals in vs. 1 op in het huis van de HEERE en Hizkia breidde die uit 1) voor het aangezicht van de HEERE, opdat deze de daarin uitgedrukte smaad van Zijn Goddelijke majesteit, die met de dode goden van de heidenen gelijk werd gesteld zou opmerken en naar behoren straffen.

Hizkia sloot deze brief in een andere, te weten, in een smeekbrief, een brief van gelovige toevluchtneming tot de Koning der koningen, de Schepper en Opperheerser van hemel en aarde. Hiermee toonde hij deels, dat hij God kende in al Zijn wegen; deels, dat hij de smaadheden, die zijn vijanden hen aandeden, niet wilde verzwaren, noch deze erger maken, dan ze inderdaad waren, niets meer begeerde, dan de zaak in een behoorlijk licht en in haar eigen gedaante voor te dragen; en ten derde, dat hij ten enenmale aan de Goddelijke Wijsheid en Rechtvaardigheid overliet, om daarover te oordelen.

Dit uitbreiden is een gebed zonder woorden, een stille gebedswerkzaamheid, die echter daarna in luid schreeuwen en roepen overgaat. Vele uitleggers kunnen zich zo'n, naar verhoring vurig uitzierend, gebed, dat met alle ook de zinnelijk werkzame middelen werkt, geen denkbeeld vormen, en herinneren aan de zogenaamde gebedsmachines van de Buriaten in Siberië, die de op een stuk papier geschreven gebeden aan hun hut ophangen, of op de wijze van onze vogelverschrikkers in de open lucht plaatsen, opdat zij door de wind bewogen, en

zo, naar men meent, tot God gebracht worden; op deze wijze wil men met de minste moeite "bidden zonder ophouden".

Wat een verschil tussen Sanherib en Hizkia! Sanherib, door Tirhaka's nadering in nood gebracht, wordt daardoor niet bescheidener en ootmoediger, maar nog trotser en vermeteler. Dat is de aard van de goddelozen, dat zij in de nood en de benauwdheid, in plaats van hun wil te breken en zich aan Gods wil te onderwerpen, nog meer verhard en in hun eisen te onbeschaamder en trotser worden. Hizkia daarentegen, die zich in een nog nooit zo hooggestegen nood bevindt, wordt daardoor des te meer tot het gebed gedreven; hij verootmoedigt zich onder de krachtige hand van God en neemt zijn toevlucht alleen tot de Heere, voor wie hij zijn hart uitstort. Sanherib verwerpt het geloof in de God van Israël als dwaasheid en snoeft dat ook alle goden van de heidenen niets tegen hem vermogen; hij leeft zonder God in de wereld en kent geen andere God dan zichzelf. Hizkia laat zich echter niet van zijn God afbrengen; zijn geloof wordt in de nood des te levendiger, vuriger, inniger. Hij bidt en zoekt niet zijn eer, maar die van de Heere, op wie hij zich verlaat.

En als Hiskia daarna, voor zijn tot dusver onuitsprekelijk zuchten, ook woorden kon vinden, bad hij voor het aangezicht van de HEERE, en zei: o HEERE Zebaoth (1 Samuel 1: 3), God van Israël, die tussen de Cherubs woont! met dit Uw volk in een bijzondere verbondsbetrekking gekomen zijt, zoals de Cherubs op de Verbondskist met de daarboven zwevende wolk er een zinnebeeld en onderpand van zijn (1 Samuel 4: 4 Exodus 25: 1vv.): Gij zelf, Gij alleen zijt de God van alle koninkrijken van de aarde, 1) zodat Gij ze alle in Uw macht hebt en ook de machtigste vorsten verootmoedigen kunt, die zich tegen U verheffen; Gij hebt de hemel en de aarde gemaakt, en daardoor Uw opperheerschappij boven alle koninkrijken op aarde gevestigd.

Deze woorden vormen een tegenstelling met de bewering van Sanherib, en hiermee spreekt Hizkia het uit, dat die God, die tussen de Cherubs woont, niet bepaald tot Kanaän is, maar de God, die de Soevereine heerschappij heeft over alle volken, buiten Wiens wil er niets gebeurt. Daarom volgt er ook onmiddellijk: Gij hebt de hemel en de aarde gemaakt. Hizkia noemt de Heere hier de God van Israël, om zijn God erbij te bepalen, dat Hij die God is, die zich wendt tot degene, die in de benauwdheid van hart tot Hem de toevlucht neemt.

O HEERE! neig Uw oor 1) en hoor de woorden die ik, de koning van Uw Verbondsvolk, voor Uw aangezicht spreek, doe, HEERE, Uw ogen 1) open en zie Heere op de brieven, die uitgebreid voor Uw aangezicht liggen, en hoor de daarin geschreven woorden van Sanherib, die deze gezonden heeft, om de levende God te honen (1 Samuel 17: 10).

Het woord oor wordt in het enkelvoud gebruikt en ogen in het meervoud, omdat men beide ogen opent, om te zien en het oor wendt tot degene, die iets te vragen heeft. Uit dit gehele vers blijkt zo duidelijk, hoe de koning hier met zijn God worstelt, zich in al zijn nietigheid en geringheid en onwaardigheid kent, maar het dan ook enig en alleen van God verwacht. In het slot bepaalt hij de Heere erbij, hoe Sanherib Zijn Majesteit en Ere heeft aangetast, hoe het nu niet meer is de zaak van de koning of van Juda, maar van Hem, de Heere God zelf.

En hebben hun goden in het vuur geworpen; want zij waren geen goden, maar het werk van mensenhanden, hout en steen; daarom hebben zij die verdorven 1) zonder dat zij zich verdedigen en hun macht over hen bewijzen konden.

Hizkia bepaalt de Heere erbij, hoe daarom de afgoden van de heidense landen deze niet hebben kunnen redden, omdat zij slechts afgoden waren, werk van mensenhanden en komt daarmee tot de bede, dat de Heere zich tonen moge, de levende God te zijn, die in staat is, om Zijn volk te redden en te verlossen. Juda's koning laat hier de Heere tot Zijn eer komen en nu is het altijd openbaar geworden in de geschiedenis van volken en personen, dat, wie God tot Zijn eer laat komen, ook zeker, uit vrije genade, door Zijn God wordt gered.

Nu dan, HEERE, onze God! die het tegendeel zijt van al deze goden, namelijk de ware levende en Almachtige God, die niemand weerstaan kan, verlos ons toch uit zijn hand, zo zullen alle koninkrijken van de aarde weten, dat Gij, HEERE!alleen God zijt (1 Koningen 18: 39).

Het grote drama, dat op het veld van de voller gespeeld werd, was met de geschiedenis van 13 tot het tweede bedrijf overgegaan. De eerste maal (16: 5vv.) had Israël de beproeving niet doorstaan, maar in plaats van de HEERE en diens hulp de wereldmacht en haar hulp verkregen. Dat zou en moest hersteld worden; het volk moest nog eenmaal weer in dezelfde toestand komen, en in deze toestand beslissen, om de hulp van de Heere niet te weigeren, maar aan te nemen, en daardoor gered worden van de ban, die sinds 16: 5vv. op hen lag, en zo vrij worden.

God had de verlossing beloofd (vs. 7), maar Hiskia bad echter daarom, en wel met des te meer aandrang want de besluiten en de beloften van God ontslaan ons niet van onze plicht en van het gebed, maar sluiten deze in en vereisen ze, en God wil om de dingen verzocht worden, die Hij Zijn volk voorgesteld en beloofd heeft te geven (Deze. 36: 37).

Toen zond Jesaja, 1) de zoon van Amos, die uit zichzelf niet wist wat de koning gedaan en gesproken had, maar in hetzelfde ogenblik, dat deze ophield te bidden, in zijn huis (vs. 3) een openbaring van de Heere ontving, tot Hizkia, toen hij in zijn paleis op Sion was teruggekeerd, een van zijn scholieren, zeggende: Zo spreekt de HEERE, de God van Israël: Dat gij tot mij gebeden hebt, tegen Sanherib, de koning van Assyrië, heb Ik gehoord.

De profeet was gegaan tot Achaz (16: 5vv. Jes. 7: 3), evenzo tot Sebna (Jes. 22: 15vv.), eveneens zien wij hem later tot Hizkia gaan (20: 1 en 14). In ons geval brengt daarentegen Jesaja koning Hizkia, wat hij hem te zeggen heeft, lange de middelijke weg, evenals Hizkia in vs. 2 zich door gezanten tot hem gewend heeft.

De nu volgende profetie van Jesaja behoort in alle opzichten tot de verhevenste; zij beweegt zich op de kothurn (hoge voet) van de Debora stijl (Richteren 5: 2vv.) in strofenachtige schreden.

Maar dit woord van de Heere verkondigt de koning a) de smadelijke terugtocht van Sanherib als rechtvaardige vergelding voor zijn honen van de levende God (vs. 21-28), b) de bevestiging van deze belofte door de gift van een teken, waaraan Hizkia Jeruzalems redding zou kennen (vs. 29-31), en c) door de bepaalde toezegging dat de Assyriërs net zo min in de stad komen als haar belegeren zouden, omdat de Heere haar beschermde (vs. 32-34).

Met deze woorden en de volgende treedt de Heere God Hizkia en zijn volk uit de duisternis van benauwdheid en ellende met het licht van Zijn vertroosting tegemoet. Hij deed het licht in de duisternis opgaan en het is daarom, dat Sanherib, die te voren zo door hem gevreesd werd, nu in een verachtelijk daglicht voor hem treedt.

Maar dit is het woord, dat de HEERE in verhoring van uw gebed over hem, over Sanherib gesproken heeft: De jonkvrouw de dochter van Sion, 1) de mij gewijde stad en haar bewoners die gij, o koning van Assyrië! te schande dacht te maken, maar door u onaangeroerd moet blijven, veracht u, in vertrouwen op de bescherming van haar Heer, hoe heftig gij ook raast; Zij bespot u, de dochter van Jeruzalem, de Benedenstad, die in de veiligheid en zekerheid van de eerste deelt, schudt, in rechtmatige smaad het hoofd achter u, die met schimp en schande ook van haar weer moet aftrekken.

Beter, dochter Sion. Dochter Sion is appositie van jonkvrouw. Deze laatste naam draagt Sion, om daarmee haar onschendbaarheid aan te duiden, om daarmee te zeggen, dat zij niet door de Assyriërs zal worden ingenomen. Als een maagd in haar Vaders huis, was zij veilig voor de geweldige macht van Assyrië's koning.

Wie hebt gij toch met uw dwaas snoeven op uw onweerstaanbare legermacht, waaraan ook de dochter Sion en de dochter van Jeruzalem zich moet onderwerpen, eigenlijk gehoond en gelasterd? En tegen wie hebt gij met uw aanmatigende dreigingen, als kon gij doen wat gij wilde, de stem verheven en uw ogen omhoog opgeheven? Niet slechts tegen de stad, die op de bergen ligt, maar oneindig hoger. Of weet gij niet dat het is tegen de Heilige 1) van Israël, tegen de God, die in de hemel troont, die Zich aan Israël tot zijn God heeft gegeven, en wiens Heiligheid als een verterend vuur ontbrandt jegens allen, die haar onteren? (Jes. 10: 17).

Heilige van Israël, omdat de Heere Zijn Heiligheid openbaart in en onder Israël. De Heere spreekt het hier zelf uit, dat Sanherib en Rabsaké van de zaak van Israël, de zaak van God, de heilige God, hebben gemaakt. Sanherib moet het weten, dat hij de Heiligheid van God en Zijn geduchte Majesteit heeft aangetast en dat hij daarom met Hem te doen heeft. Ditzelfde wordt in het volgende vers nader uiteengezet.

Door middel van uw boden (18: 17 19: 9vv.) hebt gij de HEERE gehoond en gezegd, hen in uw naam snoevende woorden laten spreken, als kon gij over almacht gebieden, die geen hinderpalen en perken kent voor hetgeen zij zich heeft voorgenomen te doen: ik 1) heb met de menigte van mijn wagens, die geweldige oorlogsmiddelen, die door niets tegen te houden zijn, beklommen de hoogten van de bergen, de zijden, de uiterste toppen van de Libanon; 2) en ik zal zijn hoge cederbomen en zijn uitgelezen dennenbomen, Cypressen (Nu 24: 6" en "1Ki 5: 8), die daar aan de noordelijke, ontoegankelijke grens van het land Kanaän als het

ware wacht hielden, afhouden; en zal komen in zijn uiterste herberg tot op het hoogste rustpunt, in of tot het woud van zijn mooie veld tot daar, waar op zijn kam het op een boomgaard lijkende cederbos (Nu 24: 6) staat tussen de hoogste toppen van de Libanon, bij het dorp Bscherreh.

Hier en in vs. 24 wordt eerst gezegd, welke veroveringen of stoute daden hij heeft verricht en dan telkens, in beide verzen, wat daarvan het gevolg geweest is, of zou zijn. De koning van Assyrië wordt hier sprekende ingevoerd als een zichzelf verheerlijkend en zichzelf de eer gevend heiden, die zich stelt boven alle koningen, ja zelfs boven alle goden, die geen macht boven zich duldt, maar ook niet kent, maar die daarom ook door Hem, die de Soevereine God is, te schande gemaakt zal worden. De Heere zal hem zeggen, dat Hij machtiger is, maar ook, dat wat hij gedaan heeft, dat al die verwoestingen, die hij heeft aangericht, was naar Zijn Raad en volgens Zijn Goddelijk wereldplan, dat hij slechts het werktuig in Zijn hand was om te doen wat Hem behaagde (vs. 16).

De hoogten van de bergen en de zijden, de toppen van de Libanon te beklimmen met zijn leger was een teken van veel krijgsmanskunst en sterkte, terwijl in de menigte van de wagens de macht van de wereldveroveraar bestond. Letterlijk staat er: Met mijn wagon op wagon heb ik, enz.

Ik heb dus, omdat de Libanon mijn krijgswagens van de verovering van het land Kanaän niet heeft kunnen afhouden, op mijn verdere veroveringstochten naar Egypte ook in de woestijn, die ik daar in het zuiden vond, gegraven, en heb gedronken vreemde wateren, bronnen gegraven, waar anders geen mens voor mij water kon ontdekken, en ik heb mijn krijgslieden in deze waterloze woestijn laten drinken; want wat ik daar nog doen zal, is reeds zo goed als gebeurd, omdat ik een almachtig heer ben; en ik heb daarentegen in het land van Egypte zelf, opdat de moerassen en poelen mij in mijn zegetocht niet hinderden, met mijn voetzolen alle rivieren van de belegerde plaatsen verdroogd; 1) want ik hoef slechts te willen, en dan is mijn komst reeds genoeg om de stroom van Egypte met zijn ontelbare armen en kanalen droog te maken.

Dit wil niet zeggen, dat hij Egypte al reeds had veroverd, maar dat hij er de macht toe had, dat het hem slechts een wenk, een krijgstoerusting hoefde te kosten, om ook Egypte te verwoesten, zoals hij Israël had verwoest en van plan was, Juda te verwoesten, want toch, en het afhouden van de bomen (vs. 23) en het laten opdrogen van de rivieren (vs. 24), was een teken van algehele verwoesting. Als de Nijl geen water meer gaf, of niet overstroomde, werd Egypte met onvruchtbaarheid bezocht.

Om uw woeden tegen Mij, en dat uw tot eigenlijke lastering voortgaande woeling 1) voor Mijn oren opgekomen is, zo zal Ik Mijn haak in uw neus leggen en Mijn bit in uw lippen, zoals men een woest geworden dier, een beer of een paard pleegt te doen, om hem tot gehoorzaamheid te dwingen (Ezechiël. 19: 3vv. Psalm 32: 9), en Ik zal u onverrichter zake doen terugkeren over die weg, waarover gij gekomen zijt. 2)

In het Hebreeuws Weschaānaneka. Hier vertaald door uw woeling. De eigenlijke betekenis is: het gevoel van zekerheid, dat voortkomt uit het bewustzijn van sterke overmacht. Die betekenis heeft het hier ook. Dit is de toestand van de hoogmoedige Sanherib.

Hiermee wordt de schildering voltooid, dat Sanherib slechts een werktuig is in de hand van de Heere en dat deze alleen zolang machtig is, als het de Heere God toelaat. Volgens Gods Raad zouden de volkeren door hem gekastijd en getuchtigd worden, maar nu hij in diep zondige overmoed zich boven de God der goden stelt, nu is aan zijn macht en heerschappij een einde gekomen.

1) En nu, Hizkia, opdat gij het zeker erkent, dat het met Sanherib zo werkelijk gaan zal, als u thans is gezegd, dat zij u een teken: 2) dat men in dit jaar, 713 v. Chr. (zie 18: 13) eten zal, gij met al uw volk u voeden zult met wat vanzelf gegroeid is, wat van een door de Assyriërs bij hun komst in het land verwoeste oogst uit de uitgevallen korrels is opgeschoten; en in het tweede jaar 712, wat daarvan, uit de van genoemde oogst overgebleven wortels weer uitspruit; want ook in dit jaar zal men aan geen geregelde bewerking van de akkers kunnen denken; maar zaait in het derde jaar (711 v. Chr.) en maait, en plant wijngaarden en eet hun vruchten, zo zal volkomen vrede en de oude ongestoorde werkzaamheid weer in het land heersen.

De godsspraak in vs. 21-34 behoort in elk opzicht tot de stoutste en heerlijkste profetische stukken, en staat zelfs onder die van Jesaja in de eerste rang. Alles wat wij in het algemeen in de redenen van deze profeet met recht bewonderen, vinden wij hier verenigd. De rede is helder en ondubbelzinnig, bondig en kernachtig, krachtig en geweldig, veroordelend en bestraffend zowel als opbeurend en vertroostend; bovendien in vorm en uitdrukking retorisch en hoog dichtelijk.

Met vs. 29 houdt God op Sanherib aan te spreken en richt nu het woord tot de koning van Juda, om hem stil en gerust te doen zijn.

Het teken, dat (vs. 29) aan Hizkia gegeven wordt, is niet als dat aan Achaz in Jes. 7: 14vv. gegeven een bovennatuurlijk wonder (1 Koningen 13: 3) maar bestaat slechts in de voorspelling van natuurlijke, maar door menselijke berekening toch niet te kennen omstandigheden; maar heeft met Achaz' teken dit gemeen, dat hetgeen tot bevestiging van het Goddelijke Woord dient, pas later gebeurt, terwijl hetgeen geloofd moet worden, binnen weinige uren, nog in de eerstvolgende nacht, vervuld is. Intussen wordt door dit teken aan de blijde boodschap, dat Sanherib onverrichter zake van Jeruzalem zal wegtrekken, nog een tweede toegevoegd, dat en hoe namelijk alle schade van de tegenwoordige verwoesting na 3 jaar geheel zal zijn hersteld, daardoor werd waarborg gegeven, dat de Assyriërs niet weer een nieuw leger bijeen zouden brengen en tot beslechting van hun strijd met Egypte eerlang weer op het toneel verschijnen zouden-en pas dit vaste vertrouwen maakte de harten van de Israëlieten waarlijk vrolijk. Maar men heeft zich nog zeer moeilijk gemaakt met de vraag, waarom na Sanheribs aftocht uit het land nog een tweede jaar nodig is geweest, eer de oude orde van zaken terugkeerde. Op het eenvoudigst wordt de zaak zo vereffend: De Assyriërs waren in de lente van het jaar 713 in Juda binnengerukt, nog vóóordat de oogst daar

ingezameld had kunnen worden, en hadden deze deels voor zichzelf opgebracht, deels vernietigd; na hun aftocht, omstreeks in de herfst van genoemd jaar, moest men zich gedurende de aanstaande winter voeden met hetgeen uit de uitgevallen korrels voortkwam, maar men kon in deze herfst nog niet denken aan een geregelde zaaiing, omdat naar alle waarschijnlijkheid verreweg het grootste gedeelte van de bewoners van Juda bij het binnenrukken van de Assyriërs in het land naar de omliggende landen gevlucht en slechts het geringste deel in Jeruzalem was bijeen vergaderd, voornamelijk zij, die hun hoop op de Heere en Zijn heiligdom bouwden en het woord van Jesaja (Jes. 7: 20vv.) vertrouwden. Dit overblijfsel, waarin de scheiding en zifting, door de profeet voor de dagen van vergelding lang te voren aangekondigd, langs natuurlijke weg geheel vanzelf had plaatsgevonden, bleef nog gedurende een geheel jaar alleen staan, omdat de massa van de vluchtelingen niet eerder weer in het land van de vaders durfde terugkeren dan toen de stand van zaken ook voor het lichamelijk oog weer meer aanmoedigend en betrouwbaar was; er waren daarom niet genoeg handen aanwezig, om in het verwoeste land de bebouwing van de grond als van de bodem af aan te beginnen; maar wat er op de velden van zelf groeide was ook volkomen voldoende voor de weinige bewoners, en zelfs degenen, die in de herfst van het jaar 712 terugkeerden, toen de gewone bewerking van de grond begon, vonden intussen het nodige voedsel tot aan het volgende voorjaar, waarmee een volle oogst kwam en het jaar 711 begon. Daarmee was dus de mogelijkheid getoond voor de volgende woorden van de belofte. De thans nog aanwezige stand van zaken liet niets anders dan het ergste vrezen: een gehele oplossing van de maatschappij; maar zo betuigt de profeet verder, juist het tegendeel zal plaatshebben; want voor de dochter van Juda zal een tijd van nieuwe bloei en heerlijke wasdom aanbreken.

Want, zo is het van het begin af in Mijn raad besteld en vroeger ook reeds gebeurd (2 Kronieken 12: 7): van Jeruzalem als het middelpunt van het Godsrijk zal het overblijfsel uitgaan, om zich van daar over het gehele land te verbreiden, en het ontkomene, het voorbeeld van hen, die eenmaal door de Messias uit elke God vijandige macht verlost zullen worden, van de berg Sion 1) de koningszetel van God: de ijver van de HEERE der heerscharen, waarmee Hij al Zijn raadsbesluiten en beloften nauwkeurig en stipt houdt, zal dit doen (Jes. 9: 7).

De redding wordt aan Jeruzalem, of de berg Sion vastgeknoopt, niet zozeer omdat voor de poort van Juda de macht van de Assyriërs vernietigd zou worden, als veel meer wegens de diepere betekenis, die Jeruzalem en de berg Sion als middelpunt van het Godsrijk, als zetel van God, als koning van het Godsrijk hebben; waaruit daarom ook volgens Jes. 2: 6 het Messiaans heil zal uitgaan. Deze redding werd tot de ijver van de Heere voor zijn volk en tegen zijn vijanden teruggevoerd, zoals in Jes. 9: 6 het verschijnen van de Messias tot de oprichting van een eeuwig Rijk van vrede en gerechtigheid. De redding van Juda uit het geweld van Assur was een voorspel en voorbeeld van de redding van het volk van God, uit het geweld van alle antigoddelijke machten, door Messias.

Daarom nu, alles wat van vs. 21 af gezegd is, in het kort uitdrukkelijk, zó zegt de HEERE van de koning van Assyrië met betrekking tot zijn huidige bedoelingen: Hij zal in deze stad niet komen, om haar in te nemen, noch zelfs daar een pijl in schieten; ook zal hij met geen schild van zijn krijgslieden daarvoor komen, en zal, omdat reeds in de hierna volgende nacht

het: Tot hiertoe en niet verder! hem toegeroepen zal worden, geen wal daartegen opwerpen, hij zal haar veeleer in de volste zin van het woord onaangeroerd laten (vs. 21), d.i. niet veroveren, niet beschieten, niet aangrijpen, niet belegeren.

Men merkt, dat er hier een opklimming van beloften plaatsheeft. Niet alleen, dat de stad niet zal worden ingenomen, er zal geen pijl zelfs worden afgeschoten, geen aanval worden gedaan, waarbij men tot verdediging het schild moet opheffen, ja zelfs, het zal niet eens tot een belegering komen. Jeruzalem zal als een ongerepte maagd verlost worden uit de handen van haar belager. Daarvoor zal haar God zorgen. Wat een diepte van erbarmen!.

Want Ik zal deze stad beschermen om die, in antwoord op uw gebed (vs. 19) te verlossen, om Mijnentwil, omwille van de eer van mijn Naam en omwille van David, mijn knecht, 1) die Ik zulke dierbare beloften gegeven heb (2 Samuel 7: 15vv.; 1 Koningen 11: 13).

De laatste woorden dienen, om bij Hizkia en zijn volk het geloofsvertrouwen te versterken. De Heere God wijst hier op de belofte, die Hij aan David heeft gegeven. Daarom zal de stad niet worden overgegeven. Daarom zal de Heere het ook doen, omwille van Zichzelf.

Het a) geschiedde dan in dezelfde nacht, die volgde op de dag, waarop Jesaja in de naam van de Heere aan Hizkia de redding van de stad verkondigd had, dat de Engel van de HEERE, dezelfde, die in Egypte alle eerstgeborenen sloeg (Exodus 12: 29) en na David's volkstelling de pest over zijn volk bracht (2 Samuel 24: 25), uitvoer, en sloeg in het leger 1) van Assyrië door een wonderlijke plaag (2Ki 20: 1) honderd en vijftigduizend man. En toen zij, de anderen, die van deze plaag gespaard bleven, zich 's morgens vroeg opmaakten, om op de dag verder naar Jeruzalem op te rukken, nadat zij reeds de dag te voren van Libna waren opgebroken, en tot in de nabijheid van de stad (Ru 1: 22) gekomen waren, ziet, die allen waren dode lichamen, waarmee de grond bestrooid was; want zij hadden niet eenmaal bespeurd, wat in hun onmiddellijke omgeving gebeurd was; de verslagenen waren zonder geluid te geven in de slaap gestorven.

Jes. 37: 36

Waar het leger lag is niet vermeld. Waarschijnlijk een gedeelte bij Libna en een ander gedeelte dicht bij Jeruzalem. Het doet er ook niet toe, omdat de macht van de Engel van de Heere onbeperkt was. Hij heeft geslagen zowel te Libna als te Jeruzalem in één nacht, zoals Hij in alle delen van Egypte in één nacht de eerstgeborenen sloeg.

Het geschiedde nu eenmaal omstreeks het jaar 698 v. Chr., dus in hetzelfde jaar, waarin ook Hizkia stierf, als hij in het huis van Nisroch, zijn god, op de Assyrische gedenktekenen als een gevleugelde menselijke figuur met eenadelaars- of gierenkop voorgesteld, zich neerboog, dat Adrammelech en Sarezzer, zijn beide oudste zonen, hem met het zwaard versloegen; maar zij ontkwamen in het land van Arafat, in de middelste streken van het Armenische hoogland, van het daar zijnde gebergte (Genesis 8: 4), dat zo genoemd werd. En Esar-Haddon, zijn derde zoon, werd koning in zijn plaats (2Ki 15: 15).

Wat een diepe indruk deze genadige en wonderbare redding van Juda uit het onvermijdelijk schijnend verderf, waarom de gehele tweede groep van de profetieën van de profeet Jesaja in 28-66 zich beweegt, op de harten van de vromen gemaakt heeft, bewijzen de hoogst waarschijnlijk destijds gedichte Psalmen 46, 66, 75 en 76 aan de Assyriërs geschiede wonder van goddelijke macht, en goddelijk recht, waardoor de God van Israël zich als God over alle koninkrijken van de aarde wilde doen kennen, had op het wereldtoneel zodanig plaatsgevonden, dat het voor de heidenen niet verborgen had kunnen blijven. Sanherib zelf legt in de Assyrische gedenktekenen slechts getuigenis af van het begin van zijn veldtocht tegen Juda (2 Koningen 18: 13-16), en zegt snoevend van zichzelf: "omdat Hizkia, de koning van Juda zich niet aan mijn opperheerschappij onderwierp, zo trok ik tegen hem, en met de kracht van mijn arm en het geweld van mijn macht nam ik 46 (naar een andere lezing van die plaats, 44) zijn sterke ommuurde steden, van de kleinere steden nam en plunderde ik ontelbare. In deze plaatsen nam ik gevangen en voerde ik weg 200.150 zielen, oud en jong, mannen en vrouwen, en tevens een zeer groot getal hengsten en merries, ezels en kamelen, ossen en schapen. En Hizkia zelf sloot ik in binnen Jeruzalem als, een vogel in een kooi; ik bouwde torens rondom zijn stad, om hem in te sluiten, en wierp aarden wallen bij zijn poorten op om hem het ontkomen te beletten. Toen begon Hizkia te vrezen voor de macht van mijn wapens, hij zond tot mij de voorgangers en oudsten van Jeruzalem met 30 talenten goud en 800 talenten zilver en verscheidene kostbaarheden, een ontzaglijk rijke buit. Al deze dingen werden mij naar Ninevé in de zetel van mijn regering gebracht, terwijl Hizkia ze mij toezond als schatting en teken van onderwerping." Zo weinig wij ons echter verwonderen over de snoevende overdrijving van de uitslag van Sanheribs pogingen, waarvan dit bericht spreekt, zozeer dient ons de gehele verzwijging van de verdere loop van de krijgsonderneming van 18: 17-19: 36, tot waarborg van de volle geschiedkundige waarheid van hetgeen de schrift ons verhaalt; hij vermeldt daarvan niets, omdat juist de afloop van de veldtocht niet tot zijn roem strekte. Maar bij de Griekse geschiedschrijver Herodotus (II. 141) vinden wij een heel wijzing op die afloop. Volgens haar zou Sanherib tot naar de stad Pelusium in Beneden-Egypte zijn voortgedrongen; daar was niet lange tijd na de val van de Ethiopische dynastie de priester van Hephaeston, Setkon geheten, aan de regering gekomen. Omdat de door hem verdrukte priesterkaste haar diensten hem weigerde, riep hij in zijn nood zijn goden te hulp en zij werd hem door hen toegezegd. Dadelijk na Sanherib's intocht in Pelusium nu had een leger van veldmuizen de legerplaats overdekt, en hun pijlkokers, bogen en schildriemen zodanig doorgevreten, dat zij met de aanbreekende morgen wapenloos moesten vluchten en vele mensen daarbij verloren. Deze geschiedenis is duidelijk niets anders dan een Egyptische lezing van het Bijbelse verhaal, een legende-achtige nabootsing van deze geschiedenis, waaruit zich niet eens zoveel als geschiedkundig feit laat afleiden, dat Sanherib werkelijk tot aan Pelusium gekomen is; waarom wij ons niet kunnen verenigen met de uitlegging, volgens welke tussen vs. 34 en 35 een tijdruimte van 2-3 jaar verlopen zou zijn, gedurende welke het Assyrische leger genoemde nederlaag in Egypte leed, dat daarop naar Jeruzalem terugtrok en hier tenslotte de straf van de Almachtige ervoer. Terwijl wij Sanherib's verdere geschiedenis tot aan zijn vermoordding door zijn beide zonen pas bij 20: 12 nader zullen behandelen, merken wij hier nog aan, dat de plotselinge slag, die de overmoedige Assyriër voor Jeruzalem trof, tevens besliste omtrent de verdere toekomst van zijn rijk, voortaan was zijn macht gebroken, Ninevé's ondergang bereidde zich voor, en andere volken werden door de Heere geroepen om de roeping te vervullen, die Hij hun had aangewezen. Bij

zo'n keerpunt in de geschiedenis kon natuurlijk het optreden van een nieuwe profeet onder het volk van God niet ontbreken; deze profeet is dan ook Nahum uit Elkos in Galilea, wiens werkzaamheid valt in de tijd tussen Sanherib's nederlaag voor Jeruzalem tot aan zijn geweldige dood. Zijn "Boek der Godsspraken" sluit zich onmiddellijk aan deze gebeurtenissen van ons hoofdstuk aan, verkondigt de Assyrische koning zijn ondergang op dergelijke wijze als later ook geschiedkundig gevolgd is (1: 14), en richt zich nu weer tegen de Assyrische hoofdstad, wier zonde hij voor ogen stelt en wier einde hij op zo'n levendige wijze schildert, als ware het reeds daar.

Nu nog een opmerking met betrekking tot het in vers 13 ongenoemde gereedschap. De twee pilaren, de ene zee, 1) waartoe ook de twaalf koperen runderen behoorden (Jer. 52: 20), en de stellingen, die Salomo voor het huis van de HEERE gemaakt had: het koper van al deze vaten was zonder gewicht, d.i. werd niet gewogen, ofschoon men anders de buit gewoon was te wegen.

In Jer. 52: 20 zijn bij de koperen zee nog de 12 runderen onder haar, en bij de beschrijving van de pilaren meerdere zaken gemeld, die in onze boeken, niet alleen hier, maar ook in 1 Koningen 7: 16vv. ontbreken. Het niet vermelden van de 12 runderen bewijst niet, dat zij er niet geweest zijn, zoals sommigen willen. Wij hebben hier een zeer korte beschrijving van hetgeen werd weggenomen. Jeremia vult aan, wat hier ontbreekt.

a) De hoogte van een pilaar was achttien el, en het kapiteel daarop was koper; en de hoogte van het kapiteel was drie (juister vijf "2Ki 25: 8"; 1 Koningen .7: 16 Jer. 52: 22) el; en het net, en de granaatappels op het kapiteel rondom, waren allen van koper; en deze gelijk had de andere pilaar, met het net.

2 Kronieken 3: 15 Jer. 52: 21

Bij de verwoesting van de tempel was ook de Verbondskist vernield, en met haar de Shechina, het zichtbare teken van de Goddelijke aanwezigheid; want wat in 2 Makk. 2: 1-8 van de berging van het Heilige vuur, de tabernakel, de Verbondskist en het reukaltaar door de profeet Jeremia in een grot van de berg Nebo bericht wordt, is duidelijk niets meer dan een fabel, omdat allereerst de weg van de gevangenen naar Babel hen niet voorbij deze berg, maar over Ribla in Syrië voerde, en ten tweede omdat Jeremia gedurende de belegering van Jeruzalem gevangen zat en daarna in boeien naar Rama gebracht werd. Bij de bouw van de tweede of Zerubbabelse tempel (Ezra 6: 14vv.) verscheen de Verbondskist als zo'n hoog en verheven heiligdom, dat men zich ervoor wachtte, om het, zonder bijzondere goddelijke opdracht, te herstellen, evenals ook het hogepriesterlijke sieraad niet weer ingevoerd werd, maar de vernieuwing daarvan aan Gods onmiddellijke keuze werd overgelaten (Ezra 2: 63 Nehemia 7: 65). In het Heilige der heiligen lag op de plaats van de Verbondskist een drie vingers hoge stenen plaat, de steen van de grondlegging Eben-Schatijah geheten; maar in Hebr. 9: 4 bedoelt de apostel het bestaan van het heiligdom in Mozes' tijd; het daar gezegde weersprekt dus niet de zo-even gemaakte opmerkingen, veeleer verspreidden de Joden van latere tijd het sprookje, dat bij de verwoesting van de tempel de Verbondskist naar de hemel is gevoerd, en daar zal blijven totdat de Messias verschijnen zal (Openbaring 11: 19).

De verwoesting van Jeruzalem volgde niet aanstonds op de bestorming en inname van de stad, maar pas een maand later door Nebuzaradan. Deze ging daarbij volgens een plan te werk. Eerst verwoest hij de tempel, daarna het koninklijk paleis, vervolgens de huizen van de groten, eindelijk de stadsmuren; de bewoners voerde hij gevangen weg. In vs. 13-17 komt het verhaal weer op de tempel terug, het vertoef er langer bij, en telt zelfs de afzonderlijke gereedschappen op, die vernield of geroofd werden. Dit kan zijn reden niet hebben in bijzondere kostbaarheid van die gereedschappen, want zij waren niet eens van goud, zoals de vroeger weggenomen (24: 13), maar enkel in de betekenis van de tempel in het algemeen, krachtens welke hij als woning van de enige God in het midden van Zijn uitverkoren volk zowel in godsdienstig als in staatkundig opzicht, het hart en middelpunt van Jeruzalem, ja van het gehele land en rijk, het fundament en de band van de volkseenheid, dus verreweg het gewichtigste gebouw was, dat daarom het eerst moest vallen en geheel verwoest moest worden. De gehele tempeldienst was onder de laatste vier koningen, voor zover zij nog bestond, een bloot uiterlijke ceremoniedienst en zelfs bij de priesters tot een huichelwerk geworden, zodat Jeremia het volk moest toeroepen: "Vertrouwt niet op valse woorden zeggende: De tempel van de Heere is deze! maar maakt uw wegen en uw handelingen waarlijk goed" (Jer. 7: 4, 5). Omdat er echter geen verbetering plaatsvond, werd hun datgene, waarop zij onterecht bouwden en zich beroemden, ontnomen. De verwoesting van de tempels was het Goddelijke zegel op het profetische woord, waarnaar zij niet gehoord hadden (Jer. 27: 19-22). Dat de koperen pilaren van al het tempelgereedschap het eerst worden opgenoemd en omschreven, berust wel daarop, dat zij de gedenktekenen waren en van de grondvesting en van de sterkte en de duur van het huis van de HEERE en dus enigermate Zijn vertegenwoordigers. De wegneming ervan drukte meer dan die van iets andere uit, dat het huis van de HEERE, het centrum van de gehele uiterlijke theocratie, een einde genomen had.

En uit de stad, uit de burgerlijke oversten van de stad, nam hij een hoveling, die over de krijgslieden gesteld was, een bevelhebberspost in het leger bekleed had, en vijf (naar Jer. 52: 25 zeven (2Ki 25: 8) mannen uit degenen, die het aangezicht van de koning zagen, de kring van zijn geheime raadsheren gevormd hadden, die in de stad gevonden werden, evenals de overste schrijver van het leger, die 1) het volk van het land tot de oorlog opschreef, terwijl de opperbevelhebber van het leger zelf de koning op zijn vlucht (vs. 4vv.), begeleid had, en zestig mannen van het volk van het land, die in de stad gevonden werden²⁾ en bij de verdediging van de stad met de overigen zich bijzonder op de voorgrond gesteld hadden.

Beter: "De schrijver van de overste van het leger, die". De Overste zelf was met de koning gevlucht, maar zijn schrijver was nog in de stad aanwezig; die enz. is nadere bepaling bij schrijver. Bij de profeet Jeremia (52: 25) komt dit in de grondtekst nog beter uit.

²⁾Waarschijnlijk heeft Nebuzaradan hen gehouden voor de voornaamste leiders van de opstand, maar de Goddelijke Rechtvaardigheid, veronderstellen we, merkt hen aan, als de voornaamste werktuigen ter bevordering van de afgoderij en andere goddeloosheden, waarover nu bezoeking gedaan werd.

HET EERSTE BOEK DER KRONIEKEN

De Boeken der Kronieken vormen oorspronkelijk in de Hebreeuwse Bijbel slechts één Geschrift. De verdeling in tweeën heeft plaats gehad door de Septuaginta, is door de Vulgata gevolgd en daarom in de latere Bijbeluitgaven overgenomen.

De naam Kronieken (Chronikon) is van Hieronymus, de bewerker van de Vulgata, afkomstig, naar aanleiding van de Hebreeuwse naam.

Deze laatste toch is Dibree hajamim, d.i. gebeurtenissen der dagen.

De Septuaginta noemt deze Boeken: Paralipomena, d.i. wat voorbij gegaan, of overgelaten is, omdat men er vele berichten in heeft, die in de andere historische boeken niet worden vermeld, of weggelaten zijn.

Zij delen ons mee, na eerst een gedeeltelijk genealogisch overzicht gegeven te hebben over de stammen van Israël, wier oorsprong teruggevoerd wordt tot Adam, de stamvader van het ganse menselijk geslacht, de geschiedenis van Israël's koningen en volk, vanaf de dood van koning Saul tot op de Babylonische ballingschap, niet op de manier van de Boeken van Samuel en die van de Koningen, geregeld en doorlopend, maar meer in verband met de eredienst onder Israël, zoals die door God, de Heere, is ingesteld.

Duidelijk straalt de heilige bedoeling door, om het volk te doen zien, hoe de lotgevallen van vorst en volk op het innigst samenhangen met het onderhouden of verlaten van de inzettingen van de Heere.

Die feiten stelt de gewijde Schrijver inzonderheid op de voorgrond, die bewijzen, dat de Heere God het onderhouden van Zijn Wet met zegen en voorspoed achtervolgt, maar ook hoe Hij tegenovergesteld het verlaten van Zijn instellingen met Zijn Goddelijke oordelen en eindelijk met Zijn tijdelijke verwerping straft.

Het eerste Boek laat zich in twee delen verdelen.

Het eerste deel (Hoofdstuk 1-11) geeft genealogische overzichten vanaf de dagen van de Schepping, en van de stammen van Israël.

Het tweede deel (Hoofdstuk 10-29) beschrijft ons de regering van de koningen David en Salomo.

Onmiskkenbaar is het einddoel van de Schrijver, om zijn tijdgenoten de geschiedenissen van de voorgeslachten als een spiegel voor te houden, opdat deze, door die geschiedenissen geleerd, zich vast mogen houden aan de Heere en Zijn inzettingen, zoals de gewijde dichter van Psalm 78 het ook al reeds had uitgesproken (Psalm 78: 5-8).

HOOFDSTUK 1 GESLACHTSREGISTER VAN DE PATRIARCHEN

TOT OP JAKOB

Vs. 1-23. Voor de geschiedenis van het Oud-Testamentische volk van God, van het punt af tot waar de boeken van de Koningen haar gebracht hebben, en door de boeken Ezra en Nehemia verder voortgezet wordt, stellen de beide boeken van de Kronieken de ganse vroegere geschiedenis van de stamvaders van het menselijke geslacht voor tot op de gebeurtenis, waarmee daarna het Boek Ezra weer begint, tot op de terugkeer van de Joden uit de Babylonische gevangenschap; deels stippen zij die aan in korte omtrekken, deels stellen zij ons die nog eenmaal uitvoeriger voor, wanneer zij er een bijzonder doel mee hebben. Die omtrekken bestaan uit een reeks van genealogieën of geslachtsregisters, waarbij het ons, de lezers van de tegenwoordige tijd, slechts gedeeltelijk lukt, om die stroeve namen een plaats te geven in de geschiedkundige stroom, maar waaraan de lezers, waarvoor zij in de eerste plaats bestemd waren, steun en stof genoeg bezaten, om zich uit de zuivere aanstippingen een rijk geschiedkundig verleden te scheppen; want zulke geslachtsregisters zijn voor de Oosterlingen levende zaken, een galerij van familie-portretten, waaraan steeds een verse herinnering verbonden is. Het eerste van deze geslachtsregisters, voorkomend in onze afdeling, bevat 10 leden van Adam tot Noach en diens 3 zonen, met een overzicht van de zeventig wereldvolken, die van deze zonen afstamden.

Adam 1), de eerste mens, aan wie God ter voortplanting van het menselijk geslacht Eva tot gezellin gaf, verwekte, na Abels vermoording door zijn broeder Kaïn, in het jaar 130 na de schepping van de wereld, wederom een zoon, naar zijn beeld (vgl. Genesis5), Seth, deze 105 jaren daarna, Enos.

De Schrijver begint op oosterse wijze zijn geschiedenis ab ovo (met het ei, d.i. aan het begin), terwijl hij niet gelijk andere historische boeken een ander werk veronderstelt, maar het zijn als zelfstandige arbeid geeft, met de genealogie van de Patriarchen, die hij uit de reeds voorhanden canonieke literatuur en wel uit het 1e Boek van Mozes ontleent. Uitvoerigheid behoorde hier niet tot zijn doel; het was genoeg dat hij eenvoudig wees op de bekende berichten, die hij dan zo kort mogelijk bijeenvat.

In vs. 1-4 worden ons meegedeeld de tien vadersen vóór de zondvloed, zonder dat er bijgevoegd wordt, dat zij van elkaar zonen en de drie laatstgenoemden broeders waren. De Schrijver doet dit omdat hij weet, dat bij zijn lezers deze namen uit Genesis overbekend zijn.

Enos gewon in het negentigste jaar van zijn ouderdom Kenan, deze was 70 jaar oud en gewon Mahalal-el, die 65 jaar oud was, toen hij Jared gewon, en laatstgenoemde gewon op 162-jarige leeftijd, de hierna vermelde Henoch.

Henoch, de zevende van Adam (vs. 14) gewon, 65 jaar oud zijnde, Methusalah, en deze in het 187ste jaar van zijn ouderdom, Lamech.

Aan Lamech werd in het 182ste levensjaar, d.i. in het jaar 1056 na de schepping van de wereld, Noach geboren, maar Sem, Cham en Jafeth, Noach's drie zonen, waardoor na de zondvloed al het land bezet is, werden hem van het 500ste jaar van zijn leven af in deze volgorde geboren: Jafeth, Sem, Cham.

1) De kinderen van Jafeth (vergelijk Genesis 10: 1 vv.), waren deze zeven: Gomer, en Magog, en Madaï, en Javan, en Tubal, en Mesech, en Tiras.

Van vs. 5-23 worden opgesomd, volgens de volkerentafel in Genesis 10, de geslachten, die van Noach's zonen afstammen.

En de kinderen van Gomer, de eerstgenoemde onder die zeven zonen, waren de volgende drie: Askenaz, en Difath, en Thogarma.

En de kinderen van Javan, de vierde onder Jafeth's zonen, waren deze vier, Elisa en Tharsisa, de Chittieten en Dodanieten, tezamen dus 14 Jafethitische volken.

De kinderen van Cham, de jongste onder Noach's zonen, waren vier: Cusch en Mitsraïm, Put en Kanaän.

En de kinderen van Cusch, de eerstgenoemde zoon van Cham, waren vijf: Sheba, en Havila, en Sabta, en Raëma, en Sabtecha; en de kinderen van Raëma, de vierde onder Cusch zonen, waren deze twee: Scheba en Dedan.

Cusch nu had, behalve genoemde stamvaders van Ethiopische volken, ook een in de oudste geschiedenis bijzonder op de voorgrond tredende persoonlijkheid onder zijn nakomelingen; want hij gewon Nimrod, die begon geweldig te zijn op aarde: deze stichtte het eerste op geweld gevestigde wereldrijk, maar komt bij de telling van de Chamitische volken niet verder in aanmerking.

En Mitsraïm, Chams tweede zoon, gewon de Ludieten, en de Anamieten, en de Lehabieten en de Naftuchieten.

En de Pathrusieten, en de Casluchieten (waaruit de Filistijnen zijn voortgekomen), en de Cafthorieten.

Kanaän nu, Chams jongste zoon, gewon Zidon, zijn eerstgeborene, en de tien volgende: Heth,

En de Jebusiet, en de Amoriet, en de Girgasiet,

En de Heviet, en de Arkiet, en de Siniet,

En de Arvadiet, en de Zemariet, en de Hamathiet, tezamen 30 Chamitische volken.

De kinderen van Sem, de middelste en in de geschiedenis van het Godsrijk het meest op de voorgrond tredende zoon van Noach, waren deze vijf: Elam, en Assur, en Arfachsad, en Lud, en Aram, en de kinderen van Aram zijn de volgende vier: Uz, en Hul, en Gether, en Mesech.

Arfachsad nu, de voornaamste onder Sem's zonen, op wie wij bij de volgende Genealogie (vs. 34 vv.) nog eenmaal terugkomen, gewon Selah, en Selah gewon Heber.

Aan Heber nu zijn twee zonen geboren: de naam van de ene was Peleg, d.i. verdeling, omdat in zijn dagen het aardrijk, de bevolking der aarde, ten gevolge van de Babylonische spraakverwarring, verdeeld is (aan hem knoopt zich de andere geslachtsreeks vs. 24 aan), en de naam van zijn broeders, met wie wij hier alleen te doen hebben, was Joktan, of Joktean.

En Joktan gewon Almodad, en Selef, en Hazarmaveth, en Jerah,

En Hadoram, en Uzal, en Dikla, of Dikela,

En Ebal of Obal, en Abimaël, en Scheba,

En Ofir, en Havila, en Jobab. Al deze, dertien, waren zonen van Joktan, zodat dus tezamen 26 Semitische volken in deze geslachtsrij zijn te tellen.

II. Vs. 24-54. Het tweede geslachtsregister, nog eenmaal met Sem beginnend, voert insgelijks door 10 leden de reeks tot op Abraham, de stamvader van het volk van God; maar van daar af rangschikt zich de opgave niet meer rondom de stamboom van dit volk, maar de zijtakken van het Abrahamitische geslacht, die insgelijks 70 volkeren tellen, worden afzonderlijk voorgesteld, waarbij in een aanhangsel een opgave van de koningen en stamvorsten van Edom komt.

1) De stamvaders van die tak van de Semieten, die door God tot voorwerp van zijn keuze en tot drager van de belofte bestemd werd, zijn in volgorde deze (vgl. Genesis 11: 10 vv.): a) Sem, Arfachsad, Selah,

Luk.3: 36

In vs. 24-27 hebben wij weer als in vs. 1-4 een opsomming van de vaderen, van Sem tot Abraham, zonder vermelding van hun ouderdom, alleen als zoon van Terah Abram genoemd wordt, omdat uit hem het volk van de Israëlieten afstamt.

Abram: in het jaar 2008 na de schepping van de wereld, of 1997 vóór Christus geboren, die is, zoals hij later met betrekking tot zijn roeping door de Heere genoemd werd (Genesis 17: 5) Abraham.

1) De kinderen van Abraham waren Izaak, die uit de vrije, door de belofte, geboren werd, en Ismaël, uit de dienstmaagd, naar het vlees geboren (Gal.4: 22 vv. Genesis16: 15 vv. 21: 2 vv.)

In vs. 28-34 hebben we de vermelding van de zonen van Abraham uit Sarah, Hagar en Ketûra. Izaak als de zoon van de belofte wordt het eerst genoemd. Uit vs. 19, dat zeker een woordelijke aanhaling is van Genesis9: 25, mag worden opgemaakt, dat de Schrijver Genesis gekend heeft.

Dit zijn hun geboorten, Abrahams gezamenlijke nakomelingen, maar zo, dat in dit hoofdstuk nog afgezien wordt van Jakob's of Israël's nakomelingen, waarmee wij van Hoofdstuk 2 in het bijzonder te doen hebben; thans wijzen wij op de nakomelingen van Ezau (vs. 35 vv.), en die van Abraham uit zijn bijvrouw Ketûra (vs. 32,33); de eerstgeborene van Ismaël was (zie Genesis25: 12 vv.), Nebajoth, en diens andere zonen, die stamvaders van Arabische geslachten werden, zijn: Kedar, van Adbeël, en Mibsam.

Misma en Duma, Massa, Hadad of Hadar, en Thema.

De kinderen nu van Ketûra, Abrahams bijvrouw (Genesis25: 1 vv.) waarvan de andere zijtak van het Abrahamitische geslacht, die insgelijks van de belofte werd uitgesloten, wij hier terloops beschouwen zijn de volgende zes: die genoemde Ketûra baarde hem in zijn echt ter linkerhand: Zimran, of Zimron, en Joksan, en Medan, en Midian, en Isbak, en Suah. En de kinderen van Joksan, de tweede onder de zo even genoemde zonen waren Scheba en Dedan.

De kinderen van Midian nu, de vierde zoon van Ketûra, waren Efa, en Efer, en Henoch, en Hanoch, en Abida, en Eldaä. Die allen, zes zonen en 2 tot 5 kleinzonen waren, zonder de in Genesis25: 3 vermelde 3 achterkleinzonen ook te rekenen, zonen van Ketûra.

Abraham nu gewon, behalve zijn bijzoon Ismaël van Hagar (vs. 29 vv.) en de zes bijzonen van Ketûra (vs. 32 vv.) als de eigenlijke zoon van de belofte, Izaak. De zonen van Izaak waren Ezau en Jakob, of, zoals hij met zijn door God gegeven naam (Genesis32: 27 vv.) genoemd werd, Israël.

1) En de kinderen van Ezau, wie de belofte ontviel, en wiens nakomelingen wij dus bij het voor ons liggend geslachtsregister meetellen moeten, waren: (Genesis36: 1 vv.) Elifaz van Ada, Rehuël van Basmath, en Jehus van Aholibama, en Jaëlam, en Korah, de beide laatsten insgelijks van Aholibama.

In vs. 35-42 worden genoemd de nakomelingen van Ezau, terwijl in vs. 43-50 de koningen en in vs. 51-54 de stamvorsten van Edom worden genoemd.

De kinderen van de eerstgenoemde Elifaz waren: Theman, en Omar, Zeli, en Gaëtham, Kenaz en van Thimna, zijn bijwif (Genesis36: 12) nog een zesde zoon en Amalek.

De kinderen van Rehuël, Ezau's tweede zoon, waren Nahath, Zerah, Zamma en Mizza.

De kinderen van Rehuël, Ezau's tweede zoon, waren Nahath, Zerah, Zamma en Mizza.

De kinderen van Seïr nu, de Horiet, die met zijn geslacht vóór dat van Ezau het land van de Edomieten bezette, en daarna tot diens geslacht geteld werd (Genesis36: 20 vv.), waren Lotan, en Sobal, en Zibeon, en Ana, en Dison, en Ezer, en Disan.

De kinderen van Lotan nu, de eerste onder deze Seïrieten of Horieten, waren Hori en Homam, of Heman; en de zuster van Lotan was Timna, het bijwif van Elifaz (vs. 36 1.36).

De kinderen van Sobal, de tweede Seïriet, waren Aljan, of Alwan, en Manahath, en Ebal, Sefi en Onam: en de kinderen van Zibeon, de derde waren Aja en Ana.

De kinderen van Ana, de vierde, waren Dison, en diens zuster Aholibama, die Ezau zich als vrouw nam (Genesis36: 28), en Esban en Jithran, en Cheran.

De kinderen van Ezer, de zesde, waren: Bilhan, en Zaävan, en Jaäkan of Akan. De kinderen van Disan, de zevende, waren Uz en Aran.

Zoals Noach's nakomelingen zich in de drie takken: Sem, Cham en Jafet verdelen, zo die van Abraham in de drie geslachten van Izaäk, Ismaël en de zonen van Ketûra. Zoals nu verder de drie takken van de Noachieten zonder nog het uitverkoren geslacht van Sem mee te rekenen (vs. 24 vv.) in 70 volkeren zich uitspreiden (14 Jafethitische, 30 Chamitische en 26 Semitische volkeren vs. 5 vv. 8 vv. 17 vv.) zo verdelen de hier beschouwde Abrahamieten zich in 70 stammen, terwijl het uitverkoren geslacht van Jakob of Israël op zichzelf staat: 2 zonen van Abraham, 12 zonen van Ismaël, 6 zonen en 10 kleinzonen van Ketûra, 2 zonen van Izaäk, 5 zonen en 10 kleinzonen van Ketûra, 2 zonen van Izaäk, 5 zonen en 15 en 10 kleinzonen van Ezau, met 7 zonen en 19 kleinzonen van Seïr. Wij zien, dat men er zich reeds in de tijd, waarin de vervaardiger van ons Boek leefde, op toellegde, om orde en betrekking te brengen in de reeksen van de uit de oudste tijd overgeleverde namen en wel door nauwkeurig verband tussen de getallen op te sporen, die op een bijzondere keuze van de goddelijke Voorzienigheid in de ontwikkeling van de geschiedenis wezen.

Dit nu zijn, om aan de opgave van de stamvaders van Edom ook die van zijn koningen en stamvorsten als aanhangsel toe te voegen, de koningen, die, zoals reeds in Genesis36: 31 vv. bericht werd, geregeerd hebben in het land van Edom, eer er een koning regeerde over de kinderen van Israël: Bela, de zoon van Beor, en de naam van zijn stad was Dinhaba.

En Bela stierf, en Jobab, door de hoofden van de stammen gekozen, regeerde in zijn plaats, een zoon van Zera, van Bozra,

En Jobab stierf; en Husam, uit het land van de Themanieten, regeerde in zijn plaats.

Toen Baäl-Hanan stierf, regeerde Hadad in zijn plaats, of Hadan, ten tijde, toen de kinderen van Israël na hun 40-jarige zwerftocht door de woestijn naar het land Kanaän opbraken een vrije doortocht door Edom begeerden; en de naam van zijn stad was Pahi of

Pahu; en de naam van zijn huisvrouw was Mehatabeël, de dochter van Matred, dochter van Mee-zahab.

Toen Hadad stierf, werden vorsten in Edom, die dat land weer naar de wijze van de oude aristocratische stamverdeling regeerden, de vorst van 1) Timna, de vorst van Alja, de vorst van Jetheth.

De vorst van Magdiël, de vorst van Iram. Deze waren de vorsten van Edom, genoemd naar de zetel van de stam van hun geslacht.

Hun namen stemmen met Genesis36: 40-43 overeen. Maar het opschrift en het onderschrift luiden in Genesis anders als in de Kronieken. Hier luidt het opschrift: "En zo werden de vorsten van Edom" en het onderschrift: "Deze zijn de vorsten van Edom," waardoor men geneigd kon zijn om de opgetelde 11 namen voor eigennamen van de vorsten te houden. Maar met deze opvatting laat zich reeds het voorkomen van twee vrouwennamen (Timna en Aholibama), zowel als ontwifelbare plaatsnamen als Ela, Pinon, Theman en Mibzar niet verenigen. En vergelijken wij hiermee het op- en onderschrift in Genesis, zo kondigt het opschrift daar de namen aan als: "de vorsten van Edom, naar hun plaatsen, met hun namen" en het onderschrift luidt: "de vorsten van Edom, naar hun woonplaatsen in het land van hun bezitting." Daarmee is ontwifelbaar zeker gezegd, dat de opgetelde namen niet persoonsnamen zijn, maar de namen van de woonplaatsen van de vorsten, waarnaar zij ook genoemd pleegden te worden.

Van Edom, niet van Ezau, omdat dit niet alleen de naam van het volk, maar ook van het land was geworden.

HOOFDSTUK 2

ZONEN VAN JAKOB EN JUDA

III. Vs. 1-55. Het derde geslachtsregister begint met de nakomelingen van de vroeger (Hoofdstuk 1: 34) buiten beschouwing gelaten twee zonen van Jakob of Israël, de erfgenaam van de verlossing, en stelt vooreerst diens 12 zonen als grondvesters van de 12 stammen van het uitverkoren volk voor (vs. 1 en 2); maar daarna gaat het nader over tot de nakomelingen van Juda, die wederom in Israël tot drager van de belofte, of tot de stam verkoren werd, waaruit de Messias moest voortkomen, en geeft andermaal 70 van zijn nakomelingen bij name op (vs. 2-33), terwijl het in een naschrift 13 geslachten van de Egyptische knecht optelt (vs. 34-41). Ten slotte volgt dan nog een aanhangsel van meer aardrijkskundige inhoud in twee delen, waarvan het eerste (vs. 42-49) de woonplaatsen van de ene reeks van Juda's nakomelingen voorstelt, en het andere (vs. 50-55) de woonplaatsen van een tweede reeks van deze nakomelingen.

Deze zijn de kinderen van Israël, die hem uit zijn twee vrouwen en haar beide dienstmaagden geboren werden: Ruben, Simeon, Levi en Juda, Issaschar en Zebulon van Lea.

Dan 1) van Rachels dienstmaagd Bilha; Jozef en Benjamin van Rachel; Nafthali insgelijks van Bilha; Gad en Aser, van Zilpa, Lea's dienstmaagd (vgl. Genesis35: 23-26).

In vs. 1 hebben we de zonen van Lea, in vs. 2 die van Rachel, maar Dan, de eerste zoon van Bilha, Rachel's dienstmaagd, wordt nog vóór Rachel's eigen zonen geplaatst, omdat zij hem als haar eigen zoon beschouwde (Genesis30: 3-6).

De kinderen van Juda, de belangrijkste van deze twaalf zonen, vanwege de belofte (Genesis49: 8 vv.), zijn Er, en Onan, en Sela; drie zijn er hem geboren van de dochter van Sua (Genesis38: 1 vv.), de Kanaänitische, bij haar naam niet nader bekend; en Er, de eerstgeborene van Juda, was kwaad in de ogen van de Heere; daarom doodde Hij, de Heere, hem, nam hem door een vroegtijdige dood weg, vóórdát zijn vrouw Thamar zwanger werd.

Maar Thamar, a) zijn (Juda's) schoondochter, baarde hem, terwijl zij naar het toen geldende recht van het Leviraats-huwelijk zijn omhelzing door list verkreeg, de tweelingzonen Perez en Zerah. Al de zonen van Juda waren vijf.

MATTHEUS.1: 3

De kinderen van Perez, die door zijn doorbreken het eerstgeboorterecht boven zijn broeder verkregen had, waren Hezron en Hamul (Genesis46: 12).

En de kinderen van Zerah waren Zimri en Ethan, en Heman, en Chalcol, en Dara 1). Deze allen zijn vijf.

Of deze allen zonen of kleinzonen, of nog verdere nakomelingen van Zerah zijn geweest, kan niet uitgemaakt worden. Hoogstwaarschijnlijk zijn alleen Zimri, Chalcol en Dara zonen of kleinzonen geweest en de beide anderen, Ethan en Heman, familieleden uit latere geslachten.

En de kinderen van Charmi, de zoon van de in het vorige vers in de eerste plaats genoemden Zimri, waren Achar 1), oorspronkelijk Achan geheten, de beroerder van Israël, die zich aan het verbannene vergreep, en daarom later aldus genoemd werd (Joz.7: 26 7.26).

Achar, niet Achan, om reeds door deze naam te beduiden, dat hij een beroerder van Israël was geweest.

De kinderen van Ethan nu, de tweede onder vs. 6 genoemde zonen, waren Azaria, overigens niet nader aangeduid.

De wijze om ook daar van nakomelingen in het meervoud te spreken, waar slechts één persoon wordt aangeduid, is in geslachtsregisters zeer gebruikelijk (vs. 31; Hoofdstuk 24: 17. Genesis46: 23).

En de kinderen van Hezron, de eerstgeborene van Perez (vs. 5), die hem geboren zijn, en de stamvaders van de drie grote geslachten geworden zijn, waarin zijn nakomelingschap zich verdeelt, waren Jerahmeël, en Ram, en Chelubaï (1Ch 2: 49).

Ram nu, die ofschoon de tweede geborene, toch de gewichtigste onder de drie is, gewon Amminadab (Exod.6: 23), en Amminadab gewon Nahesson, de vorst van de kinderen van Juda (onder Num.1: 7; 2: 3; 7: 12).

Ruth 4: 19 MATTHEUS.1: 3,4

En Nahesson gewon Salma, de latere echtgenoot van Rachab (Jos 6: 25), en Salma gewon door een van zijn nakomelingen (zie Ruth 4: 21 vv.) Boaz.

En Boaz gewon bij Ruth Obed, en Obed gewon, door zijn bij name niet nader bekende zoon, Isaï.

En Isaï gewon Eliab, zijn eerstgeborene, en Abinadab, de tweede, en Simea, de derde.

En Nethaneël, de vierde, Raddaï, de vijfde.

En hun zusters, de dochters van hun moeder bij haar eerste man Nahas (1 Samuel 16: 10), waren Zerûja en Abigail. De kinderen nu van Zerûja waren Abisaï, en Joab, en Asael; drie, bekend als David's krijgshelden.

En Abigail baarde buiten echt, Amasa; (2 Samuel .17: 25; 19: 13; 20: 4 vv. vader van deze Amasa was Jether, een Ismaëliet.

Kaleb nu, kleinzoon of achterkleinzoon van de in vs. 9 genoemden Chelobaï; (1Ch 2: 49), de naast Ram meest belangrijke zoon, d.i. stamvader van het geslacht van Hezron, gewon kinderen uit Azuba, zijn eerste vrouw, en uit Jerioth, de tweede, van wier zonen later in vs. 42 vv. sprake zal zijn. En de zonen van deze eerste vrouw Azuba zijn deze: Jeser, en Sobab en Ardon 1).

De Peschito en in navolging daarvan de Vulgata vertalen aldus: Kaleb nu, de zoon van Hezron, gewon kinderen uit Azuba, zijn vrouw, n.l. Jerioth. En de zonen hiervan zijn dezen: Jeser, en Sobab, en Ardon. In plaats van Ischa vrouw, lezen zij daar Ischto, zijn vrouw, en beschouwen dan Jerioth als de dochter, uit dit huwelijk verwekt.

Deze vertaling staat beter in verband met 19.

Toen nu Azuba gestorven was, zo nam zich Kaleb Efrath, d.i. de vruchtbare; die derde vrouw van Kaleb, baarde hem Hur, die Mozes' zwager werd, en met diens broeder Aäron een uitstekende plaats onder het volk innam (Ex 17: 10).

En Hur gewon Uri, en Uri gewon Bezaleël, de latere werkmeester bij de bouw van de tabernakel (Exod.31: 2; 35: 30).

Daarna, om hier ook van enige zijtakken van het geslacht van de Hezronieten (vs. 8), nog iets te zeggen, ging Hezron buiten huwelijk, in tot de dochter van Machir, de vader van Gilead (Nu 32: 41), en hij nam ze, nadat zij zwanger geworden was, toen hij zestig jaren oud was, en zij baarde hem Segub.

Segub nu gewon Jaïr; en hij had drieëntwintig steden in het land van Gilead, in het noordwestelijk deel van het Oost-Jordaanland, de zogenaamde Havoth-Jair of Jairs-gehuchten.

En hij nam later, waarschijnlijk in de eerste tijd van de Richters, Gesur en Aram, d.i. met de vlekken van Jaïr van deze (volgens een andere vertaling: Gesur en Aram, d.i. de Syriërs in de noordelijk daarvan gelegen landstreek Gesur (Joz.13: 13. 2 Samuel .3: 3) namen hun de nakomelingen van Jaïr, de vlekken van Jaïr weg), met Kenath en haar onderhorige plaatsen, het andere deel van het vroegere Basan, dat aan een zijtak van hetzelfde geslacht, aan Nobah, was toegefallen (De 3: 15), zestig steden, totdat dertig ervan door de richter Jaïr werden heroverd (Richteren 10: 3 vv.). Deze allen, die Jaïr met Nobah, die tezamen het land Basan tot aan de Jordaan bezaten (Joz.19: 34 MATTHEUS.19: 2), zijn zonen van Machir, de vader van Gilead, die bij de genealogie van Hezron in aanmerking komen, want Gileads nakomelingen zelf behoorden tot het geslachtsregister van Manasse (Hoofdstuk 8: 14 vv.) en ontvingen hun erfenis in het Westjordaanland. (Nu 36: 4).

En na de dood van Hezron, die stamvorst was in Kaleb-Efratha 1), in het noordelijke, in de richting Efratha of Bethlehem gelegene, en later naar Kaleb en diens vrouw Efrath genoemde deel van de landstreek Kaleb, heeft Abia, Hezrons derde huisvrouw (vgl. vs. 9 en

21), hem ook, als posthumus gebaard Aschur, de vader van Thekoa 1), de grondlegger van de stad Thekoa, 2 uren zuidelijk van Bethlehem (2 Samuel 2: 1).

Deze uitdrukking is duister. Volgens 1 Samuel .30: 14 heet een deel van de vlakte van Juda Negeb-Caleb, omdat dit tot het geslacht van Kaleb behoorde. Daarmee overeenkomstig kon ook wel de stad of plaats, waar Kaleb met zijn vrouw Efrath woonde, Kaleb-Efratha genoemd worden, wanneer Efrath deze plaats als huwelijksgift Kaleb had toegebracht, zoals een soortgelijk geval gemeld wordt in Joz.15: 18. Efrath of Efratha was de oude naam van Bethlehem en met deze hangt de naam van de vrouw van Kaleb ongetwijfeld samen; vermoedelijk werd zij naar haar geboorte grond zo genoemd. Is dit vermoeden gegrond, dan moet Kaleb-Efratha Bethlehem zijn.

De kinderen van Jerahmeël nu, de eerstgeborene van Hezron, die echter naar zijn rang in het bestuur over de stam Juda als de derde telt, waren dezen, eerst van zijn eerste vrouw: de eerstgeborene was Ram, niet te verwarren met de gelijknamige broer van zijn vader (vs. 9), daartoe Buna, en Oren, en Azem, en 1) Ahia.

Vóór de laatste naam Ahia ontbreekt in de grondtekst het verbindingswoord "en; " waarschijnlijk is Ahia de naam van de eerste vrouw, zodat wij moeten lezen: van Ahia", zodat slechts 4 zonen geteld moeten worden, zoals ook de Syrische en Griekse vertaling doen, (welke laatste het woord in de betekenis van "zijn broeder" opvat). Dit vermoeden heeft te meer grond, omdat in het volgende vers van een andere vrouw sprake is.

Jerahmeël had nog een andere vrouw, welker naam was Atara; zij was de moeder van Onam.

En de kinderen aan Appaïm waren Jeseï (1Ch 2: 8), en de kinderen van Jeseï waren Sesan; en de kinderen van Sesan waren een dochter met name Achlaï, en deze werd, omdat hij geen zonen had (vs. 34), de erfdochter (Num.27: 1 vv.).

En de kinderen van Jada, de broeder van Sammaï (vs. 28), waren Jether en Jonathan; en Jether is gestorven zonder kinderen.

En Sesan, van wie in vs. 31 gesproken werd, had geen zonen, maar dochters, ten minste de ene Achlaï, waarmee wij hier te doen hebben. En Sesan had een Egyptische knecht, wiens naam was Jarha 1).

Dit zal ongetwijfeld nog in Egypte hebben plaats gehad. Aldaar zal Sesan een Egyptischen jongen tot zoon hebben aangenomen, waaraan hij zijn erfdochter Achlaï ten huwelijk gaf. De nakomelingen toch van dezen brengen ons in de periode van de Richteren.

Attaï nu gewon Nathan, niet te verwarren met de Profeet van die naam ten tijde van koning David, en Nathan gewon Zabad. Deze Zabad niet te verwarren met hem, die onder koning Salomo leefde.

En Obed gewon Jehu, niet te verwarren met de koning van Israël van diezelfde naam, en Jehu gewon Azaria.

En Azaria gewon Helez, en Helez gewon Elasa.

En Azaria gewon Helez, en Helez gewon Elasa.

De kinderen van Kaleb nu, de kleinzoon van Chalubai (1Ch 2: 18" en "1Ch 2: 49), de broer van Jerahmeël (vs. 9), zijn: Mesa, zijn eerstgeborene, (die is de vader van Zif) de grondlegger van de stad van die naam, 1 3/4 uur zuidoostelijk van Hebron (Joz.15: 55), en, behalve hem behoren tot deze geslachtslijst, de kinderen van Maresa, de vader van Hebron 1), welke eerstgenoemde met zijn geslacht in Maresa (Joz.15: 44), drie mijlen noordwestelijk van Hebron zich vestigde, terwijl de laatste de grondlegger van Hebron zelf is (2 Samuel 2: 1).

Anderen, zoals Keil, lezen: de kinderen van Mesa (in plaats van Maresa) waren Abi-Hebron. Het woord vader wordt dan onvertaald gelaten en bij Hebron gevoegd als een samengestelde naam.

De kinderen van Hebron nu waren Korah, en Tappûah (Joz.15: 34), en Rekem (Joz.18: 27), en Sema.

De kinderen van Sammaï nu waren Maon, wiens stad in de woestijn Juda lag (Joz.15: 55); en Maon was de vader, grondvester, van Beth-Zur, naar wie insgelijks een stad genoemd is (Joz.15: 58).

De kinderen van Sammaï nu waren Maon, wiens stad in de woestijn Juda lag (Joz.15: 55); en Maon was de vader, grondvester, van Beth-Zur, naar wie insgelijks een stad genoemd is (Joz.15: 58).

En Efa, het een bijwif van Kaleb, baarde Haran; zijn stad van die naam in Juda is onbekend, en Moza, wiens stad ook onbekend is, niet te verwarren met Moza in de stam Benjamin (Joz.18: 26), en Gazez, wiens stad insgelijks niet nader bekend is; en Haran gewon Gazez, deze was dus eigenlijk slechts de kleinzoon van Efa.

De kinderen van Jochdaï, misschien een tweede bijwif van Kaleb, nu waren Rechem en Jotham, en Gesan, en Pelet en Efa, en Saäf, gezamenlijk niet nader te verklaren, ofschoon gedeeltelijk elders nog voorkomende namen.

En de huisvrouw van Saäf, te onderscheiden van een andere zoon van Kaleb, die dezelfde naam voerde (vs. 47), de vader van Madmanna, de grondlegger van een ook in Joz.15: 31 vermelde stad, baarde Seva, de vader van Machbena, een stad van deze naam komt elders niet voor, en de vader van Gibeä, misschien de grondlegger van de in Joz.15: 57 vermelde plaats Gibeä (Jud 19: 13); en de dochter van Kaleb was Achsa 1), (zoals ook uit Joz.15: 16 vv. Richteren 1: 12 vv. blijkt), en bracht aan haar man Othniël de stad Debir aan.

Hieruit blijkt duidelijk, dat Kaleb, die in ons Hoofdstuk zo uitvoerig vermeld wordt, een en dezelfde persoon is met die bekende Kaleb, die een van de Israëlitische verspieters was en zijn erfdeel in en bij Hebron ontving (Num.13: 2 vv. en Joz.14: 6 vv.); want met de andere uitleggers hem van deze Kaleb te onderscheiden, en aan te nemen, dat hij insgelijks een dochter Achsa gehad heeft, zou toch een gedwongen verklaring zijn. Maar de Kaleb, uit de geschiedenis van de verspieters heet daar bestendig een zoon van Jefunne (vv. Hoofdstuk 4: 15), terwijl onze Kaleb door de aanduiding: "de broeder van Jerahmeël" (vs. 42) als zoon van Hezron en als enerlei met Chalubai (vs. 9) voorkomt. Dat geen van beide het geval kan zijn, blijkt ook reeds daaruit, dat de verspieter Kaleb in het jaar 1520 vóór Christus geboren is (Joz.14: 7 vv.), maar Hezrons geboorte daarentegen, omstreeks het jaar 1687 vóór Christus plaats had. Wij moeten dus aannemen, dat tussen Chalubai (vs. 9) en Kaleb (in vs. 18 en 42) in het algemeen onderscheid bestaat, naardien de eerste Jefunne tot zoon of kleinzoon had, die later Kaleb verwekte; maar dat nochtans Chalubai niet voor de vorst van het tweede geslacht van de Ezronieten te houden is, maar diens beroemd geworden kleinzoon of achterkleinzoon Kaleb, en dat dus de in vs. 42 van de laatste gebruikte uitdrukking, "broer van Jerahmeël," niet in lichamelijke, maar in genealogische zin te verstaan is. Daarom laat zich ook niet juist meer aangeven, hoeveel van de in vs. 18 vv. en vs. 42 vv. opgenoemde zonen aan Kaleb zelf toebehoren, en die alleen in zijn geslacht zijn overgedragen. Het is ook in het algemeen waar, dat al deze genealogische aanwijzingen voor onze tijd veel duisters bevatten; vooral is het duidelijk dat er ook geografische betrekkingen in het spel komen, die wij in bijzonderheden niet kunnen aanduiden.

Dit waren, om hier, waar wij met geografische aanduidingen te doen hebben, het gezegde aan vs. 19 te verbinden, de kinderen van Kaleb, de zoon van Hur, de eerstgeborene van zijn vrouw Efrata, die hij na de dood van Ahuba nam; Sobal, de vader, grondlegger van Kirjath-Jearim, deze, wiens stad 3 uren noordwestelijk van Jeruzalem gelegen was (Joz.15: 60), is dan weer Hur's zoon.

Evenzo Salma, de stamvader van de Bethlehemieten, en Haref, de vader van Beth-Gader, de grondlegger van Gader (Joz.12: 13).

De kinderen van Sabol, de vader de grondlegger van Kirjath-Jearim (vs. 50), waren Haroë en Hazi-hammenuchot.

En de geslachten van Kirjath-Jearim, die het geslacht van Sobal zelf uitmaakten, waren de Jithrieten (2 Samuel .23: 38), en de Futhieten, en de Sumathieten, en de Misraieten; van dezen van deze geslachten van de stad Kirjath-Jearim zijn uitgegaan de Zoraïeten en de Esthaolieten, de bewoners van de beide steden Zarea en Esthaol, nadat deze door de oorspronkelijk daar gevestigde Danieten waren verlaten (Jud 18: 12).

De kinderen van Salma, de tweede zoon van Hur (vs. 51), waren eensdeels, zoals reeds opgemerkt is, de Bethlehemieten en anderdeels de Netofathieten, bewoners van de stad Netofa (2 Samuel .23: 28), verder de bewoners van Athroth, Beth-Joab, te onderscheiden van Ataroth Adar (Joz.16: 2,5), en de helft van de Manathieten en de Zorieten, de bewoners van de andere op de stad Zarea aangelegen helft van de in vs. 52 genoemde landstreek Manuchoth.

En de insgelijks tot de nakomelingen van Salma behorende huisgezinnen, of geslachten van schrijvers, die te Jabez, een overigens niet nader bekende stad in Juda woonden, en op zichzelfn een gilde van geleerden vormden, zijn de Tirathieten, de Simeathieten, de Suchathieten: (misschien zijn die drie woorden op te vatten als afdelingen van het gilde, zoals de Vulgata doet: de zangers, de nazangers, en de tentbewoners); deze zijn de in Richteren 1:

3,11, 17. 1 Samuel .15: 6; 27: 10 vermelde Kenieten, die gekomen zijn, afstammen van Hammath, de vader van het huis van Rechab, en grootvader van die Jonadab, aan wie in 2 Koningen .10: 15,36 herinnerd werd.

Terwijl vs. 19 en 20 aantonen de betrekking tussen Kaleb met Bezaleël, een beroemde man uit de voortijd, spreken vs. 50 vv. van een nederzetting van Kalebs nakroost in een streek, die in de geschiedenis van Israël van grote betekenis was; want daarin lag de oude Gibeonietenstad Kirjath-Jearim, die een tijd lang bewaarster van de Bondskist was geweest (1 Samuel .6: 21 vv.), en de stad van David, Bethlehem; wij kunnen het belang, dat de Kroniekschrijvers in de mededeling van deze berichten stelden, wel vermoeden, al zijn wij ook weinig in staat dit uit hunnen inhoud op te maken.

HOOFDSTUK 3 REGISTER VAN DE

KONINGEN VAN JUDA

IV. Vs. 1-24. De heilige Schrijver komt thans in de vierde genealogie, op het geslacht, dat hij reeds bij de vroegere genealogieën in het oog had, maar immer slechts voortgezet heeft tot aan de knopen, waarbij zich zijlijnen als zoveel takken van de hoofdstam afzonderden. Deze hoofdstam wil hij eerst afhandelen, dat is het geslacht van David. Hij stelt nu het koninklijke huis van deze drager van de Goddelijke belofte ons in zijn nakomelingen voor ogen, tot na de terugkeer uit de Babylonische ballingschap, en besluit daarmee de eerste helft van zijn geslachtsregisters, die tezamen een tijdruimte van omstreeks 3400 jaren insluiten.

Dezen nu waren de kinderen van David, die hem te Hebron, zijn eerste residentie, zolang hij alleen over de stam Juda regeerde (2 Samuel .3: 2 vv.) geboren zijn; de eerstgeborene Amnon, van Ahinóam, de Jizreëlitische (1 Samuel .25: 43, 27: 3; de tweede Daniël, in 2 Samuel .3: 3 Chileab geheten, van Abigaïl, de Karmelitische (1 Samuel .25: 42).

De derde Absalom, de zoon van Maächa, de dochter van Thalmäi, de koning te Gesur (2 Samuel .13: 37); de vierde Adonia, de zoon van de niet nader bekende Haggith.

De vijfde Sefatja, van Abital; de zesde Jithream, van zijn huisvrouw Eglä.

Deze toevoeging bij de laatsten naam, "zijn huisvrouw" dient alleen om aan de opgenoemde reeks van Davids vrouwen een behoorlijk slot te geven; volstrekt moet men daaruit niet afleiden dat Eglä Davids voornaamste gemalin was, zodat men onder die naam Michal zou moeten verstaan, zoals ook de Rabbijnen menen (1 Samuel .18: 20 vv.; 25: 44. 2 Samuel .3: 13 vv.).

Deze zes hier opgegeven zijn hem te Hebron geboren; want hij regeerde daar zeven jaren en zes maanden (van 1055-1048 voor Christus); en drieëndertig jaren regeerde hij te Jeruzalem 1) van 1048-1015; (zie 1 Samuel .2: 11; 5: 5).

Aan de slotformule: zes zijn hem enz. is de opmerking toegevoegd, hoe lang David in Hebron en in Jeruzalem geregeerd heeft, om tot overgang te dienen voor het opsommen van de volgende rij zonen, die hem te Jeruzalem zijn geboren.

Deze nu zijn hem te Jeruzalem geboren (Hoofdstuk 15: 3 vv. 2 Samuel .5: 13 vv. Simea, of Samma, en Sobab, en Nathan, en Salomo; deze vier zijn van Bath-Sua, of Bath-Seba (2 Samuel .11: 3), de dochter van Ammiël, of Eliam (2 Samuel 15: 31).

Deze nu zijn hem te Jeruzalem geboren (Hoofdstuk 15: 3 vv. 2 Samuel .5: 13 vv. Simea, of Samma, en Sobab, en Nathan, en Salomo; deze vier zijn van Bath-Sua, of Bath-Seba (2 Samuel .11: 3), de dochter van Ammiël, of Eliam (2 Samuel 15: 31).

Daartoe Jibchar, en Elisama, of liever, Elisua, en Elifelet, de eerste van deze naam, die echter op jeugdige leeftijd stierf, en zijn naam op een later geboren broer (vs. 8) overbracht.

Daartoe Jibchar, en Elisama, of liever, Elisua, en Elifelet, de eerste van deze naam, die echter op jeugdige leeftijd stierf, en zijn naam op een later geboren broer (vs. 8) overbracht.

En Nogah, insgelijks vroeg gestorven, en Nefeg, en Jafia.

En Elisama, en Eljada, in Hoofdstuk 15: 7 Beëljada geheten, en Elifelet de Ilde, negen, met de in vs. 5 vermelde vier zonen van Bath-Seba, tezamen dertien in Jeruzalem geboren zonen.

En Elisama, en Eljada, in Hoofdstuk 15: 7 Beëljada geheten, en Elifelet de Ilde, negen, met de in vs. 5 vermelde vier zonen van Bath-Seba, tezamen dertien in Jeruzalem geboren zonen.

En Elisama, en Eljada, in Hoofdstuk 15: 7 Beëljada geheten, en Elifelet de Ilde, negen, met de in vs. 5 vermelde vier zonen van Bath-Seba, tezamen dertien in Jeruzalem geboren zonen.

Deze allen zijn zonen van David, behalve de kinderen van de bijwijven (vgl. 2 Samuel .15: 20: 3), en Thamar 1), een dochter van Maächa, bekend uit de geschiedenis (2 Samuel .13), was hun zuster, zodat het getal van de opgesomde kinderen van David in het geheel 20 was.

Dat Thamar hier alleen genoemd wordt als dochter van David, bewijst niet, dat de koning niet meer dochters heeft gehad. zij is alleen genoemd om haar lotgevalen en de ellende, die dientengevolge in David's huis is voorgevallen.

Salomo's zoon, bij de Ammonitische Naëma (1 Koningen .14: 21), de zoon van Davids opvolger op de koningstroon, nu was Rehabeam; zijn zoon, bij zijn bevoorrechte gemalin Maächa, de kleindochter van Absalom (2 Kronieken 11: 18 vv.), was Abia, of Abiam (1 Koningen .14: 31 vv.); zijn zoon was Asa (1 Koningen .15: 8 vv.); zijn zoon uit Azuba, een dochter van Silchi, was Josafat (1 Koningen .15: 24; 22: 41 vv.).

Zijn zoon was Joram (2 Koningen .8: 16 vv.); zijn zoon uit Athalia, de dochter van de Israëlitische koning Achab en diens vrouw Izébel, was Ahazia 1) (2 Koningen .8: 25 vv.), zijn zoon uit Zebja van Berséba, was Joas (2 Koningen .11: 1 tot 12: 21).

In vs. 10-16 worden de koningen uit het huis van David, die elkaar opvolgden tot op de Babylonische ballingschap, opgesomd met weglating van Athalia, omdat zij niet uit het geslacht van David was.

Zijn zoon, uit Joaddan van Jeruzalem, was Amazia (2 Koningen .14: 1 vv.); zijn zoon, uit Jecholia van Jeruzalem, was Azaria of Uzzia (2 Koningen .15: 1 vv.); zijn zoon uit Jerusa, een dochter van Zadok, was Jotham (2 Koningen .15: 32 vv.).

Zijn zoon was Achaz (2 Koningen .16: 1 vv.); zijn zoon was Hizkia, uit Abia, een dochter van Zacharia (2 Koningen .18: 1 vv.); zijn zoon uit Hefzi-bah was Manasse (2 Koningen .21: vv.).

Zijn zoon uit Mesullemet, een dochter van Haruz van Jotba, was Amon (2 Koningen .21: 19 vv.); zijn zoon uit Jedida, een dochter van Adaja van Bozkath, was Josia (2 Koningen .22: vv.).

De zonen van Josia nu, waarvan de oudste vroegtijdig stierf, terwijl de drie anderen naast de zoon van de tweede als de laatste koningen van het rijk op Davids stoel zaten (2Ki 23: 30), waren deze: de eerstgeborene Johanan (d.i. Johannes, God is genadig), de tweede Jojakim, oorspronkelijk Eljakim geheten, de derde Zedekia, in ouderdom de vierde (vgl. 2 Koningen .23: 31; 36: 24: 18), oorspronkelijk Mattanja genaamd, de vierde, in ouderdom de derde, Sallum 1), die bij zijn troonsbeklimming zich Joabaz noemde en het eerst zijn vader in de regering opvolgde, tot Faraö Necho reeds na drie maanden hem van de troon stootte en Jojakim koning maakte (2 Koningen .23: 30 vv.).

Sallum wordt hier niet na Johanan genoemd, hoewel hij het eerst zijn vader Josia, onder de naam van Joahaz opvolgde, maar het laatst, na Zedekia. Ongetwijfeld hierom, omdat hij met Zedekia van dezelfde moeder was en het kortst heeft geregeerd. Hij en Zedekia waren toch zonen van Josia, bij Hamutal verwekt. Vanwege de ouderdom volgde Sallum op Jojakim.

De kinderen (1Ch 2: 8) van Jojakim nu waren: Jechonia, zijn zoon, gewoonlijk Jojachin geheten, die zijn vader in de regering volgde, totdat Nebukadnezar, na 100 dagen hem in de gevangenis voerde, en zijn oom Mattanja, tot koning maakte (2 Koningen .24: 6 vv.), Zedekia, niet te verwisselen met de in vs. 15 genoemde zoon van Josia, Mattanja, zijn zoon, die hem geboren werd nog vóórdat hij aan de regering kwam.

En de kinderen van Jechonia 1) waren Assir, d.i. gevangen, want deze zoon werd hem geboren na zijn gevangenschap; zijn zoon of kleinzoon was Sealthiël 1).

Dat in vs. 17 weer van kinderen van Jechonia gesproken wordt, nadat ook reeds in het vorige vers een zoon van die vorst is genoemd, komt daarvan, omdat de in vs. 16 genoemde Zedekia reeds gestorven was vóór de wegvoering naar Babel, en Assir hem geboren werd in zijn gevangenschap.

Luther vertaalt, maar ten onrechte: En de kinderen van Jechonia, de gevangene, waren zijn zoon Sealthiël. In de grondtekst ontbreekt toch bij Assir het lidwoord.

Volgens de genealogie van de Heer in Luk.3: 17 heet Sealthiël een zoon van Neri, een nakomeling van David uit de linie van Nathan. En volgens Hag.1: 1,12 Ezra 3: 2; 5: 2 en 3.2 5.2 Matth.1: 12 is Zerubbabel een zoon van Pedaja, een broer van Sealthiël. Deze verschillende opgaven laten zich door de volgende combinaties tot eenheid brengen. Het verschil van Sealthiël's optelling onder de zonen van Jechonia, een nakomeling van Nathan, de broeder van Salomo, wordt vereffend door het aannemen van het feit, dat Jechonia, buiten

de in vs. 16 genoemden Zedekia, die kinderloos stierf, nog een zoon, Assir, had, die slechts een dochter naliet, die volgens de wet omtrent de erfdochters (Num.27: 8; 36: 8 vv.) een man uit het geslacht van haar vaderlijke stam, n.l. Neri uit de linie van Nathan huwde, en dat uit die echt Sealthiël, Malchiram en de overige in vs. 18 genoemde zonen, eigenlijk overkleinzonen en van Jechonia voortsproten. Van deze trad de oudste, d.i. Sealthiël in het erfbezit van zijn moederlijke grootvader en gold voor de wet als diens wettige zoon. Hier is in onze geslachtslijst nevens de kinderlozen Assir, Sealthiël als nakomeling van Jechonia genoemd, daartegen bij Lukas, naar zijn lichamelijke afstamming de zoon van Neri. Het andere verschil, n.l. dat, omtrent de afstamming van Zerubbabel verklaart zich uit de wet, omtrent de Leviraatsecht en de veronderstelling, dat Sealthiël zonder mannelijke nakomelingen stierf, met achterlating van zijn vrouw als weduwe. Na Sealthiël's dood had zijn broeder Pedaja de Leviraatsplicht vervuld en in de echt met zijn schoonzuster Zerubbabel verwekt, die nu met betrekking tot het erfrecht als zoon van Sealthiël gold en als diens erfgenaam zijn geslacht voortplantte. Volgens dit erfrecht is in de aangegeven plaatsen bij Haggai en Ezra, zowel als in het geslachtregister bij Mattheüs Zerubbabel als zoon van Sealthiël genoemd.

Dezes zonen 1) waren Malchiram, en Pedaja, en Senazar, Jekamja, Hosama, en Nedabja.

Het woord zonen is door de Staten-Vertaling evenals het woord dezès er bijgevoegd. In de grondtekst loopt de zin van vs. 17 door, door het verbindingswoord en. Beter is dus de vertaling van: En Malchiram, en Pedaja enz. Wil men er een woord invoegen, dan moet het niet zonen, maar broeders zijn. De in dit vers opgegevenen waren allen broeders van Sealthiël.

De kinderen van Pedaja nu, de derde onder de vroeger genoemde zeven kleinzonen van Assir, waren Zerubbabel en Simeï; en de kinderen van Zerubbabel waren in de een groep twee zonen en een dochter: Mesullam en Hananja, en Selomith was hun zuster;

En in de andere groep 1) Hasuba, en Ohel, en Berechja, en Hasadja en Jusabhesed; vijf.

Deze verdeling van Zerubbabels kinderen in twee groepen heeft zijn grond daarin, of dat zij twee verschillende moeders hadden, of wat nog waarschijnlijker is, dat de eerste drie nog in Babel, de andere vijf na de terugkeer uit de ballingschap in Palestina geboren zijn. Evenals nu in de naam Sealthiël (de van God gebedene) en Zerubbabel (de in Babel geborene) zich het smeken en klagen van het volk ten tijde hunner geboorte uitdrukt, zo wordt in de namen van Zerubbabels kinderen de hoop en de dankbaarheid uitgedrukt, die Israëls gemoed onmiddellijk vóór en na de ballingschap vervulde; want Messulam is de naam, die Israël als knecht van de Heere bij Jes.42: 19 voert. Hananja betekent: Genade van de Heere; Berechja: Zegen van de Heere; Hasadja: Goedheid van de Heere, Jusabhesed: genade wordt weer verleend.

De kinderen van Hananja nu, de tweede onder de vroeger genoemde kinderen van Zerubbabel (vs. 19), waren Pelatja en Jesaja. De 1) kinderen van Refaja, de kinderen van Arnan, de kinderen van Obadja, de kinderen van Sechanja.

Met de namen in de tweede helft van dit vers worden voorzeker Davidische families van een enigzins lateren tijd bedoeld, en wij hebben in vs. 21-24 naar alle waarschijnlijkheid een toevoegsel voor ons, dat later bij de genealogie van ons hoofdstuk op officiële en ambtshalve betrouwbare wijze opgemaakt is. Voor de in Matth.1: 12 vv. en Luk.3: 23 voorkomende namen geven onze verzen geen steun; maar zij doen ook enkele opgaven aangaande de nakomelingen van de ene zoon van Zerubbabel, Hananja. Bij het gemis aan andere berichten kan er niets zekers van worden opgegeven, of de bij Mattheüs en Lukas genoemde zonen van Zerubbabel Abiud en Resia zonen van hemzelf waren, die in vs. 19 en 20 slechts met andere namen genoemd, evenals Davids zoon, die in 2 Samuel 3: 8 Chileab heet in vs. 1 Daniël heet, dan of zij zijn zonen slechts geweest zijn, als kinderen van deze of gene van zijn zonen.

De kinderen nu van Sechanja, de aan het slot van het vorige vers genoemde stamvader van het een van de Davidische geslachten, waren Semaja; (1Ch 2: 8), en de kinderen van Semaja waren Hattus, en Jigeal, en Bariah; en Nearja en Safat; zes.

Omdat de opgegeven namen slechts het getal 5 opleveren, zo moet, of de vader Semaja meegerekend (1 Samuel 16: 10) of aangenomen worden, dat er een naam is uitgevallen. De Vulgata voegt er een zesde naam Sesa bij, maar dit is ongetwijfeld een dwaling; want deze naam is niets dan een bijnaam van het Hebreeuwse telwoord zes.

En de kinderen van Nearja, de voorlaatste onder de vroeger genoemde zonen, waren: Eljoënaï, en Hizkia, en Azrikam; drie.

HOOFDSTUK 4

NAKOMELINGEN VAN JUDA EN GESLACHTEN VAN SIMEON

Vs. 1-23. De voorvaderen van Davids huis, waarmee het derde geslachtsregister in Hoofdstuk 2 te doen had, waren in hun eerste namen tevens die van het volk Israël in het algemeen. Dienovereenkomstig behandelt een tweede reeks van genealogieën de twaalf stammen van Israël nader; en met de stam Juda, waarvan reeds in dat geslachtsregister inzonderheid is gesproken, wordt een aanvang gemaakt. Eerst worden ons vijf hoofdafdelingen van de stam opgeteld, zoals zij zich ten tijde van de ballingschap gevormd hebben (vs.1) aan deze worden dan twaalf geslachten toegevoegd, waarvan de verdere onderafdelingen afhangen (vs. 2-20), en eindelijk volgen als aanhangsel berichten uit een vroegere tijd, over de kinderen van Sela, die eerst niet meegerekend is geworden onder de zonen van Juda (vs. 21-23).

De kinderen of klein- en achterkleinkinderen van Juda waren Perez, een van de tweelingzonen bij Thamar verwekt (Genesis38), Hezron, zijn kleinzoon door Perez (Hoofdstuk 2: 5), en Charmi, zijn kleinzoon door Zerah (Hoofdstuk 2: 6 vv.), en Hur, zijn nakomeling door de van Hezron, Perez zoon, afstammende Kaleb (Hoofdstuk 2: 18 vv.), en Sobal zijn nakomeling door de vroeger genoemden Hur (Hoofdstuk 2: 50).

Dit waren duidelijk de vijf voornaamste geslachten van de stam Juda in de tijd, waarin de vervaardiger van de Kronieken leefde; in de volgende namen van vs. 2-20 gaat echter deze indeling niet verder voort, veeleer wordt in vs. 21-23 nog van een zesde zoon van Juda gesproken, van Sela.

En Reaja, aan wie reeds in Hoofdstuk 2: 52 herinnerd werd, werd de zoon van de onder de nakomelingen van Juda (vs. 1) opgenoemde Subal, of Sobal, gewon Jahath, en Jahath gewon Ahumai en Lahad; dit, de geslachten, die van deze beide mannen afstammen, zijn de huisgezinnen van de Zorathieten, die de bewoners uitmaakten van de stad Zarea, en die met de families van de stad Kirjath-Jearim in betrekking stonden (Hoofdstuk 2: 53).

En deze zijn de nakomelingen van de vader 1)Etam. de grondlegger van de stad van deze naam, die zuidelijk van Bethlehem lag en thans Urtus heet (2 Kronieken 11: 6): Jizreël, zeker de grondlegger van Jizreël in Juda (Joz.15: 56), van wie Davids vrouw Ahinóam (Hoofdstuk 1) afstamde, en Isma en Iabas; en de naam van hun zuster was Hazelelponi, waarvan insgelijks een Judees geslacht afstamde;

Beter is het woord Abi, vader, onvertaald te laten en dan te lezen: En deze zijn de nakomelingen of huisgezinnen (zie vs. 2b) van Abi-Etam. Onder Jizreël en de andere hier genoemden worden de vaderen of hoofden van huisgezinnen bedoeld.

En Pnuël was de vader de grondvester van Gedor, wiens geslacht met dat van Jered (vs. 18) zich in Gedor op het gebergte Juda (Joz.15: 58) neerzette; en Ezer, de vader van Husah, grondlegger van de overigens onbekende stad Husa, waaruit Davids held Sibechaï afstamde

(Hoofdstuk 12: 29; 21: 4; 29: 11). Dit, de in vs. 3 en 4 opgenoemde stamvorsten, zijn de kinderen van Hur, de eerstgeborene van Efratha, de vader van Bethlehem, van wie in Hoofdstuk 2: 19 reeds werd gesproken, en die dus nog andere geslachten dan de aldaar genoemde tot zijn nakomelingen telde.

Aschur nu, de vader de grootvader van Thekoa, waarvan in Hoofdstuk 2: 24 bericht werd, dat hij na de dood van zijn vader Hezron geboren werd, had twee vrouwen: Hela en Naära

En Naära baarde hem Ahuzzam, en Hefer, de stichter van de stad van die naam in het Judeese heuvellandschap (Joz.12: 17. 1 Koningen .4: 10), en Temeni, wiens geslacht zich in het zuidelijkste deel van Juda neerzette, en Haähastari. Dit zijn de kinderen van Naära.

En de kinderen van Hela, Aschur's tweede vrouw (vs. 5), waren: Zereth, Jezohar en Ethnan, waarvan niets naders te zeggen valt.

En Kos, die zeker tot de nakomelingen van Perez (vs. 1) behoorde, evenals ook Chelub (vs. 11), Kenaz (vs. 13), en Kaleb (vs. 15),gewon Anab en Hazobeba, en de huisgezinnen van Aharhel, de zoon van Harum.

Jabez nu, een andere nakomeling van de vroeger genoemden Kos: misschien stichter van de in Hoofdstuk 2: 55 vermelde stad, was heerlijker dan zijn broeders (vgl. Genesis34: 19); en zijn moeder had zijn naam Jabez, oorspronkelijk Jaëzeb, d.i. hij geeft kommer, genoemd, zeggende; Want ik heb hem met smarten gebaard (vgl. Genesis35: 17 vv.).

Want Jabez riep, in een gewichtig ogenblik van zijn leven, de God van Israël (Genesis33: aan, zeggende: Indien Gij mij rijkelijk zegenen en mijn landpale vermeederen, uitbreiden zult, en uw hand met mij zijn zal, en met het kwade, dat mij dreigt, alzo maakt, dat het mij niet smarte 1), zo leg ik de belofte af, van dit of dat te doen! En God liet komen wat hij begeerde 2), en Jabez veranderde toen zijn naam Jaëzeb, die hij tot dusver gedragen had, door de beide medeklinkers van de laatste lettergreep om te zetten, ter bestendige herinnering aan de wegneming van zijn kommer door God.

Jabez drukt zijn belofte niet uit, misschien zijn eigen zwakheid wantrouwende, en inderdaad, uit onszelf kunnen we eigenlijk niets beloven. Al ons betrouwen is uit God, en derhalve moet in alle geloften een stil en nederig uitzicht en een ernstige bede tot de Heere wezen, om in ons voornemen bevestigd en in de uitvoering daarvan krachtadig ondersteund te worden.

De zin loopt niet door. En moest aan toegevoegd zijn: dan zal enz. Uit het volgende: "En God liet komen, wat hij begeerde, mogen wij opmaken, dat al sprak Jabez het niet uit, hij het heilig voornemen in zijn hart had, om de Heere te dienen, zoals dat met de aartsvader Jakob het geval was geweest.

Een geschiedenis, kort en bondig, maar waarvan de inhoud moeilijk te verstaan, ofschoon zeer behartigingswaard is. De belangrijkheid van deze inwendige levensgeschiedenis van een

nakomeling van Juda bestaat daarin, dat zij ons reeds in de tijd van onze pelgrimsreis op aarde de mogelijkheid voor zeker stelt, om tot een volkomen vrijheid te raken van alles wat inwendige zorg en druk heten kan, (-) en tevens de weg aanwijst, waarop men reeds hier beneden tot een waarlijk vreedzame en blijde toestand kan raken. En de weg tot dit doel, om hier beneden reeds de schatten van de barmhartigheid te bekomen, die deze zijde van het graf tot een voorportaal van de hemel maken heet: Toevluchtneming tot de God van Israël.

En Chelub, misschien een en dezelfde persoon met Chelubaï (Hoofdstuk 2: 9,42), de broeder van Suha, gewon Mechir; hij is de vader van Eston.

Eston nu gewon Beth-rafa, het huis Rafa, d.i. Rafa, van wie een eigen familie (1Ch 4: 33) afstamt, en Pasea, bezwaarlijk dezelfde als de in Ezra 2: 49 en Nehemia 7: 51 onder de Nethinim opgenoemde Pasea, en Tehinna, de vader, of stichter van de stad Ir-Nahas; dit, deze drie zonen van Eston, zijn de mannen, de stamhoofden van de bewoners van de overigens onbekende landstreek Recha.

En de kinderen of kleinkinderen van Kenaz, misschien een andere zoon van Chelub (vs. 11), waren Othniël, de bekende Richter van die naam (Richteren 1: 13 vv.; 3: 9 vv.), en Seraja; en de kinderen (1Ch 2: 3), van Othniël waren Hathath.

De kinderen van Kaleb 1) nu, de zoon van Jefunne, die insgelijks tot de Keniesieten behoorde (Num.32: 12 Joz.14: 6; 15: 17), waren Iru, Ela en Naäm; en de kinderen van Ela, te weten Kenaz; tot de kinderen van Ela behoort ook de in vs. 13 genoemde Kenaz.

"Jos 15: 17"

En de kinderen van Ezra waren Jether, en Mered, en Efer, en Jalon; en zij baarde Mirjam, en Sammaï, en Isbah, de vader de grondlegger van Esthemoa.

En zijn Joodse huisvrouw baarde Jered, de vader, grondlegger, van Gedor, en Heber, de vader, grondlegger, van Socho, en Jekuthiël, de vader, grondlegger, van Zanoah; en die zijn kinderen van Bitja, de dochter van Faraö. die Mered genomen had.

Hier schijnen, door vergissing in het leven, de afschrijvers de regels verzet te hebben, zodat men lezen moet: 17. in de kinderen van Ezra waren: Jether, en Mered, en Efer, en Jalon; en deze zijn kinderen van Bitja, de dochter van Faraö, die Mered genomen had; en zij baarde Mirjam, en Samma en Isbah, de vader van Esthemoa. 18. En zijn andere joodse huisvrouw baarde Jered, de vader, stichter van Gedor en Heber, de vader van Socho, en Jekuthiël, de vader van Zanoah. Hierna verdeelde zich Mered's geslacht in twee lijnen, in een Egyptische, die in de stad Esthemoa op het gebergte Juda (Joz.15: 50; 21: 14) woonde, en in een zuiver Joodse, welker steden waren Gedor (vs. 4), Socho (Joz.15: 35), Sanoah (Joz.15: 34 vgl. Joz.15: 56). Welke Egyptische koning met Faraö bedoeld is, laat zich niet bepalen; maar door de dochter van een Egyptische koning moeten wij Bitja verstaan, omdat een Joodse vrouw tegenover haar gesteld wordt.

Bovenstaande opmerking het eerst door Bertheau gemaakt, is volkomen juist. Dan loopt de zin los. Bij en zij baarde in vs. 17 ontbreekt toch het onderwerp of de naam van de vrouw, die baarde, terwijl aan het slot van vs. 18 de namen van de kinderen van Bitja ontbreken.

De kinderen van de alleen hier voorkomenden Simon nu waren Amnon en Rinna, Benhanan en Tilon; en de kinderen van Iseï waren Zoheth en Ben-Zoheth 1).

Of: de zoon van Zoheth, wiens naam niet verder voorkomt.

De kinderen van Sela, de in vs. 1 nog niet vermelden zoon van Juda (Genesis38: 5), waren: Er, of Ger, de vader, stichter van Lecha, en Lada, de vader van Maresa (Joz.15: 44), en de huisgezinnen van het huis van de linnenwerkers, byssuswevers, in het huis van Asbea (Le 19).

Daartoe Jokim, en de mannen van Chozeba, misschien de in Genesis38: 5 genoemde stad Bhezib, en Joas, en Saraf (die over de Moabieten in overoude tijden geheerst hebben), en de Jasubiléhem (kan ook zijn: en die naar Ham d.i. Egypte terugkeerden); MAAR deze dingen zijn oud, zien op een ver verwijderde tijd.

Deze, de in vs. 22 opgenoemde nakomelingen van Sela, waren pottenbakkers, wonend bij plantages en tuinen; in omtuinde plantages, die de koning op zijn landgoederen (2 Kronieken 16) had aangelegd; zij zijn daar gebleven bij de koning in zijn werk.

II. Vs. 24-43. Op de stam Juda laat men nu meteen de kleine stam Simeon volgen, die midden in Juda zijn woonplaatsen ontving (Joz.19: 1 vv.). Na vermelding van de oude indeling van die stam, en een overzicht van de steden, die hij verkreeg, volgen enige korte mededelingen uit de geschiedenis van de beroemdste Simeonitische geslachten, waarvan de ene uit de tijd van koning Hizkia van Juda, een veroveringstocht naar het zuiden, de andere een vernielingsstrijd tegen het overschot aan Amalekieten in het gebergte van de Edomieten vermeldt.

De kinderen van Simeon waren (vgl. Genesis46: 16 Exod.6: 15 Num.26: 12-14 waar slechts de namen in een andere vorm werden vermeld), Nemuël (Jemuël), en Jamin, Jarib (Jachin), Zerah (Zohar), Saul.

Sallum was zijn, Sauls, zoon; Mibsam was zijn, Sallum's, zoon; Misma was zijn, Mibsam's zoon.

De kinderen van Misma waren deze: Hammuël zijn zoon, Zaccur zijn, Hammuël's zoon. Simeï zijn, Zaccur's zoon.

Simeï nu had zestien zonen en zes dochters, en was de enige onder de Simeonieten, wie een groter geslacht toebehoorde; maar zijn broeders hadden niet vele kinderen, en hun ganse huisgezin, al de overige Simeonitische families, werd zozeer, in die mate niet vermenigvuldigd, als van de kinderen van Juda, waaronder zij woonden.

En zij woonden te Ber-séba (vgl. Joz.19: 2), en te Molada, en te Hazar-Sual.

En te Bilha (Bela), en te Ezem (Azem), en te Tholad (El-Tholad).

En te Bethuël (Bethub), en te Horma, en te Ziklag.

En te Beth-Markaboth, en te Hazar-Susim (Hasar-Sussa), en te Beth-Biri (Beth-Lebaoth), en te Saäraïm Saruhen of Silhim (Joz.15: 32) niet te verwarren met Saäraïm in Joz.15: 35. Dit waren hun steden, totdat David koning werd, want van die tijd af behoorde hun bijvoorbeeld de stad Ziklag niet meer (1 Samuel .27: 6).

En hun dorpen behalve de vroeger genoemde 13 steden, waren Etam 1) (Richteren 15: 8), en Ain, Rimmon en Tochen, en Asan; vijf steden.

Etam is na Josia's tijd in het bezit van de Simeonieten gekomen, en Tochen is een andere naam voor Ether (vgl. Joz.19: 7 en 15: 42).

En al haar dorpen, die in de omloop van deze steden waren, tot Baäl toe, of duidelijker Bealath, Bean of Ramoth van het zuiden. Dit zijn hun woningen, en hun geslachtsrekening voor hen, d.i. ofschoon zij midden onder Juda woonden, vormden zij toch hun eigen familiekring.

Maar Mesobab, en Jamlech, en Josa, de zoon van Amazia;

En Joël, en Jehu, de zoon van Jesibja, de zoon van Seraja, de zoon van Asiël.

Dezen kwamen tot namen, zijnde vorsten in hun huisgezinnen, en de huisgezinnen van hun vaders braken uit in menigte. Deze woorden moeten met het voorafgaande verbonden worden: "terwijl het huis van hun vaders of de gezamenlijke afstammelingen van hun vaders tot een menigte uitgebroken waren."

En zij gingen, in een tijd, dat zij in hun oorspronkelijke woonplaatsen geen ruimte genoeg meer hadden voor zich en hun kudden, tegen het einde van de 8ste eeuw vóór Christus (zie vs. tot aan de ingang 1) van Gedor, van waar zij zich verder wendden tot het Oosten van de bij de stad gelegen dalen, om weide te zoeken voor hun schapen.

Beter: tegen het Westen van. Dan vormt het ook een tegenstelling met het volgende: tot het Oosten van het. Waar Gedor lag is niet nader aan te geven.

En zij vonden daar vette en goede weide, en een land, wijd van begrip, naar beide zijden heen, en stil, en gerust; want die van Cham woonden daar te voren, een volksstam van Egyptische of van Kanaänitische oorsprong.

De beschrijving van de Chamitische bevolking stil en gerust herinnert aan de bewoners van het oude Laïs (Richteren 18: 27). De Chamieten kunnen Egyptenaren, Cuschieten en

Kanaänieten zijn. Zeker is het, dat zij een vredelievend herdersvolk waren, die in tenten woonden.

Deze nu, die met namen beschreven zijn, de in vs. 34 vgl. genoemde dertien vorsten van de Simeonieten met hun geslachten, kwamen in de dagen van Hizkia, de koning van Juda, en zij sloegen de tenten en woningen 1) van degenen, die daar gevonden werden, van de daar wonende Chamieten en de midden onder de Chamieten wonende vreemdelingen uit Maon, oostelijk van Petra (Nu 21: 10"Richteren 10: 12. 2 Kronieken 26: 7), en zij verbanden hen tot op deze dag 2); en zij woonden aan hun plaats, want daar was weide voor hun schapen.

In het Hebr. Hameoenim. Beter: De Meünieten. Want wel kan het woningen betekenen, maar de grondtekst eist hier de vertaling van: Meunieten, hetzelfde volk, dat ook in 2 Kronieken 26: 7 voorkomt, (waar hetzelfde woord in de grondtekst staat als hier), en dat in Richteren 10: 12 Maonieten genoemd wordt. Hoogstwaarschijnlijk waren het inboorlingen van de stad Maon in de nabijheid van Petra. Ook deze vreemdelingen werden ganselijk vernietigd. Zij leefden, evenals de Chamieten, als Nomaden in tenten.

De vertaling is dan beter zo: en de Meünieten, die zij daar aantreffen.

Tot op deze dag, d.i. tot op de dag, waarop het geschiedkundig werk gemaakt werd, dat door de Schrijver van de Kronieken is gebruikt.

Ook gingen uit hen, te weten uit de kinderen van Simeon, en wel waarschijnlijk uit hen, van wie in vs. 34 vv. gesproken werd, vijfhonderd mannen tot het gebergte van Seïr, in het land van de Edomieten; en Pelatja, en Nearja, en Refaja en Uzziël, de zonen van Iseï, niet te verwarren met de Manassieten van deze naam (Hoofdstuk 6: 24), waren hun tot hoofden.

En zij sloegen, in de verdere voortgang van de in vs. 39 vv. beschreven vernielingsstrijd, de overigen van de ontkomenen onder de Amalekieten, de rest van de door Saul en David geslagen Amalekieten, die zich in het Idumeeïsch bergland teruggetrokken hadden (1 Samuel .15: 7; 27: 8. 2 Samuel .8: 12 zo het door beide koningen nog niet geheel volbrachte werk van Israëls oude ervvijand (Exod.17: 8 vv.) te voltooien, wellicht in de tweede helft van Hizkia's regering, en zij woonden daar tot op deze dag.

HOOFDSTUK 5.

VAN RUBEN, GAD EN MANASSE

III. Vs. 1-10. Van de aan de andere zijde van de Jordaan zich nedergezet hebbende twee en een halve stam, woonde het meest zuidelijk tot aan de grenzen van de Moabieten de stam Ruben. De naam van eerstgeborene behoudt Ruben, maar het recht van de eerstgeboorte was hem wegens de schending van het vaderlijk bed ontnomen, en was op Jozef overgedragen. Van zijn vier zonen wordt slechts de gelachtslijn van de ene tot op de tijd van de Assyrische gevangenschap voortgezet; maar toen Tiglat-Pilezer een deel van Ruben met zijn vorst Beëra in de gevangenschap wegvoerde, bleven andere delen van deze stam in het land achter; onder hen was vooral het geslacht van Bela, die zich ver naar het Oosten uitbreidde, zich telkens meer van de Israëlitische gemeente scheidde en zo alle belangrijkheid voor de geschiedenis van Israël verloor.

De kinderen van Ruben nu, de eerstgeboren zoon van Israël: (want hij was inderdaad (Genesis 29: 31 vv.) de eerstgeborene; maar omdat tot straf daarvoor dat hij zijns vaders bed ontheiligd had, door bij diens bijvrouw Bilha te liggen (Genesis 35: 22), werd zijn eerstgeboorte gegeven aan de kinderen van Jozef 1), de zoon van Israël, Efraïm en Manasse (Ge 49: 3" en "Ge 38.22" 1); maar niet zo, dat hij 2) zich in het geslachtsregister naar de eerstgeboorte rekenen mocht.

Dit ziet op de tijdelijke voordelen van het eerstgeboorterecht, omdat Jozef in en door zijn beide zonen een dubbele erfenis (het deel van de eerstgeborene) verkreeg. De geestelijke zegeningen van het eerstgeboorterecht gingen over op Juda, zoals in vs. 2 wordt beschreven.

Dat hij, ziet niet op Ruben, zoals sommigen menen, maar op Jozef.

Want Juda werd machtig onder zijn broers, de sterkste en aanzienlijkste van al de 12 stammen van Israël, en die tot een voorganger, een vorst was, was uit hem (Genesis 49: 8 vv. Richteren 1: 1 vv.); maar de eerstgeboorte was van Jozef, het recht van de dubbele erfenis, en zover hij in zijne beide zonen een tweevoudig aandeel aan het Heilige Land kreeg.

De kinderen van Ruben, en hiermee willen wij, na deze tussenzin, de woorden in de aanvang van vs. 1 weer opnemen, de eerstgeborene van Israël zijn Hanoch, en Pallu, Hezron en Charmi (Genesis 46: 9 Exod. 6: 14 Num. 26: 5 vv.).

De kinderen van Joël, een omstreeks de tijd van koning David levende nakomeling van een van de vroeger genoemde vier zonen van Ruben waren, zijn zoon Semaja, om van de anderen te zwijgen, waarop het hier niet verder aankomt; zijn, diens zoon Gog; zijn, diens zoon Simeï;

Zijn, diens zoon Micha; zijn, diens zoon Reaja, zijn, diens zoon Baäl;

Zijn, diens zoon Beëra, die met zijn gehele geslacht Tiglath-Pileser, de koning van Assyrië (2 Koningen .15: 29), gevangelijk wegvoerde; hij was de vorst van de Rubenieten.

Aangaande zijn, Beëra's broers, als men ieder van hen met name noemen wil, in hun huisgezinnen met de geslachten, die tot hen behoorden, naar een optekening uit die tijd, zoals zij naar hun geboorte of hun afkomst in de geslachtsregister gesteld werden; de hoofden daarvan zijn geweest de eerste Jehiël en de tweede Zecharja.

En Bela, de derde, de zoon van Azaz, de zoon van Sema, de zoon van Joël, die breidde zich met zijn geslacht ver naar het Oosten heen uit, en woonde, toen wij eerst de westgrenzen van zijn gebied willen aangeven, te Aroër aan de beek Arnon (Joz.13: 8 vv.) en tot aan Nebo, en Baäl-Meon (Num.32: 38).

En nu willen wij ook de Oostzijde aangeven, hij woonde tegen het Oosten, tot de ingang van de woestijn, van de rivier Frath af tot aan de Syrisch-Arabische woestijn, die tot aan de westelijke oever van de Eufraat zich uitstrekt; want hun vee was veel geworden in het land van Gilead, waarom zij zich juist ver over de oorspronkelijke grenzen van dit land tot in genoemde landstreek uitbreidden.

En de volgende omstandigheid gaf hun gelegenheid tot zo'n uitbreiding van grondgebied; in de dagen van Saul, de eerste koning van Israël (reg. 1077-1065 voor Christus), voerden zij strijd tegen de Hagarenen, de stammen in noordelijk Arabië, met het gevolg, dat die vielen door hun hand, in hun macht raakten, en zij woonden nu in hun tenten tegen de gehele oostzijde van Gilead.

Vs. 11-22. Van Gad worden de in Genesis46: 16 opgetelde nakomelingen niet eerst herhaald, maar meteen worden verscheidene takken van familiehoofden wier stamboom daarna door acht leden wordt aangeduid. Aan de spits van deze Gaditische geslachten stond tegen het einde van de 9de tot aan het midden van de 8ste eeuw vóór Christus een zekere Ahi; zij werden tweemaal opgetekend, de eerste maal onder koning Jerobeam II van Israël, de andere maal onder koning Jotham van Juda; hun land behoorde dus nu eens het noordelijke, dan weer tot het zuidelijke rijk. Daaraan knoopt de vervaardiger van ons boek het bericht van een krijgstoct van de drie en een halve Oost-Jordaanse stam tegen de Hagarieten en enige met hen verbonden Ismaëlitische geslachten, wier land zij aan zich trokken en behielden tot op de tijd van de Assyrische gevangenschap.

De kinderen van Gad nu woonden tegen hen, de Rubenieten, waarvan in vs. 1 vv. 5.1 gesproken werd, over, in het land van Basan, tot oostelijk Salcha toe 1) (Deuteronomium 3: 10).

De zonen van Gad (Genesis46: 16) zijn hier niet genoemd, omdat de optelling van de geslachten van Gad door vs. 11 reeds was ingeleid en van de in vs. 12 en vlg. opgetelde geslachten, de genealogische samenhang met de zonen van de stamvaders niet was overgeleverd.

En dit zijn hun voornaamste familiehoofden: Joël was het hoofd, de voornaamste; en Safam de tweede; maar 1) Jaënaï en Safat bleven met de anderen in Basan wonen.

Beter: en, en dan achter Safat te lezen in plaats van bleven, wonend, zodat wij vertalen: Joël was de eerste en Safam de tweede, en Jaënaï en Safat wonend in Basan.

Hun broeders nu, naar hun vaderlijke huizen, dus een andere tak van de Gadieten, waren MICHAËL, en Mesullam, en Sebal en Joraï, en Sachan, en Zia, en Heber; zeven, die meer in het land Gilead zelf en in de weidestrecken van Saron woonden (vs. 16).

Deze, de in vs. 12 en 13 genoemde Gadieten, zijn de kinderen van Abihaïl, de zoon van Huri, de zoon van Jaroah, de zoon van Gilead, de zoon van MICHAËL, de zoon van Jesisai, de zoon van Jahdo, de zoon van Buz.

Ahi, de zoon van Abdiël, de zoon van Guni, was het hoofd van het huis van hun vaderen.

En zij 1) woonden in Gilead, in Basan, en in haar onderhorige plaatsen. en in al de voorsteden van de landstreek Saron 2), de vlakte van die naam aan de Middellandse Zee (Hoofdstuk 27: 29); tot aan hun uitgangen.

Zij, n.l. de in vs. 13 en 14 opgesomde.

Hieronymus in Onom zegt: "Van Caesarea in Palestina tot de stad Joppe, wordt het gehele land, dat men daar vindt, Saron genoemd." De uitgangen, hier genoemd, zijn die van de weiden tot aan de zee, waaraan deze vlakte zo rijk was, gelijk aan de keure van de bloemen. Wat zij hier zochten, waren geen vaste woonplaats, maar weiden voor hun vee.

Al deze, ook de hier niet genoemde, zijn naar hun geslachtsregister geteld, in de dagen van Jotham, de koning van Juda, (reg. 758-742 vóór Christus), en in de dagen van Jerobeam (II), de koning van Israël 1) (van 824 tot 783 v. Christus "2Ki 15: 36).

Van twee volkstellingen is hier dus sprake, omdat beide koningen niet gelijktijd geregeerd hebben. Juda's koning is het eerst genoemd, omdat hij de koning uit het huis van David was.

Het lijkt vreemd, dat Jotham een volkstelling hield van een stam, die niet tot het rijk van Juda behoorde, maar het is zeer wel mogelijk, dat na de dood van Jerobeam II, toen er jaren lang regeringloosheid onder Israël heerste, of later onder de tirannie van de volgende vorsten, velen reeds uit het Over-Jordaanse land zich gesteld hebben onder de regering van Juda's koningen en dat daarom ook Jotham dezen heeft laten tellen.

De telling van Jerobeam heeft ongetwijfeld plaats gehad, toen hij de grenzen van zijn rijk weer had uitgebreid en hersteld.

Van de kinderen van Ruben, en van de Gadieten en van de halve stam van Manasse, welken laatsten wij hier meteen er bij noemen, ofschoon er pas in de volgende afdeling van gesproken zal worden; van de strijdbaarste mannen, schild en zwaard dragende, en de boog spannende, en ervaren in de krijg, waren vierenveertig duizend zevenhonderd en zestig,

(44.760) man, uitgaande in het leger, een bepaald kleiner getal dan ten tijde van Mozes (Num.1: 20 vv.; 26: 5 vv., 15 vv.).

En zij voerden, ten tijde van koning Saul, zoals in vs. 10 werd vermeld strijd tegen de Hagarenen, de stammen van noordelijk Arabië, en tegen Jethur de stamvader van de Itureërs, en Nafis, en Nodab, die de Hagarenen hielpen, die tot de Ismaëlieten behoorden (Genesis25: 15), terwijl deze tot een ons niet nader bekende volksstam behoorden.

Maar zij werden door God de Heere geholpen tegen hen, en de Hagarenen werden in hun hand gegeven, en allen, die met hen waren, dus ook Jethur en Nafis en Nodab; omdat zij tot God riepen in de strijd, toen zij zich door hun vijanden zeer in het nauw zagen gebracht, zo liet Hij zich door hen verbidden 1) en hielp hen, omdat zij op Hem vertrouwden.

Hieruit is af te leiden, dat de strijd zeer zwaar was. De Hagarenen, (agraioi bij Strabo) en de andere hier genoemde volken, waren Nomaden volken, die ook zeer veel weiden voor hun vee nodig hadden. God gaf hen echter in de handen van Zijn volk. De Heere liet zich verbidden, als bewijs, hoe heerlijk en zalig het volk het kon hebben, indien het zich tot Hem keerde en zich van de afgoden afwendde.

Ongetwijfeld heeft hierop de gewijde Schrijver willen wijzen tot vermaning en bestiering van zijn tijdgenoten.

En zij, de Rubenieten, Gadieten en Half-Manasse voerden hun vee, dat van de Hagarenen en hun bondgenoten, gevankelijk weg, van hun kamelen vijftig duizend, en tweehonderd vijftigduizend schapen, en tweeduizend ezelen, en honderd duizend zielen van mensen als slaven.

Over zo'n vreselijke menigte buit hoeven wij ons echter niet te verwonderen. Want er vielen aan de zijde van de overwonnenen vele verwonden, omdat de strijd van God was. En zij, de 2 ½ stam woonden in hun de plaats van de Hagarenen enz., totdat zij gevankelijk weggevoerd werden in de Assyrische gevangenschap (2 Koningen .15: 29; 17: 6 17.6).

Vs. 23-26. Van Manasse, d.i. van die helft van genoemde stam, die tot het Oost-Jordaanland behoorde, wordt nu in het algemeen vermeld, dat zij zich over verre streken uitstreckte, en in een tijd, die niet nader is aangegeven, onder zeven beroemde hoofden van huisgezinnen stond. Daarna wordt er gesproken van de Assyrische gevangenschap, waarin ook de derde halve stam van het Oost-Jordaanland evenals de overige stammen van het Noordelijke rijk verloren gingen.

De kinderen nu van de halve stam van Manasse, die met de Rubenieten en Gadieten zich in het Oostjordanland hadden neergezet (Num.32), woonden in dat land. Zij werden vermenigvuldigd van Basan, het door de Gadieten bewoonde district in het zuiden tot aan Baäl-Hermon, of Baäl-Gad (Joz.13: 5), en Senir (Deuteronomium 3: 9), en de berg Hermon.

Deze nu waren de hoofden van hun vaderlijke huizen, van de verschillende families van hun stam, te weten: Hefer, en Jiseï, en Eliël, en Azriël en Jeremia, en Hodavja, en Jahdiël; mannen sterk van kracht, mannen van naam, hoofden van de huizen van hun vaderen.

Maar zij, deze drie stammen, evenals de stammen, die tot het noordelijke rijk behoorden, hebben tegen de God van hun vaderen overtreden, en de goden van de volken van het land nagehoereerd (Ex 34: 16), die God voor hun aangezichten had verdelgd.

Zo verwekte de God van Israël, tot straf voor zo'n bondsbreuk, de geest van Pul, de koning van Assyrië, omstreeks het jaar 770 voor Christus, en de geest van Tiglath-Pilneser, de volgende koning van Assyrië, omstreeks het jaar 740 voor Christus, die voerde, door de laatste nadat reeds de eerste in het land gevallen en enkel door een belangrijke schatting, die Menahem hem betaalde, tot de aftocht bewogen was geworden (2 Koningen .15: 19 vv. 29), hen gevankelijk weg, te weten de Rubenieten, en de Gadieten, en de halve stam van Manasse met Nafthali en grotendeels Zebulon; en hij bracht hen in die streken, waar naar 18 jaren later ook de overige stammen van het noordelijk rijk door Salmanasser of Sargon werden overgevoerd (2 Koningen .17: 6), namelijk te Halah, noordelijk van Ninevé, en Habor, een landstreek in noordelijk Assyrië, en Hara, in het Medische bergland, en aan de rivier Gozan, die in de Kaspische zee uitstroomt, thans Kisil Ozan geheten, tot op deze dag.

Verwekte de geest, dat wil zeggen gaf Pul en Tiglath-Pilneser in, om eerst aan hen te denken, en weldra dat zij tegen Israël ten kwade optrokken. Er wordt hier niet gezegd, dat er reeds een wegvoering onder Pul heeft plaats gehad. Dit wordt alleen gezegd van Tiglath-Pilneser. Pul was de eerste Assyrische koning, die in het land viel (2 Koningen .15: 19 15.19). Tiglath-Pilneser heeft de eerste wegvoering tot stand gebracht (2 Koningen .15: 29).

De eerste en tweede wegvoering, die onder Tiglath-Pilneser en die onder Salmanasser of Sargon worden hier verenigd, omdat Tiglath-Pilneser die Over-Jordaanse stammen, benevens Nafthali en grotendeels Zebulon wegvoerde.

HOOFDSTUK 6

GETAL EN WOONPLAATS VAN DE KINDEREN VAN LEVI EN VAN AÄRON

VI. Vs. 1-81. Uitvoeriger berichten volgen hierop over de stam Levi. Verst wordt gewezen op Aärons betrekking tot Levi, en het getal van zijn kinderen opgegeven (vs. 1-3); daaraan sluit zich een reeks van 22 namen, die met Eleazar, Aärons opvolger in de hogepriesterlijke waardigheid begint; en met Jozadak, de zoon van de laatste hogepriester, ten tijde van de Babylonische gevangenschap eindigt (vs. 4-15). Terwijl hierna de zonen van Levi nog eenmaal genoemd worden, om op het uitgangspunt voor de Levitische geslachten te komen, van waar ook het hogepriesterlijke geslacht uitgaat (vs. 16), volgt een nadere uiteenzetting van die geslachten (vs. 17-30), inzonderheid van de personen, die David bij het godsdienstig gezang aanstelde (vs. 31-47), en van hun verdere bestemming tot de dienst van het heiligdom (vs. 48,49). Na andermaal de hogepriesters van Eleazar tot op Ahimaáz, tijdgenoot van David te hebben opgeteld (vs. 50-53), worden ten slotte de woonplaatsen opgegeven van de priesters en de Leviëten naar de steden, die in de verschillende stammen hun waren toegewezen (vs. 54-81).

De kinderen van Levi waren, zoals uit Exod.6: 13 vv. bekend is: Gerson, Kahath en Merari.

De kinderen van Kahath nu, het hoofd van het stamhuis, waartoe het hogepriesterlijk gezag behoorde, waren Amram, Jizhar, en Hebron, en Uzziël.

En de kinderen van Amram, op wie het dan verder onder deze vier zonen het meest aankomt, waren Aäron en Mozes en Mirjam; en de kinderen van Aäron, die bestemd was tot drager van het Hogepriesterschap (Exod.28: 1), waren Nadab en Abihu, Eleazar en Ithamar, waarvan echter de eerste twee omkwamen, omdat zij vreemd vuur voor het aangezicht van de Heere gebracht hadden, zodat nu enkel van de laatste twee meer sprake is (Lev.10: 1 vv. Num.3: 2,4).

En Eleazar, op wie de hogepriesterlijke waardigheid na zijns vaders dood overging (Num.20: 22 vv. Joz.14: 1), gewon Pinchas (Exod.6: 25); Pinchas, die de belofte gegeven werd, dat bij zijn stam het hogepriesterschap voor alle tijden blijven zou (Num.25: 10 vv.), en die het ook werkelijk in de eerste tijd van de Richteren uitoefende (Richteren 20: 28), gewon Abisua.

En Abisua gewon Bukki, en Bukki gewon Uzzi, na wiens dood de hogepriesterlijke waardigheid op Eli, uit de lijn Ithamar, overging, en bij deze lijn een tijd lang bleef (Nu 25: 13').

En Ahitub gewon Zadok (2 Samuel .8: 17), met wie het hogepriesterschap tot de lijn van Eleazar terugviel (1 Koningen .2: 35), en Zadok gewon Ahimaáz (2 Samuel .15: 27).

De hogepriesters uit de lijn Ithamar, die in de tijd van Jesaja tot Zadok het ambt bekleed hebben, zijn

1e. Eli (1 Samuel .2: 30), 2e. diens zoon Pinchas, die echter nog vóór Eli stierf (1 Samuel .4: 11 4.11),
 3e. diens zoon Ahitub (1 Samuel .14: 3),
 4e. diens zoon Ahia (1 Samuel .14: 18),
 5e. diens broeder Achimelech (1 Samuel 21: 1), 6e. diens zoon Abjathar (1 Samuel .22: 20 vv., 2 Samuel .8: 17), die door Salomo afgezet werd (1 Koningen .2: 26 vv.).

En Ahimaáz gewon Azarja, en Azarja gewon Johanan.

Hoogstwaarschijnlijk is de naam van Jojada, de bekende priester ten tijde van Athalia en Joas, vóór Johanan uitgevallen en moet die Johanan niet de zoon van Azarja, maar de kleinzoon zijn geweest.

En Johanan gewon Azarja, (Hij 1) is het, die het priesterambt bediende in het huis, dat Salomo te Jeruzalem gebouwd had).

Is het vermoeden juist hierboven uitgesproken, dan is deze Azarja hogepriester geweest in de dagen van Uzzia en was hij het, die deze koning uit het Heilige stootte, omdat deze in hoogmoed van zijn hart het reukoffer wilde aansteken. Dit is ook het gevoel van Rabbi Kimchi. Deze daad wordt dan door deze woorden nog eens verheerlijkt, opdat het nageslacht haar niet zou vergeten.

En Jozadak 1), toen nog wel zeer jong, ging mee, toen de HEERE, in het jaar 588 voor Christus Juda en Jeruzalem gevangelijk wegvoerde naar Babel, door de hand van Nebukadnezar. (2 Koningen .25: 11,21).

De zoon van de laatste was daarna die hogepriester Josua of Jesua, die met Zerubbabel aan het hoofd van het volk stond, toen het in het jaar 536 vóór Christus uit de Babylonische gevangenschap terugkeerde (Ezra 2: 2 Hagg.1: 1), en in betrekking op wie Zacharia het in Hoofdstuk 3 van zijn boek geschetste gezicht had.

In de Hebreeuwse tekst reikt tot hiertoe het 5de Hoofdstuk hetwelk tezamen 41 verzen telt; met het volgende 16de vers begint het 6de Hoofdstuk van slechts 66 verzen.

Zo zijn dan om hier, waar, na optelling van het hogepriesterlijke geslacht, ook gehandeld wordt van de overige Levitische geslachten, nog eens met het reeds in vs. 1 gezegde te beginnen de kinderen van Levi, Gersom, Kahath en Merari (Genesis46: 11).

En dit zijn de namen van de zonen van Gersom, of zoals elders geschreven wordt, Gerson de eerste van de drie: Libni en Simeï (Exod.6: 17).

En de kinderen van Kahath, de tweeden zoon van de drie, waren, gelijk reeds in vs. 2 vermeld is, Amram, en Jizhar, en Hebron, en Uzziël,

De kinderen van Merari, de derde onder de drie, waren Maheli en Musi (Exod.6: 19). En dit zijn de huisgezinnen van de Levieten, naar hun vaders, in deze drie geslachten verdeelden zich de Levieten naar de afstamming van hun vaders (Num.3: 17 vv.).

Maar gaan wij nu nog enigszins meer van naderbij iedere afzonderlijke persoon van die drie geslachten beschouwen: Van of, wat Gersombetreft: zijn oudste zoon was Libni, zijn zoon Jahath, zijn zoon Zimma.

Zijn zoon Joah, zijn zoon Iddo, zijn zoon Zerah, zijn zoon Jeathraï.

De kinderen van Kahath om thans op een ander geslacht te komen waren: zijn zoon Jizhar (vs. 38), of, zoals hij ook wel genoemd werd, Amminadab, zijn zoon Korah, de aanstoker van het oproer tegen Mozes in de woestijn (Num.16: 1 vv.), zijn zoon Assir.

De kinderen van Kahath om thans op een ander geslacht te komen waren: zijn zoon Jizhar (vs. 38), of, zoals hij ook wel genoemd werd, Amminadab, zijn zoon Korah, de aanstoker van het oproer tegen Mozes in de woestijn (Num.16: 1 vv.), zijn zoon Assir.

Zijn zoon Elkana, en zijn zoon Ebjasaf 1); en zijn zoon Assir.

In Exod.6: 24 verschijnen Assir (vs. 22), Elkana en Ebjasaf als de drie zonen van Korah. Hieruit is af te leiden, dat Assir, Elkana en Ebjasaf voor broeders te houden zijn en Assir, de laatstgenoemde in vs. 23, voor een zoon van Ebjasaf. Opvallend is dan ook, dat alleen de laatstgenoemde met de anderen door het woordje en wordt verbonden. Dat Ebjasaf met Elkana eveneens door en verbonden wordt, is, omdat van Ebjasaf eerst alleen de afstammelingen worden genoemd.

Zijn zoon Elkana, en zijn zoon Ebjasaf 1); en zijn zoon Assir.

In Exod.6: 24 verschijnen Assir (vs. 22), Elkana en Ebjasaf als de drie zonen van Korah. Hieruit is af te leiden, dat Assir, Elkana en Ebjasaf voor broeders te houden zijn en Assir, de laatstgenoemde in vs. 23, voor een zoon van Ebjasaf. Opvallend is dan ook, dat alleen de laatstgenoemde met de anderen door het woordje en wordt verbonden. Dat Ebjasaf met Elkana eveneens door en verbonden wordt, is, omdat van Ebjasaf eerst alleen de afstammelingen worden genoemd.

1) Zijn, Assir's zoon Tahath; zijn zoon Uriël, zijn zoon Uzzia, en zijn zoon Saul.

In vs. 24 worden als afstammelingen van Tahath genoemd, Uriël, Uzzia en Saul en in vs. 23,37 en 36 Zefanja Azarja en Joël. Men heeft gemeend, dat hier tweërlei namen zijn opgegeven voor één en dezelfde persoon. Dit is echter moeilijk te bewijzen, al geven we toe, dat Azarja en Uzzia met elkaar verwisseld kunnen worden. Veiliger doet men door aan te nemen, dat we hier met twee generaties te doen hebben van Tahath, één door zijn zoon Uriël en één door zijn zoon Zefanja.

De kinderen van Elkana 1) nu, de zoon van Joël (vs. 35, 36), waren Amasaï, en in verdere afstamming door deze later Ahimoth of Mahath (vs. 35).

Deze Elkana is niet de genoemde in vs. 23, de broer van Ebjasaf, maar dezelfde, die ook voorkomt in vs. 36 als de zoon van Joël. Ahimoth is een andere naam voor Mahath.

Elkana 1): de zoon hiervan was Elkana; zijn zoon was Zofaï; en zijn zoon was Nahath (vgl. vs. 35).

Dit vers is duister. De Keri leest in plaats van zijn zoon (wnb), kinderen of zonen (ynb). Wij voor ons achten het beter te vermoeden dat het woord Elkana door een afschrijver tweemaal is geplaatst, zodat wij moeten lezen: Zijn zoon was Elkana. Uit vs. 35 blijkt toch, dat Elkana de zoon was van Ahimoth of Mahath, tenzij men kan aannemen, dat de Keri gelijk heeft en dat daarom de naam van Elkana tweemaal geplaatst wordt in de zin van: Wat Elkana betreft, de kinderen van Elkana waren enz.

Zijn zoon Eliab of Eliël (vs. 34), ook Elihu geheten (1 Samuel .1: 1), zijn zoon Jeroham: zijn zoon Elkana, van wie in 1 Samuel .1 is verteld.

1) De zonen van Samuël nu, de bekende Profeet van deze naam (1 Samuel .1: 19 vv.), waren deze: zijn eerstgeborene was Vasni of Joël (vs. 33. 1 Samuel .8: 21); daarna Abia, de andere zoon.

In vs. 28 zouden wij eerst nog verwacht hebben, zijn zoon Samuël. Dit staat er echter niet. Terstond wordt over de zonen van Samuël gesproken. Hieruit blijkt voldoende, dat het de Schrijver niet te doen is geweest om een volledig geslachtsregister te schrijven, maar slechts op de voornaamste personen en geslachten de aandacht heeft willen vestigen.

Wij gaan nu over tot het derde, in vs. 19 vermelde Levieten-geslacht. De kinderen van Merari waren: Maheli; zijn zoon Libni; zijn zoon Simeï; zijn zoon Uzza;

Zijn zoon Simea; zijn zoon Haggija; zijn zoon Asaja.

Een anders luidende naamlijst van de Merarieten, die met Musi, de andere zoon van Merari begint en tot op Ethan voortloopt, zie vs. 44-47.

Deze, in het volgende naar hun afstamming nader aan te wijzen drie Levitische geslachten Heman (vs. 33 vv.), Asaf (vs. 39) en Ethan (vs. 44), nu zijn het, die David aangesteld heeft tot het ambt van het gezangs, in het huis van de Heere, in de door hem op de berg Zion voorlopig ingerichte tabernakel, nadat de ark, na haar langdurige zwerftocht, eindelijk tot rust gekomen was, en het middelpunt van een door psalmgezing verheerlijkte godsdienst werd (17: 4 vv.; 1 vv.).

En zij dienden voor de tabernakel van de tent van de samenkomst, op de plaats voor de tent, die de ark omsloot, met gezangen, totdat Salomo het huis van de Heere te Jeruzalem

bouwde, op de tegenover liggende berg Moria, van welke tijd af het Psalmgezag in het binnen-voorhof werd uitgevoerd; en zij stonden naar hun wijze, naar de orde, die David hun had voorgeschreven, in hun ambt, als voorgangers in en bestuurders van het heilig gezang.

Deze nu zijn ze, die daar stonden met hun zonen, met de zangersfamilie, die tot ieder van hun behoorde: van de zonen van de Kahathieten, uit het in vs. 1 en 16 vermelde tweede, maar naar zijn rang voornaamste Levieten-geslacht, waartoe ook de priesters behoorden: Heman, de zanger, in bijzondere betekenis van het woord, als degene, die midden onder de overige zangers placht te staan, met de zangersafdeling van Asaf aan zijn rechterhand (vs. 39), en die van Ethan aan zijn linkerhand (vs. 44), en nu bij gemeenschappelijke muziekuitvoeringen het geheel leidde, de zoon van Joël, de oudere zoon van Samuël (1 Samuel 8: 3).

De zoon van Jizhar, de zoon van Kahath, de zoon van Levi, de zoon van Israël (vgl. vs. 22 tot 58).

De zoon van Jizhar, de zoon van Kahath, de zoon van Levi, de zoon van Israël (vgl. vs. 22 tot 58).

En zijn broeder 1) Asaf, die ook van Levi afstamde en bovendien door het gemeenschappelijk ambt met hem verbonden was, stond, bij de muziekuitvoeringen, aan zijn rechter-zijde; Asaf was de zoon van Berechja, de zoon van Simea.

Broeder, in de natuurlijke, hoewel verwijderde zin van het woord, omdat zij samen afstamden van Levi, maar ook in de meer geestelijke zin, omdat zij hetzelfde ambt uitoefenden.

Hun broeders nu, een derde Levitische zangersafdeling, de kinderen van Merari, stonden aan de linker-zijde, van de hoofdzanger Heman (vs. 33), namelijk Ethan 1), elders Jeduthun (Hoofdstuk 16: 41; 25: 1 vv.), de zoon van Kisi of Kusaja (Hoofdstuk 15: 17), de zoon van Abdi, de zoon van Malluch.

Ethan wordt ook Jeduthun geheten. Deze laatste naam duidt zijn ambt aan, omdat hij betekent, lofprijzer.

Hun broeders nu, de overige Levieten, die noch tot het geslacht van Aäron (vs. 1 vv.), noch tot deze drie zangersfamilies (vs 31 vv.) behoorden, waren gegeven 1) tot allerlei dienst van de tabernakel van het huis van God (Hoofdstuk 9: 14 vv. 2 Kronieken 35: 11 vv.).

Gegeven, in de zin van, ten dienste gesteld, om allerlei, meer nederige diensten bij het Huis van de Heere te verrichten.

Aäron en zijn zonen rookten, als eigenlijke priesters, op het altaar van de brandoffers, en op het reukaltaar (Num.18: 1-7), zijnde besteld tot al het werk van het Heilige der heiligen op de grote Verzoending (Lev.16: 1 vv.), en om over Israël verzoening te doen, als er een zond-

of schuldoffer te brengen was (Lev.4 en 5), naar alles, wat Mozes, de knecht van God, geboden had.

Aäron en zijn zonen rookten, als eigenlijke priesters, op het altaar van de brandoffers, en op het reukaltaar (Num.18: 1-7), zijnde besteld tot al het werk van het Heilige der heiligen op de grote Verzoendag (Lev.16: 1 vv.), en om over Israël verzoening te doen, als er een zond- of schuldoffer te brengen was (Lev.4 en 5), naar alles, wat Mozes, de knecht van God, geboden had.

Dit nu zijn, om de reeds in vs. 4 tot 8 opgetelde namen in een kort overzicht nog eenmaal op te geven, de kinderen van Aäron 1), die tot op de tijd van Salomo, met uitzondering van de vier van Serahja tot Ahitub (vs. 51 vv.) in het hogepriesterambt gediend hebben: Eleazar was zijn, Aärons zoon; Pinehas zijn zoon; Abisua zijn zoon;

Hier wordt nog eens weer de stamlijst van Aäron meegedeeld, overeenkomende met die, welke reeds in vs. 20-35 genoemd is. De herhaling heeft plaats, om te komen tot de vermelding van de Levietensteden.

En dit, om ook over deze betrekkingen van de Levieten nog iets te zeggen, waren hun woningen naar hun kastelen in hun landpalen, d.i. binnen de grenzen, die aan hun afzonderlijke geslachten waren aangewezen, namelijk van de zonen van Aäron, van het huisgezin van de Kahathieten, het voornaamste van de drie Levitische geslachten (vs. 1 vv.), want dat lot was voor hen allereerst (Joz.21: 1-4).

En zij gaven hun, zoals in Joz.21: 9-19 te lezen is, Hebron in het land van Juda, en haar voorsteden rondom deze.

En de kinderen van Aäron gaven zij steden van Juda, namelijk de vrijstad Hebron, want deze was de vrijstad in dat deel van het land (Joz.20: 7), en bovendien in de stam Juda en Simeon, Libna en haar voorsteden, en Jattir en Esthemoa, en haar voorsteden.

En Hilen, of Holon, en haar voorsteden, en Debir en haar voorsteden.

En Asan en haar voorsteden, en Beth-Semes 1) en haar voorsteden.

In deze optelling ontbreekt volgens Joz.21: 16 tussen Asan en Beth-semes de stad Jata. Evenzo is in het volgende vers in het begin Gibeon (Joz.21: 17) weggelaten.

Deze namen zijn weggevallen bij het afschrijven, omdat zij in het volgende vers er wel bijgeteld zijn. Daar wordt toch gesproken van 13 steden, terwijl hier slechts 11 steden worden genoemd. Het gehele getal bedraagt dertien.

En Asan en haar voorsteden, en Beth-Semes 1) en haar voorsteden.

In deze optelling ontbreekt volgens Joz.21: 16 tussen Asan en Beth-semes de stad Juta. Evenzo is in het volgende vers in het begin Gibeä (Joz.21: 17) weggelaten.

Deze namen zijn weggefallen bij het afschrijven, omdat zij in het volgende vers er wel bijgeteld zijn. Daar wordt toch gesproken van 13 steden, terwijl hier slechts 11 steden worden genoemd. Het gehele getal bedraagt dertien.

Van de stam van Benjamin nu, Geba en haar voorsteden, en Allemeth, of Almon, en haar voorsteden, en Anathoth en haar voorsteden. Al hun steden in hun huisgezinnen (die van de kinderen van Aäron), waren dertien steden.

Van de stam van Benjamin nu, Geba en haar voorsteden, en Allemeth, of Almon, en haar voorsteden, en Anathoth en haar voorsteden. Al hun steden in hun huisgezinnen (die van de kinderen van Aäron), waren dertien steden.

En de kinderen van Gersom, naar hun huisgezinnen, hadden van de stam van Issaschar, en van de stam van Aser, en van de stam van Nafthali, en van de stam van Manasse, in Basan, in het Oost-Jordaanland (Joz.21: 6), dertien steden (vs. 71-76).

De kinderen van Merari, naar hun huisgezinnen, hadden van de stam van Ruben, en van de stam van Gad, en van de stam van Zebulon (Joz.21: 7) bij het lot, twaalf steden (zie vs. 77-81).

En zij gaven ze bij het lot, eerst aan de kinderen van Aäron, van het geslacht van de Kahathieten, van de stam van de kinderen van Juda, en van de stam van de kinderen van Simeon, en van de stam van de kinderen van Benjamin, deze steden, die zij bij name noemden, bij hun in vs. 55-60 reeds opgegeven namen afzonderlijk aanduiden.

Deze twee verzen zijn een herhaling van hetgeen in vs. 54 gezegd is; in de Hebreeuwse schrijfwijze zijn dergelijke herhalingen en bij vernieuwing voorkomende bijvoegsels, waardoor aan het vroeger gezegde iets anders wordt toegevoegd, of de reeds aangewezen zaak nog uit een ander oogpunt wordt opgehelderd, niets ongewoons.

Aan de overigen nu, uit de huisgezinnen van de kinderen van Kahath, waarvan in vs. 61 sprake was, die werden steden van hun landpaal, hun gebied, van de stam Efraïm vier (Joz.21: 20 vv.).

Want zij, de kinderen Israël's, gaven hun, het geslacht van de andere kinderen van Kahath, die niet tot de klasse van de priesters behoorden, van de vrijsteden, die in hun gebied lagen, Sichem en haar voorsteden op het gebergte van Efraïm (Jozua 20: 7), en behalve deze vrijstad voor doodslagers nog drie andere steden in de stam Efraïm, Gezer en haar voorsteden.

En Jokmeam of Kibzaïm (1Ki 4: 12) 3) en haar voorsteden, en Beth-Horon en haar voorsteden.

En bovendien in de stam Dan (1Ch 8: 12), vier steden: Eltheke, Gibbethon, Ajalon en haar voorsteden, Gath-Rimmon en haar voorsteden.

En uit de halve stam van Manasse, in het West-Jordaanland twee steden: Aner, of Thaânach (Joz.21: 25), en haar voorsteden, en Bileam en haar voorsteden, of Jebloam, waarvoor in Joz.21: 25 Gath-Rimmon staat. De huisgezinnen van de overige kinderen van Kahath hadden deze steden.

De kinderen van Gersom, van wie wij nu nader, met betrekking op vs. 62 willen spreken, wie dertien steden waren gegeven, hadden van de huisgezinnen van de halve stam van Manasse, aan de andere zijde van de Jordaan, Golan in Basan, de vrijstad voor de doodslagers (Joz.20: 8), en haar voorsteden, en Astharôth, of, zoals zij in Joz.21: 27 wordt genoemd, Beësthera en haar voorsteden.

En van de stam van Issaschar: Kedes, of liever Kisjon en haar voorsteden (Joz.21: 28), Dobrath en haar voorsteden.

En Ramoth of Remath (Joz.19: 21), in Joz.21: 29 Jarmuth geheten, en haar voorsteden, en Anem, juister En-gannim, en haar voorsteden.

En van de stam van Aser: Masal of Misal, en haar voorsteden, en Abdon en haar voorsteden.

En Hukok, of Helkath, en haar voorsteden, en Rehob en haar voorsteden;

En van de stam van Nafthali: Kedes in Galilea, de vrijstad voor doodslagers (Joz.20: 7), en haar voorsteden, en Hammon, vollediger Hammoth-Dor, en haar voorsteden, en Kirjathaim of Karthan, en haar voorsteden.

De overige Levieten (Joz.21: 34 vv.), namelijk de kinderen van Merari, waarop reeds vs. 63 zag, hadden van de stam van Zebulon vier steden, Rimmono of Dimna, en haar voorsteden, en Jokneam, aan de berg Karmel en Karthan, en Nahalal, aan de berg Thabor, en haar voorsteden;

En aan de andere zijde van de Jordaan, tegenover Jericho, tegen het oosten aan de Jordaan, van de stam van Ruben: Beser in de woestijn, de vrijstad voor doodslagers (Joz.20: 8), en haar voorsteden, en Jahza en haar voorsteden;

En Kedemoth en haar voorsteden; en Mefaâth en haar voorsteden;

En van de stam van Gad: Ramoth in Gilead, de vrijstad voor doodslagers (Joz.20: 3), en haar voorsteden; en Mahanaïm en haar voorsteden;

En Hesbon en haar voorsteden; en Jaëzer en haar voorsteden.

En Abisua komt ook slechts hier voor, en Naäman, en Ahoah of Ahia (vs. 7).

En Gera 1), en Sefufan, en Huram, zeker dezelfde als Huppim en Suppim of Safam en Hafam.

Omdat wij de naam van Gera hier tweemaal vermeld vinden, is het duidelijk, dat onder kinderen niet alleen de kinderen in de engere zin van het woord moeten worden verstaan, maar ook meer ver verwijderde nakomelingen.

En Gera 1), en Sefufan, en Huram, zeker dezelfde als Huppim en Suppim of Safam en Hafam.

Omdat wij de naam van Gera hier tweemaal vermeld vinden, is het duidelijk, dat onder kinderen niet alleen de kinderen in de engere zin van het woord moeten worden verstaan, maar ook meer ver verwijderde nakomelingen.

Deze nu, de aan het slot van vs. 7 opgenoemden, zijn de kinderen van Ehud; een in de geschiedenis welbekende Benjaminit; deze waren hoofden van de vaders van de inwoners te Geba (Jud 19: 13), en hij 1) voerde hen met geweld uit deze hun oorspronkelijke woonplaats over naar Manahath, of Mancho in de stam Juda (Jos 15: 59).

Onderwerp van voerde weg zijn de in het volgende vers genoemd mannen en het volgende deze of hij bewijst, dat van de drie genoemden de laatste, n.l. Gera, de bewerker van de wegvoering was.

Betere vertaling is dan ook: men voerde hen over, en dan vs. 7 beginnen: Namelijk Naäman en Ahia en Gera, hij (n.l. Gera) voerde weg.

En Naäman, en Ahia, en Gera, de geslachten van de in vs. 3 en 4 vermelde nakomelingen van Bela, en onder hen bijzonder de laatste, deze, het geslacht van Bela, dat aan het hoofd van de drie stond en de gehele onderneming leidde, voerde hij weg 1), en hij, genoemde Ehud (vs. 6), gewon Uzza en Ahihud.

Van deze vijandelijke strijd tussen de Benjaminitische geslachten wordt ons nergens elders iets meer bericht, zodat de zaak ook niet nader kan worden verklaard.

En Saharaïm, die een andere zoon is van Ehud, gewon kinderen in het land van Moab, waarheen hij zich begaf, (nadat 1)hij haar weggezonden had) uit (liever: namelijk) Husim en Baära, die zijn vrouwen tot dusver waren.

In het Hebr. Min-schilcho otham Choesim weët Baära nascha. Betere vertaling: Nadat hij zijn vrouwen Husim en Baära had weggezonden. Toen, n.l. nam hij Hodes en verwekte bij haar Jobab, enz.

En uit Hodes, zijn derde huisvrouw, die hij na de wegzending van de beide anderen genomen had, gewon hij Jobab en Zibja, en Mesa, en Malcham.

En Jeüz, en Sochja, en Mirma; deze zeven zijn zijn zonen, die hij in het land Moab gewon, hoofden van de vaders, stamvaders.

En uit Husim gewon hij, eer hij haar met Baära wegzond en zich naar Moab begaf, Abitub en Elpaäl.

De kinderen van Elpaäl nu waren behalve de in vs. 17 en 18 vermelden: Eber en Misam en Semed, naar andere lezing: Samer; deze, laatstgenoemde Semed of Samer heeft Ono, waarschijnlijk het tegenwoordige Kefr Anna, 1 3/4 uur ten noorden van Lydda (Nehemia 6: 2) gebouwd, en Lod, Lydda later Heliopolis geheten, (Hand.9: 32), en haar onderhorige plaatsen.

En 1) Beria en Sema, wier nakomelingen later te Jeruzalem woonden (vs. 28), deze waren hoofden van de vaders van de inwoners te Aj lon, in de stam Dan (Joz.19: 42); deze hebben de inwoners van Gath verdreven, de Filistijnen aldaar, en volbrachten dus werkelijk wat de kinderen van Efraïm eenmaal tevergeefs beproefd hadden (Hoofdstuk 7: 21-24).

De samenhang van deze hoofden met de in het vorige vers genoemden is niet duidelijk. De namen Beria en Sema zou men als verdere optelling van de zonen van Elpaäl kunnen opvatten, wanneer niet de vanaf vs. 14 en 15 opgetelde namen aan het slot van vs. 16 als zonen van Beria werden aangeduid, waaruit men moet besluiten, dat met Beria een nieuwe rij van hoofden van Benjaminitische vaderstammen begint. Hierin wordt men dubbel versterkt. doordat de namen van vs. 14 of 15 tot 27 in vijf familiegroepen worden samengevat: Zonen van Beria (vs. 16); Epaäls (vs. 18); Schimi's (vs. 21); Schasach's (vs. 25) en Jerohamas (vs. 27).

En Ahjo 1), Sasak en Jeremôth.

De LXX leert: o adelyov autou, alsof er gestaan had Ahiw. vandaar dat sommigen lezen: Elpaäl, zijn broeder en enz. vermoedend, dat de naam Elpaäl bij het overschrijven is weggevallen. Dit is echter een vermoeden, dat niet tot zekerheid is te brengen.

En Zebadja, en Arad en Eder.

En Michaël, en Jispa en Joha waren kinderen van de in vs. 13 vermelde Beria.

En Jakim, en Zichri, en Zabdi.

En Eljoënaï, en Zillethaï, en Eliël.

En Jaäresja, en Elia, en Zichri waren zonen van Jerohamof Jeremoth, een anderen zoon van Beria (vs. 14).

Deze nl. de geschrevenen in vs. 14-27 waren de hoofden van de vaders, van de stamhuizen, hoofden naar hun geslachten, woordelijk hoofden naar hun geboorten d.i. als zodanig zijn zij in de geboortelijsten opgeschreven, deze uit hun families woonden te Jeruzalem.

En te Gibeon, het tegenwoordige el Dschib) 2 1/2 uur noordwestelijk van Jeruzalem (Joz.9: 3; 18: 25), woonde de vader van Gibeon d.i. de stamvader van allen, die tot het geslacht van de Israëlitische Gibeonieten behoorden, met name Jeïel (Hoofdstuk 9: 35), en de naam van zijn huisvrouw was Maächa.

En zijn eerstgeboren zoon was Abdon, maar de anderen heetten daarna Zur en Kis en Baäl 1), en Ner (1 Kronieken 9: 36), en Nadab.

Uit vergelijking met 1 Kronieken 9: 36 vv. blijkt, dat in deze geslachtlijst twee namen zijn uitgevallen, n.l. Ner en Mikloth.

En Gedor, en Ahio, en Zecher of Zacharia, en Mikloth.

En Mikloth, een tiende zoon van Jeïel, gewon Simea; en deze, de nakomelingen van al deze zonen, woonden ook tegenover hun broers, de noordelijk en westelijk van Jeruzalem gevestigde Benjaminieten te Jeruzalem, en woonden aldaar met hun broers, andere Benjaminieten tezamen.

Wij moeten echter hier in 't bijzonder spreken van twee beroemde nakomelingen van die vader van Gibeon, waarvan in (vs. 29) gewag is gemaakt. Ner nu, in (vs. 30) met opzet nog niet genoemd, gewon, niet rechtstreeks, maar door een reeks van nakomelingen, waar van de laatste Afiah, Bechorath, Zeror en Abiël zijn (1 Samuel .9: 1) Kis, maar behalve hem nog een tweede zoon, die insgelijks Ner heette en vader van Abner was (1 Samuel .14: 50 vv.), en Kis gewon Saul, de eerste koning van Israël, en Saul gewon vier zonen, Jonathan en Malchisua, en Abinadab, in 1 Samuel .14: 49 Isvi geheten en Esbaäl, of Isboseth (2 Samuel .2: 8 vv.).

En Jonathans zoon was Merib-baäl of Mefibóseth (2 Samuel 2: 8), en Merib-baäl gewon Micha (2 Samuel .9: 12).

De kinderen van Micha nu waren, (vgl. Hoofdstuk 9: 41 vv.), Pithon, en Melech, en Thaärea en Achaz.

En Achaz gewon Jehoadda of Jaëra, en Jehoadda gewon Alemeth, en Azmaveth, en Zimri; Zimri nu gewon Moza.

En Moza gewon Bina; zijn zoon was Rafa, of Rafaja; zijn zoon was Elasa; zijn zoon was Azel.

En Moza gewon Bina; zijn zoon was Rafa, of Rafaja; zijn zoon was Elasa; zijn zoon was Azel.

En de zonen van Esek, zijn broeder, waren Ulam, zijn eerstgeborene, Jeüs, de tweede, en Elifelet, de derde.

En de zonen van Ulam waren mannen, kloeke helden, de boog spannende, een eigenschap, waardoor de Benjaminiten reeds in de oudste tijden uitmuntten (Jud 19: 22); en zij hadden in de tijd na de ballingschap, vele zonen en zoons zonen, honderd en vijftig, zodat zij ook in getal bij andere geslachten van die tijd niet achterstonden (Ezra 8: 3 vv.). Alle deze, die in dit hoofdstuk van vs. 1 af zijn opgenoemd, waren van de kinderen van Benjamin.

HOOFDSTUK 9

INWONERS VAN JERUZALEM EN GIBEON

II. Vs. 1-31. Hierna krijgen wij een opgave van al de geslachten, die in Jeruzalem woonden, met de namen van hun hoofden; het waren Judaïeten, Benjaminieten, Mannasieten en Efraïmieten, en een groot deel van de priesters en Levieten (vs. 1-3). Dat ook de onderhorigen van de beide stammen Efraïm en Manasse daar hun woonplaats hadden, wordt slechts in het algemeen vermeld, zonder nader hun geslachten op te geven; daarentegen wordt, nadat de hoofden van de onderhorigen van de drie andere stammen worden opgegeven (vs. 4-9), van de gelegenheid tot uitvoeriger mededelingen over de priesters en Levieten (vs. 10-34) gebruik gemaakt, om aan te tonen, hoe oude indelingen en inrichtingen in de nieuwe gemeenten in stand werden gehouden.

En gans Israëel werd in geslachtsregister gesteld, naar zijn geslachten opgetekend, en zie, zij, deze geslachten, op welker opgave in het bijzonder het voor ons doel niet nader aankomt, zijn geschreven in het boek van de koningen van Israël 1). En die geslachten van Juda waren weggevoerd naar Babel, omwille van hun overtreddingen.

Van Israëel. Dit wil niet zeggen, van het rijk van de Tien stammen. Die onderscheiding had afgedaan. Israëel omvat hier het ganse bondsvolk, zoals ook in vs. 2 Israëlieten omvat alles, wat uit Israëel gesproten was.

De eerste inwoners 1) nu, die in hun bezittingen, in hun steden kwamen en in vier klassen zich verdeelden, waren de Israëlieten, gewone of tot de stand van de leken behorende Israëlieten (Ezra 2: 70), de priesters, de Levieten en de Nethinim 2), lijfeigenen van het heiligdom.

De eerste inwoners of de vroegere bewoners waren de Israëlieten, vóór de Babylonische wegvoering. De tegenstelling in vs. 2 en 3 geldt de bewoners van het platteland en die van de hoofdstad Jeruzalem.

Nethinim (van nathan = geven, d.i. overgegeven, traditi, namelijk tot de dienst van de Levieten) worden in de na de ballingschap geschreven boeken de tempelknechten genoemd, die de Levieten tot hulp, d.i. tot verlichten van de geringste en zwaarste moeilijkheden gegeven waren; zij werden daarom bij opgaven van het Cultuspersoneel altijd bij de Levieten opgenoemd (Ezra 7: 24). Omdat reeds in Deuteronomium 29: 11 de houthouwers en waterdragers zijn vermeld, heeft men hun oorsprong tot zelfs in de Mozaïsche tijd willen zoeken; intussen duidt aldaar deze uitdrukking allereerst aan de laagste klasse van het volk in het algemeen, zonder op de stand van de Nethinim in het bijzonder anders dan met profetische blik acht te geven. Maar wèl worden als stamvaders van de Nethinim aangeduid die Gibeonieten, die Jozua als houthouwers en waterdragers voor het heiligdom aanstelde (Joz.9: 21 vv.). Toen nu door Sauls bloedige vervolging (2 Samuel .21: 1) het getal van de Gibeonieten sterk verminderd, en bij de meer uitgebreide openbare godsdienst ook een uitgebreider dienstpersoneel nodig was geworden, schonken David en andere vrome koningen

hun krijgsgevangenen aan het heiligdom (Ezra 8: 20), en zonder twijfel werden in de stand van de Nethinim ook opgenomen de nakomelingen van de overblijfselen van de Kanaänitische bevolking, die door Salomo leenplichtig waren gemaakt (1 Koningen 9: 20). Zij werden, zoals dit voor dienaars bij het heiligdom vanzelf zich laat begrijpen, en voor de tijd na de ballingschap ook uitdrukkelijk betuigd wordt (Nehemia 10: 28 vv.), verplicht tot aanneming van de besnijdenis en tot het houden van de Mozaïsche wet; zij stonden onder twee uit hun midden genomen oversten (Nehemia 11: 21), golden in burgerlijk opzicht wel iets meer dan de gewone proselieten (Le 17: 9), maar overigens ook iets minder dan de Mamser (De 23: 2), zodat geen wederzijdse huwelijken tussen hen en de eigenlijke Israëlieten vergund waren (Deuteronomium 7: 3). Zij woonden deels in de Levietensteden (Ezra 2: 70 Nehemia 7: 31), deels te Jeruzalem in een bijzonder gebied op de Ofel, de zuidelijken uitgang van de tempelberg (Nehemia 3: 26; 11: 31).

Maar te Jeruzalem, de hoofdstad van het rijk, woonden van de kinderen van Juda, en van de kinderen van Benjamin, en van de kinderen van Efraïm en Manasse, zonder nog de priesters, Levieten en Nethinim mee te rekenen, waarvan ook enigen daar woonden.

Namelijk, om hier nu de hoofden van die geslachten nader aan te geven, die na de terugkeer uit de Babylonische gevangenschap zich daar vestigden, Uthai of Athuja, de zoon van Ammihud, de zoon van Omriof Amarja 1), de zoon van Imri, de zoon van Bani, van de kinderen van Perez, de zoon van Juda (1 Kronieken 4: 1).

Hier zijn op verre na niet alle namen van de leden tussen Uthai en Perez aangegeven; in Nehemia 11: 4 zijn uit de lange reeks van leden, waarvan het volle bedrag omstreeks veertig beloopt, meest andere gekozen; vandaar het gedeeltelijke verschil van beide opgaven.

En van de Silonieten, uit het geslacht van de Selanieten (Num.26: 20), was Asaja, in Nehemia 11: 5 Maäseja geheten, de eerstgeborene, en zijn kinderen of nakomelingen.

En van de kinderen van Zerah, het derde geslacht van de stam Juda (Num.26: 20) was Jeuël, en van hun 1)broeders waren zeshonderdnegentig, terwijl bij het in vs. 4 vermelde geslacht van de Perezieten het getal 468 bedroeg (Nehemia 11: 6).

Hun ziet zonder twijfel op de drie genoemde stamhoofden Uthai, Asaja en Jeuël.

En Jibnea, de zoon van Jeroham, en Ela, de zoon van Uzzi, de zoon van Michri; en Mesullam, de zoon van Sefatja, de zoon van Reuël, de Zoon van Jibnija, ook hier andere namen als in Nehemia 11: 8.

En hun broeders naar hun geslachten, negenhonderd zesenvijftig, naar Nehemia 11: 8 negenhonderd achtentwintig; al deze mannen waren hoofden van de vaders in de huizen van hun vaders.

Waar het algemene overzicht van de verschillende bestanddelen van de bewoners te Jeruzalem, dat in vs. 3 voorop gesteld werd, verwachten wij thans ook een opgave over

Efraïm en Manasse. Maar deze beide vormden naar alle waarschijnlijkheid geen zelfstandige geslachten onder eigen hoofden, maar woonden slechts op zichzelf te Jeruzalem, zodat zij in een opgave van de hoofden geen plaats konden vinden; daarentegen komen als wezenlijk bestanddeel van de Jeruzalemse bevolking bij de bovengenoemden nog de aldaar wonende priesters en Levieten, waarvan dus in het volgende sprake is.

En Azarja, niet de in Hoofdstuk 7: 13 vermelde hogepriester van die naam, maar de in Nehemia 11: 11 genoemde en insgelijks uit hogepriesterlijk geslacht afstammende Seraja, de zoon van Hilkija, de zoon van Mesullam, de zoon van Zadok, de zoon van Merajoth, de zoon van Ahitub, overste van het huis Gods, hoofd van een priesterafdeling in de tijd na de ballingschap;

En Adaja (Nehemia 11: 12), de zoon van Jeroham, de zoon van Pashur, de zoon van Malchija, die vroeger over een priesterafdeling het toezicht had (Hoofdstuk 24: 9) en Masaï, in Nehemia 11: 13 Amassaï geheten, de zoon van Adiël, Asareël, de zoon van Jahzera, Ahussaï, de zoon van Mesullam, de zoon van Mesillemeth, de zoon van Immer, het vroeger hoofd van een priester-afdeling (Hoofdstuk 24: 14).

Daartoe hun broeders, hoofden in de huizen van hun vaders 1), duizend zevenhonderd en zestig man, als men de hier opgenoemde zes priesterafdelingen gezamenlijk in rekening brengt, terwijl in Nehemia 11: 12-14 slechts drie afdelingen op $822 + 242 + 128 = 1192$ berekend zijn, kloekte hielden aan het werk van de dienst van het huis van God.

Keil keert de orde van de woorden om en trekt: hoofden van de huizen van de vaderen tot vv. 12. Wat het getal betreft is er verschil tussen de Kronieken en Nehemia, een verschil alleen op te lossen o.i. door aan te nemen, dat hier het getal genoemd wordt vóór de Ballingschap en bij Nehemia dat na de wegvoering.

Van de Levieten nu, die het godsdienstig gezang moesten leiden, waren Semaja, de zoon van Hasub, de zoon van Azrikam, de zoon van Hasabja, de zoon van Bunni (Nehemia 11: 15), van de kinderen van Merari.

En Bakbakkar, of Bakbukja (Nehemia 11: 17), Heres 1), en Galal, en Mattanja, de zoon van Micha, de zoon van Zichri, naar andere lezing Zabdi (Nehemia 11: 17), de zoon van Asaf, dus uit de kinderen van Gersom (Hoofdstuk 6: 39 vv.).

De Hoogduitse vertaling heeft hiervoor de timmerman, Hebreeuws Cheresch.

En Bakbakkar, of Bakbukja (Nehemia 11: 17), Heres 1), en Galal, en Mattanja, de zoon van Micha, de zoon van Zichri, naar andere lezing Zabdi (Nehemia 11: 17), de zoon van Asaf, dus uit de kinderen van Gersom (Hoofdstuk 6: 39 vv.).

De Hoogduitse vertaling heeft hiervoor de timmerman, Hebreeuws Cheresch.

En Bakbakkar, of Bakbukja (Nehemia 11: 17), Heres 1), en Galal, en Mattanja, de zoon van Micha, de zoon van Zichri, naar andere lezing Zabdi (Nehemia 11: 17), de zoon van Asaf, dus uit de kinderen van Gersom (Hoofdstuk 6: 39 vv.).

De Hoogduitse vertaling heeft hiervoor de timmerman, Hebreeuws Cheresch.

En Obadja, in Nehemia 11: 17 Abda geheten, de zoon van Semaja, Sammua, de zoon van Galal, de zoon van Jeduthun, uit de kinderen van Merari (Hoofdstuk 6: 44 vv.); en Berechja, uit de zangerafdeling van de kinderen van Kahath (Hoofdstuk 6: 33 vv.), de zoon van Asa, de zoon van Elkana, die echter niet in Jeruzalem zelf maar in de onmiddellijke nabijheid van deze stad woonachtig was, namelijk in de dorpen van de Netofathieten, d.i. in de tot Netofa (2 Samuel .23: 28) behorende dorpen (Nehemia 12: 28).

De portiers nu, of die Levieten, die het ambt van deurwachter of dorpelbewaarder bij de tempel bekleedden (vs. 22 vv.), waren Sallum (Ezra 2: 42), ook Mesullam geschreven (Nehemia 12: 25), en Akkub en Talmon (Nehemia 11: 19), en Ahiman, en hun broeders; Sallum was het hoofd van deze vier afdelingen tezamen.

Ook tot nog toe, aan de poort van de koning oostwaarts 1), waren dezen de portiers onder de legers van de kinderen van Levi.

De oostelijke poort van de tempel heet koningspoort, omdat door deze poort de koning in de Tempel in- en uitging (vgl. Ezech.46: 1,2 met 44: 3). De opmerking: Tot nog toe is Sallum wachter enz. zet het bestaan van de tempel ten tijde van de vervaardiging van deze geslachtslijst voorop, en wijst hier naar de vóór-exilische tijd heen.

Beter vertaald: Ook tot nog toe is hij, deze Sallum, de portier, aan de poort van de koning oostwaarts (vgl. Hoofdstuk 26: 14); zij, Sallum, Akkub, Talmon, Ahiman, zijn de deurwachters voor het leger van de kinderen van Levi.

Dit laatste is een uitdrukking die aan de militaire regeling herinnert, waarin ten tijde van Mozes de stam Levi rondom de tabernakel gelegd was (Nu 2: 2), terwijl also de overste Sallum de poort F op de "platten grond" bij 1 Koningen .6: 36 bewaarde, hielden de overige vier ieder, met de tot hen behorende afdeling, de wacht aan de buitenpoorten. De eerste, de oostpoort van het binnenvoorhof heet de poort van de koning, omdat, als deze uit zijn paleis, op de Zion naar de tempel ging, hij door haar binnentrad en in de nabijheid zich de standplaats voor de koning bevond (1Ki 8: 22); ook werd zij voor hem geopend, wanneer hij vrijwillige offers wilde brengen, terwijl zij overigens slechts op de Sabbat en op de dagen van de Nieuwe Maan geopend was.

En Sallum, de zo-even genoemde overste in Hoofdstuk 26: 1 en 14 Meselemja geheten, de zoon van Kores, de zoon van Ebjasaf, de zoon van Korah, en zijn broeders van het huis van zijn vader, de Korahieten, waren vanouds af naar Davids regeling over het werk van de dienst, wachters van de dorpelen van de tabernakel, die David inrichtte voor de bondskist, die hij naast zijn paleis op Zion plaatste (Hoofdstuk 17: 1); en terwijl David dit aldus regelde,

bevestigde hij een oude instelling, zoals dan ook hun vaders, van de Korahieten, reeds ten tijde van Mozes en Jozua, in het leger van de Heere geweest waren, bewaarders van de ingang tot de tabernakel, dat wel niet uitdrukkelijk in de vijf boeken van Mozes bericht wordt, maar uit de Mozaïsche bepaling omtrent de zorg, die aan de Kohathieten in het bijzonder voor het heiligdom werd opgedragen (Num.4: 4) vanzelf is af te leiden.

Als Pinehas, de zoon van Elezar, de derde zoon van Aäron (Exod.6: 25) te voren voorganger bij hen was, bij deze wachters van de ingang, de Korahieten, zoals ook zijn vader overste geweest was over al de drie oversten van de verschillende Levietengeslachten (Num.3: 32), waarmee de Heere was 1), een bijzonder verbond met hem en zijn nakomelingen gesloten had (Num.25: 10).

In het Hebr. Javèh immo. Beter: de Heere zij met hem! als een zegenwens vanwege de herinnering aan het verbond, dat de Heere met hem en zijn nakomelingen had gesloten (Num.25: 10). Indien vertaald moest worden: de Heere was met hem, dan had deze zin met de vorige door en moeten verbonden zijn.

Zacharja, de eerstgeboren zoon van Meselemja of Sallum (Hoofdstuk 27: 2), was portier aan de deur van de tent van de samenkomst, en dus werd hem het toezicht op de tempeldeur ten zuiden toevertrouwd (Hoofdstuk 26: 14).

Allen, die, van degenen, die in vs. 17 vermeld worden, uitgelezen waren tot portiers aan de dorpelen, waren tweehonderd en twaalf: dezen waren in het geslachtsregister gesteld naar hun dorpen; zo hoog liep het getal van die portiers, die in de dorpen rondom Jeruzalem in kwartier lagen, terwijl het getal van de te Jeruzalem zelf wonenden slechts 172 bedroeg (Nehemia 11: 19). David en Samuel 1), de ziener, de profeet, had de hen in hun ambt bevestigd, niet naar menselijk goedvinden, maar op aandrang van Gods Geest.

In de vroegere boeken van het Oude Testament is er nergens sprake van, dat Samuel aan die inrichting deel had; maar wel kan hij de gedachte, die David later verwezenlijkte, in diens hart gelegd hebben, deels persoonlijk, toen deze zich bij hem te Rama ophield (1 Samuel .19: 18), deels door zijn leerling, de profeet Gad (1 Samuel .22: 5).

David wordt eerst genoemd, omdat hij alles heeft uitgevoerd, maar Samuel wordt er bijgevoegd, omdat hij tot dat alles de grond heeft gelegd door zijn reformatorisch optreden.

Zij dan de door David aangestelden en hun zonen waren aan de poorten van het huis van de Heere, in het huis van de tent, want alleen zo een, geen eigenlijke tempel, was ten tijde van Samuel en David aanwezig, aan de wachten.

Die portiers waren aan de vier winden, aan al de vier zijden van de voorhof van de tempel gesteld, tegen het oosten, tegen het westen, tegen het noorden en tegen het zuiden (Hoofdstuk 13 vv.).

En hun broeders, de broeders van de in Jeruzalem wonende portiers, waren op hun dorpen in de omstreken van de stad, vandaar inkomend 1) op de zevende dag, van tijd tot tijd om met hen te dienen, d.i. hun ambt dadelijk met hen af te wisselen, als de van week tot week afwisselende beurt (2 Koningen .11: 5 vv.) aan hen kwam.

Beter: En hun broeders in hun dorpen waren verplicht te komen op de zevende dag, van tijd tot tijd met hen dienend.

Want in dat ambt 1) waren er vier overste portiers, die Levieten waren 2), onder welker opperbevel al de anderen stonden (vs. 17); en zij waren over de kamers en over de schatten van het huis van God, hadden tevens het toezicht op de schat- en rustkamers, die onder de bijgebouwen van de tempel (1 Koningen .6: 5 vv.) zich bevonden.

In het Hebr. Bèëmoenah. De Staten-Vertaling heeft: in dat ambt. Het woord ambt wordt echter door een ander Hebreeuws woord uitgedrukt. Beter vertaling is: tot waarborg. Opdat alles goed en geregeld ging, waren er vier oversten van de portiers, waren er vier hoofden aangesteld, onder wie de anderen stonden. Het woordje dat staat ook niet in de grondtekst.

Die Levieten waren, of, zij waren Levieten. In de tweede helft gaat de Schrijver over tot de algemene werkzaamheden van de Levieten, waartoe niet alleen behoorde, het wachthouden over het huis van de Heere, maar ook wat verder in vs. 28 vv. wordt meegedeeld.

En zij bleven over nacht rondom het huis van God; want op hen was de wacht daarover, en zij waren over de opening, en dat elke morgen, iedere avond moesten zij de deuren sluiten en iedere morgen opnieuw openen.

En van hen, n.l. van de Levieten, waren einigen over de kostbare vaten van de dienst, die slechts nu en dan, wanneer zij juist bij de godsdienst nodig waren, uit de schatkamers gehaald werden; want bij getal 1) droegen zij ze in, en bij getal droegen zij ze, wanneer ze gebruikt waren, weer uit.

Bij getal, dat wil zeggen dat zij geteld werden als zij ingedragen en geteld als zij uitgedragen of weer opgeborgen werden.

Want uit deze zijn er besteld over de gewone vaten, en over al de heilige vaten, en over de meelbloem, en wijn, en olie, en wierook, en specerij.

En uit de zonen van de priesters waren de bereiders van het reukwerk van de specerijen, welks vervaardiging in Exod.30: 34 vv. beschreven wordt, en hetwelk de Levieten niet mochten maken, maar alleen moesten bewaren.

En Mattithja uit de Levieten, die de eerstgeborene van Sallum was, de Korahiet, in zover hij door zijn hoog ambt een bijzonder uitstekende plaats onder diens nakomelingen innam, was in het ambt 1), of, tot waarborg over het werk, dat in pannen gekookt wordt, het heilige bakwerk (Lev.2: 6; 6: 14 vv.).

"1Ch 9: 26".

En uit de kinderen van de Kahathieten, uit hun, van de Levieten broeders, waren enigen over de broden van de toerichting, om die gereed te maken op de in Lev.24: 5 beschreven wijze, om die alle sabbatten, overeenkomstig de bepaling van de wet (Exod.25: 30) te bereiden, opdat zij die bij het begin van een nieuwe sabbat gereed hadden, ter uitlegging door de dienstdoende priester.

Uit dezen, in vs. 14-16 opgenoemde Levieten uit de kinderen van Merari, zijn ook de zangers, hoofden van de vaders onder de Levieten, wonend in de kamers, dienstvrij, vrij van het toezicht (vs. 26); want dag en nacht¹⁾ voortdurend was het op hen, in dat werk te zijn, waren zij met de zorg voor het heilige gezang belast, zodat zij voor andere arbeid geen tijd hadden.

Dag en nacht is een andere uitdrukking voor: voortdurend.

III. Vs. 35-44. Eer in de volgende afdeling de ondergang van Sauls huis bericht wordt, krijgen wij nu nog eenmaal een blik in de genealogische verhouding van dit huis, ofschoon deze reeds boven (Hoofdstuk 8: 29-39) bij de opgave van de geslachten van de Benjaminiten ons was voorgesteld; maar daar diende de stamboom tot een ander doel dan hier, waar hij alleen de overgang tot het verhaal in Hoofdstuk 10 vormt en met terugblik op het laatstgenoemd doel reeds met de zonen van Azel afbreekt.

Maar te Gibeon hadden gewoond Jeiël, de vader van Gibeon; de naam van zijn zuster nu was Maächa.

En Achaz, zijn vierde zoon, gewon Jaëra, (Joadda), en Jaëra gewon Alemeth, en Azmaveth, en Zimri; en Zimri gewon Moza;

HOOFDSTUK 10

SAULS ONDERGANG IN DE STRIJD TEGEN DE FILISTIJNEN

Vs. 1-14. De geschiedenis van David's koningschap, voor zover daarvan naar het doel van dit boek verhaald moet worden, begint met een terugblik op de ondergang van Saul en van zijn zonen in de oorlog tegen de Filistijnen, waarbij het uitvoeriger bericht in 1 Samuel Hoofdstuk 28-31 als bekend wordt verondersteld. Zoals deze ondergang de rechtvaardige straf was voor zijn misdaad, die hij tegen God bedreven had, zo was zij in Gods hand tevens het middel om het koninkrijk aan David te brengen, die Hij reeds lang tot vorst over Zijn volk zich had uitverkoren.

En 1) de Filistijnen, die in de vlakte van Jizreël bij Afek en Sunem zich gelegerd hadden, streden tegen Israël, dat van het gebergte Gilboa tot hen afkwam, om hen van daar te verdrijven, en de mannen van Israël vluchtten, omdat God niet met hen en hun koning was, voor het aangezicht van de Filistijnen naar hun legerplaats terug, en zij vielen nu, omdat zij ook tot daartoe door de zegevierende vijanden vervolgd werden, verslagen op het gebergte Gilboa.

Vergel. bij dit hoofdstuk 1 Samuel 31

Het verhaal van Sauls dood strekt tot inleiding van de beschrijving van David's regering.

En de Filistijnen, die het bijzonder op de koning en zijn familie voorzien hadden, om dezen in hun macht te krijgen, hielden dicht achteraan Saul en zijn zonen, en joegen hen onafgebroken na; en de Filistijnen sloegen, doodden Jonathan, en Abinadab en Malchi-Sua, de zonen van Saul, die met hem, de vader, ten strijde getogen waren, terwijl de jongste, Esbaäl of Isboseth (Hoofdstuk 8: 33), thuis was gebleven.

En de strijd werd zwaar tegen Saul, omdat de Filistijnen, na zijn zonen omgebracht te hebben, nu uitsluitend tegen hem zich wendden, en de schutters met de bogen, die als lichte troepen in de voorhoede streden, troffen hem aan; en hij vreesde zeer voor de schutters (1 Samuel 31: 3), hij wist geen raad meer, hoe hij aan zijn vervolgers zou ontkomen.

Toen zei Saul tot zijn wapendrager: Trek uw zwaard uit en doorsteek mij daarmee, dat misschien deze onbesnedenen, de Filistijnen, niet komen en met mij de spot drijven. Maar zijn wapendrager wilde niet, want hij vreesde zeer, om zijn hand aan zijn koninklijke heer te slaan. Toen nam Saul het zwaard en viel, stortte zichzelf daarin.

Alzo stierf Saul 1), naar onze berekening in het jaar 1055 vóór Christus, en zijn drie zonen; ook zijn ganse huis 2), tot op enige kleine overblijfselen na, die bijna allen echter later ellendig omkwamen (2 Samuel .2: 8 vv.; 4: 1 vv.; 9: 1 vv.; 21: 1 vv. gestorven,

De drie in vs. 3 opgenoemde zonen van Saul, onder hen dus bijzonder Jonathan, stierven ten minste nog een eerlijke dood op het slagveld. Dat daarentegen tussen de twee

zelfmoordenaars, Saul en zijn wapendrager, een groot onderscheid is, ligt voor de hand. In Saul zien wij die moedwillige boosheid, die tegen alle werkingen van het goede uit- en inwendig zich verhardt, dus wel volstrekt niet de angst van het geweten uitsluit, maar die wel trotseert, en die ten slotte vernietigende, tegen de persoonlijkheid zelf zich richt en juist daarin al de leugen van de zonde openbaart; in de wapendrager vertoont zich echter slechts gebrek aan kennis, een betrekkelijk goed doel (trouw tot in de dood) bij een op zichzelf boze daad.

Ouders zondigen en hun kinderen lijden daarom. Toen de maat van Sauls ongerechtigheid vol was en zijn dag was gekomen, dat God hem voor Zijn ontzaglijke vierschaar zou doen verschijnen, toog hij niet alleen te velde, maar ook al zijn zonen (Isboseth uitgezonderd), en Jonathan zelfs, die goedaardige, beminnelijke persoon sneuvelde met hem. Want naar het uitwendige en voor zoverre het natuurlijk oog kan reiken, overkomt de rechtvaardige en de goddeloze éenerlei (Prediker 9: 2), in dier voege, dat de gebeurtenissen van deze wereld schijnen veeleer toevallig, dan door de Raad van God bepaald te wezen, of bestuurd te worden door Zijn Voorzienigheid.

Zijn ganse huis. In Samuel staat al zijn mannen. Beide uitdrukkingen betekenen hetzelfde. Onder zijn ganse huis hebben wij te verstaan, zijn naaste omgeving, alle degenen, die van zijn huis hem gevolgd waren in de oorlog.

Als een moordenaar van David had hij geleefd, als een zelfmoordenaar stierf hij, en met hem ging zijn gehele huis onder. Want wat nog overblijft, de zwakke Isboseth en de kreupele Mefibóseth konden als het ware zijn huis niet meer genoemd worden. Het waren slechts de zwakke en onmogelijke overblijfselen, die het niet tegen het huis van zijn opvolger, de koning naar Gods Raad, konden uithouden.

Juist daarom is ook door de gewijde Schrijver hier gesproken van zijn huis, om daarmee te kennen te geven, dat, wanneer straks het huis van David bevestigd wordt, dat van Saul te gronde is gegaan.

Als 1) al de mannen van Israël, die in het dal waren, in de vlakte van Jizreël zelf zowel als in het Westen en Oosten ervan woonden, zagen, dat zij, de krijgslieden van het Israëlitische leger, gevlucht waren, en dat Saul en zijn zonen dood waren, verlieten zij, uit vrees voor de vijand, hun steden en zij vluchtten. Toen kwamen de Filistijnen, nog op dezelfde dag, en woonden daarin, in het ganse noordelijke deel van het land, totdat David hen later daaruit verdreef (2 Samuel .5: 15 vv.).

Men ontmoet in deze verzen een drieërlei zegepraal, te weten: die van de Filistijnen, die van de mannen van Jabes en die van de Goddelijke Rechtvaardigheid, alle drie ons ter lering geboekt.

En zij leiden zijn wapens en die van zijn zonen als toewijdingsgeschenk in het huis van hun god, van hun goden, de Astaroths (1 Samuel .31: 10); en zijn en van de anderen hoofd hechtten zij in het huis van Dagon, hun mannelijke godheid (Jud 16: 24).

Zo maakten zich alle strijdbare mannen van Jabes, die de gedachtenis van Saul en de zijnen dierbaar was, vanwege de eenmaal van Saul genoten hulp (1 Samuel .11) op, de 3-4 mijlen lange weg naar Beth-Sean, en zij namen het lichaam van Saul en de lichamen van zijn zonen, in het geheim van de stadspoort weg, en zij brachten ze te Jabes; en zij begroeven 1) hun beenderen, nadat zij huid en vlees tot as verbrand hadden (1 Samuel .31: 12) onder een, of de grote en sterke eikenboom of Terebint, te Jabes, en zij vastten zeven dagen, tot betoning van de openlijke landsrouw.

Wij hoeven geen onderzoek te doen, aangaande de eeuwige staat van de gestorvenen, zulks moeten wij aan God overlaten, maar wij moeten zorg dragen, dat de lichamen, die woonplaatsen van redelijke en onsterfelijke zielen zijn geweest en wederom met dezelve zullen verenigd worden, voor verachting en geweld beveiligd mogen wezen.

Alzo stierf Saul, in zijn overtreding, waarmee hij overtreden had tegen de Heere, tegen het woord van de Heere, met betrekking tot de verbanning van de Amalekieten (1 Samuel .15), dat hij niet gehouden had; en ook omdat hij, zonder nog zijn overige zonden te rekenen, aan het einde van zijn loopbaan toen het uur van het Goddelijke gericht over hem was aangebroken, de waarzegster gevraagd had, haar zoekende (1 Samuel .28).

En de Heere niet gezocht had 1), want ofschoon hij dit wel aanvankelijk gedaan had, zo had hij toch door het zwijgen van God zich niet tot de tovenares moeten laten heenvoeren, maar veeleer tot boete en tot inroeping van de Goddelijke genade laten bewegen; hij had ook de Heere nog wel eenmaal mogen vragen, maar nu verhardde hij zich in zijn zonde en wilde de Heere en diens gericht trotseren; daarom doodde Hij hem en keerde door zijn ondergang, het koninkrijk tot David, de zoon van Isaï.

Het is opmerkelijk, dat aan Saul de langdurige haat tegen David niet uitdrukkelijk wordt toegerekend, maar veelmeer het ongeloof, dat hij bij het Woord van God niet gebleven en zich tot naar Endor om raad had begeven. Nog op het laatste uur had Saul vergeving kunnen krijgen, wanneer hij zich ernstig tot God bekeerd en Hem gezocht had. Zo echter heeft hij daar te Endor eindelijk alles verdorven.

Hier geeft de Schrijver een helder inzicht in het zoeken van Saul en in de reden, waarom God, de Heere, hem niet antwoordde. Zijn hart was verstokt, het was geen waar en oprecht zoeken en vragen naar de Heere geweest, geen gelovig vragen. Want alleen het gelovig zoeken van de Heere is Hem aangenaam en zal door een vinden worden gevolgd.

HOOFDSTUK 11

DAVID'S ZALVING TOT KONING. ZIJN WONING EN STRIJDBARE HELDEN

II. Vs. 1-9. Het voorbijgang van de zeven en een half jaar, die David over de stam Juda alleen heerste, terwijl de overige stammen door Abners ijver aan het huis van Saul vasthielden (2 Samuel .2-4), gaat ons bericht dadelijk over tot de tijd, dat de stammen door Isboseth bestuurd, na diens dood besluiten om zich onder David te stellen, en daarom hun oudsten als vertegenwoordigers tot hem te Hebron zenden, om daar hun wens kenbaar te maken. Tengevolge daarvan wordt David dan nog in zijn tegenwoordige hoofdstad tot koning over geheel Israël gezalfd; maar erkent nu ook, hoe noodzakelijk het is, om zich een beter gelegen residentie te verschaffen; hij onderneemt daartoe een krijgstocht tegen de Jebusieten in Jeruzalem, die hij uit de burg daar verdrijft om daarna de berg Zion tot de stad van David te verheffen. (Vergelijk 2 Samuel .5: 1-10).

Toen, zeven jaren en zes maanden na Sauls dood, toen intussen ook Abner en Isboseth hun einde gevonden hadden, dus omstreeks het jaar 1047 vóór Christus, vergaderde zich gans Israël, in zijn vertegenwoordigers, de oudsten (vs. 3), die tevens door de hoofden, krijgslieden van de verschillende stammen, werden bijgestaan (Hoofdstuk 12: 23 vv.) tot David naar Hebron, waar hij tot dusver reeds over de stam Juda geregeerd had, zeggende, om hem het koninkrijk ook over de overige stammen op te dragen: Zie, wij zijn uw gebeente en uw vlees, door afstamming van dezelfde aartsvaders evenzeer uw bloedverwanten (Genesis 29: 14) als uw stamgenoten; daarom moet de tussen ons en hen deze jaren bestaan hebbende scheiding in twee partijen van nu af een einde nemen.

Zelfs ook te voren, toen Saul nog koning was, hebt gij Israël uitgeleid en ingeleid (1 Samuel .18: 13 vv.), en was toen reeds, zoals wij nu erkennen, als toekomstig koning van het gehele volk vooraf aangeduid. Ook heeft de Heere, uw God, dit herinneren wij ons thans, nu er tot het verstaan van Gods woord en wil ons het nodige licht is opgegaan, tot u gezegd: Gij zult Mijn volk Israël als zijn herder weiden, en gij zult voorganger zijn van Mijn volk Israël.

Ook, juister: zo, zoals zo-even gezegd is, kwamen alle oudsten van Israël tot de koning naar Hebron; en David maakte een verbond 1) met hen te Hebron, voor het aangezicht van de Heere, ontving daar in een plechtige volksvergadering hun hulde, zoals hij ook van zijne zijde beloofde, overeenkomstig de Goddelijke wet hen te regeren. En zij zalfden, door tussenkomst van de Hogepriester Abjathar, David ten koning over Israël 2), naar het woord van de Heere, door de dienst van Samuel, zodat daarmee het bevel van de Heere aan Samuel, om David tot koning over Israël te zalven (1 Samuel .16: 1,12) nu zijn volkomen vervulling vond.

De inhoud van het Verbond wordt niet gemeld. Maar ongetwijfeld zal David, de man naar Gods hart, beloofd hebben, het volk te regeren in alle zachtmoedigheid en rechtmatigheid, en het volk van zijn zijde, dat het David als een Soeverein, uit Gods hand ontvangen, zou eren en onderdanig zijn.

Na Sauls dood scheen het een tijdlang alsof David het gehele rijk niet zo gemakkelijk zou krijgen; maar omdat hij stil is, weet God het zo wonderbaar te besturen, dat het volk zelf zijn bescherming moet zoeken en hem het rijk moet komen aanbieden.

En David, zijn roeping als koning van Israël erkennend, om de overgebleven Kanaänieten geheel uit het land uit te roeien, toog, na afloop van het kroningsfeest (Hoofdstuk 12: 23-40) en na gelukkige bestrijding van de Filistijnen in twee veldtochten (Hoofdstuk 14: 8-17) heen, en gans Israël, in een keurbende uit de gezamenlijke strijdbare mannen van de twaalf stammen, naar Jeruzalem, die Jebus is (Jos 15: 63); want daar, namelijk op de berg Zion, waren de Jebusieten, de inwoners van het land, en David had reeds lang het plan gehad om aan deze wanvoegelijkheid een einde te maken (1 Samuel 17: 5).

Want David door de smaadtaal van de Jebusieten getergd, voerde zijn leger tot een des te moediger bestorming aan en zei: Al wie de Jebusieten het eerst slaat, de muren van hun burg het eerst bestijgt, zal tot een hoofd en tot een overste over het gehele leger, en dus mijn opperbevelhebber worden 1). Toen beklom Joab, de zoon van Zeruja, David's stiefzuster (1 Samuel 16: 10), die het eerst; daarom werd hij, tot loon voor zijn dapperheid, tot een hoofd, naar onze wijze van spreken: generaal-veldmaarschalk, nadat hij tot dusver reeds een uitstekende plaats onder David's hoofdmannen had ingenomen (2 Samuel .2: 13).

Iemand heeft gezegd: "Beneem de krijgsman zijn eer- en roemzucht en u beneemt hem zijn aanmoediging tot loffelijke daden." De onderdanen van Christus hebben insgelijks hun beweegredenen, om hen aan te moedigen in de goede strijd van het geloof en van de Godzaligheid, niet daardoor, dat zij de vergankelijke eer, die van mensen komt en doorgaans opgeblazen maakt, verkrijgen, maar dat zij God behagen, dat zij hun Koning en Verlosser verheerlijken en dat zij bereiken mogen, hetgeen de echte waardigheid en de enige gelukzaligheid is van hun natuur en meest dienen kan tot de wezenlijkste belangen van hun medeschepselen, hier in de genade en namaals in de Heerlijkheid.

David nu woonde, toen de Jebusieten van de burg Zion verdreven waren, op de burg, die voortreffelijk tot een residentie voor hem geschikt was, en meer in het middelpunt van het land lag, dan zijn tegenwoordige woonplaats Hebron, juist op de grensscheiding van de nu met elkaar verenigde hoofddelen van het gehele koninkrijk; daarom heet men die de stad van David.

En hij bouwde de stad rondom, omringde de berg Zion met een ring- en vestingmuur, van Millo, het hoofdbolwerk in de noordwesthoek van de heuvel, af en rondom henen, en bezette binnen deze cirkel de heuvel met huizen tot woningen voor de kinderen van Israël; en Joab, die, terwijl hij het eerst de muren van de burg bestegen had, nu ook als nieuw benoemd opperbevelhebber de verovering ervan in het werk stelde, vernieuwde¹⁾ het overige van de stad.

Vernieuwde, eigenlijk maakte levend. De uitdrukking dient, zoals ook in Nehemia 4: 2, om aan te duiden, dat men aan de stad weer een levendig aanzien gaf, door de verwoeste huizen op te bouwen en te herstellen.

En David ging gedurig voort en werd groot, nam, na de verovering van Jeruzalem, de eerste grootse daad, die hij als koning over geheel Israël volbracht, steeds meer in macht en aanzien toe, want de Heere der heirscharen was met hem; ook bij zijn volgende ondernemingen.

III. Vs. 10-47. Aan de geschiedenis van David's verheffing tot koning over geheel Israël en de verovering van Jeruzalem, wordt meteen een opgave van zijn helden toegevoegd, die in de ganse tijd van zijn regering, namelijk in het oorlogstijdvak daarvan, hem krachtig terzijde stonden, en zijn roeping met betrekking tot de overwinning van de uitwendige vijanden van Israël moesten helpen vervullen, zij vormden een in drie klassen verdeelde ridderorde, welker eerste klasse (vs. 11-19) men op treffende wijze vergeleken heeft met de grootkruisen van de middeleeuwse ridderorden, de tweede klasse (vs. 20-25) met de Commandeurs, de derde (vs. 26-47) met de gewone ridders. (Vergelijk 2 Samuel .23: 8-39).

Deze nu, de van vs. 11 af volgende namen, waren de hoofden van de helden, die David had, die, van het begin van zijn regering en gedurende de ganse duur daarvan, zich dapper bij hem gedragen hebben, hem krachtige bijstand verleend hebben, in zijn koninkrijk bij geheel Israël, nadat zij door hun vroeger hem bewezen diensten het reeds zover gebracht hadden, dat men besloten had om hem koning te maken over al de twaalf stammen, zoals in vs. 1-3 verhaald is, naar het woord van de Heere over Israël (vs. 2).

Deze 1) nu zijn van het getal van de helden, die David had, de keurbende onder hen, die de plaats van adjudanten (2 Samuel 23: 18), bij de koning vervulde: Jasobam, de zoon van Hachmoni, een afstammeling van het verder niet nader bekende geslacht van Hachmoni (Hoofdstuk 27: 32), zoon van zekere Zabdiël, (Hoofdstuk 27: 2), was het hoofd van de dertigen, van het corps van de dertig mannen, of van de koninklijke adjudanten, die, in de strijd tegen een overmachtige vijand, zijn spies tegen driehonderd opheffend, hen op eenmaal versloeg, de spies niet deed rusten, tot teken dat de strijd van de dag geëindigd was (Joz.8: 26), dan toen drie honderd van de vijanden waren gedood.

Wie hier opgeteld worden zijn de hoofden van de dappere mannen. In Hoofdstuk 12 worden velen van de overigen gemeld, die zich reeds om David hadden geschaard, in de dagen van zijn vervolging door Saul, en later te Hebron.

Luther verklaart de verschillende opgaven, omdat in 2 Samuel .23: 8 gezegd wordt, dat hij achthonderd versloeg, aldus: "Wie een hoop van achthonderd aangrijpt en er driehonderd van doodt, maar de andere vijfhonderd op de vlucht jaagt, die heeft alle achthonderd geslagen." Anderen, dat hij eerst drie honderd verslagen heeft en dat daarna in het najagen nog vijfhonderd anderen zijn gedood, zodat hem de eer van het verslaan van alle acht honderd toekwam.

In elk geval vullen beide berichten elkaar aan.

En na hem, in rang op hem volgend, was Eleazar, de zoon van Dodo, of Dodai (Hoofdstuk 4), de Ahohiet, een van het geslacht van de Ahohieten; hij was onder die drie helden, behoorde insgelijks tot de eerste klasse van David's helden, of tot de Grootkruisen.

Hij was met David te Pas-Dammim, of Efes-Dammim tussen Socho en Aseka, toen de Filistijnen daar ten strijde vergaderd waren 1). En, terwijl de mannen van Israël achter hem juist het slagveld verlieten stond hij op, en sloeg onder de Filistijnen, totdat zijn hand moe werd, ja zijn hand aan het zwaard kleefde. En de Heere wrocht een groot heil op die dag, en het volk keerde wederom hem na, alleen om te plunderen. Na hem nu was Samma, de zoon van Age, de Harariet. Toen de Filistijnen verzameld waren ten strijde. En het geschiedde dat daar, waar zij zich gelegd hadden, het stuk van de akker vol gerst was (naar 2 Samuel .23: 11), vol linzen en het krijgsvolk van de kinderen van Israël reeds voor het aangezicht van de Filistijnen vlood.

Van hier af zijn, zoals duidelijk is te zien, enige regels overgeslagen, naardien de afschrijver van de woorden "toen de Filistijnen daar ten strijde verzameld waren," daarna het oog sloeg op de in het Hebreeuws evenzo luidende slotwoorden van de uitgevallen plaats. Omdat het Oude Testament, evenals andere boeken van de oudheid, door afschriften is voortgeplant, zo heeft het toch, niettegenstaande de grote zorgvuldigheid, waarmee de Joden, uit onbegrensde eerbied voor de Heilige Schrift, over haar onveranderde bewaring en overlevering waakten, aan het algemeen lot van alle oude boeken niet kunnen ontgaan, dat bij herhaald afschrijven vele kleine fouten in de tekst slopen en verschillende lezingen ontstonden. Bij een onbevooroordeeld onderzoek blijkt echter, dat moedwillige inlassingen of vervalsingen van de tekst van de Bijbel nergens voorkomen, maar de fouten en afwijkingen slechts in vergissingen bestaan, die de afschrijvers begingen door verkeerd te zien of te horen (het laatste bij het dicteren bijvoorbeeld 2 Samuel .17: 25: Israëliet voor Ismaëliet 1 Kronieken 2: 17), door ontrouw geheugen (als men zich meer vrijheid gunde in het afschrijven en meer zijn geheugen dan het boek volgde, bijvoorbeeld 2 Samuel .21: 8 "Michal" voor "Merab) en andere misvattingen, bijvoorbeeld als in het volgende vs. 14 in plaats van het enkelvoud: "stelde, beschermde, sloeg" het meervoud gebruikt is. Zulke fouten zijn onwillekeurig en onopzettelijk begaan, en deden de wezenlijke inhoud van de Schrift geen gevaar lopen.

En zij stelden zich 1). Beter en hij, Samma, stelde zich (2 Samuel .23: 12) in het midden van dat stuk, en beschermde, beschermde het tegen het geweld van de vijanden, en zij sloegen, hij sloeg de Filistijnen; en de Heere verlost hen, de Israëlieten, door een grote verlossing.

Zij stelden zou op David en Eleazar zien, terwijl wat hier verteld wordt in 2 Samuel .23: 12 aan Samma wordt toegeschreven. Wij hebben hier daarom de meervoudsvorm, omdat het boven aangehaalde (vs. 13) uit de tekst was uitgevallen.

En drie uit de dertig hoofden 1) togen af naar de rotssteen 2), tot David in of naar de spelonk van Adullam, waar heen hij zich, bij de aanval van de Filistijnen, waarvan later (Hoofdstuk 14: 8 vv.) gemeld wordt, had teruggetrokken; en het leger van de Filistijnen had

zich gelegerd in het dal Refaïm, dat van de zuidwestzijde van Jeruzalem een uur lang zich naar de landstreek van Bethlehem uitstrekt.

Sommigen, zoals Luther, zijn van gevoelen, dat hier de bovengenoemde helden bedoeld zijn. Dit kan echter niet, omdat we dan hier niet drie zouden lezen, maar die drie. Hun namen zijn ons niet bekend gemaakt. Het komt hier aan op het feit zelf. Wij hebben bij 2 Samuel .23: 13 de mening van Luther, zoals die door Dächsel wordt weergegeven, laten staan, juist omdat het een mening van die grote Hervormer is.

Naar de Rotssteen is ons inziens hier een andere aanduiding van plaats voor: in de spelonk. In 2 Samuel .23: 13 staat: in de oogst. Beide berichten weerspreken elkaar niet. De Schrijver hier laat de tijdsbepaling achter en vestigt de aandacht op de plaats, om de tegenstelling van het water te meer kracht bij te zetten. Bovendien, David was toen niet in de spelonk zelf, maar op de bergrug van de rots, waarin zich de spelonk bevond.

En David was toen niet in de spelonk zelf verborgen, maar hield zich op in de vesting, op de bergvesting van de heuvel of van de rots, waarin zich de spelonk bevond; en de bezetting van de Filistijnen, een voorpost van dat volk, was toen te Bethlehem.

En David in zijn bergvesting, waar hij over geen goed drinkwater te beschikken had, kreeg lust in goed water, en zei 1), zonder te bedenken, welk onheil hij met deze woorden kon aanrichten, tot de mannen in zijn omgeving: Wie zal mij water te drinken geven, verschaffen, uit Bethlehems bornput, die onder de poort is (1 Samuel 9: 5)?

In dit bedrijf van David doen zich vier gestalten op, dewelke, zoals het mij voorkomt, het zelf zo groot maken, als één van de hier aangetekende heldendaden. 1e. Gevoelige aandoening over iets, waarin hij erkende, kwalijk gedaan en meer zijn eigen eer of zijn lust, dan de eer van God en het voordeel van zijn volk beoogd te hebben. 2e. Verloochening van eigen lust. Toen het hem gebracht werd, wilde hij het niet drinken, oordelend niet goed te wezen, een ongeregelde begeerlijkheid en een ijdele verbeelding zo veel in te willigen. 3e. Godvruchtigheid jegens God. Het water, hetgeen hij voor zich te goed achtte en te dierbaar keurde, om gedronken te worden, goot hij uit voor de Heere bij wijze van drankoffer. 4e. Teerhartigheid over zijn dienaren. Het maakte hem ten uiterste verlegen, dat drie wakkere mannen zich omwille van hem aan een wezenlijk gevaar hadden blootgesteld, zodat hij datgene, dat met gevaar van hun leven gehaald en hem aangebracht was, niet meer hield voor water, maar voor het bloed van die mannen, hetgeen boven alle andere dingen het dierbaarst is.

Toen braken die drie, bereid om alles voor hun koning te wagen, zelfs waar het slechts bevrediging van een begeerte voor het ogenblik betrof, door het leger, de aan de noordelijke stadspoort gestelden voorpost van de Filistijnen, en putten water uit Bethlehems bornput, die onder de poort is, en zij droegen het naar Adullam, en brachten het tot David. Maar David, wiens geweten thans ontwaakte vanwege zijn onbedachtzaamheid, wilde het niet drinken, omdat het tot zo'n dure prijs gehaald en daarom te kostbaar was, dan dat het tot bevrediging

van de zinnelijke lust gebruikt mocht worden, maar hij goot het op de aarde uit tot een drankoffer voor de Heere.

En hij zei: Dat late mijn God verre van mij zijn, van zulks te doen; zou ik het bloed van deze mannen drinken, dit met gevaar voor hun levens gehaalde water, dat met hun bloed kan worden vergeleken? Met gevaar voor hun levens, ja met gevaar voor hun levens hebben zij dat gebracht 1). En hij wilde het, om de zo even genoemde redenen, niet drinken, dus niet uit grillige willekeur, die nu dit, dan dat wil. Dit deden de drie helden, en deze daad blijft als bewijs van dappere moed en grote gewilligheid tot opoffering van volle kracht, al heeft de koning van de hem bewezen dienst geen gebruik gemaakt.

Het met levensgevaar, met blootstelling van het leven gekochte water wordt met de ziel op gelijke waarde gesteld; de ziel is echter naar Lev.16: 11 in het bloed; zulk water te drinken zou dus niets anders zijn, dan het bloed van de mannen te drinken.

Abisai nu, de broeder van Joab (Hoofdstuk 2: 16), was ook het hoofd van drie, de voornaamste van een andere klasse van David's helden; en hij, in gevecht met een overmachtige vijand, verheffende zijn spies tegen driehonderd, zoals Jasobam, in gelijk geval (vs. 11), versloeg hen en verkreeg door deze heldendaad zijn hoge ereplaats. Alzo had hij een naam onder die drie, werd hij ten gevolge daarvan bij een scheloschah of trias, d.i. van de tweede heldenklasse, door David gevoegd.

Uit die drie was hij geëerd boven de twee, d.i. hij was aanzienlijker dan de overige twee, die met hem tot hetzelfde drietal behoorden; daarom werd hij hun tot een overste; maar hij kwam tot aan die eerste drie, van de eerste klasse, Jasobam, Eleazar en Samma (vs. 11-14) niet, maar stond in rang een trap lager.

Benaja, de zoon van Jojada, de priester (Hoofdstuk 27: 5), de zoon van een dappere man van Kabzeel, in de stam van Juda (Joz.15: 21) geboortig, dezelfde, die in Hoofdstuk 18: 17 als overste van de Krethi en Plethi voorkomt, was groot van daden, behoorde insgelijks tot de tweede klasse of tot de Commandeurs; hij versloeg twee sterke leeuwen, de twee dapperste helden, van Moab; ook ging hij af, bij gelegenheid van een voorval dat in de verklaring van 2 Samuel .23: 20 nader uiteengezet is, en versloeg een leeuw in het midden van de kuil, in de sneeuwtijd.

Hij versloeg ook een Egyptische man, een man van grote lengte, van vijf ellen; en die Egyptenaar had een spies in de hand, als een weversboom (vgl. 1 Samuel .17: 4 vv.), maar hij ging tot hem op de kampplaats af alleen met een staf gewapend, en hij rukte de spies uit de hand van de Egyptenaars, en hij doodde hem met zijneigen spies.

Deze dingen deed Benaja, de zoon van Jojada; dies had hij een naam onder die drie helden, verkreeg een naam of een plaats in de scheloschah, of klasse van helden, waarvan hier sprake is.

Zie, hij was de heerlijkste van die dertig, hoger geplaatst dan de dertig, of de ridders van de derde klasse (vs. 26 vv.); nochtans kwam hij tot aan de drie van de eerste klasse (vs.11-14) niet. En David stelde hem, vanwege zijn doorzicht en wijsheid over zijn trawanten, tot een medelid van zijn geheimen raads.

De helden nu van de legers 1), van de derde klasse, die van de gewone ridders, waren: Asahel, de broeder van Joab (Hoofdstuk 2: 16), Elhanan, de zoon van Dodo, van Bethlehem.

Helden van de legers, of, dappere helden. Hier worden geen aanvoerders bedoeld, maar dappere mannen van de derde klasse.

Samnnoth of Samma, de Harodiet 1) van Harod op het gebergte Gilboa geboortig 2); Helez, de Peloniet, d.i. uit een niet nader op te geven plaats, naar 2 Samuel .23: 26, uit Beth-Pelet, in het zuiden van de stam Juda (Joz.15: 27).

In de grondtekst vindt men hier: "Haroriet," Dit is slechts een andere vorm van de naam voor "Harodiet", even als bijvoorbeeld de in 2 Samuel .8: 5 genoemde Hadadezer in de grondtekst dier plaats 1 Samuel .10: 15 vv. en ons boek "Hadarezer" geschreven wordt.

Vóór deze naam is een tweede held: "Elika de Haradiet" uitgevallen.

Sibchai, de Husathiet (Hoofdstuk 20: 4); Ilai, in 2 Samuel .23: 28 Zalmon geheten, de Ahohiet, uit het Benjaminitisch geslacht van de Ahohieten, dat overigens niet nader bekend is.

Maharaï, de Netofathiet, uit Netofa, in het zuidwesten van Bethlehem, het tegenwoordige Beit Nettif; Heled, de zoon van Baäna, de Netofathiet, evenals Maharaï uit Netofa.

Ithai, de zoon van Ribai, van Gibeä Sauls in de stam van de kinderen van Benjamin; Benaja, de Pirhathoniet, uit Pirhathon, westelijk van Sichem.

Hurai, juister Hidaï (2 Samuel .23: 30), van de beken uit de dalvlakte aan de voet van de berg Gaäs, bij Thimnath-Heres in de stam Efraïm (Richteren 2: 9), Abiël, de Arbathiet, uit Bethabara in het noordelijk deel van de woestijn Juda (Joz.15: 6; 18: 22).

Azm veth, de Baharumiet uit Bahurim, oostelijk van Jeruzalem, Eljahba de Saälboniet, uit Saälbim (1 Koningen .4: 9 Joz.19: 42), noordwestelijk van Aj lon in de stam Dan.

Van de kinderen 1) van Hasem, de Gisoniet; juister Hasem, de Gisoniet, uit de overigens onbekende plaats Gison, was Jonathan, de zoon van Sage, de Harariet, uit Harod aan de noordelijke voet van het Gilboagebergte (vs. 27).

De laatste drie letters van het slotwoord in het vorige vers zijn nog eenmaal geschreven en dan tot een zelfstandig woord (Bene = kinderen) gemaakt. Zou echter het Bene voor de naam Hasem werkelijk in orde zijn, hetgeen niet onmogelijk was, dan mag men op de zo-even

aangevoerde gronden het woord volstrekt niet vertalen, maar moet het als een deel van de naam aanzien: Bnehasem.

Ahiam, de zoon van Sacher, de Harariet; Elifal of Elifelet, de zoon van Ur;

Hefer, de Mecherathiet, uit Meacha, aan de zuidwester helling van de grote Hermon (Num.32: 41) geboortig; Ahia, de Peloniet 1), naar (2 Samuel .23: 34); Eliam, de zoon van Achitofel, de Giloniet.

De naam Ahia is gevormd, om daarin de woorden: "Eliam, de zoon van Achitofel" te verbergen; maar het bijgevoegde de Peloniet duidt niet de afkomst van de man aan, maar is zoveel als: "de zoon van de man, waarvan wij niet verder spreken willen" (Ru 4: 1" en "2 Samuel 15: 31).

Hezro, de Karmeliet, uit Karmel, zuidelijk van Hebron; Naärai, de zoon van Ezbaï, zeker juister naar 2 Samuel .23: 35 Paëraï, de Arbiet, uit Arab op het gebergte Juda geboortig.

Joël, (Jegnal) de broeder, zeker juister naar 2 Samuel .23: 36, de zoon van Nathan, een Syriër van Zoba; Mibhar, de zoon van Geri, naar 2 Samuel .23: 36, Bani, de Gadiet.

Dat bij de namen van deze beide verzen de tekst in 2 Samuel .23 gevolgd is, die op onze plaats daarnaar verbeterd moet worden, blijkt duidelijk uit de laatsten naam; want (Mibhar) is duidelijk verkeerd geschreven voor (uit Zoba), en behoort dus tot de vorige zin: "de broeder (of liever zoon) van Nathan (uit Zoba)" en ten gevolge van deze vergissing is, nu eenmaal uit de toevoeging bij de vorige naam een eigennaam is ontstaan, de zin in 2 Samuel .23: 36 (Bani, de Gadiet) in de andere omgezet.. (de zoon van Hagri).

Zelek, de Ammoniet, Nahraï, de Berothiet, uit Beëroth aan de westgrenzen van de stam Benjamin, wapendrager van de veldheer Joab, de zoon van Zeruja;

Ira, de Jithriet; Gareb, de Jithriet, evenals de vorige tot de geslachten uit Kirjath-Jearim (Hoofdstuk 2: 53) behorend.

Uria, de Hethiet (2 Samuel .11: 3 vv.)Zabad, de zoon van Ahlaï 1).

Met Uria, de Hethiet, eindigt de lijst in 2 Samuel .23 voorkomende. Hier worden nog enige helden genoemd, die waardig waren, dat hun namen aan de vergetelheid werden ontrukkt.

Adina, de zoon van Siza, de Rubeniet, was het hoofd van de Rubenieten, van de krijgslieden uit de stam Ruben; nochtans waren er dertig boven hem; behalve hem bezat het contingent van deze stam nog 30 andere aanvoerders.

Hanan, de zoon van Maächa, misschien als in vs. 36 te verstaan: uit Maächa geboortig (vgl. 2 Samuel 23: 34), en Josafat de Mithniet, een niet nader te bepalen naam.

Uzzia, de Asterathiet, uit de stad Astharoth, de voormalige residentie van Og, koning van Basan (Deuteronomium 1: 3 vv. Joz.13: 29 vv.); Sama, en Jeiël, de zoon van Hotham, de Aroëriet, een uit een van de beide steden Aroër of uit die aan de rivier de Arnon, op de zuidergrens van de stam Ruben (Joz.13: 15 vv.), of uit die aan de boven Jabbok, noordoostelijk van Rabbath-Ammon (Joz.13: 24 vv.), geboortig man.

Jediaël, de zoon van Simri, en Joha, zijn broeder, de Tiziet. Ook deze aanduiding is niet nader op te geven.

Eliël Hammahavim niet nader te verklaren en Jeribai, en Josavia, de zonen van Elnaäm; en Jithma, de Moabiet 1), uit het door David overwonnen leger van de Moabieten (Hoofdstuk 2. 2 Samuel .8: 2), tot hem overgekomen.

In vs. 39 komt er een Ammoniet voor en hier een Moabiet. Dit wil zeggen, van Ammonitische en Moabitische afkomst. Want toch David zal hen niet onder zijn helden opgenomen hebben, dan na opname in het Verbond, met Abraham opgericht, dan na inlijving in het volk van Israël. Zij waren de voorlopers en de voorbeelden van hen, die in de dagen van het Nieuwe Verbond door de geestelijke besnijdenis ingelijfd zouden worden in het geestelijk Israël.

Eliël en Obed, en Jaäziël van Mezobaja, geheel onbekend.

Zijn Davids helden verwaardigd geworden, dat hun aandenken vereeuwigd werd, hoe veel te meer zullen de namen van de krijgsknechten van Christus in het boek des levens worden gevonden.

HOOFDSTUK 12

DAVIDS HULP AAN STRIJDBARE MANNEN

IV. Vs. 1-22. Na de opgave van Davids helden, die gedurende zijn koninklijke heerschappij; hem de oorlogen van de Heere deden voeren, volgt een opgave van die mannen; die nog bij Sauls leven deze verlieten en onder Davids vaandel zich begaven, de schare van zijn krijgers telkens meer vergrootten en haar tot een leger van God maakten. De eerste klasse van hen (vs. 2-7) bevat Benjaminiten en mannen uit Juda, die te Ziklag bij hem kwamen, zeker nog in de eerste tijd van zijn verblijf daar; de tweede klasse (vs. 8-18) waren mannen uit Gad benevens enige mannen uit Juda, en Benjaminiten, die gedurende zijn oponthoud in de woestijn Juda hem opzochten; de derde klasse (vs. 19-22) eindelijk bestaat uit zeven Manassieten, die nog vóór Sauls laatste slag, waarin hij viel, diens zaak verlieten en tot David overkwamen.

Deze nu, die in het volgende nader aangeven worden, zijn het, die tot David kwamen naar Ziklag (1 Samuel .27: 6), toen hij nog besloten was 1) voor het aangezicht van Saul, de zoon van Kis; voor Sauls ogen of in het bereik van zijn heerschappij zich niet durfde laten zien (1 Samuel .27: 1); zij waren ook, zoals degenen, waarvan in het vorige Hoofdstuk gesproken is, onder de helden, die tot die strijd hielpen, bereid waren om hem te ondersteunen in de oorlogen, die hij destijds voerde.

Nog besloten was. D.w.z. toen hij nog door Saul verhinderd werd, om volgens zijn Goddelijke verkiezing als koning op te treden, omdat en Saul nog leefde en deze op allerlei manier David het leven bitter maakte. Hieruit mag worden opgemaakt dat de mannen, die tot hem kwamen, het doel hadden, om hem als koning te erkennen. Het was echter nog de tijd niet, wil de Schrijver zeggen, Saul moest eerst sterven.

Gewapend met bogen, rechts en links met stenen werpend, en met pijlen schietende uit de boog; met de linker- en rechterhand geoefend met stenen om die te slingeren, en met pijlen op de boog om die af te schieten (Hoofdstuk 8: 40. Richteren 20: 16); zij waren van de broeders, stamverwanten van Saul, uit Benjamin 1).

Het uit Benjamin verklaart nader van Saul. Hiermee wordt niet gezegd, dat zij bloedverwanten van Saul waren, maar dat zij uit dezelfde stam waren, waaruit hij gesproten was. Juist om het in het oog vallend, dat enige stamverwanten van Saul tot David kwamen, wordt hier gesproken van broeders van Saul.

Het hoofd, of aanvoerder, was Ahiëzer, en zijn broeder, Joas, zonen van Semaä, de Gibeathiet, uit Gibeä van Benjamin (1 Samuel 10: 5); daarna Jeziël en Pelet, zonen van Azmaveth en Beracha, en Jehu, de Anathothiet, uit Anathoth (Hoofdstuk 11: 28).

En Jismaja, de Gibeoniet, uit Gibeon (Joz.9: 3) was een held onder de dertig en over dertig gesteld (Hoofdstuk 11: 25), en Jirmeja, en Jahaziël, en Johanan, en Jozabad, de Gederathiet 2), uit Gadara in de Judese vlakte (Joz.15: 36).

Deze woorden kunnen wel geen anderen zin hebben als deze, dat Jismaja ook tot het corps van de 30 helden van David behoorde en tijdelijk aanvoerder van hen was; ofschoon zijn naam in Hoofdstuk 11 niet voorkomt, vermoedelijk, wijl hij ten tijde, toen de lijst in Hoofdstuk 11 werd gemaakt, niet meer in leven was.

Omdat Gadara in Juda lag, valt hieruit op te maken, dat enkele Benjaminitische geslachten naar Juda zijn verhuisd en daar hun woonplaats hebben verkregen, in afwijking van de oorspronkelijke verdeling van het land door Jozua.

Eluzai, en Jerimoth, en Bealja, en Semarja, en Sefatja, de Harufiet (vgl. Nehemia 7: 24 7.24).

Elkana en Jissia, en Azareël, en Joëzer, en Jasobam, de Korahieten 1), nakomelingen van Korach, achterkleinzoon van Levi (Nu 16: 3).

Dat de Korahieten, nakomelingen van Levi, als in één adem genoemd worden met de Benjaminiten, komt daarom, omdat de Levieten geen eigen stuk land hadden, maar de nakomelingen van Levi, die om en bij de Benjaminiten woonden, als tot de Benjaminiten werden gerekend. Het is wel waar, dat de Kahathieten, waaruit ook de Korahieten behoorden, in Benjamin geen woonplaats verkregen (Joz.21: 9-26), maar het is vrij zeker, dat toen de tabernakel naar Gibeon verplaatst werd, ook Levieten in de steden van Benjamin hebben gewoond.

1) Ook scheidden zich van de Gadieten, onderhorigen van de stam Gad af van de anderen, die het met Saul hielden en begaven zich tot David in of naar die vesting naar de woestijn van Juda (1 Samuel .23: 14), kloeke helden, krijgslieden ten oorlog, toegerust met rondas en schild; en hun aangezichten, waren krachtig en fier van voorkomen als aangezichten van de leeuwen (2 Samuel .1: 23), en zij waren op hun voeten als de reeën, gazellen op de bergen in snelheid (2 Samuel .2: 18).

Hieronder vinden we vermeld, wie onder meer tot David in de vesting kwamen van de Gadieten en van de kinderen van Benjamin en Juda.

Deze waren van de kinderen van Gad, (vs. 8), hoofden van het leger, een 1) van de kleinsten was over honderd, en de grootste over duizend.

Beter: Eén tegen honderd de kleinste en de grootste één tegen duizend, d.i. van de helden kon de zwakste het tegen honderd, de sterkste tegen duizend man het uithouden (Lev.26: 8 vgl. Deuteronomium 32: 30).

In het Hebr. (Echad lemaäh hakatòn wehagadool leèlef). De Staten-Vertaling volgt de Vulgata. Als vertaald moest worden over en niet tegen, moest er niet 1 maar le staan. Onze vertaling sluit zich geheel aan de beschrijving van deze mannen in het vorige vers. Zij waren helden niet alleen, wat houding en gedaante, maar ook wat lichaamskracht betreft.

Deze zelf zijn het, die, toen zij zich van hun stamgenoten afscheidten en zich door Sauls aanhangers moesten heenslaan om David te bereiken, over de Jordaan gingen in de eerste maand, Abib of Eisan (Ex 12: 2) dus in het voorjaar, toen die vol was aan al haAr oevers 1), en zij verdreven al de inwoners van de laagten, tegen het oosten en tegen het westen 2).

In de drogen zomertijd kan de Jordaan op verscheidene plaatsen doorwaad worden, maar in het voorjaar, als hij door het smelten van de sneeuw op de Libanon zo groeit, dat de oevers overstroomd worden, behoort de overgang over deze rivier tot de grootste waagstukken (Zie Joz.3: 15).

De laagten staat hier voor, de bewoners van de laagten, van de dalen.

Welke vijanden zij geweest zijn, die de Gadieten te bestrijden hadden, en waar de laagten gelegen hebben, waar zij hen aangrepen, wordt niet gezegd, maar het blijkt, dat zij met hun leeuwen aangezichten hen deden vluchten langs verschillende wegen, sommigen oost- en anderen westwaarts, en dat zij hen met een weergaloze vlugheid vervolgden, zodat waarheen zij ook vluchten mochten, zij hen achterhaalden en hun werk niet ten halve deden.

Er kwamen ook van de kinderen van Benjamin en Juda, op de bergvesting tot David, die er zich destijds ophield.

En David, die juist in die streek evenveel haat en verraad als liefde en vriendschap ondervonden had (1 Samuel .23: 15 vv.; 26: 1 vv.), en nu niet wist, waarop hij bij deze bezoekers te letten had, ging uit hun tegemoet, en antwoordde met betrekking tot hetgeen zij bij hem wilden doen, nog eer zij zelf zich daarover uitgelaten hadden, en zei tot hen: Indien jullie ten vrede tot mij gekomen zijt, om mij te helpen, zoals reeds zo menigeen in zo'n gezindheid zich bij mij heeft aangesloten (vs. 2 vv., 8 vv.), zo zal mijn hart tegelijk of tot gemeenschap over jullie zijn 1), en ook ik zal getrouw blijven; maar indien het is, om mij aan mijn vijanden bedrieglijk over te leveren, en u eraan denkt om mij aan koning Saul te verraden, omdat toch geen wrevel in mijn handen is, de God onzer vaders 2), die de zielen van Zijn heiligen bewaart en hen van de goddeloze hand redt (Psalm 97: 10), ziet het, en straft het aan u, het boze, dat u tegen mij voorhebt.

De Zoon en Heere van David heeft lief, die Hem liefhebben (Spreuken 8: 17). Hij veracht hun liefde niet, ofschoon dezelve voor hem gering en van weinig belang is, maar Hij neemt ze gunstig aan, en zal hen, die zich in oprechtheid en met een gewillige ziel aan Hem onderwerpen, optekenen, om onder Zijn geleide en bestuur te strijden tegen de zonde en alle verzoeking, en om als reizigers te trekken door de woestijn van deze wereld ter beërving van het hemelse koninkrijk, zonder dat zij, ofschoon de vijanden talrijk en de reizen langwijdig en verdrietig mogen wezen, hoeven ongerust te wezen of moedeloos, also Hij hun Overste en Leidsman, de Heere van de hemel en van de aarde is.

Hier spreekt David niet alleen zijn innig en kinderlijk geloofsvertrouwen uit, maar zegt hier ook, dat die God, die Zich aan de vaders heeft geopenbaard, als Degene die de

schuldige geenszins onschuldig houdt, Zijn beschermende hand over hem heeft uitgestrekt, zodat niet hij, maar zij de droevige gevolgen van zo'n snoed verraad zullen ondervinden.

En de Geest van de Heere toog Amasaï aan 1), daalde als een geest van dappere, blijde moed en oprechte onvoorwaardelijke overgave neer op hem (Richteren 6: 34), de overste van de hoofdlieden, zeker noch de een noch de ander van de twee zonen van David's zuster, Amasa en Abisaï (Hoofdstuk 2: 16,17), zoals menig uitlegger vermoedt, maar een overigens niet nader bekende Benjaminit, die later als hoofdman over dertig in het leger diende; en hij zei: Wij zijn van u, o David! en met u zijn wij, zoon van Isaï (Hoofdstuk 10: 14), vrede, vrede, d.i. geluk en heil zij u, en vrede zij ook uw helpers, die u terzijde staan en de partij van uw vervolgers verlaten! want uw God helpt u, heeft u tot dusver reeds in deze zorgelijke tijd zichtbaar geholpen en zal u, die Hij zich tot vorst over Zijn erfdeel verkoren heeft, zeker eenmaal een bestendig huis bouwen (1 Samuel .25: 28 vv.). Toen, terwijl ook hem de Geest Gods aangreep en alle twijfel uit zijn ziel dreef, nam hem David aan en stelde hen tot hoofden van de benden 2).

Amasaï was hun spreker, welke door de Geest van God, aan Wie niet alleen de zaligmakende genade, maar ook andere heldhaftige en edelmoedige aandoeningen worden toegeschreven, werd aangedreven met een heldhaftige stoutheid en een kloekmoedig besluit, om in de naam van allen en ter hunner aanmoediging hun gehoorzaamheid aan David te betuigen met zulke nadrukkelijke woorden, die de koning ten volle overtuigen, dat zij zijn vrienden waren.

Deze Amasaï komt onder deze naam niet voor op andere plaatsen op de lijst van David's helden.

Het is daarom, dat vele oude uitleggers, maar o.i. ten onrechte, hem verward hebben met Amasa, eerst bevelhebber onder Absalom en later onder David, die door Joab is vermoord.

Niet alleen nam hij hen aan, maar hij stelde hen ook in ere-ambten, opdat zij voor immer de zijne zouden zijn. Dit was geen onvoorzichtig gedrag van de toekomstige koning, maar een daad van grootmoedigheid, overtuigd, dat hij handelde naar de wil van God en dus tot zijn eigen welzijn.

Er vielen ook van de stam Manasse het later (vs. 20) aangeduide zevental tot David 1), toen hij, zoals in 1 Samuel .29: 1 vv. uitvoeriger bericht wordt, met de Filistijnen kwam om tegen Saul te strijden, alhoewel zij hen, de Filistijnen niet hielpen; want de vorsten van de Filistijnen verlieten hem weer, nadat hij met zijn mannen reeds onder hun leger uitgetogen was, met raad ten gevolge van onderhandelingen, die zij onder elkaar gehouden hadden, zeggende: Met gevaar van onze hoofden zou hij tot Saul, zijn heer, vallen (1 Samuel .29: 4).

Dit waren overlopers uit het leger van Saul tot David, toen de laatste strijd tegen de Filistijnen door Saul zou geleverd worden.

Toen hij nu, na deze vrijlating, naar Ziklag toog, waar hij destijds woonde, vielen bij zijn terugkeer derwaarts tot hem uit Manasse: Adnah, en Jozabad, en Jediaël, en MICHAËL, en Jozabad, en Elihu, en Zillethäi; hoofden van de duizenden 1), die in Manasse waren.

Hoofden van de duizenden, d.i. hoofden van de geslachten, waarin de stam Manasse verdeeld was, en dus hoofden van de legerafdelingen, die Manasse leverde.

En deze hielpen David mee tegen die benden, de Amalekitische stroopbenden, die gedurende zijn afwezigheid de stad verbrand en haar bewoners weggevoerd hadden (1 Samuel 30: 1 vv.); want alle dezen waren kloeke helden, evenals de in vs. 1 genoemden, en zij waren of werden oversten in het leger.

Want er kwamen in die tijd, in de laatste tijd van Sauls regering, vóórdat hij kort daarop zijn dood vond (Hoofdstuk 10), dag bij dag enigen tot David, om hem te helpen, tot een groot leger toe, totdat uit dezen, die zich bij hem aansloten een leger werd, als een leger van God 1) (1 Samuel 27: 7).

Leger van God, d.i. een leger door God gevormd, waarin het duidelijk getoond wordt, dat de Heere God er Zijn kracht in had uitgestort, zodat het schier onverwinnelijk was.

Vs. 23-40. Een verdere opgave vermeldt de krijgslieden van de verschillende stammen, die bij de verheffing van David tot koning over geheel Israël tegenwoordig en werkzaam waren; zij geeft dus een juistere beschrijving van de vergadering, waarvan in Hoofdstuk 12: 1-3 in algemene woorden sprake was. De opgave begint met de twee, in het zuidelijk deel van het land wonende stammen Juda en Simeon, waaraan Levi zich aansluit, welks hoofdbestanddeel reeds van het begin af het insgelijks met David gehouden had; van het Zuiden loopt zij dan in noordelijke richting voort tot de overige stammen in het West-Jordaanland, en sluit met de twee en een halve stam in het Oost-Jordaanland.

En dit zijn de getallen van de hoofden van degenen, die toegerust waren voor het leger, die, na Isboseth's vermoording in het jaar 1047 vóór Christus, tot David te Hebron kwamen, om het koninkrijk van Saul tot hem te wenden, naar de mond van de Heere, die David tot vorst over geheel Israël verordend had (Hoofdstuk 11: 2).

Van de kinderen van Juda, die rondassen en spiesen droegen, waren zesduizend en achthonderd, toegerust voor het leger 1).

Hoe komt het toch, dat Zebulon en Nafthali, twee stammen, die in Israël's geschiedenis geen betekenisvolle rol speelden, zo talrijk zijn opgekomen, terwijl Juda een naar verhouding zo'n klein getal van krijgers stelde. Op deze vraag antwoorden wij: Het optreden van de stam van Juda, door een naar verhouding zo'n klein getal van soldaten, verklaart zich eenvoudig daaruit, dat David toen reeds 7 jaren koning over Juda was, welke stam alzo bij de huldiging van de overige stammen niet in het veelvoudige van zijn krijgers hoefde te komen, om David eerst tot koning te maken, maar slechts een klein getal van zijn manschappen tot de feestelijke handeling zond, die de huldiging van de overige stammen als getuigen in naam van de hele

stam bijwoonden. Dit geldt ook voor de stam Simeon, wiens gebied als het ware in de stam Juda was ingesloten, zodat hij tegelijk met Juda David als zijn koning had erkend.

En Jehojada, misschien de in Hoofdstuk 11: 22 vermelde nader van Benaja, was overste, aanvoerder van de Aäronieten; en met hem waren er drieduizend en zevenhonderd.

En van de kinderen van Benjamin, de broeders, stamgenoten van Saul, drieduizend, een betrekkelijk gering getal, want tot nog toe waren er velen van hen, die het nog met het huis van Saul hielden.

En van de halve stam van Manasse, tot het West-Jordaanland behorend, achttien duizend, die met namen uitgedrukt zijn, in de lijsten als zodanig werden opgeschreven, dat zij, in naam van de stam kwamen om David koning te maken.

En van de kinderen van Issaschar, die ervaren waren in het verstand van de tijden, die, in staatkundige zaken wijs en bedreven, met een vlug en vast oordeel begaafd waren, om te weten wat Israël 1) te allen tijde, welke ook de toestanden waren, doen moest: hun hoofden waren twee honderd, en al hun broeders vertrouwden de wijsheid van deze aanvoerders en pasten op hun woord.

Wat hier van Issaschar gezegd wordt, is het in toepassing brengen van wat de Prediker zegt: (Hoofdstuk 3: 1). Dit kwam hier in voor al uit dat zij het nu het juiste tijdsgevoel oordeelden, om David koning te maken en niet langer te wachten met deze handeling.

Uit Zebulon, uitgaande in het leger, toegerust ten strijde met alle krijgswapens, vijftig duizend, en om een slagordening te houden met een onwankelbaar hart 1).

In het bijzonder wordt van de mannen van Zebulon (hebbende die stam misschien enig kwaad vermoeden gegeven, aangaande zijn standvastigheid), getuigd, dat zij heel niet dubbelhartig waren. Zij bezaten geen gemaakte kloekmoedigheid, maar hadden voorgenomen, standvastig bij hun besluit te blijven.

Beter vertaald is dan ook: En om zich tezamen te scharen met een niet dubbel hart, d.i. op een niet dubbelhartige wijze, zoals ook de Engelse vertaling heeft. Vrijwillig en eensgezind schaarden zij zich onder de vanen van David, hun wettige koning.

En zij waren daar bij David drie dagen lang, etende en drinkende; want hun broeders 1) hadden voor hen wat toe bereid, brachten hun levensmiddelen aan (Jud 20: 10).

Hun broeders zijn, zoals blijkt uit het volgende vers, de inwoners van Hebron, of de stam van Juda. In het volgende vers worden toch opgesomd degenen, die het dichtst bij die stam woonden.

En ook de naasten aan hen, tot aan Issaschar en Zebulon, en Nafthali, dus tot aan de Noordelijke grens van Kanaän, brachten brood op ezels, en op kamelen, en op muilen (1

Samuel 25: 18), en wijn, en olie, en runderen, en klein vee in menigte: want er was blijdschap in Israël, en ieder probeerde dus van zijn zijde de vergadering in Hebron tot een echt feestelijke en vrolijke te maken.

HOOFDSTUK 13

AF- EN INHALING VAN DE BONDSKIST

Vs. 1-14. In Jeruzalem als koning over geheel Israël regerend, besluit David om de ark van God uit Kirjath-Jearim, waar zij toen nog stond, naar zijn stad over te brengen, vergewist zich daartoe van de toestemming van de gehele gemeente van zijn volk, en gaat over tot de uitvoering van dit werk, waaraan allen deelnemen. Maar als de Heere de Leviet Uza door een plotselinge slag doodt, omdat deze op onbedachtzame wijze de ark heeft aangeraakt, is David bevreesd de bondskist in zijn nabijheid te brengen, en brengt haar onderweg in het huis van Obed-Edom, bij wie met haar ook de zegen van de Heere zijn intrek neemt (Vergelijk 2 Samuel .6: 1-11).

En David, die, nadat hij Jeruzalem tot hoofdstad van zijn rijk verheven had (Hoofdstuk 11: vv.), er nu ook aan dacht, om haar tot middelpunt van de godsdienst voor Israël te maken, bij welk plan hij niet zozeer door staatkundige slimheid als veeleer door Goddelijke wijsheid geleid werd, hield raad met de oversten der duizenden en van de honderden, en met alle vorsten, de oudsten van de verschillende stammen, die vroeger bij hem te Hebron gekomen waren, om hem tot koning over geheel Israël te zalven (Hoofdstuk 12: 23 vv.), en die hij thans bij zich te Jeruzalem bescheidde.

En David zei tot de ganse, in haar hoofden en vertegenwoordigers bij hem vergaderde gemeente van Israël: Indien het jullie goeddunkt, wat ik in de gedachte heb, zoals ik daaraan geen ogenblik twijfel, en van de Heere, onze God, te zijn, een gedachte, die Hij zelf mij door Zijn Geest in het hart gelegd heeft, waarvan ik dan ook met een blij toevoorzicht verzekerd ben, zo laat ons tot een onverwijld uitvoering van dit plan ons uitbreiden, laat ons zenden aan 2) onze overige broeders, die niet met ons hier tegenwoordig zijn, in alle landen van Israël, en de insgelijks herwaarts bescheiden priesters en Levieten, die met hen zijn in de (48) steden van het ganse land met haar voorsteden (Num.35 Joz.21), opdat zij tot ons vergaderd worden en aan het werk kunnen deelnemen.

In het Hebr. Nefratsah. Letterlijk: laten wij ons doorbreken. Met het volgende: laat ons zenden betekent het: laten wij schielijk zenden, zonder enig oponthoud, zonder dat wij ons door iets laten weerhouden.

Aan, of tot. Het voorgaande met dit woord verbonden geeft aan, een bevel. Het zenden tot sluit dus in, dat het volk verplicht was, om het woord van de koning te gehoorzamen. Het hing niet af van de wil van het volk, of het mee zou doen aan het opbrengen van de ark of niet, maar het moest geschieden. Het was, of werd een besluit van de koning in vereniging met de oudsten van het volk.

En laat ons de ark van onze God, die sedert haar wegvoering door de Filistijnen haar goede standplaats nog niet gevonden heeft, maar slechts voorlopig in Kirjath-Jearim is geplaatst (1 Samuel .4: 1-7: 1) tot ons wederhalen, en de nalatigheid en onverschilligheid, waaraan wij ons tot dusver jegens dit kostbare kleinood van ons volk hebben schuldig gemaakt, eindelijk weer

goedmaken, want wij hebben ze in de dagen van Saul niet gezocht 1), alsof zij een nietig en zeer goed te missen voorwerp was; wij meenden veeleer, dat het reeds genoeg was, dat wij de tabernakel nog hadden, ofschoon de tabernakel zonder de Ark niets anders is dan een lichaam zonder ziel.

David, hoewel het in de dagen van Saul niet op zijn weg lag, om de ark terug te halen, verklaart zich hier solidair met de zonde van zijn volk. De zonde van het volk is David's zonde.

Toen, van de kracht en waarheid van deze woorden van de koning overtuigd en getroffen, zei de ganse gemeente, als uit één mond, dat men alzo doen zou 1), en dus de Ark zou terughalen; want die zaak was juist in de ogen van het ganse volk 2).

Letterlijk: Laten wij zo doen.

Waarlijk, gelukkig is ieder land te noemen, dat door een vrome, godvruchtige koning geregeerd wordt! Daar ontmoeten goedheid en trouw, daar gerechtigheid en vrede elkaar, en het spreekwoord wordt bewaarheid: Zo de koning, zo het volk! Maar ook gelukkig is ieder koning zelf te noemen, die het niet vergeet, dat boven hem nog een groter Koning, de Koning aller koningen regeert, die hij uit genade zijn bestuur te danken heeft, die alleen zijn troon hem verzekert en die over zijn doen en laten hem eenmaal tot rekenschap zal roepen.

David dan vergaderde, overeenkomstig deze afspraak met de hoofden en vertegenwoordigers van de gemeente, kort daarna, gans Israël 1) van het Egyptische Sichor, de tegenwoordige Wady el Arisch, als uiterste grens van het land in het zuiden (Joz.13: 3 13.3 Num.34: 5 en "De 8: 18) af, tot daar men komt te Hamath, tot aan de uiterste grens in het Noorden (Num.13: 22; 34: 8), om de ark van God te brengen van Kirjath-Jearim, ruim 3 uren noordwestelijk van Jeruzalem.

Gans Israël, in de zin van, een groot gedeelte. Volgens 2 Samuel .6: 1 kwam er op een getal van 30.000 man.

Toen toog David op van Jeruzalem met het ganse Israël, vertegenwoordigd door een keur van 30.000 man uit al de 12 stammen, terwijl de overigen, die zich insgelijks bij de feestelijkheid bevonden, overeenkomstig zijn verordening, naar de plaats, van waar de plechtige feesttocht beginnen zou, zich rechtstreeks hadden begeven, naar de stad Baäla, dat is, naar Kirjath-Jearim, dat in Juda is (Joz.15: 9), dat hij van daar ophaalde de ark van God, van de Heere, die op het verzoendeksel tussen de twee cherubs woont (1 Samuel .4: 4), waar de Naam wordt aangeroepen; de Heere Zijn Goddelijk wezen en heerlijkheid aan Zijn volk openbaart.

Anderen, zoals Keil, vertalen: zoals Hij met die Naam wordt aangeroepen, n.l. als degene, die boven de Cherubs troont. Grammaticsch is dit juist. Letterlijke vertaling is: die genoemd wordt Naam.

En zij voerden de arke van God, in plaats van, zoals in Num.4 voorgeschreven was, haar door de Levieten op de schouders te laten dragen, op een met runderen bespannen nieuwe wagen, zoals de Filistijnen eenmaal gedaan hadden (1 Samuel .6: 7 vv.), uit het huis van Abinadab, die echter toen niet meer in leven was. Uza nu, een kleinzoon of achterkleinzoon van Abinadab, en zijn broeder Ahio leidden de wagen, deze door vóór de Ark uit te gaan en de runderen te besturen, de andere door op zijde van de Ark te lopen, om er op te letten, of zij ook zwenkte of er afgleed.

En David en gans Israël speelden, dansten (Ex 15: 20), voor het aangezicht van God, die krachtens het teken van zijn tegenwoordigheid midden onder hen was, met alle macht zo met liederen, die gezongen, als met harpen, en met luiten, en met trommelen, en met schellen, en met cimbalen, en met trompetten, die daarbij bespeeld, geslagen en geblazen werden.

Toen ontstak de toorn van de Heere over Uza, en Hij sloeg hem, liet hem door een plotselinge slag getroffen worden vanwege deze misdaad, omdat hij, niet lettend op het Goddelijk verbod in Num.4: 15,20, zijn hand had uitgestrekt aan de ark, al was het ook met een goede bedoeling geschied, en hij stierf daar voor het aangezicht bij de ark van God (2 Samuel .6: 7).

En David ontstak, werd zeer ontroerd, dat de Heere een scheur gescheurd had aan Uza, hem zo plotseling en geweldig uit het leven wegraakte; daarom noemde hij diezelfde plaats Perez-Uza, d.i. scheur van Uza, terwijl het volk haar plaats van het verderf (vs. 9) genoemd had; deze naam draagt zij dan ook nog tot op deze dag.

En David vreesde de Heere en diens ongenaakbare Majesteit te dien dage, zeggende: terwijl hij er nu zelfs van afzag om zijn voornemen te volbrengen: Hoe zal ik, zonder mij aan groot gevaar bloot te stellen, de ark van God tot mij op de berg Zion brengen?

Daarom liet David de ark niet tot zich brengen in de stad van David 1) (Hoofdstuk 11: 7); maar deed ze, op zijde van hen weg af, afwijken in het huis van Obed-Edom, de Gethiet, een van Gath-Rimmon in de stam Dan geboortige Leviet, die later deurwachter bij de ark werd (Hoofdstuk 15: 18,24).

Laat de opschorting van deze plechtigheid ons ter waarschuwing strekken, om niet van onze plicht afgebracht te worden door zulke beschikkingen, die alleen gemaakt zijn, om ons van onze zonden af te brengen. Buiten twijfel heeft David Gods bevel voor zich gehad tot het brengen van de Ark naar Jeruzalem, en daarom moest hij, onaangezien de breuk op Uza gemaakt, daarmee zijn voortgegaan, na het uitzuiveren en verbeteren van hetgeen kwalijk gedaan was.

Zo bleef de ark van God bij het huisgezin van Obed-Edom in zijn huis, tot haar verdere verplaatsing naar de stad van David (Hoofdstuk 15), drie maanden, en de Heere zegende 1) het huis van Obed-Edom, en alles wat hij had, onder andere bewijzen van Zijn gunst ook wel daarmee, dat de tot die tijd onvruchtbaar gebleven echt diens mans op eenmaal een vruchtbare en later nog een aan kinderen zeer rijke echt werd (Hoofdstuk 26: 4).

Laat de zegeningen, die het verblijf van de Ark met zich bracht in het huis van Obed-Edom, ons bewegen, om de grootste achting en de sterkste begeerte te betonen voor de tekenen en de openbaarmaking van de Goddelijke tegenwoordigheid, namenlijk het woord van de Heere en Zijn instellingen, en om aan dezelfde een ruime en welbehaaglijke verblijfplaats te verschaffen. Christus komt tot ons langs de weg van Zijn instellingen.

HOOFDSTUK 14

DAVID'S VROUWEN, KINDEREN EN ZEGEPRAAI OVER DE FILISTIJNEN

II. Vs. 1-17. Vóórdat ons bericht voortgaat met de verdere geschiedenis van de verplaatsing van de bondskist naar Jeruzalem, deelt het ons mee de geschiedenis van David's paleisbouw (vs 1 en 2), van de uitbreiding van zijn huis (vs. 3-7) en van zijn beide zegepreken op de Filistijnen (vs. 8-17), welke geschiedenis hij vroeger had overgeslagen, om zo spoedig mogelijk bovenstaande, met het gehele plan van het werk meer overeenkomende geschiedenis te melden; maar die hij nu beschrijft, omdat het ongeval met de bondskist zelf een afbreking in het verhaal rechtvaardigde. Hij geeft door deze tussen geschreven mededelingen te kennen, dat David niet minder een gezegende van de Heere was dan Obed-Edom, in wiens huis de ark van God drie maanden lang bleef, al was zijn voornemen met die ark de eerste maal niet vervuld; want ofschoon de Heere hem uit het buitenland vrienden schonk, die met hun gaven en krachten hem dienden, en zijn huis liet toenemen en zien uitbreiden, zo deed hij hem ook op zijn vroegere vrienden en tegenwoordige tegenstanders, de Filistijnen, een tweevoudige glansrijke zegepraal behalen. (Vergelijk 2 Samuel .5: 11-25).

Toen zond Hiram, de koning van Tyrus, in het land van de Feniciërs, toen hij omstreeks het jaar 1040 vóór Christus aan de regering kwam, boden tot David, zijn machtige en aanzienlijke nabuur, om hem, wiens vriendschap hij, de jeugdige vorst, zozeer nodig voelde te hebben, van zijn troonsbeklimming kennis te geven; maar deze maakte van die gunstige gelegenheid gebruik, om met de koning van een land, dat rijk aan voortreffelijk werkhout was en bijzonder geschikte bouwliden bezat, onderhandelingen aan te knopen over de bouw van een hem waardig paleis in de door hem uitgekozen residentie (Hoofdstuk 11: 7 vv.), en, overeenkomstig het tussen beide vrienden gesloten verdrag, zond dus Hiram aan David later cederenhout, en metselaars, en timmerlieden, dat zij voor hem een huis bouwden.

Over de nijverheid en kunstvaardigheid van de Feniciërs zie bij 2 Samuel .5: 11 ; over de ceders en hun hout, zie Num.24: 6. De oostelijke tot het Israëlitisch gebied behorende Libanon (Anti-Libanon) heeft geen ceders, maar slechts dennen, pijnbomen en cypressen, maar wel de westelijke in de nabijheid van Tyrus gelegen.

En David merkte, leidde uit de gelukkige afloop van deze onderneming, evenals uit die van zijn vroegere, toen hij Jeruzalem op de Jebusieten veroverde (Hoofdstuk 11: 6) af, dat hem de Heere tot koning bevestigd had over Israël; want zijn koninkrijk werd ten hoogste door de Heere steeds meer verheven, omwille van Zijn volk Israël's, dat Hij door de regering van een man naar Zijn hart op buitengewone wijze wilde zegenen.

En David nam, in afkeurenswaardige navolging van de zeden van de Oosterse koningen, waaruit hem echter later menig hartenleed ontsproot, nog meer 1) vrouwen en bijwijven (2 Samuel .5: 13), dan hij reeds had (Hoofdstuk 3: 1-4) te Jeruzalem, om in de nieuwe residentie ook des te grotere pracht en heerlijkheid ten toon te spreiden, en David gewon meer zonen en dochters.

Niet weinige kleine trekken zijn er in David's geschiedenis, die bewijzen dat het aardse stof ook aan de voeten van de grote Koning kleefde.

Bij deze plaats vgl. het verbod Deuteronomium 17: 17.

Dit nu zijn de namen van de kinderen, zonen, die hij te Jeruzalem had, en reeds eenmaal (Hoofdstuk 3: 5-9) zijn opgegeven: Samma of Simea, en Sobab, Nathan en Salomo, deze vier, waarvan Salomo de eerstgeborene was, kinderen van Bathseba.

En Nogah, maar deze is, zoals de vroeger genoemde Elifelet in zijne prille jeugd reeds gestorven, en Nefeg, en Jafia.

En Elisama, en Beëljeda, of naar een andere naamvorm Eljada, en Elifelet de tweede, na de dood van Elifelet geboren en met dezelfde naam aangeduid.

De namen van David's zonen hebben zeer schone betekenissen. Gods genadekeus, Gods heil, Gods redding, licht, glans, Goddelijke verhoring en dergelijke. Ik besluit daaruit, dat David zich over zijn vele zonen verheugd, God gedankt en hen voor louter genadegiften van God aangezien heeft; zoals hij dan ook nog kort vóór zijn dood God roemt, dat Hij hem zo vele zonen gegeven heeft (Hoofdstuk 28: 5).

En, om hier nog weer een mededeling en wel uit de tijd vóór de zo even vermelde twee gebeurtenissen in te voegen: toen de Filistijnen hoorden, dat David tot koning gezalfd was over het ganse Israël (Hoofdstuk 11: 1-3), zo togen al de Filistijnen uit hun aan de zee gelegen vlakte op naar het gebergte Juda, om David te zoeken, zich van zijn persoon meester te maken, en daardoor Israël's vereniging onder de scepter van zo'n krachtige en bekwame regent te verhinderen; want de tot dusver plaats gehad hebbende splitsing van het volk had het hun alleen mogelijk gemaakt, om zich te handhaven in de opperheerschappij over het land, dat door Sauls nederlaag hun was ten deel gevallen (Hoofdstuk 10: 1-7). Toen David, die toen nog niet naar Jeruzalem verhuisd was, maar nog te Hebron woonde en over de gezamenlijke strijdkrachten van Israël niet beschikken kon, vóórdát hij door een glansrijke zegepraal zich bij het ganse volk in aanzien gebracht had, dat hoorde en met zijn betrekkelijk slechts kleine leger zich te zwak voelde, om zich onverwijd in oorlog met de Filistijnen te begeven, toog hij uit tegen hen, woordelijk: voor hun aangezicht, van hen weg, doordien hij om niet in hun handen te vallen, zijn toevlucht nam tot de bergvesting bij Adullam (2 Samuel .5: 17).

Toen de Filistijnen, die van Jeruzalem uit naar Hebron dachten door te dringen, waar zij nog altijd dachten dat David was, kwamen, spreidden zij zich uit in de laagte van Efraïm, in de bergvlakte, die van de zuidwestzijde van Jeruzalem zich een uur ver zuidelijk uitstrekt; want deze stelling was zeer geschikt om de noordelijke stammen van David af te houden, dat zij hem niet te hulp snelden.

Toen vroeg David, die in moeilijke omstandigheden niets zonder de raad en de hulp van de Heere ondernam, God door de Uriem en de Tummim (Deuteronomium 33: 8 Exod.28: 30), zeggende: Zal ik optrekken tegen de Filistijnen, om hen aan te grijpen, en zult Gij hen in mijn

hand geven? En de Heere zei tot hem, door de mond van de hogepriester: Trek op, want Ik zal hen in uw hand geven.

Toen zij, de Filistijnen, nu vanuit hun legerplaats optogen naar Baäl-Perazim, een destijds zo genoemde plaats bij de vlakte van Refaïm, om de hen aanvallende David in de strijd te ontmoeten, sloeg David hen daar; en David voor de door hem bevochten zege de Heere de eer gevend, zei: God heeft mijn vijanden door mijn hand gescheurd, uit elkaar gedreven, als een scheur, doorbraak, van de wateren, d.i. zoals het water met geweld door de dammen breekt en alles voor zich neerrukt; daarom noemden zij, de kinderen van Israël, later de naam van die plaats Baäl-Perazim, Heere van de doorbraak = Breukhuizen of Breukdorp.

En daar lieten zij, de Filistijnen, bij de snelle vlucht, waarmee zij zich wegmaakten, hun goden, die zij als hun beschermers ook in het leger gebracht hadden, en David, die bij de plundering van het leger zich vooraan bevond, gebod, en zij werden met vuur verbrand (Deuteronomium 7: 5,25).

Maar de Filistijnen, door deze nederlaag nog niet moedeloos gemaakt, voeren nog voort om tegen Juda op te trekken, en hun aanslagen tegen David uit te voeren, en zij verspreidden zich andermaal in dat dal Refaïm.

En David, die door zijn vroegere zege geenszins overmoedig was geworden, zodat hij nu in eigen kracht iets zou hebben willen wagen, vroeg God nog eens, en God zei tot hem: U zult ditmaal niet, zoals de vorige keer optrekken, om hen in de strijd te ontmoeten, achter hen heen, maar omsingel hen van boven en kom tot hen tegenover de moerbeziënbomen 1), bakastruiken.

Verboden werd hem de aanval door het voorttrekken op de rechte weg. In plaats daarvan moest hij langs een omweg hen trachten in de rug aan te vallen. Hiermee levert de Schrijver van de Kronieken een verduidelijking van het voor tweeërlei uitlegging vatbaar woord van de Schrijver van de Boeken van Samuel. Het antwoord kan zo verstaan worden: Trek ze niet tegen, grijp ze niet aan, maar trek van achteren om hen heen. Daarom verduidelijkt de Kroniekschrijver het eerste deel van het antwoord zo: Trek niet achter hen om, d.i. rukt niet zo tegen hen aan, dat u op de juiste weg hen aangrijpt, maar wend u van hen af, d.i. sla een richting in, dat u hun flank omgaat, en kom hen van de voorzijde van de Bakastruiken bij.

En het zal geschieden, als u hoort het geruis 1) van een gang in de toppen van de moerbeziënbomen, alsof op de toppen van de bomen een legerbende voorbijtrekt, kom dan uit ten strijde, want God zal voor uw aangezicht uitgegaan zijn, dit is u het teken, dat nu Gods legerscharen zich tot uw heil hebben opgemaakt, om het leger van de Filistijnen te slaan, zodat u niets overblijft te doen, dan de geslagenen te vervolgen en uit het land te drijven.

Let steeds op het waaien van Gods Geest en maak u dan ook haastig op tot de goede strijd.

David nu deed, zoals God hem geboden had 1), en zij, hij en zijn mannen, sloegen het leger van de Filistijnen van Gibeon af, in het oostelijk deel van de stam Benjamin (Joz.18: 25) tot aan Gezer, op de zuidergrens van de stam Efraïm (Joz.16: 3,5).

De overwinning werd hem ten deel in gehoorzaamheid aan Gods Woord, al scheen deze wijze van strijdvoeren geheel in strijd met de krijgskunst. God wilde David als theocratisch vorst leren, geheel naar Zijn woord zijn leven in te richten en zijn daden te volbrengen. Waar David nu God op Zijn woord gelooft en in kinderlijke gehoorzaamheid het bevel opvolgt, daar toonde hij de man naar Gods hart te zijn, die in waarheid over zijn volk een theocratisch koning zou zijn.

Zo ging, ten gevolge van deze dubbele zegepraal, David's naam uit in al die landen, zodat men overal van hem sprak als van een machtige en onoverwinnelijke koning, met wie de Heere zijn God was; en de Heere gaf zijn verschrikking, zijn ontzag voor hem over al die heidenen, zodat hij voortaan met blijde moed de Jebusieten in Jeruzalem durfde aangrijpen, en ook krijgslieden uit de pas tot hem overgekomen stammen zich in deze onderneming bij zijn leger voegden.

Vs. 8-22 van het volgende feestlied komt overeen met Psalm 105: 1-15, vs 23-33 met Psalm 96 en vs. 34-36 met Psalm 106: 1 en 47. Wij hebben echter niet aan te nemen, dat door de heilige dichter uit die drie genoemde Psalmen dit feestlied is samengesteld. Veeleer dat het met opzet voor deze gelegenheid is vervaardigd en dat de gewijde dichters de genoemde Psalmen zelfstandig hebben vervaardigd, de onderwerpen hier genoemd, in die Psalmen nader en meer uitvoerig hebben uitgewerkt.

En dit lied en de genoemde Psalmen zijn zelfstandige liederen van de door Gods Geest geleide dichters, al kunnen wij aannemen, dat zij dit lied tot grondslag hebben genomen en het in verband met hun tijd hebben uitgewerkt.

Het gaat dus niet aan met een beroep op dit gewijde lied een bloemlezing uit de Psalmen voor kerkelijk gebruik te verdedigen.

Bij de behandeling van de Psalmen zelf hopen we zin en betekenis van deze woorden nader uiteen te zetten.

Loof de Heere, roept Zijn naam aan, maak Zijn daden bekend onder de volken!

Geef de Heere de eer van Zijn naam, brengt offer en komt voor Zijn aangezicht; aanbidt de Heere in de heerlijkheid van de heiligdom.

Hier staat: Breng offer en komt voor Zijn aangezicht. In Psalm 96: 8: Breng offer en kom in zijn voorhoven. Dit laatste kan hier nog niet gezegd worden, omdat de tabernakel met zijn voorhoven te Gibeon stond en hier alleen een tent was gespannen voor de Ark des Verbonds. In elk geval, omdat hier van geen voorhoven sprake was. Dit bewijst wel, dat het lied voor deze gelegenheid opzettelijk vervaardigd is.

Ook in vs. 30 is niet van voorhoven sprake, maar weer van voor Zijn aangezicht, omdat boven de Ark de Heere troonde.

En zeg: Verlos ons, o God van ons heil! en verzamel ons, en red ons van de Heidenen 1), dat wij uw heilige naam loven, en dat wij ons Uw lof roemen.

In Psalm 106: 47 staat: Verlos ons, Heere, onze God, en verzamel ons uit de Heidenen. Hier: Verlos ons, o God van ons heil, en verzamel ons en red ons van de Heidenen. Neemt men nu aan dat Psalm 106 door een dichter is gezongen na de ballingschap, dan valt het ons terstond in het oog, dat wij hier een oorspronkelijk lied voor ons hebben, door David gemaakt, die niet alleen bidt, dat zij verzameld worden, maar ook in het bijzonder verzameld worden van de Heidenen.

Ook het slot van vs. 36 in vergelijking met Psalm 106: 48 bewijst dit.

Het begin was: Loof de Heere en het slot is: Geloofd zij de Heere. Hij begint en eindigt in zijn God. In dit ganse lied erkent David de Heere als de Alfa en de Omega. Uit de volheid van het hart juicht hij de Heere toe en legt zijn volk een blijde lofzang op de lippen.

Geloofd zij de Heere, de God van Israël, van eeuwigheid tot eeuwigheid! En al het volk zei (zegge) Amen! en het loofde (love) de Heere 1).

Ook deze laatste woorden behoren nog bij dit heilig feestlied.

Alzo, om thans weer op het verhaal vs. 4 terug te komen liet hij daar, voor de ark des verbonds van de Heere 1), Asaf en zijne broeders, de tot zijn afdeling behorende Levieten, om gedurig te dienen voor de ark, naar dat op elke dag besteld was, en het voorgeschreven dagwerk vorderde.

Omdat er nu twee plaatsen van heilige aanbidding waren, één te Gibeon en één bij de tent op Zion, verdeelt David de personen, voor de dienst aangewezen, in tweeën.

Obed-Edom nu met hun broeders, waren tezamen achtenzestig; en hij stelde Obed-Edom, de zoon van Jeduthun 1), wel te onderscheiden van Jeduthun of Ethan, de zangmeester, en Hosea, tot portiers.

Deze Jeduthun stamt af van de Kahathieten, en Jeduthun, de zangmeester, uit het geslacht van Merari. Ook is de eerste Obed-Edom van de tweede te onderscheiden. De eerste was een zanger (15: 20), de tweede een portier.

En de hogepriester Zadok, uit de lijn Eleazar (Hoofdstuk 6: 4 vv.), en zijn broeders, de tot hen behorende priesters, liet hij voor de tabernakel van de Heere op de hoogte, die te Gibeon is. (2 Samuel .8: 17).

Om de Heere de brandoffers gedurig te offeren op het zich daar bevindende en nog uit Mozes' tijd afkomstige brandofferaltair, 's morgens en 's avonds (Exod.29: 38 vv. 29.38 Num.28: 3 vv.), en zulks naar alles, wat er geschreven staat in de wet van de Heere, maar ook de overige brandoffers te brengen, voorgeschreven in de wet van de Heere, die Hij Israël geboden had (vgl. Num.26.).

En met hen Heman en Jeduthun en de overige, voor de godsdienst te Gibeon uitgelezenen, die met namen uitgedrukt zijn, maar wier afzonderlijke opgave hier niet nodig is, om de Heere te loven: want Zijn goedertierenheid is tot in van de eeuwigheid, en dus om op dezelfde wijze Hem met Psalmen te prijzen als dit voor de bondkist op Zion geschiedde (vs. 5 en 37).

Met hen dan waren de ander uitgelezenen (vs. 41), zoals reeds gezegd is, Heman en Jeduthun met trompetten en cimbalen voor degenen, die zich lieten horen, om daarmee en met instrumenten van de muziek Gods het gezang te begeleiden; maar de zonen van Jeduthun waren aan de poort bij de tabernakel, evenals Obed-Edom de deurwachter bij de Bondskist, een zoon van Jeduthun was (vs 38). (zie Hoofdstuk 26: 8).

Alzo hier nemen wij na de tussenrede (vs. 4-24) de draad van het verhaal in vs. 3 16.3 weer op toog het ganse volk heen, een ieder in zijn huis; en David keerde zich naar het koninklijk paleis om zijn huis te gaan zegenen, zoals hij vroeger over het volk de zegen uitgesproken had.

HOOFDSTUK 17

DAVID'S TEMPELBOUW WORDT UITGESTELD EN DE MESSIAS BELOOFD

Vs. 1-14. Een reeks van jaren later, als in David's regering een tijd van rust van buitenlandse vijanden aanbreekt, vat de godvruchtige koning het godzalig besluit op, om aan hetgeen hij tot dusver reeds voor het heiligdom van de Heere en de godsdienst van zijn volk gedaan heeft, de kroon op te zetten, en in plaats van de blote tent van de ark des verbonds van de Heere, een stenen tempel op te richten. De profeet Nathan, wie hij zijn besluit mededeelt, keurt het van ganser harte goed, maar ontvangt in de daarop volgende nacht een openbaring van de Heere, dat niet David zelf, maar eerst zijn zoon, die op zijn stoel zal zitten, geroepen is om het werk uit te voeren. (Vergelijk 2 Samuel .7: 16)

Het geschiedde nu, na afloop van de oorlogen waarvan in het volgende hoofdstuk zal gesproken worden, als David, nu in vast en vrede, in zijn huis woonde 1) dat hij zich op Zion gebouwd had (Hoofdstuk 14: 1; 15: 1), dat David tot Nathan, de profeet, zei (Hoofdstuk 2: 34 vv.): Zie ik woonprachtig en gemakkelijk in een cederen huis, maar de ark des verbonds van de Heere, waarboven Hij, de Koning aller koningen, tussen de cherubs troont, staat onder gordijnen, bevindt zich altijd nog onder een blote tent, deze verkeerde toestand kan ik niet langer rustig aanzien, maar ik heb het voornemen om in plaats van de tent een grote tempel te bouwen (Psalm 132: 3 vv.).

In 2 Samuel .7: 1 wordt er nog bijgevoegd, dat de Heere hem rust gegeven had van al zijn vijanden. Wellicht is dit door de Schrijver van de Kronieken weggelaten, omdat hij nog vele zware oorlogen had mee te delen.

Maar het geschiedde in die nacht, want de Heere laat de Zijnen als zij in dwaling vallen, niet daarin blijven, haar helpt hen weldra in het juiste spoor, dat het woord van God tot Nathan kwam in een gezicht (vs. 15), zeggende:

Toen zei Nathan 1) naar zijn eigen mening nog vóórdat hij Gods wil daaromtrent gevraagd had, tot David: Doe alles, wat in uw hart is, want God is met u.

Ook kinderen van God kunnen dwalen en verkeerd raden, en het goede doel is bij een heilig voornemen nog niet voldoende, maar het komt er voor alles tevens op aan, of het ook overeenkomstig Gods wil is. Hoe dikwijls gaat het ook ons zoals de profeet: wij menen geheel het goede gekozen te hebben, en toch mislukt het, en pas achteraf zien wij in, waarom het mislukken moest.

Maar het geschiedde in die nacht, want de Heere laat de Zijnen als zij in dwaling vallen, niet daarin blijven, haar helpt hen weldra in het juiste spoor, dat het woord van God tot Nathan kwam in een gezicht (vs. 15), zeggende:

Ga heen en zeg tot David, Mijn knecht: Alzo zegt de Heere: Gij zult Mij geen huis bouwen, juister: niet u zult mij een huis bouwen om in te wonen, zoals u hebt voorgenomen; daarmee hoeft zo'n grote haast niet gemaakt te worden, zoals u met goede bedoeling meent.

Want Ik heb in geen vast, stenen huis gewoond van die dag af, dat Ik Israël uit Egypte heb opgevoerd tot op deze dag toe; maar Ik ben die hele tijd gegaan van tent tot tent, en van tabernakel tot tabernakel, met u van de een plaats naar de andere getrokken, zoals met geheel het karakter van die tijd overeenkomt.

Overal dus waar Ik, sinds Ik Mijn volk in Kanaän heb ingevoerd, gewandeld heb met geheel Israël, heb Ik wel, als was Ik dit bestendig rondtrekken moe, wel een woord gesproken tot een van de richters van Israël, die Ik gebood Mijn volk te weiden, en voor diens lichamelijke en geestelijke welvaart te zorgen, zeggende: Waarom bouwen jullie voor Mij geen cederen huis?

Nu dan, zo zult u zeggen, u, Nathan, omdat u de koning met uw voorstelling daarover gerustgesteld hebt, als was met de tot dusver nagelaten tempelbouw, door de vroegere geslachten iets verzuimd, dat zo spoedig mogelijk ingehaald moet worden tot Mijn knecht, tot David, opdat hij tevens erkent, dat zijn tijd slechts een tijd van voorbereiding niet van vervulling is van het werk, dat hij zich heeft voorgenomen: Zo zegt de Heere der heirscharen: Ik heb u van de schaapskooi genomen, van achter de schapen, opdat u een voorganger over Mijn volk Israël zou zijn 1);

Waarom zou iemand al de bezigheden voor zich alleen begeren, alsof hij zich in staat bevond, om alles, wat hij onderneemt, te volbrengen, en alsof hij verzekerd was, dat al Zijn pogingen wel zullen slagen. Het oogmerk van David's verhoging was het voeren van de oorlogen van de Heere en hij had de grootste aanmoediging, om daarmee voort te gaan, want God had hem een grote naam gegeven, hem beroemd doen worden als een machtig vorst en als een goed krijgsman, en hem als een zegen gesteld over Israël.

En Ik ben met u geweest overal, waar u heengegaan bent, en Ik heb al uw vijanden uitgeroeid van voor uw aangezicht; en Ik heb u een naam gemaakt, zoals de naam is van de groten, die op de aarde zijn.

En Ik heb, terwijl Ik u zo persoonlijk gezegend heb, door u voor Mijn volk Israël een blijvende plaats besteld, en hem geplant, dat hij aan zijn plaats woont, en niet meer heen en weer gedreven wordt; en de kinderen van de verkeerdheid, zijn tegenstanders en onderdrukkers, zullen hem niet meer krenken, zoals eerst.

Ik zal hem tot een Vader zijn, en hij zal Mij tot een zoon zijn; en Mijn goedertierenheid zal Ik van Hem niet wenden 1), zoals Ik die weggenomen heb van die, die vóór u koning geweest is, van Saul.

Duidelijk beschrijft de profeet hier de heerlijkheid van het Messiaanse rijk en de heerlijkheid van de Messias, van Wie Salomo een doorluchtig voorbeeld zou zijn.

Van de type gaat de profeet over tot de betekenende persoon en van het symbool tot de betekenende zaak. Hij voorspelt hier een eeuwig en onvergankelijk koninkrijk, waarvan het huis, dat Salomo straks bouwen zal, een heerlijk symbool of schaduwbeeld zal zijn.

David ontvangt hier dus veel meer, dan hij vraagt. Wanneer God schijnbaar zijn bede afslaat, of niet wil, dat zijn wens in vervulling zal treden, daar troost God hem met de schoonste en de zeer verstrekkende beloften van heil en zaligheid. David, door Gods Geest ingeleid in de heerlijkheid van dit woord en van deze belofte, heeft dit zeer goed begrepen en vandaar de ontboezeming, die in de volgende verzen (vs. 16-27) volgt.

Maar Ik zal hem in Mijn huis bestendig maken, en in Mijn koninkrijk tot in eeuwigheid: en zijn stoel zal vast zijn tot in eeuwigheid, een onvergankelijke en eeuwige stand hebben.

Zolang aan het volk van God het rustige en onverdeelde bezit van het land Kanaän, dat de Heere het tot erfdeel gegeven had, bestreden werd, zolang kon ook de woning van zijn God geen andere gedaante hebben dan die van een losse tent. Rust en vastheid verkreeg echter het rijk van God in Israël pas onder David, toen God hem alle vijanden onderwierp en zijn koningschap grondvestte, d.i. aan zijn nakomelingschap het bezit van het koninkrijk voor de toekomst toezegde. Pas daarmee was de tijd gekomen voor de opbouw van een vast huis tot woning voor de naam van de Heere, of de zichtbare verschijning van Gods tegenwoordigheid onder Zijn volk. De verovering van de berg Zion en de verheffing van deze burg tot residentie van de koning, die de Heere aan Zijn volk schonk, vormde de aanvang van de grondvesting van Gods rijk. De waarborg voor voortduring ligt in de goddelijke toezegging, dat David's koningschap voor de ganse toekomst geldt. De Heere wil eerst voor David een huis bouwen: daarna zal zijn zaad het huis van de Heere bouwen.

II. Vs. 15-27. Nadat de koning de genadige belofte van de Heere uit de mond van de profeten heeft vernomen, begeeft hij zich weldra in het heiligdom naast zijn paleis, en ontlast daar zijn bewogen hart voor God, door eensdeels God te loven voor de grote dingen, die aan hem en Zijn volk Zijn geschied, en anderdeels de vervulling te smeken van hetgeen hem beloofd is (Vergelijk 2 Samuel .7: 17-29).

Naar al deze woorden en naar dit ganse gezicht, zo sprak Nathan tot David, bracht hem getrouw over, wat God in de nacht door een gezicht tot hem gesproken had.

Toen kwam de koning David in het door hem gestichte heiligdom (Hoofdstuk 16: 1), en bleef voor het aangezicht van de Heere, om zijn van dank overvloeiend hart voor Hem te ontlasten, en hij zei: Wie ben ik, Heere God, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?

En dit, al het goede dat Gij tot dusver reeds aan mij gedaan hebt, is te klein in Uw ogen geweest, om het daarbij te laten blijven, O God! daarom hebt Gij van het huis van Uw knecht tot van verre heen, van zaken, die op de verste toekomst doelen, gesproken; en Gij hebt mij, niet naar de geringheid van mijn persoon, zoals ik mijzelf ken, maar naar menselijke wijze, of in de persoon van mijn grote nakomeling, voorzien met deze verhoging 1), o Heere God!

Naar andere uitlegging betekenen de woorden: Gij hebt mij aangezien, met mij verkeer, op de wijze van de mensen. d.i. zoals naar Uw gebod de ene mens met de ander moet verkeren (Lev.19: 18), als was ik Uw gelijke, terwijl Gij toch in de hoogte God de Heere bent. Dezelfde betekenis legt men dan ook in de parallelplaats (2 Samuel .7: 19). Dit, (de liefde en neerbuigende goedheid, die Gij in Uw handeling omtrent Uw knecht getoond hebt) is de wet, die voor mensen geldt (richt zich naar de wet, die mensen jegens mensen moeten opvolgen), terwijl Gij toch God de Heere bent, en zo oneindig hoog boven mij staat). Hengstenberg merkt daarbij op: "Als God, de Heere, in Zijn gedrag jegens de arme stervelingen de regel volgt die Hij de mensen voor hun onderling gedrag heeft gegeven, als Hij zich vriendelijk en liefderijk betoont, dan moet dit hem, die zichzelf en God kent, met aanbeddende bewondering vervullen.

Nog anderen verklaren het aldus: Volgens de wijze van de mensen, zo vriendelijk Zich gedragend en genadig als mensen met elkaar verkeren, hebt Gij mij aangenomen of bezocht in betrekking tot de verhoging van mijn persoon, of mijn geslacht. De laatste verklaring of nadere aanduiding komt ons het meest waarschijnlijk voor.

Wat zal David meer bij U daartoe voegen 1), om U zijn dankbare vreugde daarvoor te betuigen, vanwege de eer aan Uw knecht? Maar Gij kent Uw knecht wel en weet beter, dan hij zelf, welk gevoel thans zijn hart beweegt.

Deze woorden zijn verkort door de Schrijver van de Boeken van Samuel weergegeven. David spreekt het hier uit, dat het hem aan woorden ontbreekt, om de goedertierenheid van de Heere naar waarde te prijzen en te vermelden.

Heere! omwille van Uw knecht 1), die Gij tot drager van de over Juda eenmaal uitgesproken belofte (Genesis49: 10) verkoren hebt (Hoofdstuk 28: 4) en naar uw hart, om ook de bedoelingen van Uw genade thans te verwezenlijken, hebt Gij al deze grote dingen gedaan, U voorgenomen te doen, om al deze grote dingen, de ganse rijkdom van Uw goddelijke wijsheid, goedheid en trouw bekend te maken.

In 2 Samuel .7: 21 staat: omwille van uw woord en hier: omwille van Uw knecht. Beide uitdrukkingen laten zich zeer goed verenigen. David was de drager van de belofte van God, in zoverre geldt het: omwille van Uw knecht, maar dit was reeds voor eeuwen beloofd aan Juda (Genesis49: 16) en daarom wordt er gezegd: Omwille van Uw woord. Wat sommigen willen, dat èn onder woord èn onder knecht moet worden verstaan, de Messias is gezocht. Omwille van David, naar het woord van de belofte is alleen de bedoeling van de koning van Israël. Niet om David als gewoon persoon, maar om David, als de drager van de belofte van God.

Heere! er is niemand zoals Gij, en er is geen God behalve Gij, naar alles, wat wij met onze oren gehoord hebben.

En wie is als Uw volk Israël, een enig volk op de aarde, dat God heengegaan is, zich tot een volk te verlossen, dat Gij U in het zelf een naam maakte, door de overal zich heen verbreidende kennis van grote en verschrikkelijke dingen, zoals die, welke Gij gedaan hebt,

met de Heidenen uit te stoten van het aangezicht van Uw volk, dat Gij uit Egypte verlost hebt?

Ja, het wordt waar, en Uw naam worde dien ten gevolge groot gemaakt tot in eeuwigheid, dat men zegt, het overal erkent en ook openlijk uitspreekt: De Heere der heerscharen, de God van Israël, is Israël's God, bewijst zich ook te zijn de alleen ware en levende God voor Zijn volk; en het huis van David, Uw knecht, is aldus, zoals Gij beloofd hebt, bestendig voor Uw aangezicht.

Want Gij, mijn God, hebt voor het oor van Uw knecht geopenbaard, hem doen weten, wat hij nooit van zichzelf had kunnen weten, dat Gij hem een huis bouwen zou; daarom heeft uw knecht in zijn hart, d.i. de moed en de aandrift daartoe gevonden, om voor Uw aangezicht te bidden.

Nu dan, Heere! Gij zijt die trouwe en waarachtige God, en Gij hebt dit goede over Uw knecht gesproken, aan welks vervulling daarom zeker niets zal ontbreken.

Nu dan, het heeft U liefd te zegenen het huis van uw knechts, dat het in eeuwigheid voor Uw aangezicht is: want Gij, Heere! hebt het gezegend, en het zal gezegend zijn in eeuwigheid 1).

Zijn zegeningen zullen niet worden herroepen, zij kunnen niet tegengestaan of vrijdeld worden, en de weldaden door dezelve aangebracht, zijn zodanige, die alle tijden en dagen verduren. Gods Woord ziet tot verre heen, ja tot het Eeuwige, en tot zoverre moeten ook onze begeerten en ons zoeken zich uitstrekken.

HOOFDSTUK 18

NA GELUKKIG GEVOERDE OORLOGEN STELT DAVID AMBTENAREN AAN

Vs. 1-13. Aan de belofte van de uitbreiding en bevestiging van zijn rijk, die David zo even uit de mond van de Heere heeft ontvangen, verbindt zich nu een overzicht van de gevoerde oorlogen en behaalde overwinningen, waardoor hij het volk van God tot rust bracht van alle vijanden rondom hem en aan het land de bepaalde uitbreiding gaf. Juist door onderwerping van deze vijanden, die Israël tot dusver voortdurend bestreden hadden, en die het kortaf "heidenen" noemde, werd David het voorbeeld van die eeuwige Koning, die uit zijn geslacht zou voortkomen en opstaan om over de heidenen te heersen (Rom.15: 12). (Vergelijk 2 Samuel .8: 1-14).

Het geschiedde nu hierna, toen God aan David Zijn wil aangaande de tempelbouw te kennen gegeven en hem met een grote belofte begenadigd had, dat David, de verhoring van zijn gebed (Hoofdstuk 17: 23 vv.) in de eerstvolgende tijd in steeds rijker mate ondervond in de zegepralen, die hij mocht behalen, gelijk bleek toen Hij de Filistijnen sloeg en hen ten onderbracht, zodat zij van nu af niet meer de overhand konden bekomen; en hij nam Gath, de toenmalige hoofdstad van het land van de Filistijnen (1 Samuel 29: 5), en haar onderhorige plaatsen, de van haar afhankelijke overige steden, uit de hand van de Filistijnen.

Hij sloeg ook de Moabieten, en bracht twee derde van hun gevangen genomen wapenvoerende manschappen om; zodat de Moabieten David's knechten werden, brengend voortaan geschenken, hem schatting betalend.

David sloeg ook Hadar-ézer, de koning van Zoba, naar Hamath toe, in Syrië gelegen, toen hij, David, heentoog, om zijn hand te stellen, zijn macht te bevestigen, aan de rivier Frath (Eufraat).

En David nam hem duizend wagens af, en zeventuizend ruiters, en twintigduizend man te voet; en David, in gehoorzaamheid aan Gods bevel (Deuteronomium 17: 16), dat een Israëlitische koning niet veel paarden moest houden, ontzenuwde al de wagenpaarden, maakte de wagen- en rijpaarden onbruikbaar, door de zenuwen van de achterpoten door te snijden, en verbrandde de wagens met vuur; maar hij behield niet meer dan honderd wagens met de daarbij behorende paarden daarin overig (Joz.11: 6,9).

En de Syriërs van Damascus kwamen, om Hadar-ézer, de koning van Zoba, met wie zij in bondgenootschap stonden, te helpen; maar David sloeg van de Syriërs tweeëntwintig duizend man;

En David leidde een militaire bezetting in Syrië van Damascus (1Ki 11: 23), zodat de Syriërs David's knechten werden, geschenken, jaarlijkse schatting, brengend. En de Heere behoeftte David overal, waar hij heenging, zodat geen vijand hem weerstand kon bieden.

En David nam de gouden schilden, die bij Hadar-ézers knechten, vazallen en dienaren, waren, en die zij bij hun gevangenneming moesten overgeven, en hij bracht ze te Jeruzalem, waar hij ze in de tempelschat deed tot toewijding aan de Heere.

Ook nam David zeer veel kopers uit Tibchath, of Betha, en uit Chun, of Berothai (2 Samuel .8: 7), steden van Hadar-ézer, en waarschijnlijk gelegen in het oosten van het rijk van Zoba, op de Eufraat aan; daarvan heeft Salomo de koperen zee, en de pilaren, en de koperen vaten gemaakt 1), zoals wij later bij de geschiedenis van de tempelbouw zullen horen (2 Kronieken 4).

Deze mededeling ontbreekt in 2 Samuel .8. Hiermee wordt nader aangegeven, wat met de buitgemaakte voorwerpen werd gedaan.

Toen Thoü, of Thoï, de koning van Hamath, noordwestelijk van Zoba, hoorde dat David de ganse legerkracht van Hadar-ézer, de koning van Zoba, geslagen had;

Zond hij zijn zoon Hadoram tot de koning David, om hem naar zijn welstand te vragen, en om hem te zegenen, geluk te wensen, vanwege dat hij met Hadar-ézer gestreden, en hem verslagen had (want Hadar-ézer voerde vroeger oorlog tegen Thoü, en probeerde ook over hem, evenals over de andere vorsten van Syrië de opperheerschappij te bekomen, daarom verheugde hij zich over de nederlaag van zijn tegenwoordigen nabuur, en deed alles om de nieuwe buur gunstig voor zich te stemmen) en alle gouden, en zilveren, en koperen vaten, welke Thoü bij gelegenheid dezer begroeting door zijn zoon als geschenken liet overhandigen.

Deze heiligde de koning David ook de Heere 1), met het zilver en het goud, dat hij meegebracht had van al de Heidenen, die hij zegevierend bestreden had: van de Syriërs (2 Samuel .8: 12), en van de Edomieten (vs. 12, 13), en van de Moabieten (vs. 2), en van de kinderen van Ammon (Hoofdstuk 19: 1-21: 3), en van de Filistijnen (vs. 1; Hoofdstuk 20: 4 vv.), en van de Amalekieten.

Al werd het David niet vergund zelf een tempel te bouwen, toch drong zijn aan God gewijde hart hem, om zoveel mogelijk te verzamelen voor de Heere, opdat het straks zijn zoon aan niets zou ontbreken.

Ook sloeg Abisaï, de zoon van Zeruja, de zoon van David's zuster, en David's veldheer, de Edomieten, die gedurende de krijgstoet tegen Syrië en Palestina gevallen waren en daar grote verwarring hadden aangericht (2 Samuel 8: 13), in het Zoutdal, aan het zuidende van de Dode zee, achttien duizend.

En hij leide, in vereniging met zijn broeder Joab, David's opperbevelhebber, die met het hoofdleger, na de onderwerping van Syrië, hem naijldde, bezetting in Edom, zodat voortaan al de Edomieten, David's knechten, hem onderdanig werden; en de Heere behoeftte David 1) zoals reeds in vs. 6 werd aangemerkt, overal, waar hij heenging.

David poogde zich gedurig op te wekken, om de Heere tot zijn toevlucht te stellen, en hier wordt een en andermaal getuigd (vs. 6 en 13) hoe goed hij zich daarbij bevond, zo hij niet alleen bewaard werd tegen alle gevaren, waaraan hij in deze oorlogen was blootgesteld, maar ook voorspoedig was in al zijn ondernemingen, en de overwinning behaalde over zijn vijanden.

II. Vs. 14-17. Na dit overzicht van David's zegevierende oorlogen tegen de vijanden van zijn rijk, volgt een kort woord over de geest waarin bij over geheel Israël regeerde en insgelijks door zijn bestuur in het binnenland, zowel als door zijn oorlogen naar buiten, het welzijn van het volk verhoogde, benevens een opgave van zijn voornaamste ambtenaren. (Vergelijk 2 Samuel .8: 15-18).

Alzo regeerde David over gans Israël; en hij deed, als een in Gods wegen ervaren vorst, zijn ganse volk recht en gerechtigheid, terwijl hij tevens naar de in Psalm 101 uitgesproken grondstellingen, zich vertrouwde ambtenaren uitkoos.

En Zadok, de zoon van Ahitub, uit de lijn van Eleazar (Hoofdstuk 6: 50, vv.), en Abimelech, of Ahimelech (zie Hoofdstuk 24: 3,31), de zoon van Abjathar, uit de lijn van Ithamar, waren de dienstdoende hogepriesters, omdat het heiligdom destijds nog verdeeld was (Jos 18: 1), en Sausa of Seraja was schrijver of staatssecretaris, die de brieven van de koning schreef en verzond.

En Benaja, de zoon van Jojada, was over de Krethi en Plethi, overste van de koninklijke lijfwacht; maar de zonen van David waren de eersten aan de hand van de koning, zijn huis- en paleisdienaars; volgens een andere vertaling: de eerste zonen van David: die hem nog te Hebron geboren waren (Hoofdstuk 3: 1 vv.) en nu reeds op rijpere leeftijd waren gekomen, waren aan de hand van de koning.

HOOFDSTUK 19

DAVID WREEKT ZICH OVER DE HOON VAN DE AMMONIETEN

Vs. 1-16. Hierna volgt het bericht van de grootste en moeilijkste oorlog uit David's regering, die hij tegen buitenlandse vijanden gevoerd heeft, de Ammonitisch-Syrische oorlog. Bij de dood van Nahas, de koning van de Ammonieten, die met hem bevriend was, zendt David aan diens zoon en opvolger Hanun een gezantschap om hem rouwbeklag te doen, dat echter op het schandelijks behandeld wordt door Hanun, die zich door zijn vorsten op het dwaalspoor had laten leiden. Zeer goed ziende, dat hij zich daarmee een oorlog van David's zijde op de hals gehaald had, wist hij een sterk Syrisch leger te krijgen. Nochtans slaat Joab de Syriërs, die bij Medeba zich gelegerd hebben, op de vlucht, en nu zien de Ammonieten zich genoodzaakt om achter de muren van hun hoofdstad zich terug te trekken (Vergelijk 2 Samuel .10: 1-14).

En het geschiedde hierna, omstreeks het jaar 1037 vóór Christus (1Ki 2: 11), dat Nahas, de koning van de kinderen van Ammon, stierf, en zijn zoon Hanun werd koning in zijn plaats.

Toen zei David: Ik zal weldadigheid doen aan Hanun, de zoon van Nahas, door mij als vriend en buur jegens hem te betonen; want zijn vader heeft voorheen weldadigheid aan mij gedaan, en mij bij dergelijke gelegenheden, die mij zelf betroffen, zijn vriendschappelijke gezindheid te kennen gegeven. Daarom zond David boden naar Rabbath-Ammon, om hem te troosten over zijn vader, en met zijn troonsbeklimming geluk te wensen. Toen de knechten van David in het land van de kinderen van Ammon tot Hanun kwamen, om hem te troosten, hem het rouwbeklag van hun koning en meester over de dood van zijn vader over te brengen;

Zo zeiden de vorsten van de kinderen van Ammon, naar de aard van boze raadslieden, die het goede dat zij zien op het verkeerdst uitleggen, tot Hanun: Eer David inderdaad, in waarheid, uw vader in uw ogen, denkt u dat het hem om een vriendschappelijke betrekking met u te doen is, omdat hij troosters tot u gezonden heeft? Zijn niet integendeel zijn knechten tot u gekomen, om te doorzoeken hoe onze stad het best is in te nemen, en om te keren, haar later aan te grijpen en te verwoesten, en hebben dus deze voorgewende troosters wel enig ander doel dan om het land te verspieden? Hoed u daarom voor hen.

Daarom nam Hanun, die aan het lichtzinnig uitgesproken woord dadelijk geloof sloeg, de knechten van David, om in hen hun koning te beschimpen, en hij beschoor hen, liet hen de baard aan de ene helft van het gelaat afscheren, en sneed hun klederen half af, van onder op tot aan de heupen, en liet hen in deze alleronderendste toestand heen gaan.

Zij nu gingen henen van Rabba, waar zij zo'n snode behandeling hadden moeten ondergaan, en men boodschapte, toen zij weer in hun land tot aan Jericho gekomen waren, David van deze mannen, in welke toestand zij zich bevonden, en dat zij zich aldus niet aan de koning konden vertonen; en hij zond hun antwoord tegemoet, dat hij hen thans volstrekt niet wilde zien, want die mannen waren zeer beschaamd. De koning dan zei, liet hun bij zijn

antwoord tevens zeggen: Blijf te Jericho, totdat jullie baard weer gegroeid is, kom dan wederom tot mij.

Toen de kinderen van Ammon zagen, na de behandeling, die zij de condolerende gezanten hadden aangedaan, bij zichzelf overtuigd moeten zijn, dat zij zich stinkend gemaakt hadden bij David, grote wrevel omtrent hen bij hem hadden opgewekt, zodat dit van zijn zijde een oorlog ten gevolge zou hebben; zo zond Hanun en de kinderen van Ammon, de koning met zijn vorsten of landstanden, duizend talenten zilvers (= 4.500.000 gld., of, volgens de koninklijke sikkels, 2.250.000 gld.) om zich wagens en ruiters en voetvolk te huren uit Mesopotamië, uit dat gedeelte van Syrië, dat bij Rechab of Rehoboth (Genesis 36: 37), waar de Chaboras in de Eufraat zich ontlast, en uit Syrië-Maächa, de Syrische staat Maächa, zuidwestelijk van de grote Hermon, en uit Zoba, noordoostelijk van Damascus (2 Samuel 8: 6).

Zodat zij zich met hun geld huurden tweendertig duizend wagens en ruiters en voetvolk, deels uit Mesopotamië en Zoba, maar gedeeltelijk ook uit het land Tob, (2 Samuel 10: 6). En de koning van Maächa en zijn volk, 1.000 in getal, kwamen en legerden zich, 4 mijlen zuidwestelijk van Rabbath-Ammon, de hoofdstad van de Ammonieten, vóór Medeba, of Medaba (Num. 21: 30 Joz. 13: 9); ook vergaderden de kinderen van Ammon uit hun steden, en zij kwamen ten strijde, naar de hoofdstad van het land, omdat men allereerst op deze een aanval had te vrezen.

Toen David het hoorde, zond hij naar het land van de Ammonieten Joab en het hele leger met de helden, met het gezamenlijke in de strijd geoefende en dappere leger.

Toen de kinderen van Ammon uitgetogen waren van Rabbath-Rimmon, waar al hun strijdbare manschappen waren samengekomen (vs. 7), stelden zij de slagorde voor de poort van de stad; maar de koningen uit Mesopotamië, Maächa en Zoba, die gekomen waren om hen te helpen, die waren bijzonder in het uitgestrekte boomloze veld bij Medeba, om van daaruit hun krijgsbewegingen te beginnen.

Toen Joab zag, dat de spits van de slagorde van voren en van achteren tegen hem was, een deel van het vijandelijke leger vóór hem was, maar het andere, dat aan zijn rechterzijde geplaatst was, hem op het geschikte ogenblik in de rug moest vallen, zo verkoos hij enigen uit alle tot de strijd uitgelezenen in Israël, een sterk korps en hij stelde hen in orde tegen de Syriërs aan in het zuidwesten.

En het overige volk gaf hij in de hand van zijn broeder Abisai; en zij stelden hen in orde tegen de kinderen van Ammon aan, hielden hen slagvaardig, om de Ammonieten tegen te houden, terwijl hij met de Syriërs te doen had.

En hij zei tot Abisai, vóórdat hij op de landstreek Medeba aanrukte: Indien mij de Syriërs te sterk worden, dan zult u mij, met een deel van uw leger, komen verlossen; en indien de kinderen van Ammon u aanvallen en te sterk worden, dan zal ik mij van de Syriërs afwenden en u verlossen.

Wees sterk, en laat ons sterk zijn, met grote moed strijden voor ons volk, en voor de steden van onze God; opdat niet deze heidenen over het volk en het land van de Heere heersen, maar de nederlaag lijden; de Heere nu doet wat goed is in Zijn ogen 1) want de zege komt alleen van Hem, en Hij zal gewis de vijanden in onze handen geven (1 Samuel .17: 47).

Hoewel Joab een ruw en gewetenloos man was, ontbreekt het hem toch niet aan ogenblikken, waarin hij van de Heere de uitkomst van zijn handelingen verwacht.

Toen naderde Joab en het volk, dat bij hem was, ten strijde voor het aangezicht van de Syriërs; en zij vluchtten reeds na de eerste aanval voor zijn aangezicht, naardien zij, als door de Ammonieten gehuurde hulptroepen, evenmin met bijzondere geestdrift bezielde waren om hun de overwinning te bezorgen, als in het vreemde land zich schaamden om het hazenpad te kiezen.

Toen de kinderen van Ammon zagen, dat de Syriërs vluchtten, vluchtten zij van hun zijde ook voor het aangezicht van Abisaï, zijn, Joabs broeder, en zij kwamen in de sterke en goed verdedigde stad Rabba terug; en Joab, die het vanwege de naderende winter niet geraden achtte om de stad te belegeren, keerde met het Israëlitische leger weer huiswaarts, en kwam te Jeruzalem.

II. Vs. 16-19. Om de nederlaag van hun bij Medeba op de vlucht geslagen troepen weer goed te maken, en van hun schatplichtigheid aan Israël bevrijd te worden, brengen de Syriërs, op Hadar-ézer's aansporing uit Mesopotamië een nieuw leger bijeen; maar David, die met het gezamenlijke Israëlitische leger tegen hen optrok, overwint in een zegevierende aanval hun opperbevelhebber Sofach, zodat zij het voortaan niet meer wagen om de kinderen van Ammon te hulp te snellen (Vergelijk 2 Samuel .10: 15-19).

Als de Syriërs, bij de terugkeer van de bij Meddo gevluchte hulptroepen (vs. 14), zagen, dat zij voor het aangezicht van Israël geslagen waren, zonden zij, om een aanval van David op hun land te voorkomen, en het door hem hun opgelegde juk (Hoofdstuk 18: 3) weer af te schudden, boden naar Mesopotamië, en brachten de Syriërs uit, die aan de andere zijde van de rivier de Eufraat woonden; en Sofach, in 2 Samuel .10: 16 Sobach geheten, de krijgsoverste van Hadar-ézer, die in de gehele onderneming het meest betrokken was, toog voor hun aangezicht henen.

Toen het David werd aangezegd, vergaderde hij gans Israël, de gezamenlijke krijgsmacht in Israël, en hij toog over de Jordaan, om de Syriërs op hun verzamelplaats bij Helam, noordoostelijk van Damascus, aan te grijpen; en hij kwam tot hen 1), en hij stelde de slagorde tegen hen. Toen David de slagorde tegen de Syriërs gesteld had, zo streden zij met hem.

Zie 2 Samuel .10: 16,17

Maar de Syriërs vluchtten voor het aangezicht van Israël, en David versloeg van de Syriërs zeven duizend wagens, 700 wagens met 10 gewapende mannen (2 Samuel 10: 18) en

veertigduizend mannen, deels te voet, deels te paard; daartoe doodde hij Sofach, de krijgsoverste, die ten gevolge van de bekomen wonden de slag niet overleefde.

En David, die op Joabs verzoek zelf, na plechtige aftocht van Jeruzalem (zie Psalm 20), naar Rabba kwam, om de verovering van deze stad door inneming van de vesting te voltooien, nam de kroon van hun koning van zijn hoofd, en hij bevond haar in gewicht een talent goud, een zwaarte van een talent, een centenaar? goud, en daar was edelgesteente aan; en zij werd, bij gelegenheid van de plechtige inbezitneming van de opperheerschappij over het land, waarvoor zeker de 21ste Psalm bestemd was, op David's hoofd gezet, en hij voerde zeer veel door uit de stad mee.

Hij voerde ook al het volk uit, dat daarin in krijgsgevangenschap geraakt was; hij bracht hen voor de stad, en hij zaagde ze met de zaag, en met ijzeren dorswagens, en met bijlen (vgl. Spreuken 20: 26); hij liet, tot straf voor de wreedheden, die zij aan Israël gepleegd hadden, hun lichamen met die werktuigen van elkaar scheuren; en alzo deed David aan al de steden van de kinderen van Ammon, die tegen hem gestreden hadden. Toen, na de gehele onderwerping van het land, keerde David weer met al het krijgsvolk naar Jeruzalem, terwijl de Bondskist, die ook in het veld geweest was (Psalm 68), vooruit gedragen werd.

IV. Vs. 4-8. Aan de geschiedenis van de Ammonietisch-Syrischen oorlog worden hier uit een kroniek van David's oorlogen nog voorvallen toegevoegd uit de krijgen, die met de Filistijnen gevoerd zijn, en naar alle waarschijnlijkheid dezelfde, waarvan Hoofdstuk 18: 1 in een kort verslag gesproken werd. Alle drie hebben betrekking op heldendaden, die David's krijgslieden in de kamp met reusachtige Filistijnen verrichten waardoor de verovering van het land Kanaän voltooid werd. (Vergelijk 2 Samuel 21: 15-22).

En het geschiedde daarna 1), niet, na het in vs. 1-3 verhaalde, maar, ofschoon de tijd hier niet nader opgegeven wordt, worden waarschijnlijk de in Hoofdstuk 11: 10 vv. vermelde oorlogen bedoeld, als de strijd met de Filistijnen te Geser, noordwestelijk van Al Ion, het tegenwoordige el Kubab (Joz.10: 33) opstond, toen sloeg Sibchäi, de Husathiet, een uit het niet nader bekende Husa (Hoofdstuk 4: 4) geboortige held van David, (Hoofdstuk 11: 29; 27: 11) Sippai, in 2 Samuel .21: 18 "Saf" geheten, die van de kinderen van Rafa was, tot het oude reuzengeslacht van de Refaïeten (De 2: 23) behoorde; en zij, de Filistijnen, werden, ten gevolge van deze zegepraal op een van hun sterksten, ten ondergebracht.

In het oorspronkelijke bericht, waaraan deze mededelingen zijn ontleend, was, zoals uit 2 Samuel .21: 18 blijkt, de voor ons liggende geschiedenis gevoegd bij die van David's verlossing uit de handen van een andere Refaïet door Abisai; laatstgenoemde geschiedenis (2 Samuel .21: 15-17) heeft de Schrijver van ons boek echter niet mee opgenomen.

Daarna was er nog een strijd tegen de Filistijnen te Geser, of te Gob, dat er dichtbij lag (2 Samuel .21: 18 vv.), en Elhanan, de zoon van Jaïr, versloeg Lachmi, de broeder van Goliath (1 Samuel .17: 4 vv.), de Gethiet, een Filistijn van Gath (Jos 13: 3), wiens spiesehout, zoals eenmaal dat van zijn broeder, was als een weversboom.

Daarna was er nog een strijd met de Filistijnen, en wel te Gath; en daar was een zeer lang man, en zijn vingers waren zes en zes, vierentwintig tenen en vingers tezamen, en hij was ook van Rafa geboren, een afstammeling van de Refaïeten, zoals Sippai; (vs. 4) en Lachmi (vs. 5).

En hij hoonde Israël, in navolging van Goliath (1 Samuel .17: 8 vv.), maar Jonathan, de zoon van Simea, de broeder van David (Hoofdstuk 2: 13 vv.), versloeg hem, zozeer had David's heldengeest (1 Samuel .17: 26 vv.) ook zijn bloedverwanten en vrienden tot geweldige krijgshelden weten te maken.

HOOFDSTUK 21

DRIEDAAGSE PESTILENTIE, DOOR DE TELLING VAN 'T VOLK VEROORZAAKT

Vs. 1-Hoofdstuk 23: 1. In het laatste vierdedeel van zijn regeringstijd beveelt David, door Satan verleid, een telling van de strijdbare manschappen van zijn volk, en haalt daarmee Gods toorn over Israël. De anders zo vrome koning wordt wel spoedig uit de strik van de duivel verlost, waarin hij gevangen geweest was, en bij belijdt wel de Heere zijn zonde, maar deze kan hem nochtans niet ongestraft laten. Hij laat hem de vrijheid, om uit drie plagen één te kiezen, die hem zal worden gezonden. David kiest de plaag, waarbij hij zich geheel in Gods hand weet te zijn; reeds woedt de pest in het gehele land, reeds staat de Engel van de Heere met opgeheven zwaard in het oosten van Jeruzalem, om ook daar te verderven, als de genade van de Heere, op David's gebed, hem gebiedt het zwaard in te trekken. Op de dorsvloer van Ornan richt David nu, op Goddelijk bevel, een altaar op, en brengt daar brandoffers en dankoffers, daar is dan, zoals Hij door de voorlichting van de Heilige Geest erkent, de plaats, waar de toekomstige tempel gebouwd moet worden (Vergelijk 2 Samuel .24: 1-25).

Toen stond de Satan 1), die gezworen vijand van God en die nooit rustende tegenstander van de mensen, die er zijn lust in vindt om aan te klagen en verdacht te maken, te verleiden en te verderven (Job 1: 6), op tegen Israël, het volk vanwege zijn zonde voor God, de rechtvaardige rechter aanklagend en Hem de macht vragend om het in het ongeluk te storten, en terwijl hem zo'n macht niet kon worden geweigerd, wilde hij zich van de koning als werktuig bedienen, om zijn oogmerk uit te voeren, en hij porde dus David aan, dat hij Israël telde, of liet tellen, want ook hieraan kon hij zijn macht bewijzen, omdat David in deze tijd naar hoge dingen begon te trachten.

Het noemen van Satan als verleider van David, is niet daaruit te verklaren, dat de Israëlieten in later tijd, al het ongoddelijke van deze boze geest afleiden, maar hangt in dit geval daarmee tezamen om het voornemen van David, van te voren reeds als een anti-goddelijk te kenschetsen.

Hier is aan te merken, dat de Satan opstond. Staan was de gestalte, waaraan zich moest houden degene, die iemand voor een gerechtshof, wegens een misdaad aanklaagde of beschuldigde. Dus wordt Satan (Openbaring .12: 10) vertoond als de aanklager van de broeders en hier wordt hij ingevoerd als de een of andere zonde inbrengende ten laste van de Israëlieten en als een reden, om hen te straffen.

De vraag, waarom wij na de Ballingschap gedurig van Satan, de grote tegenpartij van God, lezen en niet vóór de wegvoering, is ons inziens niet moeilijk te beantwoorden. De Heere God heeft Zijn volk opvoedend onderwezen in Zijn goddelijke openbaringen. Nu is het een onbetwistbaar feit, dat Israël pas na de Ballingschap volstrekt genezen was van alle zucht naar afgoderij, terwijl het vóór die treurige tijden altijd weer geneigd was tot het dienen van de afgoden. Hiermee heeft God rekening gehouden. Had Israël vóór de Ballingschap de openbaring gehad van een persoonlijk boze geest, door de zucht tot afgoderij geleid, had het allicht, om zich voor het kwaad te vrijwaren, hem geëerd en gediend, zoals het voor Baäl en

Moloch altaren oprichtte. Maar nu Israël genezen is van de afgoderij en het de Heere alleen wenst te dienen en dient, nu is er ook geen gevaar meer, dat het door de kennis en wetenschap van een persoonlijk boze geest zich zal laten verleiden tot het dienen en vereren van dezen.

"2 Samuel 24: 1"

En David, door Satans ingevingen bezielde en de gedachten opvolgend, die Satan bij hem tot rijpheid bracht, zei tot Joab en tot de oversten van het volk 1), die hij bij zich verenigd had, om met hun hulp de voorbereidselen tot verwezenlijking van zijn plan te nemen, al deelde hij hun van het laatste ook nog niets mee: Ga heen, in al de stammen, tel Israël van Ber-séba, de uiterste zuidergrens, tot Dan, de uiterste noordergrens van het land toe, en brengt hen, de uitkomsten van uw telling van de strijdbare manschappen tot mij, dat ik hun getal weet.

In 2 Samuel .24: 2 luidt het, dat het bevel kwam tot Joab, hier, tot dezen en tot de oversten van het volk. Wat ons hier wordt bericht is daarom nadere aanvulling, omdat Joab de hulp van zijn legervorsten nodig had, om de telling te volbrengen.

Toen zei Joab, die terecht inzag, hoe vermetel David's voornemen was, en hoe hij daarmee juist Gods strafgericht uitdaagde, en die ons leert hoe de Heere niet zelden, als Zijn kinderen op de verkeerde weg vallen, hen door mensen beschaamt, die in kennis van de waarheid en geestelijke ervaring verre bij hen achterstaan: De Heere doet tot Zijn volk zoals zijn zijn, honderdmaal meer, als het dienen kan om u vanwege de vermeerdering van het volk blijdschap te schenken; maar, zijn zij niet allen, o mijn heer koning! mijn heere tot knechten? zijn zij niet bereid om hem te dienen, en, als het nodig is zijn rijk te verdedigen, en daartoe ook sterk genoeg, ook zonder dat ons het getal van hen bekend is? Waarom verzoekt mijn heer dit, hoeveel zij in getal zijn? Waarom zou het uitdrukkelijke tellen Israël tot schuld worden? De Heere heeft het toch niet bevolen, en u kunt er wel een doel mee hebben, dat met de wil van God strijdt.

Maar het woord van de koning nam de overhand, gaf de beslissing tegen Joab; daarom toog Joab uit, al was het ook met weerzin, toch gehoorzaamde hij het bevel van de koning, en hij doorwandelde met de legeroversten gans Israël; eerst trok hij het Oostjordanland van Aroër aan de Boven-Jabbok af tot aan het Noorden door; daarop trok hij over naar het Westjordanland, en ging toen van het Noorden naar het Zuiden, dus in tegenovergestelde richting, totdat hij bij Berséba aankwam (2 Samuel .24: 5 vv.); daarna kwam hij na 9 maanden en 20 dagen weer te Jeruzalem.

En Joab gaf David de som van het getelde volk; en gans Israël was elfhonderd duizend (1.100.000) man, die het zwaard uittrokken, en Juda vierhonderd duizend, en zeventig duizend (470.000) man, die het zwaard uittrokken, strijdbare manschappen.

Maar Levi en Benjamin telde hij onder hen niet 1), de eerste stam niet, omdat hij in het algemeen vanwege zijn bijzondere stelling van zo'n telling moest blijven uitgesloten (Num.1: vv.), de laatsten niet, omdat het werk later niet ten einde gebracht werd; want het woord

van de koning was zoals vroeger zo ook voortdurend Joab een gruwel (vs. 3), en daarom trachtte hij reeds aanstonds bij zijn terugkomst te Jeruzalem David de uitslag van de tot zover volbrachte telling op te geven, voordat hij nog tot de telling van de laatste stam overging, opdat hij zo spoedig mogelijk aan de ganse zaak een einde maakte.

Joab volbracht dus niet, wat David hem had opgedragen. Het is zeer waarschijnlijk, dat hij ook bij het volk veel tegenstand heeft ondervonden, omdat het niet tot een militaire staat gemaakt wilde worden.

En deze zaak was kwaad in de ogen van God 1), zoals wij later in (vs. 9 vv.) zullen zien; daarom sloeg Hij Israël, omwille van David's zonde.

God neemt er nauwkeurig kennis van, en is misnoegd over de zonden van zijn volk en geen zonde is Gode mishagelijker en strijdiger met de Genadestaat, dan hoogmoed van het hart. Immers, een godvruchtige, nabij God zijnde en levende in de beschouwing van Zijn deugden, verfoeit zichzelf en heeft berouw in stof en as (Job 42: 5,6). Ook is niets zo verontmoedigend, noch zo smartelijk en verdrietig voor een begenadigde ziel, dan zich te bevinden onder het misnoegen van God.

David had een lijst gewild van de strijdbare manschappen, opdat hij zich in het groot aantal zou kunnen verheugen, nu wordt hem ook een lijst gebracht, niet tot zijn vreugde, maar tot zijn smart en droefenis. De hoogmoed van David en de zonde van het volk worden daardoor op de gevoeligste wijze gestraft.

Maar nog vóórdit geschiedde, erkende de koning reeds vanzelf zijn zware afdwaling, naardien zijn hart hem sloeg, toen Joab hem de uitslag van zijn telling opgaf (2 Samuel .24: 10). Toen zei David tot God: Ik heb zeer gezondigd, dat ik deze zaak gedaan heb; maar neem toch nu de misdaad van Uw knecht weg, want ik heb zeer zot gehandeld.

De zoete droom was voorbij! Hoe graaf zou hij thans onkundig hebben willen zijn van zijn macht. Hoe veel gelukkiger had hij zich in zijn onwetendheid gevoeld dan nu in al zijn kennis! Hoe bereidwillig zou hij het gebeurde ongedaan hebben willen maken! O die zonde is een vreemd iets; eer men haar begaat, spiegelt men zich gouden tijden, buitengewoon geluk voor; maar is zij begaan, zo ontdekt men: met ontzetting, hoe vreselijk men zich bedrogen heeft, en hoe de werkelijkheid er toch geheel anders uitziet dan het zelfgemaakte ideaal. Nu wordt iemand de lust tot een last, het zoetste genoeg tot een bittere galdrank, en wat men het sterkst verlangde wordt voorwerp van de diepste afschuw.

De Heere nu sprak in de morgen van de volgende dag tot Gad, de ziener, de profeet van David, die in gemeenschap met Nathan het profetische wachter- en strafambt bij hem bekleedde en zijn godsdienstige instellingen bestuurde 1), (Hoofdstuk 29: 29. 2 Kronieken 29: 25 29.25), zeggende: tot hem door ingeving van Zijn Geest:

Men heeft hun een bijzondere plaats aan het hof willen toeschrijven in die zin, dat zij David's hofprofeten en een soort van koninklijke geheimraden geweest zijn; dat zij intussen

met hun ambt onafhankelijk en geen eigenlijke beambten of dienaars van de koning waren, daarvoor pleit onder anderen de omstandigheid, dat op de geen van de plaatsen, waar David's ambtenaren worden opgegeven (2 Samuel .8: 16; 20: 23. 1 Kronieken 27: 32 vv.) profeten voorkomen, ofschoon daar wel hogepriesters in de rij van de koninklijke dienaars worden geteld.

Ga heen en spreek tot David, zeggende: Aldus zegt de Heere: Drie dingen leg Ik u voor, als straf voor uw zonde; kies u één uit die, dat Ik u doe, en Ik zal u, als u met de koning naar dit mijn woord spreekt, verder ingeven, welke de drie door Mij bedoelde strafmiddelen zijn, waaruit hij er zich een kiezen kan.

En Gad kwam tot David, en zei tot hem: Zo zegt de Heere: Neem u, kies u uit de drie dingen, die Ik u voorleg, één uit.

Of drie jaren honger, of drie maanden verteerd te worden voor het aangezicht van uw tegenstander, en dat het zwaard van uw vijanden u achterhaalt, en u slechts met het grootste gevaar uw leven nog redt; of drie dagen het zwaard van de Heere, dat is, de pestilentie in het land, en een verdervende, verderf aanrichtende Engel van de Heere in al de landpalen van Israël? Zo zie nu toe, beslis, wat antwoord ik Die zal terugbrengen, die mij gezonden heeft.

Toen zei David tot Gad: Mij is zeer bang, want de ene straf is op zichzelf even zwaar als de andere, laat mij toch in de hand van de Heere vallen, ik kies mij, nu ik toch eenmaal kiezen moet, die, waarbij ik onmiddellijk en alleen met de Heere zelf te doen heb, want Zijn barmhartigheden zijn zeer vele, maar laat mij in de hand van de mensen niet vallen, die, wanneer zij tot werktuigen van de goddelijke tuchtiging gebruikt worden, maar al te makkelijk vergeten, dat ook zij enkel werktuigen en knechten zijn, en de juiste maat en het ware doel ver te buiten gaan (Jes.10: 7).

De Heere dan gaf pestilentie in Israël, want bij deze plaag was David geheel en uitsluitend in Gods hand, zonder op enigerlei wijze in de handen van de mensen te vallen (2 Samuel 24: 14), en er vielen van de morgen van de dag, waarop de profeet Gad bij de koning geweest was, tot op het nu van de avondoffers, van Israël zeventigduizend man.

En God zond nu, nadat het overige land geslagen was, een of, de Engel, waardoor Hij Zijn strafgericht voltrok, naar Jeruzalem 1), om ook die hoofdstad van het land te verderven; en toen Hij haar verloor 2), zag dat de Heere, door de aanblik van de biddende David en de inhoud van zijn gebeds (vs. 18 vv.) bewogen, en het berouwde Hem over dat kwaad (1 Samuel 15: 11), en Hij zei tot de verdervende Engel: Het is genoeg, trek nu uw hand af. De Engel van de Heere nu stond, op het ogenblik waarop dit bevel hem gegeven werd, bij de dorsvloer van Ornan, of Arauna, de Jebusiet.

In 2 Samuel .24: 16 lezen we: Toen nu de Engel zijn hand uitstreekte over Jeruzalem, om haar te verderven. Het is daarom, dat sommigen de woordvoeging anders in onze tekst willen, en wel op deze wijze: En de Engel van God zond, namenlijk zijn hand naar Jeruzalem, om te verderven. Dan is er gelijkheid van uitdrukking tussen beide plaatsen. Wij hebben dan in de

grondtekst de woorden God en Engel om te zetten. Het is toch duidelijk, dat hier niet van twee engelen sprake is, maar van één, van de Engel van de Heere, als uitvoerder van Gods Raad en Besluit. Aan het slot van dit vers wordt toch gezegd: De Engel van de Heere stond enz.

Wel werd de plaag gestuit toen Jeruzalem aan de beurt lag, maar toch al eer het Woord werd uitgesproken: Het is genoeg, was de Engel reeds begonnen zijn slaande hand te doen voelen, al was het ook in geringe mate.

Toen David, die op dezelfde tijd, dat de Engel tegen Jeruzalem optrok (vs. 15 a) op de Altan van zijn koninklijk huis zich bevond, want daarheen had hij dadelijk na het vertrek van de profeten (vs. 11-13) en van de oudsten zich begeven, om Gods gericht wakend en biddend af te wachten zijn ogen ophief, waar zich een verschijning aan de hemel vertoonde, zo zag hij de Engel van de Heere, staande tussen de aarde en tussen de hemel, met zijn uitgetrokken zwaard in zijne hand, uitgestrekt over Jeruzalem; toen viel David en de oudsten, die bij hem waren en die thans, bedekt met zakken, met hem naar de heilige tent naast het koninklijke paleis gingen, op hun aangezichten.

En David zei tot God: Ben ik het niet, die gezegd heb, dat men het volk tellen zou? ja ik zelf ben het, die gezondigd en zeer kwalijk gehandeld heb, maar deze schapen, mijn onderdanen, waarover Gij mij tot herder hebt aangesteld (Hoofdstuk 11: 2), wat hebben die gedaan? O Heere, mijn God! dat toch Uw hand tegen mij, en tegen het huis van mijn vader is, maar niet tegen Uw volk ter plage 1). In genadige verhoring van dit gebed, liet daarop, zoals in (vs. 15b) verhaald werd, de Heere de plaag ophouden.

David deed een boetvaardige belijdenis van zijn zonde en bad zeer ernstig om vergeving. Hij bedekte zijn overtredding niet, of bracht enige verschoning daarvoor bij, maar hij beleed ze oprecht en ongeveinsd in haar trappen van verzwaring en hij smeekte vurig, dat, hoezeer hij ook getuchtigd werd, het God believen mocht, zijn misdaad weg te nemen. Hij wierp zich in de armen van de Goddelijke barmhartigheid en hij noemde zichzelf alleen schuldig en hij deed de aanbieding, om zijn leven te geven, opdat zijn volk, wiens herder en voorganger hij was, gespaard mocht worden, zijnde hij hierin een voorbeeld van de grote Herder van de zielen, Jezus Christus.

Toen zei de Engel van de Heere, nadat hij het bevel ontvangen had: Trek uw hand in! tot Gad, die sedert zijn vertrek van de koning (vs. 13) insgelijks wakend en biddend het Goddelijk strafgericht had afgewacht en insgelijks de verschijning aan de hemel (vs. 15 21.15) opmerkte, dat hij David zeggen zou, dat David naar de oostelijk van Zion gelegen berg Moria zou opgaan, om de Heere een altaar op te richten in de dorsvloer van Ornan, de Jebusiet 1), om daarop met brandoffers en dankoffers de Heere met zijn volk te verzoenen.

Indien de Heere lust had gehad aan de dood van David, zou Hij hem dit bevel niet hebben gegeven. Het offer treedt straks in de plaats van de koning, opdat David zou weten, dat de Heere geen lust had in zijn dood, maar in zijn leven.

Toen zich Ornan en hiermee komen wij terug op de in (vs. 15 a) vermelde gebeurtenis bij de verschijning, die aan de hemel werd opgemerkt, wendde 1) naar het Oosten, van waar de verschijning kwam, zo zag hij de Engel tussen hemel en aarde staan, met het boven Jeruzalem uitgetogen zwaard in zijn hand; en zijn vier zonen, die bij hem waren, verstaken zich achter de omtuining, die de tent omringde; en Ornan dorste toen juist tarwe, en was vanwege deze arbeid met zijn zonen juist op de dorsvloer aanwezig.

Hier wordt ons meegedeeld, waarom Ornan zich verscholen had, toen de koning tot hem kwam, een mededeling, die in 2 Samuel .24 gemist wordt.

En David wij nemen thans de draad van de geschiedenis in vs. 19 weer op kwam tot Ornan, en Ornan door het gedruis opmerkzaam gemaakt, dat iemand zijn verblijf naderde, zag toe en zag David, zo ging hij uit de dorsvloer om de koning te begroeten, en boog zich neer voor David, met het aangezicht ter aarde (Ge 33: 3).

En David zei tot Ornan: Geef mij de plaats van de dorsvloer, dat ik op haar de Heere een altaar bouw; u moet ze mij echter niet ten geschenke geven, maar geef ze mij voor het volle geld, dat zij waardig, opdat ik op de op te richten altaar offer en de vertoornde God verzoen, en zo deze plaag opgehouden wordt van over het volk.

Toen zei Ornan tot David: Neem ze maar heen, zonder er geld voor te betalen, en mijn heer de koning doe wat goed is in zijn ogen; zie ik geef ook voor niet deze runderen, waarmee ik zo even tarwe gedorst heb, tot brandoffers, en deze sleden met de runderstokken tot hout, en de tarwe tot spijsoffer; ik geef het al, wat u behoeven mag zonder dat u het eerst van mij hoeft te kopen.

En de koning David zei tot Ornan: Nee, maar ik zal het zeker kopen voor het volle geld; want ik zal voor de Heere niet nemen wat van u¹) is, en daarmee voor Hem verschijnen alsof het mijn gaven waren, dat ik een brandoffer om niet offer, waardoor het zou ophouden een offer te zijn.

In ieder waar offer heeft een zelfovergave plaats; de offeraar legt in zijn gave iets van zichzelf, daaruit volgt, dat iemand uit de bezitting van anderen geen waar offer kan brengen, maar alleen uit hetgeen reeds zijn eigendom is, althans gelijk bij de oorlogsbuit als zodanig beschouwd zou kunnen worden, en dat de zuivere gezindheid om te offeren zich juist openbaart in de gewilligheid, waarmee men Gods hoger eigendomsrecht erkent op hetgeen door ons bezeten wordt, en ook het liefste aan Hem wil overgeven.

Toen bouwde David daar voor de Heere uit zonen en stenen een altaar, en hij offerde brandoffers en dankoffers daarop. Als hij, terwijl het brandoffer op de houthoop gelegd werd, de Heere aanriep, dat Hij het offer in genade mocht aanzien, en Zijn toorn zou laten verzoenen, zo antwoordde Hij hem door vuur 1), dat evenals in Lev.9: 24. 2 Kronieken 7: 1. 1 Koningen .18: 38, de hemel viel, en het hout op het brandofferaltaar in brand stak.

Ter betoning, dat Gods toorn van hem was afgekeerd, kwam het vuur, hetgeen rechtvaardig de doodschuldige zondaar had kunnen verslinden neer op het onschuldig offer en verteerde hetzelfde, en hierop keerde het vernielende zwaard in de schede. Dus is Christus, die geen zonde gekend heeft, voor ons zonde gemaakt, ja een vloek geworden, en het behaagde de Heere hem te verbrijzelen, teneinde door Hem en omwille van Hem God voor ons niet tot een verterend vuur, maar en verzoend Vader zou zijn.

En de Heere, die nu met het land verzoend was, zei tot de Engel, dat hij zijn zwaard weer in zijn schede steken, en weer vertrekken zou, zodat de plaag, die reeds eerder was geschorst (vs. 15), thans voorgoed onder het volk had opgehouden.

Terzelter tijd, toen David zag, dat de Heere hem geantwoord had op de dorsvloer van Ornan, de Jebusiet, zo offerde hij voortaan daar¹), ofschoon het tot dusver niet de wettige offerplaats was.

David beschouwde derhalve deze plaats voortaan voor het altaar, waarop hij moest offeren, als door de Heere zelf daartoe bestemd. Te Gibeon was de tabernakel met het brandofferaltaar, maar zonder ark. In de tent op Zion was de ark en daarbij had David een altaardienst ingesteld met Abjathar als priester. Deze was, zoals de tent zelf, provisioneel. Nu ontstond er in David's hart een plan, om een vast huis voor de Heere te bouwen, maar God wilde dit niet. De tent met het altaar daarbij bleef toen David's plaats van Godsverering. Wij lezen echter niet en het is daarom ook niet waarschijnlijk, dat het eerste offer op dat altaar, bij de tent op Zion, door vuur uit de hemel is aangestoken, zoals het geschied was in de woestijn.

Maar zie, het offer op het altaar op de dorsvloer van Ornan, op Moria, wordt door de Heere God zelf met vuur van de hemel aangestoken en dit nu is voor de geestelijk ingeleide David het bewijs, dat niet het altaar bij de tent, maar het altaar hier het door God gewilde is, dat de koning daarop zijn offeranden zal aansteken en dat daar straks de plaats zal zijn, waarop het brandofferaltaar in de Tempel zal staan.

Want de tabernakel van de Heere, die Mozes in de woestijn gemaakt had, en het daarbij behorende altaar van de brandoffers, was op die tijd op de hoogte te Gibeon (Hoofdstuk 16: 39 vv.), en hij had dus eigenlijk daar zijn offers moeten brengen.

David nu kon, bij de in vs. 15 vv. verhaalde gebeurtenis niet heengaan voor hetzelfde naar de tabernakel en het brandofferaltaar te Gibeon, om God daar door het brengen van offers te zoeken, en diens genade over het land af te bidden; want hij was verschrikt voor het zwaard van de Engel van de Heere 1), dat hij zo snel mogelijk moest afkeren, zodat hij niet eerst zover durfde gaan; maar bovendien wees het woord uit de mond van de Engel (vs. 18) hem uitdrukkelijk op Arauna's dorsvloer, om daar een altaar op te richten, en daarom zou hij zich ook in het geheel niet ergens elders hebben durven heen begeven.

Deze woorden kunnen slechts de zin hebben, dat het verschrikt zijn voor het zwaard van de Engel, David deed besluiten, om ook later niet naar Gibeon te gaan, maar op de dorsvloer van

Arauna te offeren, of, omdat gedurende de pest het zwaard van de Engel hem verhinderd had naar Gibeon te gaan; hij ook later dit niet meer waagde te doen.

HOOFDSTUK 22

NOODZAKELIJKE TOEBEREIDSELEN TOT DE TEMPELBOUW

II. Vs. 1-19. Bij de voorbereidsels tot de toekomstige tempelbouw bepalen zich voortaan David's gedachten en maatregelen in de laatste tijd van zijn regering, opdat Salomo, zijn zoon en opvolger, spoedig na de aanvaarding van de heerschappij het werk zou kunnen beginnen en zonder hinder voltooiën. Hij zorgt dus voor de nodige arbeiders en verzamelt een menigte bouwstoffen bijeen; maar in de laatste dagen van zijn leven, eer hij nog gaat sterven, geeft hij aan Salomo op plechtige wijze de last tot de bouw en op de laatste rijksdag, die hij houdt, beveelt hij de vergaderde groten van het rijk, om zijn zoon in de bouw bij te staan.

En David, juist inziende wat de Heere met deze ganse eigenaardige leiding, waardoor hij van Gibeon afgehouden en naar Ornan 's dorsvloer gedreven werd, hem leren wilde, zei: Hier zal het huis van God, van de Heere, zijn, dat mijn zoon eenmaal na mij bouwen zal (Hoofdstuk 18: 12), en hier zal het altaar van de brandoffers voor het volk Israël zijn 1).

Aan David zelf werd het niet gegund de tempel te bouwen, maar de plaats in de door hem verordende en tot middelpunt van de Israëlitische gemeente gekozen stad, waar de Tempel zich eenmaal zou verheffen, werd reeds gedurende zijn leven aangewezen en door een Goddelijk teken gewijd. Niets mag bij de allergewichtigste zaken aan zuiver toeval, of aan de menselijke willekeur worden overgelaten.

David noemde de dorsvloer van Ornan het huis van God, van de Heren, omdat de Heere zich daar aan hem op bijzondere wijze had geopenbaard, hem geantwoord had op zijn bede om verzoening, door vuur van de hemel, dat het offer verteerde.

En David zei, dat men vergaderen zou de vreemdelingen 1), die in het land van Israël waren, die uit de overblijfselen van de vroegere Kanaänitische volksstammen bestonden (1 Koningen .9: 20 vv. 2 Kronieken 2: 16 vv.); en hij bestelde uit hen steenhouwers, om uit te houwen stenen, die men behouwen zou op zo'n wijze als men later nodig zou hebben, om het huis van God te bouwen (1 Koningen .5: 15 vv.).

Hun getal was nog zó groot, dat Salomo uit hen 150.000 man kon aanstellen tot lastdragers en steenhouwers.

En David bereidde, bracht bijeen, ijzer in menigte, tot nagelen aan de deuren van de poorten, en tot de samenvoegingen en tot krammen, waarmee de balken enz. aan elkaar konden verbonden worden; ook koper in menigte, zodat de menigte ervan zonder gewicht, niet te wegen was.

En cederenhout zonder getal; want de Sidoniërs en de Tyriërs, de Feniciërs, brachten voor geld tot David cederenhout van de Libanon, over de Middellandse zee in menigte.

Want David zei 1), toen hij in de laatste jaren van zijn regering, toen hij omtrent de toekomstige troonopvolger zijn maatregelen reeds genomen had en al deze voorbereidselen voor de toekomstige tempelbouw nam: Mijn zoon Salomo is nog een jongeling (2 Samuel .12: 24) en teder, nog niet met de nodige krachten begaafd, voor het gewichtige ambt, waartoe hij geroepen is, en het huis, dat men de Heere bouwen zal, zal men ten hoogste groot maken (1Ki 2), tot een naam en tot heerlijkheid 2) van de Heere in alle landen; ik zal hem nu met mijn krachten te hulp komen, en voorraad bereiden. Alzo bereidde David voorraad in menigte vóór zijn dood, en zorgde ook zeker reeds voor verbreding van de heuvel Moria (1Ki 6: 1).

Toen de Heere aan David de belofte gaf, dat Hij zijn zaad na hem, dat een van zijn zonen zijn zou, verwekken en aan dezen zijn koninkrijk bevestigen wilde (Hoofdstuk 18: 11 vv. 18.11), bedoelde Hij geen van David's toenmalige zonen, maar een, die hem nog geboren zou worden; en dat dit Salomo was, bleek ondubbelzinnig uit de betrekking, waarin de Heere Zich tot hem stelde, door hem tot Zijn lieveling te verkiezen, en uit de naam, die de profeet Nathan in betrekking daarop aan de jonge prins gaf (2 Samuel .12: 24 vv.). Zo kon David aan Bathsheba bij ede beloven, dat Salomo de kroon bekomen zou (1 Koningen .1: 13,30); hij deed daarmee aan zijn oudste zoon Adonia geen afbreuk, zoals deze meende (1 Koningen .1: vv.), want in Israël had de Heere, de God-Koning, de keuze van de aardse koningen over Zijn volk zich voorbehouden (Deuteronomium 17: 15), en oefende deze keuze ook uit door tussenkomst van Zijn profeten bij de drie eerste koningen van Israël, naardien het hier bijzonder aankwam op de personen, bestemd tot uitvoering van Zijn Raadsbesluiten.

Het huis moest bij uitnemendheid heerlijk, statig en prachtig, een meesterstuk in de bouwkunde, en met alles, wat daartoe behoorde ten allerdeftigst en kostbaarst uitgevoerd worden, en in luister en verhevenheid alle aardse grootheid en waardigheid verre overtreffen. En inderdaad, hiervoor waren goede redenen, omdat het verordend was tot eer van de hoge God, die de Hemel heeft tot Zijn Troon en de aarde tot een voetbank voor Zijn voeten en zelf een voorbeeld zou worden van de betere Tempel, die door de Messias gebouwd zou worden (Zach.6: 12, 13).

Toen, in de laatste dagen van zijn leven, terwijl hij ook nog andere bevelen te geven had, (1 Koningen .2: 1 vv.), riep hij zijn zoon Salomo, en gebod hem de Heere, de God van Israël, een huis te bouwen.

En David zei tot Salomo: Mijn zoon! wat mij aangaat, het was in mijn hart voor de naam van de Heere, mijn God, een huis te bouwen (Hoofdstuk 17: 1 vv.).

Maar het woord van de Heere geschiedde tot mij, door de mond van Zijn profeten (Hoofdstuk 28: 3), zeggende: Gij hebt bloed in menigte vergoten, want u hebt grote strijden gevoerd 1); u zult voor Mijn naam geen huis bouwen, omdat u veel bloed op de aarde voor Mijn aangezicht vergoten hebt.

"2 Samuel 7: 11"

Zie, de zoon, die u geboren zal worden, die zal een man van de rust zijn 1), een man die zich in de zegeningen van de vrede zal verheugen; want Ik zal hem rust geven van al zijn vijanden rondom heen: want zijn naam zal, met bepaalde betrekking op het gehele karakter van zijn regering, (1 Koningen .5: 4), Salomo, d.i. vreedzaam of vrederijk (2 Samuel .12: 24), zijn, en Ik zal vrede en stilte over Israël geven in zijn dagen (1 Koningen .11: 11 vv.).

Het Rijk van God is naar zijn wezen een rijk van de vrede, en oorlog of strijd zijn slechts middelen tot herstelling van de vrede, de verzoening van de mens met God, na overwinning van de zonde en van alles, wat in de wereld God vijandig tegenstaat. Daarom zou David, de man van de oorlog, de tempel niet bouwen, maar eerst zijn zoon, die de Heere rust van al zijn vijanden zou geven.

Man van de rust wil niet zeggen, een man, die de rust teweeg brengt, dit had ook David gedaan, maar die haar geniet, zodat hij het zwaard niet uit de schede hoeft te trekken.

Die zal voor Mijn naam een huis bouwen, en die zal Mij tot een zoon zijn, en Ik hem tot een Vader; en Ik zal de troon van zijn rijk over Israël bevestigen tot in eeuwigheid 1).

Wat hier van Salomo gezegd wordt, is tevens typisch van de Christus van God gezegd. Type en antitype worden hier als het ware niet met elkaar verwisseld, maar vereenzelvigd. David is hier profeet. Zijn profetische blik strekt zich verder uit, dan tot de dagen en het werk van Salomo, strekt zich uit tot de tijden en het werk van de Meerdere dan Salomo. Daarom is hier ook sprake van een bevestigen tot in eeuwigheid.

In Hebr.1: 5 wordt dit dan ook op de Christus van God toegepast.

Nu, mijn zoon! de Heere zal met u zijn, en u zult voorspoedig zijn. geluk bij het werk hebben, en zult het huis van de Heere, uw Gods, bouwen, zoals Hij van u gesproken heeft.

Alleen de Heere geeft u kloekheid en verstand (1 Koningen .3: 12), en geeft u bevel over Israël, en dat om alle zaken op de beste wijze te doen; tot dit doel moet het uw ijverig streven zijn om te onderhouden de wet van de Heere, uw God 1).

Als een geestelijk Priester zegent David hier zijn zoon, maar wijst hem ook op de grote voorwaarde, of liever op de enige weg, waarin hij alleen kan gelukkig zijn. In de weg namelijk van kinderlijke gehoorzaamheid aan de wet van zijn God (Deuteronomium 7: 11;

32). David weet het, dat Salomo dan alleen voorspoedig zal zijn, als hij in de wet van zijn Gods wandelt en naar Zijn ordinantiën handelt.

Dan zult u ook werkelijk, omdat Gods beloften met u zijn, voorspoedig zijn, als u met vlijt waarnemen zult te doen de inzettingen en de rechten, die de Heere aan Mozes geboden heeft over Israël. Wees daarom sterk en heb goede moed, vrees niet en wees niet verslagen (Deuteronomium 31: 6 Joz.1: 7).

Zie daar, ik heb ook reeds voor het werk, dat u moet voltooien, toebereidselen genomen, en, omdat de onrustige tijden van mijn regering mij niet toelieten zoveel bijeen te brengen, als anders wel had kunnen geschieden, heb ik in mijn verdrukking 1) voor het huis van de Heere bereid honderd duizend talenten goud, en duizendmaal duizend talenten zilver 2); en van het koper en het ijzer is geen gewicht, want het is er in menigte zodat zich geen getal voor zijn gewicht laat aangeven; ik heb ook hout en stenen bereid laten aanvoeren en toebereiden (vs. 2 vv.), doet er nog meer bij.

In het Hebr. Beonji. LXX heeft: kata thn ptwxeian mou De Vulgata en in navolging daarvan Luther vertaalt: in mijn armoede. Betere vertaling is: met grote moeite van mijn zijde. De Engelse vertaling heeft: in mijn onrust. Het had David veel strijd en veel bloed gekost, om zoveel schatten te verzamelen en te veroveren op de vijanden.

Omdat het talent zilvers 3000 sikkels heeft en een sikkkel, volgens Mozaïsch gewicht, ongeveer één gulden en vijftig cent waard is, zo verkrijgt men hier een som van 4500 miljoen gulden aan zilver. En, omdat een sikkkel goud ongeveer 18 gulden waard is, aan goud een som van 5400 miljoen gulden. Dit zou een ontzaglijk grote som zijn. Echter heeft men wel te bedenken, dat hier niet de zogenaamde Mozaïsche sikkkel bedoeld is, maar de andere, die in 2 Samuel .14: 26 genoemd wordt, naar het gewicht van de koning en de helft was van de eerstgenoemde. Echter ook dan komt men tot een niet geringe som. Te verwonderen behoeft dit niet, omdat in het Oosten de massa goud en zilver aan de koninklijke hoven verbazend groot is, zoals ook ongewijde schrijvers ons berichten van Alexander de Grote e.a. Deze vorst toch maakte in Persepolis 120.000 en in Pasargada 6.000 talenten buit, terwijl hij uit de koninklijk schatkamer te Susa aan ongemunt goud en zilver niet minder dan 40.000 talenten wegnam.

Wij weten, dat David alle de omliggende volken schatplichtig had gemaakt en dat velen zijn vriendschap met grote geschenken aan goud en zilver hadden gekocht (2 Samuel .8: 7 vv.).

Ook zijn er, om hetgeen u nog ontbreekt u te verschaffen, bij u in menigte, die het werk kunnen doen, houters, en werkmeesters die in steen en hout weten te arbeiden, en allerlei wijze lieden, die in allerlei werk thuis zijn.

Van het goud, het zilver, en het koper, en het ijzer is geen getal (2 Kronieken 2: 7): maak u op, omdat u middelen en wegen genoeg ten dienste staan, en gebruik uw tijd goed, wanneer u na mijn dood de regering zult aanvaarden, en doe het werk, dat u is opgedragen (vs. 10), en de Heere zal met u zijn. 1)

Met zinspeling op deze woorden schreef een vriend aan een Evangeliedienaar bij de aanvaarding van zijn dienstwerk en de aanvang van zijn huishouding, het volgende, dat ook voor anderen behartigenswaard is, "Maak u op! De Heere heeft u geroepen: zo begin Zijn heilig werk in de naam van de Heere! Doe het. Bouw uw huis de Heere, opdat hij daarin woont en heerst; bouw het op die kostelijke grondslag, waarbuiten geen ander kan gelegd worden. Bouw de Heere het huis; bouw uw gemeente op tot een woonstede van God in de Geest, bouw haar op het fundament van de Profeten en Apostelen, waarvan Jezus Christus de

hoeksteen is. De Heere zal met u zijn! Hij heeft u geroepen, Hij zal u helpen bouwen, opdat u zalig wordt met uw hele huis en uw gemeente."

Ook gebod David op de laatste rijksdag, dien hij wegens de tempelbouw hield, (Hoofdstuk 28: 1 vv.), aan alle vorsten van Israël, dat zij zijn zoon Salomo in de uitvoering van het werk helpen zouden, zeggende:

Is niet de Heere, uw God, met jullie, en heeft u rust gegeven van al uw vijanden rondom heen? want Hij heeft de inwoners van het land 1) nu geheel in mijn hand gegeven, en dit land is onderworpen geworden voor het aangezicht van de Heere, en voor het aangezicht van Zijn volk.

De inwoners van het land zijn de overgebleven Kanaänieten en de Filistijnen, die nog gedeelten van Kanaän in bezit hadden en nu door koning David waren onderworpen.

Zo begeeft dan nu uw hart en uw ziel met al uw krachten, om te zoeken de Heere, uw God, en inzonderheid, maak u op, en bouw het heiligdom van God de Heere; dat men de ark des verbonds van de Heere, die thans nog onder gordijnen staat (Hoofdstuk 17: 1) en de heilige vaten van God, die thans nog maar in beperkt getal voorhanden zijn, in dit huis brengt, dat voor de naam van de Heere gebouwd zal worden. 1)

Die beweegredenen tot gehoorzaamheid, die afgeleid worden van de weldadigheid en goedertierenheid van de Heere, hebben, of wel, zij behoren te hebben, de krachtigste werking op redelijke schepselen. "Ik trok ze met mensenzelen, met touwen van de liefde" (Hos.11 11). Maar zouden tijdelijke zegeningen, de verlossing van aardse vijanden en een geruste bezitting van Kanaän met alle de volheid van hetzelfde, een zo liefelijk beweegmiddel tot gehoorzaamheid en dankerkentenis wezen, wat moeten dan niet de eeuwigdurende zegeningen, aangemerkt in de hoogste verwonderlijke en overdierbare omstandigheden van dezelfde teweegbrenging en verkrijging, een gans zeer uitnemender en overvloediger verplichting aan de hand geven!.

HOOFDSTUK 23

GETAL, INDELING EN AMBT VAN DE LEVIETEN

III. Vs. 1-32. David bereidt niet enkel in ieder opzicht de bouw van de uitwendige tempel voor, hij zorgt ook voor de nauwkeurige regeling en verdeling van de werkzaamheden van de personen voor de openbare Godsdienst of de Levieten. Met dit doel laat hij ten eerste in een openbare rijksvergadering de Levieten naar hun verscheidene afdelingen verschijnen, en allen, van twintig jaren en daarboven tellen; daarop verdeelt hij de 38.000 man, die er blijken te zijn, in vier ambtsklassen, waarvan de eerste 24.000, de tweede 6.000, de derde 4.000 en de vierde insgelijks 4.000 personen bevatten. Van de eerste klasse, die wij kortaf priesterknechten zullen noemen, is eerst sprake.

Toen nu David oud was en zat van dagen, maakte hij, na de vermaning aan de oudsten van Israël (Hoofdstuk 22), zijn zoon Salomo tot koning over Israël. 1)

Hier is van de benoeming van Salomo sprake, die de in 1 Koningen .1 vermelde zalving vooraf ging, en welke de aanvang van de regering van Salomo vormt.

De vermelding van het tot koning maken van Salomo dient om te komen tot de aankondiging van het getal, de ordening en de ambten van de Levieten, welke verordening David heeft gemaakt in de tijd, die zijn grote lichaamszwakte voorafging, gelijktijdig met het tot koning verklaren van Salomo. Van de zalving tot koning, na de opstand van Adonia, is hier geen sprake. Wat hier vermeld wordt, heeft vroeger plaats gehad.

En hij, David vergaderde, om aan de door hem bedoelde inrichting openlijk gezag te geven door er de vertegenwoordigers van de gemeente in te mengen, al de vorsten van Israël 1), ook de priesters en de Levieten, insgelijks op het einde van zijn leven (Hoofdstuk 26: 31), maar nog vóórdat de laatste rijksdag gehouden werd (Hoofdstuk 28: 1 vv.).

David verzamelde de oversten van Israël, omdat de monsterring van de Levieten en het bepalen van de kring voor hun bediening een algemene rijksaangelegenheid was.

En de Levieten werden, ten behoeve van een nauwkeurig geregelde indeling bij de verschillende takken van de godsdienstige werkzaamheden geteld, en wel de tot het ambt bekwame van dertig jaren af en daarboven 1) (Num.4: 3); en hun getal was, naar hun hoofden, aan mannen, dus de vrouwen, kinderen en jongelingen niet meegerekend, achtendertig duizend.

Deze ouderdomsbepaling is hier niet in de eigenlijke zin te nemen, als zouden slechts de Levieten van 30-50 jaren geteld zijn, maar de uitdrukking moet enkel in het algemeen de tot het ambt bevoegden aanduiden. Naar Num.4 zouden die van 30 jaar en daarboven dit geweest zijn; maar zoals Mozes zelf in Num.8: 24 vanwege de toestand in het Heilige land, naar de dienst van de Levieten voor het lichaam lichter was dan in de woestijn, de bevoegdheid tot het ambt reeds van de 25-jarige leeftijd af rekent, zo ging David nog enige jaren verder terug en

gaf reeds de twintigjarigen recht (vs. 24 vv.) en dit bleef ook voor het vervolg (2 Kronieken 17 Ezra 3: 4) de wettige ouderdom.

Uit dezen waren er vierentwintig duizend, om het werk van het huis van de Heere aan te drijven of, voor te staan, op de vs. 28-32 nader beschreven wijze; en zesduizend ambtlieden en rechters (Hoofdstuk 26: 29).

En vierduizend portiers (Hoofdstuk 9: 17 vv.), en vier duizend lofzangers van de Heere 1), die Hem loven moesten met instrumenten, die ik gemaakt heb zei David, terwijl hij de bestemming dezer vier klassen, waarin hij de 38.000 Levieten (vs. 3) verdeelde, aan de oversten in Israël verklaarde, om lof te zingen 2), de lofzangen met instrumentaal muziek te begeleiden.

Drie klassen van de Levieten (de priesterknechten, zangers of muzikanten en de deurwachters) moesten dus bij het heiligdom zelf werkzaam zijn, maar de vierde klasse (ambtlieden en rechters hadden uitwendige dienst; de ambten waren erfelijk in dezelfde families, ten minste bij de klassen, die in het heiligdom dienden. Wat nu de verschillende klassen, die wij hier in de volgorde opnoemden waar in zij later besproken, niet waarin zij in vs. 4 beschouwd worden, in bijzonderheden betreft, zo is, tot juist verstand van het volgende, op te merken: De eerste klasse, die men ook gewoon is kortaf met de naam van "Levieten" aan te duiden (Nehemia 12: 47; 13: 5) leverde de priester de nodige helpers bij de werkzaamheden, die in vs. 28 vv. zijn opgenoemd; zij bezorgde dus de reiniging van de tempel, het aanbrengen van de offervoorraad, de bereiding van het bakwerk, namelijk van de toonbroden, en werd, in overeenstemming met de 24 priesterklassen (Hoofdstuk 24) in 24 orden verdeeld, waarvan negen op Gerson, negen op Kahath en zes op Merari kwamen (vs. 6 vv.). Uit deze klasse werden waarschijnlijk ook de in Hoofdstuk 26: 20 vv. opgegeven bewaarders van de Schriften van het heiligdom benoemd; zij zelf had weer voor de geringste arbeid bij het heiligdom de Nethinim tot dienaars (1Ch 9: 2). De tweede klasse, die van de zangers en muzikanten, werd verdeeld in 24 koren (Hoofdstuk 25: 1 vv.) ieder met een overste en 11 meesters uit dezelfde familie aan het hoofd. Onder de koorleiders waren vier zonen van Asaf, uit het geslacht van Gerson, zes zonen van Jeduthun of Ethan uit Merari, veertien zonen van Heman, de Korahiet, uit Kahath, de dienst onder de 24 koren wisselde waarschijnlijk even zo af als onder de 24 priesterklassen. De dienst van de derde Levieten-klasse of de deurwachters werd als een militaire beschouwd, zodat men de ligging van het leger van de Heere in de woestijn ook bij de tempel aanschouwde. In Hoofdstuk 26: 1 vv. worden drie portiers-families opgegeven; een Korachitische voor de Oost- en Noordzijde, Obed-Edom voor de Zuid- en Hosea voor de Westzijde; de eerste dus uit Kahath de beide laatsten uit Merari (2 Koningen .25: 18 Jer.52: 24). Deze drie families nu moesten bij de tempel dagelijks 24 opperportiers stellen waaronder de 4.000 Levieten dezer klasse zo verdeeld zullen geweest zijn, dat ieder over plus minus 167 man te bevelen had; dus wanneer deze laatsten met elke zeven weekdays afwisselden, stonden door elkaar elke dag 24 man onder bevel van iedere opperportier. De vierde klasse was die van de ambtlieden en rechters, over wier bestemming in Hoofdstuk 26: 29 vv. slechts kort en in hoofdzaak dit aangemerkt wordt, dat zij zowel voor zaken van de Heere als van de koning werden gebruikt. Zij behoorde tot het geslacht van Kehath, en wel tot de zijtakken Jizhar en Hebron.

Stond de toonkunst bij de heidense volkeren in de dienst van hun afgoderij (Dan.3: 5 vv.), bij Gods volk stond zij in de dienst van de Heere, de ware, levende God. Met het doel, om de Gods verering op te luisteren, heeft vooral David, de liefelijke in Psalmen van Israël (2 Samuel .23: 1) en zelf een bekwaam zanger en toonkunstenaar, de tempelmuziek naar de kunst ingericht. In de kunstmatig beoefende heilige muziek vond hij reeds een aanvang gemaakt in de profetenscholen (1 Samuel 7: 2), die hun heilige gezangen begeleidden met luiten, en trommelen, en pijpen en harpen (1 Samuel .10: 5); en wat een diepe indruk de muziek op de gemoederen uitoefende, had hij uit eigen ervaring in Saul gezien, wiens boze geest hij met zijn harpspel gewoonlijk verjoeg (1 Samuel .16: 23). Dit werkzame middel ter mededeling van de Geest (2 Koningen .3: 15) wilde hij daarom ten nutte van het gehele volk doen zijn, en hij stelde niet slechts in wat in ons Hoofdstuk opgegeven wordt, en dat een uitbreiding en nadere bevestiging is van hetgeen hij reeds bij de overtocht van de Bondskist naar Zion had aangevangen (Hoofdstuk 15: 16 vv.), maar hij trad zelf ook op als uitvinder en vervaardiger van muziek-instrumenten, zoals in bovenstaande plaats is aangeduid (vgl. 2 Kronieken 29: 26 Nehemia 12: 36 Amos 6: 5) en in de apocriefe 151ste Psalm nader uiteengezet wordt (Ik weidde, zegt David in deze Psalm van zichzelf, de schapen van mijn vader; mijn handen maakten herdersfluiten, en mijn vingers voegden harpen tezamen). Vooral heeft hij de Nebel (luit) tot een tiensnarige lier volmaakt (Psalm 33: 2; 144: 9), waarbij hem duidelijk de betekenis van het tiental (Ge 31: 7) voor ogen heeft gezweefd, zoals dan ook het "tiensnarige instrument" en een "nieuw lied" bij hem dezelfde begrippen zijn (Psalm 40: 4; 4).

En David verdeelde hen in verdelingen, naar de kinderen van Levi, namelijk naar de drie grote geslachten, waarin zij verdeeld waren, Gerson, Kehath en Merari (Hoofdstuk 6: 1 en 16), en wel de allereerste zo, dat hij 9 stamhuizen van de Gersonieten, 9 stamhuizen van de Kehathieten, en 6 stamhuizen van de Merarieten aan de klasse van de priesterknechten toevoegde, die 24.000 man omvatte (vs. 4).

Uit de Gersonieten waren de twee hoofdgeslachten, Ladan¹) en Simeï.

Ladan is niet een andere naam voor Libni, maar een nakomeling van deze. Er staat dan ook niet, de kinderen van Gerson, maar de Gersonieten, juist, omdat hier niet Libni, maar een nakomeling van deze genoemd is. Simeï is hier de zoon van Gerson. De naam van Libni had plaats gemaakt voor diens nakomeling Ladan, terwijl de naam van Simeï bewaard was gebleven.

De kinderen van Ladan, d.i. de hoofden van de vaderlijke huizen, die tot deze hoofdstam behoorden, waren deze: Jehiël, het hoofd, en verder Zetham en Joël, drie.

De kinderen van Simeï, niet van de in vs. 7 opgenoemde, maar van een andere, insgelijks tot het geslacht van Ladan behorende Simeï, waren Selomith; en Haziël, en Haran; drie: deze, de in vs. 8 genoemde drie en de zo-even vermelde drie, waren de zes hoofden van de vaders, van de stamhuizen, van Ladan.

De kinderen van Simeï nu, hier is de Simeï van vs. 7 bedoeld waren Jahath, Zina, en Jeüs, en Beria: deze waren de kinderen van Simeï; vier.

En Jahath was het hoofd van de stamhuizen van dit vaderlijke huis, en Zizza de tweede; maar Jeüs en Beria hadden niet vele kinderen, daarom waren zij in het vaderlijke huis maar van één telling, zodat in het geheel 9 vaderlijke huizen uit Gerson in de klasse van de priesterknechten kwamen.

De kinderen van Kehath, naar hun hoofdstam (Hoofdstuk 6: 2,18), waren Amram, Jizhar, Hebron en Uzziël; vier.

De kinderen van Amram waren (Exod.6: 20): Aäron en Mozes. Aäron nu werd afgezonderd (vgl. Exod.28: 1 vv.), dat hij heiligde de allerheiligste dingen in de uitoefening van de openbare Godsdienst, hij en zijn zonen, tot in eeuwigheid, om te roken voor het aangezicht van de Heere, om Hem, bij het altaar, te dienen en om in Zijn naam tot in eeuwigheid te zegenen (Num.6: 22 vv. Deuteronomium 10: 8).

Van zijn geslacht en de daartoe behorende vaderlijke huizen zal in Hoofdstuk 24: 1-19 gesproken worden.

Aangaande nu Mozes, de man van God, zijn kinderen werden genoemd onder de stam van Levi, zij vormden het geslacht van de niet priesterlijke Amramieten, die tot de Levieten behoorden.

De kinderen van Mozes waren Gersom en Eliëzer (Exod.2: 22; 18: 3 vv.).

Van de kinderen van Gersom 1) was Sebuël het hoofd (Hoofdstuk 27: 14).

De andere zoon van Gersom, Jonathan, heeft de inlassing van zijn naam in de geslachtregisters verbeurd door zijn afgodisch bedrijf (Jud 18: 30).

Gersom had, omdat er staat van de kinderen, nog andere nakomelingen, maar deze worden niet genoemd, omdat zij met Sebuël één vaderhuis vormden.

De kinderen van Eliëzer nu waren deze: Rehabja, het hoofd; en Eliëzer had, behalve deze, geen andere kinderen; maar de kinderen van Rehabja, die naast de Sebuëlieten het andere vaderlijke huis van de Levitische Amramieten vormden, vermeerderden ten hoogste.

Van de kinderen van Jizhar, de broeder van Amram, die het hiertoe behorende vaderlijke huis van het tweede geslacht van de Kehathieten (vs. 12) uitmaakten, was Selomith het hoofd.

Aangaande de kinderen van Hebron, Kehath's derde zoon (vs. 12), Jeria was het hoofd, Amarja de tweede, Jahaziël de derde, en Jekameam de vierde.

Aangaande de kinderen van Uzziël, Kehath's vierde zoon (vs. 12), Micha was het hoofd, en Jissia de tweede, tezamen dus 9 vaderlijke huizen uit Kehath: 2 bij Amram, 1 bij Jezhar, 4 bij Hebron en 2 bij Uzziël (vgl. Hoofdstuk 24: 20-25).

De kinderen van Merari, het derde onder de drie Levietengeslachten, waren Maheli en Musi; de kinderen van Maheli waren Eleazar en Kis.

En Eleazar stierf, en hij had geen zonen, maar dochters; en de kinderen van Kis, haar broeders, namen ze naar de wet (Num.36: 6) tot vrouwen, en zetten daardoor het geslacht van Eleazar voort.

De kinderen van Musi waren: Maheli, te onderscheiden van Merari's zoon in vs. 21, en Eder, en Jeremoth, drie.

Zie omtrent de zes vaderlijke huizen uit Merari de opmerking bij Hoofdstuk 24: 31.

Dit zijn de kinderen van Levi, naar het huis van hun vaders, de hoofden van de vaders, van de vaderlijke huizen, naar hun gerekenden in het getal van de namen naar hun hoofden, doende het werk van de dienst van het huis van de Heere (vs. 4a), van twintig jaren oud en daarboven, (1Ch 23: 3).

Want David had gezegd 1), om de nieuwe verordening, waarbij reeds de twintigjarige Levieten ook in dienst werden gesteld, voor de Oversten te rechtvaardigen: De Heere, de God van Israël, heeft Zijn volk rust gegeven, zodat het niet meer met de tabernakel van de ene plaats naar de andere behoeft te trekken, zoals vroeger, en Hij zal te Jeruzalem, waar Hem op de dorsvloer van Ornan een vast, stenen huis zal gebouwd worden, wonen tot in eeuwigheid, dus heeft thans, de zware dienst, die de Levieten oorspronkelijk moesten verrichten (Nu 3: 13), voor altijd een einde genomen, en daarom kunnen ook jongere mannen in de dienst van het heiligdom voorzien.

Hier en in vs. 28 wordt de reden aangegeven, waarom de Levieten niet geteld werden van hun dertigste jaar, maar van hun twintigste. De tabernakeldienst zou vervangen worden door de Tempeldienst, zodat ook jongeren daaraan konden deelnemen. Moest vroeger in de woestijn de tabernakel gedragen worden en werd daarvoor een krachtiger leeftijd vereist, dit hoefde nu niet meer, zodat de koning alle recht had, om de leeftijd te wijzigen. Het jaar dertig bleef echter de officiële leeftijd.

En ook aangaande de Levieten, dat zij voortaan de tabernakel, noch enig van het daarbij horende gereedschap tot die dienstbehorende, niet meer, zoals vroeger, zouden dragen.

Want naar de laatste woorden van David, de bepalingen, die David in de laatste tijd van zijn regering nam werden later de kinderen van Levi geteld, niet meer van dertig jaren oud en daarboven, (Num.4: 3) maar reeds van twintig jaren oud en daarboven gekozen.

Hun werk was veel gemakkelijker dan vroeger, omdat hun standplaats 1) was aan de hand van de zonen van Aäron, als priesterknechten, in de dienst van het huis van de Heere, over de voorhoven, en over de kamers, en de zij-gebouwen van de tempel, en over de reiniging van alle heilige dingen, om al de heilige vaten in orde te houden, en al het overige uitwendige werk van de dienst van het huis van God;

Hun standplaats, of liever hun post, dat wil zeggen ter hulpe van. Zij waren geroepen, om de opvolgers van Aäron te helpen tot de dienst van het heiligdom.

Te weten tot het brood van de toerichting 1), en tot de meelbloem ten spijsoffer, en tot ongezuurde vladen, en tot de pannen, en tot het gerooste, en tot alle mate en afmeting, die de Levieten moesten bewaren, want bij de offers werd meel, olie en wijn in bepaalde maat en gewicht gebruikt;

Dit zijn de toonbroden, die door de Levieten bereid werden, maar door de Priesters op de tafel in het Heilige werden gelegd.

En om alle morgens te staan, om de Heere te loven en te prijzen; en ook 's avonds 1);

Dit ziet op de zangers, die in Hoofdstuk 25 nader worden genoemd.

En dat zij, zoals hun in Num.18: 3 vv. bevolen was, de wacht van de tent van de samenkomst, die eerlang door de tempel vervangen zou worden, zouden waarnemen en de wacht van het heiligdom 1) en de wacht van de zonen van Aäron 2), hun broeders 3), aan wie zij toegewezen waren, in de dienst van het huis van de Heere.

De wacht van het heiligdom, wil niet zeggen, de wacht van het Allerheiligste, dit was in het eerste begrepen, namenlijk in de wacht van de tent van de samenkomst, maar dit ziet op het betrachten van alles, wat tot de heilige zaken van de eredienst betrekking had.

Dit ziet op hetgeen de Levieten moesten doen naar alles, wat de Priesters hun opdroegen te verrichten. zie verder Numeri 18: 3 vv.

Zij moesten waarnemen de wacht van de zonen van Aäron, als van hen afhangende, om dezelfde bevelen uit te voeren, hoewel zij allen broeders waren, en dus genoemd zijn; uit welke naam de Priesters konden en moesten leren, dat zij, ofschoon tot hoger eer geroepen, echter met de gewone Levieten uit een en dezelfde rots gehouwen waren, en daarom zich geen heerschappij over hen aanmatigen, maar hen alleszins als broeders behandelen moesten (Matth.23: 8).

HOOFDSTUK 24

OVERSTEN VAN HET HEILIGDOM EN HUN DIENAREN

II. Vs. 1-31. Vóórdat de oversten van de 24 orden van de, in het vorige Hoofdstuk naar hun ambt opgegeven, eerste Levieten-klasse of priesterknechten, opgenoemd worden, volgt een verklaring van die 24 orden van de priesteren, waaraan genoemde orden van de Levieten zich aansloten (vs. 1-19); eerst daarna vernemen wij de namen van de oversten van de laatstgenoemden (vs. 29-31), en dit zijn nagenoeg dezelfde namen, die wij in Hoofdstuk 23: 7-13 ontmoet hebben; alleen worden ons de hoofden van de vaderlijke huizen uit Gersom (Hoofdstuk 13: 7-11) niet andermaal meegedeeld.

Aangaande nu de kinderen van Aäron, die in Hoofdstuk 23: 13 voorbijgegaan waren, omdat zij de van de Levieten afgezonderde priesterstand vormen, dit waren hun verdelingen. De zonen van Aäron waren (Exod.6: 23) Nadab en Abihu, Eleazar en Ithamar.

Maar Nadab stierf, en Abihu ook, door het vuur van Gods toorn (Lev.10: 1 vv.) voor het aangezicht van hun vader, en zij hadden geen kinderen, zodat deze beide zijtakken van het Aäronietische geslacht dadelijk uitstierven. En Eleazar en Ithamar bedienden het priesterambt, en zetten het priesterlijk geslacht alleen verder voort.

David nu verdeelde hen zó dat zij met hun twee zijtakken, onder de beide hogepriesters (Hoofdstuk 18: 16) als hoofden, twee hoofdklassen vormden, en wel Zadok uit de kinderen van Eleazar, en Abimelech uit de kinderen van Ithamar, naar hun ambt in hun dienst.

En van de kinderen van Eleazar werden meer gevonden tot 1)hoofden van de mannen dan van de kinderen van Ithamar, als zij hen afdeelden.En hij deelde hen zo af, dat hij tevens de hoofden van de 24 priester-orden er door bepaalde, namelijk, van de kinderen van Eleazar waren zestien hoofden van de vaderlijke huizen, maar van de kinderen van Ithamar, naar hun vaderlijke huizen 2), acht.

Tot, in de zin van, in betrekking tot.

Naar hun vaderlijke huizen, zo heeft de Staten-Vertaling. De grondtekst eist echter de vertaling van hoofden van de vaderlijke huizen, omdat het woord hoofden hier herhaald moet worden en in de grondtekst is weggelaten, omdat het al eenmaal stond bij de vermelding van de vaderlijke huizen van Eleazar.

En zij deelden hen, wat de orde betrof, waarin die 24 afdelingen elkaar zouden opvolgen, door loten af, dezen met genen, de een zowel als de andere, want de oversten van het heiligdom 1), en de oversten van God waren uit de kinderen van Eleazar en van de kinderen van Ithamar, uit beide hoofdklassen, zowel van Eleazars als van Ithamars nakomelingen, zolang het hogepriesterschap bediend was (Nu 25: 13), en hij wilde nu niet in schijnbare partijdigheid de ene tak boven de andere begunstigen, maar de Heere zelf over de volgorde laten beslissen.

In het Hebr. Saree-kodesch. Beter heilige oversten. Deze uitdrukking wordt afgewisseld met die van oversten van de priesters (2 Kronieken 36: 14). Oversten van God worden zij vervolgens genoemd, omdat zij in gemeenschap met God stonden en in het bijzonder Zijn dienaren waren. Sommigen, die nog verschil tussen beide uitdrukkingen zoeken, zijn van gevoelen, dat onder oversten van God de Hoge priesters verstaan moeten worden, omdat zij vergunning hadden te naderen tot het Heilige der heiligen.

En Semaja, de zoon van Nethaneël, de schrijver uit de Levieten, die het register van de priesters en Levieten hield, dat aanduidde in welke orde zij hunnen dienst moesten verrichten, schreef hen op, tekende de namen van de hoofden van die 24 orden op, voor het aangezicht van de koning, en van de vorsten, en van de ene hogepriester Zadok, en van Abimelech, de zoon van Abjathar, de andere hogepriester, en van de hoofden van de vaders onder de priesters en onder de Levieten. Opdat zij al tezamen zich konden overtuigen hoe alles hier ordelijk en eerlijk toeling, deed hij de met de namen beschreven briefjes in twee bussen, en liet hierop bij afwisseling het lot trekken: namelijk één vaderlijk huis werd genomen voor Eleazar, en van gelijken werd genomen voor Ithamar.

Indien men de loting zich zo voorstelt, dat het eerste lot genomen werd uit de bus, waarin de namen van de hoofden van de vaderlijke huizen uit de lijn Eleazar zich bevonden, maar het tweede lot uit de andere bus, waarin de briefjes waren met de namen van de hoofden van de vaderlijke huizen uit Ithamar's lijn, dan heeft men op deze wijze acht malen geloot, totdat Ithamar's bus leeg was (zie vs. 4) en voor de laatste acht orden alleen uit Eleazar's bus nog loten getrokken konden worden. Men kan bovenstaande woorden ook zo opvatten, dat ieder vaderlijk huis van Ithamar voor twee lotingen zou gelden, en dat zo op iedere twee huizen van Eleazar één huis van Ithamar volgde. Wordt dus met Eleazar begonnen, zo zou de opeenvolging aldus geweest Zijn: 1 en 2 lot Eleazar 3 lot Ithamar, 4 en 5 lot Eleazar, 6 lot Ithamar enz. Naar deze opvatting zullen wij het volgende verklaren.

Het eerste lot nu ging uit voor Jojarib 1), het tweede voor Jedaja, uit de lijn Eleazar (Hoofdstuk 9: 10).

Tot deze dagorde behoorde later de priester Mattathias met zijn zonen en nakomelingen, de Chasmonaeërs tot op Antigonos, die Herodus de Grote liet ombrengen (1 Makk. 2: 1). Maar ook de bekende Joodse geschiedschrijver Flavius Josefus beroemt zich, dat hij niet alleen van priesterlijke afkomst in het algemeen was, maar inzonderheid ook, althans van de zijde van zijn moeder, uit de eerste van de 24 priesterorden afstamde, en dus met het koningsgeslacht van de Chasmonaeërs verwant was. In het eerste jaar van keizer Galigula (dus 87 jaren na Christus) aan Matthias, (bijgenaamd de gebochelde) te Jeruzalem geboren, onderscheidde hij zich reeds als knaap door zijne talenten en werd hij tot priester en schriftgeleerde bestemd. Hij liet zich achtereenvolgens in de gemeenschap van de Farizeeën, van de Sadduceeën en in de orde van de Esseërs opnemen en bracht daarna nog 3 jaren bij de kluizenaar Banus door; zijn levendig, praktisch, maar tevens eierzuchtig karakter trok hem echter het meest tot de heersende rechtgelovige sekte van de Farizeeën heen, in wier handen de eigenlijke leiding van het volk was. Hij koos dus haar zijde en bleef haar ook in zoverre getrouw, als het Farizeïsme met Griekse geestesbeschaving en een in de grote, voorname wereld gebruikelijke

levenswijze zich verdroeg. In het jaar 63 na Christus reisde hij (onder dergelijke ontmoetingen als de Apostel Paulus enige jaren vroeger) naar Rome, werd aldaar door een Joodse toneelspeler van keizer Nero met keizerin Poppea, begunstigster van het Jodendom, bekend, en keerde met rijke geschenken door haar bedeed, naar zijn vaderland terug. Niet lang na zijn terugkomst brak de opstand der Joden tegen de Romeinen uit (in het jaar 66 na Christus): hij nam er deel aan en werd bevelhebber in Galilea, maar moest zich reeds in het volgende jaar bij de inneming van Jotapata (Joz.19: 14) aan de Romeinen overgeven. Zijn voorspelling, waarbij hij aan de Romeinse veldheer Vespasianus, aan wie Nero de leiding van de strijd tegen de Joden had opgedragen, de keizerlijke waardigheid voorzegde, redde hem het leven, en deed hem de gunst winnen van deze man, maar vooral van diens zoon Titus; hem ter ere nam hij dan ook de bijnaam Flavius aan, was bij de belegering en verwoesting van Jeruzalem tegenwoordig, werd door de Romeinen tot onderhandelaar tussen hen en de Joden gebruikt, en begaf zich later naar Rome, om zich aan de studie te wijden. Maar toen met Domitianus het Flavische keizerhuis in het jaar 96 na Christus uitstierf, schijnt hij niet meer in betrekking tot het keizerlijke hof te hebben gestaan. Wanneer hij gestorven is, is niet nauwkeurig te bepalen; maar waarschijnlijk heeft hij nog omstreeks het jaar 103 na Christus geleefd. Van zijn werken zijn tot ons gekomen 1) 7 boeken over de Joodse strijd, 2) 20 boeken over Joodse geschiedenis en oudheidkunde, 3) zijn levensbeschrijving als aanhangsel tot het voorgaande geschrift, 4) 2 boeken strijdschriften tegen Apion over de hoge ouderdom van het Joodse volk. Over de plaats (Archaeol, XVIII. 3; 3) waarin hij ook de Heere Jezus vermeldt, zie Joh.1: 51.

Het derde lot ging uit voor Harim, uit de lijn Ithamar (Ezra 2: 39; 10: 21), het vierde voor Seorim.

Het vijfde voor Malchia, uit de lijn Eleazar Hoofdstuk 9: 12), het zesde voor Mijamin, uit de lijn Ithamar.

Het zevende voor Hakkoz, (Ezra 2: 61), het achtste voor Abia 1), uit de lijn Eleazar.

Tot de achtste dagorde, die van Abia, behoorde ook de priester Zacharias, de vader van Johannes de Doper (Luk.1: 5). Omdat wij nu uit de Talmud zowel als uit Josefus weten, dat op de 9 Ab. (overeenkomende met onze maand Augustus) van het jaar 70 na Christus de tempel te Jeruzalem is verwoest, (in de avond van 8 Ab, toen werd als op het einde van een Sabbat het eerste vuur in de tempel geworpen, en op de 10 van diezelfde maand was de verwoesting volbracht (2Ki 25: 8) en de avond te voren de eerste priesterklasse, die van Jojarib (vs. 7) juist weer in dienst getreden was zo blijkt, wanneer men terugreken, dat in het jaar 6 vóór Christus, in welk jaar de aankondiging van de Engel aan Zacharias valt, de priesterorde Abia haar dienst voor de eerste maal van 18 tot 23 April, de tweede maal van 3 tot 9 October verricht heeft. Op de 23ste April 's avonds verliet Zacharias de tempel, hij kon de 24ste thuis zijn. De overlevering stelt echter de aankondiging niet op deze dag maar 5 maanden later, namelijk op de 24 September. Om de overigens nog bij de berekening in acht te nemen omstandigheden (Mt 2: 2) houden wij de overlevering hier voor des te nauwkeuriger, omdat bij Zacharias en zijn vrouw in het algemeen, zoals bij Abraham en Sara, het wachten op de belofte wezenlijk behoort tot de plaats, die zij in de geschiedenis van het

Godsrijk inneemt. Wij zullen er ons later uitvoeriger over verklaren. Pas van de 24ste September van het jaar 6 vóór Christus berekenen wij dan verder de aanvangstermijn voor de in Luk.1: 26 opgegeven 6 maanden, houden voor de dag van de boodschap aan Maria de 24ste Maart, en voor die van de geboorte van Christus de 25ste December van het jaar 5 vóór Christus. Het bevreemde de lezer niet, dat wij Christus laten geboren zijn vijf jaren vóór de geboorte van Christus, het is namelijk een zo goed als uitgemaakte zaak, dat onze gewone tijdrekening van 4 tot 5 jaren te laat rekent (Mt 2: 1).

Het negende lot ging voor Jesua, uit de lijn Ithamar; het tiende voor Sechanja.

Het elfde voor Eljasib, uit de lijn Eleazar het twaalfde voor Jakim, uit de lijn Ithamar.

Het dertiende voor Huppa, het veertiende voor Jesebeab, uit de lijn Eleazar;

Het vijftiende voor Bilga, uit de lijn Ithamar; het zestiende voor Immer (Hoofdstuk 9: 12);

Het zeventiende voor Hezir, uit de lijn Eleazar; het achttiende voor Happizzes, uit de lijn Ithamar;

Het negentiende voor Petahjah; het twintigste voor Jehezkel, uit de lijn Eleazar;

Het eenentwintigste voor Jachin, uit de lijn Ithamar; het tweeentwintigste voor Gamul;

Het drieentwintigste voor Delaja, uit de lijn Eleazar; het vierentwintigste voor Maázja, uit de lijn Ithamar.

Het ambt van dezen, de kinderen van Aäron, in hun dienst was te gaan in het huis van de Heere, naar hun ordening door de hand van Aäron, hun vader, overeenkomstig de ordening, die door hun vader Aäron voor hen vastgesteld was, zoals hem de Heere, de God van Israël, geboden had.

Ieder van deze 24 priesterorden moest een week lang de priesterlijke dienst verrichten, en kwam dus iedere 24 weken of 168 dagen opnieuw, dus in ieder jaar minstens tweemaal, aan de beurt; zij trad op en af aan het einde van de Sabbat; maar dezelfde afwisseling vond ook plaats bij de 24 orden van de Levieten zowel als bij de portiers (Hoofdstuk 26: 1-19. 2 Koningen .11: 5-9).

Van de overige kinderen van Levi nu 1), die Kehathieten, die niet insgelijks priesters maar slechts priesterknechten moesten zijn (Hoofdstuk 23: 12 vv.), was van de kinderen van Amram, het vaderlijke huis van de in Hoofdstuk 23: 16 als kleinzoon van Mozes, uit zijn oudste zoon Gerson genoemde Subaël, de eerste orde, die aangeduid werd; van de kinderen van Subaël was echter het hoofd ten tijde van David, Jechdeja.

Het opschrift "van de overige kinderen van Levi" (vs. 20) vergeleken met het onderschrift: "en ook zij wierpen later, zoals de broeders de zonen van Aäron," (vs. 31) laat een opgave van

die Levitische klassen verwachten, welke tot handreiking, d.i. als helpers van de Priesters voor de dienst bij het huis van God dienden.

De overigen zijn de na de optelling van de Priesters nog overige Levieten. Daaronder kan men wel is waar de gezamenlijke Levieten, buiten de Aäronieten (of Priesters), verstaan, alleen deels de aanmerking van het onderschrift, dat zij, gelijk de zonen van Aäron, het lot wierpen, deels de omstandigheid, dat in Hoofdstuk 25 de 24 ordeningen van de zangers en musici, in Hoofdstuk 26: 1-19 de afdelingen der deurwachters en in Hoofdstuk 26: 20-32 de opzieners over de schatten en de Schrijvers en de Rechters nog in het bijzonder worden opgeteld, bewijzen, dat onze afdeling slechts handelt van die Levieten-klassen, die bij de eredienst in het bijzonder werden aangesteld.

Aangaande Rehabja, het andere vaderlijke huis van de van Mozes afstammende Amramieten, die onder de stam van de Levieten gerekend werden (Hoofdstuk 23: 17): van de kinderen van Rehabja was Jissia het hoofd, niet te verwarren met de Leviet van dezelfde naam, die in vs. 25 voorkomt.

Van de Jizharieten, het tweede geslacht van de Kehathieten, was het vaderlijke huis Selomoth of Salomith, datgene, dat een nieuwe orde, de derde onder de Kehathieten, uitmaakte; van de kinderen van Selomoth nu was Jahath, het hoofd.

En van de kinderen van Hebron, de derde afdeling van de Kehathieten, was, zoals reeds in Hoofdstuk 23: 19 vermeld is, Jeria, de eerste, Amarja de tweede, Jahaziël de derde, Jekameam de vierde; dit geslacht bevatte dus 4 orden.

Van de kinderen van Uzziël was Micha degene, die een orde van dit geslacht vormde (Hoofdstuk 23: 20); van de kinderen van Micha was het hoofd Samir.

De broeder van Micha, die de andere orde vormde (Hoofdstuk 23: 20), was Jissia; van de kinderen van Jissia was het hoofd Zecharja.

De kinderen van Merari, het derde geslacht van de Levieten (vgl. Hoofdstuk 23: 21-23), waren Maheli, en Musi. De kinderen van Jaäzia waren Beno.

De kinderen van Merari van Jaäzia waren Beno, en Soham, en Zakkur, en Hibri.

Van Maheli, de oudste van Merari's zonen, was de oudste zoon Eleazar; en die, namelijk Eleazar (Hoofdstuk 23: 22), had geen kinderen.

Aangaande Kis, zijn oudere zoon, komen dus alleen nakomelingen van hem in aanmerking: de kinderen van Kis waren Jerahmeël.

En de kinderen van Musi, die behalve de in vs. 26 genoemde Jaäzia insgelijks vaderlijke huizen vormden, waren Maheli, en Eder, en Jerimoth. Deze, de van vs. 20 24.20 af opgegeven namen, zijn de kinderen van de Levieten, naar hun vaderlijke huizen 1).

Dat hier van de Gersonieten geen sprake is, komt, omdat deze niet onmiddellijk tot de eredienst in betrekking stonden, maar alleen (Hoofdstuk 26: 20 vv.) waren verordend tot het opzicht over de schatten van het heiligdom.

En zij wierpen ook loten, om de beurten door Goddelijke leiding aan te geven waarin zij, naast hun broeders, de zonen van Aäron, (vs. 19) hun ambt bekleden zouden, voor het aangezicht van de koning David 1), en Zadok, en Ahimelech, en van de hoofden van de vaders onder de priesters en onder de Levieten (vs. 6); het hoofd van de vaders tegen zijn kleinste broer 2). Er zou geen rang of voorrang zijn, maar allen zouden gelijk wezen; naar het lot zou de tijd van hun bediening worden aangewezen.

De aldus bepaalde volgorde van de 24 Levieten-orden, en aan welke priesterorden ieder van hen was toegefallen, wordt ons nergens meegedeeld.

Tellen wij nu alle in onze afdeling genoemde hoofden tezamen, dan zijn het 15, die, ingeval door de vaderhuizen van de Hebronieten en de tak van de Merarieten, de Musieten, waarbij de hoofden van de klassen niet genoemd zijn, ieder vaderhuis slechts één klasse gevormd werd, slechts 15 klassen hebben uitgemaakt. Het is echter wel denkbaar, dat van de vaderhuizen van de Hebronieten en Musieten velen zo talrijk waren, dat zij meer dan één klasse vormden, zodat uit de vs. 20-29 genoemde Levieten-geslachten 24 klassen gevormd konden worden. Het onderschrift, dat zij het lot zoals hun broeders wierpen, maakt dit waarschijnlijk en de analogie van de indeling van de zangers in 24 klassen (Hoofdstuk 25) brengt deze waarschijnlijkheid wel tot zekerheid, dat de tot dienstbetoning aan de Priesters bestemde Levieten, in even zo vele dienstklassen werden gedeeld, ofschoon een uitdrukkelijke opgave daaromtrent ontbreekt en in het Oude Testament nergens een aanduiding omtrent de volgorde van de Levieten gevonden wordt.

De betekenis is, dat het lot een gelijke verdeling, zonder onderscheid, aanbracht. De Vulgata vertaalt: *tam majores quam minores; omnes sors aequaliter dividebat.*

HOOFDSTUK 25

ORDE VAN DE HEILIGE ZANGERS

Vs. 1-31. De tweede klasse van de Levieten (naar de in "1Ch 23: 5" aangeduide orde) bevat de zangers en toonkunstenaars, bestemd tot opluistering van de openbare Godsdienst. Zij bestond uit drie afdelingen, waarvan de eerste tot Asaf uit Gersons geslacht de tweede tot Jeduthun of Ethan, uit Merari's en de derde tot Heman uit Kehath's geslacht behoorde. Uit deze drie afdelingen werden 288 meesters benoemd, of 24 koorleiders en 264 zangkundigen, aan wie de overige 3712 gewone zangers op evenredige wijze waren toegevoegd.

En David, mitsgaders de oversten van het leger, de in Hoofdstuk 23: 2 vermelde oversten in Israël, scheidde op hun vergadering, waarvan daar sprake was, van de Levieten af tot de dienst van lofzangers van de Heere (Hoofdstuk 23: 5) van de kinderen van Asaf, en van Heman, en van Jeduthun 1) juist: de kinderen van Asaf, Heman en Jeduthun) die met harpen, met luiten en met cimbalen profeteren 2), in heilige geestdrift naar de kunst spelen zouden; en die onder hen geteld werden, waren mannen, bekwaam tot het werk van hun dienst 3), en hun getal zal in de volgende verzen opgegeven worden.

Asaf was uit het geslacht van Gerson, Heman uit dat van Kehath en Jeduthun of Ethan uit dat van Merari. Daarom waren alle drie Levitische geslachten vertegenwoordigd onder de zangers van Israël.

Profeteren wil hier zeggen, dat deze zangmeesters het Psalmgezag uitoefenden, door en in de kracht van de Heilige Geest, tot eer van de God van Israël. Niet alleen dus, dat die Psalmen waren ingegeven door de Heilige Geest, maar de heilige zangers zongen ze ook in en door de kracht van de Geest, zodat God erdoor werd verheerlijkt.

Of: Het getal van hen, die tot het werk van hun dienst werden verordend, was aldus.

Van de kinderen 1) van Asaf, de eerste klasse (Hoofdstuk 6: 39-43) waren Zakkur; en Jozef, en Nethanja, en Asarela, deze vier kinderen van Asaf, aan de hand, onder leiding van Asaf als hun aanvoerder, die aan de handen van de koning, onder zijn bestuur profeteerde, diens Psalmen uitvoerde en tevens zelf een profetisch dichter was.

Het woord kinderen betekent in deze opgave niet slechts natuurlijke kinderen, naar ook geestelijke, d.i. door de meester gevormde leerlingen. Dit blijkt daaruit, dat de 24 klassen, waarvan ieder 12 man telde, uit kinderen en broeders van de voorzangers bestonden. De als zonen van Asaf, Jeduthun en Heman in vs. 2-5 opgetelde namen geven niet het getal van de gezamenlijke leerlingen van deze meesters aan, maar slechts de bestuurders van de 24 klassen, van de onder hun opperbestuur de heilige Muziek beoefenende Levieten. Van Jeduthun zijn in onze tekst slechts 5 zonen genoemd, terwijl het, naar de opgave van het getal, zijn moet. De vergelijking van de namen in vs. 9-31 toont dat in vs. 3 de naam Simeï (vs. is uitgevallen).

Aangaande Jeduthun, of Ethan, de andere klasse (Hoofdstuk 6: 44-48) de kinderen van Jeduthun waren Gedalja, en Zeri, en Jesaja, Hasabja en Mattithja, en Simeï (vs. 17), welke naam hier is uitgevallen, zes, staande aan de handen van, onder hun vader Jeduthun als hun leider, op harpen (Hoofdstuk 15: 21) profeterende met de Heere te danken en te loven, wier in geestdrift uitgevoerd spelen het loven en danken van de Heere ten doel had.

Aangaande Heman, de derde klasse (Hoofdstuk 6: 33-38): de kinderen van Heman waren Bukkia, Mattanja, Uzziël, Sebuël, en Jerimoth, Hananja, Hanani, Eliatha, Giddalti, en Romamthi-Ezer, Josbekasa, Mallothi, Hothir, Mahazioth.

Deze allen waren kinderen van Heman, de ziener van de koning, zoals ook Gad en Jeduthun zulke profeten van de koning waren (Hoofdstuk 21: 9. 2 Kronieken 35: 15) in de woorden van God 1), en om de hoorn te verheffen 2), om macht te verlenen, had de Heere hem zeer gezegend, want God had Heman, zoals uit de opgave van de namen in vs. 4 25.4 te zien is, veertien zonen gegeven, en bovendien ook drie dochters, zodat de zegen, waarvan Psalm 127: 3 spreekt, aan hem in rijke mate vervuld was (1 Samuel 8: 3).

In de woorden van God, komt bij het voorgaande, bij ziener van de koning, omdat Heman niet alleen zanger was, maar ook profeet, zodat hem openbaringen van God ten deel vielen.

Om de hoorn te verheffen hebben velen met het voorgaande verbonden en dan aldus verklaard, dat Heman de woorden van God met hoornmuziek verkondigde, de grote daden van God in zijn gezang verheerlijkte. Dit kan echter niet, omdat van hoornen bij de Tempelmuziek geen sprake is.

De hoorn opheffen geeft immer in de Heilige Schrift het teken van macht aan (zie 1 Samuel 2: 1,10 Psalm 75: 5,6; 89: 18,25; 92: 11; 112: 9; 148: 14. Klaagl.2: 17 e.a.), macht verlenen en sterkte. Deze woorden hier behoren dan ook bij het volgende. God had Heman macht verleend, door hem een talrijk huisgezin te geven, n.l. 14 zonen en 3 dochters.

Deze, de in vs. 2, 3 en 4 met name genoemde $4 + 6 + 14 = 24$ koorleiders, waren allemaal aan de handen van hun vader, de kapelmeester, gesteld tot het gezang van het huis van de Heere, om het gezang te begeleiden met hun spel op cimbalen (2 Samuel 6: 5), luiten en harpen (1 Samuel 16: 16), tot de dienst van het huis van God, aan de handen van, onder leiding van de koning, en van de drie kapelmeesters Asaf, Jeduthun, en van Heman, onder welke zij in drie klassen verdeeld werden, en wel zo, dat de afdeling uit de Kehathieten, die onder Heman stond, bij muziekkuitvoeringen op hoge feesten in het midden van de stad geplaatst was, die van de Gersonieten onder Asaf aan hun rechter- en die van de Merarieten onder Jeduthun of Ethan aan hun linkerhand (Hoofdstuk 6: 33 vv.; 39 vv.; 44 vv.).

En hun getal, als men de in vs. 2 vv. genoemde vierentwintig met hun broeders bijeenvoegt, die geleerd waren in het gezang van de Heere en hun terzijde stonden, dus hen meerekent, die alle meesters in het gezang waren, was tweehonderd achtentachtig.

Bij ieder van de 24 koorleiders

Kinderen van Asaf (vier):

Zakkur, 2. Jozef, 3. Nathanja 4 Jesarela.

II. Kinderen van Jeduthun (zes):

Gedalla, 6. Zeri, 7. Jesaja, 8. Hasabja, 9. Mattithja, 10. Simeï.

III. Kinderen van Heman (veertien):

11 Bukkia 12. Mattanja, 13 Uzziel, 14. Sebuël. 15. Jerimoth, 16. Hananja, 17. Hanani, 18. Eliatha, 19. Giddalti, 20. Romamthi-Ezer, 21. Josbekasa, 22. Mallothi 23. Hothir, 24. Mahazioth, kwamen later (omdat $288 = 24 \times 12$ is) 11 zangmeesters (1Ch 23: 5); daarentegen bedroeg het getal van al de Levitische zangers in het algemeen, naar Hoofdstuk 23: 5 vierduizend, indien men natuurlijk ook hen meerekent, die niet tot de koorleiders en zangmeesters behoorden. Vergelijken wij nu daarmee de orde, waarop deze 24 orden van de zangers en muzikanten, overeenkomstig de beslissing door het lot, op elkaar volgden (vs. 9-31), met de volgorde van de 24 priesterorden in Hoofdst 24: 7-18, dan bekomen wij de volgende tabel (aan de linkerhand de priesterorden, aan de rechterhand de orden van de zangers en muzikanten; de cijfers bij de laatste doelen op het boven medegedeelde overzicht van de kinderen van Asaf, Jeduthun en Heman):

Jo-arib-Jozef (I. 2). 2 Jedaja-Gedalja (II. 5). 3 Harim-Zakkur (I. 1). 4 Seorim-Jizri (of Zori II. 6). 5 Malchia -Nethanja (I. 3). 6 Mijamin-Bukkia (III. 11) 7 Hakkoz -Jesarela (Asarela I. 4). 8 Abia-Jesaja (II. 7). 9 Jesua-Mattanja (III. 13). 10 Sechanja-Simeï (II. 10). 11 Eljasib-Azareël (Uzziël III. 13). 12 Jakim-Hasabja (II. 8). 13 Huppa-Subaël (Sebuël III. 14). 14 Jesebeab - Mattithja (II. 9).

15 Bilga-Jeremoth (Jerimoth III. 15). 16 Immer-Hananja (III. 16). 17 Hezir-Josbekasa (III. 18). 18 Happizzes-Hanani (III. 17). 19 Petahja-Mallothi (III. 22). 20 Jehezkel-Eliatha (III. 18). 21 Jachin-Hothir (III. 23). 22 Gamul-Giddalti (III. 19). 23 Delaja-Mahazioth (III. 24). 24 Maäzja-Romamthi-Ezer (III. 20).

Het Is duidelijk, dat dit loten zodanig geschiedde, dat men uit de vier kinderen van Asaf, de zes kinderen van Jeduthun en de eerste vier kinderen van Heman (te zamen 14 namen) twee reeksen voor iedere 7 namen vormde: tot de eerste behoorden de vier zonen van Asaf en de nummers 12-14 van Heman's zonen, tot de andere de zes zonen van Jeduthun en van Heman's zonen Nr. 11. Met de eerste reeks beginnende, werd na afwisselend uit iedere reeks een lot getrokken, dus kwamen op de vier zonen van Asaf en de drie zonen van Heman, die aan de eerste toegevoegd waren om het getal vol te maken, de plaatsen van oneven getallen (1,3,5,7,9,11,13) op de zes zonen van Jeduthun en de hun toegevoegde eerste zoon van Heman de plaatsen met even getallen (2,4,6,8,10,12,14). De nog overige 10 zonen van Heman (Nr. 15-24) kwamen hierop voor zich alleen in de bus, en kwamen bij loting in vrij regelmatige orde eruit (15,16,21,17,22,18,23,19, 24,20). Na deze voorafgaande opmerkingen zal het volgende gemakkelijk te verstaan zijn.

En zij wierpen de loten over de wacht, om de volgorde te bepalen, waarin het ambt moest bediend worden, tegen elkaar, op gelijkmatige wijze, opdat niemand kon worden geacht bevoorrecht of achtergesteld te zijn, zo de kleinen, als de groten (Hoofdstuk 24: 31), de meester met de leerling 1).

De laatste uitdrukking schijnt te willen zeggen, dat aan ieder van de 24 koorleiders en de tot hen behorende 11 zangmeesters tevens het nodige aantal van gewone zangers, dat bij 16 orden 155 en bij 8 orden 154 bedroeg, toegewezen werd; want $(16 \text{ maal } 12) + (16 \text{ maal } 155)$
 $(9 \text{ maal } 12) + (8 \text{ maal } 154) = 4000..$

Het eerste lot nu ging uit voor Asaf (vs. 2), namelijk voor Jozef, hij met zijn broeders en zonen, de bij hem behorende 11 zangmeesters (vs. 7), dus twaalf. Het tweede voor Gedalja (vs. 3); hij en zijn broeders, en zijn zonen, waren twaalf.

Het derde voor Zakkur (vs. 2); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het vierde voor Jizri (Zori vs. 3); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het vijfde voor Nethanja (vs. 2); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het zesde voor Bukkia (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het zevende voor Jesarela (Asarela vs. 2); \zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het achtste voor Jesaja (vs. 3); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het negende voor Mattanja (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het tiende voor Simeï (vs. 3); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het elfde voor Azareël (vs. 4 Uzziël, "2Ki 15: 1); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het twaalfde voor Hasabja (vs. 3); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het dertiende voor Subaël (Sebuël vs. 4); \zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het veertiende voor Mattithja (vs. 3); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het zeventiende voor Josbekasa (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het zestiende voor Hananja (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het zeventiende voor Josbekasa (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het achttiende voor Hanani (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het negentiende voor Mallothi (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het twintigste voor Eliatha (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het eenentwintigste voor Hothir (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het tweentwintigste voor Giddalti (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het drieentwintigste voor Mahazioth (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Het vierentwintigste voor Romamthi-Ezer (vs. 4); zijn zonen en zijn broeders, twaalf.

Dit hoofdstuk, zo hoogst gewichtig voor de opschriften en muzikale uitdrukkingen, die in de Psalmen voorkomen, is zeer moeilijk in zijn samenhang te vatten. Spreken wij eerst van de drie mannen, die Lundius "de drie kapelmeesters van David noemt." 1e. Asaf, uit het geslacht van Gerson, wordt als vervaardiger van de 12 Psalmen (Psalm 50; 73-83) vermeld; zij zijn echter slechts gedeeltelijk van Asaf, die in Davids tijd en in de eerste helft van Salomo's regering leefde (vgl. Psalm 78: 69); voor het grootste gedeelte zijn zij van de door hem gevestigde zangersfamilie, waarbij dichterlijke aanleg en dichtlust erfelijk schijnt te zijn geweest (2 Kronieken 20: 14 vgl. 29: 13 Ezra 2: 41 Nehemia 7: 44) en allen dragen meer of minder een profetisch rechterlijk karakter. 2e. Heman, het hoofd van de Korachitische zangerklasse, insgelijks met muzikale en poëtische gaven bedeed, maar minder geschikt tot Davidisch Psalmzanger als Asaf, dan tot dichter van zinspreuken en tot ontboezeming vooral van diepe en zware klachten, zoals Ethan (Psalm 89, Psalm 88 en "1Ki 4: 31" en "1Ki 14: 28). In zijn broeders of de tot zijn afdeling behorende zangers had hij een vergoeding voor de hemzelf ontbrekende gave. Bij deze werd het gebruik de eigen persoon achter de eenheid van de familie te verbergen; waarom de 12 Psalmen, die van deze zangerafdeling voorkomen (Psalm 42-49, 84 en 85, 87 en 88) op de "kinderen van Korach" worden teruggebracht. Niet als "kinderen van Heman," maar, zoals even gezegd is, als "kinderen van Korach" geven zij zich te kennen, om de naam van hun ongelukkige stamvader (Num.16) te verzoenen door wedijvering in betere dienstbetoning in het godsdienstige: en zij rekenen ook het hoofd van hun afdeling, Heman, onder hun getal (vgl. het dubbele opschrift bij Psalm 88). 3e. de door Ethan in hoge ouderdom vervaardigden 89ste Psalm hebben wij reeds vroeger vermeld, maar het schijnt, dat hij bovendien nog de uitvinder geweest is van een eigen muziek of zangwijze, waarvoor hij de zo dikwijls door hem gebezigde naam Jeduthun of (om de dubbele zware klank te vermijden) Jedithun (d.i. Lofman) ontving, en vanwege deze uitvinding zijn hem de Psalmen 33, 62 en 77 ter instudering toegewezen, omdat zij juist op zijn manier en dus ook door zijn afdeling uitgevoerd moesten worden.

Dat brengt ons tot het opschrift "voor de opperzangmeester," dat wij het eerst aantreffen in Psalm 4, en later nog 52 maal (Psalm 5, 6, 8, 9, 11-14, 18-22, 31, 36, 39-42, 44-47, 49, 51-55, 60, 61, 62, 64-70, 75, 76, 77, 80, 81, 84, 85, 88, 109, 139, 140 voorkomt, en naar de meest gewone verklaring betekent: aan de muziek- of zangmeester te overhandigen, ter uitvoering met de onder hem staande zangerafdeling. Zij moet dus betekenen de liturgische bestemming van een lied of de opname ervan onder de zangstukken, die onder begeleiding van muziek bij

de tempeldienst werden gebruikt. Daarbij komt, zowel bij Psalm 4 als bij Psalm 54,55,67 en 76 (vgl. Psalm 61) nog de nadere opgave: op de Nechinoth (Luth. vert. op snaarinstrumenten, waarmee wordt te kennen gegeven, dat het lied onder begeleiding van enkel snarenspeel moet worden gezongen (vgl. Hab.3: 19). Bij Psalm 6 en 12 is verder nog opgegeven, dat het snarenspeel in de diepere octaaf (all'ottava bassa) moet geschieden (Luther: "op acht snaren" "1Ch 15: 20" en Psalm 6: 1 Staten-vert.: "op de Scheminith" G.). Daarmee verwant is de aanduiding bij de Psalmen 8,81 en 84: op de Gitthit, waaronder men òf een Gathitische, dus Filistijnse toonaard moet verstaan, evenals bij de Grieken een Lydische, Dorische en Phrygische toonaard was, óf een in Gath (Jos 13: 3) uitgevonden instrument, zoveel als een lier van vrolijke klank, zoals dan ook genoemde Psalmen ook werkelijk een opwekkende, lofzeggende inhoud hebben. Zeer moeilijk is de betekenis van de bijschriften bij Psalm 53: "Op Machalath," waarvoor Luther heeft: "in koor van beurten" en bij Psalm 88 "op Machalath Leannoth," dat Luther vertaalt door: van de zwakheid van de ellende. Nieuwere uitleggers vatten de uitdrukking: "op Machalath" op in de betekenis van mesto of andante mesto" op zwaarmoedige wijze voor te dragen," en inderdaad is laatstgenoemde Psalm de somberste van alle Psalmen; maar ook de eerste is een sombere schilderij, ofschoon in een heldere lijst. Misschien hebben wij in de zo even besproken uitdrukking reeds een verkorte aanduiding van een ander lied, dat naar de eerste woorden of naar een daarin voorkomend kenmerkend woord benoemd is (2 Samuel 1: 18), en naar welks melodie of toonaard beide Psalmen moesten gezongen worden. Maar in ieder geval geldt dit van de bijschriften Psalm 5: op de Nechiloth, d.i. in betrekking op de erfenis, dat wil zeggen te zingen op de wijze van het lied "de erfenis" geheten; bij Psalm 9: op Muth-Labben, Luth.: van de schone jeugd (eigenlijk: volgens "de Zoon sterven" vgl. Psalm 48, waar het slotwoord dat Luther voor: gelijk de jeugd" vertaald heeft, misschien naar dezelfde melodie verwijst: volgens, "sterven"); " bij Psalm 22: "op Aijeletth hassaschar" van de hinde, die vroeg gejaagd wordt (woordelijk: van de "hinde van de Dageraad); " bij Psalm 56: op Jonath Elem Rechokim, d.i. "van de stomme duive onder de vreemden) woordelijk: "naar Duive der verstomming onder de verafgelegenen); bij Psalm 45 en 69: "Op Shoschannim, d.i. naar de melodie: "Lelien; " bij Psalm 60 en 80: op Schusan Edth," d.i. naar: "Lelie van de getuigenis te leren; bij Psalm 57, 58, 59 en 75 naar de melodie: "Verderf niet," "De 9: 29".

Intussen waren gewis niet enkel die Psalmen, die met de boven verklaarde uitdrukking: "voor de opperzangmeester" zijn aangeduid, bestemd voor muzikale uitvoering bij de openbare godsdienst maar ook andere benamingen wijzen deze bestemming aan. Zo, vóór allen, de benaming: Psalm (mismor) zie Psalm 3-6, 8, 9, 12, 13, 15, 19-24, 29-31, 38-41, 47-51, 62-68, 75, 79, 80, 82-85, 87, 88, 92, 98, 100, 101, 108-110, 139-141, 143 (Onze Staten-vertaling voegt dat woord Psalm er ook daar bij, waar in de grondtekst alleen de vervaardiger zonder nadere aanduiding van de aard van het lied genoemd wordt, zie Psalm 11, 14, 18, 25-28, 34-37. 61, 69, 70, 81, 103, 138, 144. Dat woord is waarschijnlijk een eerst door David in het spraakgebruik ingevoerde kunstterm en betekent een muzikaal ingericht of bij snarenspeel te zingen geestelijk lied (want voor wereldse liederen van deze soort heeft de Hebreeuwse taal de uitdrukking neginah). Soms is het karakter (Psalm 48, 66, 67, 68, 76, 83, 87, 88, 92, 108 vv. Psalm 65 en 75: een lied, een Psalm; Psalm 100: een (lof)psalm) of de bestemming van zo'n lied (Psalm 30: een lied van de inwijding van Davids huis; Psalm 38 en 70: om te doen gedenken) nader opgegeven. Verwant met "Psalm" is de uitdrukking "lied" (Hebr. Schir, die

echter nooit alleen staat, maar, omdat zij op zichzelf te algemeen is, deels met het woord "Psalm" voorkomt, zoals bij Psalm 48 enz. (zie boven) en door Luther vertaald: Psalmlied,

deels met woorden, die een nadere bestemming uitdrukken: Psalm 30, 45, 46, 92, 120-134.

Eveneens staat met "Psalm" in verwantschap de uitdrukking lofzang (Hebr. tehillah, Psalm

welke zoveel betekent als het Griekse hymnus; want alle Psalmen hebben deel aan de aard van de hymnus, welks doel is de verheerlijking van God, waarom ook het Psalmboek in de Hebr. (Codex van buiten het opschrift: Tehillim (lofzangen) draagt. Als gezamenlijke naam voor een hoofddeel, misschien het oudste bestanddeel van de tegenwoordige Psalmbundels, komt in Psalm 72: 20 de naam Gebed (Hebr. tephillah) voor; verder ontmoeten wij die naam ook in de opschriften bij Psalm 17, 86, 90, 102, 142 De naam die in het Psalmboek in het algemeen voorkomt, ook voor datgene wat de vorm van gebeden niet heeft, kreeg die rijke betekenis doordat het wezen van het gebed de rechtstreekse en ongestoorde blik op God is, en alle Psalmen zonder onderscheid dit karakter bezitten, ook die, die van onderwijzende inhoud zijn; en werkelijk is in Psalm 142 de uitdrukking "gebed" met de uitdrukking "onderwijzing" in onmiddellijk verband gebracht. Onder de laatste uitdrukking: Onderwijzing (Hebr. Maskil), die in het geheel aan 13 Psalmen gegeven wordt (Psalm 32, 42,

45, 52-55, 74, 78, 88, 89 en 142) moeten wij ons een lied denken, waarbij de dichter van 't begin af het doel had een diepe, ten dele zeer moeilijk verstaanbare leringen aangaande verborgenheden van het geloof mee te delen. Ene onderwijzing geeft dus iets tot betrachting, tot godvruchtige en bedaarde overweging, is dus iets anders dan "Psalm" in de boven verklaarde betekenis van het woord, waarom beide namen nooit met elkaar verbonden voorkomen. Daarentegen is met onderwijzing verwant: het gouden kleinood, (Hebr. michtam); daarmee wordt bedoeld een lied van diepe inhoud, die voor de grote menigte niet te vatten is. Zes Psalmen (Psalm 16, 56-60) zijn door deze naam gekenmerkt als dezulke, die het uit de diepste groeven van het geestelijke leven voor de dag gebrachte goud van het geloof beschrijven.

Over de eigenaardige uitdrukking van de 7de Psalm: Schiggajon (Luther: van de onschuld) denken wij bij de verklaring van de Psalm zelf te spreken. Nevens de tot dusver besproken 116de Psalm zijn er nochtans ook 34 andere (Psalm 1, 2, 10, 33, 43, 71, 91, 93-97, 99, 104-107, 111-119, 135-137, 146-150) die in het geheel geen opschrift dragen van twee van deze hebben wij bij Num.28: 8 reeds opgemerkt dat zij tot de weekdags Psalmen behoorden (Psalm 93 Vrijdags- en Psalm 94 Woensdags Psalm).

Wat nu de uitvoering van de Liturgische muziek betreft, waarvan David de eigenlijke schepper was; (want de Thora of het Wetboek van Mozes behelsde aangaande de godsdienstige oefeningen van het gezang en de muziek nog in het geheel niets, behalve de verordening over het gebruik van de trompetten, die door de priesters geblazen moesten worden (Num.10). Zo was het dirigerende instrument van de door hem aangestelde drie kapelmeesters de cimbaal, die tot maatstok diende en waarvan bij 2 Samuel .6: 4 het nodige gezegd is. De snaarinstrumenten vormden dus het hoofdbestanddeel van de speeltuigen die het gezang begeleidden (Vergelijk Hoofdstuk 16: 42: instrumenten van de muziek "van God): maar omdat de in Dan.3: 5 vv. opgenoemde Babylonische instrumenten van deze soort (Nu

2) ons natuurlijk niet verder aangaan, zo komen hier slechts de Kinnor (harp) en de Nebel (luit) in aanmerking.

Beide soorten van instrumenten onderscheidden zich van elkaar daardoor, dat bij het een de snaren over de daaronder zich bevindende klank- of zangbodem heenliepen, zoals bij onze cithers en gitaren; bij het andere daarentegen liep de zangbodem (het weerklank gevende lichaam) om de vrij, zonder klankbrug voortlopende snaren heen, in de vorm van een boog of van een hoek zoals bij de harp; of de snaren werden er geheel door omgeven, zoals bij de lier.

Wij geven hier volgens de Egyptische gedenktekenen onder 1. afbeeldingen van instrumenten van de laatste soort van de Nebel, en onder 2. een afbeelding van instrumenten van de eerste soort, van de Kinnor. -Bedenken wij nu dat de Septuaginta het Hebr. woord Nebel met *faltnrion*, *nabla* vertaalt, zo kan de gewone Nebel (Psalm 92: 4) met de lier (b), de Nebel asor (tiensnarig instrument) (Psalm 33: 2) daarentegen meer met de eigenlijke harp (a) overeenkomst gehad hebben. Uitgaande van de betekenis van het woord Nebel d.i. lederen buis, hebben vele geleerden van de nieuwere tijd zich dat instrument voorgesteld op de wijze van de nog tegenwoordig in Egypte en Arabië zo gebruikelijke Kussir (zie Afb. No. 3). De buik ervan is een houten sleutel, van onderen met een kleine opening (a) en boven met een uitgespannen vel (b), dat in het midden hoger is dan aan de zijde, overtrokken. Twee stokken (c), die boven door een derden (d) verbonden zijn, gaan schuin door het vel; vijf darmsnaren liggen er over heen op een brug. Schroeven vindt men aan het instrument niet; maar iedere snaar wordt daardoor gestemd dat men met haar enig linnen om de dwarsstok bindt. Het wordt op tweeërlei wijze bespeeld, namelijk, òf geknepen met de vinger, òf er wordt met een op zijde hangend stuk linnen (e), ook wel met een penneschacht over de snaren getokkeld. Men moet echter, zoals Delitzsch zeer juist opmerkt, zich geen voorstelling van de oud-Israëlitische instrumenten maken, naar aanleiding van de kakelbonte Mohammedaanse muziek, maar naar oude berichten en gedenktekenen. En met de hierboven gegevene voorstelling komt overeen de opmerking van Augustinus bij Psalm 33: 2 33.2 en Psalm 43: 4, dat bij de luit de klankbodem bestaat uit een hol en dus weerklinkend hout, dat zich van boven heeft bevonden en de snaren in de vorm van een schildpad als het ware overdekt heeft, terwijl de cither (de Kinnor) de klankbodem onder de snaren had. Dat de Kinnor geen harp van ons maaksel, maar veeleer een soort van gitaar of cither was, blijkt onder anderen ook daaruit, dat hij ook onder het gaan bespeeld kon worden. (1 Samuel .10: 5. 2 Samuel .6: 5).

Andere uitleggers keren de verhouding tussen beide soorten van instrumenten naar de voorstelling, die wij er hier van maken, juist om, en duiden de Kinnor als harp en de Nebel als luit of gitaar aan; dit stemt zeker beter overeen met de Lutherse vertaling, en laat zich goed rijmen met de uitlegging van Hoofdstuk 16: 20 vv. volgens welke de Nebel de sopraanstem, maar de Kinnor, die 8 tonen lager is, de bas aangaf; nochtans kunnen wij bij de tegenwoordige stand van de gedane onderzoekingen nog geen beslist oordeel uitspreken. Verder is er moeilijkheid in het goed verstaan van het muziektteken "Sela", dat 71 maal in het Psalmboek voorkomt. Luthers mening, dat het een pauze zou betekenen, waar het gezang of de muziek zwijgt, om gelegenheid te geven tot een stil nadenken, is op taalkundige gronden niet te bewijzen en bovendien op vele plaatsen niet toepasselijk. Nemen wij het echter op in de betekenis van Forte (sterk: "Ps 3: 2), dan zal men daarmee te kennen gegeven hebben, dat

hier het ganse orkest met opwekkende, sterke muziek moest invallen, om de juist gezongen woorden met grote nadruk op de voorgrond te stellen en als het ware bij God in herinnering te brengen, (vgl. de verordening in Num.10: 10 over het gebruik van de heilige trompetten bij de openbare godsdienst); zo'n versterking van de muziek geschiedde door al de bij de godsdienst gewoonlijk gebruikte instrumenten tezamen te laten werken; maar de verschillende beschouwingen over dit onderwerp geven niet voldoende licht, om er zich een voorstelling van te kunnen maken, en ook bij Psalm 150 blijft het onzeker, in hoeverre men uit de aldaar aangehaalde namen beslissen mag over de gewone openbare godsdienst. Wil men echter Luthers opvatting van "Sela" vasthouden, dan kan men zich de zaak zo denken, dat bij de bewuste plaatsen het gezang zweeg en de fluit met haar spel inviel; deze na de vroegere tonen voortklinkende, gaf ongetwijfeld de beste opwekking en gelegenheid tot stille overdenking. Intussen wordt het door vele geleerden bestreden, dat de fluit reeds vroeger bij de openbare godsdienst gebruikt zal zijn (Nu 10: 2).

Met betrekking tot het oude tempelgezag, is men tegenwoordig zeer algemeen van gevoelen, dat wij er een overblijfsel van bezitten in de 8 Gregoriaanse Psalmtonen, waarbij nog de tonus peregrinus (pelgrimstoon) komt, die enkel voor Psalm 114 gebruikt is, maar in de Protestantse kerk ook op het Benedictus (lofzang van Zacharias (Luk.1: 68-79), en het Magnificat (lofzang van Maria (Lukas 1: 46-55) is toegepast.

Wij kunnen hier niet verder over uitweiden, maar verwijzen de lezers, die meer onderricht daarin begeren, naar v. Strauss, geschichtliche Betrachtung über de Psalter (1859) en de opmerkingen van Armknecht in zijn: die heilige Psalmodie 1855; bovendien zij het nog veroorloofd uit G. Schilling's Encyclopädie van de musik. Wissenschaften (1836 III S. 536) een woord aan te halen: "Van het enharmonische en chromatische toongeslacht kunnen de Hebreërs in Davids tijd (en die was toch het schitterendste tijdvak van de Hebreeuwse muziek) nog volstrekt niets geweten hebben; want het enharmonische toongeslacht is veel later uitgevonden, en het chromatische toongeslacht kwam het eerst op onder de Lacedemoniërs, maar werd dadelijk na zijn ontstaan verboden. De Hebreër had dus alleen het diatonische toongeslacht."

De tijd, waarop de Leviëten gewoon waren muziek en zang te doen horen, was ten eerste die van het morgen- en het avond-offer; iedere dag van de week had zijn eigen Psalm, zoals wij bij Num.28: 8 nader uiteengezet hebben; wanneer de dienstdoende priester het wijnoffer uitgoot, werd met de cymbalen een teken gegeven, en nu begon het gezang van de Leviëten, die daartoe op de Suggestus stonden, een brede trap van weinige treden, die uit de volksvoorhof in de priestervoorhof voerde. Deze waren zangers en muzikanten tegelijk; hun getal was minstens twaalf; 9 met cithers, 2 met harpen en een met de cimbaal; de diskant werd uitgevoerd door de Leviëten-jongeren, die onder de Suggestus stonden, en nu werd de Psalm in 9 afdelingen uitgevoerd, maar de pausen werden door trompetgeschal van de priesters aangeduid. Zo was de inrichting ten tijde van de tweede tempel, waarbij wij zeker niet weten, hoeveel daarvan reeds in de tijd vóór de Ballingschap gebruikelijk is geweest. Gewoonlijk zong de gemeente niet mee, maar sprak slechts haar Amen uit; nochtans viel zij in bij het Hallel (Psalm 113-118) en in enige Psalmen na de eerste afdeling met de herhaling ervan, na de volgende met het Halleluja in. Een eigenlijk responderend zingen vond daarentegen zonder

twijfel onder de Levieten zelf plaats, doordat òf twee koren elkaar wederkerig beantwoordden, òf één voorzanger het gehele koor beantwoordde. Vroeger kan dit anders, en de deelneming van de gemeente groter geweest zijn (Hoofdstuk 16: 36 Psalm 26: 12; 68: 27 Jer.33: 11); want responderend zingen is in Israël eeuwen oud (Ex.15: 21) en wordt na de Ballingschap bij het feest ter inwijding van de stadsmuren uitdrukkelijk meegedeeld (Nehemia 12: 27 vv.). Een uitgebreider gebruik van de Psalmen vond verder op de Sabbat en op de feesttijden plaats; bijzonder is hier op Psalm 81 en het vroeger vermelde Hallel (Psalm 113-118) te letten, dat op de drie hoge feesten, zowel als op het feest van de tempelwijding en op de dagen van de Nieuwe Maan gewoonlijk gezongen werd.

HOOFDSTUK 26

BESTELLING VAN DE DEURWACHTERS, SCHATMEESTERS EN RECHTERS

VI. Vs. 1-19. Nu volgt de derde klasse, of die van de deurwachters, waartoe insgelijks 4.000 Levieten gebruikt worden, even als tot de klasse van de zangers en muzikanten. Men had voor iederen dag 24 zulke portiers nodig, omdat de oostpoort bezet moest worden met 6, de noordpoort met 4, de zuidpoort met 4, het daarbij staande voorraadshuis insgelijks met 4, de westpoort met de Parbar ingesloten met 6 man; aan deze opperwachters werden dan de nodige manschappen uit hun broeders toegevoegd.

Aangaande de verdelingen of indelingen van de poortiers, wier getal volgens Hoofdstuk 23: insgelijks 4.000 bedroeg, is het volgende op te merken: Van de Korahieten, een tak van de Kehathieten (Nu 16: 3), was Meselemja, ook Sallum geheten (Hoofdstuk 9: 19), de zoon van Kore, van de kinderen van Asaf 1), of juister Ebjasaf.

Asaf is hier verkorting voor Ebjasaf, omdat Asaf, de zanger, niet uit het geslacht van Kehath, maar uit dat van Gerson afstamde.

Meselemja nu had kinderen: Zecharja was de eerstgeborene (Hoofdstuk 9: 21), Jediaël de tweede, Zebadja de derde, Jathniël de vierde.

Elam de vijfde, Johanan de zesde, Eljeoënaï de zevende.

Obed-Edom, een zoon van Jeduthun, niet van de zanger (Hoofdstuk 25: 3), maar van een ander uit het geslacht van de Korahieten (Hoofdstuk 16: 28) had ook kinderen: Semaja was de eerstgeborene, Jozabad de tweede, Joah de derde, en Sachar de vierde, en Nethaneël de vijfde.

Ammiël de zesde, Issaschar de zevende, Peüllethaï de achtste; want God had hem Obed-Edom, sedert de tijd dat de Ark des verbonds bij hem was neergezet (Hoofdstuk 13: 14), met vele zonen gezegend.

Ook werden zijn zoon Semaja (vs. 4), kinderen geboren, heersend over het huis van hun vader, die tot hoofden werden van vaderlijke huizen, die van hen afhankelijk waren; want zij waren kloeke helden, zeer goed geschikt tot de dienst van het huis van de Heere.

De kinderen van Semaja waren Othni en Refaël, en Obed, en Elzabad, zijn, namelijk Elzabad's broeders, waren kloeke lieden, die dus voor de bij name opgegeven andere zonen van Semaja niet onderdoen, Elihu en Semachja.

Deze allen van vs. 4 af genoemden, waren uit de kinderen van Obed-Edom; zij, en hun kinderen, en hun broeders, kloeke mannen, zeer geschikt in kracht tot de dienst, die zij verrichten moesten; daar waren er tweenezestig van Obed-Edom.

Meselemja nu, van wie wij boven (vs. 1) spraken, zonder echter reeds het getal van de tot hem behorende Levieten op te geven, hetgeen later geschieden moet, had kinderen en broeders, kloeke lieden, achttien.

En Hosa, de reeds in Hoofdstuk 16: 38 vermelde portier, uit de kinderen van Merari, het derde geslacht van de Levieten (Exod.6: 16), had zonen; Simri was het hoofd, (alhoewel hij de eerstgeborene niet was 1), nochtans stelde hem zijn vader tot een hoofd).

De grondtekst geeft aan, dat de eerstgeborene gestorven was, zonder mannelijke nakomelingen na te laten.

Hilkia was de tweede, Tebalja de derde, Zecharja de vierde; al de kinderen en broeders van Hosa waren dertien.

Uit dezen waren de verdelingen van de poortiers onder de hoofden van de mannen, tot de wachten tegen hun broeders, of duidelijker 2), dit zijn de klassen van de portiers, de hoofden van de mannen 2) wie het portiersambt was opgedragen, benevens hun, aan hun opzicht en hun leiding toevertrouwde broeders, om te dienen in het huis van de Heere.

Over de moeilijkheid, die de Bijbelvertaling hem baarde, schrijft Luther: "Ik beken ronduit, dat ik teveel op mij genomen heb, vooral om het grote Oude Testament in de Duitse taal over te brengen; want de Hebreeuwse taal is zo moeilijk, dat ook de Joden zelf er al zeer weinig van weten en hun randtekeningen en verklaringen niet te vertrouwen zijn." Hij maakte bij zijn vertaling uit de grondtekst gebruik van de Septuaginta en de Vulgata, verder van de Latijnse overzettingen van Santes Pagninus (een geleerde Dominikaan uit Lucca overl. 1541 in Lyon) en van Sebastiaan Münster (geb. 1489) te Ingelheim in de Palts, ging 1529 uit de Franziscaner orde tot de Hervorming over, was sedert Licentiaat van de Theologie te Bazel, overl. 1552 aan de pest) van de commentaren bijzonder de glossa ordinaria (een korte doorlopende uitlegging van de ganse Heilige Schrift) van Walafried Strabo, abt te Reichenau, overl. 849) en de Postille des, door zijn Hebreeuwse taalkennis uitstekende, Franziskaners Nicolaas van Lyra (geboortig uit Normandië, leraar van de theologie te Parijs, overl.1340). Nu ligt het voor de hand, wat een moeilijkheid de vertaling hem kostte, omdat hij niet alleen de Hebreeuwse schrijvers in het Duits moest doen spreken, en de vormen van de grondtekst, zo strijdig met die van de Duitse taal, in zuiver en helder Duits moest overbrengen, maar ook, zoals in al de hoofdstukken, die wij hier vóór ons hebben, een juist begrip hebben van de toestanden en de instellingen uit die oude tijd, die van de tegenwoordigen zo ver verwijderd is.

Als hoofden van de in Hoofdstuk 24: 5 op 4.000 geschatte portiers worden in vs. 8, 9 en 11 aangegeven: 62 van Obed-Edom, 18 van Meselemja, 13 van Hosa; tezamen 93; op Obed-Edom en Hosa komen dus in het geheel 75. Dit schijnt strijdig met de opgave in Hoofdstuk 16: 38, waar beide slechts op 68 gerekend worden; maar op laatstgenoemde plaats zijn alleen de portiers voor de ark berekend, terwijl hier de portiers voor de toekomstige tempel worden bedoeld.

En zij wierpen de loten, zo de kleinen als de groten (Hoofdstuk 25: 8), naar hun vaderlijke huizen voor ieder van de vaderlijke huizen werd een bijzonder lot getrokken, tot elke poort, en zo werd voor elke van de poorten van de toekomstige tempel reeds vooruit de afdeling bepaald, die er de wacht zou houden.

Het lot nu voor de poort tegen het Oosten viel Op Selemja (vs. 1), maar voor zijn zoon Zecharja (vs. 2), die een verstandig raadsman was, en daarom insgelijks een eigen wachtpost kreeg, wierp men het tweede van de loten, en zijn lot is uitgekomen tegen het Noorden.

Het lot van Obed-Edom, van wie vs. 4 vv. gesproken werd, viel uit tegen het Zuiden en voor zijn kinderen het bij de zuidpoort gelegen huis van de schatkamers.

Onder dit "huis van de schatkamers" (Beth-Asuppim) verstaat men voor het naast een voorraadshuis, misschien voor de in Hoofdst 9: 2 vermelde Nethinim, ofschoon men er niets anders voor vindt opgegeven. De Vulgata denkt daarentegen aan een vergaderplaats van de oudsten, waarschijnlijk omdat ten tijde van de laatste tempel de Hoge Raad op de zuidzijde ervan zijn zittingen hield in de zogenaamde stenen kamer. Wellicht had het twee uitgangen, omdat volgens vs. 19 twee posten tegen hetzelfde de wacht hielden.

Suppim 1) en Hosa, uit de kinderen van Merari (vs. 10) zagen voor zich het lot uitvallen tegen het Westen met of bij de poort Schallechet 2), bij de van de Benedenstad opgaande hoge weg (2Ki 23: 11), waar de ene wacht tegenover de andere wacht moest worden geplaatst, omdat bij deze poort ook de plaats Parbar zich bevond, die eveneens bewaakt moest worden.

Deze naam ontmoetten wij in Hoofdstuk 7: 12 onder de kinderen van Benjamin; het is nu zeer twijfelachtig of hij hier thuis behoort, omdat hij onder de portiers uit Merari tot dusver niet is opgegeven. Keil vermoedt, dat het woord "Suppim" bij vergissing in de tekst is gekomen, omdat het woord "Asuppim" onmiddellijk vooraf gaat en het vers ook tegelijk zou beginnen moeten met de woorden: Hosa tegen het westen.

Huis van de schatkamers, in het vorige vers is vertaling van: Beth-Asuppim.

In 2 Koningen .11: 6 wordt deze poort Sur geheten, d.i. de poort van het afwijken, of zijgangspoort; in 2 Kronieken 23: 5 daarentegen de Fundamentpoort, omdat zij naar beneden, naar de grond, naar het Tyropoion of Kaasmakersdal voerde.

Tegen het Oosten (vs. 14) waren zes Levieten, of vier voor de buitenpoort en twee voor de binnen- 1) of koningspoort (Hoofdstuk 9: 18); tegen het Noorden (vs. 14), van de dag, d.i. op iedere dag vier; tegen het Zuiden (vs. 14) op de dag vier; maar bij de schatkamers, het voorraadshuis (vs. 15), tweeen twee, omdat het huis twee ingangen had.

Anderen daarentegen zoeken de reden, waarom bij de Oostpoort zes portiers waren aangesteld daarin, dat deze poort wegens haar hoge en grote vleugeldeuren bijzonder moeilijk was te hanteren.

Aan Parbar tegen het Westen (vs. 16), waren er vier portiers bij de van de Benedenstad opgaande hoge weg aan de buitenzijde, en twee bij Parbar bij de plaats van die naam.

Volgens deze opgave hielden dagelijks 24 portiers (vgl. de inhoudsopgave van onze afdeling) de wacht; maar daaronder hebben wij zonder twijfel 24 opperportiers te verstaan, aan wie een bepaald getal van ander portiers was toegevoegd. (Het nadere daarover "1Ch 24: 5).

Dit zijn de verdelingen van de poortiers van de kinderen van de Korahieten, en van de kinderen van Merari; want uit deze twee Levietengeslachten waren zij genomen (vs. 1 en 10).

VII. Vs. 20-28. Een aanhangsel bij de eerste klasse, zoals reeds in "1Ch 24: 5" is aangeduid, behelst de bewaarders van de schatten van het heiligdom; zij bestonden uit 2 afdelingen, naar de 2 verschillende soorten van deze schatten. De twee afdelingen stonden ieder onder een vorst en hadden een opperschatbewaarder boven zich.

Ook was van de Levieten, de eerste, in Hoofdstuk 23: 6 vv. vermelde klasse, dus van de priesterknechten, Ahia, naar een waarschijnlijk juistere lezing 1): waren enige van hun over de schatten van het huis van God, en over de schatten van de geheiligde dingen (1Ch 26: 28).

De naam Ahia, die in de vorige opgaven nergens voorkomt, valt hier in het oog. De Septuaginta vertaalt: kao oi euitai epi twn onsaurwn adelyoi autwn, zij heeft dus in plaats van hyxa (Achijah) gelezen, Mhyxa (Acheehem), hun Broederen hetgeen met de samenhang veel beter overeenkomt.

Van de kinderen van Ladan, kinderen van de Gersoniet Ladan, zoals in Hoofdstuk 23: 7 vv. is aangewezen, noemen wij die geslachten het eerst, die tot bewaarders van de schatten van het heiligdom zijn benoemd: van Ladan, de Gersoniet waren hoofden van de vaders, de op genoemde plaats opgegevenen, namelijk Jehiëli.

De kinderen van Jehiëli waren Zetham en Joël, zijn broeder; deze waren dus gezet over de schatten van het heiligdom van het huis van de Heere.

Voor of, wat betreft de Amramieten, van of de Jizharieten, van of en de Hebronieten, van of en de Uzziëlieten, om deze 4 geslachten van Kehathieten (Hoofdstuk 7: 12) door elkaar te vervangen.

En 1) de van Amram afstammende Sebuël (Hoofdstuk 23: 15 vv.), de zoon van Gersom, de zoon van Mozes, was overste over de schatten.

Omdat vs. 24 nadere uitwerking is van vs. 23, is de vertaling beter: Zo was enz. Voor de Amramieten, van de enz. heeft de Staten-Vertaling in het vorige vers. De grondtekst eist de vertaling van: Wat betreft de Amramieten, de enz.

Maar zijn broeders van Eliëzer waren, zoals in Hoofdstuk 23: 17 reeds is vermeld, deze: Rehabja was zijn zoon, en Jesaja te onderscheiden van de evenzo genoemden profeet, zijn

zoon, hetgeen aldaar nog niet gezegd werd, en Joram zijn zoon, en Zichri zijn zoon, Selomith zijn zoon.

Deze Selomith en zijn broeders, de onder hem behorende Levieten, waren over al de schatten van de heilige dingen, van de geschenken, die de Heere geheiligd waren, die de koning David naar hetgeen hij zelf in Hoofdstuk 22: 14 van zichzelf vertelt, geheiligd had, mitsgaders door zijn voorbeeld en zijn vermaning daartoe opgewekt (Hoofdstuk 22: 17 vv), de hoofden van de vaders, de oversten over duizenden en honderden, en de oversten van het leger (vgl. Hoofdstuk 28: 14 vv. en Hoofdstuk 29: 1 vv.).

Van de krijgen en van de buit, in Davids oorlogen behaald, hadden zij het geheiligd (Hoofdstuk 18: 7 vv.), om het huis van de Heere te onderhouden, woordelijk sterk te maken d.i. zeer groot en heerlijk op te bouwen (2 Kronieken 2: 5).

Ook alles wat Samuël, de ziener, geheiligd had, die in zijn tijd reeds de toekomstige tempelbouw in het oog had (Hoofdstuk 9: 22 vv.), en Saul, de zoon van Kis (1 Samuel .14: 47 vv.), en Abner de zoon van Ner, Sauls opperbevelhebber (1 Samuel .14: 50 vv.), en Joab, de zoon van Zeruja, Davids opperbevelhebber (2 Samuel .8: 16): al wat iemand geheiligd had, was onder de hand van Selomith en zijn broederen.

Drie soorten van schatten worden in onze afdeling onderscheiden, waar van de bewaring aan verschillende beampten was toevertrouwd. 1. De Jehiëlieten, Zetham en Joël (vs. 21 vv. 26.21) hadden het toezicht over de schatten van het huis van God, die, volgens Hoofdstuk 29: 6-8, uit vrijwillige gaven waren samen gebracht; 2. Sebuël (vs. 23 vv.) was overste over de schatten, die door de geregelde opbrengst van het hoofdgeld (Exod.30: 11 vv.), door de losgelden voor de eerstgeborenen (Num.18: 16), of voor de geloften (Lev.27: 1 vv. vgl. 2 Koningen .12: 4) inkwamen; 3. Selomith en zijn broeders (vs. 25 vv.) hadden het toezicht op de geschenken, die de Heere geheiligd waren, die ook in 2 Koningen .12: 18 als een bijzondere afdeling van de tempelschatten voorkomen. Omdat Zetham en Joël tot het geslacht van de Gersonieten, maar Sebuël en Selomith tot dat van de Kehathieten behoorden, zo had het geslacht van de Merarieten aan de bewaring van de schatten geen deel ontvangen; eveneens bleef bij het ambt van de poortiers (vs. 1 vv.) het geslacht van de Gersonieten buiten aanmerking; daarentegen werden voor het uitwendige werk van de amptlieden en rechters (vs. 29 vv.) uitsluitend Kehathieten gekozen, waarschijnlijk, omdat men dit werk voor een vergoeding van het vroegere aanzag, omdat zij zorg moesten dragen over het afbreken, het dragen en opstellen van de heilige tent, welke werkzaamheid met de bouw van een vast Godshuis voor altijd wegviel.

Wij hebben deze opmerking van Dächsel laten staan, omdat zij het gevoel van ook andere uitleggers weergeeft. Wij voor ons verwerpen die verdeling in 3 soorten van schatten, omdat in vs. 20 slechts van tweeërlei soort van schatten gesproken wordt, die van het huis van God en de schatten van de geheiligde dingen. De eerste soort waren de vaste en geregelde inkomsten van het huis van God, in de bovenstaande aanmerking onder 1 en 2 vermeld, de tweede soort bestond uit de aan het huis van de Heere geheiligde geschenken (2 Koningen .12: 19). Deze beide soorten worden in vs. 22 en vs. 26 ook weer vermeld, terwijl in vs. 24

alleen staat, dat Sebuël was overste over de schatten. En nu betekent overste (in het Hebr. dygn (nagid)) hier niets minder dan opper-rentmeester. Sebuël was derhalve opper-rentmeester of schatbewaarder, onder wie de in vs. 22 en 26 genoemden als gewone schatbewaarders stonden. Het valt dan ook op, dat in vs. 22 en 26 van meerderen wordt gesproken, van helpers, terwijl Sebuël's naam alleen staat vermeld.

In Hoofdstuk 23: 16 komt hij voor als het hoofd van de vier van Kehath afstammende geslachten van Levieten en van daar dat hij niet vóór vs. 21, maar in vs. 24 vermeld wordt.

VIII. Vs. 29-32. Eindelijk de vierde klasse, die van de ambtlieden en rechters, bestaande uit Kehathieten van de beide geslachten Jizhar en Hebron, verdeelde zich in die, die aan deze zijde van de Jordaan in het Westland, en in de andere, die aan de andere zijde van de Jordaan in het gebied van de twee en een halve stammen, het ambt moesten bedienen en zowel tot allerlei werkzaamheden van het huis van de Heere als tot de dienst van de koning bestemd waren.

Van de Jizharieten, de tweede afdeling van de Kahathieten (Hoofdstuk 6: 16 en 18), waren de in Hoofdstuk 16: 22 en 27 genoemde Chenanja en zijn zonen tot het buitenwerk voor de uitwendige belangen, in Israëlbested, tot ambtlieden of schrijvers, en tot rechters, waarvan in Hoofdstuk 23: 4 sprake was, werden enigen uit deze klasse genomen.

Van de Hebronieten, de derde afdeling van de Kahathieten (Hoofdstuk 6: 16 en 18), was Hasabja en zijn broeders, kloeke mannen, duizend en zeven honderd, over de ambten van Israël 1) op deze zijde van de Jordaan tegen het Westen, van het Westjordanland (Joz.22: 7), over al het werk van de Heere werden zij gebruikt, en tot de dienst van de koning.

In het Hebr. ladsy tdqp-le (Al-phekuddath Jischraeël. LXX: epi thv episkefewv tou. Dit wil zeggen: tot het opzicht over Israël waren zij aangesteld. Dit opzicht bepaalde zich niet alleen tot de aangelegenheden van de Tempel, maar ook tot de burgerlijke zaken, zoals uit het slot van dit vers blijkt. Een beroep op Nehemia 11: 16 rechtvaardigt niet het gevoelen van sommigen, dat zij alleen waren aangesteld, om de tempelbelasting te innen, omdat in genoemde tekst uitdrukkelijk van de tempel sprake is, en hier ook gesproken wordt van de dienst van de koning.

Van de Hebronieten, dezelfde afdeling van de Kahathieten (vs. 30), was de in Hoofdstuk 19 genoemde Jeria het hoofd, van de Hebronieten van zijn geslachten onder de vaders, onder die Hebronieten, die vaderlijke huizen bestuurden; in het veertigste jaar van het koninkrijk, het laatste van de regering van David (Hoofdstuk 29: 27), zijn er gezocht, nasporingen omtrent hun oorsprong en aanwezen gedaan, enals vrucht van deze nasporingen, onder hen gevonden kloeke helden te Jaëzer in Gilead in het land aan de andere zijde van de Jordaan (Num.21: 33).

En zijn broeders, die van de vroeger genoemden Jeria, waren kloeke lieden die tezamen bedroegen tweeduizend en zevenhonderd hoofden van de vaders 1), vaderlijke hoofden; en de koning David stelde hen vanwege de aan hen erkende deugdelijkheid en hun hoog aanzien,

over de Rubenieten, en Gadieten, en de halve stam van de Manassieten tot opzichters, tot alle zaken, aangelegenheden van God, en de zaken van de koning 2).

Hoofden van de vaders is hier niet op te vatten in de zin van: vaderhuizen, maar in die van, vaderlijke hoofden, de vaders van de huisgezinnen.

Nevens het algemene deel dat de Kroniek gemeen heeft met de theocratische historiebeschrijving, om aan het volk de geschiedenis voor te houden als spiegel ter vermaning tot getrouwe aankleving aan zijn Bescherm- en Bonds-God, en tot waarschuwing tegen zondige afval van Hem, had de vervaardiger van ons Boek nog een bijzonder doel; zijn plan was namelijk om aan de juist uit de Ballingschap teruggekeerde Israëlieten tevens zodanige berichten uit de geschiedenis van de voortijd te leveren, als hun van dienst konden zijn tot regeling van hun burgerlijke aangelegenheden en bijzonder tot besturing van de openbare godsdienst. Daartoe kon hun noch de geschiedenis van Saul, die voor de Godsdienst niets deed, noch de geschiedenis van het Rijk van de tien stammen, waarin de Mozaïsche dienst geheel afgeschaft was, van enig nut zijn. Daarentegen moesten hun de geslachtsregister (Hoofdstuk 1-10) met de afzonderlijke, daarin voorkomende historische en topografische aantekeningen van grote waarde zijn; want daaruit konden zij zien, van welke geslachten zij afstamden welke bezittingen hun voorvaders vóór de Ballingschap gehad hadden, die zij thans weer konden innemen, wie priester, wie Leviet, wie in waarheid Israëliet of van onzekere afkomst was. Maar even gewichtig moesten ook de uitvoerige en nauwkeurige berichten over de godsdienst zijn (Hoofdstuk 22-26 zij dienden hun tot regel, waarnaar zij de Godsdienst moesten inrichten, en uit de Levieten- en Priesterlijsten zagen zij, welke families in de vroegeren tijd de verschillende soorten van de dienst in het heiligdom verricht hadden, en konden dus hun nakomelingen weer tot dezelfde dienst aanstellen.

HOOFDSTUK 27

DAVIDS VELDOVERSTEN, VORSTEN, AMBTLIEDEN EN RAADSHEREN

Vs. 1-24. Niet de tempel en de godsdienstige verrichtingen alleen zijn het, waaraan David in de laatste jaren van zijn regering alle zorg besteedde, om zijn navolger een toerusting achter te laten, die hem de uitvoering binnen korte tijd mogelijk maakt; hij zorgt ook, dat deze in iedere betrekking een geordende staatshuishouding vindt, die hem een vreedzame regering, waartoe hij geroepen is, van het begin af verzekert. Terwijl ons eerst bericht wordt, wat hij tot regeling van het krijgslager gedaan heeft, wordt daaraan een opgave van de vorsten verbonden, die de twaalf stammen bestuurden.

Dit nu zijn de kinderen van Israël, voor zover zij aan de koning krijgsdiensten hadden te betonen, naar hun getal; zij vormden wel geen eigenlijk staand leger, maar toch een bepaald getal van tezamen 288.000 man, en over hen waren gezet de hoofden van de vaderen, en de oversten van de duizenden, en van de honderden, met hun ambtlieden of schrijvers (Ex 5: 11), de koning dienende in alle zaken van de verdelingen, aangaande en afgaande met de hun onderworpen manschappen, in 's konings dienst afwisselend van maand tot maand, zodat in al de maanden van het jaar tezamen twaalf oversten van de afdelingen na elkaar aan de beurt kwamen: elke verdeling was vierentwintig duizend man.

Hier is sprake van het Israëlitische volksleger onder David (1 Samuel 14: 52); bovendien had hij ook een lijfwacht (2 Samuel .8: 18) en een bende van 600 man (2 Samuel .15: 18), uit welke laatste de voortreffelijkste helden (2 Samuel .23), ook de oversten van de 12 afdelingen van het nationale leger waren.

Over de eerste verdeling in de eerste maand (Ex 12: 2), was Jasobam, de zoon van Zabdiël, een afstammeling van het geslacht Hachmon (Hoofdstuk 11: 11. 2 Samuel .23: 8); en in zijn verdelingen of, bij zijn afdeling, waren er, evenals onder de afdeling van de in het volgende opgenoemde oversten (vs. 4 vv.), vierentwintig duizend.

Hij was uit de kinderen van Perez, dus uit hetzelfde geslacht, waartoe ook David naar zijn afstamming, behoorde (Ruth 4: 18 vv.), het hoofd van al de oversten van de legers, in de eerste maand, terwijl de overste over het gehele leger, gedurende het gehele jaar, Joab was (vs. 34).

En over de verdeling in de tweede maand was Eleazar, de zoon van Dodaï, de Ahohiet een afstammeling van het geslacht van de Ahohieten (Hoofdstuk 11: 12. 2 Samuel .23: 9), en over zijn verdeling was Mikloth ook voorganger; in zijn verdeling, of, bij zijn afdeling, waren er ook vierentwintig duizend.

De derde overste van het leger in de derde maand was Benaja, de zoon van Jojada, de opperambtman, die was het hoofd; in zijn verdeling, of, bij zijn afdeling, waren er ook vierentwintig duizend.

Deze Benaja was een held van de dertig en over de dertig ridders uit de klasse van de commandeurs (Hoofdstuk 11: 22 vv. 2 Samuel .23: 20 vv.); en over zijn verdeling was Ammizabad, zijn zoon.

De vierde, in de vierde maand, was Asahel, de broeder van Joab, die echter sedert lang gestorven was (2 Samuel .2: 18 vv.), en na hem Zebadja, zijn zoon; in zijn verdeling, of, bij zijn afdeling, waren er ook vierentwintig duizend.

Om de gedachtenis van deze held (Hoofdstuk 11: 26) te eren, had David de vierde van zijn verdelingen naar deze naam genoemd; het opperbevel werd dus door de zoon van de afgestorvenen bekleed. Dergelijke betrekkingen kunnen tot grondslag liggen, wanneer ook bij andere afdelingen behalve de eigenlijke generaal nog een ander overste genoemd wordt.

De vijfde, in de vijfde maand, was Samhuth, of Sammoth (Hoofdstuk 11: 27) ook Samma geheten (2 Samuel .23: 11 vv.), de Jizrahiet, de overste; in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

De zesde, in de zesde maand, was Ira, de zoon van Ikkes, de Thekoïet, (Hoofdstuk 11: 28. 2 Samuel .23: 26); in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

De zevende, in de zevende maand, was Helez, de Peloniet (Hoofdstuk 11: 27. 2 Samuel .23: 26), uit de kinderen van Efraïm; in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

De achtste, in de achtste maand, was Sibbechaï, de Husathiet (Hoofdstuk 11: 29), in 2 Samuel .23: 27 Mebunnai geheten, van de Zerahieten (Hoofdstuk 3: 4); in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

De negende, in de negende maand, was Abiëzer, de Annethotiet (Hoofdstuk 11: 28. 2 Samuel .23: 27), van de Benjaminiten; in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

De tiende, in de tiende maand, was Maharai, de Netofathiet (Hoofdstuk 11: 30. 2 Samuel .23: 28), van de Zerahieten (vs. 11); in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

De elfde, in de elfde maand, was Benaja, de Pirhathoniet (Hoofdstuk 11: 31. 2 Samuel .23: 30), van de kinderen van Efraïm; in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

De twaalfde, in de twaalfde maand, was Heldaï, de Netofathiet, in Hoofdstuk 11: 30 Heled en in 2 Samuel .23: 29, Heleb geheten, van het geslacht van de richter Othniël (Richteren 1: 12 vv.; 3: 9 vv.); in zijn verdeling waren er ook vierentwintig duizend.

Maar over de twaalf stammen van Israël, zoals over de stam Levi en het priestergeslacht Aäron, waren deze, de stamhoofden ten tijde van David: over de Rubenieten was Eliëzer, de zoon van Zichri, voorganger; over de Simeonieten was Sefatja, de zoon van Maächa.

Over de Levieten was Hasabja, de zoon van Kemuël; over deuit deze stam afgezonderde en tot het priesterambt geroepene Aäronieten was Zadok (Hoofdstuk 6: 12; 24: 3).

Over Juda was Elihu of Eliab, uit de broeders van David, en wel diens oudste broeder (1 Samuel .16: 6; 17: 13,28); over Issaschar was Omri, de zoon van Michaël.

Over Zebulon was Jismaja, de zoon van Obadja; over Nafthali was Jerimoth, de zoon van Azriël.

Over de kinderen van Efraïm was Hosea, de zoon van Azazja; over de halve stam van Manasse, aan deze zijde van de Jordaan, was Joël, de zoon van Pedaja.

Over de andere stam van half Manasse, in Gilead, aan de andere zijde van de Jordaan, was Jiddo, de zoon van Zecharja; over Benjamin was Jaäsiël, de zoon van Abner (1 Samuel .14: 50 vv.).

12 stammen zijn opgegeven; maar omdat eensdeels de stam Levi meegeteld is en anderdeels de stam Manasse naar zijn beide helften dubbel telt, zijn, om het twaalfstal te behouden, de twee stammen Gad en Aser buiten rekening gebleven, hetgeen in zoverre juist is als Gad in burgerlijk opzicht tot Half-Manasse in Gilead en Aser tot Nafthali gerekend werd. Met betrekking tot de volgorde schijnt op de geografische ligging van de verschillende stamgebieden gelet te zijn.

Over Dan was Azarel, de zoon van Jeroham. Deze waren de oversten van de stammen van Israël.

Maar David nam, toen hij de in Hoofdstuk 21: 1 vv. berichte telling van Israël liet ondernemen, het getal van die niet mee op, die twintig jaren oud en daar beneden, dus nog niet dienstplichtig (Num.1: 2 vv.; 26: 2) waren; omdat de Heere gezegd, aan de aartsvaders beloofd had (Genesis22: 17; 26: 4; 32: 12), dat Hij Israël vermenigvuldigen zou als de sterren van de hemel 1); een doortastende volkstelling tot op de jongste toe zou dus vermetelheid en voorbarigheid geweest zijn.

David liet na de mannen onder de twintig jaren te tellen, om, zoals terecht is aangemerkt, de belofte niet te wantrouwen, uit ware eerbied en kinderlijk geloof voor en in de beloften van God.

Joab, de zoon van Zeruja, had toen wel begonnen, naar het bevel van de koning bevel, van twintig jaren en daarboven te tellen, maar hij voleindde het niet, naardien de stammen Levi en Benjamin ongeteld bleven (Hoofdstuk 21: 6), omdat er deshalve ook reeds wegens zo'n telling, die niet door de Heere, maar door de koning in het gevoel van zijn macht en die van zijn ijdelheid bevolen was, een grote toorn over Israël gekomen was; daarom is zelfs het getal, dat Joab reeds had opgegeven (Hoofdstuk 21: 5), niet opgebracht in de rekening van de kronieken van de koning David, die van de gewichtigste gebeurtenissen van zijn regering handelen.

II. Vs. 25-34. Hieraan sluit zich een opgave van de beampten die Davids vermogen, zijn bezitting aan akkers, wijnbergen en plantingen, zowel als zijn uit runderen, kamelen, ezelen en schapen bestaande kudden bestuurden, waarmee dan verder een opgave van nog andere beampten verbonden is die een tegenhanger is van dergelijke opgaven in Hoofdstuk 18: 14; 2 Samuel .8: 15 vv. en 20: 23 vv.

En over de schatten van de koning, die in Jeruzalem bewaard werden, was Azmaveth, de zoon van Adiel; en over de schatten, die uit zijn eigendom op het land buiten de hoofdstad, in de steden en in de dorpen en in de torens, eenzaam gelegene, slechts weinig bewoners tellende, plaatsen (2 Koningen .17: 9; 18: 8) inkwamen, was Jonathan, de zoon van Uzzia.

En over die, die het akkerwerk deden, die op de koninklijke domeinen of kroongoederen gevestigd waren, in de landbouwing was Ezri, de zoon van Chelub.

En over de wijngaarden was Simeï, de Ramathiet, uit Rama, in de stam Benjamin (1 Samuel 1: 1); maar over hetgeen van de wijnstokken kwam, en gevoegd werd tot de schatten, de voorraad van de wijn, was Zabdi, de Sifmiet, uit Sifim in het zuidelijke deel van het land (1 Samuel .30: 28).

En over de olijfgaarden en de wilde vijgenbomen, de sycomoren-bossen 1), die in de laagte, in de vlakte van Sefala waren, was Baäl-Hanan, de Gederiet, uit Gader of Gador op het gebergte Juda (1 Kronieken 11: 13 14: 58); maar Joas was over de schatten van de olie, over de olievoorraad.

Reeds in 1 Samuel .10: 27 hoorden wij, dat de Sycomore of moerbei-vijgenboom (Genesis50: 26) bijzonder dikwijls in de laagte langs de kusten van de Middellandse zee groeide, en zijn licht, buitengewoon duurzaam hout tot gewone bouwwerken placht gebruikt te worden, terwijl het cederhout tot pracht gebouwen diende (Jes.8: 10). In bladeren en uiterlijk aanzien komt de moerbei-vijgeboom met de moerbeiboom overeen; waarom in het Grieks en in het Latijn voor beide soorten van bomen verwante woorden gebruikt worden (suxomorov of suxomorea-suxaminov sycomorus = morus) Ja niet zelden wordt het laatste woord ook bij de Griekse klassieken in de plaats van het eerste gezet, waarom men bij Luk.17: 6 niet weet, of de Sycomore dan wel de moerbeiboom bedoeld zij, die in Palestina eveneens gevonden wordt, ofschoon niet zo veelvuldig als de sycomore (Luther heeft overal, zelfs daar, waar bepaald de sycomore bedoeld zij, "moerbeiboom" vertaald (zie Luk.19: 4). Als vaderland van de tot het vijgengeslacht behorende moerbeivijgenboom (ficus-sycomorus) geldt Egypte (Psalm 78: 47); hij mint een droge grond en tiert het best op vlakten en in laagten, maar ontbrak daarentegen in Opper-Galilea. De knoestige stam wordt aanmerkelijk hoog (40-50 voet) en draagt zeer vele en zich ver uitbreidende takken, die dikwijls 40 schreden in doorsnede meten en rijkelijk schaduw geven; de bladeren hebben een schone groene kleur, zijn hartvormig en van onderen zacht; de kernloze vruchten zetten zich tegen de stam en tegen de grootste takken aan, zien er geelachtig uit en lijken in gestalte en reuk op de vijgen. Zij worden veel door de geringe lieden gegeten; om ze tot rijpheid te brengen moet men ze bij de navel met een scherp instrument of ook enkel met de nagel een beetje openscheuren, dan krijgen zij binnen 3-4 dagen een zeer zoete smaak; op de plaats waar de

vijgen zijn afgebroken, komen spoedig weer andere te voorschijn, zodat de steeds groene boom tot zevenmaal in het jaar vruchten draagt. De stam van de boom wordt zeer dik en de boom wordt zelfs enige eeuwen oud. Als de profeet Amos in Hoofdstuk 7: 14 van zijn Boek van de profetieën, van zichzelf zegt, dat "hij een ossenherder was en wilde vijgen aflas," dan is er, wanneer men de woorden van de grondtekst nagaat, onder de Uitleggers strijd over, of de profeet zich daarmee als een gegoed man heeft willen aanduiden, die, behalve een eigen kudde van veredelde schapen en geiten, ook een sycomorengaard bezat, maar aan de plotselinge drang van de Geest met grote beslistheid gehoor gevende, zijn gemakkelijk leven vaarwel zei; dan of hij zich daarmee heeft willen aanduiden als een herder, die in armoedige omstandigheden verkeerde, evenals geringe lieden van moerbezie-vijgen leefde en van zichzelf in het geheel niet op de inval had kunnen komen om als profeet op te treden. Veeleer is elke profetie een Godsgave, van boven geschonken en wel dan als de Heere wil en ze uitdeelt. Het is echter duidelijk, dat de laatste opvatting de enig juiste is, die dan ook door de meeste Schriftverklaarders van de tegenwoordige tijd wordt aangekleefd.

En over de runderen, die in Saron weidden (Jos 9: 2), was Sitraï, de Saroniet; uit die streek geboortig, die tot weide voor het vee zo voortreffelijk geschikt is; maar over de runderen in de laagten, die over het gehele land verstrooid in deze of gene dalen weidden was Safat, de zoon van Adlaï.

En over de kemelen was Obil 1), de Ismaëliet; en over de ezelinnen was Jechdeja, de Meronothiet uit de anders onbekende plaats Meronoth.

De naam betekent in het Arabisch, een, die kamelen weidt. Ook buitenlanders bevonden zich onder Davids beampten; want Obil was een Ismaëliet en Jaziz een Hageriet, maar misschien lag ook Meronoth in het gebied, dat David, ten gevolge van zijn veroveringen in het Oost-Jordaanland aan de Israëlitische heerschappij onderworpen had, en dat bijzonder voor schapen- kamelen- en ezelenteelt geschikt was.

En over het kleine vee, de schapen, was Jaziz, de Hageriet (Hoofdstuk 5: 10,19). Al dezen waren oversten over de have, die de koning David had.

Het kan niet toevallig zijn, dat juist 12 ambtlieden worden opgegeven; het bestuur van de koninklijke bezittingen was volgens 12 afdelingen geregeld, zodat het getal, dat overigens zo dikwijls in de staatkundige en godsdienstige instellingen van het volk als regel voorkomt, ook regel was voor de besturing van de hier in aanmerking komende dingen.

En Jonathan, Davids oom, of bloedverwant d.i. broederszoon of neef (Hoofdstuk 20: 7), was raad, een verstandig man, hij was ook schrijver 1); Jehiël nu, de zoon van Hachmoni, d.i. een afstammeling van het geslacht Hachmon, zoals de in vs. 2 genoemde Jasobam (Hoofdstuk 11), was bij de zonen van de koning, als opvoeder en voogd.

Schrijver wil hier niet zeggen, dat hij ook het ambt van schrijver bediende, maar dat hij een Schriftgeleerde, een geleerd man was in de wet, zoals ook Ezra (Ezra 7: 6) zo met die naam genoemd wordt.

En Achitofel was, in de tijd vóór Absaloms opstand, ookraad van de koning (2 Samuel 15: 31); en Husai, de Archiet, was de vriend van de koning (2 Samuel .1: 32 vv.).

En na Achitofel, die zichzelf om het leven bracht (2 Samuel .17: 23), was raadgever van de koning Jojada, de zoon van Benaja, de bevelhebber van de koninklijke lijfwacht (Hoofdstuk 18: 17), die de naam van zijn grootvader droeg, evenzo Abjathar, de hogepriester uit Ithamars geslacht (Hoofdstuk 18: 16); maar Joab was krijgsoverste van de koning (Hoofdstuk 18: 15).

Als hier met weinige uitzonderingen andere namen voorkomen, dan in de opgaven Hoofdstuk 15 vv. 2 Samuel .8: 15 vv. dan bedenkt men, dat deels beambten voor andere posten (een raadgever en die bij de kinderen van de koning was, komen in de overige opgaven niet voor), deels beambten, die na elkaar dezelfde post bekleedden, opgeteld worden.

HOOFDSTUK 28

DAVIDS LAATSTE RIJKSDAG, WEGENS DE TEMPELBOUW GEHOUDEN

Vs. 1-Hoofdstuk 29: 22. Met voorbijgang van de in 1 Koningen .1 medegedeelde geschiedenis van Adonia's poging tot overweldiging van de troon en van de daardoor veroorzaakte verheffing van Salomo tot koning, nog bij het leven van de vader, die als familie-geschiedenis in het plan van de Kronieken niet behoort, wordt de in de Boeken van de Koningen niet verhaalde laatste rijksdag ons beschreven, die David enige tijd na Salomo's verheffing met de stamvorsten van zijn volk en de overige waardigheidsbekleders van zijn rijk hield. Hij stelt daar aan de vergaderden, zijn door God tot troonopvolger bestemde zoon voor, vermaant hen, om Gods geboden te houden, drukt hun de bouw van de tempel op het hart, overhandigt Salomo een model er van met al de bouwstof, die hij tot uitvoering van het werk heeft samengebracht, en roept zijn omgeving op tot een liefdegift daarvoor, die ook bereidwillig gegeven wordt; daarop besluit hij deze laatste van zijn regeringshandelingen met lof en dank jegens God, en met een groot offerfeest, waarbij de verzamelde rijksstanden Salomo ten anderen male tot koning maken, en hem voor de Heere tot vorst zalven.

Toen vergaderde David, enige tijd nadat hij Salomo tot zijn opvolger benoemd had (1 Koningen .1: 5-53), te Jeruzalem, in zijn residentieslot op Zion alle oversten van Israël, namelijk de in Hoofdstuk 11: 8 opgenoemde oversten van de stammen, en de oversten van de twaalf militaire verdelingen, de koning dienend en alle maanden elkaar in de dienst aflossend (Hoofdstuk 27: 2 vv.), en de oversten van de duizenden en de oversten van de honderden, de hoofdmannen van het volksleger, die aan de anderen ondergeschikt waren (Hoofdstuk .27: 1), en de oversten van alle have en vee van de koning en zijn zonen, waarvan in Hoofdstuk 27: 25 vv. gesproken is, met de kamerlingen, de overige hofbeambten en de helden, de in Hoofdstuk 11: 10 vv. vermelde helden, uitgezonderd de vorsten van de 12 krijgsverdelingen; ja allen kloeken held.

En de koning David stond, niettegenstaande de grote zwakheid, waarmee hij in zijn ouderdom bezocht werd (1 Koningen .1: 1-4), op zijn voeten (1Ki 1: 53), en hij zei bij het openen van de rijksvergadering: Hoort mij, mijn broeders en mijn volk 1)! ik had in mijn hart een huis van rust voor de ark des verbonds van de Heere te bouwen, en voor de voetbank van de voeten van onze God (Psalm 99: 5; 132: 7 Jes.60: 13 Klaagt.2: 1), zoals die ark met zijn verzoendeksel (Exod.25: 17 vv.) moet zijn, en ik heb, door mij allerlei bouwstof aan te schaffen (Hoofdstuk 22: 2 vv. 14 vv.), gereedschap gemaakt om te bouwen.

Ongetwijfeld voelt David het en spreekt het ook uit, dat hij theocratisch koning is van een theocratisch volk. Hij voelt het en spreekt het echter tevens uit, dat hij, ja wel de koning is van zijn volk, dat hij wèl met dit volk verbonden is door natuurlijke banden, maar ook door die van het Verbond. Typisch spreekt hij het uit, dat het geestelijk volk van Zijn Zoon, voor zoveel het vlees aangaat, in waarheid broeders, zullen zijn, eenzelfde heil deelachtig, eenzelfde heerlijkheid wachtend. David is hier in waarheid groot, waar hij ogenschijnlijk zich zo klein aanstelt.

Maar God heeft tot mij, door Zijn profeet (2 Samuel .7: 4 vv.), gezegd: Gij zult voor Mijn naam geen huis bouwen; want u bent een krijgsman, en u hebt veel bloed vergoten (2 Samuel 11).

Het krijgvoeren en bloedvergieten is objectief en subjectief zozeer met de zonde verenigd, en zoals God een God van de vrede, niet van de krijg is, zo is het krijgvoeren toch geen eigenlijk positief goddelijke daad, al wordt het ook door God bevolen en door God beloond. Vreedzame handen voegen zich tot vreedzame arbeid.

Nu heeft mij de Heere, de God van Israël, verkoren uit mijns vaders ganse huis, dat ik in het van mij afstammende geslacht tot koning over Israël wezen zou in eeuwigheid; zolang in het algemeen een eigen koninkrijk in Israël bestaan zal; want Hij heeft, naar Jakob's zegen (Genesis 49: 8 vv.), Juda tot een voorganger verkoren, en mijns vaders huis in het huis van Juda, naar het tot Samuel gesproken woord (1 Samuel .16: 1); en onder de zonen van mijn vader heeft Hij een welgevallen aan mij gehad, dat Hij mij tot koning maakte over gans Israël (1 Samuel .16: 15).

En nu verder: uit al mijn zonen (want de Heere heeft mij vele zonen gegeven) (Hoofdstuk 1 vv.), heeft Hij mijn zoon Salomo verkoren, dat hij zitten zou op de stoel van het koninkrijk van de Heere over Israël (1Ch 22: 5).

En Hij heeft tot mij gezegd (Hoofdstuk 17: 11 vv.): Uw zoon Salomo, die zal Mijn huis en Mijn 1), dit huis omsluitende voorhoven bouwen; want Ik heb hem Mij uitverkoren tot een zoon, en Ik zal hem tot een Vader zijn (2 Samuel .7: 14 vv.; 12: 25).

Nadat hij in vs. 4 en 5 heeft aangetoond, dat hij, volgens Goddelijk recht, koning was geweest over Israël, verzekert hij het hier, dat insgelijks zijn zoon Salomo volgens Goddelijk recht op de troon zou zitten.

En Ik zal zijn koninkrijk bevestigen tot in eeuwigheid: indien hij sterk wezen zal, een Mijn geboden en Mijn rechten te doen, welke toezegging Hij dan ook reeds begonnen is te vervullen, ZOALS het is te dezen dage (2 Kronieken 6: 15).

Nu dan, voor de ogen van het ganse Israël, de gemeente van de Heere, die toch ervaart, wat ik thans tot u spreek, en voor de oren van onze God, die in ons midden tegenwoordig is, druk ik u de dringende vermaning op het hart: houd en zoek al de geboden van de Heere 1) uw God; opdat jullie dit goede land, dat Hij de vaderen beloofd en ons ook werkelijk gegeven heeft, erfelijk bezit, en uw kinderen na u tot in eeuwigheid doet erven 2) (Deuteronomium 4: 23 vv.; 30: 15 vv.).

Men let op de inhoud van deze last. De Heere was hun God, Zijn geboden moesten hun richtsnoer zijn, zij moesten achtung hebben voor die alle en zich ten uiterste bevljigten, om die te houden, en te dien einde moesten zij die zoeken; dat is, zij moesten weetgierig zijn, omtrent hun plicht, de Schriften onderzoeken en raadplegen, de Wet zoeken uit de mond van

degenen, wier lippen de wetenschap bewaren, en God bidden, om hen te onderwijzen en te besturen.

Hier wordt Israël herinnerd en beloofd, dat als het aan zijn belijdenis zou vasthouden, het gelukkig zou zijn. Aan het vasthouden van de belijdenis hing voor Israël af, het gelukkig in bezit houden van de erve van de vaders, het blijven vertoeven in het beloofde land.

De belijdenis van de enige en waarachtige God had Israël van God zelf ontvangen en als het deze in ere hield, zou God niet nalaten Zijn beloften te vervullen. Dit geldt niet alleen voor Israël, maar voor alle volken tot wie Gods Woord is gekomen, aan wie God Zich, in Zijn Woord, heeft geopenbaard.

En gij, mijn zoon Salomo! ken 1) de God van uw vader, David (vs. 20), die aan hem Zich zo wondervol verheerlijkt en hem steeds geholpen heeft (2 Samuel .22: 1 vv.), en die Hem met een volkomen hart en met een willige ziel; want de Heere doorzoekt, beproeft, alle harten (Psalm 139: 1 vv. Hand.1: 24), en Hij verstaat al het gedichtsel van de gedachten 1), reeds vooruit, nog vóórdát zij bij ons opkomen, en beter dan wij zelf ze kunnen inzien (Joh.2: 25): indien gij Hem zoekt, Hij zal door u gevonden worden 2) (Deuteronomium 4: 29); maar indien gij Hem verlaat, Hij zal u tot in eeuwigheid verstoten 3) (2 Kronieken 15: 2).

Dit woord kennen heeft de zin van erkennen. De grijze vader betuigt zijn zoon, om die God, die hij beleden heeft en belijdt, ook als zijn God te erkennen, te belijden in tegenstelling tot de valse goden. Dit erkennen sluit in zich een alles verwachten van Hem, een zich in alles aan Hem toevertrouwen. Daarom gaat dit woord ook het dienen vooraf. Want alleen die God, die men erkent als zijn God, als de alleen ware God, dient men ook. Het dienen is afhankelijk van het erkennen.

Laat ons verzekerd blijven, dat God gevonden wil worden door hen, die hem zoeken, dat Hij zich wil doen kennen van hen, die naar Hem waren, dat Hij gemeenschap wil houden met degenen, die zulks ernstig begeren, ja dat Hij wil komen tot en Zijn verblijf houden bij degenen, die Hem liefhebben. Hij wil hun zielen vervullen met de liefelijke invloed van Zijn Heilige Geest en hen vervullen met de vreugde en blijdschap van het geloof. Hij wil het licht van Zijn Aanschijn over hen verheffen, en hen het onuitsprekelijk vermaak van Gods tegenwoordigheid doen voelen.

Wij vinden hier wederom dezelfde belofte en dezelfde waarschuwing als waarmee God door Mozes (Deuteronomium 4: 29) tot Israël komt. De grijze vader stelt hier zijn zoon de zegen en de vloek voor, de heerlijkste beloften, maar ook de ontzettendste bedreigingen. Want God vinden, dat is het leven in al zijn heerlijkheid, tijdelijk en eeuwig, te genieten, maar door God verlaten te zijn en te worden, dat is de dood hier en hiernamaals. Leven en dood worden hier tegenover elkaar gesteld, opdat Salomo zou leren kiezen voor het eerste en aldus een gezegend leven hebben.

Zie nu toe, en sla uit liefde tot de Heere op het nauwlettendst acht op alles, wat ik nu verder (vs. 11 vv.), tot u zeggen zal, want de Heere heeft u verkoren, dat u een huis als

heiligdom bouwt, waarin de ark des verbonds als het eigenlijke heiligdom bestendig rust; wees sterk, laat uw jeugd en de grootte van het plan u niet afschrikken (Hoofdstuk 22: 15-16), en doe het, naar het voorbeeld, dat ik u thans geven zal.

En David gaf, terwijl hij de laatste woorden (vs. 10) sprak, zijn zoon Salomo een voorbeeld, een schets, van het voorhuis (1 Koningen .6: 3), met zijn, van de tempel behuizingen, of het eigenlijke tempelgebouw (1 Koningen .6: 2,4, 9) en zijn schatkamers in de zijgebouwen (1 Koningen .6: 5 vv.), en zijn opperzalenboven het Heilige der heiligen (1Ki 2), en zijn binnenkamers, de binnenruimte van het voorhuis en van het Heilige, en van het huis van het verzoendeksel, het Heilige der heiligen, waarin de ark met het verzoendeksel moest worden geplaatst (1 Koningen .6: 14 vv.);

En een voorbeeld of model van dit alles wat bij hem, in zijn gemoed, door de Geest was, namelijk van de voorhoven van het huis van de Heere, van de beide voorhoven, waardoor het tempelgebouw omringd moest worden (1 Koningen .6: 14 vv.), en van alle, in de buitenvoorhof aan te brengen (1Ki 6: 36) kamers rondom, tot bewaring van de schatten van het huis van God en tot bewaring van de schatten van de heilige dingen (Hoofdst 26: 26 vv.).

En van de verdelingen of, ten opzichte van de afdelingen van de priesters en van de Levieten, zoals hij ze, naar hetgeen in Hoofdstuk 23-26 gemeld is, vastgesteld had, overhandigde hij hem ook een schriftelijk opstel, ende regeling van alle werk van de dienst van het huis van de Heere, en van alle vaten van de dienst van het huis van de Heere, met opgave van de daartoe nodige heilige vaten.

Verder van het goud gaf hij hem een inhoudsopgave naar het goudgewicht zoveel als aan gewicht nodig was, tot alle vaten van elke dienst, ook van het zilver tot alle zilveren vaten bij gewicht, tot al de vaten van elke dienst (Hoofdstuk 6: 50 vv.).

En het gewicht tot de tien gouden kandelaars en hun (10 x 7) gouden lampen (Hoofdstuk 49), naar het gewicht van elke kandelaar en zijn zeven afzonderlijke lampen; ook tot de zilveren kandelaars, naar het gewicht van een kandelaar en zijn lampen, naar de dienst van elke kandelaar.

Ook gaf hij een inhoudsopgave van het goud naar het gewicht tot de tien tafels van de toerichting (1 Koningen .7: 48), tot elke tafel, en het zilver tot de even zo veel zilveren tafels.

Van zilveren kandelaren en zilveren tafels lezen wij anders nergens iets in het Oude Testament; maar misschien waren er zulke in de voorhof van de priesters; tenminste de Rabbijnen berichten van de zilveren tafels, dat men er het vlees van de offerdieren op gelegd heeft.

En louter fijn, goud tot de krauwelen, vleesvorken (1 Samuel .2: 13), en tot de sprengbekkenster opvang van het bloed van de offerdieren, en tot de schotels, kannen of kruiken (Exod.25: 29), en tot gouden bekers, het gewicht tot elke beker; desgelijks tot zilveren bekers, tot elke beker het gewicht;

En het voorbeeld, de inhoudsopgave tot het reukaltaar (1 Koningen .7: 48), gelouterd goud in gewicht; en ook gaf hij hem goud tot het voorbeeld van de wagen, waarop (God opvaart (Psalm 18: 11) of van de stoel, waarop Hij zit (Psalm 99: 1), te weten van de beide gouden cherubim (1 Koningen .6: 23 vv.), die de vleugels zouden uitbreiden, en de ark des verbonds van de Heere overdekken.

Dit alles heeft men mij, zei David verder in zijn rede, toen hij aan Salomo deze voorbeelden overhandigde, bij eigen geschrift te verstaan gegeven van de hand van de Heere, te weten het geschrift, dat mij al de werken van dit voorbeeld 1) onderwees, opdat ik nauwkeurig zou weten, hoe alle afzonderlijke werkzaamheden bij de bouw uitgevoerd moeten worden.

Zoals de Heere eenmaal Mozes het voorbeeld van de tabernakel getoond had (Ex.25: 40; 30) zo deelde Hij ook aan David, door openbaring, het voorbeeld van de tempel en zijn inrichting mee.

Salomo bouwde op Gods bevel, naar het woord van God, aan zijn vader David beloofd (Hoofdstuk 17: 12); ook geeft David hem het model daartoe; hij mag niet arbeiden aan een zelf ontworpen godsdienst en werk.

Vraagt men nu, op welke wijze David de schets van de tempel ontvangen heeft, en welke schets het geweest is, dan is het zeer waarschijnlijk, dat God die aan David, of in een nachtelijk gezicht of door een andere openbaring getoond heeft, en dat hem daarna ook door Gad en Nathan (2 Kronieken 29: 25) een schriftelijke schets is overgegeven, die hij later aan zijn zoon ter hand heeft gesteld, opdat hij met de bouwmeesters er zich nauwkeurig aan houden zou. Dit is zeker, zegt Lundius, dat David van God ontvangen en aan zijn zoon overhandigd heeft een volkomen beschrijving van de hele tempel en zijn hele toebehoren, waarin alles met de maat nauwkeurig en fraai was afgetekend en aangeduid. Omdat de tempel evenals de tabernakel de persoon, het ambt en het rijk van de Messias en al diens verborgenheden moest afschaduwten, zo moest ook aan de tempel niets naar eigen welgevallen van de mensen gebouwd worden. (Hebr.8: 5).

Men moest de vinding in een zaak van deze aard noch aan de godsvrucht van David, noch aan de wijsheid van Salomo toevertrouwen. De tempel moest een geheiligd huis en een voorbeeld van Christus zijn, daarin moest niet alleen gemak en welvoeglijkheid, maar ook betekenis gevonden worden.

En David, tot de vermaning in vs. 10 terugkerende, zei tot zijn zoon Salomo: Wees sterk en heb goede moed, en doe het (Hoofdstuk 22: 13,16); vrees niet en wees niet verslagen; want de Heere God, die mijn God 1) en steeds mijn bescherming en bijstand geweest is, zal ook uw God en met u zijn; Hij zal u niet begeven, en Hij zal u niet verlaten, totdat u al het werk tot de dienst van het huis van de Heere zult volbracht hebben (vgl. Deuteronomium 31: 6 vv. Joz.1: vv.).

In dit mijn God doet David zich als een ware gelovige kennen. Op dit ogenblik doorleeft hij als in de geest al wat in zijn leven plaats greep. Hij denkt aan de gevaren, die hem hebben omringd, aan de hevige strijd, die hij te voeren heeft gehad, maar hij gedenkt ook daarbij, hoe God hem uit alle vrezende gered heeft. Ja, in dit mijn God schuilt meer dan geloof, schuilt aanbidding, schuilt hoop voor de toekomst. God, de Heere, is zijn God, die hem in zijn leven niet verlaten heeft, maar hem ook in de dood niet alleen zal laten. Met de arm van zijn geloof grijpt hij zijn God aan en hij voelt, dat hij met beide voeten staat op de onwankelbare rotsgrond.

Die God stelt David zijn zoon voor. Salomo weet wat zijn vader aan zijn God heeft gehad. Op Hem mag ook hij veilig vertrouwen. Hem als zodanig te kennen en te kennen, wat een behoefte voor Salomo, dit voelt David op dit ogenblik.

En zie 1), daar zijn de verdelingen van de priesters en van de Levieten, die aangesteld zijn tot allen dienst van het huis van God (Hoofdstuk 23-26 wier oversten u ook hier tegenwoordig ziet (vs. 1); en bij u zijn tot alle werk allerlei vrijwilligen, die als handwerkslieden en kunstenaars ter uwer beschikking staan (Hoofdstuk 22: 15. 2 Koningen 2: 7), die met wijsheid tot alle dienst begaafd zijn; ook de vorsten en het ganse volk bereid tot al uw bevelen.

Dit wil niet zeggen, dat al de priesters in hun verschillende afdelingen zich nu ook bij David en Salomo bevonden, maar David wijst op de oversten, bepaalt zijn zoon erbij, wat een hulp en steun hij van hen allen zal kunnen hebben.

HOOFDSTUK 29

SCHATTING VOOR DE BOUW VAN DE TEMPEL. ZALVING VAN SALOMO EN ZADOK. DAVID'S DOOD

Verder zei de koning David tot de ganse gemeente, tot de verzamelde rijksstanden, waartoe hij zich, na de toespraak tot zijn zoon, zich weer wendde: God heeft mijn zoon Salomo alleen verkoren, tot mijn opvolger en tot bouwmeester van Zijn huis (vs. 2 vv. 29.2), een jongeling, en teder; dit werk daarentegen, dat hij verrichten moet, is groot; want het is geen paleis voor een mens, maar voor God, de Heere; daarom moeten wij hem op alle mogelijke wijze daarbij ondersteunen (Hoofdstuk 22: 5).

Ik nu heb uit al mijn kracht bereid, of voorraad aangeschaft, tot het huis van mijn God, goud tot gouden, en zilver tot zilveren, en koper tot koperen, ijzer tot ijzeren, en hout tot houten werken; sardonixstenen (Exod.25: 7), en vervullende stenen, edelgesteenten, die ergens ingezet werden, versierstenen, en borduursel, of stenen van bonte kleur, d.i. met anderen van verschillende kleur, en allerlei kostelijke stenen, tot versiering van de muren (2 Koningen .3: 6), en marmerstenen, tot dekking van de vloeren, in menigte.

En daartoe, uit mijn welgevallen tot het huis van mijn God 1), geef ik het bijzonder goud en zilver, dat ik voor mijn eigen gebruik verzameld heb, tot het huis van mijn God daarenboven, behalve al wat ik tot allerhande gereedschap, ten huize van het heiligdom bereid, aangeschaft heb (vs. 2).

In het Hebr. Birtsothi bebeeth Elohai. Beter: omdat ik welgevallen heb in het huis van mijn God. David meldt in dit vers en in het volgende, wat hij uit zijn privaat vermogen nog geeft, opdat het huis van zijn God voltooid zou kunnen worden. Hieruit blijkt weer overvloedig de grote gunst Gods over hem, die hem, de arme herdersknaap, in staat had gesteld, om zulke grote schatten te verwerven, maar ook de genade, die over David heerste, dat hij zo'n onnoemelijk grote schat schonk voor het huis van de Heere. David betoonde zich een waar rentmeester over de goederen, die God hem verleend had.

Drieduizend talenten goud van het goud van Ofir, en zeventuizend talenten gelouterd zilver 1) geef ik met het doel om de wanden van de huizen, van de verschillende vertrekken, zalen en kamers (Hoofdstuk 28: 4) te overtrekken.

Deze sommen (162.000.000 gld. goud en 30.600.000 gld. zilver), kunnen nagenoeg vertegenwoordigen de voorraad aan edel metaal, die in de bank van Engeland voorhanden is. Men hoeft echter niet, zoals von Gerlach doet, aan te nemen dat de getallen hier uitermate vergroot zijn, men moet veeleer met Abrah. Calovius (geb. 1612 te Mohrungen, in Oost-Pruisen, overl. 1686 als professor van de theologie en generaal-superintendent te Wittenberg a) de goddelijke zegen bewonderen, die aan de ten troon verheven herder zo'n onmetelijke schat schonk. (Vergelijk Hoofdstuk 22: 14).

Deze berekening van Dächsel is naar de Mozaïsche sikkel. De koninklijke sikkel is de helft minder.

Behalve Calw.'s Biblia Illustrata (Bijbelverklaring) is voor ons van bijzonder belang de in het jaar 1661 uitgegeven Bijbelse Kalender, volgens welken men in ieder jaar niet alleen de gehele Heilige Schrift doorlezen, maar ook de Spreuken tweemaal en de Psalmen viermaal lezen kan; de toenmalige keurvorst George II was gewoon zijn overdenking nauwkeurig naar die kalender in te richten. Wij geven hier een overzicht van de 12-maanden; iedere dag zijn dikwijls enige Psalmen en Hoofdstukken opgegeven, maar nooit meer dan vier. Januari: Psalm 1-67 en Genesis 1-Ex. 33. Februari: Psalm 68-119 en Ex. 34-Deuteronomium 9. Maart: Psalm 120-Spreuken 19 en Deuteronomium 10-1 Sam. 28. April: Spreuken 20-Psalm 37 en 1 Samuel .26-1 Kronieken 19. Mei: Psalm 38-104 en 1 Kronieken 19-Job 21. Juni: Psalm 105-120 en Job 22-Jer. 16. (De Psalmen en de drie geschriften van Salomo vallen hier weg). Juli: Psalm 21-88 en Jer. 17-Hosea 4. Augustus: Psalm 89-Spreuken 2 en Hosea 5-Tobias 9. September: Spreuken 3-Psalm 4 en Tobias 10-MATTHEUS. 16. Oktober: Psalm 6-60 en MATTHEUS. 17-Hand 17. November: Psalm 71-132 en Hand. 18-2 Thessalonicenzen. 3. December; Psalm 138 vv., Prediker en Hooglied 8 en 1 Tim. 1-Openbaring .22.

Het voorbeeld werkt krachtig, het oefent grote macht en invloed bij het volk uit; is het voorbeeld goed, dan is het een licht voor de mensen (MATTHEUS. 5: 16); is het boos, dan verwekt het voorbeeld ergernis. (MATTHEUS. 18: 6).

Goud tot de gouden, en zilver tot de zilveren vaten; en tot alle werk, dat door de hand van de werkmeesters te maken was. En wie is er nu onder u, mijn broeders en mijn volk (Hoofdstuk 28: 2), willig, om heden zijn hand de Heere te vullen met bijdragen voor de bouw van Zijn huis (Ex. 25: 4 vv.)?

Toen gaven vrijwillig (Exod. 35: 20 vv.), de oversten der vaderen, van de vaderlijke huizen, en de oversten van de stammen van Israël (Hoofdstuk 27: 16 vv.), en de oversten van de duizenden en de honderden (Hoofdstuk 27: 1), en de oversten van het werk van de koning (Hoofdstuk 27: 25 vv.), die gezamenlijk op de rijksdag tegenwoordig waren (Hoofdstuk 28: 11).

En zij gaven, verbonden zich om te geven tot de dienst van de ontworpen bouw van het huis van God, vijfduizend talenten goud (170.000.000 gld.), en tienduizend drachmen (Dariken) (Ex 30: 13" = 135.000 gld.), en tienduizend talenten zilver (43.200.000 gld.) 1), en achttienduizend talenten koper, en honderdduizend talenten ijzer.

Ook deze berekening is volgens de Mozaïsche sikkel. Indien berekend moet worden naar het gewicht van de koning gewicht, is het de helft minder.

En bij wie kostbare stenen gevonden werden, van de in vs. 2 genoemde soort, die gaven zij in de schat van het huis van de Heere, onder de hand van Jehiël, de Gersoniet (Hoofdstuk 26: 21 vv.).

En het volk was verblijd over hun vrijwillig geven, de gevers verheugden er zich over, dat zij dit hadden kunnen en mogen doen, want zij gaven met een volkomen hart, de Heere vrijwillig 1); en de koning David verblijdde zich ook met grote blijdschap, dat zij zich zo bereidwillig toonden, om hun beste goederen ter bevordering van de eer van God daartoe te geven.

Ja, zij gaven met een volkomen hart, uit een goed grondbeginsel en met een oprechte achting voor de eer van God.

Daarom loofde David de Heere voor de ogen van de ganse gemeente; en David zei: Geloofd zijt Gij, Heere, God van onze vader Israël, van eeuwigheid tot in eeuwigheid.

David looft de Heere, omdat hij ziet de vrijwillige liefde van het volk voor de dienst en het huis van God. Het daarom slaat nadrukkelijk op het voorgaande. Want David ziet daarin de macht en heerlijkheid van zijn Gods. God heeft Israël groot gemaakt, onder en door David doen zegevieren. Hij heeft Zijn beloften vervuld, aan de aardsvaders gedaan, maar dit niet alleen, ook en bovenal heeft het volk liefde en ijver verkregen voor de Heere en Zijn dienst.

David ziet hier derhalve op de geestelijke gesteldheid van het volk. Hij ziet in dit volkomen vrijwillig geven, Gods bedoelingen vervuld, dat het een theocratisch volk zou zijn. Hij ziet daarin een heerlijke uitkomst van de pogingen van Samuel en van hem, om het volk vrees en liefde in te boezemen en in te planten voor de God van het Verbond. En nu, dit alles ziet hij nu nog vóór zijn stervensuur. En waar hij weet, dat dit alles vrucht is van Gods genade, daar moet hij zijn blijde ziel uitstorten in een heerlijk dankgebed.

Van U, o Heere! is, behoort werkelijk de grootheden de hoogste onvergelykelijke majesteit, en de macht, en de heerlijkheid en de overwinning, 1) en de majesteit; U zal men alleen voor de Allerhoogste erkennen, U alle eer en lof geven. Want alles, wat in de hemel en op de aarde is, is van U, nademaal Gij alles geschapen hebt en alles bestuurt. Van U, o Heere! is het koninkrijk, zodat eigenlijk Gij alleen Koning verdient te heten, en Gij hebt U verhoogd tot een Hoofd boven alles 3) (1 Tim. 1: 17; 6: 15 vv.).

In het Hebr. Wehatho pheèreth wehaneetsach. Beter: en de heerlijkheid en de roem. Het eerste woord is afhankelijk van het tweede.

In de grondtekst komt het nog beter uit, dat David aan de Heere alle eer en alle macht toewijst. Letterlijk staat er: U komt toe het hoogste en het Zich verheffen tot Een boven alles. David geniet op dit ogenblik in buitengewone mate de hoogheid en verhevenheid van God, maar ook Zijn onweersprekelijk recht, om Zich aldus te openbaren.

De Joodse Schriftverklaarders leggen het 11de vers op de volgende wijs uit: Uwe, o Heere is de grootheid (want Gij hebt de wereld geschapen), en de macht, (want Gij hebt onze vaders door de Rode zee uit Egypte gevoerd), en de heerlijkheid (hebt Gij aan de Sinaï geopenbaard om Uw volk de wet te geven), en de overwinning hebt Gij behaald op Amalek, op Sihon en Og en op de Kanaänieten, Majesteit hebt Gij betoond toen Gij de zon en de maan

gebood stil te staan, totdat Uw volk zich op zijn vijanden gewroken had. Alles, zo in de hemel als op aarde is het werk Uwer handen; Gij behoudt en regeert alle dingen, en Gij zijt verhoogd boven alle Engelen van de hemel, zoals ook boven alle koningen van de aarde.

En rijkdom en eer zijn voor Uw aangezicht, rijkdom en eer zijn, waar zij ook bij mensen voorkomen, eigenlijk van U afkomstig (Spreuken 3: 16), en Gij heerst over alles; en in Uw hand is kracht en macht, zodat Gij ook de aller zwakste kracht kunt verlenen, en toch ook weer de aller sterkste zonder U niets vermag; ook staat het in Uw hand alles, waaraan Gij U verheerlijken wilt, groot te maken en sterk te maken 1).

Met deze lofzegging van David is verwant de lofzegging (Doxologie) aan het slot van het "Gebed van de Heere" (MATTHEUS.6: 13).

Nu dan, Heere, onze God! die ons uit alle volkeren van de aarde tot Uw eigendom verkoren hebt, wij danken 1) U voor al Uw tot dusver ons betoonde weldadigheden, in het bijzonder ook daarvoor, dat Gij ons hart bewogen hebt, om onze rijkdom gewillig aan Uw huis te wijden, en wij loven de naam van Uw heerlijkheid, al Uwe hoge en verheven eigenschappen, waarin Gij Uw heerlijkheid openbaart.

Hoe meer wij voor God doen, hoe meer wij aan Hem verschuldigd zijn voor de eer van in Zijn dienst gebruikt te worden, en voor de genade, die ons enigszins in staat stelt, om Hem te dienen. Wij moeten Gode al de eer geven voor al het werk, dat te eniger tijd door ons of door anderen gedaan is. Onze eigen goede werken moeten de stof van onze hovaardij niet zijn, maar wel het onderwerp van onze lof. Want het is inderdaad de grootste eer en het grootste vermaak in de wereld, God getrouw te dienen.

Want wie ben ik, al is mij boven zo vele duizenden de voorrang gegeven, en al mag ik over een machtig koninkrijk heersen, en wat is mijn volk, dat wij de macht zouden verkregen hebben, uit onszelf het vermogen en de kracht zouden bezitten, om vrijwillig te geven, als dit heden door ons geschied is? Want het is alles van U gekomen, niet slechts hetgeen wij hebben, maar ook de lust en blijdschap om het weer af te staan, en wij geven het U uit Uw hand 1), uit het vermogen, dat Gij toch eerst ons hebt toebedeeld.

David laat hier zijn God tot Zijn eer komen. Hij erkent en belijdt, dat al is hij koning en Israël het machtigste volk van de aarde, zij toch in zichzelf niets zijn, maar dat zij het alles zijn door hun Verbonds-God. Verder, dat, wat zij geven, zij niet geven van het hun, maar van hetgeen God hun gegeven geeft.

David is hier klein en God voor hem groot. Hier brengt hij in praktijk, wat hij ook reeds vroeger had gezegd, dat hij zich zeer gering zou aanstellen voor het aangezicht van zijn God.

Want wij zijn vreemdelingen en bijwoners voor Uw aangezicht, wij hebben dit land, dat wij bewonen, niet als werkelijke bezitters in eigendom, maar leven er in slechts als de zulken, die van de lankmoedigheid en gastvrijheid van U, hun grondeigenaar, afhankelijk zijn (Lev.25: 23 Psalm 39: 13), zoals al onze vaders, waarbij deze staat van afhankelijkheid zich

nog duidelijker vertoonde, omdat zij volstrekt geen eigen grond hadden (Genesis 23: 4); onze dagen op aarde zijn als een schaduw, die weer verdwijnt, eer men er om denkt (Job 8: 9; 14: 2), en er is geen verwachting 1), wij hebben dus wat wij hebben, slechts zolang als Gij ons op aarde laat blijven, en wij kunnen dus nimmer tot de valse waan vervallen, alsof wij in staat waren U iets van het onze te geven, en enige verdienste bij U te verwerven.

Hierdoor wordt het bevestigd, dit wil David zeggen, dat wij vreemdelingen en bijwoners zijn en geen blijvende stad hebben. De dagen van de mensen zijn kort, en als hij erbij voegt: en er is geen verwachting, dan is dit een verkorte uitdrukking van: er is geen verwachting of vertrouwen op de duur van het leven.

Heere, onze God! al deze menigte van goud en zilver, edelgesteenten, enz. die wij bereid tezamen gebracht hebben, om U een huis te bouwen, de naam van Uw heiligheid, dat is van Uw hand, en het is alles van U 1).

Nog eens komt David er in dit vers op, om alle roem uit te sluiten. God moet er voor gedankt worden, dat Hij niet alleen in staat stelt om te geven, maar ook een hart schenkt, om te geven, om vrijwillig te geven. Hoe meer David wordt ingeleid, hoe dieper hij wegzinkt onder de goedertierenheden van God.

En ik weet, mijn God, door de verlichting van Uw Geest en mijn eigen dagelijkse ervaring, dat Gij het hart proeft (Hoofdstuk 28: 9 Psalm 7: 10), en dat Gij een welgevallen hebt aan oprechtheden 1), aan een hart zonder valsheid en huichelarij. Daarom, ik heb, wat mijn bijdragen tot die bouw (vs. 2 vv.) betreft, in oprechtheid van mijn hart al deze dingen vrijwillig gegeven, en mij op het allerzeerst voor alle valse bedoelingen bij mijn gift gewacht, en ik heb nu met vreugde Uw volk, dat hier gevonden wordt, gezien, dat het, bij de bijdragen zijnerzijds (vs. 6 vv.), dezelfde gezindheid aan de dag gelegd en zich jegens U vrijwillig gedragen heeft, en zo zal zeker deze ganse menigte (vs. 16) U welgevallig zijn.

David spreekt het hier uit, dat hij er waarlijk zijn troost in vindt, dat God zijn hart kent en de oprechtheid van zijn gemoed, dat hij waarlijk met een blijmoedig hart heeft gegeven, wat hij heeft geschonken. Verder, dat hij niet met een nijdig oog aanziet, dat ook het volk geeft. Hiermee betoonde hij ook aan het einde van zijn leven een man naar Gods hart te zijn.

O Heere, Gij God van onze vaders Abraham, Izaäk en Israël! bewaar door uw goede Geest dit in de eeuwigheid in de zin van de gedachten van het hart van Uw volks, dat het steeds in oprechtheid U dient en een vijand van alle geveinsdheid is, en richt hun hart tot U 1) (1 Samuel 7: 3), opdat zij voortaan vrijwillig en met vreugde geven, als de eer van Uw naam het vordert.

David weet het, dat het hart van het volk, vanwege zijn natuurlijk bestaan, niet naar God, maar naar de wereld en de valse goden is gekeerd, maar hij heeft ook de Almacht, Getrouwheid en Goedheid van God leren kennen. Daarom smeekt hij het, dat God zelf hun hart moge richten tot Hem, maar vertrouwt ook, dat de Heere het doen zal. Zoals Jozua, zo

ook kent David zijn volk en zoals Mozes zijn volk aan de Trouwe God overgaf, zo geeft David het over aan de Almacht en Goedheid van de Heere.

En geef mijn zoon Salomo, de tegenwoordige bestuurder van Uw volk, een volkomen hart, om te houden Uw geboden, Uw getuigenissen en Uw inzettingen, waartoe ik hem vroeger reeds zo dringend vermaand heb (1 Kronieken 28: 9); en om alles te doen 1), wat hij behoort te verrichten, en waartoe Uw bevel hem in zijn stand roept, en om dit paleis te bouwen, dat ik bereid, waartoe ik zo'n rijke voorraad verzameld heb 2), zodat hij nu als uit een overvloed kan nemen, tot uitvoering van de bouw.

Om alles te doen, namelijk wat in overeenstemming is met de inzettingen en geboden van de Heere. Opdat Salomo dit kan doen, is het nodig, dat de Heere God hem een volkomen hart geeft, een hart, dat niet geslinderd wordt tussen de dienst van de valse goden en de Heere, maar dat geheel kiest en gekozen heeft voor de Heere God alleen, wiens lust het is, om te wandelen in de inzettingen van de Heere.

Vele geleerden vinden het ongelooflijk, dat David reeds zoveel verzameld zou hebben; immers Salomo zou zich anders moeilijk gedrongen gevoeld hebben, om zulke grote toerusting te maken, als in 1 Koningen .5 beschreven worden. Daartegen wordt van de andere zijde met recht opgemerkt, dat Salomo, zonder de aanwezigheid van zulke schatten niet zo spoedig na de aanvaarding van de heerschappij de bouw zo ernstig zou hebben kunnen beginnen.

Daarna zei David, voor wie het niet genoeg was, dat hij voor zijn persoon God loofde, tot de ganse gemeente van degenen, die rondom hem verzameld waren: Looft nu ook uwerzijds de Heere, uw God, en geeft althans door gebaarden uw instemming te kennen met hetgeen ik voor het aangezicht van God gesproken heb. Toen loofde de ganse gemeente de Heere, de God hunner vaders, door haar "Amen" te zeggen op David's gebed (Hoofdstuk 16: 36); en zij neigden het hoofd daarbij ter aarde, en zij bogen zich op deze wijze neer, eensdeels voor de Heere, als degene, Wie is de majesteit en de macht enz. (vs. 11 vv.), en anderdeels voor de koning, als degene, onder wiens regering zij zoveel goeds genoten (1 Koningen .1: 31).

En zij offerden daarna, nog op dezelfde dag, de Heere dankoffers (Le 1: 2), ook offerden zij de Heere brandoffers, de andere morgen van die dag, duizend varren, duizend rammen, duizend lammeren, met hun drankoffers; en slachtoffers in menigte, voor gans Israël, dat zij vertegenwoordigden.

En zij aten en dronken op die dag voor het aangezicht van de Heere 1) met grote vreugde, zij richtten offermaaltijden aan, om zich over hun gemeenschap met de Heere te verblijden (Ex 29: 34); en zij maakten Salomo, de zoon van David, ten anderen maal koning, want de eerste uitroep van hem als koning (1 Koningen .1: 38 vv.), was meer in haast en slechts in tegenwoordigheid van de burgers van Jeruzalem geschied, en zij zalfden hem voor de Heere 2), in Wiens naam hij regeren moest, tot voorganger (2 Samuel .2: 4; 5: 3), en Zadok 3), een van de twee hogepriesters (2 Samuel .8: 17), tot toekomstige hogepriester, alleen; zodat

Salomo later des te meer in zijn recht was toen hij Abjathar verstootte (1 Koningen .2: 26 vv.).

Voor het aangezicht van de Heere, omdat deze maaltijd plaats had, bij de Ark, de zichtbare vertegenwoordiging van de Heere God.

De Heere zalven, staat er, omdat de Heere God hem tot koning had uitverkoren, zodat het volk Salomo nu zalfde als in de naam van de Heere, als om aan Zijn bevel te voldoen.

Zadok wordt tot hogepriester gezalfd, tegelijk met Salomo, omdat Abjathar het met Adonia had gehouden. Dat hij nu door het volk gezalfd werd, is om te bewijzen, dat hij in zijn ambt gehandhaafd werd tegenover de van Salomo en David afgevalen Hogepriester Abjathar.

II. Vs. 23-30. Na enige opmerkingen over de erkenning, die Salomo van alle zijden, van de aanvang af als koning ondervond, zodat hij daarvoor niet eerst hoefde te strijden, zoals zijn beide voorgangers, en na een wenk aangaande de gelukkige en vreedzame gang van zijn regering, zodat hij ook in dit opzicht meer schittert dan de beide koningen vóór hem, snelt het Boek naar het slot van David's geschiedenis, door de jaren van zijn regering nog eenmaal op te geven, met korte woorden van zijn dood te spreken en op de geschriften te wijzen, die de gebeurtenissen van zijn tijd uitvoeriger mededeelden. (Vergelijk 1 Koningen .2: 1-11).

Alzo, door alle vorsten en oversten van Israëel thans als koning erkend, zat van deze dag af, Salomo op de troon van de Heere, op de koninklijke stoel, die de Heere hem boven al zijn broeders had geschonken (Hoofdstuk 28: 5), als koning in de plaats van zijn vader David, en hij was, zoals de geschiedenis later uitvoeriger zal berichten, voorspoedig bij het werk van de tempelbouw, dat hem was opgedragen; en gans Israëel hoorde naar hem, was hem gehoorzaam, zodat hij zijn regering in vrede beginnen kon.

En al de vorsten en helden, waarvan in Hoofdstuk 28: 1 gesproken is, ja, ook al de zonen van de koning David, Adonia en zijn herhaalde poging tot troonsbeklimming (1 Koningen .2: 12 vv.) hier niet te gedenken gaven de hand 1), dat zij onder de koning Salomo zijn zouden, onderwierpen zich aan zijn regering.

Gaven de hand is een Hebreeuwse uitdrukking voor: met ede zich onderwerpen. Of hiermee zijdelings gewezen wordt op de opstand van Adonia is twijfelachtig. In de hand zit de macht, de hand is teken van macht. Welnu, de hand geven, of zoals er eigenlijk staat: de hand geven onder de koning Salomo wil zeggen: van hun macht afstand doen ten behoeve van de koning, zich aan hem onderwerpen, beloven hem onderdanig te zijn.

En de Heere maakte Salomo in de loop van de tijd groot ten hoogste voor de ogen van gans Israëel; en Hij gaf aan hem een koninklijke majesteit, die aan geen koning van Israëel vóór hem geweest is (2 Kronieken 1: 12).

Zo heeft dan, om na deze blik op de tijd van Salomo's regering weer terug te komen op zijn vader, met wiens regering wij in dit Boek voornamelijk hebben te doen gehad David, de zoon van Isaï, geregeerd over gans Israël.

De dagen nu, die hij geregeerd heeft over Israël, zijn veertig jaar, van 1055-1015 vóór Christus geb.; te Hebron regeerde hij zeven, nauwkeuriger 7 ½ jaren, en te Jeruzalem regeerde hij drie en dertig, nauwkeuriger 32 ½ jaren.

En hij stierf, 1015 vóór Christus in goede ouderdom, 70 jaar oud, zat van dagen, rijkdom en eer, het leven zat, en in plaats van de aardse rijkdom en de aardse eer verlangend uitziende naar de goederen van de andere wereld (1Ki 1: 1); en zijn zoon Salomo regeerde toen David gestorven en in zijn graf op de berg Zion begraven was (1Ki 2: 10), in zijn plaats.

De geschiedenissen nu van de koning David, de eerste en de laatste, zowel die, die in zijn vroegere als die, die in zijn latere tijd zijn voorgevallen, zie, die zijn geschreven in de geschiedenissen van Samuel, de ziener, en in de geschiedenissen van de profeet Nathan, en in de geschiedenissen van Gad, de ziener 1).

Als bronnen, waaruit de Schrijver van de boeken der Kronieken geput heeft, noemt hij vooreerst een met verschillende namen, (a) Boek der koningen van Juda en Israël 2 Kronieken 26; 28: 26) (b) boek der koningen van Israël en Juda 2 Kronieken 27: 7; 35: 27; 36: 8 27.7 35.27) © Geschiedenissen van de Koningen van Israël 2 Kronieken 33: 18 (d) boek der koningen van Israël 2 Kronieken 20: 34 (e) Historie van het boek der Koningen 2 Kronieken 27) aangeduid, groter geschiedboek, dat zonder twijfel in de grond datgene bevat, wat de in de boeken der Koningen aangehaalde Kronieken van de koningen van Juda en de Kronieken van de koningen van Israël (1Ki 14: 19) bevat hebben, maar het is een werk waarin de geschiedenissen van de beide rijken tot een geheel verarbeit worden, terwijl die Kronieken beide rijken afzonderlijk behandelden. Voorts worden enige profetische afzonderlijke geschriften opgenoemd: a) de op deze plaats voorkomende geschiedenissen van Samuel, de ziener, geschiedenissen van de profeet Nathan, en geschiedenissen van Gad, de ziener; b) de woorden van de profeet Nathan, de profetie van Ahia, de Siloniet, en de gezichten van Jeddi, de ziener, aangaande Jerobeam, de zoon van Nebat. 2 Kronieken 9: 29 ; c) de woorden van Semaja, de profeet en Iddo, de ziener; 2 Kronieken 12: 15 ; d) de geschiedenissen van Jehu, de zoon van Hanani, die men hem optekenen deed in het boek der koningen van Israël 2 Kronieken 20: 34 ; e) een geschrift van de profeet Jesaja, de zoon van Amos; 2 Kronieken 26: 22 ; f) het gezicht van de profeet Jesaja, de zoon van Amos, in het boek der koningen van Juda en van Israël 2 Kronieken 32: 32 ; g) de woorden van de ziener (zeker juist van Hosaï);

Kronieken 33: 19 Van deze 7 afzonderlijke geschriften zijn de onder a en b aangeduide niet de Boeken van Samuel en die van de Koningen, zoals wij ze thans bezitten, maar schriften, of verzamelingen van profetische uitspraken van de genoemde mannen met vele ingevoegde historische berichten, die in het grotere geschiedboek waren opgenomen maar ook de Schrijver van de Kronieken nog onmiddellijk ten dienste stonden. Eveneens is het met de overige afzonderlijke geschriften, die bijzondere vermelding bevestigt, wat wij in 1 Koningen .14: 19 opmerkten, dat de daar genoemde Kronieken niet enkel samengesteld waren uit de

openbare Rijksjaarboeken en andere geschiedkundige geschriften van de tijdgenoten, maar tevens uit de aanwezige profetische geschriften en voorspellingen.

Met al zijn koninkrijk en zijn macht, en de tijden of lotgevallen, zijn zij daar beschreven, die over hem verlopen zijn, en over Israël, het land van zijn koninkrijk, en over al de koninkrijken van de landen 1) die rondom Israël liggen en met hem in aanraking komen, zoals Edom, Moab en Syrië.

De koninkrijken van de landen zijn, de koninkrijken van de Filistijnen, van Edom, Moab en Ammon. Met deze landen kwam David in aanraking en hij heeft ze overwonnen. Al wat we nodig hebben te weten, omtrent deze oorlogen is ons overgeleverd, opdat wij het juist zouden verstaan, hoe David te allen tijde door God is bekwaam gemaakt, om zijn strijd te strijden, maar ook, hoe het daardoor duidelijk werd, dat niet Saul, maar pas David ook in deze de man naar Gods hart was, om een waarlijk theocratisch koning voor het volk van de Verbonden en van de Beloften te zijn.

In David heeft de Kerk het beeld van de gelovige in alle omstandigheden van het leven, zoals hij door de Genade wordt overheerst en zoals hij de hand van de Genade loslaat. Sterk in zijn God, zwak in zichzelf, een voorloper van de Grote Heiden-Apostel, die getuigen kon en moest: Als ik zwak ben, dan ben ik machtig.

INHOUD VAN HET EERSTE BOEK DER KRONIEKEN

Genealogische Overzichten vanaf de dagen van de schepping, en van de stammen van Israël.

1 Kronieken 1: 1-27 Geslachtsregister van Adam tot Abraham.

1 Kronieken 1: 28-54 De kinderen van Abraham, en die van Izaak, wat de nakomelingen van Ezau betreft.

1 Kronieken 2: 1-17 Geslachtsregister van Juda tot op David.

1 Kronieken 2: 18-24 Het geslacht van Kaleb.

1 Kronieken 2: 25-41 Het geslacht van Jerahmeël.

1 Kronieken 2: 42-55 Andere nakomelingen van Kaleb.

1 Kronieken 3 De zonen en nakomelingen van David.

1 Kronieken 4: 1-23 Genealogische opgave van nakomelingen van Juda.

1 Kronieken 4: 24-43 Geslachten van de stam Simeon en hun woonplaatsen.

1 Kronieken 5 Geslachtslijst van de Over-Jordaanse stammen.

1 Kronieken 6 Geslachten van Levi met vermelding van hun steden.

1 Kronieken 7 Geslachtslijsten van de stammen Issaschar, Benjamin, Nafthali, Half-Manasse, Efraïm en Aser.

1 Kronieken 8: 1-28 Geslachtslijst van Benjamin.

1 Kronieken 8: 29-40 Bijzondere geslachtslijst van het huis van Saul.

1 Kronieken 9: 1-34 Opsomming van vroegere bewoners van Jeruzalem.

1 Kronieken 9: 35-44 Vermelding van het geslacht van Saul.

II. Regering van koning David, en in bezitneming van de troon door Salomo.

1 Kronieken 10 David koning, door ondergang van het huis van Saul.

1 Kronieken 11: 1-9 David, tot koning gezalfd over geheel Israël, veroverd de burg van de Jebusieten.

1 Kronieken 11: 10-47 David's helden vermeld.

1 Kronieken 12: 1-22 Vermelding van David's helden aler hij koning werd.

1 Kronieken 12: 23-40 Optelling van de strijdbare mannen, die tot David, bij zijn inhuldiging als koning, kwamen.

1 Kronieken 13 De opvoering van de Ark naar Jeruzalem afgebroken.

1 Kronieken 14: 1-7 David's zonen te Jeruzalem.

1 Kronieken 14: 8-17 David's beide overwinningen op de Filistijnen.

1 Kronieken 15-16: 3 De feestelijke opvoering van de Ark tot stand gebracht.

1 Kronieken 16: 4-36 David's feestlied bij gelegenheid van de feestelijke opvoering van de Ark.

1 Kronieken 16: 37-43 De inrichting van de dienst bij de Ark.

1 Kronieken 17: 1-15 David's tempelbouw uitgesteld.

1 Kronieken 17: 16-27 David's dankgebed.

1 Kronieken 18 David's oorlogen en overwinningen.

1 Kronieken 19 en 20 David's overwinning op de Syriërs.

1 Kronieken 21 De volkstelling. De straf van God en David's berouw.

1 Kronieken 22 David's voorbereidingen voor Salomo's tempelbouw.

1 Kronieken 23-26 en ordening van de Levieten, volgens hun afdelingen en hun diensten.

1 Kronieken 27 Indeling van het leger en vermelding van de Rijksambtenaren.

1 Kronieken 28 David's rijksdag te Jeruzalem.

1 Kronieken 29: 1-22 Voortzetting van die Rijksdag. Verordening omtrent de Tempelbouw, en David's gebed.

1 Kronieken 29: 23-30 David's dood en Salomo's opvolging op de troon van Israël.

HET TWEEDE BOEK DER KRONIEKEN

Het Tweede boek der Kronieken bevat de verdere regering van de koning Salomo, de afval van de tien stammen, en de geschiedenis van het Rijk van Juda tot op de Babylonische ballingschap, waaraan nog is toegevoegd, het Besluit van Cyrus, de koning van Perzië.

Het laat zich als het eerste Boek verdelen in slechts twee delen.

Het Eerste deel (Hoofdstuk 1-9) deelt ons mee, de zegen van Salomo's regering voor zijn volk.

Het Tweede deel (Hoofdstuk 10-36) vermeldt de regering van Salomo's opvolgers over het Rijk van de Twee stammen tot en met de Babylonische ballingschap.

Ook in dit tweede Boek komt het zo helder uit, dat de Schrijver, door de Heilige Geest bezield, de geschiedenis van land en volk, zijn tijdgenoten niet alleen, maar al de eeuwen, tot waarschuwing en vermaning, maar ook tot besturing en vertroosting voorhoudt.

Israël kan en moet het zien, dat, zal het voor een tweede Ballingschap behoed blijven, het de God van de vaders alleen als zijn God heeft te erkennen. Alleen in de zuivere en oprechte dienst van God, de Heere, in het waarnemen van Zijn inzettingen en ordinantiën ligt voor Israël de waarborg van als volk op eigen erve te zullen blijven bestaan.

Bovendien, opdat Israël, door de herinnering aan wat God gedaan heeft en doet, zou worden voorbereid voor de komst van de Messias.

HOOFDSTUK 1

SALOMO'S WIJSHEID EN RIJKDOM

Vs. 1-13. In korte trekken wordt ons uit de geschiedenis van Salomo's regering in de eerste plaats mededeling gedaan van het grote offer, dat hij, door de vertegenwoordigers van zijn volk omgeven, aanstonds, in de eerste tijd van zijn heerschappij, te Gibeon bracht. Bij deze gelegenheid openbaarde de Heere zich aan hem 's nachts in de droom en verhoorde niet alleen zijn bede om wijsheid en kennis, maar zei hem nog meer toe dan hij gebeden had, namelijk ook rijkdom en goederen en eer in overvloedige mate. Omdat wij hier slechts met een kort en zakelijk bericht te doen hebben, is de onderhandeling van God met Salomo op een vrije wijze en in korte woorden door de Schrijver van ons Boek teruggegeven, maar daarentegen zet hij uitvoerig, overeenkomstig het plan van zijn werk, de betekenis uiteen, welke de offerplaats te Gibeon uit een godsdienstig oogpunt had. (Vergelijk 1 Koningen .3: 1-15).

En Salomo, de zoon van David, werd, nadat hij in het jaar 1015 vóór Christus op de troon was gekomen, versterkt in zijn koninkrijk, door handhaving van strenge gerechtigheid jegens zijn en zijn vaders tegenstanders (1 Koningen .2: 12-46); want de Heere, zijn God, die hem reeds vroeg tot Zijn lieveling verkoren (2 Samuel .12: 25), maar die ook hij van kindsbeen af gezocht en erkend had (1 Koningen .3: 3), was met hem, en maakte hem, in de loop van de tijd, ten hoogste groot, zowel bij zijn onderdanen als bij de omliggende volkeren (1 Kronieken 29: 25).

En Salomo sprak, toen zijn vader gestorven was en hij de aanvang van zijn regering met een groot algemeen offerfeest wilde vieren, tot het ganse Israëel 1), de voornaamste vertegenwoordigers van de Israëlitische gemeente, tot de oversten van de duizenden en van de honderden (1 Kronieken 12: 1 28: 1), en tot de rechters en ambtlieden (1 Kronieken 26: 29), en tot alle vorsten in gans Israëel (1 Kronieken 27: 16 vv.), de hoofden van de vaderen, van de vaderlijke huizen.

Gans Israëel wordt nader bepaald door de oversten van de duizenden, enz.

En zij gingen heen, Salomo en de ganse gemeente, door middel van deze hun vertegenwoordigers met hem, naar de hoogte, die te Gibeon, in de stam Benjamin (Jud 19: 13) was; want daar was, sedert de tijd van koning Saul (1 Samuel 22: 19), de tent van de samenkomst van God, die Mozes, de knecht van de Heere, in de woestijn gemaakt had.

(Maar de arke van God, die sedert Eli's tijd zich niet meer in de tabernakel bevond (1 Samuel 7: 1), had David van Kirjath-Jearim opgebracht, ter plaatse, die David voor haar bereid had; want hij had voor haar een tent te Jeruzalem gespannen, naast zijn paleis (1 Kronieken 13: 1 vv. 15: 1-16: 1 vv.))

Ook was het koperen altaar, dat Bezaleël, de zoon van Uri, de zoon van Hur, gemaakt had (Exod.31: 1 vv.; 38: 1), aldaar, niet te Jeruzalem maar te Gibeon (vs.3) voor de tabernakel van

de Heere (1Ch 16: 42): Salomo nu en de gemeente bezochten het, om de Heere op dit altaar offers te brengen, terwijl David's offerplaats in de laatste jaren van zijn regering de dorsvloer van Arauna, de Jebusiet was, (1 Kronieken 21: 26 vv.).

En Salomo, met de vertegenwoordigers van de gemeente te Gibeon aangekomen (vs. 3), offerde daar, bracht door middel van de priesters offers, voor het aangezicht van de Heere, op het koperen altaar, dat aan de tent van de samenkomst was 1); en hij offerde daarop duizend brandoffers; en liet zeker bij deze gelegenheid de door hem vervaardigde 72ste Psalm door de Levitische tempelzangers uitvoeren (1Ki 4: 32).

Tot tweemaal toe wordt hier gewezen op het koperen altaar, eerst in vs. 5 en nu ook hier. Eerst dat het was te Gibeon, en hier, dat Salomo op dit altaar de offeranden bracht ter heiliging van zijn regering.

Ongetwijfeld heeft de Schrijver de aandacht er op willen vestigen, dat dit offer van Salomo even wettig was en de Heere aangenaam, als dat op de dorsvloer van Arauna van David.

De Schrijver wijst hier zijn lezers er op, hoe Salomo toen geheel in de weg van de Heere was, al was de Ark er niet, ja, dat de Heere hem verscheen, nadat hij zijn offerande op dat altaar had gebracht.

Dit was ongetwijfeld, om zijn tijdgenoten te troosten met het verlies van de Ark, die niet in de tweede tempel aanwezig was.

Toch zou God horen, ook al miste de Ark er.

Waarom Salomo naar Gibeon ging, ja ook, omdat daar nog het nationale heiligdom was, maar evenzeer, omdat Zadok daar Hogepriester was, de Priester, die Salomo getrouw was gebleven, toen Abjathar gemene zaak met Adonia had gemaakt.

In diezelfde nacht, die op de offerdag volgde, verscheen God 1) aan Salomo in een droomgezicht; en Hij zei tot hem, terwijl Hij hem opriep, met betrekking tot zijn gebed om een gelukkig en gezegend bestuur zich nader te verklaren, wat hij daaronder wel verstond, en welke gave hij daartoe in het bijzonder voelde nodig te hebben: Begeer wat Ik u geven zal.

In 1 Koningen .3 wordt uitvoeriger gewezen op de verschijning van God aan Salomo, hier meer op de godsdienstige zijde van het offer.

De verschijning van God aan Salomo had plaats in een droomgezicht, zie 1 Koningen .3: 5,15.

En Salomo zei tot God: Gij hebt aan mijn vader David, de ganse tijd van zijn leven, grote weldadigheid gedaan; en Gij hebt, om de in het bijzonder ook zo genadig hem geschenken belofte (1 Kronieken 17: 11 vv.) aan hem te vervullen, mij koning gemaakt in zijn plaats.

Nu, Heere God! laat Uw woord 1) de belofte nog verder waar worden, gedaan aan mijn vader David (1 Koningen .17: 23. 2 Kronieken 6: 17); en bewaar mij in Uw genade daarvoor, dat ik de verdere vervulling ervan door een verkeerd en U ongevallig bestuur zou verhinderen; want Gij hebt mij koning gemaakt over een volk, menigvuldig als het stof van de aarde; er hangt dus zo buitengewoon veel van af, dat ik op de juiste wijze regeer, en vanwege mijn jeugd ben ik van mijzelf des te minder daartoe geschikt, hoe verhevener de koninklijke troon is, die ik bezet, en hoe moeilijker de roeping is, die ik moet vervullen.

Men merke hierbij aan: 1e. Dat Gods beloften, de beste drangredenen zijn, om de verhoring van onze gebeden te verlangen. 2e. dat de kinderen van de gelovigen zich dus troosten en opbeuren kunnen met de beloften van het Verbond van de genade, omdat hun ouders hen door de Doop gelegenheid en verplichting gegeven hebben, om het recht op dat Verbond in Christus' naam bij God te zoeken. 3e. dat de beste wijze, om de weldaden van de beloften en voorrechten van Gods Verbond te verkrijgen, bestaat in een gedurig, ernstig en ijverig bidden tot God, om de wijsheid en genade, die ons in staat moet stellen, om de voorwaarden en verplichtingen van dat Verbond, ten onzen aanzien voor God waardig te maken.

Geef mij nu wijsheid en wetenschap, dat ik voor het aangezicht van dit Uw volk als een herder (2 Kronieken 11: 2), uitga en inga 1), een hen op goede en niet op valse wegen te leiden; want wie zou, tenzij hij met de nodige gaven daartoe door U werd toegerust, dit Uw groot volk, overeenkomstig Uw geboden kunnen richten en regeren?

Uitgaan en ingaan is een uitdrukking, om aan te duiden, het bestuur over het land, zowel naar binnen als naar buiten, in oorlogstijd en in dagen van vrede.

Toen zei God tot Salomo: Daarom dat dit in uw hart geweest is, en gij niet begeerd hebt rijkdom, goederen, noch eer, noch de ziel van uw haters, dat Ik hun leven in uw hand zou geven, noch ook vele dingen begeerd hebt, zoals ontelbaar veel anderen in uw plaats zouden gedaan hebben; maar wijsheid en wetenschap voor u begeerd hebt; opdat u Mijn volk juist mocht richten, waarover Ik u koning gemaakt heb:

Wat u gebeden hebt, de wijsheid en de wetenschap, is u ook gegeven; daartoe zal Ik u, wat u niet gebeden hebt, namelijk rijkdom, en goederen en eer insgelijks geven, dergelijke andere koningen, die vóór u geweest zijn, gehad hebben, en na u zal dergelijke niet zijn 1).

Uit vergelijking met 1 Koningen .3: 11-14 blijkt, dat de conditionele belofte van een lang leven, hier niet vermeld wordt. De reden, waarom niet, is duidelijk omdat Salomo aan de conditie niet heeft voldaan en de belofte derhalve niet is vervuld. Salomo stierf op 60-jarige leeftijd.

Alzo kwam Salomo, gesterkt door de Goddelijke belofte en de vervulling daarvan aan zijn hart bereids gewaar wordend, te Jeruzalem, van de hoogte, die te Gibeon 1) is, van voor de tent van de samenkomstweert met degenen, die hem daarheen hadden begeleid (vs. 2 vv.), en richtte ook te Jeruzalem een offerfeest aan; en hij regeerde voortaan over Israël, met

onvergelijkelijke wijsheid en grondige wetenschap, zoals daarvan 1 Koningen 3: 16 vv. een voorbeeld verhaald wordt.

Waarom Salomo niet op het altaar bij de tent op Zion, noch op dat in de dorsvloer van Arauna, maar te Gibeon het offer bracht, is o.i. niet twijfelachtig. Niet omdat hij de tent op Zion, of het altaar op Moria niet voor wettig hield, God zelf toch had het altaar op Moria ingewijd en geheiligd door vuur uit de hemel, maar, zoals wij reeds bij vs. 6 aantekenden, omdat Zadok, de hogepriester, de trouwe volgeling en vriend van Salomo, daar priester was en feitelijk, door de afzetting van Abjathar, de dienst bij de tent op Zion vacant was. Eerst dus te Gibeon, waar de eigenlijke standplaats van Zadok was, word het offer gebracht, en later nog eens bij de tent op Zion, ook door tussenkomst van Zadok en zijn medepriesters.

Dit en hij regeerde over Israël dient, om het volgende in te leiden.

En de koning maakte, door de buitengewone rijkdommen, die hij door handel, scheepvaart enz. zijn land aanbracht, het zilver en het goud in Jeruzalem zo veel te zijn, als stenen op het veld, en de cederen maakte hij te zijn, als wilde vijgenbomen (1Ch 27: 28) die in de laagten zijn, in menigte, zodat men het eerste niet voor metaal van waarde, en deze niet voor kostbaar bouw hout schatte.

En zij brachten de koopwaren voor vast staande prijzen op, en voerden een wagen met de daartoe behorende 3 paarden uit van Egypte voor zeshonderd sikkels zilver (945 gld.), en een paard alleen om te rijden voor één honderd en vijftig sikkels (236 1/4 gld.); en zo voerden zij die paarden, wagens, en andere koopwaren, door hun hand uit, voor alle van Salomo afhankelijke koningen van de Hethieten, en voor de hem insgelijks onderworpen koningen van Syrië.

Het is minder Salomo, de onvergelijkelijk wijze, als veelmeer Salomo de onvergelijkelijk heerlijke, theocratische heerser, wiens beeld de gewijde Schrijver van deze Boeken wil tekenen. Laatste eigenschap doet de Heere in MATTHEUS.6: 29, de eerste daarentegen in MATTHEUS.12: 42 op de voorgrond treden.

HOOFDSTUK 2

NOODZAKELIJKE VOORBEREIDSELS VOOR DE BOUW VAN DE TEMPEL

III. Vs. 1-8. Terwijl het bericht thans overgaat tot Salomo's tempelbouw, worden in de eerste plaats de voorbereidselen met betrekking tot de arbeiders en daarna de onderhandelingen met koning Hiram van Tyrus meegedeeld; daarbij wordt ook gesproken van de ontworpen bouw van een paleis; maar in de volgende Hoofdstukken gedenkt de Kroniekschrijver aan deze laatste bouw niet verder, maar houdt alleen die van de tempel in het oog (vgl. 1 Koningen .5: 1-18).

Salomo nu dacht, besloot bij zichzelf, allereerst voor de naam van de Heere een huis te bouwen op de berg Moria (Hoofdstuk 3: 1), en daarna ook een huis voor zijn koninkrijk, een koninklijk slot op de berg Zion (1 Koningen .7: 1 vv.).

En Salomo telde, zoals wij vs. 17,18 nog uitvoeriger berichten zullen, uit de vreemdelingen, die in het land Israël waren, en die reeds zijn vader David tot arbeiders voor de bouw van de tempel bestemd had (1 Kronieken 22: 2) zeventigduizend lastdragende mannen, en tachtig duizend mannen, die houthouwen zouden in het gebergte, die het hout vellen; en de stenen breken zouden, mitsgaders drie duizend en zes honderd opzieners over hen, in het geheel dus 153.000 man (vs. 17).

En Salomo zond boden tot Hiram, de koning van Tyrus, die hem bij zijn komst aan de regering had laten gelukwensen, en van wiens bewijs van vriendschap hij nu voor zijn plannen een nuttig gebruik wilde maken, zeggende 1): Zoals u met mijn vader David gedaan hebt, en hebt hem cederen van de Libanon gezonden, om voor hem een huis te bouwen, om daarin te wonen (1 Kronieken 14: 1), zo doe ook met mij, verleen ook mij dezelfde ondersteuning bij de bouw, die ik mij voorgenomen heb.

Wij hebben dus hier de inhoud van hetgeen Salomo mondeling aan Hiram (2 Samuel 5: liet zeggen, terwijl ons in 1 Koningen .5: 3 vv. de inhoud van zijn brief wordt meegedeeld; of omgekeerd, in 1 Koningen .5: 3 vv. vernemen wij het mondeling verzoek van de gezanten, maar hier de woordelijke inhoud van de brief. Op deze wijze wordt ons het verschil duidelijk van de mededeling op beide plaatsen.

Beide berichten vullen in elk geval elkaar aan.

Zie, ik zal een huis voor de naam van de Heere, mijn God, bouwen, om Hem te heiligen, om daarin reukwerk van de welriekende specerijen voor Zijn aangezicht aan te steken, en voor de toerichting van het gedurige brood, de twaalf toonbroden en voor de brandoffers 's morgens en 's avonds, en verder op de sabbatten en op de nieuwe maanden, en op de gezette hoogtijden van de Heere, onze God, dat voor eeuwig is, gedurende de tijd van de wet, in Israël (Exod.30: 7 vv.; 25: 30 Num.28 en 29).

En het huis, dat ik zal bouwen, zal groot, zeer aanzienlijk en heerlijk zijn (1Ki 6: 2); want onze God is groter dan alle goden (Exod.15: 11; 18: 11. 2 Samuel .7: 22

Maar het is niet mijn bedoeling om Hem een huis te bouwen, welks ruimte Zijn tegenwoordigheid zou omsluiten en op één punt beperken; want wie zou de kracht hebben om voor Hem in deze zin een huis te bouwen, omdat de hemelen, ja de hemel der hemelen, de hemelen in hun wijdste omvang (De 10: 14), Hem niet in zich begrijpen zouden 1) in Zijn oneindig en boven al het geschapene verheven Wezen (1 Koningen .8: 27)? En wie ben ik dan, dat ik voor Hem een huis zou bouwen ter woning op de wijze, waarop een mens in zijn huis woont, ten ware dan tot een plaats van de aanbidding, om reukwerk voor Zijn aangezicht aan te steken 2), om er naar Zijn geopenbaarde wil te worden gediend? Zo'n huis wens ik te bouwen voor de Heere, onze God.

Deze woorden zijn een nadrukkelijke belijdenis van de ware en levende God, die juist tegenover een heiden bij gelegenheid van de bouw van een tempel, die Israël met andere volken schijnbaar gelijkstelde, van groot gewicht waren.

Terwijl Salomo aan Hiram deze waarheid op vriendschappelijke en zedige wijze uit de schat van zijn ware kennis van God meedeelt, zaait hij voor hem het geestelijke en verwerft hij zich zo het recht om het lichamelijke te maaien (1 Koningen .9: 11).

Met deze enkele woorden drukt Salomo de gansen eredienst uit, en in zijn gehele redenering straalt zijn diepe wijsheid door. Hiermee wil hij Hiram doen voelen, dat de God van Israël niet, zoals de afgoden van de heidenen, binnen de ruimte van de tempelgebouwen is besloten, maar dat het tempelgebouw dient, om daarin ter ere van die God, die de hemel van de hemelen niet kan omvatten, de dienst te verrichten.

Salomo spreekt het hier tevens uit, dat hij, de machtige koning van Israël, die de scepter zwaait over alle volken in de omtrek en van wiens wijsheid een bijzonder gerucht uitgaat, zich bij zijn God voelt als een druppel aan de emmer en als een stofje in de weegschaal.

Hij voelt zich als niets tegenover de hoge God.

Zo zend mij nu, opdat ik mijn plan ook kan uitvoeren, een wijze man, een kundig werkmeester, om te werken in goud, en in zilver, en in koper, en in ijzer, en in purper en karmozijn het scharlaken rode purper, en hemelsblauw, het hemelsblauw purper, en die weet graveerselen te graveren, snijwerk in hout te vervaardigen tot versiering (1 Koningen .6: 18,23,29) met de wijzen, de in deze kunsten ervaren mannen, die bij mij zijn in Juda en in Jeruzalem, die mijn vader David reeds tot de arbeid beschikt heeft (1 Kronieken 22: 15 vv.), maar nog een overste werkmeester tot hun leiding nodig hebben (Exod.31: 1 vv.).

Zend mij ook de bouwstof, cederen, dennen (cypressen "1Ki 5: 8), en algummimhout (sandelhout "1Ki 10: 11) uit Libanon, want ik weet, dat uw knechten het hout van Libanon weten te houwen; en zie, mijn knechten zullen met uw knechten zijn, om zich door hen te laten onderrichten bij de arbeid van het bomen omhakken.

De heilige Schrijver heeft hier in eens al de drie kostbare houtsoorten samen genoemd, die bij de tempelbouw werden gebruikt, (1 Koningen .10: 12), zonder er opzettelijk bij te vermelden, dat het sandelhout niet van de Libanon kwam.

En dat om mij hout in menigte te bereiden; want het huis, dat ik zal bouwen, zal, zoals boven (vs. 5) reeds gezegd is, groot en wonderlijk zijn.

En zie, ik zal uw knechten, de houters, die het hout houwen, die bij het vellen en het bewerken van het hout van mijn knechten behulpzaam zijn (vs. 8) twintig duizend Kor (Ex 36) uitgeslagen 1), misschien zoveel als gemalen tarwe, en twintig duizend kor, dus even zo veel gerst geven, daartoe twintig duizend bath, vaten (Ex 29: 40) wijn, en twintig duizend bath, dus even zo veel olie 2).

Anderen, zoals Keil, lezen in plaats van Makkoth, slagen, Makkaaleth, tot voedsel. In 1 Koningen .5: 11 wordt ook van tarwe tot voedsel gesproken.

Hier is opgenoemd wat Salomo aan de Tyrische arbeiders wilde geven; in 1 Koningen .5: 11 5.11 daarentegen is vermeld wat hij aan de koning geven moest ten behoeve van zijn eigen hofhouding, en tot koopprijs voor de van hem gekregen bouwstoffen aan hout en stenen. Beide plaatsen mogen dus niet met elkaar verwisseld en van wederzijdse tegenspraak beschuldigd worden.

Zij, die werklieden in hun dienst hebben, moeten hieruit leren zorg te dragen, niet slechts, dat zij wèl op hun tijd betaald worden, maar tevens, dat ze genoeg krijgen, om voor zich en de hunnen niet alleen het nodige onderhoud, maar ook soms de verkwikking van het leven te mogen genieten.

Huram nu, de koning van Tyrus, antwoordde door schrift schriftelijk aan Salomo zijn antwoord mee, zoals deze ook, buiten de mondelinge boodschap door zijn gezanten, zich schriftelijk tot hem gewend had, en zond insgelijks boden tot Salomo met de last: Daarom dat de Heere, de God van Israël Zijn volk liefheeft, heeft Hij u over hen tot koning gesteld.

Als God het heil van een volk wil, geeft Hij het vrome Overheden, wil hij het echter straffen, dan neemt hij deze weg (Jes.3: 12).

Verder zei Hiram: Geloofd zij de Heere, de God van Israël, die de hemel en de aarde gemaakt heeft (1Ki 5: 7), dat Hij de koning David een wijze zoon, kloek in voorzichtigheid en verstand, gegeven heeft, die een huis voor de Heere en zich zelf een huis voor zijn koninkrijk, een aan zijn hoge waardigheid als koning beantwoordend paleis bouwt (vs. 1)!

Zo zend ik nu, ter vervulling van het aan mij gedane verzoek (vs. 7), een wijze man, kloek van verstand, namelijk Hiram Abi 1), d.i. mijn vader of raadgever,

"1Ki 7: 14"

De zoon van een vrouw, die weduwe was (1 Koningen .7: 14), uit de dochters van Dan, een geboren Danitische, en wiens vader een man geweest is van Tyrus, die zij later gehuwd heeft, nadat zij haar eerste man uit de stam Nafthali door de dood verloren had; die is juist een kunstenaar, zoals u verlangt, want hij weet te werken in goud, en in zilver, in koper, in ijzer, in stenen, en in hout, in purper, in hemelsblauw, en in fijn linnen, en in karmozijn en om alle graveersel te graveren, en om te bedenken alle vernuftige vond, die hem voorgesteld zal worden, met uw wijzen, die u zelf u hebt uitgelezen, en de wijzen van mijn heer, uw vader David, die deze reeds vooruit voor u heeft aangesteld.

Zo zend nu mijn heer koning Salomo zijn knechten de tarwe en de gerst, de olie en de wijn, die hij gezegd heeft (vs. 10).

En wij zullen hout houwen uit de Libanon, naar al uw nooddrift, en zullen het tot u met vloten, over de zee, tot naar Jafo (1Ki 5: 9) brengen; en u zult het van daar, over land laten ophalen naar Jeruzalem.

En Salomo telde al de vreemde mannen, die in het land van Israël van de Kanaänieten overgebleven waren (Hoofdstuk 9: 20 vv.), achtereenvolgens de telling, of, met de uitkomst van de telling, waarmee zijn vader David die geteld had (1 Kronieken 23: 2); en er werden gevonden honderd drieënvijftig duizend en zeshonderd (153.600) man.

En hij maakte uit hen zeventig duizend lastdragers, en tachtig duizend hout- en steenhouders in het gebergte, mitsgaders drie duizend en zeshonderd opzieners, om het volk te doen arbeiden (vs. 2.)

Deze Kanaänitische, voor loon dienende, slaven zijn wèl te onderscheiden van de 1 Koningen .5: 13 vv. vermelde 30.000 Israëlitische, voor loon dienende, arbeiders (vgl. 1 Koningen .9: 20,21). Laatstgenoemden waren en bleven vrije Israëlieten, die slechts een tijdlang (4 maanden) in dienst van de koning arbeidden, en de overige tijd van het jaar hun eigen huiswerk deden. De Kanaänitische slaven daarentegen waren lijfeigenen op de wijze van de Heloten in Sparta. Over de gezamenlijke arbeiders voor de bouw had Salomo een groot aantal opzieners, die in verschillende klassen verdeeld werden. In de boeken der Koningen worden zij verdeeld in twee rangen: 1e hoofdopzieners, die 550 in getal waren (1 Koningen .9: 23) en 2e onderopzieners, ten getale van 3300 man (1 Koningen .5: 16). De boeken der Kronieken daarentegen scheiden deze 3850 hoofd- en onderopzieners naar hun afstamming in de beide klassen: Kanaänitische opzieners, waarvan er volgens ons vers 3600 waren (namelijk 3300 onderopzieners en 300 hoofdopzieners), en Israëlitische opzieners ten getale van 250, allen hoofdopzieners (Hoofdstuk 8: 10). Gaan wij van de boeken der Kronieken weer terug naar die van de Koningen en letten wij dan op de in 1 Koningen .9: 23 genoemde 550 hoofdopzieners, zo waren 300 van Kanaänitische en slechts 250 van Israëlitische afkomst; de in 1 Koningen .5: 16 vermelde 3300 onderopzieners daarentegen waren uitsluitend Kanaänieten. Hieruit verklaart zich vanzelf, waarom het gezamenlijk bedrag in beide Boeken (1 Koningen .9: 23 en 16) $550 + 3300 = 3850$; (2 Kronieken 2: 18 en 8: 10) $3600 + 250 = 3850$ overeenstemt. Over de voor loon dienende arbeiders, die uit de kinderen van Israël waren gekozen, was, volgens 1 Koningen .5: 14 Adoniram hoofdopziener.

HOOFDSTUK 3

VAN DE BOUW VAN DE TEMPEL

IV. Vs. 1-Hoofdstuk 5- 1. Ook aangaande de tempelbouw is het bericht in ons Boek niet zo uitvoerig, als in de Boeken der Koningen, maar meer in hoofdzaak opgegeven; wanneer wij echter uit laatstgenoemde Boeken reeds een volledig beeld bij ons omdragen van de grootse bouw, die Salomo deed uitvoeren, levert het korte bericht op onze plaats geen moeilijkheden op, om het te verstaan. (Vergelijk 1 Koningen .6: 1-38; 7: 13-51).

En Salomo begon, na de genomen voorbereidselen, het huis van de Heere te bouwen te Jeruzalem, en wel op de oostelijk tegenover de berg Zion liggende (Jos 15: 63) berg Moria 1), die zijn vader David, door de verschijning van de Engel (1 Kronieken 22: 15 vv.), gewezen was, als de plaats, waar de tempel gebouwd moest worden; in de plaats, die David voor de toekomstige tempel toebereid had, door het altaar op te richten op de dorsvloer van Ornan 2), de Jebusiet.

Behalve in Genesis 22: 2, waar de naam Moria gebruikt wordt van de bergachtige omgeving van Jeruzalem, komt deze naam nog slechts eenmaal in het Oude Testament, en wel meer bepaald van de zuidoostelijke onder de vier heuvels waarop Jeruzalem lag, op onze plaats voor, terwijl tevens door de fingerwijzing op de geschiedenis in 1 Kronieken 22: 15 vv. aangeduid wordt, hoe aldaar de betekenis van de naam (Aangewezen van de Heere) opnieuw bevestigd werd (die aan David gewezen was). In de tijd tot op David lag de berg nog buiten de stad, en was hij met zaadakkers bedekt; in het laatste tiental jaren van deze koning treedt "de dorsvloer van Arauna" op de berg als bijzonder gewichtig op de voorgrond, en toen later Salomo de tempel daar gebouwd en de heuvel met de Zion verbonden had, omvat de laatste naam tevens de tempelberg, zoals in het algemeen de gehele heilige stad. Maar terwijl door de Psalmisten en Profeten dikwijls de gehele heilige stad als woning voor de Heere, of althans de berg Zion, met uitsluiting van de heuvel Moria, onder de naam "Zion" werd verstaan (Psalm 2: 6; 9: 12; 14: 2 enz. Jes.8: 18; 24: 23 Jer.8: 19 enz.) gaf dit aanleiding, dat in de tijd van de Makkabeeën door "Zion" juist de Tempelberg aangeduid werd (1 Makk.4: 37,60; 5: 54; 7: 33; 10: 11).

Salomo volgt dus nadrukkelijk het bevel van zijn vader op en wijkt ook niet af van de aanwijzing van de plaats. Die plaats is door de Heere zelf aangegeven. Vroeger was daar Izaak geofferd, al was ook een ram in zijn plaats genomen, en later had David in zijn eigen plaats en in die van het volk het offer daar gebracht en was dit door de Heere aangenomen. Daar zou dan ook verder de plaats zijn, waar bij de Heere God de verzoening van het volk zou worden gevonden.

HOOFDSTUK 4

VAN DE ZAKEN, DIE BIJ DE TEMPEL BEHOORDEN

Hij maakte ook een koperen altaar (1Ki 7: 23) van twintig ellen in zijn lengte, en twintig ellen in zijn breedte, aan zijn voet en tien ellen in zijn hoogte 1).

"1Ki 7: 23" en verder de aanmerkingen in dat Hoofdstuk, omtrent de heilige zaken in de tempel.

Daartoe maakte hij de gegoten zee, een groot waterbekken (1 Koningen .7: 23); van tien ellen was zij, van haar ene rand tot haar andere rand, rondom rond, van ronde vorm, en van vijf ellen in haar hoogte, en een meetsnoer van dertig ellen omving ze rondom, indien men haar omtrek had willen meten.

Hieronder, onder de bovenrand van de zee nu was de gelijkenis van runderen, juister: kolokwinten of naar anderer mening: bloemknoppen (1Ki 7: 24), rondom heen, die omsingelend, tien in één el, omringend de zee rondom; twee rijen van deze runderen, bloemknoppen of kolokwinten, waren in haar gieting gegoten, er dus niet later aangesoldeerd zoals de granaatappelen tegen de pilaren (Hoofdstuk .3: 16).

Zij, de gegoten zee, stond op twaalf runderen, die er onder aangebracht waren: drie van de 12 runderen ziende naar het noorden, en drie ziende naar het westen, en drie ziende naar het zuiden, en drie ziende naar het oosten; en de zee was hier boven op; en al hun, der ossen achterdelen waren inwaarts, gekeerd naar het middelpunt van de zee toe.

En hij maakte tien wasvaten, met even zo vele stellingen, waardoor zij gedragen werden (1 Koningen .7: 27 vv.) en stelde daarvan vijf ter rechterhand, op de zuidzijde in de voorhof van de priesters (1 Koningen .7: 39), en vijf ter linkerhand op de noordzijde, om daarin te wassen: wat ten brandoffer behoort, het vlees en vet van de offerdieren, staken zij, de priesters, daarin, in het water, dat in die ketels was, waarvan zij zo velen als zij nodig hadden aan de trede van het brandofferaltaar neerzetten, terwijl zij er het vlees en vet van de offerdieren instieten, om het van het bloed te reinigen, voordat het op het altaar verbrand werd; maar de zee (vs. 3 vv.) was bestemd, opdat de priester, vóórdat zij hun priesterlijke werkzaamheden aanvingen, zich daarin zouden wassen.

Hij maakte ook tien gouden kandelaren naar hun wijze 1), naar het voorbeeld van de éne Mozaïsche kandelaar (Exod.25: 31 vv.) bearbeid en hij stelde ze in de tempel, in de ruimte van het Heilige, vijf aan de rechterhand, op de zuidzijde, en vijf aan de linkerhand op de noordzijde (1 Koningen .7: 49).

Letterlijk staat er: naar hun recht, d.i. in overeenstemming met de wet van Mozes. Zij werden zó gemaakt, als waarop zij recht hadden (Exod.25: 31 vv.). Tien is hier ook weer getal van de volkomenheid.

Ook maakte hij tien tafelen, naar het voorbeeld van Mozes van de éne tafel van de toonbroden (Ex.25: 23 vv.), en hij zette ze in de tempel, vijf aan de rechterhand, en vijf aan de linkerhand (1Ki 7: 48); en hij maakte honderd gouden sprengbekkens, schalen om bij het opvangen en sprengen van het bloed van de offerdieren te gebruiken (1 Koningen .7: 50).

Verder maakte hij het voorhof van de priesters (1 Koningen .7: 36), en het grote voorhof of buitenvoorhof voor het volk (1Ki 6: 36), mitsgaders de deuren voor het voorhof, die tot dezen buitenvoorhof leidden, en overtoog hun deuren, de deurvleugels, met koper.

Verder maakte hij het voorhof van de priesters (1 Koningen .7: 36), en het grote voorhof of buitenvoorhof voor het volk (1Ki 6: 36), mitsgaders de deuren voor het voorhof, die tot dezen buitenvoorhof leidden, en overtoog hun deuren, de deurvleugels, met koper.

De zee nu, waarvan welke in vs. 2 vv. sprake was, zette hij in de voorhof van de priesters (vs. 9), aan de rechterzijde aan de zuidzijde van de tempel, naar het oosten naar de oostzijde van de tempel, tegenover het zuiden (1 Koningen .7: 39).

Daartoe maakte Hiram, dien de koning van Tyrus hem als werkmeester gezonden had (Hoofdstuk 2: 13 vv.), nadat hij de grotere werken uit koper geëindigd had (1 Koningen .7: 15 vv.), ook de potten, en de schoffelen, en de sprengbekkens (1 Koningen .7: 40): alsoz voleindde Hiram het werk te maken, dat hij voor de koning Salomo aan het huis van God maakte.

Namelijk de twee pilaren, en de bollen, en de twee kapitelen op het hoofd van de pilaren; en de twee netten, om de twee bollen van de kapitelen te bedekken, die het hoofd van de pilaren waren;

En de vierhonderd granaatappelen tot de twee netten; twee rijen van granaatappelen tot elk net, om de twee bollen van de kapitelen te bedekken, die boven op de pilaren waren (Hoofdstuk 3: 15 vv.; 1 Koningen .7: 15 vv.).

Hij maakte ook de stellingen, en wasvaten maakte hij op de stellingen (vs. 6; 1 Koningen .7: 27 vv.).

Eén zee en de twaalf runderen daaronder (vs. 2 vv. 1 Koningen .7: 23 vv.).

Insgelijks de potten, en de schoffelen en de krauwelen, grote vorken, en al hun (dit woord past bezwaarlijk in de tekst, daarvoor is te lezen: alle andere) vaten (vs. 11; 1 Koningen .7: maakte Hiram Abiu, de werkmeester (1Ki 7: 14), voor de koning Salomo, voor het huis van de Heere, van gepolijst koper.

In de vlakte van de Jordaan, aan de westzijde van deze rivier, goot ze de koning, in dichte aarde, tussen Sukkoth, en tussen Zered tha (1Ki 7: 46).

En Salomo maakte al deze metalen en koperen vaten in grote menigte; want het gewicht van de daartoe gebruikte kopers werd niet onderzocht (1 Koningen .7: 47).

En de tien kandelaars met hun lampen van gesloten goud, om die naar de bepaalde wijze, voorgeschreven in Exod.27: 20 vv. Lev.24: 1 vv., aan te steken, voor de aanspraakplaats, in de ruimte vóór het Heilige der heiligen, d.i. in het Heilige;

Werd in 1 Koningen .7: 49 het getal en de plaats, die ze innamen, aangegeven, hier wordt het doel aangeduid, waartoe zij gebruikt moesten worden.

En de bloemen, en de lampen (of het bloesemwerk aan de lampen, Exod.25: 33) en de snuiters (Exod.25: 38), van goud; het was het volmaaktste, zuiverste goud¹), dat daartoe gebruikt werd,

Hier wordt ook van de versieringen en van de benodigdheden bij de lampen gezegd, dat zij van het volmaaktste goud waren, om duidelijk te doen uitkomen, dat zij niet verguld waren.

Mitsgaders de gaffelen 1), en de sprengbekkens, of, offerkannen, en de rookschalen voor de wierook, en de wierookvaten 2), van gesloten goud; aangaande de ingang van het huis, zijn binnenste deuren, van het heilige der heiligen, en de deuren van, voor aan het huis van de tempel, die uit de voorhof in het heilige voerden, waren van goud, ten minste draaiden zij in gouden duimen (1 Koningen .6: 31,34), terwijl de deuren zelf uit olijfbomen- of cipressenhout gemaakt, en alleen met goud overtrokken waren (Hoofdstuk 3: 7).

In het Hebr. Hamzammeroth. Eigenlijk mesjes, gebruikt bij het schoonhouden van de lampen.

Beter: de dompers. De LXX vertaalt door: upoyemata. De Vulgata door: vasa, ubi quae emuncta sunt, exstinguantur.

HOOFDSTUK 5

INWIJDING VAN DE TEMPEL AANGEVANGEN

Vs. 1-Hoofdstuk 7: 11. Ter inwijding van de nieuw gebouwde tempel, verzamelt Salomo in het 24ste jaar van zijn regering de oudsten en de stamhoofden van zijn volk te Jeruzalem, laat de Bondskist uit de tijdelijke tent op Zion, naar haar plaats in het Heilige der heiligen overbrengen, maar de tot dusver te Gibeon gehouden tabernakel met zijn gereedschappen door de Levieten brengen in de opperzalen van het tempelgebouw. Een wolk waarin de Heerlijkheid van de Heere verschijnt, vervult het huis, als de priesters, na de ark opgericht te hebben, dit verlaten, en hierin vindt Salomo het uitgangspunt voor zijn rede, waarin hij de Heere lof zegt; waarna hij dan zijn hoogst verblijd en godvruchtig hart in een lang gebed uitstort. Nauwelijks heeft hij zijn gebed geëindigd, of er valt vuur van de hemel, dat het offer op het brandoffer-altaar verteert; daarmee is dit tot de rechtmatige offerplaats voor geheel Israël door de Heere gewijd, en nu begint een feest van de tempel-inwijding, dat zeven dagen duurt, en waaraan zich een zevendaags loofhuttenfeest met een achtste dag, als voorgeschreven slotfeest, aansluit. Nu pas wordt het volk door zijn koning weer huiswaarts gezonden (Vergelijk 1 Koningen .8: 1-66).

Alzo, gelijk in Hoofdstuk 3: 1-4: 22 verhaald is, werd al het werk volbracht, dat Salomo aan het huis van de Heere maakte. Daarna bracht Salomo de geheiligde dingen van zijn vader David in het nu gereed zijnde huis; en het zilver, en het goud, en al de vaten (1 Kronieken 18: 10 vv.) legde hij onder de schatten van het huis van God (1 Koningen .7: 51).

Toen, na 20 jaren, sedert het begin van het bouwen, de tempel geheel gereed was, d.i. in het jaar 991 vóór Christus, vergaderde Salomo de oudsten van Israël, en al de hoofden, de vorsten van de stammen, de oversten van de vaders, van de vaderlijke huizen (Ex 6: 15), onder de kinderen van Israël, te Jeruzalem, om de ark des verbonds van de Heere op te brengen uit de stad van David, die is Zion, waar zij sedert David's tijd zich bevond (1 Kronieken 15: 3 vv.), naar de nieuwgebouwde tempel op Moria.

En alle mannen van Israël, die tot de stam- en geslachtshoofden behoorden, voldeden aan deze oproeping, en verzamelden zich tot de koning op het feest, welks viering nabij was (Hoofdstuk 7: 8), hetwelk was in de zevende maand, de maand Ethanim of Tisri, overeenkomende met onze Oktober (Ex 12: 2).

En al de oudsten van Israël kwamen op de achtste dag van deze maand naar de stad van David, op de berg Zion, om tegenwoordig te zijn bij de overbrenging van de Ark naar het tempelgebouw (vs. 2); en de Levieten 1) namen de ark op.

Omdat in 1 Koningen .8: 6 staat, dat de Priesters de Ark droegen en in vs. 7 van dit Hoofdstuk dit evenzeer wordt gezegd, zo volgt hieruit, dat we hier onder Levieten hebben te verstaan, de Levitische priesters, dat wil zeggen zulke Levieten, die de Priesterlijke waardigheid bekleedden.

De Levieten, dit is de bedoeling, die Priesters waren, namen de Ark op en zij onder de Levieten, die geen priesters waren, droegen de tabernakel. In vs. 4 is de algemene benaming gebruikt. In vs. 7 wordt nader aangegeven, wie van de Levieten de Ark binnenbrachten.

En zij brachten de arke, en de van Gibeon gehaalde tent der samenkomst opwaarts naar de berg Moria, mitsgaders al de heilige vaten, die in de tent waren; deze brachten de priesters en Levieten opwaartsnaar de tempelberg, om ze als heilige overblijfselen te bewaren op de voor hen bepaalde plaats.

De koning Salomo nu, en de ganse vergadering van Israël, vertegenwoordigd door de stammen en geslachtshoofden, die bij hem vergaderd waren voor de ark, toen men deze uit de tijdelijke tent (1 Kronieken 16: 1) afhaalde, offerden bij hun aankomst in de voorhof van de priesters, op het aldaar opgerichte brandofferaltaar, schapen en runderen, die vanwege de menigte niet geteld noch gerekend konden worden; maar de tegenwoordige offers werden nu slechts gereed gemaakt, maar nog niet aangestoken (Hoofdstuk 7: 1).

De heilige Schrijver denkt hierbij tevens aan die offers, die later (Hoofdstuk 7: 4 vv.) dus in het algemeen bij de tempelinwijding werden gebracht.

Alzo, nadat dit geschied was, brachten de priesters de ark des verbonds van de Heere, door het voorhuis van de tempel, waarvoor zij die eerst hadden neergezet, en daarna door het Heilige heen tot haar plaats, tot de aanspraakplaats van het huis, het binnenste of achterste deel van de tempel, d.i. tot het heilige, tot onder de vleugelen van de twee cherubs, die Salomo daar had laten oprichten (Hoofdstuk 3: 10 vv.).

Want de cherubs spreidden 1) de beide vleugelen over de plaats van de ark; en de cherubs overdekten de in de richting van het noorden tot het zuiden staande ark en haar handbomen van boven.

Zeer wel, althans naar mijn oordeel, zegt men, dat de benaming van een schaduw een teken en aanduiding zij van de verborgene en onbegrijpelijk krachtadige werking van de Heilige Geest, waardoor hij dat stuk van de vruchtbaarmaking zo bedektelijk verricht heeft, dat de wijze en manier daarvan zelfs niet aan de gelukzalige Maagd is bekend geweest; en daarenboven daarmee heeft willen vermanen, dat wij de wijze en manier daarvan niet nieuwsgierig moeten onderzoeken. Waarop schijnt te zien de overschaduwing van de wolk in de Tabernakel des Verbonds en dat de Cherubs de Ark overschaduwden.

Daarna schoven zij de handbomen verder uit, dat de hoofden, de uiteinden van de handbomen gezien werden uit de ark, in (1 Koningen 8: 8 staat: uit het heiligdom) vooraan de aanspraakplaats, als men onmiddellijk voor de open deur van het allerheiligste stond, maar buiten, als men verder naar boven in het heilige stond, niet gezien werden (1Ki 8: 8) omdat naar de wetten van het perspectief met de afstand ook de gezichtshoek scherper werd. En zij was daar tot op deze dag, maar werd bij de verwoesting van de tempel met de overige kostbare gereedschappen vernield (Hoofdstuk 36: 19.)

Er was niets in de ark zelf, onaangemerkt hetgeen er naast stond (Hebr.9: 4), dan alleen de twee tafelen 1), die Mozes bij Horeb (Ex 33: 6) daarin gedaan had, toen de Heere een verbond maakte met de kinderen van Israël, toen zij uit Egypte uitgetogen waren (Exod.40: 20).

"1Ki 8: 9"

En het geschiedde toen de priesters uit het heilige uitgingen, om het reukwerk voor het reukoffer te halen, en wel al de priesters zonder uitzondering; (want al de priesters, die gevonden werden, hadden zich geheiligd, naar de bevelen van de wet zich gereinigd en voorbereid door gebeden, wassing van de klederen, onthouding van de huwelijksgemeenschap, ten einde op deze dag de priesterlijke werkzaamheden gemeenschappelijk te verrichten, zonder de in 1 Kronieken 23: 1 vv vermelde verdelingen te houden, volgens welke gewoonlijk slechts een bepaalde klasse van priesters, die juist aan de beurt was, de priesterdienst vervulde. Men deed dit nu gezamenlijk, omdat men aan het feest de hoogste luister wilde bijzetten;

En, om ook dit nog aan het in vs. 7 verhaalde toe te voegen, de Levieten, die zangers waren van hen allen 1), van of onder Asaf, van of onder Heman, van of onder Jeduthun, en van hun zonen en van hun broeders; dus al de in 1 Kronieken 24: 2 vv. vermelde zangersfamilies, in fijn linnen, uit byssus geweven opperklederen (1 Koningen .15: 27) gekleed, zongen, terwijl de ark het Heilige der heiligen inging, met cimbalen, en met luiten, en harpen, (1 Kronieken 14: 16 vv.) en stonden in de binnenvoorhof tegen het oosten van het brandofferaltaar, en met hen tot honderdentwintig priesters toe, trompettend met trompetten (1 Kronieken 15: 24).

Beter: En de Levieten, de zangers, zij allen, Asaf, Heman en Jeduthun en hun zonen en hun broeders.

Beter; Blazend op de trompetten.

Het geschiedde dan, toen zij eenparig in volkomen muzikale harmonie, trompetten en zongen, om een eenparige stem te laten horen, prijzend en lovend de Heere (vgl. de hierbij behorende 132ste Psalm); en toen zij de stem, het muziekgeschal, verhieven met trompetten, en met cimbalen, en andere het gezang begeleidend muzikale instrumenten, en toen zij de Heere prezen, toen het volk het Psalmgezag met de lofzegging besloot, dat Hij, de Heere, goed is, dat Zijn weldadigheid is tot in eeuwigheid, dat het gewone antwoord was, dat het in de buiten-voorhof verzamelde volk gaf, op de door de Levieten gezongen liederen (1Ch 23:

vgl. Hoofdstuk 7: 3 Ezra 3: 11); dat het huis op hetzelfde ogenblik, dat ook de priesters uit het Heilige kwamen (vs. 11), met een lof, de wolk vervuld werd, namelijk het huis van de Heere.

niet een, maar de wolk, omdat hier bedoeld wordt de wolk, die ook in de Tabernakel verscheen en die de Heerlijkheid van de Heere afbeeldde "1Ki 8: 10".

En de priesters konden, vanwege die wolk, niet staan, om te dienen; durfden het thans niet wagen om het Heilige weer te betreden, maar konden pas later hun reukoffer brengen; want de in deze wolk verschijnende heerlijkheid van de Heere had het huis van God vervuld, en nam het daardoor op zichtbare wijze voor de Heere in bezit.

HOOFDSTUK 6

INWIJDING VAN DE TEMPEL VOORTGEZET

Toen zei Salomo, hoogst verblijd over deze feitelijke verhoring van het in Psalm 132: 8 uitgesproken gebed, zijn aangezicht tempelwaarts wendend: De Heere heeft gezegd, dat Hij in de donkerheid zou wonen, dat Hij Zijn tegenwoordigheid zou te kennen geven door het teken van zo'n wolk (Lev.16: 2); dit woord nu, zie, thans is het vervuld en de Heere is in Zijn Heiligdom.

En ik heb (beter: ja, voorwaar! ik heb) U, o Heere! een huis ter woonstede gebouwd, en een vaste plaats tot Uw eeuwige woning, zolang de wet duren zal, en dus heb ik met deze bouw mijn doel op heerlijke wijze bereikt.

Daarna wendde de koning zijn aangezicht van de tempel om naar het volk, en zegende, begroette, met een zegenwens, de ganse gemeente van Israël; en de ganse gemeente van Israël stond in de grote voorhof, en ontving zo de zegenwens van haar koning.

En hij, van de zegengroet overgaande tot een lofzegging van God, zei verder: Geloofd zij de Heere, de God van Israël, die met Zijn mond tot mijn vader David gesproken heeft (1 Kronieken 17: 4 vv.), en heeft het met Zijn handen, met Zijn machtige wil nu ook Zijn woord vervuld, zeggende:

Van die dag af, dat Ik Mijn volk uit Egypteland uitgevoerd heb, heb Ik, nadat het volk van het hun beloofde land bezit genomen had, geen stad verkoren uit alle stammen van Israël, om een huis te bouwen, dat Mijn naam daar zou wezen; en geen man verkoren, om voor altijd en in al zijn nakomelingen, een voorganger te zijn over Mijn volk Israël.

Maar Ik heb Jeruzalem verkoren, dat Mijn naam daar zou wezen; en Ik heb David verkoren, dat hij, met alle zijn nakomelingen na hem, over Mijn volk Israël koning wezen zou.

Merk hier op, hoe alles naar Gods bevel moet geschieden, opdat niemand uit eigen inzicht de openbare godsdienst inricht; want Salomo erkent luid, dat de stad Jeruzalem en de persoon van David beide door God verkoren zijn.

Wat Salomo hier zegt komt in deze vorm in 1 Kronieken 17: 4 vv. niet voor, maar is een vrije behandeling van het aldaar gezegde, en van het woord uit 1 Kronieken 11: 2 en de geschiedenis in 1 Kronieken 21: 15-22: 1 ; zie over zo'n vrije behandeling van reeds aangewezen woorden op een latere plaats van de Schrift "Ex 20: 6" (derde afdeling).

Het was ook in het hart van mijn vader David, om een vast stenen huis te bouwen voor de naam van de Heere, de God van Israël, naardien hij terecht inzag, dat een blijvend heiligdom voegde bij het duurzame koningschap over Israël.

Maar de Heere zei tot mijn vader David: Omdat dat in uw hart geweest is voor Mijn naam een huis te bouwen, u hebt welgedaan, dat het in uw hart geweest is.

Evenwel u zelf zult dat huis niet bouwen, maar uw zoon, die uit uw lenden, d.i. uw vlees en bloed, voortkomen, en na u op uw stoel zitten zal, die zal voor Mijn naam dat huis bouwen (vgl. 1 Kronieken 28: 2 vv.).

Zo heeft de Heere Zijn woord bevestigd, feitelijk verwezenlijkt, dat Hij toen gesproken had; want ik ben opgestaan in de plaats van mijn vader David, en ik zit op de troon van Israël, zoals de Heere gesproken heeft; en ik heb een huis gebouwd voor de naam van de Heere, van de God van Israël.

En ik heb daar de ark gesteld (Hoofdstuk 5: 2 vv.), waarin het verbond, de twee stenen tafelen met de tien woorden, de wetten van het verbond van de Heere is, dat Hij maakte met de kinderen van Israël.

En hij, de koning, stond, na God op deze wijze geloofd te hebben, voor het altaar van de Heere, op het oostelijk daarvan voor hem opgerichte gestoelte, tegenover de ganse gemeente van Israël, die aldus gedeeltelijk achter hem, gedeeltelijk aan zijn rechter- en linkerzijde zich bevond, en hij breidde, terwijl hij met het aangezicht zich tempelwaarts wendde, zijn handen uit naar de hemel, om te bidden;

(Want Salomo had een koperen gestoelte gemaakt, en had het gesteld in het midden van de voorhof; zijnde vijf ellen in zijn lengte, en vijf ellen in zijn breedte, en drie ellen in zijn hoogte (1Ki 8: 22); en hij stond daarop, zoals reeds gezegd is, en knielde daarop op zijn knieën voor de ganse gemeente van Israël, en breidde zijn handen uit naar de hemel).

Deze ceremonie is in het bidden gebruikt geweest als teken van de ootmoed van ons hart, waarin wij overtuigd zijn, dat wij voor de Goddelijke Majesteit niet bestaan kunnen.

En hij zei: Heere, God van Israël! er is geen God zoals Gij, in de hemel noch op de aarde (Exod.15: 11), houdende het verbond en de weldadigheid, alle genadige verbondsbeloften, aan Uw knechten, die voor Uw aangezicht met hun ganse hart wandelen;

Die Uw knecht, mijn vader David, gehouden hebt, wat Gij tot hem gesproken had, dat zijn zoon na hem op zijn stoel zitten en voor Uw naam een huis bouwen zou (vs. 9); want met Uw mond hebt Gij gesproken, en met Uw krachtige hand vervuld, zoals het te dezen dage is.

En nu, Heere, God van Israël, houd met dezelfde trouw ook voortaan Uw knecht, mijn vader David, wat Gij tot hem gesproken hebt, zeggende: Geen man zal u van voor Mijn aangezicht afgesneden worden, die zitte op de troon van Israël; alleenlijk zo uw zonen hun weg bewaren, om te wandelen in Mijn wet, d.i. om te geloven en te leven met alle oprechtheid naar het geopenbaarde woord van God, zoals u gewandeld hebt voor Mijn aangezicht.

Nu dan, o Heere, God van Israël! laat in het algemeen en in ieder opzicht Uw woord waar worden, wat Gij gesproken hebt tot Uw knecht, tot David, met betrekking tot zijn geslacht en tot zijn volk.

Maar waarlijk, ik weet wel, dat Gij niet op zo'n wijze in deze tempel woont, als de mens in zijn huis; want zou ook iemand dwaas genoeg zijn, om zich in te beelden dat God op zo'n beperkte wijze bij de mensen op de aarde wonen zou? Zie, de hemelen, ja de hemel der hemelen (De 10: 4), zouden U, in Uw onmetelijk Wezen niet begrijpen niet bevatten, hoeveel te min dit huis, dat ik gebouwd heb!

Maar omdat ik aan de andere zijde ook weet, dat Gij, naar Uw belofte, met Uw tegenwoordigheid aan deze plaats zult wonen, wend U dan nog tot het gebed van Uw knecht, en tot zijn smeking, o Heere, mijn God! om te horen naar het geroep en naar het gebed, dat Uw knecht heden voor Uw aangezicht bidt.

Dat Uw ogen in genadige hoede en bewaring, open zijn, dag en nacht, over dit huis, over de plaats, waarvan Gij gezegd, beloofd (1Ki 3: 17) hebt, Uw naam daar te zullen zetten, te maken, dat daar Uw woord geleerd, Uw naam aangeropen, Uw godsdienst uitgericht en Uw volk tot de heilige oefeningen vergaderd wordt, en door Uw Geest ook krachtig is; en bewijs, dat deze de plaats van Uw bijzondere tegenwoordigheid is, om, reeds heden, te horen naar het gebed, dat Uw knecht bidden zal in deze plaats.

Hoor dan naar de smekingen van Uw knecht, en van Uw volk Israël, die, heden en in alle toekomstige dagen in deze plaats zullen bidden; en hoor Gij uit de plaats van Uw eigenlijke en werkelijke woning, namelijk uit de hemel, ja hoor, en vergeef.

Wanneer zo, om hier enige gevallen te noemen, waarin men aan deze plaats tot U bidden zal, iemand tegen zijn naaste gezondigd zal hebben, in verdenking zal geraten, dat hij zich aan het goed van een ander vergrepen, of op enigerlei wijze zijn naaste benadeeld zal hebben, en die hem, om zich van die verdenking te zuiveren (Exod.22: 7 vv., 10 vv.), een eed van vloek opgelegd zal hebben, om zichzelf te vervloeken, en de eed van de vloek voor Uw altaar in dit huis komen zal (1Ki 8: 31):

Hoor gij dan, wiens Naam daarbij aangeropen wordt, uit de hemel, en doe, naardat Uw gerechtigheid ten aanzien van zijn eed en de zaak vereist; grijp met uw macht in, en richt Uw knechten, zowel hem, die onder verdenking van de zonde staat, als hem, die de verdenking geuit en op de eed van de vloek aangedrongen heeft; vergeldend de goddeloze, welke van de twee het ook zij, gevend zijn weg op zijn hoofd, en rechtvaardigende de rechtvaardige, die of terecht een aanklacht inleverde, of onschuldig in verdenking kwam, gevende hem naar zijn gerechtigheid, d.i. naar de gerechtigheid van zijn zaak, die hij met de mensen had uit te staan.

Wanneer ook, in een ander geval, Uw volk Israël, naar Uw Goddelijke dreiging (Lev.26: 14 vv. Deuteronomium 28: 25), voor het aangezicht van de vijand geslagen zal worden, omdat zij tegen U gezondigd zullen hebben, en de in het land achtergeblevenen zich bekeren en Uw naam belijden, en voor Uw aangezicht in dit huis bidden en smeken zullen;

Hoor Gij dan uit de hemel, en vergeef de zonden van uw volk Israël, en breng hen, die in een vreemd land zijn weggevoerd, weer in het land, dat Gij hun en hun vaders gegeven hebt.

Als in een derde geval, de hemel gesloten zal zijn, dat er geen regen is, omdat zij tegen U gezondigd zullen hebben (Lev.26: 19 Deuteronomium 28: 24 vv.); en zij in deze plaats bidden, en Uw naam belijden, en van hun zonden zich bekeren zullen, als Gij hen geplaagd zult hebben;

Hoor gij dan in de hemel, en vergeef de zonden van Uw knechten, de koningen, en van Uw volk Israël, als Gij hun geleerd zult hebben (of: dat Gij hun leert) de goede weg, waarin zij voortaan wandelen zullen; en geef daarbij ook regen op Uw land, dat Gij Uw volk tot een erfenis gegeven hebt.

Als er, in een vierde geval, hongersnood in het land zal, als er pest zal, als er brandkoren of honingdauw, sprinkhanen en kevers zal, als iemand van zijn, Israël's vijanden in het land van zijn poorten, waarin hij reeds is binnengedrongen, hem belegeren zal, of enige plaag, of enige ziekte zal ter kastijding van het volk (Deuteronomium 28: 22 vv.);

Als er, in een vierde geval, hongersnood in het land zal, als er pest zal, als er brandkoren of honingdauw, sprinkhanen en kevers zal, als iemand van zijn, Israël's vijanden in het land van zijn poorten, waarin hij reeds is binnengedrongen, hem belegeren zal, of enige plaag, of enige ziekte zal ter kastijding van het volk (Deuteronomium 28: 22 vv.);

Als er, in een vierde geval, hongersnood in het land zal, als er pest zal, als er brandkoren of honingdauw, sprinkhanen en kevers zal, als iemand van zijn, Israël's vijanden in het land van zijn poorten, waarin hij reeds is binnengedrongen, hem belegeren zal, of enige plaag, of enige ziekte zal ter kastijding van het volk (Deuteronomium 28: 22 vv.);

Alle gebed, alle smeking, die van enig mens, of van al uw volk Israël, hetzij een enkel persoon, of het gehele volk, geschiedt zal, als zij erkennen, een ieder zijn plaag en zijn smarte, als straf voor zijn zonde en daarover berouw voelt, en een ieder zijn handen In dit huis uitbreiden zal;

Hoor Gij dan uit de hemel, de vaste plaats van uw woning, en vergeef, en geef een ieder naar al zijn wegen, zoals Gij zijn hart kent, of zijn berouw oprecht en ernstig is; want Gij alleen kent het hart van de kinderen van de mensen (Psalm 7: 10).

Opdat zij U voortaan vrezen, om te wandelen in uw wegen, al de dagen, die zij leven zullen op het land, dat u onzen vaders gegeven hebt.

Zelfs ook in een vijfde geval, aangaande de vreemde, die van uw volk Israël niet zijn zal, maar een heiden, maar uit verre lande, omwille van Uw grote naam, en Uw sterke hand, en Uw uitgestrekte arm, komen zal: als zij komen, en bidden zullen in dit huis;

Hoor Gij dan uit de hemel, uit de vaste plaats van Uw woning, en doe naar alles, waarom die vreemde tot U roepen zal, opdat alle volken der aarde Uw naam kennen, zo om U te vrezen, zoals uw volk Israël, als om te weten, dat Uw naam genoemd wordt over dit huis, dat ik gebouwd heb (1Ki 8: 43).

Wanneer, in een zesde geval, Uw volk in de strijd tegen zijn vijanden uittrekken zal, door de weg, die Gij hen heenzenden zult, in een door U geboden of althans veroorloofde veldtocht, en zullen tot U bidden naar de weg van deze stad, met het aangezicht naar deze stad gekeerd, die Gij verkoren hebt, en naar dit huis, dat ik voor Uw naam gebouwd heb;

Hoor dan uit de hemel hun gebed en hun smeking, en voer hun recht uit.

Wanneer, in een zevende geval, zij gezondigd zullen hebben tegen U, (want geen mens is er, die niet zondigt), en Gij tegen hen vertoornd zult zijn, en hen leveren zult voor het aangezicht van de vijand, dat degenen, die hen gevangen hebben, hen gevankelijk wegvoeren in een land, dat verre of nabij is (Lev.26: 33 vv. Deuteronomium 28: 49 vv.; 30: 1 vv.);

En zij in het land, waar zij gevankelijk weggevoerd zijn, weer aan hun hart brengen zullen, dat zij zich bekeren, en tot U smeken in het land van hun gevangenis, zeggende: Wij hebben gezondigd, verkeerd gedaan, en goddeloos gehandeld (Psalm 106: 6 Dan.9: 5 9.5);

En zij zich tot U bekeren, met hun ganse hart, en met hun ganse ziel, in het land van hun gevangenis, waar zij hen gevankelijk weggevoerd hebben, en bidden zullen naar de weg in de richting van hun land, dat Gij hun vaders gegeven hebt, en naar deze stad, die Gij verkoren hebt, en naar dit huis, dat Ik voor Uw naam gebouwd heb (Dan.6: 10 vv.);

Hoor dan uit de hemel, uit de vaste plaats van Uw woning, hun gebed en hun smekingen, en voer hun recht uit, en vergeef Uw volk, wat zij tegen U gezondigd zullen hebben, en geef hun barmhartigheid voor het aangezicht van degenen, die hen gevangen houden, dat zij hen weer in vrijheid stellen.

Nu, mijn God! laat toch Uw ogen open en Uw oren opmerkend zijn tot het gebed van deze plaats (vs. 20).

En 1) nu, Heere God! maak U op tot Uw rust, Gij en de ark van Uw kracht; laat Uw priesters, Heere God! met heil bekleed worden, en laat Uw gunstgenoten over het goede blij zijn.

De inhoud van vs. 41 en 42 komt in 1 Kronieken 8 bij het gebed van Salomo niet voor. Dit bewijst echter volstrekt niet, dat die woorden niet door Salomo zijn uitgesproken, of door de Schrijver van de Kronieken aan het gebed zijn toegevoegd. Integendeel, wat de Schrijver van

de Boeken der Koningen vermeldt, is het eigenlijke gebed het gebed van de inwijding, waarmee de Tempel aan de Heere werd opgedragen.

Wat hier nog aan dit gebed is toegevoegd is de bede, dat de Heere nu in waarheid genoegzamen moge nemen in het verrichte werk, het zegel zette op Zijn werk, door Salomo ten einde gebracht. De wens: maak U op tot Uw rust, is geuit in navolging van het gebruik in de woestijn. Toen in de woestijn de Ark werd opgenomen en na volbrachte tocht weer werd neergezet, geschiedde dit met gelijke formule. Salomo spreekt hier dus de wens uit, dat de Heere nu van dit stenen huis gebruik maakt, zoals Hij vroeger gebruik gemaakt heeft van de Tabernakel. Als gevolg daarvan moge Hij dan ook, en dit is verder de bede, de Priesters met heil bekleden en Zijn gunstgenoten het goede doen genieten.

O Heere God! wend het aangezicht van Uw gezalfde niet af 1); gedenk de weldadigheden van David, Uw knecht.

Wij kunnen en mogen in gebed pleiten, zoals Salomo hier doet, in een gelovig vooruitzicht op en tot Christus, onze Heere.

HOOFDSTUK 7

INWIJDING VAN DE TEMPEL GEËINDIGD

Toen nu Salomo voleind had te bidden, en juist zich van zijn knieën (Hoofdstuk 6: 13 6.13) wilde opheffen, zo daalde, zoals vroeger bij het eerste offer van Aäron (Lev.9: 24 9.24), het vuur van de hemel 1), en verteerde het op het brandofferaltaar gereed gemaakte (Hoofdstuk 5: brandoffer en de slachtofferen; en de heerlijkheid van de Heere vervulde het huis.

Deze gebeurtenis wordt in 1 Koningen .8: 54 vv. niet vermeld, terwijl hier weggelaten wordt, de mededeling van het zegenen van het volk door Salomo.

Wat nu dit neerdalen van het vuur van de hemel betreft, het is duidelijk, dat de Heere God niet alleen daarmee het brandofferaltaar tot wettige offerplaats heeft willen heiligen, maar ook en bovenal daarmee heeft willen aanduiden, dat, als Israël met zijn offeranden daar kwam, het kon hopen op de genade van die God, die, als de God van het Verbond, tussen de Cherubs troonde. In het vuur van de hemel, dat de offeranden op het altaar verteerde, openbaarde zich de heerlijkheid van de Heere dan ook op zo'n treffende wijze, dat de priesters niet in het huis van de Heere, niet in het Heilige, door de voorhof konden ingaan.

Wij hebben er dan ook wel op te letten, dat de heerlijkheid, hier vermeld, niet een gevolg was van de Wolk in het Heiligdom, maar van het vuur uit de hemel.

In 2 Kronieken 5: 14 wordt gezegd, dat de Priesters niet konden staan, hier dat zij niet konden ingaan. In eerstgenoemde plaats worden zij voorgesteld als te verkeren in het Huis van God, hier als in de voorhof, of daarvoor.

Wij hebben derhalve hier een nadere aanvulling van het bericht in de Boeken der Koningen, een aanvulling, die geheel in overeenstemming is met het doel van de Schrijver van de Kronieken, n.l. om zijn tijdgenoten in de eerste plaats een diepe indruk te geven van de Levitische eredienst als niet alleen heilig, maar ook door God, de Heere, bij de tempelwijding als opnieuw gesanctioneerd.

En de priesters konden niet ingaan in het huis van de Heere; want de heerlijkheid van de Heere had het huis van de Heere vervuld.

En toen al de kinderen van Israël, waarvoor toch dit teken geschiedde, dat vuur zagen afdalen, en de heerlijkheid van de Heere over het huis, zo bukten zij, evenals Salomo bij het eerste teken in een blijmoedig dankgebed zijn gemoed had ontlast (Hoofdstuk 6: 1 vv. 6.1), bij dit tweede teken met hun aangezichten ter aarde op de vloer, van het voorhof, en aanbaden

hun majestueus Zich openbarende en toch zo genadig Zich neerbuigende God, en als nu de koning tot hen kwam en hen zegende en hen vermaande (1 Koningen .8: 55 vv.), namen zij deel aan de openbare godsdienst, en loofden de Heere, dat Hij goed is, en dat Zijn weldadigheid is tot in eeuwigheid.

Israël kon hier een blijk van Gods goedkeuring van hun offeranden uit opnemen, en daarom loofden alle tongen onder hen Gods goedheid en weldadigheid. Een lofzang, die nooit te onpas komt en waartoe het onze harten en tongen nooit aan stof, gelegenheid en taal ontbreken kan. Behaagt het God zich als een verterend vuur voor de zondaar hier in de tijd te vertonen, dan kan de wereld uit dit oordeel gerechtigheid leren en Zijn volk zich in Zijn licht verheugen. Israël had ook wel reden, om Gods goedheid te verheerlijken, want het zijn de barmhartigheden van de Heere, dat zij niet, dat wij niet, maar de offeranden in onze plaats verteerd en vernield worden.

De koning nu en al het volk offerden hierop die slachtoffers voor het aangezicht van de Heere, die in Hoofdstuk 5: 6 aangeduid en voor het tegenwoordige feest bestemd waren.

En de koning Salomo offerde in het geheel op deze eerste en de zes volgende dagen van het feest aan slachtoffer van runderen, tweeëntwintig duizend, en van schapen, honderdentwintig duizend, de offers van de stamvorsten en van het volk laten zich echter niet berekenen, zoals reeds gezegd is. Alzo hebben de koning en het ganse volk het huis van God ingewijd.

Ook stonden de priesters in hun wachten 1), zij vervulden bij het feest, het ambt, waartoe de Wet hen verbond, en de Levieten begeleidden het godsdienstige werk met de muzikale instrumenten van de Heere, die de koning David gemaakt had, had laten maken, om de Heere te loven, dat Zijn weldadigheid is in eeuwigheid, op de wijze, als David door hun dienst, met de Psalmen, die zij zongen, Hem prees; en de priesters trompettenden tegen hen over, in bijzondere koren, en gans Israël stond in de buiten-voorhof en woonde de heilige handeling met aandacht bij.

In het Hebr. Al-Mischmerotham. Letterlijk: op hun wachtposten. Dat wil zeggen in hun ambten, zoals David hen geordend had.

En Salomo heiligde 1) voor het feest van drie dagen, het middelste van de voorhof, dat voor het huis van de Heere was, de ganse ruimte van de voorhof van de priesters tussen het brandoffer-altaar en het tempelhuis; omdat hij daar op vele kleine, tot dat bijzondere doel opgerichte altaren, de brandoffers en het vette van de dankoffers bereid had, verbrandde daarop de brandoffers en het vette van de dankoffers; want het koperen altaar, dat Salomo gemaakt had (Hoofdstuk 4: 1), en voor gewone tijden de enige rechtmatige offerplaats was, kon het brandoffer, en het spijsoffer, en het vette, het dankoffer (Le 3: 5) niet vatten.

Beter: En Salomo had geheiligd, omdat dit reeds te voren gedaan was, aleer de brandoffers en dankoffers, waarvan in vs. 5 sprake is, werden gebracht. De reden waarom, wordt aan het slot aan dit vers meegedeeld.

Salomo hield ook in dezelfde tijd, nadat hij de inwijding van de tempel in de dagen van 8-14 van de maand Ethanim of Tisri voleindigd had, ook het feest namelijk het op de 15-21 Tisri invallende Loofhuttenfeest (Lev.23: 34 vv.), zeven dagenlang, en gans Israël met hem, een zeer grote gemeente, van de ingang, de uiterste noordergrens van het rijk af van Hamath

in Syrië, tot de uiterste zuidergrens, de rivier van Egypte (Num.34: 5,8), de tegenwoordige Wady el Arisch.

En op de achtste dag, op de 22sten Tisri, hielden zij een verbodsdag, de in Lev.23: 36 bevolen vergadering, zodat het gehele feest tweemaal zeven dagen duurde; want zij hielden de inwijding van het altaar (vs. 7-11) zeven dagen, en het feest (vs. 8), ook zeven dagen, waarop dan nog als vijftiende dat, het slotfeest volgde, dat in de aanvang van ons vers werd vermeld.

Maar op de drieëntwintigste dag van de zevende maand van Ethanim of Tisri (Ex 12: 2), liet hij het volk weer huiswaarts gaan tot hun hutten, en zij trokken heen blijde en goedsmoeds over het goede, dat de Heere aan David en Salomo, en Zijn volk Israël gedaan had 1).

"1Ki 8: 66"

Alzo volbracht Salomo, in de loop van 20 jaren, sedert het 4de jaar van zijn regering (Hoofdstuk 8: 1), het huis van de Heere, en het huis van de koning, van welks bouw in ons Boek niets naders bericht is geworden, maar wel in 1 Koningen .7: 1-12; en al wat in Salomo's hart gekomen was, om in het huis van de Heere en in zijn huis te maken, richtte hij tot Oktober van het jaar 991 vóór Christus, voorspoedig uit.

VI. Vs. 12-22. Nog eenmaal, evenals bij de aanvang van zijn regering te Gibeon, zo ook na volbrachten tempelbouw te Jeruzalem, verschijnt de Heere aan Salomo, verzekert hem van de genadige verhoring van zijn gebed, dat hij bij de inwijding had uitgesproken, terwijl Hij de afzonderlijke beden in het bijzonder antwoord geeft, maar tevens in zeer ernstige, sterke woorden voor afval van Hem waarschuwt, want dan zou hij al de vloeken, daarover in de Wet uitgesproken, op zich laden. (Vergelijk 1 Koningen .9: 1-9)

En de Heere verscheen Salomo, of na de eerste dag van de tempelwijding, of na het slotfeest van het feest van de Loofhutten, alzo of na de 8ste of na de 22ste Tisri van genoemd jaar 901 voor Christus zoals Hij hem vóór 23-24 jaren te Gibeon verschenen was (Hoofdstuk 7 vv.),' s nachts in een droom, en Hij zei tot hem: Ik heb uw gebed (Hoofdstuk 6: 14 vv.) verhoord, en heb Mij deze plaats, dit huis, dat gij op Moria Mijn naam gebouwd hebt, verkoren tot een offerhuis (Deuteronomium 12: 5 vv.).

Zo Ik de hemel toesluit, dat er geen regen is, of zo Ik de sprinkhanen gebied, het land te verteren, of zo Ik de pest onder mijn volk zend:

En Mijn volk, waarover Mijn naam genoemd wordt, zich verootmoedigen en bidden, en Mijn aangezicht zoeken, en zich bekeren van hun boze wegen 1), zo zal Ik uit de hemel horen, en hun zonden vergeven, en hun land genezen.

Het antwoord van de Heere is hier een weinig uitvoeriger vermeld, dan in de Boeken der Koningen. De Heere God dreigt eerst met toesluiten van de hemel, zodat er geen regen zou

komen, dan met sprinkhanen en pest. Maar de Heere belooft ook, dat, indien het volk zich tot de Tempel zal begeven, om vergiffenis te smeken en offeranden te brengen, Hij hen weer genadig zal zijn, mits, en hierop valt al de nadruk, indien het volk zich bekeren zal van hun zonden. Hieruit zou het toch blijken, of de offeranden met een waarachtig hart werden gebracht en de belijdenis van schuld oprecht was, of Israël's komen een in waarheid schuldbelijdend terugkeren tot de Heere was. De Heere God doet het hier Salomo voelen, hoe alleen een in de schuld vallen, dat gevolgd wordt door een laten varen van de afgodendienst, bij Hem gewild is. Dit is het dan ook, wat altijd in de dagen van diepe afval door de Profeten op de voorgrond wordt gesteld. In bekering alleen zou redding voor land en volk zijn.

"1Ki 9: 9"

Nu zullen Mijn ogen open zijn en Mijn oren opmerkend op het gebed van deze plaats.

En men zal zeggen: Omdat zij de Heere, de God van hun vaders, verlaten hebben, die hen uit Egypteland uitgevoerd had, en hebben zich aan andere goden gehouden, en zich voor hen neergebogen, en hen gediend; daarom heeft Hij al dat kwaad over hen gebracht 1).

Geen wijze Salomo zelf kon een al te grote voorspoed verdragen. De uitkomst heeft geleerd, hoe de gedreigde vloek en straf heeft moeten stand grijpen, en hoe hij de grond, zowel van Israël's hoogheid als van Israël's val, gelegd heeft.

HOOFDSTUK 8

SALOMO'S GEBOUWDE STEDEN, HEERSCHAPPIJ, OFFERS EN SCHEPEN

VII. Vs. 1-18. Verdere bouwwerken, door Salomo uitgevoerd na de bouw van de tempel en van zijn paleis, bestaande uit de aanleg van magazijnsteden en rustplaatsen voor de handel, en van lusthuizen op de Libanon en te Jeruzalem; zijn arbeiders daarvoor had hij meest genomen uit de overblijfselen van de vroegere Kanaänitische bevolking, terwijl zijn volksgenoten een vrijere stelling tot hem innamen. De heilige Schrijver komt nog eenmaal op de bouw van 's konings paleis en van de tempel terug, om met betrekking tot het eerste op te merken, dat nu ook Salomo's Egyptische gemalin het voor haar bestemde huis betrok, en met betrekking tot de laatsten, dat van nu af de godsdienst op de hoogten ophield, die in het begin van Salomo's regering nog bestond. Na deze opmerking bericht hij ten slotte van de scheepvaart naar Ofir, die Salomo in gemeenschap met de Tyrische koning, van Ezeon-Geber uit, ondernam (Vergelijk 1 Koningen .9: 11-28).

Het geschiedde nu ten einde van twintig jaren, van het vierde jaar van zijn regering af gerekend (Hoofdstuk 3: 2), waarin Salomo het huis van de Heere en zijn huis (Hoofdstuk 2: 1) gebouwd had, van 1011-991 vóór Christus.

Dat Salomo ook de twintig steden in het landschap Galilea, die Hiram, koning van Tyrus, hem teruggegeven had, nadat Salomo ze voor een geldlening van 120 talenten had afgestaan, maar Hiram ze voor te gering had bevonden (1 Koningen .9: 11 vv.), bouwde, bevestigde, en de kinderen van Israël daar deed wonen, in plaats van de grotendeels Kanaänitische bevolking, die er tot dusver gevonden werd.

Daarna toog Salomo naar Hamath-Zoba 1), om deze beide Syrische staten, die reeds van zijn vader David meer of minder afhankelijk waren geweest (1 Koningen .18: 3-11), bij zijn rijk in te lijven, en hij overweldigde ze, hij bevestigde de hoofdstad van beide rijken, de stad Hamath, om de rijken zelf in onderdanigheid te houden.

Hamath-Zoba zijn niet twee steden, maar de beide landen, door David schatplichtig gemaakt.

En bouwde ook Thadmor in de woestijn, in een vruchtbare oase van de Syrische woestijn gelegen (2 Samuel 8: 6), en al de schatsteden, die hij bouwde in het vroeger vermelde rijk Hamath.

Terwijl Salomo, door de verovering van Hamath-Zoba aan deze noordelijke hoek, aan zijn rijk een verdere uitbreiding gaf, kwam ook de handelsweg in zijn bezit, die van Fenicië naar de Eufraat voerde; en nu stichtte hij, in het belang van een ongestoord handelsverkeer, verscheidene voorraadsteden of bevestigde stations-plaatsen, die de karavanen een veilig rustpunt boden tegen de overvallen van roofzieke woestijnbewoners, de reizigers en hun lastdieren levensonderhoud waarborgden, en voor koopgoederen misschien tot stapelplaats dienden. Zo'n stationsplaats was Thadmor, hij de Grieken en Romeinen Palmyra geheten,

naar de waarschijnlijkste berekeningen onder 34 1/3 noorder-breedte en 55 1/4-57" oosterlengte gelegen. Door haar gelukkige ligging, als een rijkelijk met water voorziene, door bijzonder gunstig klimaat en vruchtbare bodem uitmuntende oase, midden in de grote woestijn, en zeker ook als verenigingspunt van verscheidene wegen, verkreeg deze stad in de loop van de tijd de betekenis van een hoofd-handelplaats. Of Thadmor oorspronkelijk zelf tot het gebied van Hamath behoorde, of de stichting van deze stad niet pas door Salomo is geschied, maar deze haar slechts uitgebouwd en bevestigd heeft, het een zowel als het ander moet onbeslist blijven. Het is echter opmerkelijk, dat wij slechts behalve op onze plaats en 1 Koningen .9: 18 de stad overigens niet meer vermeld vinden, zo min bij gelegenheid van Syrische en Assyrische invallen, als bij profetische uitspraken over Syrië. Daartoe kan gedeeltelijk de afgezonderde ligging hebben bijgedragen; tevens kan men daarbij bedenken, dat de weg, die naar Thadmor voerde, voor de grotendeels uit ruitery bestaande Assyrische en Babylonische legers niet bruikbaar was, omdat hij door de woestijn leidde. Bovendien is het maar al te waarschijnlijk, dat Thadmor, evenals in het algemeen het geheel in Syrië verkregen gebied, betrekkelijk slechts korte tijd in het bezit van Israël bleef, later deelde zij het lot van alle voor-Aziatische landen, en was zij achtereenvolgens aan de heerschappij van de Assyriërs, Babyloniërs, Perzen en Macedoniërs onderworpen, totdat zij daarna onder de Seleucieden een van de beroemdste steden van het Oosten werd, en allengs in het bijna uitsluitend bezit geraakte van het handelsverkeer tussen de Eufraatlanden en de Middellandse zee. Lange tijd ontging zij de blikken van de Romeinse veroveraars; toen ten tijde van het tweede Driemanschap, na de slag bij Filippi (in het jaar 42 na Christus), Antonius haar wilde bezoeken, om zich in het bezit van haar schatten te stellen, moest hij onverrichter zake weer aftrekken, want de Palmyrenen hadden zich over de Eufraat weer teruggetrokken en plaatsten daar hun voortreffelijke boogschutters ter hunner bescherming.

Wanneer zij eindelijk een deel van het Romeinse wereldrijk is geworden, laat zich niet nader bepalen; daarentegen zijn er enige bewijzen aanwezig, dat met keizer Hadrianus (van 117-138 na Christus geb.) het tijdvak begint, waarin Palmyra ten slotte een van de eerste steden van het Oosten geworden is, en het voornaamste deel van die grootse gedenktekenen van de bouwkunst ontstaan zijn, waarvan de kolossale ruïnen enig in haar soort kunnen genoemd worden. Met de tweede helft van de derde eeuw na Christus begon de zo dikwijls besproken belangrijke episode uit de geschiedenis van de latere Romeinse keizers. Toen namelijk, na de gevangenneming van keizer Valerianus door de trouweloze Pers Sapore (209 na Christus) tegen het onwaardige bestuur van zijn zoon en opvolger Gallienus bijna in alle provincies de veldheren zelf zich tot Imperatoren (heersers) opwierpen de tijd van de zogenaamde dertig tirannen, 260-270 na Christus en bijna het gehele Oosten voor de Romeinen verloren en de Perzen toegevallen scheen te zijn, toen was het de vorst en veldheer Septimius Odenathus, afstammende uit een van de belangrijkste Palmyreense families, die de overmoedige Sapore krachtige tegenstand bood, hem een bloedige slag leverde, en hem tot aan zijn residentie Ctesiphon teruggreef. Dus was Odenathus feitelijk heer van het grootste deel van het oosten geworden, eigende zich eerst de konings- en daarna de keizerstitel toe, en regeerde met grote macht en groot verstand, totdat hij in het jaar 267 na Christus door de zoon van zijn broer vermoord werd. Thans greep zijn gade, de moedige en verstandige Zenobia, in de naam van haar nog onmondige zoons de teugels van het bewind, wist niet slechts tegen de Perzen, maar ook tegen Gallienus en zijn opvolger Claudius II zich te handhaven, ja breidde de grenzen van

het Palmyreense rijk over een deel van Klein-Azië, over Mesopotamië en tot in het Arabische gebied uit, en ontrukte door een van haar veldheren zelfs Egypte aan de Romeinse heerschappij.

Maar daarmee had de heerlijkheid van Palmyra ook haar toppunt bereikt, waarvan de stad met één slag weer afdaalde; want toen in het jaar 270 na Christus in de persoon van Domitius Aurelianus weer een frisse kracht de Romeinse keizerstroon besteeg, was onder de vele plannen, die de heerser vormde ook dat, om aan het Palmyreense rijk een einde te maken. Bij Antiochië in Syrië, en later weer bij Emosa geslagen (in het jaar 272 na Christus) moest Zenobia zich naar Palmyra terugtrekken; een poging tot ontvluchting gedurende het beleg mislukte, zij geraakte in handen van Aurelianus, die haar medenam naar Rome ter verheerlijking van zijn triomf. De stad zelf, die zich eerst had overgegeven, maar daarna weer in opstand was geraakt, werd door de Romeinen wel niet verwoest, maar toch zodanig geplunderd en geschonden, dat zij tot een puinhoop moest vervallen. Voor het overige viel aan Zenobia een eervolle, met haar rang overeenkomend, behandeling ten deel; zij bracht haar overige levensdagen gedeeltelijk door in Rome, waar haar een paleis was ingeruimd, deels op een landgoed in de nabijheid van Tibur; door uithuwelijking van meer dan een van haar kinderen kwam zij in nauwe betrekking tot aanzienlijke Romeinse families, en in hoge ouderdom stierf zij. Uitstekende door schoonheid en beschaving, door moed en volharding, door een buitengewoon levendig gestel en door strenge kuisheid is zij een van de meest besproken vrouwen, die de wereldgeschiedenis kent, en die door de Italiaanse dichter Petrascha (overl. 1374 na Christus) in een van zijn liederen bezongen wordt; maar het blijft een nog onbesliste vraag, tot welke godsdienst zij behoorde, of zij het Heidendom aankleefde, waartoe de Arabische stammen behoorden, of tot het Jodendom was overgegaan, of, zoals men ook beweerd heeft, een Christin is geworden. Het eerste is wel het waarschijnlijkst, terwijl het laatste een gissing is zonder enige grond; krachtens een zogenaamde vrijzinnige richting, die zij als vrouw van bijzondere begaafdheid en beschaving huldigde, werd zij de beschermvrouw van de in de geschiedenis onder de Anti-trinitariërs (tegenstanders van de leer van de Drieëenheid) bekende Paulus van Samosate, die pas na haar val ontzet kon worden van zijn ambt als bisschop van Antiochië. Palmyra, dat, door een aardbeving in het jaar 1042 na Christus, haar gehele ondergang vond, is tegenwoordig een ellendig dorp van armzalige lemen hutten, aan de binnenzijde van de hof van de grote zonnentempel, en aan alle zijden omringd door een ontzettend veld van ruïnen, welker pracht en grootte de aanschouwer op het allerzeerst met verbazing vervullen.

Ook bouwde hij, Salomo, het hoge Beth-horon, en het neer Beth-horon op de grenzen tussen Benjamin en Efraïm (Joz.16: 3 vv.; 18: 13 vv.; 21: 22) dat door deze versterking vaste steden werden, met muren, deuren en grendelen.

Mitsgaders Baälath, in de stam Dan (Joz.19: 44), en al de schatsteden, die Salomo had, en alle wagensteden, en de steden van de ruiters, en wat de begeerte van Salomo begeerd had te bouwen, in Jeruzalem, en in de Libanon, en in het ganse land van zijn heerschappij (1Ki 9: 19).

Maar de arbeiders, nodig tot uitvoering van deze bouwwerken, verschaftte hij zich op de volgende wijze: Aangaande al het volk, dat overgebleven was van de Hethieten, en de Amorieten, en de Ferezieten, en de Hevieten, en de Jebusieten, die niet uit Israël, maar van Kanaänitische oorsprong waren;

Uit hun kinderen, die na hen in het land overgebleven waren, die de kinderen van Israël niet verdaan hadden (Joz.13: 1 vv. Richteren 1: 21,27 vv.), die bracht Salomo op uitschot, in vroondienst (Hoofdstuk 2: 17 vv.), tot op deze dag.

Maar uit de kinderen van Israël, die Salomo (vgl. Lev.25: 39 vv.), niet maakte tot slaven in zijn werk, (want zij waren krijgsliden, en oversten van zijn hoofdliden (in 1 Koningen .9: zijn vorsten en zijn ruiters), en oversten van zijn wagens en zijn ruiters).

Uit dezen dan, waren oversten van de bestelden, hoofdopzichters van Israëlitische afkomst, die de koning Salomo had, tweehonderd en vijftig, die over het volk heerschappij hadden, toezicht hielden op de arbeiders, waarbij nog 300 opzichters van Kanaänitische oorsprong en 3300 Kanaänitische onder-opzichters kwamen (2Ch 2: 18).

Toen, sinds de tempel gebouwd en ingewijd was, offerde Salomo de Heere brandoffers op het altaar van de Heere, dat hij vóór het voorhuis gebouwd had, en niet meer op de hoogte te Gibeon (Hoofdstuk 1: 2 vv.).

Maar ook alle andere offers, zelfs 1) naar de eis van elke dag, offerend, (Lev.23: 37 23.37) de dagelijkse morgen- en avondoffers, naar het gebod van Mozes, verder de offers op de sabbatten, en op de nieuwe maanden, en op de gezette hoogtijden, drie maal in het jaar: op het feest van de ongezuurde broden, en op het feest van de weken, en op het feest van de loofhutten, werden voortaan niet meer op de hoogten, maar uitsluitend op het brandoffer-altaar in de tempel te Jeruzalem gebracht.

In het Hebr. Oebidbar-joom bejoom. Deze uitdrukking is letterlijk gelijk aan het voorschrift in Lev.23: 37 vermelden betekent: Dagelijks op zijn dag, of op elke dag. Beter vertaald is dan ook hier: En wel dagelijks op zijn dag offerend. Met de volgende, naar het gebod van Mozes, vormen deze woorden een verklarende tussenzin. De hoofdzin begint dan met het volgende: op de Sabbatten. De Schrijver leert hier duidelijk, dat, zoals dagelijks, elke dag, de gewone offers op het altaar bij de Tabernakel werden gebracht, dit ook geschiedde op het altaar in de Tempel, dat de Tempeldienst in alles plaats had naar de eisen en inzettingen van God.

Hij stelde ook, naar de wijze van 1) zijn vader David (1 Kronieken 24: 1 vv.), de verdelingen van de priesters over hun dienst, en van de Levieten over hun wachten of dienstposten, om God te prijzen (1 Kronieken 25: 1 vv.), en voor de priesters te dienen, naar de eis van elke dag (1 Kronieken 23: 26 vv.); en de portiers in hun verdelingen, aan elke poort (1 Kronieken 26: 1 vv.); want alzo was het gebod van David, de man van God (Nehemia 12: 24).

Naar de wijze wil hier zeggen, volgens de wetten door David verordineerd. Salomo volgde in alles de wijze voorschriften en beschikkingen van zijn godvruchtige vader David.

En men week niet van het gebod van de koning gebod aan 1)de priesters en de Levieten, aangaande alle zaken, en aangaande de schatten (1 Kronieken 27: 20 vv.).

Aan, in de zin van ten opzichte van.

Alzo met bevestiging van de regels, die David had ingesteld met betrekking tot de dienst van de priesters en Levieten, werd al het werk van Salomo bereid 1), werd alles volbracht, wat Salomo ten opzichte van de godsdienst te doen had, tot of, van de dag van de grondlegging van het huis van de Heere en tot het volbrengen hiervan, dat het huis van de Heere volmaakt, nu eerst geheel voltooid werd.

Nadat de Tempeldienst dus in rechtmatige orde gebracht was, kon er met reden worden gezegd, dat de Tempel volmaakt was geworden, want eigenlijk het godsdienstig werk en niet de plaats, was de zaak, daar het vooral op aankwam, en zo lang dit niet wel geregeld geschiedde, was het huis van de Heere niet voltooid.

Al was Salomo uitstekend en voortreffelijk wijs, in alle natuurlijke kennis, in staatkunde en in zedelijke en goddelijke zaken, in ware vroomheid echter en ijverige godsvrucht was hij verre beneden zijn vader David, zowel als in de gave van de voorspellingen en in verlichting door Gods Geest, omtrent het toekomstend Rijk van de Genade.

Toen, na de uit- zowel als de inwendige voltooiing van zijn hoofdwerk, toog Salomo, die thans ook aan andere ondernemingen kon denken, naar Ezeon-Geber, en naar Eloth of Elath (Deuteronomium 2: 7) aan de oever van de Schelfzee, in het land van Edom.

En Hiram zond hem, door de hand van zijn knechten, schepen, mitsgaders knechten, kenners van de zee; en zij gingen met Salomo's knechten naar Ofir, en zij haalden van daar vierhonderd en vijftig talenten goud (= 21.205.800 gulden), die zij brachten tot de koning Salomo.

Dit bericht wijkt op meer dan één wijze van dat in 1 Koningen .9: 26 vv. af. Gering is in de eerste plaats de afwijking, dat naar ons verhaal Salomo zelf naar Ezeon-Geber en Eloth ging; want de bouw van de vloot maakt het op zichzelf reeds waarschijnlijk, dat hij beide aan de Elanitische golf dicht bij elkaar gelegen steden bezocht, om de nodige bevelen op de plaats zelf in eigen persoon te geven. Meer bezwaar schijnt daarentegen de opmerking te geven, dat Hiram niet enkel, zoals in 1 Koningen .9: 27 verhaald wordt, zeekundige scheepslieden met de van Ezeon-Geber uitgezonden schepen van Salomo uitzond, die de manschappen van deze in de moesten onderrichten, maar zelfs schepen van Tyrus uit naar Ezeon-Geber zond, die daarop met Salomo's schepen tegelijk uitgezonden (Hoofdstuk 9: 21); want van Tyrus af kan men alleen te land de Elanitische golf bereiken. Intussen zou het zeer goed kunnen zijn dat de gereedgemaakte schepen in stukken verdeeld en zo naar genoemde havenplaats gebracht zijn, waarvoor menig voorbeeld uit de oudheid (Arrian. Exped. Aled V. p. 329 en VII p. 485 en.

Blanc.: Plutarch vita Anton. p. 948, en. Fref 1620; Thucyd. ben. Pelop. IV. 8) kan bijgebracht worden; of men moet aannemen, dat de uitzending van de Fenicische vloot uit de Perzische zeeboezem geschiedde (De Staten-vertalers zijn van oordeel, dat Hiram bouwmaterialen voor de schepen zond. (G.) Een derde afwijking eindelijk, die van in onze tekst voorkomende 450 talenten gouds, waarvoor 1 Koningen .9: 28 slechts 420 talenten opgeeft, is licht te verklaren uit de verwisseling van de cijferletters: b (= 20) met n (= 50).

HOOFDSTUK 9

SALOMO, DOOR DE KONINGIN UIT ARABIË MET GESCHENKEN BEDEELD, HEEFT EEN GROOT INKOMEN

VIII. Vs. 1-28. Ten gevolge van de tochten naar Ofir komt het gerucht van Salomo's ongewone mate van wijsheid, ook van de koningin van Scheba in zuidelijk Arabië ter ore (Genesis 10: 7). Met een talrijk gevolg komt zij tot hem, om door een gesprek met hem in raadselspreuken zijn wijsheid te beproeven, en bevindt, dat hier het gerucht nog verre beneden de werkelijkheid is. Terwijl zij hen gelukkig prijst, die bestendig rondom zo'n man zich mogen bevinden, en de Heere looft, die Zijn volk zulk een koning heeft gegeven, vereert zij Salomo met haar meegebrachte geschenken en ontvangt van deze rijke tegengeschenken, waarop zij naar haar vaderland terugkeert. Hieraan knopen zich nadere opgaven vast, aangaande Salomo's rijkdommen en hulpbronnen, de pracht van zijn hofhouding en de heerlijkheid van zijn koningschaps (Vergelijk 1 Koningen .20: 1-29).

En toen de koningin van Scheba, van Arabië felix, gelukkig Arabië, het gerucht van de buitengewone wijsheid van Salomo hoorde, kwam zij, om Salomo met raadsels te verzoeken 1), te Jeruzalem, met een zeer zwaar leger, een talrijk gevolg, en kamelen, dragende specerijen en goud in menigte en kostelijk gesteente; en zij kwam tot Salomo, en sprak met hem, al wat in haar hart was, al de raadselspreuken, die zij zich had voorgenomen om hem voor te leggen.

"1Ki 10: 1"

En Salomo verklaarde haar al haar woorden; en geen ding was er verborgen voor Salomo, dat hij haar niet verklaarde.

Als nu de koningin van Scheba zag de wijsheid van Salomo, en het huis, dat hij tot een koninklijk paleis voor zichzelf gebouwd had.

En daarenboven de glans van zijn hofhouding, het voedsel van zijn tafel, en het zitten van zijn knechten, en het staan van zijn dienaren, en hun kledingen en zijn schenkers, en hun kledingen, en zijn opgang, waardoor hij uit zijn koninklijk paleis opging in het huis van de Heere, en dat een werk van bijzondere kunst was, zo was in haar geen geest meer.

Hier schijnt van die opgang sprake te zijn, die uit het koninklijk paleis op Zion over het Tyropoion naar het tempelgebouw voerde en dit met datgene verbond.

En zij zei tot de koning: Het is een waarachtig woord geweest, dat ik in mijn land gehoord heb, van uw zaken en van uw wijsheid.

En ik heb hun woorden niet geloofd, totdat ik gekomen ben, en mijn ogen dat gezien hebben; en zie, de helft van de grootheid van uw wijsheid is mij niet aangezegd: u hebt overtroffen het gerucht, dat ik gehoord heb.

Welgelukzalig zijn uw mannen, en welgelukzalig uw knechten, die gedurig voor uw aangezicht staan, en uw wijsheid horen.

Geloofd zij de Heere, uw God, die behagen in u gehad heeft, om u op zijn troon, de Heere, uw God, tot een koning te zetten 1)! overmits de oorzaak hiervan is, dat uw God Israël bemint om het, het volk Israël, in eeuwigheid op te richten, zo heeft Hij u tot een koning over hen gesteld, om recht en gerechtigheid te doen.

Hier zegt de koningin van Scheba veel meer dan in 1 Koningen .10: 9 gemeld werd; zij noemt hier de troon van Israël de troon van de Heere, en erkent dat Salomo de Heere, zijn God tot koning gemaakt was, d.i. hij moest niet alleen op bevel van God als diens onderkoning regeren, maar ook tot lof van de Heere, tot bevordering van de dienst en de vrees van God.

En zij gaf de koning, tot bewijs van haar hoge verering, honderdentwintig talenten goud (= 5.654.880 gld.), en specerijen in grote menigte, en kostelijk gesteente; en er was zoals deze specerij, die de koningin van Scheba de koning Salomo gaf, geen geweest er was nooit zoveel specerij naar Jeruzalem gekomen.

Verder ook om hieraan een opmerking te verbinden omtrent andere kostbaarheden, die op die tijd te Jeruzalem aankwamen Hurams knechten en Salomo's knechten, die goud brachten uit Ofir, brachten alummimhout, sandelhout, en edelgesteente.

En de koning maakte van dat alummimhout hoge gangen tot het huis van de Heere, en tot het huis van de koning (1Ki 10: 12) mitsgaders harpen en luiten voor de zangers; desgelijks ook was te voren in het land van Juda niet gezien geweest.

En de koning Salomo gaf de koningin van Scheba al haar behagen, wat zij begeerde 1), waarin zij bij het bezichtigen van zijn schatten bijzonder belang stelde, behalve, onaangemerkt zijn tegengeschenk voor hetgeen zij tot de koning gebracht had, zo keerde zij en toog naar haar land, zij en haar knechten.

De koningin van Scheba, die van verre uit het gelukkigste land van de wereld tot Salomo komt, hem geschenken brengt en van hem alles verkrijgt, wat zij kon wensen, vertegenwoordigt de koningen, die met hun volken van verre en van nabij tot de enige vredenvorst komen, tot de Koning aller koningen en hem zullen heiligen (Psalm 72: 10 vv. Jes.60: 6). Haar bezoek is een geschiedkundige voorspelling ten opzichte van het ware, eeuwige Vrederijk.

Het gewicht nu van het goud om hier weer terug te komen op de scheepvaart naar Ofir en andere hulpbronnen van de rijkdom dat voor Salomo op één jaar inkwam, was zeshonderd zesenzeestig talenten goud (35.964.000 gld., of 17.982.000 gld.).

Daartoe maakte de koning Salomo, tot een te prachtiger uitrusting van zijn lijfwachten, tweehonderd grotere rondassen van geslagen goud; zes honderd sikkels van geslagen goud (= 4.323 Ned. pd.) liet hij opwegen tot elke rondas.

Insgelijks driehonderd kleinere schilden van geslagen goud; drie honderd sikkels goud (= 2.1615 Ned. pd.), liet hij opwegen tot elk schild; en de koning legde ze in het huis van het woud van de Libanon, een afdeling van zijn paleis (1Ki 7: 5).

Nog maakte de koning, voor de troonzaal in zijn paleis (1 Koningen .7: 7), een grote elpenbenen troon, en hij overtoog die met louter goud (1Ki 10: 18).

En de troon had zes trappen en een voetbank van goud, aan de troon, aan zijn voet vast zijnde, en leuning en aan beide zijden, tot de zitplaats, de zetel, toe, en twee leeuwen als veelbetekenend zinnebeeld van David's huis, stonden bij de leuning.

En twaalf leeuwen, als symbool en zinnebeeld van de 12 stammen van Israël, stonden daar aan beide zijden, op de zes trappen: desgelijks zo'n prachtige koningstroon, is in geen koninkrijk van die tijd gemaakt geweest.

Ook waren alle drinkvaten van de koning Salomo van goud, en alle vaten van het huis van het woud van de Libanon waren van gesloten fijn goud; het zilver was in de dagen van Salomo niet voor iets geacht, zodat men het ook in het geheel niet voor huisraad van de koninklijke hofhouding gebruikte.

Want des konings schepen 1) voeren naar Tarsis, met de knechten van Hiram; eens in drie jaren kwamen de schepen van Tarsis in, heen en terug, brengende goud, en zilver, elpenbeen, en apen, en pauwen.

"1Ki 10: 22"

Alzo, ten gevolge van deze overrijke hulpbronnen, werd de koning Salomo groter dan alle koningen van de aarde in rijkdom en wijsheid, zoals God hem beloofd had (Hoofdstuk 1: 11 vv.).

En alle koningen van de aarde, evenals de koningin van Scheba (vs. 1 vv.), zochten Salomo's aangezicht, om zijn wijsheid te horen, die God in zijn hart gegeven had.

En zij brachten, door dezelfde verering als de koningin gedreven, hem een ieder zijn geschenk, zilveren vaten, en gouden vaten, en kleen (Jud 14: 19), harnas (wapenrustingen), en specerijen, in het bijzonder ook echte balsem, zoals later in de tuinen te Jericho en bij Engedi geteeld werd, paarden, en muilezels, muildieren, van elk van jaar tot jaar 1).

Dit wil zeggen, dat deze geschenken het karakter verkregen van een jaarlijks inkomen.

Ook had Salomo vierduizend paardenstallen, en wagens, en twaalfduizend ruiters; en hij leide ze eensdeels in de wagensteden, en bracht ze anderdeels onder dak bij de koning te Jeruzalem (Hoofdstuk 1: 14).

En hij heerste over alle koningen, koninkrijken of landen, van de rivier, de Eufraat in het noordoosten tot aan het land van de Filistijnen in het zuidwesten, en tot aan de landpaal van Egypte in het zuiden (1 Koningen .4: 21).

Ook maakte de koning, door de buitengewone rijkdommen, die hij het land toevoerde, het zilver te Jeruzalem te zijn als stenen, die buiten in het veld overal in het rond liggen, en de cederen maakte hij te zijn als de wilde vijgenbomen, sycomoren, die in de laagte, de vlakte langs de zee, zijn, in menigte (Hoofdstuk 1: 15).

En zij brachten voor Salomo paarden uit Egypte, en voorwerpen van waarde uit al die landen 1) (Hoofdstuk 1: 16 vv.).

Het is verwonderlijk, hoe zo iets zich snel kan ophopen en ook spoedig weer kan verdwijnen. De mens zou het ook niet kunnen verdragen, wanneer het altijd zo was. Zij zouden dan nog veel meer van God verwijderen en in het schepsel opgaan, zoals het dan ook bij Salomo niet lang goed gegaan is. Hij had wat door zijn vader David was verworven, te genieten, waarvan deze eerst door het kruis had moeten gaan. Daarentegen Salomo is dadelijk in het bezit gekomen. Dit is een zeer groot onderscheid.

IX. Vs. 29-31. Terwijl de afgoderij, waartoe Salomo tengevolge van zijn liefde tot vreemde vrouwen in zijn ouderdom verviel, en insgelijks het goddelijke strafvonnis, dat deswegen over zijn huis kwam (1 Koningen .11: 1-40) wordt overgeslagen, gaat de Schrijver, voor wie Salomo zijn hoofdbetekenis als bouwer van de tempel heeft, haastig over tot het slot van de geschiedenis van deze overigens zo hoog begenadigde koning, terwijl Hij met verwijzing naar andere geschriften, waar meer van hem te lezen is, nog de duur van zijn regering en zijn levenseinde bericht. (Vergelijk 1 Koningen .11: 41-43).

Het overige nu van de geschiedenissen van Salomo, van de eerste en van de laatste (1 Kronieken 29: 29), zijn die niet geschreven in de woorden van Nathan, de profeet, en in de profetie van Ahia, de Sioniet, en in de gezichten van Jedi, de ziener, aangaande Jerobeam, de zoon van Nebat? zoals ook in het uit deze drie afzonderlijke geschriften samengestelde geheel: "het boek van de geschiedenissen van Salomo" (1 Koningen .11: 41).

Van de laatste levensjaren aan Salomo vermeldt de gewijde Schrijver niets. Niet, om de zonde en de afval van de wijze koning opzettelijk te verzwijgen. De Heilige Geest verzwijgt nergens, waar het moet, de zonden van Gods kinderen. Hij verwijst dan ook naar andere, toen bekende geschriften, waarin van de laatste daden van Salomo is melding gemaakt. De enige reden is omdat voor de Schrijver Salomo's hoge betekenis ligt in de kost lijken Tempelbouw.

En Salomo regeerde te Jeruzalem over gans Israël, veertig jaren, van 1015-975 vóór Christus.

En Salomo ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem in de stad van zijn vader David 1) (1Ki 2: 10); en zijn enige zoon Rehabeam, buiten wie hij slechts nog twee dochters had (1 Koningen .4: 11,15), werd koning in zijne plaats.

HOOFDSTUK 10

SCHEURING VAN HET RIJK, EN AFVAL VAN DE TIEN STAMMEN, DOOR REHABEAM VEROORZAAKT

Vs. 1-Hoofdstuk 11: 4. Hebben de Boeken der Kronieken uitsluitend betrekking op de geschiedenis van David en de regenten uit zijn huis, zodat zij de geschiedenis van het rijk van de Tien stammen geheel overslaan, zo moest toch aan het verhaal van Rehabeam's regering evenzeer de vermelding van de onder hem ontstanen afval van de Tien stammen als inleiding voorafgaan, als aan het bericht van David's komst aan de regering in 1 Koningen .12 het verhaal van de dood van Saul en zijn zonen voorafgaat. De geschiedenis van deze afval nu, die tevens een deel van de geschiedenis van Rehabeams regering vormt, wordt uit dezelfde bronnen, waaruit ook de Boeken der Koningen geput hebben, in tamelijke overeenstemming met deze meegedeeld; waarom er ook zaken in voorkomen, die wij nu uit het vroegere bericht kunnen verstaan (Vergelijk 1 Koningen .12: 1-25).

En Rehabeam toog, kort nadat hij in het jaar 975 vóór Christus de troon beklommen had, en door Juda en Benjamin zich te Jeruzalem had laten huldigen, naar Sichem, de hoofdstad van de noordelijke stammen; want het ganse Israël, het volk van deze 10 stammen, was te Sichem gekomen om hem daar koning te maken (1Ki 12: 1).

Het geschiedde nu, toen Jerobeam, de zoon van Nebat, dat, namelijk Salomo's dood en Rehabeams troonsbeklimming, hoorde, (deze nu was in Egypte, waar hij van het aangezicht van de koning Salomo gevlucht was (1 Koningen .11: 40)), dat Jerobeam uit Egypte tot aan de grenzen van het land terugkeerde, ten einde van daar aanstonds bij de hand te zijn.

Want zij, de oudsten en vorsten van de 10 stammen, die dusver in verstandhouding met hem gehandeld hadden, zonden heen naar de plaats van zijn verblijf en lieten hem roepen; zo kwam Jerobeam met het ganse Israël op de ter inhuldiging bestemden dag (vs. 1), en zij spraken tot Rehabeam, zeggende, met bedrieglijke, in de grond althans niet oprecht gemeende woorden:

Uw vader heeft ons juk hard gemaakt, ons tot vele opbrengsten gedwongen en door zware vroondiensten gedrukt; nu dan, maak u uw vaders harde dienst, en zijn zwaar juk, dat hij ons opgelegd heeft, lichter, en wij zullen u dienen.

En hij zei tot hen: Kom over drie dagen weer tot mij, opdat ik eerst overleg, welk bescheid ik op uw verzoek u geven kan. En het volk ging heen.

En de koning Rehabeam hield eerst raad met de oudsten, de oude en ervarene raadslieden, die gestaan hadden voor het aangezicht van zijn vader Salomo, toen hij nog leefde, en die hij thans eershalve nog eenmaal wilde horen, vóórdát hij hen voor altijd losliet, zeggende: Hoe raden jullie, dat men dit volk antwoorden zal?

En zij spraken tot hem, zeggende: Indien u dit volk goedertieren, en jegens hen goedwillig wezen zult, en tot hen goede woorden spreken, zo zullen zij te allen dage uw knechten zijn, dan zult gij hun althans voor heden het voorwendsel ontnemen om af te vallen, en voor dergelijke toekomstige gevallen zal er ten gepaste tijd ook wel raad zijn.

Maar hij, naar Gods beschikking, (vs. 15), verliet de raad van de oudsten 1), die zij hem geraden hadden; en hij hield raad met de jongelingen, die met hem opgewassen waren, die voor zijn aangezicht stonden, uit welker getal hij zich zijn raadslieden verkozen had, in plaats van de raadslieden van zijn vader.

Wij merken op, dat God de Raad van Zijn Wijsheid en Voorzienigheid dikwijls uitvoert door de mensen te verdwazen, en hen over te geven aan hun eigene verkeerde raadsragen en driften; en daar hoeft niets meer ten verderve van iemand gedaan te worden, dan hem over te laten aan zichzelf en aan zijn eigen hoogmoed en waanwijze verbeelding.

En hij zei tot hen: Wat raden jullie, dat wij dit volk antwoorden zullen, die tot mij gesproken hebben, zeggende: Maak het juk, dat uw vader ons opgelegd heeft, lichter.

En de jongelingen, die met hem opgewassen waren, spraken tot hem, zoals hun overmoed en onverstand het hun ingaf, zeggende: Alzo zult u zeggen tot dat volk, die tot u gesproken hebben, zeggende: Uw vader heeft ons juk zwaar gemaakt, maar maak u het over ons lichter, alzo zult u tot hen spreken: Mijn kleinste vinger zal dikker zijn dan mijn vaders lenden, ik heb de kracht om, als ik wil, u nog veel harder te drukken, dan mijn vader gedaan heeft; en ik wil dit ook.

Indien nu mijn vader een zwaar juk op u heeft doen laden, zo zal ik boven uw juk nog daar toedoen; mijn vader heeft u met geselen gekastijd, maar ik zal u met schorpioenen kastijden. (1Ki 12: 11).

Zo kwam Jerobeam en al het volk tot Rehabeam op de derde dag, zoals de koning gesproken had, zeggende: Kom weer tot mij op de derde dag (vs. 7).

En de koning antwoordde hun hard; want de koning Rehabeam verliet de raad van de oudsten (vs. 7).

En hij sprak tot hen naar de raad van de jongelingen, zeggende: Mijn vader heeft uw Juk zwaar gemaakt, maar ik zal nog daarboven toedoen; mijn vader heeft u met geselen gekastijd, maar Ik zal u met schorpioenen kastijden.

Ik ben volstrekt van gevoelen, dat Rehabeam, die niets minder heeft gewild, dan aan de verwijten van de tien stammen tegen zijn vader toe te geven, veeleer juist daardoor is bewogen, om het ruwe antwoord boven het zachtere te verkiezen, omdat hij de bezwaren voor onbillijk hield en kwalijk ontving. Hij wilde dus met dit zijn antwoord zeggen: "Naardien u aangaande de regering van mijn vader over een hard juk klaagt, terwijl hij toch u en uw land

zo gelukkig en rijk gemaakt heeft, als geen land op aarde is, welaan, u zult tot uw welverdiende straf van mij ervaren, wat een hard juk is.

Alzo hoorde de koning naar het volk niet, dat hij hun verlichting van hun tegenwoordige lasten zou toezeggen: want deze omwending, deze onbedachtzame en tyrannische handeling van Rehabeam was van God, opdat de Heere Zijn woord bevestigde 1), dat Hij (naar 1 Koningen .11: 29 vv.) door de dienst van de profeet Ahia, de Siloniet, gesproken had tot Jerobeam, de zoon van Nebat.

De drukking van de neus brengt bloed voort (Spreuken 30: 33) en een smartend woord doet de toorn oprijzen (Spreuken 15: 1). God laat het echter soms toe, dat de Overheid in haar handelingen dwaalt, opdat de vroegere zonden van Overheid en volk gestraft worden.

Hier blijkt juist weer zo treffend, dat Rehabeam's hoogmoed en dwaasheid was naar het Raadsbesluit van God, maar evenzeer dat de koning zelf verantwoordelijk was en bleef voor zijn zonde. De uitkomst doet zien, dat het woord van de Heere door Ahia uitkwam en bevestigd werd, omdat Salomo grotelijks tegen de Heere had overtreden, maar ook dat Rehabeam vanwege zijn eigen dwaasheid zichzelf moest beschuldigen, dat hij de Tien stammen van zich had vervreemd.

Toen het ganse Israël zag, dat de koning naar hen niet hoorde, hun wil niet deed, antwoordde het volk de koning, zeggende: Wat deel hebben wij aan David? Ja geen erfenis hebben wij aan de zoon van Isäi 1)? dat wij onvoorwaardelijk juist aan dit koningshuis ons verbonden zouden rekenen. Een ieder ga dus naar uw tenten, naar uw huis, O Israël! wij zullen ons wel een andere koning uit ons eigen geslacht weten te verkiezen. Voorzie nu uw huis, o David! want voor ons hebt u voortaan niet meer te zorgen! zo ging het ganse Israël, gehoorzamende aan deze oproeping van hun leidsman, naar zijn tenten 2), en maakte, op een latere volksvergadering te Sichem, Jerobeam tot koning over de 10 stammen (1 Koningen .12: 20).

Het is vast en zeker, dat Israël zich door deze woorden zeer bezondigde, niet alleen tegenover David, maar bovenal tegen God. God, hun God, had hun het huis van David tot een erfelijk koningshuis gegeven. David was koning geweest, volgens het Goddelijk recht. God had hen door David en Salomo heerlijke tijden van bloei en welvaart doen beleven, maar ook hun de Tempeldienst geschonken. David had alles gedaan voor de eredienst, opdat Israël gelukkig zou zijn in de onderhouding van de geboden en inzettingen van de Heere. Nu zij dus smadelijk David's eer aantasten, en hem verwerpen, verwerpen zij ook de eredienst, die David had hersteld, en daarom God, de Verbonds-God.

Het is dan ook als een straf van God te beschouwen, dat Jerobeam hun de kalverdienst oplegt. Daarmee wordt feitelijk bewerkstelligd, wat Israël hier uitspreekt.

Israël verlaat hier God en Zijn zuivere dienst. Jerobeam zorgt er straks voor, dat dit ook door daden zichtbaar wordt.

Dus maakt God de strafgevolgen van de zonde langdurig en laat die zichtbaar blijven na de dood van de zondaar, om aan te duiden, de boosheid van het misdrijf en mogelijk ook tegelijk de duurzaamheid van de straf. Die tegen God zondigt, benadeelt niet alleen zijn eigen ziel, maar misschien ook zijn nageslacht meer, dan hij dikwijls zou denken.

Maar aangaande de kinderen van Israël uit de tien stammen, die in de steden van Juda als vreemdelingen woonden, over die regeerde Rehabeam ook, zowel als over Juda en Benjamin zelf.

Juda was geen kiesrijk, zodat de 10 stammen niet verschuldigd waren geweest, om de koning aan te nemen, die de stam Juda had, maar de Heere had zich voorbehouden om de koning aan te wijzen (1 Koningen 17: 15). Het rijk was aan David en zijn nakomelingen door de Heere beloofd, en deze aan David door Nathan medegedeelde belofte (1 Kronieken 17: 11 vv. 17.11) kon aan geen Israëliet onbekend zijn, want David had haar in de laatste vergadering van de rijksstenden herhaald (1 Kronieken 28: 3 vv.). Salomo had haar bij de inwijding van de tempel ten aanhore van het vergaderde volk uitgesproken, en de Heere een vervulling daarvan gebeden (Hoofdstuk 6: 4 vv.). Deze belofte werd ook door David in enige Psalmen (Psalm 18: 50 vv.; 21: 7 vv.; 61: 7 vv.) en zelfs door andere zangers (Psalm 89: 4 vv.; 132: 10 vv.) openlijk geprezen, ja, zij diende tot grondslag van de Messiaanse verwachtingen in Psalm 2 en 110 ; de afval van de 10 stammen was dus een opstand tegen het door God bevestigde koningshuis van David, waarom ook Hosea (Hoofdstuk 8: 4) de Israëlieten verwijt, dat zij koningen gemaakt hadden zonder God, en vorsten hadden aangesteld, die door de Heere niet gekend werden.

Toen die vergadering in Sichem zo onstuimig afliep (vs. 16), zond de koning Rehabeam Hadoram, die over de schatting was (1 Koningen 4: 6), naar de opstandelingen om hen te bedwingen, en de kinderen van Israël, door het zien van juist deze man ten hoogste verbitterd, stenigden hem met stenen, dat hij stierf; maar de koning Rehabeam, die thans voor zijn eigen leven vreesde, verkloekte zich, om ijlings op een wagen te klimmen, dat hij naar Jeruzalem vluchtte.

Alzo vielen op die dag de Israëlieten van het huis van David af, en deze scheiding heeft voortgeduurd tot op deze dag, waarop deze geschiedenis schriftelijk is opgesteld.

HOOFDSTUK 11

REHABEAMS STRIJDVAAARDIGHEID, STEDEN, BEVESTIGING, VROUWEN EN KINDEREN

Toen nu Rehabeam te Jeruzalem gekomen was, vergaderde hij het huis van Juda en Benjamin, één honderd en tachtig duizend uitgelezenen, geoefend ten oorlog om tegen Israël te strijden, opdat hij het koninkrijk ook over de 10 stammen, weer aan Rehabeam bracht.

Maar het woord van de Heere geschiedde tot Semaja, de man van God, die Rehabeam als profetisch wachter terzijde gesteld was (Hoofdstuk 12: 5,15) zeggende:

Zeg tot Rehabeam, de zoon van Salomo, de koning van Juda, en tot het ganse Israël 1) in Juda en Benjamin, ook tot de Israëlieten, die in de steden van Juda wonen (Hoofdstuk 10: 17), zeggende:

Tot het ganse Israël. Met deze woorden wordt feitelijk uitgesproken, dat het rijk van de Tien stammen in de ogen van God niet meer tot het ware zaad van Israël, d.i. Jakob, behoorde. Onder Israël hebben wij hier dan ook te verstaan, niet zozeer Juda en Benjamin en degenen van de Tien stammen, die in de steden van Juda woonden, maar de getrouw geblevenen aan de godsdienst van Israël, het Israël, dat zich als een theocratisch volk kende en aan het theocratisch bewind van David's huis zich bleef onderwerpen.

Zo zegt de Heere: Gij zult niet optrekken, noch strijden tegen uw broeders; een ieder keert terug tot zijn huis, want deze zaak, deze afval van een groot deel van het volk van David's huis, is van Mij1), uit een door Mij ten uitvoer gebracht vonnis geschied, en kan met alle menselijke macht niet meer ongedaan worden gemaakt. En zij, tot wie deze vermaning geschied was (vs. 3), hoorden de woorden van de Heere, en zij keerden terug van tegen Jerobeam te trekken, die intussen Israël zich tot koning verkozen had.

Had God Rehabeam de zoon van Salomo genoemd (vs 3), hier verzekert de Heere nogmaals, dat deze aan het besluit van God, inzake de scheuring van het Rijk, niets kon veranderen, omdat het reeds door de Almacht van God was uitgevoerd. Rehabeam ontvangt hier dan ook een zijdelingse vermaning, om zich te wachten voor het verlaten van de inzetten van de Heere.

II. Vs. 5-23. Hierop volgt allereerst een begrip over de voorbereidselen, die Rehabeam tot veiligheid van zijn rijk genomen (vs. 5-12), daarna over de toeneming in macht, die hij op het noordelijk rijk verkregen heeft, doordat de van daar verdreven priesters en Leviëten en trouwe vereerders van de Heere uit alle stammen, zich bij het zuidelijk rijk aansloten (vs. 13-17), en hierna over de familiebetrekkingen van de koning (vs. 18-23). Van al deze zaken wordt in de Boeken der Koningen geen verdere mededeling aangetroffen, dan alleen in 1 Koningen .12: 31 en 13: 33 vv., waar in het kort vermeld wordt, wat in ons Hoofdstuk (vs. 12-17) uitvoeriger wordt voorgesteld.

Rehabeam nu woonde, nadat hij zich eenmaal in de afscheuring van een nieuw koninkrijk van het vroegere Israël in het geheel, had leren berusten, in stilheid te Jeruzalem, zonder een nieuwe poging te doen, tot herkrijging van het afgevalen gebied, en hij bouwde, alleen, om voor verdere vermindering van zijn macht zich te hoeden, steden, die bijzonder tegen uitwendige vijanden moesten beschermd worden, tot vastigheden in Juda, het land van zijn heerschappij.

Hij bouwde nu Bethlehem (Ru 1: 22) en Etham, thans Urtas, zuidelijk van Bethlehem (1 Samuel 9: 5), en Thekoa (2 Samuel 2: 1).

En Beth-Zur (2 Samuel 2: 1) en Socho, het tegenwoordige Shuweikeh, 3 geografische mijlen zuidwestelijk van Jeruzalem (vergel. Hoofdstuk 28: 18), en Adullam (1 Samuel 22: 1).

En Gath, de stad van de Filistijnen (Jos 13: 3), waarvan de koning sedert David's tijd (1 Kronieken 18: 1) aan het rijk van Juda onderworpen was (Hoofdstuk 9: 26), en Maresa (Joz.15: 44 vv. 2 Kronieken 14: 9). en Zif (Joz.15: 55. 1 Samuel .23: 14 vv.; 26: 2 vv.

En Adoraïm, in 1 Makk.13: 20 Adir geheten, thans Dura, een van de grootste dorpen in het district Hebron, 1 mijl zuidwestelijk van deze stad en Lachis (Joz.10: 3), in de vlakte van Juda, en Azéka (Joz.15: 35) zuidwestelijk van Jeruzalem.

En Zora, of Zarea, in het stamgebied Dan (Joz.19: 41 Richteren 13: 2), en Al lonin hetzelfde stamgebied (Joz.19: 42), en Hebron, zuidelijk van Jeruzalem (2 Samuel 2: 1), die in deze tijd in Juda en in Benjamin, het zuidelijke rijk, de vaste steden waren 1).

Vatten wij nu de geografische ligging van de 15 steden in het oog, zo lagen zij deels in het zuiden van Jeruzalem aan de straat, die over Hebron naar Ber-Séba en Egypte voerde, deels aan de westelijke hellingen van het gebergte van Juda, aan de over Beit-Dschibrin naar Gaza voerende weg en slechts enige noordelijk van de weg naar de Filistijnse vlakte heen; maar geen enkele naar het noorden, om het rijk tegen invallen van die zijde te beschermen.

Rehabeam nam dus wel voorzorgen tegen invallen van de zijde van de Egyptenaren, maar scheen geen vrees te hebben voor invallen van het rijk van de Tien stammen. Wellicht dat dan ook deze steden meer versterkt zijn na de inval van de Egyptische koning.

En hij, Rehabeam sterkte deze vastigheden, zoals gezegd is (vs. 5), en leide oversten, eigene bevelhebbers daarin, en schatten van spijs, en olie en wijn, voor het geval van een belegering.

En in elke stad van de zo even genoemde vijftien steden bracht hij rondassen en spiesen bijeen, ter verdediging tegen vijandelijke aanvallen, en sterkte ze gans zeer; zo was Juda en Benjamin, na de afval van de overige stammen (Hoofdstuk 10: 17) van hem 1), onder zijn bestuur.

De tuchtigende hand van de Heere hand werd niet vruchteloos door Rehabeam gevoeld; de afval van de Tien stammen, waarin hij de tuchting van de Heere moest erkennen, bracht hem op andere gedachten, die hij aanvankelijk had. Hij bezon zich ten goede en er volgde nu een gelukkige tijd van 3 jaren, waarin de koning met zijn volk in David's en Salomo's wegen wandelde. Van zijn vorige overmoed tegen het volk horen wij niets meer; veeleer zocht hij de welvaart en de veiligheid van het volk. Van zijn vader had hij lust tot bouwen geërfd: maar hij bouwde geen kostbare paleizen, maar legde vestingen tot veiligheid van het land aan, stichtte naar het zuiden en westen een gordel van 15 sterke burchten, om tegen alle gevaren toegerust te zijn; hij kende Egypte wel, en wist van waar zijn rijk voornamelijk gevaar te duchten had. Daarom probeerde hij tegen alles gewapend te wezen.

Daartoe de priester en de Levieten, die in het ganse Israël, het noordelijke rijk, waren, stelden zich bij hem uit al hun landpalen.

Want de Levieten verlieten hun voorsteden en hun bezitting (Num.35: 1 vv. Joz 21: 20 vv.), en kwamen in Juda en in Jeruzalem; want Jerobeam en zijn zonen, of opvolgers in zijn rijk, die allen in zijn wegen wandelden, hadden hen verstoten, van het priesterdom de Heere te mogen bedienen, omdat zij niet wilden weten van de afgodische eredienst, die deze koning instelde (1Ki 12: 31).

En hij had zich, zoals in 1 Koningen 12: 31 verhaald wordt, priesters gesteld voor de hoogten, en voor de duivels, de Demonendienst, want dit was in de grond de genoemde valse godsdienst (Le 17: 7), en voor de beide kalveren 1), die hij gemaakt had.

Voor de duivels en voor de kalveren, is nadere uitlegging van: voor de hoogten. In zijn wezen was de kalverdienst demonisch, wat de vorm betreft waren het kalverenbeelden. Hier wordt de dienst, door Jerobeam ingesteld, getekend naar zijn diepste wezen, tegenover de Goddelijke dienst in Jeruzalem's tempel. Al wat van God aftrekt is demonisch.

Na die priesters en Levieten kwamen ook uit alle stammen van Israël te Jeruzalem, niet weinigen van degenen, die hun hart begaven om de Heere, de God van Israël, te zoeken en zij zetten er zich zelfs met hun woning neer opdat zij de Heere, de God hun vaders, offerande deden 1) (vgl. Hoofdstuk 15: 9; 30: 11).

Al wat voor onze zielen best is, is altijd het verkiezenswaardigste; en wij moeten de voordelen van de Godsdienst altijd boven onze uitwendige geneugten en gemakken stellen. Want waar de getrouwe Priesterschaar van de Heere is, daar behoort ook zijn getrouw volk te wezen.

Alzo sterkten 1) zij het koninkrijk van Juda, en bekrachtigden Rehabeam, de zoon van Salomo, drie jaren, totdat deze verhuizingen ten gevolge van Rehabeams afval (Hoofdstuk 12: ophielden; maar vroeger vonden zij in menigte plaats; want drie jaren, van 975 tot 972 voor Christus, wandelden zij, de koning met zijn volk, in de weg van David en Salomo.

De heilige geschiedenis noemt zo'n toevloed uit Israël een versterking van het koninkrijk van Juda; indien in het schone dal Siddim tien rechtvaardigen een vurige muur rondom vijf steden met haar bewoners geweest zouden zijn (Genesis 18: 32) hoe zou dan ook een toevloed van trouwe knechten van de Heere niet een zegen zijn voor een klein geworden rijk? En Juda mocht zich wel herinneren, wat zijn vorige koning gezegd had (Spreuken 15: 16): Beter is weinig met de vrees van de Heere, dan een grote schat en onrust daarbij.

Dit versterken moet gezocht worden in hun gezindheid. Door hun Godsvrucht en gebed brachten zij een zegen over het volk. Om het geloof moesten zij vluchten uit het Rijk van de Tien stammen en waar Juda hun nu een wijk- en woonplaats schonk, daar genoot het volk de stille, geestelijke vruchten ervan.

En Rehabeam nam zich, niet eerst thans, maar zeker reeds vroeger, nog vóórdat hij aan de regering kwam, benevens Mahalath, de dochter van Jerimoth, de zoon van David, van een van zijn bijvrouwen (1 Kronieken 3: 9) ter vrouwe Abihaïl, de dochter van Eliab, de eerstgeboren zoon van Isaï 1) en broeder van koning David (1 Kronieken 2: 13).

Als het voegwoord en in de Hoogduitse vertaling vóór de naam Abihaïl juist is (de Septuaginta heeft het ook, maar in de tegenwoordige Hebreeuwse tekst staat het niet), dan kan het vers ook aldus vertaald worden: En Rehabeam nam tot vrouw Mahalath de dochter van Jerimoth, de zoon van David en van Abihaïl, de dochter van Eliab, de zoon van Isaï, zodat slechts van een vrouw sprake zou zijn, wier moeder zowel als wier vader wordt opgegeven; uit vs. 19 en 20 te oordelen, schijnt deze opvatting de meest juiste.

En na haar nam hij Maächa, de kleindochter (1Ki 15: 2) van Absalom; deze baarde hem Abia, en Attaï, en Ziza, en Selomith.

En Rehabeam had Maächa, Absaloms dochter, die door bijzondere schoonheid uitmuntte, liever dan al zijn vrouwen en zijn bijwijven; want hij had, naardien hij van het derde jaar van zijn regering af een talrijke harem onderhield achttien vrouwen genomen, en zestig bijwijven; en hij gewon achtentwintig zonen en zestig dochters.

En Rehabeam stelde Abia, de zoon van Maächa, uit voorliefde tot haar en zeker ook op haar aandrijven, zonder aan Gods verbod in Deuteronomium 21: 15 vv. te denken, tot een hoofd, om een overste te zijn onder zijn broeders; want het was om hem koning, tot zijn opvolger op de koningstroon te maken, zoals deze dan ook later hem werkelijk in de regering opvolgde (Hoofdstuk 13: 1 vv.).

En hij handelde verstandig 1), probeerde de achtergezette zonen van zijn eerste vrouw op andere wijze schadeloos te stellen, opdat zij zijn bepaling omtrent de erfopvolging zich zouden laten gevallen; zodat hij van al zijn zonen, door alle landen van Juda en Benjamin, in alle vaste steden, waarvan in vs. 5 vv. gesproken is, verspreidde, en tot bevelhebbers ervan benoemde. Hierdoor leefden zij afgescheiden van elkaar, en hoopte hij onderlingen twist te voorkomen; die hij voedsel, levensonderhoud ter bestrijding van een schitterende hofhouding

gaf in overvloed; en hij begeerde 2) voor hen de veelheid van vrouwen, om hen in ieder opzicht tevreden te stellen (Hoofdstuk 21: 2 vv.).

Hij zorgde dus daarvoor, dat de zonen, door verplaatsing, in de vaste steden van het land, als commandanten daarvan, van elkaar werden gescheiden, tevens echter door rijkelijk levensonderhoud en een aanzienlijk aantal vrouwen, dat zij de gewenste middelen hadden tot een vorstelijk leven, om hen tevreden te stellen, opdat zij niet naar de kroon, die hij Abia had toegedacht, zouden haken.

Begeerde, in zoverre het in zijn macht stond, om zijn zonen vrouwen te geven.

HOOFDSTUK 12

REHABEAM DOOR SISAK OVERVALLEN

III. Vs. 1-16. Nadat Rehabeam zich in zijn heerschappij bevestigd heeft, wordt hij overmoedig en gerust, valt van de Heere af, en laat toe dat alle gruwelen van de heidense afgodendienst in zijn rijk de overhand nemen; daarvoor voort nu weldra Gods strafgericht, in een vijandelijke inval van de Egyptische koning Sisak, die hem al zijn vestingen ontnemt en ook tegen Jeruzalem optrekt. Wel verootmoedigt zich de koning met zijn oversten voor de Heere, En deze kastijdt slechts met mate en wil hem niet ten uiterste toe verderven, zodat het met een plundering van de schatten en een tijdelijke schatting-betaling afloopt, maar Rehabeam richt ook thans zijn hart niet om de Heere te zoeken en sterft als iemand, die in zijn leven geweest is als een bedrieglijke boog (Hosea 7: 16) (Vergelijk 1 Koningen .14: 21-31).

Het geschiedde nu, toen Rehabeam het koninkrijk bevestigd had, en hij sterk geworden was, dat hij in het jaar 971 vóór Christus, de wet van de Heere verliet 1), deels door het vertrouwen op zijn sterke kastelen en de bloeiende toestand van zijn rijk gerust geworden, deels door de nadelige invloed van de koningin-moeder Naäma (vs. 13) en zijn lievelingsgade Maächa (Hoofdstuk 11: 20 vv.); en gans Israël met hem, want er werden hoogten gemaakt, beelden en bossen op allen hogen heuvel en onder elke groene boom opgericht en schandjongens geduld in het land (1 Koningen .14: 23 vv.).

Rehabeam, evenals Jeschurun, vet en machtig geworden zijnde, zijn Rijk bevestigd ziende, zijn troon verzekerd en niets, zo hij dacht, van buiten voor hem of de zijnen te vrezen hebbend, sloeg de verzenen tegen de prikkels, en vergat zijn God, menend nu veilig en sterk genoeg te zijn en de godsdienst niet meer nodig te hebben. Zo bederft de voorspoed de dwazen, en het zijn sterke benen, die de weelde kunnen dragen. Als het de mens wèl gaat naar het vlees, en zij dan geen gevaar meer te vrezen hebben, zijn ze dikwijls maar al te gereed, om tot de algoede God te zeggen: Wijk van ons, want aan de kennis van Uw wegen hebben wij geen lust.

Met nadruk wordt hier door de gewijde Schrijver op de voorgrond gesteld, dat de zonde van afgoderij is een verlaten van de wet van de Heere en een verachten van de ordinantiën van God, en dat daarom, als straks de koning van Egypte als tuchtroede van God optreedt, dit in het allernauwste verband staat met het verlaten van de Wet. Had de Heere aan David beloofd, dat zijn geslacht erfelijk op de troon zou zitten: Hij had ook gewaarschuwd, dat, indien Zijn kinderen Zijn Wet zouden verlaten, Hij hen met de roede zou bezoeken. En hierop juist wordt nu de aandacht gevestigd: God getrouw, zowel in het volbrengen van Zijn beloften, als in het uitvoeren van zijn oordelen.

Daarom liet de straf daarvoor zich ook niet lang wachten en geschiedde het, in het vijfde jaar van de koning Rehabeam (970 vóór Christus), dat Sisak, de koning van Egypte, tegen Jeruzalem optoog 1), (want zij hadden overtreden tegen de Heere),

"1Ki 14: 26"

Met duizend en tweehonderd wagens, en met zestigduizend ruiters, en van het volk was geen getal, dat met hem kwam uit Egypte, Libiërs, het land van Leabim (Genesis 10: 13), Suchieten, uit de bergstreek aan de westkust van de Arabische golf, en Moren uit Ethiopië.

En hij nam de vaste steden in, die Juda had (Hoofdstuk 11: 5 vv.), en hij kwam tot Jeruzalem toe, de hoofdstad van het gehele land.

Toen, in de tijd van de uiterste nood, toen eigen wil en macht geheel te kort schoten, kwam Semaja, de profeet (1Ki 19: 21), tot Rehabeam en de oversten van Juda, die, terwijl zij vroeger in de vestingen als bevelhebbers hadden gestaan (Hoofdstuk 11: 11 11.11), nu te Jeruzalem verzameld waren, uit oorzaak van Sisak, en hij zei tot hen: Alzo zegt de Heere: Gij hebt Mij verlaten, daarom heb Ik u ook verlaten en overgegeven in de hand van Sisak.

Toen verootmoedigden zich de oversten van Israël of Judaen de koning, en zij zeiden: De Heere is rechtvaardig in alles, wat Hij over ons gebracht heeft, want wij zijn goddeloos geweest (Nehemia 9: 33).

Hiermee erkent nu de koning en zijn oudsten het recht van God, om hen te straffen, terwijl zij tevens zich verootmoedigen voor de Heere God. Deze woorden behelzen dan ook een belijdenis van zonde en schuld, al was het geen ware belijdenis, zoals vroeger bij David.

Echter waar God een belijdenis van schuld ziet, waar de Heere ziet een erkenning van Zijn rechtvaardigheid, daar wil Hij zich, ook nog voor het uitwendige, als de Genadige en Barmhartige openbaren.

Toen nu de Heere zag, dat zij zich verootmoedigden, kwam het woord van de Heere andermaal tot Semaja, zeggende: Zij hebben zich verootmoedigd, Ik zal hen niet verderven, niet gans uitroeien, zoals zij wel verdiend hebben; maar Ik zal hun in kort ontkoming (Ezra 9: geven, dat Mijn grimmigheid 1) over Jeruzalem door de hand van Sisak niet uitgegoten zal worden 2) in volle stromen als een zondvloed.

Grimmigheid uitgieten van de zijde van God is hetzelfde als vernietigen. De Heere belooft hier, dat Hij Zijn grimmigheid niet zal uitgieten. Wel zullen Jeruzalem en Juda gekastijd worden, maar slechts voor een korte tijd. De Heere zal hen in kort ontkoming geven.

Merk op dat zij, die Gods rechtvaardigheid in het straffen erkennen, Zijn goedertierenheid ook zullen ondervinden. Zij, die zich in oprechtheid van het hart vernederen, zullen genade vinden in Zijn ogen en geholpen worden ter bekwamer tijd. Indien wij onze zielen verootmoedigen onder de krachtige en vernederende hand van God, zo heeft zijn straf haar uitwerking bereikt, en zij zal óf geheel weggenomen, óf veranderd en verzacht worden.

Maar zij zullen hem enige tijd en in zekere maat tot knechten zijn, doordat zij zich een felle plundering moeten laten welgevalen (vs. 9); opdat zij onderkennen het verschil tussen Mijn dienst, die met oprechtheid en gehoorzaamheid gepaard moet gaan, en tussen de dienst van de

heidense koninkrijken van de omliggende landen 1), aan welker dwingelandij Ik hen overgeef, die van Mijn geboden afwijken.

God deelt, ook na betoond berouw, soms de tijdelijke straffen uit, opdat men tot nadenken komt en voorzichtiger wordt (2 Samuel .12: 13 vv.).

Waar Juda met Rehabeam de Wet van de Heere hadden verlaten, daar hadden zij feitelijk de Heere de dienst opgezegd, Hem als Opperheerser verworpen. Daarom zouden zij dan ook, opdat zij voor het vervolg gewaarschuwd zouden zijn, voor een korte tijd het onderscheid moeten proeven tussen de heerlijke en zachte dienst van de Heere en de harde dienst van de wereld. Dit is het, wat de Heere hier tot Semaja zegt, en daarmee staat ook in verband het wegnemen van de gouden schilden door Sisak. Die gouden schilden waren teken en bewijs van de koninklijke dienst van de Heere, bewijs hoe goed en heerlijk de koning en volk het hadden onder hun Opperheer, de Koning der koningen. Die schilden worden weggenomen en in plaats daarvan komen de koperen schilden, als bewijs, hoe arm en ellendig een volk en een koning is, die zijn God verlaat.

Zo, overeenkomstig dit doel van de Heere dat Semaja insgelijks aan de koning en zijn oversten verkondigde, toog Sisak, de koning van Egypte, op tegen Jeruzalem; en hij veroverde de stad en nam de schatten van het huis van de Heere, en de schatten van het huis van de koning weg; hij nam alles weg wat in beide schathuizen aanwezig was; hij nam ook al de gouden schilden weg, die Salomo voor zijn trawanten (Hoofdstuk 9: 15 vv.) gemaakt had.

En de koning Rehabeam maakte later, toen Sisak, na een jaarlijkse schatting opgelegd te hebben, van Jeruzalem was weggetrokken, in plaats van die, koperen schilden; en hij beval die ter bewaring onder de hand van de oversten van de trawanten, die de deur van het huis van de koning bewaarden, in het portaal van het koninklijk paleis de wacht hadden (1 Koningen .14: 27).

En het geschiedde, zo wanneer de koning in het huis van de Heere ging, of in een openbare optocht verscheen, dat de trawanten kwamen en die droegen, terwijl zij voor hem heengingen, en die, naar het gebruik, terug brachten in van de trawanten wachtkamer.

En toen hij zich verootmoedigde (vs. 6), keerde de toorn van de Heere van hem af, opdat Hij, niettegenstaande deze zware nederlaag, die hij geleden had, nochtans hem niet ten uiterste toe verloor (vgl. Psalm 89); ook waren in Juda nog goede dingen, het zuivere woord van God en de ware godsdienst, daarenboven de levende prediking door de profeten en een aantal van ware godvrezenden.

Vanwege de vaste grondslagen, waarop de dienst van de Heere bij het bestaan van de wettige theocratische besturen (het wettig koningschap, het wettig priesterdom en het wettig heiligdom) in de Staat had, waren er, om ze weer in haar rechten te herstellen, geen bloedige revoluties (omwentelingen) nodig, maar slechts herhaalde reformaties (vernieuwingen); de strijd bewoog zich dus meer op het gebied van de geest, maar werd daarom juist meer doortastend en door ontwikkelingsvormen rijker. Hoe daardoor ook de stelling van het

profetendom in het rijk van Juda een andere werd, dan in het rijk van Israël, is in "1Ki 19: 21" uiteengezet.

Hier wijst de Heere God door Zijn Woord er op, dat Hij nog ten goede Zijn aangezicht doet lichten, wanneer Hij goede dingen aanschouwt, dat wil zeggen wanneer Hij nog ziet getrouwe prediking en een leven naar Zijn wil bij de gelovigen. Zou God Sodom gespaard hebben, om tien rechtvaardigen in het midden van die stad, zo ook ziet Hij nog met een oog van verschoning neer op land en volk, om het ware zaad van Israël.

Zo, vanwege deze genadige verschoning van God, versterkte zich de koning Rehabeam in Jeruzalem, herstelde zich weer van zijn nederlaag, en regeerde nog een lange tijd na Sisak's aftocht; want Rehabeam was eenenveertig jaren oud, toen hij koning werd, en hij regeerde zeventien jaren, van 975-957 voor Christus, in Jeruzalem, de stad, die de Heere uit alle stammen van Israël verkoren had, om Zijn naam daar te zetten (Hoofdstuk 6: 6,20); hem was alzo, niettegenstaande de onder hem plaats hebbende scheuring van het rijk, nog altijd grote genade geschonken; en de naam van zijn moeder was Naäma, een Ammonitische.

En dit is de hoofdinhoud van het oordeel, dat geveld moet worden over zijn regering, niettegenstaande deze aanvankelijk in goede geest werd gevoerd (Hoofdstuk 11: 17); hij deed dat kwaad was 1), omdat hij zijn hart niet met standvastigheid daarop richtte, om de Heere te zoeken 2), want niet slechts volgde op die drie goede jaren een tijd van zware afval (vs. 1), maar ook, na de vernedering door Sisak (vs. 2 vv.), verachtte hij Gods goedertierenheid, lankmoedigheid en verdraagzaamheid, die hem in zijn verlossing en nieuwe bekrachtiging ten deel viel (vs. 7 vv.).

Het is vrij zeker, dat de Schrijver wil wijzen op het grote verband, dat er bestaat tussen het kwaad doen van Rehabeam en de opvoeding en verkeerde leiding, die hij van zijn Ammonitische moeder had ontvangen en ontving, om te waarschuwen tegen de vermenging van geloof en ongeloof.

Dit is de slechte gewoonte van vele mensen: als de nood aanwezig is, willen zij zich verbeteren, maar nauwelijks is de nood voorbij, of zij gaan in hun zonde voort en gaan van kwaad tot erger (Jes.26: 15).

De geschiedenissen nu van Rehabeam, de eerste en de laatste, die dus zijn ganse regering omvatten, zijn die niet geschreven in de woorden van Semaja, de profeet, en Iddo, de ziener (1Ch 29: 30), verhalende daar de geslachtsregister: bevinden zich daartoe niet ook de strijd van Rehabeam en Jerobeam, die zij, zij het ook niet in openlijke veldslag, dan toch in bestendige wederzijdse bestrijding met elkaar voerden, in al hun dagen?

En Rehabeam ontsliep, kort vóór de Abib van het jaar 957 voor Christus, met zijn vaderen, en werd begraven in de stad van David (1Ki 2: 10); en zijn zoon Abia, van zijn lievelingsgemaal Maächa (Hoofdstuk 11: 20 vv.) werd koning in zijn plaats.

HOOFDSTUK 13

OORLOG TEGEN EN OVERWINNING OP JEROBEAM, KONING VAN ISRAËL, DOOR ABIA, KONING VAN JUDA

Vs. 1-20. Onder Abia, de tweede koning van Juda, sedert de afval van de Tien stammen, slaat de vijandige verhouding van de beide rijken tot een openlijke strijd over. Terwijl nu de beide legers in de landstreek van Bethel tegenover elkaar liggen, houdt Abia, van de berg Zemaraim een wijs berekende aanspraak, vol theocratisch vernuft tot de kinderen van Israël, Jerobeam wil het gevaar, dat hem dreigt, als zijn manschappen de moed mochten verliezen, afwenden door een aanval van voren en van achteren, maar de Heere is met Juda en verleent aan dezen een schitterende overwinning ten gevolge waarvan Abia drie steden van het noordelijke rijk bij het zijne inlijft, waaronder ook Bethel, de hoofdzetel van de Israëlitische kalverdienst.

In het achttiende jaar van de koning Jerobeam van Israël's d.i. in het jaar 957 vóór Christus, zo werd Abia koning over Juda (2 Kronieken 12: 16).

Hij regeerde drie jaren, tot 955, te Jeruzalem, en de naam van zijn moeder was Michaja, of Maächa (Hoofdstuk 11: 20 vv.), de dochter van Thamar, de dochter van Absalom en van Uriël, van Gibeä; welke van de drie plaatsen van deze naam (Jud 19: 13) bedoeld is, blijft onzeker, en er was, nadat reeds tussen Rehabeam en Jerobeam de verhouding wederzijds vijandig was (Hoofdstuk 12: 15) nu een meer openbare strijd tussen Abia van het rijk Juda, en tussen Jerobeam van het rijk Israël.

Het laat zich bijna niet uitwijzen, van welke zijde de eerste aanval kwam, of koning Abia zijn oud recht op het afgefallen rijk met een oorlog wilde doen gelden dan of de moedige Jerobeam zijn rijk met wapengeweld heeft willen uitbreiden.

Voor de eerste opvatting pleit, dat het in vs. 3 eerst van Abia heet: "hij bond de strijd aan; " voor de laatste daarentegen moeten wij ons verklaren, om hetgeen Abia in vs. 8 zegt, en deze opvatting is des te waarschijnlijker, omdat de Heere aan Abia's wapens de overwinning geeft, hetgeen bezwaarlijk zou geschied zijn, indien deze de strijd hervat had, die zijn vader was verboden (Hoofdstuk 11: 1-4).

En Abia bond de strijd aan met een leger van strijdbare helden, vierhonderd duizend uitgelezen mannen; en Jerobeam stelde tegen hem de slagorde, met acht honderd duizend uitgelezen mannen, kloeke helden 1).

Het getal van de krijgers van Jerobeam komt overeen met dat, dat Joab bij de door David bevolen volkstelling in Israël vond, het getal van de strijders van Abia was 100.000 man minder als Joab in Juda had geteld (2 Samuel .24: 9).

En Abia maakte, toen de vijandelijke legers tegenover elkaar lagen, zich op van boven de berg Zemaraïm 1), die is in het gebergte van Efraïm, om van daar een aanspraak tot die van Israël te houden (vgl. Richteren 9: 7); en hij zei: Hoor mij toe, Jerobeam en gans Israël!

In Joz.19: 22 werd een stad met de naam Zemaraïm opgegeven, die enige uitleggers houden voor het tegenwoordige es Sumrah, zuidelijk van de weg tussen Jericho en Jeruzalem, vóódat men aan en Dem komt; zij wordt daar naast Bethel en andere plaatsen dier landstreek opgegeven; Het is dus waarschijnlijker, dat ook deze in de nabijheid van Bethel, maar iets zuidelijker van daar, gelegen heeft. De berg Zemaraïm zou dan die zijn, waarop de stad lag; Abia had, toen hij met zijn leger daar gelegerd was, daarmee de grenzen van zijn rijk reeds overschreden. Over de taal waarin hij zijn rede houdt "1Ki 15: 8".

Staat het u niet toe te weten, dat de Heere, de God van Israël, het koninkrijk over Israël, overeenkomstig de belofte in 1 Kronieken 17: 11 vv. aan David gegeven heeft, tot in eeuwigheid, hem en zijn zonen, met een zoutverbond 1), op de wijze van een zoutverbond, d.i. vast en onvergankelijk?

"Le 2: 13" en Num.18: 19

Abia stelt hier eerst, en wel terecht, de opstand van Jerobeam en de Tien stammen voor als een opstand tegen de Heere, de God van Israël. Vervolgens, dat hij het Goddelijk recht (jus divinum) aan zijn zijde had, kennelijk met het doel, om bij de Tien stammen moedeloosheid te verwekken, moedeloosheid voortspruitende uit de overtuiging, een grote zondige daad te hebben verricht.

Evenwel is Jerobeam, de zoon van Nebat, de knecht (1 Koningen .11: 11) van Salomo, de zoon van David, opgestaan en heeft gerebelleerd tegen zijn rechtmatige heer (1 Koningen .11: 26).

Daartoe hebben zich later (Hoofdstuk 10: 1 vv.) ijdele mannen (Richteren 9: 4), kinderen van Belial (De 13: 13), tot hem vergaderd, en hebben zich sterk gemaakt tegen mijn vader Rehabeam, de zoon van Salomo, toen Rehabeam jong 1) was en teder, blode en toegevend van hart, dat hij zich tegen hen niet kon versterken 2).

In het Hebr. ren (Naär). Dit wil hier niet zozeer zeggen, jong, maar veeleer, onervaren. Rehabeam was toen toch een man van 41 jaar.

Met deze voorstelling van zaken, die met de waarheid niet geheel overeenkomt, of althans Rehabeams onbezonnen en overmoedig gedrag in een zachter licht plaatst, wil Abia Jerobeams handelwijze nog hatelijker doen voorkomen dan zij op zichzelf reeds was.

En nu, u denkt, terwijl u in uw vijandschap nog verder gaat en met geweld van wapenen ons aangrijpt, u te versterken tegen het koninkrijk van de Heere, dat in de hand is van de zonen van David, die de Heere trouw zijn gebleven, en u meent dat zo'n voornemen niet zonder gelukkige uitkomst kan blijven; maar hoor mij, u bent wel een grote menigte, maar u

vergeet zo geheel daarbij, dat u de Heere niet in uw midden hebt, maar u hebt in plaats van Hem gouden kalveren bij u, die u Jerobeam tot goden gemaakt heeft. 1) (1 Koningen .12: 26 vv.).

Hiermee wijst Abia op het ijdele niet alleen, maar bovenal op het verderf aanbrengende van de gouden kalveren. Juist die gouden kalveren zullen het zijn, bedoelde hij, die U de nederlaag zullen bezorgen, omdat zij u tot een beroering zullen zijn, zoals Achan dit vroeger geweest is in de dagen van Jozua.

Ja, zo weinig hebt u de God van Israël met en vóór u, dat u weleer vanwege de grove belediging, door u Hem aangedaan, Hem tegen u hebt. Hebt u niet de priesters van de Heere, de zonen van Aäron, en de Levieten uitgedreven, en hebt u priesters gemaakt, zoals de heidense volken van de omliggende landen (Hoofdstuk 11: 13 vv.)? Een ieder die, uit welke stam dan ook (1 Koningen .12: 31), komt en lust heeft om zijn hand te vullen, met een jong rund en zeven rammen, de in de wet (Exod.29: 1 vv.), voorgeschreven wijdingsplechtigheid van de priesters aan zich te laten voltrekken, die wordt priester van degenen, die geen goden zijn, van de gouden kalveren (vs. 8).

Maar ons aangaande, de Heere is onze God, en wij hebben Hem niet verlaten, maar houden tot op dit uur vast aan Zijn rechten en instellingen; en met ons zijn de priesters, die de Heere dienen, die zijn de zonen van Aäron, en de Levieten zijn bij ons in het werk, verrichten nog de hun door de Heere opgedragen dienst.

En zo geschiedt bij ons nog wat in Exod.29: 38 vv. is voorgeschreven: zij steken aan voor de Heere brandoffers, op elke morgen en op elke avond; ook hebben wij, zoals het zijn moet (Exod.30: 7), reukwerk van welriekende specerijen, nevens, volgens Lev.24: 5 vv., de toerichting van het brood op de reine met goud overtrokken tafel; en in ons heiligdom hebben wij bovendien de gouden kandelaar en zijn lampen, om die op elke avond te doen branden (Lev.24: 1 vv.); want wij nemen waar de wacht van de Heere, onze God, de rechten, in Mozes wet bevolen, godsdienst; maar u hebt Hem, de Heere, verlaten, daarom heeft Hij ook u verlaten (Hoofdstuk 24: 20).

Daarom zie, God 1) is daarentegen met ons aan de spits van ons leger, in plaats van de beide gouden kalveren, onder welker bescherming gij uitgetogen zijt (vs. 8), en zijn priesters met de trompetten van het geklank 2) in hun hand, de twee zilveren alarmtrompetten, die ons in gedachtenis voor God brengen, maar onze vijanden de gewisse nederlaag voorspellen (Num.10: 1 vv.; 31: 8), om tegen u alarm-geklank te maken, waaruit u dus reeds had kunnen afleiden, wat uw lot zal zijn; o kinderen van Israël! laat u nog op de juiste tijd waarschuwen, strijd niet tegen de Heere, de God van uw vaders 3), want u zult geen voorspoed hebben.

In de grondtekst komt het duidelijk uit, dat Abia hier de Heere God stelt tegenover de gouden kalveren van Jerobeam. Eigenlijk staat er toch: De God, d.i. de enige en ware God, die zich aan Israël heeft geopenbaard en boven de Cherubs troont. Wat de Tien stammen aanbidden, zijn eigenlijk dregoden, omdat de Heere in het tweede gebod uitdrukkelijk de beeldendienst heeft verboden.

In Sam.10: 9 worden deze trompetten genoemd: ter gedachtenis voor het aangezicht van uw God en wordt daar beloofd, dat de Israëlieten bij het geklank van die trompetten verlost zullen worden van de vijanden. Hierop doelt Abia, om daarmee aan Israël te betuigen, dat hij alles voor heeft en zij alles tegen zich hebben, omdat zij de Heere, hun God, hebben verlaten.

De God van uw vaders. Abia wijst er Israël op, dat zijn God ook hun God nog wil zijn, al hebben zij het Verbond verbroken, dat daarom in een terugkeren tot die God alleen hun heil is. Hij vermaant niet, om zich onder zijn heerschappij te stellen, maar hij waarschuwt tegen het strijden tegen de Heere, wetend, dat als zij weer terugkeren tot die God, zij ook weer behoefte zullen voelen aan een theocratische regering van het huis van David, onder Gods opperheerschappij.

Maar, terwijl Abia nog aldus sprak, maakte Jerobeam met grote slimheid gebruik van diens achteloosheid en deed een achterlage omwenden, en liet een aantal van zijn troepen heimelijk die van Juda als achterlage omtrekken, om van achter hen te komen; en deze krijgslist lukte hem ook volkomen, want zo waren zij, de onder Jerobeams aanvoering achtergebleven vijandelijke troepen voor het aangezicht van Juda, noordwaarts, en de achterlage, zuidwaarts, van achter hen.

Toen nu Juda, nadat Abia zijn rede geëindigd had, omzag, de vijand, die hem aangreep, tegemoet liep, zie, zo hadden zij de strijd voor en achter, zij bemerkten op eenmaal dat zij van twee zijden werden aangevallen; en zij, die van Juda, in gevaar verkerende van geheel uitgeroeid te worden, riepen tot de Heere 1), en de priesters, die zij bij zich hadden, trompetten met de trompetten 2), opdat aan hun gedacht werd voor het aangezicht van de Heere, hun God (Num.10: 9).

De koning van Juda vertrouwde op de Heere, en dit was ook de grote troost en steun van de zijnen. Dit deed hen, met de krachtige hulp van de Heere, ook een volstreckte overwinning behalen, ondanks hun ongelijkheid van macht, wat het getal betreft, want de Heere kan door weinigen zelfs doen zegepralen. Het gebed van het geloof is een krachtig, veel vermogend gebed, want met en door het gebed overwinnen we zelfs de hel.

Dit deden zij, om het volk aan te moedigen, maar ook, om de Heere aan Zijn belofte indachtig te maken, Zijn belofte voor te houden. Het had dus een tweërlei doel, namelijk om het geloof te versterken en om te smeken om hulp en redding van de Heere. Zij geloofden, dat God hen werkelijk zou verhoren en Zijn belofte zeker zou vervullen, en hun geloof zou niet worden beschaamd.

En de mannen van Juda, thans moedig zich in de strijd begevend, omdat men zich verzekerd hield van Gods bijstand, maakten een alarmgeschrei¹⁾; en het geschiedde, toen de mannen van Juda een alarmgeschrei maakten, dat God Jerobeam en het ganse Israël sloeg voor Abia en Juda (Jud 20: 35).

Dit alarmgeschrei was de uiting van het geloof van het volk. Het was het Amen op het trompetgeschal van de priesters.

Waar dan ook God de overwinning gaf, geschiedde dit op het ootmoedig geloof van de mannen van Juda.

En de kinderen van Israël vluchtten voor het aangezicht van Juda; en God gaf hen in hun, in Juda's hand.

Zo werden de kinderen van Israël vernederd in die tijd, zodat hun macht voor het tegenwoordige geheel verbroken was; maar de kinderen van Juda, die vroeger aanmerkelijk zwakker waren dan hen (vs. 3), werden machtig, omdat zij op de Heere, de God van hun vaders, gesteund hadden.

En Abia jaagde de vluchtenden Jerobeam achterna, en nam van hem de op de zuidergrens van zijn rijk gelegen steden, Bethel (Joz.16: 2. 1 Koningen .12: 29), met haar onderhorige plaatsen, en Jesana, naar de ligging niet nader bekend, met haar onderhorige plaatsen, en Efron 1), met haar onderhorige plaatsen.

Deze plaats verschilt natuurlijk van Efron in Gilead (1 Makk.5: 46 vv. de weg tussen Astaroth-Karnaïm en de Jordaan, waarschijnlijk op de plaats van de tegenwoordige bergvesting Kulat er Rubbud in een bergpas lag; maar evenmin kan de stad aan de zuidwestelijke grens van het stamgebied van Efraïm op het gebergte Efron (Joz.15: 9) gezocht worden. Wij hebben veeleer te denken aan het in Joz.18: 23 en 1 Samuel .13: 17 vermelde Ofra, dat Robinson op de plaats van het tegenwoordige Taiyibeh meende gevonden te hebben, maar zeker iets verder naar het zuiden, in de landstreek waar Michmas en Beth-aven lag en één is met het in Joh.11: 54 vermelde Efraïm.

En Jerobeam behield geen kracht meer in de dagen van Abia, die hij van nu af nog leefde; pas de derde koning in het rijk van Israël, Baësa, lukte het om die steden te herwinnen (1 Koningen .15: 17); maar de Heere sloeg hem, Jerobeam, dat hij sedert die nederlaag (vs. 15 vv.) aan een ongeneeslijke ziekte voortkwijnde, en twee jaren na Abia's dood, d.i. in het jaar 953 voor Christus stierf.

II. Vs. 22-Hoofdstuk 14: 1. Uit de overige tijd van Abia's regering, een tijd van bijna drie jaren, wordt nu nog het getal van zijn vrouwen en kinderen meegedeeld, maar met betrekking tot de gezindheid, waarin hij zijn bestuur voerde, wordt naar een Profetisch geschrift verwezen, en daarna wordt zijn dood, de plaats van zijn begrafenis, en de naam van zijn opvolgers vermeld (Vergelijk 1 Koningen .15: 1-8).

Zo versterkte zich Abia, ten gevolge van deze overwinning van Israël, die hij met de hulp van de Heere behaald had, hoewel zijn toespraak tot Jerobeam en Israël meer van staatkundige slimheid dan van innerlijke oprechtheid getuigde; en hij nam zich nu bij de vrouwen, die hij reeds had, nog andere, zodat hij in het geheel veertien vrouwen had, en gewon tweeëntwintig zonen en zestien dochters 1), en geloofde daardoor zijn troon zeer vast gesteld te hebben, zonder te bedenken, hoe spoedig zijn leven een einde kon nemen.

Dit wil niet zeggen, dat Abia, na de overwinning op Jerobeam, zich nog zo vele vrouwen nam, maar dat hij bij zijn vrouwen, die hij reeds had vóór zijn troonsbestijging en vóór zijn overwinning nog zo vele nam, dat hij tot het in dit vers genoemde getal kwam. Dit wordt hier vooral gemeld, om de tegenstelling tussen hem de zoon van David, en Jerobeam, die geen kracht behield en wiens huis ten ondergang bestemd was, te doen uitkomen.

Het overige nu van de geschiedenissen van Abia, zo zijn wegen als zijn woorden, hoe hij wandelde in al de zonden van zijn vader Rehabeam, en zijn hart niet volkomen was voor de Heere, zijn God (1 Koningen .15: 3), zijn beschreven in de historie van de profeet Iddo (1Ch 30".

HOOFDSTUK 14

ASA ROEIT DE AFGODERIJ UIT EN ZEGEVIERT OP DE MOREN

Vs. 1-15. Van Asa's 41-jarige regeringstijd wordt ons eerst het eerste tiental jaren als een uitwendig vreedzaam en inwendig loffelijk tijdperk geschilderd; want hij; neemt weg wat van de afgoderij onder zijn voorgangers is ingeslopen, legt vaste steden aan en versterkt zijn krijgsleger. Van welke vrome gezindheid hij was, bewijst hij, als in het 11de jaar van zijn regering de Egyptische koning Zerah met een ontzaglijk leger hem aanvalt; hij neemt zijn toevlucht tot de Heere in het gelovig gebed, behaalt nu ook een glansrijke overwinning en brengt rijken buit mee van het slagveld. (Vergelijk 1 Koningen .15: 9-16).

Zo ontsliep Abia reeds in het jaar 955 vóór Christus, het derde van zijn regering, met zijn vaders, en zij begroeven hem in de stad van David (1Ki 2: 10); en zijn zoon Asa werd koning in zijn plaats. In zijn dagen was ten gevolge van de vermelde zegepraal over Israël (Hoofdstuk 13: 15 vv.), het land tien jaren stil, tot 945 voor Christus, welke jaren van vrede toen deels tot herstel van de ware godsdienst, deels tot verzekering van het rijk, door het bouwen van nieuwe vestingen, werd gebruikt (vs. 2 vv.).

En Asa deed, reeds gedurende de eerst tien jaren van zijn regering, maar met nog meer beslistheid in de volgende vijf jaren, toen de profeet Azaria hem terzijde stond (Hoofdstuk 15: vv.), dat goed en dat recht was in de ogen van de Heere, zijn God, want vóór alle dingen zette hij de moeder van zijn vader, Maächa, af, van het ambt als koningin (Hoofdstuk 15: 16).

Want hij nam, nadat hij eenmaal met de wijze van bestuur van zijn beide voorgangers gebroken had, de altaren van de vreemden 1), waarop men de afgoden geofferd had, en de hoogten 2) weg, en brak de voor Baäl opgerichte beelden, en hieuw de bossen, de zullen van Aschera (De 16: 21) af.

Altaren van de vreemden zijn altaren van heidense afgoden.

Onder de hoogten hebben wij te verstaan, de plaatsen, die tegen de Wet in, gebruikt werden, om daarop te offeren aan de Heere. Hieruit blijkt dus, dat het wel in de bedoeling én van Asa én later van zijn zoon Josafath heeft gelegen, om ook die onwettige hoogten weg te nemen, maar dat zij niet van het volk gedaan hebben kunnen krijgen, om hun bevelen in deze te gehoorzamen. Vandaar dan dat we in 1 Koningen .14: 14 lezen, dat de hoogten wel niet werden weggenomen. Niet, omdat Asa het niet bevolen had maar wegens de tegenstand of de onwilligheid van het volk.

En hij zei tot Juda, bij gelegenheid van een volksvergadering gelijk aan die, die hij 10 jaren later bijeenriep (Hoofdstuk 15: 9 vv.), dat zij de Heere, de God van hun vaders, zoeken, en dat zij de wet en het gebod doen zouden, om Hem, de Heere, alleen te dienen (Deuteronomium 6: 13; 10: 20).

Hij nam ook weg uit alle steden van Juda, zoals vroeger uit Jeruzalem, de hoogten van Baäl en de zonnebeelden 1), die zich op de altaren daar bevonden (Hoofdstuk 34: 4): en het koninkrijk was voor hem stil, hij genoot gedurende de eerste 19 jaren van zijn heerschappij een ongestoorden vrede, welke rustige tijd hij niet beter meende te kunnen besteden dan tot het herstel van de ware godsdienst.

Zonnebeelden zijn de beelden bij de altaren van Baäl opgericht en hem gewijd als de zonnegod. Men ziet het, dat Asa weer, na David en Salomo, in zijn eerste jaren, Juda niet alleen op zuivere theocratische wijze wil regeren, maar ook een ware reformatie beoogde, opdat de Heere weer in gunst op Zijn volk zou kunnen neerzien. Hij wil, dat zijn onderdanen de Heere zouden dienen en vrezen naar Zijn wet en Zijn geboden (vs. 4). Op dit laatste valt hier al de nadruk.

Daartoe bouwde hij, gedurende deze tijd, om zijn land ook naar buiten te bevestigen, omdat hem uit Egypte een nieuwe inval dreigde, zoals ten tijde van Rehabeam (Hoofdstuk 12: 2 vv.) vaste steden in Juda (vgl. Hoofdstuk 11: 5 vv): want het land was stil, en er was geen oorlog in die jaren tegen hem, omdat de Heere hem rust gaf.

Want hij zei, op een vergadering van zijn rijksstenden, die hij bijeenriep, toen hij deze bouwwerken voornemens was te beginnen, tot Juda: Laat ons deze steden, die ik u opgenoemd heb, bouwen, en muren daarom trekken, en torens, deuren en grendels op en aan de muren aanbrengen, terwijl het land nog is voor ons aangezicht, terwijl wij ons nog vrij daarin bewegen kunnen en vestingen daarin kunnen aanleggen naar welgevallen; want wij hebben de Heere, onze God, gezocht (vs. 4), wij hebben Hem gezocht, en Hij heeft ons voor enige tijd rondom heen rust gegeven 1); er kon echter makkelijk een strijd op volgen, en hebben wij eerst de vijand in het land, dan is het te laat voor bouwen. Zo, terwijl de rijksstenden zijn voornemen ondersteunden en hem bij de uitvoering krachtig hielpen, bouwden zij en hadden hierin voorspoed, omdat geen enkele hinderpaal hen hierbij trof.

Asa erkende deze gift van de Vader van de lichten, en zo moeten wij ook dankbaar erkennen, de rust en de vrede, naar ziel en lichaam, of ten aanzien van onze huisgezinnen, en die van ons land, waarmee God ons zegenen mocht. De koning erkende deze rust als een gevolg van het zoeken, dienen en eren van God. Men weet bij bevinding, hoe goed het zij, de Heere te zoeken, omdat het ons de aangenaamste in- en uitwendige rust bezorgt, omdat in tegendeel het zoeken van de wereld met gedurige onrust, moeilijkheid, kwelling en verdriet gepaard gaat.

Asa nu had een leger van driehonderd duizend uit Juda, rondas en spiesdragend, en tweehonderd en tachtig duizend uit Benjamin, het schild dragend en de boog spannend (1 Kronieken 8: 40): al dezen, tezamen 580.000 man, waren kloeke helden.

En Zerah, de tweede koning van de 22ste dynastie, opvolger van Sisak, bij Manetha Osorchon I geheten (1Ki 3: 1), de Moor een Ethiopiër van geboorte, kwam in het jaar 944 vóór Christus tegen hen, de in vs. 8 beschreven leger van het rijk van Juda uit, met een leger, dat uit krijgers van alle volken van het ontzaglijke rijk, uit Egypte, Ethiopië en Lybië

(Hoofdstuk 16: 8) samengesteld was, en een getal van duizend maal duizend 1) man bedroeg, en driehonderd wagens; en hij kwam tot Maresa toe, een van de door Rehabeam tegen Egypte aangelegde vestingen (Hoofdstuk 11: 8), zuidelijk van Eleutheropolis.

Duizend maal duizend is een uitdrukking, om een onnoemelijk groot aantal aan te duiden, waar van de juiste opgave niet gegeven kan worden.

Wat Zerah betreft, velen houden hem voor dezelfde, die bij Manetha Osorchon I genoemd wordt, terwijl anderen, zoals de bekende Egyptoloog Brugsch beweert, dat hij niet een Egyptisch, maar een Moors koning geweest is, die Egypte zegevierend is doorgetrokken.

Toen toog Asa tegen hem uit; en zij, de wederzijdse legers, stelden de slagorde in het dal Zefatha bij Maresa, in de schone opene dalvlakte, die van Eleutheropolis tot naar Maresa zich uitstrekt.

En Asa, toen hij de slag beginnen zou, riep tot de Heere, zijn God, die hij tot dusver zo ijverig gediend had, en zei: Heere! het is niets bij U (1 Samuel .14: 6 te helpen, hetzij de machtige, hetzij de krachteloze 1): help ons, o Heere, onze God! want wij steunen op U, en in Uw naam zijn wij gekomen tegen deze menigte (Hoofdstuk 20: 12); o Heere! Gij zijt onze God, laat de sterfelijke mens tegen U niets vermogen; daarom vrezen wij ook niet, ofschoon wij veel zwakker zijn dan onze vijanden, indien Gij slechts met en voor ons strijdt.

Anderen, zoals Keil, vertalen: Niemand is nevens u, om te helpen tussen een machtige en een onmachtige. De zin is dan deze, dat het alleen God is, die de machteloze, de weinig vermogende tegen de sterkere de overwinning kan geven. Asa spreekt het hier daarom uit, dat hij al zijn hoop gezet heeft op de Heere, maar vraagt ook om diens machtige bescherming en hulp.

In Uw Naam, wil hier niet zeggen, op Uw bevel, maar, in vertrouwen, dat Gij het als uw zaak zult beschouwen, rekenend op Uw bijstand en Uw hulp. De koning van Juda zegt het hier uitdrukkelijk, dat hij de oorlog tegen de Moren beschouwt als een oorlog van de Heere en vast gelooft, dat God hem en zijn volk niet aan hun lot zal overlaten.

En de Heere, zo'n gelovig, vertrouwend gebed ter ere van Zijn naam verhorend, plaagde de Moren, sloeg hen als het ware met eigen hand (2 Kronieken 13: 15), voor het aangezicht van Asa en voor het aangezicht van Juda; en de Moren vluchtten, niettegenstaande hun grote overmacht.

In het Hebr. Wajiggoof. Het werkwoord kan wel betekenen, met een plaag bezoeken, zoals Exod.7: 25; 8: 2, maar als het in een kriegsbericht gebruikt wordt, betekent het verslaan, op de vlucht slaan, en zo moet dan hier ook vertaald worden: De Heere sloeg de Moren op de vlucht. Door Asa op zijn smeken hulp te verlenen, Zijn Goddelijke bijstand te schenken, moesten de Moren de vlucht nemen. Daarom wordt ook in vs. 13 het leger van Juda het leger

van de Heere genoemd, als er staat: "Want zij waren verbroken voor de Heere en voor Zijn leger."

Asa nu en het krijgsvolk, dat met hem was, joeg hen na tot Gerar toe, de Filistijnse stad in het uiterste zuiden van het land (Genesis 20: 1); en zo velen vielen er van de Moren, de strijders van de Ethiopische koning (vs. 9), dat er voor hen geen hervatting was, dat zij zich niet meer in slagorde konden stellen; want zij waren verbroken voor de Heere en voor Zijn leger, de kinderen van Juda, die Hij zelf tot de zegepraal leidde; en zij, de kinderen van Juda, droegen zeer veel door, buit, daarvan.

En zij, Asa met het volk, dat bij hem was (vs. 13), sloegen alle steden rondom Gerar, welks Filistijnse bewoners zich bij het leger van Zerah hadden aangesloten; want de verschrikking 1) van de Heere was over hen, dat zij in het geheel geen tegenweer durfden bieden; en zij, de kinderen van Juda, beroofden al de steden daar, omdat veel door in deze was.

De verschrikking van de Heere wil zeggen, de vrees voor zijn Almacht, waardoor zij, niettegenstaande hun talrijk leger, het niet konden winnen van de kleine legermacht van Juda.

En zij sloegen ook de tenten van het vee, de Nomadenstammen in de zuidelijk van Gerar gelegen woestijn, en voerden, als buit, weg schapen in menigte, en kamelen; en kwamen, van daar terugkerend, weer te Jeruzalem.

HOOFDSTUK 15

ASA ZET ZIJN HERVORMING VOORT

II. Vs. 1-19. De profeet Azaria komt de zegevierende, uit de slag terugkerende, koning voor de poorten van Jeruzalem tegemoet, sterkt hem in het gelovig vertrouwen op God, die thans zo wonderbaar geholpen heeft en ook verder helpen zou, maar waarschuwt ook voor een tijd van afval, met heen wijzing op vroegere tijden. De vermaning van de profeet, om met het aangevangen werk van de hervorming voort te gaan, volgt Asa in de eerstvolgende vier jaren getrouw op, en hij laat bij een plechtige vergadering in de derde maand van het 15de jaar van zijn regering, geheel Juda en Benjamin naast degenen, die uit de stammen van het noordelijk rijk overgekomen zijn, zich verbinden om zich aan de Heere te houden.

Toen het zegevierend terugkerende leger (Hoofdstuk 14: 15) de stad naderde, kwam de Geest van God op Azaria, de zoon van Oded, in Jeruzalem (1Ki 19: 21).

En hij ging uit, Asa tegen, en hij zei tot hem: Hoor mij Asa, en gans Juda, en Benjamin! De Heere is thans met jullie, terwijl u met Hem bent; en a) als u ook verder Hem zoekt, Hij zal ook verder door u gevonden worden b), maar als u Hem verlaat, Hij zal u verlaten.

1 Kronieken 28: 9. 2 Kronieken 33: 12. MATTHEUS.7: 7 b) 2 Kronieken 24: 20

a) Israël nu is vele dagen geweest zonder de ware God, en zonder een lerende priester, en zonder de wet, namelijk in de tijd van de Richteren.

Hosea 3: 4

Maar toen zij daarna, nadat zij tot erkentenis van hun afval gekomen waren, zich in hun nood bekeerden tot de Heere, de God van Israël, en Hem zochten, werd Hij door hen gevonden (Deuteronomium 4: 29 vv. Jer.29: 13 vv.).

En in die tijden was er geen vrede voor degene, die uitging, en degene, die inkwam, omdat van alle zijden gevaar dreigde; maar vele beroerten waren toen over al de inwoners van die landen. (MATTHEUS.24: 16 vv.);

Dat volk tegen volk, en stad tegen stad in stukken gestoten werden; want God had hen met alle angst verschrikt.

Sommige uitleggers, waaronder Luther, de Septuaginta, de Vulgata en de Rabijnen vatten deze verzen 3-6 op als een voorspelling van de Toekomst, en passen haar toe of op de Babylonische gevangenschap, of op de tegenwoordige toestand van het Joodse volk. Vs. 5 en kunnen alleen op de tegenwoordige verstrooiing van de Joden zien, en hun vervulling is gedeeltelijk nog aanstaande. Zij, die deze verzen als profetie opvatten, en alsdan als oudste voorspelling, dat onder grote wereldberoeringen de uiterlijke heerlijkheid van Gods volk geheel zou ondergaan en slechts een kleine kerk zou blijven, die het loon van haar trouw tot

een betere tijd zou overbrengen zij beschouwen haar tevens als de grondslag van Christus' aankondiging van Jeruzalems verwoesting en van het eindgericht (MATTHEUS.24 en Luk.21). Asa, die van nu af tot een ongoddelijke, wereldse staatslist de toevlucht nam (Hoofdstuk 16: 2 vv.) en daarin door Ahas gevolgd werd (1Ch 15: 15), zodat de vernietiging van het rijk daarvan het slot was, is in zijn gedrag een voorbeeld van het ongeloof van de Joden ten tijde van Christus en de afval van de laatste tijd.

Anderen zoals Vitringa (de Synag. vet. pag. 335 sqq), zijn van gevoelen, dat hier geschetst werden de treurige tijden van de Richteren tot op de dagen van de hervorming onder Samuel. Met deze uitlegging verenigen wij ons.

Daarom, zo voer Azaria nu zijn waarschuwend stem tot Asa, en gans Juda en Benjamin, voort, wees u sterk, en laat, terwijl u zo ernstig bent begonnen, met de Heere, uw God, te zoeken en Zijn juiste dienst te herstellen, uw handen niet verslappen, want er is loon naar uw werk¹⁾ zodat, heeft de Heere u een grote overwinning op Zerah en zijn leger doen behalen, Hij ook verder met u zal zijn.

Men merke hier op: 1e. dat Gods werk gewillig, met liefde, ijver, trouw en standvastige vlijt, maar tevens welbedacht en na voorgaand overleg geschieden moest, opdat men niet verflauwde; 2e. dat dit werk in ons en anderen opgewekt en aangezet moet worden, door de vaste hoop en het vooruitzicht, dat wij er niets bij verliezen zullen, maar dat het eenmaal zijn eigen loon en prijs zal opleveren. De kroon is aan het eind opgehangen, en buiten dat vinden de oprechte betrachters van Gods wetten dit vergoed in hun goed geweten en in de zielenrust en vrede van het gemoed.

Toen nu Asa deze woorden hoorde, en de profetie van de profeet Azaria, de zoon van Oded, sterkte hij zich, naar de vermaning van de profeten (vs. 7), en hij deed, teruggekeerd naar Jeruzalem, nog bondiger dan tot dusver geschied was (Hoofdstuk 14: 3-5), weg de verfoeiselen van de onder zijn beide voorgangers ingeslopen afgodsdienst, uit het ganse land van Juda en Benjamin, en uit de steden, die hij (of juist: zijn vader Abia, Hoofdstuk 13: 19) van of, op het gebergte Efraïm (Bethel, Jesana en Efron) genomen had, en vernieuwde het altaar van de Heere, dat voor het voorhuis van de Heere was, namelijk het brandofferaltair in het voorhof van de priesters (Hoofdstuk 8: 12).

En hij vergaderde, toen hij binnen een tijdsverloop van 2-4 jaren 1) deze reiniging had volbracht en het Pinksterfeest nabij was (Le 23: 22), ten behoeve van een uitdrukkelijke vernieuwing van het verbond met de Heere, het ganse Juda en Benjamin in zijn oudsten en vertegenwoordigers, en de vreemdelingen met hen uit Efraïm en Manasse, en uit Simeon, uit de Tien stammen van het noordelijk rijk en uit de stam Simeon, die eigenlijk tot Juda behoorde, van welken echter vele onderhorigen hun woonplaats in genoemd rijk hadden opgeslagen (Hoofdstuk 34: 6); want uit Israël, het noordelijke rijk, dat zich ten onrechte deze naam toegeëigend had (1Ki 18: 35), vielen, nadat reeds in Rehabeams tijd uit alle stammen van Israël, zij die hun hart gaven om naar de Heere, de God van Israël, te vragen, naar Jeruzalem gekomen waren (Hoofdstuk 11: 16 vv.), zij ook nu tot hem in menigte, uit

hetzelfde verlangen naar gemeenschap met het ware Israël, toen zij zagen, dat de Heere, zijn God, met hem was.

Anderen menen, dat de strijd met Zerah (Hoofdstuk 14: 9 vv.), vier jaren duurde, waaruit zich dan de tijdsopgave in vs. 10 gemakkelijker verklaart, maar die mening heeft overigens weinig waarschijnlijkheid.

En zij vergaderden zich te Jeruzalem, in de derde maand, die van Sivan, overeenkomende met onze maand Juni (Ex 12: 2), in het vijftiende jaar van het koninkrijk van Asa, d.i. in het jaar 940 vóór Christus

En zij offerden de Heere op die dag, van de door, die zij 3-4 jaren daarvoor mee huiswaarts gebracht hadden van de krijgstoct tegen de Moren en de Nomadenstammen in de zuidelijk van Gerar gelegene woestijn (Hoofdstuk 14: 13 vv.) zevenhonderd runderen en zeventuizend schapen.

En zij a) traden opnieuw in een verbond met de Heere, dat door het afgodische streven van de voorafgegane jaren zo schandelijk verbroken was, en beloofden, dat zij de Heere, de God van hun vaderen, zoeken zouden met hun ganse hart en met hun ganse ziel.

Joz.24: 15 Nehemia 10: 29

En al wie de Heere, de God van Israël, niet zou zoeken, maar vreemde goden na wandelen, zou overeenkomstig het Goddelijk voorschrift (Deuteronomium 17: 2) gedood worden, van de kleine tot de grote, en van de man tot de vrouw toe.

En zij zwoeren de Heere met luider stem, terwijl het heilige feest met luidklinkende muziek vergezeld ging, en met gejuich, desgelijks met trompetten en met bazuinen.

En gans Juda was verblijd over deze eed, vanwege de heilzame gevolgen, dat hij zou hebben, indien hij gehouden werd, en dat te doen was toch hun ernstig voornemen; want zij hadden met hun ganse hart gezworen, en met hun ganse wil Hem, de Heere, gezocht, en Hij werd dan ook inderdaad door hen gevonden; en de Heere gaf hun, zoals reeds sedert 14 jaren zo ook nog in het lopende jaar 940 voor Christus (vs. 19), rust rondom heen 1), terwijl in het rijk van Israël reeds in het jaar 952 Baësa Nadab, de zoon van Jerobeam, ombracht en zichzelf op de troon geplaatst had (1 Koningen .15: 25 vv.).

Dit wordt opzettelijk gemeld als blijk van de welgevallen van de Heere, omtrent het vernieuwen van het Verbond en het wegdoen van alle vreemde goden. Het is de bevestiging van het woord van de Heere, dat indien zij Hem zouden zoeken, Hij door hen gevonden zou worden.

Aangaande ook Maächa 1), de grootmoeder van de koning Asa (Hoofdstuk 11: 20 vv.; 13: 2), hij zette haar, in de aanvang van zijn reformatorische werkzaamheid (Hoofdstuk 14: 2), af, dat zij geen koningin was, omdat zij een afgrijselijke afgod in een bos gemaakt had; ook

roeide Asa haar afgrijselijke afgod uit, en verbrijzelde en verbrandde hem aan de beek Kidron, bij Jeruzalem.

"1Ki 15: 13"

De hoogten, de op verschillende plaatsen van het land op hoogten opgerichte altaren, waarop men wel de Heere offer bracht, maar daarmee toch het gebod in Deuteronomium 12: 1 vv. overtrad, werden wel niet weggenomen uit Israël, maar dit komt niet zozeer ten laste van de koning als wel van het volk; het hart van Asa nochtans was daaromtrent volkomen al zijn dagen, zodat, indien hij zijn bedoelingen tot het volk had kunnen doen doordringen, die hoogten ook wel gevallen zouden zijn.

En hij bracht in het huis van God de geheiligde dingen van zijn vader, de voorwerpen, die zijn vader in de strijd met Jerobeam buit gemaakt (Hoofdstuk 13: 16 vv.) en aan de Heere toegewijd, maar tot vermeerdering van de koninklijke schatten aangewend en niet bij de tempelschat afgeleverd had, en zijn eigen geheiligde dingen, zijn aan de Moren ontnomen door (Hoofdstuk 14: 13), namelijk zilver, en goud, en vaten.

En er was, na de gelukkige afloop van de strijd tegen Zerah (Hoofdstuk 14: 9 vv.), geen oorlog meer, maar rust rondom heen (vs. 15) tot in het vijfendertigste jaar, sedert de scheiding van de beide rijken (Hoofdstuk 10: 19), d.i. tot in het vijftiende jaar van het koninkrijk van Asa (940 voor Christus).

Indien hier en in Hoofdstuk 16: 1 de Schrijver van de Kronieken de jaren telt naar de scheiding van de beide rijken, hetgeen hij toch anders nooit doet, zo spruit dit zeker hieruit voort, dat in de bron, waaruit hij put, aldus gerekend was. De uitdrukking: het koninkrijk van Asa is dus als een verkorting op te vatten van de volledige zin: dat koninkrijk, waarin Asa regeerde, d.i. het koninkrijk Juda. Omdat Rehabeam 17 en Abia 3 jaren geregeerd heeft, moet men van het getal 35 hier en van het getal 36 in Hoofdstuk 16: 1 twintig jaren aftrekken, indien men het juiste regeringsjaar van Asa vinden wil.

HOOFDSTUK 16

ASA'S DRIEVOUDIGE ZONDEVAL

III. Vs. 1-14. Met het 17de regeringsjaar komt bij Asa een keerpunt in zijn gedrag, een keerpunt ten kwade: als de gelijktijdige koning van het noordelijke rijk Baësa hem beoorloogt, en door de versterking van Rama hem de verbinding met het Noorden wil afsnijden, koopt hij zich de bijstand van de Syriër, Benhadad, door middel van de schat van de tempel en van het huis van de koning. Benhadad valt nu wel in Baësa's gebied en noodzaakt deze daarvoor om de versterking van Rama op te geven, zodat Asa met de achtergelatene bouwstoffen twee andere steden versterken en de verbindingswegen naar het Noorden in veiligheid kan brengen; maar wat een groot voordeel de verbintenis met Benhadad hem ook schijnt te hebben aangebracht, hij heeft er toch dwaas aan gedaan en nog veel grotere voordelen uit de hand gegeven, om daarvoor voor de toekomst ellende in te oogsten, omdat hij niet de Heere tot zijn bondgenoot verkozen heeft. De ziener Hanani, die hem zijn zonde en dwaasheid voor ogen houdt, wordt door Asa in het gevangenhuis gezet. Ook aan andere rechtvaardigen vergrijpt Asa zich; daardoor wordt hij met zware ziekte aan de voeten, in de beide laatste jaren van zijn regering bezocht; als hij daarop sterft, valt hem een bijzonder eervolle begrafenis ten deel (Vergelijk 1 Kronieken 15: 16-24).

In het zesendertigste jaar 1) van het koninkrijk Juda, of in het 16de jaar van de regering van Asa, d.i. 939 jaar voor Christus, toog Baësa, de sedert 952 regerende derde koning van het rijk van Israël op tegen Juda, om Jerobeam's ondernemingen (Hoofdstuk 13: 2) voort te zetten, en, nadat hij de door Abia aan het noordelijk rijk ontnomene en tot hiertoe in het bezit van Asa gebleven steden (Hoofdstuk 13: 19; 15: 8) op de laatsten heroverd had, bouwde hij het 2 uur noordelijk van Jeruzalem gelegen (1 Samuel 1: 1) Rama tot een vesting, opdat hij niemand toeliet uit te gaan en in te komen tot Asa, de koning van Juda, aan het zuidelijk rijk de verbindingswegen met het noorden afsneed, en dergelijke overschrijdingen als nu reeds tweemaal waren voorgekomen (Hoofdstuk 11: 16; 15: 9) voor het vervolg verhinderde.

De oudere uitleggers nemen meestal aan, dat het 35ste jaar (Hoofdstuk 15: 19), te rekenen is vanaf het ontstaan van het rijk van Juda, en omdat Asa in het 20ste jaar van het rijk van Juda koning is geworden, en de inval van Baësa in het 16ste jaar van zijn regering gevolgd is en tot het 15de jaar van zijn regering het land rust heeft genoten. Dit komt geheel met de daadzaak overeen, maar daarmee laat zich niet de opgave rechtvaardigen: in het 36ste jaar van het koninkrijk van Asa. Er blijft hier niets over als een schrijffout aan te nemen, zodat door een afschrijver de letters l (30) en y (10) verwisseld zijn, waardoor uit 15 en 16 de getallen 35 en 36 zijn ontstaan. Met deze verandering zijn alle zwarigheden opgeheven, en de opgaven van de Kronieken, omtrent Asa's regering, met elkaar in overeenstemming.

Toen bracht Asa, in plaats van de Heere om Zijn hulp aan te roepen, zoals hij in de oorlog tegen de Moren gedaan had (Hoofdstuk 14: 11), het zilver en het goud voort uit de schatten van het huis van de Heere en van het huis van de koning, en zond met dit geschenk boden tot Benhadad de IIde (1Ki 11: 25), de koning van Syrië, die te Damascus woonde, zeggende:

Er is, er zij even zo'n verbond tussen mij, en tussen u, en (zoals er een verbond geweest is) tussen mijn vader en tussen uw vader; zie ik zend u daarom zilver en goud, ga heen, maak uw verbond teniet met Baësa, de koning van Israël, en dwing hem door een vijandelijke inval in zijn land, dat hij van tegen mij aftrekt 1).

"1Ki 15: 19"

En Benhadad hoorde naar de koning Asa, ging tot het voorgeslagen bondgenootschap over, en zond de oversten van de legers, die hij had, tegen de steden van Israël, en zij sloegen Ijon (1 Koningen .15: 20), noordelijk van de zee Merom, en Dan, het vroegere Laïs, en Abel-Maïm, of Abel-Beth-Maächa (2 Samuel .20: 14), en alle schatsteden van Nafthali 1).

In 1 Koningen .15: 20 lezen wij: "en het ganse Cinneroth met het ganse land van Nafthali." Waarschijnlijk is de naam Cinneroth in onbruik geraakt en heeft daarom de Schrijver hier melding maakt van de schatsteden, of magazijnen van Nafthali.

"1Ki 9: 19"

En het geschiedde toen Baësa zulks hoorde, en daaruit begreep, dat zijn rijk in groot gevaar kwam, dat hij afliet van Rama te bouwen, en zijn werk staakte, om, van zijne residentie Thirza uit, het verdere voortdringen van de Syriërs te beletten.

Toen nam de koning Asa gans Juda, en zij droegen weg de stenen van Rama, en het hout daarvan, waarmee Baësa gebouwd had, waarmee hij de stad tot een vesting had willen inrichten; en hij bouwde daarmee Geba, 3/4 uur noordoostelijk, en Mizpa, 1 1/2 uur zuidwestelijk van Rama, tot vestingen, omdat hij aldus de wegen, die van Jeruzalem naar het noorden voerden, van beide zijden in veiligheid kon stellen.

En in dezelfde tijd, toen Asa meende, dat hij door de verbintenis met Benhadad het welzijn van zijn land bevorderd had, kwam de ziener Hanani (1Ki 19: 21), tot Asa, de koning van Juda, en hij zei tot hem: Omdat u gesteund hebt op de koning van Syrië, en niet gesteund hebt op de Heere, uw God, hebt u zich zeer bezondigd, te meer omdat u zelf vroeger (Hoofdstuk

11) bekend hebt, dat het bij de Heere niets is te helpen, hetzij de machtige, hetzij de krachteloze; daarom is het leger van de koning van Syrië, dat evengoed in uw handen gevallen zou zijn als dat van Baësa, indien u zich op God verlaten had, uit uw hand ontkomen 1), maar dit leger zal nog later zeer gevaarlijk worden voor uw rijk (Hoofdstuk 28: 5 vv.).

De ziener Hanani spreekt niet van de koning van Israël, maar van die van Syrië en wel van deze in vijandelijke zin. Hij zegt aan de koning van Juda, dat, indien deze op de Heere had vertrouwd, hij niet alleen Baësa had geslagen, maar ook de koning van Syrië, indien deze, en dit ligt hierin als stellig opgesloten zich met Baësa tegen Juda had verbonden. Het betekenisvolle in deze bestraffing ligt hierin, dat waar nu Benhadad voor veel geld tot een ongewenst bondgenoot was gemaakt, deze door het vertrouwen op de Heere tot een overwonnen vazal gemaakt had kunnen worden.

Maar waarom hebt u zich op de Heere, uw God, niet verlaten, alsof Hij niet machtig zou zijn, om u tegen Baësa en zijn bondgenoot, de koning van Syrië te helpen? Waren niet de Moren en de Libiërs, die onder Zerah tegen u optrokken (Hoofdstuk 14: 9 vv.), een groot leger met zeer vele wagens en ruiters? Toen u nochtans op de Heere steunde, heeft Hij hen in uw hand gegeven 2), evenzo zou Hij ook thans uw vertrouwen beloond hebben, indien u zich op Hem verlaten had.

Wagens en ruiters. Bij de wagens horen, zoals vanzelf spreekt, berijders van de paarden, maar de Ziener voegt de ruiters er nog eens opzettelijk bij, om de krijgsmacht van de vijanden in al haar omvang te schetsen.

Inderdaad, de vele bevindingen, die wij hebben van Gods goedheid moesten ons altoos met vertrouwen tot Hem onze toevlucht doen nemen, want verzaken wij Hem, na meermalen Zijn gunst ondervonden te hebben, zo verzwaren wij grotelijks onze schuld en verdienen Zijn hoogste ongenade.

Want de Heere aangaande a), Zijn ogen doorlopen de ganse aarde, zweven als het ware overal rond, om, waar ergens een gelegenheid zich opdoet tot verheerlijking van Zijn grote Naam, zich sterk te bewijzen aan degenen, welker hart volkomen is tot Hem 1); u heeft hierin zottelijk gedaan, namelijk dat u Zijn hulp niet ingeroepen, maar vlees tot uw arm gekozen hebt (Jer.17: 5); want van nu af zullen daarom, in plaats van het tegenwoordige vreedzame en gezegende bestuur, oorlogen tegen u zijn 2).

Job 34: 21 Spreuken 5: 21; 15: 3 Jer.16: 17; 32: 19

De Heere wordt hier voorgesteld als degene, die, als de Alwetende, bekend is met de noden en behoeften van degenen, die Hem vrezen, maar die ook als de Almachtige en Goedertierene erop wacht, om hen te helpen en te ondersteunen.

Van verdere oorlogen, die Asa in de overige 25 jaren van zijn regering heeft moeten voeren, wordt niets bericht; de woorden betreffen dus Asa zelf meer ten opzichte van de onvrede in zijn rijk, die de latere tijd van zijn regering van de vroegeren onderscheidt, maar bovendien geraakte onder zijn naaste opvolgers het rijk van Juda in volkomen afhankelijkheid van het rijk van Israël (1Ki 15: 24) en onder Achaz werd Juda door Israël en Syrië zelfs zeer in de enge gebracht (2 Koningen .16: 5 vv.).

Met deze woorden kondigt de Profeet aan Asa geen eigenlijke oorlogen aan, maar spreekt slechts in het algemeen de gedachte uit, dat Asa door zijn ongoddelijke politiek het rijk in plaats van vrede, slechts strijd zou bezorgen. De waarheid van deze uitspraak is door de geschiedenis bevestigd, hoewel zij van oorlogen, die nog onder Asa uitgebroken zouden zijn, niets bevat.

Maar Asa werd toornig tegen de ziener Hanani, en leide hem in het gevangenhuis in het huis van de blok 1); want hij was hierover, dat hij hem zijn zonde en dwaasheid had voorgehouden 2), tegen hem ontsteld, verbitterd; daartoe, daarenboven onderdrukte, tuchtigde

Asa enigen uit het volk in dezelfde tijd 3), die evenals de profeet over 's konings handelwijze in de oorlog tegen Baësa (vs. 2 vv.) ontevreden waren en zijn gedrag tegen Hanani afkeurden.

Gevangenisstraf komt, zoals wij bij Deuteronomium 25: 3 opmerkten, in de Mozaïsche wet niet voor (in Lev.14: 12 en Num.15: 34 is slechts van bewaring tot op de beslissing sprake), ofschoon zij de Israëlieten uit Egypte wel bekend was (Genesis39: 23; 40: 3); hier hebben wij het eerste geval, waar zij echter niet ten gevolge van een gerechtelijk vonnis wordt toegepast, maar in dienst van de willekeur van een heerser tegen een vrijmoedige profeet staat. De gevangenen nu, zoals zij sedert de ons niet nader bekende tijd van haar invoering voorkomen, bevinden zich in de poort (Jer.20: 2), of in de wachthuizen bij de paleizen van de koningen (Jer.32: 2), of in de huizen van de oversten van de lijfwacht (Genesis39: 20 vv. Jer.37: 15,20), en bestonden gedeeltelijk uit diepe, watervrije, maar slijkerige groeven op de pleinen van deze gebouwen en in onderaardse gewelven (Jer.37: 16). De gevangenen werden met ketenen geboeid (2 Samuel .3: 34 Jer.40: 1), ook wel in de blok en halsband gelegd (Jer.20: 2; 29: 26) waaronder wij ons een straftuig moeten voorstellen, dat uit twee houten bestond, waartussen armen en voeten van de gevangenen kruiselings werden gelegd en ook de hals werd geperst.

Asa's opvliegendheid, die zijn boos geweten verried, duldde geen tegenspraak; omdat hij het woord van de Heere niet meer wilde verdragen, moest de bringer ervan zijn vrijmoedigheid met de toorn van de koning boeten.

Al de leden van een gemeente, zowel de armen als de voornamen, ja de aanzienlijksten op de wereld, zijn hun leraars gehoorzaamheid verschuldigd; want evenals de hooggeplaatsten in de wereld onder God staan en Gods dienaars zijn (Rom.13: 1) en daarom ook aan God gehoorzaamheid verschuldigd zijn, is zulks dan ook het geval, wanneer Hij hun Zijn wil door Zijn dienaars en predikers laat voorstellen. Dus, al moeten zij in andere stukken bevelen geven aan de predikers, God heeft wederom door zijn dienaars aan hen bevelen te geven, en deze hebben ze in Gods naam te herinneren. En om dit goed in acht te nemen, moeten overheidspersonen hun God en Zijn dienaren gehoorzamen niet alleen in hetgeen hun leven aangaat, in zover zij ook mensen zijn, maar ook in hun ambt en in hun regeringszaken, in zover het het geweten aangaat.

Duidelijk straalt in deze harde handelwijze van Asa tegenover het volk door, dat velen, door de woorden van de Ziener, en de handelwijze van de koning, inzake het bondgenootschap met de koning van Syrië, af keurden en nog veel meer de harde behandeling, de Ziener aangedaan.

En zie, de geschiedenissen van Asa, de eerste met de laatste (Hoofdstuk 12: 15), zie, zij zijn beschreven in het boek van de koningen van Juda en Israël (1Ch 29: 30).

Asa nu werd tot straf voor hetgeen hij 23 jaren daarvoor de ziener Hanani had aangedaan (vs. 10), in het negenendertigste jaar van zijn koninkrijk (916 vóór Christus) ziek aan zijn voeten; tot op het hoogste toe was zijn ziekte, zodat hij zeer zware smarten moest uitstaan; daartoe ook zocht hij, nadat hij met zijn hart zich eenmaal van God had afgekeerd, de Heere

niet in zijn ziekte, maar de medicijnmeesters, alsof hun kunst zonder de zegen van de Heere hem baten zou.

Alzo, terwijl de ziekte eindelijk op de dood uitliep, ontsliep Asa met zijn vaderen, en hij stierf in het eenenveertigste jaar van zijn regering (914 voor Christus).

En zij begroeven hem in zijn graf, dat hij voor zich gegraven had, had laten uithouwen, in de stad van David (1Ki 2: 10), en legden hem, vóórdát men hem in zijn graf wilde bergen, op het bed, dat hij gevuld had met specerijen, en dat van verscheidene soorten, naar apothekerskunst toebereid; en zij brandden over hem een gans grote branding, verbrandden bij zijn begrafenis allerlei specerijen in bijzonder grote hoeveelheid (2 Samuel 3: 31).

HOOFDSTUK 17

JOSAFAT IS BIJ ZIJN GODSVRUCHT GELUKKIG

Vs. 1-19. Na Asa's dood bestijgt zijn zoon Josafat de troon van zijn vaderen, zorgt voor de veiligheid van het rijk naar buiten, door vermeerdering van de vestingen en versterking van de krijgsmacht, maar zoekt voor alles de ware godsdienst onder zijn volk te bevorderen, door, nog grondiger dan Asa dit vóór hem deed, allen onwettige eredienst in het land te bestrijden en een eigen commissie te benoemen, die ter verspreiding van de kennis van de Mozaïsche wet, de steden van Juda moet doortrekken. Bij deze godvruchtige werkzaamheden komt de Heere hem te hulp, door hem tot een krachtige mogendheid te maken, die achting afperste, de naburige volken tot ontzag noopte, en hem dien ten gevolge een langdurige vredestdijd deed genieten (Vergelijk 1 Koningen .22: 41-47).

En zijn zoon, de zoon van de in het jaar 914 voor Christus, gestorven Asa (Hoofdstuk 16: 13 vv.), en van diens vrouw Asuba (1 Koningen .22: 42), Josafat, d.i. de Heere is richter, werd in het 35ste jaar van zijn ouderdom koning in zijn plaats, en hij sterkte zich tegen het rijk van Israël, waarin sedert 918 voor Christus Achab regeerde, omdat hij vrezen moest, dat deze zou beproeven, om de door Abia aan het noordelijke rijk eenmaal ontnomen (Hoofdstuk 13: 19) en door Asa behouden steden (Hoofdstuk 15: 8) te heroveren en opnieuw aan het rijk van Juda het vrije verkeer met het noorden af te snijden, zoals Baësa had willen doen (Hoofdstuk 1 vv.).

En hij leide, om tegen dergelijke pogingen bijtijds gewapend te zijn, krijgsvolk in alle vaste steden van Juda, en hij leide bezettingen (1 Kronieken 11: 16) in het land van Juda, en in de steden van Efraïm, die zijn vader Asa ingenomen had (Hoofdstuk 15: 8 vv.; 13: 19 13.19): Bethel, Jesana en Efron met de daarvan afhankelijke kleinere plaatsen.

En de Heere was met Josafat, zodat zijn plan werd volvoerd, en de koning van het noordelijk rijk zijn heerschappij niet kon uitbreiden; want hij wandelde in de vorige wegen 1) zijn vader David, die door diens opvolgers meest waren verlaten, en zocht de Baäls 2), de afgoden van de Kanaänitische volksstammen, niet, om er zijn hart aan te hangen en wilde ook nergens afgodische handelingen in het land dulden (1 Koningen .22: 47), waartoe vooral de laatste regeringstijd van zijn vaders Asa (Hoofdstuk 16: 1 vv.) hem zo makkelijk hadden kunnen verleiden.

In de vorige wegen, of, in de vroegere wegen. Dit ziet op de eerste regeringsjaren van koning David vóór zijn zonde met Bathseba en Uria, dus vóórdat David in grote zonden was gevallen en waarom de Heere hem tegen kwam met Zijn oordelen. De Heere was met Josafat en deed Zijn vriendelijk aangezicht over hem lichten.

Onder de Baäls hebben wij alle afgoden en allen afgodendienst te verstaan.

Maar hij zocht de God van zijn vader David, aan wiens voorbeeld als dat van een echt vorst hij zich hield, en wandelde in Zijn geboden, in die van David's God, en niet naar het doen van het toenmaals tot afgodendienst vervallen (1 Koningen .16: 29 vv.)Israël 1).

Hier is Israël, het rijk van de Tien stammen, in tegenstelling tot het rijk van Juda. De Schrijver wil zeggen, niet alleen, dat hij zich niet voor valse goden neerboog en dus niet zondigde tegen het 1ste gebod, maar ook wilde hij niets weten van de kalverdienst en daarom niet van de zonde tegen het 2de gebod. Bovendien, dat, al was Josafat verzwagerd aan het huis van Achab, al knoopte hij met dit huis vriendschapsbetrekkingen aan, hij toch van hun zonde vrij bleef.

En de Heere bevestigde het koninkrijk in zijn hand, zodat Zijn volk hem met trouw en liefde aanhing, en gans Juda gaven Josafat vrijwillige geschenken, behalve nog de gewone in de koninklijke schatkist vloeiende opbrengsten, en hij had rijkdom en eer in menigte 1) MATTHEUS.6: 33. 1 Tim.4: 8).

In dit vers komt uit niet alleen, dat de koning wandelde in de wegen van zijn vader David, maar ook, dat de Heere nu Zijn beloften van rijkdom en ere aan hem, als de getrouwe nazaat van David, vervulde. Hij deelde in de gunst van God en in de liefde van het volk.

En zijn hart verhief zich 1) in de wegen van de Heere, hem viel bij de wandel in de wegen van de Heere ook de vreugde van het hart en de standvastigheid van de wil ten deel, om een geheel zuiveren en met de wet overeenkomende godsdienst in het land weer te herstellen; en hij nam verder (1 Samuel 10: 3), nog beslissender en grondiger dan zijn vader Asa dit gedaan had, die later zijn ijver weer liet varen (Hoofdstuk 14: 2 vv.; 17: 1 vv.), de hoogten en de bossen uit Juda weg (1Ki 3: 2), maar kon bij het volk met zijn hervorming niet geheel zijn doel bereiken (Hoofdstuk 20: 33).

In de regel wordt het hart verheffen gebruikt voor hoogmoedig worden, maar hier moet het worden opgevat in de zin van, vast en sterk en krachtig worden in de dienst van de Heere, zodat hij niet alleen vrij bleef van de afgoden- en beeldendienst, maar ook uitroeide, wat met die dienst in verband stond, n.l. de hoogten en de bossen.

In het derde jaar nu van zijn regering, d.i. omstreeks het jaar 911 voor Christus, zeker dezelfde tijd, dat in het rijk van Israël de 3 ½ jarige droogte begon, die de profeet Elia had aangekondigd (1 Koningen .17: 1 vv.), zond hij 1), door dit strafgericht in het naburige land des te meer gedreven om de kennis van de Goddelijke wet, die bij zijn volk ook maar al te zeer ontbrak, uit te breiden, tot zijn vorsten, vijf aanzienlijke mannen uit de lekenstand, namelijk tot Ben-chail, en tot Obadja, en tot Zacharja, en tot Nethaneël, en tot Michaja, opdat men Gods woord en rechten zou leren in de steden van Juda.

De zending van deze mannen was een bezoeken van de kerken, die tot een lofwaardig voorbeeld door geheel zijn rijk ontstond. De Levieten en Priesters werden gedeputeerd, opdat zij zouden onderwijzen de vorsten, opdat zij, door hun gezag en aanzien, het volk op hun plicht zouden wijzen en het met de ernstige wil van de koning bekend zouden maken.

Het is duidelijk, dat niet alleen de godsdienstige, maar ook de burgerlijke wetten, door de Heere ingesteld en verordend, weer onder het volk werden onderwezen.

En met hen de negen Levieten, Semaja en Nethanja, en Zebadja, en Asaël en Semiramoth, en Jonathan, en Adonia, en Tobia, en Tob-Adonia, de Levieten, en met hen de beide priesters Elisama en Joram.

En zij, deze zestien als commissie door Josafat uitgezonden mannen, leerden in Juda, en het wetboek van de Heere, zoals het in de 5 Boeken van Mozes is neergelegd, was bij hen, en zij gingen rondom in alle steden van Juda, en leerden onder het volk.

Dit is het eerste voorbeeld van een wettig georganiseerd godsdienstig volksonderricht, dat in de Heilige Schrift voorkomt. Tot dusver was het ook meer door de in de Wet nauwkeurig bepaalde instellingen en gebruiken van het leven, door de onmiddellijke aanschouwing van Gods grote daden en de wandel van Zijn knechten, dan door het woord van een eigenlijke prediking of samenhangende voordracht, in de juiste verhouding tot God en in een kring van godsdienstige voorstellingen gebracht, die het van alle heidenen wezenlijk onderscheidde. Deze eenvoudige middelen waren thans niet meer voldoende, nu de vreemde godsdienst zijn invloed al meer en meer deed gelden en de beschaving van het verstand al meer en meer noodzakelijk bleek te zijn. Daarom was Josafats onderneming om door een commissie de steden van Juda te doen rondreizen en door onderwijs de kennis van de wet in het land te verbreiden, een in de juiste tijd ondernomen handeling. Zonder twijfel moesten de vijf lekenbroeders daarbij de uitwendige zaken bezorgende, de meeste mensen bijeenroepen om hun de wil het het doel van de koning bekend te maken, terwijl de Levieten en priesters de Wet voorlezen en uitlegden. Later na zijn terugkeer uit de mislukte veldtocht tegen de Syriërs en na zijn redding uit ogenschijnlijk levensgevaar probeerde Josafat deze instelling te bevestigen door zijn koninkrijk in persoon door te trekken (Hoofdstuk 19: 4); en dat in de volgende tijd zulks door de vrome koningen onder Juda's vorsten telkens herhaald werd, ja zich daaruit zogenaamde stiften of godsdienstige verzamelplaatsen, het voorbeeld van de na de Ballingschap duurzaam gestichte synagogen ontwikkelden, daarvan kan in de woorden van de kort na de verwoesting van Jeruzalem en de Tempel (2Ki 25: 21) vervaardigde 74ste Psalm: "zij hebben al Gods vergaderplaatsen in het land verbrand," (vs. 8) een aanwijzing liggen. Hierdoor zo schijnt het ons toe lukte het eindelijk de koning Hizkia, de dienst van de hoogten, waaraan het volk zozeer verkleefd was (1Ki 15: 14), te verwijderen (2 Koningen .18: 4), omdat zij op andere wijze bevrediging vonden voor de behoefte, die aan die hoogtendienst ten grondslag lag.

God wilde Josafats ondernemingen tot bevestiging van zijn rijk (vs. 1 vv.) en tot bevordering van godsdienstige kennis in zijn land (vs. 7 vv.), zegenen en hem voor laatstgenoemde arbeid een vreedzame regering verlenen. En het geschiedde daarom, dat door Zijn bijzondere inwerking een verschrikking van de Heere kwam over alle koninkrijken van de landen, die rondom Juda waren, zowel over het rijk van Israël in het noorden, als over de Ammonieten, Moabieten en Edomieten in het oosten en zuidoosten, dat zij niet streden tegen Josafat.

En enige van de Filistijnen, in het westen van het rijk, die de koningen Nadab en Ela aan het rijk van Israël de stad Gibbethon in de stam Dan ontnomen hadden, zonder dat deze haar hun weer ontnemen konden (1 Koningen .15: 27; 16: 16 vv), brachten zij, ten minste enige steden van hun gebied, inzonderheid voorzeker Gath met de daaraan onderhorige plaatsen, Josafat geschenken met het opgelegde geld 1), ook brachten hem de Arabieren, Arabische nomadenstammen, wellicht door Asa na de overwinning van Zerah schatplichtig gemaakt, in het zuiden en zuidoosten, als jaarlijkse schatting van hun zijde, klein vee, zeventuizend en zevenhonderd rammen, en zeventuizend en zevenhonderd bokken²), de eerste van de schaaps- en de andere van de geitenkudden.

In het Hebr. Kèsef massa. Beter: zilver, een last, in de zin van, zo veel zilver als zij konden dragen, als een teken van vriendschap. Het was geen cijns, die opgebracht moest worden, zoals de Vulgata het heeft opgevat, die de woorden vertaalt door: vectigal argento. In die betekenis komt dit woord in de Heilige Schrift niet voor.

God zelf had zo'n invloed op de geesten van de naburige vorsten, en regeerde hen dus door Zijn wil en wenk, dat zij allen eerbied en vrees voor Josafat betoonden.

En hij had veel werk in de steden van Juda, die hij versterkt en met troepen bezet had (vs. vv.; vgl. Hoofdstuk 11: 11), en krijgslieden, kloeke helden in Jeruzalem tot zijn lijfwacht.

Dit nu is hun telling, het getal van deze te Jeruzalem gehouden krijgslieden, die naar de huizen van hun vaderen ingedeeld waren. Wij beginnen met de namen van degenen, die in Juda waren oversten van duizenden, bekleedden de opperbevelhebbersplaats hij iedere duizend man uit de stam Juda: Adna de overste van alle drie, en met hem waren driehonderd duizend kloeke helden.

Naast hem nu was de overste Johanan, die de tweede rang innam; en met hem waren, onder zijn bevel stonden tweehonderd en tachtig duizend man.

En naast hem, de derde rang innemend, was Amasia, de zoon van Zichri, die zich vrijwillig de Heere overgegeven had 1); en met hem waren tweehonderd duizend kloeke helden.

Wat deze eervolle aanduiding: "die zich vrijwillig de Heere overgegeven had" betekenen moet, laat zich niet meer met juistheid zeggen. Misschien was hij, even als Ithaï, de Gethiet (2 Samuel .15: 19 vv.) van geboorte een buitenlander, die echter in het geloof aan de Heere de God van Israël, zich ten dienste van Josafat gesteld had.

En over de krijgslieden uit de stam Benjamin was Eljada, een kloek held; en met hem tweehonderd duizend, die met boog en schild gewapend waren, zoals dan ook van oudsher de Benjaminiten zowel als goede boogschutters uitmuntten (1 Kronieken 8: 40; 12: 2), als geoefend waren in het gebruik van de slinger (Jud 19: 22).

En naast hem, als de tweede opperbevelhebber van deze afdeling, was Jozabad, en met hem waren honderdentachtig duizend, ten strijde toegerust, zwaargewapenden.

Deze, te zamen 1.160.000 man vormend, 780.000 uit de stam Juda en 380.000 man uit de stam Benjamin, waren in de dienst van de koning als zijn lijfwacht; behalve nog mee te rekenen degenen, die de koning als bezetting in de vele vaste steden, in de vestingen door gans Juda gezet had.

HOOFDSTUK 18

JOSAFAT'S TOCHT MET ACHAB TEGEN DE SYRIËRS

II. Vs. 1-34. Bij een bezoek, dat Josafat in zijn 17de regeringsjaar aan koning Achab in diens hoofdstad Samaria brengt, laat hij zich door dezen overhalen tot een gemeenschappelijke veldtocht tegen de stad Ramoth in Gilead, om haar aan Benhadad II, koning der Syriërs, weer te ontnemen. Ofschoon hij vooraf het woord van de Heere begeert, en ook uit de mond van de profeet Micha het woord van de waarheid in tegenstelling van het leugenwoord van Achab's profeten verneemt, vervult hij nochtans de belofte, die hij aan de schoonvader van zijn zoon gegeven had en trekt mee in de strijd; maar hoewel hij in koninklijke kleding aan de strijd deelneemt, en daardoor de aandacht van de vijanden trekt, terwijl Achab zich vermomd heeft om alle gevaar te ontgaan, zo wordt de laatste toch door een dodelijk schot getroffen, en komt de eerste door Gods beschermende handen, die zich over hem uitbreiden, in welstand uit de strijd. (Vergelijk 1 Koningen .22: 1-40).

Josafat nu had, zoals in het vorige hoofdstuk uitvoeriger verhaald is, rijkdom en eer in overvloed; en hij verzwagerde zich, in het 9de jaar van zijn regering, d.i. in het jaar 905 vóór Christus aan Achab 1), de koning van het rijk van Israël, terwijl hij diens dochter Athalia voor zijn zoon Joram tot vrouw nam.

Beide zindelen van dit vers vormen een tegenstelling, in deze zin, dat aan de ene zijde wordt gemeld de rijkdom en eer en het aanzien van de koning van Juda, en aan de andere zijde, zijn zich verzwageren aan de koning van Israël, iets wat volstrekt niet had behoeft, om de luister van zijn huis te vergroten. De Schrijver stelt die laatste daad voor in het licht van zijn roem en eer, die hij bezat, als om daardoor te doen uitkomen, dat het voor Josafat een grote zonde was, om zich met het goddeloze huis van Omri te verzwageren. Waar God, de Heere, Josafat zulke talrijke voorrechten had gegeven, daar had hij niet mogen treden in zo nauwe vriendschapsbetrekking met Achab.

En ten einde van enige jaren 1), d.i. omstreeks 8 jaren, nadat de verzwagering geschied was, of 937 voor Christus, toog hij, Josafat, af tot Achab naar Samaria, om hem opnieuw van zijn vriendschap te verzekeren (1Ki 22: 2), en Achab, die zo'n bezoek thans juist zeer gelegen kwam, omdat hij voor de plannen, waarvan hij zwanger ging, de bijstand van Juda's machtige koning zo goed gebruiken kon, slachtte tot een feestelijk onthaal schapen en runderen voor hem in menigte, en voor het volk, dat met hem was; en hij porde 2) bij gelegenheid van een vergadering met de groten van zijn rijk, waaraan hij Josafat liet deelnemen (1 Koningen .22: 3 vv.), en waarop hij nu ook uitsprak, wat hij eigenlijk in het schild voerde, hem aan, door allerlei verleidelijke voorstellingen, om met hem op te trekken naar Ramoth in Gilead, om deze stad, die de koning Benhadad in Syrië, niettegenstaande de bepalingen van de met hem gesloten vrede (1 Koningen .20: 34) niet teruggegeven had, hem met wapengeweld af te nemen.

De woorden in de grondtekst zeggen alleen: aan het einde van jaren, zonder het getal van de jaren nader aan te geven. De vergelijking met 1 Koningen .22: 1 vv. gelijk ook met de overige geschiedkundige opgaven leidt tot de berekening van 8 jaar.

Eigenlijk staat er verlokken. Het woord in de grondtekst wordt immer in de slechte betekenis van het woord gebruikt (Deuteronomium 13: 7). Achab zette Josafat aan tot het kwaad, om met hem tegen Ramoth in Gilead op te trekken.

Want Achab, de koning van Israël, zei bij dit gesprek tot Josafat, de koning van Juda, zult u met mij gaan naar Ramoth, in Gilead? En hij, Josafat, des te meer daartoe bereid, omdat het hier de herovering van een vrijstad (Joz.20: 8) betrof, zei tot hem: Zo zal ik zijn, zoals u bent, en zoals uw volk is, zal mijn volk zijn, en wij zullen met u zijn in deze strijd.

Verder zei Josafat, die, godvruchtig van zin, niet aanstonds op eigen hand handelen, maar vooraf de toestemming van de Heere zich verzekeren wilde tot de koning van Israël:

Vraag toch als heden naar het woord van de Heere, uit de mond van een van Zijn profeten, of wij de tocht zullen onder-nemen of niet.

1 Samuel .23: 2. 2 Samuel .2: 1

Toen vergaderde de koning van Israël de profeten, die hij ter opluistering van de kalverdienst (1Ki 19: 21) aan zijn hof hield, vierhonderd mannen; en hij zei tot hen: Zullen wij tegen Ramoth in Gilead ten strijde trekken, of zal ik het nalaten? En zij, wel wetend welk antwoord de koning graag hoorde, en geen tijd van bedenken nodig hebbende om het woord van de Heere te vragen, zeiden eenstemmig: Trek op, want God zal hen in de hand van de koning geven 1).

Een leugengeest kan vierhonderd valse profeten doen opstaan en zich van hen bedienen, om Achab te misleiden. De duivel wordt een moordenaar door een leugenaar te zijn, en vernielt de mens door hem te bedriegen. Terecht wordt hij een mensenmoordenaar vanaf het begin genoemd.

Maar Josafat, wie met recht dit antwoord zeer verdacht voorkwam, zei tot Achab: Is hier niet, behalve degenen, die u hebt laten komen, nog een profeet van de Heere, dat wij van hem vragen mochten, ook hem horen, wat deze, naar de hem geschonken openbaring van de Heere van ons plan zegt?

Toen zei de koning van Israël tot Josafat: Er is nog één man hier, om door hem de Heere te vragen, die daartoe de gave van de profetie zeker bezit, maar ik haat hem, want hij profeteert over mij niets goeds, maar altijd 1) kwaad 2); deze is Micha, de zoon van Jimla (1Ki 22: 8). En Josafat zei: De koning moet niet zo spreken, maar juist deze profeet laten komen.

Altijd, letterlijk en beter: alle zijn dagen, d.i. al de dagen, die hij als Profeet van de Heere is opgetreden. In 1 Koningen .22 ontbreekt deze bijvoeging. Micha was een zeer getrouw prediker, die niet anders dan het ongenoegen van de Heere op de boze wegen van de koning

kon aankondigen. Dit kon Achab niet verdragen en daarom belijdt hij het, zonder enige terughouding dat hij de profeet van de Heere haat.

Eigenwillige mensen staan vast op hun plannen; niettemin roepen zij God aan, dat Zijn wil geschiede, hetgeen echter in hun gedachten niets anders betekent, dan dat God Zijn wil naar de hun schikt.

Toen riep de koning van Israël een kamerling, en hij zei: Haal haastig Micha, de zoon van Jimla: uit zijn gevangenis (vs. 25 vv.).

Achab, de koning van Israël nu, en Josafat, de koning van Juda, zaten, terwijl de kamerling naar Micha's gevangenis ging, elk op zijn troon, op de voor hen gereed gemaakte zetel, bekleed met hun prachtige klederen, en zij zaten op het effen gemaakte plein, aan de deur van de poort van Samaria, waar de gehele handeling plaats had; en al de profeten, die Achab had laten komen (vs. 5), profeteerden in hun tegenwoordigheid.

En Zedekia, de zoon van Kenaäna, een van deze 400 profeten, had zich, om de profetie van hem en zijn metgezellen ook zinnebeeldig voor te stellen, ijzeren hoornen gemaakt, en hij zei: Zo zegt de Heere: Met deze zult u de Syriërs stoten, totdat u hen gans verdaan zult hebben (1Ki 22: 11).

En al de profeten profeteerden zo, zeggende: Trek op naar Ramoth in Gilead, en u zult voorspoedig zijn, want de Heere zal hen in de hand van de koning geven.

De bode nu, die heengegaan was, om Micha te roepen (vs. 8), sprak tot hem op de weg, zeggende: Zie, de woorden van de profeten zijn, uit één mond, goed tot de koning; dat nu toch uw woord is, zoals van één uit hen, en spreek het goede.

Maar Micha zei: Zo waarachtig als de Heere leeft, hetgeen mijn God zeggen zal, dat zal ik spreken, al moet ik ook met mijn woord alleen staan, en al kan ik ook de koning niets goeds profeteren!

Toen hij tot de koning gekomen was, zei de koning tot hem: Micha! zullen wij naar Ramoth in Gilead ten strijde trekken, of zal ik het nalaten? En hij zei: Trek op, en jullie zullen voorspoedig zijn, want zij zullen in uw hand gegeven worden (1Ki 22: 15).

En de koning, die zeer goed verstond dat Micha slechts schertsenderwijze aldus gesproken had, zei tot hem: Tot hoe vele reizen zal ik u bezweren, opdat u tot mij niet spreekt dan de waarheid, in de naam van de Heere?

En hij zei, terwijl hij thans zich beslist uitdrukte en de hele afloop van de door de koning bedoelde onderneming in een profetisch gezicht voorstelde: Ik zag het ganse Israël verstrooid op de bergen, zoals schapen, die geen herder hebben (1Ki 22: 17); en de Heere zei: Deze hebben geen heer; een ieder keert weer naar zijn huis in vrede.

Toen zei de koning van Israël in volle toorn tot Josafat, van wie hij vreesde, dat deze door Micha's woord zich mocht laten afschrikken van de onderneming: Heb ik tot u niet gezegd (vs. 7): Hij zal over mij niets goeds, maar kwaad profeteren?

Verder zei hij, Micha: Daarom, omdat Achab zich niet ontziet, om mijn woord aan persoonlijke vijandschap tegen hem toe te schrijven, hoort het woord van de Heere: Ik zag de Heere zittend op Zijn troon, en al het hemelse leger, staande aan Zijn rechter- en Zijn linkerhand (1Ki 22: 22).

En de Heere zei: Wie zal Achab, de koning van Israël, overreden, dat hij optrekt, en valt te Ramoth in Gilead? Daarna zei hij: Deze zegt aldus en die zegt also.

Toen kwam een a) geest voort, en stond voor het aangezicht van de Heere en zei: Ik zal hem overreden. En de Heere zei tot hem: Waarmee?

Job 1: 6

En hij zei: Ik zal uitgaan, en een leugengeest zijn in de mond van al zijn profeten. En Hij zei: Gij zult overreden, en zult ook vermogen; ga uit en doe also 1).

Gij zult overreden, zegt de Heere. Waarom? Omdat God het hart van Achab kent. Achab wil van geen ongelukkige afloop weten. Hij heeft zich verbonden met Josafat, vertrouwt op de macht van zijn leger en op de hulptroepen van Josafat. Bovendien, Achab is als het ware door God losgelaten, en door Hem besloten, om in de strijd het loon van zijn zonden te vinden. Wel zal hem nog in Micha's profetie een laatste waarschuwing bereiken, maar deze waarschuwing geldt in de grond van de zaak meer Josafat dan Achab. Diens hart is verhard, zijn oren zijn toegestopt en, als mestkalveren ter slachting, zullen hij en zijn volk hun dood op het slagveld tegemoet gaan.

Nu dan a), zie, opdat u erkent, hoe het met de vermeende vriendschap van uw profeten in waarheid gesteld is, de Heere heeft een leugengeest in de mond van deze profeten gegeven, en de Heere heeft kwaad over u gesproken.

Job 12: 16,20 Jes.19: 14 Ezechiël.14: 9

Toen Micha aldus sprak, trad Zedekia, de zoon van Kenaäna, waarvan vs. 10 gesproken is, toe, en a)sloeg Micha op het kinnebakken, en hij zei op honende en spottende wijze: Door wat weg is de Geest van de Heere van mij doorgegaan, om u aan te spreken?

Jer.20: 2 Mark.14: 65 Hand.23: 2

En Micha zei: Zie, u zult het zien aan die dag, als alles also komt, zoals ik gezegd heb, en u uit angst voor de verantwoording, welke wegens uw leugenachtige voorspelling u treffen zal, zult gaan van kamer in kamer om u te versteken.

De koning van Israël nu zei: Neem Micha, en breng hem weer tot Amon, de overste van de stad, en tot Joas, de zoon van de koning in de gevangenis, die onder hun bewaring staat;

En jullie zullen tot hen zeggen ten opzichte van de verdere behandeling van hun gevangenen: Zo zegt de koning: Zet deze in het gevangenhuis, en voedt hem met brood van de bedruktheid en met water van de bedruktheid, totdat ik met vrede terugkom, om dan later het vonnis over hem te vellen.

En Micha zei: Indien u enigszins met vrede wederkomt, zo heeft de Heere door mij niet gesproken. Verder zei hij, terwijl hij naar zijn gevangenis teruggebracht werd: Hoor, gij volken al te gader! (1Ch 22: 8).

Alzo, zonder zich door Micha's woord enigszins van de onderneming te laten afhouden, toog de koning van Israël, en Josafat, de koning van Juda, terwijl deze zijn leger uit Juda liet aanrukken, op naar Ramoth in Gilead.

En de koning van Israël, die toch een geheime vrees, dat Micha's woord aan hem vervuld werd, niet van zich verwijderen kon, zei tot Josafat: Als ik mij versted, verkleed heb, zal ik met andere dan mijn koninklijke kleren, in de strijd komen; opdat de vijandelijke pijlen zich niet allen op mij richten; maar gij, trek uw kleren aan, want u hoeft voor uw leven geen bijzonder gevaar te duchten. Alzo verstedde zich de koning van Israël, en zij kwamen in de strijd.

De koning nu van Syrië had geboden aan de oversten van de wagens, die hij had, zeggende: Jullie zullen niet strijden tegen kleinen noch groten, maar tegen de koning van Israël alleen.

Het geschiedde dan, toen de oversten van de wagens Josafat zagen, dat zij zeiden, omdat hij koninklijke kleding droeg: Die is de koning van Israël, en togen rondom hem, omringden hem van alle zijden, om tegen hem te strijden; maar Josafat riep, toen hij zich zo in de engte gebracht zag, om hulp, en de Heere hielp hem, en God wendde hen, zijn vervolgers, van hem af 1).

Deze laatste woorden ontbreken in 1 Koningen .22: 22 en vullen zo de mededeling in genoemde plaats aan. Op het ootmoedig noodgeschrei van de koning van Juda antwoordt God. Josafat ontvangt een waarschuwing, maar de Heere geeft hem niet over in de handen van zijn vijanden.

Want het geschiedde, toen de oversten van de wagens zagen, dat het de koning van Israël niet was, dat zij van achter hem afkeerden.

Toen spande een man, een van de gewone krijgslieden, die van het bevel (vs. 30) niets wist, misschien de later genoemde veldheer Naäman (1Ki 22: 34), de boog in zijn eenvoudigheid, en schoot de koning van Israël tussen de gespen en tussen het pantsier, waar van de eersten onder het pantsier zich bevonden tot bescherming van het onderlijf (1Ki 22:

34). Toen zei hij tot de voerman van zijn wagens: Keer uw hand, rijd terug, en voer mij uit het leger, want ik ben verwond.

En de strijd nam op die dag toe, beide partijen streden steeds heviger, omdat Achab's dodelijke verwonding aan beide zijden nog onbekend was, en de koning van Israël, al zijn krachten inspannend, nadat hij de pijl met snelheid uit de wond had getrokken, deed zich met de wagen staande houden 1) tegenover de Syriërs, tot de avond toe, en verborg met opzet de stand van zaken; en hij stierf eerst ter tijd, als de zon onderging, waarna het Israëlitisch leger zich verstrooide en de strijd met de Syriërs de volgende dag niet hervatte (1 Koningen .22: 36).

Letterlijk: hij hield zich opgericht staande, of, hij deed stelling houden. Hij wilde de diepe wond verbergen voor zijn vijanden. Zoveel kracht had hij nog, dat hij het tot de avond kon uithouden, maar eindelijk moest hij bezwijken onder de straffende hand van God.

HOOFDSTUK 19

JOSAFAT DOOR JEHU BESTRAFT, REGELT DE KERKELIJKE ZAKEN EN WERELDLIJK BESTUUR

HET

III. Vs. 1-11. Josafat, die onverwijd uit de veldtocht te Jeruzalem terugkeert, wordt door de profeet Jehu bestraft, omdat hij de goddeloze geholpen en zich niet gevoegd heeft bij degenen, die de Heere vrezen, en tevens onmiddellijk opgewekt om, uit dankbaarheid voor de ondervonden buitengewone hulp van God, nu diens werk ook met nieuwe ijver te doen. Dit doet Josafat dan ook inderdaad, hij reist zelf in het land rond, om zijn volk terug te brengen tot de Heere, hun God, hij stelt overal een met Gods wet overeenkomstige rechtspleging in, en richt in Jeruzalem een oppergerechtshof op, ter beslissing van moeilijke rechtszaken.

En Josafat, de koning van Juda, die de Heere uit het grote gevaar, dat zijn leven gedurende de strijd dreigde, zo kennelijk gered had (Hoofdstuk 18: 31), keerde met vrede, in gezondheid en zonder letsel ontvangen te hebben, zoals Micha's profetie dit voorspeld had (Hoofdstuk 16), weer naar zijn huis te Jeruzalem.

En Jehu, de zoon van de profeet Hanani, die eenmaal door Asa in het gevangenhuis was geworpen (Hoofdstuk 16: 7 vv.), de ziener (1 Samuel .9: 9) 1) gingdoor bijzondere leiding van Gods Geest uit, toen Josafat met zijn krijgslieden de poorten van de stad naderde, hem tegen tot voor de poort, waardoor hij moest intrekken

en zei tot de koning Josafat 3): Zou u, zoals u bij uw gemeenschappelijk met Achab ondernomen krijgstoct gedaan hebt, de goddeloze helpen in zijn zaak, waarvan u toch wist, dat zij streed met de wil van de Heere (Hoofdstuk 18: 16 vv.), en die de Heere haten liefhebben, u in zo'n nauwe verbintenis met hen inlaten, als door u geschied is ten opzichte van het Israëlitische koningshuis (1Ki 19: 21)? Nu is daarom over u van het aangezicht van de Heere grote toornigheid 4), zoals u zelf daaruit kunt zien, dat u ter nauwernood ontkomen bent aan hetzelfde lot, dat koning Achab getroffen heeft.

In 1 Koningen .16: 1 vv. zien wij deze profeet in het rijk van Israël werkzaam onder Baësa; waarschijnlijk was hij daarheen verdreven, toen koning Asa zijn vader in de gevangenis wierp en van daar kwam Jehu weer naar het rijk van Juda terug, toen zijn roeping voor Israël vervuld was.

Was Josafat eerst mee gegaan naar Samaria ter begrafenis van Achab (1 Koningen .22: 37), dan zou het door de noordpoort zijn geweest, dat hij in Jeruzalem was teruggekomen. Wij nemen echter met de Engelse Bijbelverklaring aan, dat hij meteen, na de beslissende slag bij Ramoth, de weg naar Jeruzalem insloeg, om God voor zijn wondervolle redding te danken en zich van de nauwe verbintenis met het Israëlitische koningshuis enigszins los te maken; in dit geval is hij over de Jordaän en de stad Jericho teruggekomen, en dus van het Oosten Jeruzalem binnengetrokken.

God zwijgt niet als Zijn kinderen zich misgaan, maar volgt hen met Zijn wet- en strafprediking op de voet, om het hun onder het oog te brengen, opdat zij zich bekeren en belijdenis van hun kwaad doen (2 Samuel .12: 1 vv.).

Josafat had reeds de kastijdende hand van God ervaren toen hij in de slag tegen de Syriërs in levensgevaar verkeerde. Later heeft hij het nog meer ondervonden in de mislukte scheepvaart naar Ofir, terwijl ook in zijn familie hij dit ondervond (Hoofdstuk 21 en 22).

Evenwel ook goede dingen zijn bij u gevonden, die de Heere niet voorbijzien en u niet ontnemen wil, indien u zich voortaan met telkens meerdere beslistheid aan dat goede houdt; want u heeft de bossen, de Aschera-hoogten, uit het land weggedaan, en uw hart gericht, om God te zoeken (Hoofdstuk 17: 3 vv.).

Josafat nu, door de vermaning van de profeten (vs. 2) tot bezinning gebracht, woonde, bleef wonen te Jeruzalem zonder zich in de eerste tijd weer met het rijk van Israël in te laten; en hij toog, zoals 14 jaar daarvoor (Hoofdstuk 17: 7 vv.), wederom 1) uit door het volk, van Berséba, de uiterste zuidergrens af tot het gebergte van Efraïm, waarover de noordergrens van het rijk van Juda liep, en deed hen, de kinderen van Juda in zo ver bij hen de afgoderij opnieuw was binnengeslopen, terugkeren tot de Heere, de God van hun vaders.

Dit wederom slaat terug op zijn handelingen in Hoofdstuk 17 vermeld. Was hij toen zijn hervormingswerk begonnen, hij zette het nu voort, aangemoedigd door het woord van goedkeuring, uit de mond van de profeet, ontvangen. Josafat was een waarlijk godvrezend vorst, die wel zijn zwakke ogenblikken had, maar die toch over het algemeen genomen het toonde, dat het de lust en de keuze van zijn hart was, om de God van de vaders te vrezen en te eren.

Had hij vroeger de eredienst weer in al zijn zuiverheid hersteld, nu doet hij dit ten opzichte van de rechtspleging.

En hij stelde, naardien de door David ingestelde rechtspleging (1 Kronieken 27: 29 vv.) in de loop van de tijden zeer verwaarloosd was, richters in het land, in alle vaste steden van Juda, van stad tot stad, zoals de Wet (Deuteronomium 16: 18) dit voorschreef.

En hij zei tot de richters, hun Mozes woord (Deuteronomium 16: 19 vv.), op het hart drukkend: Zie, wat u doet, want u houdt het gericht niet de mens, niet krachtens hun opdracht, en om u door hun wil te laten besturen, maar de Heere; en Hij is op onzichtbare wijze bij u tegenwoordig in de zaak van het gericht.

Nu dan, de verschrikking van de Heere zal op jullie zijn, opdat u geen onrechtvaardig vonnis velt; neem waar en doe het, wat uw ambt u voorschrijft, zodanig, dat u het voor God kunt verantwoorden a); Want bij de Heere, onze God is geen onrecht b), noch aanneming van personen, noch ontvanging van geschenken 1) (Exod.23: 7 vv. Deuteronomium 10: 17 vv.).

Deuteronomium 32: 4 Rom.9: 14

Job.34: 19 Hand.10: 34 Rom.2: 11 Gal.2: 6 Efeze 6: 9 Kol.3: 25. 1 Petrus .1: 17

De koning gebruikte wijders drie beweegredenen, allen van het Opperwezen ontleend, om hun tot de getrouwheid in hun bediening te verplichten. 1e. Dat zij hun ambten van Hem hadden ontvangen, en dat zij dus Zijn dienaren waren; zij waren door Hem ingesteld, om ten Zijnen behoeve te handelen; hun werk was Gods eer en de belangen van Zijn Koninkrijk onder de mensen te bevorderen. 2e. Dat Gods oog en toezicht over hen open en waakzaam was; Hij is bij U in de zaken van het gericht. Hij neemt acht op alles, wat u doet en Hij zal U ter verantwoording roepen, als u kwalijk doet. 3e. Dat Hij, als de Opperrechter van hemel en aarde, het grootste voorbeeld van rechtvaardigheid is van alle Rechters en Overheden. Want bij Hem is geen onrecht. Hij ziet de persoon niet aan; Hij laat zich niet omkopen en neemt geen geschenken aan.

Daartoe stelde Josafat, nadat hij met de mannen uit zijn gevolg van de reis door het land teruggekeerd was naar de hoofdstad, ook hier te Jeruzalem, zoals in de afzonderlijke steden van het land (vs 5), enige van de Levieten, en van de priesters, en enige van de hoofden van de huizen van de vaders van Israël, over het gericht van de Heere ter rechtuitspraak in zaken van de godsdienst, en over rechtsgeschillen 1) in het burgerlijke of wereldlijke, als zij weer te Jeruzalem, de plaats van het heiligdom, gekomen waren 2), waar genoemde rechters, als oppergerechtshof (Deuteronomium 17: 8 vv.) hun verblijf zouden houden.

Hieruit blijkt, dat Josafat een Oppergerechtshof te Jeruzalem instelde, waarbij men appelleren kon van alle vonnissen van de lagere rechtbanken en waardoor ter laatste instantie werd recht gewezen, of waarbij geschillen werden behandeld, die door de rechtbanken in de steden niet beslist konden worden.

Josafat neemt hier, zoals David vroeger, tot grondslag, wat Mozes had verordend op raad van zijn schoonvader.

Dit ziet niet op die Opperrechters, maar op Josafat en zijn gevolg, van wie in vs. 4 gezegd wordt, dat zij waren uitgetogen.

En hij gebod hun, de opperrechters, zeggende: Doe also, zoals ik u meteen nader zal opgeven (vs. 10), in de vrees van de Heere, met getrouwheid en met een volkomen hart. 1)

In het Hebr. *mlv bblb* (Belebab schaleem), eigenlijk met een eerlijk hart. De Vulgata vertaalt: *corde integro*. De bedoeling is, in alle rechtschapenheid en eerlijkheid, zoals het eerlijke rechters betaamt. Wat zij moesten doen, wordt in het volgende vers aangegeven.

En 1) in elk geschil, dat van uw broeders, die in hun steden wonen en van de ondergerechtshoven (vs. 5-7) aldaar geen beslissing kunnen krijgen, omdat de zaak voor deze te moeilijk is (De 16: 18) tot u zal komen; gebracht zal worden: tussen bloed en bloed, als het de vraag is, hoe een moord of doodslag moet worden beschouwd, en welke van de in Exod.21: 12 vv. vermelde straffen toegepast moet worden, tussen wet en gebod, of wanneer men het oneens is omtrent de juiste uitlegging van bepaalde wetten, en tussen inzetten en

rechten, of wanneer bij een rechtszaak verschil van inzichten heerst, en het moet uitgemaakt worden, naar welke beschouwing het moet uitgesproken worden, Zo vermaan hen, geef hun het nodige onderricht (De 17: 8), dat zij niet, door valse behandeling van de rechtzaak, schuldig worden aan de Heere, en ten gevolge daarvan een grote toornigheid over u en over uw broederen zal zijn. Doe alzo, neemt deze u zo even genoemde ambtsplichten in de vrees van de Heere getrouw waar (vs. 9), en u zult niet schuldig worden.

En in; beter: Namelijk. De koning noemt nu de verschillende gevallen op, waarin het Oppergerechtshof te beslissen heeft. Zoals Mozes beval, de zaken, die voor de gewone rechters te moeilijk waren, tot hem te brengen, opdat hij ze zou beslechten, zo geeft Josafat aan de Opperrechter dezelfde macht. Het Oppergerechtshof met de Hogepriester en een koninklijk beambte aan het hoofd, zou dan voortaan doen, wat de koning en hogepriester tot dusver hadden gedaan.

En zie, Amarja, de hogepriester (1 Kronieken 6: 11), is over u in alle zaak van de Heere, die de godsdienst betreffen; en anderszijds is Zebadja, de zoon van Ismaël, de vorst van het huis van Juda, de overste over u in alle zaak van de koning, die het burgerlijke en staats-beheer betreffen; ook zijn de ambtlieden, de Levieten, voor uw aangezicht, om u tot gerechtsdienaars, schrijvers en verdere ambtenaren te dienen; wees dus sterk en doe het, neem het u opgedragen ambt onbezorgd waar, alsof u ook in staat bent het uit te voeren; en de Heere zal met de goede, met ieder van u, die het goed meent en met een oprecht hart de zaak aangrijpt zijn om hem bekwaam en geschikt te maken (De 17: 9).

Aldus ging de koning recht en gerechtigheid ter harte; zijn bezoek in Samaria en de uitslag van dien ongelukkigen slag (Hoofdstuk 18) had de koning op nieuw tot de Heere en tot het ware heil zijns volks teruggebracht. Zal deze ijver blijven, ook nu Achab dood is?.

Vergelijk Hoofdstuk 20: 35 vv. en 2 Koningen 3: 1 vv., welke beide afdelingen in geschiedkundige tijdsorde zich hierbij aansluiten.

HOOFDSTUK 20

JOSAFATS OVERWINNING OP DE AMMONIETEN EN MOABIETEN

IV. Vs. 1-30. In een van de laatste jaren van zijn regering beleeft Josafat nog een inval van de Ammonieten, Moabieten, Edomieten en verschillende volkstammen van de Syrisch-Arabische woestijn in zijn land, die niets anders bedoelen, dan zich in Palestina te vestigen, en de kinderen van Israël aldaar uit te roeien, zoals deze eenmaal de Kanaänieten verdreven hadden. In de uiterste nood want de vijanden hebben hun voornemen zeer geheim weten te houden, zodat Josafat er eerst van hoort, als zij reeds in het land zijn, wendt zich de vrome koning met zijn volk, bij een in de tempel te Jeruzalem gehouden algemenen boete- en bededag, tot de Heere, en ontvangt daar door de mond van een profetische man uit de kinderen van Asaf, de troostrijke belofte, dat de Heere voor hem strijden zal, en hij met zijn leger niets hoeft te doen, dan Gods hulp te aanschouwen en de buit van de vijanden naar huis te brengen. Zo geschiedt het ook de andere dag; want terwijl de kinderen van Juda, voorafgegaan door de Levitische zangers uittrekken naar de hun gewezen woestijn Jeruël, waar zij de vijanden zouden aantreffen, vallen deze elkaar, tengevolge van een Goddelijke werking, waardoor zij elkaar voor verraders houden, wederzijds aan, en hun legerplaats wordt een groot lijkenveld. Drie

dagen lang heeft Josafat met de zijnen genoeg werk met de inzameling van de buit, maar op de vierde dag brengt hij de Heere zijn dankoffers eerst in het Lofdal nabij het slagveld, en daarop in de tempel te Jeruzalem. In de Boeken der Koningen, die juist over Josafat zeer kort handelen, wordt deze schone geschiedenis niet gevonden; maar er zijn drie Psalmen, die op deze merkwaardige gebeurtenis gedicht zijn.

Het geschiedde nu hierna, omstreeks het jaar 891 voor Christus, het laatste van Josafats eigen regering, twee jaren vóór zijn dood (2 Koningen .8: 16), dat de kinderen van Moab en de kinderen van Ammon, en met hen anderen, benevens de Ammonieten 1), kwamen tegen Josafat ten strijde, en vielen, om de zuidspits van de Dode zee trekkende, van Edom uit in het rijk van Juda.

Gewoonlijk verklaart men deze uitdrukking aldus: "Volken die van Ammon af of aan de andere zijde van de Ammonieten wonen," en denkt daarbij aan de in Psalm 83: 7 vv. genoemde volksstammen van Woest Arabië en het aangrenzende Syrië. Anderen denken hier aan het volk van de Meunieten op het gebergte Seïr (Hoofdstuk 26: 7).

Toen kwamen er uit de streek, die aan de vijandelijke inval het eerst blootstond, mannen, die Josafat boodschapten, zeggende: Daar komt een grote menigte tegen u van de andere zijde van de Dode Zee, uit Syrië 1); en zie zij Hazezon-Thamar, hetwelk is Engedi (1 Samuel 23: 14).

Hier berust waarschijnlijk de lezing van de grondtekst op een schrijffout; want wat Starke in zijn Synopse van een aan de Dode Zee gelegen Syrië zegt, is louter eigen uitvinding. In plaats van Mram moeten wij òf Mdqm (van het Oosten) òf Mdam (van Edom) lezen. Wil men juister de lezing van de tekst behouden, zo moet men uitleggen: van de andere zijde van de Dode Zee, van de andere zijde van Syrië en daaronder de gehele landstreek verstaan, die in

het Noorden door Syrië, in het Zuiden door de Dode-Zee begrensd was, dus de grote Syrisch-Arabische woestijn.

De lezing van Edom is de meest waarschijnlijke. De vertaler heeft dan d in r bij vergissing veranderd.

Josafat nu, buiten staat zijnde om in de tegenwoordige toestand, nu de vijand reeds midden in het land was, vóórdát men van zijn aankomst iets bemerkt had, zijn krijgsmacht snel genoeg bijeen te brengen, ten einde tegen de grote menigte van de met elkaar verbonden horden slechts enigermate opgewassen te zijn, vreesde zeer, en wel wetend, dat het in de oorlog in het algemeen niet op de menigte en dapperheid van het leger aankomt, maar op de bijstand van de Heere, stelde hij zijn aangezicht¹⁾, vatte hij het godvruchtig, besluit op om de hulp van de Heere te zoeken; en redding uit de grote nood af te smeken, en hij riep een vasten (Le 16: 31) uit, in gans Judas en liet tevens afkondigen, dat in de tempel te Jeruzalem een plechtige samenkomst tot het gebed plaats zou grijpen.

Zij, die de Heere willen zoeken, zodat zij Hem vinden, en Zijn gunst mogen smaken, moeten zich met standvastigheid van besluit stellen, om Hem te zoeken en bestendig en onverwikt daarmee voortvaren, volhardende in dat werk met een oprecht oogmerk en met de uiterste kracht van lichaam en ziel.

En Juda, het volk te Jeruzalem, werd vergaderd in de tempel op de bepaalde dag, om de hulp van de Heere te zoeken; ook kwamen zij uit alle steden van Juda in groot getal, om de Heere te zoeken.

En Josafat stond in de gemeente van Juda en Jeruzalem, in het huis van de Heere, voor het nieuwe voorhof, voor de buitenste voorhof ¹⁾, waarin het volk vergaderd was, zodat hij tegenover hen stond.

De buitenste voorhof was, zoals wij in Hoofdstuk 4: 9 hoorden, reeds door Salomo aangelegd en van koperen vleugeldeuren, zeker ook volgens Davids voorbeeld (1 Kronieken

12) met cellen enz. voorzien; later had men het, zoals uit ons vers blijkt, òf verwijld òf nieuw gebouwd, en dat kan hoofdzakelijk door Josafat geschied zijn, waarom hij ook de nieuwe voorhof heet. Anderen verstaan daaronder de binnen- of priestervoorhof, terwijl Josafat's vader het brandofferaltaar had laten vernieuwen (Hoofdstuk 15: 8); daarom zou Josafat op de koninklijke zetel gegaan (1 Koningen .8: 22) en daar zijn gebed gedaan hebben..

En hij zei, zijn handen naar de hemel uitbreidend (Hoofdstuk 6: 12; 32: 20): O Heere, God van onze vaders! Zijt Gij niet die God in de hemel? ja, Gij zijt de Heerser over alle koninkrijken der heidenen (2 Koningen .19: 15); en a)in Uw hand is kracht en sterkte (1 Kronieken 29: 12) zodat niemand het tegen U stellen kan 1) (Hoofdstuk 14: 11).

Matth.6: 13

O Heere, God van onze vaders. In de eerste plaats wijst Josafat de Heere op de Bondsbetrekking, die er bestaat tussen God, de Heere, en Zijn volk Israël, en in de tweede plaats op Zijn Almacht en kracht, waardoor Hij in staat is aan Zijn volk de overwinning te geven.

Hebt gij niet, onze God! de inwoners van dit land van voor het aangezicht van Uw volk Israël verdreven; en dat land, naar Uw genadige belofte (Genesis 12: 7; 13: 15; 15: 18 vv.), aan het zaad van Abraham, Uw liefhebber, tot in eeuwigheid gegeven?

Zij nu hebben sedert daarin gewoond, en zij hebben U later daarin een heiligdom gebouwd voor Uw naam (Hoofdstuk 6: 5,6) zeggende bij de inwijding daarvan (Hoofdstuk 6: 28 vv.):

a) Indien over ons enig kwaad komt, het zwaard van het oordeel, of pestilentie, of honger, wij zullen, terwijl wij ons in de voorhof verzamelen, voor dit, het eigenlijke tempelhuis, en voor UW aangezicht staan, omdat Uw naam in dit huis is 1); en wij zullen uit onze benauwdheid tot U roepen, en Gij zult verhoren en verlossen.

1 Koningen .8: 33,34,35 enz. 2 Kronieken 6: 28; 7: 13

In deze weinige woorden wordt de bede van Salomo, bij de inwijding van de Tempel uitgesproken, kort samengevat, en waar de koning weet, dat God, na het gebed, de Tempel met Zijn heerlijkheid heeft vervuld, daar neemt hij de vrijmoedigheid, om in kinderlijk geloof het uit te spreken, dat de Heere horen en verlossen zou. Met zijn vasten (vs. 3) heeft de koning het erkend, dat hij alle redding en hulp onwaardig was, maar in deze bede legt hij vrijmoedig de noden van het volks voor het aangezicht van zijn God en smeekt om uitredding en verlossing, niet wijzende op eigen deugden, maar Gode er bij bepalende, dat Hij nog immer in de zeer nauwe betrekking tot het volk staat als de God van het Verbond.

En nu, zie de kinderen van Ammon, en de kinderen van Moab, en die Meunieten (vs. 1) van het gebergte Seïr 1), waardoor, door wier land Gij Israël niet toeliet te trekken, toen zij uit Egypteland togen, maar zij weken van hen, en verdelgden hen niet (Deuteronomium 2: 1 vv.).

Hierdoor wordt bevestigd de mening, dat onder de Ammonieten in vs. 1 verstaan moeten worden de Meunieten, die juist op het gebergte van Seïr woonden. Ammonieten is in het Hebr. in vs. 1 Mynwmeh, Meunieten is de vertaling van Mynwmh. Men ziet, dat het verschil slechts betreft de vertaling van twee letters.

Josafat legt nu voor de Heere de stand van de zaken bloot, wijst er op, hoe Israël deze volken niet omwille van het bloedverwantschap mocht verdelgen, maar hoe nu deze van dat voorrecht misbruik maken, om het volk, het eigendom van de Heere, het Bondvolk te benauwen.

Zij gedenken deze bewezen vriendschap en verschoning niet. Zie dan, zij vergelden het ons, doen ons kwaad voor goed, komende om ons uit Uw erfenis, die Gij ons te erven gegeven hebt, te verdrijven.

O, onze God! zult Gij geen recht tegen hen oefenen, ons niet recht doen tegenover hen? Want in ons is geen kracht tegen deze grote menigte, die tegen ons komt 1), zodat wij ons zelf geen recht zouden kunnen verschaffen, en wij weten niet, wat wij doen zullen 2), wij zijn geheel radeloos bij het bewustzijn van onze zwakheid; maar onze ogen zijn op U, wij verwachten alleen van Uw hand hulp.

Hier belijdt de koning zijn onmacht niet alleen, maar bovenal zijn afhankelijkheid van de God van de vaders, belijdt dat hij en zijn volk niets kunnen tegen dit volk. Hij roept de Almacht van God in, om hen te helpen. Daarin zal hij dan ook vrijheid zien, om tegen deze, aan het volk Israël verwante, volkeren op te trekken. Waarlijk, Josafat is hier zeer gering in eigen ogen, toont zich diep afhankelijk van zijn God en bewijst ook daarmee, dat hij wandelde in de voetstappen van zijn vader David.

Hoewel wij het niet met zekerheid durven vaststellen, zo ligt toch in deze uitdrukking, in verband met vs. 17, waar de Heere zegt, dat zij niet te strijden zullen hebben, dat er bij Josafat een vrees is gevestigd, om tegen de Ammonieten te strijden, omdat de Heere dit vroeger aan Israël had verboden. Is dit zo, dan vinden wij bij hem een grote mate van teerheid van consciëntie ten opzichte van de geboden van de Heere.

En gans Juda stond, terwijl de koning aldus bad, voor het aangezicht van de Heere, in de voorhof van de tempel met het aangezicht naar het heiligdom gekeerd, ook hun kinderen, hun vrouwen en hun zonen; en zij baden op deze wijze zeer indrukwekkend, ofschoon dan ook zonder woorden, dat hun kinderen en vrouwen niet weggevoerd, hun steden niet verwoest, hun heiligdom niet verontreinigd en zij door de Heidenen niet geschonden zouden worden.

Toen kwam de Geest van de Heere, als Geest van de profetie, in het midden van de gemeente, toen deze nog biddend in de tempel vertoefde, op Jahaziël 1), de zoon van Zecharja, de zoon van Benaja, de zoon van Jehiël, de zoon van Matthanja, misschien enerlei met Nethanja (1 Kronieken 25: 2,12), de Leviet, uit de zonen van Asaf (1 Kronieken 15: 17 vv.).

Deze Jahaziël uit de kinderen van Asaf, die hier aldus spreekt, is allerwaarschijnlijkst ook vervaardiger van de 83ste Psalm, want deze heeft, zo als duidelijk is, op geen andere dan onze geschiedenis betrekking, en werd waarschijnlijk ook bij de hier beschreven openbare godsdienst gezongen; misschien is deze Psalm eerst uit de geest van de profetische dichter geboren in het ogenblik, toen de muziek van de Levieten begon, om de Heere, de God van Israël, te loven en onder groot geroep ten hemel klom (vs. 29); en werd dit lied als tekst aan de muziek toegevoegd. Van Graaf van Zinzendorf, de stichter van de Broedergemeente, weten wij, dat hij vele van zijn liederen, en wel vele van zijn schoonste juist in de bijeenkomsten van de gemeente improviseerde; de gedachten stroomden hem bij zo'n gelegenheid toe, zoals bij een vat waarvan men de spon opent, en die liederen waren de ontlasting van zijn hart. Waarom nu zou het bij de man van God in onze tekst niet op een dergelijke wijze zijn toegegaan, waar hij door Gods Geest werd aangegrepen? In het algemeen toch is de wijze, waarop een prediking, een lied, een Psalm, een profetie ontvangen en geboren wordt, nog in zo menig ander opzicht een geheim.

En hij zei: Merk op, geheel Juda en gij, inwoners van Jeruzalem, en gij koning Josafat, wat mij de Geest geeft uit te spreken. Alzo zegt de Heere tot jullie a): Vrees niet, en wordt niet ontzet vanwege deze grote menigte, waar tegenover u volstrekt al te zwak bent; want de strijd is niet van u, maar van God 1), en bij Hem is geen onderscheid om te helpen, hetzij de machtige, hetzij de krachteloze (Hoofdstuk 14: 11).

Exod.14: 13

De strijd wordt hier genoemd een strijd van God, niet alleen omdat God ervoor zorgen zou, dat de vijanden verslagen zouden worden, maar bovenal omdat het de eer van God gold en de trouw van Zijn Verbond.

Want die vijanden waren het niet om een strijd te doen, om Israël schatplichtig te maken, maar om Israël te vernietigen, om Kanaän in bezit te nemen en daarin te gaan wonen. Het zak en pak, have en goed, waren zij opgetrokken, zoals blijkt uit vs. 25. Zij hadden hun eigen woonplaats voorgoed verlaten, om het land Kanaän te veroveren. Dit kon niet, dit mocht niet, om de eed aan Abraham gedaan en om het grote doel, wat God met Zijn volk voor had. Het was hier als het ware de strijd tussen licht en duister, tussen Satan en God. Hadden de Ammonieten hun doel bereikt, dan waren de plannen van God mislukt, en dit zou, dit kon niet geschieden. Daarom was het een strijd, niet van Israël, maar van God zelf.

Trek morgen tot hen af naar de woestijn Engedi (1 Samuel 23: 14); zie, zij komen op, zoals ik in de Geest heden reeds zie, als was het tegenwoordig, bij de opgang van Ziz, van de kustzoom van de Dode zee langs de bergweg Husâsa, die in een Wady uitloopt, en u zult hen vinden in het einde van het dal, in genoemde Wady, voor aan de woestijn van Jeruël, waarin hij uitloopt, zuidoostelijk van de woestijn Thekoa.

Maar er zal van uw zijde geen strijd nodig zijn. Want u zult in deze strijd niet te strijden hebben, maar zoals reeds gezegd is in vs. 15, de Heere zal het doen. Stel uzelf, sta als toeschouwer, en zie het heil 1), de wonderbare hulp van de Heere met u, o Juda en Jeruzalem! vrees niet en ontzet u niet, gaat morgen uit, hun tegen, want de Heere zal met u wezen.

Wat hun hier verzekerd wordt is dit, dat zij niet de werktuigen zouden zijn in Gods hand, maar enkel aanschouwers van het heil van de Heere. God zelf zou op verwonderlijke wijze de vijanden, die Zijn vijanden waren, in een enkel ogenblik vernietigen.

Toen neigde zich Josafat 1), in overweldigend dankgevoel voor de juist vernomen troostrijke belofte met het aangezicht ter aarde; en gans Juda en de inwoners van Jeruzalem vielen, van gelijk gevoel doordrongen, neer voor het aangezicht van de Heere, op de vloer van de voorhof (Hoofdstuk 7: 3), aanbiddende de Heere 2).

Dit zich neigen was de openbaring van het geloof. Hij sprak daarmee zijn geloof en ongeschokt vertrouwen in het woord van de Heere uit. Zijn gebed was een gebed van geloof geweest. De Heere had verhoord, had het gebed van het geloof gehoord en nu is het Josafat,

alsof hij reeds de heerlijke vrucht van de overwinning ziet. Het voorbeeld van de koning wordt door het volk gevolgd.

Een levend en werkzaam geloof kan God danken voor het schenken van een belofte, die nog on vervuld is, wel wetend, dat Gods verbonden zo goed als gerede penningen zijn.

En de Leviëten uit de kinderen van de Kahathieten, en uit de kinderen van de Korahieten, dus de beide zangers-afdelingen Heman en Asaf (1 Kronieken 6: 33-43) stonden op, als was de overwinning reeds verkregen (zoals dan ook de 83ste Psalm, die Jahaziël hun voorzegde, en die zij met hun muziek begeleidden, inderdaad een triomflied nog vóór de strijd is), om de Heere, de God van Israël, met luider stem ten hoogste te prijzen.

En zij, geheel Juda en de inwoners van Jeruzalem, maakten zich op de eerstvolgende dag, overeenkomstig de eis van de Profeten (vs. 16) ' s morgens vroeg op, en togen uit van Jeruzalem naar de 3-4 uur zuidelijk gelegen woestijn van Thekoa (2 Samuel 2: 1) niet ten strijde, maar om ooggetuigen te zijn van het heil van de Heere, die met hen was (vs. 17); en toen zij uittogen, aan de westpoort van de stad zich vermeldde ten uittocht, stond Josafat in de poort en zei: Hoor mij, o Juda en gij inwoners van Jeruzalem! geloof in de Heere, uw God! zo zult u bevestigd worden; geloof in Zijn profeten (vs. 14 v.), en u zult voorspoedig zijn 1).

Deze is alleen de ware heldenmoed, die het geloof iemand inboezemt, en niets kan in hartdrukkende en kommervolle tijden het gemoed meer versterken, bevestigen en opbeuren, dan een vast geloof in de macht, belofte en barmhartigheden van God. Zo'n ziel, die op de Heere vertrouwt, is wel bevestigd, en geniet een volkomen inwendige rust, vrede en blijdschap. In onze geestelijke strijd is het ook het geloof alleen, dat de wereld overwint en al onze voorspoed en ons geluk uitmaakt.

Hij nu beraadslaagde zich met het volk, vermaande nog met meer andere woorden tot gelovig vertrouwen, en hij stelde de Heere zangers, bestelde de zangers van de Heere, de Levitische muzikanten, die de heilige Majesteit prijzen zouden 1), op weg naar de woestijn voor de toegerusten, de krijgers uit Juda en Jeruzalem, uitgaande en zeggende: Looft de Heere, want Zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid, aldus met Psalmen en lofgezangen en geestelijke liefelijke liederen de Heere prijzend.

In het Hebr. Oomehallim lehadra-th-kodesch. Beter: om te zingen in heilige sieraad, d.i. op feestelijke, plechtige wijze versierd, getooid in feestklederen. In Psalm 110: 3 komt een verwante uitdrukking voor en wordt daar ook vertaald door, in heilig sieraad. De koning liet dus de heilige zangers, de zangers van de Heere, aantreden, als ging het niet tot een strijd, maar tot een heilige, feestelijke samenkomst. Een zo sterke geloofsoefening werd er bij de vrome Josafat gevonden. Die feestelijk getooiden heilige zangers waren voor het volk tevens tot steun en sterkte, opdat zij niet zouden wankelen in het geloof.

Ter tijd nu, toen zij op deze wijze aanhieven met een vreugdegeroep en lofzang, en nu de 3-4 uren lange weg op de woestijn aan afleggende a) stelde intussen daarbuiten, in het leger van de vijanden, de Heere achterlagen 1) tegen de kinderen van Ammon, Moab, en die van

het gebergte Seïr, die tegen Juda gekomen waren, om Israël van hun erfenis te beroven, en zij werden geslagen.

1 Samuel .14: 20

Wie waren deze achterlagen? Letterlijk staat er, belagers, d.i. de zulken, die achter heg en struik liggen en loeren, om op onverhoedse wijze aan te vallen (insidiatores). Zoals ook onder vs. 23 door Dächsel is aangetekend, houden sommigen hen voor Engelen, die op bijzondere wijze door God werden gebruikt, om in het leger verwarring te brengen. Maar dan zou het opzettelijk zijn vermeld, zoals bij de vernietiging van het Assyrische leger. Wij hebben hen voor mensen te houden en niet voor Engelen, en dan komt het ons het waarschijnlijkst voor, dat zij, evenals de Meunieten, bewoners waren van het gebergte van Seïr, die onverwachts op de achterhoede van het verbonden leger aanvielen, na zich eerst verscholen te hebben. Het is daarom, dat de Ammonieten en Moabieten het er voor hielden, dat de Meunieten het zelf waren, of dat dezen het met de andere bewoners van Seïr's gebergte hielden, zodat zij hen voor verraders hielden.

Wie het echter ook zijn geweest, dit is wel zeker, dat God daardoor het vijandelijk leger geheel in verwarring van zinnen bracht, zoals het Midianitische leger ten tijde van Gideon, zodat de een de ander versloeg en men elkaar voor vijanden aanzag.

Het was Gods hand, die de vijand met zijn eigen zwaard versloeg en alzo voor Zijn volk Israël de zege bewerkte.

Want de kinderen van Ammon en Moab stonden op tegen de inwoners van het gebergte Seïr, tegen de Meunieten (vs. 1), die de achterlaag vormden, omdat zij hen voor niets anders dan voor verraders hielden, om te verbannen en te verdelgen; en toen zij met de inwoners van Seïr een einde gemaakt hadden, hielpen zij de een de ander ten verderve, in wantrouwen tegen elkaar stredden thans de Ammonieten tegen de Moabieten en deze tegen gene.

Anderen houden voor deze achterlagen, door God gezonden Engelenmachten (vgl. 2 Koningen .6: 16 vv), die in het leger van de vijandelijke volken verwarring aanrichtten, zodat deze gelijk in vs. 23 verhaald wordt, elkaar versloegen, eerst de Ammonieten en Moabieten, die aan het gebergte Seïr, en daarna de Ammonieten de Moabieten, en de Moabieten de Ammonieten. De reden van dit wonderbaar goddelijk ingrijpen is, dat het hier niet een gewone vijandelijke inval in het land van Juda betreft, maar een inval met het doel om de kinderen van Israël in hun eigen land te vernietigen, en dit land voor zichzelf in bezit te nemen (vgl. vs. 11 met Psalm 83: 5,13). Allerwaarschijnlijkst was onder de stammen van Woest Arabië tot op Syrië een dergelijke beweging, als later, maar in groter omvang en uitgebreidheid, ten tijde van de volksverhuizing, zij wilden hun woeste steppen met het vruchtbare Palestina verruilen, en beproefden wat later hun nakomelingen in de Middeleeuwen lukte; want toen trokken de Arabieren van de woestijn zolang over Palestina, totdat zij de inwoners geheel verdrongen. Daarom waren, zoals blijkt uit de grote buit, welken die van Juda behaalden (vs. 25), de vijanden met have en goed, met pak en zak uitgetogen, en hadden zij om het doel van van hun inval te verbergen (vgl. vs. 2 met Psalm 83: 4) de

ongewone weg van de Dode Zee heen gekozen en op deze weg de bewoners van het gebergte Seïr met zich verenigd. Hier moest de Heere te hulp komen om Zijn erfenis, het volk Israël niet te laten verderven.

Toen nu Juda, nadat dit voorgevallen was, tot de wachttorens, de berghoogte, van waar men de woestijn kan overzien (1 Samuel 7: 5) in de woestijn gekomen was, wendden zij zich naar de menigte, konden zij met een oogopslag de gehele streek overzien, waar de grote menigte gelegerd was (vs. 12); en zie, het waren dode lichamen, liggende op de aarde, en wel in zo'n grote menigte, dat het scheen (Hoofdstuk 14: 13), alsof niemand was ontkomen.

Josafat nu en zijn krijgsvolk kwamen in de woestijn Jeruël (vs. 16) af, om hun buit te roven, in beslag te nemen, en zij vonden bij hen in menigte, zowel have en dode lichamen, als kostelijk gereedschap, en namen voor zich weg, totdat zij niet meer dragen konden; en zij roofden de buit drie dagen, want diens was veel, waarom zij daarmee ook niet spoedig gereed waren.

En op de vierde dag vergaderden zij zich in het dal van Beracha, dal des lofs, want daar loofden zij de Heere voor Zijn wonderbare redding 1); daarom noemden zij de naam die plaats, het dal van Beracha, tot op deze dag.

Aan de weg tussen Bethlehem en Hebron, omstreeks 2 uren van eerstgenoemde stad verwijderd, ligt een plaats Bereikut met een Wady van dezelfde naam (2 Samuel 2: 1); daar, dus iets noordwestelijk van het slagveld, begaf Josafat zich met zijn volk om de straat recht op Jeruzalem aan, al was 't alleen om de vele bagage te bereiken, maar allereerst om een plechtig dankuur te houden. Wanneer nu de profeet Joël (Hoofdstuk 3: 8,16) de plaats van de grote goddelijke beslissing, waarvan hij spreekt, het dal Josafat noemt, zweeft hem daarbij duidelijk de, ten tijde van Josafat bewerkte en in onze afdeling verhaalde, vernietiging van Juda's vijanden, door Gods wonderbaar ingrijpen, als voorbeeld van het laatste gericht voor de aandacht, en hij gebruikt deze uitdrukking te liever, omdat het woord Josafat tevens betekent: "De Heere is rechter." Omdat nu echter het door de profeet genoemde deel ongetwijfeld in de onmiddellijke nabijheid van Jeruzalem gezocht moet worden (Zach.14: 3 vv.), heeft men niet slechts sinds de 14de eeuw het bovendee van het dal Kedron met de naam van "Dal van Josafat" aangeduid (Jos 15: 63), maar ook het in ons vers vermelde "Lofdal", daarheen verplaatst, het eerste is zeer juist, het laatste is echter minder te rechtvaardigen.

Ook hier laat het voor het doel van de feestviering vervaardigde lied zich terug vinden in de 47ste Psalm. Niet slechts heet hij uitdrukkelijk een Psalm van de kinderen van Korach en juist deze worden onder de toenmaals gebruikte zangers in vs. 17 van ons Hoofdstuk uitdrukkelijk opgenoemd, maar wij vinden ook voor de woorden in Psalm 47: 6 een zeer passende gelegenheid in de voor ons liggende woorden: "Uit het Lofdal hield God na volbrachte verlossing als 't ware zijn hemelvaart: zoals het leger in de heilige stad, alzo keerde de legeraanvoerder naar de hemel terug." Omdat echter de Psalm juist door dit woord in vs. 6 een profetie op Christus hemelvaart wordt, en deze op de Olijfberg heeft plaats gehad, bevat de overlevering, dat het Lofdal een en hetzelfde is met het dal van Josafat aan de voet

van de Olijfberg een zeer diepe gedachte, ofschoon die opvatting uit een geschiedkundig oogpunt weinig waarschijnlijkheid heeft.

Daarna, na de godsdiensttoefening verricht te hebben, keerden alle mannen van Juda en Jeruzalem terug, en Josafat in de voorspits van hen, om, over de weg noordelijk van het Lofdal, wederom met blijdschap tot Jeruzalem te komen 1), zoals zij in plechtige optocht 4 dagen vroeger uitgetrokken waren (vs. 21); want de Heere had hen verblijd over hun vijanden, door de even gemakkelijke als aan buit rijke overwinning, die Hij hun over hen geschonken had.

Met blijde moed waren zij uitgetrokken, lovend de Heere, wetend dat de Heere hun de overwinning zou geven, in blijde dankbaarheid keren zij terug. Zoals zij met de Heere begonnen waren, zo wensten zij ook in Hem te eindigen.

En zij kwamen te Jeruzalem met luiten, en met harpen, en met trompetten, en begaven zich bij hun aankomst in de stad meteen tot het huis van de Heere, om aldaar nogmaals een dankstond te houden.

Bij deze tweede godsdienstige plechtigheid is de 48ste Psalm gebruikt. In het 8ste vers van deze Psalm word de Almacht van de Heere, waarmee Hij de vijanden vernietigd heeft, gelijk gesteld met die, welke Hij in het vernielen van de schepen van Tarsis ten toon spreidde en dat is een duidelijke zinspelende op het Goddelijk gericht, dat Josafat omstreeks 5 jaren vroeger voor zichzelf had ondervonden, toen hij zich met Ahazia van Israël verbond tot vernieuwing van de handelsscheepvaart naar Ofir (vs. 35 vv.); in vs. 18 daarentegen wordt teruggezien op de eerste vergadering in de tempel, vóórdát men tegen de vijanden uittrok, dus op de gevoelens, waarmee de harten bij het begin van onze geschiedenis (vs. 5 vv.) vervuld waren.

En er kwam een verschrikking van God (Hoofdstuk 17: 10) over alle koninkrijken van die omliggende landen, toen zij hoorden, dat de Heere tegen de vijanden van Israël gestreden had 1).

Dus zag ook het gehele land zich van alle angst en kommer voor invallen van vreemden beveiligd en God schonk hun ook en rondom de liefelijke vrede; en als Hij de rust schenkt, wie zou dan beroerten durven verwekken?.

Alzo, omdat geen volk zo spoedig weer iets vijandigs zou wagen te ondernemen, was het koninkrijk van Josafat stil gedurende de twee jaren, die hij daarna nog onder mederegeentschap van zijn zoon Joram in Juda regeerde; en zijn God gaf hem rust rondom heen (Hoofdstuk 14: 6; 15: 15).

Vs. 31-37. Ten besluite van de tot zuiver uitvoerig medegedeelde geschiedenis van Josafat, volgt hier een overzicht van de tijd hoelang, en een kenschetsing van de geest, waarin hij geregeerd heeft; maar daarna een mededeling bij wijze van bijvoegsel, aangaande de poging, die Josafat tot herstelling van de handel met Ofir in gemeenschap met Ahazia van Israël

ondernomen heeft, maar door Gods ongunst schipbreuk leed (Vergelijk 1 Koningen .22: 41-51).

Zo regeerde Josafat, om hier weer het verhaal in Hoofdstuk 17: 1 voort te zetten, over Juda; hij was vijfendertig jaar oud toen hij koning werd, en hij regeerde vijfentwintig jaar (van 914-889 voor Christus) te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Azuba, een dochter van Silhi (1Ki 22: 42).

En hij wandelde in de weg van zijn vader Asa, gedurende diens eerste regeringsjaren (Hoofdstuk 14: 2-15: 39), en hij week, anders dan deze (Hoofdstuk 16: 1 vv.), tot aan zijn einde daarvan niet af, doende dat recht was in de ogen van de Heere.

Evenwel werden de hoogten niet weggenomen, waarvan echter de schuld niet aan hem, maar wel aan de hardnekkige tegenstand van het volks lag; want het volk had nog zijn hart niet geschikt tot de God van hun vadersen 1), om zich met volkomen oprechtheid aan Zijn wet te verbinden (1 Koningen .15: 14).

Hier wordt de reden aangegeven, waarom de hoogten niet werden weggenomen. De schuld lag niet bij de koning, maar bij het volk.

Het overige nu van de geschiedenissen van Josafat, de eerste en de laatste (1 Kronieken 29), zie, die zijn geschreven in de geschiedenissen van Jehu, de zoon van Hanani, die men hem optekenen deed in het boek van de koningen van Israël (1Ch 29: 30).

Maar hierna, in geschiedkundige tijdsorde kort na hetgeen in Hoofdstuk 19 is verhaald, dus in het 17de of 18de jaar van zijn regering, vergezelschapte zich Josafat, de koning van Juda, met Ahazia, de koning van Israël, die n.l. Ahazia, handelde goddeloos in zijn doen (1 Koningen .22: 52 vv.).

Maar Eliëzer, de zoon van Dodava, van Maresa (Joz.15: 44), profeteerde tegen Josafat, zeggende: Omdat u zich met Ahazia vergezelschaft hebt, heeft de Heere uw werken verscheurd. Alzo werden de schepen bij hun uittocht uit de haven door een hevige stormwind verbroken, dat zij niet naar Tarsis konden gaan; een later door Ahazia voorgeslagen verzoek, om het werk opnieuw te doen, sloeg Josafat echter beslist af (1 Koningen .22: 50).

HOOFDSTUK 21

JORAM'S BROEDERMOORD, AFGODERIJ, STRAF EN ELLENDIGE DOOD

Vs. 1-10. Josafats zoon Joram die hem opvolgt, heeft niet de aard van zijn vader; maar wel die van zijn van Achab's huis afstammende vrouw Athalia. Nauwelijks heeft hij zich in zijn regering bevestigd, of hij brengt zijn broeders om, en maakt zich meester van hun goederen; daarop vinden alle gruwelen en afgrijseligheden van de afgoderij, zoals destijds in het rijk van Israël in zwang waren, ook in het rijk van Juda ingang. Maar ook Gods strafgerichten nemen reeds een aanvang, want Edom dat reeds lang op afval van Juda bedacht was geweest, schudt het juk af en terwijl Joram de afval met zijn krijgsmacht wil onderdrukken, wordt hij in het gebergte van Seïr zo volkomen ingesloten, dat hij alleen door een uitval 's nachts, zich en zijn volk kan redden. Daarna maakt ook Libna zich onafhankelijk (Vergelijk 2 Koningen .8: 16-22).

Daarna ontsliep Josafat met zijn vaderen in het jaar 889 voor Christus, en werd begraven bij zijne vaderen in de stad van David (1Ki 2: 10); en zijn eerstgeboren zoon Joram, die hij reeds in het jaar 897 en bij vernieuwing in 891 tot mederegent had aangenomen (1Ki 22: 29), werd koning in zijn plaats.

En hij had zes broeders, Josafats zonen, geheten Azarja, en Jehiël, en Zacharja, en Azarjahu, en MICHAËL, en Sefatja; deze allen waren zonen van Josafat, de koning van Israël 1).

Israël betekent hier, zoals op enige andere plaatsen (Hoofdstuk 12: 6; 28: 19,27) niet het noordelijke, maar het zuidelijke rijk.

En hun vader Josafat had hun vele gaven gegeven van zilver, en van goud en van kostelijkheden, met vaste steden in Juda, waarover hij hen tot commandanten benoemde, zoals Rehabeam met zijn zonen gedaan had (Hoofdstuk 11: 22 vv.); maar het koninkrijk gaf hij aan Joram, omdat hij de eerstgeborene was (Deuteronomium 21: 17), en bijzonder om het rijk van Israël was er hem veel aan gelegen, om hem de troonopvolging te verzekeren.

Toen Joram tot het koninkrijk van zijn vader opgekomen was, aan de regering gekomen was, en zich daarin versterkt had, zo doodde hij al zijn broeders met het zwaard, omdat hij van hen gevaar dachtte 1), mitsgaders ook enige van de vorsten van Israël, die hun zijde gekozen hadden.

Volgens vs. 13 waren deze broeders beter en bij het volk meer geliefd dan Joram, van wiens heerszuchtige, door en door heidensgezinde gemalin Athalia men het ergste vreesde. Reeds bij Josafats leven kan zich een verzet bij het volk tegen diens goed bedoelde, maar geheel mislukte politiek, om zich met het koningshuis in Israël te vermaagschappen, geopenbaard hebben. Josafat trachtte dit verzet daardoor te overwinnen, dat hij Joram tweemaal tot mederegent aannam, omdat hij dit mederegentschap tevens als een goede leerschool voor zijn zoon kan hebben aangezien; maar toen hij gestorven was, sloeg Joram de

weg van de Fenicische koningen in (2 Samuel 5: 11" en "2Ki 10: 36), en ruimde zijne mededingers uit de weg, terwijl hij daardoor tevens hun schatten kon bemachtigen.

Tweeendertig jaar was Joram oud, toen hij koning werd, en hij regeerde, als men de beide jaren van zijn tweede mederegentschap van 891-889 meerekent, acht jaren te Jeruzalem, tot 984 voor Christus.

En hij wandelde in de weg van de koningen van Israël, zo als het huis van Achab deed, dat Baäl en Astarte diende; want hij had Athalia, de dochter van Achab (1Ki 19: 21) tot een vrouw; en hij deed dat kwaad was in de ogen van de Heere, want ook in Jeruzalem verhief zich onder hem een Baälstempel, terwijl de tempel van de Heere in verval raakte (Hoofdstuk 17 vv.; 24: 5).

Maar de Heere wilde, ofschoon Hij ook, zoals wij later zien zullen, Joram voor zijn afval zwaar tuchtigde, nochtans het huis van David, dat in deze Joram zich zo zwaar tegen Hem bezondigde, niet verderven, geheel vernietigen (vgl. Hoofdstuk 22: 10 vv.), en wel omwille van het verbond, dat Hij met David gemaakt had (1 Kronieken 17: 7 vv.), en zoals Hij gezegd had, hem en zijn zonen te allen dage een lamp te zullen geven (Psalm 132: 17) zo deed Hij ook (Hoofdstuk 23: 1 vv.).

Wat echter de tuchtigingen betreft, die Joram troffen, het zijn in de eerste plaats deze: In zijn dagen vielen de tot dusver van het rijk van Juda afhankelijk geweest zijnde (1Ki 22: 47)Edomieten af van onder het gebied van Juda, en zij maakten over zich een zelfstandige koning.

Daarom, om de afgevallenen opnieuw aan zich te onderwerpen, toog Joram voort met zijn oversten naar de Edomitische stad Zaïr (2 Koningen .8: 21), en al de krijgswagens met hem; maar hij was daar geheel door de vijand ingesloten, en hij maakte zich, om door de vijand heen te slaan en althans zijn leven te redden ' s nachts op, en sloeg de Edomieten, die rondom hem waren, en de oversten van de wagens.

Evenwel, omdat hij slechts met moeite zijn eigen nederlaag ontkwam en zijn veldtocht dus mislukte, vielen de Edomieten af van onder het gebied van Juda, tot op deze dag, want al stonden zij ook onder Amazia, Uzzia en Jotham een tijd lang weer onder Juda's schatplichtigheid, wierpen zij toch het juk onder Achaz voor altijd af (Ge 27: 40); toen in dezelfde tijd, dat hij door de Filistijnen en Arabieren in het nauw gebracht werd (vs. 16 vv.), viel Libna (Jos 10: 29) af van onder zijn gebied; want hij had de Heere, de God van zijn vaderen, verlaten, daarom verliet de Heere ook hem, en gaf hem over in de macht van zijn vijanden.

II. Vs. 11-20. Terwijl de Boeken der Koningen anders niets naders uit Jorams regerings- en levensgeschiedenis berichten, maar wel op de schriftelijke bronnen wijzen, verhaalt onze afdeling van een schrijven van de reeds in de hemel opgenomen profeet Elia, dat Joram, toen hij in zijn afgodische handel volhardde, ter hand kwam en hem met grote plagen, zowel omtrent zijn volk, zijn vrouwen en kinderen en al zijn have, als omtrent zijn eigen lichaam

bedreigt, en daarna wordt meegedeeld, hoe deze profetie niet slechts in haar eerste maar ook in haar tweede deel vervuld is; want eerstgenoemd strafgericht werd voltrokken door de met elkaar verbonden Filistijnen en Arabieren, door middel van een inval in het land, en laatstgenoemd oordeel was een ontzettende ziekte in de ingewanden, waaraan de koning na 2 jaar, onder grote smart, stierf (Vergelijk 2 Koningen .8: 23,24).

Ook maakte hij, ter uitoefening van de Fenicische afgodsdienst, hoogten op de bergen van Juda, en vertoonde daarbij op het schandelijkst zijn afval van de Heere (vs. 10); en hij deed door de oprichting van een Baälstempel in zijn hoofdstad de inwoners van Jeruzalem hoereren, ja, hij dreef zijn volk in geheel Juda daartoe, dat het vreemde goden diende.

Zo kwam, terwijl hij aldus te werk ging en daardoor nog zwaardere oordelen van God, dan die hem reeds getroffen hadden (vs. 9 vv.), veroorzaakte, een waarschuwend schrift 1) tot hem van de profeet Elia 2), uit het rijk van Israël (1 Koningen .17: 1-2 Koningen .2: 18), zeggende: Alzo zegt de Heere, de God van uw vader David: Omdat u in de wegen van uw vader Josafat (Hoofdstuk 17: 3 vv.; 19: 4 vv.), en in de wegen van Asa, de vroegere koning van Juda (2 Kronieken 14: 2 vv.; 15: 8 vv.); niet gewandeld hebt;

Ofschoon in 2 Koningen .2: 1 vv. de tijd van Elia's opneming ten hemel niet uitdrukkelijk is opgegeven, zo blijkt toch uit de hele samenhang, dat deze opneming omstreeks het jaar 896 vóór Christus geschied is; met die uitleggers die omwille van het hier vermelde geschrift aannemen, dat Elia in het jaar 887, het negende van de Israëlitische en het tweede van de Judese koning Joram (1Ki 12: 24) nog op aarde geweest moet zijn, kunnen wij des te minder instemmen, naardien de Goddelijke bedreiging juist daardoor, dat de brief van een niet op aarde levende profeet kwam, een veel diepere indruk op onze Joram moest maken en hem des te gemakkelijker tot de erkenning brengen moest, dat de Heere de levende God is, die zijn adem en al zijn wegen in Zijn hand had en hem doorzag en al zijn doen wist. Maar omgekeerd lag juist hierin een des te grotere verzoeking tot ongeloof. Joram en zijn hovelingen konden het nu gemakkelijk onder elkaar eens worden, dat dit geschrift niet van de Thisbieter was, maar slechts het maaksel van de een of anderen dweepzieke profetenzoon, die de koning met de naam van de gevreesde Elia verschrikken wilde.

Over die brief van Elia is niet weinig geschreven. Zijn er, die menen, dat de profeet van God hem uit de hemel heeft gezonden, dit gevoelen is ten enenmale te verwerpen, vooral in verband met het antwoord van Abraham aan de rijke man in de welbekende gelijkenis van de Heere. Anderen zijn van gevoelen, dat Elia nog leefde, maar, omdat de tijd van zijn hemelvaart aanstaande was, zelf geen tijd meer hebbend om persoonlijk aan het hof te verschijnen, door middel van dit geschrift aan Joram de Raad van de Heere heeft geopenbaard. Dit is mogelijk, maar niet waarschijnlijk. Wij voor ons verenigen ons met hen, die van mening zijn, dat de Heere God aan Elia vóór zijn heengaan heeft geopenbaard, wat er met Joram, de aanverwant van het huis van Achab, zou geschieden. Zoals de Heere hem het ontzettend einde van Achab's huis in het rijk van Israël had geopenbaard, zo ook van dat, voor zover het in Juda was overgeplant. Maar zoals de profeet de zalving van Hazaël en Jehu had overgedragen aan Elisa, zo zal hij ook hem hebben opgedragen, om, tot waarschuwing, de koning van Juda die lastbrief te bezorgen.

Wij mogen met het volste recht aannemen, dat een schriftelijk woord van de geweldige man, die de Heere in zijn strijd met de Baälsdienst onder Achab en Ahazia door vuur uit de hemel als zijn profeet had bevestigd, veel meer geschikt was, om op Joram en diens, in de voetstappen van haar moeder Izébel wandelende, gemalin Athalia indruk te maken, dan een woord van Eliza, of van een andere profeet, die niet met de Geest en de kracht van Elia was toegerust.

Maar hebt gewandeld in de weg van de koningen van Israëel, en hebt Juda en de inwoners van Jeruzalem doen hoereren (Ex 34: 16), achtervolgens het hoereren van het huis van Achab (vs. 6 en 11); en ook uw broeders, de zonen van uw vaders huis, gedood hebt (vs. 2 vv.), die beter waren dan u.

Zie, de Heere zal u plagen met een grote plaag aan uw volk, en aan uw kinderen, en aan uw vrouwen, en aan al uw have (vs. 17).

U zult ook, voor uw eigen persoon, in grote ziekten zijn, door de ziekte van uw ingewanden, totdat uw ingewanden uitgaan uit uw lijf, vanwege de ziekte, jaar op jaar, d.i. na verloop van twee jaren.

Wat de inhoud van dit profetisch geschrift zelf aanbelangt, zo merken wij het volgende op: In zijn volk moest Joram allereerst geplaagd worden; want hij had tegen zijn volk gezondigd, omdat hij het deed zondigen, en het volk had de plaag verdiend, omdat het in zijn broedervolk gezien had, hoe God de misdaad van het ongeloof en afval straft, en zich toch door Joram tot ongeloof en afval liet verleiden. Nog feller moest Joram geplaagd worden in zijn kinderen tot wreking van de bloedschuld, die hij op zich geladen had door de vermoording van de kinderen van zijn vader, zijn broeders; en zijn kinderen, die in zijn wegen wandelden, verdienden de plaag. Nog feller werd die plaag voor hem, toen zij hem zijn vrouwen ontroofde en er hem voor strafte, dat hij, David's, Asa's, en Josafat's zoon, de koning van Juda, zich in het huwelijk begeven had met Achab's dochter, de schandelijke Athalia, die even afgodisch en bloeddorstig was als haar moeder Izébel. Nog feller trof hem, de gierige en hebzuchtige, de plaag, toen zij hem zijn schatten ontnam, en er zich zo over wreekte dat hij zich van de schatten van zijn broeders had meester gemaakt en zoveel aan afgoden- en duivelsdienst te koste gelegd had. Maar op het allerfelst werd hij geplaagd, toen zij hem in de ingewanden (de zetel van het erbarmen en medelijden, waartoe hij zich niet liet bewegen, toen hij zijn broeders en de oversten van Israëel vermoorde), een ziekte veroorzaakte, die hem twee jaren zwaar deed lijden en na verloop van deze twee jaren in de hevigste smarten doodde.

Zo verwekte de Heere ter vervulling van het eerste deel van de voorspelling (vs. 14), tegen Joram, omdat deze, niettegenstaande deze zo nadrukkelijke vermaning, zich niet bekeerde van zijn boze wegen, de geest van de Filistijnen aan de westkust van het land, en van de Arabieren, die aan de zijde van de Moren, van de in het zuiden wonende Arabische stammen zijn.

Die beiden met elkaar verenigd togen op in Juda en braken daarin, veroverden de steden van het land en voerden alle have weg, die in het huis van de koning gevonden werd, zelfs ook zijn kinderen en zijn vrouwen, uitgenomen de goddeloze Athalia, die de Heere voor een later gericht spaarde (Hoofdstuk 23: 15); zodat hem van zijn kinderen geen zoon overgelaten werd dan Joahaz of Ahazia (Hoofdstuk 22: 1 vv.), de kleinste, de jongste van zijn zonen en een dochter, Joseba of Josabath (Hoofdstuk 22: 11).

In het Hebr. Hanimtsa lebeeth-hamèlek. De Staten-vertaling vertaalt door: die in het huis van de koning gevonden werd, in navolging van de Septuaginta en de Vulgata. Dan moest er echter staan, niet Lebeeth, maar Bebeeth. Nu moet vertaald worden: die door het huis van de koning in eigendom bezeten werd. Huis van de koning is dan niet het paleis, waarin de koning woonde, maar het koninklijk gezin, de koninklijke familie. En nu weten we, dat de koninklijke familie vele bezittingen had buiten Jeruzalem, in korenvelden en wijngaarden bestaande (1 Kronieken 26: 27 vv.). Die bezittingen worden hier bedoeld. Wat sommigen vaststellen, dat de vijandelijke volken Jeruzalem hadden ingenomen, is te verwerpen en strijdt met Hoofdstuk 22: 1. Als toch de vijanden Jeruzalem hadden ingenomen, zouden ze niet alleen het koninklijk paleis, maar ook de tempel hebben geplunderd, zoals altijd in zulke gevallen geschiedde.

Alles pleit er voor, dat wat hier plaats had, geschiedde buiten Jeruzalem, dus ook, dat zijn oudere zonen met hem in het leger waren, en zijn vrouwen, behalve Athalia, ook gevolgd waren, zoals meermalen in het Oosten pleegt te geschieden.

En nadat dit alles tot zijn bekering evenmin iets hielp, plaagde hem de Heere ter vervulling van het tweede deel van de profetie (vs. 15), in zijn ingewand met een ziekte, waar geen genezen aan was.

Dit geschiedde van jaar tot jaar 1), zodat, (liever: totdat), wanneer de tijd van het einde van de twee jaren uitging, zijn ingewanden met, d.i. gedurende of ten gevolge van de ziekte uitgingen, dat hij stierf van boze ziekten, onder ontzettende smarten; en zijn volk maakte hem bij zijn begrafenis, geen branding, als de branding van zijn vadersen zoals men zijn vadersen gedaan had (Hoofdstuk 16: 14 Jer.34: 5).

Letterlijk: van dagen tot dagen.

Truzen (Sitten, Gebr. und. krankh. van de alten Hebraeer, S.212 f.) is van mening, dat zijn ziekte een hevige darmziekte geweest is, bestaande in een ontsteking van het zenuwvlies van de dikke darmen, waardoor juist het afsterven en de afschilfering van het slijmvlies bewerkt wordt, dat dan dikwijls in pijpvormige gestalte afgaat, zodat de darmen uit het lichaam schijnen te vallen."

Hij was tweeendertig jaar oud, toen hij, zoals reeds in vs. 5 gezegd is, koning werd, en regeerde acht jaren te Jeruzalem; en hij ging heen zonder begeerd te zijn 1); en zij begroeven hem in de stad van David op de berg Zion, maar niet in de graven van de koningen (1Ki 2: 10).

Niemand wenste hem weer, men beklagde hem niet in zijn sterven, die men zelfs in zijn leven niet geacht en bemind had, men wenste slechts, dat Jeruzalem nooit groter verlies onderging.

HOOFDSTUK 22

AHAZIA'S ONDERGANG. ATHALIA'S MOORD

Vs. 1-9. Van Ahazia is nauwelijks iets te berichten, dat hij als koning gedaan heeft; hij was integendeel zo geheel in de macht van zijn moeder Athalia, en deze wist hem zo volkomen met raadsliden uit haar vaders huis te omringen, dat Achabs en Izébel's geest thans uitsluitend in de heilige stad heersten. Maar zeer spoedig moest het verderf, dat over Achab's huis besloten was, ook het koningshuis in Juda treffen; Ahazia valt door de hand van dezelfde Jehu, die ook aan het koninklijke huis in Israël een einde maakt (Vergelijk 2 Koningen .8: 25-10: 17 8.25-10.17).

En de inwoners van Jeruzalem maakten Ahazia, zijn kleinste zoon, koning in zijn plaats; want een stroopbende, die met de Arabieren bij gelegenheid van de Hoofdstuk 21: 16 vv. vermelde inval in Juda, in het leger gekomen was 1), d.i. met een wilde aanval het Israëlitische leger overrompelde, had al de eersten, de oudere zonen van Joram, Hoofdstuk

17) gedood. Ahazia dan, de jongste alleen nog overgebleven zoon van Joram, de koning van Juda, regeerde.

Hieruit blijkt duidelijk, dat die zonen niet in Jeruzalem, maar in het leger zijn gedood. Wellicht zijn zij eerst gevangen genomen en daarna gedood. Sommigen hebben uit de eerste woorden van dit vers de slotsom opgemaakt, dat reeds toen Athalia zich van de regering heeft willen meester maken, maar o.i. ten onrechte.

Tweeenveertig, of liever: tweentwintig (2Ki 8: 26) jaar was Ahazia oud, toen hij in het jaar 883 voor Christus koning werd, en hij regeerde één jaar te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Athalia, een kleindochter van Omri, de koning, met wie een eigenlijk afgodisch geslacht op de troon van Israël kwam (1 Koningen .16: 23 vv.).

Hij wandelde ook, evenals zijn vader Joram (Hoofdstuk 21: 6), in de wegen van het huis van Achab; want zijn moeder, Achabs en Izébels gelijkgezinde dochter, was zijn raadgeefster, om goddeloos te handelen.

En hij deed dat kwaad was in de ogen van de Heere, zoals het huis van Achab; want zij, de hem verwante medeleden van dit huis, waren zijn raadgevers, na de dood van zijn vader, en oefenden alle invloed op hem uit, hem ten verderve, Zij voerden de afgodsdienst van het noordelijke rijk in, en wikkelden hem zo mee in het verderf van het daar regerende koninklijke huis (vs. 8 vv.).

Hij wandelde ook in hun raad, omdat hij een zeer zwak, onzelfstandig karakter had, en toog nog in hetzelfde jaar, dat hij aan de regering gekomen was, heen met Joram, de zoon van Achab, de toenmalige koning van Israël, tot de strijd tegen Hazaël, de koning van Syrië, bij Ramoth in Gilead om de stad de Syriërs weer te ontnemen, hetgeen dan ook lukte; en de Syriërs sloegen, wonden Joram in de strijd.

En hij Joram keerde, met achterlating van zijn leger in Ramoth, van daar weer om zich te laten genezen te Jizreël, zijn zomerresidentie (1Ki 21: 1), want hij had, gelijk boven is opgemerkt, wonden, die men hem bij Rama of Ramoth geslagen had, toen hij streed tegen Hazaël, de koning van Syrië; en Azarja, de zoon van Joram, de koning van Juda, kwam, kort daarna insgelijks van Ramoth af om Joram, de zoon van Achab, te Jizreël te bezien, te bezoeken, want hij was ziek, hij lag ziek aan zijn wonden.

De vertreding 1) nu van Ahazia was van God, de rechtvaardige rechter, die de zonde van de mensen pleegt te straffen door middel van hun eigen besluiten, dat hij tot Joram kwam; want toen hij gekomen was, toog hij later, zoals in 2 Koningen .9 uitvoeriger te lezen is, met Joram uit tot Jehu, de zoon van Nimsi, die de Heere, door een leerling van Elisa tot koning over Israël gezalfd had, om het huis van Achab uit te roeien.

Letterlijk: Het neer getreden worden d.i. de ondergang van Ahazia. De schrijver gaat met stilzwijgen voorbij, de roeping van Jehu tot wraakzwaard over het huis van Achab, omdat niet over de geschiedenis van het huis van Israël, maar wel over die van het huis van Juda wordt gehandeld. Dat Ahazia Joram bezoekt, stelt de Schrijver als een leiding van God voor, opdat niet alleen Joram van Israël, maar ook Ahazia gedood zou worden, toen het huis van Achab vernietigd werd.

Zo geschiedde het toen Jehu, nadat Joram van Israël gedood, maar Ahazia van Juda naar Megiddo ontkomen was, oordeel uitvoerde tegen het huis van Achab, en na uitroeiing van Izébel en van de prinsen uit het Israëlitische koningshuis ook naar Samaria kwam (2 Koningen .10: 12 vv.), dat hij op de weg daarheen bij een, op 1 uur zuidelijk van Dothan gelegen herdershuis de vorsten van Juda en de zonen van de broeders van Ahazia, die Ahazia dienden, hoge ambten aan zijn hof bekleedden, tezamen 42 man, vond en die doodde, door zijn krijgslieden liet neerhouwen.

Daarna, toen hij in Samaria aangekomen was, zocht hij Ahazia, van wie hij wist, dat hij van Megiddo derwaarts gevlucht was, en zij kregen hem, vonden hem ook werkelijk (want hij was verstoken in Samaria), en zij brachten hem tot Jehu, en zij doodden hem 1), maar zorgden, dat zijn lichaam op een koninklijke wagen overgebracht werd naar Jeruzalem (2 Koningen .9: 28), en begroeven hem aldaar in zijn graf met zijn vaderen in de stad van David (1Ki 2: 10); want zij zeiden, terwijl zij, niettegenstaande zijn eigen onwaardigheid, nochtans voor zo'n eerlijke begrafenis zorgden: Hij is de zoon van Josafat 2), die de Heere met zijn ganse hart gezocht heeft. Zo had het huis van Ahazia, omdat zijn broeders vroeger reeds omgekomen waren (vs. 6), maar zijn zonen nog minderjarig waren, niemand, die kracht behield tot het koninkrijk, die aanstonds de regering had kunnen overnemen.

Uit 2 Koningen .9: 27 blijkt, dat Ahazia nog uit Samaria wist te ontkomen, maar op zijn vlucht door Jehu en zijn dienaren werd achterhaald en van hen een dodelijke wond ontving, zodat hij wel Megiddo nog bereikte, maar daar stierf, en van uit die plaats naar Jeruzalem werd gebracht, om nog een eervolle begrafenis te mogen genieten.

"2Ki 9: 27"

Die vrome vorst wordt dus nog lang na zijn dood met alle eer en roem herdacht en uit hoogachting voor zijn naam zelfs aan zijn onwaardig verbasterd nakroost nog eer bewezen.

De omstandigheid, dat in ons bericht eerst het doden van de broeders en daarna de dood van Ahazia wordt vermeld, terwijl in 2 Koningen .9: 27 vv. de moord op de broeders volgde op de dood van Ahazia levert geen zakelijk verschil op, omdat het korte bericht van de Kronieken niet chronologisch, maar zakelijk is aangelegd en de dood van Ahazia slechts daarom het laatst vermeld wordt, om daaraan, wat verder in Juda voorviel, vast te knopen.

II. Vs. 10-12. Op het bericht van de dood van haar zoon, zeker ter zelfde tijd, dat diens lijk naar Jeruzalem overgebracht en eervol begraven wordt, brengt Athalia al het koninklijke zaad om, en brengt troon en kroon van het rijk van Juda aan zich. Maar de hand van de Heere heeft onder het bloedbad David's huis, waaraan de belofte behoort, ten minste in zover bewaard, dat de jongste van Ahazia's zonen, de zuigeling Joas, door de listigheid van zijn stiefzuster Josabath en de trouw van haar echtgenoot, de hogepriester Jojada, gered kon worden (Vergelijk 2 Koningen .11: 1-3).

Toen 1) Athalia, de moeder van Ahazia (vs. 2) zag, dat haar zoon dood was, maakte zij zich op, en bracht al het koninklijke zaad van het huis van Juda om, behalve de zonen van Ahazia ook alle andere nog voorhanden mannelijke leden van het koninklijke huis.

"2Ki 11: 1-4"

Maar Josabath of Joseba, de dochter van de koning Joram, (2Ki 8: 26) nam Joas de jongste, nog in het eerste levensjaar verkerende zoon van Ahazia, en stal hem uit het midden van de koningszonen, die gedood werden (juister: die gedood zouden worden), en zette hem en zijn voedster in een slaapkamer, in de beddenkamer van het koninklijk paleis; zo verborg hem Josabath, de dochter van de koning Joram, de huisvrouw van de toenmalige hogepriester Jojada (want zij was de zuster van Ahazia en stond zo met het koninklijk huis in onmiddellijke betrekking), voor Athalia, dat zij hem niet doodde, en bracht hem daartoe over naar de woning van haar echtgenoot bij de tempel.

En hij was bij hen, bij Jojada en zijn vrouw, verstoken in het huis van God zes jaren, en Athalia regeerde zolang over het land van 883-877 voor Christus.

HOOFDSTUK 23

JOJADA ZALFT JOAS TOT KONING. ATHALIA WORDT GEDOOD. BAÄL VERWOEST

Vs. 1-21. Nadat Athalia zes jaren geregeerd heeft, en de jonge prins nu het 7de levensjaar is ingetreden, neemt de Hogepriester zijn maatregelen, om met behulp van vijf krijgsoversten, op wier trouw hij zich verlaten kan, en door de dienst van de Levieten, de rechtmatige koning op de troon te plaatsen, maar de tirannieke heerseres ervan af te werpen. De eigenaardigheid van de Hebreeuwse geschiedbeschrijving en in het bijzonder ook de wijze van voorstelling van ons Boek, laat bij de eerste oogopslag een verschil vermoeden tussen ons bericht en dat in de Boeken der Koningen; bij nader inzicht in de bedoeling van de heilige Schrijvers, op beide plaatsen, ontwaren wij echter volkomen overeenstemming, met dit onderscheid slechts, dat wij nu in het eerste en dan in het laatste nauwkeuriger uitdrukkingen vinden (Vergelijk 2 Koningen .11: 4-21).

Maar in het zevende jaar (877 voor Christus) versterkte zich Jojada, nam in vertrouwen op de bijstand van de Heere een kloek besluit, en nam de oversten van de honderden, vijf krijgsoversten, Azarja, de zoon van Jeroham, en Ismaël, de zoon van Johanan, en Azarja, de zoon van Obed, en Maäseja, de zoon van Adaja, en Elisafat, de zoon van Zichri, met zich in een verbond, ten doel hebbend om Athalia van de troon af te werpen en er de jonge prins op te zetten.

Die togen om in Juda, en vergaderden de Levieten uit alle steden van Juda, en de hoofden van de vaders van Israël, de hoofden van de vaderlijke huizen in het zuidelijke rijk, en zij kwamen op de bepaalde dag naar Jeruzalem.

En die ganse gemeente maakte, toen zij in de tempel vergaderd was, een verbond, in het huis van God, met de koning, met betrekking tot de jeugdige Joas, van wiens redding Jojada hun verhaalde, en wiens recht op de troon zij erkenden; en hij, Jojada, zei tot hen, terwijl hij hun de geredde toonde en in koninklijk gewaad voorstelde: Zie, de zoon van de koning zal koning zijn a), zoals de Heere van de zonen van David gesproken heeft 1), maar tegen het Goddelijk bevel heeft over ons tot heden een vrouw, en nog wel een afgodendienares geheerst.

2 Samuel .7: 13. 2 Kronieken 21: 7

Hiermee wijst Jojada op het goddelijk recht, volgens hetwelk Joas en niet Athalia aan het hoofd van de regering moest staan. Wanneer wij de geschiedenis van Joas' troonsbeschrijving hier met die in het 2de Boek van de Koningen vermeld vergelijken, zien wij, dat hier meer uitvoerig wordt gewezen op het aandeel van de Levieten en de Priesters in deze zaak, of liever, dat hier meer wordt ontwikkeld, dat de Priesters en de Levieten het waren, die de wacht hielden, onder het bestuur van de Oversten van de lijfwacht, die in vs. 1 met namen worden genoemd. Beide berichten vullen bij nauwgezette beschouwing elkaar aan.

Daarop de Levieten zijn bevelen tot uitvoering van het beoogde werk mededelend, voer hij voort: Dit is de zaak, die u doen zult: een derde deel van u, die op de Sabbat ingaan, van de priesters en van de Levieten (1Ch 24: 19) zullen tot portiers van de dorpels zijn, aan de poort van de ingang voor de trawanten (2 Koningen .11: 6).

En een derde deel zal zijn aan het huis van de koning (juister: op het huis van de koning aan), opdat niemand van daar de tempel indringt: en een derde deel aan de Fundamentpoort of poort Schalleket (1Ch 26: 16); en al het volk zal in de buitenvoorhoven zijn van het huis van de Heere.

Maar dat niemand komt in het huis van de Heere, doordringt tot de binnenvoorhof, dan de priesters en de Levieten, die dienen; die zullen ingaan, want zij zijn heilig, daartoe geheiligd; maar al het volk zal de wacht van de Heere waarnemen 1), het wettige voorschrift in acht nemen, dat hun het betreden van de tempel ontzegt.

Waar zo'n hoogstgewichtige zaak door de Priesterschaar zou worden uitgevoerd, n.l. om aan de wettige zoon van de koning naar goddelijk recht de troon te verzekeren, daar moest het volk zich ook genegen en bereid tonen, om al de ordinantiën van God, ook in zake van Zijn heiligdom, waar te nemen.

De Levieten nu, die op de Sabbat afgewisseld werden, zullen de koning rondom omsingelen, en wel in 2 afdelingen, om twee rijen om hem te vormen, een ieder met zijn wapens in zijn hand; en die tot het huis inkomt, zal gedood worden; maar jullie moeten bij de koning zijn, als hij inkomt en uitgaat.

En de Levieten en gans Juda, daaronder voornamelijk de vijf oversten, onder wier aanvoering de drie afdelingen van de in functie tredende (vs. 4 vv.), en de twee afdelingen van de afgeloste Levieten (vs. 7) stonden, deden naar alles, wat de priester Jojada geboden had, en zij namen een ieder zijn mannen, die op de Sabbat inkwamen met degenen, die op de Sabbat uitgingen, want de priester Jojada had aan de verdelingen, dergenen, wier tempeldienst op de sabbat eigenlijk geëindigd was (vs. 7) geen verlof gegeven om van daar te gaan, maar hield hen nog in dienst voor het doel, dat hij had.

Verder gaf de priester Jojada aan de vijf oversten van de honderden, aan wie hij de leiding van het werk had opgedragen, de spiesen en de rondassen, en de schilden, die van de koning David geweest waren, die in het huis van God waren, ter afdeling onder hun manschappen uit de Levieten.

En hij stelde al het volk, dat als het ware de trawanten des jongen konings vormen zou, namelijk de beide afdelingen van de afgeloste Levieten, en een ieder met zijn geweer in zijn hand, van de rechterzijde van het huis tot de linkerzijde van het huis, naar het altaar en naar het huis, bij de koning rondom (2 Koningen .11: 11).

Toen, terwijl de die afdelingen van de in dienst tredenden (vs. 4 vv.) hun posten aan de beide westerdeuren van de tempel en op het koninklijke paleis aan betrokken, brachten zij de

zoon van de koning voort, en zetten hem de kroon op, en gaven hem de getuigenis 1), het afschrift van de wet (Deuteronomium 17: 18 vv.) en zij maakten hem koning; en Jojada en zijn zonen 2) zalfden hem, en zeiden: De koning leve!

Zij, die het woord Eduth hier door getuigenis vertaald, afleiden van de Hebreeuwse wortel Adah, hetwelk kleden, versieren betekent, onderstellen, dat dit een koninklijk sieraad geweest is, wat de Hogepriester de koning omhing, terwijl hij hem de kroon opzette, denkende zij, dat dit een armsieraad geweest is, of een soort van bracelet. Maar anderen leiden uit Deuteronomium 17: 18 met meer waarschijnlijkheid af, dat een afschrift van de wet van de Heere, bij wijze van perkamenten rol, de koning in handen werd gegeven, als een getuigenis van Gods wil en de plicht van de vorst en zijn onderdanen, zo jegens God als omtrent anderen.

In Job 31: 35b-36 lezen we: "Dat mijn tegenpartij een boek schrijft. Zou ik het niet op mijn schouders dragen? Ik zou het op mij binden als een kroon." Het was een gewoonte bij de Oosterlingen een boek of geschrift van zeer groot gewicht, of een brief van een in hoogheid gezeten persoon eerst op het hoofd te leggen, voordat men het las. Hier staat dan ook, dat zij de kroon namen en het getuigenis en dit op Joas' hoofd plaatsten. Zij leiden dus met de kroon ook het getuigenis op hem.

Gaven hem is toevoeging van de Staten-vertalers.

Zijn zonen moet hier in de geestelijke en niet in de natuurlijke zin van het woord worden opgevat. Wel kunnen er van zijn zonen bij geweest zijn, maar de bedoeling is, de geheiligde Priesters in het algemeen.

Toen nu Athalia van uit het koninklijk paleis op Zion hoorde de stem van het volk, dat toeliep en de koning roemde, zegende, hem geluk wenste (vs. 11), kwam zij tot het volk in het huis van de Heere om te zien wat daar voorviel.

En zij zag toe, en zie, de koning stond bij zijn pilaar, aan de ingang op de standplaats van de koning en de oversten en de trompetten waren bij de koning; en al het volk van het land was blij, en blies met trompetten, en de zangers waren er met muzikale instrumenten en gaven te kennen, dat men lofzingen zou; toen verscheurde Athalia haar kleren, en zij riep: Verraad, verraad!

Maar de priester Jojada bracht, uit de binnenvoorhof, waar hij zich in de omgeving van de koning bevond, de oversten van de honderden, die over het leger van de Leviëten gesteld waren, uit, en zei tot hen: Breng ze uit tot buiten de ordeningen naar de hof van het koninklijk paleis op Zion, en die haar volgt, zal met het zwaard gedood worden; want de priester had gezegd: Gij zult ze in het huis van de Heere niet doden, om het heiligdom niet te ontheiligen.

En zij leidden de handen aan haar, om haar naar de aangeduide plaats te brengen; en zij ging naar de ingang van de Paardenpoort, naar het huis van de koning (2 Koningen .11: 16); en zij doodden ze daar.

En Jojada maakte hierop, nu de heerszuchtige vrouw uit de weg geruimd was, een verbond tussen zich, als vertegenwoordiger van de Heere, en tussen al het volk, en tussen de koning, dat zij de Heere tot een volk zouden zijn.

Daarna ging al het volk, om het gesloten verbond meteen te bekrachtigen met de daad, in het huis van Baäl, en braken dat af; en zijn altaren en zijn beelden verbraken zij, en Matthan, de priester van Baäl a), sloegen zij dood voor de altaren (2 Koningen .11: 18).

Deuteronomium 13: 9

Jojada nu, er op bedacht zijnde, dat de geregelde priester- en Levietendienst bij de eredienst weer ingesteld werd, bestelde de ambten in het huis van de Heere, onder de hand van de Levitische priesters, die David in het huis van de Heere afgedeeld had, om de brandoffers van de Heere te offeren, zoals in de a) wet van Mozes geschreven is, met blijdschap en met gezang, naar de instelling van David.

Lev.1: 3

En hij, ook het ambt van de deurwachters herstellend, stelde de portiers aan de poorten van het huis van de Heere, opdat niemand, in enig ding onrein zijnde, inkwam 1).

Het is duidelijk, dat onder de regering van Joram, Ahazia en Athalia de regeling van de dienst van de Priesters en Levieten in het ongereede was geraakt. Jojada regelt nu alles zo als het door David was verordend.

En hij nam de oversten van de honderden, en de machtigen, en die heerschappij hadden onder het volk, volgens 2 Koningen .11: 19 de lijfwachten en trawanten, en al het volk van het land, en bracht de koning van het huis van de Heere af, en zij kwamen door het midden van de Hoge poort in het huis van de koning, waardoor men, van de Tempelberg komend, het koninklijk paleis binnentrad; en zij zetten de koning op de troon van het koninkrijk, om hem aldaar opnieuw te huldigen.

En al het volk van het land was blij, en de stad werd stil, zodat zelfs de koninklijke lijfwacht geen hinderpaal in de weg legde, zo min vóór- als nadat zij Athalia met het zwaard gedood hadden, zoals in vs. 15 verhaald is.

HOOFDSTUK 24

JOAS' LOFFELIJKE DADEN, AFGODERIJ, STRAF EN DOOD

II. Vs. 1-16. Zolang de hogepriester Jojada leeft en de jonge koning als getrouw raadsman terzijde staat (en dit was minstens 30 jaar het geval) heeft deze het bestuur op een voor God welgevallige en voor het volk heilzame wijze gevoerd. Vóór alles was het Joas' streven, om de verwaarloosde en zeer beschadigde Tempel te herstellen; en ofschoon zijn eerste maatregelen met dit doel zonder goed gevolg blijven, laat hij zich daardoor niet ontmoedigen, maar grijpt de zaak van een andere zijde aan, en behalve de eigenlijke herstelling van de Tempels, gelukt hem ook een vernieuwing van het tempelgereedschap. Als later Jojada sterft, eren koning en volk de zo getrouwe en verdienstelijke hogepriester nog in de dood daardoor, dat zij zijn lijk in de koninklijke begraafplaats op Zion bijzetten (Vergelijk 2 Koningen .12: 1-16).

Joas was zeven jaren oud, toen hij koning werd (Hoofdstuk 23: 2), en hij regeerde veertig jaar, van 877-838 voor Christus te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Zibjaof Zibea, van Berséba.

En Joas deed, dat juist was in de ogen van de Heere, al de dagen van de priester Jojada; want deze spoorde hem aan tot al wat goed was; maar na diens dood oefenden de oversten in Juda een snode invloed op de koning uit (vs. 17 vv.).

En Jojada nam voor hem twee vrouwen; en hij gewon zonen en dochters (zie vs. 27).

Het geschiedde nu hierna, nog gedurende de tijd, dat Jojada de koning leidde, dat het in het hart van Joas was, het huis van de Heere te vernieuwen, dat, bijzonder onder Joram, Ahazia en Athalia, zeer beschadigd was geworden (vs. 7);

Zo vergaderde hij de priesters en de Levieten, en zei tot hen: Trek uit tot de steden van Juda, en vergader geld van het ganse Israëel, terwijl u het volk herinnert aan de wettelijke diensten, die het aan het heiligdom moet verlenen, en die tot dusver zo slecht zijn volbracht, en zeg hun, dat dit geld is om het huis van uw God te beteren van jaar tot jaar; en jullie, haast tot deze zaak; maar de Levieten haastten niet, maar de zaak bleef rusten tot in het 23ste jaar van Joas.

En de koning riep Jojada, het hoofd van de priesters, en zei tot hem: Waarom hebt u geen onderzoek gedaan bij de Levieten, dat zij uit Juda en uit Jeruzalem inbrengen zouden de schatting van Mozes, de knecht van de Heere en van de gemeente van Israëel, voor de tent van de getuigenis 1) (Exod.30: 12 vv.)?

Het is zeer goed mogelijk, dat zij, die enkel de gedaante van de godzaligheid hebben, echter in het uitwendig personen van Godsdienstpleging dezen overtreffen, die de kracht van de godsvrucht waarlijk bezitten. Zo betoonde Joas zich zorgvuldiger en ijveriger in het herstellen en vernieuwen van de tempels, dan Jojada zelf, die hij zijn slapheid en nalatigheid

hierin verweet. Maar het valt makkelijker stenen tempels te bouwen, dan zijn lichaam en ziel tot een tempel te maken voor God en zijn Geest.

Want toen Athalia goddeloos handelde, hadden haar zonen het huis van God opengebroken, ja zelfs alle geheiligde dingen van het huis van de Heere besteed aan de Baäl; daarom was het hoog nodig, dat deze schatting met de andere diensten van de tempel met nadruk van het volk werden gegeven.

En de koning gebood, en zij maakten een kist, en stelden die buiten aan de poort van het huis van de Heere (zie 2 Koningen .12: 9).

Volgens 2 Koningen .12 had de koning de priesters bevolen om een deel van hun inkomsten tot verbetering van de tempel te besteden, en zij hadden dit niet geweigerd; maar de zaak werd niet uitgevoerd, omdat het afzonderlijke inkomende geld van de priesters onopgemerkt weer uitgegeven werd, en de dagelijkse behoeften voor de tempel en voor hun levensonderhoud geen overschot toelieten en hun overige inkomsten door een onder de vroegere afgodische regeringen in zwang gekomen gewoonte en door de ook nu nog voortdurende dienst van de hoogten zuinig waren. Daarom plaatste de koning onder vrijwillige toestemming van de priesters, een kist met het dubbele doel om 1. op deze wijze de inkomsten in de door de koning bepaalde gevallen van hun overige inkomsten af te zonderen, 2. om daardoor de inkomsten veel ruimer te doen vloeien.

En men deed uitroep in Juda en in Jeruzalem, dat men de Heere inbrengen zou de schatting van Mozes, de knecht van God, over Israël in de woestijn.

Toen verblijdden zich alle oversten en al het volk, zoals eenmaal onder Mozes (Exod.35: 20 vv.; 26: 5 vv.), en zij brachten in, en wierpen in de kist, totdat men voleind had.

Het geschiedde nu in de tijd, toen hij de kist, naar het bevel van de koning, door de hand van de Levieten, inbracht, en als zij zagen dat er veel geld was, dat de schrijver van de koning kwam, en de bestelde van de hoofdpriester, en de kist leeg maakten, en die opnamen, en die, nadat zij het geld in de buidel gebonden en op deze wijze geteld hadden, terugbrachten aan haar plaats; zo deden zij van dag tot dag, en verzamelden geld in menigte;

Dat de koning en Jojada gaven aan degenen, die het werk van de dienst van het huis van de Heere verzorgden, en wel op hun woord van trouw, zonder dat zij van hen overlegging van rekening eisten; en zij huurden bouwers en timmerlieden, om het huis van de Heere te vernieuwen, mitsgaders ook werkmeesters in ijzer en koper, om het huis van de Heere te beteren.

Zo deden de verzorgers van het werk, dat de betering van het werk door hun hand toenam; en zij herstelden het huis van God in zijn gestaltenis en maakten het vast.

Toen zij nu de nodige herstelling van het huis, die in de eerste plaats vereist werd, voleind hadden, brachten zij voor de koning en Jojada het overige van het geld, waarvan hij vaten

maakte voor het huis van de Heere, vaten om te dienen en te offeren, en rookschalen, en gouden en zilveren vaten: en zij koning en volk, offerden gedurig brandoffers in het huis van de Heere, al de dagen van Jojada, omdat nu weer een geregelde godsdienst kon worden gehouden.

En Jojada, de hogepriester, werd oud en zat van dagen, en stierf, omstreeks het jaar 847 voor Christus; hij was honderdendertig jaren oud, toen hij stierf.

En zij begroeven hem, als bewijs van bijzondere hoogachting (1Ki 2: 10) in de stad van David, bij de koningen: want hij had goed gedaan in Israël, zowel aan God en zijn huis¹).

Deze mededeling ontbreekt in 2 Koningen .12, maar is echter voor de verdere geschiedenis van Joas, om deze goed te verstaan, van zeer veel gewicht. Met de dood van de grijze Hogepriester trad een keerpunt in in de regering van Joas. Jojada had Joas het leven en de troon gered en het rijk voor het Davidisch koningshuis, waarbij de belofte berustte, behouden. Hij had de afgodendienst, die door verzwagering met het koningshuis van Achab in Juda was overgeplant, afgeschaft en de dienst van de Heere hersteld. Daarom werd hij bij zijn dood door begraving van zijn lijk in de stad van David nevens de koning geëerd.

Jojada had welgedaan aan God, niet omdat zijn, of ieders goedheid, of alles wat de gehele wereld van de gelovigen tezamen voor goed kan doen, zich uitstrekken kan tot Hem, die de Goedheid en Heerlijkheid zelf is, maar omdat hij welgedaan had aan Gods huis, aan de Tempel en aan de dienst, aldaar aan God toegeheiligd.

III. Vs. 17-27. Nauwelijks is Jojada dood, of de oversten in Juda komen tot Joas, en weten hem door hun pluimstrijkende voorstellingen te bewegen om de afgodendienst, die door de ijver van genoemde trouwe hogepriester was verwijderd, opnieuw in zijn land in te voeren: en als nu de Heere Zijn profeten zendt, en koning en volk tot terugkeer van deze verderfelijke weg laat vermanen, nemen zij dit niet ter harte, maar bovendien wordt zelfs Zacharia, een nakomeling van Jojada, met goedkeuring van de konings tussen tempel en altaar gestenigd. Wat hij stervend uitroept: "De Heere zal het zien en zoeken." wordt kort daarna vervuld: want de Syriërs met geringe macht tegen Juda en Jeruzalem opgetrokken verslaan nochtans het veel sterker leger van Joas, omdat de Heere van hem en zijn volk geweken is. De in de strijd zelf zwaar gewonde koning kan de aftocht van de vijand slechts met zware offers kopen, en vindt later een geweldadige dood door de hand van twee van zijn hofbeambten, en wordt, ofschoon wel in de stad van David, toch niet in de graven van de koningen ter aarde besteld. (Vgl 2 Koningen .12: 17-21).

Maar na de dood van Jojada, die door zijn groot aanzien bij koning en volk hen tot dusver in bedwang gehouden had, kwamen de vorsten van Juda, en bogen zich neer voor de koning 1), zij verzekerden hem van hun dienstwilligheid, wensten hem geluk met de meerdere vrijheid, die hem door de dood van de stijven oude ten deel viel, en baden hem om godsdienst- en gewetensvrijheid, opdat, zoals zij zich uitdrukten, een ieder zijn God kon dienen, die hij wilde; toen hoorde de koning naar hen 2), voldeed aan hun verzoek door

vrijheid te geven tot de dienst van de Sidonische goden, zoals in de dagen van Joram, Ahazia en Athalia in gebruik was geweest.

Wat zij hebben gezegd, wordt ons niet gemeld, maar uit het verband van de zin is het duidelijk genoeg op te maken. De ontuchtige en overspelige dienst van de afgoden, die onder Jojada was onderdrukt, maar niet uitgeroeid uit de harten van de groten en van de onderdanen trok hen meer aan, dan de eenvoudige dienst van de Heere. Daarom hebben zij, door de koning te vleien, tevens verlof gevraagd, om weer afgodsbeelden en zulen op te richten en naast de dienst van de Heere de dienst van de afgoden in te voeren.

Helaas Joas, in wie het bloed van de afgodische grootmoeder werkte, stond hun verzoek toe en haalde daarmee een streep door zijn gunstig verleden.

Wie had kunnen denken, dat de duivel Joas zo spoedig onder zijn macht zou hebben, Joas, die zo vele en heerlijke bewijzen van een godvruchtig gemoed had gegeven en van kindsbeen af in de wet van de Heere was opgevoed? Wat doet hem echter vallen? Geen tegenspoed, geen aanvechting of ongeluk, maar de vleitaal van zijn vorsten. Zo zijn het dan niet honger, niet ellende, of armoede, of ziekte of boeien en gevangenis, of vuur en zwaard enz., die ons zo gemakkelijk van God aftrekken, maar rijkdom en eer en aanzien, wellust en goede dagen zijn meestal de aanleiding en oorzaak van onze val.

Zo verlieten zij, niet slechts de oversten maar ook het door hun boos voorbeeld verleide volk, het huis van de Heere 1), de God van hun vaders, en dienden de bossen (Ascheren, "De 21) en de afgoden; toen was een grote toorn van God over Juda en Jeruzalem, om deze schuld.

Het huis van de Heere verlaten is een sterkere uitdrukking, om daarmee de grote zonde van het volk aan te duiden. Het is om daarmee te verkondigen, dat zij de dienst van de Heere God geheel op zij zetten, zich er niet meer om bekommerden en nu de Aschera's en de Baäls gingen dienen. In de tempel toch alleen werd de Heere naar Zijn wetten en ordinantiën gediend.

Maar Hij 1) zond, om de gerichten van Zijn toorn van hen af te wenden, profeten onder hen met de dringende vermaningen, om hen tot de Heere te doen wederkeren van hun afgoderij; die door de Heere gezonden profeten betuigden tegen hen, wezen hen aan, hoe zij met hun goddeloze handelingen zich Gods straf op de hals zouden laden, maar zij neigden de oren niet, en bleven in hun afval volharden.

De Heere laat Zijn volk nog niet varen. Hij zendt nog profeten, niet één, maar meerdere, om hen van de afgoderij te doen wederkeren, omdat Hij gedenkt aan het Verbond. Hij heeft nog geen vonnis over hen uitgesproken, zoals dit later geschieden zou. Hij houdt hen nog voor, dat alleen in terugkeren tot Hem behoudenis van land en volk is gelegen. Maar...zij neigden hun oren niet.

En de Geest van God toog met bijzondere ijver en moed om te getuigen (Richteren 6: 35) Zacharia aan, de zoon van Jojada, de nu ontslagen hogepriester (vs. 15 vv.), die, namelijk Zacharia, boven het volk 1) stond, en uit de binnen- iets hoger gelegen priestervoorhof tot het in de buitenvoorhof verzamelde volk sprak, en hij zei tot hen: Zo zegt God: Waarom overtreedt u de geboden van de Heere? Daarom zult u niet voorspoedig zijn, maar u in het verderf storten; omdat u de Heere verlaten hebt, zal Hij u verlaten (Hoofdstuk 12: 5; 15: 2).

Boven het volk is hier in plaatselijke zin te verstaan, zoals blijkt uit vs. 21. Hij stond in de iets hoger gelegen priestervoorhof en zag zo neer op het volk, dat in de buitenvoorhof stond. Want hoewel de grote menigte zich van het huis van de Heere had afgekeerd, waren er ook nog, die Godsdienst en afgodsdienst met elkaar wilden verenigen.

En zij, de oversten met het volk, maakten een verbintenis, samenzwering, tegen hem 1), die met zulke en vele andere woorden tegen hen betuigde, en a) stenigden hem met stenen, door het gebod van de koning, of met machtiging van de koning, tot wie zij zich vooraf gewend hadden, om van hem machtiging te verkrijgen, hem te doden, in de voorhof van het huis van de Heere, in de voorhof van de priesters, dat zij binnendrongen, en waar zij in de ruimte tussen het brandofferaltair en het tempelhuis, de misdaad pleegden.

MATTHEUS.23: 35

Deze moord ging dus niet rechtstreeks uit van de koning, maar van de Oversten van het volk, van die vorsten, waarvan in vs. 17 sprake is. Deze maakten een samenzwering tegen hem en zullen de koning hebben voorgepreveld, dat Zacharia zich aan gekwetste majesteit had schuldig gemaakt, omdat toch de koning verlof tot de afgodendienst had gegeven. En de zwakke koning heeft niet de moed, om de Rijksgroten te weerstaan, maar verleent machtiging, om de getrouwe profeet te doden.

Reeds nu zien wij, wat later nog duidelijker blijkt, een strijd ontstaan tussen de Rijksgroten en de getrouwe Priesters en Profeten. Bij Hizkia en andere vorsten komt dat ook zeer duidelijk uit.

Maar al ging de moord niet rechtstreeks uit van de koning, zij wordt hem toch in de eerste plaats toegerekend, omdat hij haar had kunnen en ook moeten verhinderen. En in de profeet werd de Heere God op het diepst beledigd, die deze gezonden had uit Liefde, om het afvallige volk van de zonde af te manen. Het is dan ook daarom, dat de stervende Zacharia zich op de rechtvaardigheid Gods beroept, als hij vóór zijn dood uitroept: "De Heere zal het zien en zoeken."

Zo gedacht de koning Joas, toen hij het bevel of althans het verlof tot steniging van Zacharia gaf, niet van de weldadigheid, die zijn, Zacharia's vader, Jojada, aan hem gedaan had, die zijn leven redde, de troon voor hem bewaarde, en tot een voor God welgevallige regering hem opleidde en bijstond (Hoofdstuk 22: 10-24: 3); maar doodde, met de allersnoodste ondankbaarheid, zijn zoon 1), die, Zacharias, toen hij stierf, zei: De Heere zal het zien (1 Kronieken 12: 17 Psalm 13: 4) en zoeken 2), mijn bloed van uw handen eisen.

Deze moord, aan Zacharia gepleegd, is de laatste profetenmoord, waarvan ons de geschiedboeken van het Oude Testament berichten, en de herinnering aan deze misdaad leefde in het bewustzijn van Israël als herinnering aan een van de zwaarste nationale zonden, tot in de laatste tijden voort; daarom is het hoogst waarschijnlijk dat in de woorden van de Heren, MATTHEUS.23: 35 Luk.11: 51 deze Zacharia bedoeld is, en alzo Jezus met de moord van Abel, waarvan ons de eerste bladzijden van het Oude Testament melden, de moord van Zacharia wilde verbinden, die op de laatste bladzijden van het Oude Testament bericht is. In de Hebreeuwse Bijbel staan de Boeken der Kronieken geheel aan het einde (De 18: 22). Maar omdat de in MATTHEUS.23: 35 vermelde Zacharia uitdrukkelijk een zoon van Barechja heet, terwijl hij naar ons vers een zoon van Jojada was, zo moet men of met Luther aannemen, dat Jojada ook nog de andere naam Barechja voerde, of dat Jojada eigenlijk de grootvader, Barachja daarentegen de vader geweest is, (daarvoor pleit in het bijzonder ook de omstandigheid, dat Jojada in de ouderdom van 130 jaren stierf, maar Zacharia pas in latere tijd, door de Geest Gods aangetogen, als profeet optrad), of dat de woorden: "Zoon van Barechja," die in Luk.11: 51 ontbreken, alleen een bijvoeging van de afschrijvers geweest zijn, en door verwisseling van onze Zacharia met de profeet van deze naam ontstaan zijn, wiens vader zeker Barechja (vgl. Zach.1: 1) heette. Zo'n toevoeging konden de afschrijvers te meer voor nodig houden, omdat meer dan 20 bijbelse personen de naam Zacharia dragen: (2 Koningen .14: 29; 18: 2 Jes.8: 2 Zach.1: 1 Ezra 8: 3,11,16; 10: 26 Nehemia 8: 4; 11: 4,5,12. 1 Kronieken 5: 7; 9: 21,37; 15: 18,24; 24: 25; 26: 2,11; 27: 21. 2 Kronieken 17: 7; 20: 14; 21: 2; 20: 26; 5; 29: 13; 34: 12; 35: 8; 5) en met betrekking tot de laatstgenoemde Zacharia, de vader van Johannes de Doper, reeds vroeg verspreid werd, dat hij door Herodes in de voorhof van de tempel vermoord was. Van de vier graftekenen, die aan de voet van de Olijfberg met elkaar in verband staan, is het zuidelijkste, een uit de rots gehouwen Monolieth (afzonderlijke steen), dat van Zacharia. Door de noordelijke rotswand, die het grafteken omsluit, voert een verborgen gang naar het graf van Jakobus, dat door een deurtje de toegang verleent aan drie daar achter liggende grafkelders. Deze plaats zou tevens het toevluchtsoord van de Apostel Jakobus geweest zijn in de tijd tussen de dood en de opstanding van Jezus.

Let eens op de profetische voorspellingen van de stervende martelaar, omtrent de wraak van de Hemel over zijn moordenaars, die hij minder wenste dan voorzag. Hij zal, wil hij zeggen, mijn bloed van de handen van de moordenaars en van degene eisen, die het hun gebod. Dit zou het gedurig geroep zijn van het onschuldig vergoten bloed, evenals Abel's bloed tegen Kaïn riep. De wraak moet God bevolen zijn, die bloed voor bloed kan en zal eisen, want Hij is rechtvaardig. Dit dierbaar bloed werd tegenwoordig gerekend in en onder de oordelen, die deze afvallige koning Joas straks daarna overkwamen.

Daarom 1) geschiedde het met de omgang van het jaar, sinds Zacharia's steniging, wiens laatste woord (vs. 22) nog vers in 't geheugen lag, dat de legerkracht van Syrië langs de kust van de Middellandse zee, tegen hem optoog uit het rijk van Israël, welks koning Joahas volkomen door hen geslagen was (2 Koningen .13: 3,7), en zij kwamen, nadat zij de stad van de Filistijnen, Gath, hadden ingenomen, tot Juda en in de nabijheid van Jeruzalem, en verdorven in verscheidene veldslagen uit het volk al de vorsten van het volk, die nu de rechtvaardige straf voor hun verleiding van de koning (vs. 17 en 21) vonden; en zij zonden al

hun door, de bij hun lijken gevonden buit tot de koning Hasaël van Damascus, die de strijd niet in eigen persoon voerde, maar zijn veldheren in het land had achtergelaten.

Met dit daarom wordt wat nu volgt, van vs. 23 tot 25, in het nauwste verband gebracht met de moord op Zacharia gepleegd, versterkt door het volgende, met de omloop van het jaar, dat wil zeggen nadat nog nauwelijks een jaar verstreken was na de moord.

Hoewel de legerkracht van Syrië wel met betrekkelijk weinige mannen kwam, terwijl Joas hem machtige legerscharen tegen zond, evenwel gaf de Heere in hun, van de Syriërs, hand een zegevierende legerkracht van grote menigte, die hij met al zijn krijgslieden niet kon weerstaan; omdat zij de Heere, de God van hun vaders, verlaten hadden: also voerden zij, de Syriërs, de oordelen uit tegen Joas, want zij brachten hem zware wonden toe en noodzaakten hem, om hun aftocht van Jeruzalem met uitlevering van de tempelschatten te kopen.

En toen zij van hem getogen waren, (want zij lieten hem in het huis Millo, het kasteel van de vroegere Davidsburg, waarheen hij voor zijn veiligheid gevlucht was, in grote ziekten vanwege de ontvangen wonden achter), maakten 1-2 jaar later, zijn knechten, twee van zijn, in onmiddellijke dienst bij hem staande, hofbeambten, om het bloed van de zonen 1) van de priester Jojada, waarvan Zacharia, die vs. 20 vv. vermeld is, een verbintenis of samenzwering tegen hem, en zij sloegen hem dood op zijn bed, dat hij stierf (2Ki 12: 21); en zij begroeven hem in de stad van David, maar zij begroeven hem niet in de graven van de koningen (1Ki 2: 10).

Zonen is hier een zogenaamd retorisch meervoud, om in het oog te doen vallen, dat Joas zich aan Jojada en zijn kinderen had vergrepen en daarmee een zware bloedschuld op zich had geladen.

Deze nu zijn, die een verbintenis tegen hem maakten: Zabad, of juister, Josacar, de zoon van Simeath, de Ammonitische, en Jozabad, de zoon van Simrith, de Moabitische.

Aangaande nu zijn zonen, hoe zij heetten, en wat zij gedaan en ondervonden hebben, en de grootheid van de last hem opgelegd, de menigte van de profetische uitspraken tegen hem, en het gebouw van het huis van God, dat door bijeengebrachte schatting (vs. 4 vv.) verbeterd was, zie, zij zijn geschreven in de historie van het boek der Koningen (1Ch 29: 30); en zijn zoon Amazia werd koning in zijn plaats.

HOOFDSTUK 25

REGERING VAN AMAZIA, DE KONING VAN JUDA

Vs. 1-13. Amazia's regering begon, evenals die van zijn vader Joas, eerst zeer voortreffelijk, naardien hij de dienst van God herstelt, en ook bij de straf op de moordenaars, de wet van de Heere tot richtsnoer neemt. Hij is een krijgsvan man en denkt er aan om ter gelegener tijd de onder Joram van Juda afgefallen Edomieten weer aan zijn rijk te onderwerpen. Daartoe heeft hij uit zijn land een leger van 300.000 man bijeen gebracht en neemt hij bovendien 100.000 man uit Israël in soldij. Maar als een man van God hem daarop vermaant om die soldaten te laten gaan, omdat de Heere niet met Israël is, laat hij de honderd talenten zilver, waarvoor hij hen in dienst heeft genomen, gewillig varen, trekt met zijn eigen volk getroost ten strijde, en keert met een grote overwinning op Edom naar huis, maar intussen vallen de weggezonden soldaten uit Efraïm in zijn land, en richtten daar veel schade aan (Vergelijk 2 Koningen .14: 1-7).

Amazia, vijftientwintig jaren oud zijnde, werd koning, en regeerde negenentwintig jaren van 839-810 voor Christus te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Joaddan van Jeruzalem.

En hij deed dat juist was in de ogen van de Heere, maar niet met een volkomen hart, want later viel hij, zoals zijn vader Joas, van de Heere af (vs. 14 vv.).

Het geschiedde nu, toen het koninkrijk aan hem gesterkt was, dat hij zijn knechten, de hofbeambten Zabad en Jozabad (Hoofdstuk 24: 25 vv.), die de koning, zijn vader, geslagen hadden, doodde.

Maar hun kinderen doodde hij niet, maar hij deed, zoals in de wet, a) in het vijfde boek van Mozes (Hoofdstuk 24: 16) geschreven is, waar de Heere geboden heeft, zeggende: De vaders zullen niet sterven om de kinderen, en de kinderen zullen niet sterven om de vaders; maar een ieder zal om zijn zonde sterven.

2 Koningen .14: 6 Jer.31: 30 Ezechiël.10: 20

En toen Amazia in het jaar 826 voor Christus zich uitrustte tot de strijd tegen de, onder Joram, van het rijk van Juda afgefallen Edomieten (Hoofdstuk 21: 8 vv.), zo vergaderde hij, Juda en stelde hen, naar de huizen van de vaders, tot oversten van duizenden en tot oversten van honderden, zodat de onderhorigen van de afzonderlijke vaderhuizen bijzondere afdelingen onder de oversten van duizenden en van honderden vormden, door gans Juda en Benjamin, overeenkomstig de oud-Israëlitische indeling; en hij monsterde hen, van twintig jaren oud en daarboven, en vond hen, omdat het rijk eerst sinds Joram zeer verzwakt was geworden, niet meer dan driehonderd duizend uitgelezenen, uittrekkende in het leger, handelend spies en rondas, terwijl de krijgsmacht van Josafat veel groter geweest was (Hoofdstuk 17: 14 vv.).

Daartoe huurde hij uit Israël, het noordelijke rijk, honderd duizend kloeke helden voor honderd talenten zilver (432.000 gld. "Ex 30: 13).

Maar er kwam, vóóordat hij ten strijde uittoog, een man van God (2Ki 19: 21) tot hem, zeggende: O koning! laat het leger van Israël, dat u in Israël gehuurd hebt, met u niet gaan, want de Heere is niet met Israël, met alle kinderen van Efraïm, omdat zij Hem verlaten hebben en de beelden dienen (2 Koningen .13: 10 vv.).

Maar als u met uw huurtroepen gaat, doe het alleen, wees sterk ten strijde 1), maar God zal u doen vallen voor de vijand, want in God is kracht om te helpen en om te doen vallen.

Dit is ironisch gezegd ter waarschuwing, om de koning goed te doen voelen, dat hij dan in eigen kracht moest strijden en niet op de hulp van God heeft te rekenen. De profeet heeft het hem duidelijk gezegd, dat de Heere niet is met Israël (vs. 7), met de kinderen van Efraïm (dit laatste is er ter onderscheiding van de andere Israëlieten, de stammen van Juda en Benjamin, bijgevoegd). Wil de koning dus wel gaan met die huurtroepen, dan mag hij wel zijn uiterste best doen, en het eens beproeven, of hij het tegen God kan uithouden, die in dit geval voor hem een tegenstander en worstelaar zal zijn.

Amazia begrijpt wat de profeet zegt, maar heeft nog bezwaren ten opzichte van de soldij aan honderd talenten, waarop de profeet hem gerust stelt met de verzekering, dat de Heere meer dan die som heeft voor degene, die Zijn Woord gehoorzaamt.

En Amazia zei tot de man van God: Maar wat zal men doen met de honderd talenten, die ik aan de benden van Israël gegeven heb? Die kan ik toch niet terugvorderen, als ik de soldaten wegzend, maar moet die er bij inboeten? En de man Gods zei: De Heere heeft meer dan dit, om u te geven¹⁾, en kan u dit tijdelijk verlies rijkelijk vergoeden.

Wat zijn honderd talenten, wil hij zeggen, tussen u en Hem? Hij heeft middelen en wegen, om deze geringe schade te vergoeden; en het is te laag voor zo groot een koning als u bent, om van dit weinige geld te spreken. Merk hier op, dat een vast geloof in Gods algenoegzaamheid, om ons in onze plicht te ondersteunen, en ons alle de verliezen en middelen te vergoeden, die wij lijden mochten in het betrachten van Zijn eer en dienst, ja, om ons des te overvloediger in het vervolg te zegenen, in staat zij, om zijn last licht en zijn juk gemakkelijk te maken. Op God te vertrouwen is immers niet anders, dan ten volle bereidvaardig te zijn, om niet alleen iets, maar alles, wat wij bezitten te willen wagen voor Hem en in Zijn dienst; steunend op Zijn goedheid, als de beste veiligheid, die wij kunnen hebben en als het zekerste onderpand, dat wij niets bij hem, of in Zijn zaak verliezen zullen, en dat, zo we te eniger tijd iets van het onze hierdoor moeten missen, Zijn liefde het om door vriendelijkheid of goedertierenheid in het vervolg weer alles rijkelijk vergelden zal. Niemand moet dan mopperen, al verloor hij in de dienst van zijn Heere alles, wat hij bezat, want God kan en zal hem veel meer dan dit in de plaats schenken. Hij is rechtvaardig, hij is goed, Hij is de allermildste Betaalheer.

Toen scheidde Amazia, in gelovige gehoorzaamheid aan het woord van de Heere, die af van zijn eigen leger, te weten de benden, die uit Efraïm tot hem gekomen waren, en liet hen gaan met het bevel, dat zij naar hun plaats, naar hun vaderland gingen; daarom ontstak vanwege de ontvangen hoon hun toorn zeer tegen Juda, en zij keerden weer tot hun plaats in de landstreek van Samaria in hittigheid van de toorn, maar vielen van daar later rovend en plunderend in het rijk van Juda (vs. 13).

Amazia nu sterkte zich, greep in vertrouwen op God, die hij gehoorzaam geweest was, goede moed, dat hij ook met de verminderde strijdkrachten de zege verwerven zou, en leidde zijn volk uit, en toog in het Zoutdal, zuidelijk van de Dode Zee (Ge 19: 29) en sloeg van de kinderen van Seïr tienduizend, die dood op het slagveld bleven.

Daartoe vingen de kinderen van Juda tienduizend anderen levend, en brachten ze op de hoogte van de steenrots, en stootte hen van de spits van de steenrots af, dat zij allen barstten, en namen daarop Sela, de hoofdstad van de Edomieten in, die Amazia, uit dankbaarheid voor de hem door de Heere verleende zege "Jaktheël" noemde.

Maar de mannen van de benden, die Amazia had doen wederkeren, dat zij met hem in de strijd niet zouden trekken (vs. 10), die deden gedurende zijn verblijf in Edom, een inval in de steden van Juda, van Samaria af, van waar zij uittogen, tot Beth-Horon toe 1) (Jos 10: 10), en sloegen van hen, van de inwoners van deze steden, drieduizend, en roofden veel door weg.

Van Samaria af tot Beth-Horon toe. Dit is niet anders te verstaan dan aldus, dat de huutroepen uit Israël, in Samaria samengetrokken, als oorspronkelijk tot de troepen van Joas behorend, vanwege het terugzenden in toorn ontstoken, weer in Samaria gekomen, niet meteen werden ontbonden, maar zich hebben opgemaakt, om, terwijl Amazia in het land van de Edomieten vertoefde, de grenssteden aan te vallen en tot Beth-Horon rovende en moordende zijn voortgetrokken. Samaria is hier dus genoemd als de plaats, waar de rooftocht beraamd en van waar die uitgevoerd werd.

II. Vs. 14-24. Een gevaarlijke buit is door Amazia uit de strijd tegen de Edomieten naar huis gebracht, het zijn de goden van de kinderen van Seïr, die hij zich voortaan tot zijn goden verkiest. Bovendien is Hij tengevolge van zijn overwinning overmoedig geworden, en roept hij koning Joas van Israël tot de oorlog tegen hem op. Zo min hij de vermaning van de man van God, die eerstgenoemde dwaasheid hem voor ogen hield, in acht neemt, zo min laat hij zich waarschuwen door het antwoord, dat hij, op zijn eis, van Joas ontvangt; het komt tussen beide koningen tot een slag bij Beth-Sémes, die voor Amazia zo ongelukkig uitvalt, dat hij zelf in gevangenschap geraakt, de muren van zijn hoofdstad moet afbreken en zijn troon niet kan behouden, dan tegen uitlevering van al de schatten van de tempel en van het koninklijke huis en tegen het geven van gijzelaars (Vergelijk 2 Koningen .14: 9-14).

Het geschiedde nu, nadat Amazia van het slaan van de Edomieten gekomen was (vs. 11 vv.), en dat hij, tegen het uitdrukkelijk verbod (Deuteronomium 7: 25 vv.), de door hem buit gemaakte goden van de kinderen van Seïr, afgodsbeelden van Milkom (1Ki 11: 7) naar

Jeruzalem meegebracht had, dat hij die zich tot goden stelde, en zich voor deze neerboog, en die rookte 1).

Wat hem daartoe bewoog was dezelfde reden, die de Romeinen later geregeld tot dergelijke handelwijze dreef; door de dienst van de Edomitische goden, wilde hij hen met zijn oppermacht verzoenen en zo het volk aan zich in onderdanigheid houden. Een zwaar vergrijp voor een dienaar van God, die als zodanig vanzelf de nietigheid van die goden had moeten geloven, maar nu vooral, na de nederlaag van de Edomieten, volstrekt had moeten erkennen.

Dan was de Romeinse veldheer K. Fabius Maximus wijzer dan Amazia, want toen hij Tarente veroverd had en hem gevraagd werd, wat hij met de goden van die plaats wilde doen, gaf hij ten antwoord: "Men laat de Tarentijnen hun vertoornde goden! Wat voor dwaasheid zou het toch zijn enige bescherming te verwachten van hen, die zichzelf niet kunnen redden?"

Toen ontstak de toorn van de Heere tegen Amazia en Hij, de Heere, zond om hem van zijn valse wegen te bekeren, opdat hij met Zijn strafgerichten niet zou behoeven te komen, tot hem een profeet, zeker een andere, dan die in vs. 7 vv. vermeld wordt, die zei tot hem: Waarom hebt u de goden van dat volk van Seïr gezocht, die hun volk niet gered hebben uit uw hand 1), en wier onmacht en nietigheid u daardoor voldoende hebt leren kennen?

Hiermee stelt de Heere, door Zijn profeet, het dwaze en diep zondige voor van deze daad van Amazia. Want mocht het al politieke wijsheid heten, om op die wijze de Edomieten met zich te verzoenen, het was en bleef toch een zondige dwaasheid, omdat Amazia zeer goed had ondervonden, dat die afgoden zelfs niet hun eigen dienaren hadden kunnen redden.

En het geschiedde, toen hij, de profeet, tot hem, de koning sprak, dat hij hem, de profeet, zei: Heeft men, of hebben wij de koning een wijze raadgever, u tot raadgever van de koning gesteld? hebt u roeping om mij dit verwijt te doen? houd op om u in mijn zaken te mengen; waarom zouden zij u slaan? Of noodzaakt u mij, om u door mijn trawanten te laten tuchtigen? Toen hield de profeet op, met hem verder Gods Woord toe te spreken (MATTHEUS.7: 6), en zei: Ik merk, dat God besloten heeft u te verderven, omdat u dit gedaan, de goden van de kinderen van Seïr u tot goden gesteld hebt, en nu ook naar mijn raad 1) niet gehoord hebt, waardoor de reeds ontstoken toorn van God zeker geheel op u zal neerdalen.

De profeet noemt zijn vermaning een raad, omdat de koning hem een ongewilde raadgever heeft genoemd. Kennelijk heeft de koning gezinspeeld op het gebeurde met Zacharia, in de dagen van zijn vader Joas. De profeet vat dit zeer wel, maar houdt zich niet in. Hij waarschuwt de koning nog eens, een waarschuwing, waarin Amazia tevens zijn vonnis kan horen.

En Amazia, de koning van Juda, vatte na overleg met de oudsten van zijn volk het besluit op, om ten eerste het noordelijke rijk vanwege de inval van die huursoldaten (vs 13) te tuchtigen, maar tevens om ook een poging te doen, ten einde dat rijk opnieuw onder het huis van David te brengen; hij werd dus te rade, dat hij zond tot Joas; de zoon van Joahaz, de zoon

van Jehu, de toenmalige koning van Israël (2 Koningen .14: 10 vv.), om te zeggen: Kom, laat ons elkanders aangezicht zien, laat ons elkaar in de strijd beproeven.

Maar Joas, de koning van Israël, zond tot Amazia, de koning van Juda, om op die stoute eis hem tot antwoord te zeggen: De distel, die op de Libanon is, zond tot de ceder, die op de Libanon is, om te zeggen: Geef uw dochter mijn zoon als vrouwe; maar het gedierte van het veld, dat op de Libanon is, ging voorbij, en vertrad de distel (2Ki 14: 10).

U zegt, hierin gelijk aan de overmoedigen, naar hoge dingen trachtend, doornstruik: Zie, u hebt de Edomieten geslagen (vs. 11 vv.); daarom heeft uw hart u verheven, om te roemen; u wilt ook roem op mij verwerven, terwijl u zich inbeeldt, dat de zege u niet kan ontgaan: Nu, blijf in uw huis, opdat het u niet gaat als de doornstruik en u vertreden wordt; waarom zou u door moedwilligen oorlog u in het kwaad mengen, dat u vallen zou, u en Juda met u, want welke andere uitslag kan het hebben?

Maar Amazia hoorde niet, hij nam de waarschuwing niet ter harte en zag van de strijd niet af; want het was van God 1), die naar een rechtvaardig oordeel in dit opzicht hem en zijn volk met blindheid sloeg, opdat Hij hen in hun hand, die van Israël gawe, overmits zij de goden van de Edomieten gezocht en de vermaning van de profeten veracht hadden (vs. 14 vv.).

Zo toog, omdat Amazia zich werkelijk ten oorlog uitrustte, Joas, de koning van Israël, met zijn leger van Samaria op, en hij en Amazia, de koning van Juda, zagen elkanders aangezichten, streden met elkaar te Beth-Sémes, dat in Juda, 3 mijlen westelijk van Jeruzalem (Joz.15: 10) is, en wel noordelijk van Beth-Sémes, in een uitgestrekt dal.

Ook hier wijst de Schrijver op het Goddelijk Raadsbesluit. Amazia had zich van de Heere afgekeerd, had zich neergebogen voor Edom's afgoden. Het is daarom, dat Gods Raadsbesluit in zake de bestraffing en kastijding wordt uitgevoerd, wat Hij reeds aan David had bekend gemaakt. Amazia had niet willen overreed worden door de Heere en nu gaf de Heere hem over aan de gevaarlijke overleggingen van zijn eigen hart.

"2Ki 14: 8"

En Juda werd, vanwege Gods toorn, die op hem rustte, geslagen voor het aangezicht van Israël, en zij vluchtten een ieder in zijn tenten.

En Joas, de koning van Israël, greep Amazia, de koning van Juda, de zoon van Joas, de zoon van Joahaz, te Beth-Sémes; en hij bracht hem op zijn verdere tocht te Jeruzalem als gevangene, en hij brak aan de muur van Jeruzalem, aan de zuidzijde van de Zion, van de poort van Efraïm in het zuiden tot aan de Hoekpoort in het westen, vier honderd ellen.

Daartoe nam hij al het goud en het zilver, en al de vaten, die in het huis van God gevonden werden, bij Obed-Edom, in de onder bewaring van de Levieten-familie Obed-Edom (1 Kronieken 26: 15) staande tempelschat, en de schatten van het huis van de koning,

mitsgaders gijzelaars, die door Amazia, wie hij de troon liet behouden, gesteld waren, en hij keerde met dit alles weer naar Samaria.

III. Vs. 25-28. De Heere, die Amazia wel heeft willen tuchtigen, maar niet verderven, neemt zijn verdrukker spoedig daarop door de dood weg, en laat hem nog vijftien jaren regeren; maar wij lezen niet, dat hij de tijd van zijn bezoeking bekend heeft, waarom ook Gods strafgerichten tegen hem aanhielden, zodat hij zich nimmer van zijn nederlagen herstelde en ook de vrucht van zijn zegepraal op de Edomieten weer verloor (Hoofdstuk 26: 2). Ja, de telkens toenemende ontevredenheid van het volk bracht het eindelijk tot een samenzwering, die hem in het 54ste jaar van zijn ouderdom het leven kostte (Vergelijk 1 Koningen .14: 17-20).

Amazia nu, de zoon van Joas, de koning van Juda, leefde na de niet lang daarna in het jaar 824 voor Christus gevolgde dood van Joas, de zoon van Joahaz, de koning van Israël, vijftien jaren tot 810 voor Christus.

Het overige nu van de geschiedenissen van Amazia, de eerste en de laatste (1 Kronieken 29), zie, zijn die niet geschreven in het boek der koningen van Juda en Israël (1Ch 29: 30)?

Van de tijd nu af, dat Amazia afgeweken was van achter de Heere (vs. 14 vv.), maakten zij in Jeruzalem een verbintenis tegen hem (2Ki 14: 18), maar hij, zijn leven in de hoofdstad niet meer zeker achtend, vluchtte naar Lachis, een sterke stad in de vlakte van Juda, op de weg van Jeruzalem naar Gaza. Toen zonden zij, de saamgezworenen, enigen uit hun midden hem na, tot Lachis en dezen doodden hem aldaar 1).

"2Ki 14: 19"

Uitdrukkelijk wordt hier gezegd, dat zijn verlaten van de Heere de oorzaak was van de ontevredenheid tegen hem, die eindelijk in een samenzwering uitliep.

En zij brachten hem van daar naar Jeruzalem op paarden, op een koninklijke lijkwagen, en begroeven hem bij zijn vaders in de stad van Juda, op de berg Zion (1Ki 2: 10), zodat zij hem ten minste in de dood nog alle eer bewezen.

HOOFDSTUK 26

UZZIA WIL OFFEREN EN WORDT MELAATS

Vs. 1-15. Terwijl het bericht van het Boek der Koningen boven verwachting karig is omtrent Uzzia, die, na Amazia's vermoording, door het volk ten troon werd verheven, en het land van zijn zware nederlagen weer oprichtte, om het tot grote macht en buitengewone welvaart te brengen, valt de Kroniekschrijver deze meer aanstippende dan wel verhalende berichten uit zijn bron, een niet meer aanwezig geschrift van de profeet Jesaja, aan, en groepeerde hij de gelukkige daden en ondernemingen van deze koning, die wel David niet evenaarde, maar toch een van de beste koningen van Juda was. (Vergelijk 2 Koningen 14: 21 vv. en 15: 1-4).

Toen nam het ganse volk van Juda, met voorbijgang van de oudste prins, de meer deugdelijk schijnende Uzzia of Azaria (2Ki 15: 1), (die nu zestien jaren oud was), en maakten hem koning in de plaats van zijn vader Amazia.

Deze bouwde, versterkte, terwijl hij de Edomieten opnieuw onderwierp, Eloth, de havenstad aan het noordoosteinde van de Elanitische golf (Nu 20: 1), en bracht ze weer aan Juda, nadat de koning, zijn vader Amazia, met zijn vaderen ontslapen was; want in de tweede helft van de regering van deze koning hadden de Edomieten zich weer vrijgemaakt (2Ki 14: 18).

Zestien jaren was Uzzia oud, zoals reeds gezegd is, toen hij koning werd, en hij regeerde tweenvijftig jaren te Jeruzalem van 810-758 voor Christus, en de naam van zijn moeder was Jecholia, van Jeruzalem.

En hij deed dat juist was in de ogen van de Heere, naar alles, wat zijn vader Amazia gedaan had, dus niet met standvastigheid (Hoofdstuk 15: 2).

Want hij begaf zich om God te zoeken, in de dagen van Zacharia, die verstandig was in de gezichten van God, die in de verborgenheden van God was ingewijd en anderen in de vrees van God onderwees (2Ki 15: 3); in de dagen nu, dat hij de Heere zocht, maakte God hem voorspoedig, liet Hij hem velerlei ondernemingen ter verheffing van de welvaart van het land lukken.

Want hij toog uit met zijn krijgsvolk, en streed tegen de Filistijnen, en brak de muur van Gath (Jos 13: 2), en de muur van Jabne (Joz.15: 11), en de muur van Asdod (1 Samuel 29: 5); daartoe bouwde hij steden in Asdod, in het veroverde gebied van deze landstreek, en onder de Filistijnen in het algemeen, om hen door een daarin gelegde bezetting in onderwerping te houden.

En God hielp hem tegen de Filistijnen en andere naburige volksstammen, en tegen de Arabieren, die te Gur-Baäl, niet nader bekend, woonden, en tegen de Meunieten in het land van Edom (Richteren 10: 12 en "Nu 21: 10).

En de Ammonieten gaven Uzzia geschenken; en zijn naam ging, zijn heerschappij breidde zich uit tot de ingang van Egypte 1), tot aan de grenzen van dit land, want hij sterkte zich ten hoogste, naardien hij de een zegepraal na de andere behaalde.

Dit betekent niet, dat het gerucht van zijn macht en sterkte tot Egypte doordrong, maar dat hij de grenzen van zijn heerschappij uitstreckte tot aan de grenzen van Egypte.

Als in dit vers van de Ammonieten gemeld wordt, dat zij de koning geschenken gaven, dan wil dit zeggen, dat zij zich aan hem vrijwillig onderwierpen en ten bewijze daarvan tribuut brachten.

Daartoe bouwde Uzzia torens te Jeruzalem op de muur, die de stad vooral tegen het Zuiden beschermt en de Zion omringt, namelijk aan de Hoekpoort aan de noordwestzijde (Hoofdstuk 23), en aan de Dalpoort, niet ver van daar op de plaats van de tegenwoordige Jaffapoort gelegen, en aan de inspringende hoeken, van de Oostzijde en hij sterkte ze.

Aan de noordwest- en de westelijke zijde (bij de Hoek- en Dalpoort) was Jeruzalem het minst goed te verdedigen en daarom het gemakkelijkst aan te vallen. Daarom bouwde Uzzia aan die zijde sterke torens ter verdediging. Bovendien bouwde hij een toren aan de oostzijde en sterkte die, d.i. hij maakte daar de torens vast en sterk, zodat zij een aanval konden doorstaan.

Hij bouwde ook torens in de woestijn, zuidoostelijk van Jeruzalem, op de Dode Zee aan, ter bescherming van de aldaar weidende kudden, en hieuw voor haar verzorging van water, vele putten uit, overmits hij zo in deze woestijn als elders veel vee had, zowel in de laagten tussen het gebergte van Juda en de Middellandse Zee, als in de effen velden aan de andere zijde van de Jordaan in het stamland Ruben: akkerlieden en wijngaardeniers op de bergen en op de vruchtbare velden; want hij was een liefhebber van de landbouw 1).

Het is geen geringe eer voor de landbouw, dat een van de doorluchtigste vorsten van David's huis die beminde, voorstond en bevorderde. Deze koning behoorde niet tot degenen, die vermaak scheppen in oorlogen, noch zich met spelen en vermaken verlustigen; maar vond zijn beste smaak en lust in de onschuldige en stille bezigheden van het aangename landleven..

Verder had Uzzia een geordende legerkracht van geoefenden ten oorlog, uittrekkend in het leger bij benden, naar het getal van hun vooraf opzettelijk verrichte monsterring, door de hand van Jaiël de schrijver, en Mahaseja de ambtman, welke beide mannen stonden onder de hand van Hananja, een van de oversten van de koning.

Het gehele getal van de hoofden van de vaders van de vaderlijke huizen van de strijdbare helden, was tweeduizend en zeshonderd.

En onder hun hand, hun onderworpen was een leger van driehonderd zeventuizend en vijfhonderd (307.500), die met strijdbare kracht zich ten oorlog oefenden, om de koning tegen de vijand te helpen.

En Uzzia bereidde voor hen, bezorgde, voor het ganse leger schilden, en spiesen en helmen, en pantsieren, en bogen, zelfs tot de slingerstenen toe.

Hij maakte ook te Jeruzalem kunstige werken 1), kunstige slingerwerktuigen of Balisten bedenking van kunstige werkmeesters, dat zij op de torens en op de hoeken zijn zouden; om met pijlen en met grote stenen te schieten 2), zo ging zijn naam tot verre toe uit, want hij werd wonderlijk geholpen en had in al zijn ondernemingen een buitengewoon geluk, totdat hij sterk werd.

Doordat aan Uzzia de eer toekwam om zulke belegeringswerktuigen uitgevonden te hebben, al gebruikte hij daartoe ook kunstige werkmeesters, ging er een grote naam van hem uit, omdat van nu voortaan niet alleen te Jeruzalem, maar ook elders van die werktuigen werd gebruik gemaakt.

Alexander de Grote heeft tweeërlei belegeringswerktuigen op zijn veldtochten gebruikt; een (a), waardoor een pijl met grote kracht geworpen werd, zoals tegenwoordig bij ons (sinds de uitvinding van het buskruit in de 14e eeuw) de kogel uit het kanon, heet katapult; het andere (b), waarmee men stenen van enige centenaars gewicht op een afstand van een half kwartier met een boog kon werpen, heette de Balista. Aan de laatste hebben wij zeker ook hier te denken.

II. Vs. 16-23. Uzzia, steeds machtiger geworden, vervalt tot hoogmoed, die hem tot noodlottige daden drijft want hij bezondigt zich tegen de Heere zijn God, door in het heilige der Heiligen te dringen en op het reukaltaar te willen roken. Azaria, de hogepriester en tachtig andere priesters snellen hem achterna en willen zijn daad verhinderen, maar de koning ontbrandt in toorn tegen hen en Gods gericht treft hem, want hij wordt op hetzelfde ogenblik melaats en moet van nu af tot aan zijn dood en het ziekenhuis wonen, zonder de tempel ooit weer te kunnen bezoeken en de regering zelf weer in handen te kunnen nemen. Ook komt zijn lijk niet in de graven van de koningen, maar het wordt in het veld daarnaast begraven (Vgl 2 Koningen .15: 5-7).

Maar toen hij sterk geworden was (vs. 15), verhieft zich zijn hart tot verdervens toe, en hij overtrad tegen de Heere, zijn God, doordien hij zich trotselijk inbeelde, dat het koningschap het recht van het priesterschap in zich bevatte; want hij ging in de tempel van de Heere, om te roken op het reukaltaar 1) en met de daad te tonen, hoe de priesterschap slechts als plaatsvervangster van de koning haar ambt vervulde, en deze, wanneer het hem goed dacht, ook zelf als priester werkzaam kon zijn.

Hierin wilde Uzzia met verkrachting van de Goddelijke wet doen, wat de Heidense koningen deden. Deze laatsten toch waren Opperpriesters en brachten zelf offeranden op de altaren van hun afgoden.

Hij beseft op dit ogenblik niet dat hij daarmee zich aan een grote zonde schuldig maakt, wanneer hij de prerogatieven van het Priesterambt aantast. De Heere God had uitdrukkelijk

het konings- en het priesterschap van elkaar gescheiden en met de dood bedreigd, degene, die geen priester zijnde, het altaar durfde naderen (Num.3: 10 en 18: 7).

De koning stoort zich echter niet aan het Goddelijk gebod. In de hoogmoed van zijn hart acht hij zich verheven boven het Priesterschap en erkent dit ambt niet als een zuivere goddelijke instelling. Vandaar dat hij in toorn opbruist (zo staat er toch letterlijk vs. 19), als hij ziet, dat de priesters hem willen stuiten in zijn plannen.

Maar vandaar ook de straf van de melaatsheid. Zoals Mirjam met die ziekte tijdelijk werd bezocht, wegens haar verzet tegen Mozes, zo wordt Uzzia, die veel hoger stond dan Mozes' zuster straks met deze ontzettende ziekte bezocht, opdat hij zou inzien en erkennen, dat hij zich vergrepen had tegen de Priesters en dat de Heere God deze Priesters in hun ambt handhaafde tegenover hem. Want toch het recht, om iemand uit de gemeenschap van het volk uit te stoten vanwege de melaatsheid, had de Heere juist aan de Priesters gegeven (Deuteronomium 24: 8).

Waar de koning nu niet vrijwillig zich laat gezeggen en afmanen, daar moet hij zich geduldig laten wegvoeren, ja laten uitstoten uit het Heiligdom, door diezelfde Priesters, die hij wilde verdringen. En dat hij melaats bleef tot aan zijn dood, overkwam hem, omdat de dood stond op het naderen tot het altaar, om daarop zelf te offeren.

Want een melaatse was maatschappelijk dood, afgesloten als hij was van het Heiligdom van God en van de gemeenschap van de mensen. Zo ondervond Uzzia op schrikkelijke wijze, dat het een grote zonde was in de ogen van God, om te willen verenigen, wat de Heere opzettelijk had gescheiden, om te schenden de wetten en ordinantiën van God in zake de dienst van Zijn Huis.

Maar Azaria, de toenmalige hogepriester, ging hem na, en met hem de priesters van de Heere, tachtig kloeke mannen, die gezamenlijk de moed hadden de koning tegen te gaan.

En zij wederstonden de koning Uzzia, en zeiden tot hem: Het komt u niet toe, Uzzia! de Heere te roken, maar de priesters, Aärons zonen, die geheiligd zijn, om te roken; (Num.18: 7), ga uit het heiligdom, want u heeft overtreden, en het zal u niet tot eer zijn van de Heere God 1), maar zal zijn strafgericht over u brengen (Num.17).

Niet tot eer zijn, is een hoffelijke uitdrukking tegen de koning. Zij willen daarmee zeggen, dat deze zaak, indien hij die doorzet, hem tot oneer en tot nadeel zal wezen. Het valt in het oog, dat de Priesters hem niet aanspreken met de titel van koning, maar hem noemen bij zijn naam. Was het ook, om het daarmee uit te spreken, dat hij reeds met het willen van deze daad had opgehouden een waar, d.i. een theocratisch koning van Juda te zijn?

Toen werd Uzzia toornig, en het reukwerk was in zijn hand, om te roken, waarmee hij juist het reukoffer verrichten wilde, toen hij nu toornig werd, in toorn opbruiste, tegen de priesters, rees de melaatsheid op aan zijn voorhoofd, voor het aangezicht van de priesters, in het huis van de Heere, van boven het reukaltaar, waar naast de ganse gebeurtenis voorviel.

Hij stelde zich, onbeschaamd, met het aangezicht tegen de priesters aan, en gaf de blijken van zijn gramschap en grote hardnekkigheid genoeg te kennen, dies de wonderbare besmetting zich ook het eerst op zijn voorhoofd, de zetel van de schaamte zich vertoonde.

Toen zag de hoofdpriester Azaria op hem, en al de priesters toen hij bij het plotseling uitbreken van de melaatsheid door schrik werd aangegrepen; en zie, hij was melaats aan zijn voorhoofd, en zij stootten hem met van de haast van daar, brachten hem ijlings buiten het heiligdom, opdat hij het niet door langere aanwezigheid verontreinigde; ja hij zelf werd ook gedreven uit te gaan 1), omdat de Heere hem geplaagd en zijn hoogmoed op eenmaal verbroken had.

Hieruit zien we, dat Uzzia's hoogmoed gebroken was. Hij ijlde zelf uit het Heilige weg, ziende dat hij melaats was geworden. Het was een erkennen van gezondigd te hebben en tevens een erkennen van Gods Rechtvaardigheid. Wellicht dat het de eerste stap is geweest op de weg van een hartgrondig berouw.

Zo was koning Uzzia melaats tot aan de dag van zijn dood; en melaats zijnde, woonde hij in een afgezonderd huis (Lev.13: 46), want hij was voortaan van het huis van de Heere afgesneden 1) en moest ook van het verkeer met anderen zich onthouden. Jotham nu, zijn zoon, was over het huis van de koning, richtende het volk van het land, als eerste minister van zijn vader, in wiens naam hij het regentschap voerde.

Uzzia tastte de waardigheid van de Priesters aan en trad in hun ambt, waartoe hij geen recht had, en hierom verloor hij zijn eigen waardigheid en de erestand, die hem van rechtswege toebehoorde. Zij, die naar verboden eer gaan, verliezen dikwijls datgene, wat zij bezitten. Dus verwijderde Adam, door te tasten naar de Boom der kennis, waarvan hij niet eten mocht, zich en al zijn nakomelingen van de Boom des levens, waarvan hij gegeten mocht hebben.

Het overige nu van de geschiedenissen van Uzzia, de eerste en de laatste, heeft de profeet Jesaja, de zoon van Amos beschreven, die in het sterfjaar van deze koning de profetenwijding ontving (2Ki 15: 7).

En Uzzia ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem bij zijn vaderen, maar niet in het eigenlijke koningsgraf (1Ki 2: 10), maar in het veld van de begrafenis, die van de koningen was op een dicht daarbij gelegen akker; want zij zeiden: hij is melaats en moet de gewijde plaats niet met zijn lijk verontreinigen. En zijn zoon Jotham werd koning in zijn plaats.

HOOFDSTUK 27

JOTHAM MAAKT DE AMMONIETEN CIJNSBAAR

Vs. 1-6. Jotham regeert 16 jaren lang over Juda op Gode-gevallige wijze, ofschoon hij wel, evenmin als zijn vader, de dienst van de hoogten kan uitroeien, maar toch niet zoals deze het priesterambt zich aanmatigt. Ook zijn regering strekt om Juda tot hoger macht en bloei te verheffen; want hij bouwt aan de tempel en de stadsmuur, legt steden aan op het gebergte van Juda, en burchten en torens in de wouden; daarenboven voert hij een zegerijke oorlog met de Ammonieten, die hij cijnsbaar maakt, en hij richt zijn wegen voor het aangezicht van de Heere, zijn God (vgl. 2 Koningen .15: 32-35).

Jotham was vijfentwintig jaren oud, toen hij, na enige jaren regent in zijn vaders plaats geweest te zijn (Hoofdstuk 26: 21) in het jaar 758 voor Christus, koning werd, en hij regeerde zestien jaren, tot 742, te Jeruzalem, en de naam van zijn moeder was Jerusa, een dochter van Zadok.

En hij deed dat juist was in de ogen van de Heere, naar alles, wat zijn vader Uzzia gedaan had, behalve dat hij in de tempel van de Heere niet inging, zoals deze (Hoofdstuk 26: 16 vv.); en het volk verloor zich nog, volhardde in zijn verderfelijke weg, terwijl het voortging om op de hoogten te offeren en te aanbidden (2 Koningen .15: 35).

Deze bouwde aan de noordzijde van het binnenvoorhof de hoge poorten aan het huis van de Heere; hij bouwde ook veel aan de muur van Ofel, die ook de zuidelijke helling van de tempelberg in de vestingwerken van Jeruzalem moest brengen, en wilde aldus stad en tempel tegen elke aanval van het zuiden en oosten beschermen (Hoofdstuk 26: 2).

Daartoe bouwde hij steden op het gebergte van Juda; en in de wouden, woudstreken, bouwde hij burchten en torens ter bescherming van de herders en hun vee (zie 2 Koningen .15: 35).

Hij streed ook tegen de koning van de kinderen van Ammon, die de cijns hadden geweigerd te betalen, en had de overhand over hen, zodat de kinderen van Ammon in dat jaar hem gaven honderd talenten zilver 1) en tienduizend kor tarwe (Exod.16: 36), en tienduizend kor gerst, dit brachten hem de kinderen van Ammon wederom, ook in het tweede en in het derde jaar.

D.i. 432.000 gulden naar de Mozaïsche, of de helft daarvan, indien men berekent naar de sikkels van het heiligdom.

Alzo versterkte zich Jotham; want hij richtte zijn wegen voor het aangezicht van de Heere, zijn God 1), om in oprechtheid en standvastigheid naar Zijn geboden te wandelen.

Hij werd machtig, hij versterkte zich, hij nam toe in rijkdom, vermogen en in aanzien bij de naburige volken, die zijn misnoegen vreesden, en zijn gunst en vriendschap zochten; en dit alles verkreeg hij voor zich, door zijn wegen wél aan te stellen voor God. Hoe standvastiger,

ijveriger en getrouwer wij zijn in de Godsdienst, hoe vermogender wij zijn of worden, om alle kwaad en verleiding ten kwade tegen te staan, en alles wat goed is en welbetamelijk te betrachten.

II. Vs. 7-9. Aangaande de overige gedenkwaardigheden uit Jorams regering, verwijst de Schrijver naar zijn gewone bronnen, en hij sluit zijn bericht over hem met de reeds boven vermelde opgaven van het begin en de duur van zijn regering; de vrome en weldadige koning vond zijn rustplaats in het eervolle koninklijk graf (Vergelijk 2 Koningen .15: 36-38).

Het overige nu van de geschiedenissen van Jotham, en al zijn strijd, die hij, buiten de in vs. vermelde, gevoerd heeft, en zijn wegen, zie, zij zijn geschreven in het boek der koningen van Israël en Juda (1Ch 29: 30).

Hij was vijftientwintig jaren oud toen hij, zoals reeds in vs. 1 gezegd is, koning werd; en hij regeerde zestien jaren te Jeruzalem, van 758. tot 742 voor Christus

En Jotham ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem in de stad van David (1Ki 2: 10); en zijn zoon Achaz werd koning in zijn plaats.

HOOFDSTUK 28

REGERING VAN DE GODDELOZE ACHAZ, KONING VAN JUDA

Vs. 1-16. In Achaz heeft het rijk van Juda een van zijn goddelooste koningen op de troon, die geheel in de wegen van Israël's koningen wandelt. Dat wordt des te verderfelijker voor het huis van David en het volk van Juda, omdat juist in zijn tijd een gewichtige beslissing valt door de nood, waarin Rezin van Syrië en Pekah van Israël het rijk brengen, aan de ene, en het verleidende uitzicht om bij het Assyrische rijk hulp te vinden, aan de andere zijde. Het zeer korte bericht aangaande de Syrisch-Efraïmitische oorlog, in de Boeken der Koningen, wordt in dit werk door tamelijk uitgebreide en gewichtige aantekeningen aangevuld, en vooral vertelt het een schone gebeurtenis, die op de bloedige catastrofe van de oorlog door de invloed van de profeet in Efraïm volgde (vgl 2 Koningen .16: 1-9).

Achaz was twintig jaren oud, toen hij koning werd 1), en regeerde zestien jaren te Jeruzalem (van 742-727 voor Christus), en hij deed niet dat juist was in de ogen van de Heere, zoals zijn vader Davidgedaan had.

In de dagen van Uzzia en Jotham was de rijkdom en macht van Juda zeer toegenomen. Achaz vond, toen hij koning werd, het rijk wèl bevestigd, de schatkist wèl voorzien en de Godsdienst onder zijn volk wèl geordineerd. Maar ten gevolge van de weelde, die er heerste, was ook de innerlijke godsvrucht van het volk er niet beter op geworden. Integendeel, uit de profetieën van Jesaja kunnen we het opmaken, dat de godsdienstige toestand, wat het innerlijk gehalte betreft, zeer was achteruitgegaan (Jes.1-5 Het is dan ook daarom, dat toen Achaz, een man van een zeer verdorven karakter, die zelfs alle natuurlijke liefde verzaakte, geen tegenstand vond bij het volk, waar hij niet alleen wandelde in de voetsporen van Israël's meest bedorven koningen, maar ook in die van de Kanaänieten. De grote voorspoed had het volk doen achteruitslaan tegen de Heere, en de koning kon daarom zonder noemenswaardige tegenstand al de gruwelen van de afgodendienst invoeren.

Maar hij wandelde in de wegen van de koningen van Israël, doordat hij, evenals Joram en Ahazia (Hoofdstuk 21: 6; 22: 3), de kalverdienst huldigde; daartoe maakte hij ook gegoten beelden de Baäls, en voerde dus zelfs in Jeruzalem de Baälsdienst in;

Deze rookte ook in het dal van de zoon van Hinnom (1Ki 1: 33), en hij a) brandde zijn zonen (een van zijn zonen (2Ki 16: 3) in het vuur, naar de gruwelen van de heidenen, die de Heere voor het aangezicht van de kinderen Israël's uit de bezitting verdreven had (Deuteronomium 18: 9 vv. 2 Koningen .17: 15 vv.).

Jer.7: 31; 19: 3

Ook offerde hij en rookte op de hoogten en op de heuvelen, mitsgaders onder alle groen geboomte, totdat hij later de godsdienst in de tempel geheel afschafte (vs. 24).

Daarom a) gaf de Heere, zijn God, hem, toen in het jaar 741 de Syrisch-Efraïmitische oorlog (Isa 7: 1) uitbrak, in de hand van koning Rezin van Syrië, die door het Oostjordanland oprukte en die hij daar wilde stuiten, dat zij hem sloegen 1), en van hem gevankelijk wegvoerden een grote menigte van gevangenen, die zij te Damascus brachten. En hij werd ook gegeven in de hand van koning Pekah van Israël, die van het noorden indrong, en hem sloeg met een grote slag.

Jes.7: 1

Letterlijk: dat zij in hem sloegen. In hem, is dan, in zijn leger, zodat een groot gedeelte daarvan geslagen werd. Zo ook betekent het volgende van hem, van zijn leger.

Want Pekah, de zoon van Remalia, sloeg in Juda honderd en twintigduizend dood op één dag, allen strijdbare, dappere en krijgshaftige mannen, omdat zij de Heere, de God van hun vaders, verlaten hadden 1), werden zij in de macht van hun vijanden gegeven.

De schrikkelijke nederlaag wordt hier in verband gebracht met de afval van Juda's volk en daarom als een straf van de Heere tegen zijn volk voorgesteld, opdat Juda door deze zware tuchtiging zou leren, de afgoden vaarwel te zeggen en de dienst van de Heere weer te kiezen. Achaz was gaan wandelen in de wegen van de koningen van Israël en in de wegen van de koningen van Syrië, die de Baäl dienden. Welnu, diezelfde volken worden hem nu tot een tuchtroede, om hem en zijn volk uit te drijven tot de enige en ware dienst van God.

Helaas, Achaz werd hoe langer hoe meer verstokt en verhard. Hoe meer de Heere hem tuchtigde, hoe meer hij zich verhardde tegen de God van zijn vaders.

En Zichri, een geweldig man van Efraïm, sloeg Maäseja, de zoon van de koning, een prins van het koninklijke huis, niet juist een zoon van Achaz, wiens kinderen toen nog zeer klein waren, dood, en Azrikam, de huisoverste, een hooggeplaatst beambte van het koninklijke huis, mitsgaders Elkana, de tweede na de koning, zijn eerste minister.

En de kinderen van Israël voerden van hun broeders, de kinderen van Juda, gevankelijk weg, tweehonderd duizend, vrouwen, zonen en dochters, en plunderden ook veel door van hen; en zij brachten de door te Samaria 1).

Uit het karakter van de oorlog, die op een burger-, ja op een godsdienstoorlog geleek en uit de wreedheid van de Israëlieten wordt het groot aantal van de weggevoerde gevangenen begrijpelijk, omdat na de grote nederlaag van de Judeeërs het gehele land in de handen van de vijanden raakte, zodat deze naar hartelust hun haat en hun grimmigheid konden botvieren, door wegvoering van de weerloze vrouwen en kinderen, om die tot slaven te maken.

Aldaar nu, te Samaria, was een profeet van de Heere, wiens naam was Oded 1), een tijdgenoot en geestverwant van de profeet Hosea (2Ki 14: 29), die ging uit, het leger tegen, dat naar Samaria kwam (vgl. Hoofdstuk 15: 1 vv.), en zei tot hen: Zie, door de grimmigheid

van de Heere, de God van uw vaders, over Juda, heeft Hij hen in uw hand gegeven, en u hebt hen doodgeslagen in toornigheid, die tot aan de hemel raakt, en tot God om wraak roept.

Deze Oded was evenals Micha, ten tijde van Achab, een waar profeet van de Heere. Wanneer hij verneemt, dat Israël met zo'n grimmige woede tegen Juda gewoed heeft, gaat hij het overwinnende leger tegemoet, niet om het te zegenen, maar met het woord van de bestraffing, dat van heilige toorn ademt, tegen zo'n verregaande geweldenarij.

Hij stelt hen voor, hoe zij Juda hebben overwonnen, niet omdat zij zoveel machtiger waren, maar omdat de Heere God, die hij de God van uw vaders noemt, tegen Juda zich keerde, vanwege hun grote zonde.

Echter moeten zij het weten, dat hun wreedheid tot de Hemel om wraak roept, dat zij zich daarom een zware bloedschuld op de hals hebben gehaald.

En waar hij nu hen bij het diep schuldige van hun daden heeft bepaald, bestraft hij verder hun voornemen, om de kinderen van Jeruzalem en Juda tot slaven te maken, en wijst hen er op, dat ook zij volstrekt niet vrij uitgaan, dat integendeel (vs. 10) bij hen schulden zijn tegen de Heere, hun God, zodat, en dit wil hij hen onder de ogen brengen, indien de Heere God hen verlaat of zich tegen hen keert, zij evenzeer als slaven en slavinnen zullen worden verkocht. Die vermaning en bestraffing besluit hij met de raad, om de gevangenen weer los te laten en naar Juda en Jeruzalem te doen terug keren.

Daartoe denkt u nu de kinderen van Juda en Jeruzalem, waaraan de Heere slechts voor een kleine tijd Zijn hulp onttrokken heeft, u tot slaven en slavinnen te onderwerpen; bent u het niet alleen? Bij jullie zijn schulden tegen de Heere, uw God 1).

D.i.: Hebt u ook niet, als u op uzelf ziet, zonden gepleegd, die bij de Heere als schulden tegen Hem staan aangetekend?

Letterlijk staat er: Zijn niet, wat U betreft, bij jullie schulden tegen de Heere, uw God?

Nu dan, hoor mij, opdat u niet nog veel grotere strafgerichten van God u berokkent, dan die, welke nu de kinderen van Juda en Jeruzalem treffen, en breng de gevangenen terug, die u van uw broeders 1)gevangelijk weggevoerd hebt; want de hitte van de toorn van de Heere is over u.

Van uw broeders. De profeet wijst hier met opzet op de bloedverwantschap, die er bestond tussen de Tien stammen en die van Juda en Benjamin. Bovendien waren er ook velen, bij de scheiding van het rijks onder Rehabeam, uit het rijk van de Tien stammen gaan wonen in het rijk van Juda.

Dat het hun broeders waren, maakte hun schuld voor de Heere God nog veel zwaarder.

Toen maakten zich uit de omgeving van de profeten en van de met hem voor de poort van Samaria vergaderde volksmannen op, van de hoofden van de kinderen van Efraïm, Azaria, de zoon van Johanan, Berechja, de zoon van Mesillemoth, en Jehizkia, de zoon van Sallum, en Amasa, de zoon van Hadlaï, tegen degenen, die uit het leger met de gevangenen naar de stad kwamen.

En zij zeiden tot hen: U zult deze gevangenen hier niet inbrengen, tot het brengen van een schuld over ons tegen de Heere; denken jullie toe te doen tot onze zonden en tot onze schulden, hoewel wij vele schuld hebben, en de hitte van de toorn over Israël is 1)?

Hierin betoonden zij een bereidwillig en gehoorzaam hart en de vereiste eerbied voor Gods Woord, hun door zijn profeet aangekondigd, naast een teder medelijden, omtrent hun broeders, die in hen gewrocht werd door de bedenking van de tedere barmhartigheid van God zelf, "die de ellende en benauwdheid van Zijn arm volk aanschouwde, hun geschrei hoorde, om hun bestwil gedacht aan Zijn Verbond, en hun barmhartigheid gaf voor het aangezicht van allen, die hen gevangen hadden" (Psalm 106: 44-46).

Toen lieten de toegerusten, de tot de strijd gewapende mannen, de gevangenen en de door voor het aangezicht van de vier vroeger genoemde oversten en van de ganse gemeente.

De mannen nu, die met namen uitgedrukt zijn (vs. 12), maakten zich op, en grepen de gevangenen, en kleedden van de door al hun naakten; en zij kleedden hen, en schoeiden hen, en spijsden hen, en drenkten hen, en zalfden hen, en voerden ze op ezels, allen die zwak waren, en brachten hen te Jericho, de palmstad (Jos 7: 1), bij hun broeders, tot over de grenzen van het zuidelijke rijk; daarna keerden zij weer naar Samaria.

Na zo'n gruwelijk bloedbad (vs. 6 vv.) is zo'n betoning van de met geweld tegengehoudene, en door het woord van de profeet ontvlamde broederliefde niet te verwonderen; een vroegere tegenhanger daarvan is de verhindering van de broederoorlog door Semaja. (Hoofdstuk 11: 2 vv.).

Deze ganse zaak vormt een parallel met het optreden van de profeet Semaja in 1 Koningen 11: 22-24 (2 Kronieken 11: 1-4), die het Judese leger, dat zich ten strijde tegen de afgevalen Tien stammen had opgemaakt, vermaant niet met hun broeders, de Israëlieten, strijd te voeren, omdat de afval door God zo was beschikt. Dat feit aan het begin van de geschiedenis van de beide gescheiden rijken en dit hier aan het einde van één, komt met elkaar op heerlijke wijze overeen. Te ener plaats is het een profeet uit Juda, die Juda, ter andere een Efraïmiet, die de Efraïmieten vermaant, om met het broedervolk in een verzoenlijke geest te handelen, en beiden met goed gevolg.

II. Vs. 17-27. De heilige geschiedschrijver vermeldt hierna nog andere straffen, die de goddeloze koning, deels gedurende de Syrisch-Efraïmitische oorlog zelf, deels tengevolge van zijn verbintenis met de koning van Assyrië troffen; maar dat alles bracht bij hem zelfs geen begin van terugkeer teweeg, veeleer nam zijn goddeloosheid telkens meer toe, totdat hij

volkomen een heiden werd, zich met geweld meester maakte van de tempelgereedschappen, en de tempeldeuren sloot. (Vergelijk 2 Koningen .16: 10-20).

Daarenboven, om de nood van Achaz, gedurende de boven vertelde Syrisch-Efraïmitische oorlog, nog al hoger te doen stijgen, waren ook de Edomieten gekomen, die koning Rezin van Syrië van de Judeese opperheerschappij (2 Koningen .16: 6), op zijn tocht door het Oostjordanland tot aan de Elanitische zeeboezem, vrijgemaakt had, en hadden Juda, in wiens land zij invielen, geslagen en gevangenen gevankelijk weggevoerd.

Daartoe waren de Filistijnen in de van de laagte, in de vlakte Sephela, en het zuiden van Juda, in het zogenaamde Zuidland, ingevallen, en hadden ingenomen Beth-Semes, 3 mijlen westelijk van Jeruzalem, en Al Ion, in het stamgebied Dan (Joz.19: 42), en Gederoth, misschien het tegenwoordige Geterah, zuidwestelijk van Ekron (Joz.15: 36), en Socho, in de vlakte (Joz.15: 35) en haar onderhorige plaatsen, van haar afhankelijke kleinere plaatsen, en Timna, 3/4 uur westelijk van Beth-Semes grensstad tussen Dan en Juda (Joz.15: 10; 19: 43), en haar onderhorige plaatsen, en Gimzo, thans Dschimsu, 3/4 mijl zuidoostelijk van Lydda, en haar onderhorige plaatsen; en zij woonden aldaar.

Want de Heere vernederde Juda, omwille van Achaz, de koning van Israël 1), want hij had Juda (2Ch 21: 2)afgetrokken, afvallig gemaakt (Exod.32: 25) dat het gans zeer overtrad tegen de Heere.

Koning van Israël wordt hier Achaz genoemd, niet omdat hij in de wegen van de koningen van het rijk van de Tien stammen wandelde, maar ironisch, omdat zijn regering de bitterste satire op de naam van koning van Israël, d.i. van het volk van God was.

En Tiglath-Pilneser, de koning van Assyrië, wiens hulp hij ingeroepen had (vs. 16), kwam tot hem, toen aan het Syrisch rijk door de Assyriërs een einde gemaakt was (2 Koningen .16: 9), en ook het rijk van Israël zeer door hem verzwakt was (2 Koningen .15: 29); maar hij benauwde hem 1), en sterkte hem niet, maar dwong hem tot een jaarlijkse schatting (2Ki 16: 18).

Dit betekent niet, dat hij hem in zijn hoofdstad belegerde (de grondtekst verbiedt zo'n vertaling), maar dat hij in plaats van hem te sterken en uit zijn noden te redden, hem in nog moeilijker toestand bracht. Die moeilijke toestand is hierin gelegen, dat het rijk van Juda een vazalstaat werd van de Assyrische wereldmacht, en tevens dat hij, om de koning van Assyrië te behagen, de tempel van de Heere sloot, en zo hierbij veel dieper wegzonk in de poel van God-verlating en God-verzaking.

Het is de bedoeling van de gewijde Schrijver, om hierop de aandacht te vestigen, dat Achaz' bedoelingen volstrekt niet werden bereikt, integendeel, dat hij land en volk in nog treuriger conditie bracht.

Vs. 20 is een tussenzin.

In vs. 21 wordt de draad van vs. 16 weer opgenomen.

Zo bracht het in vs. 16 vermelde goddeloos gedrag van de koning een ontzaglijk onheil over het land. Want Achaz nam, om de Assyrische wereldmacht over te halen tot hulp tegen Rezin van Syrië en Pekah van Israël, een deel van de schatten van het huis van de Heere, en van de schatten van het huis van de koning, en van de vorsten, van de hoge beampten, die in het koninklijk paleis woonden, het zilver en goud, dat hij de koning van Assyrië gaf (2 Koningen .16: 8); maar hij hielp hem niet, het baatte hem niets, zoals reeds in vs. 20 gezegd is.

Ja, in de tijd dat men hem benauwde 1), maakte hij van de overtredens tegen de Heere nog meer, dan hij tot dusver gepleegd had; dit was de koning Achaz.

Hoogstwaarschijnlijk heeft de koning van Assyrië het niet onduidelijk getoond, dat hij ook wel grote lust had om Jeruzalem in te nemen. Is dit zo, dan blijkt daaruit wederzo duidelijk, dat de Heere Achaz tuchtigt met een tak van de boom, die hij zelf geplant heeft.

Want hij offerde, zeker in diezelfde tijd dat hij, door de Syriërs en Israëlieten in zijn hoofdstad zozeer benauwd, in het dal van de kinderen van Hinnom rookte en zijn zoon door het vuur liet gaan (vs. 3), de goden van Damascus, die, naar zijn heidense beschouwing, hem geslagen hadden (vs. 5), en zei: a) Omdat de goden van de koningen van Syrië hen helpen, zal ik hen offeren, opdat zij mij ook helpen; maar zij waren hem, juist omdat hij er zijn vertrouwen op stelde en hen diende, tot zijn val, tot telkens zwaarder zonde, mitsgaders aan gans Israël.

Richteren 16: 23 Habakuk.1: 11

En Achaz, ten gevolge van zijn toewijding aan de Assyrische wereldmacht eindelijk geheel in het heidendom verzonken, verzamelde daarna de vaten van het huis van God, en hieuw de vaten van het huis van God in stukken, en sloot de deuren van het huis van de Heere toe; daartoe maakte hij zich altaren in alle hoeken te Jeruzalem, en schafte dus in de grond van de zaak, de dienst van de Heere geheel af, terwijl hij deze tot dusver naast de beelden- en afgodendienst had laten bestaan.

Huis van de Heere is hier het Heilige en het Allerheiligste, dus de eigenlijke Tempel. Uit 2 Koningen .16: 14-16 blijkt toch, dat hij in de voorhof zelf een zeer groot altaar liet bouwen, dat het Salomonische moest vervangen.

Hiermee echter schafte hij de dienst van de Heere, naar Diens ordinantiën en inzettingen, af.

Ook maakte hij in elke stad van Juda hoogten, om andere goden te roken; zo verwekte hij, door al deze gruwelikheden, de Heere, de God van zijn vaderen, tot de uitersten toorn 1).

Hieruit blijkt duidelijk genoeg, dat Achaz niet alleen uit zwakheid handelde, maar in driest verzet tegen de instellingen van de Heere. Het was hem er werkelijk om te doen, om de dienst

van de Heere geheel uit te roeien. Met een echte satanische energie zet hij zijn plannen door en hoe meer hij de kastijdende hand van de Heere ondervindt, hoe dieper hij zijn vijandschap openbaart. Achaz is onder de koningen van Juda de heros van de God verzaking, het volstrekke tegenbeeld van David.

Het overige nu van zijn geschiedenissen, en al zijn wegen, de eerste en de laatste, zie, zij zijn geschreven in het boek der koningen van Juda en Israël (1Ch 29: 30).

En Achaz ontsliep in het jaar 727 voor Christus met zijn vaderen, en zij begroeven hem in de stad te Jeruzalem, op de plaats waar Asa, Joram en Uzzia begraven waren (Hoofdstuk 16:

21: 20; 26: 23), maar zij brachten hem, vanwege zijn goddeloze regering, niet in de graven van de koningen van Israël 1), die met David in een en hetzelfde graf kwamen (1Ki 2: 10) en zijn zoon Jehizkia, of Hizkia, werd koning in zijn plaats.

"2Ki 16: 20"

HOOFDSTUK 29

JEHIZKIA STELT DE WARE GODSDIENST WEER IN

III. Vs. 1-36. Als Hizkia (hier Jehizkia genoemd) in het 25ste jaar van zijn ouderdom de troon beklimt, bevindt zich het rijk van Juda, ten gevolge van de rampen, die het onder Achaz getroffen en eindelijk van Assyrië afhankelijk gemaakt hadden, in de uiterste staatkundige onmacht, terwijl in het rijk zelf, door de overheersing van de afgoderij en de daarmee gepaard gaande zedelijke ontaarding, de toestand het slimste is. Dienovereenkomstig zien wij Hizkia ijverig een tweevoudig doel najagen; ten eerste om door verwijdering van de afgodendienst en herstelling van de rechtmatige godsdienstplechtigheden de godsdienstig-zedelijke toestand van het volk te verheffen, ten andere om door afschudding van het Assyrische juk aan het land de zelfstandigheid weer te geven. Terwijl de profetische Schrijver van de Boeken der Koningen deze tweede werkzaamheid van de vrome en door God gezegende koning, hoofdzakelijk in het oog houdt, maar zijn reformatorische werkzaamheid slechts terloops bericht, zo is het juist de hervorming en de openbare eredienst, waarbij de Kroniekschrijver met bijzondere belangstelling verwijlt. Wij horen dus eerst, hoe reeds in de eerste maand van het na zijn troonsbeklimming beginnende nieuwe jaar, Hizkia de tempel laat reinigen door priesters en Levieten, en nu de dienst van de Heere vernieuwt, onder plechtige offers, waarmee het volk zijn zonde verzoent en de Heere, zijn God, zijn dank toebrengt (Vergelijk 2 Koningen .18: 1-8).

Jehizkia, (volkomen naamvorm, Jes.1: 1 Micha 1: 1), waarvoor elders het verkorte Hizkia voorkomt) werd koning, vijftientwintig jaren oud zijnde, en regeerde negenentwintig jaren, van 727-698 voor Christus, te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Abia, een dochter van Zacharia (2Ki 18: 3).

En hij deed dat juist was in de ogen van de Heere, naar alles, wat zijn vader David gedaan had 1), zodat hij de Heere met standvastigheid aanhing en niet van Hem afweek.

"2Ki 18: 3"

Deze deed in het eerste jaar van zijn regering, in de eerste maand 1), de maand Abib of Nisan van het jaar 726 voor Christus, nadat hij omstreeks een half jaar te voren aan de regering was gekomen, de deuren van het huis van de Heere, die zijn vader Achaz toegesloten had (Hoofdstuk 28: 24) open, en beterde ze, bouwde ze en versierde ze opnieuw (2 Koningen .18: 16).

Er staat hier niet, in het eerste jaar, in de eerste maand van zijn regering, maar, in het eerste jaar van zijn regering, in de eerste maand. Hieruit is op te maken, dat Hizkia in het laatste gedeelte van het jaar 727 koning werd, zodat de eerste maand van het kerkelijk jaar, de maand Nisan van het jaar 726, nog in het eerste jaar van zijn regering viel.

En hij bracht de priesters en de Levieten in, en hij verzamelde ze in de Ooststraat, op de oostelijke vrije plaats voor de tempel of in de binnenvoorhof (Ezra 10: 9).

En hij zei tot hen: Hoor mij, o Levieten! heilig nu uzelf (Exod.19: 10 vv.), en heilig het huis van de Heere, de God van uw vaders, en breng de onreinheid 1), al wat tot de afgodendienst behoort uit van het heiligdom.

De onreinheid, hier en in vs. 16, is de Levitische onreinheid, n.l. de vuile afgodendienst en alles wat daartoe behoort, door Achaz in de Tempel gebracht.

Want onze vaders, Achaz en zijn tijdgenoten, hebben overtreden, zich aan Gods heiligdom vergrepen, en gedaan dat kwaad was in de ogen van de Heere, onze God, en hebben Hem verlaten, en zij hebben hun aangezichten van de tabernakel van de Heere omgewend, en hebben de nek toegekeerd, doordat zij de ware godsdienst in de tempel geheel lieten varen.

Ook hebben zij de deuren van het voorhuis, het tempelhuis (1 Koningen .6: 33 vv.), toegesloten, en de lampen uitgeblust, en het reukwerk niet geroookt 1); en het brandoffer hebben zij in het heiligdom aan de God van Israël niet geofferd 2) (Hoofdstuk 24: 18).

Alles wat hier wordt opgesomd, staat in het nauwste verband met het sluiten van de deuren van de voorhof, van het tempelhuis, waardoor men inging in het Heilige, waar de lampen brandden en het reukoffer werd ontstoken. Hizkia verzwijgt niet wat zijn vaders hebben misdaan.

Hier wordt het zo duidelijk voor ogen gesteld, dat het offer op het altaar, dat Achaz zelf gemaakt had, geen brandoffer voor de Heere was, door Hem niet als een brandoffer werd beschouwd. Eigenwillige Godsdienst kan de Heere God niet behagen. Door Zijn profeten, vooral door Jesaja, spreekt de Heere dat gedurig tegen zijn volk uit.

Daarom is een grote toorn van de Heere over Juda en Jeruzalem geweest, en Hij heeft hen overgegeven ter beroering, ter verwoesting, en ter aanfluiting, dat zij op het snoodst vertreden, veracht en bespot werden door de Syriërs, Efraïmieten, Filistijnen, Edomieten en Syriërs (Hoofdstuk 28: 5 vv, 17 vv., 20 vv. Jer.51: 37 Klaagt.3: 15), zoals u ziet met uw ogen.

Want zie, onze vaders zijn door het zwaard gevallen; daartoe onze zonen, en onze dochters, en onze vrouwen zijn daarom in gevangenis geweest1) (Hoofdstuk 28: 6).

Juda moet het wèl weten, dat al de ellende, waarin zij verkeren, gevolg is van de zonde van de Godverlating en God verzaking. Hij stelt die ellende in haar ontroerende werkelijkheid voor, opdat zijn volk bij de eerste oorzaak zou worden bepaald en daarom redding uit die toestand zou zoeken in een schuldbelijdend terugkeren tot de Heere en een vernieuwen van het verbond. Daarom komt hij ook hierop terstond met de eis van bekering tot zijn onderdanen.

Nu is het, opdat wij uit zo'n ellende gered mogen worden, in mijn hart een verbond te maken 1) met de Heere, de God van Israël, zodat al het volk openlijk zich tot nieuwe gehoorzaamheid jegens Hem verbindt, opdat de hitte van Zijn toorn van ons afkeert, en Zijn genade en hulp zich weer tot ons wende.

Dit is, om Hem alleen te dienen, en wel op die wijs alleen, als Hij zelf ingesteld en bevolen heeft, want ik ben wel verzekerd, dat Hij anders Zijn hevige toorn niet van ons zal afwenden.

Verbond tussen God en de mens, dat is het tegenovergestelde van de scheiding en verwijdering tussen mens en God, die de zonde veroorzaakt; dat is voor zondaren wederbrenging tot God, vereniging met Hem, zoals het liefhebbend kind, dat onverbreekbaar aan de vader hangt.

Verbond maken is het verbond vernieuwen. Hizkia spreekt het met deze woorden uit, dat het de lust van zijn hart is, om de Heere God te dienen, hij en zijn volk, naar Zijn inzettingen. Als een koning zal hij regeren, die er zich van bewust is, dat hij zijn macht ontleent aan de Heere en dat hij dus geroepen is, Diens wetten te eren en Diens ordinantiën op te volgen.

Mijn zonen, priesters en Levieten! wees nu niet traag, maar betoon u echt trouw en ijverig in de plichten, die op u rusten a); want de Heere heeft u verkoren 1), dat u voor Zijn aangezicht staan zou, om Hem te dienen, en opdat u voor Hem dienaars en wierokers zou zijn.

Exod.28: 1 Num.3: 6; 8: 14; 18: 2

De koning wijst de Priesters en de Levieten er op, dat zij ambtsdragers van God, de Heere zijn, dat hun ambt een instelling van de Heere is en dat daaruit voortvloeit, om dit ambt de Heere en Hem alleen waar te nemen. Hizkia weet het, dat, indien zij dit goed verstaan en dit geloven, Zij ook met gewilligheid en ijver de Tempel van alle onreinheden zullen zuiveren.

Toen, door zulke vriendelijke en dringende redenen van de koning tot heilige ijver aangespoord, maakten zich de Levieten op; Mahath, de zoon van Amasaï, en Joël, de zoon van Azarja, van de kinderen van de Kehathieten; en van de kinderen van Merari, Kis (1 Kronieken 6: 5), de zoon van Abdi, en Azarja, de zoon van Jehaleël; en van de Gersonieten: Joah, de zoon van Zimma (1 Kronieken 6: 29), en Eden, de zoon van Joah;

En van de kinderen van Elizafan, Simri en Jeiël, en van de kinderen van Asaf, Zecharja en Mattanja.

En van de kinderen van Heman, Jehiël en Simeï, en van de kinderen van Jeduthun, Semaja en Uzziël.

En zij, deze 14 hoofden van Levitische families verzamelden hun broederen, de tot hun families behorende Levieten, en heiligden zich en kwamen, na volbrachte heiliging, naar het gebod van de koning, door de woorden van de Heere 1), om het huis van de Heere te reinigen.

Door het woord van de Heere is nauw verbonden aan, naar het gebod van de koning, en wil zeggen, dat het gebod van de koning zich grondde op het bevel van God, op de wetten van Mozes.

Maar de priesters gingen binnen in het huis van de Heere, in het eigenlijke tempelhuis, waar de Levieten niet mochten komen, omdat te reinigen, en zij brachten uit in het voorhof van het huis van de Heere al de oneingheid van de afgodendienst, die zij in de tempel van de Heere vonden; en de Levieten namen ze op, om naar buiten uit te brengen, in de beek Kidron (2 Koningen .23: 12).

"2Ki 23: 6"

Zij begonnen nu te heiligen op de eerste van de eerste maand, op de 1ste Abib of Nisan van het jaar 726, en op de achtste dag van de maand kwamen zij, zoals vroeger verhaald werd, in het voorhuis van de Heere, en heiligden het huis van de Heere in acht dagen, bij welke gelegenheid zeker ook de koperen slang vernietigd werd (2 Koningen .18: 4), en op de zestiende dag van de eerste maand maakten zij een einde.

Daarna, na volbrachten arbeid, kwamen zij binnen het paleis op Zion tot de koning Hizkia, om hem de stand van zaken mee te delen, en zeiden: Wij hebben, overeenkomstig uw bevel (vs. 5), het gehele huis van de Heere gereinigd, mitsgaders het brandofferaltaar met al zijn gereedschap, en de tafel van de toerichting met al haar gereedschap.

Alle gereedschap 1) ook, dat de koning Achaz, onder zijn koninkrijk, door zijne overtreding of, in zijn ongerechtigheid weggeworpen, aan het heilige gebruik onttrokken had (Hoofdstuk 28: 24), hebben wij bereid, weer in orde gebracht, en opnieuw voor het godsdienstig gebruik geheiligd: en zie, zij zijn voor het altaar van de Heere, het brandofferaltaar.

Hieronder is te verstaan, het koperen brandofferaltaar, de koperen zee en de waterbekkens op de stellingen.

Toen maakte zich de koning Jehizkia, de andere dag, de 17de Abib of Nisan, vroeg op, en verzamelde de oversten van de steden en hij ging met hen op in het huis van de Heere.

En zij brachten zeven varren, en zeven rammen, en zeven lammeren ten brandoffer 1), en zeven geitenbokken ten zondoffer voor het koninkrijk, het volk, en voor het heiligdom en voor Juda 2); en hij zei tot de zonen van Aäron, de priesters, dat zij die op het altaar van de Heere zouden offeren.

Het brandoffer wordt eerst genoemd, hoewel het zondoffer het eerst gebracht werd, omdat ook in Lev.6 eerst van de brandoffers en daarna van het zondoffer sprake is.

Deze offers werden gebracht èn om het rijk èn om het heiligdom èn om het volk te ontzondigen en weer te wijden aan de Heere God. Want wel wordt in vs. 21 en 22 van een slachten van de offerdieren, ten brandoffer bestemd, gesproken, maar nog niet van verbranden, terwijl uit vs. 27 voldoende blijkt, dat de brandoffers eerst geofferd werden, nadat het bloed van het zondoffer had gevloeid (vs. 23 en 24).

Zo slachtten zij de runderen, en de priesters ontvingen het bloed, en a) spengden het op het altaar; zij slachtten ook de rammen, en spengden het bloed op het altaar; insgelijks slachtten zij de lammeren, en spengden het bloed op het altaar.

Lev.8: 14 Hebr.9: 21

Daarna brachten zij de bokken bij, ten zondoffer voor het aangezicht van de koning en van de gemeente, en zij leiden hun handen op die, terwijl zij een belijdenis van zonden uitspraken (Lev.16: 21).

En de priesters slachtten ze en ontzondigden met hun bloed op het altaar, bestreken met een deel van het bloed de hoornen des altaars, en goten dan het overige bloed aan de voet van het altaar uit (Lev.4: 34), om verzoening te doen voor het ganse Israël, ook voor dat van de noordelijke stammen, omdat de tempel het gemeenschappelijk heiligdom van het ganse Israël was; want de koning had dat brandoffer en dat zondoffer voor gans Israël bevolen, opdat zo het reinigings- en inwijdingsfeest op plechtige wijze plaats had.

En a) hij stelde de Levieten in het huis van de Heere, met cimbalen, met luiten en harpen b), naar het gebod van David, en van Gad, de ziener van de koning, en van Nathan, de profeet: want dit gebod was van de hand van de Heere, door de hand van Zijn profeten, hetgeen David aangaande het godsdienstig gezang van de Levieten verordend had.

1 Kronieken 16: 4; 25: 6

1 Kronieken 6: 31; 23: 5; 25: 1. 2 Kronieken 6: 14

De Levieten nu stonden met de instrumenten van David (1 Kronieken 23: 5), en de priesters met de trompetten.

En Hizkia beval, dat men het brandoffer op het altaar zou offeren; ter tijd nu als dat brandoffer begon, begon het gezang van de Heere met de trompetten, en met of, de maat houdende van de instrumenten van David, de koning van Israël (1Ki 10: 12).

Letterlijk staat er: Begon het gezang van de Heere en de trompetten, en wel de maat houdend van de instrumenten van David de koning van Israël. De betekenis is daarom, dat het blazen van de trompetten zich schikte of voegde naar het gezang en het spelen op de muziekinstrumenten, door David ingevoerd. Wat in onze Staten-Vertaling vertaald is door met de instrumenten, moet vertaald worden door de maat houdende van de instrumenten, terwijl ook het vorige met vervangen moet worden door en der. De trompetten en het gezang van het volk was geheel één, wat de maat aanging, in overeenstemming met het spel op de cimbalen en de luiten en harpen.

Gedurig wordt de aandacht erop gevestigd, dat Hizkia geheel en al de voetstappen van David volgde en deze grote koning van Israël als zijn voorbeeld beschouwde, waar het aankwam op de heiliging en verheerlijking van de dienst van de Heere.

De ganse gemeente nu boog zich neer, toen men het gezang zong, en met trompetten trompette 1); dit alles totdat het brandoffer voleind was.

In dit vers wordt duidelijk het zingen van het gezang en het blazen op de trompetten van elkaar onderscheiden en behelst het de mededeling van de opvolging van het bevel van Hizkia (vs. 27).

Toen men nu geëindigd had te offeren, bukten, knielden de koning en allen, die bij hem gevonden waren, en bogen zich neer.

Daarna zei de koning Jehizkia, en de oversten, tot de Levieten, dat zij de Heere loven zouden met de woorden, de Psalmen van David en van Asaf, de ziener; en zij loofden tot blijdschap toe, en neigden hun hoofden en bogen zich neer 1).

Men leert hieruit, dat de smart en droefheid om de zonden ons niet moet terughouden, om Gods lof al juichend te zingen. Door het geloof moeten we ons verblijden in Christus Jezus, onze Gerechtigheid, en onze gebeden en lofzangen moeten tegelijk met zijn offeranden ten hemel stijgen, om alleen uit kracht hiervan een gunstige aanneming bij God te verlangen.

Het is duidelijk, dat dit zingen van Psalmen van David en Asaf reeds plaats had onder het offeren (vs. 27).

Het gezang van de Heere is in vs. 27 niet anders als het zingen van de Psalmen van David.

En Jehizkia antwoordde en zei: Nu hebt u uw handen de Heere gevuld 1), met het brengen van offers opnieuw van uw ambt bezit genomen; treedt toe, en brengt slachtoffers en looffers tot het huis van de Heere; en de gemeente bracht slachtoffers en looffers, en alle vrijwilligen van hart brandoffers.

D.i. u heeft u weer gewijd aan de dienst van de Heere. De volgende woorden brengt slachtoffers zijn ook tot het volk gericht.

En het getal van de brandoffers, die de gemeente bracht, was zeventig runderen, honderd rammen, tweehonderd lammeren; deze allen de Heere ten brandoffer.

Nog waren de geheiligde dingen zeshonderd runderen en drie duizend schapen 1).

Wel was het een grote menigte van brandoffers, die gebracht werd, maar toch welk een verschil met de dagen van vroeger.

Alleen uit het aantal de brandoffers is duidelijk genoeg op te maken, de achteruitgang van het volk, op stoffelijk en geestelijk gebied. Ook op godsdienstig, want uit vs. 34 vv. zien wij, dat niet alle priesters meededen en zich geheiligd hadden, en daarom zullen velen uit het volk zich ook nog hebben afgetrokken van de zuivere dienst van God. Velen zullen op de Priesters en wat deze deden hebben gewezen.

Maar van de priesters waren er te weinig; en zij konden al de brandoffers de huid niet aftrekken 1), hetgeen in dit geval ook tot hun ambtsplichten behoorde; daarom hielpen hen hun broeders, de Levieten, totdat het werk geëindigd was, en totdat de andere nog overige priesters zich geheiligd hadden, want de Levieten waren rechter van hart, om zich te heiligen dan de priesters 2), hun heiliging vereiste niet zoveel omslag dan die van de priesters; maar zij hadden er zich ook bereidwilliger toe betoond, dan de priesters, die meer betrokken waren bij de invoering van de afgodendienst door Achaz.

Bij de gewone offers moest een offeraar helpen aan het aftrekken van de huid, of liever dit zelf doen, maar bij feestoffers, zoals deze, was het de plicht en de taak van de Priesters.

Wordt in vs. 35 een tweede oorzaak aangegeven, waarom de Levieten de Priesters moesten helpen, hier wordt de eerste en voornaamste oorzaak aangeduid. Bij vele Priesters was een hinken op twee gedachten. Deze waren nog gehecht aan de meer zinnelijke dienst van Achaz en konden zich nog niet vinden in de zuivere dienst van de Heere. Bij de Priesters vond Hizkia daarom niet de genegenheid als bij de Levieten en het volk. Dit verklaart ook het feit, dat als Hizkia's zoon Manasse aan de regering is gekomen, zo opeens weer en in zo hevige mate de afgodsdienst in volle gang is.

En ook waren de brandoffers in menigte, met het vet van de dankoffers, en met de drankoffers, voor de brandoffers, en dat was een andere reden waarom de priesters alleen met het aftrekken van de huid niet gereed konden komen; zo werd de dienst van het huis van de Heere besteld 1).

Hiermee wordt aangeduid, dat wat onder Achaz in verval was geraakt, nu weer hersteld werd, n.l. de offerdienst, naar de wet van Mozes, in het Heiligdom van de Heere.

Jehizkia nu en al het volk verblijdden zich over hetgeen God het volk voorbereid 1) had, over hetgeen hij het volk geschonken had uit het beoogde werk van de kerkhervorming; want deze zaak geschiedde haastig, en toch betoonde het volk zo'n grote deelneming.

Juda's volk en koning verheugde zich door de bevinding, dat de hand van de Heere hierin had meegewerkt en hun arbeid gezegend had. Laten de bedienaars van het Heiligdom slechts welmenend en oprecht de godsdienstige handen inéén slaan, op God hun vertrouwen en hoop vestigen, hem de eer toeschrijven van alles, wat er gedaan wordt, voornamelijk als het schielijk en ordelijk wel verricht is, dan kan het niet anders, of al hun doen zal wel lukken. Want alles, wat God doet is goed en wonderbaar.

HOOFDSTUK 30

OPROEPING TOT EN VIERING VAN HET PAASFEEST

II. Vs. 1-27. Meteen na de herstelling van de tempel, nog in het eerste jaar van zijn regering, beveelt Hizkia een algemene viering van het Paasfeest, waartoe hij ook de onderdanen van het nog bestaande, maar reeds door grote rampen bezochte rijk van de Tien Stammen uitnodigt. Het moet, omdat de bij de wet bewaarde tijd voorbij was, tot op de tweede maand uitgesteld, en in de vorm van een na-Pasen gehouden worden; ook bevinden er zich slechts ettelijke deelnemers uit het noordelijke rijk bij, terwijl de meerderheid de uitnodiging van de vrome koning uitlecht en bespot; bovendien zijn er onder de deelnemers velen, die zich naar de wet niet gereinigd hebben, en waarvoor om de verschoning van de Heere moet worden gebeden. Maar overigens is het een zeer heerlijk, door een zevendaags nafeest verlengd, feest, waarbij Gods Geest de harten vervulde en de over het volk uitgesproken zegen tot Gods heilige woning in de hemel kwam.

Daarna 1) zond Jehizkia, nog in de tweede helft van de maand Abib, in het jaar 726 vóór Christus tot het ganse Israël in het rijk van de Tien Stammen, waar toen de iets beter dan zijn voorgangers gezinde koning Hosea regeerde (2 Koningen .17: 2), en in zijn eigen land Juda, en schreef ook brieven tot Efraïm en Manasse²), de beide hoofdstammen van het noordelijke rijk, dat zij zouden komen tot het huis van de Heere te Jeruzalem, om de Heere, de God van Israël, Pascha te houden.

Enkele uitleggers, zoals Keil en Caspari, zijn van gevoelen, dat dit Paasfeest gehouden is in het zesde jaar van de regering van Hizkia, dus na de verwoesting van Samaria. Hij zou dan die uitnodiging gezonden hebben tot de overgeblevenen van de Tien stammen, "omdat hij zich als koning van gans Israël beschouwde en in die eigenschap de overblijfselen van de Tien stammen als zijn onderdanen uitnodigde" (Caspari), maar een onoplosbaar raadsel blijft dan het vieren van dit feest in de tweede maand en niet in de eerste. Op de 14de dag toch van de eerste maand was het voorgeschreven en alleen om bijkomende omstandigheden mocht het op de 14de dag van de 2de maand worden gevierd (Num.9: 11). Had Hizkia het dus in het zesde jaar van zijn regering gehouden, dan is er geen ons bekende reden, waarom dit niet op de eigenlijke feestdag is gehouden. Van een man van beproefde waarheid en tedere Godsvrucht is het toch niet te denken, dat hij zonder enige gewichtige reden de dag verplaatst zal hebben, en zo er een reden was geweest, zou deze ongetwijfeld door de heilige Schrijver zijn vermeld.

Stellen wij echter vast, dat het Paasfeest gevierd is, meteen na de herstelling van de Tempeldienst, dan hebben wij de oorzaak van de vertraging in de velerlei bezigheden, die met die herstelling gepaard gingen, waardoor het onmogelijk werd, om ook nog op de veertiende van de eerste maand het Paasfeest te vieren. Waarbij nog kwam, dat niet alle Priesters nog geheiligd waren en zich weer tot de Tempeldienst beschikbaar hadden gesteld. Het is daarom, dat de koning van de bepaling (Num.9: 11) gebruik maakt, om wel op dezelfde datum, maar niet in de eerste maand het Paasfeest te houden.

En geheel uitstellen wil hij evenmin, omdat hij, en zeer terecht, van de Godgewijde stemming van het volk partij wil trekken, om ook nu tot een doortastende hervorming te komen.

Het volk was nu blij, had nu het verbond van de Heere vernieuwd, en als bewijs daarvan stelt hij nu ook voor, om het heerlijk feest van de ongezuurde broden te houden.

En dat hij nu ook boden zendt tot de Tien stammen is niet, omdat hij zich als koning wil gedragen van het gehele volk, maar komt uit zijn godvruchtige stemming van het hart voort. Het Paasfeest is het feest van de verlossing, is het feest, waarbij Israël van slavenvolk weer een volk van vrijen werd, weer een zelfstandig volk werd. Welnu, dit geldt niet alleen Juda en Benjamin, maar ook Efraïm en Manasse en de andere stammen.

Dat velen straks de boden bespotten is dan ook niet, omdat zij zich onder Hizkia niet weer willen stellen, maar omdat er bij hen een volkomen gebrek is aan ware Godsvrucht, omdat zij geheel en al met de Goddelijke instellingen hadden gebroken, omdat er bij hen was een gehele afwijking van alle eerbied voor God en Zijn dienst.

De aanneming spruit voort uit een gevoel van ware Godsvrucht, de verwerping van het aanbod uit een gemis van besef van hun verhouding tot de enige en waarachtige God.

Efraïm en Manasse als beide hoofdstammen worden hier genoemd in de plaats van het gehele rijk van de Tien stammen.

Want de koning had raad gehouden met zijn oversten, en de ganse gemeente te Jeruzalem, om het Pascha te houden in de tweede maand, zoals dit in tijd van nood bij uitzondering veroorloofd was (Num 9: 6 vv.).

Want zij hadden het niet kunnen houden in die tijd, in de voor het feest eigenlijk bestemde eerste maand (Exod.12: 1 vv.), omdat de priesters zich niet genoeg geheiligd hadden 1), om de op hun rustende werkzaamheden naar behoren te kunnen verrichten, en het volk zich niet verzameld had te Jeruzalem, want bij de reiniging van de tempels in Hoofdstuk 21) stonden slechts de oversten van de stad Jeruzalem de koning terzijde.

Deze opgave van redenen, waarom het Pascha niet in de eerste maand kon gehouden worden, sluit zich geheel aan, aan het feit van de herstelling van Tempel- en eredienst (2 Kronieken 29: 34).

En deze zaak was juist in de ogen van de koning en in de ogen van de ganse gemeente, dat men het feest op het latere tijdstip stelde, in plaats van het tot het volgende jaar te verschuiven.

Zo stelden zij zulks, dat men een stem door gans Israël, van Ber-séba, de uiterste zuidergrens, tot Dan, de uiterste noordergrens, zou laten doorgaan, opdat zij zouden komen, om het Pascha de Heere, de God van Israël, te houden in Jeruzalem; want zij hadden het in lang, sinds de scheuring van het rijk namelijk (vs. 26), niet gehouden, onder deelneming van

het gehele Israël, zoals het beschreven was in de wet, die eist, dat het feest door het gezamenlijke volk moet worden gehouden (Exod.12: 14; 23: 17).

De lopers dan, de soldaten van de koninklijke lijfwacht (1 Samuel 22: 17), gingen heen met de brieven van de hand van de koning, en zijn vorsten, door gans Israël en Juda, en naar het gebod van de koning, zeggende, terwijl zij aan de schriftelijke uitnodiging nog mondeling vermanende woorden moesten: U kinderen van Israël, bekeert u tot de Heere, de God van Abraham, Izaak en van Israël, zo zal Hij zich keren tot de ontkomenen, die jullie overgebleven zijn uit de hand van de koningen van Assyrië 1).

Onder Pekah, de zoon van Remalia, had Tiglath-Pilezer een groot gedeelte van Israël gevankelijk weggevoerd. Hizkia wijst de overgeblevenen daarop en maant hen tot bekering. Uit wat hij verder zegt blijkt zo zonneklaar, dat hij niet een staatkundige daad bedoelt, maar een godsdienstige. Bekering stelt hij in het laten van de afgoden- en beeldendienst en in een komen tot het Heiligdom (vs. 8).

En wees niet als uw vaders, en als uw broeders, die tegen de Heere, de God van hun vaders, overtreden hebben, waarom Hij hen tot verwoesting overgeven heeft, zoals u ziet (Hoofdstuk 29: 8).

Verhard nu jullie hart niet, zoals uw vaders, die van het huis van de Heere en Zijn dienst zich afgewend hebben; geef de Heere de hand 1), beloof Hem, dat u zich weer aan Hem zult onderwerpen en voortaan gehoorzaam zult zijn, en kom tot Zijn heiligdom, dat Hij geheiligd heeft tot in eeuwigheid, en dien de Heere, uw God; zo zal de hitte van Zijn toorn van u afkeren.

Geef de Heere de hand is hier gezegd in de zin van, de Heere weer trouw beloven, met de Heere weer het verbond vernieuwen, door de afgoden te laten varen en de dienst van de Heere alleen te kiezen. Bij de verbondmaking werd de rechterhand van de ene in de rechterhand van de andere gelegd (dextram jungere dextrae). Hizkia wilde daarom de Tien stammen terugvoeren tot de dienst bij Jeruzalems tempel, waar alleen de Heere God naar Zijn instellingen werd vereerd. Van een lokken, om zich onder zijn koninklijke heerschappij te zetten, is hier geen spoor te vinden.

Want als u zich bekeert tot de Heere, zullen uw broeders en uw kinderen, die in ballingschap naar Assyrië; weggevoerd zijn, barmhartigheid vinden voor het aangezicht van degenen, die hen gevangen hebben, zodat zij in dit land zullen terugkomen; want de Heere, uw God, is genadig en barmhartig, en zal het aangezicht van u niet afwenden, als u zich tot Hem bekeert 1).

Deze verzekering van Hizkia grondt zich op het gebed van Salomo (2 Kronieken 6: 24,25) en op de openbaring van God aan Mozes (Exod.34: 6). Wanneer toch Israël gehoor gaf aan Hizkia's roepstem, dan zouden de overgeblevenen komen tot het heiligdom te Jeruzalem en de Heere zou hen genadig zijn. In het komen zouden zij tonen, dat zij het in ernst met hun bekering meenden.

Zo gingen de lopers door, van stad tot stad, door het land van Efraïm en Manasse, tot Zebulon toe; maar zij, de overige bewoners van die delen van het land, belachten hen, en bespotten hen 1).

De verdelging van het koninkrijk van de Tien stammen was nu voorhanden, want slechts twee...drie jaren na deze tijd werd Samaria door de koning van Assyrië belegerd en veroverd en zijn de Tien stammen gevangelijk weggevoerd. Nochtans gaf God hun de genade, om niet alleen een koning op de troon van zijn land te zien, die hun de uitvoering van hun Godsdienst te Jeruzalem wel wilde toelaten, maar ook een op de troon van Jeruzalem, die hun een vriendelijke uitnodiging liet toekomen, om tot Gods heiligdom op te komen en een plechtig Pascha te vieren. Hadden zij deze aanbieding in het algemeen aangenomen, het moest hun ondergang voorgekomen hebben, terwijl nu deze verachting en versmading hun schuld verzwaarde en hun onheil verhaastte.

Evenwel verootmoedigden zich sommigen 1) van Aser, en Manasse, en van Zebulon, in wie Gods oordelen over Israël bekering en geloof gewerkt hadden, en kwamen te Jeruzalem.

Niettemin waren er enige weinigen, die deze uitnodiging aannamen. Deze uitnodiging, die voor sommigen een reuk van de dood ten dode was, verstrekke aan anderen tot een reuke van het leven ten leven. In de ergste tijden heeft God altijd nog een gering overschot van ware aanbidders behouden.

Ook was de hand van God, ook werkte Zijn Geest aan de harten in Juda, hun enerlei hart gevend, dat zij het gebod van de koning en van de vorsten deden (vs. 2 vv.), Terwijl zij erkenden dat dit was naar het woord van de Heere.

En te Jeruzalem verzamelde zich veel volk, om het feest van de ongezuurde broden te houden, in de tweede maand, een zeer grote gemeente.

En zij maakten zich op, vóórdat zij het feest van de ongezuurde broden hielden, om de stad te zuiveren van alle zuurdeeg van de afgoden, en namen de door Achaz opgerichte (Hoofdstuk 28: 24) brandofferaltaren weg, die te Jeruzalem waren; daartoe namen zij alle rooktuig, reukaltaren, weg, dat zij in de beek Kidron wierpen (Hoofdstuk 29: 16);

Toen slachtten zij het Pascha op de veertiende van de tweede maand (vs. 2); en de priesters en de Levieten, die bij de tempelreiniging in de eerste maand zich in spijt van de vermaning van de koning nalatig betoond hadden (Hoofdstuk 29: 34), waren, toen zij de ijver van het volk zagen, beschaamd geworden over hun verzuim, en hadden zich geheiligd, en hadden brandoffers gebracht in het huis van de Heere.

En zij stonden in hun stand, op hun plaats, naar hun wijze, overeenkomstig de hun voorgeschreven orde, naar de wet van Mozes, de man van God; de priesters spregden het bloed van de Paaslammeren, die geslacht werden (vs. 15), dat nemende uit de hand van de Levieten, die het hun overreikten.

Deze slachting van de lammeren door de Levieten en de aanbieding van het bloed was een afwijking van het gewone gebruik, volgens hetwelk de huisvaders zelf beide bezorgden (Num.9: 5), maar het was een afwijking, die voortvloeide uit de omstandigheden (vgl. vs. 17 en 18).

Want een menigte was in die gemeente, die zich niet geheiligd hadden, deels wegens de kortheid van tijd, deels uit voorbijzien van de eenmaal in gebruik geraakte wet; daarom waren de Levieten over de slachting van de Paaslammeren, voor iedereen, die niet rein was, om die de Heere te heiligen 1), door besprenging met het offerbloed van hun lammeren.

Dit vers verklaart, hoe het kwam, dat de Levieten voor hen, die zich niet geheiligd hadden, de slachting van het Pascha verrichtten d.i. het bloed bij het slachten opvingen en de Priesters toereikten. Hadden de Levitisch onreinen het gedaan, dan was het verzoenende offerbloed verontreinigd geworden. Het eten van het Paaslam, of het deelnemen aan het Paasmaal was weliswaar in de Wet ook slechts de reinen veroorloofd, maar was toch niet een zo heilige, d.i. zo nauw met de, bij het altaar, voor zijn volk, tegenwoordige God in verbinding brengende handeling, dat onder zekere omstandigheden niet ook niet-reinen daartoe konden worden toegelaten. Hier nu liet men dit toe, want Hizkia had voor hen gebeden, dat God deze overtreding van het gebod mocht vergeven.

Want een menigte volk, velen van Efraïm, en Manasse, Issaschar en Zebulon, hadden zich niet gereinigd, maar aten het Pascha, in deze onreine toestand, dus niet zoals geschreven is, omdat slechts Levitisch reine personen van het vlees van het dankoffer eten mogen (Lev.7: 21 Num.9: 6). Maar Jehizkia bad voor hen, dat de Heere hun zodanige overtreding van de ceremoniële wet omwille van de tijdsomstandigheden niet als zonde aanrekenen zou, zeggende, van de genadige verhoring van zijn bede in het harte verzekerd: De Heere, die goed is, maakt verzoening voor die.

Die zijn ganse hart gericht heeft, om God, de Heere, de God van zijn vaders, te zoeken, hoewel niet naar de reinheid van het heiligdom¹⁾, de Levitische reinheid.

God ziet het hart aan; wanneer dit oprecht is voor God, vraagt Hij niet maar uitwendige reinheid, die volgens de wet heilig is.

Hizkia spreekt hier de overtuiging uit, dat het in de eerste plaats aankomt op de overtuiging van het hart. Het was de begeerte van die mannen, om de Heere, de God van de vaders, te zoeken. Zij waren daartoe uit het rijk van de Tien stammen overgekomen, maar hun ontbrak nu de tijd, om zich volgens de Wet te heiligen. Het was dus, en dit moet wèl in het oog gehouden worden, geen moedwil, geen onachtzaamheid, geen verachten daarom van de Wet, omtrent het Pascha, maar het was hun door de omstandigheden onmogelijk geworden. Aan Juda zou het niet toegestaan zijn. Aan Juda zou het tot zonde zijn toegerekend, omdat Juda de tijd ertoe had gehad, maar dit was bij deze Israëlieten niet het geval. De Heere ziet op het hart, dit weet Hizkia bij zijn diep ingeleide kennis van Gods Wezen, en daarom neemt hij vrijmoedigheid niet alleen, om die Levitisch onreinen toe te laten, maar ook om van de Heere te vragen, Zijn toorn niet te openbaren. En de uitkomst leert, dat de koning goed gezien heeft.

En de Heere verhoorde Jehizkia, en heelde 1) het volk, wendde de straf, in Lev.15: 31 toegezegd, aan allen die onrein van het heilige vlees genieten zouden, van hen af, zodat niemand de dood stierf.

Heelde, niet van lichamelijke kwalen, maar van geestelijke. Hier is van een helen van de ziel sprake, zoals Psalm 41: 5 Jer.3: 22 Hos.14: 5

Zo hielden de kinderen van Israël, die te Jeruzalem gevonden werden, het feest van de ongezuurde broden zeven dagen, met grote blijdschap; de Levieten nu, en de priesters prezen de Heere, dag op dag, zeven dagen, met sterk luidende instrumenten van de Heere 1), met de snaar-instrumenten, die men gewoon was bij de lofzangen te bespelen en met trompetgeschal.

Letterlijk: Met instrumenten van de macht van de Heere, d.i. met de snaar-instrumenten en de trompetten, om op bijzondere wijze de macht en heerlijkheid van de Heere te roemen en te prijzen.

En Jehizkia sprak bemoedigende, opwekkende woorden naar het hart aller Levieten, die verstand hadden in de goede kennis van de Heere1), die door hun spel en goede kennis van de heilige muziek uitmuntten: en zij aten, niet alleen de Priesters en Levieten, maar alle feestvierenden, de offeranden van de gezette hoogtijd van het Paasfeest zeven dagen, offerende dankoffers, en lovende de Heere, de God van hun vaderen.

Hiermee wordt bedoeld, dat Hizkia zijn koninklijke en hoge goedkeuring uitsprak over de wijze, waarop de Levieten zich van hun ambt hadden gekweten. De Levieten hadden hem nog meer terzijde gestaan dan de priesters. Bij de Levieten had hij meer een geopend oor en een gewillig hart gevonden, om de dienst van de Heere te herstellen en de afgoderij uit te roeien. Is het wonder, dat zij bovenal hun blijde stemming uitspraken in het heerlijk snarenspeel, wat zij hadden aangeheven?

Toen nu de ganse gemeente raad gehouden had, om andere zeven dagen te houden tot een nafeest, als een soort van hervormingsfeest, hielden zij nog zeven dagen met blijdschap.

Want Jehizkia, de koning van Juda, gaf de gemeente, om haar tot dit nafeest in staat te stellen, een vrijwillige gave van duizend varren, en zeven duizend schapen, en de vorsten gaven de gemeente duizend varren en tien duizend schapen; de priesters nu hadden zich in menigte geheiligd, en nu kwam de ongeriefelijkheid niet meer voor, dat de krachten van de priesters tot het slachten van de talrijke offers ontoereikend waren (Hoofdstuk 29: 34; 30: 3).

En de ganse gemeente van Juda verblijdde zich, mitsgaders de priesters en de Levieten, en de gehele gemeente van degenen, die uit Israël gekomen waren, ook de vreemdelingen, die van de dagen van Rehabeam af, uit het land van Israël gekomen waren, en die in Juda woonden.

Zo was er grote blijdschap te Jeruzalem; want van de dagen van Salomo, de zoon van David, de koning van Israël, was vanwege de scheuring van het rijk onder zijn zoon

Rehabeam desgelijks in Jeruzalem niet geweest 1); maar dit feest leek met betrekking tot de duur, de rijkdom van de offeranden, de menigte van de deelnemers en de blijde stemming van het volks op het door Salomo ingestelde feest bij de inwijding van de tempel (Hoofdstuk 7: 8 vv.).

Hieruit op zichzelf is niet op te maken, dat van af Salomo er geen Paasfeest was gevierd. Deze woorden wijzen uitdrukkelijk op het feit, dat, zoals men bij de tempelinwijding twee maal zeven dagen te Jeruzalem had vertoefd, om feest te vieren, dit nu ook geschiedde èn vanwege de grote menigte van offeranden, èn als bewijs van de grote blijdschap van het volk in de dienst van de Heere. Men voelde zich nog weer eens één, zoals uit vs. 25 duidelijk is op te maken.

Toen stonden de Levitische priesters op, traden, toen de godsdienstoefening geëindigd was, op hun plaats, en zegenden, op de Num.6: 22 vv. voorgeschreven wijze, het volk; en hun stem werd gehoord, want hun gebed kwam tot Zijn heilige woning in de hemel 1).

Dit kon opgemaakt worden uit de goddelijke zegen, die de feestvierenden te beurt viel, waar zij zich zo verblijdden over de dienst bij Gods heilige tempel, maar ook hieruit, dat de Heere straks op verrassende wijze uitkomst gaf, toen Assyrië Juda gans en al dreigde te vernielen.

HOOFDSTUK 31

AFSCHAFFING VAN DE AFGODERIJ. VERZORGING VAN DE PRIESTERS EN LEVIETEN

Vs. 1-21. Nadat in Jeruzalem zelf de afgodsaltaren nog vóór de viering van het Pascha verwoest waren (Hoofdstuk 30: 14), maken thans, meteen na het feest, al de deelnemers daaraan zich op, om het gehele land van de godsdienst te reinigen en de afgodsbeelden uit de weg te ruimen; daarop begeeft ieder zich weer naar zijn woonplaats; maar Hizkia maakt van de bevestiging van de herstelde godsdienstige verordeningen en de vaststelling van het onderhoud van de priesters en Levieten, een voorwerp van zijn bijzondere zorg. Tot dit alles dringt hem zijn aan de Heere oprecht toegewijd hart, en de Heere laat zich aan hem ook niet onbetuigd, maar doet zijn ondernemingen wel lukken en verleent aan zijn rijk een dertienjarige ongestoorde vrede.

Toen zij nu dit alles voleind hadden, wat naar de wet tot een plechtige viering van het Paasfeest behoorde, togen uit de stad Jeruzalem alle Israëlieten, die er ter feestviering gevonden werden, uit, tot de steden van Juda, en braken al de opgerichte beelden 1), de zullen, waarop afgodsbeelden stonden, en hieuwen de bossen, Ascheren (De 16: 21) af, en wierpen de hoogten en de altaren af, uit gans Juda en Benjamin, ook in Efraïm en Manasse, zonder dat men hier in het noordelijke rijk een poging had aangewend, om de heilige ijver van de door de feestviering in geestdrift ontvlamden met kracht tegen te streven, totdat zij alles geheel teniet gemaakt hadden; daarna keerden al de kinderen van Israël weer, een ieder tot zijn bezitting in hun steden.

"2Ki 18: 4"

En Hizkia bestelde de verdelingen van de priesters en van de Levieten, zoals zij door David gemaakt waren (1 Kronieken 23-26 hun verdelingen, een ieder naar zijn dienst, de priesters en de Levieten namelijk tot het brandoffer en tot de dankoffers, om te dienen, en om te loven, en om te prijzen in de poort van de legers van de Heere; in de Tempel en de voorhof (1Ch 9: 18).

Ook het deel van de koning van zijn have (Hoofdstuk 32: 29 vv.) tot de brandoffers, tot de brandoffers 's morgens en 's avonds, en de brandoffers van de sabbatten, en van de brandoffers op de nieuwe maanden, en van de gezette hoogtijden, zoals geschreven is in de wet van de Heere, d.i. vooral de brandoffers, die naar de wet (Num.28: 3 vv.; 9,11,19 vv.) gebracht en waar van de onkosten anders uit de tempelschat bestreden moesten worden, werd in die tijd volkomen gezorgd.

En hij zei tot het volk, tot de inwoners van Jeruzalem, dat zij het deel, het bij de wet bepaalde onderhoud (Num.18: 8 vv.) van de priesters en Levieten geven zouden, opdat zij versterkt mochten worden in de wet van de Heere 1), de hun opgelegde verplichtingen met ernst konden vervullen, zonder door eigen arbeid in hun onderhoud te voorzien.

Dit betekent, dat zij gans en al Priesters en Levieten behoorden te zijn volgens de Wet van de Heere, getrouw hun ambt zouden waarnemen en niet van de dienst van het Huis van de Heere zouden worden afgetrokken, door op andere wijze, zoals door enig handwerk, in hun levensonderhoud te voorzien.

Tengevolge van Achaz' goddeloze regering, het sluiten van de tempel en het afschaffen van de eredienst van de Heere, waren ook de inwoners van Jeruzalem en Juda opgehouden, om de tienden enz. te brengen. Nu echter de zuivere eredienst weer hersteld is, dringt Hizkia er ook op aan, dat aan de dienaren van de Tempel zou worden gegeven, waarop zij, naar de Wet van God, recht hadden.

Toen nu dat woord van de koning uitbrak, overal in de stad bekend werd, brachten de kinderen van Israël 1) vele eerstelingen van koren, most, en olie, en honing, en van al de inkomsten van het veld; ook brachten zij de tienden van alles in met menigte.

Kinderen van Israël is hier een andere benaming voor, inwoners van Jeruzalem, omdat in vs. 6 van de overige bewoners van Juda wordt gesproken. De kinderen van Israël in laatstgenoemd vers bedoeld, zijn degenen, die van de Tien stammen in het rijk van Juda hun verblijf hadden gekozen.

En de kinderen van Israël en Juda, die buiten Jeruzalem in de steden van Juda woonden, brachten ook tienden van de runderen en van de schapen, en tienden van de heilige dingen 1), die de Heere, hun God, geheiligd waren, en maakten vele hopen. Zij brachten de eerstelingen en tienden in grote menigte aan.

Tienden van de heilige dingen. Hiervan wordt in de Wet (Num.18: 8 vv.) niet gesproken. De heilige dingen zijn die delen of stukken van de offers (de spijs-, zond-, schuld- en dankoffers), die niet op het altaar werden verbrand, maar de Priesters toekwamen. Maar zoals de tienden ook gedeelten waren van hetgeen de Heere God toekwam, zo zijn ook hier de heilige dingen als tienden aangemerkt geworden.

In de derde maand 1), de maand Sivan, overeenkomende met onze Juni (Ex 12: 2), dus onmiddellijk na volbrachte graanoogst, begonnen zij de grond van die hopen te leggen, en in de zevende maand, in Tisri = Oktober, na volbrachten ooft- en wijnoogst, voleindden zij, hadden zij de eerstelingen en tienden in hun geheel gebracht.

In de derde maand had het Pinksterfeest plaats en in de zevende het Loofhuttenfeest. Men begon deze hopen te leggen met het feest van Pinksteren en voltooide ze met het Loofhuttenfeest.

Toen nu Jehizkia en de vorsten in de voorhof van de tempel kwamen, om zich te overtuigen, of het bedrag van het aangebrachte toereikend was voor het onderhoud van de priesters en Levieten, en die hopen zagen, zegenden zij de Heere en Zijn volk Israël, want de uitkomst van het onderzoek gaf alle stof tot tevredenheid.

En Jehizkia ondervroeg de priesters en de Levieten aangaande die hopen, of zij nog niet het hun genomen hadden, omdat er nog zoveel voorhanden was.

En Azaria, de hoofdpriester, van het huis van Zadok, een andere hogepriester van deze naam, zie 1 Kronieken 6: 9,10,13 sprak tot hem en zei: Van dat men deze heffing begonnen heeft (Ex 25: 2) tot het huis van de Heere te brengen, d.i. sinds de derde maand (vs. 7), is er te eten geweest en verzadigd te worden, ja over te houden tot overvloed toe; want de Heere heeft zijn volk gezegend, zodat deze veelheid overgebleven is 1).

Het is merkwaardig, dat zij, die zo onlangs de smaak van de goedheid van de Heere op het Pascha genoten hadden, en geproefd hoe troostelijk het is, zich te schikken naar Gods wetten, die niets dan tijdelijk en eeuwig heil bedoelen, dus gewillig en ongedwongen in alle delen van hun plicht schenen te zijn, en nu zoveel hart en ijver voor de te voren versmaden Tempeldienst betoonden. Zulke, die de voordelen en zegeningen van een vastgestelde Godsdienst onder hen juist inzien en waarderen, zullen nooit iets tegen de onkosten ter onderhouding hiervan in te brengen hebben.

Toen zei Jehizkia, dat men kamers, cellen tot bewaring van het graan en de vruchten aan het huis van de Heere bereiden zou; en zij bereidden ze, richtten de reeds voorhanden kamers in de gebouwen rondom de voorhof tot magazijnen in.

Daarin brachten zij die heffing, en de tienden, en de geheiligde dingen, in getrouwigheid, met alle zorgvuldigheid en nauwgezetheid, en daarover, over de daarin bijeengebrachten voorraad, was Chonanja, de Leviet, overste, hoofdopzichter of schatmeester, en Simeï, zijn broeder (Hoofdstuk 29: 14), de tweedeopziener.

Maar Jehiël (Hoofdstuk 28: 14), en Azazia, en Nahath, en Asahel, en Jerimoth, en Jozabad, en Eliël, en Jizmachja, en Mahath, (Hoofdstuk 29: 12) en Benaja, deze tien waren opzieners, onder de hand, tot helpers van Chonanja en Simeï, zijn broeder; door het bevel van de koning Jehizkia en van Azaria, de overste van het huis van God (vs. 10).

En Kore, de zoon van Jimna, de Leviet, de portier tegen het oosten (1 Kronieken 9: 18), was opziener over de vrijwillige gaven van God, om het hefoffer van de Heere (Num.5: 9) en het allerheiligste 1) (Lev.6: 6,16 vv.; 7: 6 vv.) uit te delen.

Onder het allerheiligste hebben wij te verstaan, het aandeel van de zond-, schuld- en spijsoffers, dat door de Priesters bij het heiligdom gegeten moest worden (Lev.6: 10,29; 7: 6 en Lev.2: 3,10).

En aan zijn hand, hem ondergeschikt, waren Eden (Hoofdstuk 29: 12), en Minjamin, en Jesua, en Semaja, Amarja en Sechanja, in de steden van de priesters (1 Kronieken 6: 57 vv.) met getrouwigheid, om aan hun broeders in de verdelingen, de afdelingen, zowel aan de kleinen als de groten 1), uit te delen.

Dit is, zowel aan de oudsten als aan de jongsten, zowel aan degenen, die uitgediend hadden als aan hen, die nog in de dienst van het huis van de Heere waren. Het is duidelijk, dat hier bedoeld worden, zowel degenen, die volgens hun dagorder dienst deden als zij, die tijdelijk, omdat zij geen dienst hadden in de Priestersteden woonden (vs. 19).

(Benevens die gesteld waren 1) in het geslachtsregister van de manspersonen, drie jaren oud en daarboven), deze konden mee naar de tempel komen en daar het hun toekomende aandeel genieten, allen die in het huis van de Heere gingen, tot het dagelijks werk op elke dag 2), voor hun dienst, in hun wachten, naar hun verdelingen, en waarvan een ieder het hem voor iedere dag toegelegde aandeel voor de diensten ontving, dat hij volgens zijn ambt en naar zijn afdeling verrichtte.

In het Hebr. Milbad Hithjachsâm lizkarim. D.i. behalve hun gestelden van het mannelijk geslacht op de geslachtsregister. De bedoeling is, dat zij, die op de geslachtsregister ingeschreven waren 3 jaren oud en daarboven, niet hun deel kregen in de steden, maar in de tempel, omdat zij ook konden optrekken naar Jeruzalem en daar van de offergaven gebruiken. Het eerste woord heeft altijd de betekenis van behalve en niet van benevens (zie Exod.12: 37 Num.29: 39 Joz.17: 5. e.a.).

In het Hebr. Lidbar-joom bejoomo. D.i. het voor iedere dag, dagelijks zijn deel. Ieder, die in het huis van de Heere ging, kreeg van de beambte zijn dagelijks aandeel van hetgeen voor de Priesters en Levieten werd ingebracht.

En met die gesteld waren in het geslachtsregister van de priesters, naar het huis van hun vaders, ook de Levieten van twintig jaar oud en daarboven, in hun wachten naar hun verdelingen;

Vs. 17 is een tussenzin, bevattende een opmerking over de geslachtsregisters en luidt: De geslachtsregisters nu van de Priesters, zo waren zij naar de vaderhuizen vervaardigd, en de Levieten zij waren van 20 jaren en daarboven in hun ambten, naar hun afdelingen.

Ook rekenden zij tot of met de geslachtsrekening met al d.i. wat betreft hun kinderen, hun vrouwen, en hun zonen, en hun dochters, door of met de ganse gemeente 1); want zij hadden zich in hun ambt in heiligheid geheiligd 2).

Uit dit vers ziet men dat de in vs. 14 opgenoemde mannen ook tot taak hadden, om de kinderen en vrouwen van de gehele gemeente of het lichaam van de priesters en Levieten op te schrijven, ten einde op ordelijke wijze de voor hen bestemde gaven te kunnen verdelen, terwijl zij in deze verdeling in trouw handelden (vs. 12.).

Beter: want met getrouwigheid (zoals het Hebr. woord ook in vs. 15 vertaald is) handelden zij heilig omtrent de heilige dingen. Dat is, zij gingen er heilig mee om en zorgden er voor, dat ieder ontving, waarop hij recht had, maar ook, dat er niets van verloren ging.

Wij hebben er wel op te letten, dat de koning, geleid als hij werd door de Geest van de Heere, de uitdeling aan de Dienaars van de Tempel niet zelf ter hand nam, of aan zijn rijksambtenaren toestond, dus niet aan wereldlijke, maar aan geestelijke personen toevertrouwde.

Ook waren onder de kinderen van Aäron, de priesters, die op de velden van de voorsteden van hun steden wonen (Num.35: 3 vv.) in elke stad mannen, die met namen uitgedrukt waren, aangesteld, om aan alle manspersonen onder de priesters, en aan allen, die in het geslachtsregister onder de Levieten gesteld waren, delen te geven.

En zo deed Jehizkia in geheel Juda, hij gaf aan het heiligdom zijn vroegere luister, aan de priesters en Levieten hun levensonderhoud, en aan het volk de ware godsdienst, die tot dusver als begraven was geweest, terug; en hij deed dat goed, en juist, en waarachtig was (Rom.12: 2), voor het aangezicht van de Heere, zijn God 1).

Wij zien, dat hij met dit alles oprechtelijk bedoelde, alleen aan God te behagen en zijn eigen goedkeuring te mogen vinden in zijn gemoed, nopens alles, wat hij ondernam en deed. Al zijn zorg liep uit, om niets te doen, dan hetgeen God welgevallig en aangenaam wezen kon, alles wat echt en met de natuurlijke billijkheid overeenkwam; alles wat met de waarheid, met de goddelijke openbaring en met het Verbond van God overeenstemde, achtervolgende de goede, rechtvaardige en allerheiligste wetten van de Heere.

En in alle werk, dat hij begon in de dienst van het huis van God, en in de wet en in het gebod, om de ware godsdienst en het recht van de Wet te herstellen, om zijn God te zoeken, deed hij met zijn ganse hart, en had voorspoed bij zijn ondernemingen.

Wat de Schrift hier duidelijk betuigt dat Hizkia bij zijn godsdienstige maatregelen door ware drang van het hart geleid werd, blijkt reeds uit het standpunt, dat hij persoonlijk tegenover de profeten en hun vrijmoedig bestraffende woorden innam; karakteristiek is in dit opzicht vooral de in Jer.26: 18 vv. vermelde gebeurtenis die nog in de eerste jaren van de koningen moet vallen. Hoe echter bij het volk nochtans door de uitwendige hervorming van de eredienst als zodanig geen inwendige verandering bereikt werd, daarover vergelijk men "2Ki 16".

HOOFDSTUK 32

HIZKIA'S WONDERBARE BESCHERMING TEGEN SANHERIB

IV. Vs. 1-23. Schetsgewijze, zoals overal waar de Boeken der Koningen de gang van een gebeurtenis reeds uitvoerig voorgesteld hebben, wordt nu de inval van de Assyrische koning in het land van Juda bericht. Aanvankelijk is Hizkia vol moed en troost, en neemt hij alle maatregelen tot verdediging van zijn hoofdstad, maar als daarop het vijandelijk leger de een stad na de andere hem ontkomen heeft, en hij Sanheribs aftocht ook met zware offers niet heeft kunnen kopen, maar deze veeleer overgang op genade of om genade eist, onder bespottung van de God van Israël, dan zoekt hij zijn kracht in het gebed voor het aangezicht van de Heere. En daarop ondervindt hij ook, naar Gods belofte, zo'n spoedige en krachtige hulp door de Engel, die in de eerstvolgende nacht een groot verderf in het Assyrische leger aanricht, dat hij niet slechts van zijn benauwer zonder enige moeite bevrijd wordt, maar ook in eer en achting staat bij alle naburige volken (Vergelijk 2 Koningen .18: 13-19: 37).

Na deze geschiedenissen, de in de drie vorige hoofdstukken medegedeelde zaken, die Hizkia tot aan het 14de jaar van zijn regering ter hand nam, en haar bevestiging 1), kwam Sanherib, de koning van Assyrië (2Ki 15: 20), en toog, toen hij in het jaar 713 voor Christus de tegen Egypte gerichte veroveringsplannen van zijn voorgangers weer opnam, in Juda, om eerst dit land wegens zijn afval van hem te tuchtigen en geheel aan zich te onderwerpen (2Ki

13) en legerde zich tegen de vaste steden (vgl. Hoofdstuk 11: 5 vv. met Jes.10: 28 vv.) en dacht ze tot zich af te scheuren, wat hem dan ook tot aan de steden Lachis en Libna gelukte.

Het eerste nieuws, dat men hoort, na de blijde viering van een Godvruchtig Pascha, bestond daarin, dat een vijandelijk leger het land introk en schrik, verwarring en verwoesting alom aanbracht, waar het kwam, en al de overige gewesten met gelijke ramp bedreigde. Dus blijkt het, dat men zich plichtmatig voor God gedragen kan en toch met gevaren en wederwaardigheden bezocht worden, die God ons toezendt, om ons te beproeven, of wij ook wel gegrond zijn in ons vertrouwen op Hem, als ook om te tonen, hoe getrouwe zorg Hij zelf ten opzichte van de vromen draagt.

Jehizkia nu ziende, dat Sanherib kwam, om met zijn legerscharen in zijn land te vallen, en zijn aangezicht was tot de strijd tegen Jeruzalem, om die stad te veroveren;

Zo hield hij raad met zijn vorsten en zijn helden, om de fonteinwateren te stoppen, door overdekking en afleiding en onderaardse kanalen het water van de bronnen te verbergen, die buiten de stad waren; en zij hielpen hem, terwijl zij om de vereiste arbeidskrachten te krijgen een oproep tot het volk richtten.

Want veel volk werd ten gevolge van deze oproep vergaderd, dat al de fontein stopte, mitsgaders de beek Gihon (1Ki 1: 33), die door het midden van het land, waar Jeruzalem lag, heen vloeiende, zeggende, als doel van hun werk (vgl. vs. 30): waarom zouden de koningen van Assyrië, Sanheribs krijgsscharen, komen en veel waters vinden?

Zo versterkte hij, Hizkia, door de toespraak van de profeten Jesaja (Jes.10: 24 vv.) in het geloof gesterkt, zich, en bouwde de hele muur om Jeruzalem op, die gebroken was, dien hij optrok tot aan de torens, ter betere verdediging van de stad met een andere muur daarbuiten, om de noordwestelijk van de Zion gelegen heuvel Akra, en hij versterkte Millo, de hoofdbastion van de burcht in de stad van David; en hij maakte, tot behoorlijke uitrusting van zijn krijgslieden, geweer (liever "wapentuig") en schilden in menigte (1Ch 28: 14" en zie "1Ch 15).

En hij stelde de nodige krijgsoversten over het volk, en hij vergaderde hen, het leger tot zich in de straat van de stadspoort, op de marktplaats, waarschijnlijk aan de Westpoort (Hoofdstuk 20: 20) en sprak naar hun hart, sprak opwekkende woorden (Hoofdstuk 30: 22), zeggende:

Bij de Oosterse steden ligt de marktplaats niet midden in de stad, maar vormt zij een vrije ruimte aan of vóór de poort. (Hoofdstuk 18: 9 Nehemia 8: 1,16).

Wees sterk en heb een goede moed, vrees niet en ontzet u niet voor het aangezicht van de koning van Assyrië, noch voor het aangezicht van de ganse menigte, die met hem is; want (Hoofdstuk 29: 34) met ons is er meer dan a) met hem.

2 Koningen .6: 16

Met hem is een vleselijke arm 1), de grote menigte van zijn leger, waarop hij zich verlaat (Jer.17: 5), maar met ons is de Heere, onze God, om ons te helpen en om onze strijd te strijden. En het volk steunde op de woorden van Jehizkia, de koning van Juda 2), dat hem de zege niet zou ontgaan.

Het van vs. 2 af verhaalde valt in de eerste tijd van de Assyrische inval in het land, en Hizkia's opwekkende rede (vs. 6 vv.) berust gedeeltelijk insgelijks nog op de vleselijke arm; toen Sanherib met snelheid voortrukke, en de ene stad na de andere innam, werd de koning zelf verslaagd, liet door gezanten bij Sanherib om vrede vragen, en bracht deze ook de grote schatting van 300 talenten zilver en 30 talenten goud (2 Koningen .18: 13 vv.). Toen Sanherib het geld ontvangen had, brak hij echter de overeenkomst, en eiste hij onvoorwaardelijke overgave van de stad: dit is het tijdstip, van waar ons bericht in het volgende vers het verhaal voortzet.

Deze mededelingen zijn niet in tegenspraak met de berichten in 2 Koningen .18: 14-16 dat Hizkia met de Assyrische koning Sanherib, als deze de vaste steden van het land, tot Lachis toe, had ingenomen, begon te onderhandelen, hem cijns te betalen beloofde en de gevorderde sommen werkelijk betaalde, waartoe hij het goud van de Tempeldeuren afsneed. Deze onderhandelingen zijn niet slechts in ons verhaal, maar ook Jes.36 weggelaten, omdat zij op het verder verloop en de beslissing van de oorlog geen invloed hadden, omdat Sanherib zich door de betaling van de gevorderde sommen niet tot de aftocht liet bewegen, maar meteen na het ontvangen ervan een legerafdeling vanuit Lachis naar Jeruzalem zond, om de stad op te

eisen. De bevestiging van Jeruzalem, die hier bericht wordt, is wat haar begin betreft, aan die handeling voorafgegaan en gedurende deze voortgezet.

Hierna zond Sanherib, de koning van Assyrië, zijn knechten, de veldheer Tharthan, benevens zijn minister van financiën Rabsaris en zijn hoofdschenker Rabsake met een grote legermacht naar Jeruzalem (maar hij zelf was voor Lachis en zijn heerschappij zijn rijksmacht met hem) tot Jehizkia, de koning van Juda en tot het ganse Juda, dat te Jeruzalem was, zeggende, van de oppersten vijver aan Jeruzalem's westzijde, waar Hizkia drie van zijn voornaamste beampten die afgezanten tegemoet gezonden had, de volgende woorden, die de spreker Rabsake met slimme berekening hoofdzakelijk uitsprak, om op het volk, dat op de stadsmuur stond, invloed uit te oefenen:

Zo zegt Sanherib, de koning van Assyrië 1): Waarop vertrouwt u, dat u te Jeruzalem blijft in de vesting?

Van de rede van Rabsake is slechts een korte inhoud, maar dan ook het meest kenschetsende teruggeven.

Ruit u Jehizkia niet op, dat hij u overgeeft, om door honger en door dorst te sterven zeggende: De Heere, onze God, zal ons uit de hand van de koning van Assyrië redden?

Heeft niet deze Jehizkia Zijn hoogten en Zijn altaren weggenomen, en tot Juda en Jeruzalem gesproken, zeggende: Voor het enige altaar zult u zich neerbuigen en daarop roken?

Ook schreef hij, zoals dit alles in 2 Koningen 18 en 19 en Jes. 36 en 37 uitvoeriger te lezen is, brieven, om de Heere, de God van Israël, te honen en om tegen Hem te spreken, zeggende: zoals de goden van de natiën van de landen, die hun volk uit mijn hand niet gered hebben, zo zal de God van Jehizkia Zijn volk uit mijn hand niet redden.

En zij, Sanheribs gezanten (vs. 9), riepen met luider stem, in het Joods, tegen het volk van Jeruzalem, dat op de muur was, om die bevreesd te maken en die te beroeren, opdat zij de stad mochten innemen.

En spraken van de God van Jeruzalem als van de goden van de volken van de aarde, een werk van mensenhanden 1).

Met deze woorden, wil de heilige Schrijver zeggen, sprak Rabsake zijn eigen vonnis uit. Daardoor zou hij het ervaren, dat de Heere God voor Zijn eigen eer niet alleen zou waken, maar die ook krachtig handhaven.

Maar de koning Jehizkia en de profeet Jesaja, de zoon van Amos, baden daarentegen, en zij riepen naar de hemel.

En de Heere zond, in de nacht, die volgde op de dag, waarin het vs. 17 vv. verhaalde voorviel, en Sanherib met zijn legermacht reeds tegen Jeruzalem oprukte, een Engel, die alle strijdbare helden, en vorsten, en oversten in het leger van de koning van Assyrië verdelgde. Zo is hij met schaamte des aangezichts in zijn land wedergekeerd; en toen hij, omstreek 15 jaar later, in het huis van zijn god ingegaan was, velden hem daar met het zwaard, die uit zijn lijf voortgekomen waren, zijn zonen Adramelech en Sarezzer.

Alzo verlost de Heere Jehizkia en de inwoners van Jeruzalem, uit de hand van Sanherib, de koning van Assyrië, en uit de hand van allen; en Hij geleidde hen rondom heen.

Zoals een herder zijn schapen voor de wolven bewaart en beschermt, zodat zij zonder vrees kunnen weiden, zo konden de inwoners van Jeruzalem in veiligheid in- en uittrekken.

En velen 1) uit de naburige volkeren brachten geschenken tot de Heere te Jeruzalem, en kostelijkheden tot Jehizkia, de koning van Juda, zodat hij daarna voor de ogen van alle heidenen verheven werd, en hij niet slechts in groot aanzien bij hen stond, maar zij ook bevreesd waren om tegen hem te oorlogen.

Velen. Deze zijn ongetwijfeld de naburige volken, die nu ook van de macht van Assyrië waren bevrijd en in Hizkia de God van Israël hun hulde brachten, in elk geval Hizkia eerden, zoals zij vroeger David en Salomo hadden geëerd.

Maar Jehizkia deed geen vergelding naar de weldaad, aan hem geschied, omdat zijn hart verheven werd; niettegenstaande hij in zijn gebed de Heere had beloofd in alle ootmoed voor Hem te wandelen (Jes.38: 15); hoe het echter met deze zelfverheffing gesteld was, daarover leest men 2 Koningen .20: 12 vv. en Jes.39: 1 vv.; daarom kwam over hem en over Juda en Jeruzalem een grote toorn, want hij werd met een zwaar gericht bedreigd, dat zijn volk en zijn kinderen treffen zou (Jes.38: 5).

Maar Jehizkia verootmoedigde zich om de verheffing van zijn hart, hij en de inwoners van Jeruzalem, zodat de grote toorn van de Heere over hen niet kwam in de dagen van Jehizkia. (Jes.38: 8).

Jehizkia nu had zeer veel rijkdom en eer; en hij maakte zich schatkamers voor zilver, en voor goud, en voor kostelijke gesteente, en voor specerijen, en voor schilden, en voor alle begeerlijk gereedschap;

Ook schathuizen voor de inkomsten van koren, en most, en olie; en stallen voor allerlei beesten, en kooien voor de kudden 1).

Hier wordt van de rijkdom van Hizkia gewag gemaakt, zoals vroeger van die van David, Salomo en Josafat. Alles wat tot het meer private leven van Hizkia betrekking heeft, wordt hier in het kort aangegeven, omdat voor de gewijde Schrijver de hoge betekenis van Hizkia ligt in zijn herstelling van de eredienst, naar de wet. Hij verzwijgt evenmin echter zijn zonde

als zijn berouw, maar wijst er op, hoe de Heere in zijn kinderen bezoekt of bedreigt de zonde, maar ook hoe op oprecht berouw de Heere komt met Zijn vergevende liefde en genade.

Daartoe had hij zich steden 1) gemaakt, mitsgaders bezitting van schapen en runderen in menigte; want God gaf hem zeer grote have.

Onder steden hebben wij hier te verstaan, wachttorens ter bescherming van de herders en het vee.

Deze Jehizkia stopte ook de opperuitgang van de wateren van Gihon, en leidde ze recht af, beneden naar het westen van de stad van David (vs. 3); want Jehizkia had voorspoed in al zijn werk.

Maar is het alzo, als de gezanten van de vorsten van Babel, die tot hem gezonden hadden, om te vragen naar dat wonderteken, dat in het land geschied was, waarvan wij boven bij vs. 25 niets naders mededeelden, omdat wij het als bekend veronderstellen mochten, bij hem waren, verliet hem God, om hem te verzoeken, om te weten al wat in zijn hart was; dit is het enige treurige punt in zijn overigens gelukkige en goede regering.

Het overige nu van de geschiedenissen van Jehizkia, en zijn goeddadigheden, bewezen aan het huis van de Heere en aan Zijn volk, zie, die zijn geschreven in het gezicht van de profeet Jesaja, de zoon van Amos, en in het boek der koningen van Juda en Israël (1Ch 29: 30).

En Jehizkia ontsliep met zijn vaders, en zij begroeven hem in de hoogste 1) van de graven van de zonen van David aan de weg, die tot genoemde begraafplaats voerde; daartoe deden gans Juda en de inwoners van Jeruzalem hem eer aan in zijn dood, door bij zijn begrafenis veel specerijen te verbranden; en zijn zoon Manasse werd koning in zijn plaats (Hoofdstuk 16: 14; 21: 19).

In het hoogste dat wil zeggen op een hogere plaats. De graven van de koningen waren vol, zodat nu voor hem en zijn opvolgers nieuwe graven op een hoger gelegen plaats werden aangelegd.

HOOFDSTUK 33

REGERING VAN MANASSE EN AMON

Vs. 1-20. Manasse's 55-jarige regering telt drie afdelingen: 1. de tijd van zijn goddeloosheid (van 698-676), toen hij meer dan een van de vroegere koningen van Juda deed, wat kwaad was in de ogen van de Heere, en veel onschuldig bloed vergoot; 2. de tijd van zijn gevangenschap (van 676-668), toen hij leerde erkennen, dat de Heere God is, en hij zijn hart tot Hem wendde; 3. de tijd van zijn geloofstrouw (van 668-643), toen hij de gruwelen van de tot dusver gepleegde afgoderij verwijderde, en zijn rijk naar buiten in veiligheid stelde, maar nogmaals weinig goeds bij het volk wekte (Vergelijk 2 Koningen .21: 1-18).

Manasse 1) was twaalf jaar oud, toen hij koning werd, en regeerde vijfenvijftig jaren te Jeruzalem, van 698-643 voor Christus

De naam Manasse (d.i. God doet vergeten: Genesis 41: 51) kan zijn vrome vader hem gegeven hebben, bij zijn 3 jaar na de dodelijke ziekte (Hoofdstuk 32: 24 vv.) gevolgde geboorte, en dat met het goede doel om de grootte van zijn vreugde uit te drukken, waardoor God hem al zijn vroeger leed wilde doen vergeten. Maar de zoon heeft op geheel andere wijze de betekenis van zijn naam bewezen, naardien hij niet slechts zelf een Godvergetend mens was, maar ook anderen God heeft doen vergeten.

En hij deed een van zijn zonen (2Ki 21: 6) door het vuur gaan in het dal van de zoon van Hinnom (1Ki 1: 33), en pleegde huichelarij tegen het uitdrukkelijk gebod (Deuteronomium 18: 10 vv.), en gaf op vogelgeschrei acht, en toverde; en hij stelde waarzeggers en duivelskunstenaars; hij deed zeer veel kwaads in de ogen van de Heere, om Hem tot toorn te verwekken.

Lev.18: 21 Deuteronomium 18: 10. 2 Koningen .16: 3. 2 Kronieken 28: 3

Hij stelde ook de gelijkenis van een gesneden beeld van Aschera of Astarte, die hij gemaakt had, in het huis van de, het eigenlijke tempelgebouw, waarvan God gezegd had tot David en tot zijn zoon Salomo (Hoofdstuk 6: 5 vv.; 7: 16 vv.): in dit huis, en te Jeruzalem, dat Ik uit alle stammen van Israël verkoren heb, zal Ik Mijn naam zetten tot in eeuwigheid 1).

Dit wordt hier nadrukkelijk herhaald, om te tonen, dat Manasse niet slechts de genadige belofte teniet gemaakt heeft, maar ook met die invoering van de vervloekte afgodendienst in het Huis van de Heere niet anders gehandeld heeft dan wanneer een echtbreekster haar hoerengezellen in het huwelijksbed van haar man bracht.

En Ik zal de voet van Israël niet meer doen wijken van het land, dat Ik uw vaderen besteld heb; alleen zo zij waarnemen te doen al hetgeen Ik hun geboden heb, naar de ganse wet, en inzettingen, en rechten, door de hand van Mozes.

Zo deed Manasse Juda en de inwoners te Jeruzalem dwalen, dat zij erger 1) deden dan de heidenen, die de Heere voor het aangezicht van de kinderen van Israël verdelgd had.

Dit erger doen bestond ongetwijfeld hierin, én dat zij zich aan allerlei uitspatting van ongerechtigheid schuldig maakten, maar ook, en bovenal, dat zij allen heilige eerbied en vrees voor hun God hadden uitgeschud. De heiden bleef als hij ook tot zijn eigen afgoden nog andere goden nam, zijn eigen afgoden getrouw, maar Juda koos de afgoden ten koste van de enige en ware God. Dit zetten van een beeld van Aschera en daarom dit ontuchtig dienen van deze afgodische beelden in heilig huis, deed de zonde ten hemel stijgen op ontzettende wijze. De Heere en Aschera, er was geen groter tegenstelling denkbaar. Manasse ging zo ver als hij maar gaan kon. Want de Heere te dienen, dat was te leven als een heilig volk, en Aschera te dienen, dat was zich aan de ergste onheiligheid overgeven.

Manasse gedroeg zich als een onbandig dier, dat zich aan alle band van rede en tucht en plicht onttrok.

De Heere sprak wel tot Manasse en tot zijn volk, door de profeten, als bijvoorbeeld Habakuk, dat zij zich zouden bekeren, als Hij hun afval niet op het strengste zou straffen (2 Koningen .21: 10- 15), maar zij merkten daar niet op, ja vergrepen zich aan de profeten van de Heere, en maakten de afval hoe langer hoe erger (2 Koningen .21: 16).

In 2 Koningen .21 wordt ons meegedeeld, wat de Heere tot Manasse liet zeggen, op welke wijze de Heere Zijn goddelijk misnoegen te kennen liet geven.

Hier wordt slechts de indruk weergegeven, die dat spreken van de Heere op Manasse maakt en op zijn volk, en die indruk was, dat zij de zonde bleven dienen.

Ontzettend getuigenis voor wie ook, dat de Heere wel spreekt, maar dat daarop niet wordt gelet. Want toch, dan gaat het, óf tot volslagen volharding, óf naar het eeuwig welbehagen door een ontzettende diepte van ellende, opdat er ten leste toch een opmerking zou zijn. Manasse ging, door de genade, wel door een ontzettende diepte, maar toch, hij leerde ten slotte opmerken, ja bekennen, dat de Heere God is.

Daarom a) bracht de Heere over hen, omstreeks het jaar 676 voor Christus, de krijgsoversten, die de toenmalige koning van Assyrië 1), Esar-Haddon geheten (2Ki 15: 20) had, die Manasse gevangen namen onder de doornen 2); en zij bonden hem met twee koperen ketenen, en voerden hem naar Babel, dat in die tijd onder Assyrische opperheerschappij stond (2Ki 20: 12).

Deuteronomium 28: 36 Job 36: 8

Iets naders omtrent de inval van Esar-Haddon in het rijk van Juda en de wegvoering van Manasse naar Babel, laat zich bij het duistere van de Assyrische geschiedenis ook in die tijd, niet opgeven; hier zij alleen opgemerkt, dat de invoering van Assyrische kolonisten in het

ontvolkte Rijk van de Tien stammen (2 Koningen .17: 24) waarschijnlijk het tijdstip van onze geschiedenis is (Jes.7: 8).

in het Hebr. Bachochim. Dit woord betekent wel doornen, maar ook haken (Zo is het Job 26 ook vertaald). En die laatste betekenis moeten hier hebben. Zoals een onbandig dier een haak in zijn neus werd gedaan, zo werd ook hier met Manasse gehandeld, en daarom bonden zij hem met twee ketenen aan de voeten, om hem het vluchten te beletten. Zoals een beeld van overwonnen kracht en van machteloosheid, werd de koning van Juda naar Babel gevoerd, om daar tot erkenning van zijn schuld en tot belijdenis van zijn zware zonde te komen.

En toen Hij hem benauwde, zodat bij de angst van zijn gevangenschap ook gewetensangst kwam, vanwege de door hem begane gruwelen en aangerichte ergernissen, bad hij het aangezicht van de Heere, God zijns van de, ernstig 1) aan, en vernederde 2) zich zeer voor het aangezicht van de God van zijn vaderen.

Manasse bad tot de Heere, zowel om vergiffenis van zonden, als om het wenden van de toorn van hem, en het verlenen van Zijn genade. Het gebed is de steun en toevlucht van de rechtvaardigen en de hulp en troost van de bekommerden en verlegenen.

Waarin dat zich zeer vernederen heeft bestaan, wordt ons hier niet gezegd, maar in verband met 1 Koningen .21: 29 waar ook dezelfde uitdrukking wordt gebruikt (ook in de grondtekst) van Achab, mogen wij vaststellen, dat dit vernederen moet worden opgevat, als bewijs van de inwendige beroering, in deze zin dat hij een zak om zijn lenden zal hebben gedaan en gevast heeft, om daarmee te kennen te geven, dat hij zeer gezondigd had tegen de Heere God. Met het bidden wordt dan in dit vers de inwendige, met dit zich vernederen de uitwendige gestalte aangegeven. In het volgende hij bad Hem ligt dan de samenvatting van vs. 12 opgesloten, daar dit bidden eigenlijk betekent, een als smekeling naderen tot de Heere. Manasse naderde tot de Heere in het boetgewaad, met een gebroken geest en een verslagen hart, als smeking, dit wil hier de Heilige Geest ons op het hart binden.

En bad Hem 1) en Hij, de Heere, zijn God, wiens oor tot het geroep van de ellendigen geneigd is (Psalm 10: 17), liet zich van Hem verbidden, en hoorde zijn smeking, en Hij bracht hem weer te Jeruzalem, in zijn koninkrijk 2). Toen kende Manasse, dat de Heere God is en besloot, Hem voortaan in alle getrouwheid te dienen 3).

De vergeving van de zonden bevrijdt niet alleen van de toorn, maar herstelt ook de zondaar in de gunst en vriendschap van God. Want zoals uit de liefde van goedheid en de voorkomende genade van God, de vergeving van de zonden voortkomt, zo stelt die vergeving de zondaar in die staat, dat God hem achtervolgt met de liefde van het welbehagen en hem verwaardigt met het deelgenootschap van Zijn allerliefelijkste genade. Dan mag hij het aangezicht van God van de als een verzoend, toegenegen Vader aanschouwen, en genieten de aanspraak van Zijn vriendelijke woorden, en zich verlustigen in het gevoelen en smaken van Zijn zeer aangenomen en gemeenzame omgang en vriendschap, waarmee geen zoetheit van wijn vergeleken kan worden (Jes.57: 16-18).

Waarschijnlijk geschiedde dit na de dood van Esar-Haddon in het jaar 688 voor Christus toen Samughes op de troon kwam, en deze gebeurtenis door een genadedaad wilde vieren (vgl. 2 Koningen .25: 27). Joden en Christenen hebben echter over Manasse's bevrijding uit de kerker vele fabelachtige dingen verhaald, die wij hier niet in bijzonderheden willen optellen.

De schepping is vol levende wezens, verschillend bewerktuigd en op verschillende wijze levende, maar allen de heerlijkheid van dezelfde Schepper verkondigend. Zo is het ook in de Schrift. Men vindt er een rijke verscheidenheid van allerlei natuurlijk en geestelijk leven, van allerlei overtredingen en bekeringen. Nadat wij in de Schrift velerlei zondaren ontmoet hebben, komen wij tot een zeer groot zondaar, Manasse. Zijn grootvader Achaz was de goddelooste van de koningen geweest, zijn vader de vroomste na David; maar, als twaalfjarige knaap op de troon gekomen, was zijn grootvader Achaz zijn toonbeeld, en verdierf hij al het goede, dat zijn vader Hizkia had gesticht, en herstelde al de gruwelijke afgoderijen van Achaz, en nog zo vele andere afgoderijen erbij; hij liet zijn zonen door het vuur gaan (een soort van vuurdoop, om ze de afgoden te heiligen), hij pleegde allerlei huichelarij, hoererij, waarzeggerij, en was daarbij zo wreed en bloeddorstig, dat hij het onschuldig bloed te Jeruzalem deed stromen, ja hij deed meer, hij deed met geweld al het volk zondigen. Wij kunnen rekenen, dat het volk ten minste twintig jaren lang onder dat ondraaglijk juk gezucht heeft, maar toen God de koning en het volk meermalen vruchteloos gewaarschuwd had, bracht Hij een zwaar oordeel over beide. Manasse werd, aan koperen ketenen gesloten, naar Babel gevoerd en in de gevangenis geworpen. Daar kwam hij, als de verloren zoon, ook in het vreemde land tot de Heere; verootmoediging heette het oudtijds, nu heet het bekering. Niets kon ook Manasse redden dan zelfvernedering. Die zich hoog verheft, moet vallen, wil hij behouden worden. Wij willen er wel niet aan, maar tot vernedering moet het komen met ons allen. Het kan niet anders. De rechtvaardigen zullen blinken als de zon in het koninkrijk van de Vader, maar zij moeten door de nacht van het lijden heen. Laat ons dan de koperen ketenen niet los maken uit verkeerd medelijden, maar laat ons het dragen ervan verzachten, zoveel wij kunnen, en voorts wachten, totdat God ze los maakt, of ons de gelegenheid geeft ze los te maken. Er zijn commentaren op de Bijbel van Gods eigen hand. Zo is de bekering van Manasse een commentaar van Gods eigen hand op het woord: Keer weer tot Mij en Ik zal tot u wederkeren.

Even als een koning op gewichtige staatsstukken eigenhandig hier en daar een enkele aantekening aan de kant zet, zo hier. God verklaart altijd Zijn eigen woorden door levende voorbeelden. Wij hebben dan ook waarlijk geen bekeringsgeschiedenissen te verdichten; hier is een bekeringsgeschiedenis, als het ware geschreven in letteren, zoals men in Engeland soms op de aanplakbiljetten ziet, van een el lang, want er zijn mensen, die klein schrift kunnen lezen, maar ook anderen, die zeer groot schrift moeten hebben, zullen zij kunnen lezen. En zie hier nu zo'n schrift. Nee, Manasse was geen klein zondaar, maar een groot zondaar; hij was zoals men zegt: "een duivel in mensengedaante," een gruwelijk monster. Maar voor God kunnen geen zonden te groot zijn; als ze met verootmoediging beleden worden, worden ze ook vergeven. Daarom scheiden ook nooit onze zonden ons van God, maar onze eigen gerechtigheid, onze onwil om vergeving te ontvangen, zoals dan ook de Heere tot Jeruzalem zei: Ik heb u willen vergaderen, maar u hebt niet gewild. Die wil, die kome en neme de

wateren des levens om niet. Om niet. Zo'n vreemd woord noemde Luther de dood van de eigen gerechtigheid en van de Roomse Kerk. En dat is het ook; voor zo'n woord kunnen zij niet bestaan, daarom moeten zij sterven. God vergeeft om niet, enkel door geloof, zonder de werken. Wij zien het bij Manasse. In zijn benauwdheid bad hij tot God en God liet zich verbidden en vergaf hem niet alleen, maar herstelde hem weer in zijn koninkrijk. Wat een koninklijke edelmoedigheid! Wat is God in het vergeven overvloedig mild! Wij zouden zeggen: zo'n goddeloze te vergeven is veel, is genoeg; maar hem daarenboven met eer en heerlijkheid te overladen, waartoe zou dat dienen, dan om de zondaars stoutmoedig te maken en hen in hun kwaad te sterken. Maar God spreekt en denkt zo niet. Al wat God doet is volkomen, er ontbreekt niets aan.

Newton, die jaren lang een boos zondaar was en toen bekeerd werd, verhaalt van een predikant, die, na jaren lang tegen van de waarheid gepredikt te hebben, bekeerd werd. Deze predikte nu wel anders en kon ook wel geloven, dat God hem persoonlijk vergaf, maar dat hij zo vele jaren lang zo vele zielen naar het verderf had geleid, dat kon hij niet vergeten en niet voor vergeven houden. Newton, aan wie hij dit bezwaar te kennen gaf, bracht hem tot rust, met het voorbeeld van Manasse. Hij vergeeft alles, de zonde, de schuld en haar gevolg in.

In deze weinige woorden ligt de ganse bekering van Manasse opgesloten. Want kennen hier is erkennen en God de Heere, staat hier tegenover de afgoden, die hij gediend en verheerlijkt had. Hiermee wordt het gezegd, dat hij het soevereine recht van de erkende, om met hem te handelen, als Hij gehandeld heeft, maar ook dat hij het schadelijke en schandelijke van de valse dienst van de afgoden had leren erkennen, maar ook verfoeien, en de dienst van de enige en waarachtige God leren liefkrijgen en beminnen. Van die God, die hem in de diepte van de benauwdheid had gebracht, maar ook de bede op zijn lippen had gelegd, maar ook hem had verhoord en zijn voeten in de ruimte gesteld.

En hierna, toen hij weer in zijn koninkrijk regeerde, bouwde hij, ter versterking van zijn hoofdstad, de buitenmuur, die ter insluiting van de heuvel Akra reeds door zijn vader Hizkia was opgericht (Hoofdstuk 32: 5), aan de stad van David, aan de westzijde van Gihon in het dal, van de westzijde van de Zion, van het Gihondal af, noordwestwaarts op en tot aan het noordoosten tot de ingang van de Vispoort, in de noordoostelijke hoek van de Beneden- of Nieuwstad, en omsingelde Ofel; de muur liep verder van de noordoosthoek naar het Zuiden om het spitse uiteinde van de Moria-heuvel, rondom de Ofel (Hoofdstuk 26: 9), en verhief die zeer; hij leide ook ter beveiliging van het overige land, krijgsoversten in alle vaste steden van Juda.

En hij nam de vreemde goden en die gelijkenis (vs. 7), uit het huis van de Heere weg, mitsgaders al de altaren, die hij gebouwd had op de berg van het huis van de Heere, en te Jeruzalem (vs. 3 vv.), en hij wierp ze buiten de stad 1).

Hieruit blijkt, dat Manasse's bekering oprecht was. Alles, wat met de afgodendienst in verband stond, deed hij weg, en hij herstelde het altaar van de Heere. Dit was bij Manasse een lust krijgen in de dienst van de Heere en bewijs van de opstanding van de nieuwe mens.

Er staat niet, dat zij vernietigd werden; wellicht dat Manasse dit niet nodig achtte. Het is daarom, dat zij volkomen door Josia zijn vergruisd, omdat Amon, Manasse's zoon en opvolger, ze weer had opgericht.

En hij richtte het altaar van de Heere, hij herstelde het brandofferaltair in de voorhof van de priesters toe, en offerde daarop dankoffers en lofofferen, en zei 1) tot Juda, dat zij de Heere, de God van Israël, dienen zouden.

Dit zeggen was een koninklijk bevel en niet alleen een aanmaning. Een zeggen bij een Oosters monarch staat met ons bevelen gelijk, vooral in de Boeken, die na de Ballingschap geschreven zijn.

Maar het volk offerde nog niet uitsluitend op deze enig rechtmatige offerplaatsen, als ten tijde van Hizkia (Hoofdstuk 32: 12), maar zoals onder de vroegere koningen, ook op de hoogten, hoewel de Heere, hun God, en niet de afgoden.

Het overige nu van de geschiedenissen van Manasse 1), en zijn gebed tot zijn God (vs. 13), ook de woorden van de zieners, die tot hem gesproken hebben in de naam van de Heere, de God van Israël (vs. 10), zie, die zijn geschreven in de geschiedenissen van de koningen van Israël (1Ch 29: 30).

Wij weten, dat Assar-haddon in zijn inscriptie zegt, dat hem 22 koningen van Syrië hebben gehoorzaamd. Hij telt onder dezen Minasi (Manasse van Juda) en de koning van Cyprus op.

En zijn gebed, en hoe zich God van hem heeft laten verbidden, ook al zijn zonde, en zijn overtreding, en de plaatsen, waarop hij hoogten gebouwd, en bossen, en gesneden beelden gesteld heeft, eer hij vernederd werd, zie, dat is beschreven in de woorden van de ziener, volgens een andere vertaling: in de geschiedenissen van Hosai, een ons niet nader bekende profeet.

En Manasse ontsliep met zijn vaderen en zij begroeven hem in zijn huis, juist: in de tuin van zijn lustslot, dat hij zich op de Ofel had laten bouwen, ook hof van Uzza geheten (2 Koningen .21: 18); en zijn zoon Amon werd koning in zijn plaats.

II. Vs. 21-25. Amon regeert geheel in dezelfde geest, als zijn vader in de 22 jaren van zijn goddeloosheid, zonder dat bij hem, zoals bij Manasse tot een ware bekering gekomen is; hij werd echter reeds na twee jaren van zijn heerschappij door hofbeambten omgebracht, waaraan het volk van het land zijn dood wreekt, terwijl het zijnen, eerst 8 jaar oude zoon op de troon zet, misschien wel met voorbijgang van een oudere prins (Vergelijk 2 Koningen .21: 19-26).

Amon was tweentwintig jaren oud, toen hij koning werd, en regeerde twee jaren, (van 641 voor Christus), te Jeruzalem 1).

"2Ki 21: 19" en "2Ki 21: 20" en 2Ki 21: 21" en "2Ki 21: 22" en "2Ki 21: 23" en "2Ki 21: 24" en "2Ki 21: 25" en "2Ki 21: 26"

En hij deed dat kwaad was in de ogen van de Heere, zoals zijn vader Manasse gedaan had (vs. 2 vv.); want Amon offerde al de gesneden beelden, die zijn vader Manasse gemaakt had, en diende ze, omdat zij wel door Manasse waren weggeworpen, maar niet vernield of vergruisd.

Maar hij vernederde zich niet voor het aangezicht van de Heere, zoals Manasse, zijn vader zich later (vs. 12 vv.), vernederd had, maar deze Amon vermenigvuldigde de schuld, hoopte zonde op zonde.

En zijn knechten, enigen van zijn hofbeambten, maakten een verbintenis tegen hem, en doodden hem in zijn huis, in het lustslot op de Ofel.

Maar het volk van het land sloeg, doodde hen allen, die de verbintenis tegen de koning Amon gemaakt hadden, en het volk van het land maakte (vgl. Hoofdstuk 26: 1 26.1), zijn zoon Josia koning in zijn plaats, maar hij zelf, Amon, begroef men in het graf, dat hij zich had laten maken, naast dat van zijn vader, in de hof van Uzza.

HOOFDSTUK 34

JOSIA REINIGT EN BETERT DE TEMPEL

Vs. 1-13. In Josia bezit het rijk van Juda weer een vrome koning, ja de vroomste en getrouwste koning, die na David op de troon heeft gezeten. Wel is hij nog zeer jong aan de regering gekomen, maar hij zoekt reeds vroeg de Heere, de God van zijn vader David, begint met het 12de jaar van zijn regering het land te zuiveren van de gruwelen van de afgoderij, en bereidt een herstelling van de tempel voor, die in het 18de regeringsjaar ook wordt uitgevoerd (Vlg. 1 Koningen .22: 1-7).

Josia was acht jaren oud, toen hij koning werd, en regeerde eenendertig jaren te Jeruzalem, van 641-610 voor Christus

En hij deed dat juist was in de ogen van de Heere, en wandelde in de wegen van van zijn vader David, en week niet af ter rechter- noch ter linkerhand (2Ki 23: 25).

Want in het achtste jaar van zijn regering, toen hij nog een jongeling was, van 16 jaren, begon hij, onder leiding van zijn vrome moeder Jedida en van getrouwe mannen, die tot dusver de regering in handen gehad hadden, de God van zijn vader David te zoeken (2Ki 22: 2), en in het twaalfde jaar, sinds het jaar 629 begon hij Juda en Jeruzalem van de hoogten 1) en de bossen, en de gesneden en de gegoten beelden te reinigen.

De hoogten, zijn de hoogten, waarop de altaren stonden, aan Baäl gewijd. Als dan ook in het volgende vers gezegd wordt, dat zij de altaren afbraken, dan worden daar tevens bedoeld de hoogten, waarop die altaren stonden.

En de beenderen van de priesters verbrandde hij op hun altaren (2 Koningen .23: 14), en hij reinigde Juda en Jeruzalem.

Daartoe in de steden van Manasse, en Efraïm, en Simeon (Hoofdstuk 15: 8), ja tot Nafthali toe, het noordelijk gedeelte van Palestina, in haar woeste plaatsen d.i. puinhopen want zij waren sinds Salmanasser verwoest, rondom (2 Koningen .23: 15 vv.),

Het kan bevreemding wekken, dat hier Simeon bij het voormalige rijk van de Tien stammen wordt geteld, maar men bedenkt, dat hier van een godsdienstige en niet van een burgerlijke zaak gesproken wordt. En nu, hoewel Simeon burgerlijk tot Juda werd gerekend, had deze stam op godsdienstig gebied, ten opzichte van de afgoderij en de beeldendienst, zich veel meer met het rijk van de Tien stammen verenigd.

Brak hij ook de altaren af en de bossen, Ascheren en de gesneden beelden stampte hij, die vergruizend, en al de zonnebeelden hieuw hij af in het ganse land van Israël: daarna keerde hij weer naar Jeruzalem.

In het achttiende jaar nu van zijn regering, over dit jaar zullen wij thans inzonderheid spreken, als hij het land en het huis van de Heere ten minste gedeeltelijk gereinigd had, zond hij Safan, de zoon van Azalia, de staatssecretaris, en Maäseja de overste van de stad, en Joha, de zoon van Joahaz, de kanselier, om het huis van de Heere, zijn God, te verbeteren, nadat men reeds veel hiertoe had voorbereid.

En zij kwamen tot Hilkia, de hogepriester (1 Kronieken 6: 13), en zij gaven het geld, dat ten huize van God gebracht was op dergelijke wijze opgebracht was als eenmaal bij de herstelling van de tempel onder Joas (Hoofdstuk 24: 6 vv.), dat de Levieten, die de dorpel bewaarden, vergaderd hadden uit de hand van Manasse en Efraïm, en uit het ganse overblijfsel van Israël, en uit gans Juda en Benjamin, en te Jeruzalem wedergekomen waren;

Want zij gaven het, zonder dat zij later van ontvangst en uitgaaf rekening hoefden te doen, de werkmeesters en de bouwlieden, om gehouwen stenen te kopen, en hout tot de samenvoegingen, en om de huizen te zolderen, die de koningen van Juda door nalatigheid verdorven hadden.

Zij waren ook over de lastdragers en de voortdrijvers van allen, die in enig werk arbeidden: want uit de Levieten waren schrijvers en ambtlieden en portiers 1) (1 Kronieken 26).

De bedoeling is ongetwijfeld, dat ook van de schrijvers, ambtlieden en portiers uit de Levieten, evenals van de zangers, bij de verbetering van de Tempel tegenwoordig waren.

II. Vs. 14-33. Terwijl bij gelegenheid van de herstelling van de Tempel, het sedert meer dan 70 jaren verdwenen en vergeten Wetboek van de Heere gevonden en bij de koning gebracht wordt, zendt deze, ontsteld over de daarin uitgesproken dreigingen, die men zich naar zijn eigen bekentenis zo waardig gemaakt had, een boodschap aan de profetes Hulda, met de vraag, hoe men het gericht zou kunnen ontgaan. De profetes geeft nu wel ten antwoord, dat dit niet meer mogelijk is, en dat slechts de vrome koning verschoond zou worden, nochtans doet Josia alles, wat hij tot heil van zijn volk nog doen kan, laat zijn onderdanen in de Tempel verzamelen, hun daar de wet voorlezen en hen weer is het verbond met de Heere treden, waardoor hij toch dit bereikt, dat de gruwelen van de afgoderij uit het land verwijderd worden, en het volk de Heere dient zolang hij leeft (Vergelijk 2 Koningen .22: 8-23: 20).

En als zij, de in vs. 8 genoemde beampten van de koning, onder medewerking van de priesters het geld uitnamen uit de lade (Hoofdstuk 24: 8 vv.), dat in het huis van de Heere gebracht was, vond de hogepriester Hilkia het sinds vele jaren reeds verdwenen en in de Tempel te bewaren exemplaar van het wetboek van de Heere, gegeven door de hand van Mozes.

En Hilkia antwoordde en zei, terwijl hij het ontdekte en aanstonds voor een belangrijke vondst erkende, tot Safan, de schrijver, staatssecretaris (2 Samuel .8: 17): Ik heb het wetboek gevonden in het huis van de Heere. En Hilkia gaf Safan dat boek, om daarin te lezen en het de koning over te brengen.

En zij hebben het geld samen gestort, dat in het huis van de Heere gevonden is, en hebben het gegeven in de hand van de bestelden de opzichters, en in de hand van degenen, die het werk maakten.

Voorts gaf Safan, de schrijver, van dit bericht nu overgaande tot de mededeling van de gebeurtenis (vs. 14), de koning te kennen, zeggende: Hilkia, de priester, heeft mij een bijzonder gewichtig boek gegeven, dat hij bij het geld uitschudden gevonden heeft en ook u van groot gewicht zal zijn. En Safan las daarin voor het aangezicht van de koning, met welke zware oordelen de Heere Zijn volk bedreigd had in Lev.26 en Deuteronomium 28, wanneer het van Hem afviel.

Het geschiedde nu, toen de koning de woorden van de wet hoorde, dat hij, vol ontzetting, omdat het volk door zijn afgoderij zich al die gerichten in hoge mate waardig gemaakt had, zijn kleren scheurde en weende (vs. 27).

En de koning gebod Hilkia, de hogepriester, en Ahikam, de zoon van Safan (Jer.26: 24; 5), en Abdon, juist naar 2 Koningen .22: 12 Achbor, de zoon van Micha (Jer.26: 22; 36: 12), en Safan, de schrijver (vs. 8,15 vv. 34.8,15), en Asaja, de knecht van de koning, welke hooggeplaatste mannen hij schielijk bij zich geroepen had, zeggende:

Ga heen tot de profetes Hulda (2Ki 22: 13), vraag de Heere voor mij, en voor het overgeblevene in Israël en in Juda 1), over de woorden van dit boek, dat gevonden is, wat wij ter afwending van de door Hem gedreigde gerichten doen kunnen; want de grimmigheid van de Heere is groot, die over ons uitgegoten is, omdat onze vaders met ons niet hebben gehouden het woord van de Heere, om te doen naar al hetgeen in dat boek geschreven is.

Dat is voor degenen, die van de verwoesting van het rijk van de Tien stammen, door de koning van Assyrië zijn overgebleven, en voor degenen, die nog in Juda woonden na de tuchtiging van Manasse of de overwinningen van Sanherib, vóórdat hij door een Engel van de Heere geslagen werd.

Toen ging Hilkia heen, en die verder de afgezanten van de koning waren, tot de profetes Hulda, de huisvrouw van Sallum, de zoon van Tokhath, of Thikwa, de zoon van Hasra, of Harhas, de klederbewaarder van de koning. Zij nu woonde te Jeruzalem in het tweede deel, d.i. in de benedenstad: en zij spraken zulks tot haar.

En zij zei tot hen: Zo zegt de Heere, de God van Israël: Zeg de man, die jullie tot Mij gezonden hebben:

Zo zegt de Heere: Zie, Ik zal kwaad over deze plaats, de stad Jeruzalem, en over haar inwoners brengen; al de vloeken, die geschreven zijn in het boek, dat men voor het aangezicht van de koning van Juda gelezen heeft.

Daarom dat zij Mij verlaten, en anderen goden gerookt hebben, opdat zij Mij tot toorn verwekten 1) met alle werken van hun handen, met de afgoden, die zij gediend hebben; zo zal

Mijn grimmigheid uitgegoten worden tegen deze plaats, en niet uitgeblust worden, de straf, die Ik besloten heb, te zenden, kan niet meer worden afgewend.

Hieruit kon de koning weten, dat de toorn van de Heere over Juda reeds gekomen was. Het onweer van Gods toorn en grimmigheid had zich reeds boven Juda samengetrokken en niets kon meer de uitbarsting verhoeden.

Maar tot de koning van Juda, die jullie gezonden heeft, om de Heere te vragen, tot hem zult u zo zeggen: Zo zegt de Heere, de God van Israël, aangaande de woorden, die u gehoord hebt;

Zie, Ik zal, vóórdat het geschiedt, u verzamelen tot uw vaders, en u zult met vrede, zonder dat u de gruwel van de verwoesting zult aanschouwen, in uw graf verzameld worden, en uw ogen zullen al dat kwaad niet zien, dat Ik over deze plaats en over haar inwoners brengen zal. En zij, de vijf gezanten (vs. 20), brachten de koning dit antwoord van de profetes weer.

Toen, om van zijn zijde niets te verzuimen, wat tot een grondige verootmoediging van het volk en tot een matiging van de over hen beslotene gerichten dienen kon, zond de koning henen, en verzamelde alle oudsten van Juda en Jeruzalem.

En de koning ging op de voor het werk, dat hij in de zin had, bepaalde dag op in het huis van de Heere, en al de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem, die hij uitgenodigd had (vs. 25), mitsgaders de priesters en de Levieten, en al het volk, dat zich vrijwillig er bij begaf, van de groten tot de kleinen toe; en men las voor hun oren al de woorden van het boek van het verbond, dat in het huis van de Heere gevonden was (2Ki 23: 2).

En de koning stond in zijn standplaats, bevond zich gedurende deze handeling op de koningsplaats in de voorhof van de priesters, en a) maakte een verbond voor het aangezicht van de Heere, door allereerst zijnerzijds als zijn plicht te erkennen, om de Heere na te wandelen, en om Zijn geboden, en Zijn getuigenissen, en Zijn inzettingen met zijn ganse hart en met zijn ganse ziel te onderhouden, doende de woorden van het verbond, die in dat boek geschreven zijn.

Joz.24: 25

En hij deed allen, die te Jeruzalem en in Juda en in Benjamin gevonden werden, staan of treden in dat verbond; en de inwoners van Jeruzalem deden van stonde aan, althans uiterlijk naar het verbond van God, de God van hun vaders, door aanstonds op deze dag alle overblijfselen van de afgoderij, die ergens in de stad nog voorhanden waren, te vernietigen.

Josia dan deed, in de overige jaren van zijn regering, alle gruwelen weg uit alle landen, die van de kinderen van Israël waren, dus niet alleen uit zijn eigen regeringsgebied, maar ook uit dat van het vroegere noordelijke rijk (vs. 6), en maakte onder medewerking van de profeten, vooral van Jeremia, allen, die in Israël gevonden werden, overeenkomstig het

voorbeeld van degenen, die te Jeruzalem en in Benjamin aanwezig waren (vs. 32), te dienen, te dienen de Heere, hun God; al zijn 1), Josia's dagen weken zij niet af van de Heere, de God van hun vaders, na te volgen, ofschoon zij niet innerlijk bekeerd werden (Hoofdstuk 11).

Zolang als Josia leefde, duldde hij geen afgodendienst en het volk gehoorzaamde hem. Het bleef echter bij een uitwendige en werd niet een hartgrondige bekering. Als straks Josia tot zijn vaders verzameld is en zijn opvolgers zijn wegen verlaten, valt ook het volk weer van de God van de vaders af en vertreedt het verbond, wat zij nu onder deze koning hebben vernieuwd.

HOOFDSTUK 35

JOSIA HOUDT PASCHA EN KOMT OM IN DE STRIJD

III. Vs. 1-19. Na de viering van het Paasfeest vermeld te hebben, dat in het 18de regeringsjaar van Josia, na de zuivering van het land van alle afgoderij, na de herstelling van de tempel en de vernieuwing van het verbond met de Heere, op last van de koning algemeen en overeenkomstig de voorschriften van de wet nauwkeurig gehouden werd, spreekt de Schrijver, die naar de aard van dit werk het Paasfeest uitvoerig beschrijft, met bijzondere belangstelling over de diensten, die de Priesters en Levieten, naar hun ambt, daarbij moesten verrichten. Zijn beschrijving is des te gewichtiger, omdat zij in vele punten ons een vollediger voorstelling geeft van hetgeen op het Paasfeest voorviel, dan de meer onbepaalde opgaven uit de Boeken van Mozes en de daarop betrekking hebbende voorschriften en mededelingen (Vergelijk 2 Koningen .23: 21-23).

Daarna, nadat hij van de steden van het voormalige Rijk van de Tien stammen, waarin hij de afgoderij afgeschaft had, naar Jeruzalem teruggekeerd was (2 Koningen .23: 21), hield Josia, nog in hetzelfde 18de jaar van zijn regering d.i. 624 voor Christus het Pascha van de Heere te Jeruzalem; en zij slachtten het Pascha, naar het voorschrift van de wet (Exod.11: 1 vv.), op de veertiende dag van de eerste maand.

En hij stelde de priesters op hun wachten, verdeelde hen in de verschillende ordeningen, zoals zij door David vastgesteld waren (1 Kronieken 24); en hij sterkte hen, moedigde hen op grond van de Goddelijke wet aan tot de dienst van het huis van de Heere (Hoofdstuk 29: 5 vv.).

En hij zei tot de Levieten, die gans Israël onderwezen (Hoofdstuk 17: 8 vv. Nehemia 8: 9 en 7), die de Heere heilig waren: Zet de heilige ark in het huis 1), dat Salomo, de zoon van David, de koning van Israël, gebouwd heeft; u heeft nu voortaan geen last meer op de schouders, maar kunt ze eens voor altijd op de voor haar bestemde plaats laten staan, en daarentegen het overige van uw ambt des te ijveriger waarnemen; dien nu de Heere, uw God, en Zijn volk Israël;

Niet weinige uitleggers zijn van gevoelen, dat de Ark onder afgodische koningen van haar plaats was genomen en dat nu Josia hier het bevel geeft, om haar weer in het Heilige der heiligen in te brengen. Anderen, dat de Levieten van mening waren, dat zij bij het Pascha de Ark moesten ronddragen, zoals dat vroeger bij bijzondere gelegenheden geschiedde, vóór Salomo's tempelbouw, en dat nu de koning hen dit wil verhinderen.

Men vergeet dan echter, wat het eerste geval betreft, dat dit bevel dan niet tot de Levieten, maar tot de Priesters had moeten geschieden, omdat de Priesters geroepen waren, de Ark in het Allerheiligste in te brengen.

Voor het tweede is geen enkel bewijs.

Naar ons gevoelen, wil Josia hier aan de Leviëten zeggen, om de Ark over te laten aan het Heiligdom, (in Joël 4: 3 hebben wij in de grondtekst dezelfde constructie van het werkwoord met het voorzetsel b) en zich nu, omdat zij niet meer verplicht waren, de Ark, zoals geschreven was in het Wetboek, dat onlangs was teruggevonden, te dragen, van hun ambt te kwijten, door het volk te onderwijzen in de rechten en wetten van de Heere. Daarom wordt ook in het eerste gedeelte van ons vs. er op gewezen, dat de Leviëten het volk onderwezen, en aan het slot tot hen het woord gesproken: "Dien nu de Heere, uw God, en Zijn volk Israël." Want wèl moesten de Priesters de Ark inbrengen, maar in de woestijn waren de Leviëten geroepen, om op hun tocht de Ark te dragen. De koning wijst hen er daarom op, dat zij nu veel vrije tijd hadden gekregen, die zij nu moesten besteden in het dienen van de Heere en Zijn volk, niet alleen, door bij de offeranden te helpen, en bij dit Paasfeest de behulpzame hand te bieden, maar ook door als leraren van het volk op te treden.

En bereid schik u naar de huizen van uw vaders, naar uwe verdelingen, naar het voorschrift van David, de koning van Israël, en naar de beschrijving van zijn zoon Salomo;

En sta, ook nu, nu het de viering van het Paasfeest betreft, in het heiligdom, naar de onderscheiding van de vaderlijke huizen, voor uw broeders, het volk, en naar de afdeling van de vaderlijke huizen van de Leviëten, dus op zo'n wijze, dat op ieder vaderlijk huis van het volk of de gewone Israëliëten slechts een deel van een vaderlijk huis van de Leviëten komt;

En slacht het Pascha, de Paaslammeren, (Hoofdstuk 30: 16 vv.), en heilig u, en bereid dat voor uw broeders, doende naar het woord van de Heere, door de hand van Mozes, zoals verder met deze lammeren geschieden moet.

En Josia gaf voor het volk, dat zelf zich geen lam kon aanschaffen, van klein vee, lammeren en jonge geitenbokken, die allen tot Paaschofferden, naar al hetgeen er gevonden werd, in getal dertigduizend; maar van runderen drie duizend: dit, die ganse menigte van 30.000 lammeren en 3.000 runderen was, werd gegeven van de have van de koning 1).

Men merke hier op, hoe betamelijk het is, dat zij, die zich met ernst op de godsdienst toeleggen en er anderen toe willen aanzetten, volgens hun plicht, die zo gemakkelijk moet maken als mogelijk is, en met zo weinige moeite die vergezeld moet gaan, als wezen kan, dat God in dit opzicht mild onder hen gezaaid mocht hebben, verwacht Hij ook een volle oogst. Hier zou Israël misschien verre te kort geschoten zijn in de plechtigen dienst en het werk van de Heere ongedaan gelaten hebben, was de koning niet geneigd en in staat geweest, om uit zijn eigen voorraad het algemeen gebrek te vervullen.

Ook gaven zijn vorsten de Rijksvorsten tot een vrijwillig offer voor het volk, voor de priesters en voor de Leviëten, een aantal van lammeren en runderen, die hier niet nader opgegeven worden (vgl. Hoofdstuk 30: 24). Maar ook de priestervorsten brachten een offergave, namelijk: Hilkia en Zacharia, en Jehiël, de oversten van het huis van God, gaven de priesters tot Paaschofferden, tweeduizend en zeshonderd klein vee (lammeren en geiten vs. 7), en driehonderd runderen.

Daartoe Chonanja, en Semaja, en Nethaneël, zijn namelijk Chonanja's geestelijke broeders, mitsgaders Hasabja, en Jeïel en Jozabad, de oversten van de Levieten, gaven de Levieten tot Paaschofferen, vijfduizend klein vee en vijfhonderd runderen.

Zo werd de dienst toeberaid, en de priester stonden in hun standplaats op hun post, en de Levieten in of, naar hun verdelingen, naar het gebod van de koning.

Daarna slachtte men het Pascha, en de priesters sprengden het bloed uit hun handen, en de Levieten trokken de lammeren de huiden af (Hoofdstuk 30: 16 vv.).

En zij namen het brandoffer daar af, zonderden daarna van de zo geslachte en geilde lammeren die delen af, die op het altaar verbrand moesten worden, opdat zij die, naar de verschillende verdelingen van de vaderlijke huizen, waarin de gewone Israëlieten gescheiden waren, aan het volk geven mochten, en deze in plechtigen optocht het brandofferaltair naderend, het aan de priesters brachten, om de Heere te offeren, zoals geschreven is in het boek van Mozes (Lev.3: 6-17); en zo deden zij ook met de runderen, waarvan insgelijks alleen de bepaalde delen ter verbranding werden afgezonderd, terwijl het overige vlees gebraden en gegeten werd (vs. 13).

En zij kookten 1) het Pascha, het vlees van de Paaslammeren, nadat de vetdelen op het brandofferaltair waren verbrand, bij het vuur, naar het recht, zoals het behoort, d.i. zij braadden het (Exod.12: 7-9); maar de andere geheiligde dingen, het vlees van de runderen, kookten zij in potten, en in ketels, en in pannen, zoals men met het vlees van de dankoffers gewoon was te doen; en zij deelden het haastig onder al het volk.

Beter: braadden, omdat dit in de Wet van Mozes was voorgeschreven.

Tegenover de mening van sommigen, dat het braden van de Paaslammeren en het koken van het dankoffervlees gelijktijdig plaats vond aan de avond van de 14de Nisan, de dag van het eigenlijke Paasfeest, merkt Keil volkomen waar aan: "Dit ligt noch in het "alzo deden zij met de runderen" (vs. 12), noch in het bericht (vs. 14), dat de Priesters tot in de nacht met het brandoffer en het vet bezig waren. Volgens vs. 17 hielden de Israëlieten in die tijde niet slechts het eigenlijke Pascha, maar ook het feest van de ongezuurde broden zeven dagen. De beschrijving van het brengen en van de toebereiding van het offer, deels voor het altaar, deels voor de maaltijd in vs. 13-15 meegedeeld, heeft betrekking niet slechts op het Pascha in engere zin, maar tegelijk op het feest van zeven dagen van de ongezuurde broden, zonder dat dit uitdrukkelijk wordt aangegeven, wijl deels uit de Wet, deels uit de gewoonte genoeg bekend was, dat tot de Paasmaaltijd slechts lammeren of bokken gebraden en gegeten werden, op de daarop volgende zeven dagen van de ongezuurde broden echter, behalve de dagelijkse brandoffers (Num.28: 16-25), ook nog dankoffers gebracht en offermaaltijden gehouden werden. Een verbinding, of veel meer een vermenging van de maaltijden, bereid uit het gebraden lam met het eten van het gekookte rundvlees, zou zo'n grote overtreding tegen de wettige voorschriften over het Paasmaal geweest zijn, dat men deze nooit van de koning Josia en de Priesters zou mogen verwachten."

Daarna bereidden zij ook voor zichzelf en voor de priesters; want de priesters, de zonen van Aäron, waren tot aan de nacht in het offeren van de brandoffers en het vet 1), zodat zij geen tijd hadden om het Pascha zelf voor zich te bereiden; daarom bereidden de Levieten voor zichzelf en tevens voor de priesters, de zonen van Aäron.

Dit vet geldt niet van de dankoffers, maar van het brandoffer. Wat hier gezegd wordt van de eerste dag, geldt ook voor de volgende dagen. Men kan zich voorstellen, dat de Priesters het buitengewoon volhandig hadden, omdat in die dagen niet alleen 37.600 lammeren en bokken, maar ook 3.800 runderen werden geofferd. Dat hier het vet van het brandoffer wordt bedoeld, wordt bevestigd door vs. 16, waar alleen van brandoffers sprake is.

En de zangers, de zonen van Asaf, waren in hun standplaats op hun post, waar zij de godsdienstige zangen moesten uitvoeren, naar het gebod van David, en Asaf, en Heman, en Jeduthun, de ziener van de koning (1 Kronieken 26), mitsgaders de portiers aan elke poort; zij hoefden niet te wijken van hun dienst, omdat hun broeders, de Levieten, voor hen het Paaslam bereidden, opdat zij hun ambt ongestoord zouden kunnen uitoefenen.

Zo werd de ganse dienst van de Heere op die dag beschikt, om Pascha te houden en van de vetstukken van de Paaslammeren en de brandoffers, brandoffers op het altaar van de Heere te offeren, naar het gebod van de koning Josia.

En de kinderen van Israël, behalve de burgers van Jeruzalem en Juda, ook de onderhorigen van het vroegere rijk van de Tien stammen, die er gevonden werden, hielden het Pascha op die tijd, en het feest van de ongezuurde broden zeven dagen.

Daar was ook geen Pascha als dat in Israël gehouden, van de dagen van Samuel, de profeet af; en geen koning van Israël hadden zo'n Pascha gehouden, zoals Josia dat hield met de priesters en de Levieten, en gans Juda en Israël, dat er gevonden werd in het gehele land, en de inwoners van Jeruzalem 1) vgl. 2 Koningen .23: 22).

Deze mededeling heeft betrekking op de uitgebreidheid van het feest en hierop, dat het nu geheel volgens de Wet werd gehouden. Wel was ook onder Hizkia het Pascha op treffelijk wijze gevierd, maar niet op de veertiende van de eerste maand, zoals nu, en zoals het eigenlijk behoorde, maar op die van de tweede maand.

In het achttiende jaar van het koninkrijk van Josia werd dit Pascha gehouden.

IV. Vs. 20-27. Hierop wordt Josia's laatste tijd verhaald. Als Farao Necho van Egypte naar Circesium trekt, om in de strijd tussen Assyrië en Babylonië het voordeel van zijn land waar te nemen, en zijn weg door het Israëlietisch gebied neemt, stelt Josia met een goede bedoeling, maar uit verkeerde staatkunde, zich tegen hem, wordt in de strijd hij Megiddo zwaar verwond en bezwijkt aan zijn wonden, nog voordat de wagen, die hem wegvoert, Jeruzalem bereikt. Hier wordt zijn lijk onder bijzonder diepe rouw van het volk, en een rouwklacht van de profeet Jeremia, op de berg Zion begraven, en het wordt een gewoonte in

Israël, om over bijzonder geliefde doden rouw te betonen als over Josia (Vergelijk 2 Koningen 23: 24-30).

Na dit alles, toen Josia het huis toebereid, de tempel weer tot geregelde godsdienst ingericht had, toog, in het jaar 610 voor Christus, Necho, de IIde van deze naam, de koning van Egypte, uit de 26ste dynastie (1Ki 3: 1) op, om te strijden tegen Karchemis, aan de Frath, om in de juist heden uitbrekende oorlog tussen Assyrië aan de een en Medië en Babylonië aan de andere zijde (2Ki 20: 12" en "2Ki 20.22) bij Circesium aan de Eufraat een vaste stelling aan te nemen, en Josia toog uit hem tegemoet, om zijn voortdringen naar de Eufraat te verhinderen.

Toen zond hij, Necho, boden tot hem, zeggende: Wat heb ik met u te doen, koning van Juda? Wat u aangaat, ik ben heden tegen u niet, maar tegen een huis, dat oorlog voert tegen mij, tegen mijn ervvijand, de koning van Assyrië; en God heeft gezegd, dat ik mij haasten zou; houd u af van God, weerstreef niet langer de wil van God, die met mij is, opdat Hij u niet verderft.

Farao Necho II, die 15-16 jaren regeerde (omstreeks 614-598 voor Christus) was een zoon van Psammetichus I; Het was hem, zoals zijn vader, te doen om de herstelling van de Egyptische oppermacht. Met telkens toenemende ijver en moed werkte hij op dit doel aan, maar zeer luttel waren de vruchten, die hij inoogstte. Had zijn vader de havens van de Nijl-Delta voor de buitenlanders opengesteld, Necho trachtte de zeehandel van de Middellandse zee met het verkeer op de Rode zee in onmiddellijke samenhang te brengen en tot dat doel beide zeeën door een kanaal van de Pelusische Nijlarm, tot aan de Arabische zeeboezem, met elkaar te verbinden. Maar nadat 120.000 mensen bij de arbeid omgekomen waren, zonder die te voleinden, verklaarde een orakel aan de koning, dat hij slechts tot voordeel van de buitenlanders werkte, waarop hij het werk liet liggen. Op zijn bevel ondernamen later Fenicische mannen, van de Rode zee, uit de omzeiling van Afrika tot aan de zullen van HERCULES, hetgeen zij in 3 jaren volbrachten. Maar Necho dacht niet enkel aan de werken van de vrede, hij wilde aan zijn land ook grote uitbreiding buiten zijn natuurlijke grenzen bezorgen, opdat het als wereldrijk kon optreden. Daartoe werd een oorlogsvloot gebouwd om Fenicië en Syrië onder de Egyptische heerschappij te brengen, en de steeds toenemende macht van de Babylonische koning Nabopolasser (2Ki 20: 12) te verbreken; met deze vloot landde hij ook met een groot leger noordelijk van de Karmel in de baai van Akko en zond aan Josia, die hem de weg door het Israëlitische gebied wilde beletten, de boven vermelde boodschap af. Als Necho zich daarin op een goddelijke opdracht beroept, die hem gebiedt zich met het bedoelde werk te haasten, en hem de doortocht door Palestina uitdrukkelijk vergunde, is daarbij zeker aan niets anders dan aan een heidens orakel te denken, dat hem in zijn onderneming gesterkt heeft; maar anderzijds kon Josia door de uitspraken van de profeten van zijn tijd ook in deze waarschuwing van een heidense koning een stem van God erkennen, die hem naar de juiste staatkunde wilde heen leiden (2Ki 23: 29). Intussen hoorde hij naar deze stem niet, hield aan zijn eigen wegen vast en bereidde zich daardoor zijn ondergang, zoals de volgende verzen verhalen. Hoe echter ook Necho in het jaar 606 de slag bij Karchemis tegen Nebukadnezar verloor, en uit geheel Azië verdreven werd, hebben wij in "2Ki 23: 37" verhaald. Op hem volgde gedurende 8 jaren Psammetichus

II en later Apriës, in de Bijbel Hofra genoemd (2Ki 24: 20), die de koning Zedekia tot afval van Nebukadnezar verleidde, maar hem daarna toch in niets helpen kon, en die zijn troon aan de opstandeling Amasis II verloor. Deze verhief door verschillende weldadige inrichtingen het land tot een hoge trap van welvaart, stelde zich echter ook in een vijandige verhouding tot het te zijner tijd opkomende Perzische rijk, en bewerkte daardoor de tocht van Kambyzes tegen Egypte zonder echter de inval van de laatstgenoemde in zijn land nog te beleven (Het verdere zie bij Ezra 1: 4).

Wat Dächsel hier zegt, dat we hier aan een heidens orakel hebben te denken, is het gevoelen ook van andere uitleggers. Maar ons inziens ten onrechte. Er is hier sprake van de ware God en niet van een heidens orakel. Uit vs. 22 blijkt dit volkomen duidelijk. De koning van Egypte zegt hier, dat de levende God hem dit gezegd heeft, en dat Josia daarom hem niet moet tegenstaan. Sommige uitleggers nemen dan ook aan, dat hij een droom heeft gehad, of dat een profeet tot hem gezonden is, maar hiervoor is geen bewijs. Wat Necho wilde en van voornemen was te doen, erkende hij als de wil van God. Dit spreekt hij hier uit. In elk geval was de waarschuwing van Necho voor Josia een stem van God (vs. 22), een waarschuwing van Gods zijde.

Maar Josia keerde zijn aangezicht niet van hem, maar hij verstellde zich 1), om tegen hem te strijden, en hoorde niet naar de woorden van Necho, uit de mond van God, maar hij kwam om te strijden in het dal Jizreël bij Megiddo.

Verstellde zich. Hier wordt van Josia hetzelfde gezegd, als wat van Achab wordt meegedeeld. Hij trok andere kleren aan, opdat hij niet herkend zou worden. Anderen vatten het op in geestelijke zin, en dan in deze, dat, terwijl hij vroeger altijd naar Gods wil had geluisterd, hij in dit geval zich anders gedroeg. Dit komt ons echter zeer gezocht voor, omdat het veel meer voor de hand ligt, dat Josia de koning van Egypte niet vertrouwd heeft, en zijn woorden niet als een openbaring van de Goddelijke wil heeft beschouwd.

"2Ki 23: 29"

En de schutters schoten, toen het nu werkelijk bij Megiddo tot een treffen kwam, de koning Josia. Toen zei de koning tot zijn knechten: Voer mij weg, breng mij meteen van de krijgswagen af, want ik ben zeer gewond.

En zijn knechten namen hem weg van de krijgswagen, en voerden hem op de tweede wagen, die hij had, zijn gewone reiswaagen, die grotere gemakken aanbood, en brachten hem te Jeruzalem; en hij stierf nog onderweg bij Hadad Rimmon, niet ver ten zuiden van Megiddo, en werd begraven in de graven van zijn vaders, in een kamer bij die graven (1Ki 2: 10); en gans Juda en Jeruzalem bedreven rouw over Josia.

En Jeremia, die diep voelde, hoeveel het volk in deze laatste vrome koning verloor, en die door de Geest vooruit zag, dat het nu met alle heerlijkheid van Israël gedaan en het gericht over Juda en Jeruzalem nabij was, maakte een ons niet nader bekend klaaglied over Josia, zoals alle zangers en zangeressen spraken in hun klaagliederen van Josia, tot op deze dag;

want zij gaven ze tot een inzetting in Israël, zodat als men over iemand, die een langer leven waardig geweest was, rouw bedrijven wilde, men gewoon was te zeggen: "Hij is te betreuren als Josia." En zie zij zijn geschreven in de klaagliederen 1).

Niet te verwarren met de Klaagliederen van Jeremia, die ons zijn overgeleverd.

Het overige nu van de geschiedenissen van Josia, en zijn goeddadigheden aan zijn volk, naar dat geschreven is in de wet van de Heere;

Zijn geschiedenissen dan, de eerste en de laatste, zie die zijn geschreven in het boek der koningen van Israël en van Juda (1Ch 29: 30).

HOOFDSTUK 36

VAN JOSIA'S OPVOLGERS EN DE BABYLONISCHE GEVANGENSCHAP

Vs. 1-4. De verering van Joahaz die slechts 3 maanden duurde, wordt ons zeer kort beschreven, zonder dat de geest, waarin zij gevoerd werd, ons nader wordt uiteengezet; de Kroniekschrijver gaat meteen over tot Joahaz' afzetting door Farao Necho van Egypte, die in diens plaats zijn oudere broeder Eljakim, onder de naam van Jojakim, op de troon van Juda verheft (Vgl 2 Koningen .23: 31-35).

Toen nam het volk van het land (vgl. Hoofdstuk 26: 1) Jehoahaz, de zoon van Josia (1Ch 3: 15), en zij maakten hem koning, in zijn vaders plaats, te Jeruzalem.

Drieëntwintig jaar was Joahaz oud, dus twee jaar jonger dan zijn broeder Eljakim (vs. 5), toen hij, in het jaar 610 voor Christus koning werd, en hij regeerde drie maanden te Jeruzalem in de geest van de afgodische koningen van Juda.

Want de koning van Egypte, die Farao Necho (Hoofdstuk 35: 20), die na de slag bij Megiddo zich in Syrië gevestigd en zijn hoofdkwartier te Riblath opgeslagen had, van waar hij ook Palestina beheerste (2Ki 23: 37), zette hem af te Jeruzalem: en hij leide het land een boete op van honderd talenten zilver en één talent goud (2 Koningen .23: 33).

En de koning van Egypte maakte zijn broeder Eljakim koning over Juda en Jeruzalem, en veranderde zijn naam Eljakim in de verwante naam Jehojakim; maar zijn broer Joahaz nam Necho, en bracht hem in Egypte; waar hij later stierf.

II. Vs. 5-8. Ook aangaande Jojakim's elfjarige regering is ons bericht zeer kort; het vermeldt wel Jeruzalem's eerste inneming in het jaar 606, waarbij ook Daniël werd weggevoerd, maar hij slaat de treurige toestand over, waarin Jojakim sinds 602 voor Christus, door zijn afval van Nebukadnezar, het rijk bracht, en evenzeer hoe zijn leven een einde genomen heeft (Vergelijk Koningen .24: 1-7).

Vijfentwintig jaar was Jehojakim oud, toen hij, nog in het jaar 610 voor Christus, koning werd, en regeerde elf jaar te Jeruzalem, tot 599, en hij deed dat kwaad was in de ogen van de Heere, zijn God.

Nebukadnezar, de koning van Babel, toog, na de slag bij Karchemis, in het jaar 606 voor Christus, nadat hij de koning van Egypte geslagen en uit Azië geworpen had, op zijn tocht naar dit land, tegen hem op, veroverde Jeruzalem, en bond hem, Jojakim, met twee koperen ketenen, om hem te voeren naar Babel, maar liet hem daarna, tegen overgave van gijzelaars en heffing van een jaarlijkse schatting, in het land en in zijn heerschappij (2Ki 23: 37).

Nebukadnezar bracht ook reeds toen enige van de vaten van het huis van de Heere naar Babel, en stelde ze in zijn tempel te Babel.

Het overige nu van de geschiedenissen van Jehojakim 1), zijn afval van Nebukadnezar sedert het jaar 602 voor Christus, benevens het beklagenswaardig einde, dat hij toen vond (2 Koningen .24: 1 vv.), en zijn gruwelen, die hij deed, en wat aan hem gevonden werd, zie, dat is geschreven in het boek der koningen van Israël en Juda (1Ch 29: 30): en Jehojachin, zijn zoon, werd koning in zijn plaats.

Hieruit blijkt voldoende, dat de Schrijver van de Kronieken niet, zoals sommigen willen, heeft willen melden, dat Jojakim naar Babel is weggevoerd. Alleen het voornemen van de koning van Babel. In dit vers laat hij duidelijk genoeg doorschemeren, dat Jojakim in Jeruzalem gebleven is en daar nog een geruime tijd heeft geregeerd.

Vs. 9 en 10. Midden in een tijd, waarin ten gevolge van de verwoestingen van Chaldeeuwse scharen, de verwarring in het land van Juda niet erger kon zijn, wordt Jehojachin koning in de plaats van zijn vader, die in een strijd tegen die krijgsscharen was omgekomen. Hij doet wat kwaad is in de ogen van de Heere, maar raakt reeds, na 100 dagen geregeerd te hebben, in de macht van de koning van Babel, die thans de kastijding van Juda's koningen voor hun afval van hem met grotere nadruk doet voelen. Jehojachin wordt met zijn hofstoet en de voornaamsten van zijn volk gevankelijk naar Babel gevoerd; in zijn plaats treedt zijn oom Zedekia op als laatste koning van Juda (Vergelijk 2 Koningen .24: 8-17).

Acht 1), volgens 2 Koningen .24: 8 achttien (Jer 22: 19) jaar was Jehojachin oud, toen hij, in het jaar 599 voor Christus, koning werd, en regeerde drie maanden en tien dagen te Jeruzalem, en deed, zeker door zijn moeder Nehustha tot het kwade opgestoot, dat kwaad was in de ogen van de Heere.

Men heeft hier of een fout van de vertaler, of wat ook mogelijk is, dat Jojakim hem reeds op zijn achtste jaar als regent heeft aangewezen, om aldus zijn koninkrijk te bevestigen en er zeker van te zijn, dat zijn zoon hem zou opvolgen. In elk geval, begon zijn eigen regering met zijn achttiende jaar. Zie Ezechiël.19: 5-9, wat wel van iemand van 18 jaren, maar niet van een van 8 jaren gezegd kan worden.

a) En met de wederkomst van het jaar, met het eerstvolgende voorjaar, toen na de winterrust de veldtocht heropend werd (2 Samuel .11: 1), zond de koning Nebukadnezar zijn veldheren heen naar Jeruzalem, om de stad in zijn macht te krijgen, hetgeen hem ook gelukte, toen hij zich persoonlijk bij het belegeringsleger bevond, en liet hem, de koning Jojachin, naar Babel halen, met de kostelijkste vaten van het huis van de Heere en de ganse kern van de bevolking, en b) hij maakte zijn broeder Zedekia, d.i. zijn neef of oom (1 Kronieken 3: 15), koning over Juda en Jeruzalem.

Dan.1: 1,2

2 Koningen .24: 17 Jer.37: 1

IV. Vs. 11-23. Koning Zedekia valt, ofschoon hij Nebukadnezar met een eed trouw en onderwerping beloofd had, nochtans in het negende jaar van zijn koninkrijk, van de

Babylonische opperheerschappij af, en verhaast daardoor het sinds lang door de Profeet voorzeggde gericht over Juda en Jeruzalem. De Schrijver van ons Boek bedoelt minder de voorstelling van de afzonderlijke omstandigheden en gebeurtenissen, dan wel een herinnering aan de zware zonde tegen de Heere, waaraan het volk, zijn vorsten en priesters zich had schuldig gemaakt, en die des te groter was, naarmate zij aanhoudend door Gods profeten tot terugkeer van hun valse wegen waren vermaand, en voor de eindelijke afloop van hun goddeloosheden waren gewaarschuwd, maar zij hadden Gods Woord veracht en hadden aan zijn Profeten hun moedwil betoond. Nochtans zou de tijd van het gericht er ook niet langer duren, de totdat de Goddelijke gerechtigheid bevredigd en de Goddelijke voorspelling vervuld was; en zo grijpt ons Boek met zijn verhaal ook reeds in die tijd in, waarmee later het Boek Ezra opnieuw begint te verhalen, in de tijd van de bevrijding uit de ballingschap in het eerste jaar van Cyrus.

Eenentwintig jaar was Zedekia oud, toen hij koning werd, en regeerde elf jaren te Jeruzalem van 598-588 voor Christus.

a) En hij deed dat kwaad was in de ogen van de Heere, zijn God; hij verootmoedigde zich niet voor het aangezicht van de profeet Jeremia, sprekend uit de mond van de Heere (2Ki 25: 19).

Jer.52: 2,3

Daartoe werd hij, in het 9de jaar van zijn koninkrijk, d.i. 590 voor Christus (2Ki 24: 20), ook afvallig tegen de koning Nebukadnezar, die, bij zijn aanstelling tot koning (vs. 10), hem beëdigd had bij God; en verhardde zijn nek en verstokte zijn hart 1), dat hij, ondanks de vermaning van de profeten (zie Jer.22: 26,27,28 enz), zich niet bekeerde tot de Heere, de God van Israël.

Zijn nek verharden en zijn hart verstokken zijn twee uitdrukkingen die hetzelfde bedoelen en betekenen, namelijk dat de koning niet alleen ongevoelig bleef voor de vermaningen van de Heere, maar zelfs met alle kracht inging tegen de waarschuwingen van God. Hij verachtte het woord van God en volgde geheel zijn eigen zondige plannen en dwaze wensen.

Ook maakten alle oversten van de priester, en het volk, zeer veel overtredingen, naar alle gruwelen van de Heidenen 1), en zij verontreinigden het huis van de Heere, dat Hij geheiligd had te Jeruzalem.

Dit ziet niet alleen op vroegere tijden, maar ook op de tegenwoordige. Ook in de dagen van Zedekia, zoals in die van Jojakim gingen de priesters en hun oversten in het dienen van de afgoden en het verontreinigen van de tempel voor. Daardoor werd de zonde zeer groot. Koning en priesterschaar, wereldlijke en geestelijke personen verdierven het voor de Heere. De afval was volkomen geworden, zodat nu de grimmigheid van de Heere (vs. 16) werd uitgestort, dat er geen helen van de breuk meer aan was.

En de Heere, de God van hun vaders, zond tot hen vermaning en waarschuwing, door de hand van zijn boden, vroeg op zijnde¹) om die te zenden (Jer.26: 5; 29: 18; 35: 14 vv.); want Hij verschoonde Zijn volk en Zijn woning ²) en wilde de straf niet spoedig zenden, maar het gericht van Juda en Jeruzalem zo mogelijk nog afwenden.

Vroeg op zijnde, dat wil zeggen van de vroegen morgen af, een uitdrukking, die veel overeenkomst heeft met die van, dag en nacht. De Schrijver wil ermee zeggen, dat het hun geen ogenblik aan waarachtige vermaningen had ontbroken, maar dat de Heere, door middel van Zijn profeten, hen van de vroege morgen tot de late avond deed vermanen.

Waarom? omdat Zijn barmhartigheid nog roemde tegen het oordeel, omdat Hij taal was van geduld. Opdat Israël het goed zou weten, dat het een eigen schuld en door eigen zonde zich het oordeel van God op de hals haalde.

Men let hierop, hoe alle de middelen, die God gebruikt, om zondaren van hun boze weg terug te roepen, door Zijn woord, door Zijn genade, door de inspraak van hun geweten en door Zijn goede Voorzienigheid, allen voorbeelden zijn van Zijn ontferming, genade en mensenliefde, en dat Hij niet wil, dat iemand verloren gaat, maar dat ze allen tot bekering komen.

Maar zij spotten met de boden van God, en verachtten Zijn woorden; zij verleidden zichzelf tegen, verachtten (Ezechiël.33: 32) Zijn profeten ¹); totdat de grimmigheid van de Heere tegen Zijn volk opging, dat er geen helen aan was (Jer.30: 12).

Dit blijkt duidelijk uit de behandeling Jeremia, de getrouwe profeet van de Heere, aangedaan. Helaas, Juda's volk en Juda's koning bedachten niet, dat, wat zij tegen Jeremia deden, zij deden tegen de Heere, hun God, en dat de behandeling, de profeet van de Heere aangedaan, het oordeel verhaastte.

Wat hier dan ook gezegd wordt, is niet een verachten en spotten uit onkunde, maar een daad met volle bewustzijn verricht, een zich driest verzetten tegen de waarschuwingen van God. Het was een welbewust handelen tegen al wat God nog deed, om hen voor het verderf te bewaren.

Want Hij deed tegen hen opkomen, na die afval van Zedekia (vs. 13), nog in hetzelfde jaar 590 voor Christus, de koning van de Chaldeeën, die toen de stad na een anderhalfjarige belegering was ingenomen (Jer.52: 4 vv.), hun jongelingen met het zwaard in het huis van hun heiligdom doodde, dat zij voorheen zo gruwelijk ontheilgd, maar thans tot hun toevluchtsoord gekozen hadden, in de mening, dat zij daar redding zouden vinden, en hij verschoonde de jongelingen niet, noch de maagden, de ouden noch de stokouden; Hij gaf hen allen in zijn hand (Deuteronomium 32: 22 vv.).

En alle vaten van het huis van God, de grote en de kleine, en de schatten van het huis van de Heere, en de schatten van de koning en zijn vorsten, dit alles voerde hij naar Babel, met de

koning zelf, nadat hij hem tot straf voor zijn meened (vs. 13) had laten verblinden, en vooraf zijn kinderen en alle vorsten van Juda voor zijn aangezicht had laten neerhouwen.

En zij, de Chaldeeën, onder aanvoering van Nebuzaradan, de overste van de koninklijke lijfwacht, verbrandden het huis van God, en zij braken de muur van Jeruzalem af, en al de paleizen daarvan verbrandden zij met vuur, verdervende ook alle kostelijke vaten van deze.

En wie overgebleven was van het zwaard, voerde hij, de koning van de Chaldeeën (vs. 17), weg naar Babel; en zij, de weggevoerden met de in het land achtergeblevenen, werden, volgens de voorspelling in Jer.37: 6 vv., hem nebuchadnezar en zijn zonen en opvolgers (2Ki 27) tot knechten, tot het regeren van het koninkrijk van Perzië, totdat in het jaar 537 voor Christus, het Medisch-Perzische koninkrijk in de plaats van het Chaldeeus-Babylonische trad (Dan.2: 49).

Bij 2 Koningen .25: 27 hebben wij een overzicht gegeven van de opvolging van de Chaldeeus-Babylonische heersers, die met de beide Nabonedussen eindigde. De eerste heerser van deze naam was door een samenzwering van de groten tegen Laborosoarchod, de kleinzoon van Nebuchadnezar, aan de regering gekomen, maar kon haar slechts, door zich onder Medië te stellen, handhaven, totdat hij later met andere koningen, vooral met Egypte en Lydië zich verbond, om zich de onafhankelijkheid te verwerven. Cyaxares II, die, zoals wij bij 2 Koningen .22: 2 zagen, bij Laborosoarchod's val eerst zijn rechten op de Chaldeeus troon had doen gelden, maar zich later naar Medië, in zijn onmiddellijk gebied, had teruggetrokken, zond zijn neef Cyrus (in Jes.44: 28 vv. Kores geheten (1Ki 13: 2), met een Medisch-Perzisch leger op de opstandelingen af, en zijn nu diens daden tegen Nabonedus I en II in Dan.5: 31 kort samengevat; maar wij moeten hier op de geschiedenis van de inneming van Babel nog nader ingaan.

Nadat Cyrus de Babyloniërs in een open veldtocht overwonnen en de, in het noorden van de stad, door Nebuchadnezar tot bescherming tegen de Mediërs opgerichte, de Eufraat en Tigris met elkaar verbindende muur, verwoest had, wierp zich Nabonedus II met het overschot van zijn troepen in de vesting Borzippa, die een bijzonder deel van de stad Babel uitmaakte, en de Babyloniërs konden achter hun sterke muren, die zeer grote graanvelden benevens voorraad voor 20 jaren insloten, zonder snoeverij met het Medische belegeringsheir spotten, en hoefden niet eenmaal een uitval te doen. Twee jaren had dan ook reeds de belegering geduurd, en nog was er niet te denken aan een inneming van de stad, die door de, midden door haar heen stromende, Eufraat in twee helften verdeeld en aan haar beide oevers door ontzaglijke muren met koperen poorten beschermd werd. Maar toen besloot Cyrus haar door middel van het water te nemen, evenals Ninevé ook door het water gevallen was. Hij liet een deel van het leger voor Babel met het bevel achter, dat, als men de Eufraat zo ver uitgedroogd zou zien, dat men er doorheen kon waden, men dan door het rivierbed in de stad moest dringen; met het andere deel toog hij naar Sippara, waar zich het grote opstuivings- en waterbekken van de Eufraat bevond, leidde door een kanaal het water van de stroom in dit bekken, van waar het dan zijn afloop naar de Tigris en in het land had, en maakte zo het rivierbed enige tijd droog. in Babel had men het allerm minst van de waterzijde een aanval verwacht; toen dus de Medische

troepen gedurende de nacht in alle stilte van daar binnendrongen, vonden zij de waterpoorten open en werden zij spoedig meester van de stad.

Naar gewone opvatting geschiedde dit in het jaar 538 voor Christus Cyrus ontving tot loon voor zijn grote diensten, die hij aan Cyaxares betoonde, diens dochter tot vrouw, en de verzekering van de toekomstige troonopvolging; deze had twee jaren later reeds plaats, en men rekent dus het begin van de Medisch-Perzische monarchie van het jaar 536. Bij de Griekse schrijvers komen omtrent deze belangrijke man echter zeer verschillende opgaven voor, zowel met betrekking tot zijn verwantschap met het Medische koningshuis, als tot het lot, dat hem na zevenjarige alleenheerschappij (van 536-529 voor Christus) trof. In de regel houdt men zich bij de beschrijving van Cyrus' geschiedenis aan het bericht van Herodotus, die nu eenmaal voor de vader van de geschiedenis geldt. Volgens hem had koning Astyages van Medië (2Ki 22: 2) eenmaal gedroomd, dat zijn dochter Mandane zoveel water verloor, dat geheel Azië daarvan overstroomd werd, en de droomuitleggers hadden het hem aldus uitgelegd, dat zijn dochter een zoon zou hebben, aan wie de heerschappij over geheel Azië te beurt zou vallen. Voor zijn eigen kroon bezorgd, gaf Astyages Mandane aan ene geringe Pers Kambyzes tot vrouw, nam de uit haar geboren zoon Cyrus in beslag en droeg aan zijn vertrouweling Harpagus op om het kind te doden; deze vergenoegde er zich mee om het te vondeling te leggen, het werd door een herder gevonden, wiens vrouw het in de plaats van haar eigen, eerst onlangs gestorven kind opvoedde, en later kwam het aan het hof van de koninklijke grootvader, waar hij ook spoedig door zijn familietrekken herkend werd. De koning, door de droomuitleggers aangaande deze droom gerustgesteld, behield nu wel de knaap bij zich, maar wreekte zich op vreselijke wijze op Harpagus voor het niet-opvolgen van het vroegere bevel; want hij vergastte hem aan zijn tafel met het vlees van zijn eigen zoon. Om zich te wreken probeerde Harpagus zich van Cyrus te bedienen; hij deelde hem mee, wat in zijn jeugd met hem was voorgevallen, en hitste hem tot opstand tegen zijn grootvader op; Astyages viel in de handen van zijn kleinzoon, die hem tot aan zijn dood met achting behandelde, het rijk kwam echter aan de Meden en de Perzen, en het is uit heerszucht, dat Cyrus van het ene koninkrijk tot het andere trekt, om het te veroveren, Croesus van Lydia overwint, Nabonedus van Babylonië van de troon bonst, totdat hij eindelijk van de koningin van de Massageten in handen valt en een schandelijke dood vindt.

Tegenover deze opgaven van Herodotus hebben wij ons te liever aan die van Xenophon gehouden, omdat de laatste niet slechts meer met de Heilige Schrift overeenstemmen, maar ook door een onlangs ontdekte tafel, volgens welke spijkerschrift Cyrus een zoon van Cyaxares geweest is, bevestigd worden. Dit was hij nu volstrekt niet in de eigenlijke, rechtstreekse betekenis, integendeel is hij ook volgens Xenophon een zoon van de Perzische stadhouder Kambyses en van Mandane, de dochter van Astyages; maar in zover Cyaxares II, de broeder en opvolger van laatstgenoemden op de Medische koningstroon hem tot zijn schoonzoon en opvolger in het Medisch-Babylonische koninkrijk maakte, kan hij zeer goed diens zoon heten. Xenophon laat de grote koning in vrede en in zijn eigen woning sterven, terwijl hij ook volgens Ktesias, een derde schrijver, die ons van hem verhaalt, zijn dood op het slagveld vindt. Iets naders over Perzië en de koningen van de Medisch-Perzische Dynastie zie bij Ezra 1: 4.

Omdat na iedere zes jaren in ieder zevende jaar het land ter ere van de Heere een sabbat moest vieren, zo zouden 70 jaren de sabbatjaren van een tijdruimte van gezamenlijk 490 jaren aanduiden; in deze tijdruimte zouden, als de wet in Lev.25: 1 vv. was opgevolgd, 70 rustjaren in ieder zevende jaar gevierd geworden zijn. Rekenen wij van het begin van de Babylonische ballingschap 606 voor Christus terug, zo komen wij met dat getal op het getal 1096 voor Christus, dus tot in de tijd, dat Samuëls werkzaamheid teneinde liep en spoedig daarna het koningschap ingesteld werd. Wanneer hier de Babylonische ballingschap van de zijde van de goddelijke wedervergelding of van de straffende gerechtigheid van de Heere opgevat wordt, zo had zij toch ook naar Ezechiël.6: 8 vv. 36: 31 een pedagogische of opvoedende zijde, het overgebleven volk moest onder de Heidenen berouw hebben over al hun boosheid en afgoderij. En zo zien wij ook werkelijk in de gevangenschap een gehele verandering van het volkskarakter plaats hebben, die tot de merkwaardigste gebeurtenissen in de geschiedenis van het Godsrijk behoort, wat de wonderbaarste Goddelijke openbaringen, wat een reeks van de grootste Goddelijke gezanten, wat de gehele godsdienst-inrichting met al haar plechtigheden in Kanaän niet had kunnen bewerken, dat bewerkte de Babylonische gevangenis: een volksbeking in de geest van het Oude Testament. Want terwijl nog de laatste Profeten onmiddellijk voor en gedeeltelijk reeds in de ballingschap de overhelling van het volk tot afgoderij als tot waanzin gestegen voorstellen, vinden wij na de ballingschap daarvan niets meer, en de na-exilische profeten onthouden zich zelfs van elke waarschuwing daartegen; ja zelfs zijn de leraars en voorgangers van het volk met goed gevolg werkzaam in de afschaffing van veel geringer misbruiken. Wat de profeten zo dikwijls voorspeld hadden, geschiedde: Israël schaamde zich over zijn boelen, waarmee het in vriendschap geleefd had; en terwijl zij de vervulling van alle door de Heere gedreigde straffen voor ogen zagen, kregen zij een diepe indruk van de waarheid van de levende God en Zijn Profeten.

Opdat het woord van de Heere vervuld werd, door de mond van Jeremia, dat het land moest woest liggen 70 jaar (Jer.25: 11 vv.; 29: 10), totdat het land aan zijn sabbatten een welgevallen had 1), totdat de sabbats- of rustjaren waren gekomen, die het volk niet had gehouden in overtreding van de wetten van de Heere; het rustte al de dagen van de van 606-536 voor Christus durende verwoesting 2), het land genoot de rust, die de Heere het had verleend, maar de gehoorzaamheid van het volk het niet had gegund, totdat de zeventig jaren vervuld waren.

Een welgevallen hebben is hier in de zin van, genoten hebben. Dit wil nu niet zeggen, zoals sommigen menen, dat voor ieder van de zeventig jaren een sabbatjaar gold, dat wil zeggen dat Israël in 490 jaren (70 x 7) het sabbatjaar niet gehouden had, maar het betekent, dat in het algemeen het land nu rust kreeg, waar het van God afgevallen volk, het die rust had onthouden.

Men weet, dat eens in de zeven jaren het land niet bebouwd mocht worden. Wanneer nu Israël, onder de goddeloze koningen vooral, zich niet aan de ordinantiën van God had gehouden, had het zich ook niet bekommerd om het sabbatjaar. Welnu, en dit wil de heilige Schrijver zeggen, wanneer dit van God afgevallen volk, om zijn overtreding van de wetten van de Heere, naar Babel was gezonden, daar deelde ook het land in de rust, daar ondervond ook het land, dat de van God afgevallen bezitters weg waren.

Zeventig is tien maal zeven. Tien is ook hier het getal van de volkomenheid. Omdat zij zo dikwijls het gebod, omtrent het sabbatjaar hadden overtreden, zou het land nu tienmaal zeven jaren stil liggen.

Men vergelijkt hier Jer.34: 8-11; 6-22.

Dat vruchtbaar geweest, dat heerlijke Palestina, de glorie en roem aller landen eertijds, werd nu in een dorre woestijn veranderd, omdat geen eg, geen ploeg meer gebruikt werd. De velden waren nu niet meer als voortijds met kudden, noch de valleien met koren bedekt en versierd, maar schenen allen in een wildernis veranderd.

Dit moet ons doen opmerken, hoe dit een rechtvaardige straf voor Juda was, wegens het misbruik van die grote zegeningen. Zij hadden de Baäls gediend met de vruchten van het veld, met eerstelingen van hun vee, hierom werd de grond omwille van hen vervloekt en bracht niets dan doornen en distels voort, geheel de tijd van de verwoesting, gedurende die lange reeks van zeventig jaren.

Maar in het eerste jaar van de alleenheerschappij van Kores, koning van Perzië, d.i. in het jaar 536 voor Christus, opdat volbracht werd het a) woord van de Heere, door de mond van Jeremia, waarbij het einde van de verwoesting bepaald werd (Jer.25: 11 vv.; 29: 10 vv. Dan.9: vv.), verwekte de Heere de geest van Kores, koning van Perzië, die Hij lang te voren door de profeet Jesaja (Jes.44: 28 vv.) als het werktuig ter uitvoering van Zijn raadsbesluiten had aangeduid, dat hij het besluit nam om het Joodse volk weer in vrijheid te stellen, en hun niet slechts verlof te geven tot herbouw van de tempel in Jeruzalem, maar hun ook de nodige middelen daartoe te geven; waarom hij door herauten een stem liet doorgaan door zijn ganse koninkrijk, zelfs ook in geschrift, in een zogenaamd koninklijk edict bekend liet maken, zeggende:

Ezra 1: 1

Zo zegt Kores, koning van Perzië: De Heere, de God van de hemel, die Israël als zijn God erkent, maar die ook ik voor de Koning aller koningen op aarde erkend heb, heeft mij alle koninkrijken van de aarde gegeven, mij tot bestuurder gemaakt over vele landen: Perzië, Medië, Babylonië, Klein-Azië, Syrië, Fenicië en Palestina; en Hij heeft mij door het mij voorgehouden Woord van zijn profeten en door de inwendige drang van zijn Geest, bevolen hem een huis te bouwen te Jeruzalem 1), hetwelk in het aan mijn heerschappij onderworpen land van Juda is, welk bevel ik dan hiermee wil opvolgen: wie is onder jullie, onder mijn onderdanen, die dit mijn koninklijk edict hoort of leest, van al Zijn volk, een Jood? de Heere, zijn God, zij met hem, zij zijn Gids op de reis, en hij trekt op naar Jeruzalem in Juda, en bouwt het huis van de Heere, de God van Israël (Ezra 1: 1-4).

In deze woorden is reeds aangeduid wat Cyrus bewogen heeft om de Joden uit de ballingschap te ontslaan niet, zo als vele nieuwere geleerden de zaak beschouwen, uit staatkundige inzichten om de plaats, die de Joodse volksplanting moest innemen met meer voordeel te gebruiken tot bestorming van andere overwonnen volken en vooral om een

steunpunt te vinden voor de ontworpen verovering van Egypte; de verdere loop van de geschiedenis toont duidelijk genoeg, dat men aan het Perzische hof volstrekt niet gezind was om de Joden weer een staat van politieke betekenis te laten worden. Maar wel was het van de grootste betekenis, dat door de verplaatsing van het profetendom op Heidense grond, vooral in het hoofdgebied van de oude Mantië (waarzeggingskunst), naar Babel, voor de heiden zelf een licht van het Goddelijke woord was opgericht, en hun waarzeggers en wichelaars gelegenheid werd gegeven, om zich aan de openbaring van de levende God te toetsen. De strijd, die de Heere bij de verlossing van het volk uit de Egyptische slavernij met de afgoden van Egypte gevoerd had (Ex 7: 9" en "Ex 7: 13" en "Ex 7: 22), keer hierop hoger gebied terug; waar werkelijk een weten van de Goddelijke raad, die de weg van de volken leidt, waar voorspelling van toekomstige zaken te vinden is, moet het heidendom proeven, en daaruit moet de realiteit (het werkelijk bestaan en werken) van zijn goden afleiden.

Tot het voeren van deze strijd is bij uitnemendheid Daniël geroepen, en een vrucht van deze strijd is de bevrijding van het volk door Cyrus. Dat Daniël zo'n erkenning van de levende God en zo'n zuivere godsdienstige belangstelling voor de Joden wist te verwekken, wordt ons duidelijk als men bedenkt, welk een stelling Daniël zowel aan het Babylonische (Dan.2: 14 vv.; 4: 31 vv.; 5: 10 vv.), als aan het Medische hof (Dan.6: 1 vv.) innam, en hoe Cyrus de hoogste eerbied voor hem en zijn profetische gave als het ware als erfenis ontving, toen hij Babylon veroverde en daar een koninkrijk van de Perzen oprichtte (Dan.6: 28), waarbij wij nog geheel buiten rekening laten, of niet misschien aan de beide Apocriefe stukken van Bel te Babel en van de Draak te Babel een geschiedkundige gebeurtenis tot grondslag ligt. Dit mag echter als ontwijfelbaar worden beschouwd, dat de mededeling van Josefus aangaande de diepe indruk, die Cyrus ontving toen hem Jesaja's profetie aangaande zijn persoon werd voorgelegd, en het ogenblikkelijk genomen besluit om die profetie ook tot vervulling te brengen, en aldus zich een gedenkteken in de geschiedenis op te richten, op historische waarheid berust, hoe weinig Josefus overigens ook bij dergelijke opgaven een betrouwbare autoriteit is.

Met deze woorden sluit het 2de Boek van de Kronieken en begint het Boek Ezra. Het 2de Boek van de Kronieken sluit ermee, om te doen uitkomen, dat, ofschoon de Heere Zijn volk heeft getuchtigd, Hij het toch niet heeft verlaten. Dat God niet eeuwig zal twisten.

Om daarmee te leren, dat de Kerk wel door God in de smeltkroes van de verdrukking wordt geworpen, maar niet geheel afgesneden, en daarmee te bevestigen, dat de Heere niet eindeloos kastijdt en nooit doet naar de zonden en overtredingen.

INHOUD VAN HET TWEDE BOEK DER KRONIEKEN

De zegen van Salomo's regering voor zijn volk.

2 Kronieken 1: 1-13 Salomo's offerande en gebed te Gibeon.

2 Kronieken 1: 14-17 Salomo's rijkdom.

2 Kronieken 2. Salomo's toebereidselen voor de tempelbouw.

2 Kronieken 3. en 4. Salomo's tempelbouw.

2 Kronieken 5: 1-10 De tempelinwijding voorbereid.

2 Kronieken 5: 11-14 De tempel vervuld met Gods tegenwoordigheid.

2 Kronieken 6: 1-11 Salomo's aanspraak tot het volk.

2 Kronieken 6: 12-42 Salomo's gebed.

2 Kronieken 7: 1-11 Plechtige feestviering bij de inwijding van de Tempel.

2 Kronieken 7: 12-22 De Heere verschijnt andermaal aan Salomo.

2 Kronieken 8: 1-6 Salomo's stedenbouw.

2 Kronieken 8: 7-10 Salomo's regeling van de vroondiensten.

2 Kronieken 8: 11-18 Regeling van de eredienst en Salomo's scheepvaart.

2 Kronieken 9: 1-12 Het bezoek van de koningin van Scheba bij Salomo.

2 Kronieken 9: 13-31 Salomo's rijkdom, wijsheid, macht, en dood.

II. De regering van Salomo's opvolgers over het rijk van de Twee stammen.

2 Kronieken 10 Rehabeam alleen koning over het rijk van de Twee stammen.

2 Kronieken 11 Rehabeam's koninkrijk versterkt.

2 Kronieken 12 Rehabeams nederlaag tegen Sisak, zijn uitredding en dood.

2 Kronieken 13 Abia's gelukkige oorlog met Jerobeam.

2 Kronieken 14 Abia's dood en Asa uit de handen van Zera, de Moor, gered.

2 Kronieken 15 Asa's hervormingswerk in Juda.

2 Kronieken 16 Asa's verbond met Benhadad, zijn bestraffing daarover door Hanani, zijn ziekte en zijn dood.

2 Kronieken 17 Josafat's hervorming, zijn rijkdom en eer.

- 2 Kronieken 18 Josafat in bondgenootschap met Achab van Israël tegen de Syriërs.
- 2 Kronieken 19 Josafat zet zijn hervormingswerk voort.
- 2 Kronieken 20 Josafat, in de strijd met de kinderen van Moab en hun bondgenoten, door de Heere geholpen.
- 2 Kronieken 21 Josafat's dood en Joram koning.
- 2 Kronieken 22: 1-9 Ahazia volgt Joram op en zijn dood.
- 2 Kronieken 22: 10-12 Athalia koningin en redding van Joas.
- 2 Kronieken 23 Athalia gedood en Joas tot koning uitgeroepen.
- 2 Kronieken 24 Joas' regering, dood van Jojada, smadelijk uiteinde van Joas.
- 2 Kronieken 25 Amazia's strijd met Joas van Israël. Zijn vermoordding door zijn trawanten.
- 2 Kronieken 26 Uzzia koning, zijn regering, zijn hoogmoed en straf daarvoor.
- 2 Kronieken 27 Jotham koning over Israël.
- 2 Kronieken 28 De regering van de goddeloze koning Achaz.
- 2 Kronieken 29 Hizkia's hervorming en heiliging van de Tempel.
- 2 Kronieken 30 Hizkia's Paschaviering.
- 2 Kronieken 31 Hizkia zet zijn hervorming voort.
- 2 Kronieken 32 Hizkia's strijd met Sanherib. Zijn uitredding, zijn ziekte en zijn dood.
- 2 Kronieken 33: 1-19 Manasse's regering, zijn zonden, zijn straf en zijn berouw.
- 2 Kronieken 33: 20-25 Manasse's dood. Amon's regering en zijn uiteinde.
- 2 Kronieken 34 Josia vernieuwt het verbond.
- 2 Kronieken 35 Josia's Paschaviering, zijn strijd met Farao Necho, en zijn dood.
- 2 Kronieken 36: 1-10. Regering van Joahaz, Jojakim en Jojachin.
- 2 Kronieken 36: 11-21 Regering van Zedekia, en de verwoesting van Jeruzalem.

2 Kronieken 36: 22 en 23 Edict van Cyrus, Koning van Perzië.

SLOTWOORD

op de Boeken der Kronieken

Buiten alle twijfel moeten de Boeken der Kronieken geschreven zijn na de Babylonische ballingschap, en dan wel kort na de terugkeer van de Joden uit de landen van de ballingschap.

Voor het eerste pleit de vermelding van het Edict van Cyrus, de koning van Perzië, en de vermelding van de geslachtsregister van de nakomelingen van Zerubbabel e.a.; voor het tweede, dat niets anders dan dit edict uit de tijd van de terugkeer van Israël naar Jeruzalem wordt vermeld.

Dit aangenomen en vastgesteld, is het niet moeilijk, om in de Schrijver Ezra te zien, de vervaardiger van het volgende Boek in onze Kanon.

Immers, niet alleen luidt het slot van deze Boeken en het begin van het Boek Ezra schier gelijk, waar vermeld wordt, dat Cyrus, overeenkomstig het Woord van de Heere, gesproken door Jeremia, de profeet, de Joden bevel gaf, de verwoeste tempel weer op te bouwen, maar ook de taal en wijze van uitdrukking hebben zeer grote overeenkomst.

Hebben wij het bij de verklaring van de Boeken opgemerkt, of doen opmerken, dat de Schrijver, geleid door de Heilige Geest, inzonderheid wijst op de eredienst, zoals deze door God, de Heere, is ingesteld: is het zijn oogmerk, om te doen zien, wat Juda's vrome koningen deden, om de eredienst te herstellen en zuiver te houden, schrijft hij daarom uitvoerig over de heilige muziek en het aandeel van de Levieten daaromtrent: wij vinden hetzelfde terug bij de Schrijver van het Boek Ezra.

Deelde de Schrijver van de Kronieken de geslachtsregister mee tot onderwijs en besturing voor het volk na de Ballingschap, ook bij Ezra treffen we dit aan.

En eindelijk vinden we bij de Schrijver van de Kronieken gedurig een heen wijzing naar de Wet van de Heere, met de bij hem vaststaande formule: "zoals geschreven is in de wet van Mozes, de man van God," ditzelfde treffen we ook gedurig in Ezra aan.

Wij kunnen derhalve met betrouwbare zekerheid aannemen, dat Ezra na of bij de terugkeer uit Babel de Boeken der Kronieken geschreven heeft, om daarmee het nakroost van Israël te wijzen op zijn heerlijke geschiedenis en op de nadrukkelijke voorwaarde, om in het herkregen vaderland gelukkig te zijn, namelijk wanneer het zich als het volk van het Verbond gedroeg en God, de Heere, eerde en diende naar Zijn wetten en ordinantiën, en dat hij later zijn ander Boek heeft vervaardigd.

Doet hij zich in de geschiedenis kennen als een man van een levendig gestel, van een vurig gemoed, die alle zijn krachten en gaven had leren stellen in de dienst van zijn God en tot het

heil van zijn volk, in wie een vurige ijver blaakt voor de aloude instellingen van Israël, door God geopenbaarde Godsdienst: in de Boeken der Kronieken komt dit zo duidelijk en treffend uit.

Levendig en in verheven stijl dikwijls beschrijft hij de toestanden van Juda's volk en Juda's koningen, en bij alles legt hij het richtsnoer aan van Gods Wet en Zijn Getuigenis.

Geïnspireerd als hij is door Gods Geest, beschouwt hij alle daden van koningen en onderdanen in het licht van de Wet van de Heere.

Hij houdt de geschiedenis van het voorgeslacht zijn tijdgenoten voor als een spiegel en daarom tot waarschuwing en vermaning.

Waar Israël's volk weer de heilige erfenis betreedt, daar ontvangt het in deze Boeken een heerlijk Godsgeschenk, een betrouwbare Gids, om voor wankelen en afvallen, voor verdwalen en afdwalen behoed te worden, maar ook, om bij het licht van de onvervalste geschiedenis te weten, dat de God van de vaderen, de God van het Verbond, zowel een heilig en rechtvaardig, als een barmhartig en genadig God is.

Om te weten, dat vloek en zegen in het nauwste verband staan met het houden en onderhouden van het Verbond van de Heere en Zijn ordinantiën.

SLOTWOORD

op de Boeken der Kronieken

Buiten alle twijfel moeten de Boeken der Kronieken geschreven zijn na de Babylonische ballingschap, en dan wel kort na de terugkeer van de Joden uit de landen van de ballingschap.

Voor het eerste pleit de vermelding van het Edict van Cyrus, de koning van Perzië, en de vermelding van de geslachtsregister van de nakomelingen van Zerubbabel e.a.; voor het tweede, dat niets anders dan dit edict uit de tijd van de terugkeer van Israël naar Jeruzalem wordt vermeld.

Dit aangenomen en vastgesteld, is het niet moeilijk, om in de Schrijver Ezra te zien, de vervaardiger van het volgende Boek in onze Kanon.

Immers, niet alleen luidt het slot van deze Boeken en het begin van het Boek Ezra schier gelijk, waar vermeld wordt, dat Cyrus, overeenkomstig het Woord van de Heere, gesproken door Jeremia, de profeet, de Joden bevel gaf, de verwoeste tempel weer op te bouwen, maar ook de taal en wijze van uitdrukking hebben zeer grote overeenkomst.

Hebben wij het bij de verklaring van de Boeken opgemerkt, of doen opmerken, dat de Schrijver, geleid door de Heilige Geest, inzonderheid wijst op de eredienst, zoals deze door

God, de Heere, is ingesteld: is het zijn oogmerk, om te doen zien, wat Juda's vrome koningen deden, om de eredienst te herstellen en zuiver te houden, schrijft hij daarom uitvoerig over de heilige muziek en het aandeel van de Levieten daaromtrent: wij vinden hetzelfde terug bij de

Schrijver van het Boek Ezra.

Deelde de Schrijver van de Kronieken de geslachtsregister mee tot onderwijs en besturing voor het volk na de Ballingschap, ook bij Ezra treffen we dit aan.

En eindelijk vinden we bij de Schrijver van de Kronieken gedurig een heen wijzing naar de Wet van de Heere, met de bij hem vaststaande formule: "zoals geschreven is in de wet van Mozes, de man van God," ditzelfde treffen we ook gedurig in Ezra aan.

Wij kunnen derhalve met betrouwbare zekerheid aannemen, dat Ezra na of bij de terugkeer uit Babel de Boeken der Kronieken geschreven heeft, om daarmee het nakroost van Israël te wijzen op zijn heerlijke geschiedenis en op de nadrukkelijke voorwaarde, om in het herkregen vaderland gelukkig te zijn, namelijk wanneer het zich als het volk van het Verbond gedroeg en God, de Heere, eerde en diende naar Zijn wetten en ordinantiën, en dat hij later zijn ander Boek heeft vervaardigd.

Doet hij zich in de geschiedenis kennen als een man van een levendig gestel, van een vurig gemoed, die alle zijn krachten en gaven had leren stellen in de dienst van zijn God en tot het heil van zijn volk, in wie een vurige ijver blaakt voor de aloude instellingen van Israël, door God geopenbaarde Godsdienst: in de Boeken der Kronieken komt dit zo duidelijk en treffend uit.

Levendig en in verheven stijl dikwijls beschrijft hij de toestanden van Juda's volk en Juda's koningen, en bij alles legt hij het richtsnoer aan van Gods Wet en Zijn Getuigenis.

Geïnspireerd als hij is door Gods Geest, beschouwt hij alle daden van koningen en onderdanen in het licht van de Wet van de Heere.

Hij houdt de geschiedenis van het voorgeslacht zijn tijdgenoten voor als een spiegel en daarom tot waarschuwing en vermaning.

Waar Israël's volk weer de heilige erfenis betreedt, daar ontvangt het in deze Boeken een heerlijk Godsgeschenk, een betrouwbare Gids, om voor wankelen en afvallen, voor verdwalen en afdwalen behoed te worden, maar ook, om bij het licht van de onvervalste geschiedenis te weten, dat de God van de vaders, de God van het Verbond, zowel een heilig en rechtvaardig, als een barmhartig en genadig God is.

Om te weten, dat vloek en zegen in het nauwste verband staan met het houden en onderhouden van het Verbond van de Heere en Zijn ordinantiën.

Zo zegt Kores 1), koning van Perzië: de Heere, de God van de hemel 2), die Israël alleen voor zijn God houdt, en Hem als zodanig vereert, omdat Hij alleen God is en heerst over alle koninkrijken van de aarde (2 Kronieken 2: 12. 2 Koningen .19: 15), heeft mij naar Zijn macht, om de tijden en gelegenheden te veranderen, en koningen aan te stellen en weer af te zetten (Dan.2: 21), alle koninkrijken van de aarde gegeven (Jes.45: 1), en Hij heeft mij bevolen,

door zijn Woord in Jes.44: 28 v. en Zijn Geest, Hem een huis te bouwen te Jeruzalem, dat in Juda is.

Het zuidelijk van Medië (2Ki 22: 2) gelegen stamland van de Perzen, die zichzelf Artäers noemden, en een tak van de Arische stam waren, heet bij de Grieken Parsis; in de Bijbel wordt het in de Boeken, die vóór de ballingschap geschreven zijn, niet genoemd, omdat Elam oorspronkelijk een Semitische bevolking had (Genesis10: 22) en pas later tot het eigenlijke Perzië gerekend werd. Nog heden ten dage draagt het de naam van Fars of Farsistan, en het werd ten noorden van Medië gescheiden door het gebergte Parachoathras, een tak van het Taurus gebergte; het grensde ten oosten aan Carmanië, ten zuiden aan de Perzische golf, en ten westen aan Susiana en Elam. Het noordelijk gedeelte is een woest bergland, vol steile hoogten en diepe kloven; de streek aan de kust is een zandvlakte, onbewoonbaar door de hitte en van de gezondheid schadelijke winden; in het binnenland echter zijn vele uitmuntende dalen en vlakten, mild door beken en stromen besproeid, vooral de vlakte van Persepolis, die door de vruchtbaarheid en het zachte klimaat alle andere vlakten overtreft. De bewoners van deze provincie, ongetwijfeld van dezelfde stam als de Mediërs, werden in verscheidene horden of stammen verdeeld, onder welke drie edele stammen waren, die van de Pasargaden, van de Maraphiërs en van de Maspiërs.

Deze drie stammen werden alleen voor beschaafd gehouden, terwijl die stammen, die het land bebouwden en bijzonder die, welke een nomadisch leven leidden in de gebergten, ruw en onbeschaafd waren. Uit het edelste geslacht van de Parsargaden, Achemeniden geheten, stamde de koninklijke familie af; ook Cyrus behoorde daartoe. De koningen, die graaf de naam van koning van de koningen droegen, en zich hielden voor plaatsvervangers van de almachtige Godheid, onderhielden een hofhouding naar het voorbeeld van het hemelse Ormuzd- of lichtrijk, met zeven hofbeambten. Zij waren ontoegankelijk voor hun onderdanen, en woonden in goed versterkte paleizen, die omringd waren door grote tuinen of lusthoven. Zo'n koninklijk paleis heette "de poort" of de deur (Esther 1: 2,6); maar de tuin, uit parken en diergaarden bestaande, heette "het paradijs." Het paleis dat in de lente door de koningen werd bewoond, was te Ekbatana, het zomerverblijf te Suza, en dat voor de winter te Babylon. Ook verdient nog genoemd te worden: Persepolis, met een prachtige burg van de Perzische koningen, waar de schatten werden bewaard, en waar sinds Cambyses de graven der koningen waren; verder Pasargade, op enige afstand van Persepolis, de oude hoofdstad van Perzië, waar Cyrus begraven is. Zijn grafteken werd nog aan Alexander de grote getoond; het opschrift daarvan was: "O mens, ik ben Cyrus, die de opperheerschappij over Perzië verkreeg, en over Azië het gebied voerde: benijd mij niet om dit graf." Om zijn weldadigheid en rechtvaardigheid werd hij door de Perzen als een vader bemind; en ook bij Jesaja (Hoofdstuk

2 en 45: 13) komt hij voor als: "de rechtvaardige van de opgang" die de Heere verwekt had "in gerechtigheid," dat echter meer doelt op die gerechtigheid van God, waardoor Hij ook vervult, wat Hij heeft beloofd, en op de gunstige uitgang of uitslag, die de rechtvaardige zaak van de verwekte op al zijn schreden zou ontmoeten; maar tevens wordt hier Cyrus aangewezen als een koning, zoals geen heidens rijk vóór of na hem gehad heeft.

Hierbij een korte opgave van de rij van de Perzische koningen, zoals zij elkaar hebben opgevolgd:

Cyrus, van 537-529 voor Christus 2 Cambyses, van 529-522. 3 Pseudo-Smerdis, 522. 4 Darius Hystaspes, van 521-486. 5 Xerxes I, van 486-465. 6 Artaxerxes I, (Longimanus) van 465-424. 7 Xerxes II, 424 (45 dagen). 8 Sogdianus, 424 (6...7 maanden). 9 Darius II (Ochus of Nothus) van 423-404 10 Artaxerxes II (Mnemon) van 404-364. 11 Artaxerxes III (Ochus) van 364-338. 12 Arses, van 338-336. 13 Darius III (Kodomannus) van 336-331.

Wij zullen hier een korte voorstelling van de geschiedenis van deze koningen geven, waarop wij bij de volgende verklaring van de Boeken Ezra, Nehemia en Esther kunnen wijzen.

De geschiedenis van Alexander de grote, koning van Macedonië, die na Darius Kodomannus het grote rijk beheerste, heeft meer betrekking op het eerste boek van de Makkabeeën.

Cyrus liet bij zijn dood twee zonen na, waar van de oudste, Cambyses, hem in de regering opvolgde, terwijl de jongste, Smerdis, stadhouder van Baktrië en van de oostelijke provincies werd. Cambyses richtte zijn blikken vooral op Egypte, waar in het jaar 569 vóór Christus Farao Hophra (2Ch 35: 21) in een opstand van zijn volk de troon en het leven verloren had, en opgevolgd was door Amasis, de aanvoerder van het oproer. Nog eer Cambyses met zijn legers in Egypte kwam, was Amasis reeds opgevolgd door zijn zoon Psammenitus. Cambyses verraste hem door de onverwachte inneming van Pelusium, de sleutel van Egypte, sloeg hem bij Memphis, en nadat hij vernomen had, dat Psammenitus een aanslag op zijn leven voor had, liet hij hem ossenbloed drinken, waaraan hij stierf. Andere ondernemingen van de Perzische koning tegen de Carthagers, de Ammoniërs en de Ethiopiërs liepen ongelukkig af. In zijn verstoordheid daarover liet de, om zijn wreedheid, tot spreekwoord geworden Cambyses ook zijn broeder Smerdis om het leven brengen, maar stelde daarna, om zijn schandelijke daad geheim te houden zekere Magiër, Sphendadates, die sprekend op Smerdis geleek, als stadhouder van Suza aan. Toen deze in onmin geraakte met de Magiërs, die de heerschappij weer aan de Mediërs wilden overbrengen, trad hij als de echte Smerdis op, schonk gedurende drie jaren gehele opheffing van belastingen, en werd, ook vooral, omdat het volk de wreedheden van Cambyses moe was, tot koning uitgeroepen. Toen Cambyses tegen hem wilde optrekken, stierf hij in Syrië aan een wond, die hij gekregen had bij het bestijgen van zijn paard. De regering van Pseudo d.i. valse Smerdis was slechts van korte duur (8 maanden). (Cambyses had nog vóór zijn dood aan de groten van zijn rijk bekend gemaakt, dat zijn eigen broeder Smerdis dood was, en dat de gewaande Smerdis niets meer was dan een bedrieger, en nu rustten deze niet vóórdat zij de bedrieger uit de weg hadden geruimd, waarna de samengezworenen, allen stamhoofden van de Pasargaden, besloten, om degene uit hun midden op de troon te plaatsen, wiens paard, toen zij op de volgenden morgen de opgaande zon tegemoet reden, het eerst zou hinniken. Dit viel, ten gevolge van een list van zijn stalmeester, Darius, zoon van Hystaspes, ten deel, een man uit het geslacht van de Achemeniden, die dan ook zijn recht op de troon probeerde te bevestigen door terstond met Atossa, de dochter van Cyrus, te trouwen.

Hij had nog veel moeite eer hij algemeen werd erkend; Babylon stond tegen hem op, en hij kon deze stad pas innemen na een tweejarige belegering, nadat zijn getrouwe Zopyrus, een jong Perziaan (Ezr 6: 18), zich voor hem opofferend, door zijn aangezicht te verminken, zich toegang tot de stad wist te verschaffen en zo aan zijn heer gelegenheid gaf de stad in te

nemen. Nu liet hij de hoge muren van de stad tot een vierde van de hoogte afbreken en de honderd poorten verwoesten. Zijn verdere krijgstochten tegen Egypte, Scythië en Griekenland waren ongelukkig; gelukkiger was de tocht naar Indië, die hij daarna ondernam; maar terwijl hij nieuwe toerusting gereed maakte, om nog eens tegen Griekenland op te trekken, waar hij vroeger bij Marathon zo geducht was verslagen, stierf hij, nadat hij de eerstgeboren zoon van zijn tweede gemalin Atossa tot opvolger had aangewezen. Deze, Xerxes geheten, zocht terstond Egypte, dat zich gedeeltelijk had vrijgemaakt, weer onder zijn heerschappij terug te brengen, waarna hij in het jaar 480 voor Christus, met een ontzaglijke heirkracht te water en te land tegen Griekenland optrok. Het zou te uitgebreid voor dit werk zijn, om de heldenstrijd van dit kleine volk tegen de grote koning van Perzië in bijzonderheden te behandelen; de slagen bij Salamis, bij Platea, bij Mycale en aan de Eurymedon voerden de krijgsroem van de Grieken tot de hoogste top; Perzië werd tot het diepste vernederd, en Griekenland werd van nu aan een machtig volk. Xerxes moest van zijn veroveringsplannen afzien; maar om zijn vele nederlagen, en zijn gedurig toenemende zwelgerij werd hij door zijn volk veracht, en eindelijk door een bevelhebber van zijn lijfwacht vermoord. De oudste nog in leven zijnde zoon was stadhouder van Bactrië, en daar dit op zo grote afstand van Babylon was, maakte zijn jongere broeder Artaxerxes, die de bijnaam van "Langhand" (Logimanus) droeg, daarvan gebruik, om de troon van zijn vader te bestijgen. Deze was gelukkig in zijn oorlogen tegen Lybië en Egypte, maar moest, om de vrede met de Grieken te herstellen, de steden van Klein-Azië, die door Grieken bewoond zijnde, aan zijn macht waren onderworpen, geheel vrij geven; ook moest hij zich door Megabazus, stadhouder van Syrië, die om een grievende belediging tegen hem was opgestaan, bij de verzoening de wet laten voorschrijven.

Behalve 17 onechte zonen had hij één wettige zoon, Xerxes II, die hem opvolgde in de regering; maar reeds na 45 dagen werd deze vermoord door zijn halfbroeder Sogdianus, die ook de overige zonen van zijn vader dacht om te brengen, maar daarin werd vóórkomen door één van dezen, Ochus van Hyrkanië. Hij werd gevangen genomen en gestikt in een berg van as, en opgevolgd door genoemden Ochus, die de naam aannam van Darius II. Het echte koninklijke zaad was nu uitgestorven, en daarom kreeg Darius II de bijnaam van Nothus (de onechte). Het rijk bevond zich ook in de grootste verwarring; de stadhouders van de verschillende provincies stonden tegen de koning op, en konden alleen door schandelijke middelen in toom worden gehouden. Egypte, dat sedert de verovering door Cambyzes als een wingewest was behandeld geworden, wist zich weer onafhankelijk te maken; maar de Grieken konden van hun verkregen overmacht over de Perzen niet dat voordeel trekken, dat men met recht had kunnen verwachten, omdat zij zelf door onderlinge verdeeldheden, vooral door de Peloponnesische oorlog, verzwakt werden. De daarop volgende tijd, onder Artaxerxes II, Artaxerxes III en Arses was een tijd van nog groter verwarring en van inwendige oplossing van het eertijds zo machtige rijk. Twisten en kuiperijen in de koninklijke familie verzwakten al meer en meer de regering. De laatste koning Darius Kodomannus was een edel en krachtig man; hem zou het gelukt zijn weer de orde en rust te herstellen, maar het Perzische rijk moest naar Gods bestelling vernietigd worden, en reeds na 5 jaren werd Darius vermoord, en aan deze grote wereldheerschappij een einde gemaakt.

Waar Cyrus hier in zijn edict de God van hemel en aarde noemt bij Zijn Verbonds-Naam, daar is dit nog geen bewijs, dat hij zelf ook in Hem gelooft als de enige en waarachtige God.

Wel dat hij een diepe indruk van de macht en heerlijkheid van Israël's God had, van Wie hij erkent, dat Deze hem al de koninkrijken van de aarde heeft gegeven, en wiens kracht hij in zich voelt werken om het besluit, omtrent de terugkeer van de Joden, uit te voeren. Cyrus is hier in feitelijke zin knecht van de Heere, instrument in Zijn dienst. In zekere zin zouden we zijn geschrift geïnspireerd kunnen noemen, uitgevaardigd onder de krachtige werking van de Geest.

Wie is onder jullie van mijn onderdanen, van al Zijn volk? 1) zijn God zij met hem, zegent hem en maakt zijn reis voorspoedig, en hij trekt op naar Jeruzalem, dat in Juda is, en hij bouwt het huis van de Heere, de God van Israël; Hij, deze God van de hemel, op wiens bevel ik dit doe (vs. 2) is de God, die te Jeruzalem woont, die zich aldaar een plaats ter Zijner verering heeft uitverkoren (Jes.31: 9); om deze reden nodig ik u uit Hem daar een huis te bouwen.

Omdat op dit ogenblik ook Assyrië onder zijn macht stond, omdat vroeger dit rijk door Babel was veroverd en hij op zijn beurt dat rijk had overweldigd, geldt dit edict niet alleen de ballingen uit Juda, maar ook die van het rijk van de Tien stammen, hoewel het een feit is, dat verreweg het grootste deel van de teruggekeerden tot Juda behoorde.

En al wie van de vroeger naar Babel weggevoerden nog overig is, en lust heeft om naar Juda terug te keren, achterblijven 1) zou in enige plaatsen, waar hij als vreemdeling verkeert, geen enkel deel van mijn koninkrijk uitgezonderd, die zullen de lieden van zijn plaats de niet-Israëlieten in de uitvoering van zijn voornemen bevorderlijk zijn, al belijden zij ook een andere godsdienst, met zilver, en met goud, en met have en met beesten; alles zullen zij ter uwer ondersteuning bijeenbrengen om u te helpen, en benevens dat een vrijwillige gave voor het huis van God, die te Jeruzalem woont (vgl. Exod.3: 21; 12: 35 vv.).

In het Hebr. Wekol-hanischar. Beter: En al wie overgebleven is, namelijk van de gevankelijke weggevoerden uit Israël en Juda. Hier krijgen de niet-Israëlieten het bevel, om de terugkerenden op alle mogelijke wijze te ondersteunen. Zoals bij de uittocht uit Egypte de Israëlieten van de Egyptenaren veel goud en zilver ontvingen, zodat zij niet leeg uittogen, zo beschikt God het ook nu, dat de teruggekeerden uit Babel niet met lege handen in Jeruzalem aankomen, om de tempel te herbouwen.

Men let er wel op, dat in dit edict Cyrus wel verlof geeft, om de tempeldienst te herstellen en Israël vergunt, naar hun vaderland te trekken, maar dat hij hun daarmee niet ontheft van zijn opperbestuur. Het land van de belofte blijft een wingewest van de Perzische koning.

Toen maakten zich, om aan de uitnodiging van Kores (vs. 2 vv.) gevolg te geven op tot de reis de hoofden van de vaders van Juda en Benjamin, namelijk de hoofden van de huisgezinnen of de geslachten, en van de verschillende familiegroepen (Exod.6: 14. en "Nu 2: 34), en de priesters en Levieten, met een groot gedeelte van hun onderhorigen, maar toch niet allen zonder uitzondering, ofschoon in het koninklijk bevelschrift allen, die tot het volk van God gerekend konden worden, tot terugkering naar hun vaderland waren uitgenodigd. Die lust had tot de reis naar het land van de vaders, benevens een ieder, wiens geest God

verwekte 1), dat zij optrokken om te bouwen het huis van de Heere, die te Jeruzalem woont, tezamen 42.360 mannen, en 7.337 dienstknechten en dienstmaagden (Hoofdstuk 2: 64 vv.); vele anderen daarentegen lieten zich door aardse belangen terughouden om naar Juda terug te keren en bleven in Babel.

Let er op, dat én het edict van Cyrus én het optrekken van de Joden hier wordt toegeschreven aan dezelfde God. Met andere woorden, dat de Schrijver hier én het middel én het einddoel toeschrijft aan de werking van God, zodat de Heere en Hij alleen de eer ontvangt van de herstelling van de tempel te Jeruzalem. Duidelijk doet de Schrijver het uitkomen, dat een edict van de machtige monarch van Perzië nog niet voldoende was geweest, om naar het vaderland terug te keren. Want er was zoveel, dat hen bond aan het land van de ballingschap. Velen hadden het er zo goed in kunnen vinden, dat alleen een inzicht en overtuiging, dat de Heere alleen in Zijn heilige tempel in waarheid kon worden gediend, kon doen optrekken. Wat dan ook optrok, was het meer geestelijk gezinde deel van het volk, dat voelde wat het betekende om zonder tempel en altaar te moeten leven, God niet te kunnen dienen naar Zijn wetten en ordinantiën.

Josefus tekent aan, dat velen in Babel bleven, omdat zij hun bezittingen niet wilden verlaten.

Allen nu, die rondom hen waren, niet alleen van hun eigen volk, maar ook hun heidense naburen, sterkten hun handen met zilveren vaten, met goud, met have, en met beesten, en met kostelijkheden, waarmee zij de terugkerende Joden, ten gevolge van het koninklijk bevel, tot de reis in staat stelden; behalve alles, wat vrijwillig gegeven werd.

Dezelfde God, die de geest van Cyrus verwekte, om vrijheid te geven tot terugkeer naar het vaderland, wekte ook het volk op om daarvan gebruik te maken; het geschiedde niet door kracht of geweld, maar door de Geest van de Heere der heirscharen. De verzoeking om in Babel te blijven was groot voor velen; zij hadden daar bezittingen, en het land van hun vaders was vreemd voor de meesten. Jeruzalem was een puinhoop, door vijanden omringd, voor wie zij een gemakkelijke prooi zouden zijn. Velen bleven in Babel, maar anderen vreesden niet om terug te keren, en deze waren het, die Gods Geest bewerkte. Waren zij aan zichzelf overgelaten gebleven, zij zouden Babel niet verlaten hebben, maar God bewerkte hen zodanig, dat zij hun aangezichten wendden naar Sion, en dat zij als vreemdelingen vroegen naar de weg daarheen (Jer.50: 5). Zij waren een nieuw geslacht, en trokken uit als hun vader Abraham, uit het land van de Chaldeeën, niet wetend, waar zij heengingen (Hebr.11: 8). Al het goede, dat wij doen, is door Gods genade. Ons hart is van nature geneigd naar deze aarde en naar haar goederen; maar elke neiging naar de dingen, die van boven zijn, wordt door God in het hart gewerkt.

De roeping en het aanbod van het Evangelie zijn gelijk aan het geschrift van Cyrus: "om de gevangenen te prediken loslating" (Luk.4: 19); velen horen wel deze liefelijke roepstem, maar verkiezen stil in Babel te blijven, omdat zij hun zonden lief hebben, en de moeilijkheden van een heilig leven vrezen; anderen verbreken hun aardse banden, wat het hun ook kosten moge. Alzo zal toch het hemelse Kanaän vol worden, ofschoon zo velen in Babel sterven, en het aanbod van het Evangelie zal hun tevergeefs gedaan zijn.

Ook bracht de koning Kores uit de afgodstempel van Bel, de vaten 1) die nog over waren van het huis van de Heere, die Nebukadnezar a) vroeger onder de laatste koningen uit Jeruzalem had uitgevoerd, en had gesteld in het huis van zijn God, de Belus-tempel.

2 Koningen .24: 13. 2 Kronieken 36: 7

Men lette hier, hoe zorgvuldig de Voorzienigheid zelf, omtrent deze geheiligde dingen geweest is, zodat ze niet verloren, niet gesmolten, noch in dier voege onder andere vaten vermengd zijn, dat men ze niet zou hebben kunnen kennen. Evenzo zorgt God voor de levende vaten van Zijn barmhartigheid, die Hij ter ere heeft geschikt, en waarvan gezegd wordt, dat de Heere de Zijnen kent, en dat niemand uit hen verloren zal gaan. Hoe deze vaten, schoon in een afgodische tempel geplaatst en denkelijk ook tot de afgodische dienst gebruikt, nochtans teruggegeven werden ten gebruike en ten dienste van de ware God. Dus weet de Heere weer te bekomen, wat Hem in eigendom toebehoort, en de door van de sterkgewapende ten nutte van de veroveraar te doen wederkeren.

De verschillende vaten worden hier en ook in vs. 9-11 in het algemeen opgeteld. Het zijn die, welke door Nebukadnezar waren meegevoerd, zowel onder de regering van Jojachin als onder die van Zedekia. De vaten onder de regering van Jojakim meegevoerd, waren vernietigd of verbrijzeld. Al kwamen dus allen niet terug, veel van hetgeen vroeger de luister van de Tempel uitmaakte, werd weer naar Jeruzalem teruggevoerd.

En Kores, de koning van Perzië, bracht ze uit niet in persoon, niet eigenhandig, maar door de hand van Mithredath, de schatmeester, die ze aan Zerubbabel (Hoofdstuk 2: 2 2.2), of zoals hij aan het Perzische hof doorgaans genoemd werd (Hoofdstuk 5: 14 en 16 5.14,16), Sesbazar, de uit het koninklijk geslacht gesproten (1 Kronieken 3: 19) vorst van Juda, de aangewezen beschermer van de nieuwe gemeente, toe telde (Hoofdstuk 5: 14).

En dit is hun getal, namelijk van de uitgegeven vaten: dertig gouden bekkens, open schalen, die bij het aanbrengen van de drankoffers gebruikt werden, en duizend zilveren bekkens, van dezelfde gedaante en voor hetzelfde gebruik, negenentwintig messen, tot het slachten en verdelen van het offervee; naar een andere verklaring: wierookvaten;

Dertig gouden bekers, bussen met deksels (1 Kronieken 28: 17), vierhonderd en tien andere zilveren bekers, bekers van een andere soort of gedaante; andere vaten, die wij niet nader zullen omschrijven, duizend.

1)

Anderen, zoals Fremellius vertalen, bij duizendtallen, zodat dan hier niet de juiste som wordt genoemd, en vandaar, dat we in vs. 11 het gehele getal als 4.500 vaten vermeld vinden.

Alle vaten van goud en van zilver waren vijfduizend en vierhonderd, naar de vorige opgave slechts $30 + 1000 + 29 + 410 + 1000 = 2499$; daarbij moeten nog geteld worden 2901 andere vaten, behalve de aan het slot van het 10de vers genoemde duizend; deze allen voerde

Sesbazar of Zerubbabel op naar het land Juda, met degenen, die naar vs. 5 van de gevangenis opgevoerd worden, van Babel naar Jeruzalem. 1)

Ofschoon reeds vóór de ballingschap, ten tijde van de wegvoering van de 10 stammen, de Hebreërs met de naam van Joden bestempeld werden (Jer.32: 12; 34: 9; 38: 19; 40: 11. 2 Koningen .16: 6; 25: 26), werd deze naam na de terugkering uit de Ballingschap steeds meer gebruikelijk, omdat verreweg het grootste gedeelte van de terugkerende burgers waren van het voormalige koninkrijk Juda. In de Ballingschap zelf was hun uiterlijke toestand niet zo drukkend, als het wel in de eerste opslag zou kunnen schijnen; zij hadden geleerd zich te vernederen onder de krachtige hand van God, en niet te bouwen op ijdele verwachtingen; de meesten hadden zich gevestigd en bezittingen verkregen, en het ging hun voorspoedig; zelfs waren er aan het hof van de koning geroepen, en hadden staatsambten gekregen. Men liet hen naar eigen wetten leven, zodat zij onder opperhoofden uit hun volk stonden, en rechters en oudsten van hun eigen geslacht hadden, die hen naar hun eigen wetten richtten. Zij hadden vrijheid om hun eigen godsdienst oefeningen te houden; maar omdat zij geen tempel hadden, kon de offerdienst niet geschieden, die was alleen geoorloofd bij de tempel te Jeruzalem, zij moesten zich dus bepalen bij godsdienstige vergaderingen met gebed en voorlezing van de Schrift (vergelijk de opmerking bij Nehemia 10: 39). Zo'n gebed voor de gemeente uit de laatsten tijd van de ballingschap, bijna overeenkomende met het gebed van Daniël in Dan.9: 4 vv., ligt in de 106de Psalm voor ons. Alzo in uiterlijke voorspoed levend, voelden niet weinigen in het vreemde land zich ten slotte zo naar hun zin, dat zij het vaderland vergaten, en geen gebruik wilden maken van het verlov van Cyrus om daarheen terug te keren.

Slechts het geestelijk gezinde deel van het volk had een hart vol innig verlangen naar het land van de vaders, naar de heilige stad, en naar de liefelijke godsdienst van de Heere, vervuld van de aangename zekerheid van eens terug te keren, zoals dit duidelijk blijkt in Psalm 137. Zij begroetten de aanvang van deze verlossing met vrolijk gejubel, dat zo ondubbelzinnig wordt uitgesproken in Psalm 126, hoewel deze twee laatste Psalmen pas enige tijd later zijn opgesteld (Ezr 4: 24" en "Ezr 6: 18). Volgens de Joodse overlevering waren het juist de armsten en geringsten, die terugkeerden, terwijl de rijken en aanzienlijken in Babel bleven, en dat is ook zeer waarschijnlijk (MATTHEUS.19: 23 vv.); maar dat er zich onder de terugkerenden ook welgestelden bevonden, blijkt uit de opgaven van de bijdragen tot de tempelbouw in Hoofdstuk 2: 68 v. en Nehemia 7: 70 v. In het 3e boek van Ezra, in de Apocriefe boeken, (die achter de Statenbijbel te vinden zijn), en in het 3de boek van de Makkabeeën wordt verhaald, dat de terugkering op de heilige grond van het land van de vaders in het begin van de maand Nisan op het tweede jaar van Cyrus, aldaar Darius genoemd, volgde, en dat Perzische ruiters de vertrekkenden, die zich in Babel hadden verzameld, en daar met de overblijvenden eerst nog een vreugdedag hielden, geleidden, om hen in het bezit van Jeruzalem te stellen. Daar aangekomen zijnde verstrooiden zij zich weldra en zochten de oude erfbezittingen van hun families weer op. Dit bericht is des te meer geloofwaardig, wanneer men het in verband brengt met Ezra 3: 1, waar gezegd wordt, dat de kinderen van Israël zich verzamelden te Jeruzalem als een enig man. Tot juist begrip van de verdere geschiedenis moet vooral de omstandigheid in aanmerking worden genomen, dat Cyrus alleen verlov had gegeven om de godsdienst weer te herstellen, en niet om de vroegere regering van het land weer in te voeren, en een eigen zelfstandige staatsvorm te grondvesten.

Zerubbabel komt nergens als eigenlijk vorst of koning voor, alleen als stadhouder of landvoogd (Hoofdstuk 2: 63).

Juda had een vorst, zelfs in de ballingschap in Sesbazar, welke naam betekent "vreugde in verdriet"; hier wordt hij genoemd een vorst van Juda. De Joden noemden hem Zerubbabel (een vreemdeling in Babel), omdat hij een vreemdeling was in zijn tegenwoordige woonplaats, want zijn eigen huis was te Jeruzalem. Hij droeg zorg voor de zaken van de Joden, en had enig gezag over hen, omdat hij uit het huis van David was.

HOOFDSTUK 2

GETAL EN REGISTER VAN DE WEDERKERENDE JODEN EN HUN BIJDRAGE TOT DE HERBOUW

II. Vs. 1-70. Hier volgt een opgave van de hoofden van de geslachten en vaderhuizen, die van Babel naar Jeruzalem trokken, en na hun aankomst daar, zich in de omliggende steden en plaatsen verstrooiden. Eerst worden behalve Jozua en Zerubbabel tien andere mannen genoemd, die als leidslieden of vertegenwoordigers van de gemeente optraden (vs. 1 en 2); daarna wordt het getal van de mannen van het volk van Israël genoemd (vs. 2), waarvan daarna ook de getalsterkte wordt opgegeven (vs. 3-35); hieraan sluiten zich de priesters (vs. 36-39), de Levieten (vs.40-42), de Nethinim en de kinderen van de knechten van Salomo (vs. 43-58); ten slotte volgen enige geslachten en de priesters, die niet konden bewijzen, dat zij uit Israël waren (vs. 59-63), waarop het gehele getal mannen en het aantal paarden enz. (vs. 64-67), en het bedrag van de vrijwillige giften tot de tempel bouwt (vs. 68 vv.) opgegeven wordt (Vergelijk Nehemia 7: 5-73).

Dit zijn de kinderen van dat landschap 1), van Judea of de verenigde stammen van Juda en Benjamin (Hoofdstuk 1: 5), die in het jaar 536 voor Christus optogen uit de gevangenis, van de weggevoerden, die Nebukadnezar, koning van Babel, wel niet allen, maar toch in hun stamhoofden en vaderen, weggevoerd had naar Babel, op vier verschillende tijden, als in het vierde jaar van Jojakim (606 voor Christus); onder Jojachin (598 voor Christus); in het elfde jaar van Zedekia (588 voor Christus) en vijf jaar later door Nebuzaradan (2 Koningen .24: 1 en 14; 25: 11 Jer.52: 30), die naar Jeruzalem en Juda zijn wedergekeerd, en na een reis van omtrent vier maanden daar aankwamen (Hoofdstuk 7: 8 v.), in het begin van het jaar 535 voor Christus (Ezr 1: 11), en zij begaven zich een ieder naar zijn stad, waar hij door afkomst behoorde, of die hem tot woonplaats was aangewezen.

Judea, of de landstreek, waarvan Jeruzalem de hoofdstad was, wordt hier een landschap genoemd, omdat het een gedeelte van het Perzische rijk uitmaakte en het Perzische rijk in verschillende Satrapieën of landschappen was verdeeld.

Die kwamen met de volgende 12 geslachtshoofden, die de oude verdeling in 12 stammen vertegenwoordigden, en als leidslieden voor de nieuwe gemeente moesten dienen: Zerubbabel 1), een nakomeling van koning Jojachin (1 Kronieken 3: 17 vv.), en vorst van de stam van Juda (Ezra 1: 8), Jesua of Jozua, zoon van Jozadak en kleinzoon van de hogepriester Seraja, die Nebukadnezar te Riblath in Syrië had doen neerhouwen (2 Koningen .25: 18 vv. 1 Kronieken 6: 14; Hagg.1: 1), bloedverwant van de Schriftgeleerde Ezra, die echter nu nog niet bij de wederkerenden was, maar pas later een nieuwe volksplanting naar Juda overbracht (Hoofdstuk .7: 1 vv.), Nehemia, niet te verwarren met Nehemia, de zoon van Hachalja, die insgelijks veel later zo'n werkzaam aandeel in de terugkering verkreeg (Nehemia 1: 1), Seraja of Azaria (Nehemia 7: 7 vv.), Reëlaja of Raämja, Mordechai wel te onderscheiden van Mordechai, de voogd van Esther (Esther 2: 5 vv.), ofschoon oude uitleggers hem voor dezelfde persoon houden, Bilsan, Mizparof Mispereth; Bigvai, Rehum (Nu 1: 14), en behalve de tussen Reëlaja en Mordechai ongenoemd gebleven Nahemani, Baëna.Dit is het getal, dat

later nauwkeuriger zal worden opgegeven, van de mannen van het volk van Israël 2), die met de evengenoemde aanvoerders naar Jeruzalem en naar Juda kwamen.

Het is meer dan waarschijnlijk, dat Zerubbabel door Cyrus tot hoofd werd aangesteld, vanwege zijn koninklijke afstamming. Ook is het vermoeden niet onjuist, dat hij een betrekking aan het hof van de koning van Perzië heeft bekleed.

Deze laatste woorden maken het bijzonder opschrift uit van de eerste afdeling van de volgende lijsten, waarmee de opschriften in vs.36,40,43 en 55 overeenstemmen. Volk van Israël heet het, niet volk van Juda, omdat de terugkerenden het gehele bondsvolk vertegenwoordigen.

De kinderen van Paros, tweeduizend honderdtweeënzeventig (2.172), in Nehemia 7: 8 juist zo veel.

De kinderen van Sefatja, driehonderd tweeënzeventig (372), in Nehemia 7: 9 even zo veel.

De kinderen van Arach, zevenhonderd vijfenzeventig, (775), in Nehemia 7: 10 652.

De kinderen van Pahath-Moab, vermoedelijk nakomelingen van een afstammeling van Juda, die een vorst van Moab was (1 Kronieken 4: 22), van de kinderen van Jesua-Joab, tweeduizend achthonderd en twaalf (2.812), in Nehemia 7: 11 2.818.

De kinderen van Elam, duizend tweehonderd vierenvijftig (1.254), evenzo in Nehemia 7: 12.

De kinderen van Zatthu, negenhonderd vijfenveertig (945), in Nehemia 7: 13 845.

De kinderen van Zakkai, zevenhonderd en zestig (760), even zo veel in Nehemia 7: 14.

De kinderen van Bani, zeshonderd tweeënveertig (642), in Nehemia 7: 15 648.

De kinderen van Bebai, zeshonderd drieëntwintig (623), in Nehemia 7: 16 648.

De kinderen van Azgad, duizend tweehonderd tweeëntwintig (1.222), in Nehemia 7: 17 7.17,2 2.322.

De kinderen van Adonikam, zeshonderd zesenzestig (666), in Nehemia 7: 18 667.

De kinderen van Bigvai, tweeduizend zesenvijftig (2.056), in Nehemia 7: 19 2.067.

De kinderen van Adin, vier honderd vier en vijftig (454), in Nehemia 7: 20. 655.

De kinderen van Ater, van Hizkia, een beroemd man, acht en negentig (98), even zo veel in Nehemia 7: 22.

De kinderen van Bezai, drie honderd drie en twintig (323)) in Nehemia 7: 23. 324.

De kinderen van Jora, of Hariph; de eerste naam betekent "herfstregen," de laatste daarentegen "herfst," honderd en twaalf (112), in Nehemia 7: 24 ook zo veel.

De kinderen van Hasum, twee honderd drie en twintig (223), in Nehemia 7: 22. 328.

In deze verzen zijn de namen van de huizen der vaders of de geslachten opgeteld, tot welke rij ook de namen in vs. 31 en 32 zouden kunnen gerekend worden, ten minste wanneer zij op de rechte plaats staan. In de nu volgende verzen worden bewoners van steden en dorpen opgenoemd, die allen in de onmiddellijke nabijheid van Jeruzalem lagen, en waarschijnlijk de enige plaatsen in het kleine gebied der nieuwe gemeente waren, die terstond na de terugkeer door een groter aantal Israëlieten in bezit werden genomen.

Juda, dat een beroemd koninkrijk was geweest, waaraan andere koninkrijken onderworpen waren, was nu zelf ene provincie van het koninkrijk Perzië geworden. Zie hoe de zonde ene natie doet achteruitgaan en vernedert, die door de gerechtigheid zou verhoogd zijn geworden.

Er is enig verschil tussen de getallen in dit hoofdstuk en in Nehemia 7, waar deze opgave wordt herhaald; dit zal wel zijnen grond vinden in de omstandigheid, dat sommigen, die eerst hun namen hadden opgegeven, later toen het op vertrekken aankwam, terugtrokken, en daarentegen dat anderen, die eerst aarzelden om te vertrekken, later er toe besloten, en alzo het getal vermeerderden.

De kinderen van Gibbar, of Gibeon (Jozua 9: 3 vv.), vijf en negentig, even als in Nehemia 25.

De kinderen van Bethlehem (Ruth. 1: 22) honderd drie en twintig.

De mannen van Netofa, (2 Samuel 23: 28) ten zuidwesten van Bethlehem zes en vijftig. In Nehemia 7: 26 worden de mannen van Bethlehem en van Netofa te zamen 188 opgegeven, terwijl hier het getal voor de twee plaatsen 179 is.

De mannen van Anathoth (Jozua 21: 18. Jerem. 1: 1), honderd acht en twintig, Nehemia 7: 21 ook zo veel.

De kinderen van Azmaveth, of Beth-Asmaveth komt vroeger niet voor, misschien het tegenwoordige Hizmeh, ten noordoosten van Jeruzalem twee en veertig (Nehemia 7: 28).

De kinderen van Kirjath-Arim, of Kireath-Jearim (Jozua 15: 9), Cefira en Beëroth (Jozua 12), zeven honderd drie en veertig (Nehemia 7: 29).

De kinderen van Rama en Gaba (Richteren 19: 30 Jozua 18: 24,25), zes honderd een en twintig (Nehemia 7: 30).

De mannen van Michmas (1 Samuel 13: 2. (Jes. 10: 28), honderd twee en twintig (Nehemia 7: 30).

De mannen van Beth-El (Genesis 28: 11), en Al (Jozua 7: 2 Aanm), tweehonderd drie en twintig. In Nehemia 7: 32. 123 mannen.

De kinderen van Nebo, wel te onderscheiden van de in Numeri 32: 3,38, genoemde plaats van dezen naam, daarom het andere Nebo genoemd, misschien het tegenwoordige Beth-Nabah, 1/4 uur ten Noordwesten van Ajalon, twee en vijftig (Nehemia 7: 33).

De kinderen van Magbis, honderd zes en vijftig. In Nehemia 7 ontbreekt dit vers geheel; ook is ons gene plaats van dien naam bekend.

De kinderen van de anderen, wel te onderscheiden van het in vs. 7 genoemde Elam, duizend twee honderd vier en vijftig (Nehemia 7: 34).

De kinderen van Harim, drie honderd en twintig (Nehemia 7: 35).

Dit vers staat zeker niet op de behoorlijke plaats en is oorspronkelijk op vs. 7 gevolgd.

De kinderen van Lod, Hadid en Ono (1 Kronieken 8: 12. 1 Makk. 12: 38), zeven honderd vijf en twintig (Nehemia 7: 37 staat 721).

De kinderen van Jericho (Jozua 6: 1), drie honderd vijf en veertig (Nehemia 7: 36).

De kinderen van Senaä 1), drie duizend zes honderd en dertig. In Nehemia 7: 38 staat 3.930.

De oudere uitleggers noemen deze plaats Seëna of Magdalsenna. Hieronymus spreekt van haar als de grens van Juda uitmakende (terminus Judae). Zij zal dicht bij Jeruzalem hebben gelegen. -

Overzien wij de namen, zo zijn die in vs. 3-19 zonder enigen twijfel namen van geslachten of vaderhuizen, die in vs. 20-29 en 33-35 evenzo zonder twijfel namen van steden, hier ook bewoners der steden genoemd. Deze opeenvolging is echter door vs. 30-32 onderbroken, dewijl insgelijks Harim en hoogstwaarschijnlijk ook Magbis persoons-, niet plaatsnamen zijn en bij dit tweede Elam bevreemding wekt de gelijkheid van het getal 1254, evenals bij Elam in vs. 7.

Van de namen der geslachten of vaderhuizen (vs. 3-19 treffen wij velen in de andere lijsten uit de tijden van Ezra en Nehemia aan, waaruit wij de gevolgtrekking kunnen maken: a. dat van vele geslachten met Zerubbabel en Jozua slechts een gedeelte is teruggekeerd, en een ander deel eerst onder Ezra volgde; b. dat hoofden van vaderhuizen niet naar hun eigen namen, maar naar de namen van hun voorvaderen zijn genoemd. De namen stammen zonder twijfel grotendeels uit de tijd vóór de Ballingschap, ofschoon wij ze in de Geschiedboeken

van dien tijd niet aantreffen, wijl deze Boeken slechts van de, in de geschiedenis ingrijpende betekenisvolle, mannen geslachtslijsten geven en de Geslachtsregisters der Kronieken niet volledig zijn en hoofdenkelijk slechts de geslachten der oudste tijden optellen. De meesten der geslachten of vaderhuizen, zo niet allen, hebben wij wel voor vroegere bewoners van Jeruzalem te houden.

De priesters. De kinderen van Jedaja (1 Kronieken 24: 7), van het huis van Jesua 1) of Jozua, negen honderd drie en zeventig (Nehemia 7: 36).

Jedaja is 1 Kronieken 24: 7 de tweede priesterklasse. Indien nu Jedaja hier, de naam van die Priesterklasse is, zo mag men bij het huis van Jesua niet denken aan de in vs. 2 genoemden Hogepriester wijl de tweede Priesterklasse naar alle waarschijnlijkheid behoorde tot de lijn van Ithamar en het hogepriesterlijk geslacht tot de lijn van Eleazar. Dezen naam van Jesua treffen wij ook aan in andere Priestergeslachten, b.v. als naam van de negende Priesterklasse (1 Kronieken 24: 11), zodat hij een bekende naam van een ander priesterlijk geslacht kan zijn. Daar het echter niet waarschijnlijk is, dat van de Priesterklasse, van welke de Hogepriester afstamde, geen priesters zijn teruggekeerd, zo ligt het vermoeden voor de hand, dat Jesua de Hogepriester is en de zonen Jedaja's een afdeling van het vaderhuis is, waartoe Jesua behoorde.

De kinderen van Immer, de zestiende Priesterklasse (1 Kronieken 24: 18), duizend twee en vijftig (Nehemia 7: 40).

De kinderen van Pashur 1) Jer. 20: 1; 21: 1), duizend twee honderd zeven en veertig (Nehemia 7: 41).

Pashur komt in 1 Kronieken 24 niet voor onder de Priesterklassen. Waarschijnlijk is het een priesterlijk geslacht geweest, wat zich later heeft uitgebreid, en nu opgenomen is in de plaats van een uitgestorven geslacht.

De kinderen van Harim (1 Kronieken 24: 8), duizend en zeventien (Nehemia 7: 42).

Tot de tijd van Ezra (Hoofdstuk 8: 2) schijnen alleen de vier bovengenoemde afdelingen der priesters de godsdienst van de nieuwe gemeente bezorgd te hebben. Hun getal was zeer aanzienlijk, omtrent het tiende gedeelte van de gehele gemeente.

De Levieten in de engeren zin van het woord (1 Kronieken 23: 5 1). De kinderen van Jesua en Kadmiël, van de kinderen van Hodavja, vier en zeventig. (Nehemia 7: 43).

De zangers. De kinderen van Asaf, honderd acht en twintig. 1)

Bij de eersten terugkeer voegden zich alleen de zonen van Asaf bij degenen, die de tempel zouden herbouwen. Later vinden we alle drie geslachten weer in Jeruzalem. (Nehemia 11: 17 11.17).

De kinderen der poortiers. De kinderen van Sallum, de kinderen van Ater, de kinderen van Talmon, de kinderen van Akkub, (1 Kronieken 9: 17) de kinderen van Hatita, de kinderen van Sobai; deze allen waren honderd negen en dertig.

De Nethinim (1 Kronieken 9: 2). De kinderen van Ziha, de kinderen van Hasufa, de kinderen van Tabbaoth.

De kinderen van Keros, de kinderen van Siaha, de kinderen van Padon.

De Leviëten met de zangers en poortiers maakten te zamen nog geen 350 uit. Er was een tijd geweest, dat de Leviëten nauwgezet hun plicht betrachtten, dan de priesters (2 Kronieken 34); maar die tijd was nu voorbij.

De kinderen van Lebana, de kinderen van Hagaba, de kinderen van Akkub.

De kinderen van Hagab, de kinderen van Samlai, de kinderen van Hanan.

De kinderen van Giddel, de kinderen van Gahar, de kinderen van Reaja.

De kinderen van Rezin, de kinderen van Nekoda, de kinderen van Gazzam.

De kinderen van Uza, de kinderen van Paseah, de kinderen van Bezai.

De kinderen van Asna, de kinderen der Mehûnim, de kinderen der Nefûsim.

De kinderen van Bakbuk, de kinderen van Hakufa, de kinderen van Harhur.

De kinderen van Bazluth, de kinderen van Mehlda, de kinderen van Harsa.

De kinderen van Barkos, de kinderen van Sisera, de kinderen van Thamah.

De kinderen van Nezia, de kinderen van Hatifa (Nehemia 7: 46-56).

Dit zijn allen namen van de afdelingen der lijfeigenen van het heiligdom, zo als duidelijk blijkt uit Nehemia 11: 21, waar Ziha als een der hoofden genoemd wordt. Onder dezen behoren dan ook de krijgsgevangenen van de Meunieten (2 Kronieken 26: 7), alsook de krijgsgevangenen der Nefusieten, of zonen van Naphis, de zoon van Ismaël (Genesis 25: 15), terwijl de overigen afstammelingen waren van de Gibeonieten (Jozua 9: 27).

De kinderen der knechten van Salomo 1) (2 Kronieken 8: 7 vv.). De kinderen van Sotai, de kinderen van Sofereth, de kinderen van Peruda.

De knechten van Salomo zijn niet met de Kanaänietische vroondienstmannen (1 Koningen 20. 2 Kronieken 8: 7) te vereenzelvigen, maar waarschijnlijk krijgsgevangenen van een

ander volk, die Salomo aan de tempel overliet, als onderworpen aan zulke dienstbetoningen, welke de Gibeonieten moesten bewijzen.

Zij worden hier onder de Nethinim gerekend (vs. 58).

De kinderen van Sefatja, de kinderen van Hattil, de kinderen van Pochéret-Hazebaïm = hertenjagers, de kinderen van Ami (Nehemia 7: 57-59)

Al de Nethinim, en de kinderen der knechten van Salomo, waren drie honderd twee en negentig (Nehemia 7: 60).

Dezen, die in vs. 60 nader zijn opgegeven naar de huizen der vaderen en de geslachten togen ook op van Tel-melah (Zoutheuvel), Tel-harsa (Bosheuvel), beide Babylonische provincies, Cherub, Addan en Immer (deze drie namen betekenen waarschijnlijk de drie plaatsen in de genoemde provincies, die aan de geslachten, in vs. 60 genoemd, toebehoorden); doch zij konden hunner vaderen huis en hun zaad niet bewijzen, of zij uit Israël waren.

De kinderen van Delaja, de kinderen van Tobia, de kinderen van Nekoda, zes honderd twee en vijftig. (In Nehemia 7: 61 v. staat 642).

Er was een groot aantal onder hen, die beweerden, dat zij van het zaad van Jakob waren, maar zij konden hun geslachtregister niet tonen, en toch wilden zij naar Jeruzalem gaan, daar zij ene sterke begeerte hadden naar het huis en het volk Gods. Zij beschaamden alzo diegenen, die ware, echte Israëlieten waren; al droegen zij dan ook de naam niet; zij werden gerekend als kinderen der belofte, als kinderen Sions. Zij spraken als Ruth: "Uw volk is mijn (ons) volk; uw God is mijn (onze) God."

En van de kinderen der priesteren, de kinderen van Habaja, de kinderen van Koz of, Hakkoz, de kinderen van Barzillai, die van de dochteren van Barzillai, de Gileadiet (2 Samuel 17: 27; 19: 32 vv. 1 Koningen 2: 7 vrouw genomen had, en naar hunnen naam genoemd was, en zich, omdat deze ene erfdochter was, gelijktijdig in haar geslacht deed inschrijven, maar ook juist daardoor zijne priesterlijke afkomst verduisterde.

Zij werden uitgesloten door de Tirsatha of landvoogd Zerubbabel (Nehemia 8: 9) totdat er een Hogepriester zou opstaan met de Urim en Tummim, die door ene onmiddellijke openbaring van God de zaak zou beslissen. Maar zulk een Hogepriester was er niet gedurende het bestaan van de tweeden tempel. Zij, die niet kunnen bewijzen, dat zij door wedergeboorte priesters van God zijn door Christus, hebben geen recht op de vertroosting en voorrechten der ware Christenen.

Dezen zochten hun register, waaruit zou moeten blijken, dat zij werkelijk door afkomst tot het priestergeslacht behoorden, onder degenen, die in het geslachtsregister gesteld waren, maar zij werden niet gevonden 1); daarom werden zij als onreinen van het priesterdom geweerd.

Het verbod ene priesterlijke ambtsbezigheden te verrichten en deel te hebben aan de daaraan verbondene priesterlijke inkomsten, waarop alleen de priester in werkelijke dienst aanspraak had, verplichtte niet om afstand te doen van de priesterlijke waardigheid in het algemeen, en ontnam hun de overige priesterlijke inkomsten niet, maar stelde hen gelijk met die priesters, die zich als Levieten verontreinigd hadden (Leviticus 22: 1 vv.), waarom er dan ook in vs. 62 staat: "daarom werden zij als onreinen van het priesterschap geweerd," d.i. van de werkelijke priesterdienst. Op dergelijke wijze werd aan de in vs. 59 genoemde geslachten, die, omdat zij hun Israëlitische afkomst niet konden bewijzen, onder het vermoeden lagen van tot de Nethinim te behoren (vergelijk de naam Nekoda vs. 60, die ook in vs. 48 2.48 staat) ook de terugkeer naar Jeruzalem niet geweigerd, ja zij werden als leden der nieuwe gemeente beschouwd. Zij bleven echter uitgesloten van de rechten der vaderhuizen in de gemene vergaderingen, tot nadere regeling.

Van de drie namen komt Hakkoz (1 Kronieken 24: 10) als zevende Priesterklasse voor; maar de naam alleen was niet voldoende tot bewijs van te behoren tot het priesterschap, dewijl ook andere personen dezen naam voerden. (Vergelijk Nehemia 3: 4).

We kunnen ook vertalen: Deze raadpleegden hun boek der getelden, maar zij werden er niet in gevonden. Het boek, waarin zij zochten, had tot opschrift: De getelden. In Nehemia 7: 5 is van dit zelfde boek sprake en wordt daar genoemd: het geslachtsregister.

En Hattirsatha 1), eigenlijk de tirsatha, d.i. stadhouder, namelijk Zerubbabel (Hoofdstuk 11),zei tot hen, dat zij van de heiligste dingen 2) niet zouden eten (Leviticus 21: 2), totdat er een priester stond met Uriem en met Tummim 3) lichten en volmaaktheden, en door middel van deze godsspraak de eindbeslissing kon uitspreken (zie op Exodus 28: 30 en 2 Koningen 17).

Het Perzische woord Tirsatha komt altijd alleen met het lidwoord (Hebr. ha) voor, en is een bijzondere titel, bijna hetzelfde betekende als het tegenwoordige Excellentie of WelEd. Gestrenge. (Nehemia 7: 65 en 70). In Habakuk. 1: 14 staat in plaats van tirsatha, Pechah = Heerser, volgens Luther: Vorst of Landvoogd, hetzelfde betekende als het woord "Pacha." Beide titels draagt ook Nehemia (Nehemia 8: 10; 10: 1; 4: 14 en 18; 12: 26

Anderen zijn van mening, dat het betekent, prefect, iemand bij wie het bevel is. (Gesenius, Thes. p. 1521).

Zij mochten dus niet bij het brandofferaltair komen, om daarop te offeren en als dienstdoende priesters van de offeranden eten. Van het genot der overige priesterlijke inkomsten waren zij echter niet uitgesloten.

Dit betekent niet, dat Jesua geen wettig Hogepriester was. Maar het is bekend, dat de Uriem en Tummim ten nauwste waren verbonden aan de Arke des Verbonds en aan de zichtbare openbaring Gods in het midden van Israël, al gaf God ook antwoorden niet in de onmiddellijke nabijheid van de Tabernakel (1 Samuel 23: 4,6,9). De Heere God, die boven de Arke troonde, gaf op bijzondere wijze Zijn wil door de Uriem en Tummim te kennen. En

nu was er nog geen tempel en ook niet de Arke des Verbonds. Bovendien had God de Heere, zich niet op bijzondere wijze geopenbaard, gelijk bij de Tabernakel en bij de Tempel. Men kon dus nog niet weten, welke de wille Gods was, maar, en dit moet niet worden voorbijgezien, Zerubbabel spreekt hier de hoop uit, dat, als straks de tweede Tempel is herbouwd, de Heere God zich ook weer op bijzondere wijze zou openbaren.

Deze ganse gemeente te zamen, als één man staande, was twee en veertig duizend drie honderd en zestig 1) (42.360) Nehemia 7: 66).

Telt men de bovengenoemde opgaven te zamen, dan krijgt men een veel kleiner getal:

Mannen van het volk (vs. 3-35)...24.144

Priesters (vs 36-38). 4.289

Levieten (vs. 40)....74

Zangers (vs. 41).....128

Poortiers (vs. 42)....139

Nethinim en knechten van Salomo (vs. 43-58) 392

Personen van onzekere afkomst (vs. 59) 652

Te zamen. 29.818

In Nehemia echter bedraagt het gehele getal: 31.089 personen. Naar de mening van Michaëlis is bij de opgaven, deels gerekend van personen van 20 jaar en daarboven, en hier bij de totale opgave van 12 jaar en ouder. Anderen en daaronder Prideaux, menen, dat in de telling in vs. 3 vv. (29.818) de personen uit Juda en Benjamin alleen werden bedoeld en de overige ontbrekende 12.542 van het getal 43.360 (vs. 64) personen van de andere stammen waren.

Alting lost het verschil in de opgaven van Ezra en Nehemia aldus op: Indien wij de tekortkomende personen bij Ezra tellen bij het getal van Nehemia, en het overschot van Nehemia bij het getal van Ezra, dan komt er voor beiden 31.533 personen, van de stammen Juda en Benjamin, en voor de overige stammen 10.777.

Behalve hun knechten en hun maagden, die waren zeven duizend drie honderd zeven en dertig; en zij hadden twee honderd zangers en zangeressen 1). Zij waren, in tegenstelling der heilige zangers, in vs 4, bestemd om door hun gezang mede te werken tot vermeerdering der vreugde bij wereldlijke vermaken, of der rouw bij de doden door het zingen van klaagliederen.

De Israëlieten hadden van oude tijden her zangers en zangeressen, niet alleen tot verhoging der vreugde bij de maaltijden, maar ook tot het zingen van klaagliederen bij treurige gebeurtenissen (Prediker 2: 8. 2 Kronieken 35: 25). Dezen zijn, wijl zij zongen tegen betaling, bij de knechten en dienstmaagden gerekend en van de Levitische zangers en zangeressen te onderscheiden.

Hun paarden waren zeven honderd zes en dertig; hun muilen, muildieren, twee honderd vijf en veertig.

Hun kamelen, vier honderd vijf en dertig; de ezelen, zes duizend zeven honderd en twintig.

En sommigen van de hoofden der vaderen, als zij kwamen ten huize des HEREN, die te Jeruzalem woont, de plaats waar vroeger de tempel had gestaan, en waar nu een nieuw Godshuis zou gebouwd worden, gaven vrijwilliglijk, ten huize Gods, om dat te zetten op zijne vaste, vroegere plaats.

Zij gaven naar hun vermogen tot de schat des werks, aan goud, een en zestig duizend drachmen of dariken (een Perzische munt) (823.500 gulden), en aan zilver vijf duizend ponden (360.000) 1), of minen, en honderd priesterrokken.

Het zilver werd bij het gewicht berekend.

In dit vers zijn alleen ronde getallen opgegeven; 5.000 in plaats van 4.700 pond zilver, en 100 in plaats van 97 priesterrokken. Bij Nehemia 7: 70 wordt opgegeven 41.000 drachmen goud; een van beiden zal wel foutief zijn opgegeven door het overschrijven.

In Nehemia 7: 70-72 wordt opgegeven, wat de voornaamste hoofden ieder afzonderlijk had gegeven.

En de priesters en de Levieten, en sommigen uit het volk 1), zo de zangers als de poortiers, en de Nethinim woonden in hun steden, en gans Israël in zijne steden. 2)

Sommigen van het volk of die van het volk, zijn de gewone burgers, in tegenstelling van de Priesters en Levieten. Eerst worden de Priesters en de Levieten vermeld, dan de gewone burgers en eindelijk de andere beambten aan de Tempel, zoals de zangers en de deurwachters en de Nethinim.

Zij kwamen naar het huis des Heren te Jeruzalem; dat huis, dat heilige en prachtige huis was een puinhoop. Zij gaven vrijwillig om een ander te bouwen. Laat niemand klagen over de noodzakelijke uitgaven, die men voor de godsdienst moet doen. Zij, die eerst het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid zoeken, hun zullen alle dingen worden toegeworpen. Hun gaven waren niets in vergelijking van de vorsten in David's tijd; maar omdat zij naar hun vermogen gaven, ware zij Gode aangenaam. Ofschoon hun steden bijna niet konden opgebouwd worden, toch waren zij tevreden er in te wonen, omdat zij zodanig waren, als God ze hun had

gegeven! en zij waren zelfs dankbaar voor de vrijheid en het eigen bezit, al was het dan geheel zonder pracht of overvloed of macht. Hier was plaats genoeg voor hen allen en voor aller onderhoud; er was geen ijverzucht onder hen, maar eensgezindheid; een gezegend voorteken bij hun vestiging, omdat twist en tweedracht vóór de ballingschap de oorzaken waren geweest van de ondergang des Staats. Alzo wil de Heere ons bij alle ondernemingen ondersteunen, die begonnen worden overeenkomstig Zijnen wil, en ter verheerlijking van Zijnen naam, in het vaste vertrouwen op Zijnen bijstand. Zij, die op het geklank van het Evangelie afstand doen van de zonde en tot de Heere wederkeren, zullen bij alle gevaren op de weg beschermd en geleid worden, en eindelijk veilig aankomen in de woningen des lichts, die voor hen bereid zijn in de heilige stad, in het nieuwe Jeruzalem.

HOOFDSTUK 3.

VAN HET BRANDOFFER-ALTAAR, HET FEEST DER LOOFHUTTEN EN DE GRONDVESTING VAN de TEMPEL.

III. Vs. 1-13. Nadat de nieuwe gemeente in de eerste zes maanden na hare aankomst, zich naar omstandigheden vrij goed had gevestigd, komt zij op de eersten dag van de maand Tisri in Jeruzalem bijeen, en zet het brandoffer-altaar weer op de vroegere plaats. De dagelijkse morgen- en avond-godsdienst begint weer, en op de bepaalden tijd wordt weer het Loofhuttenfeest gevierd. Nadat het feest is geëindigd, maken de oudsten der gemeente toebereidselen tot de bouw des tempels, bestellen de daartoe vereist wordende werklieden, en verzamelen stenen en hout van de Libanon, waartoe zij met die van Tyrus en Sidon in onderhandeling treden. In de eerste maand van het tweede jaar na de aankomst in het heilige land, is men reeds zoverre gevorderd, dat de grondsteen van de nieuwen tempel kan gelegd worden. Daarbij staan priesters en Leviëten met trommelen en cimbale en snarenspeel, en zingen bij beurt om de Heere te danken en te loven, omdat Hij goedertieren is, en Zijne barmhartigheid eeuwig duurt over Israël, en al het volk stemt mede in. Velen echter van de oudsten des volks, die de ouden Tempel nog gezien hadden, wenen luid, bij het zien van de geringen aanvang van dezen nieuwen Tempel.

Toen nu de zevende maand aankwam, de maand Tisri, bijna met onze maand Oktober overeenkomende (Exodus 12: 2), van het jaar 535 v. Chr., want de uittocht uit Perzië was aangevangen in de eerste maand Nisan van hetzelfde jaar, en toen de kinderen Israël's in de steden waren, terwijl aan de teruggekeerden gedurende de eerste zes maanden Nisan, Ijar, Sivan, Tammuz, Ab en Elul hun verschillende woonplaatsen waren ten deel gevallen, verzamelde zich het volk, als een enig man 1), te Jeruzalem, bij de Waterpoort, aan de oostzijde van de plaats, waar vroeger de tempel had gestaan (Nehemia 8: 1 vv.), om toebereidselen te maken voor het Loofhuttenfeest, dat in deze maand moest gevierd worden.

Als een enig man, wil niet zeggen, dat allen opkwamen. Er zullen velen, wegens omstandigheden, die hen verhinderden, zijn thuis gebleven, maar als één van hart en zin, zodat zij eensgezind kwamen, om bij de inwijding van het altaar te zijn. De reden van deze eensgezindheid wordt nader aangegeven in vs. 3.

En Jesua, de in Hoofdstuk 2: 2 genoemde hogepriester, de zoon van Jozadak, maakte zich op, en zijne broederen, de gewone priesters, en de aldaar reeds genoemde stamvorst van Juda Zerubbabel, de zoon van Sealthiël, en zijne broederen, de tien overige aanvoerders der gemeente (Hoofdstuk 2: 2), en zij bouwden het altaar des Gods van Israël, om daarop brandoffers te offeren en terstond het dagelijkse Morgen- en Avondoffer weer in te stellen, gelijk a) geschreven is in de wet van Mozes, de man Gods.

Exodus 29: 38 vv. Leviticus 6: 8 vv. Numeri 28: 3 vv.

En zij vestigden het altaar op zijne stelling, bouwden dit nieuwe altaar op het fundament van het oude, dat door Nebukadnezar verwoest was (2 Koningen 25: 9), maar met

verschrikking, die over hen was 1), van wege de volken der landen 1), omdat zij de naburige volken vreesden, die wel eens de nieuwe vestiging van hun godsdienstige en burgerlijke inrichtingen konden tegenwerken; daarom zochten zij zich terstond te verzekeren van de bescherming van hunnen God, door zo spoedig mogelijk de dagelijksden godsdienst weer in te voeren; en zij offerden daarop nog op dezelfde dag (vs. 6), brandoffers de HEERE, brandoffers des morgens a) en des avonds.

Numeri 28: 3.

Of, want verschrikking was over hen. Zij vreesden voor de inwonende volken en zochten daarom in het onderhouden van 's Heren geboden bij de Heere beschutting en bescherming, of zoals Michaëlis het uitdrukt: "de vrees voor gevaar dreef hen aan, om tot de heiligheid Gods de toevlucht te nemen."

En zij hielden toen, gedurende de dagen van de 15den tot de 21sten der maand Tisri, het feest der Loofhutten, gelijk geschreven is in Leviticus 23: 33 vv.: en zij offerden brandoffers dag bij dag in of naar het getal, naar het recht a) overeenkomstig de voorschriften, van elk dagelijks op zijnen dag, op de 15den van Tisri 13 varren enz.; op de 16den Tisri 12 varren enz., op de 21sten Tisri 7 varren enz., waarbij nog het offer op de 22sten Tisri kan gevoegd worden, als de laatste plechtige viering van het jaarlijkse feest.

Leviticus 23: 34. Numeri 39: 12-34.

Daarna, toen het Loofhuttenfeest geëindigd was, hielden zij weer de gewonen geregelde godsdienst, in offeranden bestaande; ook offerden zij het gedurig brandoffer, waarvan reeds in vs. 3 gesproken is, en de brandoffers der a) nieuwe maanden (Numeri 28: 8 vv.); het Pascha (Numeri 28: 16 vv.); het Pinksterfeest (Numeri 28: 26 vv.); het feest des geklanks (Numeri 1 vv.), en de Verzoendag (Numeri 28: 7 vv.), ook van een ieder, die ene vrijwillige offerande de HEERE vrijwilliglijk offerde 1).

Nehemia 10: 33. Leviticus 23: 17.

De Wet vereiste veel, maar zij brachten nog meer. Want schoon zij weinig rijkdoms bezaten, om de kosten hunner offeranden te dragen, zij waren nochtans vol ijvers en zullen het waarschijnlijk uit hun monden gespaard hebben, om des te meer op Gods altaar te brengen. Gelukkig de zodanige, die uit de oven der verdrukking, zulk een heilige hitte als deze met zich brengen.

Van de eersten dag af der zevende maand op welken de vergadering (vs. 1) plaats had, en waarop het feest des geklanks gevierd was (Leviticus 23: 23 vv.), begonnen zij de HEERE brandoffers te offeren, omdat op dezen dag het altaar daarvoor in haast was gereed gemaakt (vs. 2 vv.), doch de grond van de tempel des HEREN was niet gelegd, om welke reden ook de godsdienstplechtigheden altijd nog zeer gebrekkig gevierd werden, zodat zelfs de Grote Verzoendag (Leviticus 16: 1 vv. 23: 26 vv. Numeri 28: 7 vv.), in het geheel nog niet kon gehouden worden.

Bij gelegenheid van de eerste offerande op het weer herstelde brandofferaltair schijnt Psalm 107 te zijn gezongen, die geheel daarop toepasselijk is, zodat daarin duidelijk de eerste vreugde en verrukking der terugkerenden in het oog valt. De gemeente des Heren viert daarin, zoals Hengstenberg zo treffend opmerkt, haar genezingsfeest. Maar deze zelfde gemeente, die zich nog geenszins als geheel hersteld kon beschouwen, die nog zwak was uitwendig, het land slechts ten dele bezittende, en nog zonder tempel, had daarom zo nodig vertroost en opgebeurd te worden. Een voor ons onbekende heilige dichter, misschien dezelfde, die Psalm 107 gemaakt heeft, heeft tot dit doel, uit twee gedeelten van andere, door David vervaardigde Psalmen namelijk van Psalm 57: 8-12 en Psalm 60: 7-14 een nieuwen Psalm samengesteld, en wel Psalm 108. Daarin wordt aan de ene zijde God gedankt voor de genade en de ontfermende liefde, die Hij door het weder brengen uit Babel heeft bewezen, en aan de andere zijde Hem tevens herinnerd aan de vervulling van de gedane beloften, aan Israël toegezegd, dat het land waarin zij nu teruggekomen waren, hun tot ene eeuwige bezitting zou zijn, en dat zij over alle vijanden, die zij bij de naburige volken hadden, gewis zouden zegevieren.

Zo gaven zij, de oudsten der gemeente, terwijl zij terstond na het eindigen van de tijd van het Loofhuttenfeest (vs. 4), voorbereidselen tot de tempelbouw maakten, evenals Salomo voor het bouwen van de eersten Tempel had gedaan (1 Koningen 5), geld aan de houwens en werkmeesters, en aan al degenen, die het werk moesten verrichtten, ook spijs, en drank, en olie aan de Zidoniërs en aan de Tyriërs (1 Koningen 5: 6), om stenen over land en cederenhout van de Libanon te brengen, aan (over) de zee naar Jaffo of Joppe (1 Koningen 9), naar de vergunning van Kores, koning van Perzië, aan hen, omdat zij na van Cyrus het verlof hadden gekregen om te bouwen, waardoor zij gemachtigd waren om verdragen te sluiten met de Feniciërs, welke onder de opperheerschappij van Perzië stonden.

In het tweede jaar nu hunner aankomst, ten huize Gods te Jeruzalem, nadat zij teruggekeerd waren naar de stad des groten Konings, de stad van de verwoesten, maar nu weer opgebouwd wordenden tempel, in het jaar 534 v. Chr., in de tweede maand, d.i. Ijar of Bloeiamaand, overeenkomende met onze maand Mei (Exodus 12: 2), begonnen 1) Zerubbabel, de zoon van Sealthiël, en Jesua, de zoon van Jozadak, en de overige hunner broederen (Hoofdstuk 2: 2), of medebestuurders, het werk van de tempelbouw, ook de priesters en de Levieten, en allen, die volgens de telling in Hoofdstuk 2: 3 vv., uit de gevangenissen het vreemde land nu te Jeruzalem gekomen waren, en zij stelden te dien einde de Levieten, van twintig jaren oud en daarboven (1 Kronieken 23: 24), om opzicht te nemen over het werk van des HEREN huis, opdat alles geregeld zou kunnen geschieden (1 Kronieken 23: 4).

Begonnen...en stelden, d.i. begonnen aan te stellen. Hiermede wordt het begin van de tempelbouw vermeld. Nadat de voorbereidingen, in het vorige vers vermeld, getroffen waren, begonnen zij met de Levieten van twintig jaren en daarboven aan te stellen, om met de tempelbouw te beginnen en het opzicht daarover waar te nemen.

Toen stond of) stonden Jesua, niet de hogepriester van dien naam, maar de voornaamste van ene klasse der Levieten (Hoofdstuk 2: 26), zijne zonen en zijne broederen, en Kadmiël, de voornaamste van ene andere klasse, met zijne zonen¹⁾, de Levieten, die tot zijne klasse

behoorden, kinderen van Juda, in Hoofdstuk 2: 40 de kinderen van Hodavja genoemd, als één man, allen zonder uitzondering, om opzicht te hebben over degenen, die het werk deden aan het huis Gods, en bovendien nog met de priesters, die tot ene derde klasse behoorden, de zonen van Henadad 2), Nehemia 10: 9), hun zonen en hun broederen, met al degenen, die zich tot hun geslacht rekenden, de Levieten, aan wie dus de leiding van de tempelbouw was toevertrouwd.

Drie klassen worden hier genoemd, waarvan twee in Hoofdstuk 2: 40 reeds vermeld zijn. Dewijl aldaar, na de kinderen van Kadmiël, gesproken wordt van de kinderen van Hodavja, zo is het waarschijnlijk, dat ook hier in plaats van Juda moet gelezen worden Hodavja, dewijl de Levieten niet, zoals bekend is, uit het geslacht van Juda, maar uit dat van Levi waren.

Het valt in het oog, dat de zonen van Henadad, de derde klasse, eerst vermeld worden aan het slot van dit vers en niet onmiddellijk na de eerste twee geslachten, die van Jesua en Kadmiël. De reden schuilt ongetwijfeld hierin, dat, kon van de eerste twee gezegd worden, dat zij als een enig man zich verbonden, om het opzicht te hebben, dit niet van de derde klasse kon worden gezegd.

Als nu de bouwlieden de grond van des HEREN tempel leiden, het eigenlijke tempelgebouw (1 Koningen 6: 2 vv.); zo stelden zij, Jesua en Zerubbabel, de priesters, daarbij aangekleed zijnde met hun ambtsklederen zoals hun in de wet van Mozes was voorgeschreven, (Exodus 28), met trompetten, naar het model van het voorschrift in Numeri

1 vv., en daarenboven de Levieten, Asafs zonen (Hoofdstuk 2: 41), met cimbalen, om de HEERE te loven, naar de instelling, volgens anderen naar de ordening van David, de koning van Israël (2 Kronieken 23: 18).

En zij zongen bij beurten, in twee elkaar afwisselende koren, met de HEERE te loven en te danken, dat Hij goedig is, dat Zijne weldadigheid tot in eeuwigheid is over Israël 1). En al het volk, dat bij het feest tegenwoordig was, juichte met groot gejuich, als men de HEERE loofde over de grondlegging van het huis des HEREN 2).

De uitleggers verwijzen hier gewoonlijk naar Psalm 136 als de Psalm, die bij deze gelegenheid werd gezongen, en zonder twijfel was deze Psalm, met zijn 26 maal herhaald refrein: "want Zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid," zeer gepast. Hoe schoon is de vergelijking van Dachsels (niet te verwarren met Dächsel (G.)), die dit refrein vergelijkt bij de blaadjes van ene bloem, die wel aan elkaar gelijk zijn: maar door hun talrijkheid juist meer geur en aangenaamheid doen genieten. Al het volk nam immers aan dat lofgezag deel. Wij zouden hier echter liever op Psalm 115 wijzen, zo geheel overeenstemmende met de omstandigheden van het uit de ballingschap teruggekeerde volk, bedreigd (vs. 2) door hun heidense tegenstanders. Hoe werden hierin de harten des volks versterkt door het zien op de Heere, hunnen God, die het huis Israël's zo kennelijk wilde zegenen en schragen, en die Zijne eer waar zij nu zo bedreigd werd, gewis zou willen redden niet alleen, maar daar ook de macht toe had. Wij geloven, dat, toen deze Psalm gezongen werd, al het volk wel geroerd zal geweest zijn, en dat zich bij het gejuich ook wel de toon des geklags zal gevoegd hebben, dat in vs. 10 wordt gemeld.

Anderen zijn van mening, dat de Psalmen 106, 107 of 118 zijn gezongen, dewijl deze beginnen met het bevel, om de Heere te prijzen.

Laten alle de stromen van goedheid en liefdadigheid dus altoos tot de eerste Bron en Oorsprong der eindeloze ontferming en genade opwaarts vlieten; en laten wij, in allerhande omstandigheden, en hoe groot onze bekommelingen en machteloosheid ook wezen moge, altijd erkennen, dat God goed is, en dat, wat ons ook ontzakken of begeven mocht, deze Zijne goedertierenheid ons eeuwiglijk zal bijblijven. Laten wij dit met hartelijkheid en ernst zingen, dat Zijne goedheid niet alleen eeuwig dure, maar in het bijzonder Zijn geliefd Erfdeel, Zijn uitverkoren Israël onophoudelijk gadesla, schoon het gevangen ware in een vreemd en afgodisch, en vreemd en bevreesd in zijn eigen land.

Maar vele van de oude priesteren, en de Levieten, en hoofden der vaderen, die oud waren, die het eerste ongeveer vier en vijftig jaar geleden verwoeste huis (2 Koningen 25: 8 25.8) gezien hadden, dit huis in zijne grondlegging voor hun ogen zijnde, weenden met luider stem 1), van smart over dat armzalig begin, waaruit reeds zo duidelijk te zien was, hoe nietig deze tempel in vergelijking van de vroegere zou worden (Hagg. 2: 3. Zach. 4: 10 4.10); maar velen onder de jongere priesters en Levieten, en van de hoofden des volks, die minder op het verledene dan op het tegenwoordige zagen, en nu hun hoop op de herstelling van de tempel weldra dachten vervuld te zien, verhieven de stem met gejuich en met vreugde 2), zodat men hun gejubel zeer ver kon horen.

Dewijl de Salomonische tempel in het jaar 588 verwoest werd en de grond voor de nieuwen Tempel in het jaar 535 of 534 gelegd werd, zo konden de ouden onder de aanwezigen de vroegeren tempel nog gezien hebben, terwijl ook volgens Hagg. 2: 3 zelfs in het tweede jaar van Darius Hystaspes nog mannen in leven waren, die de heerlijkheid des vorigen tempels hadden gezien.

Er was hiervoor wel enige redenen, want zo zij hun tranen in het juiste kanaal lieten lopen en de zonden beweenden, die de oorzaak van deze treurige standverwisseling en vernedering was, zo deden zij zeer wel. Doch het was voor deze zuchtende en wenende Joden ene verzwaring van moedeloosmaking des volks, daar zij, die Priesters en Levieten waren, veelal anderen eerder behoorden onderwezen en voorgegaan te hebben, in een gelaten en bedaard berusten in de wegen der Hemelse Voorzienigheid en het zien der tegenwoordige zegeningen, niet door het al te treurig herdenken van het vorig leed behoorden besmet te hebben.

Men zou uit het bovengenoemde opmaken, dat de nieuwe tempel veel kleiner was aangelegd dan die van Salomo. De plaats in Hoofdstuk 6: 3 vv. weerspreekt dit echter uitdrukkelijk; daar wordt van 60 ellen hoogte en 60 ellen breedte gesproken, terwijl de oude tempel 30 ellen hoog en 20 ellen breed was, beiden gerekend zonder het voorhuis, dat 20 ellen lang was. Het eigenlijke nieuwe tempelgebouw was 40 ellen breed en 40 ellen hoog, en daarbij kwam dan 20 ellen in de hoogte voor de bovenvertrekken en aan weerszijde voor de zijkamers tien ellen; dit maakt dan 60 voor de gehele hoogte en 60 voor de breedte, en de lengte bleef de zelfde als bij de tempel van Salomo. Het kon dus niet om de ruimte zijn, dat er werd geweend, maar wel om de mindere pracht en heerlijkheid. Er was gene arke des

verbonds meer; die was vernietigd bij de verwoesting met al wat er in was; zo als de Shechina, het zichtbare teken van de goddelijke tegenwoordigheid; het heilige vuur voor het brandofferaltaar en de Uriem en de Tummim van de Hogepriester (vergelijk Hoofdstuk 6: 15).

"In dit ellendige leven zijn altijd vreugde en leed onder elkaar vermengd; de vreugde moge bij de mens nog zo groot zijn; toch is er wat treurigs onder gemengd. maar wanneer wij ons in de Heere verheugen (Fil. 4: 4) dan kan dit de tijdelijke treurigheid niet doen opmerken; zodat men door de vreugde het wenen niet opmerkt. In het eeuwige leven daarentegen zal geen leed meer zijn, noch geschrei (Openbaring 21: 4), maar verzadiging van vreugde (Psalm 11), en liefelijkheden in Gods hand eeuwiglijk."

Deze ondereenmenging van droefheid en vreugde is ene voorstelling van deze wereld; sommigen baden zich in stromen van vreugde en anderen in een vloed van tranen. In de hemel zingen allen, en er is geen geweene; doch in de hel is geweene en gejammer, maar gene vreugde. Op aarde kunnen wij nauwelijks de vreugdekreten van de jammerklachten onderscheiden. Leren wij ons te verheugen met hen die blijde zijn, en te wenen met de wenenden; leren wij ons te verheugen als ons niet verheugende, en te wenen als niet wenende. De goedertierenheid Gods en de gedachte aan onze onwaardigheid moet ons dankbaar maken voor elk teken van Zijne gunst. Moge de Heere Jezus ons verlossen van de toekomenden toorn, en ons bereiden het heerlijke en eeuwige geluk, om eeuwig te zijn, waar Hij is.

Zodat het volk, dat bij het feest tegenwoordig was, niet onderkende de stem van het gejuich der vreugde, van de stem des geweens van het volk 1). Zij konden het ene van het andere niet onderscheiden, want het volk juichte met groot gejuich, dat de stem van verre gehoord werd.

Het ligt voor de hand, dat niet alleen in de engeren kring, onmiddellijk bij de plaats, waar de tempel zou gebouwd worden, er een wenen en een juichen was, maar ook in de meer verwijderden kring. De ouden van dagen weenden, de jongeren waren verblijd, maar, en dit wil de Heilige Geest hier zeggen, het lofgezag overstemde het klaaglied. Zeker, er was wel stof tot wenen, om der zonden wil, waardoor die kostelijke tempel verwoest was, maar er was nog veel groter stof tot dankbaarheid en daarom tot juichen, dewijl de Heere "de gevangenen Sions" weer had teruggebracht. In dit juichen was bij het geestelijk Israël merkbaar "een vergeten van wat achter was en een zich uitstrekken naar hetgeen voor is."

HOOFDSTUK 4.

MOEILIKHEDEN BIJ HET BOUWEN VAN de TEMPEL DOOR DE VIJANDEN DER JODEN.

Vs. 1-5. Nauwelijks hadden de Samaritanen, die na het vertrek der Israëlieten naar Babel, ontstaan waren uit de Heidenen, die hun plaats hadden ingenomen, en zich aldaar met de nog achtergeblevene Joden door huwelijken hadden verenigd, gehoord, dat de tempel te Jeruzalem weer werd opgebouwd, of zij boden zich aan om daaraan mede te helpen; de Joden echter gevoelden zich verplicht, deze hulp beslist van de hand te wijzen, Daarover wreken zich de Samaritanen door lasteringen bij de koning van Perzië.

Toen nu de wederpartijders 1) van de beide in het land terugkerende stammen Juda en Benjamin, die vreemdelingen, welke omstreeks het jaar 676 vóór Chr. door de Assyrische koning Esar-Haddon naar het voormalige land der 10 stammen waren overgeplaatst, en onder welke de overgeblevene kinderen Israël's waren versmolten, waaruit de Samaritanen waren ontstaan (2 Koningen 17: 24 vv.), hoorden, dat de kinderen der gevangenis, de uit hun ballingschap ontslagene kinderen van Benjamin en Juda, de HEERE, de God Israël's, de tempel bouwden, zo als in het vorige hoofdstuk 3: 9 is vermeld geworden;

De Samaritanen worden hier terstond wederpartijders genoemd, hoewel nog niets van hun vijandschap bekend is, ja, hoewel zij zich vriendelijk kwamen aan te bieden als helpers. Zij verdienen echter dezen naam, dewijl zij in het vervolg zich als heftige vijanden van het ware zaad Israël's deden kennen, die op allerlei manier hebben getracht, om de tempelbouw te verhinderen en daarmee de herstelling van de waren en zuiveren Godsdienst. Waarschijnlijk heeft de vrees hen bekropen, dat door Jeruzalem's herstelling en de wederopbouw van de tempel, het uit was met vals en godsdienst, dat toch niet anders was dan ene vermenging van heidendom en Jodendom, of liever van heidendom en kalverdienst. Zij en hun vaders waren toch onderwezen door een priester uit het rijk der Tien stammen en niet door een Priester uit Juda, door een priester des Heren. Zij doen zich voor als ware aanbidders van de Heere, want letterlijk staat er in vs. 2; "Wij zoeken uwen God. gelijk gijlieden." Als dan ook straks hun aanbod wordt geweigerd, treden zij in hun ware gedaante als van de van Gods volk te voorschijn.

Zo kwamen zij aan tot Zerubbabel, en tot de hoofden der vaders, de andere aanvoerders der gemeente (Hoofdstuk 2: 2), en zeiden tot hen: Laat ons met ulieden bouwen, want wij zullen uwen God, de Heere Zebaoth, zoeken, gelijk gijlieden; ook hebben wij niet geofferd aan de afgoden, maar wij hebben Hem geofferd sinds de dagen van a) Esar-Haddon, de koning van Assur, die ons uit Syrië en de landen van de Eufraat herwaarts heeft doen optrekken 1), en ons zelfs een priester, die de wijze van de God van dit land kende, heeft toegezonden.

2 Koningen 17: 24 vv.

In het midden van Palestina lag in de tijd van het nieuwe Testament, zo als wij weten, de provincie Samaria, zich omtrent 12 uren van het noorden naar het zuiden uitstrekkende, terwijl de breedte van het westen naar het oosten 10 uren gaans was. De noordelijke grensplaats was de voormalige Levietenstad, En-Gannim (Jozua 19: 21; 21: 29) aan het zuidelijke einde van de vlakte van Jizreël (2 Koningen 9: 27). De zuidelijke grensplaats was het vlek Silo; in het westen echter behoorde de zeekust tot aan Akko of Ptolemaïs mede aan Judea. Dit landschap bevatte aldus een aanzienlijk deel van het vroegere stamgebied van Efraïm en Issaschar, ja sloot in de tijd, waarvan wij hier spreken, het eerste geheel in, terwijl het zich toen in het zuiden uitstrekte tot aan Bethel, en in het westen tot aan de Middellandse zee. Het oostelijke deel, dat zich tot aan de Jordaan uitstrekte, bestond uit de zuidelijke helft van het stamgebied van Issaschar. In 1 Makk. 10: 30 komt de verdeling van het land ten westen van de Jordaan (Palestina cisjordanica) in de drie districten Judea, Samaria en Galilea reeds als ene uitgemaakte daadzaak voor; wanneer die verdeling plaats had, laat zich niet nauwkeurig bepalen; maar zij was reeds zeer vroeg voorbereid, zo als blijkt uit Jozua 20:

De uitdrukking "de steden van Samaria" in 1 Koningen 13: 32, vóór de ballingschap, spreekt nog niet van deze verdeling; daar betekent "Samaria" het ganse rijk der tien stammen of Israël, naar de naam van de hoofdstad. Wij vinden Samaria eerst als provincie genoemd in

Koningen 17: 24; daar is het inderdaad niet het gehele rijk der 10 stammen, dat de Assyrische koning met vreemde kolonisten bezet, maar slechts de steden van het zuidelijke deel kregen de heidense bevolking, dat deel namelijk, dat naar het middelpunt van die streek Samaria genoemd werd in de engere betekenis, terwijl het noordelijk deel, het latere Galilea nog door afstammelingen van de oude Israëlieten bewoond werd. Dit zuidelijke deel was door de oorlog, die de verovering van de hoofdstad voorafging, door de wegvoering van het grootste deel der inwoners bijzonder verwoest, en had daarom eerst ene nederzetting van nieuwe kolonisten nodig, die door de latere Joden naar de voornaamste plaats hunner toekomst Cutheërs genoemd werden, naar de stad Cutha (2 Koningen 17: 30), om daardoor hunnen heidensen oorsprong uit te drukken. Het is hier de vraag, of er onder hen nog Israëlieten gebleven waren of niet. Voor het laatste pleit eensdeels hetgeen in 2 Koningen 17:

en 32; 18: 11 wordt aangevoerd, dat Salmanasser geheel Israël wegvoerde, en anderdeels, dat de gelaatstrekken van de nu nog bestaande Samaritanen hun Israëlitische afkomst weerspreken.

Zonder twijfel heeft zich die wegvoering echter slechts bepaald tot de bekwaamste en bruikbaarste mannen, en de rijkste en voornaamste families, terwijl de gebrekkigen en de zwakken, benevens de geringe klassen in het land werden gelaten, en waarschijnlijk velen zich door de vlucht aan de gevangenschap zullen hebben onttrokken, en later in het land zijn teruggekeerd. Dit is op te maken uit 2 Kronieken 30: 4 vv. en 34: 6 en 9, waar Hizkia ook naar de overige Israëlieten in het vroegere rijk der 10 stammen zendt, om hen tot het Paasfeest te nodigen, en koning Josia ook in het gebied van het voormalige noordelijke rijk de afgodendienst uitroeit en van daar gelden voor de tempelschat doet inzamelen. Onder deze overgeblevene Israëlieten in het land van Samaria waren er, en wel bijzonder sedert de hervorming door Josia enkelen, die zich wat de godsdienst aangaat aan de Godsverering in Jeruzalem aansloten. In Jer. 41: 7 vv. leest men van 80 mannen van Sichem, van Silo en van Samaria, die over de verwoesting van de tempel treuren en naar de plaats, die hun nog altijd heilig is spijsoffer willen brengen (2 Koningen 25: 26). Anderen daarentegen hielden het met

de grondstellingen van de kalverdienst van Jerobeam (1 Koningen 12: 25 vv.), en waren geheel bevredigd, toen Esar-Haddon door de zending van enen priester de dienst te Bethel weer herstelde (2 Koningen 17: 25 vv.), en verenigden zich des te gemakkelijker met de heidense, uit Assyrië gezondene, mannen tot een gemengd volk, dat nu de naam van Samaritanen droeg, daar de zinnebeeldige dienst van Jehova, die in het noordelijk rijk bestaan had, niet zo scherp tegenover de afgodendienst stond. De begeerte van deze Samaritanen om aan het bouwen van de tempel deel te mogen nemen, schijnt van die eerstgenoemde Israëlieten te zijn uitgegaan, die de Jehovadienst in Jeruzalem voor de enige ware Godsverering hielden, en de herstelling daarvan met blijdschap begroetten. Zij alleen echter deden het verzoek niet aan de nieuwe gemeente der Joden, maar zij deden het in vereniging met de vreemde kolonisten. Het was niet zozeer hun verlangen om aan de tempelbouw zelf deel te nemen, maar zij duldden gene zelfstandige Joodse gemeente, welker ontwikkeling werkelijk aan het bezit van een eigen tempel verbonden was.

Zulk ene gemeente naast zich te hebben, was hun een aanstoot, en daar zij in de steden van Samaria en in andere streken ten westen van de Eufraat geregelde gemeenten tot een geheel verenigd onder eigene bestuurders hadden (vs. 9 van dit Hoofdstuk .), beschouwden zij zich als diegenen, aan wie de leiding van de openbare aangelegenheden in de landen aan deze zijde der rivier was opgedragen. Hieruit laat het zich verklaren, waarom de hoofden der aangekomene Joden niet alleen Het verlangen zo beslist afwezen, maar ook in hun antwoord zich daarop uitdrukkelijk beriepen, dat aan hen en aan hen alleen door de koning van Perzië het verlot tot het bouwen van de tempel gegeven was, want dat verlot sloot tevens in zich de bevoegdheid om de aangelegenheden van de gemeente, die zich om de tempel verzamelde, te leiden. Had men eenmaal de deelneming aan het bouwen toegestaan, dan had men daardoor tevens aan de vreemde kolonisten, die Jehova slechts als de God van het land nevens hun afgoden dienden, enen al te overwegenden invloed op de godsdienstige inrichting van de nieuwe Joodse gemeente gegeven; en de kalverdienaars, die de dienst van Jerobeam volgden, zich daaraan sluitende door hun langdurig samenwonen in het land, nauw met hen verbonden, zouden met de eersten van al te veel betekenis in het ganse land geworden zijn. Die weigering aan de deelneming tot het bouwen strekt zich niet zo ver uit, dat het niet zou geoorloofd zijn geweest voor die enkele Israëlieten, die naar Jeruzalem heentrokken, om daar bij de tempel te wonen, of van tijd tot tijd dat huis Gods te kunnen betreden, als de zichtbare woonplaats van Jehova op aarde, om deel te nemen aan de Godsverering aldaar; in Hoofdstuk

21 wordt die deelneming uitdrukkelijk als toegelaten beschouwd. Hier handelen de hoofden der gemeente voorzeker zeer wijs, daar zij Jehova, die in Bethel onder het beeld van een stier en hier en daar op de hoogten vereerd werd, niet voor dien God wilden erkennen, voor Wie zij te Jeruzalem een huis wilden bouwen; zo behoedden zij zich tegen ene schending van de waren Godsdienst met nadruk, en hielden die zuiver van enen toestand, die half heidens zou geweest zijn. Daarmee bewaarden zij zowel hun nationale als hun godsdienstige zelfstandigheid, hoewel daaruit vele moeilijkheden voortsproten.

Maar Zerubbabel, en Jesua, en de overige hoofden der vaders van Israël zeiden tot hen: Het betaamt niet, dat gijlieden en wij in gemeenschap met elkaar onzen God een huis bouwen, omdat wij uw voorgeven, alsof gij met ons dezelfde God diendet, niet als waar kunnen aannemen; maar wij alleen 1) zullen het de HEERE de God Israël's, bouwen, opdat Zijn

dienst rein zij, en niet vermengd met de dienst der afgoden a); gelijk als gij het wilt, komt het ook niet met het burgerlijke recht overeen, want gij weet immers zeer goed, dat de koning Kores, koning van Perzië, het niet aan u of anderen, maar alleen aan ons geboden heeft 2).

Ezra 1: 1-3.

Nooit heeft een volk in zijne gevangenschap ondervonden, wat met Israël geschiedde aan de boorden van de Eufraat. Dit volk, dat vroeger zo licht tot de afgoderij overging, en zo gemakkelijk werd verlokst door de plechtigheden van dezen of genen afgodendienst, had in de Ballingschap zulk een afgrijzen gekregen van alle afgoden, dat zij het verlangen der Samaritanen rondweg afsloegen, en liever een vijand in hun onmiddellijke nabijheid hadden, dan een vriend te hebben, die maar in het minste aan het heidendom verbonden was.

Elke poging om de waren godsdienst te herstellen, zal de tegenstand van de Satan opwekken, en van de kinderen der ongehoorzaamheid in welke hij werkt. De Cutheërs en de Samaritanen stonden voornamelijk onder de invloed van de vijandschap van het zaad der slang tegen de ware Kerk van God, voortkomende uit haat tegen de heiligheid van Zijne wet, van Zijne inzettingen, Zijne waarheden en Zijn volk.

Met recht konden zij zich beroepen op het edict van Cyrus, dewijl deze alleen aan de stammen van Juda en Benjamin het verlof en het recht had gegeven, om de tempel te herbouwen. Ook de Samaritanen waren toen onder de heerschappij van Perzië gekomen, zodat ook zij het edict van dien koning hadden te eerbiedigen.

Evenwel maakte het volk des lands, zich wrekende over de ontvangene weigering, de handen des volks van Juda slap, en verstoorde, hinderde hen in het bouwen;

En zij huurden tegen hen raadslieden, zonden zaakwaarnemers aan het Perzische hof, die het moesten voorstellen als gevaarlijk voor de veiligheid van het rijk, als door het bouwen van een tempel te Jeruzalem gelegenheid gegeven werd, dat aldaar een zelfstandig Joods volk zou gevestigd worden; deze deden pogingen, om hunnen, der Joden raad 1) te vernietigen, al de dagen van Kores, de koning van Perzië, tot aan het koninkrijk van Darius Hystaspes, de koning van Perzië 2), in wiens tweede regeringsjaar (520 v. Chr.) de bouw werd voortgezet (vs. 24).

Raad, in de zin van voornemen, n.l. om de tempelbouw te voltooien. Hun plannen gelukken in zover, dat de tempelbouw, omtrent 14 jaren, geschorst werd. Dit lag voornamelijk aan de Perzische beambten, die zoals boven reeds is gemeld, de ondersteuning inhielden.

Men weet niet, hoe het aan de tegenstanders der Joden gelukt was om Cyrus tot andere gedachten te brengen, hem, die zoveel belang stelde in een tempelbouw, dat hij niet alleen verklaarde, dat hij dien als een werk beschouwde, door God zelfs aan hem opgedragen, waartoe hij al de vaten des tempels weer teruggaf (Hoofdstuk 1: 2 en 11), maar ook de grootte van het heiligdom bepaalde, en de kosten voor het bouwen uit de koninklijke schatkamers aanwees (Hoofdstuk 6: 3 en 4). Volgens Jes. 44: 28 moest hij het echter niet verder brengen

dan tot de grondvesting des tempels, en bovendien staat er niets geschreven van een formeel verbod, zodat ook der Joden eigene achteloosheid, waartoe zij door gebrek aan vertrouwen op God en door traagheid des vlezes vervielen (verg Hoofdstuk 5: 1 vv), voor een groot deel de schuld daarvan droeg.

Met de naam Ahasveros wordt gewoonlijk Cyaxares I, de vader van de Medischen koning Astyages en van zijn broeder Cyaxares II (Dan. 9: 1), als ook de vijfde Perzische koning Xerxes I (Esther 1: 1) aangeduid; enige uitleggers denken hier dan ook aan dezen laatsten, zodat dan onder genoemden Arthahsasta, zoals in Hoofdstuk 7: 1 en Nehemia 2: 1, de opvolger van Xerxes, Artaxerxes I zou te verstaan zijn (Hoofdstuk 1: 4). Indien deze laatste opvatting waar was, dan zou hetgeen voorkomt in vs. 6-23 van dit Hoofdstuk betrekking hebben op de hinderpalen, die de vijanden van Juda en Benjamin later, toen de tempel onder Darius Hystaspes reeds lang gereed was (Hoofdstuk 6: 15), in de weg legden, bij het verder opbouwen der stad, en hare versterking door muren en poorten, omstreeks het jaar 446 v. Chr. (Nehemia 1: 3).

De vijandige houding der Samaritanen had voor de tempelkolonie zeer nadelige gevolgen. Uit het verwijt, door de profeet Haggai tot het volksgericht, blijkt ten volle, dat het niet volstrekt onmogelijk was geworden, de tempelbouw voort te zetten, maar dat de ondersteuning, die Cyrus had toegezegd, door de beambten des konings werd onthouden zodat de ijver verslapte, en de arbeid eerst in het 2de jaar van Darius, niet zonder het geroep van velen, dat het "de tijd nog niet was om te bouwen." (Hagg. 1: 2) werd opgevat en in het 6de jaar van Darius, ongeveer 18 jaar na het edict van Cyrus voltooid werd.

Cyrus regeerde van 536-529, n.l. als wereldheerser Cambyses van 529-522, Smerdis, bijgenaamd de valse, enkele maanden, ook in het jaar 522, op wie Darius volgde.

6.

AANKLACHTEN DER SAMARITANEN, BIJ HET PERZISCHE HOF TEGEN DE JODEN INGEBRACHT.

Vs. 6-23. In deze perikoop wordt meegedeeld, hoe de Samaritanen ook in latere jaren tegen de Joden hebben samengespannen, door herhaaldelijk aanklachten naar het Perzische hof te zenden, waardoor wordt bewerkt, dat het herbouwen van de heilige stad enigen tijd wordt gestaakt.

En om hier op de geschiedenis reeds iets vooruit te lopen, onder het koninkrijk van Ahasveros 1), d.i. leeuwen- of heldenkoning, of Xerxes, de bekenden vorst uit het Boek Esther, in het begin zijns koninkrijks, dewijl hij toen nog niet, zoals later, de Joden zeer genegen was, schreven zij enen aanklacht tegen de inwoners van Juda en Jeruzalem.

Dewijl hier niet kan bedoeld zijn, de vader van de Medischen koning Astyages, moet hier bedoeld zijn de bekende Ahasveros uit de geschiedenis van Esther, en dewijl de Arthahsasta uit vs. 7 niemand anders is dan de opvolger van Ahasveros (Xerxes) (Ezra 7: 1, 11; 8: 1.

7.1,11 8.1 Nehemia 2: 1 vv.), wiens naam in de ongewijde geschiedenis luidt Artaxerxes, zo is het duidelijk, dat wij in vs. 6-23 ene mededeling hebben van hetgeen later heeft plaats gehad onder de regeringen van beide genoemde koningen, om daarmee te doen zien, hoe de Samaritanen niet alleen de tempelbouw, maar ook de herbouw van Jeruzalems muren hebben tegengewerkt. Bij nauwkeurige lezing én van vs 6 én van vs. 7, welke beide beginnen met en in de dagen valt het op, dat de Schrijver hier van twee gebeurtenissen melding maakt, die er later hebben plaats gehad. Dewijl ook door dit tegenwerken de Samaritanen zich als ware tegenpartijen (vs. 1) deden kennen, wordt het nu reeds meegedeeld als bewijs, hoe de ziele des Schrijvers gruwte van zulk een wroeten tegen het volk Gods van de zijde der vijanden, die niet geweigerd waren, omdat zij, zoals zij zeiden, zich van heidenen tot de dienst van God hadden bekeerd, maar dewijl zij nog in al hun doen en laten zich bewezen, geen gemeenschap te kunnen hebben met het echte volk des Heren. De Schrijver doet op hun handelwijze dit licht vallen, dat zij nu precies tonen wie zij zijn, dewijl zij met het volk, van hetwelk zij afstammen, heulen, om het nakroost van Abraham kwalijk te bejegenen. Het is toch duidelijk, dat in deze gehele perikoop niet van een bouwen des tempels maar van een bouwen der muren der stad sprake is.

En in de dagen van Arthahsasta, d.i. sterke koning noemde, schreef, schreven, Bislam, Mithredath, Tabeël, en de overigen van zijn gezelschap, die in gemeenschap met de genoemden de openbare gelegenheden der Samaritanen leidden, aan Arthahsasta, koning van Perzië, ene aanklacht van gelijken inhoud als de in vs. 6 genoemde; en de schrift des briefs was in het Syrisch, met Arameïsche letters geschreven, en werd in het Syrisch uitgelegd 1).

Het Syrisch of Arameïsch van de Samaritanen was nog weer enigszins anders als het Syrisch of Arameïsch, hetwelk aan het Perzische hof werd gesproken. Vandaar dat er staat, dat de brief in het Syrisch (letterlijk met Arameïsche letters), was geschreven en in het Syrisch werd uitgeleed, of beter, overgezet. Dit laatste geschiedde natuurlijk door hem, die de brief in de Annalen of in de acte-stukken van het Perzische hof inschreef.

De inhoud van de brief wordt ons niet meegedeeld, evenmin als datgene, waarvan in vs. 6 gesproken wordt. Alleen de inhoud van een derden brief, ongetwijfeld geschreven op aanhitsing van de drie hier genoemden, is door de Schrijver meegedeeld, n.l. van dien, welke in vs. 11-17 wordt vermeld.

Rehum, de kanselier, woordelijk: de heer der beslissing, d.i. die het ambt van rechter bij de Samaritanen bekleedde, en Simsai, de schrijver, die de officiële stukken moest opstellen en in het net overschrijven, schrijven om hier nog van ene derde aanklacht uit de tijd van Ahasveros en van Arthasasta te gewagen, enen brief tegen Jeruzalem, aan de koning Arthahsasta, op deze manier:

Toen is dit geschreven door: Rehum, de kanselier, en Simsai, de schrijver, en de overigen van hun gezelschap, hun medebestuurders, de Dinaïeten, die van Deinaver, de Afarsathchieten, Paraetuker, de Tarpelieten, de Afarsieten (de Perzen), de Archevieten (die van Arach), de Babyloniërs, de Susanchieten (die van Susan), de Dehavieten (de Daër der Grieken), de Elamieten (uit Elam);

Hoogstwaarschijnlijk zijn de namen van Rehum en Simsai en de genoemde volken alleen vermeld, om het verzoek meer kracht bij te zetten.

En de overige in 2 Koningen 17: 24 genoemde volkeren, die de grote en vermaarde Asnappar, een hoog staatsbeambte van de Assyrische koning Esar-Haddon, heeft vervoerd en doen wonen in de stad, of steden van Samaria, ook in de overigesteden, aan deze zijde der rivier 1) de Eufraat, en op zulke tijd 2).

Vergelijken wij de namen der volken in ons vers met de namen der steden, uit welke volgens 2 Koningen 17: 24 kolonisten naar Samaria werden overgebracht, zo zijn hier onder deze namen van het land Babylon de meeste der in 2 Koningen 17: 24 genoemde steden Babel, Chuta en Avva te samengevat en de beide anderen Hamath en Sefarvaim kunnen gevoeglijk onder de "overigen der volkeren" begrepen zijn, dewijl uit het Syrische Hamath voorzeker slechts enkele kolonisten naar Samaria zullen overgebracht zijn. Het hoofdverschil tussen beide plaatsen zit hierin, dat in ons vers niet alleen de in de steden van Samaria overgebrachte kolonisten, maar alle volken, die in het grote gebied aan deze zijde der rivier waren gevestigd, worden opgeteld. Alle deze volken echter hadden tegen de Joodse gemeente gelijke belangen te verdedigen en wilden door gemeenschappelijk optreden hun aan de Perzischen koning gerichte voorstelling van zaken groter gewicht bijzetten, om de Gemeente te Jeruzalem niet tot macht te laten komen, dat er alleszins grond was voor de bezorgdheid, dat met haar alle overblijfselen der Israëlieten in Palestina en andere streken aan deze zijde van de Eufraat zich mochten verbinden en de zo verenigende Israëlieten sterk genoeg konden worden, om hun heersende wederpartijders een tegenstand te betonen, die grote gevolgen kon hebben.

Sommigen menen, dat het Chaldeeuse woord betekent: enz., en dat er alzo nog meer volken hadden kunnen genoemd worden; de Nederlandse overzetters houden dit echter voor de datum des briefs, dien wij soms boven aan plaatsen, maar ook menigmaal onder aan.

Dit is een afschrift des briefs, dien zij, de in vs. 9 genoemde volkeren, door hun ambtenaren aan hem, aan de koning Arthasastha, zonden: Uwe knechten, de mannen, die gij gesteld hebt over uwe landschappen aan deze zijde der rivier, en op zulke tijd 1) doen u groeten.

In het Chaldeeus (Ezra 4: 8-6: 18 is niet in het Hebreeus, maar in het Chaldeeus geschreven) Ook hier past beter de vertaling van enzovoort, dan die van, op zulk een en tijd, dewijl dit woord de opsomming der verschillende volken vervangt.

de koning zij bekend, dat de Joden, die van u uit het land aan gene zijde van de Eufraat waar zij gevangen geweest zijn in uw rijk, het machtige Babylon, zijn opgetogen 1), naar dit land, dat aan deze zijde der rivier is gelegen, tot ons gekomen zijn, en nu wonen te Jeruzalem, bouwende die rebellerende en die boze stad, waarvan zij de muren voltrekken en de fondamente samenvoegen en optrekken (vergelijk op vs. 7).

De aanklagers zwijgen van het edict van Cyrus, waarbij de Joden niet alleen verlof, maar als het ware bevel was gegeven, om naar Jeruzalem te trekken, wel wetende, dat een wet door de Perzischen monarch uitgevaardigd, niet kon ingetrokken worden. Bovendien had dit edict niet gesproken van de opbouw der muren van Jeruzalem, maar van de tempelbouw. Als dan ook straks de vijanden der Joden voorlopig hun wens vervuld zien, heeft er geen intrekking van enig edict plaats, maar een tijdelijke schorsing van de opbouw der muren.

Zo zij nu de koning bekend, indien deze stad zal worden opgebouwd, en de muren voltrokken, dat zij de cijns, belastingen, ouden impost, accijns, en tol, die van de reizigers op de landstreek werd geheven, niet zullen geven, en gij zult door het bouwen toe te laten, aan de inkomsten 1) der koningen, uwe opvolgers, schade aanbrengen; gij zult daardoor voor de toekomst de koninklijke heerschappij benadelen.

In het Chaldeeus Weaphtoom. LXX kai touto. Door de Staten-vert. overgezet met: de inkomsten. Het is echter een woord uit het Perzisch overgenomen, en betekent in die taal voor de toekomst. De vertaling is derhalve beter: En gij zult voor de toekomst de koningen schade toebrengen. Wij zien derhalve hier deze vijanden van het volk des Heren hun toevlucht nemen tot het lage middel, om de hartstocht der geldgierigheid in beweging te brengen. Aan elke hogere inspraak gespeend zoeken ze het in de lagere sferen van hebzucht en geldddorst, wel wetende, dat aan het Perzische hof er grote behoefte bestond aan ruime inkomsten, van wege het weelderig leven der vorsten.

Zij zullen dan ook voor een ogenblik hun doel bereiken, maar straks zal het blijken, dat de Heere met Zijn volk is, dat Zijn Raad bestaat en Hij al Zijn welbehagen zal doen.

Nu, omdat wij salaris 1) uit het paleis trekken, en wij ambtenaren des konings zijn, en zijn brood eten, en het ons niet betaamt des konings oneer en schade te zien; daarom hebben wij gezonden, en dit alles aan de koning bekend gemaakt;

Salaris uit het paleis trekken. Letterlijk staat er: Zout uit het koninklijke paleis zouten, d.i. zout eten uit het koninklijke paleis, hetwelk een Oosterse uitdrukking is voor: in soldij staan van de koning, door hem bezoldigd worden. Terecht gebruikt dan ook de Staten-vertaling het woord salaris. Salaris toch komt van het Latijnse woord salarium, hetwelk zoutgeld betekent. Iemands zout eten is dus, van iemand het nodige levensonderhoud ontvangen, hoogstwaarschijnlijk ene uitdrukking, ontleend aan het gebruik van zout bij vlees en vis, om de spijzen voor bederf of ondergang te bewaren.

Uit laffe vleierij maken zij nu de koning er opmerkzaam op, dat dewijl zij zijn brood eten, zij ook nu genegen zijn, om voor zijne belangen te waken, alsof niet alles wat zij deden, niet in des konings, maar in hun eigen vermeend belang was. In dit opzicht vertoont de Gode en Zijn Kerk vijandige wereld altijd hetzelfde karakter. Om des keizers wille moest de Heere Christus door Pilatus worden veroordeeld, om de rust van het land moesten de Christenen vervolgd en verdrukt worden. Om de veiligheid van de Staat moet immer nog Christus' Kerk van de publieke markt van het leven worden verdrongen. Met of zonder vernis, altijd toont de wereld hare vijandschap tegen de Christus Gods en Zijne Gemeente.

Opdat of, dat men zoeken in het boek der kronieken uwer vaderen 1), uwer voorgangers op de stoel des koninkrijks van Babylon, zo zult gij vinden in het genoemde boek der kronieken, en weten, dat deze stad ene rebelle, ene oproerige stad geweest is, en de koningen en landschappen schade aanbrengende, en dat zij daarbinnen afval gesticht hebben, van oude tijden af; en zij zullen ook andere steden tot afval bewegen, daarom is deze stad onder Nebukadnezar verwoest.

Uwer vaderen zijn degenen, die gezeten hebben op de troon van Assyrië, Babylonië en Perzië. De Boeken der Kronieken zijn de gedenkschriften van het Perzische hof, waarvan ook in Esther 6: 1 vv. sprake is.

Wij maken dan aan de koning bekend, dat, zo deze stad zal worden opgebouwd, en hare muren voltrokken, gij daardoor geen deel zult hebben {1} aan deze zijde der rivier, want zij zal geheel Palestina weer onder hare heerschappij brengen.

{1} De wederpartijders der Joden weten wel, hoe zij moeten schrijven om het hart des konings naar hun wensen te neigen; want hebben zij in de beginne nog alleen gesproken van het nemen van tol en cijns, nu waarschuwen zij de koning, dat hij de regering over dat gedeelte van zijn rijk geheel zal verliezen, indien hij niet met zijne koninklijke macht tussen beide treedt. Had God dan ook niet getoond, dat Zijn Raad bestaan zou, de muren der stad waren onvoltooid gebleven, maar de vijanden kunnen veel, maar niet alles doen. God, de Heere, regeert en Hij zal ten leste hebben het laatste woord.

De koning zond, dit lasterlijk schrijven zonder verder onderzoek gelovende en aannemende, antwoord aan Rehum, de kanselier, en Simsai, de schrijver, en de overigen van hun gezelschappen, die te Samaria woonden; mitsgaders aan de overige bestuurders aan deze zijde der rivier, aldus luidende: Vrede en op zulke tijd (zie vs. 10).

De brief, dien gij aan ons geschikt, gezonden hebt, is duidelijk voor mij gelezen.

En als van mij bevel gegeven was, hebben zij gezocht en gevonden, dat deze stad zich van oude tijden af tegen de koningen van Assyrië en Babylonië heeft verheven, en dat onophoudelijk rebellie en afval daarin gesticht is.

Ook zijn er machtige koningen geweest over Juda en Jeruzalem, David en Salomo, die geheerst hebben overal aan gene zijde der rivier 1), in alle landen ten westen van de Eufraat, bevattende Palestina en Syrië; en hun is cijns, oude impost en tol gegeven.

Gerekend van de hoofdstad van Perzië, die aan de oostzijde van de Eufraat was gelegen, en dus Palestina rekende als aan gene zijde der rivier.

Geeft dan nu bevel, om diezelfde mannen het bouwen te beletten, opdat die stad niet opgebouwd worde, totdat van mij bevel zal worden gegeven 1), om op te houden met het bouwen van de stad, en het optrekken van hare muren.

Zo hard en streng is het lot der vorsten, die zien en horen moeten door eens anders oor en ogen, en hun oordeel vellen over zaken, zoals zij hun voorgesteld worden, hoe nadelig en vals zulk vertrouwen ook wezen moge. Hierom zijn Gods oordelen integendeel altijd rechtvaardig, naardien Hij alles in de grond doorzoekt, gelijk het waarlijk is, en overeenkomstig met de waarheid.

Weest gewaarschuwd, van feil in dezen te begaan; waarom zou het verderf tot schade der koningen aanwassen?

Toen, van dat stuk het afschrift was gemaakt, en de inhoud des briefs van de koning Arthahsasta voor Rehum, de kanselier, en Simsai, de schrijver, en hun gezelschappen, de overige leden van de regering der Samaritanen, gelezen was, togen zij in haast naar Jeruzalem tot de Joden, en beletten hen met arm, met kracht, en geweld, gewapenderhand.

Toen 1) hield het werk op van het huis Gods, die te Jeruzalem woont, ja het hield op tot in het tweede jaar van het koninkrijk van Darius, Hystaspes, de koning van Perzië 2), die van 521-486 vóór Chr. regeerde, dus tot het jaar 520.

Met vs. 24 wordt het verhaal van de tempelbouw voortgezet, hetwelk in vs. 5 was afgebroken, door de inlassing van ene mededeling, omtrent hetgeen later geschiedde.

Gedurende de tijd van de opgeschorten tempelbouw en de onenigheden met de Samaritanen werd toch de godsdienst bij het brandofferaltair en de viering der feesten (Hoofdstuk 3: 2) voortgezet. De gemeenschappelijke bedevaarten naar Jeruzalem, die ten tijde van David en Salomo waren ontstaan, werden zelfs meer opgewekt, en kregen meer betekenis, hetgeen blijkt uit de Psalmen, die in dat tijdvak ontstaan zijn, welke behoren tot de liederen "in het hoge koor", zoals Luther ze noemt, ook trappsalmen genoemd, of naar de mening van anderen tot de bedevaartsliederen behoren. David, die zijne dichterlijke gaven aanwendde om God te verheerlijken, en heilige gezangen aan het volk te geven, had reeds gezorgd voor zulke bedevaartsliederen (Psalm 122,124,131 en 133); en Salomo had hem daarin nagevolgd (Psalm 127 en 132). Nu kwam er nog een derde zanger bij, die zijne dichterlijke voortbrengselen met die van zijne voorgangers tot een aaneengesloten geheel verenigde, waaruit een bedevaartsboekje ontstond (Psalm 120-134). Wij bevelen daarom het lezen van Psalm 120,121,123, 125,126,128-130 en 134 aan, waardoor wij enen diepen blik kunnen slaan in de inwendige gemoedsstemming der nieuwe gemeente, in hun leed en hun smart, maar ook in hun hoop en hun gebeden; maar in Psalm 125 en 128 zien wij tevens, hoe zich ene droeve moedeloosheid van de gemoederen had meester gemaakt, ten gevolge van hun bedrogene verwachting en het langdurig en schijnbaar vergeefse wachten, maar ook dat het verderf in Israël weer dreigde te ontkiemen. Dit laatste moet bijzonder in het oog gehouden worden, om het gezicht van de profeet Zacharia goed te verstaan, terwijl het eerste duidelijk maakt wat in het begin van het volgende 5de hoofdstuk verhaald wordt. De gemeente schijnt namelijk zich eindelijk er aan gewend te hebben geen tempel te bezitten en ook er zich geen te bouwen; zij beproefden in het geheel niet ene ondersteuning te krijgen tot het voortzetten van het afgebroken werk, dat zij toch wel hadden kunnen doen, bij de

afwisselingen van koningen op de Perzischen troon, die toch in meerdere of mindere mate een verandering van regeringsstelsel ten gevolge had.

Na het vermoorden van Pseudo-Smerdis had de Achaemenide Darius I de troon beklommen en van dezen hadden zij mogelijk wel wat goeds voor zich kunnen verwachten. De godsdienstigen onder het volk zelfs twijfelden aan de vervulling der Goddelijke beloften, en de anderen vestigden zich zo gemakkelijk mogelijk, bouwden huizen en herstelden de paleizen, die gedeeltelijk verwoest waren, maar het huis des Heren werd geheel vergeten (Hagg. 1: 4). In het tweede jaar van Darius werden de profeten Haggai en Zacharia verwekt, om door hun profetieën de stadhouder Zerubbabel te ondersteunen en de verflauwden of liever geheel uitgedoofden ijver voor de tempelbouw weer aan te wakkeren, en de hoop op het heil der toekomst weer levendig te maken.

Dit Hoofdstuk toont ons de tegenkanting, die het volk Gods te lijden heeft, zowel van valse vrienden als van openbare vijanden. Zij, die Christus Jezus willen volgen, moeten vervolging ondergaan. Indien Christus het fundament is, dan is Hij de steen des aanstoots en de rots der ergernis voor allen, die het vlees liefhebben. Rust op dat enige fondament, want niemand kan er zulk een leggen. Op Hem rust het ganse gewicht der zaligheid; Hem komt daarvoor de lof toe. En hoe ook het werk schijnbaar moge verhinderd worden, toch bestuurt de Heere Jezus het, en Zijn volk verrijst tot een heiligen tempel in de Heere, tot ene woning Gods door Zijn geest.

HOOFDSTUK 5. VOORTZETTING VAN de TEMPELBOUW.

Vs. 1-Hoofdstuk 6: 12. Zo als het in de laatste opmerking in het vorige hoofdstuk reeds is gezegd, wakkeren de profeten Haggai en Zacharia de uitgedoofden ijver der Joden voor de bouw des tempels op nieuw aan, waardoor in het tweede jaar van Darius Hystaspes het werk weer wordt aangevangen. Nu komt echter de Perzische landvoogd Thathnaï, die over het gebied aan de westzijde van de Eufraat het bevel voerde, met zijne beampten naar Jeruzalem, en vraagt aan de oudsten, wier namen hij opschrijft, wie hun de vrijheid tot bouwen gegeven heeft. Hij belet de voortzetting van het werk niet, maar geeft er toch bericht van aan de koning. Deze geeft ene beslissing, die zeer gunstig is voor de Joden; hij staat niet alleen het verdere bouwen toe, maar geeft hun zelfs een deel van de inkomsten des lands, ten behoeve van de offerdienst.

Haggai 1) nu, de profeet, wiens naam betekent: "de Feestelijke," wellicht een der grijsaards, die de ouden Tempel nog in al zijne heerlijkheid gezien hebben (Hoofdstuk 3: 12. Haggai 2: 4), van wie echter gene bijzonderheden meer bekend zijn, en Zacharia, d.i. "de Heere gedenkt (2 Kronieken 24: 20 vv.), de zoon van Berechja en kleinzoon van Iddo, het hoofd van een priestergeslacht, dat met Jesua en Zerubbabel uit de ballingschap was teruggekeerd, profeten, profeteerden in het tweede jaar van Darius (Hoofdstuk 4: 24 op de eersten dag van de zesde maand, d.i. Elul (Exodus 12: 1), omstreeks onze maand September, tot de Joden, die in Juda en te Jeruzalem waren 1), in de naam des Gods van Israël profeteerden zij tot hen 3), en spoorden het volk met groten nadruk aan tot het weder opvatten van het gestaakte opbouwen des tempels.

Het Boek van Haggai in ongekunstelde taal, maar niet zonder retorische levendigheid geschreven, bevat waarschijnlijk slechts de hoofdgedachten van zijne mondelijke redevoeringen, en verdeeld in vier afdelingen, waarvan de eerste en de derde, zo ook de tweede en de vierde bij elkaar behoren. In de eerste, op de dag der nieuwe maan van de 6e maand gehoudene redevoering (Hoofdstuk 1), bestraft de Profeet de lauwheid in het bouwen van de tempel, die door de heersenden nood niet kan verontschuldigd worden, daar toch het volk prachtige huizen voor zich zelven bouwde, veeleer was de tegenwoordige nood ene straf voor die onverschilligheid. Deze redevoering maakt indruk; ten gevolge daarvan wordt het bouwen weer ter hand genomen, en de Profeet belooft de zegen en de bijstand des Heren. De tweede redevoering, gehouden op de zevenden dag van het Loofhuttenfeest (Hoofdstuk

1-10), toen het bouwen van de tempel reeds weer vier weken in vollen gang was geweest, spreekt hij over de neerslachtigheid van het volk, toen het de vroegeren tempel vergeleek met dien, waarvan de grondslagen al deden zien, wat hij zou worden. De Profeet troost het volk, zeggende: dat de Heere nog niet van hen is geweken, en belooft in de naam des Heren, dat de heerlijkheid van dezen nieuwen tempel groter zal worden, dan die van de eerste geweest is. De derde, juist drie maanden na het weder opvatten van de tempelbouw gehouden redevoering (Hoofdstuk 2: 11-20), zet de gedachte voort van de eerste, en toont aan, dat de voortdurende nood, daar hemel en aarde hun tegen waren, als ene straf was te beschouwen voor des volks geringachting van de dienst huns Gods, en wijst op de sedert

korten tijd aangevangen overvloedigen vroegen regen, als een bewijs, dat de Heere der natuur Zijne beloofde zegeningen niet onthoudt aan de gemeente, die getrouw is aan 't verbond met Hem gesloten. De vierde rede, gehouden op dezelfde dag als de derde (Hoofdstuk 2: 21-24) sluit zich aan de tweede aan, en zegt, dat de hemel en de aarde zullen bewogen worden, en dat er ene geweldige verandering zal plaats hebben in de volkeren der aarde, en belooft dat het koningschap van Israël zal behouden worden in Zerubbabel, als de vertegenwoordiger van het koninkrijk van Israël, in weerwil van alle toekomstige stormen en oordelen.

Nadat Haggai in zijne vierde profetische rede de ondergang van alle koninkrijken der volken en de behoudenis van Zerubbabel in deze verwoesting heeft voorzien, sluit zich de profeet Zacharia twee maanden later daaraan, nadat hij drie maanden te voren zijne roeping heeft ontvangen (Zach. 1: 1-6). Merkwaardig is het gedurig terugkeren van de 24sten der maand, bij de openbaringen, die de Profeten ontvingen (Dan. 10: 4. Hagg. 2: 1,11,21. Zach. 1: 7), en nu volgt bij Zacharia, even als bij Haggai ene nieuwe openbaring insgelijks op de 24sten der derde maand na zijne roeping (Hagg. 2: 11 en 21. Vergelijk Hoofdstuk 1: 1. Zach. 1: 8). Hij zag des nachts zeven gezichten, die hem de toekomstige ontwikkeling van het rijk Gods tot de gehele voleinding daarvan in heerlijkheid, in hoofdpunten onthullen (Zach. 1: 7-6: 8). Hieraan sluit zich ene zinnebeeldige voorstelling, die de voleinding van het rijk Gods door de groten nakomeling van David, die het priesterlijke met de koninklijke waardigheid in zich verenigde aanwijst (Zach. 6: 9-15). Twee jaren later op de vierden dag van de negende maand van het jaar 581 v. Chr. ontvangt de profeet ene nieuwe Goddelijke openbaring, betrekking hebbende op ene vraag van enige mannen van Juda aan de priesters en profeten. Men was namelijk in onzekerheid of die nationale treur- en vastendagen, die vroeger waren ingesteld ter herinnering aan de verwoesting, van Jeruzalem en de verbranding van de tempel, nu, bij de gezegenden bloei van de nieuwe gemeente, nog verder moesten gehouden worden. Het antwoord des Heren luidde, dat Hij het vasten op zich zelve niet beschouwde als ene Hem welgevallige verering, maar dat Hij boven alles gehoorzaamheid aan Zijn woord verlangde. Zo Hij Israël verstrooid had om zijn hardnekkig wederstreven tegen de geboden der gerechtigheid, der waarheid en der liefde, hun door de Profeten voorgehouden, nu wilde Hij in Zijne neerbuigende liefde Zich weer tot Sion en Jeruzalem wenden, en Zijn volk met rijken zegen begenadigen, wanneer zij slechts waarheid gerechtigheid, trouw en liefde jegens elkaar wilden oefenen. In het laatste geval zou hij de vastendagen veranderen in dagen van blijdschap en vreugde, en zich dermate aan Jeruzalem verheerlijken, dat er vele en machtige volken zouden komen, om aldaar de Heere Zebaoth te zoeken en te aanbidden (Zach. 8: 1-8 en 23). Deze Goddelijke openbaring verbindt hetgeen Zacharia in zijne nachtgezichten aanschouwd heeft, met de beide voorzieningen van bedreigenden aard, die in Hoofdstuk 9 en 10 over het land Chadrach, de zetel der godvergetene wereldheerschappij, en in Zach. 11: 14 over Israël worden uitgesproken. Enerzijds wordt hier aan het volk de voorwaarde op het hart gedrukt, die het te volbrengen heeft, om de heerlijke toekomst in de nachtgezichten voorgesteld te bereiken en anderdeels wordt het voorbereid tot de strijd, die het volk Israël's, naar Hoofdstuk 9-14 te voeren heeft tot aan de voleinding van het Godsrijk.

Die in Juda en te Jeruzalem woonden. Hier worden deze Joden onderscheiden ook wel van degenen, die in de andere stamgebieden woonden, maar inzonderheid van hen, die in Babylon waren terug gebleven.

in het Chaldeeus Beschum èlah Jischraël alehoon. Beter: in de naam van de God van Israël, die onder hen was. Er is reeds gezegd tot wie de profeten profeteerden, n.l. tot Juda en Jeruzalem. Daarom moet dit laatst tot of over verbonden worden met de Naam. De Naam Gods was over hen gekomen, was onder hen betuigd. Van de valse goden waren zij bekeerd geworden en de enigen en waarachtigen God hadden zij weer leren kennen, om Hem, de Heere, alleen te dienen. Welnu, in diens Naam, Wie zij weer erkenden hun God te zijn, Die hun weer in Kanaän had teruggebracht, profeteerden de profeten, opdat er een gehoorzaamheid zou volgen aan zijn bevel.

Toen, gehoorzamende aan het woord der profeten, maakten zich op Zerubbabel, de zoon van Sealthiël, en Jesua, de zoon van Jozadak, de beide hoofden en leidsmannen der gemeente (Hoofdstuk 2: 2), en begonnen opnieuw (Hoofdstuk 3: 8 vv.) te bouwen het huis Gods 1), die te Jeruzalem woont; en met hen, hun ter zijde staande, de beide vroeger genoemde profeten Gods 2), die hen ondersteunden, en hen door hun voorzeggingen moed en opgewektheid inboezemden.

Dewijl slechts de grondslagen van de tempel waren gelegd, werd het voortzetten van de bouw een beginnen te bouwen genoemd. Al wat vroeger had plaats gehad, kon als het ware geen bouwen worden genoemd.

Deze zijn de vs. 1 genoemde Haggai, en Zacharia, de zoon, d.i. de kleinzoon van Iddo, want zijn vader heette Berechja. Haggai trad op de eersten dag van de zesde maand in het 2de jaar van Darius op, en zijne eerste rede maakte zulk een indruk, dat Zerubbabel en Jozua met het volk de nagelaten bouw des tempels reeds op de 24sten dag van genoemde maand en jaar begonnen (vgl. Hagg. 1: 1 en 14 vv.). Twee maanden later, n.l. in de 8ste maand van genoemd jaar, trad Zacharia op met de vermaning tot het volk, zich oprecht tot de Heere God te bekeren en niet weer te vallen in de zonden der vaderen.

Men heeft het eerste hoofdstuk van Haggai's profetie, welke een goede verklaring van deze twee verzen insluit, maar te lezen, om te zien, welke grote dingen God door Zijn Woord, waaronder Zijn H. Geest werkt, tot vestiging van Zijn Naam wenst uit te voeren.

Te dier tijd, toen de Joden de tempelbouw weer ter hand hadden genomen, kwam tot hen Thathnai, de landvoogd, vermoedelijk op ene aanklacht der Samaritanen, over wie hij ook door de koning van Perzië gesteld was, als behorende tot het land, aan deze zijde der rivier de Eufraat, en Sthar Bosnai, de schrijver, en hun gezelschap, de overige hun ter zijde staande koninklijke beampten (vs. 6), en zeiden aldus tot hen: Wie heeft ulieden bevel gegeven dit huis te bouwen, en dezen muur te voltrekken?

Toen zeiden wij 1), die bezig waren met bouwen (Hoofdstuk 4: 7), aldus tot hen, nadat wij het in vs. 11-16 medegedeelde antwoord gegeven hadden, en welke de namen waren der mannen, die dit gebouw bouwden, opdat zij verder met hen zouden kunnen spreken.

Hieruit blijkt, dat de Schrijver van dit stuk zelf aan de bouw heeft medegewerkt, in elk geval bij deze onderhandeling met Thathnai tegenwoordig was.

Doch het oog 1) huns Gods was over de oudsten der Joden, ter hunner bescherming, dat zij hun het verder bouwen niet beletten, waardoor zij intussen nog konden voortgaan met het werk, tot dat de zaak in een bijzonder bericht aan Darius kwam, en zij alsdan daarover enen brief, bevattende de koninklijke beslissing weder brachten.

Hiermede wijst de Schrijver er op, dat in de weg van Gods voorzienige zorg, de Joden niet belet werd, voort te bouwen, wat ongetwijfeld in de macht had gestaan van de Perzischen landvoogd, dewijl de Joden nog altijd stonden onder de heerschappij van de Perzischen koning. De Heere echter, die de harten neigt als waterbeken, bewoog het hart van de heiden, om niet met zijn bevel tot staken tussen beide te komen, maar hun vergunning te geven, de arbeid voort te zetten, totdat er een beslissing van de koning Darius was ingekomen. Gods oog, d.i. Zijn toezicht en zorg was hier voor Zijn volk ten goede werkzaam.

Afschrift des briefs, dien Thathnai, de landvoogd aan deze zijde der rivier, met Sthar Bosnai, de schrijver, en zijn gezelschap, zijne medegenoten, de Afarsechaïeten, in Hoofdstuk 4: 9 Afarsathchieten genoemd, die aan deze zijde der rivier waren, aan de koning Darius zond.

Zij zonden een verhaal aan hem; en daarin was aldus geschreven: de koning Darius zij alle vrede 1)!

Alle vrede, d.i. vrede in alle opzichten.

de koning zij bekend, dat wij, ten gevolge van ene ons gedane aanwijzing (vs. 3), getogen zijn naar het landschap Juda, ten huize des groten Gods, de God van de hemel, zo als Kores, de koning van Perzië, de God der Joden genoemd heeft (Hoofdstuk 1: 2), hetwelk gebouwd wordt met grote stenen, gehouwen stenen en het hout, de balken, wordt worden geleid in de wanden 1) (Hoofdstuk 6: 4), en dat werk wordt ras gedaan, en gaat voorspoediglijk door hun handen voort.

Hier is te denken aan die balken, die in de wanden gelegd werden, opdat daarop de vloer zou rusten, dewijl men nog pas met de bouw was aangevangen.

En zij hebben ons op die eerste vraag (vs. 9) dusdanig antwoord wedergegeven, zeggende: Wij zijn knechten van de God des hemels en der aarde 1), en bouwen het huis, dat vele jaren vóór dezen, eer het door Nebukadnezar verwoest is, en vóórdat ons volk in de Babylonische gevangenschap werd gebracht, is gebouwd, en gedurende zo vele jaren het sieraad van onze stad Jeruzalem is geweest, en waaraan zo vele kostbaarheden waren van goud en zilver en koper en cederenhout: want een groot koning van Israël, Salomo, had het gebouwd en voltrokken.

Hiermede wijzen zij er op, n.l. de Joden, dat zij dien God dienen, die niet aan enige plaats of stad gebonden is, maar die de Heere is der ganse schepping. En dit met nadruk, opdat de Perzische koning niet zou menen, dat het hun te doen was. om een aanhang te zoeken, of zich partij te stellen tegen de koning, aan wie zij waren onderworpen. Bovenal, opdat, waar zij

dien God dienden, die de hemel had tot Zijn troon en de aarde tot een voetbank Zijner voeten, de koning niet zou verhinderen Hem Zijn heiligdom te bouwen en zich niet zou bezondigen, door zich tegen Hem te verheffen.

Maar a) nadat onze vaders de God des hemels hadden vertoornd 1), heeft Hij hen gegeven in de hand van Nebukadnezar, de koning van Babel, de Chaldeeër (2 Koningen 1 vv.), welke dat huis heeft vernield, en het volk naar Babel weggevoerd.

2 Kronieken 36: 16,17 vv.

Zij geven het op als een straf voor hun zonden, dat zij een tijdlang uit de bezitting van het Huis des Heren gestoten waren, niet omdat de afgoden der volken tegen hunnen God overmocht hadden, waarom Hij hun land en alle des zelfs inwoners met stad en Tempel in de handen des konings van Babel had overgegeven; schoon Hij daarmee niet bedoeld had, een volslagen einde te maken aan hunnen Godsdienst, maar denzelve alleenlijk voor een wijle tijds op te schorten.

a) Doch in het eerste jaar van Kores, koning van Babel, heeft de koning Kores bevel gegeven dit huis Gods te bouwen (Hoofdstuk 1: 1 vv.).

2 Kronieken 36: 22 vv. Ezra 1 vv.

Ja, de vaten van Gods huis, welke van goud en zilver waren, die Nebukadnezar uit de tempel, die te Jeruzalem was, had weggenomen en deze gebracht in de tempel zijns gods van Babel, die heeft de koning Kores uitgehaald uit de tempel van Babel, en zij zijn a) gegeven aan enen, wiens naam was Sesbazar, de vorst van Juda, ook Zerubbabel genoemd, dien hij tot landvoogd in deze provincie had gesteld.

Ezra 1: 8.

En hij zei tot hem: Neem deze vaten, ga ze afvoeren, leg ze neer in de tempel, die te Jeruzalem gebouwd zal worden, waartoe door mij bevel gegeven is, en laat het nieuwe huis Gods (vs. 13) gebouwd worden op zijne plaats, daar, waar de verwoeste tempel gestaan heeft (vs. 12).

Toen kwam deze Sesbazar, nu omtrent 15 jaren geleden naar deze stad; hij leide de fondamenten van het huis Gods (Hoofdstuk 3: 8 vv.), die te Jeruzalem woont, en er is van toen af tot nu toe gebouwd, doch wegens de tussenbeide komende moeilijkheden niet volbracht, maar op het bevel des Heren, onzes Gods, zijn wij er nu op nieuw mede aangevangen.

Op deze wijze beriepen zich de oudsten der Joden op een door Kores ontvangen bevel om te bouwen, en wij briefschrijvers hebben daarom gemeend dit niet te mogen verhinderen, totdat wij de zaak aan u koning Darius, hebben opgedragen (vs. 5). Zo het dan nu de koning goedgevindt, laat er gezocht worden in het schathuis des konings aldaar, dat te Babel is, of het

werkelijk, zo als de oudsten beweren, zij, dat een bevel van de koning Kores gegeven zij, om dit huis Gods te Jeruzalem te bouwen, en dat men des konings believen hiervan tot ons zende 1), opdat wij ons kunnen houden aan zijne beslissing.

Men ziet het onderscheid tussen dwarskijkers, zowel tussen goede als slechte mensen. De tempelbouw was hetzelfde, het volk der Joden was hetzelfde, maar ten opzichte van dit volk wordt de zaak anders behandeld door slechte dwarskijkers, anders door goede mannen.

HOOFDSTUK 6. DE VOLTOOIING EN INWIJDING

VAN de TEMPEL.

Toen gaf de koning Darius, na het ontvangen van dit bericht, dat zo eenvoudig en onopgesmukt was, bevel, om onderzoek te doen naar de zaken, die in dit bericht genoemd waren; en zij zochten in de kanselarij, waar de schatten waren weggelegd want daar werden de archieven of jaarboeken van het koninkrijk bewaard, deze kanselarij was in Babel, ene der residenties der Perzische vorsten (Hoofdstuk 1: 4). Men wilde zich van het gezegde in Hoofdstuk 5: 13 overtuigen.

Men vond echter in het archief te Babel het gezochte stuk niet, maar nadat men naar Achmetha, het latere Hamadan, door de Grieken Ekbatana geheten, de voorjaarsresidentie der koningen, gezonden had, werd daar een stuk gevonden uit de tijd van Cyrus, dat aldaar was heengebracht tot meer zekere bewaring.

En te Achmetha 1) (Ekbatana), in de burcht, die in het landschap Medië is (2 Koningen 2), werd ene rol of een boek gevonden; en daarin was aldus geschreven: GEDACHTENIS of, gedenkwaardigheden:

In Babel zelf werd het gezochte document niet gevonden; waarschijnlijk vond men daar bij het zoeken de mededeling, dat documenten uit de regeringstijd van Cyrus in de burcht te Achmetha bewaard werden, waar men dan ook de bewuste oorkonde vond. Achmetha is de hoofdstad van Groot-Medië, Ekbatana of, Achbatana, door Dejokos gebouwd, en zomerresidentie van de Perzische en Parthische koningen, in de nabijheid van het tegenwoordige Hamadan. De burcht in Ekbatana bevatte waarschijnlijk ook het koninklijke paleis en de regeringsgebouwen.

In het eerste jaar van de koning Kores gaf hij, de koning Kores, dit bevel: Het huis Gods te Jeruzalem, dat huis zal gebouwd worden, ter plaatse, of liever tot ene plaats, waar zij offeranden offeren, en de fondamenteen daarvan zullen zwaar zijn 1), zijne hoogte van zestig ellen, en zijne breedte van zestig ellen 2) (Hoofdstuk 3: 13).

Dit kan ook vertaald worden: zijne grondslagen zullen opgericht worden. De koning geeft in dit edict aan, de maat van hoogte en breedte. Was de eigenlijke Salomonische tempel 30 ellen hoog en 20 ellen breed, zonder de nevengebouwen, de koning van Perzië eist, dat de nieuwe tempel 60 ellen hoog en evenzo breed zal zijn. Dit bevel is ook opgevolgd. Door Josefus weten we, dat Herodes de Grote, toen hij om het volk te believen, de tempel wenste te verfraaien, zei, dat de tempel van Zerubbabel slechts 60 el hoog was, maar dat hij de hoogte zou verdubbelen en brengen op de maat van de Salomonische, waarvan het voorhuis, volgens 2 Kronieken 3: 4. 120 ellen was. Het is dus duidelijk, dat dit de hoogte van het buitenwerk was en niet van het binnenwerk.

De 60 ellen breedte zijn zo te verdelen, dat de zijgebouwen, welke in de Salomonischen tempel slechts 5 ellen breedte van binnen hadden tot 10 ellen werden verbreed, waardoor bij

de 5 ellen bedragende dikte der muren het ganse gebouw van buiten 60 ellen breed werd (5+10+5+20+5+10+5).

Met drie rijen, lagen of gedeelten muur, van groten steen, gehouwen stenen, en daarop ene rij, een wand van nieuw hout 1); en de onkosten zullen uit des konings huis, uit het bedrag der belastingen in het land ten westen van de Jordaan, gegeven worden 2).

Op de drie van gehouwen stenen, die het onderste deel der buitenmuren van het tempelgebouw tot ene hoogte van 30 ellen vormden moest ook ene rij balken ter hoogte van 30 ellen volgen, zodat de muren niet geheel massief waren. Intussen is het de vraag of hier van het gehele gebouw gesproken wordt of slechts van dat gedeelte, dat door de muur des voorhofs wordt afgesloten (1 Koningen 6: 3 en 36); ook bij de tempel van Salomo was de binnenste voorhof uit 3 rijen gehouwen stenen en ene rij van cederen balken opgericht.

In vs. 8 wordt nader aangegeven, hoe en op welke wijze de kosten moesten worden gevonden.

Daartoe zal men ook de gouden en zilveren vaten van het huis Gods, die Nebukadnezar uit de tempel, die te Jeruzalem was, heeft weggevoerd en naar Babel gebracht, wedergeven, dat zij gaan naar de tempel, die te Jeruzalem is, of, gebouwd wordt, aan zijne plaats, en men zal ze afvoeren of, neerleggen ten huize Gods 1) (Hoofdstuk 1: 7 vv.).

Tot hiertoe zijn het de woorden van het gedenkschrift, dat men in het archief in de burcht te Ekbatana vond. Verder zal verhaald worden, hoe Darius op grond van het gevonden geschrift een edict aan de verslaggevers gaf (Hoofdstuk 5: 6), hun de staat der zaken mededeelde, en op grond van het bevelschrift van Cyrus nu zijn gebod tot voortzetting van de tempelbouw gaf. Alle andere punten slaat het verhaal over, en gaat eenvoudig over tot het laatste punt: het bevel van Darius aan zijne genoemde beambten.

Nu, gij Thathnai, landvoogd aan gene zijde, ten westen der rivier, gij Sthar-Boznai, met ulieder gezelschap, gij Afarsechaïeten, die aan gene zijde der rivier zijt, die om mijne beslissing hebt gevraagd (Hoofdstuk 5: 17), weest verre van daar 1), en hindert de Joden niet, die te Jeruzalem bouwen; bemoeit u niet met hetgeen daar plaats heeft!

Onder daar is Jeruzalem te verstaan. De koning geeft aan genoemde personen te verstaan, om zich niet te bemoeien met de zaken te Jeruzalem, met de tempelbouw. Die tempelbouw is bevolen, en dit bevel mag niet worden ingetrokken. De Heere God beweegt het harte van Darius ten goede voor Zijn volk.

Laat hen aan de arbeid van het huis Gods; dat de landvoogd der Joden, en de oudsten der Joden dit huis Gods bouwen aan zijne plaats, zo als koning Kores hun heeft geboden.

Ook wordt van mij bevel gegeven, wat gijlieden doen zult aan de oudsten dezer Joden, om datgene te volvoeren, wat deze koning verder heeft verordend (vs. 4), om dit huis Gods te

bouwen; te weten, dat uit des konings goederen van de cijns aan gene zijde der rivier, de onkosten dezen mannen spoediglijk gegeven worden, opdat men hun niet belette¹⁾ te bouwen.

In het Chald. Di-la lebatthala. Beter: opdat het niet blijve steken. Darius geeft last, dat het edict van Cyrus geheel en al worde uitgevoerd. Wat derhalve door de vijandige Samaritanen het volk des Heren ten kwade was bedacht, werd door God, de Heere, ten goede beschikt.

En wat voor hen nodig is, als jonge runderen, en rammen, en lammeren tot brandoffers, die zij aan de God des hemelswillen brengen, als ook tarwe, zout, wijn en olie, naar het zeggen naar het verlangen der priesters, die te Jeruzalem zijn; zij zullen u bekend maken, wat zij nodig hebben; zorgt, dat het hun dag bij dag, naar de dagelijkse behoefte gegeven worde, dat er gene feil zij in het uitvoeren van mijne bevelen.

Opdat zij offeranden van liefelijken reuk aan de God des hemels offeren, en bidden voor het leven des konings en zijner kinderen ¹⁾).

Wij zien, hoe Darius eerbied toedroeg aan de gebeden, die aan God door zijne onderdanen werd opgedragen. Hij wist toch, dat de Joden in het bijzonder een biddend volk was en hij had zeker wel gehoord, dat God nabij hen in alles was, dat zij Hem hartelijk en vurig smeekten. Hij begreep en gevoelde wel, hoe zeer hij zelf hun gebeden behoefde, ten einde er de gunstige uitwerking van te genieten.

Het is de plicht van Gods volk te bidden voor degenen, die over hen in hoogheid gesteld zijn, niet alleen voor de goeden en rechten, maar ook voor de strengen en harden.

Bij de profeet Jeremia (Hoofdstuk 29: 2) wordt het Israël bevolen, om te bidden voor de vrede der stad, waarheen de Heere hen gevankelijk had weggevoerd, en dit bevel wordt aangedrongen met de verzekering: "want in haren vrede zult gij vrede hebben." Het is daarom dan ook, dat de Joden, naar luid der Makkabese boeken en volgens Josefus, hun gebeden voor de Perzische koningen, de Heere hebben opgedragen, opdat het hun zelf wèl mocht gaan.

Voorts wordt bevel van mij gegeven, dat al degenen, die dit woord zal veranderen, die tegen deze bevelen zal handelen, een hout uit zijn huis zal gerukt en opgericht worden, waaraan hij zal worden opgehangen ¹⁾; en zijn huis zal om diens wille, om zijne ongehoorzaamheid, aan mijn bevel, tot een drek- of mesthoop gemaakt worden (2 Koningen

27. Dan. 2: 5). Elke verandering of schending van een koninklijk bevel in het Perzische rijk staat gelijk met ene misdaad van gekwetste majesteit (zie Esther 1: 19).

Hier wordt de kruisstraf bedoeld, die bij de Assyriërs en Perzen niet vreemd was, al werd zij ook niet zo toegepast als later bij de Romeinen.

Darius dreigt derhalve met een der schrikkelijkste straffen, opdat Israël's volk ongestoord zou kunnen bouwen aan het Huis Gods. De vijanden zijn beschaamd uitgekomen en God is voor Zijn volk in de bresse getreden.

De God nu, die Zijnen naam aldaar heeft doen wonen, werpe ter neer alle koningen en volken, die hun hand zullen uitstrekken, om te veranderen en te verderven dit huis Gods, dat te Jeruzalem is. Ik, Darius, heb het bevel gegeven, dat het spoediglijk gedaan worde.

Het besluit van Cyrus tot het bouwen des tempels wordt hier herhaald, nadat het aan het licht was gekomen. De toorn der vijanden werd door God ten goede gewend; in plaats van hunnen wil te doen en de tempelbouw tegen te werken, beveelt hij hun de Joden te helpen uit zijne eigene inkomsten. Hij gevoelde, dat hij hun gebeden nodig had, en dat zij hem tot zegen zouden kunnen zijn; daarom was hij hun zo goed gezind. De gebeden der rechtvaardigen vermogen veel. Wanneer Gods tijd is gekomen om Zijne genadige voornemens uit te voeren voor Zijne kerk, dan kan Hij zelfs de pogingen der vijanden daartoe doen medewerken. Terwijl onze gedachten op deze gebeurtenissen zijn gevestigd, worden wij door Zacharia op een meer verheven, op een geestelijk gebouw gewezen. Hij wijst ons op de waren Zerubbabel, de bouwer Zijner Kerk, op de Heere Jezus Christus (Zach. 6: 13). Dit gebouw verrijst onder Zijn opzicht en met Zijne hulp, ook in onze dagen; Hij gaat voort de enen steen op de anderen te leggen, en wij moeten toezien dat grote werk niet te willen verhinderen, maar liever onze hulp daartoe lenen. "Hij zal de hoofdsteen voortbrengen met toeroepingen: Genade, genade zij dezelve!" (Zach. 4: 7).

13.

VI. Vs. 13-22. Het bouwden gaat voorspoedig, en het gebouw is voltooid in de maand Maart van het jaar 515 v. Chr, waarna eerst de inwijding van de nieuwen tempel volgt; daarna wordt in April van hetzelfde jaar, op de vastgestelden tijd, naar de wet van Mozes, het Paasfeest gevierd. Dit werd geheel naar het voorschrift der wet gehouden, en vele Israëlieten, die in het land waren blijven wonen, toen de anderen naar Babel vertrokken, of de daarvan afstammende families, hadden hun verbintenissen met de heidenen afgebroken, en zich bij de nieuwe gemeente gevoegd, met welke zij nu het Paasfeest vierden.

Toen deden Thathnai, de landvoogd aan gene zijde der rivier, Sthar-Boznai en hun gezelschap spoediglijk of, stiptelijk, al zoals het bevel luidde in vs. 6, en handelden naar hetgeen de koning Darius gezonden had.

En de oudsten der Joden bouwden en gingen voorspoediglijk voort, in hunnen ijver aangemoedigd, door de profetie van de profeet Haggai en Zacharia, de kleinzoon van Iddo, en zij bouwden en voltrokken het gebouw, naar het bevel van de God Israël's, en naar het bevel van Kores, en Darius, en Arthahsasta 1) Artaxerxes I, koning van Perzië; want ook de laatstgenoemde koning, ofschoon toen niet levende, heeft later grote diensten aan het Joodse volk bewezen (Nehemia 2: 1 vv.).

De naam Arthahsasta is hier vermeld, niet dewijl hij aan de eigenlijken tempelbouw heeft medegewerkt, maar wel veel heeft gedaan, om de bloei van de tempel te bevorderen (Hoofdstuk 7: 15,21). Ezra neemt hem op onder de beschermers van Israël's Godsdienst.

En dit huis werd volbracht, voltooid, op de derden dag der maand Adar, overeenkomende met onze maand Maart (Exodus 12: 2) in het jaar 515 v. Chr.; dat was het zesde jaar van het koninkrijk van de koning Darius, Hystaspes

Ene meer nauwkeurige beschrijving van de tweeden, door Zerubbabel gebouwden, tempel, zo als van dien van Salomo, kan niet gegeven worden, omdat er gene berichten van te vinden zijn. Slechts zoveel is er van te zeggen, dat volgens 1 Makk. 4: 38 vv. de tempel verscheidene, ten minste twee voorhoven had, met cellen of kamertjes voor de priesters, met zullen en poorten, van welke laatste, volgens Sirach 50: 1 vv. de buitenste later vergroot en waarschijnlijk ook versterkt werd. Volgens 1 Makk. 1: 44 vv. was het brandofferaltaar in de binnensten voorhof niet van koper, maar van steen; en volgens Sirach 50: 3 was het koperen wasvat vervangen door een stenen; maar toen dit later vervallen was, werd op last van de hogepriester Simon een ander wasvat vervaardigd, weer van metaal en van dezelfde grootte als dat in de eersten tempel. Eindelijk kan nog gemeld worden, dat volgens 1 Makk. 1: 29 vv. en 4: 49 in het Heilige zich slechts één gouden kandelaar en ene tafel der toonbroden, aan beide zijden van het reukofferaltaar bevond, terwijl ten opzichte van datgene, wat in 2 Koningen 25: 1 zij vermeld wordt, het Heilige der Heiligen geheel ledig bleef; in plaats van de verbrande arke des verbonds lag daar een platte steen, waarop de hogepriester op de groten verzoendag het wierookvat neerzette. Daar in Haggai 1: 8 aan het Hebr. woord Weikkabdah = "Ik wil er van verheerlijkt worden," aan het slot (volgens Chetib) de h ontbreekt, en daar deze letter het getalteken voor vijf is, hebben de latere Talmudisten daaruit aanleiding genomen om te beweren, dat er in de tweeden tempel 5 dingen ontbroken hebben:

de Arke des verbonds; 2. het heilige vuur 3. de Shechina; 4. de Heilige Geest en 5. de Uriem en Tummim (Exodus 28: 30).

En de kinderen Israël's, namelijk de priesters en Levieten, en de overige kinderen der gevangenis, die nog overig waren van degenen, die vroeger in ballingschap waren geweest, maar nu teruggekeerd naar hun vaderland, deden de inwijding van dit huis Gods met vreugde.

En zij offerden, ter inwijding van dit huis Gods, honderd runderen, twee honderd rammen, vier honderd lammeren en twaalf geitenbokken, ten zondoffer voor gans Israël 1), naar het getal der stammen Israël's.

Voor gans Israël, dewijl de Tempel en de tempeldienst niet alleen was voor de twee, maar voor al de twaalf stammen Israël's, ook al waren die allen niet of nog niet bij de feestviering aanwezig. Het teruggekeerde Israël rekende niet met de scheuring, maar met het gehele volk. De tijd der scheuring was voorbij.

En zij stelden de priesters in hun onderscheidingen ieder bij de klasse, waartoe hij behoorde, en de Levieten in hun verdelingen, ieder bij de afdeling, waar hij zijn ambt te verrichten had, tot de dienst Gods, die te Jeruzalem is a), naar het voorschrift des boeks van Mozes 1).

Numeri 3: 6,32; 8: 11. 1 Kronieken 24: 1 vv.

Schoon de tempeldienst nu niet kon gedaan worden met zo veel pracht en overvloed van statelijke plechtigheden als weleer, uit hoofde van hun armoede, werd ze nu mogelijk met des te meer zuiverheid en verkleefdheid aan de heilige inzettingen verricht, die er de grootste ere en luister aan gaven; want geen schoonheid of praal is bij deze Heiligheid te vergelijken.

Hier is het zeer geschikt Psalm 118 te lezen, welke waarschijnlijk bij de inwijding van de nu voltooide tempel in de 2de maand van het 6de jaar van Darius is gezongen, zo als duidelijk is op te maken uit het 19de vers van dezen Psalm. Anderen veronderstellen, maar met minder grond, dat hij gezongen is bij de viering van het Loofhuttenfeest in de zevende maand van het eerste jaar der terugkering, toen er slechts een eenvoudig altaar was opgericht op de heilige plaats (Hoofdstuk 3: 1 vv.), of bij het leggen van de eersten steen, of de grondsteen des tempels in de tweede maand van het tweede jaar (Hoofdstuk 3: 8 vv.). volgens de eerste mening is de Psalm in twee helften verdeeld, Psalm 118: 1-19 bezingt de feestelijken optocht, die door priesters en Levieten wordt begeleid, met zich voerende offerdieren, naar de in te wijden tempel optrekkende, en wel Psalm 118: 1-4 bij het in beweging komen van de tocht, Psalm 118: 5-18 op de weg, en Psalm 118: 19 bij het intreden des tempels. Psalm

20-26 wordt gezongen door de Levieten, die de optrekkenden feestelijken stoet als het ware in ontvangst nemen en verwelkomen; in Psalm 118: 28 volgt het antwoord der aangekomenen, en in Psalm 118: 29 de slotzang van allen gezamenlijk. Delitzsch noemt het lied een Psalm in vlecht- of bloemkransstijl, waarin de ene geduchte aan de andere gevlochten is, als takje bij takje, bloem bij bloem, wanneer men een krans vlecht. De andere Psalmen of voor het inwijdingsfeest van de tempel of voor het daaropvolgende Paasfeest, waarvan in de overige verzen van dit hoofdstuk verhaald wordt, bestemd, zijn de Psalmen 95-100, 135-137. Wij kunnen hier niet in bijzonderheden treden, maar willen toch iets opmerken omtrent de eerst- en de laatstgenoemden dezer Psalmen. Naar de overlevering der Rabbijnen zongen de Levieten juist toen Jeruzalem door de Chaldeeën verwoest werd (2 Koningen 25: 8 vv.) de toen reeds bestaanden 94sten Psalm en waren daarmee gekomen aan de woorden van het 23 vers: "en Hij zal hen in hun boosheid verdelgen," toen de vijanden in de tempel drongen, waardoor zij de slotwoorden: "de Heere, onze God, zal hen verdelgen," niet konden zingen. Hoe is dit vervuld geworden in dit tijdsverloop van de 73 daarop volgende jaren, en hoe schoon sluit de aanvang van Psalm 95: 1 niet alleen uitwendig maar ook inwendig aan dat afgebrokene slotwoord van Psalm 94. Nu zongen zij: "Komt laat ons de Heere vrolijk zingen, laat ons juichen de Rotssteen onzes heils." Niet alleen was intussen het Babylonische rijk gevallen, maar Darius Hystaspes had kort te voren in het zesde jaar zijner heerschappij ook de stad Babel = de verwoestende tot ene verwoeste stad gemaakt (Hoofdstuk 1: 4) en wel door de zelfopofferende list van enen jongeling Zopyrus. Deze had zich zelf oren en neus afgesneden en met geselen zijn vlees vaneen gereten, om bij de Babyloniërs, die sedert anderhalf jaar met de belegering door Darius spotten en hem uittartten, op deze wijze toegang te verkrijgen. De in het aangezicht geschonden jongeling begaf zich naar de belegerden in de stad, en verhaalde daar, dat Darius hem zo wreed mishandeld had, hij bood zich nu aan, om met hen tegen de Perzen ten strijde te trekken en op het gezicht van zijn mismaakt gelaat sloegen zij geloof aan zijne woorden; wie zou kunnen vermoeden, dat iemand zich zo zou schenden en pijnigen, als Zopyrus gedaan had? Hij zei wraak te willen nemen over de hem aan gedane mishandeling en men was dan ook bereid ene kleine bende onder zijne bevelen te stellen. Zo als afgesproken was met Darius, behaalde hij bij ene uitval op de Perzen ene

overwinning, zodat de belegeraars vluchtten, ja hij was in alles zo voorspoedig naar het scheen, dat hem zelfs het opperbevel over de belegerde stad werd toevertrouwd. Nu had hij zijn doel bereikt; toen Darius met zijn gehele leger kwam aanrukken opende Zopyrus de poort, en de stad viel in handen der Perzen. Met betrekking daarop wordt zij in Psalm 137: 8 vv. aldus aangesproken: "O, dochter van Babel, die verwoest zult worden," en werd hij geluk gewenst, die haar de misdaad vergelden zal, aan Israël gedaan.

Ook hielden de kinderen der gevangenis (zie vs. 16), het a) Pascha, op de veertienden dag der eerste maand, de maand Nisan (Exodus 12: 2).

Exodus 12: 1 vv. Leviticus 23: 5. Numeri 28: 16. Deuteronomium 16: 2.

Justinus, de martelaar, in zijne samenspraak met Trypho, de Jood, haalt ene aanspraak van Ezra aan, die hij gedaan zou hebben vóór de viering van het Pascha, waarin hij de betekenis van die instelling verklaart, als duidelijk betrekking hebbende op Christus. Justinus toont aan, dat dit door de Joden reeds in de vroegste tijden in hun afschriften er was uitgelaten, daar het zo overtuigend het Christendom begunstigde. Whitakker meent, dat deze aanspraak gestaan heeft tussen vs. 20 en 21 van dit hoofdstuk, en dat het dus vertaald kan worden: "En Ezra zei tot het volk: dit Pascha is onze Zaligmaker en onze Toevlucht, en indien gij zult verstaan, en in uw hart overwegen, dat wij Hem zo als dit teken aanduidt, willen vernederen, en wij daarna in Hem zullen geloven, dan zal deze plaats niet voor altijd verwoest worden, zegt de Heere der heirscharen. Maar indien gij niet in Hem wilt geloven, noch Zijne prediking horen, dan zult gij ene bespotting zijn voor de Heidenen." Daar men niet weet, dat deze plaats in het Hebreeuws heeft bestaan, en ook in geen afschrift van de Septuaginta wordt gevonden, veronderstellen de meeste Bijbeluitleggers, dat het oorspronkelijk in enige Griekse Bijbels is ingeslopen naar ene randtekening van een Christen in de eerste eeuwen van het Christendom, liever dan dat het door de Joden werd uitgeschrapt. Anderen echter houden het voor echt, maar willen het overgebracht hebben naar de plichtigheid, die in het laatste hoofdstuk van Ezra wordt verhaald.

Zij konden dit intussen geheel op de in de wet voorgeschrevene wijze doen, zo als men dat vroeger gedaan had, toen koning Josia zulk een plechtig Paasfeest had gehouden (2 Kronieken 35); want de priesters en de Levieten hadden zich gereinigd als een enig man; zij waren allen Levietisch rein; en zij 1) slachtten het Pascha voor alle kinderen der gevangenis, en voor hun broederen, de priesteren, en voor zich zelven.

Zij, n.l. de Levieten. Sedert de dagen van Josia schijnt het gewoonte geworden te zijn, dat niet de huisvaders, maar de Levieten én voor de gewone Israëlieten én voor de Priesters het Paaslam slachtten. Dit had zijn reden dan hierin, om de wet zo zuiver mogelijk op te volgen, opdat geen enkel onreine het lam voorbereidde, en opdat de Priesters niet verhinderd werden ten volle hun ambt waar te nemen.

Alzo aten de kinderen Israëls, die uit de gevangenis wedergekomen waren, mitsgaders al degenen, die tot hiertoe met de heidense bewoners des lands hadden te zamen geleefd, maar zich nu van de onreinigheid der Heidenen des lands tot hen afgezonderd hadden 1),

verbrekende hun verzwagering en vroegere verbinding met hen, om de HEERE, de God Israëls, te zoeken, het Paaslam op de 14den van Nisan.

In verband met Ezra 9: 1; 10: 2,10. Nehemia 9: 2 en 10: 29 kunnen degenen, van wie hier sprake is, niet Heidenen zijn, maar Israëlieten, die zich met Heidenen verzwagerd hadden, die de dienst Gods met heidense gruwelen hadden vermengd, maar nu met al wat heidens was gebroken hadden, de heidensen zuurdesem hadden uitgezuiverd en door de genade Gods zich verenigd hadden met het volk uit de Ballingschap, om in Jeruzalem's tempel de God Israëls en Hem alleen te dienen.

En zij hielden daarna het feest der ongezuurde broden zeven dagen, tot de 27sten van Nisan, met blijdschap: want de HEERE had hen verblijd 1), en het hart des konings van Assur d.i. de koning Darius, als een der latere opvolgers van de koningen van Assyrië, tot hen gewend, om hun handen te sterken in het werk van het huis Gods, des Gods van Israël.

Zij, die zich op goede gronden verblijden, hebben hierom redenen van dankbaar te zijn, dewijl het God is die hen verblijdt. Hij is de Fontein, uit welke alle de stromen onzer rechtmatige blijdschap voortvloeien. Hij heeft beloofd, alle degenen, die Zijn verbond houden in Zijn Huis des gebeds te zullen vervrolijken.

Het volgende hoofdstuk verplaatst ons terstond in het zevende jaar van de Perzischen koning Arthasasta (Artaxerxes I, zie op Ezra 1: 4 en 4: 6) en laat dus ene tijdruimte van 57 jaren over, zonder ons iets te berichten van de overigen tijd der regering van Darius, noch van de tijd van Xerxes. (Behalve hetgeen Hoofdstuk 4: 6-23 is vermeld. G.) Over het algemeen behelzen de Boeken van Ezra en Nehemia slechts enkele gewichtige gebeurtenissen uit de geschiedenis van de achtereenvolgende regeringen der Perzische koningen. Daarom kan er over dit gedeelte van de geschiedenis der Joden in Palestina niets zekers gezegd worden. In het tijdsgewricht, waarin het Boek Ezra (Hoofdstuk 7: 1 vv.) de draad van het verhaal weer opneemt, dat is in het zevende jaar van de regering van Artaxerxes Longimanus (458 v. Chr.) zo ook het Boek Nehemia in het twintigste jaar van denzelfden vorst (445 v. Chr.), was de Joodse nederzetting in het Heilige land in een kwijnenden toestand. Wel is waar had het Joodse volk zich meer uitgebreid naar het zuiden (Nehemia 11: 25 vv.), maar de toestand van het volk was hoogst treurig. De willekeurige heerschappij der Perzische stadhouders drukte zwaar op hen (Nehemia 5: 15); inwendig was er verwarring, terwijl de theokratische instellingen òf vervallen waren, òf nog niet weer waren in het leven geroepen. De lauwheid van het volk was blijkbaar, daar zij zich door huwelijken verbonden met de Heidenen, die òf rondom hen, òf in hun midden woonden. De 85ste Psalm toont ons aan, hoe bij het volk, dat door allerlei gebrek en ellende gedrukt werd, het verlangen naar ene nieuwe heilsbedeling van de Heere, hunnen God steeds vuriger werd. Zij gevoelden het zo innig, dat de tegenwoordige uit- en inwendige toestand verre verwijderd was van hetgeen zij gehoopt hadden van hun nationale herstelling bij het einde der Ballingschap. Het is onzeker hoe lang Jozua en Zerubbabel geleefd hebben na deze herstelling; ook weet men niet wie de laatste als landvoogd is opgevolgd, of de Joden nog langer een eigen landvoogd gehad hebben, en of zij niet veeleer onder de willekeurige heerschappij der landvoogden of satrapen van Syrië geraakten. Van Jozua weten wij, dat na hem zijn zoon Jozakim, en na dezen weer diens zoon

Eljasib het ambt van hogepriester bekleedde. (Nehemia 12: 11 vv.). Eindelijk is het moeilijk te bepalen in hoeverre de Joden gewikkeld waren in de oorlogen, die de Perzische koningen tegen Griekenland hebben gevoerd; het bericht bij Herodotus (VII. 89) volgens hetwelk "de Feniciërs met de Syriërs, die in Palestina wonen," 300 schepen voor Xerxes uitrustten, is, de nauwkeurigheid van genoemden Schrijver in aanmerking nemende, niet als bewijs daarvan aan te nemen, omdat ook de Joden volstrekt geen zeevarende natie waren.

In de hierboven genoemden tijd, tussen het 6de en 7de hoofdstuk van Ezra valt de gebeurtenis voor, die in het boek Esther verhaald wordt, benevens het ontstaan van een nieuw feest der Joden, dat in de tijd van het Nieuwe Testament algemeen verbreid was: het zogenaamde Purimfeest of het feest van het lot (Esther 9: 24 vv. en 3: 7) in 2 Makk. 15: 36 het Mordechaïfeest geheten. Het Boek Esther is geschreven door enen in Perzië wonenden Jood, die in nauwe betrekking stond tot de daarin verhaalde gebeurtenissen, en is bij het afsluiten van de Kanon van zo hoge waarde gerekend, dat men het op ééne lijn stelde met de Thora of de Wet van Mozes. Uit alle bijzonderheden, die daarin voorkomen, blijkt het ook, dat het geloofwaardig en echt is; de Jodin Esther, die in 478 v. Chr. gemalin van de Perzischen koning Xerxes (Ahasveros) werd, is dezelfde, die Herodotus opgeeft onder de naam van Amestris (Her. IX, 108), als de moeder van de zonen van Xerxes, die hunnen vader konden opvolgen; dit heeft grote betekenis en bevestigt de waarheid van de Bijbel. Wat daar in Suzan plaats had, was de daadwerkelijke verhoring van de gebeden des volks in het heilige land, zo als ons die in Psalm 85 worden voorgesteld. Alzo werd een Joods meisje door de bijzondere leidingen Gods op de Perzischen troon geplaatst, om het werktuig in Gods hand te zijn ter behoudenis van haar volk, en werd de genegenheid voorbereid, die Artaxerxes Longimanus voor het Joodse volk toonde, door mede te werken tot de voltooiing van het huis Gods. Het bovenstaande mag echter niet als zeker opgegeven worden, zodat wij daar vast op zouden kunnen bouwen; zekerder is het, dat de bereidwilligheid, die Ezra van vele Joden ondervond, om mede uit Perzië naar hun vaderland terug te keren, voortkwam uit de omstandigheid, dat het Joodse volk, hetwelk in Perzië woonde, 15 jaren geleden, zoveel benauwdheid had doorgestaan door het gebod, dat Haman, de Agagiet, van de koning had weten te verkrijgen. Door ene gelukkige wending waren zij toen de ondergang ontkomen. Zij begrepen zeer goed, dat er niet altijd Mordechai's en Esthers zouden zijn, om hen van zulke dreigende gevaren te verlossen, en op hun veiligheid bedacht zijnde, gaven zij ook gehoor aan de uitnodiging van Ezra om naar het land der vaderen terug te keren.

Het Boek Esther is een klaar bewijs, dat het zeer nodig was, om naar het vaderland weer te keren, niet alleen tot uitwendige veiligheid, maar ook om des geloofs wille. Het Boek zelf heeft het bewijs in zich, dat men van God vervreemd was; want gene enkele maal staat er in vermeld, dat men zijn vertrouwen op God stelde, en die vervreemding van Jehova dreigde bij alles door te dringen. Wat er in verhaald wordt toont wel aan dat er grote ijver bestond bij het volk tot instandhouding van de Joodse natie, maar geenszins het diepe bewustzijn van ene theocratie of Godsregering; uiterlijke godsdienstigheid verving de plaats van inwendige gemeenschap met God. Het was ook hoog tijd, dat er nog ene tweede bezending van de kinderen der gevangenis naar het geliefde Kanaän heentrok, anders zou de roeping, die het volk Israëls in de geschiedenis des heils had ontvangen, verloren zijn gegaan, te meer daar de vroeger teruggekeerden, door hun klein getal en hun lauwheid te midden der menigte

vijanden Gods, gevaar zouden gelopen hebben onder de Heidenen te versmelten. In dit opzicht verdiende het Boek van Esther alleen in de Kanon te worden opgenomen. De leidingen van God met Zijn volk kunnen er immers klaar en duidelijk in worden opgemerkt.

HOOFDSTUK 7.

EZRA WORDT NAAR JERUZALEM GEZONDEN OM ORDE OP de GODSDIENST TE STELLEN.

Vs. 1-28. In het 6de jaar der regering van de Perzischen koning Artaxerxes Longimanus, daardoor door de priesters en Schriftgeleerden opgewekt, krijgt Ezra de uitgebreide volmacht om ene nieuwe kolonie van Israëlieten uit Babel naar Juda en Jeruzalem over te voeren, al de kosten van hetgeen voor de godsdienst nodig was, te bestrijden uit de vrijwillige geschenken en uit het bedrag van ene kollekte, en voor de verdere behoeften uit de koninklijke schatkist zoveel te nemen, als hij meende nodig te hebben, maar altijd tot ene zekere gestelde som. In het land aan Israël moest hij zowel de koninklijke instellingen handhaven als de Goddelijke geboden ten strengste ten uitvoer leggen. Krachtens deze volmacht verzamelt hij nu zo spoedig mogelijk, aan de rivier de Ahava, in het landschap van denzelfden naam, de hoofden zijns volks, dewijl hier alles van hun besluit zou afhangen; want waren dezen bereid om te vertrekken, dan kon men verwachten, dat de geslachten en families, aan welker hoofd zij stonden, zich zonder bedenken aan hen zouden aansluiten.

Na deze in Hoofdstuk 1-6 verhaalde geschiedenissen nu, in het koninkrijk, onder de regering van Arthahsasta (Artaxerxes I, met de bijnaam Longimanus 1), koning van Perzië, regerende van 465-424 v. Chr. (Hoofdstuk 1: 4), Ezra = hulp, helper, de zoon van Seraja (vergelijk 1 Kronieken 6: 3-15), den zoon van 2) Azarja, de zoon van Hilkia.

In het jaar 465 v. Chr. besloot Artabanus, bevelhebber van de koninklijke lijfwacht, om te trachten zich van de kroon van Perzië meester te maken, en op enen nacht, die hem daarvoor gunstig scheen, vermoordde hij Xerxes, ging daarna naar de jongsten zoon des vermoorden konings, Artaxerxes geheten, terwijl de middelste, Hystapes geheten als stadhouder van Baktrië afwezig was, beschuldigde de oudsten broeder Darius van de beganen moord, en haalde de jongsten broeder over, om de vadermoord aan zijnen oudsten broeder te wreken. Hierna deed hij Artaxerxes de troon beklimmen, in de hoop van dien onbedreven jongeling wel naar zijne hand te kunnen stellen en zich later geheel van de regering meester te maken. Artaxerxes echter bleef niet onbekend met de listen van de moordenaar, en deed hem het loon van zijn verraad ontvangen. Vervolgens wist hij zich staande te houden tegen zijnen broeder en tegenstander Hystaspes, overwon hem in een bloedigen slag en daarna algemeen als koning erkend zijnde, wist hij ene betere orde in het bestuur te brengen, en de inkomsten te doen vermeerderen, terwijl hij zich tevens door zijne zachtheid en edelmoedigheid wist bemind te maken. Hij was de schoonste man van zijnen tijd, en kreeg de bijnaam van "Langhand" wel niet, zo als men beweert, omdat zijne rechterhand buitengewoon lang was, maar omdat zijne macht zich zover uitstreekte.

Zo Ezra de zoon is geweest van dien hogepriester Seraja, die bij de verwoesting van Jeruzalem (588 v. Chr.) mede naar Riblath gevoerd, en daarop bevel van Nebukadnezar werd gedood (2 Koningen 25: 18 vv.) dan was hij een oom van de hogepriester Jozua (1 Kronieken 6: 15) onder wien de eerste terugkering vóór omstreeks 78 jaren had plaats gehad (Hoofdstuk 2: 1 vv.), en dan moet hij in de tijd, waarvan hier gesproken wordt, 131 jaar oud

zijn geweest. Deze opvatting der oudere uitleggers zou op zich zelve wel aan te nemen zijn, en komt overeen met de roeping van Ezra als hersteller van de burgerlijke en godsdienstige wetgeving Israëls, waarom de Joden hem de tweeden Mozes noemen. Dan zou hij dezelfde Ezra kunnen zijn, die in Nehemia 12: 1 genoemd wordt, waar hij opgegeven wordt, als behorende tot degenen die met de eerste Joodse kolonie naar Jeruzalem kwamen; dan zou hij naar Babel moeten teruggekeerd zijn om daar onder de achtergeblevene Joden te arbeiden. Intussen komt Ezra nog later (Nehemia 8: 1 vv. 12: 26 en 36) voor, als gelijktijdig met Nehemia in het jaar 445 v. Chr. werkzaam, zodat hij toen een ouderdom van 150 jaren bereikt zou hebben, hetgeen nieuwere uitleggers voor bijna ongelofelijk houden. Men beschouwt hem daarom veeleer als een kleinzoon of achterkleinzoon van Seraja, uit ene andere linie, dan die, waarin de hogepriesterlijke waardigheid erfelijk was, en dan was hij een neef van Jozua.

Dit laatste is het meest waarschijnlijk, dewijl tussen de dood van Seraja onder Nebukadnezar in het jaar 588 en de terugkeer van Ezra uit Babel in het jaar 458 een tijdruimte ligt van 130 jaar. Het is dus vrij zeker, dat hij een achterkleinzoon van Seraja is geweest.

de zoon van Sallum, de zoon van Zadok, de zoon van Ahitub,

de zoon van Amarja, de zoon van Azarja de zoon van Johanan, de zoon van Azarja, de zoon van Ahimaaz, de zoon van Zadok, de zoon van Ahitub, de zoon van Amarja (1 Kronieken 6: 6-9), de zoon van Merajoth,

de zoon van Zerahja, de zoon van Uzzi, de zoon van Bukki,

de zoon van Abisua, de zoon van Pinehas, de zoon van Eleazar, de zoon van Aäron, de hogepriester.

Deze Ezra toog op uit Babel; omdat bij de eerste terugkering onder Cyrus nog vele Joden achtergebleven waren (Hoofdstuk 1: 11); en hij was een vaardig schriftgeleerde 1) in de wet van Mozes, die de HEERE, de God Israëls, door Mozes gegeven heeft; en de koning gaf hem, naar de hand des HEEREN, zijns Gods 2), over hem, naar Gods genadige besturing, die zijn voornemen zegende en het hart van de koning ten zijnen gunste neigde, al zijn verzoek 3), zo als de brief in vs. 11 vv. nader aanwijst.

Het Hebreeuwse woord Sopher betekent eigenlijk schrijver, secretaris (maar kreeg later de betekenis van Schriftgeleerde G.), en dien ten gevolge in zo verre een schriftgeleerde, als zijne voornaamste bezigheid bestond in het woordelijk afschrijven der Heilige Schriften. Ezra bezat ongetwijfeld een eigen, door hem zelve vervaardigd afschrift van de Thorah; maar volgens vs. 10, maakte hij deze wet des Heeren ook tot een voorwerp van ijverig onderzoek, en hij deed zijn best om hare eisen ook op het dagelijkse leven toe te passen, waardoor hij een leraar der wet voor het volk werd, waartoe hem zijne priesterlijke afkomst zowel gerechtigde als verplichtte. Onder de in de Ballingschap blijvende priesters en Levieten vergaderde hij zijne leerlingen om zich heen (Hoofdstuk 8: 10 vv.), en dezen gebruikte hij later, om evenals hij in Jeruzalem gedaan had, leerrijke voordrachten te houden, die dan ook een werkelijk deel der godsdienstige vergaderingen uitmaakten, in de reeds gedurende de Ballingschap ontstane

Synagogen of scholen. Hij was also de grondlegger der werkzaamheden, die later onderscheidene Schriftgeleerden bezig hielden. Samuël had profetenscholen gesticht, die later nog bleven bestaan onder sommige koningen, maar nu in onbruik waren geraakt. Ezra was dus weer stichter van een bijzonderen schriftgeleerden stand, die zich meer en meer uitbreidde, maar ongelukkig ook langzamerhand een verkeerde richting aannam, zoals wij later ter geschikter plaats hopen aan te tonen. Wij vinden reeds in de tijd vóór de Babylonische ballingschap sporen van de verbreiding van de kennis der Schriften onder het volk, maar in hoeverre en op welke wijze de priesters in dezen tijd van hun roeping, om aan het volk de Woorden, die de Heere door Mozes gesproken heeft, te leren, beantwoord hebben, lost ons de geschiedenis niet op, behalve in een enkel geval onder koning Josafat in 2 Kronieken 17: 17 vv. De bovengenoemde profetenscholen, die door Samuël in het leven waren geroepen, en ene meer degelijke organisatie verkregen in het rijk der tien stammen door Elia en Eliza (zie op 1 Samuel 7: 6, en 1 Koningen 19: 21), waren eigenlijk gene scholen voor godgeleerden; zij waren verenigingen tot geestelijke vorming, om krachtig te werken op de tijdgenoten door woord en profetie; kweekscholen tot het opwekken en bevorderen van ene levendige theokratische gezindheid bij het volk tegenover de aanlokselen tot de afgodendienst door de heidenen. Eerst na de Ballingschap, toen de profetie begon te verminderen, werd de studie der wet een voorwerp van onderwijs in de Synagogen, het uitleggen der Schrift, om de inhoud aan het volk bekend te maken, verving nu het daarstellen van nieuwe scheppingen op het gebied der Schrift. Zo vermeerderden ook met hetzelfde doel de afschriften, zowel door vertaling der heilige Boeken, eerst de Thorah of de Wet, en later de overige Boeken, als door het nauwkeuriger afschrijven daarvan. De Hebreeuwse tekst werd nu overgebracht in enen onder het volk gebruikten tongval van het Syro-Chaldeeuws. De leervoordrachten waarvan boven gesproken is, verbonden met het voorlezen der wet in de Synagogen, bevorderden ook zeer de kennis der Heilige Schrift.

Naar de hand des Heeren, zijns Gods. Deze uitdrukking wordt in vs. 9 afgewisseld met die van, naar de goede hand zijns Gods en heeft de betekenis, dat God, de Heere, met Zijne voorzienige zorg over Ezra werkzaam was, zodat zijne plannen wèl gelukten. Hand Gods is Zijn kracht en macht, die het goede beschikt en het kwade afweert en bestrijdt.

"De koning gaf hem al zijn verzoek." Deze uitdrukking wijst aan, dat Ezra een verzoekschrift bij de koning heeft aangeboden, en het in vs. 12 vv. medegedeelde koninklijk besluit heeft ook geheel het karakter van een antwoord op dat verzoekschrift. Volgens dit stuk, also merkt Herzfeld, een Rabbijn uit Brunswijk aan, schijnt Ezra niet alleen zijne begeerte te kennen gegeven te hebben tot ene overplaatsing van de Joden op ene grotere schaal dan de eerste, maar ook hierop te hebben aangedrongen, met te kennengeving, dat Judea zich in een slechten toestand bevond, door dat de bewoners uit armoede de openbare Godsverering niet naar behoren konden doen plaats hebben, en de rechtspleging, die de Joden nog hadden behouden, even als de andere volken onder de Perzische heerschappij, meestal in handen van mannen was, die geheel onbekend waren met de Joodse wetten. Ook zal hij wel niet nagelaten hebben te zeggen, hoe hoog de Joden bij Cyrus waren aangeschreven, en hoe edelmoedig Darius hen behandeld had. Maar ook zal hij gewezen hebben op het belang, dat de koning en het rijk er zelve bij hadden, dat de Godsdienst bij de Joden beter werd in stand gehouden, en dat de rechtspleging werd verbeterd. Zulk een verzoekschrift kon des te meer

doen hopen een gunstig verhoor te ontvangen, omdat Artaxerxes een zeer goed vorst was, die gaarne orde in zijn rijk had. Hierbij kwam de omstandigheid, dat juist, toen Ezra dit rekwest indiende, er grote toerusting en gemaakt werden om de Egyptenaren, die met goed gevolg tegen Perzië waren opgestaan, te beoorlogden. In zulk een tijd moest het ook de koning zijn voorgekomen, dat ene goede verstandhouding met het naburige Judea, hoe onbeduidend het ook was, voor Perzië gunstig kon zijn. Het is ook wel mogelijk, dat Artaxerxes, die bij het wingewest Judea meer schade dan voordeel had, op deze wijze de Joden meer aan zich wilde verbinden.

Bijzonder is hier op te merken, dat de goede hand des Heeren over Ezra was, en het daarom de koning in het harte gegeven werd om de Joden te begunstigen. Wanneer God voor is, wie zal dan tegen ons zijn? Deze Hand op te merken in alles wat ons ten deel valt, en het met dankbaarheid te erkennen, wanneer wij die goede hand over ons zien, dat is het voorrecht van hen, die de Heere vrezen met hun ganse hart.

Ook sommigen van de kinderen Israëls, mannen uit het volk, en van de priesteren, en de Levieten, en de zangers, en de poortiers, en de Nethinim (1 Kronieken 9: 2) togen, ten gevolge van het door de koning gegeven verlof (vs. 6), uit Babel op naar Jeruzalem, in het zevende jaar van de koning Arthasasta, d.i. in het jaar 457 v. Chr.

En hij kwam met de genoemde menigte in Jeruzalem, in de vijfde maand, Ab = Augustus (zie Exodus 12: 2); dat was het zevende jaar dezes konings, dus ook in 458 v. Chr.

Want op de eersten dag der eerste maand Nisan = April, was het begin des optochts uit Babel, maar er waren zoveel voorbereidselen voor de reis te maken, dat de eigenlijke tocht eerst aanving op de twaalfden dag derzelfde maand Hoofdstuk 8: 1 en 31), en op de eersten dag der vijfde maand kwam hij met zijne kolonisten, na ene moeilijke reis van 14-15 weken, te Jeruzalem, naar de goede hand zijns Gods over hem; tegen alle gevaren op de weg beschermde hem zijn God.

Maar die goede hand zijns Gods was, zo als wij nog menigmaal zullen moeten opmerken (vs. 28; Hoofdstuk 8: 18,22 en 23), op ene bijzondere wijze over hem. Want 1) Ezra had zijn hart voortdurend in vol vertrouwen daarop gericht, om de wet des HEEREN te zoeken, die te doorvorsen, en te doen, die ook in het leven toe te passen, en om, overeenkomstig de roeping eens priesters (Leviticus 10: 11), in Israël te leren de inzettingen en de rechten 2), zo als die in de geschreven wet zijn bepaald.

Wij hebben hier volstrekt niet het werkheilige beginsel, gelijk sommigen beweren, maar bevestiging van het woord, hetwelk de Heere God reeds vroeger had uitgesproken: Die Mij eren, zal Ik eren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden. Bij Ezra treffen wij aan een bereidwilligen ijver, om des Heeren wet te onderzoeken, wat de Heere welbehagelijk was, opdat hij Zijn volk zou kunnen onderwijzen in de rechten weg. Het was de vrucht der waarachtige bekering des volks van de afgoden tot de waren, zuiveren dienst Gods, vrucht van de werking des Geestes op dezen leidsman Israëls. Hij stelt al zijn lust er in, om zijn volk te behoeden voor een tweede ballingschap.

Men lette er op, op welk een wijze de Schriftgeleerde Ezra in deze handelde. Eerst leerde hij zelf en toen onderwees hij anderen; eerst onderzoekt hij des Heeren wet en leide een goeden schat van nuttige kennis in zijn hart en hersenen op, en toen onderrichtte hij zijne medebroeders, en zoekt dus winst te doen met zijne talenten.

Dit is nu het afschrift des briefs, zo als reeds in vs. 6 werd te kennen gegeven, dien de koning Arthahsasta gaf aan Ezra, de priester 1), de schriftgeleerde; de schriftgeleerde van de woorden der geboden des HEEREN, en Zijne inzettingen over Israël:

Priester, niet dewijl hij de priesterlijke waardigheid uitoefende, maar dewijl hij van priesterlijke afkomst was.

Arthahsasta, koning der koningen (Ezech. 26: 7. Daniël 2: 37), aan Ezra, de priester, de schriftgeleerde der wet van de God des hemels (Hoofdstuk 1: 2), volkomen vrede en op zulken tijd (Hoofdstuk 4: 10).

Van mij wordt bevel gegeven, door de volmacht, die ik hierbij geef, dat al wie vrijwillig is in mijn koninkrijk, namelijk van het volk van Israël, en van deszelfs priesteren en Levieten, om te gaan naar Jeruzalem, dat hij met u ga.

Dewijl gij van voor de koning en zijne zeven raadsheren¹⁾ (Esther 1: 13 vv.) gezonden zijt, in de hoedanigheid van koninklijk commissaris of inspecteur, om onderzoek te doen in Judea en te Jeruzalem, in hoeverre de thans daar bestaande burgerlijke en godsdienstige instellingen, naar de wet uws Gods, die in uwe hand is, zijn ingericht of niet;

In de geschiedenis lezen wij, dat zeven prinsen van Perzië door de overweldiger Smerdis zijn gedood, en dat de koningen van Perzië daarna zeven raadsheren hadden, welke grote voorrechten bezaten, en veel gezag uitoefenden in alle publieke aangelegenheden.

En om, daartoe gemachtigd zijnde, daarhenen te brengen het zilver {a} en het goud, dat de koning en zijne raadsheren vrijwilliglijk gegeven hebben aan de God Israëls, wiens woning te Jeruzalem is:

{a} Ezra 8: 25

Mitsgaders al het zilver en het goud, dat gij vinden zult, door het houden van ene collecte, waartoe ik u hierbij de vrijheid geef, in het ganse landschap van Babel, met de vrijwillige gave des volks en der priesteren, die vrijwillig geven, ten huize 1) huns Gods, dat te Jeruzalem is;

Ten huize, beter voor het huis. Van drieërlei gaven voor de tempel is hier sprake. Vooreerst van de schatten, die de koning met zijne raadsheren hadden gegeven; ten tweede van de gaven, die Ezra ontving, bij wijze van collecte,, van de inwoners van Babel, dus van de niet-Israëlieten, en ten derde van de gaven, die Israëls volk zelf afzonderde voor de dienst des Heeren.

Opdat gij spoediglijk voor dat geld koopt runderen, rammen, lammeren, met hun spijsofferen, en hun drankofferen, en die offert op het altaar, van het huis van ulieder God, dat te, Jeruzalem is.

Daartoe, wat u en uwen broederen, de priesteren en Levieten, of de geestelijken ambtenaren in Jeruzalem, die te beschikken hebben over het geld, dat voor de offeranden en voor de tempel bestemd is, goeddunken zal, met het overige zilver en goud te doen, dat zult gijlieden doen naar het welgevallen uws Gods 1).

Naar het welgevallen uws Gods, is ene andere uitdrukking voor, naar de wet Gods. Met het overige geld moest also gehandeld als de Heere wilde, en zoals Hij het had verordineerd in Zijne wet. De koning van Perzië staat er dus op, dat de dienst te Jeruzalem niet willekeurig mag worden ingericht, maar geheel in overeenstemming met de eigen wetten van Israëls volk, zoals die door God aan zijn erfdeel zijn gegeven.

En geef de vaten 1), die u gegeven zijn tot de dienst van het huis uws Gods, weer, of, over, en plaats die in de woning voor de God van Israël, Wiens woning te Jeruzalem is.

In Hoofdstuk 8: 25-27 wordt nader over deze vaten gesproken, als afkomstig van de koning en zijne raadsheren, en Zijne vorsten, en gans Israël. Deze moest hij overgeven voor de dienst des Heeren te Jeruzalem, opdat zij in Zijne heilige woning zouden worden gebracht. Had Cyrus alles wedergegeven, wat rechtens tot de tempel behoorde, maar was er veel gedurende de verwoesting verloren gegaan, hier ontvangt Israël nu weer veel nieuws, opdat de luister van de eersten en de tweeden tempel niet al te veel zou verschillen.

Het overige nu, dat behalve het bedrag der medegegeven geschenken en de collecten, van node zal zijn voor het huis uws Gods, dat u voorvallen zal, wat gij verplicht zult zijn uit te geven, zult gij, naar de aanwijzing van de bestuurders, van de openbare inkomsten in het land aan gene zijde van de Eufraat, geven uit het schathuis des konings.

(Hier volgt het bevelschrift, zo als het woordelijk luidt:) En van mij, mij koning Arthahsasta, wordt bevel gegeven aan alle schatmeesters, die aan gene zijde der rivier zijt, dat alles, wat Ezra, de priester, de schriftgeleerde der wet van de God des hemels, van u zal begeren, spoediglijk gedaan worde:

Tot honderd talenten zilver toe (Exodus 30: 13), en tot honderd kor tarwe (zie Exodus 36), en tot honderd bath wijns (zie Exodus 29: 40), en tot honderd bath olie, en zout zonder voorschrift, zoveel men nodig heeft.

Al wat naar het bevel, overeenkomstig de wet, van de God des hemels is, dat het vlijtiglijk gedaan worde, voor het huis van de God des hemels; want waartoe zou er grote toorn zijn over het koninkrijk des konings en zijner kinderen?

Ook laten wij ulieden, n.l. aan de schatmeesters weten, aangaande alle priesteren en Levieten, zangers, poortiers, Nethinim (een van de lijfeigenen des tempels, 1 Kronieken 9: 2)

en dienaars van het huis dezes Gods, dat men de cijns, ouden impost en tol hun niet zal vermogen op te leggen.

En gij, Ezra! tot wien nu na de inlassing van vs. 21-24 mijne rede terugkeert, naar de wijsheid uws Gods, die in uwe hand, in uw bezit is, stel regeerders en richters, die al het volk richten, dat aan gene zijde der rivier is, allen, die de wetten uws Gods weten 1), die tot het Israëlietische volk behoren, ook al wonen zij buiten het landschap Judea, en die ze niet weet, omdat zij ten tijde des afvals en der verwarring daarvan vervreemd zijn, zult gijlieden die bekend maken.

Die de wetten uws God weten, is nadere bepaling van het vorige, al het volk, dat aan gene zijde der rivier is. Ezra wordt volmacht gegeven, niet over alle volken, maar alleen over het volk Israël's. Hierin wordt aan de Joden de rechtsbedeling over hun volksgenoten, ook in wereldlijke zaken, overgedragen. Dit had Cyrus niet toegestaan. Deze had alleen bevel gegeven tot de tempelbouw, maar Artaxerxes geeft nu ook verlof, ja bevel, om regeerders en rechters aan te stellen, opdat zij naar eigene wetten onder de opperheerschappij van Perzië zouden kunnen richten. Dit blijkt uit het volgende vers zeer duidelijk.

En al wie van de Israëlieten de wet uws Gods, en de wet des konings niet zal doen, over dien laat spoediglijk recht 1) worden gedaan, naar de aard van de overtreding, en de straf die daarop gesteld is, hetzij ter dood, of tot uitbanning, uitsluiting van de gemeente, of tot boete van goederen, of tot de banden, d.i. tot de gevangenis.

Zonder rechters uit hun midden kon de Joodse gemeente in het eigen land niet recht gedijen, dewijl het burgerlijke en sociale leven in Israël zo innig met de godsdienst verbonden was, dat heidense rechters, hoe welgezind zij ook mochten zijn, niet in staat waren, het welwezen der Joden in waarheid te bevorderen.

Het bovengenoemde staatsstuk was niet zo zeer gewichtig voor de Joden, en de daarin genoemde gunstige beschikkingen, als wel door het ambtelijk karakter, waarmee het Ezra bekleedde (vgl. vs. 14, 25). Hem werd noch de waardigheid van pacha (Hoofdstuk 2: 63) opgedragen, noch enig ander ambt, anders zou dit wel op ene andere plaats, b.v. Nehemia 12: 26 vermeld worden; maar de uitdrukkelijke last des konings, zover het geschieden kon zonder krenking van de Perzische heerschappij, om Judea naar Joodse wetten te besturen, was voor een man als Ezra, die zo ijverig was om het goede voor zijn volk te zoeken, genoegzaam om de richting vast te stellen, die van toen aan het Jodendom genomen heeft.

Geloofd zij de HEERE, de God onzer vaders, ik Ezra, gevoel mij gedrongen dit bij het koninklijk besluit te voegen, de God, die al zulks in het hart des konings gegeven heeft, om te versieren het huis des HEREN 1), dat te Jeruzalem is.

Om te versieren het huis des Heren. Ezra spreekt hier niet van bouwen, maar van versieren. Op andere plaatsen is het woord in de grondtekst vertaald door heerlijk maken (Jes. 60: 7,13). In verband met het stamverwante Arabisch kan het ook betekenen: uitmunten, verheffen. Ezra doelt hier niet op het uitwendig Godsgebouw alleen, maar voor zoverre dit in

verband staat met de bloei en vooruitgang van de kerk, zo dat het uitwendige moest inwerken op het inwendige en het inwendige, godsdienstige leven nu meer in wasdom zou kunnen toenemen, als Israël's volk, volgens Gods wetten en Zijne inzettingen geregeerd, bij Zijn Huis en altaar samenkwam, om de Heere God ongestoord te dienen.

En heeft tot mij weldadigheid geneigd, voor het aangezicht des konings en zijner raadsheren, en aller geweldige vorsten des konings! Zo heb ik mij gesterkt naar de hand des HEREN, mijns Gods, over mij (vs. 6 en 9), en ik heb de hoofden van vaderhuizen uit Israël vergaderd, in de eerste dagen der maand Abib of Nisan, aan de rivier Ahava (Hoofdstuk 8: 15 en 31), om hen over te halen om met mij op te trekken.

Ezra kan niet nalaten dankbaar te erkennen, dat God goed is voor hem en voor het volk. Voor twee zaken dankt hij zijnen God. 1. voor de opdracht aan hem gedaan door de koning. "Geloofd zij de Heere, die al zulks in het hart des konings gegeven heeft." God kan zaken in het hart der mensen geven, die daar van zelve niet in zouden opkomen: Hij is het die in ons werkt, beide het willen en werken van datgene, wat goed is. 2. Voor de aanmoediging, die hij ontving om te handelen tengevolge van zijne ontvangene opdracht: "Ik heb mij gesterkt naar de hand des Heren, mijns Gods voor mij." Wij mogen veronderstellen, dat de koning acht had geslagen op de verdiensten van Ezra, maar deze schrijft het geheel toe aan Gods Genade, die hem in de gunst van de koning deed delen. Ezra was een man van moed, maar hij schreef dit alleen toe aan de hand van God. Zo God ons Zijne hand toereikt, dan zijn wij moedig en verblijd, maar zo Hij die terugtrekt, zijn wij zwak als water, welken dienst wij ook menen voor God en mensen te kunnen verrichten: God komt er alleen de eer van toe. Alle kracht komt van Hem.

HOOFDSTUK 8. DE REIS VAN EZRA

NAAR JERUZALEM.

Vs. 1-33. Eerst werden de hoofden der geslachten, die aan de uitnodiging van Ezra gehoor gaven, met het aantal hunner onderhorigen genoemd. Behalve twee priestergeslachten en een tak van het huis van David, zijn het twaalf hoofden van vaderhuizen met 1496 manspersonen. Onder degenen, die aan de rivier Ahava vergaderd waren, bevonden zich gene Levieten; daarom zond Ezra eerst naar de hoofden der Levietenstad Chasifja om Levieten en Nethnim, die zich aan de gereed staande menigte zouden kunnen aansluiten. Met aanzienlijke giften, die hij bijeen gebracht had, maar zonder koninklijk geleide, dat hij niet raadzaam had geoordeeld te verzoeken, komt hij gelukkig in de maand Ab in het heilige land aan; na ene rust van drie dagen heeft er ene buitengewone offerande plaats, en bracht hij de medegebrachte giften in de schatkist des tempels.

Dit nu zijn de hoofden hunner vaderen, hunner vaderhuizen, met hun geslachtekening of liever de hoofden der vaderhuizen met hun geslachten, die met mij uit Babel optogen, onder het koninkrijk van de koning Arthahsasta, in het jaar 458 v. Chr. (zie Hoofdstuk 8: 7).

Van de kinderen Van Pinchas, Gersom als hoofd van een vaderhuis, plaatsbekleder van dit geslacht met de daartoe behorende priesters; van de kinderen van Ithamar, als hoofd van een vaderhuis, Daniël 1), niet te verwisselen met de profeet van dien naam; van de kinderen van David, als hoofd van een vaderhuis, de bekenden koning van Israël uit de stam van Juda, Hattus. (Nehemia 3: 10).

Dit wil niet zeggen, dat slechts twee priesters met Ezra terugkeerden (in vs. 24 wordt van 12 priesters gesproken), maar dat twee vaderhuizen, die van Gersom en Ithamar, zich bij hem voegden.

Van de kinderen van Sechanja, 1) van de kinderen van Paros, Zacharja; en met hem werden bij of, op de geslachtregisters gerekend aan manspersonen, honderd en vijftig (150).

Deze woorden zijn duister. Ons vermoeden is, dat een overschrijver het oog gehad heeft op vs. 5, dewijl daar vrij zeker heeft gestaan: van de kinderen van Zatthu, Sechanja, de zoon van Jahaziël, zoals ook de Septuaginta heeft en nu "van de kinderen van Sechanja" ook in vs. 3 heeft ingelast. In elk geval heeft in de oorspronkelijke tekst niet gestaan, wat ons hier is overgeleverd, dewijl, indien de woorden behouden blijven, de aanduiding van de persoon ontbreekt, die van de kinderen van Sechanja mede optrok.

Van de kinderen van Pahath-Moab (Hoofdstuk 2: 6), Eljehoënai (1 Kronieken 3: 23), de zoon van Zarahja, en met hem tweehonderd manspersonen (200).

Van de kinderen van Sechanja, de zoon van Jahaziël; hier zou oorspronkelijk moeten gelezen worden: van de kinderen van Zatthu (Hoofdstuk 2: 8), Sechanja, de zoon van Jahaziël, en met hem driehonderd manspersonen (300).

En van de kinderen van Adzin, Ebed, de zoon van Jonathan; en met hem vijftig manspersonen (50).

En van de kinderen van Elam (Hoofdstuk 2: 7), Jesaja, de zoon van Athalja; en met hem zeventig manspersonen (70).

En van de kinderen van Safatja (Hoofdstuk 2: 4), Zebadja, de zoon van MICHAËL; en met hem tachtig manspersonen (80).

Van de kinderen van Joab, een tak van het vaderhuis van Pahath-Moab (vs. 4 vgl. Hoofdstuk 2: 6) Obadja, de zoon van Jehiël; en met hem tweehonderd en achttien manspersonen (218).

En van de kinderen van Selomith, de zoon van Josifja; hier zou eigenlijk moeten gelezen worden: van de kinderen van Bani, (Hoofdstuk 2: 10) Selomith, de zoon van Josifja; en met hem honderd en zestig manspersonen (160).

En van de kinderen van Bebai (Hoofdstuk , 2: 11) Zecharja, de zoon van Bebai; en met hem acht en twintig manspersonen (28).

En van de kinderen van Azgad (Hoofdstuk 2: 12), Johanan, de zoon van Katan, volgens Luther de jongste zoon, en met hem honderd en tien manspersonen (110).

En van de laatste kinderen van Adonikam, die zich eerst later, zoals de in Hoofdstuk 2: genoemde, tot een vaderhuis aansloten, welker namen deze waren: Elifeleth, Jehiël en Semaja; en met hen zestig manspersonen (60).

En van de kinderen van Bigvai (Hoofdstuk 2: 4) de beide zonen Uthai en Zabbud; en met hen zeventig manspersonen (70).

Overzien wij nu de 12 geslachten, zo treffen wij de namen reeds in de geslachtlijsten der met Zerubbabel uit Babel teruggekeerd geslachten (Hoofdstuk 2: 3-15) aan, met uitzondering van de zonen van Joab (vs. 9), die in Hoofdstuk 2 ontbreken, waar daarentegen nog vele andere geslachten zijn opgenoemd. Het vermoeden is mogelijk, dat van de zonen (nakomelingen) van Joab slechts een deel of een tak van dit geslacht met het geslacht van de zonen Pahat-Moab verenigd was en de overige kinderen Joabs nevens dezelve een bijzonder vaderhuis vormden, van welke geen familie met Zerubbabel was teruggekeerd. Bij de overige geslachten verklaart zich het voorkomen in beide geslachtslijsten (Hoofdstuk 2 en 8) gemakkelijk daaruit, dat van de daartoe behorenden slechts een deel met Zerubbabel, een ander deel met Ezra uit Babel naar Juda optrok.

Het aantal der gewone Israëlieten bedroeg 1496 man; het getal der priesters is niet opgegeven, maar moet niet onbeduidend geweest zijn, daar in vs. 24 twaalf van hun vorsten genoemd worden. Tussen de leken en de priesters worden dan nog bijzonder genoemd de nakomelingen van het koninklijk geslacht van David, onder dezen vindt men echter gene van die, welke in

Matth. 1: 13 vv. en Luk. 3: 23 vv. als van de voorvaderen van Jezus genoemd worden; maar deze waren reeds onder Zerubbabel (Hoofdstuk 2) teruggekeerd.

En ik vergaderde hen, nog in de eerste dagen van de maand Nisan, aan de rivier, gaande naar Ahava, ene landstreek zuidwestelijk van Zuza, later Ahwaz geheten, en wij legerden ons aldaar drie dagen; toen lette ik op het volk en de priesters, die op mijne uitnodiging daar bijeen gekomen waren, want ik wilde hen monstereen, en ik vond aldaar gene van de kinderen van Levi 1).

In 2 Kronieken 29: 34 staat woordelijk: "Want de Levieten waren rechter van hart, om zich te heiligen dan de priesters." Daaruit is wel op te maken, dat de priesters tot op de tijd van Hizkia meer deel hadden gehad aan de dienst der afgoden, dan de Levieten; daarentegen kan men uit verscheidene plaatsen van de profeet Ezechiël het tegenovergestelde opmaken; de verhouding was in de laatste tijden van het rijk van Juda omgekeerd: de priesters namen de dienst der Levieten waar en de Levieten die der priesters; hoe zou anders Ezechiël. 44: 9 vv. en 48: 10 goed kunnen verklaard worden? Nadat namelijk de Profeet reeds in Ezechiël. 40: 46 en 43: 19 heeft verkondigd, dat onder de Levieten alleen de nakomelingen van Zadok de Heere in priesterlijken dienst mochten naderen, wordt op de bovengenoemde plaatsen aan de Levieten tot straf voor hunnen overgang tot de afgodendienst aangekondigd, dat zij in de nieuwen tempel in het algemeen van alle werkzaamheden van het priesterschap zouden uitgesloten zijn, en slechts zouden gebruikt worden tot geringe dienstbetoningen bij de godsdienst. Er wordt ook later een ongunstig licht op de Levieten geworpen, naar hetgeen in Hoofdstuk 2: 33 vv. over de terugkering uit Babel bericht wordt. Er kwamen namelijk met Zerubbabel met de 4289 priesters zeer weinig Levieten terug; uit de eerste klasse, of van de Levieten in engeren zin 74; uit de klasse der zangers 128; uit die der portiers 189; alzo tezamen 341. Evenzo wordt er ook onder Ezra weinig bereidwilligheid tot de terugkering betoond, dewijl zich geen enkele van hen op de aangewezen verzamelaarsplaats der nieuwe kolonie liet vinden. Men kan om deze in het oog vallende omstandigheid te verklaren, met Herzfeld aannemen, dat de Levieten, die zoals boven gezegd is reeds vóór de Ballingschap meer tot afgoderij waren geneigd dan de priesters, zich daardoor ook meer vermengd hebben met de Heidenen. De oorzaak hiervan zou ook kunnen gezocht worden in de jaloersheid, die reeds van de vroegste tijden af bestaan heeft tegen de voorrechten, die de Levieten uit het geslacht van Aäron steeds genoten (Numeri 16: 1 vv.). Volgens ene Joodse aflevering zou Ezra de Levieten voor hun onverschilligheid en nalatigheid daarmee gestraft hebben, dat hij hun de tienden ontnam, en die aan de priesters gaf. Nehemia 10: 38 en 13: 10 spreekt dit echter bepaald tegen.

Zo zond ik, om toch niet zonder de Levieten, waarvan er bovendien zo weinig in Juda waren, aldaar aan te komen, tot Eliëzer, tot Ariël, tot Semaja, en tot Elnathan, en tot Nathan, en tot Zacharja, en tot Mesullam, de hoofden, hoofden uit de rijen van diegenen, die op mijne uitnodiging reeds in Ahava waren verschenen, en tot Jojarib, en tot Elnathan, de leraars, priesters, die de wet kenden en zich daarom bijzonder bezig hielden met het onderwijzen van Gods Woord (Hoofdstuk 7: 6 3).

En ik gaf hun bevel mijne zaak op te dragen aan Iddo, het hoofd der genoemde leraars in de plaats Chasifja 1); en ik leide de woorden in hunnen mond, om te zeggen tot Iddo, en tot zijnen broeder, en de Nethinim 2), de lijfeigenen des tempels, die zich met hen tot een genootschap verenigd hadden, en hun verblijf hielden in de plaats Chasifja, dat zij ons brachten dienaars 3) voor het huis onzes Gods.

De ligging van de plaats Chasifja zal wel te zoeken zijn aan de rivier Choaspes, noordwaarts van Zuza, nabij de Kaspische zee. Daar schijnt een college of ene stichting geweest te zijn, waarin een groot aantal Levieten gemeenschappelijk bijeen woonden, die zich bezig hielden met het opsporen en navorsen van de oude geschiedenis en de wet van hun volk. Aan het hoofd daarvan stond Iddo, een man, die zeer veel invloed had, om welke reden Ezra zich door zijne gezanten juist tot hem wendde, om zijn doel te bereiken.

Of tot Iddo en zijne broederen, de Nethinim. Dan kan Iddo tot de Nethinim behoord hebben, hoewel dit niet noodzakelijk is, ja veeleer alles ervoor pleit, dat Iddo een Leviet was, die met andere Levieten en met sommigen uit de Nethinim in Chasifja vertoefde.

Onder dienaars hebben wij te verstaan niet alleen Levieten, maar ook Nethinim. Ezra had niet alleen de eersten, maar ook de tweeden nodig.

Wij zien uit het vervolg, dat de Heere God de poging van Ezra zegende, zodat niet alleen Nethinim, maar ook Levieten zich lieten overreden, om met hem naar Jeruzalem te trekken, om zich aan de dienst van de nieuwen Tempel te verbinden.

En ze brachten ons, naar de goede hand onzes Gods over ons, enen man van verstand, van de kinderen van Mahli, de zoon van Merari (Exodus 6: 19. 1 Kronieken 7: 19 6.20 1Ch 7.19), de zoon van Levi, de zoon van Israël; namelijk Serebja, met zijne zonen en broederen, achttien;

En Hasabja, en met hem Jesaja, van de kinderen van Merari, met zijne broederen, en hun zonen, twintig 1);

Hieruit blijkt, dat ze wel niet afkerig waren, om mede op te trekken, maar traag, vadsig en onbedacht, alleenlijk nodig hebbende, om geroepen en aangemoedigd te worden.

En van de Nethinim, die David en de vorsten ter dienste der Levieten gegeven hadden (1 Kronieken 9: 2), twee honderd en twintig Nethinim, die allen bij namen genoemd werden, op ene daarvan gegevene lijst.

Toen riep ik aldaar een vasten uit 1) aan de rivier Ahava, opdat wij ons verootmoedigden voor het aangezicht onzes Gods, om van Hem te verzoeken, verzekerd zijnde van Zijne genadige verhoring op onze gebeden en smekingen, enen rechten weg, op welchen de reis zonder verhindering gelukkig zou kunnen gedaan worden, voor ons, en voor onze kinderkens, en voor al onze have.

Dit hun vasten geschiedde, om hun vernedering uit te drukken; dit verklaart Ezra zijn oogmerk en mening te zijn, te weten: zich te verootmoedigen voor het aangezicht Gods van wege hun zonden, en om dus geschikt te zijn ter vergiffenis van dezen. 2. Om hen tot gebed op te wekken. Het bidden was van ouds met een godsdienstig vasten gepaard. Hun verschijnen voor de troon der genade, was om van God de rechten weg af te smeken, d.i. om zich aan het bestuur der Goddelijke Voorzienigheid te onderwerpen, zich op des Heren bescherming gerustelijk te verlaten en God te kiezen tot hun Leidsman en Wegwijzer op de weg, en om hen veiliglijk over te brengen tot aan het einde hunner loopbaan, en uit genade bekronen met Zijne eeuwige goedertierenheid en liefde. Men merke hier op, hoe wijselijk en plichtmatig het zij, alle onze en onzer huisgezinnen en vrienden belangen, alle onze goederen, handelingen en ondernemingen, al biddende aan God te bevelen, en de zorg deswege aan Hem over te laten.

Zij waren vreemdelingen op de weg, moesten door het land der vijanden heentrekken en hadden gene wolk- en vuurkolom om hen te leiden, zoals hun vaderen; maar zij geloofden dat zij in plaats daarvan op de macht en de gunst van God konden staat maken.

Want ik schaamde mij van de koning een heir en ruiters te begeren, om ons te helpen en te beschermen tegen de lagen van de vijand, de roofzuchtige Bedouïnen, op de weg door de Syrisch-Arabische woestijn; omdat wij tot de koning hadden gesproken 1), zeggende: De hand onzes Gods is ten goede over allen, die Hem zoeken, maar Zijne sterkte en Zijn toorn over allen, die Hem verlaten; daarom wilden wij hem ook ons geloof aan dit woord door de daad bewijzen, door de bescherming der mensen te weigeren.

Wij zien hieruit, dat de ere Gods Ezra na aan het harte lag. In zijn sterk geloofsvertrouwen had hij de koning gesproken van de trouwe hulpe en de sterke macht des Heren, en ziet, nu de reis zal worden aanvaard, ziet Ezra het gevaarlijke op zich zelve van de reis, het gevaar voor de zijnen en het zijne zeer goed in. Zal hij nu zijn toevlucht nemen tot een sterke ruiterbende des konings. Deze zou hem niet zijn geweigerd. Maar neen, dit mag dit kan niet. Dit zou de ere Gods te na komen, dit zou de hoogheid en almacht Gods in de ogen van de heidensen koning verduisteren. En daarom wordt Ezra van al het aardse afgebracht, om zich te wenden tot de Heere, en tot Hem alleen. Hij verwacht het niet van de bergen en de heuvelen der aarde maar enig en alleen van zijn Verbonds-God. Zijn bidden is een roepen tot de Heere, opdat Hij zich aan hem openbare als de Wachter Israël's, die niet slaapt of sluimert.

Alzo vastten wij, om niet nodig te hebben ons op de hulp van mensen te verlaten, en verzochten zulks van onzen God, opdat Zijne hand ten goede over ons zou zijn; en Hij liet Zich van ons verbidden.

In het levende geloof aan Gods bescherming en leiding heeft Ezra zijnen tocht aangevangen, en wil gene hulp bij mensen zoeken; de zaak moest juist voor deze Heidenen die nader bij het rijk Gods waren dan de andere, duidelijk als de zaak voor God voorkomen. Daar hij echter wist dat hij en zijne reisgezellen gezondigd hadden, zocht hij boetvaardig de genade Gods, een bewijs, hoe zuiver de grond was, waarop hij nu opnieuw bouwde.

Toen scheidde Ik, vóórdat wij de reis aanvingen, twaalf uit, ik zonderde er twaalf af van de oversten der priesters, en Serebja 1), Hasabja, en tien van hun broederen met hen.

Volgens vs. 18 en 19 zijn Serebja en Hasabja Levieten. De namen der twaalf priesters worden hier niet genoemd en van de Levieten slechts twee. Velen voegen dan ook het woordje en er tussen in. Een goede vertaling eist dit.

En ik woog hun het a) zilver, en het goud, en de vaten, zijnde de offering besteed tot de inwijding van het huis onzes Gods, die de koning en zijne raadsheren, en zijne vorsten, en gans Israël, die er gevonden werden, geofferd, gegeven hadden.

Ezra 7: 14 en 15.

Ik woog dan aan hun hand, in hun tegenwoordigheid, zes honderd en vijftig talenten zilvers en honderd zilveren vaten in talenten of, zilveren vaten, honderd aan talenten d.i. van honderd talenten waarde; aan goud, honderd talenten;

En twintig gouden bekers, tot duizend drachmen, of dariken, à 13.50 ieder; en twee vaten van blinkend goed koper, begeerlijk als goud, zo goed verguld, dat zij blonken als fijn goud.

En ik zei tot hen, de 12 oversten der priesters en der Levieten (vs. 24), terwijl ik hun al deze kostbaarheden ter zorgvuldige bewaring ter hand stelde: Gij zijt heilig de HEERE, en deze vaten zijn heilig; ook dit zilver, en dit goud, de vrijwillige gave, de HEERE, de God uwer vaders.

Waakt en bewaart het 1), totdat gij het opweegt, in tegenwoordigheid van de oversten der priesters en Levieten, en der vorsten, oversten der vaders van Israël, te Jeruzalem; in de schatkamers van des HEREN huis.

De Priesters en Levieten waren heilig de Heere, en daarom hadden zij ook dat, wat Ezra hun gaf, als heilige dingen te beschouwen en te bewaren. Zij hadden er voor te zorgen, dat niets ontbrak, als men te Jeruzalem was aangekomen.

Toen ontvingen de priesters en de Levieten, want Ezra had bij de twaalf oversten der priesters 12 oversten der Levieten tot medehelpers gevoegd (vs. 24), het gewicht des zilvers en des gouds, en der vaten 1), om te brengen te Jeruzalem, ten huize onzes Gods.

De gezamenlijke waarde van al deze kostbaarheden, de twee zwaar vergulden koperen vaten niet meegerekend, bedroeg naar onze schatting 8.260.009 (Herzfeld schat het op bijna 2 miljoen minder). Dit was ene nieuwe vervulling der belofte, die de kinderen Israël's bij hunnen uittocht in Egypte ontvangen hadden (Exodus 3: 21).

Alzo verreisden wij van de rivier Ahava (vs. 15) op de twaalfde 1) der eerste maand om te gaan naar Jeruzalem; en de hand de beschermende macht onzes Gods was over ons, en redde ons van de hand des vijands, die ons lagen leide op de weg.

Volgens Hoofdstuk 7: 9 werd de reis aangevangen op de eersten der maand, maar dewijl Ezra gene Levieten en Nethinim aantrof, deed hij, wat hierboven vermeld is, waarmee drie dagen gemoeid waren. Toen echter deden zich nog vele bezwaren op omtrent de reis, zodat hij een vasten uitschreef. Hierop woog hij de Priesters en Levieten de schatten toe, zodat eerst met de twaalfden dag de reis voor goed kon worden ondernomen.

En wij kwamen 1) te Jeruzalem op de eersten dag der vijfde maand (Hoofdstuk 7: 9 7.9); en wij bleven 1) aldaar drie dagen, vóórdát wij begonnen aan het werk, dat ons te doen stond (Nehemia 2: 11).

Laten zij, die hun aangezichten standvastiglijk naar het nieuwe Jeruzalem henen gericht hebben, maar getrouwelijk voortgaan en tot het einde toe volharden, totdat zij voor God in Zion verschijnen; daar zullen zij bevinden, dat Hij het goede werk, hetwelk Hij in hen begonnen heeft ook volmaken zal.

In het Hebr. Wenescheb. Beter: Wij zaten, d.i. wij hielden rust, aleer wij aan de arbeid togen. Van wege de vermoeienis van de reis en het in orde brengen van alles, wat op de reis in het ongerede was geraakt, rustten Ezra en de zijnen drie dagen uit, aleer zij deden, wat in de volgende verzen wordt vermeld.

Op de vierden dag nu werd gewogen 1) het zilver, en het goud, en de vaten in of aan het huis onzes Gods, aan of, in de hand, in de tegenwoordigheid van Meremoth, de zoon van Uria, (Nehemia 3: 4,21) de priester, opdat deze het in bewaring zou nemen; en met hem werd het ook overgegeven aan Eleazar, de zoon van Pinchas; en met hem aan Jozabad (Nehemia 10: 10), den zoon van Jezua, en aan Noadja, de zoon van Binnui, uit de Levieten.

In het Hebr. Nischkal, werd gewogen, in de zin van, afgeleverd, toegewogen.

Naar het getal en naar het gewicht van die allen 1) werd alles, wat hierboven in vs. 25 vv. opgenoemd is, overgegeven; en het ganse gewicht werd terzelter tijd bij de overgift opgeschreven.

Of: In getal, in gewicht naar alles.

En de weggevoerden, die uit de gevangenis gekomen waren, offerden terstond na hun aankomst, overeenkomstig het bevel van de koning van Perzië (Hoofdstuk 7: 17), de God Israëls brandoffers: twaalf varren voor gans Israël, zes en negentig rammen, zeven en zeventig lammeren, twaalf bokken ten zondoffer; alles werd geofferd ten brandoffer de HEERE 1), zodat niets daarvan tot offermaaltijd werd gebruikt.

Het zondoffer werd eerst gebracht tot verzoening der zonde van gans Israël, daarna het brandoffer, om daarmee gans Israël aan de dienst des Heren te heiligen. Aan de scheuring des rijks werd niet meer gedacht. Als één volk, bestaande uit 12 stammen, plaatst zich hier Abrahams nakroost voor de Heere God in Zijn heiligen tempel.

Daarna 1) gaven zij de wetten des konings zoals die in Hoofdstuk 7: 21-24 zijn meegedeeld, aan des konings stadhouders of satrapen, onder welke Palestina stond, en aan de landvoogden, die het burgerlijk recht spraken aan deze zijde der rivier; en zij, de stadhouders zowel als de landvoogden, bevorderende belangen van het volk en van het huis Gods; 2) zij ondersteunden beiden, zover het bevel des konings hen daartoe verplichtte.

In vs. 35 hebben de 12 varren en de 12 bokken klaarblijkelijk betrekking op de 12 stammen van het volk. Aan dit getal hechtte men in het algemeen bij de grondvesting der nieuwe gemeente een groot gewicht, zoals dan ook in vs. 3-14 twaalf hoofden van vaderhuizen aan de spits der geslachten werden genoemd, opdat deze als een beeld der gemeente Israël's in 12 stammen erkend zouden worden. De 96 rammen zijn = 12×8 ; de 77 lammeren echter maken een veelvoud uit van zeven, het heilige bondsgetal.

Bij vs. 36 merken de "Wurtembergse Summariën het volgende op: De ambtenaren van koning Arthahsasta geven hier een goed voorbeeld aan alle ambtenaren, dat zij belang moeten stellen in het huis Gods en Zijn volk; dat zij de godsdienst moeten bevorderen en het volk des Heren beschermen en ondersteunen. Het zal dezen ambtenaren eenmaal op de jongsten dag verdraaglijker zijn dan velen ambtenaren bij de Christenen, die, ofschoon bewust zijnde, hoe zij zich omtrent God en Zijnen dienst moeten gedragen, hoe zij Zijne dienaren en Zijn volk moeten behandelen, dit zeer slecht in acht nemen, ja veel meer hun best doen om hen te onderdrukken (MATTHEUS. 11: 20 vv.).

Het bovenstaande doet onze aandacht vestigen op de verlossing van zondaren van de geestelijke slavernij, en hun pelgrimsreis naar het hemelse Jeruzalem, onder de geleide en de bescherming van hunnen God en Zaligmaker. Zij, die lang de zonde en de satan gediend hebben, worden vermaand om hun gevangenschap te verlaten en dezen tocht aan te vangen. Moeilijkheden en gevaren wachten hen, maar de Heere zal met hen zijn op de weg, en hen geleiden en beschermen. Door Hem bewaard zullen de verlost des Heren, wat hun ook moge tegenkomen, hun reis blijmoedig voortzetten en al juichende Sion binnentreden, waar eeuwige vreugde hun deel zal zijn.

HOOFDSTUK 9. EZRA BEDRIJFT ROUW EN

BIDT TOT GOD.

IV. Vs. 1-15. Enigen tijd na de tot hiertoe verhaalde gebeurtenissen, komen enige oversten des volks tot Ezra met klachten, dat velen der kinderen Israël's, die nu weer in het land zijn komen wonen, en onder hen ook de priesters en Levieten, en wel het meest van de aanzienlijken, zich in het huwelijk begeven hebben met vrouwen uit de Heidenen. Ezra scheurt in hevige smart daarover zijne klederen, rukt zich het haar uit, en zit verbaasd neer tot de tijd des avondoffers. Daarna begeeft hij zich naar de tempel, valt daar voor de Heere op de knieën, breidt zijne handen uit, en doet uit het diepst van zijn hart, in de naam der ganse gemeente, belijdenis van schuld voor God.

Als nu deze dingen, die terstond na mijne aankomst in Jeruzalem door mij moesten verricht worden, voleind waren 1), toen het goud met de kostbare vaten was overgegeven, het offer geofferd, en het geschrift des konings aan de landvoogden was ter hand gesteld (Hoofdstuk 8: 33 vv.), traden wel niet terstond, maar eerst 4 à 5 maanden later (Hoofdstuk 10: 9), toen de zomer en de herfst intussen waren voorbijgegaan, en er nog vele andere zaken waren geregeld, de vorsten, de oversten, die met mij uit Babel waren overgekomen (Hoofdstuk 8: 1 vv.), tot mij toe, zeggende, Het volk Israël's, diegenen, die gene ambten bekleden, en de priesters en de Levieten, die wij hier reeds gevonden hebben, en die met Zerubbabel hierheen zijn gekomen, zijn niet afgezonderd van de heidense volken dezer landen die zich immers gedragen naar hun gruwelen (Exodus 34: 15 v. Deuteronomium 7: 3 v.), namelijk van de Kanaänieten, de Hethieten, de Ferezieten, de Jebusieten, de Ammonieten, de Moabieten, de Egyptenaren en de Amorieten 2).

Zo spoedig nu Ezra de aanklacht van de met de wet in strijd zijnde huwelijken bereikte, nam hij de zaak terstond ter hand, zodat alles, wat in Hoofdstuk 9: 3-10: 5 verhaald is, nog op dezelfde dag plaats vond; en toch werd de eerste volksvergadering over deze aangelegenheden eerst op de 20sten dag der negende maand gehouden (Hoofdstuk 10: 4), en bij de oproeping ervan vastgesteld, dat men binnen drie dagen moest verschijnen, zodat tussen Hoofdstuk 8 en 9 volle 9 maanden schijnen te liggen. Ezra kan dan de aanklacht over deze huwelijken niet reeds in de maand van zijn aankomst vernomen hebben, maar eerst enige maanden later. Daarbij kan dit ook spoedig of terstond na de beëindiging der in Hoofdstuk 8: 33-36 verhandelde dingen zijn geschied. De overgave van de koninklijke bevelen aan de Satrapen en landvoogden kan weken en maanden in beslag hebben genomen, indien het daarbij niet enkel ging om de toezending der koninklijke bevelen aan de betrokken beambten des konings, maar ook ene inlichting er van bevorderlijk was, om zich hun genegenheid en gewilligheid tot ondersteuning der gemeente en van het huis Gods te verzekeren.

In de Wet (Exodus 34: 16. Deuteronomium 7: 3) waren alleen de huwelijken met Kanaänieten, de vroegere inwoners van Kanaän, verboden, niet bepaald die met Ammonieten, Moabieten en Egyptenaren. Ook Salomo had een Egyptische vrouw en dit werd hem niet tot zonde aangerekend.

De toestand was nu echter iets anders. Israël was om zijne afgoderij naar Babel gevoerd. Die volken, die hier, behalve de Kanaänieten genoemd worden, waren afgodendienaars. Hoe licht kon nu het teruggekeerde Israël weer door huwelijksvermenging met die afgodische volken, ook de Ammonieten e.a. tot de zonde van afgoderij vervoerd worden. En het is daarom, dat Ezra in zijn heiligen ijver voor de ere Gods en voor het waarachtig Heil des volks, niet van één gemengd huwelijk wil weten.

Dit was door de verborgen werking des Geestes. Israël ging de tijd tegemoet, dat uit hen de Messias, het ware zond Davids, zou worden geboren. Nu moest Israël niet alleen een volk zijn, dat gereinigd was van allen vreemden godsdienst, maar ook in zijn volksleven een heilig en afgezonderd volk blijven, vrij van alle smet van heidense afgoderij en heidense vermenging.

Want zij hebben van hun der Kanaänieten dochters genomen voor zich zelven en voor hun zonen, zodat zich vermengd hebben het heilig zaad (Jes. 6: 13) van het volk Gods met de volken dezer landen; ja de hand der vorsten en der overheden, in de plaats van zich tegen deze ongeregeldheden te verzetten, is veeleer de eerste geweest in deze overtreding; zij zijn juist de anderen ten voorbeeld geweest, en hebben zich het meest door zulke verboden huwelijken met de heidenen verzwagerd.

Waarschijnlijk was het misbruik daardoor ontstaan, dat er in de door de Joodse kolonie bezette streken niet zo vele meisjes van Joodse afkomst waren, dat de mannen, die meer dan ene vrouw wilden hebben, die daaruit konden nemen.

De innerlijke overeenstemming der liefde vordert ook de overeenstemming van het godsdienstige leven; een levend Christen kan de nauwste levensgemeenschap der liefde niet aangaan met dezulken, die Christus niet kennen en Hem niet begeren, en met recht kan men de geloofstrouw van een Christen betwijfelen, die voor zulke echtverbintenissen niet terugdeinst, en niet vreest zich in ene nauwe gemeenschap als het huwelijk is, met een ongelovige te begeven. Zulke zogenaamde gelovigen hebben de wereld meer lief dan Christus, en verkopen hunnen Heer voor klinkende zilverlingen. Gemengde huwelijken tussen personen van werkelijk verschillende belijdenis stellen op zich zelf ene natuurlijke verhouding daar, meestal voortkomende uit onverschilligheid omtrent de godsdienst, en zijn bijna altijd een zedelijk ongeluk. Gelovige Christenen, al zijn zij ook van verschillende kerkgenootschappen, staan wel veel nader tot elkaar dan niet-Christenen en ongelovige wereldlingen; gelukkige huwelijken zijn bij de eersten wel mogelijk, maar toch zeldzaam, want de oorzaken tot onenigheid en vervreemding zijn daar zo menigvuldig, en in het bijzonder is het bij de opvoeding der kinderen zo moeilijk om in ware overeenstemming te blijven, daar het maar zelden gelukt steeds de waren vrede te bewaren, of de ongestoorde eenheid in het godsdienstig huiselijk leven te herstellen. Ene Evangelische vrouw kan slechts met smart aanzien, dat haar echtgenoot of hare kinderen voor beelden der heiligen knielen en van de Evangelische leer als van ketterij spreken. Zulke huwelijken, al heerst er ook een Christelijke geest, zijn veeltijds een bron van onenigheid en diepe smart. Een Christelijk huwelijk moet kracht geven om het aardse leed te dragen, maar het niet vergroten door geestelijk lijden. De verhouding die er door verdraagzaamheid bestaat, heeft in zich zelven

iets ziekelijks; kinderen, ouders en echtgenoten moeten één hart en ene ziel zijn, en niet slechts elkaar kunnen verdragen. Niet alleen de Roomse maar ook de Protestantse kerken zijn in haar recht als zij zulke gemengde huwelijken trachten te weren.

Als ik nu deze zaak hoorde, scheurde ik in grote droefheid en in groot misnoegen mijn kleed en mijnen mantel, mijn onder- en mijn overkleed (Exodus 12: 34); en ik trok van het haar mijns hoofds en mijns baards uit 1) (Deuteronomium 14: 2), en zat neer verbaasd, in stille treurigheid voor mij heen starende (vgl. Jozua 7: 6 vv.).

Het eerste is teken van diepe droefheid, het tweede teken van hevigen toorn en diepe verontwaardiging. Bij Ezra was, zoals we reeds hebben opgemerkt, een vurige ijver voor Gods eer, maar ook een warme belangstelling voor het heil des volks. De ere Gods acht hij hier aangetast, het heil des volks in gevaar. Bovenal zal hij hierover diep verontwaardigd zijn geweest, dat Israël's volk zo weinig had geleerd uit de verwoesting, die over hen was gekomen, dat het, nauwelijks weer in het vaderland teruggekeerd, zich stelde tegen Gods Wet en Zijn Verbond overtrad.

Toen verzamelden zich tot mij, door hetzelfde gevoel aangegrepen en in mijn hartenleed delende, allen, die voor de woorden van de God Israël's beefden 1), die het woord Gods vreesden, en aan het zware oordeel dachten, dat om de overtreding der weggevoerden, over de gemeente komen zou; doch ik bleef eenzaam en verbaasd zitten tot aan het avondoffer, tot op de tijd, dat in de tempel het dagelijkse avondoffer zou toebereid worden (1 Koningen 18: 29).

Beven is hier in de zin van, vrezen. Hieruit blijkt wel duidelijk, dat Ezra daarom zeer bedroefd was, omdat hij des Heren heilig ongenoegen vreesde over deze overtreding des volks, dat er weer een nieuwe ballingschap aanstaande was, of dat de Heere op ene andere wijze Zijn toorn zou openbaren en Israël nu gans en al zou verdelgen.

En omtrent het avondoffer, des namiddags om drie uren, wanneer er gewoonlijk veel volk in de voorhof des tempels bijeen vergaderd was, stond ik op uit mijne bedruktheid, waarmee ik daar had neergezeten; en als ik nu voor de tweede maal mijn kleed en mijnen mantel gescheurd had, begaf ik mij ook naar de voorhof des tempels. Het volk kon nu duidelijk bemerken, hoe diep mijne droefheid en mijne smart was, en ik boog mij in de tegenwoordigheid van allen, die daar bijeen waren, op mijne knieën, en breidde mijne handen uit tot de HEERE, mijnen God (1 Koningen 8: 22).

En ik zei: Mijn God! ik ben beschaamd en schaamrood; al ben ik in deze zaak zonder persoonlijke schuld, toch erken ik dat ik mede een zondaar ben tegenover U, en dat ik ook deel heb aan de zonden des volks (Jozua 7: 1 2); zodat ik vrees om mijn aangezicht tot U op te heffen, mijn God! (Luk. 18: 13) want onze ongerechtigheden zijn a) vermenigvuldigd tot boven ons hoofd, en onze schuld is groot geworden tot aan de hemel 1) b).

Psalm 38: 5. b) 2 Kronieken 28: 9.

Ezra stelt zich hier weer solidair met de zonde zijns volks. Daarin erkent ge het echte kind van God. Des volk, schuld is zijn schuld. Hij klaagt zijn volk niet aan, zich zelve verschonende, maar hij stelt zich persoonlijk aansprakelijk voor zijn God, en zó drukt hem de zonde, dat hij schier zijn aangezicht niet tot zijn God durft op te heffen.

Van de dagen onzer vaders af zijn wij in grote schuld tot op dezen dag; en wij zijn om onze ongerechtigheden overgegeven, wij, onze koningen en onze priesters, in de hand van de koningen der landen Assyrië, Medië, Babylonië en Perzië (Nehemia 9: 32), in zwaard en gevangenis, en in door, en in schaamte des aangezichts, gelijk het is te dezen dage 1) a), ook terwijl wij hier voor Uw aangezicht staan, gedachtig zijnde aan onze schuld.

Dan. 9: 4 vv.

Ezra belijdt het, dat die schuld niet nu pas is aangevangen, maar dat zij al is van ouden tijd af, en dat de Heere daarom Zijn volk met de roede der kastijding heeft bezocht. Ja, hij gevoelt het wel, dat de Heere weer Zijn barmhartigheid is gaan uitstorten over Zijn volk, maar toch nog altijd, ook nog op dit ogenblik, voelt Israël de tuchtigende hand Gods, dewijl het wel zijn tempel terugkreeg, maar nog niet zijn burgerlijke vrijheid, in zover dat het land der vaders nog een wingewest is van de vreemden vorst! Daarom staat er, gelijk het is te dezen dage.

En nu is er zo spoedig, als in een klein ogenblik (Jes. 26: 20), in de korten tijd, sedert de bevrijding uit Babel door Cyrus, tot op dezen stond, ene genade geschied van de HEERE, onzen God, om ons, het ganse Israël, als het volk der belofte, ene ontkoming, een klein overblijfsel van het eenmaal zo talrijke volk, over te laten, en ons in de kleine gemeente, die Hij in het land der vader en weer heeft overgeplant, enen nagel te geven 1) in Zijne heilige plaats (Jes. 22: 23 vv.), om onze ogen, die in de nacht des ongeluks dof geworden zijn, te verlichten, door ons het aanbreken van de dag der redding en van de wederkerende genade te doen zien, o onze God! en om ons, die als gestorven waren, een weinig levens te geven, daar wij nog steeds in onze dienstbaarheid aan de koningen der landen verkeren (vs. 7 9.7).

Door de uitdrukking "enen nagel in Zijnen heilige plaats" bedoelt Ezra een vorst van hun eigen volk en van hunnen eigen godsdienst, zo als die vergeleken wordt met nagels en pinnen (Jes. 22: 23), of ook ene soort van volksplanting, omdat zij waren uitgetrokken en overgebracht van de ene plaats naar de andere.

Een nagel in Zijne heilige plaats, een vaste en zekere woonplaats. De pinnen of nagels worden in Oosterse huizen zeer vast gemaakt. Het zijn stukken ijzer, die in de muren worden bevestigd onder het bouwen.

Een nagel werd ook gebruikt, om dien diep in de muur in te slaan, om daaraan allerlei gereedschap op te hangen. Welnu, die nagel hier is de heilige tempel, waaraan Israël zich vastklemmen en zich kan laten hangen, om tot bloei en wasdom te komen, opdat in en bij dien tempel, het Abraham's nakroost zou gegeven zijn, om te groeien, om in heerlijkheid toe te nemen.

Ezra wijst er hier op, hoe God nog is een God des erbarmens, die in de toorn des erbarmen, gedachtig, zijn volk heeft uitgeleid uit het tweede diensthuis, het de tempel en de tempeldienst weer heeft teruggegeven, opdat het als een eigen, maar ook als een heilig volk zich zou openbaren, en dit alles meldt hij, om goed te doen uitkomen, hoe onheilig en zondig het volk heeft gehandeld, door zich te vermengen met de heidense volken.

Want wij zijn knechten, sedert onze ballingschap; doch in onze dienstbaarheid heeft ons onze God, ofschoon Hij ons aan het gericht Zijns toorns heeft overgegeven, toch niet voor altijd verlaten; maar Hij heeft weldadigheid tot ons geneigd, Hij heeft ons weer Zijne barmhartigheid bewezen voor het aangezicht der koningen van Perzië, dat Hij ons een weinig levens gawe, ons op nieuw als een eigen volk vergunde te bestaan, om het huis onzes Gods te verhogen, en de woestigheden van hetzelfde op te richten, en dat deze koningen geneigd werden om ons enen tuin 1) te geven in Juda en te Jeruzalem, ene met muren omringde woonplaats, binnen welke wij, beschut tegen de aandrang van vreemden en de aanvallen de vijanden, naar onze eigene wet ons leven zouden kunnen richten.

Het woord "tuin" betekent hier de beschutting van ene schaapskooi, hier figuurlijk genomen voor hun nieuwe vestiging in hun eigen land (Hales). Ene van hout gevlochten omheining wordt ook wel "tuin" genoemd.

Eigenlijk: een muur, als beschutting voor de lusthoven en wordt hier als beeld gebruikt, om de vastigheid van het volk Israël's aan te duiden, wanneer het door Perzië's koning naar het land der vaderen was teruggezonden en daar een zeker verblijfplaats was gewaarborgd.

En nu, wat zullen wij zeggen, o onze God! na dezen? Daar het alzo is, waarmee zullen wij ons rechtvaardigen? Want wij hebben Uwe geboden verlaten,

Die Gij geboden had door de dienst Uwer knechten, de profeten, zeggende 1): Het land, waar gijlieden inkomt, om dat te erven, is een vuil onrein land, door de vuiligheid onreinheid van de volken der landen, om hun gruwelen, waarmee zij dat vervuld hebben, van het ene einde tot het andere einde, met hun oneingheid (Leviticus 18: 20 en 27. Deuteronomium 7: 3).

Ene zodanige uitdrukking is er zeker niet in de profeten, maar het komt hier minder aan op den persoon, die de woorden spreekt, noch op de bepaalde woorden van de wet. Ezra spreekt hier in de naam van God, en de zin zijner woorden is te vinden in Deuteronomium 7: 1 vv.

Wat Ezra hier weergeeft is geen letterlijk citaat uit de Wet of de Profeten, maar de zin en mening van de uitspraken van Mozes en van al de knechten Gods, die na hem gesproken hebben. Hij geeft de korten inhoud weer van al de wetten en bedreigingen Gods, die Hij tot Zijn volk heeft doen komen.

In Richteren 3: 6 wordt deze vermenging ook gewraakt.

Zo zult gij uwe dochters niet geven aan hun zonen, en hun dochters niet nemen voor uwe zonen, en zult hunnen vrede en hun best niet zoeken (Deuteronomium 23: 6), tot in

eeuwigheid, opdat gij door u met haar te verzwageren hen niet zoudt behouden, en zij zich opnieuw zouden kunnen verheffen; maar opdat gij sterk wordt en het goede des lands eet, en uwen kinderen het doet erven tot in eeuwigheid.

En na alles, d.i. naar het zware gericht, wat over ons gekomen is, om onze boze werken, en om onze grote schuld, omdat Gij, o onze God! belet hebt, dat wij niet te onder zijn gegaan van wege onze ongerechtigheid, en hebt ons ene ontcoming, ene uitredding gegeven, als deze is (vgl. vs. 7 en 8);

Zullen wij nu wederkeren, om Uwe geboden te vernietigen en ons te verzwageren met de volken dezer gruwelen? Zoudt gij niet tegen ons toornen, zou Uw toorn niet tegen ons uitgestort worden, wanneer wij opnieuw Uwe geboden lieten varen, en zoudt Gij ons niet tot verterens toebezoeken, totdat er geen overblijfsel noch ontcoming 1) zij of meer zou zijn?

Overblijfsel en ontcoming. Beide woorden drukken hetzelfde uit en doelen op degenen, die nog weer in het land hebben mogen terugkeren. Ezra doet het hier uitkomen, dat de Heere volstrekt in Zijn recht is, om nu Israël geheel te vernietigen. Daarom roept hij ook in het volgende vers uit: Gij zijt rechtvaardig, juist om Israël er bij te bepalen, dat God volstrekt rechtvaardig zou zijn, indien Hij Zijne straffende hand weer uitbreidde over Zijn volk en erfdeel.

O HEERE! God van Israël! Gij zijt rechtvaardig 1), wij zelf zijn er het sprekende bewijs van; want wij zijn, omdat Gij als een rechtvaardig God het vroeger zo grote volk met straffen hebt bezocht, en om hun zonden bijna geheel hebt vernietigd, toch nog overgebleven, en wij zijn overgelaten ter ontcoming 2) als een gering overblijfsel van het beminde volk om der vaderen wil, als een wonderbaar gered hoopje, als het is te dezen dage. Zie, wij zijn voor Uw aangezicht in onze schuld, nog ligt de oude schuld op ons, ja, er is ene nieuwe schuld bijgekomen, waarom wij moeten vrezen, dat Gij ons geheel en al zult verderven; want er is niemand, die voor Uw aangezicht zou kunnen bestaan om zulks 3), om deze zonden tegen Uwe heilige wet; want zo wij ons niet bekeren, en zo Gij met ons in het gerichte treedt, kunnen wij niet bestaan voor Uw aangezicht; wij kunnen het verderf niet ontgaan.

Dit heeft Israël ervaren, als het in ballingschap werd weggevoerd en Gods toorn ondervond, van wege zijn schuld en zonde; dit zou Israël weer ervaren, indien het niet leerde breken met de zonde. Juist daarom wijst Ezra er op.

Of, een der vernietiging ontkomen overblijfsel, als bewijs van Gods rechtvaardigheid in het straffen der zonde.

Ezra spreekt als iemand, die van Gods rechtvaardigheid verzekerd, besloten heeft, in deze te berusten en de zaak aan Hem over te laten, Wiens oordeel naar waarheid is.

Wij hebben niets te zeggen, niets te doen dan onzen Rechter om genade te bidden (Job 9: 15). Ezra wist niet, wat hij vragen zou; hij kon niets zeggen, om het volk te verontschuldigen; hij vreesde de gevolgen, maar hij had alle hoop niet opgegeven. Hij sloot zijne aanspraak tot God

zonder er een verzoek bij te voegen, verzekerd zijnde, dat de rechtvaardige God zou doen, wat recht was in Zijne ogen; hij liet alles aan Hem over.

Ezra stelt zich en zijn volk in de handen van een rechtvaardig God. Om vergeving smeekt hij rechtstreeks niet, opdat het volk met de zonde zou breken. Eerst moet het volk de vreemde vrouwen wegdoen; opdat ook aan hen zou worden vervuld, dat niet belijden alleen, maar ook nalaten van de zonde barmhartigheid doet verkrijgen.

HOOFDSTUK 10. DE VREEMDE VROUWEN WORDEN DOOR DE ISRAËLIETEN

WEGGEZONDEN.

Vs 1-44. Terwijl Ezra nog wenend neerligt voor het huis Gods, verzamelt zich ene grote menigte om hem heen, die eveneens in tranen uitbarst over de dreigenden toorn Gods. Nu treedt Sechanja toe, en zegt tot Ezra, dat het waar is, wat hij gezegd heeft van de zonde des volks, maar dat de toorn Gods toch nog wel was af te wenden, wanneer men er toe kon besluiten, om de vreemde vrouwen en de kinderen, die bij haar verwekt zijn, weg te zenden. Ezra moest zich maar moedig aan de spits plaatsen, dan twijfelde hij niet aan de goeden uitslag van zijne pogingen. Dit geschiedt dan ook. Ezra verzoekt alle hoofden der priesters, der Levieten en van het volk, die tegenwoordig zijn, zich bij ede te verbinden, om naar de voorslag van Sechanja te handelen; alle mannen des lands worden naar Jeruzalem opgeroepen, en daar wordt ene commissie benoemd, die het werk van de wegzending der vreemde vrouwen op zich neemt, en binnen de tijd van drie maanden werkelijk ten uitvoer brengt.

Als Ezra 1) alzo bad, en als hij deze belijdenis van zijne zonden en die des volks deed, wenende en zich voor Gods huisin het voorhof op de knieën met opgeheven handen (Hoofdstuk 9: 5)nederwerpende, verzamelden zich tot hem uit Israël ene zeer grote gemeente van mannen, en vrouwen en kinderen, want het volk weende met groot geweene, en nam deel aan zijne smart.

Ezra spreekt hier niet van zich zelve in de eersten, maar in de derden persoon, dewijl hij zelf op de achtergrond treedt en het met de zonde brekend volk op de voorgrond doet treden. Hij deelt hier mede, hoe hij geknield in de voorhof van het Huis des Heren lag, biddende en wenende voor het aangezicht zijns Gods, en hoe nu ook een grote menigte, evenzeer ontroerd over de zonde des volks, zich tot hem verzamelde. Waar Ezra de schuld des volks en de heiligheid van Israël een oorzaak van smart en een reden tot smeken wordt, daar geeft de Heere God hem de zegen, dat ook een groot deel des volks inzicht in hun zonde en in hun roeping ontvangt.

Toen antwoordde Sechanja, de zoon van Jehiël (niet dezelfde als de in vs. 26 genoemde Jehiël Hoofdstuk 2: 7; 8: 7), een van de zonen van Elam, en zei tot Ezra: Wij hebben overtreden tegen onzen God, en wij hebben vreemde vrouwen van de volken des lands bij ons doen wonen; maar nu, er is hope 1) voor Israël dezen aangaande, en het is nog niet zover gekomen, dat de Heere ons geheel zal verderven (Hoofdstuk 9: 15), wanneer wij met de zonde leren breken.

De zaak mocht kwaad zijn, maar ze stond niet wanhopig; de ziekte was zorgelijk en gevaarlijk, maar niet ongeneesbaar. Daar was nog hope, om het volk te herstellen, de schuldigen van hun verkeerdheid terug te roepen, het voortlopend bederf te stuiten, en dus de oordelen, die de zonde gemeenlijk na zich sleept, af te wenden, en alles wel te doen uitvallen. Daar is hope althans, want als de ziekte ontdekt is, is ze half genezen. Nu de alarmklok getrokken is, nu het volk zijn misdrijf beweent, en er bedroefd over begint te worden, en nu

zij allen zich op het diepst voor God verootmoedigen, nu is er hope, dat God het hun vergeven en hun genadig zal zijn.

Laat ons dan nu een verbond 1) maken met onzen God, dat wij al die vrouwen, en het zaad, wat van haar geboren is, in zoverre zij nog de moederlijke verpleging nodig hebben, en nog de ouderdom niet bereikt hebben om zelve te beslissen, of zij zich aan de gemeente willen aansluiten, zullen doen uitgaan, naar de raad des Heren 2), volgens anderen des heren, namelijk van Ezra, en dergenen, die beven, vrezen, voor het gebod onzes Gods, en laat er gedaan worden naar de wet.

Een verbond maken, wil hier zeggen, plechtig, met een duren eed als in Gods tegenwoordigheid, beloven, om met de genoemde zonde te breken, door verwijdering van de vreemde vrouwen. Sechanja heeft het uitgesproken, dat er hope was op wegneming van de schuld, dewijl er een berouwvol wenen was met Ezra, maar het niet genoeg, de zonde te bewenen, de zonde moet ook gelaten worden. Daarom sprak hij nu het volk aan en stelde hen voor, om zich door een eed te verbinden, de vrouwen en hare kinderen weg te doen.

In het Hebr. Beatsath Adonai. LXX. heeft wz an boulh (d.i. zoals hij n.l. Ezra wil). Dit is echter onjuist, want Ezra heeft zijn wil niet te kennen gegeven. Alleen heeft hij voor God schuld beleden. De vertaling moet zijn en blijven, naar de raad van de Heere, d.w.z. naar de wil des Heren. God wordt hier niet genoemd bij Zijn Verbondsnaam Jehova, maar bij de naam van Adonai, d.i. bij dien Naam, welken Hij draagt, als Gebieder, als Machthebbende, die Zijn wil heeft geopenbaard, en die eist, dat alleen volgens dien wil gehandeld wordt.

De Vulgata heeft, en terecht, juxta voluntatem Domini.

Sta op 1), want deze zaak is de uwe, het komt u toe die ter hand te nemen, en wij zullen met u zijn; wees sterk en doe het 1) met vertrouwen op de Heere, onzen God (Jozua 1: 6; 1 Kronieken 22: 16).

Sechanja wekt Ezra op, om niet langer geknield te liggen, maar te gaan opstaan, om als hoofd des volks er zorg voor te dragen, dat het volk nu ook met een eed belooft, de schuld in zake de heidense vrouwen weg te doen. Het is alsof Sechanja wil zeggen, dat wenen goed is, maar hervormen nog beter. Sechanja spreekt hier tot Ezra, gelijk de Heere God eenmaal tot Jozua sprak, na de nederlaag voor Al.

Naar het Oud-Testamentische standpunt was deze scheiding van de vreemde vrouwen en het uitdrijven van de bij haar verwekte onmondige kinderen geheel overeenkomstig de wil van God; in de Christelijke huwelijken echter is het anders. Wanneer van twee ongelovige echtgenoten de ene eerst gedurende het huwelijk tot het geloof komt, terwijl de andere nog in het ongeloof volhardt, is het de plicht van de eersten om zijne vrouw getrouw te blijven; hij mag van zijne zijde gene aanleiding geven om ene scheiding te veroorzaken, maar is zedelijk verplicht, om door trouwe liefde voor zijne vrouw en door gehoorzaamheid aan zijnen God de bestaanden echt zelf te heiligen, en moet door gebed en voorbeeld trachten het ongelovige deel voor Christus te winnen. (1 Kor. 7: 12 vv.).

Ezra geeft de raad, dat men spoedig doortastende maatregelen zal nemen, om van de vreemde vrouwen te scheiden. De zaak is duidelijk; wat verkeerd gedaan is moet zo veel mogelijk hersteld worden, want dat alleen is waar berouw. Voor ons is het ene uitgemaakte zaak, dat de zonde moet weggedaan worden, met het vaste besluit, om er nooit weer iets mede te doen te willen hebben, ofschoon zij u ook zo dierbaar zij als de huisvrouw van uwen schoot, ja als een rechteroor, of ene rechterhand; anders is er gene vergeving, en ook geen vrede. Wat onrechtvaardig genomen is, kan niet met billijkheid behouden worden, maar moet worden teruggegeven. Wat betreft om een ongelijk juk aan te trekken met ongelovigen, 't is zeker, zulke huwelijken zijn zondig, en moeten niet gesloten worden. Zijn zij echter gesloten! dan mogen zij niet meer verbroken worden. De scheidsmuur tussen Joden en Heidenen is nu afgebroken. Het Evangelie geeft ons de volgende regel: "Indien enig broeder ene ongelovige vrouw heeft, en deze tevreden is om bij hem te wonen, dat hij ze niet verlate; en ene vrouw, die enen ongelovigen man heeft, en hij tevreden is bij haar te wonen, dat zij hem niet verlate." (1 Kor. 7: 12 en 13).

Toen stond Ezra op van zijne knielende houding, zonder echter zijne plaats voor het huis Gods te verlaten, en deed de oversten der priesters, en de oversten der Levieten, en de hoofden van gans Israël zweren, te zullen doen naar dit woord, dat Sechanja gesproken had (vs. 3); en zij zwoeren, want Sechanja had naar het hart van het gehele volk gesproken.

En Ezra stond op van voor Gods huis (vs. 1), en ging in de kamer van Johanan, de zoon van Eljasib 1), niet dezelfde Eljasib, die ten tijde van Nehemia hogepriester was (Nehemia 12: 10 v.); als hij daar kwam om er te overnachten, at hij geen brood, en dronk geen water, want hij bedreef rouw over de overtreding der weggevoerden 2), die nu uit de ballingschap waren teruggekeerd.

Dewijl zowel Johanan als Eljasib dikwijls voorkomende namen zijn (vgl. vs. 24,27,36) en ene der priesterklassen naar Eljasib genoemd was (1 Kronieken 24: 12), zo houden wij de hier genoemden Johanan ben-Eljasib voor een niet verder bekenden man, die in de nieuwen tempel een naar hem genoemde kamer gesticht had.

Dewijl het besluit was genomen en ook de bovengenoemde priesters het met ede hadden beloofd, maar de zonde nog niet was weggenomen, daar er nog vele vreemde vrouwen in het land waren, blijft Ezra vasten en rouw bedrijven, opdat het volk goed zou weten dat eerst zijne blijdschap terug keert, als ook werkelijk Israël weer een heilig volk zal zijn.

En zij, de oversten der priesters en der Levieten, en de hoofden des volks, lieten ene stem doorgaan door Juda en Jeruzalem, aan al de kinderen der gevangenis, maar nu door God verlost zijnde, dat zij zich te Jeruzalem zouden verzamelen.

En al wie niet kwam in drie dagen, naar de raad, volgens het besluit der vorsten en der oudsten, al zijne have zou verbannen zijn 1), ten voordele van de tempel verbeurd verklaard worden; en hij zelf zou afgezonderd wezen van de gemeente der weggevoerden (Hoofdstuk 7: Nehemia 13: 28).

Dit verbannen hield niet in, ene vernietiging, zoals dit met de steden, die in de ban waren gedaan, geschiedde, maar een verbeurdverklaring ten behoeve en ten voordele van de tempel.

Toen verzamelden zich alle mannen van Juda en Benjamin te Jeruzalem in drie dagen; het was de negende maand Chislev = December (Exodus 12: 2), op de twintigsten dag in de maand; en al het volk zat op de straat, op de voorplaats bij een waterpoort van Gods huis, sidderende om deze zaak, welker ernst en grote betekenis reeds door de strenge straf, die bepaald was op het niet bezoeken van Jeruzalem (vs. 8), hun duidelijk was, en van wege de plasregenen, want het was toen juist in de ergsten regentijd van het jaar.

Toen stond Ezra, de priester, op en zei tot hen: Gijlieden hebt overtreden, en vreemde vrouwen bij u doen wonen, om Israël's schuld te vermeerderen 1), die toch al zo groot was (Hoofdstuk 9: 6 vv.).

Ezra wijst hier op het feit, dat Israël, om zijne afgoderij naar Babel is gebannen geweest en, hoewel nu weer in het land der vaders teruggekeerd, toch nog in deze de gevolgen der zonde draagt, door te verkeren onder vreemde macht. Wordt nu dit kwaad niet weggedaan, dan zal de afgoderij weer toenemen en Israël geheel vernietigd worden. Dit gevoelt het volk ook zeer wel en het is daarom, dat het als uit één mond belooft, om naar het bevel des Heren te handelen, wat vervolgens door Ezra nader wordt ontvouwd.

Nu dan, doet de HEERE, uwer vaders God, belijdenis van uwe zonde, en doet Zijn welgevallen, alles wat Hem in dit geval welgevallig is, en scheidt u af van de volken des lands, en van de vreemde vrouwen.

En de ganse gemeente antwoordde en zei met luider stem: Naar uwe woorden, also komt het ons toe te doen.

Maar de menigte des volks, dat hier tegenwoordig is, is veel, en het is een of de tijd van plasregen, zo dat men hier buiten, in de open lucht niet staan kan, zolang totdat de zaak aan een einde is; en het is geen werk van een dag noch van tweedagen, want velen onzer hebben overtreden in deze zaak; er zijn er onder ons velen, die vreemde vrouwen genomen hebben.

Laat toch onze vorsten der ganse gemeente hierover staan¹⁾, om er over te raadplegen; en allen, die in onze steden zijn, die vreemde vrouwen bij zich hebben doen wonen, op gezette tijden doen komen, en met hen de oudsten van elke stad en dezelve rechters ²⁾, totdat wij, door gehele wegruiming van bestaande misbruiken, van ons afwenden de hittigheid des toorns onzes Gods, om dezer zaken wil.

Hierover staan, wil hier niet zeggen, als aanvoerders, of, als beslissers, maar eigenlijk, ten behoeve van hen. Het optreden der Overheid wordt hier juist aangegeven, wel niet om zich tegen het volk te stellen, maar om de belangen des volks te bevorderen, in dit geval, door de toorn Gods af te wenden, waar het de onheiligheden des volks door handhaving der wetten wegnam.

De bedoeling was deze: omdat ter beslissing van de vele voorkomende gevallen een zeer langen tijd nodig was, en de talrijke vergadering, vooral wegens het regenachtige jaargetijde, niet zo lang kon blijven, moest zij vooreerst maar uiteengaan. Daarentegen moesten de oversten of vorsten der ganse gemeente in Jeruzalem blijven. Dan zou men de mannen van elke stad des lands afzonderlijk oproepen om voor de vorsten te verschijnen op enen bepaalden tijd, en te gelijk met hen zouden de oudsten en rechters dezer stad ontboden worden, om de nodige inlichtingen te kunnen geven.

Alleenlijk 1) Jonathan, de zoon van Asahel, en Jehazia, de zoon van Tikva, stonden hierover tegen; en Mesullam, en Sabbethai, de Leviet, hielpen hen.

Duidelijk komt het in de grondtekst uit, dat deze mannen zich niet met dit voorstel konden verenigen, hoogstwaarschijnlijk, dewijl deze gang van zaken hen te lang duurde. Het eerste woord alleenlijk vormt toch een tegenstelling met het voorgaande. Wat dan ook sommigen willen, dat zij benoemd werden tot commissarissen en bijzitters, is in strijd met het volgende, dewijl in vs. 16 genoemd worden, wie als commissarissen optreden, om deze hoogst belangrijke zaak tot een goed einde te brengen.

Zoals duidelijk blijkt, werd naar hen niet gehoord, zodat het voorstel in vs. 15 vermeld onverlet uitgevoerd werd.

Alleenlijk 1) Jonathan, de zoon van Asahel, en Jehazia, de zoon van Tikva, stonden hierover tegen; en Mesullam, en Sabbethai, de Leviet, hielpen hen.

Duidelijk komt het in de grondtekst uit, dat deze mannen zich niet met dit voorstel konden verenigen, hoogstwaarschijnlijk, dewijl deze gang van zaken hen te lang duurde. Het eerste woord alleenlijk vormt toch een tegenstelling met het voorgaande. Wat dan ook sommigen willen, dat zij benoemd werden tot commissarissen en bijzitters, is in strijd met het volgende, dewijl in vs. 16 genoemd worden, wie als commissarissen optreden, om deze hoogst belangrijke zaak tot een goed einde te brengen.

Zoals duidelijk blijkt, werd naar hen niet gehoord, zodat het voorstel in vs. 15 vermeld onverlet uitgevoerd werd.

En de kinderen der gevangenis, die uit de ballingschap waren wedergekeerd, deden alzo; de mannen uit elke stad begaven zich op de voor elk bepaalden tijd naar Jeruzalem, om voor de commissie te verschijnen; en Ezra, de priester, met de mannen, de hoofden der vaderen, naar het huis hunner vaderen, onder wier geleide zij zich stelden, en zij allen, bij namen genoemd (vs.15), scheidden zich af, en zij, die tot ene commissie benoemd waren, zaten op de eersten dag der tiende maand, Tebeth of Januari, alzo omtrent 8 dagen nadat de vergadering der gehele gemeente, zo als vs. 9 vv. gemeld is, was uiteengegaan, om deze zaak te onderzoeken.

En zij voleindden het met alle mannen, die vreemde vrouwen bij zich hadden doen wonen, tot op de eersten dag der eerste maand 1), d.i. Nisan of April in het jaar 457 voor Christus.

Derhalve hadden Ezra en de zijnen drie maanden werk, om alles te onderzoeken en de zaak tot een goed einde te brengen.

En er werden gevonden van de zonen der priesters, die vreemde vrouwen bij zich hadden doen wonen; van de zonen van Jesua, de zoon van Jozadak, en zijne broederen, also onder degenen, die tot het hogepriesterlijk geslacht behoorden (Hoofdstuk 2: 36 vv.), Maäseja, en Eliëzer, en Jarib, en Gedalja.

En zij gaven hun hand, dat zij hun vrouwen zouden doen uitgaan, en schuldig zijnde, offerden zij enen ram van de kudde voor hun schuld (Leviticus 5: 14 vv.), dewijl zij tegen de Heere hadden gezondigd.

En 1) van de kinderen van Immer: Hanani en Zebadja.

Hier wordt nu niet gezegd, wat zij deden, noch dat zij een ram ten schuldoffer brachten, dewijl dit genoegzaam duidelijk is en als van zelf sprak.

En van de kinderen van Harim: Maäseja, en Elia, en Semaja, en Jehiël, en Uzia.

En van de kinderen van Pashur: Eljoënai, Maäseja, Ismaël, Nethaneël, Jézabad en Elasa.

En van de Levieten (Hoofdstuk 2: 40): Jozabad, en Simeï, en Kelaja (deze is Kelita, zo als hij gewoonlijk genoemd werd, Nehemia 8: 7; 10: 10), Pethahja, Juda en Eliëzer.

En van Israël, uit het volk (Hoofdstuk 2: 3 vv.): van de kinderen van Paros: Ramja, en Jezia, en Malchia, en Mijamin, en Eleazar, en Malchia, en Benaja.

En van de kinderen van Elam: Mattanja, Zacharja, en Jehiël, en Abdi, en Jeremôth, en Elia.

En van de kinderen van Zatthu: Eljoënai, Eljasib, Mattanja, en Jeremôth, en Zabad, en Aziza.

En van de kinderen van Bebai: Johanan, Hananja, Sabbai, en Athlai.

En van de kinderen van Bani: Mesullam, Malluch en Adaja, Jasub, en Seal, Jeramôth.

En van de kinderen van Pahath-Moab: Adna, en Chelal, Benaja, Maäseja, Mattanja, Bezaleël, en Binnuï, en Manasse.

En van de kinderen van Harim: Eliëzer, Jissia, Malchia, Semaja, Simeon,

Van de kinderen van Bani 1): Maädai, Amram, en Uël,

Ook in vs. 9 is van de kinderen van Bani gesproken. Ons vermoeden is, dat de daar genoemden in Jeruzalem woonden, en de in vs. 34-42 vermelden in de overige steden van Juda zich metterwoon hadden gevestigd, dewijl wij van geen inwoners van die steden lezen en toch onder hen werden aangetroffen, die vreemde vrouwen hadden (vs. 7).

Alle dezen hadden vreemde vrouwen genomen; en sommigen van hen hadden vrouwen, waarbij zij kinderen gekregen hadden.

Velen plaatsen in het twaalfjarig tijdvak, dat tussen onze geschiedenis, en die, welke in Nehemia 1 vermeld wordt, verlopen is, dat gedeelte, dat men leest in Nehemia 8: 1-10: 39, en beweren naar Josefus (Antt. XI, 5,5), dat Ezra nog vóór de komst van Nehemia gestorven zou zijn. Maar als ook dit gedeelte door Ezra geschreven is, zo als wel het geval zal zijn, dan moet men toch om de voorstelling van Josefus te rechtvaardigen, veronderstellen, dat in Nehemia 9 en 10: 1 10.1 het vermelden van de naam Nehemia, slechts ene bijvoeging van lateren tijd is, en heeft nog altijd tegen zich, hetgeen te lezen staat in Nehemia 12: 36, waar Ezra en Nehemia als gelijktijdig levende worden genoemd. Wat echter het getuigenis van Josefus betreft: dit berust alleen op ene uit het 3e boek Ezra, een der Apocriefe boeken, geputte gissing, waar het gedeelte Nehemia 8: 1 vv. terstond, op Ezra 10: 44 volgt, en Nehemia onder de naam Atyarathv voorkomt, met welken naam Josefus op een geheel ander persoon heeft gedoeld.

Ezra bekleedde het gezag te Jeruzalem omstreeks 12 jaren; wij vinden hem in het volgende Boek zijne heilige plichten uitoefenende, ofschoon in het burgerlijk gezag vervangen door Nehemia. Men vermeldt van hem, dat hij met de hulp van andere personen, die ook bedreven waren in de heilige Schriften, al de Boeken, die toen reeds bestonden, verzamelde en de Kanon der Heilige Schrift vaststelde, de verouderde namen van enige plaatsen veranderende, en de fouten, die er door nalatigheid der overschrijvers ingeslopen waren, verbeterde. Onder de invloed van de Heiligen Geest voegde hij er ook bij, wat noodzakelijk was, om die plaatsen toe te lichten of te verbeteren, terwijl hij het geheel in Chaldeeus schrift overbracht. Aldus leverde hij ene nauwkeurige uitgave van het Oude Testament, die daarna met veel zorg werd nageschreven en gevolgd, en naar deze werden de nu nog bestaande afschriften genomen. Daar Ezra zelf schrijver was van een gedeelte der Heilige Schrift, mag men verzekerd zijn, dat hij in zijn werk door de Heiligen Geest werd bestuurd. Men zegt, dat hij de ouderdom van 120 jaren bereikt heeft. Maleachi, Nehemia, Esther en enige plaatsen in andere boeken, moeten dien ten gevolge in zijnen tijd er bij gevoegd zijn, waarschijnlijk door ene reeks van godvruchtige en geleerde mannen, die voortgingen acht te slaan op de Kanon der Schrift, tot omstreeks de tijd van Simon de Rechtvaardige, die omtrent 28 jaren na de dood van Alexander de Grote, welke 323 voor Christus plaats had, hogepriester werd. Na dat tijdstip werd niets bij de Kanon der heilige boeken van het Oude Testament gevoegd, en in letterkundig opzicht is de grootste juistheid door de Joden in acht genomen om het geheel onveranderd te bewaren. Enigen echter zijn van mening, dat de gehele Kanon door Ezra zelf werd bijeen verzameld, behalve enige bijgevoegde namen en aantekeningen. Dit komt ook overeen met de eenparige overlevering der Joden. Een schoon en uitvoerig verslag van de handelingen van Ezra betreffende de Schriften wordt door Prideaux gegeven.

Als straks Nehemia voor de tweede maal in Juda komt, hebben weer velen huwelijken gesloten met heidense vrouwen (Nehemia 13: 23 vv.). De reden is wel hierin te zoeken, dat bij de teruggekeerden ook later zich aansloten, die nog in het vaderland waren achtergebleven en zich niet vermengd hadden met de Samaritanen. Bovendien had Israël in de Ballingschap, die zo lang geduurd had, ten minste voor hen, die met Nehemia terugkeerden, zich aan deze zaak gewend, of liever het zondige er van niet ingezien. En het is daarom, dat de Godsmannen gedurig tegen dit kwaad te strijden hebben, opdat Israël een afgezonderd volk zou blijven.

INHOUD VAN HET BOEK EZRA.

De terugkeer naar Jeruzalem en de herbouw van de tempel.

Ezra 1: 1-4. Edict van Cyrus.

Ezra 1: 5-11. Terugkeer der Joden naar Jeruzalem.

Ezra 2. Beschrijving der teruggekeerden.

Ezra 3: 1-6. Opbouw van het altaar en viering van het Loofhuttenfeest.

Ezra 3: 7-13. Grondvesting van de Tempel.

Ezra 4: 1-5. Tegenstand der Samaritanen bij het bouwen.

Ezra 4: 6-23. Tegenstand bij het bouwen der muren van Jeruzalem.

Ezra 4: 24 en 5. De tempelbouw afgebroken.

Ezra 6: 1-15. De tempelbouw door Darius begunstigd en ten einde gebracht.

Ezra 6: 16-22. De Tempel ingewijd en het Paasfeest gevierd.

II. De komst van Ezra te Jeruzalem en de heiliging des volks.

Ezra 7: 1-10. Mededeling van Ezra's komst.

Ezra 7: 11-26. Afschrift van het bevel van Arthahsasta (Artaxerxes).

Ezra 7: 27 en 28. Ezra's vreugde vermeld.

Ezra 8: 1-20. Lijst der met Ezra teruggekeerden.

Ezra 8: 21-31. De reis van Ezra en de zijnen meegedeeld.

Ezra 8: 32-36. Aankomst te Jeruzalem.

Ezra 9. Ezra's gebed en belijdenis over de ontheiliging des volks.

Ezra 10: 1-8. Het besluit omtrent het wegdoen der vreemde vrouwen genomen.

Ezra 10: 9-17. Het besluit doorgevoerd en ten einde gebracht.

Ezra 10: 18-44. Lijst van hen, die zich met heidense vrouwen hadden verbonden.

SLOTWOORD

op het Boek Ezra.

Als Schrijver van dit Boek doet zich Ezra, de Schriftgeleerde, kennen, die, onder de regering van Arthahsasta (Artaxerxes), koning van Perzië, naar Jeruzalem vertrok met een menigte van hen, die bij de eersten terugkeer, onder Zerubbabel, nog in het vreemde land waren achtergebleven.

Hij is te houden voor de Schrijver van het gehele Boek, al kunnen we aannemen, dat hij dat gedeelte, hetwelk in het Chaldeeus (Hoofdstuk 4: 8-6: 18) en niet in het Hebreeus geschreven is, overgenomen heeft van een tijdgenoot van Zerubbabel en Jozua, dewijl hij dit stuk niet alleen voor volstrekt geloofwaardig heeft gehouden, maar het ook door de bijzondere zorg der Voorzienigheid Gods, in zijn handen is gekomen, zodat hij door de drang des Geestes, het woordelijk heeft overgenomen of in zijn Boek ingelast.

Onder de leiding des Geestes heeft Ezra beschreven, wat in verband stond met de terugkeer van Israël uit het land der Ballingschap, zowel wat de eersten als de tweeden uittocht betreft, dien onder Cyrus en dien onder Arthahsasta, koningen van Perzië.

Wel bestaat het Boek uit twee delen, maar de eerste woorden van het tweede gedeelte: "En na deze gebeurtenissen" geven duidelijk te zien, dat de Schrijver van het eerste gedeelte, ook die van het tweede is.

Israël, door Gods genade voor een groot gedeelte wedergekeerd in het land der vaders en, hoe ook tegengewerkt, toch in staat gesteld de Tempel te herbouwen; Israël, in het heilige land weer, door Ezra's heiligen ijver voor de ere Gods, een afgezonderd volk, vrij van de vermenging met heidense volken, ziedaar de korte inhoud van dit heilig Geschrift.

HET BOEK NEHEMIA.

Het Boek Nehemia ontleent zijn naam aan de zoon van Hachalja, de schenken van Arthahsasta, de koning van Perzië.

Het draagt tot opschrift: Dibree Nechemjah, d.i. geschiedenis van Nehemia en deelt ons mede, hoe Nehemia verlof ontvangt van de Perzischen koning, om naar zijn vaderland terug te keren en de muren van Jeruzalem op te bouwen, en van dit verlof gebruikt maakt, om het goede voor zijn volk te zoeken.

Het vermeldt in de eerste plaats de voltooiing van het werk, niettegenstaande de hevigen tegenstand der Samaritanen, vervolgens het stuiten van de woeker onder de Joden, een moordaanslag op zijn leven, de vermeerdering van de bevolking van Jeruzalem en, na zijn tweede komst, het tegengaan der ingeslopen misbruiken.

Voorts bevat het een lijst van de met de Zerubbabel teruggekeerden, benevens van de Priesters en Levieten.

Het Boek laat zich verdelen in drie delen.

Het eerste deel (Hoofdstuk 1-7) behelst de mededeling van de komst van Nehemia te Jeruzalem, de bevestiging der heilige stad en het vinden van het geslachtsregister der met Zerubbabel teruggekeerden.

Het tweede deel (Hoofdstuk 8-10) beschrijft, hoe Ezra op het Loofhuttenfeest de Wet voorleest en het volk met Nehemia, als landvoogd aan het hoofd, het verbond bezegelt.

Het derde deel (Hoofdstuk 9-13) bevat enige lijsten der Priesters en Levieten, de geschiedenis der inwijding van de stadsmuren en het tegengaan van de ingeslopen misbruiken onder Israël.

Het geheel doet ons zien, hoe de Heere God zijn volk met een oog van trouwe zorg gadeslaat, Zijn Verbond gedenkt en er voor zorgt, dat uit- en inwendig, Israël als het afgezonderd volk in het land der vaderen gevestigd blijft, het beschermt tegen zijne vijanden daarbuiten, maar ook innerlijk het van alle inmenging met andere volken doet bevrijden.

Wordt ons derhalve in Ezra verhaald, hoe Israël zijn Heiligdom terugkreeg, in dit Boek wordt ons meegedeeld, hoe Gods volk weer in het bezit kwam van de heilige stad.

HOOFDSTUK 1. HET GEBED VAN NEHEMIA VOOR DE KINDEREN ISRAËL'S.

Vs. 1-11. Nehemia, een van de schenkers van de Perzischen koning Artaxerxes I, ontvangt, door zijnen broeder Hanani, bericht van de toestand van Jeruzalem, hoe de muren van een gereten en de poorten door vuur verbrand zijn. Hij is daardoor diep ter neer gebogen en stort zijn innig bedroefd hart in gebed en belijdenis van zonden voor de Heere uit. Daar hij echter als ambtenaar van de koning, niet zonder verlof van zijnen aardsen heer naar Jeruzalem mag gaan, en hij niet in staat is iets te doen om de druk van zijn volk te verlichten, bidt hij tot God, dat de Heere hem genade zal doen vinden in de ogen van Artaxerxes, en dat hij de krachtige ondersteuning van dezen koning zal mogen genieten.

Wat in de volgende hoofdstukken zal verhaald worden, zijn de geschiedenissen van Nehemia 1) d.i. Troost of Trooster des Heren; hij was de zoon van Hachalja, volgens sommigen uit een priesterlijk geslacht, volgens anderen en met meer waarschijnlijkheid uit de stam van Juda, misschien zelfs van koninklijken bloede. En het geschiedde in de maand Chisleu, d.i. December (Exodus 12: 2), in het twintigste jaar 2) van de regering van de koning Artaxerxes Longimanus (Ezra 1: 4), in het jaar 445 v. Chr., als ik te Susan in het paleis des konings was, waar deze gedurende de zomer gewoon was verblijf te houden.

In het Hebr. Dibree Nechemjah. Terecht door de Staten-Vert. overgezet met, de geschiedenissen of nog beter: de geschiedenis van Nehemia. Het eerste woord heeft hier niet de betekenis van, daden of verhalen, maar van geschiedenis. Nehemia beschrijft zelf zijne geschiedenis in betrekking tot Jeruzalem en Juda.

Dewijl Ezra optoog in het zevende jaar (Ezra 7: 8) van dezen koning en Nehemia in het twintigste, zo ligt er een tijdsverloop van 13 jaren tussen beide.

Zo kwam Hanani, een van mijne broederen naar de vleze (Hoofdstuk 7: 2), hij en sommige mannen uit Juda, met welke hij kort te voren uit Jeruzalem was wedergekeerd; en ik vraagde hen naar de Joden, die ontkomen waren, (die overgebleven waren van de gevangenis) en naar de toestand van Jeruzalem.

Die ontkomen waren, die overgebleven waren, zijn de teruggekeerden naar Jeruzalem, en worden hiermede onderscheiden van degenen, die niet naar het land der vaderen waren teruggekeerd, maar in Babel en andere heidense landen waren achtergebleven.

En zij zeiden, tot mij: De overgeblevenen die van de gevangenis uit Babel aldaar waren in het landschap Juda zijn overgebleven, die, ontkomen uit de ballingschap, in Juda verkeren, zijn in grote ellende en in versmaadheid; en Jeruzalems muur is verscheurd en hare poorten zijn met vuur verbrand 1) (Ezra 6: 22 Aanm).

Bij het lezen van deze woorden komt men van zelf tot de gedachte, dat hier gesproken wordt van gebeurtenissen van de laatsten tijd, en dat ene zware beproeving over het volk, dat

in Juda woonde, gekomen was. Die uitleggers, die hetgeen in Ezra 4: 6-23 beschreven wordt, tot de tijd van Xerxes I en zijn zoon Artaxerxes I brengen (zie 2 op Ezra 4: 6) verklaren dit op de volgende wijze. De Joden hadden beproefd om Jeruzalem te versterken, ene omstandigheid, die zeer gemakkelijk is te verklaren, daar Ezra bij het volk ene begeerte had opgewekt om in strenge afzondering van de Heidense naburen, op grond van de Mozaïsche instellingen te leven. De vriendelijke gezindheid van de koning van Perzië, blijkbaar uit de zending van Ezra, kon hen op de gelukkigen uitslag hunner pogingen doen hopen; maar dit was ook de oorzaak dat de Perzische ambtenaren wantrouwen begonnen op te vatten en de koning overhaalden om te verbieden dat Jeruzalem zou versterkt worden. Terstond maakten de ambtenaren gebruik van dit verbod, zij verwoestten wat er van gebouwd was, en werden daarin door der Joden vijandige naburen geholpen. De 85ste Psalm, die door vele Schriftverklaarders tot dezen tijd gebracht wordt, is door ons bij Ezra 6: 22 aangehaald, wellicht behoort hier ook Psalm 129 genoemd te worden.

Dit ziet kennelijk op hetgeen Ezra 4: 6-23 is medegedeeld. Tengevolge van de samenspanning der vijanden is het bevel door Arthasasta uitgevaardigd, dat de muren der stad, die door Nebukadnezar verwoest waren, niet mochten worden opgebouwd. De heilige stad lag dus open en bloot voor elke vijandelijken aanval. Er was geen muur en geen poort, om de vijanden te houden buiten Jeruzalem, en alzo de heiligen tempel te beschermen tegen de listen en lagen der Samaritanen.

Israël had zijne vrijheid en zijn tempel terug, maar het had in Juda de strijd tegen de heidenen en Samaritanen, en ook het Perzische hof scheen meer vijandig gezind.

Het is daarom, dat Hanani en de zijnen zich naar Nehemia begeben, opdat deze zijn invloed mocht aanwenden bij de koning, dat het verbod werd opgeheven en deze, dewijl hij een aanzienlijke betrekking bij de koning bekleedde en zeer bij hem in gunst stond, alles mocht aanwenden, opdat ook de heilige stad weer werd opgebouwd en de muur, die nog immer, tengevolge van Nebukadnezar's verwoesting, verbroken was, weer werd hersteld.

En het geschiedde, als ik deze woorden hoorde, zo zat 1) ikdoor smart overweldigd neer en weende, en bedreef rouw, enige dagen, en ik was vastende en biddende voor het aangezicht van de God des hemels²) (Ezra 1: 2; 9: 3).

Dit zitten geeft aan, een diep droevige gemoedsgesteldheid en de gestalte van een treurende, gelijk dan ook de profeet Jeremia (Klaagl. 3: 28) de treurende toeroept: "Hij zitte eenzaam, en zwijge stil." Vandaar ook, dat hier terstond er op volgt, dat Nehemia weende en rouw bedreef.

In de volgende verzen hebben wij ene korte samenvatting van hetgeen Nehemia dag en nacht (vs. 6) voor des Heeren aangezicht bad. Nehemia doet zich in dit Boek kennen, als een teder godzalig man, die toegerust met macht en rijkdom en wijsheid, juist de man in Gods hand was, die het aangevangen werk van Ezra tot een gewenst einde zou kunnen brengen.

En ik zei: a) Och HEERE, God des hemels 1), Gij grote en vreselijke God! b) die het verbond en de goedertierenheid houdt dien, die Hem liefhebben en Zijne geboden houden (Hoofdstuk 4: 14; 9: 32; Deuteronomium 7: 9,21).

Dan. 9: 4

Exodus 20: 6; 34: 7. Numeri 14: 18. Deuteronomium 5: 10. Psalm 86: 15; 103: 8; 145: 8.

Nehemia spreekt hier God aan, in de eerste plaats als de Bestuurder van alles, wat plaats heeft, en daarna als de God des Verbonds, die immer die God blijft, zoals Hij zich geopenbaard heeft als degene, die Zijne goedertierenheid houdt, aan hen, die Hem liefhebben. Hij is bekend met God, dit straalt hierin duidelijk door, zoals Hij zich aan Mozes en in de gangen met Zijn volk heeft bekend gemaakt, en daarom neemt hij vrijmoedigheid, om voor Hem de bedrukte ziele uit te storten.

Laat toch Uw oor opmerkende, en Uwe ogen open zijn, die voor onzen nood schijnen gesloten te zijn (Psalm 130: 2), om te horen naar het gebed Uws knechts, dat ik heden in dezen tijd voor Uw aangezicht bid, dag en nacht, voor de kinderen Israëls, Uwe knechten; en ik doe belijdenis of, en hoe ik belijdenis doe over de zonden der kinderen Israëls, die wij 1) tegen U gezondigd hebben: ook ik en mijns vaders huis, wij hebben gezondigd (Ezra 9: 6. Dan. 9: 6,8).

Ook hier bij Nehemia, gelijk vroeger bij Ezra, is een zich één gevoelen, wat de zonde en schuld betreft, met Israëls volk. Hij plaatst zich niet buiten de schuld van zijn volk, maar hij erkent het, dat ook hij er aan schuldig staat. Daarom voegt hij er bij: "Ook ik en mijns vaders huis", waarmee hij betuigt, dat dit *wij* niet is een frase, maar overtuiging van het waarlijk verbroken hart.

Wij hebben het ganselijk tegen U verdorven, wij zijn door ijdele dingen van de rechten weg afgevoerd, en wij hebben niet gehouden de geboden, noch de inzettingen, noch de rechten, die gij Uwen knecht Mozes geboden hebt 1).

In de zondebelijdenis moet men deze twee dingen erkennen, ten aanzien van de snoodheid der zonde, als eerst, dat zij is een bederf van ons zelve, en ten anderen, een belediging van God; want men leeft dan naar de bedorven begeerlijkheden van zijn eigen hart, en ontkent en hoont de Godheid, door het verachten en versmaden van 's Heeren Geboden.

Gedenk toch des woords 1) a), dat Gij Uwen knecht Mozes geboden hebt, zeggende: Gijlieden zult overtreden, Ik zal u onder de volken verstrooien.

Deuteronomium 4: 25-27; 30: 2-4.

God had de Israëlieten te voren gewaarschuwd dat, zo zij Zijne geboden overtraden, zij verstrooid zouden worden, maar wanneer zij tot Hem zouden terugkeren, zou Hij hen terugvoeren naar hun eigen land. Indien God Zijner beloften niet meer gedacht, dan wij Zijner

geboden, dan waren wij allen verloren. In het gebed op de beloften van God te pleiten is de beste weg om verhoring te erlangen. Hij leert ons zelf op Zijn woord te hopen.

En gij zult u tot Mij bekeren en Mijne geboden houden en die doen; al waren uwe verdrevenen aan het einde des hemels, tot aan de verste streken, waar het uitspansel de aarde schijnt te raken, Ik zal hen van daar verzamelen, en Ik zal ze brengen tot de plaats, die Ik verkoren heb tot Jeruzalem, om Mijnen naam aldaar te doen wonen.

Wat Nehemia hier de Heere voorhoudt, waarop Hij pleit, is niet ene letterlijke aanhaling van een of andere belofte, maar een korte samenvatting van de bedreigingen en beloften des Verbonds, met Zijn volk gesloten. De Heere had Zijn volk bedreigd, dat, indien het Zijn Verbond zou breken, Hij het zou verstrooien onder de volken, maar ook beloofd, dat, indien het zich zou bekeren, Hij het weer naar de erve der vaderen zou terugbrengen, en weer Zijne genade en Zijne genadige tegenwoordigheid zou openbaren. Op dit laatste is wel te letten, ook om deze bede wel te verstaan. Want toch Israël had er niet genoeg aan, dat het al weer in Kanaän was. Zou het zijn en wonen in het vaderland een gezegend, een waarlijk gelukkig wonen zijn, dan moest het ook en bovenal ervaren, dat de Heere God weer in gunste op Zijn volk neerzag, weer in hun midden Zijn Naam deed wonen, d.i. de heerlijkheid en genade van Zijn Wezen deed ervaren.

De gemeenschap Gods moest worden genoten. En dit is het, waarom Nehemia smeekt. Want, ja, Israël was al voor een groot gedeelte teruggekeerd, de tempel was al gebouwd, maar de heilige stad lag nog open en bloot voor de vijand. Het scheen wel, dat de Heere nog niet met Zijn volle gunstbetoning was gekomen, dat er nog een breuke was. En daarom smeekt Nehemia en wijst Hij de Heere er op, dat Hij beloofd heeft, om daar Zijn Naam te doen wonen, d.i. de heerlijkheid van Zijn Wezen te openbaren.

Zij, die nu weer in Judea en Jeruzalem wonen, zijn toch, ofschoon thans slechts een zwak overblijfsel van de vroegere theocratische gemeente, Uwe knechten en Uw volk, dat Gij verlost hebt door Uwe grote kracht en door Uwe sterke hand, en daarmee hebt Gij weer het oude Israël hersteld, dat Gij eens uit de Egyptische dienstbaarheid hebt verlost.

Och HEERE! laat toch Uw oor opmerkende zijn op het gebed Uws knechts (Nehemia), en op het gebed Uwer knechten (de overige vrome Israëlieten), die lust hebben, die begeren Uwen naam te vrezen; en doe het toch Uwen knecht heden wel gelukken wat hij ten beste van Uw volk zich heeft voorgenomen te doen (Hoofdstuk 2: 1 vv.), en geef hem, Uwen knecht barmhartigheid voor het aangezicht dezes mans¹), de koning Artaxerxes 1. Ik nu was des konings schenken ²), een van de schenkers des konings; door hem en met hem alleen kan ik iets doen; daarom bad ik zo als hierboven gezegd is.

Hoe aangenaam is het als iemand, dien wij liefhebben, en die ons helpen kan, de oren tot ons neigt, om ons te horen. Nehemia vraagt dit van God. Hoe gemeenzaam. In hoe noemt hij de groten koning van Perzië? Dien man. Ja voor God staande is de grootste monarch maar een man, een mens, die stof en asse is.

Dit laatste dient, om aan te duiden, wie hij met dezen man bedoelt, n.l. de koning van Perzië. Met de laatste woorden van zijn bede legt Nehemia zijne diepe afhankelijkheid voor zijn God neer. Wel heeft de koning een groot vertrouwen in hem, anders had hij hem niet tot schenken benoemd, maar hij gevoelt het ook zeer goed, dat de Heere God zelf ook dezen monarch moet tonen, dat hij een mens is, die onderworpen is aan Hem, de Koning der koningen, opdat zijn hart vermurwd worde en hij volkomen toestemming geeft, om de muren van Jeruzalem te herstellen.

En Nehemia heeft niet te vergeefs gebeden en zijn vertrouwen gesteld op de Heere Heere!

Nehemia was schenken of bottelier van de koning en dit gaf hem bijzondere gelegenheid om de koning dikwijls te spreken; om zulk ene plaats te bekleden moest hij wel vertrouwen van de koning bezitten. Geen Oosters vorst zou een schenken bij zich genomen hebben, aan wie hij zijn leven niet kon toevertrouwen; want menigmaal was het reeds gebeurd, dat enen vorst in zijnen drank vergif was ingegeven;

HOOFDSTUK 2.

NEHEMIA ONTVANGT DE MACHT EN BRIEVEN OM JERUZALEM TE BOUWEN.

II. Vs. 1-20. Eerst verscheidene manden later vindt Nehemia gelegenheid, om aan de Perzischen koning zijn doel, om de muren van Jeruzalem weer op te bouwen, bekend te maken en het verlot daartoe te verkrijgen. Met brieven van volmacht aan de pacha's aan deze zijde des Eufraats voorzien, en zelf tot landvoogd van Judea benoemd (Hoofdstuk 5: 14) reist hij nu naar Jeruzalem, verwekt daar echter met zijne plannen terstond de tegenwerking en de bespottung van sommige mannen, die vijanden van de kinderen Israël's waren. Daarom vangt hij zijn werk in alle stilte aan, rijdt in enen nacht, bij helder maanlicht, door enigen vergezeld de stad rond, om alzo zelf in persoon de staat der zaken te onderzoeken, en daaruit te besluiten of de onderneming uitvoerbaar is. Nu roept hij ene volksvergadering van mannen te zamen, waarin hij zijne plannen hun voorlegt. Deze keuren alles goed, en beginnen de nodige voorbereidselen te maken, niettegenstaande hun tegenstanders hen bespotten en verdacht zoeken te maken. Moedig stelt zich Nehemia tegen hun spotreden, en beroemt zich op de hulp, die zijn God hem niet zal onthouden.

Toen geschiedde het in de maand Nisan 1), in het twintigste jaar van de koning Arthahsasta, alzo 3 à 4 maanden na de gebeurtenis, die in het vorige hoofdstuk verhaald wordt 2), als er wijn voor zijn aangezicht was, en het weer mijne beurt was om het ambt van schenken bij hem waar te nemen, dat ik de beker met wijn opnam, en gaf hem de koning (Genesis 14: 13,21); nu was ik nooit treurig geweest voor zijn aangezicht, wanneer ik hem de wijn aanbood; maar nu, wil hij zeggen, was het geheel anders met mij gesteld.

Naar de Hebr. tijdrekening is Nisan de eerste maand van het Kerkelijke jaar (Exodus 12: 2 12.2) en wel hier van het jaar 444 v. Chr. Het twintigste jaar der regering van de koning daarentegen, zo als dit bij de tijdrekening van de regering der Heidense koningen gebruikelijk was, werd reeds van 1 Tisri (Oktober), het begin van het burgerlijke jaar, alzo een halfjaar vroeger, gerekend (Hoofdstuk 1: 1), dewijl het hier niet een heilige, maar een burgerlijke handeling betrof.

Waarom Nehemia zich eerst zoveel later tot de koning wendde, wordt daardoor verklaard, dat men bij een vorst het gunstige oogenblik moet afwachten; bovendien verhuisde Artaxerxes eerst op dien tijd naar het slot Suzan (Ezra 1: 4). Nehemia vond wellicht de Perziaansen vorst gedurig omringd van zulke lieden, die de Joden niet gunstig gezind waren en van welke hij weer had te vermoeden, dat ze zijne pogingen zouden dwarsbomen.

Waarschijnlijk moest ook Nehemia wachten met tot de koning te gaan, totdat hij geroepen werd, daar niemand ongeroepen voor de koning mocht verschijnen, en wel op straffe des doods.

Wijn was voor de koning, is ene, het volgende duidelijk makende mededeling. De woorden geven aan, dat er toen een feestmaal werd gehouden, waaraan de koning met de koningin deelnam.

Zo zei de koning tot mij: Waarom is uw aangezicht treurig, zo gij toch niet ziek zijt? Uw gelaat en uwe gehele houding dragen gene kentekenen van ziekte; dit is duidelijk niet dan treurigheid des harten: want gij verricht uw ambt evenals gewoonlijk, gij schijnt slechts zwaarmoedig te zijn. Toen vreesde ik gans zeer 1) (Jozua 13: 1), ik was in bange verwachting, hoe deze beslissende ure zou aflopen.

Dit vrezen heeft de betekenis van zeer bevreesd te zijn. Niet alleen was voor hem nu het ogenblik gekomen, om op te komen bij de koning voor zijn volk, moest hij dus spreken, maar hij wist ook niet hoe de afloop zou zijn, of hij een gunstig antwoord zou ontvangen. Een Oosters vorst was toch dikwijls zo grillig en leefde met zijn onderdanen, alsof leven en dood van dezelfde betekenis waren. Hij had vroeger bevel gegeven, om de bouw te staken, zou hij nu tot andere gedachten zijn te brengen? Is het te verwonderen, dat Nehemia vreesde, beefde en in angstige verwachting was?

Wij zien echter, dat ook hij in dit beslissend ogenblik zich sterkt in de Heere, zijn God, als straks de koning hem vraagt, wat zijn bede is. Nehemia werd geheel van zich zelve afgebracht, om alleen te hopen op de Heere God. God zou en moest de ere hebben, niet alleen van het bouwen van de Tempel, maar ook van het herbouwen der stad.

En ik zei tot de koning: De koning leve in eeuwigheid (Dan. 2: 4; 3: 9)! Hoe zou mijn aangezicht niet treurig zijn; daar de stad, de plaats der begrafenissen mijner vaderen, waar mijne vaderen begraven zijn, woest is, en hare poorten met vuur verteerd zijn 1) (Hoofdstuk 3).

Niet nu pas met vuur verteerd zijn, maar reeds vroeger, van af de dagen der verwoesting door Nebukadnezar.

En de koning zei tot mij, terwijl hij zich bereid verklaarde om iets voor Jeruzalem te doen: Wat verzoekt gij nu? Toen bad ik¹⁾, een ogenblik wachtende, tot de God van de hemel 2), dat Hij het hart van de koning mocht neigen (Spreuken 21: 1).

Wat Nehemia hier deed, was niet een bidden, waarbij enige vorm in acht werd genomen, dat kon op dit ogenblik niet, dewijl hij als schenken stond voor het aangezicht des konings, maar dit gebed was een stille verzuchting, een schietgebed, waar achter, zoals Luther op zijne eigenaardige wijze uitdrukt, de duivel geen klauw kan krijgen. Het was het roepen het zuchten der ziele van dezen godvruchtigen dienstknecht Gods tot zijn God en Heere, die de harten in Zijn hand heeft en ze neigt als waterbeken. En nooit heeft het kind van God in zulke omstandigheden te vergeefs zijne ziele uitgestort voor zijn God, want het gold hier de ere Gods en het heil van zijn erfdeel.

Nehemia had kort te voren plechtig gebeden, doch nu verzuchtte hij in het heimelijke; zo moet het openbaar en verborgen gebed elkaar verpozen, en wij moeten ijverig en aanhoudende zijn in dezen heiligen plicht, die ons in alle goede werken kan en zal bevestigen.

En ik zei daarna tot de koning: Zo het de koning goed dunkt, en zo uw knecht voor uw aangezicht aangenaam is, zo gij uwen knecht daarvoor geschikt oordeelt, dat gij mij dan zendt naar Juda, naar de stad der begrafenissen mijner vaderen, waar onze vaderen begraven liggen,

dat ik ze bouwe.

Nehemia was in hoge bediening bij de machtigsten monarch van dien tijd. Hij verkeerde als opperschenker in de onmiddellijke tegenwoordigheid des konings en woonde in zijn paleis. En zulk een paleis was geen gebouw als bij ons, neen, het verblijf, of liever de verblijven van zulk een Oosters Alleenheerser waren gewoonlijk ene stad op zich zelve, vervuld van al de heerlijkheden der aarde, met lusthoven, diergaarden, vijvers, fonteinen en stromende wateren, en van het overige gedeelte des volks geheel afgezonderd. En toch had Nehemia in dat lustverblijf niet opgehouden een zoon van Abraham te zijn, en zijne arme broederen te Jeruzalem niet vergeten. God plaatste hem juist aan het hof en in de nabijheid des konings, om daar te waken en te pleiten voor de belangen van zijn volk; zo dient ook een iegelijk Christen, die in hoogheid is geplaatst, te weten, dat hij daar alleen door God gesteld is, om de gemeenschap open te houden tussen de hoogheden der aarde en de arme gelovigen; terwijl ieder Christen, in welke betrekking God hem ook geplaatst heeft, zich de vraag moet voorleggen: Wat kan ik doen tot heil van Gods kerk? Nehemia wist, dat hij zijne bede van de koning verkrijgen zou, omdat hij deze zaak met God besproken had, en nochtans bad hij wederom in stilte (vs. 4). Dit laatste hapert gewoonlijk bij ons. Als wij iets gebeden hebben, dan rusten wij te spoedig, dan zeggen wij bij ons zelve: Wij hebben er om gebeden, wij zullen nu op de uitkomst wachten, in plaats van te bidden na gebeden te hebben, in plaats van zolang te bidden, totdat wij verkregen hebben, waarom wij bidden. Het is alsof wij op een paal, dien wij in de grond moeten heien, enige slagen laten vallen en dan ophouden, en van de gevallen slagen verwachten, dat de paal nu wel van zelf zakken zal, neen! wij moeten zolang het blok op de paal laten vallen, totdat de paal de diepte bereikt heeft, waarop hij zitten moet.

Toen zei de koning tot mij, daar terwijl de koningin nevens hem zat 1), die zich met deze vraag verenigde: Hoe lang zal uwe reis wezen, en wanneer zult gij wederkomen? En het behaagde de koning, zo als ik reeds uit de vriendelijke vraag van hem en zijne gemalin kon vermoeden, dat hij mij zond, zo als ik gevraagd had, en nadat ik hem een zekeren tijd gesteld had, wanneer ik dacht weer terug te kunnen zijn (vergelijk Hoofdstuk 13: 6).

Er werd dan een buitengewoon feest gevierd, anders was het aan het Perziaanse hof de gewoonte niet, dat de koningin aan 's vorsten tafel at (Esther 1: 11). Mogelijk is de vreugde van dien dag een middel geweest, om 's konings hart te neigen, dat hij het verzoek van Nehemia aanstonds toestond. Het kan ook zijn, dat de koningin de Joden niet ongenegen was, en Nehemia daarom te eerder deze gelegenheid waarnam.

Voorts zei ik tot de koning: Zo het de koning goed dunkt, dat men mij brieven geve aan de landvoogden aan gene zijde der rivier, dat zij mij overgeleiden, dat zij mij ongehinderd door hun gebied laten trekken (Deuteronomium 2: 30), totdat ik in Juda zal gekomen zijn.

Ook enen brief aan Asaf, de bewaarder van de lusthof¹), de houtvester des konings, wie het bestuur is opgedragen, welken de koning heeft, dat hij mij hout geve, om te zolderen de poorten van het paleis, dat aan het huis is, tot balken voor de burcht, die tot de tempel behoort ²), en tot de stadsmuur, om daarin de nodige poorten te kunnen plaatsen, en tot het huis, waar ik, in mijne hoedanigheid als landvoogd intrekken zal. En de koning gaf ze mij, ik kreeg de gevraagde brieven en volmachten, naar de goede hand mijns Gods ³) over mij. (Ezra 6).

In het Hebr. Haphardees: het Griekse paradeisov, ons, paradijs. Een woord uit het Perzisch overgenomen en in die taal betekende: lusthof des konings. Het lidwoord staat er voor en daarom is hier te denken aan een bepaalden koninklijken lusthof in Palestina. Al kan het niet met zekerheid worden uitgemaakt, toch ligt het voor de hand, dat hier bedoeld wordt het bekende Sycomorenbos van David en van de koningen van Juda, hetwelk nu vanwege de overheersing van Perzië, Perzisch kroondomein was geworden. Dit bos lag in de laagte (1 Kronieken 27: 28). In de dagen van Nehemia was een zekere Asaf er voogd of bewaarder van. Oudere uitleggers denken aan een lusthof tussen de Libanon en de Anti-Libanon.

Dit paleis of deze burcht wordt voor het latere Baris, of de burcht Antonia gehouden, waarvan men in de boeken der Makkabeeën geschreven vindt.

Nehemia geeft hiervan niet de eer aan zich zelven, maar aan zijn God. Daarin dat de koning alle zijne begeerten vervuld heeft, erkent hij de macht en goedheid Gods.

Toen kwam ik tot de landvoogden aan gene zijde der rivier ¹), en gaf hun de brieven des konings. En de koning had oversten des heirs en ruiters met mij gezonden ²), die ik ook tot mijnen dienst in Jeruzalem bij mij hield.

Volgens Josefus heette de toenmalige stadhouder van Syrië en Fenicië, Adeos, die echter nog bijzondere onderstadhouders of landvoogden over enkele provincies onder zich had.

Er staat niet, dat hij om die ruiterbende verzocht heeft, integendeel blijkt hier genoeg, dat de koning dit uit zich zelven heeft gedaan, uit grote achting voor Nehemia, opdat zijn reis wel zou gelukken. Waar de koning hem deze bescherming aanbood, behoefde hij niet te weigeren.

Toen nu Sanballat, de Horoniet, van Beth-Horon ¹) (Jozua 10: 10 vv.), en Tobia, de Ammonietische knecht, de bevelhebber van het land der Ammonieten ²), dat hoorden, mishaagde het hun met groot mishagen ³), dat er een mens, die naar hun gedachte zo weinig te beduiden had als ik, gekomen was, om wat goeds te zoeken voor de kinderen Israël's.

Velen verstaan de uitdrukking in dezen zin: geboortig van Horonaïm, aan gene zijde van de Jordaan (Jes. 15: 5. Jer. 48: 3). Omtrent dezen Sanballat is nog al verschil van gevoelen. Josefus spreekt van enen man van dezen naam, een Cutheër, Perzisch landvoogd van Samaria, ten tijde van Darius Codomannus. Hij verhaalt (Antt. XI 7,2 en 11,8), dat hij zijne dochter ten huwelijk gaf aan Manasse, de broeder van de hogepriester Jaddua, en dat hij voor hem de Samaritaansen tempeldienst op Gerizim heeft ingericht. Dit schijnt echter gedeeltelijk

betrekking te hebben op enen anderen Sanballat (Vergelijk Hoofdstuk 13: 28). Herzfeld in zijne geschiedenis van het volk Israël's, houdt hem voor afkomstig van Beth-Horon; anderen erkennen in hem de bevelhebber van het land der Moabieten, zo als Tobia die der Ammonieten was.

Er is grond voor het vermoeden, dat Tobia vroeger een Ammonietische slaaf geweest is, die zich echter, na zijne vrijheid herkreten te hebben, wist te verheffen tot de waardigheid van ambtenaar van de koning van Perzië in zijn geboorteland. Intussen behoeft men de uitdrukking "knecht" geenszins op deze wijze uit te leggen; dit kan immers ook wel de titel geweest zijn voor de ambtenaren in de kleinere districten, zo als in onzen tijd het "minister" oorspronkelijk een dienaar betekent. Van de kuiperijen van Tobia, die voor de Joden zo gevaarlijk waren, omdat hij zich door een huwelijk verbonden had met voorname families in Jeruzalem, zullen wij later horen (Hoofdstuk 6: 17 vv.; 13: 1).

Bij de twee genoemden behoort nog de Arabische hoofdman Gesem (vs. 19). Het schijnt dat het bijzonder deze drie mannen geweest zijn, die het tegenhouden van de opbouw der muren en der poorten van Jeruzalem, waarvan Hoofdstuk 1: 3 gesproken is hebben bewerkstelligd.

Reeds nu maakt Nehemia melding van deze mannen, dewijl zij later hem en de Joden op alle mogelijke wijze hebben tegengewerkt. Zij noemen de dienstknecht Gods op verachtelijke wijze een mens, d.i. iemand, van wie het niet de moeite waard is, kennis te nemen, wie men niet behoeft te vrezen en van wie men niets heeft te duchten.

Zo redeneert altijd de wereld. De wereld blijft zich immer gelijk, gelijk ook zo duidelijk was in de dagen der Hervorming, toen Rome in haar verwatenheid, het opkomen voor Gods Woord en voor de rechtvaardiging des zondaars, door Luther, armzalige monnikentwisten noemde.

En ik kwam omstreeks op het einde van Juni des jaars 444 te Jeruzalem, en was daar drie dagen (vergelijk Ezra 8: 32), om uit te rusten.

Daarna maakte ik mij, uit voorzichtigheid, om zo mogelijk de voorgenomen bouw voor de zo even genoemde tegenstanders geheim te houden, des nachts 1) op, ik en weinige mannen, die mij te voet geleidden, met mij; en ik gaf geen mens te kennen, wat mijn God mij in mijn hart gegeven had, om aan Jeruzalem te doen; en er was, omdat mijne geleiders te voet gingen, geen dier met mij, dan het dier, het paard (Hoofdstuk 7: 68. Deuteronomium 17: 16), waarop ik reed.

De reden, waarom Nehemia alzo te werk ging, zit hem ongetwijfeld hierin, dat hij wetende de listen en lagen van Sanballat en de zijnen, eerst op de hoogte van de stand van zaken wil wezen, aler hij met de arbeid begint. Als een wijs bouwmeester neemt hij eerst de zaken

goed op en maakt hij zijne plannen, om straks voor een goede uitvoering te kunnen zorgen.

Het vertrouwen op God maakt niet roekeloos en zorgeloos.

En ik trok uit bij nacht door de Dalpoort, aan de westzijde der stad, en voorbij de Drakenfontein, in de richting van deze fontein of de benedensten vijver Gihon (1 Koningen 33), en verder naar de Mistpoort, en ik brak, om mij van de waarheid te overtuigen, dat alles in zo slechten toestand was, aan de muren van Jeruzalem, welke verscheurd waren, en ik bemerkte overal tot mijne grote smart, dat men de zaken niet vergroot had, toen men mij die droevige boodschap in Perzië bracht, en ik zag met eigene ogen, dat hare poorten met vuur verteerd waren.

En ik ging te paard voort naar de Fonteinpoort, en naar des konings vijver (2 Samuel 17: 17), doch daar was, door de opeengehoopte stenen, die daar waren blijven liggen na de verwoesting, gene plaats voor het dier, waarop ik reed, om onder mij voort te gaan; ik moest dus afstijgen, en te voet mijnen weg vervolgen.

Toen ging ik op met grote moeite en inspanning, in de duisternis des nachts, door de beek Kidron, in ene noordelijke richting, en ik brak 1) aan de muur, en zag weer met smart de grote breuken aan de stad, die ik lief had; en ik keerde weer, terwijl ik mij aan de noordoostelijken hoek der stad naar het westen wendde, en kwam daarna in door de Dalpoort, waar ik was uitgegaan ken.13); alzo keerde ik wederom.

In het Hebr. Waèhi Schober. Dit betekent: En ik was brekende. Anderen lezen, zoals Aben-Ezra, in plaats van Schober, Sober en dan betekent het: Ik was opnemende. Dit laatste past hier beter dan het eerste, hoewel ook LXX heeft, was brekende. Dan kan het echter alleen deze betekenis hebben, dat Nehemia, door het doen afbrokkelen van de verbroken muren, een juist begrip wil hebben van de werkelijke toestand. -

En de overheden in de stad wisten niet, waar ik heengegaan was, en wat ik deed; want ik had tot nog toe de Joden, de gewone burgers, en de priesters, en de edelen, de hoofden der vaderhuizen en geslachten der vaders, en andere overheden, en de anderen, die later het werk met mij deden, de bouwlieden, niets te kennen gegeven, opdat mijn voornemen niet vóór de tijd ruchtbaar zou worden, en omdat de tegenstanders (vs. 10), met wie verscheidene overheden in de stad het eens waren (Hoofdstuk 6: 17 vv.), de zaak niet zouden kunnen verraden.

Toen zei ik, nadat ik mij van de mogelijkheid der uitvoering van mijn plan overtuigd had, en de middelen en de wegen daartoe zorgvuldig bij mij zelven had overlegd, tot hen, die ik in een volksvergadering daartoe opzettelijk had bijeen doen komen, en die ook door hun macht en hun aanzien (vs. 16) veel tot het welslagen konden toebrengen: Gijlieden ziet de ellende, waarin wij zijn, dat Jeruzalem verwoest is, en hare poorten met vuur verbrand zijn; komt, en laat ons Jeruzalems muur opbouwen, opdat wij niet meer ene versmaadheid zijn voor de naburen, die zo vijandig tegen ons gezind zijn (Hoofdstuk 4: 4 vv.).

En ik gaf hun te kennen de zichtbare hulp van de hand mijns Gods, die goed over mij geweest was 1), en mijn voornemen tot hiertoe zo klaarblijkelijk had begunstigd, als ook de woorden des konings, die hij tot mij gesproken had, toen hij uitdrukkelijk de wederopbouw van de muren had aanbevolen. Toen zeiden zij, het hun voorgelegde plan

goedkeurende: Laat ons op zijn 2), en het werk aangrijpen, wij verlangen u bij te staan, en willen terstond de handen ineen slaan, en alles gereed maken voor het werk, dat wij hopen te bouwen. Reeds in de maand Juli vingen zij het werk aan; en zij sterkten hun handen ten goede, zodat zij de zaak krachtig en vol ijver aangrepen.

Hij wil er zelf dien lof niet van hebben, als ware het zijn eigene vinding en gedachte, maar hij erkent geredelijk, dat God hem zulks in zijn hart gegeven heeft, en dat zij derhalve hem daartoe behulpzaam behoorden te zijn, want alles wat van God is, mag en moet met ernst en ijver bevorderd worden, en dan mag men hopen, dat men er voorspoedig in zal zijn, want waar God de mens toe aanzet, daarin zal Hij hem ook de hand lenen.

In het Hebr. Nakoem oebaninoe, d.i. laten wij ons opmaken en bouwen. God greep de verzamelden in het hart, zodat zij als uit één mond het uitriepen, dat zij de muren der stad zouden herbouwen. Overtuigd zijn zij niet alleen van de noodzakelijkheid, maar ook hiervan, dat God het wil, dat het was naar de wille Gods. Deze uitroep is een bewijs, dat zij wensen te buigen voor de wille Gods en geloven, dat God hun genadig zal zijn.

Als nu Sanballat, de Horoniet, en Tobia, de Ammonietische knecht, en Gesem, de Arabier, de hoofdman van die Arabieren, die korten tijd te voren de Edomieten uit hun land naar het noordwesten hadden verdrongen en hun woonplaatsen voor zich zelve in bezit genomen, (Genesis 27: 40), dit hoorden, zo bespotten zij ons, en verachtten ons, en zij zeiden: Wat is dit voor een ding, dat gijlieden doet? Gij hebt wel grote ondernemingen in de zin, wilt gijlieden tegen de koning van Perzië rebelleren 1), daar gij de stad zo wilt versterken (Hoofdstuk 6: 6)?

Sanballat en de zijnen, in hun betrekkelijk machteloze woede, verwijten hun, Nehemia en de Joden, aan de ene zijde, dat zij geen kracht en macht hebben, om de muren te bouwen, en aan de andere zijde, dat zij dit werk doen, om in opstand te komen tegen de koning, dat zij de stad zó willen versterken, dat zij straks weer met goed gevolg een beleg van het Perzisch leger kan doorstaan. In Hoofdstuk 6: 6 spreekt Sanballat dit onomwonden uit.

Toen gaf Ik hun 1) tot antwoord, en zei tot hen: God van de hemel, die zal het ons doen gelukken, wat wij in Zijn naam denken te ondernemen, en wij, Zijne knechten zullen ons opmaken en bouwen 2); want, daar wij door Hem begunstigd worden, en als Zijne knechten recht hebben om te bouwen, hebben wij de verzekering, dat het werk ons gelukken zal; maar gijlieden, die niet tot het verbondsvolk behoort, hebt geen deel, noch gerechtigheid (= recht), noch gedachtenis 3) in Jeruzalem en in Israël.

Sanballat en Tobia waren bepaalde vijanden van het Joodse volk; toen zij een man zagen komen, die ernstig het heil van de kinderen Israël's zocht, klom hun boosheid en spijt ten top. De vijandschap van het zaad der slang tegen de zaak van Christus is aan geen tijd of volk verbonden. Zij willen Nehemia plagen en zijn werk verstoren, maar te vergeefs. Met welke nietige redenen zoeken zij de Joden te ontmoedigen, maar daarentegen, met welke krachtige woorden spreken de kinderen Israël's hun vertrouwen op hunnen God uit. Zij waren dienaren van de Heere des hemels, de enigen, waren en levenden God. Wat zij deden was Zijn werk,

daarom zou Hij hen ondersteunen, en doen voorspoedig zijn, al woedden ook de Heidenen (Psalm 2: 1). De bedreigingen van de vijanden der Kerk kunnen gemakkelijk weerstaan worden door de vrienden van het rijk van God, maar wee hun, die geen lot of geen deel hebben in het nieuwe Jeruzalem, de stad onzes Gods.

Tegenover de vijandschap zijner wederpartijders spreekt Nehemia zijn vertrouwen op God uit. Hij acht de tegenstand niet gering, geeft zijnen vijanden geen smalende woorden terug, maar geeft de zaak over in de handen zijns Gods. In het geloof zullen zij de muren van Jeruzalem herbouwen, en zo sterk is hun geloofsvertrouwen, dat zij er ook van overtuigd zijn, dat hun plannen, dewijl het de plannen Gods zijn, wèl zullen gelukken.

Gedachtenis, in de zin van, aandenken, herinnering. Sanballat en de zijnen hadden nooit in Jeruzalem gewoond, gelijk de voorvaderen van Nehemia. Het is daarom, dat er ook bij hen geen liefde is voor de heilige stad en voor het herbouwen harer muren. Zij kunnen het zich niet indenken, wat er in het hart van de Joden omging en met welk een ijver en liefde deze zich opmaken, om de stad der vaderen weer in luister te herstellen.

HOOFDSTUK 3.

III. Vs. 1-32. In de eerste dagen van de maand Augustus (Hoofdstuk 6: 15) begint nu de werkelijke bouw der muren en der poorten. In dit Hoofdstuk wordt ons in een kort overzicht bericht gegeven van diegenen, welke de enkele delen van de muur van de ene poort tot de andere herstelden. Dit bericht begint met de priesters, die de Schaapspoort en de muur ten noorden daarvan bouwden, en eindigt met de goudsmiden en de kruideniers, die van het zuiden af tot aan de Schaapspoort werkten. Het punt van uitgang wordt genomen aan de noordoostzijde van de tempel, neemt eerst ene richting naar het noorden, dan naar het westen, hierop naar het zuiden, verder naar het oosten en eindelijk weer noordelijk, waar bij de Schaapspoort het eindpunt zich aan het aanvangspunt aaneensluit.

En Eljasib, de hogepriester, de zoon van Jojakim, de zoon van Jozua (Hoofdstuk 12: 10), maakte zich op met zijne broederen, de gewone priesters, en zij bouwden op de fondamenteën, die nog waren overgebleven van de verwoesting van Jeruzalem, de Schaapspoort 1), op de plaats van de tegenwoordige Stefanuspoort, door welke nog thans de Bedouïnen hun schapen, die zij te verkopen hebben, in de stad drijven; zij heiligden 2) ze, ze wijdden ze plechtig in, zodra zij met het bouwen gereed waren, en richtten hare deuren op (Hoofdstuk 6: 1); ja zij heiligden ze tot aan de toren Mea (Hoofdstuk 12: 39; Zach. 14: 16) (= honderd), en bouwden van daar nog een goed gedeelte verder in noordelijke richting, tot aan de toren Hananeël, aan de noordoostelijken hoek der stad.

De Schaapspoort was het dichtst bij de tempel, aan de zuidzijde der stad en dat gedeelte van het dal, van waar men recht op de stad van David en op de tempel zag. Zij werd de Schaapspoort genaamd, omdat de schapen tot de offerdienst geschikt, door deze poort stadwaarts werden ingevoerd. Hierom kan men ook lichtelijk de reden begrijpen waarom de priesters dit gedeelte van het werk der herbouwing op zich genomen hebben.

D.w.z. dat zij, na het bouwen van de Schaapspoort, die voorlopig inwijdden als de eersteling van de verdere poorten en muren. De heiliging of inwijding van de gehelen stadsmuur volgde eerst later, zoals Hoofdstuk 12: 27 vv. vermeld wordt. Hier werd de bouw geheiligd.

En aan zijne hand 1), naast Eljasib met zijne broederen, de priesters, bouwden de mannen van Jericho; ook bouwde verder aan zijne hand Zacchur, de zoon van Imri, met de mannen van zijn geslacht, het vierde stuk, dat de voortzetting van het zo even genoemde derde gedeelte uitmaakte.

Aan zijne hand is hier en in de volgende verzen betrekkelijk in letterlijken zin op te vatten, in de zin van, aan zijne zijde.

De Vispoort aan de noordzijde van Bezetha, dicht bij de vismarkt, nu bouwden de kinderen van Senaä (Ezra 2: 35); zij zolderden die door naast elkaar liggende balken, en richtten hare deuren op, met hare sloten en hare grendelen 1), om de poort te sluiten.

Hoewel volgens Hoofdstuk 6: 1 de deuren niet eerder in de poorten werden gezet, dan nadat alle scheuren waren gedicht, zo wordt het toch hier reeds vermeld, om aan te geven, dat zij, die de poorten bouwden, ook de deuren maakten. Dezelfde mannen, die de poorten, dit is de bedoeling, bouwden, zetten straks ook de deuren er in.

En aan hun hand, verder naar het westen, verbeterde Meremoth, de zoon van Uria, de zoon van Koz (vergelijk vs. 21), en aan hun hand in de tweede lijn, verbeterde Mesullam, de zoon van Berechja, de zoon van Mesezabeël, uit ene zeer aanzienlijke familie in Jeruzalem (Hoofdstuk 6: 19); en aan hun hand, in de derde lijn, verbeterde Zadok, zoon van Baëna.

Voorts aan hun hand, in de vierde lijn, verbeterden de Thekoïeten (2 Samuel 2: 1); maar hun voortreffelijken, de voornamen van de stad, brachten hunnen hals niet 1) tot de dienst huns Heeren 2), waren niet geneigd om zich te schikken naar de wil Gods en van Nehemia en de overige machthebbenden in Jeruzalem, en mede deel te nemen aan de arbeid.

Kanttekening: De armen moeten het kruis dragen, de rijken geven niets.

Velen beijverden zich in dit werk, hoewel zij gene inwoners van Jeruzalem waren; zij raadpleegden alleen het algemeen welzijn en gene bijzondere belangen. Elk Israëliet moest ene hand bieden aan het bouwen van Jeruzalem. Zelfs verscheidene hoofden en aanzienlijken, zowel van Jeruzalem als van de andere steden, werkten mede, zich verplicht rekenende om mede hun best te doen voor het goede werk. Met recht wordt het aan de edelen of voortreffelijken van Thekoa verweten, dat zij geen deel wilden nemen aan dezen dienst, alsof hun rang hen van de verplichting onthief, om God te dienen en goed te doen, dat toch inderdaad de hoogste eer en de ware vrijheid is. Edelen, die de waren adeldom bezitten moeten niets te gering voor zich rekenen, wanneer zij daardoor het welzijn van hun land en van hun medeburgers kunnen bevorderen. Waartoe dient de adeldom anders, dan om juist door dien adeldom in hogere mate en in meer verheven kring dat nut aan te brengen, waartoe personen van minderen rang niet in staat zijn.

De spreekwijze is ontleend aan het steken van de hals in of onder een juk (Jer. 27: 11 vv.). Wie zijn hals in of onder een juk steekt, toont daarmee, dat hij dienstbaar wil zijn. Dit willen de edelen en aanzienlijken van Thekoa niet.

Huns Heeren heeft hier ongetwijfeld op de Heere God betrekking. In de grondtekst staat niet Javeh, maar Adonim, dewijl hier sprake is van een dienen des Heeren, als Oppergebieder van Jeruzalem en Juda.

En de Oude poort 1), tussen de Vispoort en de poort van Efraïm (Hoofdstuk 12: 39), verbeterden Jojada, de zoon van Paseah, en Mesullam, de zoon van Besodja; deze zolderden zij, en richtten hare deuren op, met hare sloten en hare grendelen.

De oude poort. Beter: de poort van de ouden, d.i. van de ouden muur. We nemen aan, dat hiermede wordt bedoeld, dat gedeelte van de ouden muur, hetwelk door Joas, in de dagen

van Amazia, was gespaard gelaten, dewijl in vs. 8 van de brede muur wordt gesproken, die door Uzzia was opgebouwd, na de verwoesting er van door Joas (2 Koningen 14: 13).

Volgens vs. 7 bouwden daaraan twee hoofden met hun onderhorigen; hoogstwaarschijnlijk, dewijl het zeer veel werks kostte en daarmee grote onkosten gepaard gingen.

En aan hun hand verbeterden Melatja, de Gibeoniet (Jozua 9: 3), en Jadon, de Meronothiet, van Merono in de nabijheid van Mizpa gelegen (1 Samuel 9: 5), de mannen van Gibeon en van Mizpa, het tegenwoordige Nebi Samwil 2 uur van Jeruzalem gelegen, tot aan de stoel, aan de rechterstoel, des landvoogds aan deze zijde der rivier, tot aan de plaats waar de landvoogd rechtsdag placht te houden (Hoofdstuk 2: 9).

Aan zijne hand verbeterde Uzziël, de zoon van Harhoja, een der goudsmiden, tot de gemeenschap der goudsmiden behorende; en aan zijne hand verbeterde Hananja, de zoon van een der apothekers, van het gilde of de gemeenschap der apothekers; en zij lieten het gedeelte des muurs, dat nu volgde onaangeroerd, omdat het zich in goeden staat bevond, dewijl het niet met de andere gedeelten was verwoest, toen Jeruzalemdoor de handen der Heidenen was ter nedergeworpen; zij konden dus dit deel, dat zich tot aan de brede muur 1) uitstreckte, laten staan, zonder er iets aan te verbeteren.

De "brede muur" is ongetwijfeld dat gedeelte, hetwelk de Israëlitische koning Joas tot ene lengte van 400 ellen had doen ter nederwerpen (2 Koningen 14: 13), waarna het door koning Uzzia breder en sterker werd opgebouwd (2 Kronieken 26: 9).

Het vermoeden ligt voor de hand, dat de brede muur, die plaats is, waar de Israëlitische koning Joas de muur 400 el van de Efraïm's poort tot de Hoekpoort afbrak, welke later breder en zwaarder werd opgebouwd door Uzzia. Dewijl nu onder de herbouwde poorten, die van Efraïm niet vermeld wordt en deze poort toch volgens Hoofdstuk 8: 16 in Nehemia's tijden aanwezig was, zo kan de niet-vermelding er van in ons Hoofdstuk geen anderen grond hebben als dezen, dat die bij de verwoesting van Jeruzalem's muren is blijven staan.

En aan hun hand verbeterde Refaja, de zoon van Hur, overste des halven deels, rechts- of landgebied, van Jeruzalem.

Voorts aan hun hand verbeterde Jedaja, de zoon van Harum af, dat deel van de muur, dat nabij en tegenover zijn huis lag; en aan zijne hand verbeterde Hattus, de zoon van Hasabneja.

De andere mate of helft verbeterde Malchia, de zoon van Harim, en Hassub, de zoon van Pahath-Moab; daartoe herstelden zij ook de Bakovenstoren 1) tussen de brede muur en de Dalpoort (Nehemia 12: 38) of dat bij de Hoekpoort, of dezelfde.

Indien men vaststelt, dat de Bakovenstoren dezelfde is als de Hoekpoort, is ook de reden opgelost, waarom in deze opgave niet van laatstgenoemde poort sprake is, dewijl zij toch, ook na de Ballingschap, bestond. Robinson en Tobler zijn van mening, dat de Goliathstoren, uit de tijd der kruistochten, gebouwd is op de oude fondamenten van dezen toren.

En aan zijne hand, in de richting naar het Zuiden, langs de westzijde van de stad, verbeterde Sallum, de zoon van Lohes, overste van het andere halve vierde deel van Jeruzalem, het landgebied dat tot Jeruzalem behoorde, met de in het gebied liggende dorpen en plaatsen, hij en zijne dochters.

De Dalpoort aan de westzijde, waar men nu de Jaffapoort vindt, (Hoofdstuk 2: 13), verbeterde Hanum, en de inwoners van Zanoah westelijk van Jeruzalem, nu Zanaâ (Jozua 15: 34); zij bouwden die, en richtten hare deuren op, met hare sloten en hare grendelen; daartoe werden gerekend ongeveer duizend ellen aan de muur, tot aan de Mistpoort 1), welke nog in goeden staat waren, en dus niet behoefden hersteld te worden.

De afstand van de tegenwoordige Jaffapoort tot de plaats, waar vroeger de Mistpoort stond, bedraagt ongeveer 750 Ned. el. De Joodse el, na de Ballingschap, is iets groter als die vóór die gebeurtenis en heeft de lengte van ongeveer de afstand van de top van de middelsten vinger tot aan de elleboog of de oksel.

De Mistpoort nu verbeterde Malchia, de zoon van Rechab (Jer. 35: 2 vv.), overste van het deel Beth-Cheremof der wijngaardeniers, ook het gebied van Beth-Hakerem genoemd (Jer. 6: 1); hij bouwde ze, en richtte hare deuren op, met hare sloten en hare grendelen.

En de Fonteinpoort verbeterde Sallum, de zoon van Kol-Hoze, overste van het deel van Mizpa, namelijk van het land rondom die stad (1 Samuel 9: 5), want de stad zelf behoorde tot het gebied van de Syrischen landvoogd (vs. 7); hij bouwde ze, en overdekte ze, en richtte hare deuren op, met hare sloten en hare grendelen; daartoe de muur liggende tegenover de uitgestrektheid des vijvers Schelah 1) (2 Samuel 17: 17 en Kon. 7: 26), bij des konings hof, en tot aan de trappen, die afgaan van David's stad.

Schelah herinnert aan Siloah. Door de navorsingen van Robinson en Tobler is uitgemaakt, dat de Siloah zijn water uit een onderaards kanaal ontvangt, hetwelk van af de aan de Oostelijke helling van Ofel liggende bron van de Jonkvrouw (Ain Sitti Miriam) 1750 voet lang door de rots is gegraven. Nevens de vijver Siloah aan de Ooster helling van Sion, waar het Tyropoïöndal in het Kedrondal uitwatert, bevindt zich een nu met aarde opgevuld, met bomen en gras bedekte grote oude vijver (Birket el Hakra), door Tobler de beneden vijver Siloah genoemd, ter onderscheiding van een nu nog voorhanden zijnde, die hij, wijl hij noordwestelijk daarvan is gelegen, als de bovenvijver aanduidt. Een van de Siloahvijvers, waarschijnlijk de beneden grotere, is wel de in Hoofdstuk 2: 14 vermelde koningsvijver, in wiens nabijheid tegen het Oosten en Zuidoosten de koningstuin lag.

Na hem verbeterde Nehemia, de zoon van Azbuk, niet te verwarren met de schrijver van dit boek, de zoon van Hachalja (Hoofdstuk 1: 1), overste van het halve deel, het ene halve district van Beth-Zur (Jozua 15: 58), tot tegenover de ingang van David's graven, aan de oostelijke zijde van Zion, en tot aan de door kunst gemaakten vijver (tot nog toe onbekend), en tot aan het huis der helden op de Zion.

Na hem verbeterden de Levieten, aan wier hoofd stond: Rehum, de zoon van Bani; aan zijne hand verbeterde 1) Hasabja, de overste van het halve deel van Kehila (Jozua 15: 44), in zijn deel des lands, met de mannen van zijn district (het andere in vs. 18).

Evenmin als in vs. 18 wordt ook hier opgegeven, wat deel des muurs door deze bouwlieden werd verbeterd. Uit de opgave dat Hasabja, de overste van het halve deel van Kehila, in zijn deel, d.i. wat zijn district betreft, verbeterde, terwijl in het volgende vers van de andere helft van Kehila wordt gesproken, blijkt, dat zij, de Kehilieten, niet gezamenlijk, maar van elkaar gescheiden, hebben gearbeid.

Tobler is van mening, dat Kehila het tegenwoordige dorp Kila is, oostelijk gelegen van Beit Dschibrin.

Na hem verbeterden hun broederen, met Bavai, de zoon van Henadad, de overste van het andere halve deel van Kehila.

Aan zijne hand nevens hem verbeterde Ezer, de zoon van Jesua, de overste van Mizpa ene andere maat of helft, waarvan de eerste helft in vs. 15 of in vs. 7 zal te zoeken zijn; daar wordt ook gesproken van mannen van Mizpa, die gebouwd hebben, tegenover de opgang naar het wapen- of tuighuis, aan de hoek.

Wij moeten bij deze beschrijving de opgaven veeltijds zo laten, als zij daar staan, zonder iets naders omtrent de plaatselijkheid, welke ons vooral in de Tyropoiön, tussen de heuvels Zion en Moria zeer onbekend is, te kunnen bepalen.

Na hem verbeterde zeer vuriglijk, met veel ijver, Baruch, de zoon van Zabbai, ene andere maat, een tweede stuk 1), van de hoek tot aan de deur van het huis van Eljasib, de hogepriester (vs. 1).

Gerekend vanaf de hoek, waarvan in vs. 19 gesproken is. Waar het huis van Eljasib heelt gestaan, is niet meer aan te geven.

Na hem verbeterde Meremoth, de zoon van Uria, de zoon van Koz of Hakkoz, ene andere maat, een tweede stuk-het eerste vindt men in vs. 4, van de huisdeur der woning van Eljasib af, tot aan het einde van Eljasibs huis.

En na hem verbeterden de priesters, wonende in de vlakke velden 1).

Hiermede worden bedoeld, de priesters, die in de Jordaanvlakte woonden, waarschijnlijk te Jericho. Wat zij verbeterden wordt niet opgegeven.

Daarna verbeterden Benjamin, en Hassub, tegen hun huis over; na hem verbeterde Azaria, de zoon van Maäseja, de zoon van Hananja, bij zijn huis; want bij dit deel van de muur, dat zich om de hoogte van Ofel uitstreckte, woonden, wegens de nabijheid van de tempel, meest priesters.

Na hem verbeterde Binnui, de zoon van Henadad, ene andere maat, een tweede gedeelte; het eerste gedeelte is misschien in vs. 18 te zoeken, en de naam Binnui zou dan dezelfde zijn als Bavai, bij beiden wordt Henadad als de vader genoemd; hij bouwde van het huis van Azaria tot aan de hoek en tot aan het punt of het uiterste van de hoek.

Palal, de zoon van Uzaï, tegen de hoek, en de hogen toren over, die van des konings huis, het koninklijk paleis van David tegenover de tempel, aan de noordoostzijde van Sion, uitsteekt, zich verheft, en die bij de voorhof der gevangenis is 1) (Hoofdstuk 12: 39); na of nevens hem maakt Pedaja, de zoon van Paros, een gedeelte van dezen hoekmuur.

Volgens de gewoonte in het Oosten vormde het gevangenhof een deel van de koninklijken burcht op Zion. Een burcht echter had een hogen toren. Dit blijkt ook uit Hoogl.

4, al is het mogelijk, dat de daar vermelde toren van David, waaraan 1000 schilden hingen, allen wapenen der helden, niet met de toren van het koningshuis te vereenzelvigen is, als ook uit Micha 4: 8. Jes. 32: 14. Deze hoge toren van het koninklijke huis, d.i. de koninklijke burcht stond volgens ons vers in de onmiddellijke nabijheid van de hoek op het uiterste punt, want de hoek, de hoge toren van het koningshuis lag tegenover het gedeelte van de muur, dat tot het uiterste punt reikte. Hier vormde de muur een hoek, wijl hij niet verder van het Zuiden naar het Noorden voortliep, maar in een hoekpunt zich naar het Oosten wendde en naar Ofel, de zuidelijken uitloper van Moria zich uitstrekte.

De Nethinim nu (zie 1 Kronieken 9: 2), die in Ofel woonden, tot tegenover de Waterpoort aan het oosten, en de uitstekenden toren, hadden hier hun verblijf.

Hun woningen, die zuidwaarts van het tempelgebouw stonden, strekten zich uit van het zuidoosten van het plein naar het oosten, en waren gedeeltelijk gebouwd op de oostelijke helling van de tempelheuvel, alzo oostwaarts van de Waterpoort.

Daarna verbeterden de Thekoïeten (na Pedaja in vs. 25), ene andere maat of gedeelte, het eerste is in vs. 5 genoemd, tegenover de groten uitstekenden toren, en tot aan de muur van Ofel 1).

Dit stuk liep over het Tyropoiöndal tot aan de muur van Ofel. Aan de noordzijde was geen muur nodig, van wege de zuidelijken muur van het tempelplein.

Van boven de Paardenpoort niet ver van de Tempel en van het paleis verwijderd (de beschrijving gaat hier naar de oostzijde van Zion terug en vervolgt een ander deel van de muur, die over het Tyropoiön naar de Ofel leidde), verbeterden de priesters, een iegelijk tegen zijn huis over.

Hier worden slechts 8 poorten genoemd. Elders lezen wij nog van 4 andere poorten, de poort van Efraïm (Hoofdstuk 12: 39), van Benjamin (Jer.37: 13) de gevangenpoort (Hoofdstuk 12: 39); de Hoekpoort (2 Koningen 14: 13). Deze 4 bij de 8 poorten maken te zamen 12, welke ook aan het nieuwe Jeruzalem worden toegeschreven. (Openbaring 21: 12).

Daarna verbeterde Zadok, de zoon van Immer, tegen zijn huis over. En na hem verbeterde Semaja niet te verwarren met Semaja in 1 Kronieken 3: 22 en 26: 6 vermeld, de zoon van Sechanja, de bewaarder van de Oostpoort.

Na hem verbeterde Hananja, de zoon van Selemja, en Hanun, de zoon van Zalaf, de zesde zoon, namelijk van Zalaf, ene andere maat; het eerste gedeelte vs. 13. Na hem verbeterde Mesullam, de zoon van Berechja, tegen zijne kamer, de onder zijn beheer staande tempelcel, over.

Na hem verbeterde Malchia, de zoon eens goudsmids, behorende tot de klasse der goudsmiden, tot aan het huis der Nethinim en der kruideniers, waar deze hun pakhuis voor de behoeften des tempels hadden, tegenover de poort van Mifkad 1), waar volgens sommigen de raad vergaderde, en tot de opperzaal van het punt, ene hoogte, hoogstwaarschijnlijk te zoeken aan de zuidwestzijde van het tempelplein.

In Ezechiël. 43: 21 wordt van een Mifkad habajith gesproken. (Door de Stat.-Vert. overgezet met: in een bestelde plaats van het huis). Het was die plaats, waar het zondoffer verbrand werd, buiten het heiligdom op een afzonderlijke gedeelte. Wellicht dat dit Mifkad daarmee in verband kan worden gebracht.

En tussen de opperzaal van het punt tot de Schaapspoort toe1), opwaarts, verbeterden de goudsmiden en de kruideniers.

Dit is het gedeelte van de gehelen oostelijken tempelmuur tot de Schaapspoort, van welke de beschrijving (vs. 1) uitging. De oostelijke muur van het tempelplein heeft wellicht bij de verbranding der stad door de Chaldeeërs minder geleden, of het is ook mogelijk, dat bij en na de tempelbouw die deelsgewijze weer hersteld is geworden, zodat er op dit ogenblik weinig aan te doen was.

Zelfs vrouwen hadden aan het werk geholpen: Sallum en zijne dochters (vs. 12). De Apostel Paulus spreekt ook van enige goede vrouwen, die met hem in het Evangelie arbeidden (Fil. 4: 3). Sommigen verbeterden tegenover hun huizen, en anderen zelfs tegenover hun kamer. Wanneer er een werk voor het algemene welzijn moet verricht worden, moet ieder zijn best doen aan dat gedeelte, dat onder zijn bereik is. Als ieder voor zijn eigene deur veegt, zal de straat spoedig schoon zijn. Van Baruch wordt er gezegd, dat hij vuriglijk aan zijn deel verbeterde (vs. 20); niet dat anderen koel of onverschillig waren, maar hij was de ijverigste onder hen, en maakte zich daarom beroemd onder zijne medebouwers. Het is goed aldus ijverig werkzaam te zijn voor ene goede zaak, en het is wel waarschijnlijk, dat de ijver van dezen goeden man, ook anderen opwekte, om hun best te doen. Die het eerst hun werk af hadden, hielpen ook nog hun medegenoten.

Bij nauwkeurige lezing van de bouw der muren, wordt het duidelijk, dat in dit Hoofdstuk sprake is van de gehelen muur, die Jeruzalem omsloot, voor zover dit nodig was. Want juist dat het met de Schaapspoort begint en met die poort eindigt, daaruit blijkt genoegzaam, dat van de gehelen muur sprake is. En al maakt men bezwaar uit de omstandigheid, dat niet van

alle poorten melding gemaakt wordt, die op andere plaatsen wèl vermeld worden, deze zwaarigheid is in dier voege gemakkelijk op te lossen, dat deze niet vermelde poorten niets, of niet veel hebben geleden van de verwoesting door de Babyloniërs. Het is toch niet denkbaar, dat Nebukadnezar niet gerust heeft, aler geen enkele steen meer op de anderen was gelaten, maar dat hij zó is te werk gegaan, dat wat nog bleef staan, geen genoegzame bescherming bood voor de stad, indien zij nog weer eens mocht opstaan. Die gedeelten echter, die verwoest of met de grond gelijk gemaakt waren, werden in de tijd, waarvan dit Hoofdstuk spreekt, weer hersteld.

HOOFDSTUK 4.

OOK ONDER DE TEGENWERKING GAAT HET BOUWEN VOORT.

IV. Vs. 1-23. Nadat reeds bij het begin aan de bouw, Sanballat en de overige tegenstanders daarmee gespot hadden, en de onderneming der Joden hadden belachelijk zoeken te maken, en deze zich eerst daartegen alleen verdedigd hadden met de wapenen des gebeds, gaan de vijanden in hun boosheid verder; en toen zij nu verkonden hadden, dat de muren reeds ter halver hoogte hersteld waren, besloten zij de bouwers onverwachts te overvallen, om hen, te doden, en alzo het werk te doen staken. Nu is de nood op het hoogste, want de last van de arbeid drukt de bouwers zelfs te veel, en hun volksgenoten in het land komen hun berichten brengen omtrent de dreigende gevaren, die hun van wege hun tegenstanders over het hoofd hingen. Nehemia staakt nu voor een korten tijd het bouwen, om zich toe te rusten tot verdediging tegen de aanval der vijanden. Daarna echter, ofschoon nu het ergste gevaar voorbij was, neemt hij alle behoedmiddelen te baat, die slechts te bedenken waren, om gedurende de nu voortgezette arbeid, ene plotselinge overrompeling der vijanden onmogelijk te maken, en blijft met de mannen van zijn gevolg dag en nacht onder de wapenen.

Maar het geschiedde als Sanballat, de in Hoofdstuk 2: 10 genoemde belhamel van onze tegenpartijen, terwijl wij ons weer aan het in Hoofdstuk 3 beschrevene werk van de verbetering van Jeruzalem's muren wilden begeven, gehoord had, dat wij de muur bouwden, zo ontstak hij in gramschap, en werd zeer toornig; en hij, zijne ergernis eerst door smaadredenen willende aan de dag brengen, bespotten de Joden.

En sprak in de tegenwoordigheid zijner broederen, die met hem van dezelfde gezindheid waren, en die hij ter onderlinge beraadslaging had bijeengeroepen, en voor de hoofden van het heir van Samaria, en zei: Wat doen deze amechtige, deze verachtelijke Joden, dat zij niet rustig kunnen blijven? zal men hen laten geworden, als zij gedurig weer wat nieuws aanvangen? zullen zij offeren, menen zij wellicht door offers en geboden een wonder Gods te doen geschieden, dat hen zal doen zegevieren over alle moeilijkheden? zullen zij het in één dag voleinden, zo als dit toch geschieden moet, wanneer er niet anderen tussen beiden komen? zullen zij, zo als zij toch schijnen te hopen, door een wonder van God, de stenen uit de tot stofhopen geworden muren levend maken, daar zij verbrand zijn 1)?

Wat Sanballat hier doet, is niet alleen een spotten met en een bespotten van het volk der Joden, maar bovenal van de Heere God. Niet alleen, dat hij de Joden amechtig noemt en vraagt, of het bouwen hun niet weer belet zal worden, n.l. door de Perzische landvoogden, roept hij ook smalend uit: Zullen zij offeren? Dat is, zullen zij door offeranden God, hun God, smeken om hulp, alsof deze hen kan helpen? Juist in die vraag, op dien toon gedaan, en in dit verband ligt een honen van de Almacht Gods opgesloten. Het is een verachten van het gebed en de offeranden, ongeloof aan en een verachten van de macht en heerlijkheid des Heren. Dit voelt Nehemia dan ook zeer goed, daarom zegt hij straks, dat zij de Heere in de bouwlieden hebben getergd. Maar ook dan is hun schuld gelijk aan die van Goliath tegenover David en het volk.

De Joden gebruikten kalksteen, om te bouwen. Deze stenen verliezen hun kracht en zelfstandigheid in het vuur, zodat zij onbruikbaar worden en ongeschikt voor de herbouw. Daarom vraagt Sanballat spottend, of die verbrande stenen, die alle leven als het ware verloren hadden, d.i. die hun kracht hadden verloren, weer levend zouden worden, d.i. als door een wonder weer kracht zouden verkrijgen en bruikbaar worden. Op allerlei wijze tracht hij het teruggekeerde volk te tarten en moedeloos te maken.

En Tobia, de Ammoniet (Hoofdstuk 2: 10), was bij hem, en zijne woorden bekrachtigende en met andere smaaderenen vermeerderende, zei: Al is het, dat zij bouwen, wat zij tot stand brengen kunnen toch slechts lichte, zwakke muurtjes zijn, zo er een vos 1) opkwame tegen deze nieuw gebouwde stad, hij zou, wanneer hij slechts even langs deze muren sloop, hunnen stenen muur wel verscheuren, en wat zal het dan zijn, wanneer wij met onze krachtige mannenhanden de muur wilden vernietigen?

Het tartende ligt juist in de manier, waarop een vos loopt en zich beweegt. Namelijk, al sluipende, om óf zijn prooi te bemachtigen, óf om naar alle kanten het oog te laten gaan, of er ook een vijand is, die hem belaagt. Stil, sluipend spoedt een vos zich voort. Welnu, wil Tobia zeggen, als nu zulk een sluipend voorttrekkende vos maar even de muur raakt, zo zal hij reeds vallen. Smalender kan het niet.

Wat zouden wij doen, om ons tegen deze spotredenen onzer vijanden te verdedigen, dan ons gebed tot God opzenden, en Hem in stilte onze noden klagen? Hoor, o onze God! ongeveer deze woorden spraken wij (vs. 19); hoor ons gebed, en merk op, dat wij zeer veracht zijn, en keer hun versmaadheid, de hoon, waarmee zij ons bejegenen, weer op hun hoofd, en geef hen over tot enen door in een land der gevangenis, opdat zij even als ons is te beurt gevallen, naar een vreemd land in ballingschap mogen gevoerd worden, en daar bespot en gesmaad worden, tot ene billijke vergelding van hunnen wrevel tegen ons.

En dek hun ongerechtigheid niet toe; voor Uwe ogen, dat Gij ze ongestraft zoudt laten: en hun zonde worde niet uitgedelgd van voor Uw aangezicht, maar bewaar ze in Uwe gedachtenis, om ze op Uwen tijd te vergelden; want zij hebben met hun spotredenen en hunnen smaad niet alleen ons gehoond, maar zij hebben U getergd, staande tegenover de bouwlieden 1), d.i. zij hebben U uitgedaagd en gehoond, door het werk te bespotten, dat wij in Uwe kracht en op Uw bevel hebben verricht; en nu kunt Gij immers niet stilzwijgen, want het is Uwe eer, die zij hebben aangerand, Uwen Naam hebben zij te schande willen maken.

Toen Nehemia werd geboodschapt, wat Sanballat en Tobia hadden gezegd, wendde hij zich tot de Heere God, om zijne en des volks noden de Heere te klagen en bekend te maken. Hij wreekt zich niet, maar geeft de wraak in de handen zijns Gods. Wat hij hier vraagt is, dat de Heere deze mannen moge vergelden naar hun boosheid, niet omdat zij het volk des Heren hadden aangerand, maar in dit volk de Heere zelven. Nehemia vraagt hier niet, dat de Heere nooit de zonde zal vergeven, maar dat Hij ze niet vergeven zal. Hierop hebben wij wel te letten. Wat hij vraagt is, dat hem en zijn volk door de Heere recht worde gedaan tegenover de vijanden, die het op hun ondergang hebben gemunt. Wat Nehemia voor ogen heeft, is het recht der wedervergelding (jus talionis).

Doch wij bouwden, nadat wij ons door het gebed versterkt gevoelden, vrolijk en welgemoed, zonder ons verder aan het spotten van onze tegenstanders te storen, de muur, zodat de ganse muur in zijne gehele lengte om de stad zamengevoegd werd tot zijne helft, ter halver hoogte, toe; want het hart des volks, van de bouwlieden, zoals in Hoofdstuk 3 bij name genoemd zijn, was om te werken, waardoor dan ook het bouwen voorspoedig en goed voortging.

En het geschiedde, als Sanballat, en Tobia, en de Arabieren (Hoofdstuk 2: 19), en de Ammonieten, en de Asdodieten, bewoners van de stad Asdod in het kustland der Filistijnen (Jozua 13: 2), hoorden, dat de verbetering aan de muren van Jeruzalem toenam, en wel meer dan zij verwacht hadden in zulk een korten tijd, en dat de scheuren in de muren begonnen gestopt te worden, zo ontstaken zij zeer in toorn; want hun nijdig en boosaardig hart kon het niet verdragen, dat de kinderen van Juda voorspoedig waren in hunnen arbeid.

En zij maakten allen tezamen ene verbintenis, zij verbonden zich tegen de gehate Joden en zwoeren, dat zij zouden komen om tegen Jeruzalem te strijden, en door enen plotselingen aanval ene grote verwarring en ene verbijstering daarin te maken, waardoor het verdere bouwen zou gestaakt worden.

Maar wij, ik Nehemia en de overige bestuurders bij het bouwen, baden tot onzen God, dat Hij ons zou ondersteunen tegen onze vijanden, en zetten wacht-posten tegen hen 1) op ene plaats, waar de vijanden goed konden worden gadeslagen; dag en nacht, hield men zich op dien post, en wij rustten ons zo toe, niet alleen met het geestelijke wapen des gebeds, maar ook met de nodige krijgswapenen, om alzo hunnenthalve steeds op onze hoede te zijn tegen elke aanval en ons tegen hen te kunnen verdedigen.

Het onderwijs, hetwelk de Heere Christus ons geeft, tot onzen geestelijken strijd, komt met dit voorbeeld overeen (MATTHEUS. 26: 41): Waakt en bidt. Indien wij menen genoeg geheiligd te zijn door het Gebed alleen en er de waakzaamheid niet bijvoegen, zo zijn wij nalatig in onzen plicht en beproeven God. Indien wij alleenlijk waken en niet bidden, zijn wij hoogmoedig en verachten God en verbeuren dus, in beider opzicht, Zijne bescherming en gunst.

Toen zei Juda, de Joodse gemeente die met het bouwen bezig was, tot mij en hun vertegenwoordigers, zeggende: De kracht der dragers is vervallen of is vervallende, en des stofs is veel; het aantal werklieden is, nadat zij door het betrekken der wachtposten zo verminderd zijn, te weinig tot wegruiming van het puin, dat door de verwoesting der muren is opeengehoopt, zodat wij, daar ons nu voor het eigenlijke bouwen de krachten geheel ontbreken, aan de muur niet zullen kunnen bouwen, alzo had ik zelfs tegenover mijne eigene volksgenoten met grote zwarigheden te kampen.

Hoewel de gegrondheid van de klachten der Joden erkennende, toch kon ik de wachtposten niet intrekken, om daardoor meer arbeiders te hebben, want nu hadden, naar ik vernam, onze vijanden gezegd: Zij, de Joden, zullen het niet weten noch zien, dat wij

voornemens zijn hen te overvallen, totdat wij in het midden van hen komen, en als ons die heimelijke overval gelukt, slaan wij hen dood; also zullen wij het werk doen ophouden.

En het geschiedde, als de Joden, die bij hen woonden, en niet naar Jeruzalem waren gekomen om mede te bouwen, maar gebleven waren in hun woonplaatsen in de nabijheid onzer vijanden, kwamen, verhaalden zij welk doel, de bovengenoemde wederpartijders hadden, Zij vreesden zozeer voor dien onverhoedsen aanval, dien zij meenden, dat wij niet zouden kunnen weerstaan, dat zij het ons wel tienmaal zeiden, wat zij voor ons vreesden, gedurig hetzelfde herhalende, en niet een of twee, maar uit alle plaatsen, waarin zij woonden en van waar zij tot ons gekomen waren, zeggende; door dewelke beter, dat gij 1) tot ons wederkeert, want wij twijfelen er niet aan, of weldra zult gij de strijd moeten aanvangen tegen de vijanden, die u zo onverwachts denken op het lijf te vallen. Geeft nu het bouwen op, en keert met ons terug om ons te beschermen.

In het Hebr. Ascher thaschoeboe aleenoe. Dit betekent hier, dat gij tot ons wederkeert. Het Hebr. woord staat hier voor Ki, gelijk dat meermalen gebeurt, zie 1 Samuel 15: 20. 2 Samuel

4. Esther 1: 19 e.a. Zij wilden de mannen met zich mede hebben naar de verschillende plaatsen, om hen te beschermen, want de vijanden omgaven hen van alle zijden. Sanballat met de Samaritanen tegen het Noorden, de Ammonieten tegen het Oosten, de Arabieren in het Zuiden en de Asdodieten in het Westen.

Daarom zette ik in de benedenste plaatsen, achter of aan de buitenzijde van de muur, en op de hoogten 1) Luther zegt: in de kuilen), en ik zette het volk naar de geslachten, met hun zwaarden, hun spiesen en hun bogen.

In het Hebr. Batsichim. Eigenlijk een droge, dorre, kale plaats, en daarom hier in de zin van vrije plaats, waar niets in de weg stond, om uit te zien naar de aanrukkenden vijand. Juister vertaling daarom is deze Daarom zette ik in de benedenste plaatsen achter de muur, op vrije plaatsen: daar stelde ik het volk naar de geslachten met hun zwaarden, hun spiesen en hun bogen.

En ik zag toe, en maakte mij op 1) de strijders tot dapperen tegenweer aanmoedigende en zei tot de edelen en tot de overheden, die aan de spits stonden, en de verdedigingsmaatregelen bestuurden, en tot het overige des volks, dat onder hun bevelen stond a): Vreest niet voor hun aangezicht, namelijk voor onze wederpartijders; denkt aan dien groten en vreselijken HEERE 2), die voor u strijdt (Deuteronomium 3: 22; 23: 3 vv. 31: 6), en strijdt getroost en onbevreesd voor uwe broederen, uwe zonen en uwe dochteren, uwe vrouwen en uwe huizen, want de vijanden bedoelen niets minder dan de vernietiging van onze gans gemeente.

Numeri 14: 9; Deuteronomium 1: 21.

En ik zag toe en maakte mij op, is een Oosterse uitdrukking, in de plaats van, en ik ging heen, en wordt vooral gebruikt, om een levendige voorstelling van zaken te geven. Nehemia wil hiermede zeggen, dat op dit ogenblik hij niet alleen vol moed was, maar ook vastbesloten te werk ging, sterk door het vertrouwen op de Heere Heere. Hij wist het, dat het hier den

strijd gold voor de heerlijkheid van Gods Naam en voor het heil van zijn volk, en daarom zal hij de vijand geen duim breed gronds toestaan, maar met alle geoorloofde middelen zich in staat van tegenweer stellen. Door woord en daad wil hij tonen, dat hij in de bres treedt voor de heilige stad en de heiligen tempel zijns Gods.

Zij, die met ogen des geloofs, de groten Schutsheer der Kerk, in Zijn vreselijkheid en verschrikkelijkheid beschouwen, zullen dezelve vijanden altoos als verachtenswaardige schepsels, als nietige wormen aanmerken. De overheersende vreze Gods is het beste tegengift tegen de verschrikkende vreze der mensen.

En het geschiedde van dien dag af, gedurende het voortzetten van het bouwen aan de muur, die nog maar tot de helft der hoogte gevorderd was, (vs. 6), dat de helft mijner jongens¹⁾ tot mijn gevolg behorende (vs. 23; Hoofdstuk 5: 10 en 16), doende waren aan het werk, aan de muur en de andere helft van hen hielden de spiesen, en de schilden, en de bogen, en de pantsiers; zij stonden daar niet alleen om de gevreesde overvallen der tegenpartijders gewapend af te weren, maar zij bewaakten ook de wapenen van de anderen, die bezig waren met bouwen; en de oversten waren achter het ganse huis van Juda, om opzicht te houden en bij enen mogelijken overval aan te vallen tegen de vijand.

Mijne jongens zijn degenen, die in Nehemia's dienst als landvoogd waren en hem ter zijde stonden, om de orde in de stad te bewaren, bij wijze van politie.

Wat nu betreft degenen die aan de muur bouwden, zo waren zowel degenen die de last droegen, en die oplaadden, also deels de lastdragers, tot wegruiming van het puin, en tot het aanbrengen van bouwstenen en verders opladers, zij waren een ieder met zijne ene hand doende aan het werk en de andere hand hield het geweer ¹⁾, ene werpspies, daar desnoods ene hand genoegzaam was, om het puin en de stenen in de draagkorven te rapen, en deze, die van hengsels voorzien waren, weg te dragen,

De lastdragers hadden maar één hand nodig, om de manden te vullen, of de stenen op te laden, vandaar dat zij de ene hand gebruikten, om de werpspies vast te houden, maar de eigenlijke bouwers (vs. 18) de metselaars, moesten beide handen gebruiken, en daarom hadden zij het zwaard aan de lenden gegord, om, als het nodig was, de troffel met het zwaard te verwisselen.

En of, ook de bouwers, waaruit de andere afdeling bestond, die bezig waren het muurwerk op te trekken en te verbeteren, hadden een iegelijk zijn zwaard aan zijne lendenen gegord ¹⁾ omdat zij beide handen tot het werk nodig hadden, maar daarentegen niet veel behoeften te bukken, en bouwden alzo; maar die met de bazuin blies, een trompetter, die in geval van nood aan degenen, die met de arbeid bezig waren, het teken tot spoedige vereniging kon geven, was bij mij, en ik stond aan de spits van de afdeling der jongelingen (vs 16), die de volle wapenrusting droegen, en bestemd waren om de eersten aanval te weerstaan.

Zij konden het werk niet zo zeker en gerust opvatten, dat zij de wapenen konden neerleggen, wetende hoe rusteloos en onvermoeid hun wederpartijders in hun pogingen waren

en dat zijn nu het ene slinkse doel hun mislukt was, het lichtelijk op een anderen boeg zouden wenden. Evenzo moeten wij in onzen geestelijken strijd altoos op de wacht staan, tegen de vijanden onzer zaligheid, en niet verwachten, dat onze strijd zal eindigen voordat ons werk af is.

En ik zei toen ik dezen bazuinblazer bij mij stelde, tot de edelen en tot de overigen des volks (Hoofdstuk 2: 16): Het werk is wegens de uitgestrektheid der muren rondom de gehele stad groot en wijd, en wij zijn op de muur verstrooid, afgezonderd van elkaar bij de verschillende gedeelten werkzaam (Hoofdstuk 3), de een ver van de ander, en wij kunnen op verschillende punten door de vijand worden aangegrepen, zonder dat wij vooraf kunnen berekenen, op welk punt de aanval zal plaats hebben.

Ter plaats, waar gij het geluid der bazuin zult horen, om het sein te geven, daarheen zult gij u tot ons, mij en mijne jongens verzamelen {1} {a}; onze God zal voor ons strijden, en maken dat de vijanden hun doel niet zullen bereiken.

{a} Exodus 14: 25; Deuteronomium 1: 30; 28: 7.

{1} Aan de gehelen muur werd tegelijkertijd door de verschillende werklieden gearbeid, maar nu ontvangen zij het bevel, om, wanneer de bazuin zou schallen, en oproepen tot de strijd, zich te verzamelen. Zo behoort het ook in het geestelijke te gaan. God geeft aan al Zijne knechten op verschillende plaatsen arbeid voor Zijn koninkrijk. De een is hier, de andere in een ander gedeelte van de wijngaard geplaatst, werkende een ieder naar zijn eigenaardige roeping, maar tegenover de gemeenschappelijken vijand van het Godsrijk behoren zij allen één te zijn en zich als één man te verzamelen tot de strijd.

Alzo waren wij doende aan het werk, ons houdende aan hetgeen afgesproken was, en de helft van hen, van de tot mijn gevolg behorende jongelingen, die als wachtposten gesteld waren, hielden de spiesen, van het opgaan des dageraads, tot de tijd van het voortkomen der sterren toe, van des morgens vroeg tot des avonds laat.

Ook zei ik te dier tijd, een nieuwen voorzichtigheids maatregel nemende, tot het volk tot degenen die aan de muur arbeidden: Een iegelijk vernachtte, in plaats van des avonds na de afloop der werkzaamheden zich te verstrooien in de omliggende plaatsen, met zijnen jongen, dien hij als handlanger bij zich heeft, binnen Jeruzalem, opdat zij ons des nachts ter wacht zijn, en des daags aan het werk; wij zijn immers talrijk genoeg, om gedurende de nacht wachtposten uit te zetten, en kunnen dan nog wel bij afwisseling slapen, om nieuwe krachten voor de arbeid te ontvangen.

Voorts noch ik, noch mijne broederen, die tot mijne familie en mijn geslacht behoorden noch mijne jongelingen, de joodse knapen van mijn gevolg (vs. 16), noch de mannen van de wacht, die achter mij waren, die door de regering van Perzië ter mijner beschikking gesteld waren, (Hoofdstuk 2: 9), wij trokken gedurende de gansen tijd van de bouw, zelfs des nachts onze klederen niet uit 1); een iegelijk van ons had zijn geweer om terstond ter verdediging gereed te zijn en water, 2) om de dorst te lessen.

Hiermede wordt voorgesteld, hoe leraars en predikers aan het huis des Heren in de strijdende Christelijke kerk moeten arbeiden; dat zij met de ene hand de gemeente Gods moeten bouwen en oprichten op het fundament der Profeten en Apostelen (Efeze. 2: 20) maar met de andere hand het zwaard des Geestes houden (Efeze. 6: 6. Tit. 1: 9) om daarmee de vijanden weg te drijven en hen te weerstaan.

De Christenen zijn te gelijk arbeiders en krijgslieden, met de ene hand bouwen zij, en met de andere vechten zij, en zij worden door het geklank des Evangeliums nu eens naar de ene dan weer naar de andere plaats geroepen. Zij zijn allerwegen in de wereld verstrooid, maar zij vormen één leger, en moeten gereed staan als één man tegen de gemeenschappelijken vijand, waar ook de aanval geschiedt.

Nehemia zelf en al zijne mannen, hielden zich bij hunnen arbeid, des daags en des nachts, altijd bereid zijnde om de vijand af te keren. Alzo moeten wij steeds op onze hoede zijn tegen onze geestelijke vijanden, niet alleen terwijl het licht is, maar ook vooral in de duisternis, want zij zijn de beheersers van het rijk der duisternis in deze wereld. Het was een teken, dat hun hart altijd bij hun werk was, wanneer zij ten allen tijde gereed waren voor de dienst. Een goed werk zal ook voorspoedig vorderen, wanneer zij, die er aan arbeiden, er met hun ganse hart bij zijn; en Satan vreest de waakzamen Christen aan te vallen, of, wanneer wij aangevallen worden, strijdt de Heere voor ons. Zo moeten wij tot aan het einde van ons leven op onze hoede zijn, en nooit onze wapenrusting afleggen, vóórdát ons werk en onze strijd is geëindigd; dan zullen wij ontvangen worden in de eeuwige rust en vreugde van onzen God en Heere.

In het Hebr. Isch schilcho hamaïm. Letterlijk vertaald: Een ieder zijn zwaard het water. Deze woorden zijn zeer moeilijk te verklaren. Onze Staten-vertalers hebben het woordje *en* er tussen ingevoegd en plaatsen als kanttekening, d.i. voor de dorst, of om zich te baden. Luther zet over: een iegelijk liet het baden na. Anderen, zoals Bötticher en Keil willen lezen in plaats van: Cheminoe, d.i. rechts, aan de rechter zijde, zodat dan een iegelijk zijn zwaard aan zijn rechterzijde had leggen. Wij voor ons houden ons aan de kanttekening van de Staten-Overzetting, in de zin van, water voor de dorst.

HOOFDSTUK 5.

NEHEMIA RUIMT DE BEZWAREN VAN HET VOLK UIT de WEG.

Vs. 1-19. Nog gedurende de tijd van het bouwen verheft zich van de zijde der minder gegoeden in de gemeente, die voornamelijk tot de arbeid waren geroepen, en die nu van wege de duurte der levensmiddelen voor zich zelve en de hunnen de nodige levensbehoeften niet konden verkrijgen, ene klacht tegen de aanzienlijken en rijken. Dezen hielpen hen wel met geld en graan, maar alleen als zij hun land verpandden, of hun zonen en dochters als lijfeigenen overgaven; en alzo overtraden zij de wet van God, die in tijden van nood aan de rijken gebood, om hun eigen voordeel te verloochenen, en barmhartigheid jegens de arme broeders te oefenen. Nehemia echter, die door zijn eigen voorbeeld reeds genoeg getoond had, hoe men zich moest gedragen onder de toenmalige omstandigheden, tast de zaak ernstig aan, en heft de bezwaren der armen op, terwijl hij de rijken bij ede verplicht, om zich voortaan te onthouden van alle onderdrukking.

Maar het geroep des volks, van de armen en geringen, in de eerste helft van de maand Elul of September (Hoofdstuk 6: 15), en dat hunner vrouwen was groot, tegen hun broederen, de Joden, tegen de voornamen en de rijken. Zij klaagden over de hardheid, waarmee dezen in de duren tijd, nu er gebrek aan voedsel was, terwijl er zo vele handen aan de landbouw en andere beroepen waren ontruikt, hen verdrukten.

De duurte kon ook zonder misgewas daardoor veroorzaakt zijn: 1e. dat de rondom wonende vijandelijke naburen de toevoer van graan naar Jeruzalem verhinderden; 2e. dat van wege het bouwen vele Joden uit de meer verwijderden omtrek naar Jeruzalem waren gekomen, waardoor het getal verbruikers was vermeerderd; 3e. dat velen verhinderd waren hun gewone bezigheden te verrichten, omdat zij moesten deelnemen aan het opbouwen der muren.

In de volgende verzen wordt nu aangegeven, hoe de drie klassen, die onder de druk der tijden leden, zich zochten te helpen en wordt de enige uitweg, dien iedere klasse, naar hare omstandigheid, overbleef, met een "laat ons" ingeleid. Er is echter daarbij op te merken, dat zij niet nu eerst van deze noodmiddelen wilden gebruik maken, maar het reeds hadden gedaan en zo onder de geweldenarijen der rijken en voornamen waren geraakt, die hun nood in hun voordeel hadden gebezigd.

Want er waren, onder degenen, die kwamen klagen, die, omdat zij tot het geringe volk behoorden, zeiden: Onze zonen en onze dochters zijn zo talrijk, wij zijn velen, en wij hebben niets om van te leven; daarom hebben wij, om ons voedsel te verschaffen, en niet van honger om te komen, koren van de rijken opgenomen 1), geleend, opdat wij eten voor ons en de onzen zouden hebben, en alzo zouden kunnen blijven leven.

Dit kan ook vertaald worden: laat ons opnemen, en de grondtekst eist dit. Zij stellen dan voor, om hun kinderen ten onderpand te geven, opdat zij toch niet van honger behoefden om te komen. Dit was de klacht van de arbeiders, die geen enkel stuk onroerend goed te onderpand konden geven.

Ook waren er, die wel iets bezaten, maar dat niet genoeg opbracht om er van te leven, die zeiden: Wij verpanden onze akkers, en onze wijngaarden, en onze huizen, opdat wij van het geld dat wij daarvoor ontvangen, in dezen honger koren tot ons levensonderhoud mogen opnemen. 1).

Deze waren degenen, die wel onderpand hadden, maar het reeds hadden uitgegeven en nu van het gebruik hunner akkers waren beroofd, zodat zij ze zelf niets konden bebouwen.

Desgelijks waren er, die zeiden: Wij hebben geld ontleend tot des konings cijns, om daarmee de belasting, die wij aan de koning verschuldigd zijn, te kunnen betalen, op onze akkers en onze wijngaarden.

In deze verzen komt drieërlei klacht voor: 1e. de klacht van hen, die gedwongen waren, om hun kinderen tot het verkrijgen van spijs te verkopen (vs. 2); 2e. de klacht van anderen die hun velden verpand hadden om daarvoor levensmiddelen te kopen (vs. 3); 3e. de klacht van zulke personen, die, naar het schijnt wel in staat waren om hun huisgezinnen te onderhouden, maar die de koninklijke schatting niet konden betalen en die van de rijken tegen ongehoorde interesten, geld hadden moeten lenen, en waarvoor zij dan ook hun akkers tot onderpand moesten geven.

Deze zijn degenen, die nog wel in het bezit waren hunner akkers, maar zoveel geld hadden geleend, dat zij de oogst nodig hadden, om daarmee hun schuld te betalen, zodat er voor hen zelf niets overbleef.

Het zou toch billijk zijn, dat de rijken onder ons, ons verschaften wat wij nodig hebben, ook zonder er zoveel voor te vergen. Nu is toch ons vlees als het vlees onzer broederen, onze kinderen zijn als hun kinderen¹); immers heeft bij ons, die toch al te maal Gods volk en Abrahams kinderen zijn, de een niets voor bij de ander, en ziet, de rijken handelen niet met ons als zodanig; zij willen ons slechts lenen tegen zware pand; wij onderwerpen uit nood onze zonen en onze dochters tot dienstknechten, ja, er zijn enige van onze dochters onderworpen, zodat zij in de macht onzer handen niet zijn²), en wanneer de rijken niet billijker met ons handelen, dan zullen die misbruiken zich nog verder uitstrekken; wij zijn niet meer dan lijfeigenen, en anderen hebben onze akkers en onze wijngaarden.

D.i. wij zijn niet van slechter conditie dan de rijken van ons geslacht, en onze armoede komt men, naar de goddelijke wet (Deuteronomium 15: 7: 8), niet te hulpe, dan tegen de hoogste rente (woeker).

Wat de rijke Joden gedaan hadden, kon met de letter der wet gedekt worden (Deuteronomium 8), maar druiste toch in tegen de geest der wet, dewijl de verkochten niet als slaven mochten behandeld worden en in elk geval in het zevende jaar weer moesten worden vrijgelaten.

In het Hebr. Weëen leëel jadeenoe. Letterlijk: niet tot God is onze hand, d.w.z. in onze macht is het niet, om daaraan iets te veranderen en daarom nemen wij de toevlucht tot de

Overheid, in dit geval Nehemia als landvoogd, opdat deze als beschermer der verdrukten zou optreden. -

Toen ik nu hun geroep en deze woorden hoorde, ontstak ik zeer, omdat de rijken zich zo weinig aan de wet des Heren hielden.

En mijn hart beraadslaagde in mijn na lang met een bekommerd en bedroefd gemoed nagedacht te hebben, besloot ik de rijken niet te verschonen; en daarna twistte ik met de edelen en met de overheden en zei tot hen: wilt gij tegen het uitdrukkelijk verbod in Deuteronomium 23: 20 (vgl. Exodus 22: 25) woeker bedrijven tegen uw eigen volk; gijlieden vordert enen last 1), die niet te dragen is, een iegelijk van zijnen broeder. Voorts beleide ik ene grote vergadering tegen hen; ik riep ene vergadering der gemeente bijeen; om te beraadslagen over het gedrag der rijken, en middelen ter tegemoetkoming der armen te beramen.

Een last vorderen, wil hier zeggen, woeker drijven. Wat de aanzienlijken deden was geheel en al tegen Gods wet in, zoals die luidt Exodus 22: 25-27. Uitdrukkelijk had God verboden, om op de armen onder zijn volk woeker te leggen, en zo men van de arme pand had genomen, moest het vóór de avond weer teruggeven zijn. Lenen tegen rente was niet verboden, maar woeker volstrekt ongeoorloofd.

En ik zei, tot hen: Wij, ik en andere mannen, die zoals ik gezind zijn, wij, die onlangs uit Babel zijn teruggekeerd, hebben onze broederen, de Joden die aan de heidenen verkocht waren, naar ons vermogen weer gekocht, opdat het hun mogelijk zou zijn, naar het vaderland terug te keren; en zoudt gijlieden ook uwe broederen verkopen, of ze u toeëigenen, of zouden zij ons verkocht worden? Hebben wij daarom geld gegeven en hen van de Heidenen bevrijd, opdat gij hen weer onder elkaar zoudt verkopen en tot lijfeigenen maken? Toen zwegen zij en vonden geen antwoord, ter hunner rechtvaardiging.

Voorts zei ik: De zaak is niet goed, die gijlieden doet; zoudt gij niet wandelen in de vreze onzes Gods, om de versmading der Heidenen, onze vijanden 1)? Zullen dan de Heidenen, onze vijanden, gene reden hebben om ons nog meer te smaden, wegens zulk ene onbarmhartigheid jegens onze eigene broederen?

Waar Nehemia er op gewezen heeft, dat zij de Joodse slaven in Babel hadden vrijgekocht, opdat deze met hen zouden kunnen optrekken naar Jeruzalem, stelt hij hun hier voor, wat de Heidenen nu wel van hen moesten denken, nu zij, in het eigen land teruggekeerd, hun eigene broeders weer slaven maken en als slaven houden. Hoe moeten de Heidenen, wil hij zeggen, wel van ons denken, hoe moeten zij ons niet van liefdeloosheid en onbarmhartigheid beschuldigen!

Ik, mijne broederen, en mijne jongens, vorderen wij ook geld en koren van hen? Lenen wij hen ook op woeker? Laat ons toch dezen last nalaten 1) van hen te vorderen, laat ons geen last op hen leggen, dien zij niet kunnen dragen.

Dit kan ook vertaald worden: Ik en mijne broederen, en mijne jongens, lenen ook geld en koren aan hen, doch wij laten het geleende hen, d.w.z. wij vragen het niet terug, of vragen onderpand. Nehemia wijst op zijn eigen gedrag, om hen in vs. 11 te vermanen, evenzo te handelen.

Geeft hun toch als heden terstond weer hun akkers, hun wijngaarden, hun olijfgaarden en hun huizen; en ontslaat hen voortaan van die hoge interesten, en van het honderdste 1) deel van het geld, en van het koren, de most en de olie, die gij hun hebt afgevorderd 2), gij hebt tot hiertoe één percent per maand genomen van hetgeen gij hun geleend hebt.

In het achtste gebod wordt verboden de woeker, die van de Joodse en Lombardysche Bankhouders getrokken wordt, welke wel door de hedendaagse burgerwetten meer gematigd en dus toegelaten is, maar evenwel in geweten niet kan worden toegestemd, voor zover die van de armen wordt getrokken en de gewone mate van geldrente veel te boven gaat, buiten enig gevaar van verlies, en daarbij panden van noodzakelijk gebruik aan de mensen onthoudt. Welke dingen, de geldrenten makende tot een bijtenden woeker, en uit dien hoofde van de geldrenten zelf afgescheiden zijnde, zo durven wij deze (n.l. de renten) als zover zij bestaan in enig toevoegsel voor het gebruik van zijn geld, boven dit van een ander, volgens zijn toestemming en verbintenis, te ontvangen, niet geheel en al veroordelen, gelijk sommige Paapse schoolleraren (die evenwel zelf verscheidene gevallen uitzonderen), Lutherse en ook onze Godgeleerden, meest onder de Engelse, hebben gedaan, naardien God ze in Israël eertijds met zekere zedelijke en burgerlijke bepalingen verbiedende, voor het overige heeft vrijgelaten. En naardien al verder de natuurlijke billijkheid het meebrengt, dat die geld van een ander ontvangt tot zijn nut, daarvoor zakelijke dankbaarheid door enige mededeling van zijn profijt bewijze, en dat die geld aan een ander leent tot zijn eigen nadeel of gemis, terwijl een ander er profijt van heeft, en die ook gehouden is voor zich en de zijnen te zorgen enige winst daarvan trekke.

Dit één percent is als maandelijks interest te rekenen; dat is dus ene jaarlijkse interest van 12 percent. In dien ouden tijd nam men echter meermalen zo hoge interest, maar het was aan de Israëlieten verboden, vooral als er aan de armen geleend was.

Zie hoe ernstig en toch hoe nederig Nehemia hen overtuigt; hoewel hij de macht had om te bevelen, toch verzoekt hij, om hen door liefde te overtuigen; hoe bijzonder dringt hij er op aan, om liefderijk jegens de armen te zijn; hij bracht hun onder het oog welke hun verplichtingen waren, en kon wijzen op zijn eigen voorbeeld, en op dat zijner vrienden. Als men zelfzuchtige mensen wil overreden, is het goed op anderen te wijzen, die mild en weldadig zijn; maar het beste is te wijzen op het voorbeeld van Hem, die hoewel Hij zelf rijk was, om onzent wil arm wilde worden (2 Kor. 8: 9).

Toen zelden zij: Wij zullen het wedergeven, de akkers, de wijngaarden, de olijfgaarden en de huizen, en van hen in het vervolg niets zoeken 1), dat ons niet met recht toekomt, geen woeker, gene afpersing meer van hen eisen, hun zonen, hun dochters, zullen wij teruggeven; Wij zullen alsoo doen, als gij zegt. En ik riep de priesters, opdat zij getuigen zouden zijn van de nu volgende plechtige belofte, die met ede zou bezworen worden, en ik deed hen, de

edelen en de overheden, zweren in tegenwoordigheid der priesters, dat zij doen zouden naar dit hun eigen woord 2).

Dit wil niet zeggen, dat zij de rente ook moesten teruggeven, die zij al hadden ontvangen, maar dat zij voortaan geen woeker meer zouden nemen, zoals zij tot nu toe hadden gedaan.

Nehemia deed hen zweren in tegenwoordigheid van de priesters, niet alleen, opdat het op plechtige wijze zou geschieden, maar ook, opdat bij latere moeilijkheden, de priesters er van wisten en deze dan bij het uitspreken van het recht, daarmee zouden kunnen rekenen.

Ook schudde ik op ene zinnebeeldige wijze mijnen boezem (Jes. 49: 26) uit, nam mijn gewaad met beide handen, bracht het aan mijne borst, zodat het daar als het ware een zak vormde, en maakte ene beweging alsof ik het uitschudde, en zei, terwijl ik het weer uitgespreide ledige gewaad toonde: Alzo schudde God uit allen man die dit woord niet zal bevestigen, uit zijn huis en uit zijnen arbeid, en hij zij alzo uitgeschud en ledig, zo als dit mijn gewaad nu is. En de ganse gemeente zei, ter bekrachtiging van mijne woorden: Amen! en zij prezen de HEERE voor het gelukkig gevolg, waarmee Hij mijne bemoeiingen, om de armen tegen de onderdrukkingen der rijken te beschermen, bekroond had. En het volk deed naar dit woord; zij, die de belofte (vs. 12) afgelegd hadden, hielden die ook.

Het volk prees de Heere; zij hadden die belofte niet met weerzin gedaan, maar met alle mogelijke uitdrukkingen van vreugde en dankbaarheid. Alzo deed ook David toen hij zich de beloften van God toe-eigende; hij zong en gaf Gode lof (Psalm 56: 12). Maar ook, zij deden, wat zij beloofd hadden. Goede beloften zijn goede zaken, maar het volbrengen daarvan is het voornaamste, is alles.

Ook 1) van dien dag af, dat hij, de koning, mij bevolen heeft hun landvoogd te zijn in het land Juda (Nehemia 2: 8), van het twintigste jaar af, tot het twee en dertigste jaar van de koning Arthasasta, zijnde twaalf jaren (van 445-433 v. Chr.), heb ik, met mijne broederen, het brood des landvoogds, dat mij als zodanig was toegestaan te ontvangen, door ene som, welke de gemeente ten mijnen behoeve moest opbrengen, niet gegeten.

Aan de vorige gebeurtenis knoopt Nehemia nu ene korte mededeling, omtrent zijn bestuur en de wijze, waarop hij over het volk heeft geheerst, om daarmee te tonen, hoe hij, zonder zich zelf te verrijken, of voor zijn eigen voordeel te zorgen, het goede voor zijn volk had gezocht. In plaats van de lasten te verzwaren, gelijk zo menig landvoogd had gedaan, had hij getracht de lasten te verlichten. Hij deelt het ook mede, niet om er zich op te verhovaardigen, maar om daarmee te bewijzen, dat hij van de oversten en edelen niet iets had gevraagd, wat hij zelf niet had willen doen, maar hoe hij integendeel door zijn eigen voorbeeld, hun had aangemoedigd, om aan zijne wensen te voldoen. Hij zegt dit evenmin, om de vorige landvoogden een verwijt te maken, maar om te doen uitkomen, dat hij alles wilde doen in deze kommervolle tijden, om zoveel mogelijk zijn volk ter wille te zijn.

En de vorige landvoogden, die vóór mij geweest zijn (Ezra 6: 22) hebben het volk bezwaard, en van hen grote inkomsten genomen aan brood en wijn, zoveel als zij voor hun

huishouding nodig hadden; daarna 1) veertig zilveren sikkelen (= 63 gulden, zie Exodus 30: ook heersten hun jongens, de jongelingen van hun gevolg, over het volk, door allerlei afpersingen; maar ik heb also niet gedaan, om der vreze Gods wil.

In het Hebr. Achar. De Vulgata vertaalt door: quotidie, dagelijks; LXX escaton, ten hoogste. Wat dit woord betekent is moeilijk te zeggen Wij vertalen liefst, naderhand, als bij woord van tijd, zodat de bedoeling is, dat later de som van veertig sikkelen moest worden opgebracht, hoewel dan nog de vraag blijft, of dat dagelijks moest geschieden, hoewel dit het meest voor de hand ligt, dewijl het als een zware last wordt voorgesteld.

Daartoe heb ik ook aan het werk dezes muurs verbeterd, want ik nam de zwaarsten arbeid op mij, namelijk, de zorg over het bouwen en het toezien op de arbeiders en hun bescherming, zo als in Hoofdstuk 4 verhaald is, en wij hebben geen land gekocht 1), wat wij tot ons voordeel hadden kunnen doen, wanneer wij in dien moeilijke tijd van gebrek de landerijen tot pand hadden willen nemen; en al mijne jongens zijn aldaar verzameld geweest tot het werk (Hoofdstuk 4: 16).

Hiermede wordt het kopen van land op zich zelve niet veroordeeld, maar Nehemia wijst op het feit, dat hij in die tijden heel gemakkelijk voor een kleinen prijs land had kunnen kopen, maar dit niet heeft gedaan. Dat hij geld of koren heeft voorgeschooten, zonder onderpand.

Ook zijn van de Joden en van de overheden honderd en vijftig man, en behalve deze hoofden zijn nog andere Joden, die van de Heidenen, die rondom ons zijn, tot ons kwamen, aan mijne tafel geweest; het waren dezulken, die uit de streken kwamen, welke nog in het bezit waren van de Samaritanen, de Filistijnen, de Arabieren en andere heidense volksstammen, van welken zij zich afzonderden en zich aansloten aan de gemeente te Jeruzalem; die allen werden gastvrij in mijn huis opgenomen.

En wat voor een dag, voor die menigte gasten, bereid werd, was een os en zes uitgelezene schapen; ook werden mij vogelen bereid, en binnen tien dagen van allen wijn zeer veel, nog heb ik bij dezen het brood des landvoogds, wat mij als landvoogd rechtens toekwam, niet gezocht, omdat de dienstbaarheid zwaar was over dit volk, in de duren tijd, toen men alle krachten inspande om het werk met haast door te zetten.

a) Gedenk mijner, mijn God! ten goede, alles, wat ik aan dit volk gedaan heb, want Gij weet het, mijn God, dat ik in alles het goede voor het volk trouw en oprecht heb gezocht, daarom gedenk ook mijner 1) ten goede, en laat mij in Uwe trouwe hoede zijn aanbevolen.

Nehemia 13: 14,22 en 31.

Nehemia sprak en handelde in het bewustzijn, dat hij zelf een zondaar was. Hij bedoelde niet, in zijn gebed, dat hem ene beloning toekwam voor hetgeen hij gedaan had, maar op de wijze waarop de Heere een beker koud water, in Zijnen naam, aan enen discipel gegeven, wil belonen. God te vrezen, en Hem lief te hebben is het eerste, maar naar die vreze en liefde zal

God bekwaamheid geven voor elk goed werk, en de in Christus verzoende God zal in liefde op de zulken neerzien, om alles, wat zij voor Zijn volk gedaan hebben.

HOOFDSTUK 6.

NEHEMIA VOORKOMT DOOR ZIJNE VOORZICHTIGHEID DE GEVREESDE MOEILIKHEDEN.

VI. Vs. 1-19. Daar nu Sanballat en de met hem verbondene vijanden, door openbaar geweld niets tegen ons hadden kunnen uitrichten, maar dat veeleer de muren van Jeruzalem reeds geheel gereed waren, behalve de vleugels der poorten, beproeven zij met list om Nehemia in hun handen te krijgen, met het doel, om als hij uit de weg was geruimd, zich meester te maken van de nog niet geheel versterkte stad. Dan konden zij de nu voltooide muren weer verwoesten, en met goed gevolg de zelfstandige ontwikkeling van de Joodse gemeente tegenwerken. Intussen weigert Nehemia herhaaldelijk ene uitnodiging van Sanballat en Gesem, om ene samenkomst te houden in het dal Ono, omdat hij de geheime raadslagen zijner tegenstanders doorziet, voorgevende, en met recht, dat hij het werk, waarmee hij bezig is, niet kan verlaten. Nu zendt Sanballat zijne knechten met ene openbare aanklacht naar Nehemia; maar ook thans laat deze zich niet in de voor hem gestelde strikken vangen, ofschoon zelfs valse profeten en aanzienlijke familiehoofden in Juda, Sanballat en Tobia in de hand werken. Op de 25sten dag der maand Elul, alzo 52 dagen na het begin van de bouw, is de muur geheel gereed; alzo in hetzelfde jaar 444 v. Chr.

Voorts is het geschied, als van Sanballat, en Tobia, en van Gesem, de Arabier (Hoofdstuk 19), en van onze andere vijanden, die van Asdod en de andere bewoners van het land der Filistijnen (Hoofdstuk 4: 7) gehoord was, dat ik de muur gebouwd had, en dat gene scheur daarin was overgelaten, en dat alles gereed was, wat wij voorgenomen hadden te doen, om de stad te versterken, behalve de vleugels der poorten: ook had ik tot dezen tijd toe de deuren niet opgezet in de poorten (vgl. Hoofdstuk 7: 1 vv.);

Zo zond Sanballat, en Gesem, nu met list beproevende wat zij met geweld niet hadden kunnen doen, tot mij, om mij te doen zeggen: Kom, en laat ons, om wederkerig tot ene betere verstandhouding met elkaar te geraken, te zamen vergaderen in de dorpen, in het dal Ono 1), thans Kefr Ana, 1 3/4 uur noordwaarts van Lydda (1 Kronieken 8: 12). Maar zij dachten mij kwaad te doen, menende mij op deze wijze in handen te krijgen, om mij alzo uit de weg te ruimen.

Waar de vijanden des volks geen openlijken aanval op Jeruzalem meer durfden doen, daar trachtten zij door list de werkzamen landvoogd buiten Jeruzalem te lokken, om alsdan een aanval op de stad te wagen, waarvan nu wel de muren waren hersteld, maar waarin de poorten nog niet in orde waren.

Zij nemen nu tot list hun toevlucht, maar ook die list zal niet gelukken, dewijl Nehemia hun helse plannen, door Gods Geest voorgelicht, doorziet.

En ik, hun plannen doorziende, en tegenover hun list die voorzichtigheid stellende, die aan de kinderen Gods geoorloofd is en ook overeenkomt met hun oprechtheid (MATTHEUS. 10: 16 10.16), zond boden tot hen, om zo als het inderdaad was en niet een bloot voorwendsel, te

zeggen: Ik doe een groot werk, namelijk het bouwen van Jeruzalems muren, zodat ik niet zal kunnen afkomen, waarom zou dit werk ophouden, terwijl ik het zou nalaten en tot ulieden afkomen?

Zij zonden nu wel viermaal tot mij, op dezelfde wijze, met de in vs. 2 gedane uitnodiging. En ik antwoordde hun op dezelfde wijze, dezelfde reden opgevend als in vs. 3.

Toen zond Sanballat tot mij op dezelfde wijze, ten vijfde maal, zijnen jongen, dien knaap, waarvan hij zich gewoonlijk bediende, wanneer hij ambtsbrieven te bezorgen had, met enen openen brief 1) in zijne hand.

Met enen open brief. Nehemia vermeldt dit opzettelijk. Niet om, zoals sommigen beweren, hem een teken van minachting te geven, maar om hem daarmee te zeggen, dat, waarvan zij hem beschuldigen, een publiek geheim is, zodat hij het gerust in een open brief hem durft mededelen.

Alles was er op aangelegd, om hem te verblinden en naar hun redenen te doen luisteren.

Daarin was geschreven: Het is onder de naburige volken gehoord, en Gasmu, Gesem, die dan toch om zijne aanzienlijke betrekking een geloofwaardig getuige is, zegt: Gij en de Joden denkt te rebelleren tegen de opperheerschappij der Perzen, daarom alleen bouwt gij de muur, en gij zult hun ten koning zijn; naar dat deze zaken zijn schijnt dit daaruit te blijken; uwe gehele handelwijze is daar het bewijs van.

Dat gij ook profeten 1) hebt besteld, om van u te Jeruzalem uit te roepen, zeggende: Hij is koning in Juda. Nu zal het van de koning gehoord worden, naar dat deze zaken zijn 2), en hoe zult gij u dan kunnen verantwoorden? kom dan nu, en laat ons te zamen raadslaan, hoe het u dreigend gevaar van ene aanklacht bij de koning kan afgewend worden 3).

De betekenis van het woord profetie in de Schrift beperkt zich niet altijd tot het voorzeggen van toekomstige gebeurtenissen. Soms betekent het, het prediken en uitleggen der Schriften, of het stichten, vertroosten en vermanen van anderen, zo als hier (zie 1 Cor. 14: 3 vv.).

of, nu zullen de koning dergelijke dingen ter ore komen. Sanballat doet zich voor als een vriend, die Nehemia nog ter rechter tijd waarschuwt, terwijl hij toch een heimelijke vijand is van de knecht Gods. Door 's Heren Geest voorgelicht weet echter Nehemia het ware van het valse te onderscheiden.

Zo als bij Hoofdstuk 1: 1 is aangemerkt, stamde Nehemia wellicht van een koninklijk geslacht af. Deze omstandigheid kon hier dienen, om de verdenking tegen hem meer schijn van waarheid te geven. Misschien waren er reeds door enkele profeten uitspraken gedaan, die aan de bewering van Sanballat enigen grond gaven; maar dat waren gene ware, maar valse profeten, die aan de zijde van de vijand stonden, zo als de in vs. 10 genoemde Semaja, en de in vs. 14 vermelde Noadja.

Doch ik zond tot hem, tot Sanballat, om te zeggen: Er is van al zulke zaken, als gij zegt, als hadden wij Joden het voornemen om tegen de koning van Perzië op te staan en ons onafhankelijk van hem te maken, niets geschied; maar gij versiert 1), verzint ze uit uw hart.

Het woord in de grondtekst heeft, altijd een slechte betekenis, betekent altijd iets slechts verzinnen.

Ik had immers grondige redenen, waarom ik de woorden van Sanballat ronduit voor ene listig bedachten leugen verklaarde. Want zij allen zochten ons vreesachtig te maken, zeggende: Hun handen zullen van het werk aflaten, dat het niet zal gedaan worden 1), daarom willen wij hen angstig maken; nu dan, also bad ik vurig tot God, sterk mijne handen 2), en laat niet toe, dat onze vijanden ons van het werk aftrekken!

Zijne oprechte godsvrucht en kinderlijke eenvoudigheid schenken aan Nehemia een klaar, doorziend oog om alle listige aantijgingen der vijanden terstond te doorzien. "Wat al het verstand der verstandigen niet ziet, dat ziet dikwijls een kinderlijk gemoed in zijne eenvoudigheid."

In het midden van zijne klacht over de boosaardigheid van zijne vijanden verhieft Nehemia zijn hart tot God, in een kort gebed. Het is het voorrecht der ware gelovigen, dat zij in alle angsten en moeilijkheden een goeden God hebben, tot wie zij kunnen gaan, van wie zij door het geloof en het gebed de genade ontvangen, waardoor hun angst wordt gestild, hun handen gesterkt; wanneer hun vijanden trachten hen bevreesd te maken. Door tegenstand wordt de kracht van de Christen vermeerderd. Elke verzoeking om ons van onzen plicht af te trekken, moet ons opwekken om des te getrouwer te zijn.

Terwijl Nehemia dit ter neerschrijft en zich verplaatst in dien tijd, is nog zijn ganse ziel in beroering. Het is hem nog, alsof hij de boodschap van Sanballat krijgt. Hij herinnert zich, hoe hij zijn toevlucht nam te midden van het sarren des vijands tot de Heere, zijn God, en daarom schrijft hij niet: en ik bad tot God, sterk mijne handen, maar alleen: sterk mijne handen, waardoor hij ook nu als bij vernieuwing de toevlucht neemt tot de armen der sterkte van zijn God.

Als ik nu, kort na het in vs. 1 verhaalde, kwam in het huis van Semaja 1), vermoedelijk een priester van de 23ste ordening (1 Kronieken 24: 18), de zoon van Delaja, de zoon van Mehetabeël, die mij had laten roepen, voorgevende, dat hij mij ene gewichtige mededeling te doen had, bemerkte ik spoedig, dat hij mij valselijk behandelde; (hij was nu besloten), hij had zich wellicht onder voorwendsel van Levitische onreinheid in zijn huis teruggetrokken, en daarom was hij niet tot mij gekomen, maar had hij mij bij zich ontboden. Toen ik gekomen was, zo zei hij: Laat ons samenkomen in het huis Gods, in het midden des tempels, in het heilige, en laat ons de deuren des tempels toesluiten, om op deze wijze uw leven te redden, en u te onttrekken aan de nasporingen uwer vijanden, want zij zullen komen om u te doden, ja bij nacht zullen zij komen, om u te doden.

Met de vijanden van buiten had Nehemia afgedaan, nu treedt bij hem een vijand van binnen op. Niet een Samaritaan of Ammoniet, maar een eigen volksgenoot, nl. een zekere Semaja, die zich in alles openbaart als een vals profeet, door Sanballat en Tobia gehoord, in de armen genomen, om Nehemia op listige wijze te brengen tot dat, waartoe zij hem niet hadden kunnen krijgen. Hij kondigt zich aan als profeet, dewijl hij het als ene openbaring Gods doet voorkomen, dat hij weet, dat Nehemia dien nacht zal worden omgebracht door de vijanden. Ja, indien men besloten niet opvat in de zin van Levitisch onrein, maar in dien van, zich zelf opgesloten, dan is daaruit af te leiden, dat ook hij zelf zich voorstelt, als door de vijanden vervolgd. De bedoeling is duidelijk. Had Nehemia gehoor gegeven en was hij gaan vluchten in de tempel, op eigen lijfsbehoud bedacht, dan zouden ook de anderen zijn voorbeeld hebben gevolgd, de werktuigen en het zwaard, waarmee zij werkten, of gewapend waren, hebben weggeworpen en in de vlucht hun heil hebben gezocht. Maar dan waren de muren onvoltooid gebleven en hadden de wederpartijders van Israël gewonnen spel gehad. De Heere kent echter de raad der goddelozen en doet ook dezen met schande terugkeren.

Ook kan de zaak nog van deze zijde beschouwd worden, dat Nehemia, was hij met Semaja in het Heilige gevlucht, met recht van overtreding der Wet had kunnen aangeklaagd worden, dewijl geen gewoon Israëliet, hoe voornaam ook (denk aan Uzzia), in het Heilige mocht komen. Men ziet, de zaak was met zeer veel list aangelegd, opdat men in elk geval Nehemia onschadelijk en nutteloos zou maken.

Maar ik zei: Zou een man als ik, die zijne bepaalde roeping van God ontvangen en in alle dingen een rein geweten heeft, vlieden (Jes. 28: 10)? en wie is er, zijnde als ik, niet van priesterlijke afkomst, die in de tempel zou gaan, dat hij levend bleve, daar toch geen gewoon Israëliet dien betreden mag (Numeri 18: 7)? Ik zal er niet ingaan 1), om mij, daargelaten de schandelijkheid van te vluchten in het algemeen, niet ook nog tegen de Heere te bezondigen, door het betreden van Zijn heiligdom.

Nehemia doorziet alles en wijst daarom met heilige verontwaardiging het voorstel van de hand. Noch wil hij vluchten, noch zich stellen tegen Gods wetten en ordinantiën.

Want ik merkte 1), doordat hij mij iets aanraadde, dat tegen het uitdrukkelijk gebod van God was, dat hij mij bedroog, en ziet, God had hem niet gezonden (Deuteronomium 13: 1 vv.); maar hij sprak deze profetie tegen mij; hij gaf voor, dat hij ene Goddelijke openbaring had ontvangen, om mij te moeten waarschuwen, omdat Tobia en Sanballat hem gehoord hadden; hij had zich laten omkopen, om mij op de ene of andere wijze, zo als hem het meest geschikt voorkwam, ten gronde te richten.

Hieruit kan ook worden afgeleid, dat houding en toon van Semaja Nehemia duidelijk maakten, dat deze een valse profeet was.

Daarom was hij gehoord 1), opdat ik zou vrezen, en also doen, als hij mij raadde, en zondigen, door in de tempel te gaan, opdat zij iets zouden hebben tot enen kwaden naam, opdat zij mij zouden honen 2). Als ik zijnen raad had gevolgd, dan zouden de vijanden

terstond een groot geroep hebben aangeheven, om mij te lasteren en bij het volk mijn aanzien te doen verliezen.

In de Christelijke kerk wordt meer schade en onheil aangericht door eergierigheid, valsheid en nijd van vrienden, die lidmaten van de kerk willen zijn, dan door openlijke vijanden; daarom hoede zich een iegelijk voor zijnen vriend! Jer. 9: 4; 12: 6. Micha 7: 5.

Nehemia begreep terstond, dat Semaja dezen raad niet gaf door Gods bestuur, maar met een voornemen tegen hem. De slechtheid van zulke baatzuchtige ellendelingen zal vroeg of laat aan het licht komen. Nehemia vreesde God te beledigen. Zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God? De zonde moeten wij meer dan iets vrezen; het is een goed behoedmiddel tegen de zonde, niets anders te vrezen dan de zonde. Zich te moeten schamen; daar zij hem zouden kunnen verwijten. Behalve de zondigheid der zonde, moeten wij ook de schandelijkheid daarvan vrezen. Hij vraagt God ootmoedig om hunner te gedenken om hun slechte voornemens jegens hem. Hij smeekt niet wraakzuchtig enig oordeel over zijne vijanden af, maar laat alles aan God over. Welke beledigingen ons ook aangedaan worden, wij moeten ons zelve niet wreken, maar onze zaak overlaten aan Hem, die rechtvaardig oordeelt.

Gedenk, mijn God! aan Tobia en aan Sanballat, naar deze zijne werken, en vergeld hun naar hun boosheid jegens mij; en ook aan de profetes Noadja (overigens nergens genoemd), en aan de andere profeten, die mij gezocht hebben vreesachtig te maken 1), en op dergelijke wijze hun schandelijk spel drijven, zo als de valse profeten ten tijde van Jeremia en Ezechiël.

Hieruit zien we, dat ook na de Ballingschap even goed als vóór dat treurig tijdvak in Israël's geschiedenis de valse profeten optraden, naast de profeten Gods, en dat die valse profeten het volk wilden tegenhouden in hun leven naar de ordinantiën Gods. Israël was wel genezen van de afgoderij en beeldendienst, maar de zonde was volstrekt niet onder hen uitgeroeid. Ook nu vindt ge in Israël de strijd tussen het slangenzaad en het vrouwenzaad, opdat zo mogelijk de heilsbelofte niet in vervulling zou treden.

De muur nu werd, omdat ik mij door niets van het bouwen liet aftrekken, volbracht op de vijf en twintigsten dag van de maand Elul, = onze maand September (Exodus 12: 2), in twee en vijftig dagen, gerekend van de 3den Augustus van het jaar 444 v. Chr.

Het is terecht door Bertheau opgemerkt, dat deze opgave de rechte is (en niet die van Josefus, volgens wie de bouw 2 jaar en 4 maanden geduurd heeft), wat blijkt uit het volgende. 1) De noodzakelijkheid van de verhaasting van het werk, waarop Nehemia gedurig terugkomt. 2) De ijver en het betrekkelijk groot aantal bouwlieden, want de gehele gemeente, zowel de bewoners van Jeruzalem, als de mannen van Jericho, Thekoa enz. hadden zich tot het gemeenschappelijke werk verenigd. 3) De wijze van bouwen, want zulk een ingespannen arbeid en zulke onophoudelijke wachtdiensten, zo als zij in Hoofdstuk 4 beschreven worden, konden wel 52 dagen worden volgehouden, maar bezwaarlijk gedurende zulk ene lange tijdsruimte. 4) De omvang van het werk, dat niet geheel nieuw behoefde gemaakt te worden: er behoefde alleen hersteld te worden, wat hier en daar verwoest was, de scheuren en openingen

moesten slechts gestopt worden. De bouwstoffen lagen overal gereed; men behoefde alleen de stenen uit het stof en puin op te zoeken om de beschadigde plaatsen daarmee aan te vullen.

Zo heeft ook Alexander de Grote de muren van de nieuwe stad Alexandrië, die toch ruim 11.000 meters lang waren, in 17 dagen opgetrokken.

De muren en poorten waren door de Chaldeeën niet geheel omver geworpen; het werk, dat in de bovengenoemden tijd voltooid werd, was herstellen en niet nieuw bouwen.

De muur nu werd, omdat ik mij door niets van het bouwen liet aftrekken, volbracht op de vijf en twintigsten dag van de maand Elul, = onze maand September (Exodus 12: 2), in twee en vijftig dagen, gerekend van de 3den Augustus van het jaar 444 v. Chr.

Het is terecht door Bertheau opgemerkt, dat deze opgave de rechte is (en niet die van Josefus, volgens wie de bouw 2 jaar en 4 maanden geduurd heeft), wat blijkt uit het volgende. 1) De noodzakelijkheid van de verhaasting van het werk, waarop Nehemia gedurig terugkomt. 2) De ijver en het betrekkelijk groot aantal bouwlieden, want de gehele gemeente, zowel de bewoners van Jeruzalem, als de mannen van Jericho, Thekoa enz. hadden zich tot het gemeenschappelijke werk verenigd. 3) De wijze van bouwen, want zulk een ingespannen arbeid en zulke onophoudelijke wachtdiensten, zo als zij in Hoofdstuk 4 beschreven worden, konden wel 52 dagen worden volgehouden, maar bezwaarlijk gedurende zulk ene lange tijdruimte. 4) De omvang van het werk, dat niet geheel nieuw behoefde gemaakt te worden: er behoefde alleen hersteld te worden, wat hier en daar verwoest was, de scheuren en openingen moesten slechts gestopt worden. De bouwstoffen lagen overal gereed; men behoefde alleen de stenen uit het stof en puin op te zoeken om de beschadigde plaatsen daarmee aan te vullen.

Zo heeft ook Alexander de Grote de muren van de nieuwe stad Alexandrië, die toch ruim 11.000 meters lang waren, in 17 dagen opgetrokken.

De muren en poorten waren door de Chaldeeën niet geheel omver geworpen; het werk, dat in de bovengenoemden tijd voltooid werd, was herstellen en niet nieuw bouwen.

En het geschiedde als al onze vijanden dit hoorden, dat het werk, niettegenstaande alle moeilijkheden, ons door hen berokkend, nu toch tot stand gekomen was, zo vreesden al de Heidenen, die rondom ons waren; dat waren juist de Samaritanen, de Ammonieten en de Filistijnen, die ons zo vijandig behandeld hadden, en zij vervielen zeer tot moedeloosheid; zij waren nu zo nietig in hun eigene ogen; want zij merkten dat dit werk van onzen God gedaan was, en dat wij ons nu, na zo langen tijd van smaad en vernedering, weer mochten verheugen over de genade en de hulp des Heren.

Ook schreven in die dagen, toen ik zoveel moeite met de vijanden van buiten had, edelen van Juda, die mij ook moeilijkheden van binnen, in de gemeente zelf, berokkenden, vele brieven, die naar Tobia, de bevelhebber van het land der Edomieten (Hoofdstuk 2: 10

gingen, en die van Tobia kwamen tot hen; zij onderhielden met Tobia ene levendige briefwisseling, om ene verstandhouding tussen hem en mij daar te stellen, waarmee zij toch mijne pogingen zeer belemmerden.

Want velen in Juda hadden hem gezworen zijne vrienden en bondgenoten te zijn, omdat hij was een schoonzoon van Sechanja, de zoon van Arah 1), van een voornamen Jood uit het geslacht van Arach (Ezra 2: 5); en zijn zoon Johanan had als vrouw genomen de dochter van Mesullam, de zoon van Berechja, vermoedelijk de in Hoofdstuk 3: 4 genoemden priester, of de in Hoofdstuk 3: 30 genoemden Leviet; door deze verzwagering was dus ook Tobia een bloedverwant van de hogepriester Eljasib (Hoofdstuk 13: 4).

Tobia was dus met twee Joodse families door bloedverwantschap verbonden. Deze mededeling dient om te verklaren, dat velen hem gezworen hadden, door eden met hem verbonden waren. Zij waren dus niet met hen verbonden door een eed van bondgenootschap.

Ook verhaalden zij, de vrienden van Tobia, zijne goeddadigheden voor mijn aangezicht, om mij tot toenadering met hem te bewegen, terwijl zij bij mij zijne goede eigenschappen en loffelijke oogmerken roemden, en mijne woorden brachten zij uit tot hem, en door alzo mijne weigerende uitdrukkingen tot hem over te brengen, verwekte zij des te meer vijandschap van zijne zijde tegen mij. Tobia dan zond brieven aan mij, welke beschuldigingen en voorstellingen van dezelfde aard bevatten, als de brief van Sanballat (vs. 5 vv.), om mij vreesachtig te maken.

Wat Paulus in 2 Cor. 11: 26 van valse broederen schrijft, dat heeft ook Nehemia in ruime mate ondervonden; van al het lijden van trouwe knechten Gods is dit wel in vele opzichten het zwaarste, wanneer zij moeten zien, dat hun geloofsgenoten, ja soms hun ambtgenoten, die met hen aan hetzelfde werk arbeiden, met de vijanden van Christus en Zijne kerk in ene schadelijke verstandhouding staan, en toch willen gehouden worden voor getrouwe medeleden, die voor de eer van God strijden.

HOOFDSTUK 7.

NEHEMIA'S ZORG VOOR DE VEILIGHEID DER STAD. REGISTER DER WEDERGEKEERDEN.

VII. Vs. 1-73. Nadat nu de stad weer van behoorlijke muren is omringd, en de poorten van deuren zijn voorzien, zorgt Nehemia ook voor de bewaking der stad. Daarna roept hij ene volksvergadering bijeen, om hen, die tot de stad behoren, in een register te schrijven, en op deze grondslagen middelen te beramen tot ene meer talrijke bevolking van Jeruzalem. Bij de voorbereiding tot deze vergadering vindt hij de lijst van diegenen, die ten tijde van Jozua en Zerubbabel uit de Ballingschap waren teruggekeerd, en die in overeenstemming met de lijst in Ezra 2 hier meegedeeld wordt.

Voorts geschiedde het, als de muur gebouwd was, dat ik de deuren oprichtte, in de hengsels, die in de poorten bevestigd waren, deed hangen, en de poortiers, en de zangers, en de overige Levieten werden besteld, om het huis Gods te bewaken, het openen en sluiten der deuren te bezorgen, en aan de godsdienst meer luister bij te zetten; maar die ook in de tegenwoordige omstandigheden het meest geschikt schenen, om mede voor de bewaking van de stad te zorgen.

En ik gaf het opperbevel over de manschappen, die met de verdediging van Jeruzalem belast waren, aan mijnen broeder Hanani (Hoofdstuk 1: 2), en aan Hananja, de overste van de burcht te Jeruzalem, commandant van de ten noorden des tempels liggende vesting (Hoofdstuk 2: 8), want hij was als een man van getrouwheid, en godvrezende boven velen.

En ik zei tot hen: Laat de poorten van Jeruzalem niet geopend worden, totdat de zon heet wordt; en terwijl zij daarbij op hun post staan, laat hen de deuren sluiten, betast gij ze dan of de sloten en grendelen goed verzorgd zijn, en laat de wachten op hunnen post zijn, om het telkens openen en sluiten geregeld te doen plaats hebben; en dat men wachten zette, om gedurende de nacht de stad te bewaren, inwoners van Jeruzalem, een iegelijk op zijne wachtpost; en een iegelijk tegen zijn huis over, de enen op hun wachtposten aan de poorten, de anderen voor hun huizen.

De stad nu was wijd van ruimte en groot; doch het volk was weinig daarbinnen, en de huizen waren niet gebouwd 1); de ruimte was slechts gedeeltelijk gebouwd, zodat er vele ledige plaatsen waren, daar nog gene huizen stonden.

Men veronderstelt, dat Nehemia, nadat de muur voltooid was, naar het Perzische hof terugkeerde, en daarna weer naar Jeruzalem kwam met ene nieuwe boodschap. Hij stelde zijnen broeder en Hananja aan, om in zijne afwezigheid de stad te besturen. Velen in Jeruzalem vreesden God, maar deze goede man muntte boven allen uit in godsdienstigheid en innige vroomheid. Het Jeruzalem Gods zal zeker bloeien, wanneer zij, die het besturen en de macht in handen hebben, vroom en godzalig leven, en de anderen in ware godsdienstigheid voorgaan. Nehemia gaf bevel om de poorten te sluiten, en de wacht op de muren te houden. De muren omsloten dezelfde oppervlakte gronds als eertijds, maar de huizen waren niet

gebouwd, ten minste weinige in vergelijking met hetgeen geweest was; maar hij ommuurde de stad in het geloof, en met het oog op de belofte in Zach. 3: 3 vv., dat de stad geheel vervuld zou zijn, en dat er ene liefelijke beweging op de straten zou gevonden worden. Reeds bij het bouwen had het volk de hand des Heren kunnen opmerken, anders hadden zij ook te vergeefs gebouwd; en nu de muur gebouwd was, gevoelden zij ook, dat de wachters te vergeefs de wacht zouden houden, zo de Heere de stad niet bewaarde. (Psalm 127: 1 en 2).

De Perzen hadden ten gevolge van hun nederlaag tegen de Atheners de gehele kust van de Middellandse zee in Azië verloren, en daarom was het in het belang van het Perzische hof om de Joden te vriend te houden, waardoor zij nu ene versterkte stad kregen in de nabijheid van deze zee, die zij nu in Jeruzalem vonden. Zo gebruikte God de twisten der natiën om Zijn volk te herstellen.

Dit wil niet zeggen, dat er geen huizen stonden in de stad, maar dat de stad nog niet vol gebouwd was, zodat er nog veel vrije plaatsen waren, waar men kon bouwen. Er was nu reeds ruim 90 jaren verlopen, sedert de terugkeer onder Zerubbabel en Ezra.

Zo gaf mijn God in mijn hart 1), dat ik de edelen en de overheden, en het volk verzamelde, om de geslachten te rekenen, ene lijst te maken van de uit de gevangenis teruggekeerden, om daardoor de grondslagen tot verdere maatregelen ter vermeerdering der bevolking te leggen; en ik vond het geslachtsregister dergenen, die in het eerst waren opgetogen, zo als het in Ezra is opgetekend; en vond daarin geschreven aldus:

Alle goede gaven en volmaakte giften niet alleen, maar ook de goede gedachten, voornemens en maatregelen, ten nutte en beste van Gods Kerk en onze naasten en ter bevordering van Gods eer en van onze hoogste belangen, dalen eniglijk af van de Vader der lichten, Wie wij eniglijk daarvan als de oorsprong te erkennen hebben en nederig te danken. Al wat de menselijke voorzorg treffelijk uitvoert, moet aan de bestiering der Goddelijke Voorzienigheid worden toegeschreven. God, die de akkerman zijn wijze van landbouw leert, geeft de Staatsman ook de lessen op, om wel te regeren.

a) Dit zijn de kinderen van dat landschap, die optogen uit de gevangenis der weggevoerden, die Nebukadnezar, koning van Babel, weggevoerd had, en die wedergekeerd zijn naar Jeruzalem en naar Juda, een iegelijk tot zijne stad;

Ezra 2: 1.

Welke kwamen met Zerubbabel, Jezua, Nehemia, Azaria, Raämja, Nahamani, Mordechai, Bilsan, Mispereth, Bigvai, Nehum en Baëna. Dit is het getal der mannen van het volk van Israël.

Tussen dit Hoofdstuk en Ezra 2 is nog al enig verschil; maar hierbij is op te merken, dat de telling in Ezra geschiedde in Chaldea vóórdat de Joden hunnen terugtocht aanvingen, en die in Nehemia na hun aankomst in Jeruzalem. Omdat er sommigen achterbleven, die eerst hadden besloten om te gaan, en anderen onderweg stierven, is bij sommige opgaven der

geslachten het aantal minder bij Nehemia; daar er later nog meer vertrokken, wordt bij andere geslachten het getal weer groter.

De kinderen van Parhos waren twee duizend honderd twee en zeventig.

De kinderen van Sefatja, drie honderd twee en zeventig.

De kinderen van Arach, zes honderd twee en vijftig.

De kinderen van Pahath-Moab, van de kinderen van Jesua en Joab, twee duizend acht honderd en achttien.

De kinderen van Elam, duizend twee honderd vier en vijftig

De kinderen van Zatthu, acht honderd vijf en veertig.

De kinderen van Zakkai, zeven honderd en zestig.

De kinderen van Binnui, zes honderd acht en veertig.

Een deel nu van de hoofden der vaders gaven tot het werk. Hattirsatha, Zerubbabel, gaf tot de schat, aan goud, duizend drachmen, vijftig sprengbekkens, vijf honderd en dertig priesterrokken.

En anderen van de hoofden der vaders gaven tot de schat des werks, om in de kosten van de bouw te voorzien, aan goud twintig duizend drachmen, en aan zilver, twee duizend en twee honderd ponden.

En wat de overigen des volks gaven, was aan goud, twintig duizend drachmen, en aan zilver, twee duizend mijnen, en zeven en zestig priesterrokken.

En de priesters, en de Levieten, en de poortiers, en de zangers, en sommigen van het volk, en de Nethinim, en gans Israëel, woonden in hun steden.

Na deze registers in bovenstaand hoofdstuk, die uit hetzelfde gedenkschrift genomen zijn, ontbreekt het verdere bericht, welke maatregelen Nehemia tot betere bevolking der stad heeft genomen, hier eensklaps af; de voortzetting volgt eerst in Hoofdstuk 11 zodat Hoofdstuk 8-10 als een tussenverhaal stuk is te beschouwen.

Als nu, nadat op de 25sten der maand Elul of September van het jaar 444 v. Chr. de muren voltooid, de deuren in de poorten opgehangen, en de wachters besteld waren (Hoofdstuk 6:

7: 1 vv.), de zevende maand Tisri of Oktober (Exodus 12: 2) aankwam, en de kinderen Israëel's in hun steden waren (Hoofdstuk 7: 73),

HOOFDSTUK 8.

EZRA EN NEHEMIA ONDERWIJZEN HET VOLK IN DE WET. VIERING VAN HET LOOFHUTTENFEEST.

Vs. 1-19. Enige dagen na het voleinden van het bouwen des muurs, valt met de dag der nieuwe maan, in de zevende maand een plechtig feest in. De feestvierende menigte wil door een plechtig feestoffer dien dag op ene bijzondere wijze vieren. Op het plein voor de Waterpoort, aan de oostzijde van de tempel is het volk vergaderd, en uit die talrijke schaar verheffen zich stemmen, om aan Ezra, de Schriftgeleerde, die nu eensklaps in onze geschiedenis voortreedt, het verzoek te doen, om hun voor te lezen uit het Wetboek des Heren. Dit geschiedt dan ook in tegenwoordigheid van 13 priesters, van enen opzettelijk daartoe gemaakten predikstoel, en 13 Levieten verspreiden zich onder het volk, herhalen de gelezene gedeelten en leggen die voor de menigte uit. Het volk door deze voorlezingen getroffen, wordt bedroefd op het horen door Wet, want hun zonden komen hun klaar voor de geest; in plaats van zich in de Heere hunnen God te verheugen, kunnen zij zich nauwelijks van wenen onthouden. Op de volgende dag wordt het lezen voortgezet en als hun de instelling, van het Loofhuttenfeest is meegedeeld, zo als God dat in Zijne Wet heeft geboden, verlangen zij dit feest, dat in zo lang niet had kunnen gevierd worden, weer te houden, zo als dit oorspronkelijk is bevolen. Terstond worden er voorbereidselen gemaakt, en daarna wordt het gedurende zeven dagen met grote blijdschap gehouden, en op de achtsten dag, naar het voorschrift der Wet, plechtig gesloten.

Zo verzamelde zich op de tot feestviering bestemden eersten dag dezer maand, de zogenaamden dag des geklanks (Leviticus 23: 25), al het volk als een enig man op de brede straat, de marktplaats (2 Kronieken 32: 6 Aan.), voor de Waterpoort, aan de oostzijde van de Tempelberg; en zij zeiden, ten gevolge van een besluit, dat zij te zamen genomen hadden, om op dezen dag zich in Gods Woord te willen verheugen, tot Ezra, de schriftgeleerde (Ezra 7: 6 en 3), dat hij het boek der wet van Mozes, of liever zijn afschrift daarvan, zou halen, die wet, die de HEERE Israël geboden had, en die naar de verordening in Deuteronomium 31: 9 vv. op het Loofhuttenfeest van elk jubeljaar aan het volk in het openbaar moest worden voorgelezen.

In Ezra 10: 44 wordt het verhaal van Ezra's werkzaamheid met de geschiedenis van de door hem bewerkte wegzending der vreemde vrouwen voorlopig afgebroken; wij hoorden niets van hem uit de tijd der volgende 12 jaren tot de komst van Nehemia in het heilige land, over wie in het bijzonder wordt gesproken in Hoofdstuk 1-7 van dit boek. Gedurende die twaalf jaren kregen de vijanden van de nieuwe kolonie waarschijnlijk de overhand, deden de ijver van Ezra om ene nieuwe afgeslotene gemeente te stichten verflauwen, en wisten het bouwen der muren van Jeruzalem te doen uitstellen. Hoe minder het onder zulke ongunstige omstandigheden aan Ezra gelukte, om de Mozaïsche wet weer op het praktische leven te doen toepassen, des te meer hield hij zich nu bezig met het afschrijven en verzamelen der heilige Schriften zijns volks. In de tijd vóór de Ballingschap waren de gewichtigste en belangrijke bestanddelen der Heilige Schrift, de eigenlijke oorkonden van het verbond de met Zijn volk,

die Zijne rechten en wetten bevatten, in het Heilige der heiligen van de tempel, naast de Arke des verbonds neergelegd (Deuteronomium 31: 9,26; Jozua 24: 26 vv.; 1 Samuel 10: 25 om ze voor vervalsing of vernietiging te behoeden, maar meer nog, opdat de Heere in geval van overtreding Zijner geboden, straffend tegen het volk zou kunnen optreden. Dat daarbij de boeken van Mozes benevens andere geschriften, die wel niet in de tempel waren neergelegd, maar voor echt werden gehouden, als door Gods Geest ingegeven zijnde, door afschriften onder het volk verspreid en bekend waren, daarvoor levert de omstandigheid, dat alle Profeten en heilige Schrijvers in hun schriften blijken geven van nauwkeurige kennis met de Wet en de geschiedkundigen inhoud van de Pentateuch, en dat zij deze kennis ook bij het volk veronderstellen, het onwraakbaarste bewijs. Insgelijks wijzen de latere Profeten menigmaal op de voorzeggingen van hun voorgangers; ja bij velen van hen blijkt het, dat zij bekend waren met de Psalmen, de Spreuken, het Boek van Job en de historische Schriften. Bijzonder heeft Jeremia in zijne voorzeggingen gebruik gemaakt, niet alleen van de Wet, maar ook van alle vroegere Profeten en heilige Schriften en ook Daniël heeft profetische Schriften gelezen. (Dan. 9: 2). In het tijdvak vóór de Babylonische overvoering wordt echter nergens een spoor van ene aaneengeslotene verzameling of een bepaalden Kanon der heilige Schriften gevonden; want de uitdrukking in Dan. 9: 2 "de Boeken" betekent alleen enige profetische boeken, die Daniël bezat, en wij weten ook niet hoeveel hij er bezat, behalve die voorzegging van Jeremia 25. De uitdrukking in "de boeken" kan dus niet betekenen, de Kanon van het Oude Testament, die na het afsluiten daarvan te biblia (Biblia) of aigrafai (de Schriften: MATTHEUS. 22: 29) heette.

De vroeger aangewezen beginselen van verzameling der heilige Schriften waren toen genoegzaam, zonder een bepaald afgeslotene Kanon te zijn, zolang eensdeels het Heiligdom des Heren nog bestond, waar Jehova zelf in majestueuze heerlijkheid boven de Cherubs troonde, toen niemand zonder gevaar het durfde wagen om het Heilige aan te roeren, of slechts te aanschouwen, en zolang er andersdeels nog Profeten, als wachters Zions, voorhanden waren, wier levend getuigenis genoegzaam was, zowel om het waarachtig Heilige van menselijke zwakheid en onreinheid te onderscheiden, als de door God ingegevene Schriften van die van aardse of menselijke wijsheid. Nu werd echter de toestand anders, omdat sedert de verwoesting van de eersten tempel de Arke des verbonds voor altijd verloren was (2 Koningen 25: 17); want ofschoon ook na de terugkering uit de Ballingschap de tempel weer opgebouwd werd, het gemis van de Arke en de Shechina waren nu de oorzaak, dat dit nieuwe heiligdom niet dien waarborg voor het behoud der Schriften kon geven, dien de vroegere tempel verschafte. Daarenboven, de tijd naderde, waarop naar het Goddelijk raadsbesluit de profetie aan het volk zou ontnomen worden tot aan de verschijning van de Heiland der wereld, opdat het meer en meer tot de erkenning der behoefte aan verlossing zou komen. (1 Mak. 9: 27). Nu moest in plaats van het levende Woord, dat tot hiertoe de bestendige richtsnoer van geloof en leven voor het volk was geweest, een andere richtsnoer het eerste vervangen en enigermate vergoeden, namelijk een Kanon der heilige Schriften.

Wij twijfelen niet, of het was door de Geest van God, dat Ezra er toe gebracht werd in de tijd, waarvan wij spreken, om er aan te denken een Kanon, d.i. ene van de overige literatuur streng afgezonderde en in zich zelve afgeslotene verzameling der heilige Schriften daar te

stellen. Het is echter slechts ene legende, waar in het vierde boek van Ezra Hoofdstuk 14, dat tot de Apocriefe boeken behoort, verhaald wordt, dat aan Ezra door goddelijke inspiratie (ingeving) behalve andere, enkel voor ingewijden bestemde geschriften, ook de 24 boeken van het Oude Testament zijn meegedeeld, opdat hij die voor het volk zou bewaren. Deze overlevering heeft zijnen grond echter in de geschiedenis. Het was deze Ezra, die de voorhanden zijnde boeken der H. Schriftuur van zijn volk, van de ondergang redde, en daarvan ene verzameling, die voor canoniek doorging, bijeenbracht. Hiertoe was het vooreerst juist nu de rechte tijd, omdat de herstelling van het heiligdom en van de godsdienst van zelf reeds behoefte aan ene volledige verzameling der, bij de wegvoering van het volk, mede verstrooide heilige Schriften der oude godsmannen verwekte. Ten tweede, omdat nu na het met de Ballingschap aanvangende uitsterven der oud Hebreeuwse taal in hare plaats nu hoe langer hoe meer de Arameïsche taal te voorschijn kwam, en dat hierdoor het gevaar groter werd, dat de oude heilige Schriften voor het in de Ballingschap opgegroeide en nu teruggekeerde geslacht eindelijk geheel in vergetelheid zou geraken, wanneer zij niet in het laatste tijdvak, eer het te laat was, door schriftgeleerden bijeen verzameld, en als Kanon zou vastgesteld worden, om daarna ook in overzettingen in de Arameïsche taal voor de natie toegankelijk gemaakt te worden, en daardoor tevens een waarborg te geven voor de onvervalste waarheid van de in een nieuw gewaad aan hen aangebodene heilige Schriften.

Wanneer in 2 Mak. 2: 13 dat werk, dat wij hier aan Ezra hebben toegeschreven, ook aan Nehemia wordt toegekend, dan vindt dit zijne verklaring daarin, dat de eerste de vaststelling van de Kanon nu alleen voorbereidde, maar dat het werk zelf echter eerst later door gemeenschappelijke werkzaamheid tot stand kwam. Tot dezen voorbereidenden arbeid van Ezra rekenen wij, behalve de verzameling en in orde stelling van de tot hiertoe voorhanden zijnde heilige Boeken, ook de voltooiing daarvan, door de beide Boeken, die zij zelve hebben geschreven-de boeken der Kronieken aan de ene, en het boek Ezra aan de andere zijde. Behalve de deels in het heiligdom neergelegde deels daar niet bewaarde maar toch door buitengewonen bijstand van de Geest Gods geschrevene oorkonden waren er, reeds van de oudste tijden af nog andere, die gewichtig waren voor de geschiedenis, die ook moesten behouden blijven, maar eerst na zorgvuldig onderzoek, of nadat zij door ene nieuwe redactie onder een zuiver theocratisch gezichtspunt waren gebracht, zodat Zijne daden, Zijne gerechtigheid, Zijne genade en Zijne trouw zich overal vertoonden.

Zo was er reeds ten tijde van Mozes een "Boek van de oorlogen des Heren"; (Numeri 21: 14) daarna onder Jozua tot op de tijd van David een "Boek des Oprechten" (Jozua 10: 13; 2 Samuel 1: 18), en onder de volgende koningen op algemeen oosterse wijze chronologisch voortgezette rijksjaarboeken (1 Koningen 14: 19 2). Op welke wijze nu dergelijke boeken bij het schrijven der heilige geschiedenis konden aangewend worden, heeft Mozes ons in zijn eigen voorbeeld getoond, en al kon niet het gehele boek als bestanddeel van de Kanon opgenomen worden, dan kon een gedeelte er van gewichtig zijn, of wanneer de lezer ene zaak, die in een der boeken van de Kanon voorkwam verder wilde onderzoeken, dan kon hij tot de boeken, die er niet in opgenomen waren zijne toevlucht nemen. Puttende uit deze andere vroegere oorkonden heeft dan Ezra uit enkele punten, voor zijnen tijd van bijzonder belang, maar in de bestaande heilige Schriften niet opgenomen, ene geschiedenis samengesteld van de tijd vóór de Ballingschap, bestaande deels uit geslachtsregisters, deels

uit meer uitvoerige mededeling van de gebeurde zaken. Alzo zijn de beide boeken der Kronieken ontstaan, en deze zijn voortgezet tot op het tijdstip, dat Israël uit het vreemde land weer naar zijn vaderland mocht terugkeren. Beginnende met laatstgenoemd tijdstip, namelijk met het Edict van Cyrus, heeft hij ook de gedenkwaardigheden van de tijd na de Ballingschap tot aan het jaar zijner terugkering naar Palestina in het naar hem genoemde Boek beschreven. Toen daarna Nehemia met zijn eigen Boek, het boek Nehemia, als voortzetter van deze gedenkwaardigheden van het jaar 445 v. Chr. af te voorschijn trad, kwam Ezra, zo als bovenstaand vers vermeldt, weer op het toneel met nieuwe werkzaamheid voor het openbare leven zijns volks. Zijn werkzame ijver als geschiedschrijver, zozeer geschikt tot bewaring en verbreiding van het woord Gods, wekte ook bij het volk de behoefte op tot een nauwkeurig onderzoek. Dit blijkt uit het verlangen, dat het volk aan de dag legde, om het wetboek des Heren, dat de Heere Israël geboden had, te horen lezen.

Op de eersten dag der zevende maand, de dag der trompetten (Leviticus 23: 24; Numeri 29), was bij de eersten terugkeer het altaar opgericht en men kon beginnen brandoffers de Heere te offeren. Op dien dag moest men, volgens de Wet, een heilige bijeenkomst houden, en nu wilde het volk een godsdienstige vergadering houden, om daarbij door Ezra in de Wet onderwezen te worden. Wij zien hieruit, dat bij het volk een dankbare stemming heerste over de weldaden Gods, vooral dat in Zijn gunst de muren weer hersteld waren.

En Ezra, de priester (Hoofdstuk 7: 11), aan dit verlangen van het volk gaarne toegevend, bracht de wet, de rol van het Wetboek, waaruit hij wilde voorlezen, voor de gemeente, beide mannen en vrouwen, en allen onder de kinderen, die verstandig genoeg waren om te horen en het gelezene te verstaan, op de eersten dag der zevende maand (Num 29: 1-6).

En hij las daarin, op de wijze, zoals in vs. 4 beschreven is, voor de brede straat, die voor de Waterpoort is (vs. 2), van het morgenlicht tot op de middag, alzo omtrent zes uren lang, maar met enige tussenpozen, gedurende welke de Levieten de gelezene gedeelten uitlegden (vs. 8 vv.), voor de mannen en vrouwen, en de verstandigen onder de kinderen; en de oren 1) des gansen volks waren in stille aandacht naar het wetboek gekeerd.

In het Hebr. weöznee kol-haäm el sepher hathorah. Beter: En de oren des volks waren gericht op de Wet, d.i. zij zetten hun hart op de wet, zodat zij met oplettendheid toeluisterden. Met ware en warme belangstelling vernamen zij, wat Ezra hen voorlas en de Levieten hen verklaarden.

De verstandigen zijn dezelfde, die in het vorige vers genoemd worden: verstandig om te horen.

En Ezra, de Schriftgeleerde, stond, terwijl hij voorlas, op enen hogen houten stoel, als een kathedr ingericht, dien zij hem vóór de ingang van de buitensten voorhof des tempels in de richting naar de oostelijk daarover liggende marktplaats tot die zaak gemaakt hadden, en nevens hem stonden Mattithja, en Sema, en Anaja, en Uria, en Hilkia, en Maäseja, allen priesters, (vgl. Hoofd. 3), aan zijne rechterhand; en aan zijne linkerhand Pedaja, en Misaël, en

Malchia, en Hasum, en Hasbaddana, Zacharja en Mesullam, insgelijks priesters; -zij dienden alleen om te bevestigen wat er gesproken was.

En Ezra opende, toen het voorlezen beginnen zou, het boek voor de ogen des gansen volks, want hij was door zijne hoge standplaats boven al het volk, verheven; en als hij het boek opende, stond al het volk op, zoals in de Christelijke gemeente bij het gebed.

En Ezra, vóórdat hij begon te lezen, loofde in een vurig dankgebed, bijna zo als dat in 1 Kronieken 17: 8 vv. en 29: 10 vv., de HEERE, de groten God; en al het volk antwoordde, Amen, amen! met opheffing hunner handen, en neigden zich, na het Amen uitgesproken te hebben, en aanbaden de HEERE met de aangezichten ter aarde¹⁾.

Het loven van Ezra was tevens een smeken om Gods gunst en een danken voor de betoonde weldadigheid. Dat het volk de handen opheft, strekt tot bewijs, dat zij van de Heere God alle heil en zegen verwachten, en waar het zich daarop neigt en de Heere aanbidt met het aangezicht ter aarde, daar spreekt het uit, dat het alle gunst en ontferming diep verbeurd heeft-

Jesua nu, en Bani, en Serebja, Jamin, Akkub, Sabbethai, Hodia, Maäsaja, Kelita, Azaria, Jozabad, Hanan, Pelaja, en de Levieten 1) onderwezen het volk in de wet; na elk gedeelte, dat gelezen werd, gingen zij tussen het volk heen en weer, en verklaarden het voorgelezene. En het volk stond op zijne standplaats, ook gedurende de verklaring door de Levieten.

Dit wil niet zeggen, dat de zo even genoemden geen Levieten waren. Dit blijkt duidelijk genoeg uit Hoofdstuk 9: 4, 5, maar van hen zijn de vorigen alleen genoemd, wellicht omdat zij de meest bedrevenen waren in het onderwijzen in de Wet. Door het voegwoord en hebben sommigen, maar ten onrechte, gemeend, dat Jesua en de anderen priesters waren. Het onderwijzen der Wet was niet aan de Priesters, maar aan de Levieten toevertrouwd (vs. 10).

En zij lazen in het boek, in de wet Gods, duidelijk, herhaalden daarna het gelezene met ene duidelijke voordracht, en voegden er dan de uitlegging bij, en de zin verklarende, zo maakten zij, Ezra en de Levieten, dat men van de kant van het volk, het verstond in het lezen 1).

Wij leren uit dit vers de wijze van prediking of uitlegging van het woord Gods in dien tijd. Zij lazen in het boek van Godes wet; zij legden het uit, de belangrijke en ware mening van elk woord aanwijzende; zij maakten, dat zij het gelezene verstonden, en dat zij de wil van God leerden kennen. voor ons is dit nog noodzakelijker.

Het heeft Gode behaagd, in bijna iedere eeuw der kerk niet alleen dezulken te verwekken, die het Evangelie hebben gepredikt, maar ook dezulken die ons hun inzichten omtrent de goddelijke waarheid in geschrifte bekend hebben gemaakt, en ofschoon velen, die getracht hebben de Schrift uit te leggen, inderdaad zeer gedwaald hebben, en de raad hebben verduisterd door woorden zonder wetenschap, toch is daarom alle uitlegging niet verwerpelijk. Al wat wij horen moet op de toetssteen der Schrift gebracht worden.

Onze Staten-vertaling is hier zeer juist. Wat de Levieten deden, was het gelezene uiteenzetten en nader verklaren voor het volk, opdat het gelezene werd begrepen. Vitringa merkt zo eigenaardig op: Van de onderwijzers wordt verhaald, dat zij lazten en het deden begrippen; van de hoorders, dat zij het gelezene begrepen (de doctoribus narratur, quod legerant et dederint intellectum, de auditoribus, quod lectum intellexerint).

En Nehemia (deze is Hattirsatha), die toen stadhouder of landvoogd was (Ezra 2: 63), en Ezra, de priester de Schriftgeleerde, en de Levieten, die het volk onderwezen, zeiden tot al het volk, toen dit ten gevolge van de gelezene Schriftuurplaatsen, waarin zware straffen Gods over de overtreders der wet bedreigd werden, begon te wenen en te treuren (Ezra 10: 1 vv): Deze dag¹), als de dag der nieuwe maan van de zevende maand (Lev 23: 24 vv.), is de HEERE, uwen God, heilig, en is een vreugde- maar geen treurdag; bedrijft dan genen rouw, en weent niet; want al het volk weende, als zij de woorden der wet hoorden, en hun overtredingen gedachten, waarmee zij tegen de wet gezondigd hadden.

Deze dag is de dag der nieuwe maan der zevende maand, die op bijzondere wijze de Heere moest geheiligd worden. Het voorlezen der Wet en de onderwijzing daarin, had het hart van het volk getroffen. Het volk was ontroerd geworden als het vernam, wat de Heere eist in Zijn woord en hoe zij tegenover Hem strafschuldig stonden, dewijl zij niet hadden gedaan, wat de Heere in Zijn Woord had gesproken. Bevreesd was men geworden voor de toorn Gods vanwege de zonde. En het is daarom, dat Ezra en Nehemia en de Levieten (hier is dan ook niet sprake van Priesters) het volk moed inspreken. Zij willen de indruk van het gehoorde niet wegnemen, maar manen het volk, om de dag des Heren heilig te houden en hun zonden af te breken door gerechtigheid.

Voorts zei hij, Nehemia, tegelijk met de anderen (vs. 9), tot hen: Gaat, eet, zo als het op een feestdag betaamt, het vette, vette koeken, en drinkt het zoete, zoetgemaakte dranken, en zendt delen degenen, voor welken niets bereid is¹), aan de armen onder uwe bekenden, opdat zij zich ook verheugen mogen (Phil. 4: 4 vv.; vgl. Deuteronomium 16: 14), want deze dag is onzen Heere 2) heilig; zo bedroeft u niet, want de blijdschap des HEREN 3), zo als die zich openbaart in de vreugde op Zijnen dag, die is uwe sterkte, daar gij u dan immers in Zijne genade en gemeenschap veilig en geborgen zult gevoelen.

Hieruit is af te leiden, dat het een gewoonte in Israël was geworden, om op feestdagen de armen te gedenken, opdat ook zij een feestmaaltijd zouden kunnen houden.

Hier wordt God niet bij zijn Verbondsnaam genoemd, maar bij dien van Machthebbende (Adonai), dewijl het niet zozeer een dag was, waarop Israël de grote weldadigheid gedacht, die de Heere hen bewezen had, als wel de dag der nieuwe maan, dien God, als de Heerser over alles, ook over de natuur, had ingesteld.

De blijdschap des Heren is een verheugen in Gods goedheid en onder het geleide en bestuur Zijner genade, een vreugde, ontstaande uit het besef van ons belang in de liefde en gunst van God en in de tekenen Zijner onophoudelijke goedheid.

Letterlijk staat er: Want de blijdschap des Heren, die is uwe vaste burcht. Waarom? Omdat zij zich desbewust werden, dat de Heere, de Almachtige God, hun God, hun Verbonds-God was. Wie zich werkelijk in de Heere God mag verheugen, weet ook, dat hij veilig is geborgen onder de schaduw Zijner vleugelen en van Hem niet anders dan heerlijkheid en genade heeft te verwachten. Een heilige vreugde in de Heere is als het ware tevens de olie voor de raderen onzer gehoorzaamheid aan de wil en het Woord Gods.

En de Levieten stilden eveneens al het volk, zeggende: Zwijgt, houdt op met wenen, want deze dag is heilig, daarom bedroeft u niet, maar houdt dezen dag voor een vreugdedag.

Toen ging al het volk henen, een ieder in zijn huis of in zijne herberg, om te eten, en om te drinken, en om delen van spijs en drank te zenden aan de armen, en om grote blijdschap te maken; want zij hadden de woorden verstaan, die men hun had bekend gemaakt; de uitnodiging van Nehemia, van Ezra en van de Levieten had hun doen begrijpen, dat zij de dag in feestvreugde moesten doorbrengen.

Zij verheugden zich; heilige droefheid brengt heilige vreugde voort; zij, die met tranen zaaien zullen met gejuich maaien; zij, die beven bij de schuldig verklaringen van de Schrift, zullen zegepralen in hare vertroostingen. Hoe beter wij het woord van God verstaan, hoe meer troost wij er in zullen vinden; want de moeite komt voort uit onwetendheid en verkeerd begrip. Toen de woorden eerst verklaard werden weenden zij, maar toen zij ze verstonden, verheugden zij zich, en vonden ten laatste kostbare beloften voor hen, die berouw hadden en zich bekeerden, en daarom was er hoop voor Israël.

En des anderen daags, op de tweeden dag der maand Tisri, verzamelden zich de hoofden der vaders van het ganse volk, de priesters en de Levieten weer, zo als reeds op de eersten dag (vs. 1), tot Ezra, de Schriftgeleerde, en dat wel om onderwezen te worden, en om alzo verstand te bekomen in de woorden der wet.

En zij vonden, daar op dezen dag ook de plaatsen Leviticus 23: 33 vv. en Deuteronomium 16: 13 vv. 16.13 gelezen werden, in de wet a) geschreven, dat de HEERE door de hand van Mozes geboden had, dat de kinderen Israël's in loofhutten zouden wonen, op het feest in de zevende maand, d.i. op het Loofhuttenfeest, dat van de 15den dag van de maand Tisri tot de 21sten zou gevierd worden (Leviticus 23: 43);

Exodus 23: 16. Leviticus 23: 43. Numeri 29: 12 vv. en Deuteronomium 16: 13-15.

En dat zij het, opdat reeds van nu af aan de nodige voorbereidingen tot ene viering van het feest, zo als de wet dit voorschreef, reeds zouden gemaakt worden, zouden luidbaar maken, opdat ieder het weten zou, en ene stem laten doorgaan door al hun steden, en te Jeruzalem, zeggende: Gaat uit op het gebergte, en haalt takken van olijfbomen, van de wezenlijken of veredelden olijfboom, en takken van andere olieachtige bomen, die balsem in zich bevatten, of wilde olijfbomen (1 Koningen 6: 31 1), en takken van mirtebomen, en takken van palmbomen, en takken van andere dichte bomen, b.v. beekwilgen (Leviticus 23: 40), om loofhutten te maken, opdat gij het feest viert zo als er geschreven is.

Alzo ging het volk uit, en haalde ze, en maakten zich loofhutten, een iegelijk op zijn dak, op het platte dak van zijn huis, en in hun voorhoven, en in de voorhoven van Gods huis, en op de brede straat, de marktplaats der Waterpoort (vs. 1), en op de brede straat van Efraïms poort.

En de ganse gemeente dergenen, die uit de gevangenis waren wedergekomen, maakten loofhutten, en woonden in die loofhutten gedurende de dagen van het feest; want de kinderen Israëls hadden alzo niet gedaan sinds de dagen van Jesua, de zoon van Hun, die hen, in het aan hun vaderen beloofde land, had ingebracht (Jozua 1: 1 vv.), tot op dezen dag toe 1); het feest werd met algemene deelneming van het ganse volk, en met luide vreugde gehouden, zodat men werkelijk gedurende de dagen van het feest in hutten woonde; het was nu ene nieuwe zaak, al vierde men het ook in vroegere dagen algemeen (1 Koningen 8: 65 vv. 2 Kronieken 7: 8 vv. Ezra 3: 4); en er was zeer grote blijdschap.

Dit wil niet zeggen, dat er sinds de dagen van Jozua geen loofhuttenfeest was gevierd. Dit had toch ook plaats gehad, kort na de terugkeer uit Babel. Maar dat men het niet alzo had gevierd, dat men niet in zijn eigen huis, maar in hutten van loof woonden, n.l. allen, die aan het feest deelnamen. Dit laatste is wel op te merken, dewijl in vroegere tijden de feestgangers, die naar Jeruzalem kwamen, alleen offeranden brachten en offermaaltijden hielden.

En men las, overeenkomstig het voorschrift in Deuteronomium 31: 10 vv., dat eigenlijk alleen betrekking had op het loofhuttenfeest van het jaar der vrijlating, dat ten einde van elke zeven jaren inviel, op de in vs. 4 vv. beschrevene wijze, in het wetboek Gods dag bij dag, van de eersten dag van het feest, d.i. de 15den der maand Tisri, tot de laatsten dag, de 21sten dezer maand. En zij hielden het feest zeven dagen en op de achtsten dag, de 22sten Tisri, het feest der samenroeping, de verbodsdag, waarop het verboden was enig werk te doen, naar het recht zoals het in Leviticus 23: 36 vv. en Numeri 29: 35 vv. uitdrukkelijk was geboden.

Het is opmerkelijk, dat hier gene melding gemaakt wordt van de op de 10den dag van Tisri invallenden groten Verzoendag (Leviticus 16: 1 vv. 23: 26 vv.; Deuteronomium 29: 7 vv.) zoals er ook geen blijk van de viering van dezen dag in de geschiedkundige boeken des O. Testaments gevonden wordt, ook niet in 1 Koningen 8: 65 vv. 2 Kronieken 7: 8 vv. en Ezra 3: eerst later leest men er van in de Apocriefe boeken (Sirach 50: 6 vv. 3 Mak. 1: 11). Dit komt zeker omdat deze dag zo stil werd gevierd, en behalve het vasten van dien dag, had alles in het heiligdom plaats, waarom er niets van gemeld werd. In dien tijd waarvan in Ezra 3, het Apocriefe boek, gesproken wordt, kon het niet geschieden, omdat de tempel nog niet weer was opgebouwd, en het hogepriesterlijk zoenoffer kon dus niet geschieden op de voorgeschrevene wijze. In de tijd waarvan wij nu spreken heeft waarschijnlijk de omstandigheid, dat de tweede tempel geen Arke des Verbonds in zich bevatte, de herstelling van dit feest verhinderd.

HOOFDSTUK 9. PLECHTIGE VEROOTMOEDIGING EN

GEBED DER JODEN.

II. Vs. 1-37. De dag, volgende op de verbodsdag, de 23sten Tisri, wordt als een gewone dag doorgebracht; op de 24sten van dezelfde maand komt de vastende en treurende gemeente weer bijeen, om gemeenschappelijk belijdenis te doen voor hun zonden, en om nu, dewijl zij op de dag der nieuwe maan (Hoofdstuk 8: 1 vv.) om de vreugde van dien blijden feestdag niet te storen, de uiting hunner smart hadden moeten inhouden, nu rouw te bedrijven en boete te doen voor de overtreding der hun voorgelezene wet. Drie uren lang duurt nu op dezen dag de voorlezing der wet; daarna doen zij in de daarop volgende drie uren belijdenis van hun zonden, waarbij de Levieten van hun standplaatsen voorgaan in het zingen en uitspreken van boet- en bede-psalmen, om de Heere te smeken zich te erbarmen over de gemeente, die om genade bidt; waarna zij in lof- en dank-psalmen Gods heerlijken naam verhogen in een uitgebreider lied, dat met ene belijdenis van zonden eindigt, en de bereidwilligheid der gemeente uitdrukt, om het verbond met God te vernieuwen en zich opnieuw aan Zijnen dienst te verbinden.

Voorts op de vier en twintigsten dag dezer maand Tisri, nadat de 23ste dag zonder heilige vergadering was voorbij gegaan, verzamelden zich de kinderen Israëls weer op de heilige plaats en wel deze keer om de boetedoening, die door de toespraak van Nehemia, Ezra en de Levieten was afgebroken, (Hoofdstuk 8: 9), weer op te nemen, met vasten en met zakken haren boetegewaad, en aarde was op hen (Deuteronomium 14: 2).

En het zaad Israëls scheidde zich, omdat de gemeente alleen met haren God wilde verkeren, en hare aangelegenheden met Hem wilde vereffen, af van alle vreemden 1); zij namen de nauwkeurigste voorzorgen, dat alleen zuivere leden van het verbondsvolk in de vergadering tegenwoordig waren. En zij stonden en deden belijdenis van hun zonden en hunner vaders ongerechtigheden 2), schaarden zich bij elkaar om plechtig de Heere te bekennen, dat zij en hun vaders gezondigd hebben.

Zij, die door gebeden en verbondmakingen zich met God verenigen, moeten zich van de zonde en zondaren afscheiden, want wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis?.

Vasten zonder bidden is een lichaam zonder ziel. Het vasten moet dienen ter voorbereiding van een waar en waarachtig schuld belijden. Zulk een vastendag als hier plaats had, was niet in de Wet Gods voorgeschreven, maar is vrij zeker door Nehemia ingesteld, opdat de heiligheid des volks bevorderd zou worden en Israël zich zou kennen, als een afgezonderd, de Heere geheiligd, volk.

Want als zij opgestaan waren op hun standplaats, zonder hun plaats op de markt voor de Waterpoort (Hoofdstuk 8: 1 en 7) te verlaten, zo lieten zij de in het vorige Hoofdstuk genoemden, voor de gemeente (Hoofdstuk 8: 4 vv.) in het wetboek des HEREN, huns Gods, een vierendeel van de dag d.i. drie uren lang (Exodus 12: 2), en op een of, het ander

vierendeel, nadat de voorlezingen geëindigd waren deden zij belijdenis, en aanbaden de HEERE, hunnen God 1), op de wijze zoals in vs. 4 wordt opgegeven.

Eerst werden drie uren besteed aan het lezen en behandelen van Gods Woord en Wet en daarna verenigde men zich, bij monde van de in vs. 4 genoemden, in gemeenschappelijk gebed en dankzegging tot de Heere God. Want wat ons in de volgende verzen wordt meegedeeld en wat de genoemde Levieten uitriepen, was aan de ene zijde een roemen in de goedheid en genade Gods, en aan de andere zijde een belijden van schuld en een tot de Heere vlieden met belijdenis van zonde. Zagen zij op de Heere, dan was er ruime stof, om des Heren Naam te danken, zagen zij op zich zelve, dan was er overvloedige reden tot schuldbelijdenis. Zo behoort het altijd, bij het naderen tot de Heere, te zijn. Een juist inzicht in de genade Gods houdt de biddende klein en doet hem met schaamte tot zich zelve inkeren.

Jesua nu, en Bani, Kadmiël, Sebanja, Bunni 1), of Binnui zoals die naam in Hoofdstuk 10: wordt opgegeven, Serebja, Bani en Chenani, de hoofden der verschillende afdelingen der Levieten, stonden toen de openbare belijdenis van zonden, in het tweede vierendeel des daags zou aanvangen, op het hoge gestoelte der Levieten, vermoedelijk niet allen op één gestoelte, dit zou slechts verwarring hebben veroorzaakt, maar ieder zal op ene verhevene plaats hebben gestaan en riepen 2), in een door hen aangeheven gezang van boet- en bedepsalmen met luider stem tot de HEERE, hunnen God, voor de ganse gemeente.

Sommigen menen, dat deze naam, die voor de tweede maal voorkomt, bij vergissing hier is opgegeven, anderen geven hier de naam van Banni op.

Anderen, zoals Rambach, zijn van gevoelen, dat de Levieten elkaar hebben afgewisseld, zodat elk op zijn beurt tot de Heere riep. Het is duidelijk, dat wat in vs. 4 en in vs. 5 wordt vermeld, wel is te onderscheiden, en wel zo, dat eerst een roepen tot de Heere heeft plaats gehad, en dat daarna (vs. 6) er een loven van de Heere heeft plaats gehad in een boet- en bedepsalm.

En de Levieten, de hoofden der afdelingen Jesua, en Kadmiël, Bani, Hasabneja, Serebja, Hodia, Sebanja, Petahja, hoewel andere mannen als in vs. 4 genoemd zijn, toch komen enkele overeen; zij zeiden, Staat op, looft nu, enigszins doelende op de genadige verhoring van de zo-even opgezondene gebeden, de HEERE, uwen God, van eeuwigheid tot in eeuwigheid; en men love de naam Uwer heerlijkheid, o Heere, die verhoogd is boven allen lof en prijs 1) veel te hoog, dan dat Hij naar waarde zou kunnen geloofd en geprezen worden!

Eerst richtten de Levieten het woord tot het volk, maar ook terstond daarop breidden zij hun handen uit voor de Heere God, opdat Hij Zijne Goddelijke goedkeuring en zegen mocht schenken op wat nu zou plaats hebben.

Volgens de Septuaginta heeft het volk bij monde van Ezra gesproken, wat nu verder vermeld wordt.

1) Daarop begon het lof- en prijsgezag: Gij zijt die HEERE alleen, die de naam van Heere verdient a); Gij hebt gemaakt de hemel, de hemel der hemelen (Deuteronomium 10: 14), en al hun heir, zon, maan en sterren aan de zichtbaren, de engelen echter in de onzichtbaren hemel, de aarde en al wat daarop is, de zeeën, en al wat daarin is (Hand. 4: 24), en Gij maakt die allen levend, wat op aarde en in de zee leeft; en het heir der hemelen, de heilige engelen, aanbidt U, (Psalm 103: 21; 148: 2).

Genesis 1 vv. Psalm 14: 6. Hand. 14: 16; 17: 24. Openbaring 14: 7.

Met vs. 6 heft het lofgezag aan met de bekentenis, dat Jehova de Schepper en Onderhouder is van hemel en aarde, Abraham verkozen heeft en een verbond met hem heeft gesloten, om zijn zaad het land Kanaän te geven, en dit woord heeft vervuld (6-8). Deze verzen vormen het thema van dit lofgezag ter ere der heerlijkheid Gods, hetwelk dan in vier afdelingen met feiten uit Israël's geschiedenis wordt opgehelderd. a. Als God de ellende van zijn volk in Egypte zag, heeft Hij door tekenen en wonderen het uit het geweld van Farao verlost, bij Sinaï het Zijn recht en Zijne wetten gegeven, in de woestijn het wonderbaar met brood en water verzorgd en hun geboden het beloofde land in te nemen (9-15). b. Ofschoon nu de vaderen reeds in de woestijn zich tegen Hem hadden gekeerd, heeft God desniettemin Zijne genade hun niet onttrokken, maar ze 40 jaren lang in de woestijn met alle nooddrift verzorgd, en koningen voor hun aangezicht verslagen, opdat zij het land veroveren en in bezit konden nemen (vs. 16-25). c. Ook daarna in het vaderland stonden zij weer tegen Hem op, zodat God hen in de handen hunner verdrukken moest geven, maar zo dikwijls zij weer tot Hem riepen, hielp Hij hen ook weer, totdat Hij hen eindelijk wegens hun voortdurend wederstreven in het geweld der volken der landen moest geven, echter zonder hen naar Zijne barmhartigheid geheel te verwerpen (vs. 26-31). d. Zo moge Hij dan ook nu de ellende van Zijn volk aanzien, als die God, die het Verbond en de Genade bewaart, ofschoon zij de moeilijkheid, die zij ondervinden, door hun zonden hebben verdiend.

Gij zijt die HEERE, de God, die Abram hebt verkoren, en hem a) uit Ur der Chaldeeën uitgevoerd; en Gij hebt zijnen b) naam gesteld Abraham.

Genesis 11: 31,32 12: 1. b) Genesis 17: 5.

a) En gij hebt zijn hart getrouw, gelovig gevonden voor Uw aangezicht en hebt een verbond met hem gemaakt b) a dat Gij zoudt geven het land der Kanaänieten, der Hethieten, der Amoriëten, en der Fereziëten, en der Jebusieten, en der Girgasiëten, dat Gij het zijnen zaden zoudt geven; en Gij hebt Uwe woorden bevestigd, omdat Gij rechtvaardig 1) zijt, en getrouw in de vervulling Uwer eenmaal gedane beloften.

Genesis 15: 6. b) Genesis 12: 7; 13: 15; 15: 18; 17: 8; 8: 5.

God wordt hier rechtvaardig genoemd, omdat Hij vervult, wat Hij belooft, omdat Zijne woorden en Zijne daden volstrekt met elkaar in overeenstemming zijn.

a) En Gij hebt aangezien onzer vaderen ellende in Egypte (Exodus 1: 11), en Gij hebt hun geroep gehoord aan de Schelfzee (Exod 15: 4);

Exodus 3: 7; 14: 10.

a) En Gij hebt tekenen en wonderen gedaan aan Farao, en aan al zijne knechten, en aan al het volk zijns lands (Deuteronomium 6: 22); want Gij wist, dat zij, de Egyptenaren, trotselijk tegen hen handelden, hen in overmoed onderdrukten; en Gij hebt U enen naam gemaakt, als het is te dezen dage 1), want nu nog wordt Gij als de God geprezen, die tekenen en wonderen doet.

Exodus 7: 8-14.

Dit wil niet alleen zeggen, dat nu nog aan de wonderen en tekenen gedacht wordt. Ook dit, maar ook, dat de Heere zich nog altijd als diezelfde God openbaart, die Zijne wonderen groot maakt. De Onveranderlijkheid God wordt hier door het volk Israël's groot gemaakt. De Naam Gods was ook hierdoor groot gemaakt, dat Israël weer op eigen erve was gesteld.

a) En Gij hebt de zee voor hun aangezicht gekliefd, dat zij in het midden der zee op het droge zijn doorgestaan; en hun vervolgers hebt Gij in de diepte geworpen, als enen steen in sterke wateren.

Exodus 14: 21 vv.; 15: 5,10,19.

a) En Gij hebt hen des daags geleid met ene wolkkolom, en des nachts met ene vuurkolom, om hen te lichten op de weg, waarin zij zouden wandelen (Numeri 14: 14. 14.14 Psalm 78: 14,53).

Exodus 13: 21; 14: 19; 40: 38; Psalm 105: 39.

a) En Gij zijt nedergedaald op de berg Sinaï, en hebt met hen gesproken uit de hemel; en Gij hebt hen gegeven rechtmatige rechten, en getrouwe wetten, goede inzettingen en geboden.

Exodus 19: 20; 20: 1 vv. Deuteronomium 4: 36.

En Gij hebt hun Uwen heiligen sabbat bekend gemaakt 1); en Gij hebt hun geboden, en inzettingen en ene wet bevolen, door de hand van Uwen knecht Mozes (Exodus 16: 23).

De instelling, of liever de handhaving van de Sabbat wordt nog eens opzettelijk vermeld, hoewel deze ook behoorde tot de rechten en wetten, in het vorige vers genoemd. Waarom? omdat zij een bijzondere blijk was van Gods goedheid, hen onderscheidende van alle de heidense volken en bovenal dienstig was, om de gemeenschap met God te onderhouden, om de Heere op dien dag inzonderheid te dienen. Op de geestelijke zijde van de Sabbat wordt

hier vooral gewezen, op het grote doel, het opzettelijk en op bijzondere wijze dienen van de Heere God.

a) En Gij hebt hun brood uit de hemel gegeven voor hunnen hongers, en hun b) water uit de steenrots voortgebracht voor hunnen dorst (Exodus 17: 4. Psalm 105: 40; 78: 24 vv.), en Gij hebt tot hen gezegd, dat zij zouden ingaan om te erven het land, waarover Gij Uwe hand ophieft (Numeri 14: 30), wat Gij met ede beloofd hebt, dat gij het hen zoudt geven.

Exodus 16: 4. b) Exodus 17: 6. Num 20: 9.

Maar zij en onze vaders hebben trotselijk gehandeld, en zij hebben hunnen nek verhard, en niet gehoord naar Uwe geboden (Jer. 7: 26; 17: 23).

En zij hebben geweigerd te horen 1), en niet gedacht aan Uwe wonderen, die Gij bij hen gedaan hebt, en hebben hunnen nek verhard, en in hun weerspanningheid een a) hoofd, een leidsman, gesteld, die hen zou aanvoeren om weer te keren tot hun dienstbaarheid, die toch hun vroeger zo ondraaglijk geweest was. Doch Gij b), een God van vergevingen, genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van weldadigheid, hebt hen evenwel niet verlaten.

Numeri 14: 4. b) Exodus 34: 7. Numeri 14: 18 Psalm 86: 5.

Trotsheid en hoogmoed is de grond van 's mensen hardnekkigheid en ongehoorzaamheid. Zij achtten het beneden zich de nek te buigen onder het juk van Gods geboden, en hielden het voor een groot meesterstuk hun eigen wil dien van God te doen wederstreven. Twee dingen zijn er, op welken zij niet genoeg letten, anders hadden zij geenszins zo verkeerdelijk en tegen hun eigen belang aan te werk gegaan. Zij hoorden het Woord van God wel lezen en verklaren, maar luisterden geenszins naar Gods wetten en bevelen. Zij zagen ten anderen wel Gods wetten, maar letten er niet op en erkenden ze in geen geval voor wonderdaden; want hadden zij ze in dit licht beschouwd en geloofd, zij zouden de Heere dan ook wel, uit een beginsel van ware vreze en een heilig geloof, gehoorzaamd hebben en hadden zij op zijne goedertierenheid gelet, zo zouden zij Gods geboden uit een beginsel van zuivere dankbaarheid en heilige liefde opgevolgd en waargenomen hebben.

Het is dikwijls even moeilijk om de gebrokenen van harte te doen hopen, als het vroeger was ze te doen vrezen. Is het ook zo met u? Beschouw deze heerlijke belofte-een God gereed om te vergeven. Dit is bemoedigend voor hen, die door genade geleerd hebben te geloven. De gelovigen zijn vijanden van de zonde, maar toch zijn in hun lichamen hun plichten bezoedeld, en zij moeten uitroepen: "Zo Gij, Heere, onze ongerechtigheden aanziet, o Heere, wie zal bestaan? Maar in plaats van ons terug te trekken van God door het gevoel van onze onwaardigheid, waartoe de vijand onzer zielen ons aanzet, laat ons met vrijmoedigheid toegaan tot dan troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden, om ter bekwamer tijd geholpen te worden. Hij is een God, die gaarne vergeeft.

a) Zelfs 1), als zij zich een gegoten kalf gemaakt hadden, en gezegd: Dit is uw God, die u uit Egypte heeft opgevoerd, en grote lasteren, smaadheden tegen God, gedaan hadden;

Exodus 32: 1 vv.

Of: Ja, een gegoten kalf hebben zij zich gemaakt, en gezegd:

Op burgerlijk en godsdienstig gebied hebben zij tegen de Heere gezondigd, dewijl zij niet een theocratisch volk wilden zijn.

Hebt Gij of, Gij echter hebt hen nochtans door Uwe grote barmhartigheid niet verlaten in de woestijn: de a) wolkkolom week niet van hen des daags, om hen op de weg te leiden, noch de vuurkolom 1) des nachts, om hen te lichten, en dat op de weg, waarin zij zouden wandelen.

Exodus 13: 22; 40: 38. Numeri 14: 14.

Daarin, dat de wolk- en vuurkolom bij hen bleef, erkent de dichter het feit, dat de Heere God Zijn volk niet verliet. Waarom? Omdat de Heere in die wolk- en vuurkolom was. Die wolk was het symbool van des Heren tegenwoordigheid, zodat wij dan ook lezen, dat de Heere uit die wolk tot Israël sprak.

a) En Gij hebt hun Uwen goeden Geest (Psalm 143: 10) gegeven in de woorden, die Mozes ook daar tot hen sprak en waar Gij aan de zeventig oudsten de Geest der profetie gaaft, om hen te onderwijzen; en Uw Man b) hebt Gij niet geweerd van hunnen mond, en water hebt Gij hun gegeven voor hunnen dorst (Numeri 20: 8).

Numeri 11: 17. b) Jozua 5: 12.

a) Alzo hebt Gij hen veertig jaar onderhouden in de woestijn: zij hebben geen gebrek gehad: hun klederen zijn niet veroud, en hun voeten zijn niet gezwollen.

Deuteronomium 2: 7; 8: 4; 29: 5.

Voorts hebt Gij hun koninkrijken en volken gegeven, en hebt hen verdeeld in hoeken, naar bepaalde grenzen in het oosten, het zuiden, het westen en het noorden. Alzo hebben zij erfelijk bezeten het land van a) Sihon, te weten, het land des konings van Hesbon, en het land van Og, koning van Basan (Numeri 21: 24,35).

Numeri 21: 21,33.

Gij hebt ook hun kinderen a) vermenigvuldigd, nadat er zeer velen in de woestijn waren gevallen van wege ongeloof, als de sterren des hemels; en Gij hebt hen gebracht in het land, waarvan Gij tot hun vaders hebt gezegd, dat zij zouden ingaan om het erfelijk te bezitten. (Deuteronomium 1: 10; 7: 12 vv. Jozua 1: 11).

Genesis 22: 17.

Alzo zijn de kinderen a) daarin gekomen, dewijl de vaderen in de woestijn waren omgekomen, behalve Jozua en Hun, en hebben dat land erfelijk ingenomen; en Gij hebt de inwoners des lands, de Kanaänieten, voor het aangezicht te ondergebracht, en hebt hen in hun hand gegeven, mitsgaders hun koningen en de volken des lands, om daarmee te doen naar hun welgevallen, naar hun welgevallen.

Jozua 1,2,3 vv. Deuteronomium 9.

En zij hebben vaste steden, zoals Jericho en Al, en een vet land (Numeri 13: 20) ingenomen, en erfelijk bezeten, huizen vol van alle goed (Deuteronomium 6: 11), uitgehouwene bornputten, wijngaarden, olijfgaarden en bomen van spijs, in menigte; en zij hebben gegeten, en zijn zat en vet geworden (Deuteronomium 32: 15. Jer. 5: 28), en hebben in wellust geleefd, door Uwe grote goedigheid.

Maar zij zijn weerspannig geworden, en hebben tegen U gerebelleerd, en Uwe wet achter hunnen rug geworpen, en a) Uwe profeten gedood, die tegen hen getuigden, om hen te doen wederkeren tot U; alzo hebben zij grote lasteren, ondeugden, gedaan 1).

1 Koningen 18: 4; 19: 10. 2 Kronieken 24: 20.

De dichter geeft hier een overzicht over de gehele tijd, van af de inneming van Kanaän tot aan de Ballingschap. Het verlossers geven (vs. 27) ziet wel op de tijden der richters, maar het doden der profeten op de latere tijden der koningen. In de volgende verzen wordt er meer op bijzonderheden gewezen, zodat wat in vs. 27 wordt meegedeeld, op de tijd der Richteren slaat en in vs. 29 en 30 op de dagen der koningen.

a) Daarom hebt Gij hen gegeven in de hand hunner benauwers, die hen benauwd hebben (Richteren 2: 6 vv.); maar als zij in de tijd hunner benauwdheid tot U riepen, hebt Gij van de hemel gehoord, en hun naar Uwe grote barmhartigheden verlossers gegeven, die hen uit de hand hunner benauwers verlost.

Richteren 2: 14. vv.

Maar als zij rust hadden, keerden zij weer om kwaad te doen, voor Uw aangezicht, zo verliet Gij hen in de hand hunner vijanden, dat zij over hen heersten; als zij zich dan bekeerden, en U aanriepen, zo hebt Gij hen van de hemel gehoord, en hebt hen naar Uwe barmhartigheden tot vele tijden tot vele malen uitgerukt uit hun benauwdheden.

En gij hebt tegen hen betuigd, door de mond der vele profeten in de tijd der koningen om hen te doen wederkeren tot Uwe wet; maar zij hebben niet geluisterd maar trotselijk gehandeld, en niet gehoord naar Uwe geboden, en tegen Uwe rechten, tegen deze hebben zij gezondigd a), door welke een mens, die ze doet, leven (Leviticus 18: 5), zal; en zij hebben hunnen schouder teruggetogen, als ene onbandige koe, die het juk niet dragen wil (Hosea 4: zo hebben zij de geboden Gods niet willen aannemen en hunnen nek verhard en niet gehoord.

Leviticus 18: 5. Ezechiël. 20: 11. Rom. 10: 5. Gal. 3: 12.

Doch Gij vertoogt het vele jaren over hen Gij hebt Uwe oordelen langen tijd opgeschort, en a) betuigdet tegen hen door Uwen Geest, door de dienst Uwer profeten (2 Kronieken 24: 19 v. 36: 15. Jer. 35: 15), maar zij neigden het oor niet, daarom hebt Gij hen gegeven in de hand van de volken der landen van de Assyriërs en de Babyloniërs (Psalm 106: 40 vv.).

2 Koningen 17: 13. 2 Kronieken 36: 15.

Nu dan, o onze God, Gij grote, Gij machtige en Gij vreselijke God, die het verbond der weldadigheid houdt (Hoofdstuk 1: 5. Deuteronomium 7: 21)! laat voor Uw aangezicht niet gering zijn wil niet gering achten, maar merkt het aan als iets zwaars, als een zware tuchtroede al de moeite, die ons getroffen heeft, onze koningen, onze vorsten, en onze priesters, en onze profeten en onze vaders, en Uw ganse volk, van de dagen der koningen van Assur, waarmee de heerschappij der Heidense koningen begonnen is, af, tot op dezen dag.

Doch Gij zijt a) rechtvaardig, in of, bij alles, wat ons overkomen is want Gij hebt trouwelijk gehandeld, maar wij hebben goddelooselijk gehandeld.

Deuteronomium 32: 4. Dan. 9: 14.

En onze koningen, onze vorsten, onze priesters en onze vaders 1) hebben Uwe wet niet gedaan: zij hebben niet geluisterd naar Uwe geboden, en naar Uwe getuigenissen, die Gij door middel van de Profeten tegen hen betuigdet.

Bij de opsomming van de verschillende standen, missen we dien der profeten, dewijl zij wel hebben geleden om de zonde des volks, maar tegen de zonde en overtreding hebben getuigd en gesproken.

Want zij hebben U niet gediend in hun zelfstandig koninkrijk, en in Uw menigvuldig goed onder de bewijzen uwer vele zegeningen, dat die Gij hun gaaft, en in dat wijde en dat vette land, dat Gij voor hun aangezicht gegeven had; en zij hebben zich niet bekeerd van hun boze werken 1).

Tegenover over de vele en velerlei zegeningen Gods, wordt hier niets verzwegen van de zonde des volks. Er spreekt zich hier een diep gevoel van schuld en zonde uit, en in dit ootmoedig schuld belijden ontvangt God, de Heere, de ere van al Zijn werk. Wanneer dan ook in de volgende verzen gewezen wordt op de ellende, waarin men verkeert, schrijft men God niet voor, wat Hij doen moet, om Zijn volk te zegenen, maar geeft men zich geheel aan het vrij en vrijmachtig welbehagen Gods over, opdat Hij in vrije gunst met het teruggekeerde Israël moge handelen naar Zijn welbehagen.

Zie, wij zijn heden knechten, ja het land, dat Gij onzen vaders gegeven hebt, om de vrucht daarvan, en het goede daarvan te eten, zie, daarin zijn wij knechten, want wij hangen geheel af van de macht der Perzische koningen.

En het vermenigvuldigt zijne inkomsten, zijne voortbrengselen niet voor ons, de rechtmatige bezitters van het land, maar voor de koningen, die Gij over ons gesteld hebt, om onzer zonden wil; en zij heersen over onze lichamen, want wij zijn genoodzaakt in hun legers te dienen, en over onze beesten, want zij bedienen zich van onze trekdieren om hun werk te verrichten, naar hun welgevallen, naar hun goeddunken; alzo zijn wij in grote benauwdheid; help ons dan, zo het U behaagt, uit onzen nood, en laat ons op nieuw een zelfstandig volk worden.

Hier zou, tegen de gewone indeling in, het 10de hoofdstuk moeten aanvangen, omdat vs. 38 zich geheel daaraan aansluit. De lofzang eindigt met vs. 37, en met vs 38 begint de geschiedenis van het verzegelde verbond van de kinderen Israël's. Wij vangen dus hier ene nieuwe afdeling aan.

In de Hebr. Bijbel begint met vs. 38 dan ook Hoofdstuk 10.

38.

III. Vs. 38-Hoofdstuk 10: 31. Hierop wordt ene formele verbintenis opgesteld en door Nehemia en de hoofden des volks getekend, en in orde gebracht; daarin verplicht zich de gehele gemeente in het algemeen, om in Gods wet te wandelen, maar belooft ook in het bijzonder, om die geboden streng te houden, welke volbrenging in dien tijd zeer moeilijk, maar ook in de hoogsten graad gewichtig was, namelijk het gebod van zich te onthouden van de vreemde vrouwen, het houden van de Sabbat en het vieren van het jubeljaar-enkel zaken, die toen op de voorgrond van het theocratische leven der gemeente stonden.

En in op de grondslag van dit alles, wat wij op de 24sten dag der zevende maand (vs. 1 vv.) hadden verricht als gevolg van de boet- en bededag, maken (maakten) wij een vast 1) verbond, verplichtten ons in ene formele wederkerige verbintenis tot ene trouwe opvolging der Goddelijke wet, en schrijven schreven het, ondertekenden de schriftelijk ontworpen verbintenis; en onze vorsten, onze Levieten, en onze priesters zullen het verzegelen, of, verzegelden het.

In het Hebr. Amanah. Dit betekent niet alleen vast, maar hier: een vast verbond, een vast verdrag, gelijk het stamverwante Arabisch ook aanduidt. In Nehemia 11: 23 betekent het een decreet.

Zij kwamen ten laatste tot het besluit-dat zij wilden terugkeren tot God en tot hunnen plicht, en zij wilden beloven, om steeds de wet des Heren te blijven gehoorzamen. Deze verbintenis geschiedde na ernstige beraadslaging; zij werd beschreven, opdat zij een gedenkteken voor alle eeuwen mocht zijn; zij werd verzegeld, en als een gedenkstuk neergelegd, opdat het tegen hen zou getuigen, indien zij het verbond verbraken. Er werden

enige vorsten, priesters en Levieten verkozen, als vertegenwoordigers van de gemeente, om in de naam der gemeente te ondertekenen en te verzegelen. Nu wordt de belofte vervuld aan de Joden, dat, wanneer zij uit hun gevangenschap zonden teruggekeerd zijn, zij zich aan de Heere zouden overgeven in een eeuwig verbond (Jer. 50: 5 en Jes. 44: 5) "Zij zullen komen, en de Heere toegevoegd worden, met een eeuwig verbond, dat niet zal worden vergeten," en "gene zal met zijn hand schrijven: Ik ben des Heren!".

HOOFDSTUK 10. VERZEGELING VAN HET

NIEUWE VERBOND.

Tot de verzegelingen 1), tot de mannen, die het bewijsstuk van het verbond ondertekenden, en in de naam van de ganse gemeente bekrachtigden, behoorden de voornaamsten onder het volk. Hun namen nu waren: Nehemia Hattirsatha, de stadhouder of landvoogd, zoon van Hachalja (Hoofdstuk 1: 1), en Zidkia, vermoedelijk een hoog beambte, die de stadhouder ter zijde stond, misschien zijn schrijver (vergelijk Ezra 4: 9),

Letterlijk luidt het: Aan het hoofd der verzegelenden, d.i. aan het hoofd dergenen, die het verbond ondertekend hadden.

Seraja (Hoofdstuk 11: 11), Azaria, Jeremia,

Maäzia, Bilgai, Semaja. Dat waren de priesters, de toenmalige oversten der priesterorden.

Dat Ezra niet mede genoemd wordt, verklaart zich van zelf, daar hij niet tot de hoofden behoorde, die in de naam van de door hen vertegenwoordigde geslachten of afdelingen met hun namen ondertekenden. Opmerkelijk echter is het, dat de toenmalige hogepriester Eljasib (Hoofdstuk 3: 1) ontbreekt; vermoedelijk was hij en een deel der priesters niet ingenomen met de strenge maatregelen van Ezra en Nehemia (vgl. vs. 30 met Hoofdstuk 13: 28); van daar ook, dat er slechts 21 in plaats van 24 priesterorden waren vertegenwoordigd.

Klinkenberg meent, dat Eljasib om zijn wangedrag (Hoofdstuk 13: 4-7 van de naamlijst zal afgelaten zijn.

Ook is het mogelijk, dat Seraja het stuk ondertekende als vorst van het huis des Heren in naam van de Hogepriesters.

En de Levieten of de hoofden, om hen in het verbond te vertegenwoordigen, namelijk: Jesua, zoon van Azanja, Binnui; van de zonen van Henadad, Kadmiël;

De hoofden des volks waren (vergelijk Hoofdstuk 7 en Ezra 2): Paros, Pahath-Moab, Elam, Zatthu, Bani,

En het overige des volks, alle leden der gemeente, behalve de hoofden der priester- en Levietenorden, en de hoofden der vaderhuizen, de priesters, de Levieten, de poortiers, de zangers, de Nethinim (1 Kronieken 9: 2), en al wie zich van de volken der landen had afgescheiden tot Gods wet, de nakomelingen van de Israëlieten, die niet in ballingschap waren weggevoerd, en zich aan de nieuwe gemeente hadden aangesloten (Ezra 6: 21), hun vrouwen, hun zonen en hun dochters, al wie wetenschap en verstand had, alzo van de zonen en dochters dergenen, die reeds een rijperen ouderdom bereikt hadden (Hoofdstuk 8: 3);

Die hielden zich aan hun broederen, hun voortreffelijken, zij sloten zich aan de voornaamsten, verklaarden in te stemmen met de door de hoofden aangegane verbintenis, waartoe zij zich ook verplichtten, en kwamen in de vloek en in de eed, dat zij gezamenlijk zouden wandelen in de wet Gods, die gegeven is door de hand van de knecht Gods Mozes; en dat zij zouden houden, en dat zij zouden doen al de geboden des HEREN, onzes Heren, onzen Gebieder, en Zijne rechten en Zijne inzettingen.

a) En daarbij inzonderheid, dat wij onze dochters niet zouden geven aan de volken des lands, noch hun dochters nemen voor onze zonen (Ezra 9: 2).

Exodus 34: 16. Deuteronomium 7: 3.

a) Ook als de volken des lands koopwaren en alle koren op de Sabbatdag in de stad te verkoop brengen, dat wij het, om de Sabbatswet (Exodus 20: 9 vv.) niet te schenden, op de Sabbat, of op enen anderen heiligen dag, waarop naar Numeri 28 en 29 ene feestvergadering moest plaats hebben, en geen arbeid mocht verricht worden, van hen niet zouden nemen of kopen b); en dat wij, volgens de voorschriften in Leviticus 25: 7 en Deuteronomium 25: 2 vv. het zevende jaar zouden vrijlaten, mitsgaders allerhande bezwaarnis 1) opheffen, de vruchten aan de armen laten, niet om schuld manen, de knechten weer vrij geven, enz.

Exodus 20: 10; 34: 21. Leviticus 23: 2 vv. Deuteronomium 5: 12 vv. b) Exodus 23: 10. Leviticus 25: 2. Deuteronomium 15: 1 vv.

Door de algemenen zin van dit verbond legden zij zich zelven genen anderen last op, dan waartoe zij reeds verplicht waren door alle andere banden van plicht, belang en dankbaarheid in Gods wet te wandelen, en al Zijne geboden te onderhouden.

De inhoud van dit verbond was dan vooreerst, dat zij niet ten huwelijk zouden geven, of nemen van of aan de heidense volken, die in het land woonden; ten tweede, dat zij de Sabbat stiptelijk zouden houden en dien dag niet in een marktdag veranderen, dat ook op de overige heilige dagen zij niet zouden kopen van de heidenen, en eindelijk, dat zij het jubeljaar weer plechtig zouden vieren en aan de verplichtingen van dat jaar voldoen.

In de tweede plaats beloven zij niet alleen de geboden niet ongehoorzaam te zijn, ook verplichten zij zich, om de dienst des Heren te onderhouden en er voor te zorgen, dat die dienst geregeld kon worden waargenomen.

Ezra en Nehemia weten het wel, dat het onderhouden van de dienst des Heren boven alles gaat en dat, wanneer die dienst met blijdschap wordt waargenomen, er ook een strijd tegen de zonde zal zijn. Een ingaan tegen de geboden Gods staat in het nauwste verband met de verwaarlozing van de dienst des Heren.

IV. Vs. 32-39. Daarna worden nog enige bepalingen behandeld, die ten doel hebben om de orde en de onafgebroken voortgang van de godsdienst, zo als hij nu weer naar de voorschriften der wet is ingericht, te verzekeren.

Voorts zetten wij ons geboden, namen wij de verplichting op ons, ons opleggende een derde deel van enen sikkels = $\frac{1}{2}$ gulden in het jaar, tot de dienst van het huis onzes Gods, hetzij, van wege de armoede der gemeente, in plaats van de in Exodus 30: 13 vv. bepaalde halven sikkels, hetzij als toevoegsel tot deze bepaalde belasting.

Tot het brood der toerichting, de toonbroden, en het gedurig spijsoffer, en tot het gedurig brandoffer, ook tot de brandofferen, der {a} sabbatten, der nieuwe maanden, tot de gezette hoogtijden, de grote feesten, en tot de heilige dingen {1}, en tot de zondofferen, om verzoening te doen over Israël, en tot alle werk van het huis onzes Gods², wat de dienst des Heren kon bevorderen.

{a} Numeri 28 en 29.

{1} Onder de heilige dingen heeft men hier te verstaan, dewijl zij geplaatst worden tussen de feesttijden en de zondoffers, de dankoffers. Deze werden door het volk gebracht, o.a. op het Paasfeest (Leviticus 23: 9) en bij andere feestelijke gelegenheden (Exodus 24: 5. Ezra 6: 17).

De vaststelling van zulk een bedrag voor de behoeften van de eredienst geeft geen recht tot de mening, dat de van Artaxerxes in zijn edict (Ezra 7: 20) toegezegde bijdragen voor de eredienst reeds toen hadden opgehouden en de Gemeente de kosten van de eredienst uit eigen middelen moest bestrijden. Het is toch licht denkbaar, dat bij de van de koning ontvangen ondersteuning de Gemeente nog voor de vermeerderde behoeften van de eredienst een bijdrage nodig achtte te geven, om het inkomen des tempels te vermeerderen, dewijl de koninklijke bijdrage slechts tot een zeker bedrag was toegezegd (Ezra 7: 22).

Ook wierpen wij de loten, onder de priesters, de Levieten en het volk, over het offer van het hout, dat men brengen zou ten huize onzes Gods; er werd door het lot vastgesteld, wie beurtelings het benodigde hout zou aanbrengen, naar het huis onzer vaders, op bestemde tijden, jaar op jaar, namelijk het benodigde hout, om te branden op het altaar des HEREN, onzes Gods, gelijk het in de wet geschreven is 1) (Leviticus 6: 12).

Van het hout brengen op zich zelf is in de Wet van Mozes geen sprake, wel dat het vuur niet mocht uitgaan. Opdat nu dit laatste niet geschiedde, n.l. het uitgaan van het vuur, wordt er nu voor gezorgd, wie het hout zou brengen en wanneer dit zou geschieden.

Waarschijnlijk was dit al een oude gewoonte, die nu nader geregeld werd.

Dat wij ook de a) eerstelingen onzes lands (Exodus 34: 26; Deuteronomium 26: 2 vv.), en de eerstelingen van alle vrucht van al het geboomte (Numeri 18: 13), jaar op jaar, zouden brengen ten huize des HEREN;

Exodus 23: 19. Leviticus 19: 23.

En de eerstgeborenen onzer zonen en onzer beesten a), gelijk het in de wet geschreven is (Numeri 18: 16 vv.), en dat wij de eerstgeborenen onzer runderen en onzer schapen zouden brengen ten huize onzes Gods, tot de priesters, die in het huis onzes Gods dienen.

Exodus 13: 2. Numeri 3: 13 en 8: 17.

a) En dat wij de eerstelingen onzes deegs, en onze hefofferen, en de vrucht aller bomen, most en olie, zouden brengen tot de priesters, in de kamers van het huis onzes Gods, en de b) tienden onzes lands tot de Levieten; en dat dezelve Levieten de tienden zouden hebben in alle steden onzer landbouwerij (Numeri 18: 21 vv.);

Leviticus 23: 17. Numeri 15: 18; 18: 12. Deuteronomium 18: 4. b) Numeri 18: 24,25.

En dat er een priester, een zoon van Aäron, bij de Levieten zou zijn, als de Levieten ook hun aandeel van de tienden ontvangen, opdat de priesters niet benadeeld zouden worden; en dat de Levieten de a) tienden der tienden zouden opbrengen ten huize onzes Gods, voor de priesters, in de kamers, de cellen van het schathuis 1) (2 Kronieken 31: 11 31.11).

Numeri 18: 26.

In werken van Godsvrucht en liefdadigheid moeten wij alles doen, wat wij kunnen, niettegenstaande de last en taks, die wij in het burgerlijke betalen moeten, en God vooral onze plichten betalen, welke de beste en veiligste weg is, om gemak en vrijheid te verkrijgen, en om dezelve in Godes gunst te blijven genieten.

Want de kinderen Israël's, en de kinderen van Levi moeten hefoffer van koren, most en olie in die kamers brengen, omdat aldaar in die kamers de vaten des heiligdoms zijn en aldaar zijn de priesters, die dienen, en de poortiers, en de zangers, voor wier onderhoud al die vruchten en gaven, die in de kamers afgeleverd worden, bestemd zijn; en nu willen wij ook behoorlijk en trouw de opbrengsten, die tot de instandhouding van de godsdienst, en tot het onderhoud van hen, die in het heiligdom dienen, bestemd zijn, daarheen brengen, opdat wij also het huis onzes Gods niet zouden verlaten; want zonder dit zou de gehele tempeldienst weldra in verval geraken.

De reeds vóór de Ballingschap bestaande en gedurende deze meer uitgebreide gewoonte (2 Koningen 4: 22; Ezra 1: 11) om op Sabbatten en feestdagen, tot onderlinge opbouwning door Gods woord, te vergaderen, hoewel in het eerst alleen in ruime kamers en particuliere huizen, werd door de in Hoofdstuk 8 genoemde plechtige voorlezingen uit de wet, die door Ezra waren in het leven geroepen, en door zijne bemoeiingen om het volk te onderwijzen, al meer en meer uitgebreid. Daaruit ontstonden dan ook later de synagogen, waarvan wij in het N. Testament lezen (Luk 4: 16); daar werd uit de Schrift voorgelezen door een daartoe bestemden uitlegger (vgl. Hoofdstuk 8: 8). Dat er ook des Maandags en Donderdags godsdienst werd gehouden, had men ook aan Ezra, als eerste oorzaak, toegeschreven. De

eigenlijke inrichting der synagogen of scholen voor de Joden heeft eerst plaats gehad ten tijde der Makkabeeën, toen de goddeloze koning Antiochus Epifanes het voornemen had om de Mozaïschen godsdienst geheel uit te roeien, en dit wekte onder het Joodse volk een buitengewonen ijver voor de wet. Maar die regelmatige vergaderingen tot het gebed, en tot het lezen der Heilige Schrift, op bepaalde plaatsen van het land, en in daarvoor ingerichte lokalen werden veel minder gerekend dan de eigenlijke tempeldienst; het is om die reden, dat men in de boeken der Makkabeeën er gene melding van heeft gemaakt.

Ezra, Nehemia en die met hen waren zorgden, dat alles, wat de wet van God had voorgeschreven tot het onderhoud van priesters en Levieten behoorlijk betaald werd. Deze verplichte opbrengsten waren ingehouden geworden; en daarom zegt God van het Joodse volk in Maleachi 3: 8-9, dat zij Hem beroofden, omdat Zijne dienaren, de priesters en Levieten, het hun verschuldigde deel niet ontvingen; terzelfder tijd moedigt Hij hen aan meer billijk te zijn tegenover hem en zijne ontvangers. Hiertoe besluiten zij nu, hoewel zij grote belastingen aan de koningen van Perzië betaalden; en al moesten zij nu reeds zoveel opbrengen, dat wilden zij niet tot verschoning rekenen; zij wilden Gode geven wat Hem behoorde, maar ook de keizer wat des keizers was. Wij moeten doen, wat wij kunnen, voor de uitoefening van de godsdienst, en om onze arme medebroeders te ondersteunen, niettegenstaande de belastingen, die wij betalen. In welken stand wij ook geplaatst zijn, wij moeten gewillig en met vreugde onze verplichtingen tegenover God en mensen volbrengen; dat is de zekerste weg om voorspoedig en gelukkig te zijn. Het volbrengen van Gods bevelen verschaft het beste voordeel aan onze zielen. De meesten echter geven hun zielen over aan de hongerdood!.

HOOFDSTUK 11. VERDELING DER NIEUWE BEWONERS IN DE STAD

EN OP HET LAND.

Vs. 1-36. Na het eindigen van het Loofhuttenfeest en de algemenen boet- en bededag der gemeente, waarvan het verhaal meegedeeld wordt in Hoofdstuk 8-10, neemt Nehemia zijn werk tot vermeerdering der inwoners van Jeruzalem weer op (Nehemia 7: 4 vv.). Zijne mededeling daarvan (vs. 1 en 2) is tamelijk kort, en daardoor moeilijk in zijn geheel te begrijpen. Voor zoverre men daaruit kan opmaken, waren de oversten van het volk, dat op het land woonde, het eerste bereid, om hun woonplaats naar Jeruzalem over te brengen; bij het overige volk daarentegen moest eerst door het lot bepaald worden, wie naar Jeruzalem zou trekken; van de tien werd er één door het lot genomen, die nu ook gewillig gingen en daardoor bijzonder in achtung stegen bij de anderen. Op deze mededeling volgen registers van de gezamenlijke gemeente, zo als die bestond in de tijd van Nehemia (vs. 3) en wel vooreerst (vs. 4-21 11.4-21) een register van de in Jeruzalem wonende hoofden, daarna (vs. 25-36) een register van de verschillende districten van het landgebied. Met opzicht tot dit laatste blijkt van zelf, dat er in ieder district toch een hoofd was; maar de namen van dezen worden niet genoemd.

Voorts woonden de oversten des volks, die tot hiertoe op het land gewoond hadden, maar zich ten gevolge van de door mij gedane aansporing (Hoofdstuk 7: 4 vv.) bereid verklaarden, om naar de stad te verhuizen, te Jeruzalem; maar het overige des volks, die minder genegen waren om daarheen te verhuizen, omdat zij dachten op het land beter te kunnen vooruitkomen, wierpen loten, om daardoor, zonder zelve daarover te beslissen, uitgemaakt te zien, wie van hen verplicht zou zijn, om naar de hoofdstad te gaan; men had bepaald, dat het lot zou aanwijzen, om uit tien huisvaders (Jozua 7: 18), een uit het land te brengen, die in de heilige stad 1) Jeruzalem zou wonen, en negen delen zouden in de andere steden op het land achterblijven;

Wij vinden hier Jeruzalem voor het eerst met dien naam genoemd en dezen naam ontvangt deze stad, dewijl de tempel Gods, het heiligdom des Heren, zich in haar midden bevond.

En het volk zegende al de mannen, al de hoofden en families, die met vrouwen en kinderen en dienstboden wel door het lot aangewezen, maar dan toch ook zich vrijwillig 1) aanboden te Jeruzalem te wonen 2), wegens hun gehoorzaamheid, dat zulk ene zelfverloochening en liefde tot de offeranden bij hen verraadde, daar toch de stad, om de aanslagen der vijanden af te weren, zulk ene talrijke en krachtige burgerij nodig had.

Vrijwillig, dewijl men zich aan de beslissing van het lot, als uitspraak Gods, gewillig onderwierp. Men heeft hier niet twee categorieën van personen, n.l. dezulken, die door het lot werden aangewezen en die vrijwillig gingen, maar slechts ene, n.l. die zich gewilliglijk voor het lot bogen, en daarom aan Gods wil zich onderwierpen.

Het was voor de meeste Joden gemakkelijker zich in de woest liggende velden hier en daar verspreid te vestigen; alleen voor de rijken was het mogelijk, in Jeruzalem wonende, de veraf

liggende akkers te doen bebouwen; zij offerden dus veel op, die zich in de hoofdstad nederzetten. Maar het was nodig, want anders zou die stad geheel van inwoners zijn beroofd geworden. (v. GERLACH).

Jeruzalem was, in dien tijd niet de plaats om rijk te worden. Weinig huizen stonden er; de vijanden der Joden hadden het bijzonder op die stad gemunt. De andere plaatsen van het land gaven betere hoop om in vrede te kunnen leven, en rijk te worden. Vrees voor vervolging en verwijtingen van hun volk, en dat zij in moeite zouden komen, deed velen van de heilige stad verwijderd blijven, en zij waren dus niet in de gelegenheid om in Jeruzalem te gaan aanbidden en feest te vieren; maar zij bedachten niet, dat, ofschoon Jeruzalem allerboosaardigst bedreigd en beledigd werd door hare vijanden, de stad toch met bijzondere zorg door haren God werd beschermd, en tot ene rustige woonplaats gemaakt. (Psalm 46: 4,5 46.3,4).

En dit zijn de hoofden met regeling van de geslachten en vaderhuizen van het landschap, van het Perzisch district Juda, die te Jeruzalem woonden (vs. 4-24); (maar of, en in de steden van Juda woonden, een iegelijk op zijne bezitting, in hun steden, Israël (het volk), de priesters, en de Levieten, en de Nethinimtempelknechten (1 Kronieken 9: 2), en de kinderen der knechten van Salomo) (vs. 25-30; 2 Kronieken 8: 2 vv.).

Te Jeruzalem dan woonden behalve einigen der kinderen van Efraïm en Manasse (1 Kronieken 9: 2), sommigen van de kinderen van Juda, en van de kinderen van Benjamin, waarop het hier het meeste aankomt. Van de kinderen van Juda hebben wij twee hoofden te noemen: Athaja, (in 1 Kronieken 9: 4, welk hoofdstuk hier vooral te vergelijken is, Uthai geheten), de zoon van Uzzia, de zoon van Zacharja, de zoon van Amarja, de zoon van Sefatja, de zoon van Mahalaleël, van de kinderen van Perez (Genesis 46: 12; Numeri 26: 20).

En Maäseja (in 1 Kronieken 9: 5 Asaja genoemd), de zoon van Baruch, de zoon van Kolhose, de zoon van Hazaja, de zoon van Adaja, de zoon van Jojarib, de zoon van Zacharja, de zoon van Siloni, een nakomeling van Sela; het derde geslacht in Juda, Zerah, komt hier niet in aanmerking (zie 1 Kronieken 9: 6).

Alle kinderen van Perez, die te Jeruzalem woonden, waren vier honderd acht en zestig, dappere mannen.

En dit zijn de kinderen van Benjamin: Twee geslachtshoofden, Sallu, de zoon van Mesullam, de zoon van Joëd, de zoon van Pedaja, de zoon van Kolaja, de zoon van Maäseja, de zoon van Ithiël, de zoon van Jesaja;

En na hem Gabbai, vermoedelijk de in 1 Kronieken 9: 8 genoemde Jibne-Sallai; deze twee geslachten tot één geheel verbonden, onder de naam van Gabbai-Sallai, negen honderd acht en twintig.

En Joël, de zoon van Zichri, was opziener over hen: opziener van de bewoners uit de twee stammen Juda en Benjamin: en Juda, de zoon van Senua, was de tweede bevelhebber over de stad, volgens Luther: was over het andere deel der stad, de in 2 Koningen 22: 14 genoemde benedenstad.

Van de priesters woonden te Jeruzalem: drie geslachten, Jedaja, de zoon van Jojarib 1); vermoedelijk kan men de woorden "de zoon van" wel weglaten, en alleen Jojarib lezen (vgl. 1 Kronieken 9: 10) Jachin.

In elk geval behoort zoon van Jojarib, niet bij Jedaja.

Seraja, in 1 Kronieken 9: 11 Azarja genoemd, de zoon van Hilkia, de zoon van Mesullam, de zoon van Zadok, de zoon van Merajoth, de zoon van Ahitub, was voorganger van Gods huis, het hoofd van ene priesterafdeling;

En hun broederen, die het werk in het huis deden, waren acht honderd twee en twintig. En Adaja, de zoon van Jeroham, de zoon van Pelalja, de zoon van Amzi, de zoon van Zacharja, de zoon van Pashur, de zoon van Malchia; behoorden dus tot het vaderhuis van Malchia.

En zijne broederen, hoofden der vaderen, waren twee honderd twee en veertig. En Amassai, (in 1 Kronieken 9: 12 Massai genoemd) de zoon van Azareël, de zoon van Achzai, de zoon van Mesillemoth, de zoon van Immer; behoorden tot het vaderhuis van Immer.

En hun broederen, dappere helden, waren honderd acht en twintig (vergelijk 1 Kronieken 13); en opziener over hen, over de van vs. 10 af genoemde zes priesterklassen, was Zabdiël, de zoon van Gedolim.

En van de Levieten: Semaja, de zoon van Hassub, de zoon van Azriam, de zoon van Hasabja, de zoon van Buni.

En Sabbethai, en Jozabad, van de hoofden der Levieten, waren over het buitenwerk van het huis Gods (1 Kronieken 26: 29).

En Mattanja, de zoon van Micha, de zoon van Zabdi, de zoon van Asaf, was het hoofd, die de dankzegging begon in het gebed, als zangmeester, voorzanger der Psalmen en lofzangen, en Bakbukja was de voorzanger van het tweede koor van zijne broederen, en Abda, de zoon van Sammua, de zoon van Galal, de zoon van Jeduthun (1 Kronieken 23: 5 1).

En de poortiers: Akkub, en Talmon, met hun broederen, die wacht hielden in de poorten, waren honderd twee en zeventig (1 Kronieken 26: 1 vv.).

En der Levieten opziener te Jeruzalem was Uzzi, de zoon van Bani, de zoon van Hasabja, de zoon van Mattanja, de zoon van Micha; van de kinderen van Asaf waren de

zangers tegenover het werk van Gods huis, dezen moesten in de tempel tegenwoordig zijn bij de dagelijkse behoeften van de godsdienst, in tegenoverstelling van de Levieten in vs. 16 genoemd, die het opzicht over het buitenwerk hadden.

Want er was een gebod een decreet des konings, Artaxerxes van Perzië (Ezra 6: 8 vv.), ten behoeve van hen, van de Levieten, te weten, een zeker onderhoud 1) voor de zangers, van elk dagelijks op zijnen dag, opdat deze trouw hun ambt waarnamen.

Dit onderhoud is niet te verstaan van het onderhouden van eten en drinken, maar van hetgeen zij dagelijks moesten doen ter onderhouding van de dienst des tempels.

Het bevel of decreet was niet uitgegaan van koning David, maar van de Perzischen vorst.

En Petahja, de zoon van Mesezabeël, van de kinderen van Zerah, de zoon van Juda, was bevelhebber aan des konings hand, van wege de koning in alle zaken tot het volk, betrekking hebbende, of commissaris van de Perzischen koning voor al de aangelegenheden der gemeente, die even als de landvoogd zijn zetel te Jeruzalem had.

1) In de dorpen nu op hun akkers woonden sommigen van de kinderen van Juda, namelijk in Kirjath-Arba of Hebron (Genesis 23: 2), en hare onderhorige plaatsen, Hebr. dochters, en in Dibon of Dimona (Jozua 15: 22), en hare onderhorige plaatsen, en in Jekabzeël of Kabzeël (Jozua 15: 21), en hare dorpen;

In vs. 25-36 worden niet meer opgeteld de namen van personen, maar de dorpen en steden, waar in men woonde.

En te Jesua, alleen hier voorkomende, en te Molada (Jozua 15: 26), en te Beth-Pelet of Beth-Pales (Jozua 15: 27);

En te Hazar-Sual (Jozua 15: 28), en in Ber-séba (Genesis 21: 1) en hare onderhorige plaatsen.

En te Ziklag (Jozua 15: 31), en in Mechona, alleen hier voorkomende, en hare onderhorige plaatsen.

En te En-Rimmon, en te Zora, en te Jarmuth (Jozua 15: 32-35).

Zanoah, Adullam en hare dorpen, Lachis en hare akkers, Azéka en hare onderhorige plaatsen (Jozua 15: 36-39), en zij legerden zich van Ber-séba in het uiterste zuiden af tot aan het dal Hinnom, ten zuiden van Jeruzalem (1 Koningen 1: 33).

Ten tijde van de hogepriester Jozua en van Zerubbabel behoorde alleen de omtrek van Jeruzalem tot de nieuwe gemeente (Ezra 2: 19); in Hoofdstuk 3 van ons Boek strekte zich haar gebied reeds meer naar het zuiden uit, en hier bereikt zij reeds weer de zuidelijke grenzen.

De kinderen van Benjamin nu van Geba, ten noorden van Jeruzalem (Richteren 19: 13 2), woonden in Michmas (1 Samuel 13: 2), en Aja (Jozua 7: 2 genoemd Al), en Beth-El (Genesis 8; 28: 11), en hare onderhorige plaatsen.

Anathot (Jozua 21: 18), Nob (1 Samuel 22: 19), Ananja, wellicht het tegenwoordige Beit-Hannan,

Hazor (2 Samuel 13: 23), Rama (Jozua 18: 25), Gitthaïm (2 Samuel 4: 3),

Hadid, Zeboim, Neballat,

Lod, en Ono (Ezra 2: 33. 1 Kronieken 8: 12), in het dal der werkmeesters, of der timmerlieden (1 Kronieken 4: 14), aan de noordzijde van Jeruzalem.

Van de Levieten nu woonden sommigen in de verdelingen van Juda en van Benjamin, naar ene vroegere verdeling hadden zij tot Juda behoord, maar nu woonden zij ook in de stam van Benjamin.

Hier is ene opgave van de dorpen of plattelands steden, die door het overblijfsel van Israël bewoond werden. In beiden, Juda en Benjamin woonden een deel der Levieten. Wij kunnen veronderstellen, dat zij veilig en gerust waren, maar in gering aantal en arm. Door Gods zegen hadden zij in rijkdom en macht kunnen toenemen, en dat zou ook geschied zijn, indien niet de goddeloosheid en lauwheid in de godsdienst, die Maleachi hun ten laste legt, bij hen hadden geheerst. Die profeet toch profeteerde omtrent dezen tijd, en de profetie hield nu voor verscheidene eeuwen op, totdat zij weer herleefde in de groten Profeet, de Messias, en in Zijn voorloper, Johannes de Doper.

HOOFDSTUK 12.

NAMEN DER PRIESTERS EN LEVIETEN, INWIJDING DER STAD. VERORDENINGEN OMTRENT DE PRIESTERLIJKE INKOMSTEN.

II. Vs. 1-26. Aan de registers in het vorige hoofdstuk sluiten zich nog andere registers aan, namelijk vooreerst die der klassen van de priesters en Levieten ten tijde des hogepriesters Jozua, met opgaven over de hogepriesterlijke familie (vs. 1-11) kim (vs. 12-21). Daarop volgen toelichtingen op de registers van de hoofden der Levieten en der priesters (vs. 22 vv.) en ene korte opnoeming van de hoofden der Levieten (vs. 24 vv.), ten slotte een onderschrift bepalende de tijd, gedurende welken deze zaken voorwielen.

Dit nu zijn de priesters en de Levieten, die met Zerubbabel, de zoon van Sealathiël, en Jesua optogen 1) uit Babel (Hoofdstuk 7: 7 vv.; Ezra 2: 1 vv.): Seraja, Jeremia, Ezra (vergelijk Hoofdstuk 10: 2-8).

In vs. 1-9 worden ons genoemd, de priesters en Levieten, die met Zerubbabel en Jozua optogen uit Babel naar Jeruzalem.

In vs. 1-7 worden ons gemeld, de namen van hen, die leefden in de dagen van Zerubbabel en Jozua, en straks in vs. 12-21 van hen, die leefden in de dagen van Jojakim, de zoon van Jozua. Vandaar het verschil tussen deze beide opgaven, terwijl het verschil tussen de lijst in dit hoofdstuk en die in Hoofdstuk 10 is te zoeken in het feit, dat de namen der ondertekenaars van het verbond, waren die der hoofden van vaderhuizen en niet namen van de verschillende Priesterklassen.

Amarja, Malluch, Hattus.

Sechanja, Rehum, juister Harim (vs. 15; verg Ezra 2: 39), Meremoth,

Sallu, Amok, Hilkia, Jedaja, misschien de in Hoofdstuk 11: 12 genoemde Adaja; dat waren de hoofden der priesters, en hun broederen, in de dagen van Jesua, te zamen twee en twintig.

Onder Jozua keerden, volgens Ezra 2: 36-39 slechts vier priesterklassen terug; deze worden echter toen waarschijnlijk in verschillende klassen verdeeld, en nu worden hier die klassen opgegeven, die reeds ten tijde van Jozua en Zerubbabel bestonden.

En de Levieten waren (vergelijk Ezra 2: 40-42): Jesua, Binnui, de zoon van Hanadad (Hoofdstuk 3: 24), Kadmiël, Serebja (Hoofdstuk 8: 7; 9: 4; 10: 12), Juda, wellicht dezelfde als Hodia (Hoofdstuk 8: 7; 10: 13), Mattanja (Hoofdstuk 11: 17); hij en zijne broederen waren over de dankzeggingen, zangmeesters in 't zingen van dank- en lofpsalmen (Hoofdstuk 11: 17).

En Bakbukja (Hoofdstuk 11: 17), en Unni (vergelijk 1 Kronieken 15: 20), hun broederen, waren tegen hen over in de wachten, waren bij de dienst van het koor, dat tegenover hen stond.

Jesua, de hogepriester, tot wiens vader Jozadak (vergelijk Ezra 3: 2), de rij der hogepriesters in 1 Kronieken 7: 14 werd voortgezet, nu gewon Jojakim (vs. 12 en 26), en Jojakim gewon Eljasib, hogepriester ten tijde van Nehemia (Hoofdstuk 3: 1; 13: 4), en Eljasib gewon Jodaja, door Josefus Juda genoemd (vgl. Hoofdstuk 13: 28).

En Jodaja gewon Jonathan, in vs. 22 Johanan genoemd, en Jonathan gewon Jaddua, hogepriester ten tijde van Alexander de Grote.

Jaddua wordt gezegd hogepriester geweest te zijn in de dagen van Alexander de Grote, van wie Josefus bericht, dat hij de veroveraar tegemoet ging, toen deze voorttrok om Jeruzalem te verwoesten. Alexander was zo getroffen over deze verschijning, en de berichten, die Jaddua gaf, namelijk dat van Alexander in de boeken der profeten van Israël gesproken was, als de overwinnaar der wereld, dat hij de stad spaarde, en aan de Joden grote voorrechten schonk.

En in de dagen van Jojakim waren onder de priesters (hoofden der verschillende priesterklassen), de volgende hoofden der vaderen, namelijk (vergelijk vs. 1 vv.): van Seraja was Meraja, van Jeremia, Hananja.

Van Ezra, in Hoofdstuk 10: 2 Azaria genoemd, (vgl. 2 op Ezra 7: 1). Mesullam; van Amarja, Johanan.

Van Melichu, Jonathan, de in vs. 2 genoemde Hattus wordt in dit vers overgeslagen; van Sebanja (in vs. 3 Zechanja genoemd), Jozef.

Van Harim (in vs. 3 Rehum), Adna; van Merajoth (in vs. 3 Meremoth); Helkai.

Van Iddo, Zacharia; een dezelfde persoon met de profeet van dezen naam (Ezra 5: 1. Zach. 1: 1); van Ginnethon (vs. 4 Ginnethoi), Mesullam.

Van Sallai (vs. 7 Sallu), Kallai; van Amok, Heber.

Van Hilkia, Hasabja; van Jedaja, Nethaneël.

Er is een verschil tussen bovenstaande opnoeming en die in het boek der Kronieken; deze bevat niet slechts degenen, die eerst met Zerubbabel kwamen, maar ook die met Ezra en Nehemia gekomen zijn.

Van de Levieten werden in de dagen van Eljasib, Jodaja, en Johanan, en Jaddua (zie vs. 10 vv.), de hoofden der vaderen beschreven; mitsgaders de priesters; de laatsten van deze onder de verschillende hogepriesters opgestelde registers hadden betrekking op de hoofden

der priesterklassen, tot onder het koninkrijk van Darius, de Perziaan, Darius II, met de bijnaam Nothus (424-404 v. Chr.).

De kinderen van Levi, de hoofden der vaderen, werden beschreven in het boek der a) kronieken, een kroniek of jaarboek, dat tot de dagen van Johanan, de zoon van Eljasib, toe, doorgaat, maar in de Kanon der Heilige Schrift niet is opgenomen.

1 Kronieken 9: 10 vv.

De hoofden dan der Levieten, om hier bij het register in vs. 8 vv. ene bijlage toe te voegen, waren Hasabja, Serebja, en Jesua, de zoon van Kadmiël, en hun broederen tegen hen over, om te prijzen en te danken, naar het gebod van David, de man Gods, wacht tegen wacht, bij beurten, zo als David had ingesteld (1 Kronieken 25: 1 vv. 2 Kronieken 29: 25).

Mattanja en Bakbukja, Obadja, hoofden der drie grote, ook na de Ballingschap bestaande zangfamilies Asaf, Heman en Jeduthun (Hoofdstuk 11: 17), daarentegen Mesullam, Talmonen Akkub, waren poortiers, de wacht waarnemende bij de schatkamers der poorten (1 Kronieken 17. Ezra 2: 42. Nehemia 11: 19).

Deze, de in vs. 12-21 en vs. 24 vv. genoemde hoofden der priester- en Levieten-klassen, waren in de dagen van Jojakim, de zoon van Jesua, de zoon van Jozadak, en in de dagen van Nehemia, de landvoogd, en van de priester Ezra, de Schriftgeleerde.

27.

III. Vs. 27-43. Aan het bericht, wat er naar beide voorgaande afdelingen geschiedde, ter vermeerdering van de bevolking van Jeruzalem, sluit zich dat van de inwijding der stadsmuren aan, die terstond na deze maatregelen, misschien in het begin van het jaar 443 v. Chr., plaats had. Nehemia geeft bevel, dat twee grote dankkoren de muren zullen beklimmen, die beide van hetzelfde punt aan de westzijde der stad hunnen tocht beginnende, het ene noordwaarts, het andere zuidwaarts trekkende in het oosten bij de tempel elkaar ontmoeten, en alzo de heilige plechtigheid onder talrijke offeranden en luid klinkend jubelgezag vieren. Hierbij is op te merken, dat achter het ene dankkoor, aan het hoofd van de achter hem aan voorttrekkenden trein zich Ezra de Schriftgeleerde bevindt, en achter het andere dankkoor, aan de spits van de anderen trein Nehemia, de landvoogd. Beide mannen doen zich hier duidelijk kennen als gemeenschappelijke arbeiders aan het werk der nieuwe inrichting en de zuivering der gemeente, aan het werk, op welks voleindiging en verzekering nu door de plechtige wijding der muren de kroon wordt gezet.

In de inwijding nu van Jeruzalems muur, toen de tot de inwijding bepaalde dag gekomen was, zochten zij, die met de uitvoering belast waren. door het zenden van boden, de Levieten uit al hun plaatsen, waar zij hun woonplaatsen hadden gevestigd, omdat er in Jeruzalem slechts een klein gedeelte woonde (Hoofdstuk 11: 15 vv.), opdat zij hen te Jeruzalem brachten, om de inwijding te doen met vreugde, en met dankzeggingen, en met gezang, cimbalen, luiten en met harpen (1 Kronieken 13: 8; 15: 16; 25: 1. 2 Kronieken 23: 18 23.18).

Alzo werden de kinderen der zangers verzameld de Levieten, die tot de 3 zangers-afdelingen behoorden, zo uit het vlakke veld rondom Jeruzalem, als uit de dorpen van de Netofathieten, de opene plaatsen bij Netofa, drie mijlen ten zuidwesten van Jeruzalem.

En de priesters en de Levieten reinigden zich zelven (Ezra 6: 20); daarna reinigden zij het volk, en de poorten en de muur 1), die daarna ook ingewijd moest worden.

Hoe dit reinigen van het volk en de poorten en de muur plaats had, wordt ons niet gemeld. wellicht door het brengen van zond- en brandoffers, gelijk dit in 2 Kronieken 29: 20 wordt vermeld.

Toen nu het uur der inwijding gekomen was, deed ik de vorsten van Juda 1) bij de verzamelplaats van de Dalpoort (Hoofdstuk 2: 13), opgaan op de muur en ik stelde twee grote dank-koren, en daarachter twee omgangen, een ter rechterhand (van de andere zal in vs. 38 vv. gesproken worden); deze gingen op de muur, zuidwaarts naar beneden naar de Mistpoort toe, om dan oostelijk te wenden, en vervolgens opwaarts naar het tempelplein.

De vorsten van Juda zijn de vorsten van het gehele volk. Deze deed Nehemia de muur bestijgen, waarop hij twee grote dankkoren opstelde, die van twee tegenovergestelde zijden de muur omtrokken, totdat zij bij de Tempel elkaar ontmoetten.

En achter hen, de mannen, die het dankkoor uitmaakten, ging Hosaja, wellicht het opperhoofd, en de helft der vorsten van Juda.

En 1) Azaria, Ezra en Mesullam.

Beter: namelijk. De namen die nu volgen, zijn namen van zeven vorsten van Jeruzalem. Hieronder kunnen ook priesters geweest zijn, dewijl wereldlijke en geestelijke hoofden bij Israël zo moeilijk te onderscheiden zijn.

Juda, en Benjamin 1), en Semaja, en Jeremia.

Juda en Benjamin zijn hier niet namen van de twee stammen, dit kan hier niet in verband met vs. 32 maar persoonsnamen. Ook in vs. 36 wordt een Juda genoemd.

En nu enige volgens vs. 41 wel zeven, van de priesterkinderen of zonen, met trompetten, die zich aan de Levitische zangers aansloten, verder Zacharja 1), de zoon van Jonathan, de zoon van Semaja, de zoon van Mattanja, de zoon van Michaja, de zoon van Zakkur, de zoon van Asaf.

Deze Zacharja was, zoals duidelijk blijkt, het hoofd van de speellieden der Levieten, die het gezang begeleidden met hun muziekinstrumenten. In vs. 36 worden zijne ondergeschikten aangegeven.

En zijne broeders Semaja, en Azareël, Milalai, Gilalai, Maäi, Nethaneël, en Juda, Hanani, met muziekinstrumenten van David, de man Gods; en Ezra, de Schriftgeleerde, ging vóór hun, de van vs. 32 af genoemden, aangezicht heen, gaande onmiddellijk achter het dankkoor (vs. 31), aan de spits van de daar achter gaanden optocht.

Voorts naar de Fonteinpoort, en tegen hen over gingen zij op bij de trappen van David's stad, langs de daarnaast lopenden weg, door de opgang des muurs, boven David's huis 1), tot aan de Waterpoort, tegen het oosten.

Bij de Fonteinpoort verliet alzo de optocht de buitenmuur, wendde zich toen naar de trappen, op welken men aan de oostelijken helling van de Zion naar de stad David's opklom, toen ging men deze trappen op tot aan de noordelijken muur tussen Zion en Moria en van hier om het plein van het oude paleis der koningen, over de brug die van de Zion naar de Tempelberg voerde, voorbij het tempelgebouw trekkende, tot aan de Waterpoort. Wat men te verstaan heeft onder "het huis David's" of de plaats waar het paleis van David had gestaan en waar nog puinhopen daarvan voorhanden waren, of naar ene minder nauwkeurige uitdrukking:, de plaats van het voormalige paleis van Salomo, blijft onzeker, zoveel echter blijkt uit dit vs. dat niet, zoals Thenius aan geeft (2 Samuel 5: 11), David's Paleis aan de lagen oostelijken rand van de Zion naar het zuiden heen, gestaan heeft, maar aan de noordwestzijde van de berg, niet ver van de burcht der Jebusieten, waarheen ons ook de overlevering verwijst.

Het tweede dankkoor nu ging tegenover, in ene richting tegenover die van het eerste koor (vs. 31), alzo ter linkerhand of naar het noorden opwaarts, en ik, Nehemia, de landvoogd (vs. 26), achter hetzelfde, met de helft des volks, op de muur, van boven de Bakovenstoren, tot aan de brede muur;

En van boven de poort van Efraïm, en boven de Oude poort, en boven de Vispoort, en de toren Hananeël, en de toren Mea, tot aan de Schaapspoort, en zij bleven staan in de Gevangenpoort 1).

Waar de Gevangenpoort gestaan heeft is door de geleerden niet uitgemaakt. Enigen plaatsen die aan de noordzijde van het Tempelplein, en scheiden ze van het in Hoofdstuk 3: 25 genoemde Voorhof der gevangenis, dat men of in de nabijheid van het voormalig paleis op Zion, of aan de zuidoostzijde van het Tempelplein zocht; anderen nemen voor beiden de laatstgenoemde plaats aan, en stellen, zich de optocht der twee dank-koren zo voor, dat beiden op de oostelijken muur van de tempel elkaar ontmoetten, hier elkaar voorbijgingen, en zich toen tegenover elkaar plaatsten, de eerste op het vrije plein van de Waterpoort, de tweede bij de Gevangenpoort. Op deze wijze zou ook de gehele oostzijde van het Tempelplein mede omgetrokken, en de zich daar bevindende muren ook ingewijd zijn geworden, iets, dat bij de eerste opvatting, wanneer de Gevangenpoort ten noorden van het Tempelplein gesteld werd, niet het geval zou geweest zijn.

Dat de beide koren elkaar voorbij trokken, laat zich niet denken, en hiervan wordt in onze verzen ook niets vermeld. Veeleer is het te denken, dat zij beiden, beginnende bij de

Jaffapoort, ieder een gedeelte van de muur hebben afgelopen, totdat zij bij de Waterpoort elkaar hebben ontmoet, waar een vrije plaats was, in de richting van de tempel.

Daarna stonden de beide dank-koren, ieder met de daarachter volgenden stoet in of bij Gods huis, op het open plein ten oosten van het tempelgebouw; ook ik en de helft der overheden der gemeente, namelijk de andere helft in vergelijking met de in vs. 32 genoemden, met mij;

En de priesters, namelijk: Eljakim, Maäseja, Minjamin, Michaja, Eljoënai, Zacharja, Hananja, met trompetten (vs. 35);

Voorts de acht afdelingen der Levitische zangers, zo als bij het eerste koor (vs. 36), namelijk: Maäseja, en Semaja, en Eleazar, en Uzzi, en Johanan, en Malchia, en Elam, en Ezer; ook lieten zich de zangers luid horen, met Jizrahja, de opziener, zo als Zacharja opziener was der acht afdelingen van het eerste koor (vs. 35).

En zij offerden des zelve daags grote slachtofferen 1) (Ezra 6: 17), en waren vrolijk (Ezra 6: 22; 2 Kronieken 20: 27), want God had hen vrolijk gemaakt met grote vrolijkheid; en ook waren de vrouwen en de kinderen, die de vergadering op het open plein voor de tempel bijwoonden, vrolijk; zodat de vrolijkheid van Jeruzalem, het zingen en spelen en jubelen der in Jeruzalem verzamelde gemeente, tot van verre gehoord werd 2) (Ezra 3: 13).

De slachtofferanden waren wel hoofdzakelijk dankoffers, die in offermaaltijden uitliepen, en deze maaltijden, waaraan ook de vrouwen en kinderen deelnamen, droegen veel bij tot verhoging der feestvreugde, tot de vreugde, die hun God, door het laten gelukken van het werk, d.i. van de muurbouw, bereid had.

Wij maken hier opmerkzaam op de vijf Hallelujahpsalmen, die de rij der Psalmen sluiten, en die in de Liturgie van de tweeden tempel een bijzonder Halleluja en een deel van het dagelijks morgengebed uitmaakten, geheel onderscheiden van het op het Pascha en andere feesten te herhalen grote Hallel. (Psalm 113-118). Wij menen Psalm 146-150. Mogelijk is Psalm 146 ouder, waarom de Septuaginta deze en de beide volgende Psalmen aan de profeten Haggai en Zacharia toeschrijft. Maar Psalm 147-150 drukken ontegenzeggelijk de stemming uit van de Ezra-Nehemiaanse herstelling. In Psalm 147 wordt God gedankt voor de herstelling van Jeruzalem, dat nu weer ene stad met muren en poorten is; in Psalm 148 voor de herstelling der nationale zelfstandigheid; in Psalm 149 dankt de Psalmist, dat het volk, dat zolang weerloos was, en schandelijk onder de slavernij zuchtte, hersteld was, en zich zelf tegen de vijanden kon verdedigen. In Psalm 150 eindigt het boek der Psalmen met een volklinkend finaal; het "welzalig hij" van Psalm 1: 1 is nu tot een Halleluja geworden, waarin al het zuchtend smeken heeft opgehouden. -God geve ons allen zulk een uitgang! Hij, de driemaal Heilige, doe al ons klagen en bidden door een gelovig Amen overgaan in een eeuwig Halleluja!.

Allen, die delen in openbare zegeningen, moeten zich ook verenigen tot openbare dankzegging: Gods voorzienigheid heeft hun veiligheid en rust geschonken, en dan zal Zijne

genade hen ook vrolijk en dankbaar maken. De verijdelde tegenstand hunner vijanden verhoogde ongetwijfeld hun vreugde. Grote zegeningen geven de ruimste stof tot plechtige herhaling van lof- en dankzegging in de voorhoven van het huis des Heren, in het midden van o Jeruzalem!.

44.

IV. Vs. 44-Hoofdstuk 13: 3. Ten besluite van de met Hoofdstuk 11 beginnende afdeling, volgt hier nog ene korte mededeling over het aanstellen van opzieners, bij het inzamelen van de inkomsten der priesters en Levieten, waartoe het volk nu weer rijkelijk bijdroeg; verder over de in de Wet gebodene uitsluiting van vreemden uit de theocratische gemeente.

Ook werden ten zelven dage mannen tot opzieners gesteld over de kamers, de schathuizen of cellen, dienstig tot het verzamelen en bewaren van de schatten, tot de hefofferen, tot de eerstelingen, en tot de tienden, om daarin uit de akkers der steden te verzamelen de delen der wet, voor de priesters en voor de Levieten; daarin zouden de wettige aandelen voor de priesters en Levieten (vgl. Numeri 18), van de akkers rondom de stad, of van de vlekken en dorpen, opgelegd worden. Zulk ene inrichting was echter des te meer nodig, daar de inkomsten tot onderhoud van priesters en Levieten nu weer rijkelijker begonnen te vloeien; want Juda was vrolijk over de priesters, en over de Levieten, die daar stonden 1),

D.w.z. had er een vreugde in, dat de Priesters en de Levieten weer het heiligdom bedienden, weer de zuiveren dienst Gods bevorderden; daarom gaven zij gewillig al wat in de Wet was voorgeschreven, omtrent de tienden en de andere heilige dingen.

En de wacht huns Gods waarnamen 1), in de bezorging van de godsdienst, en de wacht der reiniging, het verrichten van al die dienstbetoningen, die betrekking hadden op de reinheid en de reiniging; ook de zangers, en de poortiers waren nu weer werkzaam als bedienaren van de godsdienst en van de tempel, waarvoor zij dan ook moesten bezoldigd worden, naar het a) gebod van David en zijnen zoon Salomo (2 Kronieken 8: 14 vv.)

1 Kronieken 25.

Bij het: de wacht waarnemen, hebben we volstrekt niet te doen met een bloot figuurlijke of overdrachtelijke manier van spreken. Het is niet maar een beeldspraak, een wijze van uitdrukking, maar van zeer wezenlijke betekenis. En die betekenis is, dat in de stam van Levi en zijn heiligen strijd een wacht voorgetekend of afgeschaduwd lag, die andere strijd en die andere wacht, die straks, als de Kerk wereldkerk zou geworden zijn, door de Kerk van Christus zou zijn waar te nemen in de worsteling tussen Christus en de wereld.

Want in de dagen van David en Asaf 1), van ouds, waren er hoofden der zangers, en des lofgezangs, en der dankzeggingen tot God 2) (1 Kronieken 25: 1 vv.).

Of: was Asaf van ouds hoofd der zangers. Het is de Schrijver er om te doen, om aan te duiden, dat van ouds, van de dagen van David af, er hoofden van zangers waren geweest.

Op al onze steden, op al onze huizen moest geschreven zijn: Heiligheid des Heren; deze stad echter was, zo als nooit enige andere, de stad des groten Konings (Psalm 48: 2. MATTHEUS. 5: 35); zij was het altijd geweest, sedert het de Heere behaagde Zijnen naam aldaar te doen wonen; en als zodanig werd zij weer aan God gewijd, door de bouwers en bewoners van de nieuwe stad. Zij stellen hier de stad en hare muren onder de Goddelijke bescherming, erkennende, dat, zo de Heere de stad niet bewaart, de muren te vergeefs gebouwd zijn. De gelovige moet niets ondernemen, dat hij niet aan de Heere toewijdt.

Daarom gaf gans Israël, in de dagen van Zerubbabel, en in de dagen van Nehemia, de delen der zangers en der poortiers, van elk dagelijks op zijnen dag; en zij heiligden, zij schonken hun geheiligde gaven voor de Levieten, de eerste klasse der Levieten, de priesterdiensdieners (1 Kronieken 23: 5), en de Levieten heiligden, zonderden hun gaven af voor de kinderen van Aäron, de Priesters (Numeri 18: 26 vv.).

Wanneer het vieren van dankdagen zulk een indruk achterlaat bij dienaren des Woords en bij het volk, dat beiden zorgvuldiger en blijmoediger zijn in het volbrengen van hunnen plicht, dan zijn zij inderdaad aangenaam bij God, en leveren voordeel op. Zo was het hier. De dienaren van de godsdienst waren zorgvuldiger in hun werk dan vroeger; het volk was zorgvuldiger, dan het geweest was, in het onderhouden van de dienaren des Woords.

HOOFDSTUK 13.

NEHEMIA HERSTELT DE ZAKEN VAN HET BURGERLIJKE BESTUUR, VAN DE KERK, EN VAN DE HUISGEZINNEN.

Te 1) dien dage werd er, zo als reeds in Hoofdstuk 8: 1 vv. geschied was, gelezen in het boek van Mozes, voor de oren des volks; en daarin werd a) geschreven gevonden, dat de Ammonieten en Moabieten niet zouden komen In de gemeente Gods, tot in eeuwigheid;

Deuteronomium 23: 3-6

Even als er na Ezra 6: 22 ene gehele tijdruimte van 57 jaren werd overgesprongen, zo vernemen wij hier ook niets naders van de tijd van 444-433 v. Chr.; tot het laatstgenoemde jaar duurde het eerste verblijf van Nehemia in Judea (Hoofdstuk 5: 14), toen keerde hij naar Perzië terug naar de koning Artaxerxes, en deed hem het in Hoofdstuk 2: 6 bevolen verslag. In de volgende afdeling zien wij, dat hij ten tweede male in Judea was, maar nu werkte hij alleen, want Ezra was in het tijdvak van 444-433 gestorven. Het doet ons leed, dat wij uit dezen tijd gene nadere berichten van de werkzaamheden der beide mannen kunnen opgeven betreffende de vaststelling van de Kanon (Hoofdstuk 8: 1), namelijk over de grote Synagoge. Velen hebben, juist om dat volslagen gemis aan Bijbelse berichten daarover, de gehele zaak tot het gebied der fabelen gebracht; van ene andere zijde echter wordt met het volste recht erkend, dat er bij de Rabbijnse getuigenissen iets geschiedkundigs ten grondslag ligt, al bevatten dan ook de uitspraken vele ongerijmdheden, die eerst in lateren tijd zijn uitgevonden. De gewichtigste plaatsen, waarin melding wordt gemaakt van de grote Synagoge, zijn de volgende. Vooreerst leest men: "Mozes kreeg de wet van Sinai; hij gaf die aan Jozua, Jozua aan de oudsten, de oudsten aan de profeten de profeten aan de mannen van de grote Synagoge." De laatsten vormden derhalve een College, ene gemeenschap van vrome en met de Schrift bekende mannen, die zich de getrouwe en nauwgezette instandhouding van de voorvaderlijken godsdienst tot hun levenstaak hadden gesteld; en wanneer nu als hun voornaamste grondstelling het woord wordt meegedeeld: "omringt de Thora met ene omheining," dan betekent deze op Exodus 19: 12 vv. zinspelende uitspraak de nauwkeurige vaststelling van de tekst, en de verzameling van de tekst, en de verzameling van de overleveringen daaromtrent, waardoor er juist een tuin daarom wordt gemaakt. Op ene andere plaats lezen wij: "De wijzen hebben ons de Thora nagelaten, de Profeten en de Hagiographen tot een geheel verenigd: en dan verder: "wie heeft deze, in de Heilige van het Oude Testament vervatte boeken geschreven? Antwoord: Mozes heeft de Pentateuch en het Boek Job geschreven; Jozua zijn Boek en acht verzen van Deuteronomium (Deuteronomium 34: 5-12) Samuel de Boeken van Samuel, het Boek der Richteren en het Boek Ruth; David met medehulp van enige anderen (Heman, Jeduthun, Asaf en de kinderen van Korah) de Psalmen; Jeremia zijn Boek, de Klaagliederen en de Boeken der Koningen; Hizkia en zijn college (Spreuken 25: 1) Jesaja, de Spreuken, het Hooglied en de Prediker; de mannen der grote Synagoge Ezechiël, de twaalf kleine Profeten, Daniël en het Boek Esther; Ezra zijn Boek en de geslachtsregister in de Kronieken, en Nehemia voltooide de Kronieken.

Duidelijk is in dezen volzin het woord "schrijven" niet enkel in de zin van "opstellen", maar tegelijk in de verdere betekenis: redigeren, "voor de druk gereed maken," en hier voor "het opnemen in de Kanon" bedoeld. Hierdoor leert men het gevoel der Talmudisten over het ontstaan van de Kanon kennen, dat ook de oudere godgeleerden aankleefden, in tegenstelling met de later zo algemeen aangenomen meningen daaromtrent. Terwijl namelijk de laatsten aannemen, dat de heilige Schriften tot op de tijd van Ezra afzonderlijk in de handen van bijzondere personen waren, en eerst toen werden verzameld en canoniek gezag verkregen, geven de Talmudisten bepaald als hun gevoel te kennen, dat, even als Mozes de Thora naast de Arke des verbonds neerlegde, ook de volgende profetische Schriften, deels door de profeten zelf, deels door andere theocratische autoriteiten terstond na hun in orde brengen tot canoniek gezag werden verheven, waardoor met de redactie der laatste Boeken de Kanon van zelf voltooid en gesloten was. Het werk van de grote Synagoge bestond hierbij naar een zeer juist oordeel van de Joodse taalgeleerde Elias Levita (geb. 1468, gest. 1549 n. Chr.) in het samenvoegen der Heilige Schriften tot één geheel, en in de verdeling van het geheel in de drie reeds bij Deuteronomium 18: 22 aangegeven delen.

Terwijl men de enkele Boeken noch naar tijdsorde, noch naar gelijksoortigheid van inhoud rangschikte, maar naar de betrekking in welke zij stonden tot God en de Theocratie, en die zij zelf naar de geest en de inhoud tot de Goddelijke openbaring innamen, liet men de Thora (de 5 Boeken van Mozes) als de grondoorakonde der oud-Testamentische openbaring de eersten rang innemen, dan in de tweeden rang de Schriften der Profeten (Nebiim), die deels als geschiedkundige Schriften de verdere openbaring van de geschiedenis van Gods volk uitmaken (de vóór-profeten: Jozua, Richteren, de Boeken van Samuel en de Boeken der Koningen), deels de voorzegging, of de voortgaande ontwikkeling van het Goddelijk raadsbesluit in betrekking tot de grote daden Gods, bevatten (de latere profeten, Jesaja, Jeremia, Ezechiël, Hosea, Joël, Amos enz.); in de derden rang, eindelijk stelde men de overige Schriften (Chetubim), welke of door de niet-profeten, of ten minste niet in profetischen geest en roeping waren opgesteld, deels de uit de feiten der openbaring en de voorzeggingen geputte waarheden en lessen in lierzangen of beschouwingen uitspreken (dichterlijke hagiographen: Psalmen, Spreuken, Job, Hooglied, Klaagliederen, Prediker), deels hun voor de theocratie belangrijke levensgeschiedenis, met de hun geschonkene openbaringen (Daniël), deels de geschiedenis van de vóórtijd of van de tijd, waarin de Schrijvers leefden, beschrijven (geschiedkundige Hagiographen, Ruth, de Boeken der Kronieken, Ezra, Nehemia en Esther). Het gemeenschappelijk kenmerk der Hagiographen (Schriften bij uitnemendheid, heilige Schriften), dat hen samenbindt tot ene derde klasse van Kanonieke geschriften, in onderscheiding van de Thora enerzijds, en aan de anderen kant de profetisch-geschiedkundige en profetisch-voorspellende boeken is alzo ligt te omschrijven: zij hebben voor de theocratie niet de grondleggende waarde van Mozes' geschriften, die als 't ware voorbeeld-schriften zijn; evenmin zijn het onmiddellijke voortbrengselen van de onderhoudende en opbouwende werkzaamheid der profeten; maar zij zijn opgegroeid uit de geestelijken bodem des Ouden Verbonds, vooraf bereid en geheiligd door bovennatuurlijke Goddelijke openbaring.

Na het tot hiertoe gezegde hebben wij onder de grote Synagoge te verstaan, de vereniging van schriftkundige mannen, die na de Ballingschap aan het hoofd der nieuwe kolonie stonden, om

voor haar en in haar de vertegenwoordigers en dragers van traditie (overlevering) der wet te zijn, en hare kerkelijke en burgerlijke verhoudingen op nieuw te regelen. Volgens de Talmud en andere rabbijnse schriften is Ezra, zo niet de stichter, toch in elk geval in zijnen tijd voorzitter van dat college geweest; vóór hem hebben Jozua en Zerubbabel met hun, in Ezra 2: genoemde tien medeleden, als ook de profeten Haggai en Zacharia daartoe behoord; met en na hem ook nog Nehemia, Maleachi, Mordechai (Esther 2: 5 vv.?) e.a. m., en als het laatste lid van deze overleveringsketen wordt Simeon de Rechtvaardige genoemd, de zoon en opvolger van de Hoge priester Onias I, omstreeks het jaar 300 v. Chr. Dit lichaam, dat op ene meer onafhankelijke wijze ene soort van theologisch-juridische faculteit vormde, had zijn voortdurend bestaan te danken aan de aansluiting van nieuwe wetlievende mannen, bestaande meest uit personen van priesterlijke, Levitische en Davidische afkomst, die Ezra in zijnen ijver aan de tot hiertoe weinig georganiseerde, en weer tot misbruiken vervallende gemeente toezond. Een opmerkelijk verschijnsel is het, dat de schriftgeleerden van dezen tijd bij hun uitgebreide en veelsoortige werkzaamheden toch zo weinig bekend zijn. Immers zij moesten de Liturgische regels herstellen, de Kanon en de tekst des Bijbels vaststellen, de Schriften uitleggen en in het praktische leven invoeren en in moeilijke vragen over de Wet beslissen; toch hebben zij niet alleen gene schriftelijke gedenktekenen nagelaten, maar ook slechts enkele namen van hen zijn bekend. Hierover zegt de geleerde Jost in zijne geschiedenis van het Jodendom: Het is niet zeer gewaagd aan te nemen, dat de mannen van de grote Synagoge tot een regel hadden aangenomen, om niets van hun verklaringen op te schrijven, om aan de Schrift gene andere schrift toe te voegen (Prediker 12: 12), en om geen persoonlijken invloed te doen gelden of schoolse twisten te veroorzaken.

Omdat zij de kinderen Israël's niet waren tegengekomen met brood en met water a), ja Bileam tegen hen gehuurd hadden, om hen te vloeken, hoewel onze God de vloek omkeerde in enen zegen.

Numeri 22: 5. Jozua 24: 9.

Zo geschiedde het, als zij deze wet hoorden, en ze op de gestrengste wijze uitvoerden, dat zij alle vermenging 1) van Israël, dat niet zuiver tot de gemeente behoorde, afscheidde, zo als zij reeds waren aangevangen te doen op de algemenen boet- en bededag in Hoofdstuk 9: vv.

In het Hebr. bre (Ereb), een woord overgenomen uit Exodus 12: 38 en alleen gebruikt van degenen, die niet tot Israël behoorden en toch met Israël uit Egypte waren opgetrokken. Ook nu woonde onder Israël veel vermengd volk, en het is daarom, dat men tot een zuivering overgaat, opdat Israël het afgezonderd volk zou blijven.

4.

Vs. 4-9. Terwijl ons Boek nu tot die voorvallen overgaan, die plaats had en gedurende het tweede verblijf van Nehemia in Judea, deelt het vervolgens mede, hoe gedurende zijne afwezigheid van Jeruzalem, de hogepriester Eljasib aan de Ammoniet Tobia ene kamer in de voorhof van het huis Gods tot woning had ingeruimd, welke deze, als hij om bezigheden,

of om zijne bloedverwanten te bezoeken in Jeruzalem was, als woning gebruikte. Terstond nadat Nehemia in de stad was teruggekomen, liet hij het huisraad van Tobia uit de kamer werpen, waardoor zij aan hare eigelijke bestemming werd teruggegeven,

Eljasib nu de hogepriester, de zoon van Jojakim, en de kleinzoon van Jozua (Hoofdstuk 12: 10), die gesteld was over de kamer van het huis onzes Gods, die als hogepriester het oppertoezicht had over de nevengebouwen van de tempel, was vóór dezen nabestaande van Tobia geworden; hij had zich op de ene of andere wijze door een huwelijk verzwagerd aan Tobia, de bevelhebber van het land der Ammonieten (Hoofdstuk 2: 10 2).

En hij had hem ene grote kamer gemaakt, zeker door het samentrekken van enige kleinere kamers of cellen, alwaar zij te voren heenleiden het spijsoffer, de wierook en de vaten, en de tienden van koren, van most en van olie, die bevolen waren als inkomsten voor de Levieten, en de zangers, en de poortiers (1 Kronieken 23: 5), mitsgaders het hefoffer der priesters (Hoofdstuk 12: 47).

De Hogepriester Eljasib, ofschoon hij zich niet had onttrokken aan de werken tot herstelling der muren (Hoofdstuk 3: 1), was echter niet ingenomen met de pogingen, door Ezra en Nehemia aangewend, tot strenge afscheiding der Joodse gemeente van de vreemden (vs. 1 vv.); hij stond aan de zijde van diegenen, die zich bij hen wilden bemind maken (Hoofdstuk 17 vv.). Hierom vinden wij zijn naam wellicht ook niet onder hen, die op de genoemden boeten bededag (Hoofdstuk 9) het verdrag (9: 38) hadden ondertekend (Hoofdstuk 10: 1 vv.). Op welke wijze hij zich met Tobia had verzwagerd, kan men niet nauwkeurig bepalen, wellicht was hij met dien priester of Leviet Mesullam (Hoofdstuk 3: 4, 30) verwant, wiens dochter gehuwd was met Johanan, de zoon van Tobia (Nehemia 6: 18).

Doch in dit alles, terwijl het boven vermelde voorviel, was ik niet te Jeruzalem 1): want in het twee en dertigste jaar van Arthahsasta, koning van Babel, die als bezitter van Perzischen troon ook over Babel het gebied voerde, d.i. in het jaar 433 v. Chr. (Ezra 1: 4 1.4), kwam ik tot de koning, om hem het mij in Hoofdstuk 2: 7 belaste bericht ter hand te stellen; maar ten einde vansommige dagen 2) verkreeg ik weer verlof van de koning om mij naar Jeruzalem te begeven 3).

Gedurende de tijd dat Nehemia van Jeruzalem afwezig was, dat wij naar 2 op 28 jaren berekenen, was naar alle waarschijnlijkheid de profeet Maleachi onder de Joden werkzaam. In het Boek van dezen profeet vinden wij juist dezelfde misbruiken, die in de volgende verzen van ons hoofdstuk worden bestreden: de huwelijken met Heidense vrouwen, de nalatigheid in het 1) betalen der tienden, de verwaarlozing van de godsdienst (vgl. Mal. 2: 10 vv. met Nehemia 13: 23 vv. Mal. 2: 8 met Nehemia 13: 15 vv. Mal. 3: 7 vv. met Nehemia 13: 10 v.). Vooral bestreed hij dien geest van moedeloosheid, die zich van het volk had meester gemaakt. Toen Juda terugkeerde uit de gevangenschap, toen de tempel gebouwd, en zelfs de muur van de stad weer hersteld was, toen meende ieder, dat de beloofde heerlijkheid van de Messiaansen tijd op handen was, en dat het rijk Gods nu met kracht moest komen. Toen er echter van dat alles niets geschiedde en alles bij het oude bleef; toen Juda nog steeds door zijne naburen werd geminacht en nog altijd een ellendig en machteloos rijk bleef, toen maakte

zich een geest van murmurering en ontevredenheid van het volk meester. Tot dit mismoedige en ontevredene volk heeft de Profeet nu een ernstig woord te spreken; hij had hun de dag des Heren te verkondigen, die voorzeker komen zou, maar als een dag des toorns over alles, wat de Heere mishaaide. Daarbij vermaant hij echter tevens om vast te houden aan het ene nodige, en te volharden in het geloof aan de beloften des Heren, die op Zijnen tijd nog zeker zouden vervuld worden. Met Maleachi werd de rij der profeten uit het Oude Testament gesloten. Met de belofte van de Goddelijken gezant, die in de kracht van Elia de tot Zijnen tempel komende Heere de weg zal bereiden (Mal. 3: 1,2,3), verstomt de voorzegging, totdat 400 jaren later in dien gezant (Johannes de Doper) de profetie nog eens te voorschijn komt, om dan, wijzende op de reeds verrezene Zon des Heils (Joh. 3: 30) de tijd des Ouden Verbonds te sluiten.

Gewoonlijk vat men de uitdrukking "ten einde van sommige dagen" zodanig op, dat men er omstreeks een jaar door verstaat, en laat dan Nehemia reeds in het jaar 432 vóór Chr. naar Jeruzalem terugkeren. Intussen moet hier opgemerkt worden, dat in een enkel jaar niet zo vele en zulke ingrijpende misbruiken konden ontstaan, als waarmee Nehemia bij zijne tweede terugkering naar Judea te strijden had; en bovendien voert in Dan. 9: 25 het einde van de eerste zeven van de daar voorzegde 70 jaarweken, wanneer wij de laatste met het jaar der terugkering van Ezra (457 v. Chr. Ezra 7: 7) beginnen, tot op het jaar 408. Daarom houden wij ons bij die berekening, die de tweede aankomst van Nehemia in Judea stelt op 410 v. Chr.; intussen was de hogepriester Eljasib gestorven, en zijn zoon Jodaja bekleedde het ambt (vgl. vs. 28).

In Perzië was 424 v. Chr. Artaxerxes I, na ene regering van meer dan 40 jaren gestorven; na hem regeerde Xerxes II slechts 45 dagen, en Sogdianus 6-7 maanden, totdat Darius II, Ochus of Nothus bijgenaamd, zich van de regering meester maakte (Ezra 1: 4). Deze, die van 423-404 v. Chr. regeerde, was alzo, na de in 2 opgegevene berekening in het jaar, dat Nehemia voor de tweede maal in Judea kwam, de hier bedoelde koning.

En ik kwam voor de tweede maal (Hoofdstuk 2: 8) te Jeruzalem, en ik verstond, hetgeen men mij verhaalde van het kwaad, dat Eljasib had veroorzaakt, door hetgeen hij voor Tobia gedaan had, makende voor hem ene kamer gereed in de voorhoven van Gods huis.

En het mishaaide mij zeer, dat er zulk ene onbetamelijkheid geschied was, zo wierp ik al het huisraad van Tobianaar buiten, uit de kamer, die hij bewoonde, wanneer hij te Jeruzalem vertoefde.

Voorts gaf ik bevel aan de priesters, dat zij de verschillende vertrekken, die ten behoeve van Tobia tot ene woning verenigd waren, op de gebruikelijke wijze met de Levitische ceremoniën van de ontwijding zouden zuiveren, en zij reinigden de kamers; en ik bracht daar weer in de vaten van Gods huis, met het spijsoffer en de wierook, hetgeen alles in die kamers moest bewaard worden.

Tobia was een Ammoniet, hij was de Israëlieten even vijandig als zijne voorvaderen; maar Eljasib, de hogepriester, was aan Tobia door huwelijk en vriendschap verbonden. Het was ene

slechte zaak, dat Tobia, de Ammoniet, in Israël met eerbied behandeld werd, dat de hogepriester, tegen de wet, hem ondersteuning gaf en hem huisvestte in de voorhoven van het huis Gods, en dat de benodigdheden van de tempel werden uitgeworpen, om plaats voor hem te maken. Alzo verloor hij het verbond van Levi, en onthield hem zijn deel, zoals Maleachi klaagde. Nehemia voegt er bij: "maar in al dien tijd was ik niet te Jeruzalem." De boze, die onkruid in Gods akker zaait, weet de gelegenheid waar te nemen, om dit te doen, wanneer de dienaars slapen of afwezig zijn (MATTHEUS. 13: 25). Nehemia wierp Tobia en al wat hem toebehoorde uit, en gaf de kamers weer aan haar doel terug. Alzo reinigde onze Zaligmaker de tempel, opdat het huis des Heren geen moordenaarshol zou worden. Zij, die de zonde uit hun harten willen drijven, uit die levende tempels, moeten ook het zondige huisraad uitwerpen, en al de voorraad, die haar moet onderhouden; zij moeten alle dingen wegnemen, die tot voedsel en brandstof voor de begeerlijkheden kunnen dienen; op deze wijze kunnen zij onderhouden worden. De benodigdheden des tempels zullen dan weer binnen worden gebracht, en de vaten van het huis Gods op hun plaatsen gesteld. De kamers moeten echter eerst worden besprenkeld met het water der reiniging, en op deze wijze worden schoongemaakt, omdat zij ontheiligd waren. Wanneer dus de zonde door het berouw uit het hart geworpen is, laat dan het bloed van Christus door het geloof worden aangewend, en vervolgens gestoffeerd met de hulp van Gods Geest tot elk goed werk.

10.

II. Vs. 10-14. Terwijl Nehemia zolang afwezig was, had de gemeente de gaven, die voor de Levieten bestemd waren, niet meer meegedeeld, en daardoor was er ene stoornis in de heiligen dienst veroorzaakt. Hier herstelde hij ook weer de verstoorde orde.

Ook vernam ik, dat der Levieten 1) deel hun niet gegeven was, ofschoon het bij mijn vroeger verblijf aldaar aan de gemeente was bevolen (Hoofdstuk 10: 35 vv.), zodat de Levieten en de zangers, die het werk deden, om in hun eigen levensonderhoud te voorzien, gevloeden waren, een iegelijk naar zijnen akker, om dien te bewerken, waardoor natuurlijk de godsdienst in verval was geraakt.

De Levieten en de zangers en de portiers ontvingen, als zij de dienst deden, hun dagelijks deel van de tienden der eerstelingen. Dewijl dezen echter niet inkwamen, waren zij wel genoodzaakt naar hun dorpen te vertrekken, om de landerijen te bebouwen, opdat zij zo doende zelf in hun levensonderhoud voorzagen. Dien ten gevolge konden zij niet in de Tempel dienen, en het is daarom, dat Nehemia zich opmaakt, om in dezen toestand verandering te brengen.

En ik twistte met de overheden, die voor de regelmatige invordering van de gaven der gemeente hadden moeten zorgen, en zei tot hen, daar zij door hun nalatigheid de schuld droegen aan het verval van de godsdienst: Waarom is het huis Gods verlaten? 1) Doch ik vergaderde hen, de Levieten, en herstelde ze in hunnen stand, terwijl ik tegelijk de gemeente opwekte tot de vervulling harer verplichtingen.

Nehemia vraagt niet waar de Levieten nu zijn, maar naar de reden, waarom het huis Gods verlaten is. En dat, om de Overheden, d.w.z. niet de burgerlijke Overheid, maar degenen, die belast waren met de invordering der gaven, te wijzen op hun zonde en nalatigheid in het behartigen van de belangen van de godsdienst. Nehemia is met een heiligen ijver vervuld voor de getrouwen en geregelde dienst des Heren.

En met een gewenst gevolg heeft dit plaats, zodat de eerstelingen der tienden weer geregeld inkomen en diensgevolge de Levieten weer op hun plaats verschijnen.

Toen bracht gans Juda de tienden van het koren, en van de most, en van de olie, in de schatten, in de cellen of kamers van het huis Gods.

En ik stelde tot schatmeesters over de schatten, Selemja, de priester, en Zadok, de schrijver, die het register van de ingeleverde gaven moest houden, en Pedaja, uit de Levieten, en aan hun hand Hanan, de zoon van Zakkur, de zoon van Mattanja; want zij werden getrouw geacht, en hun werd opgelegd aan hun broederen, de priesters en Levieten, uit te delen.

Gedenk mijner, mijn God! in dezen; en delg mijne weldadigheden niet uit, die ik aan het huis mijns Gods en aan zijne wachtenvoor de daar te verrichten dienst, door de herstelling der wettelijke orde gedaan heb 1).

Nehemia zegt niet: "beloon mij," maar hij bidt slechts: "gedenk mijner," hij zegt niet: "maak mijne daden openbaar, of verbreid ze," maar "delg mijne weldadigheden niet uit," En toch werd hij beloond, toch werden zijne goede daden verbreid. God doet meer, dan wij in staat zijn te vragen. Wat gedaan wordt voor het huis Gods en Zijnen dienst, voor de ondersteuning en de aanmoediging daarvan, zijn goede daden; dat is recht, dat is vroomheid. God zal ze zeker in gedachtenis houden, en ze niet uitdelgen; zij zullen geenszins hun loon missen.

15.

III. Vs. 15-22. Terwijl Nehemia in de stad en hare omstreken rondzag, vond bij gedurig gelegenheid om waar te nemen, dat de ontheiliging van de Sabbat gedurende zijne afwezigheid, zelfs tot gewoonte geworden was. Ook dit kwaad tastte hij aan, zowel door vermaningen en waarschuwingen, als door gepaste maatregelen tot afschaffing van deze verkeerdheid.

In dezelfde dagen, terwijl ik eens ene reis deed, om in de omstreken van de stad en op het land alles in ogeschouw te nemen, zag ik in Juda velen, die persen traden (Richteren 6: 11 2) op de Sabbat, en elders anderen, die garven (graan) inbrachten, die zij op ezels laadden; als ook wijn, druiven en vijgen, en allen last van koopwaren, die zij te Jeruzalem inbrachten op de Sabbatdag 1), en ik betuigde tegen hen ten dage, als zij eetwaren verkochten, en hun waren te koop aanboden, dat zij zich niet weer aan schending van de Sabbat zouden schuldig maken.

Dit betekent niet, dat zij alle die koopwaren reeds op de Sabbat inbrachten, om ze de volgende dag te verkopen, dit strijdt én met het volgende vers én met de waarschuwingen van Nehemia in vs. 17 en 18. Er werd op de Sabbat markt gehouden en men zondigde dus openlijk tegen het vierde gebod. Men ontheiligde de rustdag, in plaats van dien te heiligen, en hiertegen komt Nehemia in heilige verontwaardiging op. Hij wijst er de edelen van Juda op, dat door de ontheiliging van de Sabbat des Heren toorn verwekt is over hun voorvaderen, dat zij daarom naar Babel zijn gevoerd en de gramschap Gods hebben gedragen. En ziet, nu treedt het nageslacht niet alleen in de voetstappen der vaderen, maar doet nog erger en ontheiligt de Sabbat nog meer. Daarom zal hij zulke maatregelen nemen, dat dit niet meer plaats heeft. Maatregelen, die in de volgende verzen nader worden vermeld.

Daar woonden ook Tyriërs binnen de stad. die vis aanbrachten, en alle koopwaren, die zij op de Sabbat verkochten aan de kinderen van Juda, en te Jeruzalem, welke zij daardoor ook tot sabbat schenden verleidden.

Zo twistte ik met de edelen van Juda, en zei tot hen: Wat voor een boos ding is dit, dat gijlieden doet, en dat gij toelaat, zonder u daartegen te verzetten, en waartoe a) ontheiligt gij de sabbatdag?

Exodus 20: 8. Leviticus 19: 30.

Deden niet uwe vaders alzo, zo als te lezen is in Jer. 17: 19 vv., en onze God bracht al dit kwaad, waardoor wij sedert de dagen der Chaldeeërs zijn bezocht geweest, over ons en over deze stad? En gijlieden maakt de hittige gramschap nog meer over Israël, ontheiligende de Sabbat. (Ezra 10: 11,15).

Het geschiedde nu, als de poorten van Jeruzalem schaduw gaven, nog openstonden, nadat de zon was ondergegaan, want dat was het teken voor het aanvangen van de Sabbat, dat ik bevel gaf om ze te sluiten, en de deuren werden gesloten; en ik beval, dat zij ze niet zouden opendoen tot na de Sabbat, tot na zonsondergang op de volgende dag; en ik stelde van mijne jongens, mijne knechten (Hoofdstuk 4: 17; 5: 10,16), er enigen aan de poorten, opdat er geen last, koopwaren of levensmiddelen, zou inkomen, zou ingebracht worden op de sabbatdag; want de poorten waren niet met sloten of grendels gesloten, zij stonden maar aan, en konden alzo gemakkelijk geopend worden.

Toen vernachtten de kramers, en de verkopers van alle koopwaren, buiten voor Jeruzalem, eens of tweemaal, maar veroorzaakten echter daardoor velerlei onrust en stoornis.

Zo betuigde ik tegen hen, en zei tot hen: Waarom vernacht gijlieden tegenover de muur? Zo gij het weer doet (Richteren 16: 28) zal ik de hand aan u slaan. Van dien tijd af kwamen zij niet op de Sabbat 1).

Nehemia had de poorten laten sluiten, als de Sabbat inging. Daardoor werd er geen markt in Jeruzalem meer op dien dag gehouden. maar de rust in de stad, de heilige rust, nodig voor

een godgewijde stemming, was er nog niet, dewijl de kramers vóór de muur vertoefden, om, na het eindigen van de Sabbat, zo spoedig mogelijk in Jeruzalem te zijn.

Maar ook dit wordt door Nehemia verboden en hun wordt aangezegd, dat hij, ingeval van niet gehoorzamen, de hand aan hen zou slaan, d.w.z. hen door zijne knechten zou laten wegdrijven van de poorten van Jeruzalem. Hiermede was ook aan dezen misstand een einde gekomen, maar opdat de hand aan dezen maatregel werd gehouden, beveelt hij de Levieten de wacht te houden bij de poorten.

Voorts zei ik tot de Levieten, dat zij zich, nadat ik hen had bevolen naar de poorten te gaan, vooraf zouden reinigen, en bij de poorten komen wachten 1), de wacht komen houden, om op deze wijze de sabbatdag te heiligen. Gedenk mijner, ook in dezen, mijn God! en verschoon mij naar de veelheid Uwer goedertierenheid 2).

Beter: Komen en wacht houden bij de poorten. De Levieten moesten zich bij de poortwachters voegen, om er voor te zorgen, dat de poorten des Sabbats voor de marskramers gesloten bleef, opdat aldus die dag geheiligd werd, afgezonderd van al de andere dagen. Wat sommigen stellen, dat de Levieten zekere plechtigheden moesten verrichten, is niet te verdedigen.

Dit zei Nehemia niet met de verwaande zelfvoldoening van een Farizeeër, alsof hij om zijne verdiensten iets van God kon eisen, of dat hij daarop steunde, en daardoor dacht aangezien en geholpen te worden. Hij gevoelde immers, en bekende het, dat hij zelf een zondaar was, die niets van God kon vragen als ene beloning van zijne eigene gerechtigheid; hij riep alleen tot God om gunst en genade te ontvangen.

23.

IV. Vs. 23-31. Ongeveer in diezelfde tijd, dat Nehemia, volgens de vorige afdeling, voor ene strengere viering van de Sabbat had gezorgd, bezocht hij de Joden, die met vrouwen uit Asdod, Ammon en Moab gehuwd waren, hield hun het kwaad, waaraan zij schuldig waren, voor ogen, bestrafte degenen, die in dit opzicht het meest schuldig waren, en bezwoer hen voortaan hun zonen en dochters niet met vreemden te doen huwen; hierbij herinnerde hij aan het voorbeeld van Salomo, en wees op de gevaarlijken invloed, dien de vreemde vrouwen uitoefenden. Een der zonen van de hogepriester Jojada, die met de Horoniet Sanballat verzwagerd was, en die deze verbintenis niet wilde verbreken, stiet hij uit de gemeente. Hierop volgt het slot van het Boek in enige aaneensluitende gezegden.

Ook zag ik in die dagen, bij gelegenheid van mijne onderzoekingsreis, die ik in het Joodse gebied door het land deed (vs. 15) de Joden, die tegen hunnen eed en het verbond in (Hoofdstuk 10: 29 vv.), Asdodische, van Asdod, ene stad der Filistijnen (Jozua 13: 2 vv.), Ammonietische en Moabietische vrouwen bij zich hadden doen wonen.

En hun kinderen, zo velen namelijk onder hen, die uitlandse vrouwen tot moeders hadden, spraken half Asdodisch 1) of Ammonietisch of Moabietisch, en zij konden geen Joods spreken: maar zij spraken naar de taal eens iegelijk volks, waartoe hun moeders behoorden.

Asdodisch is de taal der inwoners van Asdod, en behoort, volgens Hitzig, tot de Indo-Germaanse talen. De Ammonietische en Moabietische talen behoren tot de Semietische, maar dewijl zij een ander dialect vormen, zijn zij niet wel te verstaan door de Hebreëer.

Zo twistte ik met hen, met de mannen, die also gezondigd hadden, en vloekte hen, bedreigde hen met Gods toorn en gericht, als zij deze verbintenis met de vreemde vrouwen niet verbraken, en sloeg sommige mannen van hen, en plukte hun het haar uit 1), en ik deed hen zweren bij God: Indien gij uwe dochters hun zonen zult geven, en indien gij van hun dochters voor uwe zonen of voor u zult nemen (Hoofdstuk 7: 3)!

Hier, evenals bij Ezra (9: 3), een teken van diepe verontwaardiging. Het is niet een afscheren van het hoofdhaar als teken van rouw, maar een uitplukken van enige haren als teken van heftige verontwaardiging. Dat Nehemia hen voor de rechter daagde staat hier niet en is ook niet te bewijzen. Evenmin dat hij ze liet geselen, zoals sommigen menen. Er staat enkel, dat hij sommigen van hen sloeg en de haren uitplukte.

Vervolgens gaat hij niet zo ver als Ezra. Drong deze laatste er op aan, dat zij de vreemde vrouwen wegdeden, Nehemia bezweert hen, om zich niet verder in te laten met zulke huwelijken, zonder dat hij eist, dat zij de eenmaal gesloten huwelijken zullen verbreken. Hij

heeft hier niet te doen met bedienaars van het heiligdom, maar met gewone

Israëlieten: Tegenover de Priesters handelt hij straks veel gestrenger.

a) Heeft niet Salomo, de koning van Israël, daarin gezondigd, dat hij vele uitlandse vrouwen lief had (1 Koningen 11: 1 vv.)? b) hoewel er onder de vele heidenen geen koning was gelijk hij (1 Koningen 3: 12 vv.), en hij zijnen God lief was (2 Samuel 12: 24 vv.) en God hem ten koning over gans Israël gesteld had (1 Koningen 4: 1); ook hem deden de vreemde vrouwen zondigen (1 Koningen 11: 3).

1 Koningen 11: 4. b) 1 Koningen .3: 13. 2 Kronieken 1: 12.

Zouden wij dan naar ulieden horen 1), dat gij al dit grote kwaad zoudt doen, overtredende tegen onzen God, doende vreemde vrouwen bij u wonen?

In het Hebr. Welakem hanischma laäsoth. In verband met Deuteronomium 4: 32 aldus te vertalen: Is het niet ongehoord van U om te doen? In het vorige vers heeft Nehemia gewezen op Salomo, de lieveling Gods, die in zeer nauwe betrekking stond tot Gods de Heere. Welnu wil Nehemia zeggen, indien Salomo, hoewel hij de lieveling Gods was, en in zulk een nauwe betrekking tot God stond, niet is staande kunnen blijven voor de verleiding der vreemde vrouwen, is het dan niet ongehoord van U, die lang niet in die innige betrekking

staat tot God, om U vreemde vrouwen te nemen? Zoudt gij dan staande kunnen blijven? Ligt er dan voor U niet een zeer groot gevaar in, om evenzeer tot afgoderij verleid te worden?

Ook was er één van de kinderen 1) van Jojada, de zoon van Eljasib, de hogepriester (Hoofdstuk 3: 1)), schoonzoon geworden van Sanballat, de Horoniet (Hoofdstuk 2: 10; 4: 1,7; 6: 1); daarom jaagde ik hem, daar hij zijne vrouw niet wilde wegzenden, van mij weg 2), buiten Jeruzalem.

Niet de opvolger van Jojada als Hogepriester, maar een van zijne andere zonen, een van de gewone priesters.

Een priester mocht niet met een onreine, welke dan ook, in het huwelijk treden, laat staan dan met een heiden. Een Hogepriester mocht zelfs niemand anders dan een maagd trouwen. Daaruit blijkt, dat het huwelijk van dezen priester ene grote zonde was, gans en al in strijd met de wetten, omtrent het Priesterschap.

De Joodse geschiedschrijver Josefus (Arch. 11: 8,2 vv.) plaatst deze gebeurtenis in de tijd van laatsten Perzischen koning en van de hogepriester Jaddua (Hoofdstuk 12: 10), d.i. 75 jaren later dan wij die voorstellen. Behalve deze chronologische dwaling, die zeker daardoor veroorzaakt wordt, dat Josefus Jaddua verwisselt met zijn zoon Jonathan of Johanan (Hoofdstuk 12: 1,22), en dien ten gevolge ook Darius Nothus met Darius Codomannus, bevat zijne mededeling nog verscheidene andere verklaringen. Volgens Josefus heette die zoon van Jojada, en kleinzoon van Eljasib, Manasse; hij was gehuwd met de dochter van Sanballat, Nikasa geheten, grondvestte na zijne verdrijving uit de Joodse gemeente, geholpen door zijnen schoonvader, de tempel op de berg Gerizim, en verkreeg het erfelijke hogepriesterschap in de gemeente der Samaritanen, waar ook vele andere priesters, die zich ook niet van hun uitlandse vrouwen hadden willen scheiden, met hem gemene zaak maakten. De tempel werd verwoest door Johannes Hyrkanus omstreeks 129 v. Chr., echter bleef deze berg de plaats der aanbidding voor de Samaritanen tot in de tijd van het N. Testament (Joh. 20), ofschoon aldaar nimmer een eigenlijke tempel gestaan heeft.

Gedenk aan hen, naar Uwe straffende gerechtigheid, mijn God! omdat zij het priesterdom hebben verontreinigd, bevlekt en ontwijd, ja, zich hebben schuldig gemaakt aan ene verbreking van het verbond 1) des priesterdoms en der Levieten, dat Gij met Aäron en het zaad van Levi hebt gemaakt (vgl. Mal. 2: 1 vv.).

D.i. niet het verbond met het eeuwig Priesterschap, hetwelk de Heere met Pinchas van wege zijn ijver sloot (Numeri 25: 13), maar het verbond, hetwelk Maleachi (Hoofdstuk 2: 8 2.8) het verbond van Levi noemt, n.l. het verbond. hetwelk God met de stam Levi en daarom met het Priesterdom en de Levieten had gesloten; dat Hij de stam Levi en daaruit Aäron met zijne nakomelingen verkoren had, om Hem priesters te zijn (Exodus 28: 1).

Hoe hoger degene in achting staat, die zondigt, des te groter zal ook zijne zonde geschat worden, en des te meer ergernis geeft hij.

Alzo reinigde ik 1) hen, de in de nieuwe gemeente overgeblevene kinderen Israël's van alle vreemden, inzonderheid van de vreemde vrouwen (vs. 23 vv.), en ik bestelde de wachten de dienstposten der priesters en der Levieten, elk, die tot de wachten behoorde, op zijn werk (Hoofdstuk 12: 44 vv.; 13: 13).

Dit ziet niet alleen op het onmiddellijk voorgaande, maar is een korte samenvatting van al wat Nehemia had gedaan, om Israël van de ingeslagen misbruiken te reinigen, opdat het een geheiligd volk zou zijn en blijven. Onder vreemden hebben wij dan ook niet alleen te verstaan, de vreemde heidense vrouwen, maar alles, wat met het heidendom in verband stond, uit het heidendom in Israël was ingeslopen.

Ook bestelde ik mannen tot het offer, voor het aanbrengen des houts, op bestemde tijden (Hoofdstuk 10: 34), en tot de eerstelingen 1) (Hoofdstuk 10: 35 vv.), alzo mannen, die voor de behoorlijke aflevering der gaven en eerstelingen hadden te zorgen. Gedenk mijner, mijn God! ten goede 2) (vgl. vs. 14,22; Hoofdstuk 5: 19).

Het is duidelijk, dat hier eerstelingen staat voor alle heilige dingen, voor de eerstelingen, de tienden en voor al wat tot het heiligdom voor de Heere God en voor de Priesters en Levieten moest worden gebracht, volgens de wet van Mozes.

Het hoofddoel van al onze daden moet zijn, dat de Heere ons ten goede gedenke en ons tot de Zijnen rekene.

Van Nehemia spreken de Joden als van een der grootste mannen van zijn volk. Zijn ijver voor zijn vaderland, blijkbaar uit zulke ondubbelzinnige bewijzen, geeft hem aanspraak op het kenmerk van de grootsten patriot (vaderlander), die ooit heeft bestaan. Door de beschikking der Goddelijke Voorzienigheid kwam hij te Babylon; maar aldaar gaf hij zulke blijken van voortreffelijkheid, dat hij door de koning van Perzië gekozen werd, om een van de voornaamste ambten te bekleden, en het meest van alle hovelingen in het vertrouwen des konings deelde. Daar leefde hij geëerd en in overvloed, het ontbrak hem aan niets, en daar kon hij blijven wonen, dezelfden overvloed en hetzelfde vertrouwen genietende; maar wat baatte hem dat, zolang hij wist, dat zijn volk in nood was, dat de graven zijner vaderen met voeten werden getreden, dat de altaren van zijnen God waren verwoest, en dat de godsdienst geheel nagelaten of bedorven was. Hij zocht de vrede van Jeruzalem, hij bad God om dien vrede, en was bereid, om rijkdom, gemak, veiligheid, ja zelfs zijn leven daarvoor op te offeren, als hij maar het werktuig zijn mocht, om de ellende van zijn volk af te wenden. En God, die de begeerte zijns harten zag, en de voortreffelijkheid kende, waarmee Hij hem begaafd had, stond zijne bede toe, en schonk hem de hoge eer om de verwoeste stad zijner vaderen en de zuivere aanbidding van hunnen God te herstellen. In dit opzicht is hij door velen beschouwd als ene uitdrukkelijke type (= afschaduwing) van Jezus Christus; vele overeenkomsten heeft men aangewezen in hun leven en hun handelingen. Nehemia zal altijd aangetekend staan onder de grote mannen van zijne natie om zijne belangeloosheid, zijne menslievendheid en elke deugd, die ene grote ziel kenschetst, ene ziel die in innige gemeenschap met God leeft; hij is een voorbeeld, waardig om nagevolgd te worden door de beste patriotten van elke natie, die onder de hemel is.

Omtrent Nehemia's einde is niets naders bekend; echter weet men, dat hij niet lang na het jaar 408 v. Chr. heeft geleefd. Met dit jaar beginnen na de 49 jaren van kommer en tegenspoed, in welke de muren en straten van Jeruzalem weer gebouwd werden, het lange tijdvak zonder openbaring, de 62 jaarweken, waarvan Daniël in Dan. 9: 25 spreekt, en dat reikt tot op Christus, de Vorst, van 408 vóór tot 26 na Christus. Uit dit tijdvak zijn de zogenaamde Apocriefe boeken, ene benaming, die in hare tegenwoordige betekenis eerst door Hieronymus is ingevoerd. terwijl men daardoor oorspronkelijk verstond geheimschriften, zo als de ketters of dwaalleraars die hadden en geheim hielden, of onechte, ondergeschovene boeken, waarvan men de schrijvers niet kende, en waarvan de inhoud niet met de Bijbelse waarheid overeenstemde. Uit die apocriefe boeken nu, (zo als ze als een aanhangsel achter onzen Statenbijbel geplaatst zijn) (G.), zien wij, wat de Joodse godsdienstigheid na het ophouden van de profetischen geest en na het afsluiten van de Kanon uit de Heilige Schriften op menselijke wijze geleerd heeft: zij zijn, als de beekjes, die hier uit het woord van God zijn uitgestroomd, niet geheel te verachten, integendeel zo menige spreuk daarvan is overgegaan in het praktische leven der kerk, in hare liederen en predikatiën. Aan de andere zijde echter kleven ook aan deze boeken vele dwalingen en schadelijke dingen, om welke reden de Dordtse Synode van het jaar 1618-19 bepaalde, dat zij, om ze te onderscheiden van de Kanonieke boeken, van enen bijzonderen titel en ene voorrede zonden voorzien, als ook met kleinere letters gedrukt en met randaanmerkingen zouden uitgegeven worden, waarin zou worden opgegeven, in welke opzichten zij van de Heilige Schriften afweken. Luther heeft nog de meeste achting voor het eerste boek der Makkabeeën en voor het boek der Wijsheid en dat van Jezus Sirach, maar heeft daarentegen zich sterk verklaard tegen het boek Baruch en het tweede boek der Makkabeeën. Wat betreft de geschiedenis van Israël gedurende het bovengenoemde tijdvak, dat zonder bijzondere openbaring was, verwijzen wij naar de verklaring der laatste twee Hoofdstukken bij Daniël (Hoofdstuk 11 en 12); zij maakt het noodzakelijk, dat het eerste boek der Makkabeeën hier wordt nagelezen, dat wij als ene brug zullen beschouwen, om uit de tijd van het Oude Testament in dien van het Nieuwe Testament over te leiden.

Door alle deze daden heeft Nehemia zich niet alleen verdienstelijk gemaakt, maar heeft Israël in de gunst Gods en onder zijn bestel veel aan hem te danken. Hij was een der groten onder Israël, die zijn leven er aan gewijd heeft, om het goede voor zijn volk te zoeken, die zijn eigen leven aan vele doodsgedevaren heeft blootgesteld, opdat Israël zou bloeien en groeien en de Heere God dienen naar Zijne inzettingen en Zijne wetten. Hij heeft zich zelve niet geacht, maar zijn ijver gold de ere van Gods Naam en de heilige bestemming van zijn volk.

INHOUD VAN HET BOEK NEHEMIA.

De komst van Nehemia te Jeruzalem; de bevestiging der heilige stad; en het vinden van het geslachtsregister van Zerubbabel's tochtgenoten.

Nehem. 1. Nehemia aangezocht ene naar Jeruzalem te komen, en zijn gebed.

Nehem. 2: 1-11. Nehemia's vertrek naar Jeruzalem.

Nehem. 2: 12-20. Zijn onderzoek naar de toestand der muren.

Nehem. 3. Herstelling der vervallen muren van Jeruzalem.

Nehem. 4. De tegenstand van Sanballat en zijne bondgenoten gefnuikt.

Nehem. 5. Nehemia's ijver tegen de woeker.

Nehem. 6. Nehemia's leven bedreigd, maar bewaard.

Nehem. 7. geslachtsregister van Zerubbabel's tochtgenoten.

II. Ezra's voorlezing der wet, en de verzegeling van het verbond door het volk.

Nehem. 8: 1-14. Ezra leest de Wet voor aan het verzamelde volk.

Nehem. 8: 15-19. Viering van het Loofhutenfeest.

Nehem. 9: 1-4. Israël doet belijdenis voor God.

Nehem. 9: 5-38. Israël's boet- en bedezang.

Nehem. 10: 1-28. Namen dergenen, die het Verbond verzegelden.

Nehem. 10: 29-39. Inhoud van het Verbond.

III. Lijsten van Priesters en Levieten; de stadsmuren ingewijd, en ingeslopen misbruiken tegengestaan.

Nehem. 11. Lijsten van Priesters en Levieten, die in Jeruzalem en Juda woonden.

Nehem. 12: 1-9. Namen der Priesters en Levieten in de dagen van Zerubbabel.

Nehem. 12: 10-26. Lijst van Priesters in later dagen.

Nehem. 12: 27-47. Inwijding der stadsmuren.

Nehem. 13: 1-6. Tobia in Jeruzalem wonende.

Nehem. 13: 7-9. Tobia's huisraad verwijderd uit de Tempel.

Nehem. 13: 10-14. wederinvoering van de tienden.

Nehem. 13: 15-22. Heiliging van de Sabbat.

Nehem. 13: 23-29. Heiliging van het volk en de Priesters.

Nehem. 13: 30 en 31. Regeling van de eredienst.

SLOTWOORD

op het Boek Nehemia.

Niet alleen dat dit Boek zijn naam aan Nehemia, de zoon van Hachalja, ontleent, maar deze heeft het ook, onder de leiding des Geestes, geschreven en samengesteld. Niet alleen een groot gedeelte, maar het gehele Boek is door hem opgesteld.

Het behelst zijne geschiedenis in betrekking tot het volk, hetwelk, teruggekeerd uit Babel, nog zoveel ontbrak, wat het noodwendig moest bezitten, om een afgezonderd volk te zijn.

De mening van sommigen, dat Hoofdstuk 8-10 van de hand van Ezra is, is niet te verdedigen, maar geheel te verwerpen, dewijl o.a. in Hoofdstuk 10: 31 in de eersten persoon wordt gesproken, het welk wèl door Nehemia, maar niet door Ezra kon worden geschreven, dewijl wèl de eerste, maar niet de laatste de oorkonde heeft getekend, ja, Ezra deze niet ondertekenen kon, dewijl hij stond als tussen God en het volk.

Nehemia, 13 jaren na Ezra in Jeruzalem komende, beschrijft de toestand, zoals hij dien daar vond, maar ook wat hij, door Gods genade, ten goede voor zijn volk mocht doen.

Onder zijne leiding worden de muren der heilige stad hersteld, door zijne bemoeiingen worden vele misbruiken, die ingeslopen waren, opgeheven, en het mag hem gelukken het volk der beloften niet alleen te beschermen tegen de uitwendige vijanden, maar ook de vijand, die binnen de heilige erve zich gevestigd had, te verdrijven, en aldus ervaren, dat de Heere zich wendde tot het gebed des ellendigen.

En als hij, bij zijn tweede komst in Jeruzalem, ontdekt, dat, gedurende zijne afwezigheid, de oude geest van verzet tegen de ordinantiën Gods zich weer openbaarde, tast hij met voorzichtigheid, maar ook met kracht door, om de ordinantiën Gods te handhaven, en het volk te doen leven naar de instellingen des Heren, zodat hij aan het slot van zijne geschiedenis kon schrijven, dat hij het volk gereinigd had van alle vreemden, van alle vermenging met het heidendom.

In Ezra en Nehemia vinden we terug de geest van Mozes en David, om het volk te leiden in de rechten en inzettingen Gods, en om de dienst van het Heiligdom in alles bevorderlijk te doen zijn tot de ere en heiliging van Godes hoogverheven Naam.

Hiermede sluit dan ook de geschiedenis van het Oude Testament.

Israël is weer uit Babel teruggekeerd.

Israël is weer op eigen erve gesteld.

Israël is weer bevrijd van zijne banden en een afgezonderd volk geworden, en wacht aldus op de komst van Hem, die, afgescheiden van de zondaren, hoger dan de hemelen is geworden.

HET BOEK ESTHER.

Het Boek Esther ontleent niet zijn naam aan de Schrijver, maar aan ene der hoofdpersonen van de belangrijke geschiedenis, die ons in dit Boek wordt gemeld, aan een Joodse vrouw, die, in de weg van Gods Voorzienigheid, koningin van Perzië werd.

Het verplaatst ons in het tijdvak, tussen de terugkeer van Ezra en van Nehemia naar Palestina, en geeft ons een blik op de toestand der Joden, die nog in het vreemde land waren achtergebleven.

Toestanden, die ons zo duidelijk mogelijk doen zien, van hoe grote noodzakelijkheid het was, dat het nakroost van Abraham weer naar het land der vaderen optoog, om bevestigd te blijven in de dienst en in het geloof aan de God van Abraham, Izaak en Jakob; maar ook, hoe gevaarlijk het was, om, nu God, de Heere, weer de slavenketen had verbroken en het oordeel der ballingschap had opgeheven, in het vreemde land achter te blijven, en eindelijk en bovenal, hoe God, de Heere, trots de zonde van zijn volk, er op bijzondere wijze voor zorgt, dat de vijand, die het op de ondergang van Israël en daarom op de ondergang van de kerk had toegelegd, wordt beschaamd, ja, hoe op diens eigen hoofd terugkeert, wat hij ten verderve van het volk der beloften had beraamd.

Het laat zich moeilijk verdelen, dewijl het één aaneengeschakeld verhaal bevat, omtrent de redding van Israël.

Al vinden we in dit Boek de naam van God met zichtbare letteren niet geschreven, toch vindt men dien Naam als onzichtbaar schier op iedere bladzijde uitgedrukt.

HOOFDSTUK 1.

VASTHI WORDT VERSTOTEN, OMDAT ZIJ WEIGERT TOT AHASVEROS' MAALTIJD TE KOMEN.

Vs. 1-9. Ahasveros, de koning van Perzië, vertoont aan zijne groten zijn macht en heerlijkheid en beraadslaagt in het derde jaar zijner regering, in zijn residentie Susan over zaken, die het aanzien van zijn koninkrijk betreffen; dit duurt 180 dagen. Hierop geeft hij een feest van 7 dagen voor de bewoners der residentie, welke op ene omtuinde plaats van het koninklijk park op het overvloedigst onthaald worden. Tegelijkertijd geeft ook de koningin Vasthi in het paleis, aan de vrouwen van het hof een maaltijd.

Het geschiedde nu in de dagen van Ahasveros (hij is die Ahasveros 1) of Xerxes, die van 486-465 v. Chr. regeerde (Ezra 1: 4 en 4: 6) van Indië af, waar zijn vader Darius Hystaspes doorgedrongen was, tot aan Morenland toe, tot aan het zuidelijk van Egypte gelegene Ethiopië, welke beide landen reeds de opvolger van Cyrus, Kambyses aangegrepen had en Xerxes opnieuw aan zich onderwierp, honderd zeven en twintig landschappen of satrapieën, zodat Daniël's voorzegging (Dan. 8: 3 vv.) nu geheel tot vervulling was gekomen).

De naam Ahasveros is een Perziaans woord, hetwelk enen groten vorst, enen zeer machtigen Alleenheerser betekent. Dan. 9: 2 lezen wij ook van enen Medischen Koning, die mede onder dien naam voorkomt. Het schijnt een gewone naam der koningen van de Meden en Perzen geweest te zijn, op soortgelijke wijze, als de koningen van Egypte de naam van Farao droegen.

Scaliger (geb. 1540 te Agen in 't zuiden van Frankrijk, -bij zijn verblijf in Parijs, was hij gedurende de schriktonelen van de Parijse bloedbruiloft zo verdiept in zijne studiën, dat hij van het woest geschreeuw der gewapenden, noch van het geschrei van vrouwen en kinderen en het kermen van gewonden en stervenden iets vernam-tot de Protestantse kerk overgegaan, later Hoogleraar aan de hogeschool te Leiden, beroemd als vervaardiger van een doorwrocht chronologisch systeem, heeft het eerste beweerd dat onder dezen Ahasveros Xerxes I moest worden verstaan. Deze mening wordt nu door de geschiedkundigen, zowel als door de Schriftverklaarders als de alleen ware bijna algemeen erkend. Slechts een enkele maal (bv. in Flüge's leerboek der Bijbelse geschiedenis) komt nog de mening van Nickes voor, dat onder Ahasveros de Medische koning Cyaxares, zoon van Phraortes (2 Koningen 22: 2) moet verstaan worden (Dan. 9: 1). Die mening rust op ene opvatting van Hoofdstuk 2: 5 vv., die voor de hand ligt, maar toch verkeerd is. Voor de eerste opvatting spreekt niet alleen de boven opgegevene uitbreiding van het Perzische rijk (Herod. 7: 9), benevens andere geschiedkundige omstandigheden, maar vooral ook de gelijkheid in karakter van Ahasveros in ons Boek met de gruwzamen, luimachtigen, onmatigen en tot onzinnige dingen geneigden despoot Xerxes (Herod. 7: 35,37; 9: 107. lust. hist. 2: 12. Strabo 14: 634).

In die dagen, als de koning Ahasveros, na de gelukkig volbrachten oorlog tegen Egypte en Ethiopië, op de troon zijns koninkrijks zat, die op de burcht Susan was, waar hij gewoonlijk een gedeelte van het jaar, en wel de zomer doorbracht (Nehemia 1: 1);

In het derde jaar zijner regering, d.i. in het jaar 483 v. Chr., toen hij juist de veldtocht tegen Griekenland wilde ondernemen, maakte hij enen maaltijd, een schitterend feest, te Susan al zijnen vorsten en zijnen knechten: de macht van Perzië en Medië, de gehele lijfwacht van ongeveer 14.000 man, de grootste heren, de stadhouders der provincies, en de oversten der landschappen, de vorsten over 127 landschappen waren voor zijn aangezicht.

Als hij vertoonde de rijkdom der heerlijkheid zijns rijks, en de kostelijkheid des sieraads zijner grootheid, vele dagen lang, honderd en tachtig dagen 1).

Na het eindigen van de veldtocht tegen Egypte riep Xerxes in het derde jaar zijner regering alle groten van zijn rijk naar Susan, om met hen over de veldtocht naar Griekenland te beraadslagen Herod. 8: 8).

Dit betekent niet, dat het feestmaal 180 dagen geduurd heeft, zoals sommigen menen, maar dat er 180 dagen verliepen met het vertonen van de rijkdom en heerlijkheid van Perzië en het beraadslagen over de veldtocht tegen Griekenland. In het volgende vs. wordt ook eerst van een gastmaal gesproken en daarvan gezegd, dat dit gegeven werd toen de 180 dagen vervuld (letterlijk: vol) waren.

Toen nu die 180 dagen vervuld, ten einde waren, maakte de koning, uit vreugde over het gelukkig tot stand gekomen besluit, om de veldtocht tegen Griekenland weer te ondernemen, en omdat hem zijne hoogdravende plannen reeds zo goed als volbracht schenen, enen maaltijd al de volke, dat gevonden werd op de burcht Susan, van de grootste tot de kleinste, van de voornaamste tot de geringste, zeven dagen lang, in het voorhof van de hof van het koninklijke paleis.

De parken en diergaarden (paradijzen), die de koninklijke paleizen in Perzië omgeven, worden door de Ouden zeer geprezen. Zo verhaalt Xenophon, dat Cyrus te Sardes enen tuin had, dien hij eigenhandig bebouwd en met allerlei bomen beplant had. Toen hij dien eens aan Lysander toonde en deze de schoonheid, orde en grootte der bomen, de vruchtbaarheid van de grond en de liefelijkheid van der bloemengeur bewonderde, verzekerde Cyrus, dat hij alles bestuurd en geregeld had; nooit zette hij zich aan de maaltijd, zonder vooraf in de tuin gearbeid te hebben.

Klinkenberg en anderen houden dezen hof voor gaanderijen (zie Hoofdstuk 5: 1)

Er waren in dien hof aan de omheining witte, groene en hemelsblauwe behangselen in een kring uitgespannen, gevat aan fijn linnen en purperen banden, die in zilveren ringen en aan marmeren pilaren vast gemaakt waren, zodat elke twee pilaren een wit of blauw behangsel insloten; de bedsteden, de lage rustbanken, op welke men volgens Aziatische wijze zich bij de maaltijd neervleide, waren van goud en zilver¹⁾, en stonden op enen vloer van porfier-steen en van marmer, en albast, en kostelijke stenen.

Ook in de veldtocht tegen Griekenland gebruikte Xerxes, om zijn rijkdom te tonen, rustbanken van stoffen, die met goud- en zilverdraad gewerkt waren. Deze voerden hij en zijne veldheren met zich, en werden later de buit der Grieken (Herod. 9: 81).

En men gaf te drinken in vaten van goud (Dan. 5: 3), en het ene vat was anders dan het andere vat, de drinkvaten werden telkens met andere afgewisseld, zo als de Perzen zeer gezet zijn op het bezitten van zeer vele drinkvaten; en er was veel koninklijke wijn, wijn, zo als de koning die gewoon was zelf te drinken, naar des konings vermogen.

En het drinken geschiedde naar de wet, die de koning gesteld had, dat niemand dwong, terwijl anders het drinken op aandrang des hofdienaars geschiedde; en er was volkomen vrijheid, want alzo had de koning vastelijk bevolen aan alle groten zijns huizes, dat zij bij de bediening der gasten doen zouden naar de wil van een iegelijk, zodat het een iegelijk vrijstond zoveel te eten of te drinken, als hij wilde.

De koningin Vasthi, de lievelingsgemalin van Ahasveros en hoofdsultane (Nehemia 2: 6), maakte ook enen maaltijd voor de vrouwen van Susan, in het koninklijke huis, hetwelk de koning Ahasveros had; deze maaltijd werd gehouden afgezonderd van de mannen.

10.

II. Vs. 10-22. Op de laatsten dag, als de uitgelatenheid haar toppunt bereikt heeft, beveelt Ahasveros aan zijne 7 gesnedenen, de koningin Vasthi voor hem te brengen, om de volken en oversten hare schoonheid te tonen. De koningin weigert aan dat bevel te gehoorzamen. Ahasveros, die daarin ene van die onbeschaamdheden ziet, waaraan de geschiedenis der Perzische koninginnen zo rijk is, legt de zaak aan zijnen met de wet bekenden staatsraad voor, volgens de gewoonte en instelling. Een der leden spreekt als resultaat der gemeenschappelijke beraadslaging uit, dat Vasthi niet alleen tegen de koning, maar ook tegen alle vorsten en onderdanen misdreven had, daar het voorbeeld der koningin alle andere vrouwen zou verleiden tot verachting van hare mannen, en veel onheil zou te weegbrengen. Er moest dus een onverbreekbare wet uitgevaardigd, en in het gehele rijk bekend gemaakt worden, waar hij Vasthi's verstoting werd bepaald. Zulk ene koninklijke bekendmaking zou de vrouwen in het gehele uitgestrekte koninkrijk dwingen hare mannen te eren, Dienovereenkomstig handelt de koning; hij vaardigt bovendien nog een bijzonder schrijven uit met de bepaling, dat ieder man in zijn huis het bestuur zou hebben.

Op de zevenden dag van het volksfeest, waarbij de oversten en satrapen nog mede tegenwoordig waren, toen des konings harten dat zijner gasten, zo als dit steeds en bijzonder tegen het einde, bij de Perzische drinkgelagen het geval is, vrolijk was van de wijn, als hij dronken en daardoor overmoedig en wellustig geworden was, zei hij tot Mehuman, Biztha, Charbona (vgl. Hoofdstuk 7: 9), Bigtha en Abachtha, Zethar en Charchas, de zeven kamerlingen, eunuchen of gesnedenen, dienende voor het aangezicht van de koning Ahasveros,

Het getal zeven, zegt Heeren, komt bij de Perzen bijna in alle hun openlijke instituten voor, waar een groter getal nodig was; het was daarom ook bij hen waarschijnlijk een heilig getal (vs. 14). De bovengenoemde kamerlingen zijn gesnedenen, die het ambt hadden, aan de vrouwen de koninklijke bevelen over te brengen, gelijk de koning gesnedenen ten dienste stonden, zo had ook de koningin hare eigene Eunuchen (Hoofdstuk 4: 4 vv.).

Het zevental der Eunuchen hangt met de voorstelling van de 7 Amscha's pands samen.

Dat zij Vasthi, de koningin, zouden brengen voor het aangezicht des konings, in hare koninklijke versiering, in 't bijzonder met de koninklijke kroon, ene soort van tulband, die van boven spits toeliep en in de hoogte stond, om de volken en de vorsten hare schoonheid te tonen, want zij was schoon van aangezicht 1).

Bij gewone maaltijden zat de koningin naast de koning, maar bij zulke feestmalen niet. Dit streed met de hofetiquette in het Oosten. Indien de koning dan ook niet door de wijn was verhit geweest, zou hij zulk een opdracht niet hebben gegeven aan zijne kamerlingen; maar ook hier zou blijken, dat menselijke dwaasheid niet zelden dienen moet, om Gods Raad te volvoeren.

Doch de koningin Vasthi weigerde te komen op het woord des konings, hetwelk door de dienst der kamerlingen haar aangezegd was, hoewel zij zeer goed wist, dat het des konings eigen bevel was, hetwelk tot haar was gekomen 1). Toen werd de koning zeer verbolgen, en zijne grimmigheid ontstak in hem, want het was voor hem onverdraaglijk, dat al zijne pracht met de versmading van de zijde ener vrouw zou eindigen 2).

Het was ene Perzische gewoonte, de wettige gemalinnen aan de tafel te laten komen en met haar gemeenschappelijk te eten; zodra echter de zucht tot drinken ontwaakte en de overhand verkreeg, verwijderden zij zich en lieten aan de bijwijven hare plaats. Daarom ziet Vasthi met recht als ene belediging aan, wat de koning van haar eist: zij wordt daardoor in de klasse der bijwijven geplaatst en wil nu hare waardigheid als koningin en vrouw des te minder op het spel zetten, als haar dergelijke voorbeelden van de schaamteloosheid van dronken Perzen tegenover hun vrouwen, gelijk Herodotus (5: 18 vv.) vertelt, zeker bekend waren.

Zo eindigt het grote, wereldse feest met al zijne wereldse heerlijkheid en vreugde in ene diepe en onheilbare scheuring in het eigenlijke midden van het rijk, in het koninklijk huis.

Toen zei de koning tot de wijzen, de zeven staatsraden (vs. 14), de Magiërs en sterrekundigen (Dan. 1: 20), die de tijden verstonden, die wisten, wat volgens tijden en zeden gevoegelijk was, (want also moest des konings zaak geschieden, op die wijze moest naar de staatsinstelling ene zaak, die des konings huis aanging, behandeld worden, in de tegenwoordigheid van al degenen, die de wet en het recht wisten en de kennis hadden om die uit te leggen.

De naasten nu onder die wetgeleerden bij hem waren Carsena, Sethar, Admatha, Tarsis, Meres, Marsena, Memuchan, zeven vorsten der Perzen en der Meden (Ezra 7: 14. Jer. 52: 25),

die het aangezicht des konings zagen, die steeds vrijen toegang tot hem hadden, terwijl het anders moeilijk was toegang tot de koning te verkrijgen, die vooraan zaten in het koninkrijk 1), die grootwaardigheidsbekleders waren):

Hieruit blijkt, dat deze zeven vorsten ook tot de rechtskundigen behoorden, ja, onder hen ene voorname plaats bekleedden.

Wat men naar de wet met de koningin Vasthi doen zou, omdat zij niet gedaan had het woord van de koning Ahasveros, door de dienst der kamerlingen (vs. 12)?

Toen zei Memuchan, na vooraf met de wijzen in ene plechtige vergadering geraadpleegd te hebben, voor het aangezicht des konings en der vorsten: De koningin Vasthi heeft niet alleen tegen de koning misdään, maar ook tegen al de vorsten en tegen al de volken, al de onderdanen, die in al de landschappen van de koning Ahasveros zijn.

Want deze daad der koningin zal uitkomen tot alle vrouwen, zodat zij, door haar voorbeeld verleid, hare mannen verachten zullen in hare ogen, als men zeggen zal: De koning Ahasveros zei: dat men de koningin Vasthi voor zijn aangezicht brengen zou; maar zij kwam niet; hoe zouden wij dan nog dit juk verdragen?

Te dezen zelve dage, van dezen dag af, dat dit bekend zal worden, zullen de vorstinnen van Perzië en Medië, die in de nabijheid van het hof leven, en het eerst van die weigering zullen horen, ookalzo zeggen tot al de vorsten des konings, als zij deze daad der koningin zullen horen, en er zal, van de zijde der vrouwen, verachtens, en van de zijde der mannen toorns genoeg wezen.

Indien het de koning goeddunkt, dat een koninklijk gebod van hem uitga, hetwelk geschreven worde in de wetten der Perzen en Meden, en dat men het niet overtrede 1): dat Vasthi niet inga voor het aangezicht van de koning Ahasveros, maar voor altijd verstoten zij; en de koning geve haar koninkrijk, hare koninklijke waardigheid, aan hare naaste, die beter is dan zij, en die hij gemakkelijk zal vinden.

Een koninklijk edict mocht niet worden ingetrokken. Daarom stellen de vorsten de koning voor zulk een edict uit te vaardigen, opdat Vasthi nooit weer in gunste bij de koning zou komen. Zij vermoeden toch wel, dat de koning straks, als de wijn van hem zal zijn gegaan, spijt van zijn drift zal hebben en dan hebben zij de wraak van Vasthi te vrezen. Om deze te voorkomen, drijven zij door, dat bij koninklijk besluit Vasthi voor goed onttroond worde.

Zij schijnen dus meer de wraak van Vasthi, dan ene mogelijke opwelling van toorn van Ahasveros te vrezen.

Bij de Oosterse hoven was dan ook de invloed van de koningin niet gering.

Als het bevel des konings, hetwelk hij doen, uitvaardigenzal in zijn ganse koninkrijk (want het is groot 1) en bezit dus vele vrouwen), gehoord zal worden, zo zal de koning in aller

ogen voldoening verkregen hebben, en de kwade invloed van deze daad der koningin zal weggenomen worden; Zo zullen alle vrouwen aan hare mannen eer geven, van de grootste tot de kleinste toe 2), oude en jonge.

Deze uitweiding over de grootheid van het rijk moest dienen, om de koning te behagen en in een goede luim te brengen. Zeer vele dagen had hij besteed, om hun de macht van het rijk te tonen, welnu zij zullen nu ook zijn hoogmoed strelen.

in plaatst van bescheiden, iets dat toorn opwekt, ten beste te verklaren, richt zich deze vleier naar de begeerte van zijnen heer, brengt hem uit de dwaasheid in de onzinnigheid, en giet olie in het vuur. Maar de regering Gods, die uit alles iets goeds weet voort te brengen, is ook hierin in zoverre te erkennen, dat zij dezen raad tot een goed doel weet aan te wenden.

Dit woord nu was goed in de ogen des konings en der vorsten; en de koning deed naar het woord van Memuchan.

En hij zond brieven, edicten aan al de landschappen des konings, aan een iegelijk landschap naar zijn schrift geschreven, en aan elk volk naar zijne spraak overgezet: dat elk man overheer in zijn huis wezen zou en spreken naar de spraak zijns volks 1), en niet naar die zijner vrouw, wanneer die ene buitenlandse mocht zijn, gelijk dit de overmoed en heerszucht der vrouwen tot gewoonte in het rijk gemaakt had. (Nehemia 13: 24).

Volgens een andere interpunctie kunnen deze woorden zo worden overgezet, en dat een ieder spreken, zijne vrouw bevelen zou, wat hem goed mocht voorkomen, haar dus altijd zou kunnen bevelen om te komen, en zij geroepen zijnde daaraan gevolg te moeten geven.

Deze verandering van interpunctie deugt niet. De vertaling der Staten-Overzetters is zeer juist. De koning wil, dat ieder man in zijn eigen huis heer zal zijn, en dat daarom in een Perzisch huis Perzisch, in een Joods huis Joods zou worden gesproken.

HOOFDSTUK 2. ESTHER WORDT TOT KONINKLIJKE

EER VERHEVEN.

Vs. 1-18. Toen na enigen tijd Ahasveros' toorn bedaard was, en hij met smart over de jegens Vasthi betoonde hardheid nadacht, zonder dat ene weder-vereniging met haar mogelijk was, slaan de hovelingen voor, uit alle landen van zijn koninkrijk de schoonste meisjes uit te zoeken, en in de koninklijken harem te Susan te laten brengen; opdat daar de groot-kamerheer haar tooie en één van haar tot koningin in Vasthi's plaats vergeven worde. De voorslag vindt bijval en komt tot uitvoering; de jonge dochter, die tot deze waardigheid verheven wordt is Esther, oorspronkelijk Hadassa genoemd, de pleegdochter van de Jood Mordechai. Op de dag van hare verheffing geeft de koning een groot vreugdefeest in het gehele rijk.

Na deze geschiedenissen, toen de grimmigheid van de koning Ahasveros tegen zijne vorige gemalin Vasthi gestild was, en hij tot nadenken over hetgeen hij gedaan had gekomen was, gedacht hij aan Vasthi, en wat zij gedaan had, hoe hare daad haar tot misdaad aangerekend, voor hare kiesheid en voor de kracht van haar karakter pleitte, en wat harde zaak door deze onveranderlijke wet over haar besloten was.

Er is tussen het verhaalde in het vorige en in dit hoofdstuk een afstand van vier jaren; de feesten werden gehouden in het derde (Hoofdstuk 1: 3) en Esther werd tot koningin gekozen in het zevende jaar van Ahasveros' regering (Hoofdstuk 2: 16). Indien Ahasveros Xerxes is, heeft dit nog groter waarschijnlijkheid, vermits de geschiedenis meldt, dat juist tussen het derde en zevende jaar zijner regering, zijn beruchte krijgstocht in Griekenland heeft plaats gehad.

Toen zeiden 1) de jongelingen des konings, zijne hofjonkers (wel te onderscheiden van de kamerdienaars en staatsraden), die hem dienden: Men zoek voor de koning schone dochteren, maagden 2), schoon van aangezicht.

het spreekt van zelf, dat de koning niet voor zijn hofhouding verzwegen, zijn spijt over hetgeen gebeurd was. En het is daarom, dat zijn hof tot hem komt met het volgende voorstel, om zijn toorn of wrevel over het gebeurde te stillen en zich te hoeden voor zijn wraak.

Onder jonge dochters zijn te verstaan, huwbare maagden. Onder maagden, jonkvrouwen, die in aanmerking zouden kunnen komen voor gemalin des konings.

En de koning bestelle toezieners, beambten, in al de landschappen zijns koninkrijks dat zij vergaderen alle jongedochteren, maagden, schoon van aangezicht, tot de burcht Susan, tot het huis der vrouwen, in de harem, onder de hand, onder het toezicht van Hege, des konings (vs. 14) kamerling (zie Hoofdstuk 1: 10), bewaarder der vrouwen; en men geve haar hare versierselen, de kostbare zalving en andere middelen tot hare reiniging en versiering, gelijk die de koninklijke vrouwen betamen (vs. 12).

En de jonge dochter, die in de ogen des konings schoon wezen zal, worde koningin in stede van Vasthi. Deze zaak nu was goed in de ogen des konings en hij of, men deed alzo.

En er was een Joodse man op de burcht Susan, wiens naam was Mordechai (= bittere droefheid), niet te verwarren met dien, die volgens Ezra 2: 2. Nehemia 7: 7 met Zerubbabel naar Jeruzalem teruggekeerd was, een zoon van Jaïr (= hij zal verlichten), de zoon van Simeï, de zoon van Kis, een man van Jemini¹), een Benjaminiët.

Jaïr, Simeï en Kis zijn bezwaarlijk vader, grootvader en overgrootvader van Mordechai; maar al is Jaïr wellicht ook de vader, zo zijn toch wel Simeï en Kis namen van vroeger vermaarde voorvaderen. Simeï is waarschijnlijk de uit de geschiedenis van David bekende Simeï, en Kis de vader van Saul, want in de geslachtslijsten worden hoofdzakelijk slechts enige beroemde voorvaderen opgesomd. Op grond van deze verklaring der namen laat Josefus Esther uit koninklijken bloede, nl. van koning Saul afstammen en de Targum houdt Simeï voor de Benjaminiët, die David vloekte.

Die 1) (wiens familie) weggevoerd was van Jeruzalem a), met de weggevoerden, die weggevoerd waren met Jechonia of Jojachin, de koning van Juda, in het jaar 599 v. Chr., welken Nebukadnezar, de koning van Babel, had weggevoerd.

2 Koningen 24: 14 vv.

Al schijnt dit die op Mordechai te slaan toch behoeft dit niet, dewijl niet zelden in de H. Schrift (Genesis 46: 8 e.a.) van iemand gezegd wordt, dat hij ergens vertoefd heeft, al had dit door zijne voorvaderen plaats. De Schrijver heeft o.i. alleen willen zeggen, dat deze Mordechai wel degelijk van Joodse afkomst was, wiens voorvaderen in de dagen van Jechonia met anderen naar Babel waren weggevoerd. Zo hij het zelf was geweest, zou hij nu de leeftijd hebben bereikt van 120 jaren, wat natuurlijk wel mogelijk is, maar niet waarschijnlijk, dewijl Esther zijn nicht was, de dochter van zijn vaders broeder (vs. 15) De Joodse afkomst, de afkomst uit iemand, die in Juda had gewoond, ziedaar waarop hier al de nadruk valt.

En hij was het, die opvoedde Hadassa (= mirtenstruik), (deze is Esther, welken oud Perzischen naam, gelijk aan het Griekse woord *asthr*, ster, zij later bij hare opname in het huis der vrouwen in plaats van haren oorspronkelijken verkreeg, de dochter zijns ooms, van de broeder zijns vaders, van Abichail (vs. 15)) -want zij had geen vader noch moeder; en zij was ene jonge dochter, schoon van gedaante en schoon van aangezicht; en als haar vader en hare moeder stierven, had Mordechai ze zich tot ene dochter aangenomen.

Het geschiedde nu, toen het woord des konings en zijne wet ruchtbaar was, en toen vele jonge dochters zamenvergaderd werden op de burcht Susan, onder de hand van Hegai (vs. 3), werd Esther ook genomen in des konings huis, onder de hand van Hegai, de bewaarder der vrouwen 1).

Deze opname geschiedde waarschijnlijk niet tegen Mordechai's wil; misschien bood hij zelf haar aan, om naar zijn overleg zijn volk tot nut te kunnen zijn. Nu kunnen Mordechai en Esther geenszins in deze zaak van alle zonde worden vrijgesproken. De veelwijverij was nooit geoorloofd, en geschiedde niet, zonder dat ook het vrouwelijk geslacht zich bezondigde. De echt met afgodische en heidense personen was altijd door God afgekeurd. De voorafgegane onrechtmatige verstoting van Vasthi had bovendien bij de door Esther gegevene toestemming wel in aanmerking mogen komen.

Hier hebben wij weer een merkwaardig voorbeeld, hoe wèl de Raad Gods in betrekking tot de bewaring van het volk wordt uitgevoerd, zonder dat Hij aan Mordechai of Esther het bevel geeft, om de plaats van de verstotene Vasthi in te nemen.

De koningskroon voor haar zo begeerlijk, zal dan ook aan de andere zijde, haar veel zorg, ja, doodsgerevaren baren.

En die jonge dochter was schoon in zijne, in Hegai's ogen, en zij verkreeg gunst voor zijn aangezicht; daarom haastte hij zich met de voorbereiding van twaalf maanden te beginnen (vs. 12 vv.), en met hare versierselen en met hare delen, van bijzondere spijzen (Dan. 1: 5) haar te geven, gelijk het de gewoonte was, dat zulke jonge dochters, afgezonderd van de overige, andere en betere spijzen ontvingen, en zeven aanzienlijke jonge dochters haar tot hare bediening en haar gezelschap als eredames te geven uit het huis des konings; en hij verplaatste haar en hare jonge dochters naar het beste, naar de prachtkamers, van het huis der vrouwen, waar zij zich moesten bevinden, die bestemd waren om tot de koning te komen.

Esther had haar volk en hare maagschap niet te kennen gegeven; want Mordechai had haar geboden 1), dat zij het niet zou te kennen geven, dat zij ene Jodin en zijne bloedverwant was.

Hij gelast haar niet, om haar volk te verloochenen, of om een leugen te vertellen, ten einde hare maagschap te verbergen, en zo hij dit gewild zou hebben, mocht zij hem in dezen niet ter wille zijn. Maar hij beval haar, om niet te openbaren, wie zij was, en om er niet op te roemen. Alle waarheden willen niet ten allen tijde gezegd zijn; doch ene onwaarheid mag nooit gesproken worden. Zij was gekomen te Susan en hare ouders waren al voor lang gestorven, dat elk haar aanmerkte voor een dochter van Perzische afkomst, en zij was geenszins verplicht, om de lieden deswege uit de droom te helpen, of beter te onderrichten.

Ongetwijfeld zag Mordechai in Esther's verhoging, iets goeds voor het volk Gods. Het is daarom, dat hij haar opdraagt, niet om de waarheid te ontkennen, maar indien zij er niet naar gevraagd wordt, te verzwijgen, nl. dat zij behoort tot het volk der Ballingschap.

Mordechai nu wandelde in trouwe zorg voor zijne pleegdochter en om op te merken wat voor de toekomst en voor het welzijn van zijn volk van groot gewicht kon worden, allen dag voor het voorhof van het huis der vrouwen, dat met muren omgeven en voor mannen niet betreedbaar was, om, waarschijnlijk door een met hem bevriend kamerdienaar, te vernemen

naar de welstand van Esther, en wat met haar geschieden zou, of misschien des konings keuze op haar vallen mocht.

Als nu de beurt van elke jonge dochter naakte, om tot de koning Ahasveros te komen, nadat haar, gelijk het geschied was, twaalf maanden lang naar de wet der vrouwen geschied was, wat betreft lichaamsreiniging en verzorging; want alzo werden vervuld de dagen harer versieringen, zes maanden, tot verhoging der lenigheid en schoonheid van het lichaam, met mirreolie, ene kostbare, welriekende, krachtgevende olie tot zalving der huid, en zes maanden met welriekende specerijen; tot verwijdering van elken kwaden reuk en tot verfrissing der huid in de hete luchtstreek, en met andere versierselen of reinigingszalven der vrouwen.

Daarmee, met al dien tooi kwam dan, wanneer aan haar de beurt kwam, de jonge dochter tot de koning; want al wat zij zei werd haar gegeven, dat zij daarmee ging uit het huis der vrouwen tot het huis des konings; zij mocht zich versieren op de wijze, die zij voor zich zelf het meest geschikt achtte, om hare bevalligheden te doen uitkomen.

Des avonds ging zij daarin tot de koning en des morgens ging zij weer naar het tweede huis der vrouwen, in een ander paleis, waarin de strenger bewaakte bijwijven van de koning woonden, en dat gescheiden was van het paleis der maagden, onder de hand van Saäsgaz, de tweeden (vgl. vs. 3) kamerling des konings, bewaarder der bijwijven; zij kwam niet weer tot de koning, ten ware de koning lust tot haar had en zij bij name geroepen wierd.

Als de beurt van Esther, de dochter van Abichaïl, de oom van Mordechai, (die hij zich ter dochter genomen had), naakte, dat zij tot de koning komen zou, begeerde zij niet met al van de kostbaarheden, dan wat Hegai, des konings kamerling, de bewaarder der vrouwen, zei, zij liet het aan hem over, waarmee hij haar wilde versieren; en Esther verkreeg, om hare eenvoudigheid en schoonheid, genade in de ogen van allen, die haar zagen.

Het hart dat alzo gezind is, draagt het tooisel zonder gevaar, want het draagt het en draagt het niet, danst en danst niet, geniet van het leven en geniet het niet. Dat zijn de hemelse zielen, de verborgene bruiden van Christus, maar zij zijn zeldzaam. Het is moeilijk geen lust te hebben in groten tooi en in pracht.

Alzo werd Esther genomen tot de koning Ahasveros, tot zijn koninklijk huis, in de tiende maand van het Joodse jaar, welke, volgens de Hebreëen, genaamd is de tiende maand, de maand Thebeth, van de nieuwe maan van Januari tot dien van Februari, in het zevende jaar zijns rijks, in het jaar 478 v. Chr.

En de koning beminde Esther al spoedig boven alleandere vrouwen, en zij verkreeg genade en gunst voor zijn aangezicht, boven alle maagden, die uit zijn rijk verzameld waren; en hij zette de koninklijke kroon (zie Hoofdstuk 1: 11) op haar hoofd, en hij maakte haar koningin in de plaats van Vasthi 1).

Hieruit blijkt zo duidelijk mogelijk, dat Esther reeds bij de eerste ontmoeting genade vond in de ogen van de koning, en zij onmiddellijk tot koningin verklaard werd in de plaats van

Vasthi. Voor de eerste maal en niet voor de tweede maal, zoals sommigen menen, werd zij tot de koning gebracht in de maand Thebeth van het zevende jaar, en deze eerste maal was de koning reeds dadelijk besloten.

Toen maakte de koning enen groten maaltijd al zijnen vorsten en zijnen knechten, de maaltijd ter viering ter verheffing van Esther tot koningin, en hij gaf de landschappen rust, verlichting van belastingen, of misschien beter: verordende enen rustdag door zijn gehele rijk, en hij gaf geschenken aan al de feestvierenden in spijs en drank, naar des konings vermogen 1).

Uit de geschiedenis van dien tijd is het volkomen te verklaren, waarom tussen de verstoting van Vasthi en de verheffing van Esther tot koningin ongeveer 4 jaren verlopen zijn. Niet alleen verliep er enigen tijd, vóórdát de toorn van Xerxes tegen Vasthi bedaard was en hij schreden deed tot verkiezing ener nieuwe koningin, maar er volgde ook, vóórdát hij van de in het vrouwenhuis opgenomen maagden de ene na de andere tot zich liet komen, in het jaar 480 Chr. de tegen Griekenland besloten krijg met zijne gebeurtenissen bij Thermopylae, Artemisium en de beslissenden zeeslag bij Salamis, waarop Xerxes, met achterlating van Mardonius, naar Azië terugspoedde, en te Sardes de herinnering aan de ondervonden smaad in wellust en brasserijen zocht te vergeten. Toen later het bericht van het lot zijner landstroepen bij Platea en van de op dienzelfden dag verloren zeeslag bij Mykale tot hem kwam, begeeft hij zich tegen het einde van het jaar 479 naar Sardes, en in het begin van het volgende jaar, waarvan het begin nog in de kring van zijn zevende regeringsjaar valt, volgde dan het huwelijk met Esther. In deze Esther hebben niet weinige Uitlegers die Amestris willen zien, van welke Herodotus (9,109) ons verhaalt, en die als moeder van de drie zonen van Xerxes: Darius, Hystaspes en Artaxerxes bekend is. Dit wordt door velerlei omstandigheden weerlegd. Amestris was reeds vele jaren vroeger Xerxes' gemalin en liet (volgens Herod. 7:

in haren ouderdom ter ere van de god der onderwereld tweemaal zeven kinderen levend begraven. Intussen houden wij het voor meer dan waarschijnlijk, dat de Griekse geschiedschrijvers (behalve Herodotus ook Ktesias) veel van deze Amestris verhaald hebben, wat geschiedkundig onder de 2 of 3 gemalinnen verdeeld is, en dat wij bij haar even zo goed aan Vasthi als aan Esther, en ook nog aan ene derde, niet verder bekende vrouw te denken hebben. Darius en Hystaspes kunnen zonen van Vasthi geweest zijn, terwijl Artaxerxes zoon van Esther was. Wil men daartegen aanvoeren, dat volgens Herodotus (3: 84) die koninginnen, wier zonen in de regering mochten opvolgen, slechts uit de zeven eerste Perzische geslachten mochten gekozen worden, zo antwoorden wij, dat juist daarom Mordechai zijne nicht zo nadrukkelijk inscherpte, hare Joodse afkomst niet te verraden, en dat later Artaxerxes I slechts ten gevolge van listige aanslagen van Artabanus, de aanvoerder der koninklijke lijfwacht, aan de regering kwam (Ezra 7: 1).

Zij verwierf al spoedig de gunst van Hegai en daaruit mag men afleiden, dat zij een der eersten is geweest, die tot de koning werd geleid. -

II. Vs. 19-23. Als Esther reeds koningin is en Mordechai daardoor vrijen toegang tot het koninklijk paleis heeft verkregen, bestuurt God het zo, dat hij een zamenzwering ontdekt tegen des konings leven. Hij deelt dit aan de bevoegde macht mede, en na onderzoek wordt zijne mededeling waarheid bevonden.

Toen ter andere maal maagden vergaderd werden 1), zo zat (woonde) Mordechai als een hofdienaar in de poort des konings. Dat was de poort bij uitnemendheid, waar de gerechtszittingen gehouden werden.

Dit ziet niet op het vergaderen van maagden, ten tijde toen Esther tot koningin werd verheven (vs. 22), maar op ene latere gebeurtenis. Immers Mordechai zit in de poort des konings, d.i. hij woonde er als een hofdienaar; en uit vs. 20 blijkt, dat er correspondentie kon zijn tussen Esther en hem, wat niet geschieden kon, dan door tussenkomst van derden, toen zij nog in het vrouwenverblijf opgesloten met niemand anders dan de kamerlingen mocht spreken.

Alle andere verklaringen stuiten op onoplosbare bezwaren.

Dit feit wordt meegedeeld, dewijl het in het nauwste verband staat met de verhoging van Mordechai, de vernedering van Haman en de redding des volks.

Daarom deelt de heilige Schrijver het mede.

Een te andermaal vergaderen van maagden is niet te verwerpen, dewijl de veelwijverij aan de Oosterse hoven zeer sterk was.

Esther nu had hare maagschap en haar volk nog niet te kennen gegeven 1), ook niet, nadat zij tot koningin verheven was, gelijk als Mordechai haar geboden had, daar hij de tijd van voorzichtigheid en waakzaamheid voor hen beiden nog niet voorbij achtte, en wel wist, dat de gunst der wereld gemakkelijk in haat kan overgaan; want Esther deed het bevel van Mordechai ook nu nog, in kinderlijke gehoorzaamheid, gelijk als toen zij bij hem opgevoed werd.

Dat Esther niet alleen tot hiertoe, maar, gelijk het schijnt ook tot de eigenlijke Katastrophe (Hoofdst 7: 4 vv) hare Joodse afkomst onmogelijk voor de koning en voor Haman heeft kunnen verbergen, wordt door hen, die de waarheid van ons verhaal betwijfelen, gewoonlijk op de voorgrond gesteld. Ten onrechte, daar Esther in het geheel gene aanleiding had, om hare afkomst vroeger openbaar te maken, omdat Xerxes daarnaar zeker even zomin vroegde als andere Sultans naar de afkomst hunner gunstelingen, en Haman als grootvizier met de koninklijken harem niets te maken had.

Dat gene verandering in toestand ons een voorwendsel zij om onze plichten te vergeten, die wij jegens onze ouders of vrienden, die in de plaats van ouders stonden, hebben! Esther, hoewel ene koningin, betoonde denzelfden eerbied jegens Mordechai alsof zij van hem afhankelijk was. Onze Heere Jezus Christus was oneindig hoog boven zijne moeder verheven,

want Hij was de zoon van God; toch was hij onderworpen aan Zijne ouders, omdat Hij met hen leefde. Toen Hij aan het kruis hing gaf Hij aan zijne moeder enen anderen zoon, om haar te verzorgen, wanneer Hij de wereld zou verlaten hebben.

In die dagen, als Mordechai in de poort des konings zat (zie vs. 19), werden Bichthan en Theres, twee kamerlingen, of eunuchen (zie Hoofdstuk 1: 10),des konings, van de dorpelwachters, de bewaarders van des konings paleis, zeer toornig, waarschijnlijk omdat zij diep gekrenkt waren, en zij zochten de hand te slaan aan de koning Ahasveros.

En deze zaak werd Mordechai bekend gemaakt, volgens Josefus door een Joodsen slaaf van een der zaamgezworenen, met name Barnabasus, en hij gaf ze de koningin Esther te kennen; en Esther zei het de koning in Mordechai's naam 1).

Ook Hieruit blijkt het zo duidelijk mogelijk, dat, toen deze geschiedenis plaats greep, Esther reeds koningin was.

Als men de zaak onderzocht, is het alzo bevonden, als Mordechai gezegd had, en zij beiden werden aan ene galg gehangen; en het werd in de kronieken geschreven voor het aangezicht des konings, tot een eeuwig aandenken aan 's konings redding.

Herodotus (8,85) bevestigt, dat de namen van de weldoeners des konings in ene rijkskroniek zijn opgetekend. Zo verhaalt hij ook, dat Xerxes op de tocht naar Griekenland steeds schrijvers om zich gehad heeft, die de daden der Perzen aanstonds in ene kroniek hadden moeten optekenen.

Het was ene wijze instelling in Perzië, dat elke meldenswaardige daad van de koning en elke gebeurtenis onder zijn bestuur moest opgetekend worden. Ondersteld, wij wisten dat een zeker onzichtbaar schrijver alles, wat wij denken en spreken en doen, ter nederschreef, hoe zouden wij ons toeleggen op de beoefening van elke deugd! Weet dan, dat gene onzer daden kan vergeten worden, dat zelfs onze meest geheime gedachten geschreven zijn in boeken, die nooit te niet gaan (Openb. 20: 12).

HOOFDSTUK 3. HAMAN'S EERGIERIGHED

EN BLOEDDORST.

Vs. 1-15. Nadat in alle stilte een band tussen de hoogste plaats der wereld en het volk Gods geknoopt was, blijkt het plotseling, hoe Mordechai de stand van zaken beoordeeld heeft. Haman, de Agagiet, wordt de lieveling des konings, en als zodanig met de hoogste waardigheid des rijks bekleed. Ieder moet hem, als de plaatsbekleder des konings, goddelijke eer bewijzen. Mordechai weigert dit uit vreze voor God. Vol toorn besluit nu Haman, niet alleen Mordechai, maar zijn gehele volk te verdelgen. Door het lot doet hij onderzoek naar het gunstige tijdstip voor het bloedbad. Vervolgens stelt hij met huichelachtige gebaren de schadelijkheid van het gehate volk de koning voor, en zoekt hij hem, door de belofte zijnen schat daardoor aanzienlijk te vergroten, tot instemming te bewegen. Deze schenkt zijnen gunsteling niet alleen de aangeboden som, maar geeft hem ook volle macht over zijne onderdanen. Spoedig wordt het bevel, om alle Joden op de 13den Adar van het jaar 473 om te brengen, door staatsboden in alle provincies gebracht.

Een onbepaalden tijd, zeker enkele jaren, na deze geschiedenissen maakte de koning Ahasveros Haman (= alleen) groot 1), de zoon van Hammedatha (= een van een tweeling), de Agagiet 2), en hij verhoogde hem, en hij zette zijnen stoel boven al de zeven vorsten, die als hoogste staatsraden bij hem waren, zo dat Haman als grootvizier de onmiddellijke plaatsbekleder des konings werd.

De ontstemming, die Xerxes gevoelde over de mislukten veldtocht tegen de Grieken, doet ons begrijpen, dat hij na zijn terugkeer de regeringswerkzaamheden aan anderen, zo als aan enen Haman overliet, en tot zulke onzinnige en goddeloze daden zijne toestemming kon geven. Maar gelijk altijd zo heeft ook nu de Heere reeds het redmiddel gereed, vóórdat Hij de Zijnen enig leed laat wedervaren.

Even als zorgvuldig opgemerkt is, dat Mordechai door Simeï uit het huis van Kis afstamde, en dus met het huis van koning Saul verwant was, zo wordt aan de andere zijde gedurig herhaald, dat Haman, de grote vijand der Joden, een Agagiet was (zie vs. 10. Hoofdstuk 8: 3,5; 9: 24), zonder twijfel opdat wij in hem enen nakomeling van dien Amalekietischen koning, dien Saul moest bestrijden, maar dien hij verschoond had (1 Samuel 15: 20,32), zouden zien. Haman behoorde dus tot een volk, aan hetwelk Jehova enen eeuwigen krijg had aangekondigd (Exodus 17: 15,10. Numeri 24: 20); hij was een Edomiet (Genesis 36: 12,16) dus een aartsvijand van de Israëlietischen naam. De geschiedenis van ons Boek is alzo zowel ene vernieuwing van de oude vijandschap van Amalek tegen Israël als ene vervulling van de belofte Gods (Exodus 17: 8 vv.), ook aan Zijn volk in de verbanning. Deze betekenis, welke dit Boek voor het Godsrijk heeft, springt nog te meer in het oog, wanneer wij in Mordechai enen nakomeling van Israëls eersten koning zien en daarbij achtgeven op Numeri 24: 7.

En al de knechten des konings, die in de poort des konings waren, alle regerings- en hofbeambten, neigden en bogen zich neer voor Haman, als voor de plaatsbekleder des konings, die Ormuzd, de god van het licht en leven openbaarde, want de koning had alzo van

hem bevolen, dat het niet slechts de gewone, Oosterse, eerbiedige groet moest zijn, maar ene betoning der aan de koning toekomende aanbidding; maar Mordechai, die wel wist, dat Gode alleen de ere toekwam en die van allen afgodendienst een afkeer had (Deuteronomium 15), neigde zich niet, en boog zich niet neer 1).

Niet slechts het gewone, Oosterse eerbewijs door het buigen op ene knie, zo als wij dit door het gehele Oude Testament vinden en ook door de vroomste mannen verricht wordt, wordt voor Haman en de koning gevraagd, maar eigenlijke afgodische verering, als voor enen zichtbaren god, zo als het dan ook door vele getuigenissen der oudheid voldoende bewezen is, dat de oude Perzen de koning als god vereerden. Niet alleen de christenen der eerste eeuwen weigerden, als het van hen geëist werd, de beeldnissen des keizers goddelijk te vereren en voor hen wierook te offeren, en gingen daarvoor met vreugde in de dood; niet alleen Daniëls vrienden in Babel weigerden de afgodische verering van het gouden beeld en lieten zich in de oven werpen (Dan. 3: 5 vv.), maar zelfs ook Heidenen meenden, de voor de koning van Perzië gevraagde aanbidding niet te mogen geven. Zo is het bekend, dat de Atheners eens over Timagoras het doodvonnis uitspraken, omdat hij aan Darius ene zo diepe betuiging van eer bewezen had: dat de Spartanen weigerden zich voor de Perzischen koning neer te werpen, omdat het niet bij de Grieken in gebruik was, mensen alzo te eren, en dat, toen Alexander de Grote, later van zijne Macedoniërs dezelfde goddelijke verering vroeg, als de Perzen aan de vorige koningen bewezen hadden, zich deze met de grootste beslistheid daartegen stelden. Dat Mordechai, ook op gevaar af van zelf in 't verderf te storten, zonder mensenvrees zijnen God belijdt, en de zware verzoeking, om de vleespotten van Egypte en de gunst van enen machtigen grote en van enen sterken beheersers boven de smaadheid van het volk Gods te stellen, is iets groots en bewonderingswaardigs. Daaruit blijkt, dat de tijd der Goddelijke strafoefeningen over Zijn volk ware godsvrucht heeft gewerkt en waar geloof, dat de wereld overwint. Waar zulk ene trouw is, daar is ook de Almachtige hulp van God zeker. In het weigeren van de afgodische aanbidding ligt daarom, gelijk von Gerlach terecht zegt, het middelpunt van onze gehele geschiedenis.

Toen zeiden de knechten des konings, die in de poort des konings waren, tot Mordechai: Waarom overtreedt gij des konings gebod?

Het geschiedde nu, toen zij dit van dag tot dag tot hem zeiden, en hij naar hen niet hoorde, maar aan zijn plicht getrouw bleef, zo gaven zij het, half uit vleierij, half uit afgodischen ijver en duivelsen haat tegen de belijdenis van de waren God, Haman te kennen, opdat zij zagen, of de woorden van Mordechai bestaan zouden, of de hun door Mordechai gegevene rechtvaardiging zijner handelwijze voor Haman en de koning van kracht zou zijn en het ongestraft zou blijven; want hij, Mordechai, had hun te kennen gegeven, dat hij een Jood was 1), die voor de afgoden niet vreesde, maar God alleen eerde en liefhad.

Tot nog toe had Mordechai dit verzwegen, om Esther's wille. De tijd om zich te openbaren was tot nog toe niet gekomen. Nu brak echter de tijd aan, waarop hij niet langer zwijgen mocht. Nu moest hij zich verklaren, om te doen verstaan, waarom hij de afgodische verering van Haman en in Haman van de koning moest weigeren.

Zo werd zijn bekendmaken van zijne nationaliteit tevens een belijden van zijn, door de ballingschap, geoefend geloof.

Toen Haman na die mededeling er bepaald op lette en zag, dat Mordechai zich niet neigde, noch zich voor hem nederboog, noch knielde, noch zich ter aarde nederwierp, zo werd Haman vervuld met grimmigheid 1).

Tot nog toe scheen Haman er niet op gelet te hebben, of het zich niet hebben aangetrokken. Mordechai was hem er wellicht te gering voor. Hij hield hem voor een Pers. Maar nu hij hoort, dat hij behoort tot het verachte volk der Joden, nu wordt zijn toorn in hevige mate opgewekt. Van een Pers zou hij het geduld hebben, van de balling Mordechai, de overwonneling van zijn vorst, duldt hij de in zijne ogen grote belediging niet. En in Mordechai zal hij geheel het volk der Joden treffen.

De strijd tussen het vrouwen- en slangenzaad openbaart zich nu in hevige mate.

Doch hij, de hoogmoedige, verachtte in zijne ogen, achtte het te gering dat hij aan Mordechai, dien hij als overtreder van het koninklijk gebod had kunnen laten ombrengen, alleen de hand zou slaan; (want men had hem het volk van Mordechai aangewezen, zodat hij wist, dat hetgeen persoonlijke haat en verachting tegen hem was); maar Haman zocht al de Joden, die in het ganse koninkrijk van Ahasveros waren, namelijk het volk van Mordechai, dat verstrooid was, en ook dat in Palestina woonde, te verdelgen 1), daar zijn toorn was tegen de gehelen geest, dien Mordechai geopenbaard had.

Eén offer was voor dezen bloedhond niet genoeg; er moest een bloedbad voor hem zijn, zo als er in Frankrijk onder de Protestanten werd aangericht. Hoe is het mogelijk? zegt gij, dat Haman aan zulk ene zaak zulk een gewicht kon hechten; het was toch maar een vorm? Ja, maar de wereld hangt van vormen aan elkaar, en zonder deze valt zij ook in elkaar. De vorm is ene zeer grote macht bij de wereld, voor welke zij gaarne het wezen achterstelt. Haman wil geëerbiedigd zijn op de eenmaal vastgestelde wijze en eerbiedigt gene gewetensbezwaren bij anderen; trouwens hoe zal een geweten bij anderen erkennen, die zelf geen geweten heeft? De wraakgierige begeert wraak, enkel wraak, de hoogst mogelijke wraak. Haman, de Amalekiet, wil het vonnis Gods aan Israël tegen zijn volk gegeven, omkeren tegen Israël zelf; maar het zal hem niet gelukken. De tegenpartijder der Joden is de tegenpartijder van God. Dat zal hij ondervinden. Frederik de Grote zelfs, die toch anders God niet vreesde, heeft het moeten verklaren: "Ik heb nooit gezien, dat het hun, die de Joden kwaad gedaan hebben, goed gegaan is.

Wij moeten aannemen, dat dit ingegeven was door dien geest, die een moordenaar was van de beginne, wiens vijandschap tegen het zaad der vrouw, tegen Christus en Zijne kerk gemeen is aan al Zijne kinderen.

In de eerste maand, en wel in de eerste dagen der maand (zie vs. 12), (deze is de maand Nisan, van de nieuwe maand in April, tot die in Mei), in het twaalfde jaar van de koning Ahasveros (473 v. Chr.), wierp men het Pur, dat is het lot 1), waarnaar ook later het feest, dat

de Joden, wegens de wonderbare redding vierden, Purim genoemd is (vgl. Hoofdstuk 9: 26. 2 Makk. 15: 36). Dit deden de Magiërs voor Hamans aangezicht, om van de afgoden te vernemen, welke het gunstigste tijdstip was ter uitvoering van het moordplan, van dag tot dag, en van maand tot maand, totdat het lot eindelijk viel op de twaalfde maand, en wel op de dertienden dag; deze is de maand Adar 2), van Maart tot April.

Het gebruik van het lot was in de oudheid zeer algemeen en hooggeschat. (Over het lot bij Israël en onder Christenen zie Jozua 7: 18). Bij de Heidense volken der Oudheid, zo als ook nog heden, werd het lot, meestal door dobbelstenen, bijna bij elke gewichtige onderneming geworpen, als bijv. bij de keus tot een gewichtig ambt, in 't bijzonder echter bij gevaarvolle dingen, als middelen ter openbaring van de wil der goden. Hier bij Haman werd duidelijk de waarheid bewezen van het woord in Spreuken 16: 33: "het lot wordt in de schoot geworpen, maar het gehele beleid daarvan is van de Heere." "Werd niet de ellendige knecht van de duivel door zijn eigen lot ontzettend bedrogen, omdat God het zo wilde hebben?" In de eerste maand wordt het lot geworpen en het valt op de laatste. Door dit uitstel van ene zo onmenselijke executie verkreeg het gehele volk uitstel en daardoor ene geschikte gelegenheid, om zich zoveel mogelijk daartegen te stellen en gezantschappen in de verte te zenden tot Zijnen Protector en Bondgenoot in de Hoogte.

Moeilijk is het te geloven, dat Haman zonder het lot dit lang uitstel aan de Joden vrijwillig zou gegeven hebben, daar hun nu tijd over bleef, om hun personen en eigendommen, door naar 't buitenland te vluchten, te verzekeren.

Onder alle bijgelovigheden der Heidenen was ook dit, dat zij sommige dagen als gelukkig, andere als ongelukkig beschouwden. Hetgeen op de eerstgenoemde ondernomen werd was, volgens het bijgeloof, van een goeden uitslag, en hetgeen men deed op de andere dagen was van een slecht gevolg. Zo hadden de Grieken en Romeinen hun gelukkige en ongelukkige dagen. Dat dit bijgeloof ook oudtijds bij de Perzen bestond, blijkt genoegzaam uit hetgeen men nog ten huidigen dage bij dit volk waarneemt. Als de koning op reis is doen zij hem soms des nachts opstaan en zijne reis in het slechtste weer en langs ongebaande wegen voortzetten, om de kwade sterren, gelijk zij het noemen, en de ongelukkige uren te ontwijken. Volgens deze bijgelovige begrippen was het geenszins om het even, wanneer Haman zijn ontwerp tegen de Joden ter uitvoering bracht. Met de daartoe gebruikelijke plechtigheden deed men onderzoek naar de tijd, welken men daartoe moest waarnemen; om gelukkig te slagen. Op welk ene wijze werd het lot oudtijds bij de Perzen geworpen? Sommigen menen, dat dit geschied is door middel van kruiken, in welke de loten geworpen werden. Deze leiden de benaming Pur af van het Hebreeuwse woord hetwelk een pot of kruik betekent. Anderen denken, dat het gemelde woord Perziaans is en "stoel" betekent, zodat de loten zou geschied van stalen staven of pijlen, op welke men de namen van personen of iets anders stelde, in de pijlkoker omschudde, en zo de enen na de anderen uittrok. Wat de latere Perzen aangaat, bij deze is niet alleen de sterrenwichelarij zeer in zwang, maar ook het waarzeggen. Zij geloven, dat de invloed der sterren de oorzaak is van elk voorval, en dat de godheid hun hetgeen gebeuren zal, door het lot, het werpen van de teerling, het opgooien van een stuk geld, of iets dergelijks wil bekend maken, wanneer dit met de behoorlijke plechtigheid en ene godsdienstige zedigheid geschiedt. Ook bedienen zij zich van de Alkoran tot het lot. Zo

iemand begerig is te weten, of ene zekere onderneming wèl of kwalijk slagen zal, begeeft hij zich naar enen priester, die, na zich gewassen, verschoond en gebeden te hebben, de Alkoran in zijne hand neemt en laat openvallen. Zo nu de plaats, waar het oog van de priester het eerst op valt, een gebod behelst, is het een gelukkig voorteken, maar behelst zij een verbod, zo zou de zaak zeer slecht uitvallen. Op soortgelijke wijze bedienden zich ook de Romeinen ten zelfde einde van de schriften van Virgilius, en deze loterij noemden zij Sortes Virgilianae, in navolging der Grieken, die daartoe de schriften van Homerus gebruikten. Welk ene wijze van loten in geval van Haman heeft plaats gehad, kunnen wij niet bepalen. Dit loten geschiedde van dag tot dag en van maand tot maand. Dit moet naar onze mening zo begrepen worden, dat de waarzeggers het lot geworpen hebben over alle dagen der achtereenvolgende maanden. Het lot, hetwelk de waarzeggers in de maand Nisan over de onderscheidene dagen der bijzondere maanden wierpen, wees hun de 13den van de laatste maand aan als enen gelukkigen dag, op welken men de uitroeiing der Joden met goed gevolg kon ondernemen.

D.w.z. Men wierp op de eersten der maand voor alle dagen van het jaar het lot, om de voor dezen moord gunstigen dag te vernemen. Het lot wees nu aan de twaalfde maand. De dag wordt hier niet gemeld.

Want Haman had, toen het gehele plan op de toestemming des konings na gereed was, tot de koning Ahasveros gezegd, daar hij huichelachtig het belang van de staat voorgaf, sluw de leugen met waarheid vermengde en op de ijdelheid en eergierigheid des konings listig rekende: Er is een volk, zo nietswaardig, dat ik zijn naam niet noemen wil, verstrooid en verdeeld onder de volken in al de landschappen uws koninkrijks, en hun wetten, die zij voor alleen geldend houden, en gestreng waarnemen, zijn verscheiden, verschillende van de wetten aller volken; zij zijn dus een vreemdsoortig bestanddeel in het rijk, dat de orde verstoort; ook doen zij des konings wetten niet, zij zijn rebellen; daarom is het de koning niet oorbaar, niet overeenkomstig zijne waardigheid, hen te laten blijven.

Indien het de koning goeddunkt, laat er geschreven worden, een koninklijk edict worden uitgevaardigd, dat men hen verdoe, hen ombrenge, zo zal ik, ter vergoeding van het van belastingen uit het eigendom van dat volk, tien duizend talenten zilvers, opwegen in de handen dergenen, die het werk doen, om in des konings schatten te brengen 1).

Wat Haman tegen het Joodse volk aanvoert is grotendeels waar, maar bevat zijne bijzondere roeping, zijne voorrechten, waardoor het het ware volk van God was. Haman haat als een echt werktuig des duivels in hen het goddelijke, hij haat hen als kinderen van God. Daarom is het natuurlijk, dat zijne verwijten en lasteringen evenzo ten tijde tegen de gelovigen verheven zijn. Het is der wereld een doorn in het oog, dat de gelovigen, hoewel heinde en ver verstrooid, toch ene nauw samenhangende gemeente van heiligen zijn, werkelijk een volk; dat zij zich van haar willen onderscheiden door hun gehele denken, spreken en handelen, dat zij, zo als de wereld zegt, beter willen zijn, dan andere mensen. "Dat de gelovigen niet naar des konings wetten doen, is steeds de hoofdaanklacht geweest bij de anti-christelijke menigte, waarvan Haman een afbeeldsel is; de kinderen Gods moeten zijn oproermakers, vrede-verstoorders, die zich aan gene orde onderwerpen, waardoor het gemene volk slechts opgezet wordt. Daarvoor moesten ook Christus en Zijne Apostelen zich laten

houden (Luk. 23: 2,5). Het is echter ene onwaarheid boven alle onwaarheden. Want het voornaamste in zulke zielen is de gehoorzaamheid en de onderwerping onder de geboden Gods, waardoor zij alles, zowel het goede als het kwade, dat hun overkomt, gewillig aannemen. Hun gelatenheid onder de gehelen wil van God is het grootste teken van hun gehoorzaamheid. En toch beschuldigt men hen van ongehoorzaamheid. Want de mensen willen, dat zij hun gehoorzaam zijn in dingen, waarin men onmogelijk iemand anders dan God gehoorzaam kan zijn.

Nevens de diabolischen haat tegen God en Zijn volk en zijn moordlust, openbaart zich hier ene nederige grootspraak in Haman. Hij belooft ene zo enorme som te geven, om de koning te bewegen, wiens schatkist ten gevolge der Griekse oorlogen uitgeput is (zie Hoofdstuk 10: 1). Zeker niet in de mening, de som uit eigen zak te betalen; en toch van waar meende hij, zoveel als buit te zamen te zullen brengen, vooral bij de roofzucht der Satrapen? Hij rekende er wel aanstonds op, dat de koning de aanbieding niet zou aannemen, en wilde hem slechts aanleiding geven, om de gehelen buit aan hem over te laten.

Toen trok de koning zijnen ring 1), door welks zegel Haman deze en andere bevelen als onherroepelijke wetten kon uitvaardigen, van zijne hand, en hij gaf hem aan Haman, de zoon van Hammedatha, de Agagiet, der Joden tegenpartij.

Zulke zegelringen behoorden ook tot de sieraden der koningen van Egypte en van Israël (Genesis 41: 42. 1 Koningen 21: 8). De Perzische koningen hadden ze ook. Thueydides spreekt van Xerxes' zegel, dat Artabasis aan Pausanias moest vertonen. Op dien ring meent men, dat het beeld van Xerxes gesneden was, of van Cyrus, de eersten koning van Perzië, of het paard van Darius Hystaspes. Volgens Curtius gebruikte Alexander de Grote ook het zegel van Darius Codomannus.

En de koning zei tot Haman: Dat zilver zij u geschonken van wege uwe verdienste voor de rust en veiligheid van de Staat, ook dat volk, om daarmee te doen, naar dat het goed is in uwe ogen 1).

Wie zulk een bloedbad of zulk een moordplan onmogelijk voorkomt, die denke slechts aan de bloedbruiloft te Parijs.

Ook Lodewijk XIV gaf door terugroeping van het edict van Nantes zijne toestemming tot verdelging van ene bijna evenzo grote menigte van mensen, die wel zijne beste onderdanen waren.

Degenen, die de geloofwaardigheid van dit Boek ontkennen en er op wijzen, dat zulk een daad van een vorst ongerijmd is, die zonder nader onderzoek een deel zijner onderdanen, ja, een geheel volk ten dode overgeeft, vergeten, dat ook ongewijde Schrijvers, zoals Herodotus, ons dezen Perzischen monarch schetsen als een man, die hoegenaamd niets gaf om het leven zijner onderdanen en geheel handelde naar zijne luimen en driften. (Herod. L. VII. C. 35. 37. Lib. VIII C. 109).

Toen werden de schrijvers des konings (Ezra 7: 6) geroepen in de eerste maand, op de dertienden dag van deze, en er werd geschreven naar alles, wat Haman beval, aan de stadhouders, de satrapen des konings (Dan. 6: 1), en aan de landvoogden, die, onder de satrapen staande over elk landschap waren, vooral om de belastingen te innen (Nehemia 2: 8), en aan de vorsten, de krijgsoversten van elk volk, elk landschap naar zijn schrift, en elk volk naar zijne spraak (Hoofdstuk 1: 22); er werd geschreven in de naam van de koning Ahasveros, en het werd met des konings ring verzegeld.

Het Boek van Esther was wegens zijn inhoud bijzonder aantrekkelijk voor de fantasie en zifterij der Egyptische Joden; deze hebben daarom vele omwerkingen en versieringen ondernomen, zodat er nu ene menigte van apocriefe bijvoegsels is, die de vermeende leemte van het Boek aanvullen en de daad vermelden, maar niet medegedeelde actenstukken willen geven, die echter met de opgaven meermalen in tegenspraak komen, en ook onder elkaar in geen juisten samenhang staan. Onder de titel: Aanhangel van Esther, zijn zij met recht onder de Apocriefen gerangschikt. Het eerste uit vier verzen bestaande Hoofdstuk van dit aanhangsel, dat wij hier ter lezing aanbevelen, deelt in enigermate opgeblazen stijl het bevel van de koning (hier, even als in de Septuaginta, Vulgata en dien ten gevolge ook in de Katholieke kerk, voor Artaxerxes Longimanus gehouden) aan de 127 Satrapen van zijn rijk mede. Dat bevel houdt in, het onder de volken vermengd levende en met zijne eigenaardige meningen voor het land nadelig geworden volk der Joden op de 14den dag der 12de maand (volgens het canonieke Boek Esther, Hoofdstuk 3: 12; 8: 12; 9: 1,17 was de 13de dag daartoe bestemd) zonder erbarmen met het zwaard om te brengen. Deze brief is in tegenspraak met de gehele voorstelling in onze afdeling, volgens welke niet de koning onmiddellijk, maar Haman in 's konings naam het edict uitvaardigde.

De brieven nu werden gezonden door de hand der lopers 1) tot al de landschappen des konings, dat men zou verdelgen, doden en verdoen al de Joden, van de jonge tot de oude toe, de kleine kinderen en de vrouwen, op een dag, op de dertienden der twaalfde maand (deze is de maand Adar), en dat men hunnen buit hun have zou roven.

Herodotus (V: 14; VIII: 98) zegt van deze lopers of Aggaren: "onder de mensen is niets vlugger dan deze boden, welke door sneeuw, door regen, door hitte, noch door nacht belet kunnen worden in het spoedig volbrengen van hunnen tocht."

De inhoud 1) van het vs. 12 genoemde en aan alle beambten gezondene schrift was, dat er door de beambten ene wet zou gegeven worden in alle landschappen, openbaar aan alle volken 2), dat zij tegen dien dag, de 13den Adar, zouden gereed zijn tot een algemeen neder houwen der Joden.

De bijzondere inhoud wordt ons niet nader gemeld. Alleen de algemene inhoud en deze behelsde het besluit, dat alle Joden op de dertienden van Adar, van de twaalfde maand, moesten worden gedood.

Het afschrift werd open verzonden, opdat ieder het kon lezen en alle volken tegen de vastgestelden dag gereed zouden zijn.

De lopers gingen uit, voortgedrongen 1) zijnde door het woord des konings, en de wet werd of was uitgegeven in de burcht Susan 2). En de koning en Haman zaten intussen en dronken 3); doch de stad Susan, in welke bijzonder veel Joden woonden (zie Hoofdstuk 4: 16), was verward 4), op het bericht ontsteld, omdat men met recht voor de uitersten tegenstand der Joden en dien ten gevolge voor een algemeen bloedbad bevreesd was.

In het Hebr. Dechoefim bidbar hamèlek. Beter: ijlend, snel op het woord des konings. Dewijl het een woord, een bevel was van de koning zelf, met zijn zegel voorzien, liepen de boden zo snel mogelijk, opdat wel zo spoedig als het kon het bevel bekend zou zijn.

Dit wil niet zeggen, dat een gelijk gebod in de burcht Susan was gegeven, dit spreekt van zelf, maar is slechts ophelderend er bijgevoegd, om nogmaals de aandacht er op te vestigen, dat het koninklijke kracht bezat.

Welk een tegenstelling! maar is die enkele mededeling niet genoeg, om Ahasveros te doen kennen als iemand, die speelt met het leven zijner onderdanen. Terwijl het bevel onrust en vrees verwekt, doodsangst en rouw, zit hij met zijn gunsteling te eten en te dranken, zich om niets bekommerende, dan om zijn leven in wellust door te brengen. Dit is niet zwakheid, dit is niet toegeven aan de luim van een enkel ogenblik, dit is de openbaring van een wellustig en bloeddorstig karakter, dat, als het moet, tot de grootste gruwelen in staat is.

Laat uwen moed niet zakken, o gij gelovige, die als vreemdeling, hier en ginds verstrooid zijt. Er is ene hope op weg, die weinigen kennen. Maar gij moet eerst daarom nog strijden met gebed, hopen, geloven en onder alle beproevingen vlijtig en zonder ophouden het aangezicht van de Heere zoeken.

Wellicht heeft Haman de koning onthaald, om hem te danken voor de grote gunst, hem in het vergunnen van dit verzoek bewezen.

Zo Haman zijn wens had verkregen en de Joodse natie uitgeroeid ware geworden, wat zou er gekomen zijn van al de beloften? Hoe zouden de profetieën ten opzichte van de groten Verlosser der wereld vervuld zijn geworden? Eerder zou dus het eeuwig Besluit hebben moeten falen, vóórdat dit duivels voornemen had kunnen volbracht worden.

Waartoe deze lange tijdruimte? Had hij voor de uitvoering zo lange voorbereiding nodig? Zeker niet. Even zo min kon de bedoeling zijn, om de Joden nu eens lang in angst te doen verkeren, maar veel meer de Joden gelegenheid te geven, met achterlating van al hun goederen, naar andere landen te vliesen, om hun leven te redden. Daarmee had Haman zijn doel bereikt. De Joden waren verdwenen uit zijn aangezicht en hij kon door het riskeren van hun goederen zich verrijken.

Aan de andere zijde echter laat zich, door dat Haman met de zaak zulk een spoed maakte, de zorg der Goddelijke Voorzienigheid over het Joodse volk niet ontkennen. Juist daardoor, dat er zo lange tijdruimte tussen de openbaarmaking van het bevel en de door het lot bestemden

dag der uitvoering lag, werd het de Joden mogelijk gemaakt, middelen te beramen tot afwending van de gedreigden ondergang.

Op het laatste moet o.i. al de nadruk vallen. Door de verborgen gangen der Goddelijke Voorzienigheid komt Haman er toe, om zo vroeg het vonnis openbaar te maken. Het kan zijn, dat hij het deed, om de Joden weg te krijgen, maar het komt ons voor, dat daardoor veel meer zijn verregaande hoogmoed openbaar wordt. Nu hij eenmaal dit besluit zo gemakkelijk heeft verkregen, gunt hij zich geen tijd van bedaard overleg, maar ijlings moet ook de gehele wereld weten, welk een macht hij ten toon kan spreiden, welk een ongeschokt vertrouwen hij bij Ahasveros heeft. Maar daardoor zal hij zijn eigen graf delven en de verlossing der Joden tot stand brengen.

HOOFDSTUK 4. TREUREN EN VASTEN VAN MORDECHAI EN

VAN DE JODEN.

II. Vs. 1-8. In diepe treurigheid en met luide klachten over dit bevel tot moord, komt Mordechai door de stad, tot in de nabijheid van het koninklijk paleis. De klederen, die Esther hem zendt, om hem in staat te stellen tot haar in het paleis te kunnen komen, en haar de oorzaak zijner klachten mede te delen neemt hij niet aan. Door enen kamerdienaar deelt hij haar alles mede, wat geschied is, en eist dringend aan haar, dat zij bij de koning voor haar volk om ontferming smeke.

Als Mordechai, die zich dagelijks in de poort des konings ophield, en daar gemakkelijk gelegenheid vond om kennis te verkrijgen van hetgeen in het paleis voorviel (Hoofdstuk 2: 19,21), wist al wat er geschied was, niet alleen wat openlijk bekend gemaakt, maar ook wat tussen de koning en Haman voorgevallen was (Hoofdstuk 3: 8 vv.), zo verscheurde Mordechai zijne klederen, voor aan de borst, en hij trok enen zak, een grof, haren boetgewaad, aan, terwijl hij zijn hoofd met as bestrooide (Genesis 37: 34. Deuteronomium 2), en hij ging uit door het midden der stad, en hij riep net een groot en bitter geroep 1).

Het was ene grootmoedige daad, dus openlijk uit te komen voor ene zaak, welke hij wist rechtvaardig en de zaak van God zelf te zijn, schoon ze nu naar de mens in een hopeloozen toestand scheen. Mordechai nam het gevaar zijner medegeloofsgenoten meer ter harte, dan iemand anders buiten hem, omdat hij wist, dat de spijt en de gramschap van de nijdigen en trotsen Haman hem zelven in de eerste plaats en voornamelijk bedoelde, en dat het daarom om zijnent wille was, dat alle de overige Joden in het lijden zouden geraken. Weshalve dat hij zich zeer bedroefde, dat zijn volk, om de nauwgezetheid van zijn geweten zo grotelijks stond gedrukt, vervolgd en gedood te worden, hetgeen hem bij sommigen der zijnen zelfs, als al te nauwgezet en stipt deed aanzien, ofschoon hij met dit alles in zijn stijfheid en nauwgezetheid, uit kracht van Gods Wet en zijn eigen gemoed onveranderlijk bleef voortgaan, gelijk blijkt uit Hoofdstuk 5: 9. Hij wist toch dat hij wél deed en zijn roeping betrachtte en meer God dan de mens zocht te behagen. Zodat hij, ter zijner inwendige vertroosting en bemoediging, zijn zaak en die zijns volks gerustelijk bevelen kon aan Hem, die vaardig oordeelt.

In deze allerdiepste droefheid was hij niet zonder hoop; hij zag nu des Heren hand in de verhoging van Esther tot koningin, en hij kwam tot voor de poort des konings; hij verwachtte daar opgemerkt te worden, en verder durfde hij niet gaan, want niemand mocht in des konings poort inkomen, bekleed met enen zak, daar volgens de mening der Perzen, van de heiligen persoon des konings, die ene openbaring van de hoogsten god was, elke droefheid als een teken van de verontreinigenden dood verre moest gehouden worden (Leviticus 10: 6; 21: 1 vv.).

En in alle en een ieder landschap en plaats, waar het woord des konings en zijne wet aankwam, was een grote rouw onder de Joden, met vasten, en geweën, en misbaar: velen lagen, zaten, in zakken gekleed en met as op het hoofd, op de grond.

Toen kwamen Esthers jonge dochters (Hoofdstuk 2: 9), en hare kamerlingen, en zij gaven het haar te kennen, daar zij, zo ze al niet bekend waren met de Joodse afkomst der koningin, toch wisten, dat zij met Mordechai in betrekking stond; en het deed de koningin zeer wee; want zij begreep, dat hier een groot ongeluk moest geschied zijn, en zij zond klederen om die Mordechai aan te doen, en zijnen zak van hem af te doen, om in het paleis te komen en haar nadere mededelingen te doen; maar hij wilde zijn treurgewaad niet afleggen, zolang het verderf, dat zijn volk dreigde, niet afgewend was, en nam ze niet aan.

Toen riep Esther Hatach, een van de kamerlingen des konings, welke hij voor haar gesteld had, om haar te bedienen, en zij gaf hem bevel aan Mordechai, om te weten, te onderzoeken, wat dit zijn treuren betekende, en waarom dit ware?

Als Hatach uitging tot Mordechai, op de straat der stad, op de vrije plaats, die voor de poort des konings was.

Zo gaf Mordechai hem te kennen al wat hem wedervaren was, waarom hij die tekenen van treurigheid droeg, en de verklaring van het zilver, hetwelk Haman gezegd had te zullen wegen in de schatten des konings, voor de Joden, om deze om te brengen ¹⁾, hij gaf een nauwkeurig verslag van de grote som gelds, welke Haman beloofd had als een koopprijs voor de koninklijke toestemming, om de Joden uit te roeien, hetgeen de krenkendste en schandelijkste zijde van de gehele zaak was.

Mordechai deelt dit niet mede, om de toorn van Esther tegen Haman op te wekken, maar èn om haar te doen zien, dat het een complot was tussen de koning en zijn groot-vizier, of liever, dat de koning door Haman is opgezet, èn om haar daarom reeds nu een zijdelingsen wenk te geven, bij de koning al haar invloed te gebruiken, om deze schrikkelijke zaak te voorkomen.

Daarom doet hij haar ook een afschrift van de wet toekomen met het bevel, om tot de koning te gaan, om ten behoeve van haar volk ten gunste werkzaam te zijn.

En hij gaf hem het afschrift der geschrevene wet, die te Susan gegeven was, om hen te verdelgen, dat hij het Esther liet zien, en haar te kennen gaf, en haar gebod, dat zij, zich niet bekommerende of iemand haar mocht afwijzen, tot de koning ging, om hem te smeken, en van hem te verzoeken voor ten behoeve van haar volk; want dat het nu de tijd was, dat zij niet langer haar volk en hare maagschap mocht verborgen houden (Hoofdstuk 2: 10).

De Griekse overzetting voegt er de volgende woorden bij, die Mordechai aan Esther zou hebben laten zeggen: "Denk aan de dag van uwe geringheid, hoe gij toen door mijne hand zijt opgevoed; want Haman, de naaste aan de koning heeft tegen ons gesproken om ons te doden. Roep de Heere aan en spreek bij de koning voor ons; red ons van de dood!"

II. Vs. 9-17. Esther weigert eerst haar leven bij de koning op het spel te zetten, daar op straffe des doods iedereen verboden is hem opgeroepen te naderen. Zij wordt echter overwonnen door de nadrukkelijke bewering van Mordechai, dat, wanneer zij zweeg, Gods volk van ene andere zijde redding zou verkrijgen, maar over haar er haar huis de straf Gods zou komen; nu besluit zij, na een voorafgegaan vasten van drie dagen, de koning te gaan smeken.

Hatach nu kwam, en gaf Esther de woorden van Mordechai te kennen.

Toen zei Esther, terugschrikkende bij de gedachte, dat zij hare Joodse afkomst de koning zou moeten openbaren, en bevangen door mensenvrees, tot Hatach, en gaf hem bevel die woorden aan Mordechai over te brengen:

Alle knechten, beambten des konings, en het volk der landschappen des konings, weten wel, dat al wie tot de koning ingaat in het binnenste voorhof, waar de koning op de troon zit en gewoon is met zijne hoogste staatsdienaars, raad te houden (zie Hoofdstuk 5: 1), die niet geroepen is door de koning, of te voren bij hem is aangediend, hij zij man of vrouw, ook zijne eigene gemalin, zijn enig vonnis zij, volgens de bestaande wet, dat men hem dode 1), tenzij dat de koning de gouden scepter, het teken zijner macht over leven en dood, hem toereike, opdat hij levend blijve: ik nu ben deze dertig dagen niet geroepen, om tot de koning in te komen, en heb dus ook geen uitzicht, dat de koning aan mij denkt, en ik in de eersten tijd tot hem zal geroepen worden;

Zulk ene wet was er, volgens het bericht van Herodotus, reeds onder de Meden geweest, sedert de regering van Dejoces. Het oogmerk dezer wet was niet zozeer om 's konings hogen persoon te beveiligen als wel om des te meer eerbied voor de vorst bij de onderdanen te veroorzaken, en hem te doen beschouwen als een meer dan menselijk wezen, dat zelden of ooit door andere mensen mocht gezien worden. Deze wet was zeer zwaar. Zo bleef de koning onkundig van de wezenlijke belangen zijner onderdanen en hing alles van de staatsdienaars af.

Die wet maakte het koninklijk paleis weinig beter dan ene koninklijke gevangenis, en de koningen tot een schrik voor anderen en een last voor zich zelve. Zo is het niet bij het hof van de Koning der koningen. Tot de voetbank van Zijnen genadetroon mogen wij ten allen tijde vrijmoedig komen; wij kunnen zeker zijn een antwoord des vrede te verkrijgen op het gebed des geloofs. Wij zijn welkom, zelfs in het heilige der heiligen, door het bloed van Jezus. Wij kunnen nooit ongeroepen in Gods tegenwoordigheid komen, wanneer wij pleiten in de naam des Verlossers; ons gevaar bestaat daarin, dat wij te groten afstand nemen, niet dat wij te nabij komen. Het is onze eigene schuld, indien wij geen dagelijksden toegang tot Hem, gene dagelijkse gemeenschap met Hem hebben.

Het was voor Esther gene geringe beproeving van geloof en van belijdenis harer betrekking op het volk van God en op de God der belofte, juist op dit ogenblik de koning te openbaren, dat ook zij tot het verachte, gehate volk behoorde, hetwelk hij aan enen gehelen ondergang had overgegeven, en van hem de intrekking of verhindering van de uitgevaardigde

onverbreekbare wet te verlangen; daarmee stond zijne koninklijke eer en de val van zijnen grootvizier en gunsteling in verband. Het is daarom niet te verwonderen, wanneer het vrouwelijk gemoed een geweldigen schrik verkrijgt over zulk een eis, en vreest voor zulk ene onderneming. Esthers bede zou ook alleen Haman niet hebben doen vallen; integendeel moest God de eer ontvangen, als die voor Zijn volk waakte, dat de koning moest herinnerd worden aan Mordechai's verdienste ten opzichte van zijn leven (Hoofdstuk 6: 1 vv.).

Het spreekt van zelf, dat Esther zich had kunnen laten aandienen en audiëntie had kunnen aanvragen. Waarom spreekt zij hier niet van? De reden daarvan ligt voor de hand. Zij was in geen dertig dagen bij de koning geroepen, wellicht ook al door invloed van Haman, en vermoedt, dat de genegenheid des konings voor haar aan het verkoelen is. Immers, het klinkt als een klacht als zij daarop wijst. Daarom heeft zij er geen hoop op, dat een audiëntie bij de koning enig gunstig gevolg zal hebben, en nog minder dat zij zal teweeg brengen, dat een besluit van de Perzen en Meden zal herroepen worden.

En zij gaven de woorden van Esther aan Mordechai te kennen.

Zo zei de Mordechai de kamerdienaar Hatach, dat men Esther wederom zeggen zou: Beeld u niet in in uwe ziel bij u zelf, dat gij alleen zult ontkomen in het huis des konings, meer dan al de andere Joden; ook uwe koninklijke waardigheid zal u gene zekere bescherming tegen de haat van Haman verstrekken, wie uwe Joodse afkomst tijdig genoeg zal worden bekend gemaakt, noch tegen het bevel, dat inhoudt alle Joden om te brengen.

Want indien gij enigszins zwijgen zult te dezer tijd, nu 's Heren volk in de ballingschap met een algemenen ondergang bedreigd wordt, zo zal de Joden verkwikking en verlossing uit ene anders plaats, van een anderen kant, al zie ik ook nog geen uitzicht, ontstaan 1); want de Heere zal Zijne belofte niet vergeten, maar Zijn volk van de dood redden; ondanks al de vijandschap der wereld zal een heilig zaad door het bloedbad heen gered worden; maar gij en uws vaders huis zult omkomen, daar gij uit ongeloof en mensenvrees geweigerd hebt uw leven voor uw volk te wagen en ter rechter tijd te spreken: en wie weet, -ik houd het er zeker voor-of gij niet om zulke tijd als deze is, nu de vijandschap der wereld tegen Godsvolk zo hoog gestegen is, tot dit koninkrijk tot deze koninklijke eer geraakt 2) zijt, en dus van God verhoogd zijt, om de redster der uwen te worden?

Hoe wondervol en sterk was dit geloof van Mordechai, dat door alle donkere wolken heen zag en midden in het hevigste onweder een vrolijken straal der verlossing zag. Hij zag de dag van hunnen algemenen ondergang bestemd, hij wist, dat de geboden der Perzen onherroepelijk waren, maar hij wist ook dat er een Messias moest komen, en hij was zo bekend met de samenhangende beloften, die Hij aan Zijne kerk gedaan had, dat hij in vast vertrouwen daarop, zonder de dreigingen der mensen te vrezen, midden door al deze wrede aanslagen heen, reeds Israël's redding zag. De overwinning, die alle vrees en al het woeden der wereld overwint, is ons geloof.

Ieder moet weten wat op zijn post te doen valt voor de Heere, en niemand weet, waartoe hij soms juist op die plaats staat, alvorens God hem dit door de gelegenheden, die Hij tot Zijnen

dienst opent, laat zien. Zo was Obadja, Achab's hofmeester, om de profeten des Heren te spijzigen. Verzuimen wij dan niet, om vooral van de buitengewone gelegenheden, die God ons tot Zijne dienst geeft, gebruik te maken; zij zijn voorbijgaande, en voorbij gegaan keren zij misschien nimmer terug.

Hier hebben wij het uitblinkende en volkomen heroïsch geloof van een Mordechai, waardoor hij in het zeer nabij zijnde en zeer gevaarlijke onheil de bevrijding ziet als zullen de plaats hebben.

Al staat hier de naam des Heren niet uitgedrukt, toch wordt hier de Verbondstrouw Gods door Mordechai groot gemaakt. Hij spreekt het hier uit, dat de Heere Zijne beloften niet zal verbreken. Het voortbestaan van het Joodse volk is, dat gelooft hij met al de kracht zijner ziel, gewaarborgd door de trouwe Gods. Als dan niet van de zijde van Esther, door middel van haar, verlossing wordt teweeg gebracht, zal God Almachtig op een andere wijze redding beschikken.

Hiermede wijst Mordechai op de mogelijkheid, dat Esther juist nu tot koningin zou verheven zijn in de weg der aanbiddelijke Voorzienigheid Gods, opdat zij daardoor de redding des volks zou bevorderen.

Dit sterke woord van Mordechai werkte krachtig. Toen zei Esther, dat men Mordechai weer aanzeggen zou:

Ga, vergader al de Joden, die te Susan gevonden worden, en vast voor mij, en eet of drinkt niet, in drie dagen 1), nacht noch dag; verootmoedigt u en heft heilige handen in onafgebroken gebed op tot de driemaal heiligen God voor mij en voor het ganse volk, opdat Hij ons redde, zonder Wie noch mijne voorspraak, noch de gunst van de hoogste der vorsten iets baat; ik en mijne jonge dochters (zie Hoofdstuk 2: 9), zullen ook also vasten 2); en alzo, met gelovig gebed en met heiligen moed toegerust, zal ik, in vertrouwen op mijnen hemelsen Koning, tot de koning ingaan, hetwelk niet naar de wet is. Wanneer ik dan omkome, zo kom ik om 3); ik wil mijn leven ten dienste van mijnen God en van Zijn volk geven.

Drie dagen, dit wil niet zeggen, volle drie dagen, want in Hoofdstuk 5: 1 wordt ons gemeld, dat Esther op de derden dag tot de koning ging. Maar dit wil zeggen, dat het vasten moest gehouden worden tot op de derden dag, tot de derde dag was ingegaan. De Oosterse tijdrekening brengt mede, dat ook een gedeelte van 24 uren voor een vollen dag gerekend wordt.

Al staat ook hier weer niet de naam van God, toch was het Esthers bedoeling, om door vasten en bidden de toevlucht tot Israël's Verbonds-God te nemen en te pleiten op Zijne Verbonds-belofte.

De Griekse overzetting, de Septuaginta voegt hier twee zeer goede gebeden in, die Mordechai en Esther gedurende de drie grote boete-, bede- en vasten-dagen tot de Heere

opgezonden hebben. Men deze die in het Apocriefe "aanhangel van Esther," Hoofdstuk 2 en 3.

Zij die de gebeden van anderen begeren en bezitten moeten niet denken, dat dit hen zelven van bidden vrijstelt.

Op zulk een koninklijk bevel van Esther hebben de Joden in Susan in de maand Nisan, de feestmaand van het Pascha, drie dagen gevast, even als eens Daniël in diezelfde maand, de maand der heilige vreugde drie weken lang in Babel gevast heeft (Dan. 10: 1-4). Daniël nu ondervond het, dat zijn godzoekend vasten in de hemel was aangezien (Dan. 10: 12 vv.), en de Joden in Susan, Mordechai en Esther ervoeren dat hun vasten, voortgekomen uit het gevoel van nood en gevaar, ene heilzame omkering ten gevolge had.

De bevende zondaar is dikwijls evenzo bevreesd, om zich zelven zonder voorbehoud op 's Heren vrije genade te werpen, als Esther het was om voor de koning te komen. Laat het hem wagen, zo als zij deed, met ernstige gebeden en smekingen.

Dit was gene uitdrukking van vertwijfeling, maar van een zich aan God overgeven en van een zich in Zijne hand stellen. Zij spreekt het daarmee uit, dat zij op dit oogenblik zich geroepen gevoelt, om haar leven te stellen ten behoeve van haar volk, om haar leven feil te hebben, opdat zo mogelijk haar volk zou kunnen behouden worden.

Zij weet, dat een aardse wet het haar verbiedt, wat zij gaat doen, maar zij voelt het ook, dat de wet, om haar leven voor dat der broeders te stellen boven de wetten staat der Perzische koningen.

Esther sprak en handelde hier als ene koningin, zij handelde koninklijk.

Toen ging Mordechai henen, van de vrije plaats voor het paleis, en hij deed naar alles, wat Esther aan hem geboden had: hij vastte met de Joden in Susan de bestemden tijd.

Weinigen zouden zo langen tijd geheel zonder spijsen kunnen blijven. Hierom is de mening geweest, dat in de huisgezinnen gene gezette maaltijden moesten worden bereid, noch des middags, noch des avonds, maar dat men slechts zo veel zou nemen als nodig was, om gesterkt te worden in het gebed tot God (vgl. Hand. 27: 33). Drusius wil, dat die tijd slechts geduurd heeft een dag en twee gehele nachten, op dezelfde wijze als de Zaligmaker drie dagen en drie nachten in het graf heeft gelegen.

Deze laatste mening is juist. Zie vs. 16 1.

HOOFDSTUK 5.

ESTHER GAAT NAAR de KONING. HAMAN ZOEKT MORDECHAI OM TE BRENGEN.

Vs. 1-8. Als Esther op de derden dag bij de koning komt, wordt zij door hem vriendelijk aangenomen; hij verzekert haar reeds, dat hij haar hare bede zal geven, vóórdát hij hare begeerte weet. Zij verzoekt nu de koning, dat hij met Haman kome tot de maaltijd, dient zij bereid heeft. Als de koning op dien maaltijd naar haren wens vraagt, belooft zij, wanneer hij en Haman de volgenden dag weer bij haar het middagmaal wilden gebruiken, dien mede te delen.

Het geschiedde nu aan de derden dag 1) waarop het vasten eindigde, dat Esther haar treurgewaad aflegde en een koninklijk kleet aantrok, en stond of ging, in het binnenste voorhof (vgl. Hoofdstuk 4: 11), van des konings huis 2), tegenover het huis des konings, om daar te wachten totdat de koning haar zou opmerken: de koning nu zat op zijnen koninklijken troon, in het koninklijk huis, tegenover de deur van het huis, in een voorportaal, waar de koning haar moest opmerken (zie Hoofdstuk 2: 19).

de derden dag is van de dag der onderhandeling van Mordechai met de koningin (4: 14) af te tellen. De eerste dag is die, op welken Esther met Mordechai onderhandelde. Het vasten werd also eerst aan de namiddag begonnen; op de derden dag ging Esther tot de koning, om hem uit te nodigen, bij haar op dien dag ter maaltijd te komen, also zeker aan de voormiddag. Daarmee gerekend duurde het derde daags vasten van de namiddag van de eersten tot de voormiddag van de derden dag, ongeveer 40-45 uren.

Om dit wel te verstaan moet men een recht begrip hebben omtrent de gesteldheid van het koninklijk paleis. Ahasveros had, naar de wijze der Oosterse koningen, een paleis, hetwelk bestond uit voorhoven, de verblijfplaats van de koning en zijne vrouwen, en enen hof. Van de hof lezen wij in Esther 7: 7. De verblijfplaats des konings was dat gedeelte van het paleis, waar de koning woonde en zijnen troon had. Dit gedeelte wordt het huis des konings genoemd, Hoofdstuk 2: 13. Hiervan waren twee andere gebouwen onderscheiden, het huis der maagden, onder het opzicht van Hege hetwelk een eigen voorhof had (Hoofdstuk 2: 13,14) en het huis der bijwijven, die bij de koning overnacht hadden, onder het opzicht van Saäsgaz (Hoofdstuk 2: 14). Evenwel hadden deze twee gebouwen gemeenschap met het koninklijk verblijf (Hoofdstuk 2: 13,14). Voorts had het koninklijk paleis onderscheidene voorhoven of opene plaats, zo vóór als om het paleis, met muren omgeven. Langs deze ringmuren waren gaanderijen, steunende op marmeren pilaren. In deze gaanderijen van het buitenvoorhof had de koning de zevendaagsen maaltijd gegeven (Hoofdstuk 1: 5). Van dit buitenvoorhof was het binnenvoorhof onderscheiden en daarvan afgesloten, onmiddellijk palende aan het verblijf des konings (Hoofdstuk 6: 4). Hiermede stemt de beschrijving van Diodorus Syculus overeen, die het paleis van Cyrus in Persepolis aftekent als een slot, met drie ringmuren voorzien, hoog en uitgebreid, met opene plaatsen tussenbeide. Ook berichten ons de latere schrijvers over het Perzische rijk, dat het koninklijk paleis te Ispahan, de tegenwoordige hofplaats, met zijne gebouwen en tuinen, wel een uur gaans in het rond beslaat. Men heeft eerst het koninklijk

voorplein; daaruit komt men door ene poort langs vertrekken, waar het gerecht zit. Van daar gaat men door ene fraaie wandelplaats naar de zaal, waar de koning gehoor verleent. Bij de latere Perzen is deze gehoorzaam van de koning onderscheiden in drie delen. Het ene is hoger dan het andere, waarop de hovelingen naar hunnen rang staan. Op de derde hoogte staat de troon, zijnde omtrent acht voeten vierkant, en een voet of anderhalf boven de gewonen vloer, die met een kostbaar tapijt bedekt is. Hieruit zal men nu lichtelijk begrijpen, dat Esther zich zal begeven hebben in de wandelplaats of het binnenste voorhof.

En het geschiedde, toen de koning de koningin Esther zag, staande of binnentredende in het voorhof, verkreeg zij genade in zijne ogen, zodat de koning de gouden scepter (Hoofdstuk 4: 11), die in zijne hand was, Esther toereikte; en Esther naderde, en roerde de spits des scepters aan, misschien door, gelijk de Latijnse overzetting daarbij voegt, dien eerbiedig te kussen.

In plaats van deze eenvoudige mededeling tooit de Septuaginta het verschijnen van Esther voor de koning met allerlei onwaarschijnlijkheden, om het gevaarlijke van hare onderneming nog beter te laten uitkomen. Zie deze in het "aanhangsels".

Toen zei de koning tot haar: Wat is u, koningin Esther! of wat is uw verzoek? want alleen ene dringende begeerte, een zaak van grote betekenis, heeft u bewogen tegen het gebod in tot mij te komen, het zal u gegeven worden, wat gij wenst, ook tot de helft des koninkrijks 1) (Mark. 6: 23).

God kan de harten der grootste monarchen, al regeren zij nog zo volstrekt en willekeurig, neigen en buigen naar Zijn welbehagen. -en ten goede der onderdanen zelf. Esther vreesde, dat zij zou omkomen, maar verkrijgt nu integendeel de belofte van alles te zullen verkrijgen, wat ze maar gelieft te vragen, al was het de helft van het koninkrijk. Men merke hier op, dat God in Zijne Voorzienigheid dikwijls de vreze Zijns volks voorkomt en hen boven hope begunstigt, wanneer het bestaat iets ten zijnen behoeve te wagen.

Hoort wat deze trotse koning zegt: "Wat is u, of wat is uw verzoek? Het zal u gegeven worden" en zeg: zal God dan niet horen en niet antwoorden op de gebeden van Zijne uitverkorenen (Luk. 18: 6-8), die dag en nacht tot Hem roepen? Esther kwam tot een trots, heerszuchtig man, wij komen tot de God van liefde en van genade. Zij was niet geroepen, wij zijn het; de Geest zegt: Kom, en de bruid zegt: Kom. Zij had ene wet tegen zich, wij hebben ene belofte, menigte beloften ten onzen gunste-bidt en u zal gegeven worden. Zij had geen vriend om haar in te leiden of voor haar tussen beide te treden; integendeel hij, die 's konings gunsteling was, was haar vijand: maar wij hebben een Voorspraak bij de Vader, in wie Hij Zijn welbehagen heeft. Laat ons daarom vrijmoedig toegaan tot de troon der genade.

Esther nu, uit ervaring overtuigd, dat de tijd van het middageten de gunstigste tijd was, om de koning iets zo groots te vragen, als zij op het hart had, zei: Indien het de koning goeddunkt, zo kome de koning met Haman heden tot de maaltijd, dien ik hem bereid heb, zo zal ik hem dan mijne bede voordragen.

Toen zei de koning tot zijne dienaren: Doet Haman spoeden, dat hij kome en het bevel (het woord) van Esther doe! Als nu de koning met Haman tot de maaltijd, dien Esther bereid had, gekomen was,

Zo zei de koning tot Esther op de maaltijd des wijns 1): Wat is uwe bede? en zij zal u gegeven worden, en wat is uw verzoek? het zal geschieden, ook tot de helft des koninkrijks.

Om deze spreekwijze wel te verstaan, moet men weten, dat een Oosters koninklijk gastmaal doorgaans uit drie of vier maaltijden bestaat, waarvan de tafels in onderscheidene vertrekken worden aangericht, Niet eer, dan op de derden maaltijd gaat de wijn in bekens rond en deze wordt daarom de maaltijd des wijns genoemd.

Toen antwoordde Esther, die intussen had opgemerkt, dat het nog de geschikte tijd voor hare bede niet was 1), en zei: Mijn bede en verzoek is:

Door Gods bijzondere leiding merkt Esther op, dat het nog de rechte tijd niet is. Haar geloof ziet duidelijk, dat de hulp nabij is, maar overtuigt haar, dat zij met het beslissend woord nog moet wachten. En juist in de nacht tussen de twee maaltijden komt, door het herinnerd worden van de koning aan Mordechai, de eigenlijke wending in de toestand. Dat was de vinger Gods, die voor Zijn volk waakte. -Dat Esther beide keren Haman mede nodigt, is ene daad van grote schranderheid. Zij verhindert daardoor, dat Haman verdenkingen opvatte en tegenmiddelen berame; tevens wordt deze vijand van het rijk van God door deze dubbele hoge eerbetuiging van de zijde der koningin zo volkomen in zijnen hoogmoed en in zijne gerustheid ingewiegd, dat hij, geheel blind, zich zelve in de galg zijn verderf opbouwt..

Indien ik genade gevonden heb in de ogen des konings, en indien het de koning goeddunkt, mij te geven mijne bede en mijn verzoek te doen, zo kome de koning met Haman morgen weer tot de maaltijd, dien ik hem bereiden zal; zo zal ik morgen doen naar het bevel des konings, en mijne begeerte uitspreken.

9.

II. Vs. 9-14. Haman, van de maaltijd der koningin komende, heeft de ergernis, dat hij Mordechai ziet, die niet eens voor hem opstaat. Daarop klaagt hij aan zijne vrouw en aan zijne vrienden, dat de gunst van de koning en van de koningin hem niet voldoen, zolang hij Mordechai nog moet zien. Deze raden hem reeds voorlopig ene hoge galg op te richten, en aanstonds, de volgenden morgen vroeg, 's konings toestemming te gaan vragen, om Mordechai daaraan te hangen, en dan, vrij van alle zorgen, tot de maaltijd der koningin te gaan.

Toen ging Haman ten zelve dage, op welken hij bij de koningin ter maaltijd geweest was, uit het paleis, vrolijk en goeds moedsover zulk een hoog eerbewijs van de koningin; maar toen Haman Mordechai zag, die sedert de toezegging van Esther weer zijne treurklederen had afgelegd en in de poort des konings zijn ambt waarnam (Hoofdstuk 4: 2 vv.), en Haman zag,

dat hij niet opstond, noch zich voor hem bewoog 1), geen de minsten eerbied betoonde, zo werd Haman vervuld met grimmigheid op Mordechai.

Mordechai gedroeg zich zo, omdat Haman door de bloeddorstigen toelig ter verdediging der Joden alle menselijke achting en eerbewijzen verbeurd had; tevens bleek hieruit, hoe weinig hij Haman vreesde, terwijl zijn vertrouwen was gevestigd op God, dat die hem en zijn volk uit dezen groten nood verlossen zou.

Doch Haman bedwong zich, van terstond zijne wraak uit te oefenen aan enen van dat volk, dat hem geheel gegeven was, en hij kwam tot zijn huis, en hij zond henen, en liet zijne vrienden komen, en Zeres, (= ster der aanbidding) zijne huisvrouw, om zijne ergernis aan hen te openbaren en met hen te raadplegen.

En Haman vertelde hun de heerlijkheid zijns rijkdoms, en de veelheid zijner zonen 1), (Hoofdstuk 9: 6 vv.), en alles, waarin de koning hem groot gemaakt had, en waarin hij hem verheven had boven de vorsten en knechten des konings.

Herodotus bericht, dat de Perzen naast de oorlogsroem niets voor begerenswaardiger hielden, dan het bezit van een groot aantal zonen. Haman had tien zonen, dat de Joodse uitleggers niet genoeg scheen, waarom zij er 208 van gemaakt hebben.

Verder zei Haman: Ook heeft de koningin Esther niemand met de koning doen komen tot de maaltijd, dien zij bereid heeft, dan mij; en ik ben ook tegen morgen van haar met de koning wederom genodigd.

Doch dit alles baat mij niet 1), zo langen tijd als ik de Jood Mordechai zie zitten in de poort des konings, dien Jood, die in trotsheid mij elk eerbewijs weigert.

Welk ene geringe zaak kan al het genoeg vergallen van hen, die tot het toppunt van aards geluk verheven zijn! Onmetelijke rijkdommen, gepaard met ere en heerlijkheid, gaven Haman zoveel vermaak niet, als hij smart gevoelde over het weigeren van eerbewijs door een man. Hij kon zich voldoen door slechts één woord bij de koning te spreken, met verzoek, dat Mordechai mocht afgezet of gedood worden, maar zijn hoogmoed en zijne wraakzucht wilden zich niet laten tevreden stellen, tenzij een geheel volk werd uitgedelgd.

Leer hieruit, dat God alleen onze begeerten bevredigen kan, terwijl de gehele schepping onze zielen niet kan vervullen noch tevreden stellen, maar altijd een pijnlijk ledig achterlaat. Menigeen roemt de rijke gelukkig, die luister en grootheid ontvouwt; dat is echter ene verkeerde mening. Menig arm hutbewoner ondervindt veel minder ongeluk, dan de rijke met zijne heerlijke voorrechten rondom zich.

Habakuk, Paulus en andere godvrezende mensen konden gelukkig zijn bij gemis van aardse vreugde, want God was het deel hunner erfenis; zij hadden in Hem, wat duizenden werelden niet konden geven. Maar zij, die God de Vader niet kennen, noch de Zoon Jezus Christus, in wie het licht en het leven der mensen is, weten de weg des vrede niet. Wat zij ook hebben,

zij missen het ene nodige, zonder hetwelk alles ijdelheid en kwelling des geestes is. De gelovige in Christus moet rijk zijn te midden van armoede, want hij bezit goud, beproefd in het vuur. De mens, die Christus niet kent, is arm, hoewel hij rijk is, omdat hij ontbloot is van datgene, dat alleen waarlijk rijk maakt.

Al had gij, kind der wereld! zo vele akkers als Achab, nog zou er een Naboth's wijngaard zijn, die, u ontzegd, u verdrietig deed weigeren te eten en te drinken. Al had hij ere, gelijk Haman, iets zou u ergeren, al was het ook maar een Jood, die in de poort zat, en dat iets zo machtig, dat het al het andere tot niets voor u maakt. Een ding is nodig.

Toen zei zijne huisvrouw Zeres, als woordvoerdster namens de overigen, tot hem, mitsgaders al zijne vrienden: Men make nu spoedig ene galg, vijftig ellen hoog, en zeg gij, Haman! morgenvóór de maaltijd aan de koning, dat men Mordechai openlijk voor aller ogen ter hoogste beschimping daaraan hange. Zonder twijfel zult gij daartoe 's konings toestemming verkrijgen; ga dan vrolijk met de koning tot dien maaltijd. Deze raad nu dacht Haman goed, daar hij gelijk alle vijanden Gods, door eerezucht bezeten, geheel verblind was, en hij deed nog diezelfde avond de galg maken.

Wanneer der goddelozen geluk tijdelijk geheel en al vast en onbeweeglijk schijnt te zijn, en wanneer zij de onschuldigen het meest onderdrukken, dan is hun val en ondergang het meest nabij, en zij maken door hun onvoorzichtigheid en boosheid, dat het ongeluk slechts des te sneller over hen moet komen.

HOOFDSTUK 6. MORDECHAI WORDT TOT HOGE

EER VERHEVEN.

II. Vs. 1-14. In diezelfde nacht wordt de koning door slapeloosheid geplaagd; hij laat zich uit het boek der kronieken voorlezen en wordt daardoor aan Mordechai's verdiensten herinnerd. Als Haman de volgenden morgen bij de koning komt, om zijn plan tegen Mordechai ten uitvoer te brengen, legt de koning hem de vraag voor, wat men de man moet doen, dien de koning gaarne wilde eren. Haman meende in zijne trotsheid, dat de koning geen ander dan hem kon bedoelen; hij noemt nu de uitgezochtste koninklijke onderscheidingen op, die hij nu aanstonds aan de Jood Mordechai zelf ten uitvoer moet brengen. Mismoedig en met een bedekt hoofd keert Haman naar zijn huis terug. Ook hier vindt hij geen troost, integendeel zijne vertrouwden spreken als hun vermoeden uit, dat hij nu spoedig zal vallen. Geheel ontstemd vergeet Haman de hoge eer van de maaltijd bij de koningin, en moet door de koninklijke kamerdienaars daarheen gehaald worden.

In dien nacht tussen de eersten en tweeden maaltijd der koningin waakte Israël's Wachter, die niet slaapt noch sluimert, over het leven der Zijnen (MATTHEUS. 10: 29 vv.), en door Zijne wijze besturing, was de slaap van de koning geweken, en hij zei, dat men het boek der gedachtenissen, de kronieken brengen zou, de gedenkboeken der dagelijkse gebeurtenissen, waarin alle bijzondere voorvallen werden opgetekend (Hoofdstuk 2: 23), en zij werden in de tegenwoordigheid des konings gelezen.

Als David niet kon slapen, dacht hij aan God en peinsde hij over Hem (Psalm 63: 6) en indien hij enig boek had willen hebben, het zou zijn Bijbel geweest zijn, want over die Wet dacht hij dag en nacht.

Onder de Perzen waren de kronieken in verzen geschreven; zij waren gewoonlijk het werk der uitstekendste dichters. Zowel in Engeland als in andere landen hadden onze voorouders Kronieken in poëzie.

Wat is natuurlijker dan dit, dat een koning niet kan slapen en zich daarom iets laat voorlezen? Deze geheel natuurlijke, maar toch wonderbare leiding is het, die het hart van hen, die zulke dingen ervaren, zozeer verheugd; zij is voor alle andere zielen verborgen. Deze wijze Goddelijke voorzienigheid is aan alle diegenen, die nog zich zelve leven, onbekend.

En men vond door Gods wonderbare leiding, nevens verscheidene andere zaken, die voorgelezen werden, geschreven, dat Mordechai had te kennen gegeven van Bichthana en Theres, twee kamerlingen des konings, uit de dorpelwachters, die de hand zochten te leggen aan de koning Ahasveros (Hoofdstuk 2: 23).

Toen zei de koning: Wat eer en verhoging is Mordechai hierover gedaan, overeenkomstig onze gewoonte, om onze weldoeners koninklijk te belonen? En de jongelingen des konings, zijne dienaars, zeiden: Aan hem is niets gedaan 1).

Er was een bijzonder bestuur der Voorzienigheid in, dat hij toen onbeloond gelaten was, en also deze beloning tot nu toe moest verschoven worden, nu zowel hij als zijn gehele volk ten verderve bestemd was, en de eer hem zó bewezen werd, dat zij tot een dodelijk verdriet verstrekke voor hem, die de ondergang der Joden bedoelde.

Men vraagt, waarom onder de goddelijke boeken een boek gevonden wordt, waarin de naam van God zelfs niet ene enkele maal voorkomt? Vraagt, waarom naast de wijnstok de braamstruik, naast de diamant de keisteen gevonden wordt? Alles is door God geschapen; de sterren aan de hemel, de zandkorrels aan de oever der zee. Ook in de Schrift zijn de diamanten en paarden het zeldzaamst, zo als de profeet Jesaja, de Evangeliën, de brieven van Paulus, de Openbaring van Johannes zijn. Het kenmerk der werken Gods bestaat niet zozeer in het schone, als wel in het onnabootsbare, in hetgeen niet na te doen is. Het goddelijke is in het boek Esther, gelijk de lucht in de kamer is. Gij ziet haar niet en tast haar niet, maar gij ademt er in, en indien zij er niet was, wij zouden allen stikken. Een van beide: of in dit Boek is het toeval alles of God is alles; doch nu is daarin niets toevalligs, maar bij alles is God. De ongelovige Uitleggers klagen wel eens, dat de heiligen in het Oude Testament alles rechtstreeks aan God toeschrijven. Welnu hier wordt niets aan God toegeschreven en toch doet alles. Al was dat nu maar geschied, om de eenvormigheid weg te nemen en te verhoeden, dat de mensen zich aan klanken gewennen, dan zou dit reeds ene genoegzame reden voor deze zaak zijn. Neen, God wordt in dit Boek niet genoemd, maar Hij regeert er in. Ja het is een dichtstuk op de goddelijke Voorzienigheid. Spreken niet de bloemen, de sterren van God? Doch zij doen dit zonder stem omdat zij sterren en bloemen zijn. De hemelen verkondigen Gods eer, maar hoe? Op hemelse wijze. God is een verborgen God. Men moet zich gewennen, om daar, waar Zijn naam niet staat, Zijne hand op te merken. Wij moeten God leren kennen niet alleen uit zijne daden, maar ook uit Zijne wijze van doen. Wij moeten, zonder God genoemd te vinden, God zelf leren onderkennen. Het boek Esther schijnt geschreven te zijn, om Jehova uit te roepen voor al de volken, gelijk Haman Mordechai uitroepen moest voor de inwoners van Susan.

Al wat in de Heilige Schrift opgenomen is, wordt hierdoor door de Heiligen Geest voor het Zijne verklaard. Het is hiermede als met ene notariële acte. Al wat de notaris hierin, hetzij uit de mond van getuigen of van elders opneemt, wordt hiermede door hem als bevoegden persoon, notarieel en authentiek, dat is op wettige wijze geldend verklaard.

Het behaagde God meermalen de Joden aan het hoofd der zaken te stellen, doch het was altijd maar voor een tijd. God leidde ze wel soms uit de verdrukking, maar om ze tot nieuwe verdrukkingen voor te bereiden, en dit zal niet veranderen, totdat zij komen tot de kennis van hunnen Messias, en in Hem zich weer gevoelen te zijn "het volk van God".

Toen zei de koning, die opmerkte, dat reeds zo vroeg iemand gekomen was: Wie is in het voorhof? (Haman nu was reeds in de vroege morgen gekomen in het buitenvoorhof van het huis des konings, in ene wachtkamer, waar de raadsheren misschien bij afwisseling de gehele dag moesten aanwezig zijn, om steeds op 's konings wenk tegenwoordig te kunnen zijn; hij was na met een bepaald doel zo vroeg gekomen, namelijk: om de koning te zeggen, dat men Mordechai zou hangen aan de galg, die hij hem had doen bereiden).

En des konings jongelingen zeiden tot hem: Zie, Haman staat in het voorhof. Toen zei de koning: Dat hij inkome, of hij kome in 1).

Beter: Hij kome in, want des konings woord was des konings bevel. Met zijn vraag had de koning bedoeld, of er niet een hoog beambte in het voorhof was, om met hem te kunnen spreken over de manier, waarop men Mordechai ere zou bewijzen, en ziet, nu bestuurde God het zo, dat juist Haman, Mordechai's doodsvijand, in de voorhof was. Zo blijkt het ook hier weer, dat de mens wel wikt, maar dat het de Heere God is die beschikt.

Als Haman ingekomen was 1), vol moed, dat hij nu zijn doel bereiken zou, zo zei de koning tot hem: Wat zal men met dien man doen, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft 2)? Toen zei Haman in zijnijsdel, hoogmoedig hart: Tot wie heeft de koning een welbehagen, om hem eer te doen, meer dan tot mij 3)?

In 's konings tegenwoordigheid mag de dienaar niet spreken, alvorens door de koning aangesproken te zijn; juist dit gaf de koning gelegenheid om Haman te voorkomen.

Het mag wel als een beschikking Gods worden aangemerkt, dat de koning de naam van Mordechai verzwijgt, en het schijnt wel, dat de koning zelf met die vraag Haman in de mening wil brengen, dat de eer voor niemand anders is, als voor zijn groot-vizier. God, de Heere, beschikte het alzo, om Haman, de groten vijand van Israël, en daarom ook de vijand Gods, reeds nu te verootmoedigen en om Mordechai een blijde tijding te geven, dat de dag der bevrijding naderde.

Zie eens, hoe de hoogmoed de mens misleiden kan. Haman had groter en beter gedachten van zijne verdiensten, dan hij met reden hebben mocht. Hoe dwaas is het intussen van de mens, te denken, dat hij de enige verdienstelijke persoon onder de zijnen zij, of dat hij meer ere en verdienste bezitte dan allen nevens hem. De bedrieglijkheid van ons eigen hart blijkt nergens meer in, dan een al te gunstige verbeelding te hebben van ons zelve en van onze eigene verrichtingen, waarom wij tegen zulke dwaze eigenliefde gedurig en zorgvuldig behoren te waken en te bidden.

Daarom zei Haman, wie het niet twijfelachtig was, of het geluk was hem gunstig en wilde hem nog hoger verheffen, tot de koning: de man, tot wiens ere de koning een welbehagen heeft,

Zal men het koninklijke kleed brengen, dat de koning pleegt aan te trekken 1), en het paard, waarop de koning pleegt te rijden, en dat de koninklijke kroon op zijn hoofd (namelijk van het paard) 2) gezet worde.

Haman kan niet spoedig genoeg al de eerbewijzen optellen, die hij wenst. Hij heeft de mond zeer vol, maar toch wenst hij niets, wat niet in Perzië soms in gebruik was. De koning moest hem nu door ene openlijke daad volkomen voor zijnen plaatsbekleder proclameren. Verwonderlijk is het, hoe ook de waarheid van ons verhaal door de Griekse schrijvers, zowel als door pas ontdekte Perzische en Assyrische gedenktekenen bevestigd wordt. Even als de

Perzische koningen, volgens de eersten hunnen eigen koninklijken wijn (Hoofdstuk 1: 7), ja zelfs hun eigen voor hun gebruik alleen bestemd water hadden, zo waren bovendien alle dingen van het dagelijks gebruik des konings van al het profane en gewone als heilig afgezonderd. (Een hofbediende noemde zelfs de dis, van welken Darius Codomannus gegeten had, heilig, en weende, toen hij Alexander de Grote zijne voeten daarop zag leggen). In 't bijzonder echter werd het gewaad, als ook de kroon in de vorm van een tulband, dien de koning droeg, als met de goddelijke waardigheid des konings nauw verenigd geacht, zodat de jongere Cyrus zijnen broeder Artaxerxes niet durfde aangrijpen, omdat deze het heilige koninklijke gewaad aan had. Het is nu hier niet te doen, om met het gewone Medische eergewaad bekleed te worden, hetwelk, volgens de afspraak der zeven saamgezworenen tegen het leven van de Magiër Smerdis, de moordenaar jaarlijks van de koning zou verkrijgen (Herod. III, 84), ook niet om toezending van enig kostbaar kleed, zo als het nog heden bij Oosterse vorsten gewoonte is, maar het Haman te doen, om eens bekleed te worden met het kostbare kleed van de koning zelven, het symbool der goddelijke konings-waardigheid, als hoogste eerbewijs.

Nevens het koninklijk gewaad en het rijpaard met de kroon vordert Haman voor de te eren persoon enen vorstelijken leidsman en heraut. Ook dit bevestigt Xenophon. Volgens hem hadden de Perzische koningen de gewoonte, zich door enen hogen vorst of satraap op het paard te laten heffen. Dat het eerbewijs, om door enen heraut als hooggeëerde des konings uitgeroepen te worden, iets gewoons in het Oosten was, bewijst de geschiedenis van Jozef in Egypte (Genesis 41: 43).

Op zijn hoofd heeft betrekking, niet op de te versieren persoon, maar op het paard. Wel is waar vindt men bij de klassieken gene getuigenis, omtrent zulk een versiering van het koninklijk rijpaard, maar de zaak zelf is geheel niet onwaarschijnlijk, en schijnt door de monumenten bevestigd te worden, daar men op Assyrische en Oud-Perzische beeldwerken paarden des konings, en zo het schijnt ook der vorsten ziet, op wiens koppen zich een in drie punten uitlopend tooisel bevond, dat men wel gevoeglijk voor een diadeem of kroon kan houden.

En men zal dat kleed des konings en dat paard des konings geven in de hand van een van iemand uit de vorsten des konings, van de grootste heren, en men of hij zal het dien man aantrekken, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft; en men of hij zal hem op dat paard doen rijden door de straten der stad, en men 1) of hij zal voor hem roepen: Alzo zal men dien man doen, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft 2)!

De grondtekst eist dit bepaald, dat de voornaamste van des konings vorsten dit alles zelf zal doen en hem het kleed omhangen, en hem op het paard zetten en voor hem uitroepen. De grootste eer, die Haman maar bedenken kan, stelt hij voor, altijd in de verwachting, dat het niemand anders dan zijn eigen persoon geldt.

Zo stapelt deze verwaten mens eerbewijzen op eerbewijzen, tot zelfs boven des konings eer. Zo maakt de hoogmoed zich zelven altijd belachelijk; de hoogmoedige zelf ziet het niet, maar zij, die hem zijn kunsten zien maken, lachen over hem. Gij gevoelt, dat de koning

terstond begreep, dat Haman zich zelfen bedoelde, en dat de koning bij zich zelfen hartelijk lachte, dat Haman het zo heel mooi maakte, en juist daardoor de dupe van zich zelfen werd; en nu, ziende welk een eerezuchtig mens hij tot zich had opgeheven, begint hij met zijn gunsteling te spelen. Hoe geheel uit het leven en wel uit het hofleven! Er zijn ogenblikken, waarin een koning zich zelfen gevoelt, en zijnen gunsteling doet gevoelen, dat hij eigenlijk maar een speelpop in zijne hand is, waarmee hij doen kan wat hij wil, maar die op zich zelfen niets is.

Toen zei de koning tot Haman: Haast u, neem dat kleed, en dat zo versierde paard, gelijk als gij gesproken hebt, en doe also aan Mordechai, de Jood, die aan de poort des konings zit; en laat niet één woord vallen van alles, wat gij gesproken hebt 1).

Men zou uit dit laatste kunnen opmaken, dat Haman reeds in ongenade begon te vallen. In elk geval ligt er in dit ganse bevel, ook door het bijvoegen van, de Jood, iets spottends. De koning begreep heel goed, dat Haman die eer voor zich zelfen had uitgedacht, en nu heeft hij er een vermaak in, om zijn hoogmoed te vernederen. Iets wat geheel paste bij het karakter van Ahasveros.

Hoe de koning wist, dat Mordechai een Jood was, is licht te begrijpen. Zijne kamerlingen, met wie hij over de vóórgekomen moord sprak, zullen hem dit hebben meegedeeld.

En Haman nam dat kleed en dat paard en trok het kleed Mordechai aan, en deed hem rijden door de straten der stad, en hij riep voor hem: Also zal men dien man doen, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft!

Even als God de vijanden van Zijnen Zoon tot ene voetbank Zijner voeten maakt, waardoor Hij nog meer verheven wordt, zo maakt Hij het ook ten opzichte van al Zijne vrienden. Degenen, die hen een tijd lang onder het gewicht van hunnen haat en van hun vervolgingen onderdrukten, worden eindelijk zelf onder de last van hun heerlijkheid gebogen en moeten hun tot zegetekenen dienen.

Daarna keerde Mordechai, dien deze eer niet hoogmoedig of zorgeloos maakte, wederom tot de poort des konings, om daar als vroeger zijn ambt waar te nemen; maar Haman, van zijne hoogte neergestort, werd voortgedreven naar zijn huis, treurig en met bedekten hoofde 1), vol beschaamdheid en treurigheid.

Met bedekten hoofde, d.w.z. met omhuld aangezicht, is teken van schaamte.

Waarom was Haman zo beschaamd en diep treurig? Niet alleen, omdat hij aldus met Mordechai had moeten handelen, maar ook, omdat hij gewis wel de veranderde gezindheid van de koning had gemerkt. Hij had het stekelige wel opgemerkt in dit: doe gij also aan Mordechai, de Jood. Een bang voorgevoel overvalt hem, dat hij op het punt staat in ongenade te vallen en dat het met al zijn grootheid en aanzien uit is. Bovendien het bevel, om alle Joden om te brengen, is reeds overal bekend, en wat moet nu wel het volk denken, nu het gezien heeft, welke eer Mordechai, de Jood, is te beurt gevallen!

En Haman vertelde aan zijne huisvrouw Zeres, en al zijne vrienden al wat hem wedervaren was 1). Toen zeiden hem zijne vrienden, namelijk de wijzen, de Magiërs, die onder hen waren, en die veel uit de wonderbare geschiedenis van Gods volk, bijzonder uit Daniël's tijd wisten, en Zeres, zijne huisvrouw: Indien Mordechai, voor wiens aangezicht gij hebt begonnen te vallen, van het zaad der Joden is 2) zo zult gij tegen hem niet vermogen, hij staat onder Hogere bescherming, maar gij zult gewis voor zijn aangezicht vallen 3).

Hoe snel volgt toch bij de goddeloze wereld op de hoogste vreugde, die haar toeschijnt eeuwig te zullen duren, het diepste leed, dat toch als kiem reeds in hare vreugde verborgen lag, zo als ook hier bij Haman (vgl. Hoofdstuk 5: 10-13, met vs. 13).

Hoewel Haman ook reeds bij het eerste gesprek (Hoofdstuk 5: 13) Mordechai enen Jood genoemd heeft, zo komt het toch nu eerst, ten gevolge van de buitengewone wending der zaken de vrienden in de gedachte, dat Mordechai tot het merkwaardige, wel gehate, maar wegens zijnen onzichtbaren Beschermmer ook gevreesde volk der Joden behoorde.

Zo troosten u uwe vleiers, gij machtigen der aarde en verdrukkers der armen en onschuldigen; zodra het u tegenloopt, zijn zij buiten raad en doen u het ergste vrezen.

Zij komen tot de slotsom, al spraken zij het niet zo uit, dat Mordechai en zijn volk onder Hogere bescherming staan en dat derhalve dit feit een teken is, dat Haman voor het aangezicht van Mordechai zal vallen. Vroeger was Mordechai voor hen een onbeduidend man, met wie men niet had te rekenen, die men eenvoudig aan een boom kon ophangen, maar nu treedt hij voor hen in een geheel ander licht. Hij is nu eensklaps een groot gunsteling van de koning geworden en zij voorspellen het, dat Haman zal vallen en Mordechai tot eer en aanzien zal verheven worden.

Toen zij nog met hem spraken 1), zo kwamen des konings kamerlingen nabij, en zij haastten Haman, die in zijne smart die hoogste eer, op welke hij de dag te voren nog zo geroemd had, geheel vergeten had, tot de maaltijd te brengen, dien Esther bereid had.

Over verder beraad wordt geen tijd gelaten. Geen plannen, om het gedreigde onheil af te keren kunnen worden gemaakt of overwogen. Dit is de beschikking Gods. Haman's val is nabij. Wie heeft zien tegen God verhard en vrede gehad?

HOOFDSTUK 7. HAMAN WORDT AAN ENE

GALG GEHANGEN.

IV. Vs. 1-10. Als de koning en Haman wederom bij Esther eten, en de eerste weer naar hare begeerte vraagt, openbaart zij hem hare Joodse afkomst en verzoekt hem, zich zelf met het gehele volk samenvattende, dat hij haar en haar volk het leven wilde schenken, dat Haman besloten had te verderven. Terwijl de koning, die over dit plan van Haman op 't hevigst in toorn ontstoken is, in de tuin gaat, werpt zich Haman aan de voeten der koningin en smeekt hij om zijn leven. De koning, die daarbij komt, ziet hierin boze bedoelingen, en beveelt dadelijk hem te vonnissen; waarop hij volgens het voorstel van enen kamerdienaar, aan de galg gehangen wordt, die hij voor Mordechai had opgericht.

Toen de koning met Haman gekomen was, om te drinken met de koningin Esther;

Zo zei de koning tot Esther ook op de tweeden dag, op de maaltijd des wijns (Hoofdstuk 6): Wat is uwe bede, koningin Esther! en zij zal u gegeven worden; en wat is uw verzoek? het zal geschieden, ook tot de helft des koninkrijks.

Even als Mordechai ook na de hem wedervarene koninklijke onderscheiding bescheiden naar zijne plaats terugtreedt, zo is ook aan Esther niets op te merken van ene verheffing wegens het tot hiertoe gelukken van haar plan; zij weet dat zij nog altijd voor de hoofdbeslissing staat.

Toen antwoordde 1) de koningin Esther, en zei, op dit tijdstip hare afkomst aan de koning openbarende (Hoofdstuk 2: 20): Indien ik, o koning! genade in uwe ogen gevonden heb, en indien het de koning goeddunkt, men geve mij mijn leven om mijner bede wil, en het leven van mijn volk, om mijns verzoeks wil.

de vorigen dag had Esther niet durven vragen, wat haar op het harte lag. Dat was de beschikking Gods. Een slapeloze nacht moest eerst nog komen, de herinnering aan Mordechai's daad gewekt worden, maar ook reeds een aanvankelijk vallen in ongenade van Haman, in elk geval een minder gunstig gestemd worden van de koning voor zijn groot-vizier.

Niet Esther moest de eer hebben, maar God en God alleen, al wil Hij Esther ook gebruiken tot redding des volks.

Esther moest het na deze goed gevoelen, dat het de Heere was, die alles zó had geleid, dat haar verzoek en haar bede een gunstig onthaal vond.

Wij mogen ook veronderstellen, dat zij dien nacht als ene vrouwelijke Jakob met God zal geworsteld hebben, om verhoring harer bede.

Tot zulk ene bede ben ik door een groot levensgevaar gedwongen; want wij zijn voor ene som gelds (Hoofdstuk 3: 9) verkocht 1), ik en mijn volk, dat men ons verdelge, dode en

ombrenge. Indien wij nog tot knechten en tot dienstmaagden waren verkocht geweest, ik zou gezwegen hebben, ofschoon de onderdrukker de schade des konings, die hij door gemis van opbrengsten lijden zou, geenszins zou kunnen vergoeden 2).

Het neemt de waarheid van Esther's gezegde niet weg, dat de som door de koning aan Haman geschonken was, want nevens de haat tegen het volk van God was de begerigheid naar het geld der Joden in Haman de hoefddrijfveer.

In het Hebr. Ki een hatsar schowèh benezek hamèlek. Beter: Want niet is de vijand het waard, om de koning te verontrusten. Zij wil dus zeggen, indien het niet het leven van mij en mijn volk gold, indien wij nog tot slaven en slavinnen waren verkocht, ik zou gezwegen hebben, ik zou de koning niet lastig hebben gevallen, niet in onrust en moeilijkheid hebben gebracht, maar nu de vijand het op ons leven toelegt, nu ons leven er mee gemoeid is, nu moet, nu kan, nu mag ik niet anders handelen. Juist dit is in alle eenvoudigheid er op berekend, om alle gedachten des konings bij die ene zaak te bepalen, om hem te doen begrijpen, dat het niet een lichte zaak was. En door Gods gunst vermag zij het hart des konings te treffen en wel zo, dat hij in zijn ziele diep verontwaardigd wordt over zulk een snode daad en hij terstond vraagt naar de persoon, naar de vijand.

Toen sprak de koning Ahasveros, en zei, hevig vertoornd, tot de koningin Esther: Wie is die? en waar is diezelfde, die zijn hart vervuld heeft 1), om alzo te doen, die het durfde wagen het leven mijner geliefde te bedreigen?

De boze gedachten komen uit het hart van de mens en vervullen het zo, dat het ten slotte komt tot boze daden. Een echt Oosterse uitdrukking hebben wij hier, om oorsprong en voleindiging van boze handelingen aan te geven.

De koning heeft het niet geweten, dat Esther ene Jodin was. Hij heeft het pas gehoord, dat de redder van zijn leven een Jood was. Dit doet zijn toorn klimmen.

En Esther zei: De man, de onderdrukker en vijand van mijn volk, die dat moordplan heeft verzonnen, is deze boze Haman! Toen verschrikte Haman voor het aangezicht des konings en der koningin.

De koning moet er wel iets van geweten hebben, dat het volk, hetwelk hij door een koninklijk edict ter uitroeiing had overgegeven, het Joodse was; evenzo moest de herinnering aan de redding zijns levens door enen Jood hem vertoornd doen worden tegen dien, die zulk een misbruik van zijne koninklijke gunst en van zijne zwakheid gemaakt had. Wat hem nu bekend werd, dat niet alleen de redder van zijn leven, maar zelfs zijne liefste gemalin tot dat volk behoorde, hetwelk hij op overreding van Haman aan het verderf had prijsgegeven, moest natuurlijk zijnen vollen toorn tegen dezen listigen en boosaardigen raadgever doen losbarsten. Hoe minder een Xerxes geneigd was, de schuld aan het bevel tot moord boven alles in zich zelve te zoeken, des te meer moest hij nu het gehele plan aanzien, als bijzonder tegen de koningin gericht, die hij zeker zó zeer beminde, dat daardoor zijn afkeer tegen het Joodse volk geheel verdween.

En de koning stond op in zijn grimmigheid van de maaltijd des wijns (Hoofdstuk 5: 6), en ging naar de hof van het paleis 1) (Hoofdstuk 1: 5), om in de vrije lucht zich zelf weer meester te worden. En Haman bleef staan, om van de koningin Esther, aangaande zijn leven, verzoek te doen, want hij zag, dat het kwaad, de doodstraf, van de koning over hem ten volle besloten was, en er dus buiten Esther's voorspraak voor hem niets te wachten was.

In zijn grimmigheid stond hij op. Hij was zich zelf niet meer meester en voelde dat hij behoefte had aan beweging in de vrije lucht. Wellicht ook, om daar zich te beraden over wat hij zou doen. Spoedig keert hij weer en nu is Haman's lot beslist. Mocht de koning nog gewiefeld hebben in de hof, nu hij meent, dat Haman Esther geweld wil aandoen, nu is er voor zijn vorigen gunsteling geen genade meer. In een enkel ogenblik wordt het doodvonnis over hem uitgesproken.

Hier hebt ge geheel de Xerxes der ongewijde geschiedenis.

Toen de koning wederkwam uit de hof van het paleis in het huis van de maaltijd des wijns, zo was Haman gevallen op zijne knieën voor het bed 1), waarop Esther was en hief zo zijne armen smekend naar haar uit. Toen zei de koning in de hoogsten toorn, die blind is ook voor het duidelijkste, en zonder de koningin zelfs tijd te laten om Haman te verontschuldigen: zou hij ook wel bij zijne misdadige onderneming nog die misdaad toevoegen en de koningin verkrachten of, geweld aan doen, bij mij in het huis? Het woord 2) het bevel, om Haman te doden ging uit des konings mond, en zij, de dienaars, bedekten Hamans aangezicht, volgens de gewoonte in oude tijden, als enen ter dood veroordeelde.

In het Oosten zat men, of liever lag men op bedden, om te eten en te drinken.

V.d.Palm tekent hierbij aan: "Niet: was gevallen, maar viel hij. de koning namelijk terug ziende komen, en gene genade nog bij Esther hebbende kunnen verwerven, viel hij in zijnen angst neer op het bed, waarop Esther lag, 't geen, strijdig tegen alle betamelijkheid, de koning nog woedender maakte en hem de straks volgende bittere, doch niet in de eigenlijken zin gemeende woorden deed uitspreken."

Het woord moet hier opgevat worden in de zin van, het doodvonnis. Dit blijkt uit het volgende. Want wie in het Oosten ter dood veroordeeld werd, diens hoofd werd terstond omhuld, als teken, dat hij niet meer waardig was het licht te aanschouwen noch de aanblik der rechters.

En a) Charbona (= oorlogszuchtig), een van de kamerlingen, voor het aanschijn des konings staande, die pas medegezonden was naar Hamans huis, om hem tot de maaltijd te brengen, en daar die galg gezien had, zei: Ook 1) zie, de galg, welke Haman gemaakt heeft voor Mordechai, die goed voor de koning gesproken heeft, hem het leven heeft gered, staat bij Hamans huis, vijftig ellen hoog. Toen zei de koning: Hang hem daaraan 2).

Esther 7: 10.

Uit dit ook blijkt, dat andere kamerlingen ook al kwaad van Haman tot de koning spraken. Nu zij van hem niets meer hadden te vrezen, wil de een de ander voorkomen, om zijne boze stukken de koning mede te delen, en nadat de anderen zijn uitgesproken, deelt Charbona mede, dat hij reeds een galg voor Mordechai heeft opgericht.

De kamerlingen mogen wel veel van de overmoed van Haman te lijden hebben gehad, zodat zij bij deze gelegenheid gaarne hun aanklacht tegen hem inbrachten, en als voorbeeld van zijn zelf bedistelenden overmoed de van het kruis aan zijn huis meldden.

Alzo 1) hingen zij Haman aan de galg, die hij voor Mordechai had doen bereiden; en de grimmigheid des konings werd gestild 2) (Psalm 7: 15 vv.; 9: 16; 34: 22; 37: 12 vv.; 35: 26. 5: 11: 8,28; 15: 25; 24: 16; 26: 27

Esther werpt zich niet op als voorspraak voor Haman. Dit kon zij niet, dewijl het hier niet een persoonlijke zaak gold, maar de zaak des volks en daarom de zaak Gods.

Haman had er niet tegen opgezien, om de moord te vragen op al de Joden. Hij had zich dus in beginsel gesteld tegen de Wet Gods. Ware hij in het leven gelaten, dan zou hij spoedig op wraak hebben gezonnen en het rijk Gods onberekenbare schade hebben aangedaan.

Verre was zij van wraak, maar zij liet het recht zijn loop, opdat deze goddeloze vervolger en hardnekkige tegenstander van Gods volk viel in de kuil, dien hij voor anderen had gegraven.

De vijanden van Gods kerk zijn dikwijls hun eigene strikken gevallen. De Heere is bekend door zodanige oordelen; zie Spreuken 11: 8; 21: 18.

Toen was de koning tevreden gesteld, en niet voordat dit geschied was. God zegt van de goddelozen (Ezechiël. 5: 15): "Ik zal Mijne grimmigheid op hen doen rusten en Mij troosten." Op de dag des oordeels, als de gehele goddeloosheid dergenen, die de Heere niet dienden, zal openbaar worden, en de rechtvaardigheid Gods zal voldaan worden door hun eeuwige straf, dan zullen alle rechtvaardigen vol vreugde uitroepen: "Alzo moeten omkomen al Uwe vijanden o Heere! Die Hem daarentegen liefhebben moeten zijn als wanneer de zon opgaat in haar kracht." Wie heeft er medelijden mede, dat Haman aan zijne eigene galg is gehangen? Wie verheugt zich niet liever in de Goddelijke rechtvaardigheid, die voldaan is door de ondergang, welke zijne eigene list op hem gebracht heeft. Laten de werkers der onrechtvaardigheid beven, tot de Heere zich keren en vergeving zoeken door het bloed van Jezus. Saulus van Tarsen was een vervolger, die de gehelen ondergang van het Israël van God zocht; maar hij ontving genade en onze Heere was overvloedig in genade voor hem. Maar de Heere zal het hoofd van de goddeloze wonden, de harigen schedel van hen, die voortgaat in het zondigen.

HOOFDSTUK 8. DE JODEN HEBBEN VERLOF, ZICH OP HUN

VIJANDEN TE WREKEN.

Vs. 1-17. De koning schenkt aan Esther het huis van Haman, en verheft haren neef Mordechai tot zijnen minister. Als daarna Esther de koning smeekt, het bevel om de Joden te doden, hetwelk Haman had uitgevaardigd, weer in te trekken, zo kan hij haar hare bede niet toestaan, maar hij staat Mordechai toe naar zijn goeddunken eveneens ene wet uit te vaardigen ter bescherming van zijn volk. Nu wordt door ene koninklijke wet in alle provincies bekend gemaakt, dat de Joden op de 13den Adar gereed mochten zijn, om zich tegen allen, die hen zonden aanvallen te verdedigen, met de toestemming om hun vijanden uit te roeien en hun vermogen te roven. Over dat bevel ontstaat bij de Joden zulk ene vreugde, dat zij de dag, op welken zij het vernemen, met groot gejuich vieren; en op de heidenen heeft het zoveel invloed, dat velen Joden worden.

Te dienzelven dage (Hoofdstuk 7), gaf de koning Ahasveros, wie volgens Perzische wetten het vermogen der omgebrachten toekwam, aan de koningin Esther het huis van Haman, de vijand der Joden, met zijn geheel groot vermogen (zie 2 Samuel 16: 4); en Mordechai kwam voor het aangezicht des konings, werd tot staatsraad aangesteld (Hoofdstuk 1: 14) want Esther had te kennen gegeven, wat hij voor haar was, hoe hij haar als een pleegvader dierbaar was.

En de koning deed zijnen ring 1) met het koninklijke staatszegel af, dien hij van Haman genomen had (Hoofdstuk 3: 10), en gaf hem aan Mordechai, waardoor hij hem tot zijnen eersten minister maakte; en Esther stelde Mordechai tot bestuurder over het huis en het vermogen van Haman, zodat hij niet alleen grote eer, maar ook een rijk inkomen ontving.

De ring was de zegelring, waarmee alle staatsstukken werden gezegeld, in plaats dat zij, zoals bij ons, werden ondertekend. Het zegel had dezelfde kracht als bij ons de naamtekening van de Overheid. Daaruit blijkt, dat nu Mordechai tot eerste Minister of Groot-vizier werd benoemd in de plaats van zijn doodsvijand Haman. Zo vernedert de Heere de een en verhoogt de ander.

En Esther sprak verder voor het aangezicht des konings, want het was haar niet genoeg, dat zij en Mordechai met aardse eer overladen en voor ieder levensgevaar beveiligd waren, en zij viel voor zijne voeten, en zij weende, en zij smeekte hem, dat hij de boosheid van Haman, de Agagiet, en zijne gedachte, die hij tegen de Joden gedacht had, zou wegnemen.

De ziel der gehele geschiedenis van ons Boek is de vaste en sterke liefde, met welke beide, Mordechai en Esther, van het begin tot het einde, zowel in de beslissende ogenblikken, als in de rust van hun vorstelijke eer en macht hun volk aanhangen.

De koning nu reikte de gouden scepter (Hoofdstuk 4: 11; 5: 2) Esther toe, als zij weer in de voorhof gekomen was met die bede. Toen rees Esther op, en zij stond voor het aangezicht des konings.

En zij zei, omdat het om iets groots, het intrekken van een koninklijk gebod te doen was, vrezende en dikwijls op nieuw beginnende: Indien het de koning goedgevindt, en indien ik genade voor zijn aangezicht gevonden heb, en deze zaak voor de koning recht is, en ik in zijne ogen aangenaam ben, dat er geschreven worde in alle provincies, dat de brieven en de gedachte van Haman, de zoon van Hammedatha, de Agagiet, die brieven, die toch niet anders zijn dan een werk van de vijand der Joden, teruggenomen en daarmee de bevelen tot moord wederroepen worden, welke hij geschreven heeft, om de Joden om te brengen, die in al de landschappen des konings zijn.

Want hoe zal Ik vermogen, dat ik aanzie het kwaad, dat mijn volk treffen zal? hoe zal ik die smart kunnen dragen? en hoe zal ik vermogen, dat ik aanzie het verderf van mijn geslacht 1), mijn vlees en bloed?

Esther pleit hier niet voor haar eigen leven, maar voor dat van haar volk. Zich zelve ziet zij op dit ogenblik voorbij en al haar smeken geldt haar volk en geslacht. In de hand Gods, als instrument in Zijnen dienst, treedt zij op voor het behoud van dat volk, waaruit, zoveel het vlees aangaat, de Messias zou voortkomen, en daarom was haar pleiten tevens een smeken om het behoud der Kerk.

Van wraakzucht of bloeddorst, zoals haar wel eens verweten is, is bij haar geen spoor te ontdekken. Wat zij straks, of liever Mordechai in naam des konings, schrijft, is geen wraak nemen, maar een vrijheid geven tot zelfverdediging.

Toen zei de koning Ahasveros, niet in staat de bede toe te staan, tot de koningin Esther en tot Mordechai de Jood, die ontboden was om des konings antwoord te vernemen: Ziet, ik heb u getoond, hoe wel gezind ik uw volk ben; want het huis van Haman met al zijn goed heb ik Esther gegeven, en hem heeft men aan de galg gehangen, omdat hij zijne hand aan de Joden geslagen had; gij kunt er dus niet aan denken, dat ik het verderf van dat volk zou willen.

Ik wil u dezelfde volmacht geven, die ik eens aan Haman gaf. Schrijft dan gijlieden voor de Joden, zo als het goed is in uwe ogen 1), ene onveranderlijke wet, in des konings naam, en verzegelt het geschrift met des konings ring; maar de brieven van Haman in te trekken is onmogelijk, want het schrift, dat in des konings naam geschreven en met des konings ring verzegeld is, is niet te wederroepen.

De wet, die Haman uitgevaardigd had in 's konings naam, kon niet worden herroepen, maar nu geeft de koning verlof, om een andere wet uit te vaardigen, -dat ligt toch in dit: zoals het goed is in uwe ogen, welke die van Haman onschadelijk maakt.

Toen werden des konings schrijvers door Mordechai geroepen ter zelve tijd, in de derde maand (zij is volgens de Hebreëen, de maand Sivan) op de drie en twintigsten daarvan, dus 70 dagen nadat het eerste bevel was uitgegaan (Hoofdstuk 3: 12 vv.), en er werd geschreven naar alles, wat Mordechai gebood, aan de Joden in 't bijzonder, opdat geen vijandig beambte hen onkundig zou kunnen houden, en aan de stadhouders, en landvoogden, en oversten

(Hoofdstuk 3: 12), der landschappen, die van Indië af tot aan Morenland strekken, honderd zeven en twintig landschappen, een ieder landschap naar zijn schrift, een ieder volk naar zijne spraak: ook aan de Joden, die in het gehele land verstrooid waren, naar hun schrift en naar hun spraak (Hoofdstuk 1: 1,22).

En men schreef in de naam van de koning Ahasveros en men verzegelde het met des konings ring, zodat het een wet was, die niet mocht herroepen worden, en men zond de brieven door de hand der lopers te paard, rijdende op snelle kamelen, op muilen, van merries geteeld 1)

Rijdende op snelle kamelen, op muilen, van merries geteeld. Zo heeft de Staten-Vertaling in navolging van de Vulgata. Beter is de vertaling, dewijl hier alleen van paarden sprake is: rijdende op renners, op edele zonen der stoeterij. In 't Hebreeuws staat er toch: Rokebee harèkesch haächaschteranim benee haramakim. woord, hier door snelle kamelen vertaald, is in Micha 1: 13 overgezet door, snelle dieren. Er worden paarden mede bedoeld, die zeer snel kunnen lopen en daarom geschikt zijn, om spoedige boodschappen over te brengen. Het andere woord, hier door muilezels overgezet, is van oorsprong een Arabisch woord en betekent, koninklijk, terwijl eindelijk de laatste woorden letterlijk betekenen, zonen der stoeterij, in verband met het Arabisch en Syrisch. De bedoeling is derhalve dit, dat er, opdat de boodschap spoedig naar alle plaatsen bekend zou zijn, gebruik gemaakt werd van de snelst lopende paarden uit de koninklijke stoeterij.

Dat de koning de Joden toeliet, die in elke stad waren, zich te vergaderen, en voor hun leven te staan te strijden, om, wanneer zij volgens het eerste bevel door de aanhangers van Haman werden aangevallen, te verdelen, om te doden en om om te brengen alle macht des volks en des landschaps, die hen benauwen zou, de kleine kinderen en de vrouwen, en hunnen buit, hun have, te roven, even als van hen, die volgens koninklijk bevel waren omgebracht.

Op een dag in al de landschappen van de koning Ahasveros, op de dertienden der twaalfde maand, deze is de maand Adar 1), de dag, op welken het vermoorden der Joden bevolen was.

Het koninklijk gebod is dikwijls misverstaan, alsof de Joden plotseling toestemming verkregen hadden, om zo vele Perzen, als zij wilden, te doden. Men heeft zich zeer gestoten aan de onwaarschijnlijkheid, dat een koning van Perzië aan een toch altijd gehaat en vreemd volk dit zou hebben toegestaan. Terwijl echter het vroegere edict van Haman de Joden geheel en al aan het goedvinden hunner haters overgaf, moest dit hun slechts de wapenen ter verdediging in de hand geven.

Mordechai kon niets anders tot behoud der Joden uitdenken, dan de toestemming om zich te verdedigen, daar het edict, door hetwelk de volkeren, die aan Ahasveros gehoorzaamden, bevolen werd hen aan te vallen, niet kon herroepen worden. Toch was dit middel, om zijn volk te beschermen, een zeer gevaarlijk middel; want het was tegen de andere volkeren, onder welke het leefde, geenszins opgewassen, en zeer gemakkelijk konden de Joden bezwijken voor de zo veel talrijkere vijanden. Maar wel konden deze volken, wanneer zij vernamen, dat

het de Joden door de koning was toegestaan zich en het hun met het zwaard te beschermen, hieruit gemakkelijk besluiten, dat de koning geenszins behagen had in het vermoorden der Joden, hoewel hij het hun vroeger geboden had. Zo was het zo goed als waarschijnlijk, dat er geen hevigen aanval op de Joden zou geschieden. Zonder twijfel is onder de Joden ook bekend geworden, wat aan 't koninklijke hof ten hunnen gunste geschied was, en allen was het duidelijk, dat Ahasveros, wanneer het hem volgens de gewoonte ware geoorloofd geweest, hij het eerste edict zou herroepen hebben; nu dit echter niet kon geschieden, was voor de Joden ten minste zo veel mogelijk gezorgd. Zo is het niet te verwonderen, dat de andere volken zich niet met alle krachten op de Joden stortten, terwijl zij hen anders gemakkelijk zouden neergeworpen hebben.

God verschuift dikwijls de hulp, niet omdat Hij die niet betonen wil, maar om het geloof te oefenen en des te meer op te wekken om Hem aan te roepen; vervolgens ook, opdat Hij ons de redding des te aangenameer make en na groten nood ook grote vreugde schenke.

Het onveranderlijk stellen van een uitgevaardigd gebod is als ene oude vermetelheid, die ons allen ten ondergang bracht: "Wij willen als God zijn." Het komt Gode alleen toe geen berouw te hebben en te zeggen, wat nooit kan veranderd of herroepen worden.

De inhoud van dit zo even genoemde schrift was: dat ene wet door de beambten zou gegeven worden in alle landschappen, openbaar aan alle volken; en dat de Joden gereed zouden zijn tegen dien dag, om zich te wreken aan hun vijanden, die hen mochten aanvallen (Hoofdstuk 3: 14).

Ook hier, even als Hoofdstuk 3 voegt de Griekse overzetting het zogenaamde afschrift van dit koninklijk bevel in, een apocrief stuk van zeer gezwollen stijl en met velerlei onnauwkeurigheden, (vgl. Aanhangsel op Esther Hoofdstuk 6).

De lopers, die op snelle kamelen reden en op muilen 1), togen snellijk uit, aangedreven zijnde door het woord, het bevel des konings. Deze wet nu werd gegeven op de burcht Susan (zie Hoofdstuk 3: 15).

Zie vs. 10

En Mordechai ging na zo gunstigen uitslag uit van voor het aangezicht des konings, gekleed in een hemelsblauw en wit koninklijk kleeid 1), overeenkomstig zijnen stand als eerste minister, en met ene grote gouden kroon, gelijk die de Perzische vorsten droegen, onderscheiden van de koninklijke, en met een opperkleeid van fijn linnen en purper; en de stad Susan, waar vele tegenstanders van Haman en vrienden van de Joden leefden, juichte en was vrolijk 2) over de voor de Joden zo gelukkige wending.

Dit was niet een feestkleed, zoals sommigen menen, maar de gewone kleding van de grootvizier van Perzië, en de mededeling dient ongetwijfeld, om te doen uitkomen, dat de boodschap, die door de snelle lopers werd gebracht, van kracht was, dewijl Mordechai zich ook in het openbaar als eerste Minister van de koning deed kennen door zijne kleding.

Het was Gods wil, dat Mordechai zo verhoogd werd, opdat de gevangene en verbannene Joden, gelijk eens in Jozef en onlangs in Daniël, nu ook in Mordechai ene vertroosting zouden hebben, wanneer zij zagen, dat een uit hun volk nu eens over de Egyptenaren, dan over de Chaldeeën, dan over de Perzen heerser was.

Bij de Joden in Susan was, na lange duisternis en zwaren druk, licht, en blijdschap, en vreugde, en eer 1), want men haastte zich 's konings gunstelingen eer te bewijzen.

De Joden nog kort geleden onder een duistere wolk van veroordeling, als geringe en verachte schepselen, van elk versmaad, te zuchten, te kermen liggende, worden nu met licht en vreugde, met eer en blijdschap omschenen, en hebben reden, om elkaar vrolijk te begroeten, te onthalen en onderling feest te houden. Laat Gods volk meermalen in tranen moeten zaaien, de tijd zal wel eens komen, dat ze in des te groter en bestendiger vreugde zullen maaïen. De schielijkheid, de bijzonderheid en het vreemd beloop van zaken in dezen onvoorziene en onverwachten omzwaai van dezelve ten hunnen voordele, maakte hun vreugd des te sterker en te luidruchtiger. Zij waren als degenen, die droomden, daarom was hun mond met lachen, hun tong met gejuich vervuld (Psalm 126: 1 en 2).

Ook in alle en een ieder landschap, en in alle en ene ieders stad, ter plaatse, waar des konings woord en zijne wet aankwam, daar was bij de Joden blijdschap en vreugde, maaltijden en vrolijke dagen over zulk een wonderbaar bewijs van de zorg des Almachtigen Gods voor Zijn volk; en velen uit de volken des lands werden Joden 1), daar zij hierin duidelijk de hand van de levenden God erkenden; want de vreze der Joden was op hen gevallen 2).

Dit betekent niet, dat zij enkel de zijde der Joden kozen dit komt niet overeen met het volgende. Maar dat zij de dienst der afgoden vaarwel zegden en de dienst des Heren leerden kiezen, de dienst van Hem, die op zo zichtbare wijze de Joden had beschermd, terwijl omgekeerd de ijdelheid van de afgoden was gebleken in de val van Haman.

Zo werd ook hier het woord vervuld van de profeet Zacharia. (Hoofdstuk .8: 23).

Niets is begrijpelijker dan deze vrees voor de Joden. Niet slechts de grote macht en het hoge aanzien, welke Mordechai bij de koning had, hield zelfs de sterkste vijanden der Joden in toom, maar alles, wat over de geschiedenis en de zegeningen der Joden van oude tijden af van mond tot mond ging, werd door de hoge eerbewijzen, die Esther en Mordechai ondervonden, zonder twijfel vernieuwd, en begon het gemoed van alle Perzen met vrees te vervullen.

Zo als toen in een voorbeeld, zo zullen in de laatste tijd, wanneer Israël van de Antichrist gered, en door groten strijd tot zijnen Jehova Christus bekeerd zal zijn, scharen van heidense volken zich tot het Christusgeloof van het ware Israël wenden (Rom. 11).

HOOFDSTUK 9.

DER JODEN VERDEDIGING EN HET DAAROP INGESTELDE VREUGDEFEEST.

II. Vs 1-19. Op de bepaalden dag ontbrandt de lang voorbereide strijd. De Joden, ondersteund door de koninklijke beambten, richten een groot bloedbad onder hun vijanden, de aanhangers van Haman's gezindheid, aan; zij raken echter het vermogen der vermoorden niet aan. De koning brengt aan Esther het bericht van het getal der in Susan vermoorden en vraagt haar naar hare verdere wensen. Nu verzoekt zij, dat ook de 14de Adar toegestaan worde tot vermoording van de nog overige vijanden in Susan, en dat Haman's vermoorde zonen openlijk aan de galg opgehangen worden. Van daar kwam het, dat de Joden in de steden de 15den Adar, de Joden op het land de 14den als vreugdefeest vierden.

In de twaalfde maand nu (dezelve is de maand Adar) op de dertienden dag van deze (in de loop der maand Maart), toen des konings woord en zijne wet nabij gekomen was, dat men het doen zou, toen de bepaalde tijd gekomen was, waarop de Joden zouden omgebracht worden, ten dage, als de vijanden der Joden, degenen, die van ene even Gode vijandige gezindheid waren als Haman, en het recht om de Joden om te brengen niet wilden opgeven, hoopten over hen te heersen 1), hen te overweldigen, zo is het omgekeerd, door Gods wonderbare hulp, want de Joden heersten zelve over hun haters.

Hieruit blijkt het zo duidelijk, dat de vijandschap niet van de zijde der Joden kwam, maar van de aanhangers en bondgenoten van Haman.

Hadden de vijanden zich stil gehouden, niet aan het bevel van Haman voldaan, zo waren ook zij niet gedood geworden. En er bestond voor hen alle reden, om zich stil te houden, dewijl zij wisten, dat niet meer Haman, maar Mordechai eerste Minister was en de wet, door laatstgenoemde uitgevaardigd, in naam des konings, in alle landschappen was bekend geworden.

Wat de Joden deden was een kampen voor eigen leven en dat der hunnen.

Want de Joden vergaderden zich op de 13den Adar tot gezamenlijke verdediging in hun steden, in al de landschappen van de koning Ahasveros, om de hand te slaan aan degenen, die hun verderf zochten, en hen in dodelijken haat aanvielen; en niemand bestond voor hen 1), want hunlieder schrik was op al die volken gevallen, zodat zij verschrikt waren en spoedig bezweken (Hoofdstuk 8: 17).

Laat ons uit hun voorbeeld leren vast te staan in een geest, en met één gemoed, te zamen worstelende tegen de vijanden onzer zielen, die het er op toelagen om ons te beroven van ons geloof, dat dierbaarder dan ons leven is. De kerk is ontzaglijk, gelijk een leger met banieren, wanneer hare bestuurders en leden nauw aan elkaar verbonden zijn, onder de Heere der verlossing, om de vijanden te weerstaan.

En ook nog ene uitwendige omstandigheid droeg tot deze wonderbare overwinning bij, al de oversten der landschappen, en de stadhouders, en landvoogden, en die het werk des konings deden, die een koninklijk ambt hadden, verhieven 1) de Joden, ondersteunden hen, hetzij door soldaten, hetzij door allerlei voordelen in wapenen en gunstige plaatsen: want de vreze van Mordechai, de machtigsten eersten minister des rijks, was op hen gevallen.

In het Hebr. Menasch'im. Beter: Ondersteunden (letterlijk: waren ondersteunende). De reden waarom, wordt onmiddellijk opgegeven, n.l. omdat de vrees voor Mordechai op hen was gevallen. Mordechai had zulk een groten invloed bij het Perzische hof bekomen, dat de Oversten en de stadhouders en de landvoogden niets tegen zijn wil durfden doen, ja, om bij hem in het gevele te komen, nu ook zijne volksgenoten ondersteunden tegen hun vijanden.

Zo wist God de zaken geheel om te keren, zodat niet de Joden, maar de vijandige heidenen ten onder werden gebracht.

Want Mordechai was groot in het huis des konings, en zijn gerucht ging uit door alle landschappen; want die man, Mordechai, werd doorgaans groter.

De Joden nu sloegen op al hun vijanden, met de slag des zwaards, en der doding, en der verderving; die gene zwaarden hadden, sloegen hun vijanden met stokken en knotsen neer, en zij deden met hun haters naar hun welbehagen.

En in de burcht Susan hebben de Joden gedood en omgebracht vijf honderd mannen, als rond getal genomen.

En Parsandatha, en Dalfon, en Asfata,

En Poratha, en Adalia, en Aridatha,

De tien zonen van Haman, de zoon van Hammedatha, de vijand der Joden, deze, die de gezindheid huns vaders geërfd hadden, en de overigen vijanden van Mordechai en van de Joden tot leidslieden gediend hadden, doodden zij: maar zij sloegen hun handen niet aan de door 1), aan de goederen der gedoden, hoewel zij daartoe de koninklijke toestemming hadden.

Niet zonder een bepaald doel wordt het driemaal (vgl. vs. 15 en 16) meegedeeld, dat de Joden in de gestrengste tegenstelling tegen de gezindheid van Haman, die zich de te verwachten buit vooruit liet geven, hun handen aan de goederen der verslagenen niet gelegd hebben.

Want hun doel was niet zich te verrijken met de bezittingen der heidenen, maar enkel en alleen hun leven te beschermen. De heidenen moesten later niet kunnen zeggen, dat zij hen beroofd hadden, maar het moest voor vriend en vijand zo duidelijk mogelijk uitkomen, dat het alles ging, om de gevolgen van de haat en de gramschap van Haman te voorkomen.

Ook valt het op, dat wij nergens lezen, dat de vrouwen en kinderen werden gedood

Had Haman gezegevierd, dan was er van de Joden niemand overgebleven, geen kunne of geslacht was gespaard.

Het volk der belofte handelt geheel anders. Het voerde de strijd Gods en de vijanden ondervinden, dat nooit God, de Heere, ongestraft laat, wat ten kwade tegen Zijn volk wordt begonnen.

Ten zelven dage, in de loop van de 13den Adar, kwam voor de koning werd hem meegedeeld het getal der gedoden op de burcht Susan.

En de koning zei tot de koningin Esther: Te Susan op de burcht hebben de Joden gedood en omgebracht vijf honderd mannen en de tien zonen van Haman, wat hebben zij al in de andere landschappen des konings gedaan! Hoe groot zal wel het getal van al de gedoden zijn! Wat is nu uwe bede? en het zal u gegeven worden; of wat is verder uw verzoek? het zal geschieden 1), zo gij nog iets te verzoeken hebt, het zal u niet geweigerd worden.

Men heeft er zich over verwonderd, dat Ahasveros zo zorgeloos was bij het neervellen van zo vele Perzen. Maar hoeveel van de sterkst bevestigde gebeurtenissen, welke uit de geschiedenis van enen ouderen of lateren tiran verhaald worden, zouden in twijfel kunnen getrokken worden, wanneer men niets wilde geloven, waarover men zich met recht zou moeten verwonderen? Men bedenke slechts, dat Ahasveros juist op dezen tijd tegen Haman en alles, wat met hem in verband stond, enen dodelijken haat had opgevat, daarentegen Esther en Mordechai zeer genegen was. Zulk ene hartstochtelijkheid en zinsverbijstering, als waarvoor een tiran, een lichtvaardig mens van de soort van Ahasveros vatbaar was, zou wel niemand kunnen schilderen. Bovendien kon hij zich gemakkelijk met de gedachte tevreden stellen, dat de Perzen, die door de Joden gedood werden uit eigen beweging in het gevaar gelopen waren.

Toen zei Esther, die door Mordechai wel vernomen had, dat er nog vele bittere vijanden der Joden en aanhangers van Haman waren, die slechts ene gelegenheid zochten om het volk Gods leed aan te doen: Dunkt het de koning goed, men late het woord ook morgen doorgaan en de Joden, die te Susan zijn, toe, te doen naar het gebod van heden, zoals het heden geschied is, en men hange de tien zonen van Haman aan de galg, ten teken voor de vijanden, die nog niet verootmoedigd zijn, en opdat het openlijk bekend worde, dat de koning zelf hen heeft laten ombrengen.

Volgens de getuigenissen van Herodotus was het in Perzië gewoonte, de lichamen der ter dood gebrachten nog aan het hout te nagelen.

Toen zei de koning, dat men alsoo doen zou; en er werd een gebod gegeven te Susan 1), voor de strijd op de 14den, even als op de 13den Adar, en men hing de tien zonen van Haman op aan ene galg, opdat hun eerloosheid te meer zou uitkomen.

Dit gebod zag niet op het hangen aan het hout van Hamans zonen, maar op het feit, dat ook op de veertienden de Joden vrijheid kregen, zich tegen hun vijanden te verzetten. In verband

met het verzoek, om Hamans zonen aan het hout te hangen, oordelen we, dat wat Esther nu verzoekt, niet is een zich verdedigen tegen de vijanden, maar een opsporen en onschadelijk maken van hen, die in Susan het met Haman hadden gehouden. Geen wraakzucht bezielde haar, maar zij deed dit, opdat er geen tweede Haman weer zou opstaan en opdat al zijne handlangers en vrienden werden gedood.

Wellicht dat er reeds weer plannen waren beraamd, om Mordechai in ongenade bij de koning te brengen. En voor goed moest elk pogen, om Mordechai en zijn volk leed aan te doen, worden voorkomen.

De overige Joden nu, die in de landschappen des konings waren, vergaderden, opdat zij stonden voor hun leven, en rust hadden van hun vijanden, en zij doodden onder hun haters, onder degenen, die hen van hun leven wilden beroven, vijf en zeventig duizend, maar zij sloegen hun hand niet aan de door.

Dit geschiedde op de dertienden dag der maand Adar; en op de veertienden daarvan rustten zij, de overige Joden, en zij maakten reeds dezelve dag tot enen dag der gemeenschappelijke maaltijden en der vreugde.

En de Joden, die te Susan waren, vergaderden op de dertienden daarvan, der maand Adar, en op de veertienden daarvan, van die maand, om hun vijanden tegen te staan, en zij rustten op de vijftienden daarvan, en zij maakten dezelve tot enen dag der maaltijden en der vreugde.

Daarom maakten en maken de Joden van de dorpen, en die in de dorpsteden, in de vlekken woonden en wonen, enen anderen dag dan die in de grotere steden, dan in Susan, Jeruzalem, enz., namelijk de veertienden dag der maand Adar ter vreugde en maaltijden, en enen vrolijken dag, en der zending van delen aan elkaar, een dag waarop men elkaar geschenken zond, vooral van de rijkere aan de armen, opdat ieder zich zou kunnen verheugen (vgl. Nehemia 8: 10,12).

20.

III. Vs. 20-28. Nadat de geschiedenis van de redding des volks ten einde is, wordt nu verklaard, hoe het gedenkfeest van deze grote gebeurtenis, ten gevolge van een schrijven van Mordechai aan alle Joden, als een nieuw feest voor alle volgende geslachten is ingevoerd en algemeen erkend.

En Mordechai beschreef deze geschiedenissen, de gebeurtenissen der laatste dagen, en hij zond brieven met deze beschrijving aan al de Joden 1), die in al de landschappen van de koning Ahasveros waren, dien, die nabij, en dien, die verre waren.

Dit betekent dus niet, dat hij dit Boek heeft beschreven, maar alleen de geschiedenis, hier vermeld, schreef hij aan de verschillende Joden in de verschillende landschappen met het

doel, dat van nu voortaan elk jaar op de veertienden en vijftienden van de maand Adar het Purimfeest zou worden gevierd.

Met het doel, om over hen te bevestigen 1), om het tot ene vaste bepaling te maken, dat zij zouden onderhouden de veertienden dag der maand Adar en de vijftiende dag daarvan in alle en ieder jaar.

In het Hebr. Lekajeem aleehem. Beter: om op hen als verplichting te leggen, d.i. om als verplichting voor hen vast te stellen. Als eerste Minister van de Perzischen koning achtte Mordechai zich gerechtigd, om de Joden, als onderdanen van Perzië, te verplichten, de dag der verlossing als feestdag te vieren. Bij koninklijk besluit werd dus deze dag als feestdag vastgesteld. In vs. 23 lezen we, dat de Joden gehoorzaamheid beloven.

Naar de dagen, in welke de Joden tot rust gekomen waren van hun vijanden, en de maand, die hun veranderd was van droefenis in blijdschap, en van rouw in een vrolijken dag, dat zij die dagen maken zouden tot dagen der maaltijden, en der vreugde, en der zending van delen, van geschenken aan elkaar, en in 't bijzonder der gaven aan de armen.

Hun gemeenschappelijk gevaar en de gemeenschappelijke redding opende hun harten voor wederkerige vriendelijkheid. Hoe veel te meer betaamt het, dat onze gemeenschappelijke redding door Christus van onze algemene ellende de harten der Christenen aan elkaar verbindt! Wij waren allen ingewikkeld in de schuld en het verderf door de zonde, en dezelfde zonde was de bron van ellende voor ons allen. Wij Christenen zijn allen gekocht door hetzelfde dierbaar bloed; wij allen zijn behouden door dezelfde Almachtigen arm. Dat onze gemeenschappelijke vreugde in de redding door Christus ons overvloedig make in wederkerde liefde. Indien wij doordrongen zijn van de liefde van Christus, zullen wij dan niet allen liefhebben, die de voorwerpen zijn van dezelfde buitengewone rijkdommen van genade? Elke uitdrukking van goddelijke goedheid jegens ons is ene nieuwe verplichting, die op ons gelegd is om goed te doen, vooral aan hen, die het meest onze hulp behoeven. De verlossing door Christus verplicht ons om milddadig te zijn (2 Kor. 8: 9).

En de Joden namen aan om voortaan te doen, wat zij begonnen hadden op de 14den en 15den Adar, en dat Mordechai aan hen geschreven had 1), en waarvan het volgende de korte inhoud is:

Dus werden de eerste en de laatste maanden van het jaar gevierd, om gedachtenis te houden, wegens de verleden maanden en dagen, waarin God Zijn volk verlost en bewaard had. Men stelde hier twee dankdagen en oordeelde dezelve niet te veel, om God, wegens zo groot een heil, te loven en te verheerlijken.

Merk hier op, dat niet de dagen, op welke de Joden tegen hun vijanden streden, maar die, op welke zij na de behaalde zege rustten, tot dank- en feestdagen geheiligd werden. Dus werd ook de Sabbat niet ingesteld op dien dag, wanneer God Zijn werk voltooid had, maar op dien, dien Hij ter Zijner rust had geschikt.

Omdat Haman, de zoon van Hammedatha, de Agagiet, aller Joden vijand, tegen de Joden boze plannen gedacht had, namelijk hen om te brengen; en dat hij het Pur, dat is, het lot, had geworpen, om te weten de tijd geschikt om hen te verslaan en om hen om te brengen.

Maar als zij 1), de zaak van Haman, voor de koning gekomen was, heeft hij a) door brieven bevolen, dat zijne Haman's boze gedachte, die hij gedacht had over de Joden, op zijn eigen hoofd zou wederkeren, en men heeft hem en zijne zonen aan de galg gehangen tot een eeuwige schande.

Esther 8: 8.

Zij. Velen menen, dat onder zij Esther moet worden verstaan, doch geheel ten onrechte. Van Esther is hier geen sprake. Onder zij is de gehele zaak te verstaan, n.l. de boze plannen van Haman, waarvan in vs. 24 sprake is. Toen deze zaak, dat is de bedoeling van de Schrijver, voor de koning gekomen was. De grondtekst geeft dit ook duidelijk aan.

Daarom noemt men die dagen Purim, van de Perzischen naam van dat Pur, hetwelk Haman tot verdelging van het volk Gods geworpen had. Hierom, van wege al de woorden van dien brief (vs. 20), en hetgeen zij zelve daarvan, van die zaak gezien hadden, en wat tot hen overgekomen was 1), wat hen onmiddellijk getroffen had;

Om twee redenen werd nu het feest voorgesteld, én omdat Mordechai hen zulks bevolen had, én omdat zij de zaak zelf mee doorleefd hadden. Daarom waren zij te gewilliger, hoewel niet een Goddelijk bevel in deze tot hen gekomen was, om die dagen als feestdagen, als dagen der vreugde voortaan te houden.

Bevestigden de Joden, stelden zij vast, en namen, als ene vaste wet, op zich en op hun zaad, en op allen, die zich als proselieten uit de Heidenen tot hen vervoegen zouden, dat men het gebod van het Purimfeest niet overtrade, nooit in onbruik zou laten komen, namelijk de wet, dat zij deze twee dagen de veertienden en de vijftienden van de twaalfde maand zouden houden, naar het voorschrift daarvan en naar de bestemden tijd daarvan, in alle en ieder jaar.

Naar het voorschrift daarvan betekent hier, volgens het daarover geschrevene, n.l. door Mordechai. Zo ook het andere, naar de bestemden tijd, wil zeggen, zoals Mordechai de tijd bestemd had.

29.

IV. Vs. 29-32. Mordechai en Esther richtten nog een tweede schrijven aan alle Joden omtrent de viering van de Purim-dagen.

Daarna schreef de koningin Esther, de dochter van Abichaïl, en Mordechai, de Jood, met alle macht, met allen nadruk, opdat ieder die ernstige voorschriften bereidwillig zou

opvolgen, om dezen brief van Purim ten tweeden maal te bevestigen, en niemand de viering zou nalaten.

En hij, Mordechai, zond de brieven, in welke het door hem en door Esther uitgevaardigde schrijven bekend gemaakt werd, aan alle Joden in de honderd zeven en twintig landschappen van het koninkrijk van Ahasveros, terwijl hij hen met woorden van vrede en trouw 1) daarin toesprak.

Bij gevolg ook naar Jeruzalem, want Syrië en Judea waren onder de landschappen van Ahasveros, en de Joden zouden daar, zowel als in de andere delen van zijn rijk zijn gedood geworden, waarom zij verplicht waren in alle tijden te danken voor hun behoudenis, wijl zij anders geen volk zouden geweest zijn.

"Met woorden van vrede" of waarheid, dat is, vol van oprechte liefde en hartelijke begeerte naar hun geluk, *verbis amicis et sinceris*. Of, gelijk anderen willen, heeft Mordechai de Joden voorspoed gewenst en hen vermaand, dat zij moesten leven in liefde en vrede, en getrouw zijn aan hunnen godsdienst, in 't bijzonder in het nakomen van hun belofte, dat zij deze dagen zouden vieren. Mij komt voor, dat Conradus Pellikanus het best gegist heeft naar de bedoeling dezer woorden "vrede en trouw" of waarheid, namelijk dat zij geweest zijn de groetenis aan het hoofd van de brief.

Dat zij deze dagen van Purim bevestigen zouden, zouden vaststellen, op hun bestemde tijden, gelijk als Mordechai, de Jood, over hen bevestigd had, hen had opgelegd, en Esther, de koningin, en gelijk als zij het bevestigd hadden, vastgesteld, voor zich zelven en voor hun zaad: de zaken van het vasten en hunlied geroep 1), alzo moesten ook de Joden het alles voor zich en hun nakomelingen vaststellen.

Men kan dan dit laatste verklaren, dat het Purimfeest moest gevierd worden door, vóór de vreugde aanving, te vasten, zo als de Joden nog heden op de 13den Adar de zogenaamde Esther-vasten hebben.

De zin van vs. 29-31 is deze: De Joden hadden voor zich en hun nakomelingen, in overeenstemming met de verordening van Esther en Mordechai voor de Purimdagen, ook tijden voor vasten en weeklagen vastgesteld. Om deze bepaling nu tot ene blijvende verordening voor alle Joden in alle provincies van het Perzische Rijk te maken, laten Esther en Mordechai een tweede schrijven volgen, hetwelk Mordechai aan alle Joden in het ganse koninkrijk van Ahasveros zond.

En het bevel van Esther en van Mordechai, dat in dezen laatsten brief gegeven was, bevestigde, stelde vast, de geschiedenissen, de zaken, dat is, de voorschriften of de viering van deze Purim, en het werd, even als de gehele geschiedenis van Mordechai en van Esther, in een boek 1) geschreven.

Uit dit boek heeft de vervaardiger van ons Boek Esther waarschijnlijk als uit een geloofwaardig en gelijktijdig geschrift geput.

Het aandenken aan deze merkwaardige gebeurtenis zou onder de Joden, vooral zolang zij in dezelfde afhankelijkheid van dat rijk der wereld bleven, voortgeplant zijn; ook zou ene feestelijke herinnering aan de vreugdevolle wending van deze geschiedenis zeker wel niet achtergebleven zijn, doch dit wordt door de uitdrukkelijke bepalingen van Mordechai en Esther meer bevestigd. Wel is waar hebben beide tegenover de Joden slechts volmacht over aangelegenheden van het wereldrijk, wat zij daarom ten opzichte van de instelling van het feest beperken, verzegelen zij ook niet met des konings ring (vgl. Hoofdstuk 8: 8), maar zij schrijven het als de zodanige, die in hunnen hogen rang aan hun volk zijn blijven denken, en daarom bij hun volksgenoten wel op enig gezag mochten aanspraak maken. Daarom wordt ook in het bericht omtrent de instelling van het feest voor de gehele toekomst der Joden evenzeer de gepastheid en noodzakelijkheid der zaak, als het gewicht der autoriteit van die beide personen op de voorgrond geplaatst (zie Hoofdstuk 9: 14-32); en juist daarop berust het wijdlopige van dit gedeelte, dat sommigen ten onrechte vreemd en aanstotelijk is voorgekomen.

HOOFDSTUK 10.

Vs. 1-3. Ten slotte volgt, na ene korte aanwijzing over het overige der regering van koning Ahasveros, welke in de kronieken der Medisch-Perzische koningen uitvoeriger beschreven is, nog ene opmerking over Mordechai's hoge plaats, uitstekenden roem en verdere verdiensten, ten behoeve van zijn volk.

Daarna, na deze tijden, leide de koning Ahasveros, daar zijn staatskas door de groten oorlog tegen de Grieken uitgeput was, schatting op het vaste land en op de kleine Aziatische eilanden der Egeïsche en Middellandse zee, want zo uitgebreid was zijn rijk, dat het zich van het verre Oosten tot aan het vaste land van Europa uitstreckte.

Het zou ons te vervoeren, zo wij nog meer van Ahasveros en zijn groot rijk wilden zeggen. Al de werken nu zijner macht en zijns gewelds, en de verklaring (de tentoonspreiding) der grootheid van Mordechai, welken de koning groot gemaakt heeft, zijn die niet geschreven in het boek der kronieken 1), in de Rijksannalen der koningen van Medië en Perzië (Hoofdstuk 23; 6: 1)?

Daar deze rijksannalen niet tot ons gekomen zijn, en Xerxes zeer spoedig na de gebeurtenissen van dit boek door Artabanus vermoord werd (zie Ezra 7: 1), zo is het gemakkelijk te verklaren, waarom ons de heidense schrijvers niets van Mordechai en van Esther berichten.

Maar het is ook niet te verwonderen, dat zelfs de Rijkskronieken van de grootheid van Mordechai berichten; want de Jood Mordechai was de tweede bij de koning Ahasveros 1); hij was zijn eerste minister en plaatsbekleder; en hij was even zo groot bij de Joden, en aangenaam, hoog geëerd en bemind bij de menigte zijner broederen, zoekende het beste voor zijn volk en sprekende voor de welstand van zijn ganse zaad 2), zijn gehele volk in het Perzische rijk, zodat het gedurende zijn leven rust en vrede had, en zijnen God in alle godzaligheid kon dienen.

Een gevolg van de groten invloed van Esther en van Mordechai is het zeker geweest, dat Artaxerxes Longimanus, de opvolger en zoon van Xerxes, ook wanneer hij niet de zoon van Esther geweest is, de Joden zo gunstig was, dat onder hem Ezra en Nehemia hun hervorming in Jeruzalem konden volbrengen.

Van deze geschiedenis voor ons mogen wij onderricht en bemoediging afleiden voor alle oprechte leden van Gods kerk. Indien gij tot haar behoort, verwonder u niet, dat er zijn, die uwen ondergang zoeken. Wacht in geloof en biddende, en de einduitslag zal heerlijk zijn, onze behoudenis is zeker door onzen Heere Jezus Christus. Welke dan ook uwe tegenwoordige moeiten zijn, verblijdt u in de verwachting van de toekomstige zegepraal. Zeg: in alle deze dingen zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die heeft liefgehad (Rom. 8: 37).

In de Septuaginta volgen nu nog enige Apocriefe bijvoegsels: a) het bericht hoe het Boek Esther het eerst naar Egypte gekomen is, vgl. Aanhangsel op Esther (Hoofdstuk 5). b) Het verhaal van een droomgezicht, dat Mordechai in het 2e jaar van Artaxerxes (liever Ahasveros) gehad zou hebben, en dat hem het groot gevaar der Joden en hun zegenrijke redding reeds vooruit liet zien. c) De voorstelling, hoe die droom vervuld is.

Deze laatste woorden herinneren aan Nehemia, die ook het goede voor zijn volk zocht. De Schrijver wil hiermede zeggen, dat Mordechai, niettegenstaande hij opklom tot de hoogste ereambten, zijn verdrukt volk niet vergat, maar integendeel door woord en daad, door daad en woord het goede voor hen zocht.

Hij is als een andere Jozef, die in Egypte ook ten goede voor zijn geslacht werkzaam was.

Hij zorgde er voor, dat de Joden onder zijne regering een gerust en vreedzaam leven hadden.

Hij en Esther, de koningin, zijn voor het volk, dat nog immer onderworpen was aan de heerschappij van de Perzischen vorst, geweest de vriendelijke beschermers, door God verwekt, opdat, te midden van zoveel dat nog neerdrukte, er overvloedige stof tot blijdschap en vreugde in de Heere zou kunnen zijn.

INHOUD VAN HET BOEK ESTHER

Esther 1. Verstoting van de koningin Vasthi.

Esther 2: 1-18. Esther tot koningin verheven.

Esther 2: 19-23. Ontdekking door Mordechai van een aanslag op des konings leven.

Esther 3: 1 en 2. Verheffing van Haman tot eersten Minister.

Esther 3: 3-7. Haman's moordplannen tegen de Joden bedacht.

Esther 3: 8-15. Haman's plannen door de koning begunstigd.

Esther 4. Esther door Mordechai van Haman's plannen verwittigd.

Esther 5. Esther's eerste komst bij de koning.

Esther 6: 1-3 Ahasveros, slapeloze nacht.

Esther 6: 4-11. Mordechai's eer.

Esther 6: 12-14. Haman gekrenkt.

Esther 7: 1-4. Esther's tweede bede tot de koning.

Esther 7: 5-10. Haman's val.

Esther 8: 1 en 2. Mordechai's verheffing.

Esther 8: 3-8. De boze aanslagen van Haman tegengestaan.

Esther 8: 9-17. Ahasveros' vergunning aan de Joden, om zich te verdedigen.

Esther 9: 1-12. De dertiende dag van de maand Adar.

Esther 9: 13-15. De veertiende dag der maand Adar.

Esther 9: 16-28. Vaststelling van het Purimfeest.

Esther 9: 29-32. Vaststelling van de vastendag en de dag der weeklagen.

Esther 10. Vermelding van de grootheid van Mordechai, en van de liefde voor zijn volk.

SLOTWOORD

op het Boek Esther.

Wie de Schrijver van dit Boek is geweest kan niet met zekerheid worden opgegeven.

Hebben sommigen gemeend, dat het Mordechai zelf geweest is, anderen, dat de mannen van de grote Synagoge het hebben opgesteld, verreweg de meesten zijn van gevoelen, dat het iemand is geweest, die tijdens of kort na de gebeurtenissen, hier vermeld, heeft geleefd, in elk geval in de tijd, toen het Perzische rijk nog bestond, dewijl Hij verwijst naar de Rijksannalen van Perzië.

Het grote doel van de Schrijver was, om te beschrijven, op welk een wonderbare wijze het oude Bondsvolk is gered uit de handen van Haman, en hoe er dus voor Israël alle reden is, om te voldoen aan de verplichting, door Mordechai hun opgelegd, om jaarlijks, ter bestemder tijd, het Purimfeest te vieren.

Onder de leiding des Geestes is ons daardoor bericht, hoe de Heere God er op bijzondere wijze voor gezorgd heeft, dat het volk bewaard bleef, waaruit de Messias zou voortkomen, maar ook hoe uit deze geschiedenis blijkt, dat Gods Raad volvoerd wordt, zodat wel de heidenen list op list kunnen beramen, om het volk des Heren uit te roeien, maar dat de Heere hun raad belacht en op Zijn tijd heerlijke verlossing schenkt.

Wat de opmerking aangaat, dat in dit Boek de Naam van God in het geheel niet voorkomt, deze is natuurlijk zeer juist, maar in geen geval blijkt daaruit, dat het niet door een Israëliet is geschreven, of dat het minder betrouwbaar is.

Aan de ene zijde is dit te verklaren uit het feit, dat de Schrijver gebruikt en geraadpleegd heeft de jaarboeken der Perzische koningen, waarin natuurlijk niet de naam van Jehova voorkwam; anderdeels uit het feit, dat de Schrijver enkel de feiten als zodanig heeft weergegeven, zonder in te dalen in de verborgene leidingen Gods, dewijl het verhaal voor zich zelf sprak, dat in deze wonderbare redding van Israël de hand Gods overal was op te merken, zodat ieder, die in een Almachtigen God geloofde en vasthield aan de Voorzienige zorg van Israël's Verbonds-God, tot de slotsom moest komen, dat dit alleen van de Heere was geschied.